MICRO

H

ROBÉR

MICROCOSMI

Historia

Authore

ROBERTO FLUD. &c.

TOM
SVPER
TURA
LI ET
Mic
Tra
ROBER
bus Ar
te
Oppenhe
de Bry
Hyerarchia suprema.
Hyerarchia media.
Hyerarchia infima.

TOMVS SECVNDVS
DE
SVPERNATVRALI, NATURALI, PRÆTERNATURALI ET CONTRANATURALI
Microcosmi historia, in
Tractatus tres distributa:
AUTHORE
ROBERTO FLUD alias de Fluctibus Armigero & Medicinæ Doctore Oxoniensi.

Oppenhemij Impensis Iohannis Theodori de Bry, typis Hieronymi Galleri 1619.

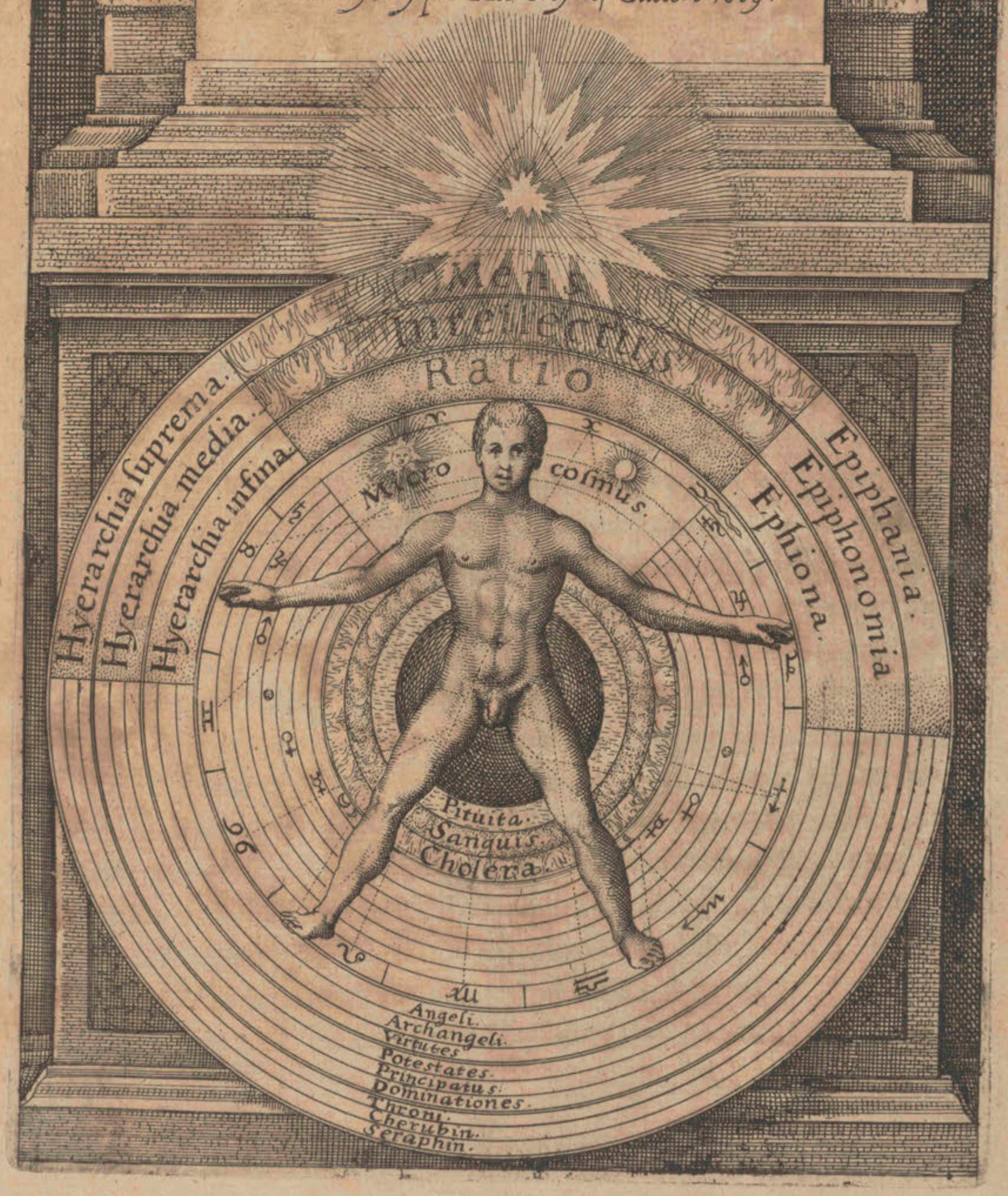

DEO O

MAXIMO

DOMINIS I

BILI, PRO INGEN

BENEVOL

MISE

ORATIO G

OMNIPOTENS

parabilis, qui e

tate eum tanta

illum quodammo

nem concedendo,

tribuendo bruta exequar

corpus largiendo, cum rebus in

providum, sagax, acutum,

conditione creare voluisti,

cœlicolis eam cognitam, Ange

ex animi & corporis, hoc

sit animal ita creatione t

& mirari cœlestia & adorar

gubernare terrena, ita ut, quæ inf

superioribus, Angelis nemp

tam tolat, elementis velocitate m

fundat, omniaque illi apertè

tenebras nulla aëris caligo cõfun

atque altitudo profunda ejus de

structura, immensa sui creat

superexaltata, clamo per ign

per spiritum universalem,

DEO OPTIMO MAXIMO CREATORI HOMINIS INCOMPREHENSIBILI, PRO INGENTI EJUS ERGA IPSUM BENEVOLENTIA ATQUE MISERICORDIA.

ORATIO GRATVLABVNDA.

OMNIPOTENS rerum conditor, creator mi incomparabilis, qui ex insigni tua erga hominem benignitate eum tanta excellentia & sublimitate creasti,[a] *ut illum quodammodo finem omnium statueris:*[b] *quippe cui rationem concedendo, eum cum Angelis convenire, potentias sensitivas attribuendo bruta exæquare, vires naturales præbendo plantis assimilari, corpus largiendo, cum rebus inanimatis consentire feciſti:*[c] *imò verò ipsum animal providum, sagax, acutum, memor, rationis atque consiliũ plenum, admirabili conditione creare voluisti,*[d] *ejusque naturam excelsam ita temperasti, ut ipsis cœlicolis eam cognitam, Angelisque quàm proximam reddideris:*[e] *cujus integrum ex animi & corporis,* hoc est, *ex æterna & mortali dispositione conformasti, ut animal ita creatione tua affectum utrique origini suæ satisfacere possit, & mirari cœlestia & adorare te* (sempiterne Elohim) *atque incolere & gubernare terrena, ita ut, quæ infra sunt, diligat & curet, & ipsé à te tuisque ministris superioribus, Angelis nempe, diligatur & curetur:*[f] *similiter ut ipse terram colat, elementis velocitate misceatur, acumine mentis in maris profunda descendat, omniaque illi apertè & perspicuè luceant, quatenus animi ejus intentionem nulla aëris caligo cõfundere, aut terræ densitas ejus opera impedire aut aquæ altitudo profundæ ejus despectum auferre queat:* Ego tuus homo, tua creatura, immensa sui creatoris dignitate & nobilitate glorificata atque exaltata, clamo per ignem, per aërem, perq; terram, per cœlum, per spiritum universalem, per abyssum, pérque mundi creata:

a *Arist. 2. Ethic.*
b *Resol. Theol T. 2. p. 2. p. 3. q. 1.*
c *Arist. polit lib. 3.*
d *Merc. Trismeg. Asclep. 4.*
e *Merc. Trismeg. Asclep. 4.*
f *Merc. Trismegist. Pim. 4. & Asclep. 3.*

TU SOLUS, TU TER MAXIMUS ô JEHOVA, ES DEUS, cujus nomen ineffabile sit benedictum in æternum.

Immortales ergo & justissimas(animi & cordis sacrificiis cum adoratione humillima præeuntibus)tibi gratias(ô summæ æternæ atque infinitæ benignitatis Domine)agit tuus homo,tua creatura, radio inenarrabilis tui splendoris decorata pro immensa tua erga eum misericordia & bonitate:[g] quod tu Dædalius rerum conditor ad *sacrosanctam tuiipsius imaginem*[h] mundíque *tuæ machinæ vivacissimæ & nobilissimæ*,tam visibilis,quàm intelligibilis exemplar & similitudinem eum præparasti,disposuisti,formasti,& ad culmen seu exitum felicem perduxisti[i] imò verò *tuis propriis manibus*[k] ipsum *sicut ex argilla in creatione ejus aptasti*[l] *& supersubstantiali tua sapientia ita perfecisti,ut creaturis cæteris,quas in mundum produxisti,*[m] *piscibus* nēpe *maris, volatilibus cœli,jumentis universæ terræ,atque omnibus ejusdem reptilibus dominaretur,*[n] Ita ut *ordinatione tua* irrevocabili omnes orbis terrarum bestiæ & omnia aëris pennigera,cunctáque maris aquatilia timore ejus perculsa in manus ejus tradita sint,quippe quem animal perfectione plenum statuisti,cunctísque imperans,& etiam cæteris animalibus virtute longè præcellens,[o] Nam *spiritus tuus*,o DEUS fortis,*fecit illum & spiraculum seu afflatus tuus omnipotens vivificavit eum*, mentéque divina super omnia alia animalia in ejus creatione eum exornavit :[p] Imò verò *de eo ita memor & solicitus fuisti,ut illum ipsis Angelis paulò minorem feceris,eumque gloria ac decore corona veris,& ejus dominio manuum tuarum opera subjeceris,omniaque sub pedibus ejus posueris,*[q] *& ab origine custos ejus esse*,non sis dedignatus,[r] *gressus illius*(ejus via delectatus)*firmè statuens atque efficiens,ut cum cadit non dejiciatur,quia tu Jehova,sustentas manum ejus,*[s] *similiter gradus ejus numeras,peccatis verò ejus clementer parcis,*[t] *cum vita benignitatem exerces erga eum,& visitatio tua conservat spiritum ejus*[u]:

g *Gen.* 1. & 5.
h *M. Tris.*
i *Ps.* 119. 6.
k *Sap* 9. 2.
l *Job.* 7. 10.
m *Gen.* 6. 26.
n *Gen.* 9. 2.
o *Job.* 33. 4.
p *Psal.* 8. 5.
q *Job.* 7. 20.
r *Ps.* 37. 11.
s *Job.* 14. 12.
t *Job.* 10. 12.
u *M. Tris. Asclep* 6.

Cùm ergò tu,qui es summus & primus æternitatis Dominus, ex infinito tuo erga creaturas favore mundum seu Macrocosmum Dominum secundum,& hominem seu Microcosmum tertium cōstitueris,quatenus tu,ô Archetype admirabilis super altissima orbis universi cacumina dignitate & fulgore inexplicabili sedens,ad tuū proprium specimen & exemplar eos affinxisti,ingentes & debitos in tuas laudes sonos,famigerabilia præconia,vocésq; symphoniacas imprimis ebuccinet Macrocosmus, actionibúsque vivis insignem tuam creatoris sui gloriam ac dignitatem enarret;ore stupendo & tremendo(divina Majestate pleno)sacrosanctam tuam voluntatem tonitrua ejus reboent, encomionq; & laudem tuam instar buccinarum tuæ omnipotentiæ exertarum per orbem universum

promul-

promulgent ac reſonent gloriámque tuam ſplendidam fulgida & fulminanti ſpiraculi tui virtute viventibus annuncient, ſpiritu ſuo non ſine ſtrepitu & rumore inginti atque horrendo proclament veluti univerſo orbi admirabilia tua regis & authoris ſui opera, & ineffabilem tui brachii poteſtatem mundi creaturis explicent, murmura & rugitus magnos edant maria ſpiritu ſecreta commota, quo tuam conditoris & creatoris ſui omnipotentiam, & imperium tono gravi atque ſtupendo exaltare percipiantur, & præſentiâ tui, regis ſui, gaudio haud communi perfuſa, motu proportione commenſurato, fluxu & refluxu ordinato fluctibus undoſis harmonia metrica ſalientibus reflexo terram ambire obſerventur; Terræ fundamenta viva actuum tuorum nobilium commemoratione contremiſcant, & exultatione quadam divinitus inſpirata in honorem tuum ſaltare videantur, decore metrico proportionibúsque idoneis in campis Elyſiis pratísve æthereis coram te, igneo ſuo imperatore, more triumphali tripudiare, & lætitia quaſi inſigni exultare perſeverent rutili tui cœlorum ignes, huc atque illuc ad nutum tuũ feratur atque decoretur univerſus mundi ſpiritus (vera hylæ ſoboles) igneísque tuis impreſſionibus ſe ſubjectum reddat & myſticos tuorum creatoris ſui operum nobilium recipiat characteres; Tenebræ deformes, hyláque inanis tuo verbo & ſolo intuitu, vita quaſi nova & inſolita exagitentur, & ex nihilo aliquid efficiantur: Denique cœlum, terra, hyla, abyſſus, ſpiritus, ſeu aquæ inviſibiles, mare, fontes; flumina, pluviæ, grandines, nives, tonitrua, fulgura, venti, & cuncta alia Macrocoſmi advenientia, laudes & encomia tua, ô Elohim ineffabilis, ebuccinare & ſpiritui univerſo publicare gaudeant. Quid etiam minus poteſt homo Microcoſmus tunc præſtare, quã ipſe Macrocoſmus in inſignium tuarum laudum celebratione, quẽ ſecundum à Macrocoſmo æternitatis Dominum ſtatuiſti, dum in ipſum cujuſque Macrocoſmi myſterii portionem incluſiſti ſacroſanctóque vitæ ſpiraculo immediatè ab ore efflato eum imbuiſti? [a] Atque etiam, quia *adorationibus, laudibus, obſequiſque hominis delectaris*, ideò tu imprimis & ſummo jure honoribus, precibus, ſacrificiis, & gratiſſimis gratiis ab eo honorandus es, quippe qui ex infinita tua in illum benevolentia, [b] non modo *eum tibi ſimilem creaſti, eique tanquam filio tuo congratulatus es.* [c] Verum etiam ſapientiam, [d] tuam (*in dextra dierum ſeu annorum, ſeu vitæ longitudinem tenentẽ, in ſiniſtra verò divitias & dignitatem,* [e] *è cœlis ſanctis miſiſti, ut cum eo maneat atque laboret, quò ſciat, quid ſit acceptum apud te,* [f] *atque ut triumphantem cuique bene merenti gloriæ coronam attribuat.*) Nomini ergo tuo ineffabili (ô DEUS fortis exercituum) [g] *Hominis petra, propugnaculum, rupiſque ſola, ad quem*

[a] *M. Triſ. Aſclep.*
[b] *M. Triſ. Pim. 1. Geneſ. 1.*
[c] *Sap. 10.*
[d] *Prov. 3. 16.*
[e] *Sap. 10.*
[f] *Prov. 4. 9.*
[g] *Pſ. 59. 6. & 18. 12 & 46. 3. & 27. 1. & 84. 12.*

ſe

ſerecipit,clypee ejus,cornu ſalutis,loco edite,ſol clare,ſcutum dans gratiam & gloriam atque ſalus unica,robúrque vita ejus)quis hominum laudes ſatis dignas,inclytas & illuſtres offerre,aut illud honore debito celebrare,aut præconia de te merita habere poteſt,qui es totus in toto,& in quo ipſo eſt totum,quod eſt,cum omne quod exiſtit,id eſſe,quo fruitur,à te habeat? Quis,inquam,mortalium ſacroſanctam tuam eſſentiam explicare,actus operáque mirabilia dignè publicare,benignitatem, manſuetudinem atque miſericordiam infinitam exprimere,poteſtatem & fortitudinem excellentem enarrare,majeſtatem incomprehenſibilem deſcribere,nominis ſtupendi efficaciam mundo propalare,juſtitiæ ſanctę arcanum revelare,præſcientiæ inenarrabilis rationem enodare,conſilium profundum detegere,principium & originem declarare,æternitatem commetiri,gloriam atque claritatem fulgurantem depingere,veritatis perfectionem promulgare,doctrinæ atque ſcientiæ complementum demõſtrare,loci atque ſedis nobilitatem declinare,infinitatem oſtendere,ſapientiæ altitudinem comprehendere,in voluntatis ſtabilis ſacrarium penetrare,laudes tuas denique atque dignitates incomprehenſibiles ulla verborum eloquentia aut calami ornati argutia ſatis dignè extollere,aut honoribus decorare poteſt? Et tamen modicum de his omnibus ex ſacrarum literarum fonte,atque origine nõ ſine magno ſtupore & admiratione hauſimus: Occultam enim eſſentiæ tuæ ſacroſanctæ diſpoſitionem etiam ſervum & antiſtitem tuum *Moyſen* latuiſſe legimus,[h] quippe *cujus faciem videre & vivere neminem potuiſſe unquam* verbo tuo invriolabili confirmaſti: Actus enim & opera tua ſunt mirabilia,[i] quatenus diſrupiſti robore maria,perfregiſti capita cetorum in aquis,& conquaſſiſti capita balenæ,fundaſti fontem & torrentem,& arefeciſti fluvios validos,paraſti ſolem,ſtatuiſti omnes terminos terræ,ipſam æſtatem & hyemẽ tu ordinaſti,[k] transfers montes,commoves terram,interdicis ſoli, ut non oriatur,ſtellas ſignas,cœlum extendis,ambulas ſuper mare, facis Arcturum, Orionem & Plejades,[l] efficis ergò, ô Jehova, res magnas,adeóque inveſtigabiles,& mirabilia,adeóque innumera. Si nobiles tuos,in Ægypto actus conſideremus, ô quàm ſtupendi fuerunt eorum effectus,& quàm metuendum ac famigerabile reddideruntilli nomen tuum excelſum per univerſum orbem terrarũ! Si miracula reſpicimus,quæ coram populo tuo publice in deſerto edidiſti,omnes tibi gloriæ & omnipotentiæ titulum aſcribere atque attribuere cogimur: Quot victoriis ineffabilibus, ô DEUS exercituum verè triumphavit exercitatus tuus ſpiritualis atque cœleſtis ſuper Ægyptiorum, Aſſyriorum & aliarum nationum tibi,& popu-

h *Exod.* 33. 21.

i *Pſ.*74.*a.* 13.

k *Job.* 9. *a.*5.

l *Job.*10.10.

los

lo tuo adverſarum turmas & cohortes innumerabiles, hiſtoria tua ſacra nobis exuberanter non ſine admiratione magna reliquit. Benignitatis etiam atque miſericordiæ tuæ abundantiã integer quidam orbis terrarum exercitus, cunctáque mundi creata agnoſcunt, imò verò & inter homines ipſi Gentiles ac Ethnici ore aperto eam ante mundi iſtius peridum confitebuntur: Nam [m] *tuo es* DEUS *fortis, miſericors, gratioſus, longanimis, & multus benignitate ac fide,* [n] *omnia administrans miſericordia tua,* [o] *quæ tam ampla eſt, ut plenus ſit ea ipſe orbis terrarum; Nam facis, quæ juſta ſunt, & judicia omnibus oppreſſis (miſericors & gratioſe Jehova, longanimis & multus benignitate, non in æternum litigans neque in ſeculum iram aſſervans) non ſecundum peccata noſtra facis nobis, neque ſecundum iniquitatem noſtram refers nobis, ſed quàm alti ſunt cœli ſupra terram, prævalet benignitas tua erga timentes te, quàm longè eſt oriens ab occidente, tam longè amoves defectiones noſtras à nobis, ut miſereretur pater filiolum, miſereris timentium te: nam tu noſti figmentum noſtrum, & memor es, pulverem nos eſſe, &c. Benignitas tua, à ſeculo uſque in ſeculum eſt erga timentes te,* [p] *Nónne tu, ô Jehova, confirmaſti hæc ipſa ore voceque tua ſancta, teipſum proclamando Dominum miſericordiæ, miſeratorem, tardum ad iram multumque miſericordiâ & veritate, benignitatem millibus ſervantem, & auferentem iniquitatem, ac prævaricationem, & peccatum,* [q] *& ſub alarum tuarum umbra tuos abſcondentem.* Porrò fortitudinem & poteſtatem tuam immenſam denotat liber totius veritatis, [r] *quum tu ſis ſolus* DEUS *fortis vitæ hominis,* [s] *robur & ſcutum ejus,* [t] *rupis robuſta ſeu petra, ac munitio ejus,* [u] *rex magnus ſuper totam terram,* [x] *fiducia omnium extremitatum terræ & maris, ſtabiliens montes virtute tua, accinctus potentia compeſcens ſtrepitum marium, & fremitum nationum,* [y] *ſub te habens duas curruum myriades, & multa millia Angelorum,* [z] *an numerus eſt turmis & militibus tuis? & tu Domine cum illis es Dominus Sinai in ſanctuario habitans. Fcquis ergo poteſt coram te conſiſtere, cum iraſceris,* [a] *cum nemo ſit par tibi robuſtus Jah?* [b] *tu frangis valvas chalybeas, & vectes ferreos ſuccidis.* [c] *Tua ergò poteſtas eſt admirabilis & miraculoſæ ſunt tuæ operationes,* [d] *quatenus conſilium tuum ſolummodò valet ad proculcandos hoſtes noſtros.* [e] *Si tu ergo Jehova fortis, nobiſcum, quis contra nos?* imò quidem, *ſi omnes gentes circumdederint nos, in nomine tuo enervabimus eos.* Benedictus ergo ſis, ô Jehova, & debita reverentia, ac timore te adoret omnis creatura, [f] *qui quicquid vis facis, in cœlis & in terra, per maria & omnes abyſſos.* Majeſtate etiam an quiſquam Deorum tibi juſtè comparari aut conferri poteſt? Quis unquam Deorum (ſi Dii alii eſſent præter te) tanta majeſtate, gloria, admiratione, & intuentium ſtupore apparuit, quanta tu (ô regaliſſime Jehova, vere atque unice Deus atque imperator, ſceptrum Angelorum ac cœlorum gerens) è monte tuo Sinai Iſraë-

m *Pſ.* 85. 15.
n *Sap.* 15. 1.
o *Pſ.* 33. 5. *Exod.* 34. 6.
p *Pſ.* 103. 6.
q *Pſ.* 17.
r *Pſ.* 18. 32; & 42. 9.
s *Pſ.* 28. 7.
t *Pſalm.* 31.
u *Pſ.* 47. 3.
x *Pſ.* 65. 6.
y *Pſ.* 68. 18.
z *Job.* 25. 1.
a *Pſ.* 89.
b *Pſ.* 107. 16.
c *Pſ.* 107. 33.
d *Pſ.* 108. 13.
e *Pſ.* 118. 6.
f *P* 135. 6.

litis apparuisti? ff *Nónne majestatis tuæ præsentiâ profugit mare, & di-*
ff Psalm. 114. 3. *versum est flumen Jordan retrorsum, subsilierunt montes velut arietes, & col-*
g Psalm. 104. 32. *les ut subrumæ pecudes:* g *atque etiam coram conspectu & facie tua terra tre-*
h 2. Samuel 6. 2. *muit & attingente ea montes fumaverunt & fusi sunt, ac scopuli instar ceræ*
i Psalm. 144. 5. *resoluti.* h *Quando gloria adornatus es, qui insidens cherubinis,* i *versus ter-*
k Job. 13. 11. *ram cœlos tuos declinando descendis, montesque tangendo efficis, ut fument,*
immittis fulgur & dispergis eos, ac emittis sagittas tuas & fundis eos. k *Tan-*
ta ergo est tua excellentia, ut ipsa homines perturbet, facitque ut pavor tui irruat
l 2 Samuel 7. 22. *in eos.* l *Maximus ergo es ô Jehova, quia non est par tibi, imò non est verus*
m Deut. 10. 17. *Deus præter te omnino prout audivimus auribus nostris.* m *Nam tu es Deus*
n Psal. 95. 3. & 97. 9. *Deorum, Dominus Dominorum.* n *Rex magnus per omnes Deos, Deus fortis-*
o Deut. 10. 15. *simus, maximus, potentissimus, summè formidabilis.* o *Cujus sunt cœli, & cœli*
p 1 Chron. 19. 11. *cœlorum, terra & quicquid est in ea.* p *Tua est magnitudo, & potentia, &*
gloria, & æternitas, & majestas, imò certè omnia in cœlo & in terra. Tuum
est, Jehova, regnum, ut qui te extollis super omnia in caput, nam di-
vitiæ & gloria à facie tua sunt, in manu, inquam, tua est potestas ma-
gnificandi & confirmandi rem quamlibet. Itaque nunc Deus no-
ster celebramus te, & laudamus nomen tuum glorioſum. Si nomi-
nis tui stupendi efficaciam speculemur, quis illud satis admirari, ex-
tollere atque revereri potest! q Cum *nomen Jehovæ laudent omnes cæ-*
q Psalm. 148. *lorum Angeli & Exercitus, sol, luna & stellæ lucidæ, cæli cælorũ, & quæ supra*
cælos sunt, terrestria, cete, & abyssi omnes, ignis, grando, nix, exhalatio, ven-
r Proverb. 18. 10. *tus procellosus, efficiens verbum ejus, montes, colles, arbores fructiferæ, bestiæ,*
jumenta, reptilia & aves, juvenes, virgines, senes & pueri laudent & cele-
brent nomen tuum Jehova, quia editum est illud solium, cujus decor est supra
cælum & terram. r quippe quod *est turris robusta, quo accurrens justus in*
s Psalm. 9. 5. *edito collocatur. Dulces etiam justitiæ tuæ sacrosanctæ effectus nos docent tuum*
t Psalm. 3. 5. *verbum monumentis perpetuis insculptum,* s *quo instruimur, te justum esse u-*
u Psal. 23. 2. *niversæ terræ judicem, in solio tuo cum majestate sedentem,* t *circa justum scutũ*
x Psal. 62. 13. *existentem & gloria caput ejus extollentem,* u *eum ita pascentem, ut egere non*
y Ps. 75. 9. *possit.* x *Cuique rependis secundum opus suum? cum sis exaltator & depressor:*
Nam poculum est in manu tua, & vinum turbidum est, plenum mixtione, ex
quo fundis: veruntamen fæces, quas expresserint, bibent omnes iniqui terræ.
z Psal. 103. 6. y *Facis ergo, quæ justa sunt & judicia omnibus oppressis.* z *Nam omne opus tu*
a Ec. 12. 16. *ducis in judicium cum omni re occulta, sive bonum sive malum,* a *animosque*
b Proverb. 21. 2. *tu perpendis, in cujus oculis vir rectus in unaquaque via sua videtur:* Nam
ut tu justus es, justè quoq; omnino disponis, nec justitiæ tuæ quic-
c Sap. 12. 16 d Deut. 32. 3. quam resistere potest, b quippe *cujus principium est tua potentia.* c Tibi
igitur, ô Deus juste tribuimus magnitudinem, quia omnes viæ tuæ
sunt jus, qui justus permanes & rectus in æternum. Præterea, si
præscientiæ & providentiæ tuæ inenarrabilis virtutẽ respiciamus,
e Ps. 138. 6. eam certè mirabilem esse percipiemus. d Nam quamvis, tu Jehova,

elatus

elatus sis, tamen depressum aspicis, quamvis altus, è longinquo prænoscis: [f] *Probasti enim hominem, & cognoscis ejus sedere & surgere & cogitationem ejus è longinquo, iter ejus, & cubitum ejus circumspicis, & omnium* ~viarum *ejus peritus es.* [g] *Testis* enim *es renum, & cordis ipsius observator ac auditor linguæ,* [h] *imò* ~verò *cum nondum erat sermo in lingua, novisti tu ipsum totum.* [i] *Nam à te nihil occultari potest,* [k] *quatenus oculus tuus quicquid rerum est,* ~videt, *& abdita in lucem producit,* [l] quippe *qui in cœlis supra, & in terra infra cognoscis meretricem, cauponem & paganum.* Encomiis ergo perpetuis adornatus atque elevatus sis, ô sapientissime & vigilantissime Deus, cui omnia revelantur, nihilque occultari aut tegi potest. Similiter [m] consilii tui profundissimi arcanum quis cognoscere aut comprehendere potest, cum *ratiocinationes mortalium sint timidæ & instabiles cogitationes eorum?* [n] Quare licet opera tua manifesta nobis & filiis nostris sint cognita, *occulta* tamen *mysteria tua nemini sunt revelata*, sufficit igitur homini hoc scire, videlicet, [o] quod tuum consilium sit stabile & permanens. Es ergo timendus & formidabilis ô Jehova, quippe ad cujus consilii secreti adytum non datur mortalibus attingere: Principium etiam seu originem tuam an quisquam ulla rationis inquisitione perscrutari aut cognoscere potest, cum tu, quatenus rerum omnium author existis; ante omnia extiteris? [p] quippe qui *ab æterno existens, fuisti ante mundi primordium:* Nullũ ergo procul dubio habuisti principium, quatenus principii principium extitisti; [q] & *finem nullum habens, regnabis in secula seculorum:* Ex quibus colligimus, te esse mundi, hominis atque rerum omnium æternitatẽ: quod etiam in hoc arguitur, quoniam [r] quicquid facis, idipsum permanebit in perpetuũ, quod quidem, nisi tu æternus esses, fieri non posset: Hinc ergo percipimus, te principio finéque carere, & quod consequenter summo æternitatis solio, super apice atq; summitate cœli cœlorum excelsissimi, victoria triumphante, infinito gaudio & perpetua justitia atque æquitate insideas; Cujus nomen benedictum sit laudibus illustrissimis, honoréque sempiterno celebratum atque sublimatum, qui solus cum Filio & Spiritu tuo es ab æterno in æternum absque principio & fine. Porrò autem durum atq; difficile erit gloriæ tuæ perfectionem merito & modo digno depingere, [s] cum tute ipse gloriam tuam internam servo Moysi visibilem reddere nolueris; quippe quam nemo videre potest, dum vivit. Et tamen accepimus ex sacris tuis Scriptiis, [t] quod nonnullis electis gloria tua externa apparuerit; Nam quamvis à priore latebat Moysen gloria faciei seu essentiæ tuæ, à posteriore tamen illam

f *Ps.* 139. 1.
g *Sap.* 1. 6.
h *Ps* 134. 3.
i *Ps* 139. 7.
k *Job.* 28. 11.
l *Jos.* 2. 11.
m *Sap.* 9. 13
n *Deut.* 29. 29.
o *Prov.* 19. 21.
p *Ps.* 90. 2. & 22. 4.
q *Exod* 15. 18.
r *Ecc.* 3. 14.
s *Exod.* 33. 20.
t *Exod.* 33. 22. & 23.

oculis ſuis mortalibus conſpexit, hoc eſt, gloriam tuam ſecundariam intuitus eſt. u *Nomen tuum,* ô DEUS majeſtate planè *in mundo magnum eſt, & habitaculum in Sion, è quo tu mirabiliter à montibus æternis ingentem tuam gloriam illuſtrando exprimens, frangis potentias, & miracula ad culmen perducis: Imò verò gloriæ tuæ effectus ubique in mundo per opera tua ſtupenda declarantur.* x Nam ipſi *cæli enarrrant gloriam tuam, & opera manuum tuarum declarat firmamentum.* Gloria ergo ſempiterna tibi à creaturis tuis debita ratione attribuatur, à quo, in quo, cum quo, & per quem exiſtit omnis gloria, majeſtas & potentia. Quod ad veritatem tuam attinet, y *nónne docemur, te eſſe fortem & veracem?* z *Non enim es homo, qui mentiatur, aut filius hominis, quem pœniteat: an ipſe dixiſti, & non facies, anne locutus fueris, & non præſtiteris illud? Qui de veritate tua dubitaverit, juſtitiam tuam reſpiciat, & amplius non hæſitabit.* Es ergo DEUS juſtus, fortis & verax. Doctrinæ etiam atq; ſcientiæ tuæ amplitudinis, quam ampliſſima fedd unt Scripturæ tuæ ſanctæ teſtimonia. a Nam *tu erudis juſtum, & doces, quâ viâ ambulaturus ſit, inſtruis, inquam, eum facere placitum tuum, & deducis eum per terram planam, eique conſilium dare conſueviſti,* b *quoniam tu es verus rationis & ſcientiæ doctor,* c *eum quem amore perſequeris, omnibus doctoribus ſuis intelligētiorem, ſenibus prudentiorem,* d *per ſpiritum tuum bonum faciens, eſt doctor doctorum,* e *docens prælium & bellum, quippe cujus fruitione,* f *Joſua dux magnus & bellator invictiſſimus evaſit.* g *Samſon fortitudinem ſuam comparvit, qua leonem occidit, & mille viros ſola maxilla aſinina proſtravit.* h *Gedeon multitudinem cum paucis debellavit,* i *& Samgar ſexcentos viros ſtimulo bovis,* l virtute etiam iſtius ſpiritus ſapientiæ homines, quos eo repleviſti circa artificium veſtium Aaronis conficiendarum ad ipſum conſervandum inſtruxiſti? m ſic etiam ſpiritu tuo *Bezaleelem* inſpiraſti, quo ſtatim peritus eſt factus & intelligens in omni arte. n Ejus etiam afflatu homines ſcientiarum imperiti in Prophetas mutati ſunt inſignes, o ſic adfuit ſpiritus tuus, *Balamo, Samueli, Elishæ*, & cæteris Prophetis. p Scientia ergo & intelligentia vera ex ore tuo procedit; Nam tu Jehova ſolummodò das ſapientiam, q quia Deus es in ſcientiis perfectiſſimus. Porrò etiam tanta eſt loci, & ſedis tuæ celſitudo, ut lingua mortalium, imò verò hominis cogitatio eam dignè & verè, prout eſt, explicare non poſſit: Nec autem docet verbum tuum, literis perpetuis mandatum, r quod tu Jehova, *inſideas cœlis cœlorum antiquorum,* s *in ſolio tuo celſo atque elato, & quod totus exercitus cœli tibi adſtet à dextra & ſiniſtra.* t *Excelſior enim es cœlo & ſuper ſtellarum verticem ſublimaris, & circa cardines cœli,* u *Cherubinis innitens ambulas.* x Et cum tibi deorſum deſcendere placet, inclinas cœlos tuos, facisq; nubes vehiculum ſeu currū tuū, itaq;

u Pſ. 75. 1.
x Pſ. 18. 1.
y Pſ. 31. 6
z Nū. 23. 23.
a Pſ. 32. 8.
b Pſ. 119. 66.
c Pſ. 119. 99.
d Pſ. 143. 10.
e Pſ. 143. 1.
f Deut. 34. 9.
g Jud. 14. & 15. 15.
h Jud. 6. 13.
i Jud. 3. 31.
l Exod. 28. 3.
m Exod. 31. 3. & 35. 30.
n Num. 11. 25.
o Num 24. 1.
p Prov. 2. 6
q Job. 37. 15.
r Pſ. 68. 34.
s 1. Reg. 22. 19.
t Job. 22. 12.
u 2. Sam. 6. 2.
x Pſ. 144. 5

ſupe

ſuper alas venti, ambulas & facis angelos tuos ventos, & miniſtros tuos ignem flammantem, & tu tandem tangendo montes efficis, ut fument, & immittendo fulgura tua diſpergis eos, ac ejaculando ſagittas tuas fundis eos. Salvum mè fac ô Jehova fortis & formidabilis & ſecundum miſericordiam tuam infinitam me miſerum in illo die tremendo, horáque ſtupenda amplectaris precor, in qua tu ſumma majeſtate cum timore quidem & horrore iniquorum, & gaudio inenarrabili electorum, voce magna auditúque terribili, & gloria viſu ac aſpectu immenſa, majeſtatéque omnem imaginationem ſuperante & excedente venies, ad ſuſcitandos mortuos, & ad judicandum omnes in juſtitia, æquitate, miſericordia atque benignitate. Infinitas etiam tua tanta eſt, ut captui humano eam ſubjicere ſit impoſſibile, [z] cum tua magnitudo non ſit comprehenſibilis, [z] quoniam es in cœlo & in inferno, in extremis maris, in nocte, in tenebris, & ubique: duratione autem æternus es, ſicut in præcedentibus narravimus. O quam infinita eſt tua eſſentia & bonitas, quam perpetua dominatio & durabilis potentia, Jehova ſempiterne Deus mi glorioſe & honorabilis. Nec certè minus admirabilis, incomprehenſibilis & inſcrutabilis eſt ſapientia tua. [a] Cum illa quatenus altiſſimis cœlis altior, ſepulchro imo profundior, & longior terræ menſurâ, maríque ipſo latior eſt, plene inveniri non poſſit; [b] Nónne opera mirabilia feciſti in ſapientia tua? [c] Ejus profunditatem, quis inveniet, aut quis poterit uſque ad finem, inexhauſtæ tuæ omnipotentiæ ulla ratione pertingere aut pervenire? [d] *An quiſquam intelligit ejus ortum cum fuerit ab antiquis, & multo tempore apud te,* [e] *poſſediſti eam à principio viæ tuæ & ante opera tua, imò certè ante ullum tempus, & ante ſeculum inuncta fuit, & ab æterno ordinata, & ex antiquis antequam terra fieret, cum nullæ erant abyſſi, & fontes abundantes aquis, & cum aptaſti cœlos ibi erat, cum ſtatuiſti ambitum in ſuperficie abyſſi, fuit illa apud te velut alumnus cuncta componens.* Quis ejus operibus reſiſtere poteſt? quippe quæ ſi deſtruxerit, nemo eſt, qui ædificet, ſi incluſerit hominem, nullus eſt, qui aperiat, ſi continuerit aquas, omnia ſiccabuntur, ſi emiſerit eas, ſubvertent terram, [f] ſi ejus ſedem, in qua eſt in hoc mundo, reſpiciamus, eam in ſecretis naturæ collocatam ſentiemus: ſi ipſius pretium inquiramus, [ff] illud non novit homo, quia non dabitur illa pro auro, nec ponderabitur valor ejus argento, nec poſſunt lapides pretioſi, aut nitida gemma, aut adamas eam exæquare. [g] Nam *ejus acquiſitio præeſt carbunculis, quam pretioſa etiam ſunt ejus dona,* quippe

y Pſ. 145. 3.
z Pſ. 139. 7.
a Job. 11. 8.
b Pſal. 103. 24.
c Job. 11. 6.
d Job. 11. 12.
e Prov. 8. 22.
f Job. 28. 5.
ff Job. 28. 12.
g Job 28. 18.

h Pſ.111.10. quæ [h] ſemen facit potens in terra,& benedictionem,opes atque divitias habet in domo ſua,facit juſtitiam perpetuam,efficitq; ut lux in tenebris luceat,gratioſa eſt,miſericors,juſta,liberalis & animoſa. i Job.11.6. [i] O utinam Deus ſapientiſſime benignè loquereris mecum,& aperires labra mea mihi,ut oſtenderes mihi ſecreta ſapientiæ,meq; doceres multiplicitatem legis tuæ,ut reverà erudirer in ſcholis tuis, & ſapiens coram te fierem ! Quid etiam in voluntatis tuæ laude k Sap.12. 12. eloqui poſſum,[k] qui quicquid vis,facis,& nemo te interrogaturus eſt,quid aut cur ita facis ? Imò quidem , bone & juſte Jehova, fiat voluntas tua & in terra , ſicut in cœlo , & in parte mei hominis terrena ſeu externa , ſicut in ſpirituali , cœleſti ſeu interl Pſal.102. na. [l] Parati , inquam, ſint Angeli, qui ſunt miniſtri tui , ut faciant voluntatem tuam per totum univerſum. Laudes denique tuas pro poſſe (quamvis non ſufficienter ſecundum animæ & ſpim Pſ.69 31. ritus deſiderium)extollere non deſinam,imò verò,[m] cum Prophetа Regio canticis & gratiarum actione te laudabo. Sit ergo tibi, ô Jehova laus , honor , & gloria in ſecula ſeculorum. En ecce, Deus bone , & miſericordiâ pleniſſime , ego tuus homo, fruitione portionis eſſentiæ tuæ inexplicabilis,beatificatus, mentem meam(ſublimem & nobiliſſimam mei interni partem)tibi debito tributi loco , tanquam Imperatori meo , ſupplex offero, animam itidem meam mediam,egregii naturæ tuæ actus ſecundarii effectum,ut tuis viis & mentis ſuæ inſtitutionibus adhæreat,ani-
n 1.Cor.2. 14. mámque infimam, ſive [n] hominem meum animalem tertii tui actus proventum,ut in tuis legibus perſiſtat,ac denique totum corpus meum,manuum tuarum opus,ut ſecundùm voluntatem tuam ſanctam huc atque illuc moveatur,ex animo & corde tibi humiliter ſubjicio. Pro divino & præſtantiſſimo benignitatis tuæ fructu,quem inde à nativitate mea more mellifluo tam inviſibiliter, quàm viſibiliter guſtavit , tam anima quàm corpus meum, ingentes atque gratiſſimas tibi creatori meo gratias agere geſtio, te ſubmiſsè orando,precibúsque aſſiduis ſolicitando,ut fidei,miſericordiæ ,atque gratiæ tuæ abundantiam per ſpiritus tui afflatum è cœlis ſanctis , ſeu montibus æternis Sion in me effundas, ut ita vis tua externa & cœlitus emiſſa acrecenterinſpirata uniens & conjungens ſeſe illi tuo vitæ ſpiraculo in me comprehenſa,fortiter, vivaciter,& alacriter ſpiritum meũ viva veraq; regeneratione ad locũ beatorũ erigat,& contẽplatione læta in hac vita,viſioneq; certa & infallibili, per veram reſurrectionẽ in vita ſecunda ad ſupercœleſte tuũ ſolium conducat. In manus ergo tuas(exacto & completo prius divina divinorum ſpeculatione hujus primæ vitæ curriculo)exſpirẽ

animam

animam meam, alis aureis in ſuo ſpiritu cryſtallino vectam, & gratiæ balſamicæ plenitudine in Chriſto, & verbo tuo vero me mori permittas, obteſtor, ut tandē ſpiritus tui ſacroſancti alacrittae ad te primam & ſolam numeri creati unitatem, hoc eſt, principium, à quo primum infuſa eſt anima mea à ſimplicitate in materiæ multitudinem, ad inenarrabilem tuæ gloriæ unitatem, & ſimplicitatem reſurrectione completa reſurgam. Sis mihi, ô DEUS, oro poteſtate & fortitudine rupes, ſcutum, atque munitio, ut ſentiant inimici mei, me ſub alarum tuarum umbra tegi, præſervari atque feliciter ſpirare: Fac, ut majeſtatis tuæ inexplicabilis radio ad veram ſuperiorum meditationem rapiar, atque ut inferiora apud animam meā pro viliſſimis habeantur: Concedas, inquam, ut gloriæ tuæ memoria in honore merito, juſtaq; reverentia atque timore à ſpiritu meo perpetuum retineatur & characteribus vivis ei inſculpatur: Venerabile & laudabile ſit mihi nomen tuum ineffabile, & ſacroſanctum in æternum; Sis mihi juſtitiâ tuâ gratioſus atque propitius: Me dirigat atque gubernet providentiâ tuâ in viis meis, dum ego conſiliū cum admiratione adorem, æternitatem mundo prædicem, incomprehenſibiles gloriæ divitias extollam, & veritatis perfectionem univerſo terrarum orbi enarrem: Scientiæ & doctrinæ tuæ me capacem reddas, ut ego, ſacroſancto tuo lumine illuſtratus, mihi ipſi bene cognitus, te more tibi accepto & grato atque decenter revereri, altitudinem tuam admirari, loci & ſedis nobilitatis & ſublimitatis pulchritudinem meditatione congrua diligentiſſime rimari, infinitatis myſterium in ecſtaſi meditari, inſcrutabilem ſapientiæ profunditatem omni populo, clangore quaſi buccinæ promulgare, permanentem tuæ omnipotentiæ, voluntatem agnoſcere, ac denique laudem & honorem tuum ſempiternū & nullo ævo terminādū voce orbi terrarum uniſono decantare, citharæ harmonia referre, gloria triumphali elevare, atque famæ immortali & literarū perpetuarum, nulloq; ſeculo eradendarum monumentis confidenter tradere queam. Nec unquam ceſſabo ego hominis filius ore aperto clamare per ſacroſanctos mentis meæ radios, per ſubtiles & empyreos intellectus ac rationis ſpiritus, per lucidā animæ vitalis ſubſtātiam æthereumq; illius laticem perq; aërē cujusq; interni mei hominis portionis receptaculum, per ignem, per aquam, perq; terram, ex quibus lutoſi corporis mei compoſitio temperata eſt, per meum internum, per externum, perq; totum, clamo inquam, voceq; exerta proclamo, TU SOLUS TU TERMAXIMUS O JEHOVA ES DEUS, qui feciſti cœlum & terrā, mundumq; hominemq; ad tuam propriā imaginem benevolè effinxiſti, cujus nomē ſit benedictū in æternū.

Creatura tua in bonitate luminis tui feliciſſima.

EGO HOMINIS FILIUS.

Contenta

TRACTATVS I.

- Tractatus hic *de microcosmo secundum naturã* in duas sectiones dividitur, *in quarum*
  - Priori *Metaphysica & physica Microcosmi historia* enarratur, *in qua tria explicantur, videlicet ejus*
    - Externũ seu corpus, *in quo* duo *explicantur, videlicet ejus*
      - Constitutionis ratio.
      - Harmonia, *qua partes ejus rebelles concordi pace ad invicem ligantur.*
    - Internum seu anima, *cujus essentia est dispositionis* triplicis, *quatenus participat de natura* cœli
      - Empyrei *unde dicitur*
        - Mens.
        - Intellectus.
        - Ratio.
      - Ætherei *unde dicitur*
        - Vegetativa.
        - Vitalis.
      - Elementaris, *atque hac ratione dicitur*
        - Animalis.
        - Sensitiva.
        - Idolum.
    - Internum in externo, *hoc est*, animæ in corpore operatio, *tum in*
      - Creatione.
      - Generatione.
  - *Posteriori* Technica microcosmi, *tam interni, quàm externi naturæ* historia *proponitur in* portiones septem *distributa, scilicet in*
    - Vaticinium seu Prophetiam, *quæ est mentis scientia.*
    - Geometriam, *quæ est animæ intellectualis & rationalis intentionum enucleatio.*
    - Artem memoriæ, *quæ est animæ memorativæ & imaginativæ operatio.*
    - Genethlialogiam seu genii & genituræ inquisitionem, *quæ est scientia ad animam vitalem pertinens.*
    - Physiognomiam *seu animæ vitalis & naturalis per solam faciei & cæterorum corporis lineamentorum inspectionem & observationem indagationẽ.*
    - Chiromantiam, *qua accidentia præsentia, præterita & futura, tam animi quàm corporis debita observatione rimamur.*
    - Pyramidalem contemplationem, *qua hominis interni & externi symmetria proportionesq; symphoniacæ animadvertuntur.*

L. E.

LECTORIBUS INCREATÆ FULGORE ILLUMINATIS, SACROSANCTO MENTIS ARDORE PERCITIS. F. R. C. HOC EST,

fide, religione, charitate exornatis, incomprehensibilem in hac vita à monte & rupe JEHOVÆ fortitudinem vivificam in verbo ejus JESU CHRISTO hujus compositionis dissolutionem, & glorioſam tandem atque triumphantem à Spiritu sancto per verbum resurrectionem.

EN ecce Lectores lucis æternæ decore exornati (momos enim, derisores atque homines, qui in divino abstrusioris Philosophiæ campo sementem nunquam, vel saltem nimis parcè fecerunt, utpote quorum crassis auribus & obstinato corde ea respuere, quæ sæpenumero vera perhibentur, à Philosophico hoc nostro convivio magicis ipsius veritatis susurraminibus arcemus, & in perpetuam hominum piorum oblivionem abdimus.) En, inquam, & ecce figuram effigiemque, ut in tractatu præcedente ipsius Macrocosmi sic in hoc Microcosmi, incertis quasi hominum opinionibus deformatam, & in varias ad instar Prothei imagines fictas & præstigioſas cõversam, in se rursum mutuo nixu reficere aggredior: modò si tractatũ hunc nostrũ, alioquin fortassis asperũ ac malè cultũ vos argutia calami rudis atque impoliti scriptum non spreveritis inspicere. Faxit DEUS *glorioſus, ut oculos vestros novitatis fortè cupidos benevolo hujus Philosophiæ haud vulgaris aspectu, aures vestras bibulas placido hujus sapientiæ à nobis jam ebuccinatæ susurro, atque animum tandem vestrum divina appetentem jucunda ejusdem contemplatione permulcere queam. Vos ergo in hoc opusculo meo Microcosmico fausti atque propitii adsitis obsecro, ut reliqua ad culmen & exitum felicem perducendo, ea vobis, lætitia haud vulgari perfusus, lubens volensque consecrem, eique favere non desistatis, qui jussis vestris obsequium semper commendabo, dum ego vos causamq; meam Jehovæ omnipotentis providentiæ commendavero, qui se dignos sapientiæ suæ præmio affluenter induere clementérque atque liberaliter tractare consuevit. Valete.*

R. F.

C TRA-

TRACTATVS PRIMVS

De

INTEGRA MICROCOSMI HARMONIA:

In sectiones divisus duas.

In quarum { Priore *Metaphysica atque Physica* / Posteriore *Technica seu Artificialis* } MICROCOSMI *tam interni, qàum externi historia succinctè atque luculenter enarratur.*

Contenta

TRACTATVS I.

SECTIONIS I.

- *Præcedētia & ad ejus creationē adjuvantia* scil.
  - *Numerorum duorum & abstrusorum effectus*, de quo lib. 1. sect. 1.
  - *Harmonia ab illis numeris derivata*, de qua lib. 2. sect. 1.
- *In Microcosmi fabrica* duo sunt consideratione digna videlicet eam
- *Constituentia & conjuncta* videl. ejus
  - *Internum seu animæ*, in qua ꝓponuntur *tria* scil.
    - *Compositio*, de qua lib. 3.
    - *Numeri*, de quibus lib. 4. cap. 2.
    - *Harmonia*, de qua lib. 4. cap. 3. 4.
  - *Externū* in quo notātur *duo*, scil. ejus
    - *Constitutio*, de qua lib. 5.
    - *Harmonia seu symmetria*, de qua lib. 6.
  - *Internum in externo*, in quo *duo* observātur scil. ejus
    - *Compositio* in
      - *Actu*
        - *Mentis in corpore*, de quo lib. 3.
        - *Animæ mediæ in corpore*, de quo lib. 8.
        - *Animæ sensitivæ seu infimæ in corpore*, de quo lib. 9.
      - *Creatione* in qua agitur de *Triplici animæ in corpore visione*, de qua lib. 10.
      - *Generatione*, de qua lib. 11.
    - *Harmonia*, de qua lib. 12.

TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER I.

De numeris divinis.

CAPVT PRIMVM
seu hujus subjecti præludium.

QUoniam in nobiliſſima hominis ſeu Microcoſmi interni diſpoſitione,& circa admirabilem animæ humanæ harmoniam abſque exactiſſima melodiæ & ſymphoniæ mundanæ,ſeu microcoſmicæ cognitione verſari impoſſibile arbitramur, ſimiter de numero, pondere & menſura (ex quibus mundus, & ejus anima miraculoſa concordantiarum ordinatione atque concatenatione conflantur) ſine debita divinorum, formalium & abſtruſorum numerorum contemplatione myſticáq; harmonię ſimplicis inſpectione ritè judicare aut perpendere nequimus (quippe ꝙ omnes compoſitiones ſymphoniæ, rerum mundanarũ eſſentiæ, vitæ,& alii muſicæ mundanæ &animatæ effectus, ab his numeris divinis & originalibus,tanquã numerus ab unitate,punctũ à linea & concordia ab uniſono derivantur) idcirco imprimis & ante omnia neceſſarium exiſtimamus, infinito animi & ingenii conamine, imò verò indefatigabili ipſius mentis divinæ fervore,precibus etiam aſſiduis & fidelibus præeuntibus,ut profundâ horum numerorum divinorum meditatione atque tum poſtea ſincera harmoniæ ſimplicis,ab iis ineffabiliter ſcaturientis contemplatione & inquiſitione ad completam horum cognitionem feliciter perveniamus. Quod quidem quoniam perfici,& ad culmen atque exitum felicem à priore perduci impoſſibile cenſetur; quoniam DEUM ſecundùm ejus eſſentiam nemo unquam mortalium deſcribere aut propalare potuit (tam enim abdita & abſtruſa ſunt Majeſtatis divinæ myſteria) noſtrûm utique erit (quibus propter mentis & ipſius verbi divini fruitionem haud quaquam deeſt immortalitatis conſequendæ facultas) noſmet inopia laborantes & ignorantiæ tenebris obvolutos,virtute mentis in nobis habitantis captivos redimere,ab obſcuro lumine diſcedere, immortalitatem adſciſcere & corruptionem fugere : Quod quidem ut ingenuè & perpulchrè fiat,mentis noſtræ acumine tenebrarum corporalium fiſſuras penetremus,ut à poſteriori tandem unitatis metam attingamus,lucis jugum (ſumma pulchritudine decoratum) inſurgamus,inſuperſtantialem mentis patriam ſaltu levi inſiliamus, ſcalam Jacobæam alacriter, ſed

cautè aſcendamus, D.Pauli alis ſpiritualibus (virtuti ſpiritus ſacroſancti innitentes) ad tertii cœli vitam & lumen immortale aſſurgamus, & ſi numerorum ſuperſubſtantialium arcana ſecundùm Deitatis eſſentiam oculis intellectualibus perſpicere non poſſumus, iis tamen Trinitatis gloriæ ideam, iconem ſeu exemplum ſaltem intueamur, numerosque ejuſdem divinos & formales cum materialibus (ſummâ divinitatis ſacroſanctæ reverentiâ & adoratione præeunte) comparemus, divinos cum mundanis miſceamus, mundanos cum humanis conferamus: ſic enim factus eſt mundus, ſic creatione propagatus homo: Ab hominis igitur harmonia ad ſymphoniam mundanam atque tandem (illam mundanam rationis pennis tranſcendentes) ad divinam aſcendamus: Atque hac via, cognitione à poſteriore illa elicere poſſumus, quæ ſcientia à priori impoſſibile erit captui humano comprehendere. Nos verò ordinem cognitionis à priori ſequentes, tanquam à principio ad principiatum (intellectis rebus hiſce prius à poſteriori) methodi præſtantioris cauſſa à numeris divinis & ſimplicibus, harmoniaque ſimpliciſſima ab iis conflata exordiemur, ut ipſorum gubernatione gradatim atque pedetentim ad numeros compoſitos ſeu materiales, tam mundanos quàm humanos, cum ſymphonia ab iiſdem derivata perveniamus, atque ita in res tandem materiales profundius nos immergamus.

CAP. II.

De monade, ſeu unitate ſumma & myſtica.

OCulis divina mentis acie illuminatis undique circumſpiciat metaphyſicus, conſpicillo naturæ lucidiſſimo, elementorum rerumque ex iiſdem compoſitorum angulos profundiſſima intellectus ſui inſpectione (circa res in concreto occupata) rimetur phyſicus, phantaſiæ ſeu imaginationis ſuæ acumine (demonſtrationis fulcimento nixus, humerisque quaſi Atlanticis ſtatuminatus) Arithmeticam, Muſicam, Geometriam, Opticam, Aſtronomiam, Aſtrologiam, & Geomantiam, proſpectivo ſuo intuitu (circa abſtracta verſato) introſpiciat Mathematicus: ſubtiliſſima rationis argutia prædicabilium ſeries atque ordines ab ente tranſcendente ad genera, & à generibus ad ſuas ſpecies ſubalternas, & de illis ad individua deſcendentes, ſimiliter prædicamentorum derivationes, ortus, prædicationes, relationes, & præcipuè tranſitum prædicamenti ſubſtantiæ à genere generatiſſimo, in particularium multitudinem ſpeculetur Logicus, memoriæ denique fiducia (non ſine candida mentis contemplatione) literarum elementarium ordinis atque originis, ſyllabarum ab iis derivatarum propagationis vocabulorum à ſyllabarum unione ortus, actum poſtea ſententiæ ſeu orationis effluentiæ ex vocabulorum ad invicem debito modo, nexu atque concatenatione promanantis recordetur Grammaticus: atque hi omnes rerum cunctarum origines atque exiſtentias ab unica & ſola illa myſtica radice benignè ſcaturire, & modo ineffabili (ſed certiſſimo) derivari tandem vultu manifeſto oculisque apertiſſimis perſpicient atque diſcernent, quæ monas monadum, ac monas ſumma diviniſſimaque nuncupatur, quæ eſt ille DEUS ſolus & ter maximus, à cujus fonte omnia tam creata, quàm increata (& in multitudinem profuſa) mentis divinæ acie effluere atque promanare animadvertuntur. Nam ſi ad res Metaphyſicas contemplationem noſtram convertamus, in illis hæc unitas radix radicum exiſtere reperitur, cum ſit DEUS DEORUM, ſummitas ſummitatum, bonum bonorum, fons ſapientiæ & omnium radicum origo, intelligentia intelligentiarum, omnipotentia potentior, ingenita ab alio, benignitate infinita & myſtica mens; Imò verò in trinitate perſona-

rum

rum essentiæ supersubstantialis primum obtinet locum, cum sit unitas illa sacrosancta, à qua numerus divinus procedit, & in quam revertitur. Denique extra suam essentiam in res materiales & creatas more imaginationem excedente prospiciens, è fulgida sua radice Angelorum chorum, Dæmonum turbam, atque animarum cœtum immensa produxit multitudine, & sapientia sua ineffabili in orbes rutilos igneq́ue coruscantes cohortem atque comitatum eorum, quemlibet disposuit. Similiter physicas mundi creaturas considerando, easq́ue debito modo respiciendo, monadem hanc mysticam primum inter eas locum obtinere inveniemus, cum unitas eadem non aliter sit numeri denarii radix, quam centenarii & millenarii, ex quibus numeris mundi fabricem in primordio constituisse, & jam permanere inferius declarabimus. Hinc apud physicos principium divinum, natura infinita, & natura naturans, principium principiorum, sydus syderum, lux luminum, seu creaturarum lux undique collucens, spiritus spirituum, & spirituum opifex atque effector, mundus mundorum, dux, gubernator & director omnium, axaltator & depressor nuncupatur. Tempus etiam suam originem ab hac radice non habuisse negabit Philosophus, quatenus hæc monas in sua natura sempiterna, & ab alio non genita, rerum omnium creatarum principium & finis seu α & ω existit. Quare etiam à dicta radice mystica suũ principiũ *(Nunc)* accepit, sine qua nullũ unquam extaret tempus; Cùm nunc, sit ejus terminus, à quo deducitur & movetur, non aliter quàm linea à puncto. Sine hac etiam radice non esset logica relatio, cum nulla ratione Filium dicamus, nisi sit respectu Patris, neque in supersubstantialibus, ubi Pater dicitur sui ipsius, seu ex se ortum principium, neque in inferioribus, cum, ibi hæc radix sit abstrusum entium semen, seculorum parens, ac vita cuncta producens, cuncta bono ac bonitate sui ipsius replens atque satians. Porrò etiam secundũ Mathesin considerata radix hæc in Geometria, est lineæ primordialis punctum, circuliq́ue centrum, à cujus multiplicatione omnes lineæ, omnes superficies, corporaq́ue omnia tam mathematica, quàm physica proveniunt, atque iterum resolutione præeunte, in eam tandem, tanquam in principium, à quo, revertuntur. In Musica est concordiæ & harmoniæ origo, unisonus nempe ille primordialis, à cujus supersubstantiali tono melodia empyrea sive spiritualis, sive sit mundana, sive humana, atque etiam instrumentalis exoritur, quatenus scilicet à suæ vocis seu soni radicalis (verbum producentis) termino Diatessaron, Diapente, Diapason, Diapason cum Diapente & Disdiapason consonantiæ compositæ derivantur. In Arithmetica etiam monas hæc radix existit, ex qua digiti, articuli, numeri, centenarii, millenarii atque sic in infinitum exoriri atque emanare observantur. Unde manifestum est, quod hæc radix seu monas & unitas sit unum & omnia, unum autem omnium, unum ante omnia, & unum in se ipso, radix & centrum præsentium, præteritorum, & futurorum, quæ sunt, unitate materiali prior, quoniam simplissima, numerorum numerus, unitas & numerus, ac unitas, quæ omnem numerum simplicitate penetrat; nam in Trinitate Pater est ineffabilis, in cœlum empyreum respiciens, est mens mentis, & anima animarum, atque magis deorsum in mundum materialem prospiciens est natura naturarum. O admirabilis ergo monadis seu unitatis dispositio, quæ cum sit existentiæ rerum caussa atque origo, quid tamen sit, non ingenii, imò verò ne mentis quidem acumine (ab ea immediatè profluentis) discerni potest, aut ratione ulla exprimi. At tamen essentiæ hujus natura mirabilis in unitatis arithmeticæ contemplatione rationi nostræ luculenter explicatur: Nam unitas arithmetica omnium numerorum communis est mensura, fons & origo, continens in se omnem numerum utcunque magnum, & tamen multitudinis omnis insons, semper eadem, immutabilis, indivisibilis

visibilis & parium expers: Atque hinc est, quod hæc unitas in se multiplicata nihil producit præter se ipsam. Nam 1. in se ducta producit, tantum 1. & internum, ex illa in se ducta nonnisi sola unitas exsurget: Unde liquet, quod unitas sit sibi radix, quadratum, cubus, &c. & tamen semper est hoc idem Nam utcunque multiplicatur in unitates, nulla tamen ex unitatibus productis est major aut minor unitate radicali, neque est pars minor suo toto, quoniam non multiplicatur in partes sed in seipsam. Omnium denique rerum est principium & finis, dum tamen ipsa neque principium, neque finem habet, quibus existat, quoniam nihil uno prius, nihilque uno posterius. Unum ergo omnium rerum principium est, & usque ad unum omnia sunt, & ultra ipsum nihil existit. Porrò etiam omnia, quæ sunt, unum ipsum, tanquam suam radicem desiderant, quoniam ab eo primum processerunt, & de illo uno ex necessitate participant: Hinc ergo est, quod omnia ad illud unum redire contendunt, quatenus ab eo radicaliter profluxerunt, quæ quidem regressio, atq; in primum principium reversio nunquam perficeretur, nisi pluralitas & multitudo gradatim & pedetentim eis exueretur. Hujusmodi ergo est illa mystica monadum monas, unitas unitatum, prior simplicitatis summitas, rerum omnium semen & centrum, omnis expers substantiæ, omnium principium, radix atque origo, principium, inquam, omnem numerum continens à nullo contentum, omnem gignens numerum, nullo numero genita, pater omnium, pater suiipsius, pater filii unigeniti: Imò talis & ultra, quam imaginari potest mens humana, est unitas, unum & monas illa, sanctus sanctorum, summitas excelsitudinis, & Deus deorum, qui super cœli cacumina, & extra omnem materiæ existentiam in solio & throno suo coruscante immortali gloria lætus atque repletus constanter sedet, tonum illum sacrosanctum mysticum, ineffabilem, & originalem intonans mundo, cujus pulsatione, actu & afflatu unisono ac uniformi mundus & creaturæ ejusdem variis formatum concordantiis, quibus existant & vivant, imbuuntur harmoniæque rerum elegantissimæ atque exertissimæ (bibulas mentis aures permulcentes) exaudiuntur, & in rationis humanæ penetralibus concipiũtur atq; reconduntur, cujus melodiæ ineffabili, voceque ac verbo efficaci (Spiritu divino undique afflante) macrocosmi compages gaudio quodam saltare, proportionaliter tripudiare, & quasi prosiliendo vivere observatur, stellæque tam fixæ, quàm erraticæ (ac si lætitia supernaturali essent perfusæ) choreas ducere sempiternas animadvertuntur, microcosmi proportiones & consonantiæ, in mente, intellectu, ratione, anima, motu, vita, & elementari corporis constructione (functiones pulchras & admirabiles perficiendo) fulcimento tanquam divino statuminari percipiuntur. Hæc, inquam, unitas est pulsator Monochordii & ipsa forma ac anima totius harmoniæ macrocosmicæ & microcosmicæ, cujus chorda seu materia instrumentalis est spiritus ille universalis, quem illa actu suo ineffabili ex chaos visceribus liberavit, & ex nihilo fecit, ut aliquid actu existeret, & loco passivi suis actionibus stupendis inserviret, cui tanquam Regi Regum, omnia totius naturæ offerenda, & quasi tributum ei debitum, attribuenda & conferenda (rerum videlicet vitæ, essentiæ, animæ & corpora, quatenus ab ea dependentia) imprimis summo opere atque ultimo animi conamine agnoscere atque confiteri debet, quilibet mentis sanæ compos & mediocri rationis munusculo decoratus.

Exempla

Exempla nonnulla, quibus Unitas *ſacroſanctæ Trinitatis (eam rebus inferioribus comparando) pro capacitate humana demonſtratur.*

Unitas ſuperſubſtantialis eſſentiæ explicatur in Arithmetica per 1. Nam ab unitate hac in Arithmetica omnes numeri in infinitum progrediendo, tanquam ab eorum fonte & origine fundamentali depromuntur, ut 1.2.3.4.5. &c. In Matheſi & arte Geometrica per punctum demonſtratur, à quo linea derivatur, per quod continuatur, & in quo terminatur (unde linea rectiſſimè definitur fluxus punctorum ad invicem colligatorum.) At quia omnis ſuperficies ex lineis corpusque ex ſuperficiebus componitur, ſequitur inde ex neceſſitate, quod tam lineæ, quàm ſuperficies & conſequenter ipſum corpus à puncto unico exoriantur; Simili quidem modo ab unitate, & ejus fluxu fit numerus denarius, in quo unitas compoſitioni ſe jungit, videlicet natura ſuperexcellenter ſubſtantialis cum materia creanda, ut 1. cum 0. ſine qua cyphra non plus erit, quàm materia hylæ forma eſſentiali & lucida privata: Unde ſic ſe habet unitas ſimplex ad numerum denarium, ut punctum ad lineam, & numerus denarius ad centenarium, ut linea ad ſuperficiem, in quo etiam ſemper præcedit DEUS unitas ſeu punctum & numerus centenarius ad illum millenarium, ut ſuperficies ad corpus, ut infra latius indicabimus. Ex quibus manifeſtè liquet, quod niſi Deus rebus omnibus præponatur, non erunt res magis in actu, quàm cyphræ Arithmeticæ, quæ qualicunque multitudine per ſe exprimantur, abſque unitate tamen, aut aliquo ex digitis ab ea profluentibus, nihil prorſus ſignificabit, ut 0.00.000.0000.00000. nihil denotant, ſed 10. 100. &c. aliquid. Per punctum etiam mirabiliter explicatur DEUS in rephyſica, cum illud ſit motus in generatione & corruptione, principium, & quaſi hoc (*nunc*) à quo tanquam ab originis ſuæ paternæ fundamento, ſeu termino à quo, tempus prodiit, & in quod iterum revertitur.

Demonſtratio puncti, & lineæ ab eo more mathematico profluentis.

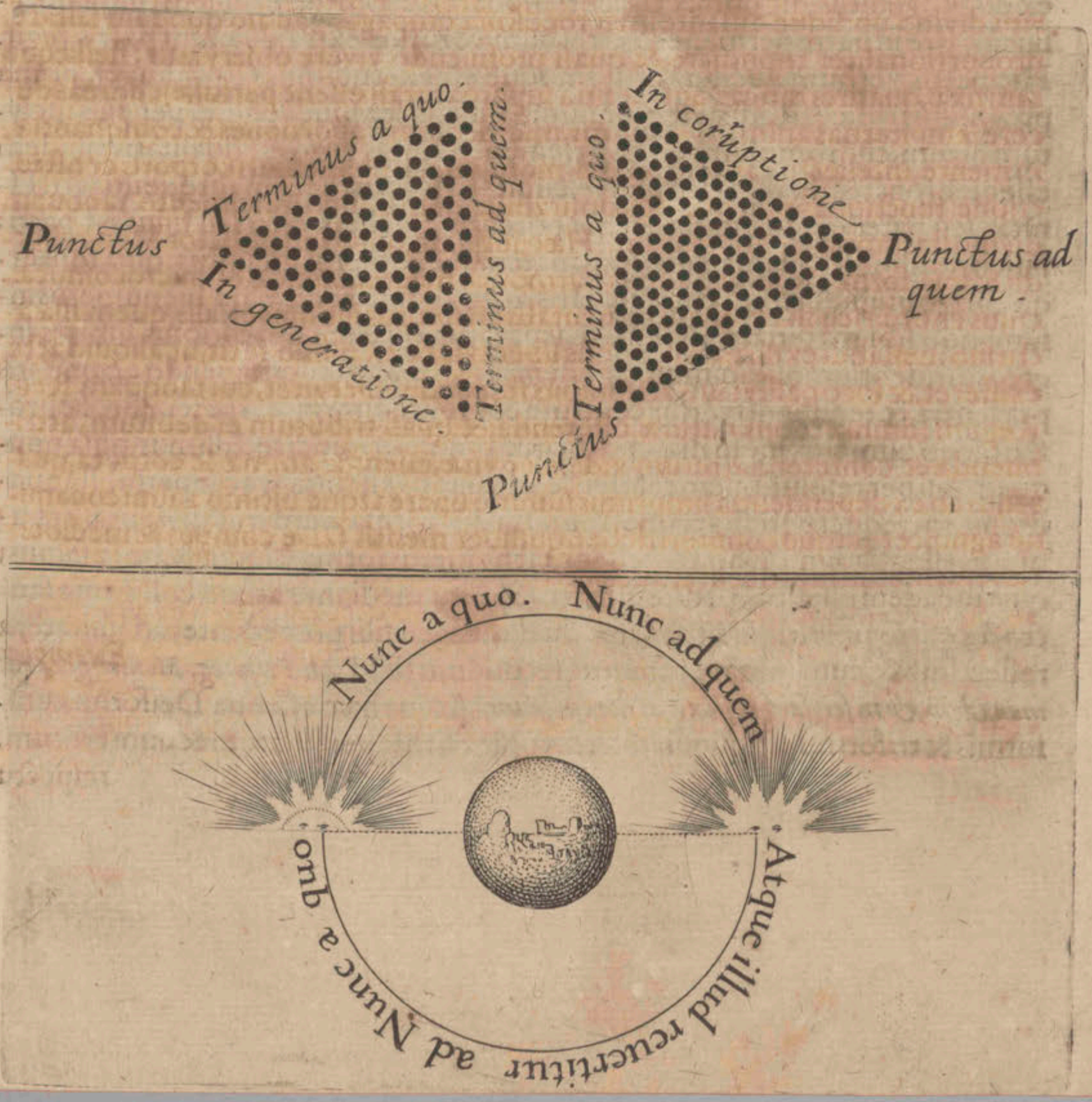

Sit ergo unitas ſuperſubſtantialis punctum primarium atque originale ſeu ſummum, à quo omnis rerum entitas effluit, & ad quod iterum res omnes (reſolutione præeunte) tendunt. Deſcribitur autem hoc modo:

Similiter puncto unico, & circa punctum unicum creatus eſt mundus orbicularis, ut in ultima demonſtrationum quarti capitis clarius oſtendetur.

CAP. III.

De Diade ſive dualitate myſtica & ſuperſubſtantiali.

PRima monadum monas, ſanctaque unitatum unitas ſuperſubſtantiali partu ſimplicitates ſummitatum ineffabilem in modum effuſa, peperit atque produxit, quippe, quæ per primigeniam formam proſiliens trinam adepta eſt vim: Ubi etenim profunditas Patris eſt, ibi illuſtris Filii, conciliatrixque Spiritus ſancti elucet fulgor, atque ut ita coronatur fons ille ſuperſubſtantialis pulchritudine prolis, quæ ex ſuo centro effluxit, & circa centrum volvitur, genitusque eſt filius, qui eſt inclyta patris ſapientia, rerumque omnium opifex: Nam per effuſionem unius in filium nata eſt natura media ineffabilis, quæ erat ante naturas omnes, partus equidem ſacer inenarrabilisque fœtus patris ineffabilis, cujus ortum abſtruſum, & myſticum nullum equidem tempus novit, quoniam unà cum patre apparuit, ſemper natus, qui naſciturus erat, & in eo manet, quamvis ex eo progenitus, ut omnia ſapienti moderetur ſpiritu: proſiliens, inquam, filius à patre in patre permanet in æternum, & rurſus extra, quæ ſunt patris, regit. Hic patris verbum vociferans ſermoque eſt exertiſſimus & primus ex prima progenitus radice: Radix eſt omnium; nam cuncta ſunt condita per ejus inclytum ortum, cum omnium rerum ſit ſemen. Unitas ergo eſt dualitatis ejuſdem eſſentiæ fons: & dualitas ſeu filius eſt unitatis ſeu patris forma atque imago: Unitas ſeu pater eſt dualitatis ſeu filii potentia; dualitas verò ſeu filius eſt patris pulchritudo. Et quamvis dualitas materiæ ſit numerus infauſtus: quia fons atque origo litigii, diſcordiæ, impuritatis atque confuſionis, nam hic numerus aſſumendo ſibi materiam ab unitate ſeparatur, quia in contentionis limites ingreditur, deorſumque in multitudinem ſe multiplicando, fugiendo ab unitatis præſentia, & tendendo verſus centrum & profundum materiæ tenebroſæ profluit, ideò numerus hic in materia dicitur omnium imperfectiſſimus, quia nunquam niſi per reſolutionem reſolvi, & ad unitatis eſſentialis ac ſuperſubſtantialis apicem reduci poteſt, attamen binarius hic formæ numerus divinus, ultra unitatis eſſentiæ limites non recedens, eſt numerus formaliſſimus & beatiſſimus; quia in eadem eſſentia, virtute unitatis (Spiritu mediante atque colligante ſancto, à centro unitatis ſeu patris, & dualitatis ſeu filii procedente) ad unitatem reflectitur, & cum unitate renuitur, ſecundum illud *M. Triſmeg. Monas generat monadem, & in ſeipſam reflexit ardorem ſuum.* Atque hæc eſſentia Deiformis, uniformis & triformis eſt, quoniam licet triplex ſit hic perſonarum & numerorum, reſpectu

officiorum & virtutum distinctarum cuique attributarum differentia, est tamen semper unitas essentiæ & identitas Deitatis; quæ quidem unitas virtute glutinis spiritualis inviolabiliter conservabitur in perpetuum. Atque hoc modo habemus Diadem ex Monade, quæ virtute conciliatrice Triadis cum Monade iterum in unitatem reducitur. Est igitur dualitas numerorum unitas, quia trinitas, estque trinitas, quia unitas; trinitas scilicet personarum, unitásque essentiæ Deiformis.

CAP. IV.

De Triadis seu numeri ternarii supersubstantialis ortu.

MEns siquidem DEUS utriusque sexus fœcunditate pleniſſimus (*Mercurii Trismegisti* ore jam loquor) vita & lux, cum suo verbo mentem alteram opificem peperit; qui quidem DEUS *ignis* dicitur atque *spiritus numen*, quem *Synesius* vocavit Spiritum sanctum medians principium à centro genitoris & à centro filii procedens, cujus lux elucescens conciliatrix nuncupatur, eò quod numerus ejus ternarius est veriſſimus & syncerrimus amor, qui Patrem cum filio nexu inviolabili conjungit, quippe quod dualitas (quæ est multitudo ab unitate progrediens) numeri ternarii vinculo in concordem unitatem reducitur. Talis ergo erat mundi origo, ab unitate, inquam, in multitudinem progressio, & talis ejus periodus, reductione scilicet multitudinis ad unitatem. Secundùm horum igitur divinorum numerorum in unitate semper contentorum progressum, dualitatis materialis, seu spiritualis, seu aqueæ seu naturæ humidæ ordo, harmonia, proportio, mensura seu intervalla disponuntur: hinc enim universi mundi in tres regiones divisio, quarum secunda à prima & tertia & ab utraque essentias acceperunt suas: hinc tres harmoniæ cujusque symphoniæ, Diapason, Diapente, & Diatessaron, quarum Diapente à Diapason quasi unitate & Diatessaron ab ambabus: hinc rerum omnium & ipsius mundi proportionis duplæ, sesquialtera & sesquitertia à varia lucis divinæ in spiritus universalis in hyla dispositione derivatæ: hinc rerum intervalla, nempe linea, superficies & corpus, seu longitudo, latitudo, & profunditas; linea nempe à puncto, & superficies à linea & corpus ab utroque: hinc tria animarum genera, intellectualis, sensitiva & vegetativa: hinc mundi dispositio à tribus, numero scilicet, mensura & pondere: hinc denique tres prædicantur à Philosophis mundi Principes; DEUS, Mens, & Spiritus. Atque hæc erat ratio, cur *Pythagorei* unitatem Apollinem vocaverunt, diadem materiam, triadem verò formam justitiamque, quæ summa est perfectio. DEUM ergo *numero impari gaudere* dicit *Poëta*, quoniam numerus primus & simpliciſſimus impar in essentia supercœlesti, est amor ille, qui conjungit patrem cum filio, unde (inquit *Synesius*) *Salve ô puriſſime Spiritus, centrum filii & patris.* Et alibi: *Ipsum socium filii & medium inter radicem & germen nuncupavit.* Et alibi: *Lucem conciliatricem*, quia à duabus personis primis derivata & cum illis una Trinitatem conflavit: dicitur ergo hic numerus ternarius; *numerus sacer, numerus perfectionis*, & *numerus potentiſſimus*, quia incõpositus & primus numerus impar, cujus nexu Dualitas fit Trinitas & Trinitas est facta Unitas. Atque hinc est, quod unum trinam sit adeptum vim, quo factum, ut DEUS unum sit & omnia, unum in seipso & per omnia, & quod Unitas sit, cum sit Trinitas, & quod Trinitas sit, cũ sit Unitas: secundùm *Synesii hymn.* 2.

Cano te Unitas, cano te Trinitas: Unus es, Trinitas cum sis; Trinitas es, Unitas cum sis.

Unitas enim eſt & ſolus in ſe actus, Trinitas eſt in perfectione ſua, ab ipſa permanante, qua omnia creata, perfecta & bona dicuntur. Concludimus igitur, quod unitas ſit terminus à quo & dualitas primogenitus unitatis, quaſi numerus medius inter unitatem & ternarium, cujus perfectione, in eſſentia divina dualitas, ſeu medium nexu indiſſolubili duobus extremis conjungitur, quæ iterum circulari progreſſu ſibi ipſis mirum in modum cohærent. Unde efficitur, quod omnes tres perſonæ, proprietate diſtinctæ non ſint, niſi unum eſſentiâ, videlicet unica ſumma & ſola eſſentia, quæ nihil prẹter tres perſonas exiſtit, id eſt, tres proprietates, quarum una non eſt alia, nec duæ quævis ſunt tertia, nec quævis tertia duæ, id n. ſunt duæ, quod tertia, id tertia, quod duæ. Quid hoc? Deitas una, eſſentia una, unum denique. Qualiter hoc, ſi tres? Qualiter tres, ſi hoc? Incomprehenſibiliter proin mirabiliter: Fides tantùm novit, ſed tanquam à divino Spiritu totum, baptizandi formulam ſub numero hoc ternario & relatione inſtituente: *Baptizate*, inquit, *in nomine Patris, Filii, & Spiritus ſancti*, quæ quidem tria relativa declarationem ſuſcipiunt, ut infrà latius oſtendemus.

Demonſtrationes proprietatum ſanctæ Trinitatis per icones & exempla factæ.

Oculo comparari & declarari poteſt multiplex ſacroſanctæ & ſuperſubſtantialis eſſentiæ proprietas. Albedo enim oculi Patri referri poteſt, quatenus ex ea cornea ſphæra atque uvea (Filio atque Spiritui ſancto comparatæ) procedunt: Nam Filius (qui proximè in ſuo proceſſu Patri accedit) ſphæræ corneæ aſſimulatur; & Spiritus (qui eſt virtus ab ambobus) uvæ refertur, quæ in centro eſt corneæ, ut illa in centro albedinis utroſque orbes comprehendentis. Ut *infra videre licet Figura* 1.

Vel *comparatus Soli* eo modo, quo dictum eſt in demonſtratione facta libro primo, de macrocoſmo cap. 1. Ut *infra videre licet Figura* 2.

Vel *etiam eruptioni nubis* conferre liceat in tonitru factæ, in qua Deus Pater videtur in ſimilitudine ignis conſumentis apparere. Sic à Moyſe & Iſraëlitis viſus eſt Jehova ineffabili vultu: Vox autem ſeu crepitus in tonitru verbo Dei aſſimulatur, hocque non ineptè cum huic opinioni ſacræ Scripturæ aſtipulentur: Atque coruſcatio denique ſeu fulgura Spiritui ſancto attribui queunt, cum tali forma deſcenderit Spiritus ille ſuper Apoſtolos. Ut *videre licet Figura* 3.

Vel

fectione ſua, ab ipſa per-
r. Concludimus igitur
us unitatis, quaſi nume-
tione, in eſſentia divina
his conjungitur, quæ ite-
hærent. Unde efficitur
t, niſi unum eſſentiâ, tri-
es perſonas exiſtit, id eſt
evis ſunt tertia, nec quæ-
duæ. Quid hoc? Deitas q-
Qualiter tres, ſi hoc? Io-
novit, ſed tanquam à d-
hocternario & relativ-
& Spiritus ſancti, quæ qu-
ius oſtendemus.

tatis per icones

tæ & ſuperſubſtantialis eſ-
, quatenus ex ea cornea
ratæ) procedunt: Nam
e corneæ aſſimulatur; &
n centro eſt corneæ, ut
tis. Ut *infra videre lice*

nonſtratione facta libe
ra 2.
factæ, in qua DEUS Pa-
e. Sic à Moyſe & Iſraël
tus in tonitru verbo De
ræ Scripturæ aſtipulen-
to attribui queunt, cum
videre licet Figura 3.

Ve

fig: 1.

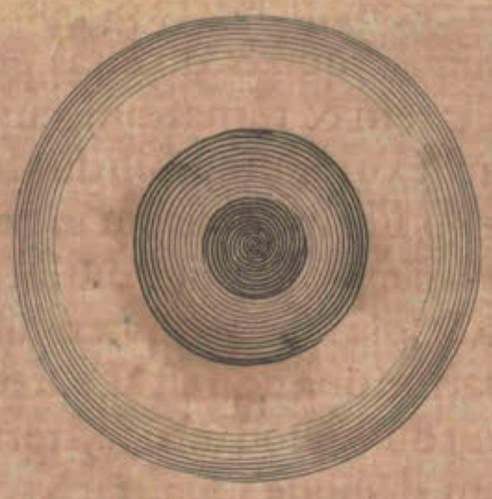

fig: 2.

3

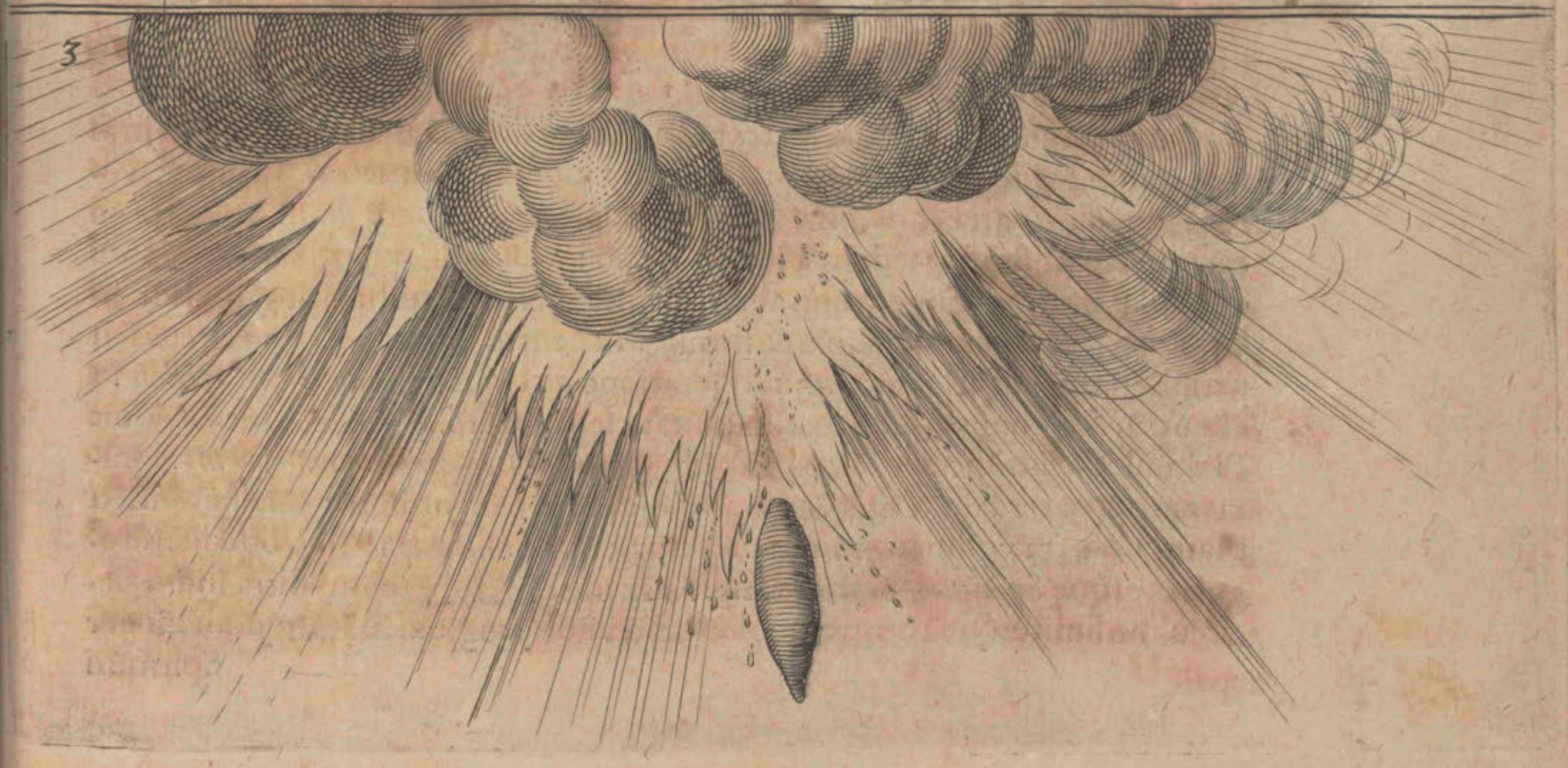

Vel *circinis* quam optimè eam adaptare poſſumus, quorum ſummitas eſt quaſi punctum, vel unitas eſſentiæ, quæ dividitur in proprietates diverſas: Nam unus ejus pes firmatus atque immutabiliter in centro ſtans ſemper idem eſt, nec enim movetur à ſuo loco: Pes verò alter, mobilis eſt & regulariter circulum æqualiter à centro diſtantem deſcribit: Ac ut pes mobilis ſit firmior atque obedientior diſpoſitionibus regularibus pedis immobiliter & invariabiliter centro adhærentis, adeſt quidam amicitiæ nexus & amoris quaſi vinculum regulariter per centrum membri mobilis tranſiens, quod fixè membro vel pedi fixo affigitur & gubernat actum pedis ſeu membri mobilis ut numero, menſura atque proportione ſemper conveniat, atque relationem habeat ad pedem ſeu membrum fixum, ut ſecundum membri fixi leges & juſtitiam agat. Exemplum tale eſt.

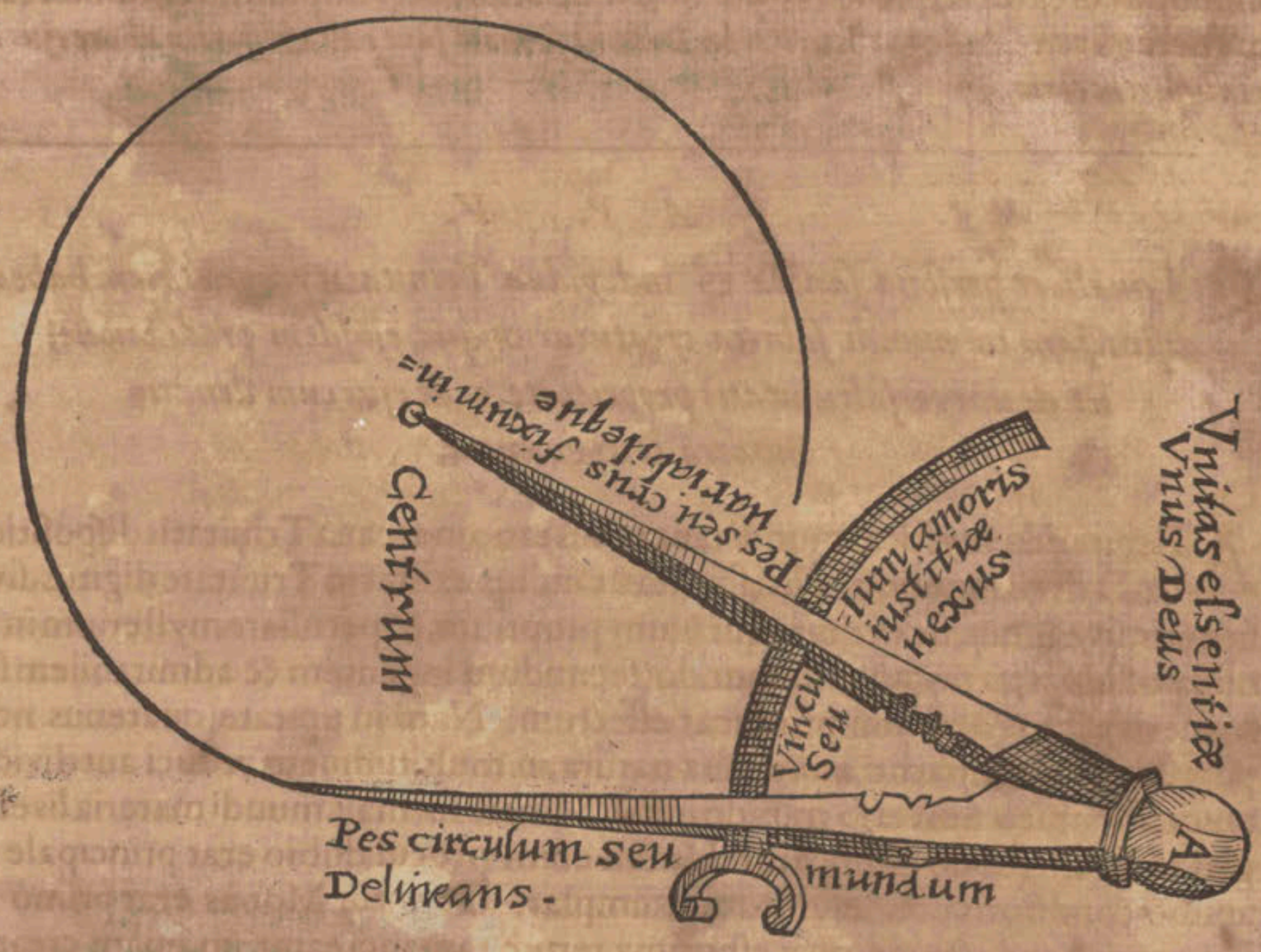

Ab una eſſentia nempe A. tres proprietates diſtinctæ procedunt, quæ in ſe ſunt unum & idem, videlicet, quaſi eſſentia ſuperſubſtantiali A. In mundi verò fabrica ſunt variæ & diverſæ Deitatis proprietates: Deus enim in cœlorum cacumine conſtanter ſedens à ſe immiſit filium ſeu ſapientiam ſuam ad mundi orbicularis fabricationem non aliter, quàm pes circini mobilis progreditur dilatatione à pede ejuſdem fixè & firmiter in centro permanente ad circuli ſeu peripheriæ productionem, cujus operatione circulus delineatur, & tamen in eſſentia conveniunt, videlicet in unitate ſeu puncto. A *verbo Jehovæ* (inquit Pſalmiſta) *firmati ſunt cœli*, &c: Et alibi; *ſapientia Dei completa eſt machina*: Unitas ergo & pater conſtanter & invariabiliter manens ordinavit dualitatem ſeu filium, ut ſuam voluntatem exequeretur, eratque filius, patri ſuo obediens, regulariterque Spiritu (à patre & ſeipſo egrediente) gubernatus ultra ſuum circulum limitesque à centro æquidiſtantes non progrediebatur; quoniam per

Spiritum

Spiritum utraque extrema in unum hoc idem conjunguntur, ita ut totum non sit, nisi unicus DEUS, unaque essentia divina superexcellens atque superans omnem intelligentiam, cui sempiterna sit laus, excellentia & dignitas. Sic unus atque idem circinus in varia officia distribuitur, quorum unum est firmiter stare, atque actiones duplices aliarum proprietatum secundùm justitiam gubernare, atque pro sua dispositione disponere, sine qua figuram circularem describere impossibile est: Aliud est, extrinsecus in loco atque materia spatiosa operari, atque figuram circularem & orbicularem delineare: Tertium, utriusque virtutem vinculo amoris connectere, & harmoniam atque conformitatem ab utriusque amplexu effluentem exactè atque ad justitiam proportionare. Officia etiam unius Deitatis simili modo, sed & ulterius quàm mens humana excogitare potest, explicantur. Nam pater in arce sublimi (igne coruscante) constanter sedens, ordinando dixit, verbumque FIAT mundum orbicularem, cœlosque sphæricos fabricavit; Spiritusque intermedius virtutem utriusque amoris vinculo complectens vim, atque efficaciam, cum locutoris, tum verbi in mundum creaturasque suas influxit, atque affluenter impluit, juxta illud Psalmistæ regii antea allegatum; *Verbo Domini firmati sunt cæli, & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum.*

CAP. V.

Quod quælibet persona sanctæ & individuæ Trinitatis proprietatem habeat distinctam in mundi fabrica creaturarumque ejusdem productione; Et de universali unitatis proprietate, ac de ejus cum denario numero convenientia.

ADmiranda mysticæ mundi creationis ratio in arcana Trinitatis dispositione, Deitatisque sinu delitescit, ita ut nullus existat in Trinitate digitus, sive sit unus, sive binus, sive trinus, qui suum proprium, & peculiare mysterium in se non possideat, variumque in mundo (secundum ingentem & admirabilem sui muneris efficaciam) non producat effectum. Nam in unitate (quatenus non potest in se multiplicari, aut de sua natura, in multitudinem reduci aut dividi) tanquam unico universo mundo ideali & merè formali, mundi materialis effigies abstruso modo delineatur: Unum enim procul dubio erat principale in animo conditoris condendorum exemplar. Ut igitur Monas erat primò in Trinitatis productione (quæ est prima rerum tam increatarum, quàm creatarum radix) sic etiam secundò post illius quadrati simplicis partum, primum locum occupabat unitas in denario numero ad mundi compositionem, quippe quæ cum denario numero connectione forti adligatur: Nam unitas est pater supersubstantialis partus, & denarius numerus est pater substantialis partus, qui quidem genitores duo ab invicem non differunt, cum ambo sint Deus unus, sed tamen proprietate actionis differunt: quia prior unitas simplex erat, & inexplicabili modo in mundo supersubstantiali versatur, posterior verò in denario (hoc est, cum cyphra conjuncto) in mundum materialem agit. Hinc *Mercurius Trismegistus*: DEUS *cosmi pater, & cosmus Dei filius dicitur*, &c. Est igitur DEUS unitas in mundo formali & numeri denarii locum habet in mundo materiali: Nam ut numerus denarius est finis numerorum simplicium, sic etiam est principium compositorum, & medium seu centrum inter unitatem & numerum centenarium. Incipit ergo unitas numerum denarium in simplicibus, iterumque eadem unitas numeros quoscunque denarios terminare observatur.

Atque huic noſtræ opinioni adſtipulari videtur *Mercurius Triſmegiſtus*, cujus verba ſunt hæc: *Numerus denarius animæ genitor eſt; vita verò & lux ibi unitæ ſunt, ubi unitatis ipſius numeri ſunt ex ſpiritu nati, itaque unitas ſecundùm rationem denarium complectitur, rurſuſq; denarius unitatem.* Quanto equidem gaudio eſſem ego perfuſus hæc ſapientis verba audiendo, tam propriè atque aptè huic meæ inventioni convenientia, vix lingua aut plumæ argutia exprimere poſſum: Nam quid aliud voluiſſet Antiſtes hic divinus, quàm quod in mundi creatione numerus denarius (quem poſtea unitatem appellat) ſit animæ mundanæ genitor, & per conſequens humanæ, quoniam, inquit ille, *ibi vita & lux*, id eſt, ſpiritus & fulgor divinus ſeu forma unita ſunt: dicitque unitatis numeros ex ſpiritu, hoc eſt, ex materia ſpirituali natos eſſe, articulatos nimirum & compoſitos. Ex his igitur ſic concludit, propter compoſitionem Spiritus cum luce. Itaque unitas ſecundum rationem denarium complectitur, hoc eſt unitas, quæ genitor erat in ſuperſubſtantiali & ſimplici partu, in partu compoſito ſecundùm rationem denarium complectitur, dicitque reciprocum eſſe complexum inter unitatem & numerum denarium. Ex quibus arguere videtur, quod unitas in trinitate ſit idem, quod denarius in compoſitione, & in alio loco dicit, *quod numero denario præſenti intellectualis generatio compoſita ſit*, hoc eſt, cœlum intellectuale cum choro Angelorum in novem ſphæras ſeu locos primæ articulorum denariorum cõpoſitionis diviſum, &c. Dicimus denique, quod unitas duplicem habeat ad mundum relationem, vel ſcilicet, quatenus id omne eſt, quod eſt: atq; ita nunc mundus integer unitati (quæ integra & univerſalis eſt in ſe) comparatur: Unde mundus propter ſuarum partium integritatem à *M. Triſmegiſto*, dicitur DEUS *materialis & incorruptibilis:* Et alibi dicit: DEUM *unum eſſe unius mundi patrem, mundum unum eſſe unius ſolis progenitorem, atque unicum ſolem eſſe unius hominis originem*, &c. Vel quatenus propter unitatis ſuæ proprietatem (numerum denarium amplectentem) primum creationis opificium ſibi vendicavit, & in prima ſua diſpoſitione (quatenus prima perſonarum ſuperioris mundi machinæ rationem ſibi attribuit: quippe cujus ſpiritus igneus in ea regione primum ſuper aquis ferebatur) Ex his igitur conſtat, quod primæ Trinitatis perſonæ proprietas atque actio in mundi ſtructura verſetur circa univerſalitatem, mundum unum integrum conſtituentem: Nam cum omne, quod eſt, ſub ejus dictione inæſtimabili conſtituatur, & in ejus virtute comprehendatur, ipſam totam rerum naturam univerſumque mundi ſpiritum reſpicere, de potentia in actum reducere, & igneo ſuo vitæ ſpiraculo ſuſtinere, atque univerſam denique machinam, immenſa ſua fortitudine ſtatuminare, neceſſariò conſequetur.

CAP. VI.

De numeri Binarii & Diadis ſeu ſecundæ perſonæ proprietate & officio in mundi fabrica.

NUmerus Binarius ſacroſanctus ab unitate immediatè procedens ſecunda Trinitatis individuæ perſona exiſtit, primæ ſeu unitati vinculis inviolabilibus connexa; Filius ſuperſubſtantialis unicus, à Patre Deiformi propagatus, & in patre exiſtens, non aliter, quam vox in ore, dum loquitur homo, vel rectius, ut crepitus ſeu fragor formidabilis in tonitru, ſeu verbum Jehovæ Moyſen alloquentis, ſuper montem Sinai à nube, tanquam ab ore Dei proſiliens, cui in inſtante ſpiritus igneus, ſeu fulgor divinus, ſeu gloriæ ſpiritualis & igneæ Jehovæ excellentia ſuccedebat, tanquam ab ipſo Jehova, & ejus verbo proſiliens. Hæc, inquam,

inquam,patris ſapientia, hæc lux increata, hic mundi & vitæ creator, à patre ſecundus,quatenus ejus filius unigenitus,ex eo proximè exiliens,in patre manet,& rurſus,quæ extra ſunt patris,regit,mundo deducit fœcunditatem vitæ, ſecundùm illud divini *Syneſii: Quem ex ineffabili ſinu effudiſti filium,in te manet,ex te quamvis progenitus, ut omnia ſapienti moderetur ſpiritu, moderetur oras immenſi mundi uſque ad imum fundum,centro terrenæ portionis piorum affulgens: ſolvit enim labores & curas miſerorum mortalium, autor bonorum, propulſator malorum*, &c. Ex cujus ſiquidem ſermone elicimus, verbum ſeu ſermonem, ſeu ſecundam Trinitatis perſonam ex proprietate ſua peculiari,verſari circa materiæ univerſalis abyſſi mundum majorem conſtituentis & compoſitionis opaci mundi minoris externum conflantis,mundificationem,præſervationem,& purificationem,eratque ejus officium juxta ſecretum patris conſilium & voluntatem ut cœlos firmaret,ſecundùm illud Pſalmiſtæ Regii; *Verbo Domini firmati ſunt cæli*, &c. Hinc in hujuſmodi ſermones iterum prorumpit *Syneſius: Tu mundi conditor.fulgentium orbium & ſyderum,centríque terræ ſtabilitor,tibi Sol æquitat perennis fons*, &c. Hoc etiam verbi officium ſeu proprietatem luculentius nos docet *Mercurius Triſmegiſtus Pim.* 1.his verbis: *Mens cum verbo ſeptem fabricavit Planetas,qui circulis mundum ſenſibilem complectuntur; connexit inde Dei verbum ex elementis deorſum tendentibus purum naturæ artificium unitatúmque eſt officii menti,conſubſtantiale enim eſt,relictáque ſunt elementa deorſum tendentia ſine ratione,ut ſint tanquam ſola materies: Mens quidem opifex unà cum verbo,circulos continens,ac celeri rapacitate convertens ſuam ad ſe machinam flectit,eámque volvi à principio ad finem abſque fine præcepit.* Et alibi: *mundum verbo non manibus fabricatus eſt opifex.* Et alibi: DEUS *verbo cuncta conſtituit.* Ex quibus conſtare videtur Binarii ſupercœleſtium numerorum proprietatem eſſe circa mundi materialis ordinationem & ejuſdem in regiones,cœlos & orbes diſpoſitionem;ipſumque operationes ſuas perficere virtute unitatis ſeu patris, cui conſubſtantialis exiſtit coadjutor in machinæ univerſæ diſpoſitione. Pater igitur & unitas verſatus eſt circa unum & totum,& filius tanquam multiplicatus in patris bonitate,diſtinguit,illud unum univerſale in partes differẽtes & virtute diſtinctas,ambo circa materialia verſantur,& ſpiritus ſeu ſplendor ſanctus ab utroque proſiliens,cuilibet mundi portioni & creaturæ virtutem ſibi propriam attribuit: Nam juxta Prophetæ regii doctrinam,ut *cæli verbo Domini erant formati,ſic ſpiritu ab ore ejus omnes virtutes eorum.* Ex quibus patet,quod prima perſona operetur præcipuè in ordinatione,determinando in ſuo decreto conſilio,quid faciendum ſit in mũdi creatione. Secunda perſona ſuo patri obedientiſſima,& quaſi ſolus patris conſiliarius,imò verò ipſiſſimum ejus conſilium & ſapientia voluntatem patris ad amuſſim exequitur,mediante tertia,quæ ſemper adeſt neceſſariò in omni operatione. Myſticum autem modum,quo verbum in materiæ mundanæ maſſam informem primùm ad mundi creationem,ex ſolio ſeu palatio ſuo immortali & ſuperſubſtantiali deſcendebat,nos luculenter docet *Mercurius Triſmegiſtus* his verbis; *Anima eſt in corpore,mens in anima,in mente verbum; Deus verò eorum pater*,&c.quamvis illic loquatur de corpore humano opaco,tamen hoc idem poteſt intelligi de maſſa tenebroſa ante mundi operationem. Nam in prima verbi ſacroſancti ab ore patris prolatione circumambiebant illud radii mentis,id quaſi undique ſtipantes,ornantes,atque ineffabili potentia munientes contra litigii invaſiones, aut naturæ humidæ in tenebris occultatæ paſſiones. Mens autem divina è veſtigio(ſic jubente verbo)animam mundanam conflabat compoſitionem ejus ex portione radiorum ſuipſius & puriſſimi ſpiritus,ſplendore mentis jam derecti, revelati, & à tenebris liberati, faciens, qui aquæ creatæ & informatæ,imò verò ipſius formæ cœleſtis nomen jam acquiſivit: Nam *Spiritus Domini ferebatur*

tur ſuper aquas, igneum iis vigorem indens; quoniam ex nihilo & tenebris immerſo jam detectæ ſunt, & manifeſtatæ ac virtute radiorum divinorum cognoſcũtur eſſe aquæ vel ſpiritus univerſalis. Hoc ergo modo, mutante *Pimandro ſeu mente patre vultum ſuum*, (ut *Mercurii Triſmegiſti* ore loquar) *& ſeipſum revelare volente*, continuò omnes in lumen immenſum atque jucundum converſa ſunt, & paulò poſt quædam umbra horrenda obliqua revolutione ſubter labebatur, in humidamque naturam migrabat, ineffabili tum vultu exagitabatur; Inde fumus quidam magnus in ſonitum erumpebat ex ſonitu vox egrediebatur, quam *ego* (inquit *Triſmegiſtus*) *luminis vocem exiſtimabam. Ex hac luminis voce verbum factum prodiit: Verùm hoc naturæ humidæ aſtans eam fovebat, &c.*

CAP. VII.

De numeris materialibus, Binario ſcilicet, quaternario & octonario, de Diadis Deiformis proprietate ortis.

DUalitas formalis numerus eſt *fauſtiſſimus*, quia cum unitate formali, à qua ortus eſt conſubſtantialis: Eſt etiam *numerus perfectiſſimus*, quatenus eſt medietas, ſeu centrum trinitatis, habetq; principium à patre ſuperſubſtantiali ſuæ naturæ: habetque finem in ternario numero, qui eſt ſpiritus infinitus & incomprehenſibilis, atque ipſa denique eſt ſuiipſius medietas, & centrum numeri ternarii à centro patris egrediens. Hinc igitur eſt, quod hic numerus ſit centrum concordiæ, retinens in ſe Patris ſeu unitatis imaginem, & Spiritus ſancti numeri ternarii fulgorem. Fauſtiſſima ergo, vivifica, & conſervatrix eſt hic numerus formalis radix, producens feliciſſimum quadratum formalem, & cubum haud diſſimilem: Nam Binarius hic eſſentialis (unitatis vitalis germen) non progreditur ad multitudinem, ut ille materialis: cum hic effluens ab unitate per ternarium iterum redeat, atque connectatur unitati, à qua antea fuit derivatus. Hinc inde dicitur *numerus juſtitiæ peculiaris*, ejusque proprius actus ipſa juſtitia, eò quod duobus gaudeat pariter ponderatis, diciturque, *numerus ſapientiæ, ſcientiæ, memoriæ, lucis, imò verò ipſius hominis charitatisque & mutui amoris nodus*; Nam ut vinculis matrimonialibus reducti ſunt duo in carnem quaſi unam, ſic in binario myſtico ſunt duo in eadem eſſentia per ſpiritum tertium unita: Similiter hoc fit in ejus quadrato, qui eſt 4. Nam quadratus formalis Deo Patri aſcribitur, quin & totius trinitatis myſterium complectitur: Nam ipſius ſimpla proportione, prima ſcilicet unius ad unum: unitas paternæ ſubſtantiæ ſignificatur; ex qua nunc procedit filius illi æqualis, altera autem proceſſione etiam ſimpla, videlicet duorum ad duo, notatur ſecunda proceſſione ex utroque Spiritus ſanctus, ut ſic fiat æqualis Patri Filius proceſſione prima: æqualis utriq; Spiritus ſanctus proceſſione ſecunda: Hinc ergo ſuperexcelſum illud Dei, diviveque Trinitatis nomen Tetragrammaton ortum eſt, videlicet, Jod, He, & Vau, He, ubi aſpiratio He, Spiritus ab utroque proceſſionem denotat: ipſa enim He duplicata utramque ſyllabam totumque nomen terminat: pronunciatur Jova & Jehova, ut nonnulli volunt. Eſt ergo hic numerus origo totius divinitatis; Unde Pythagorei eum naturæ fontem nuncuparunt. Eſt etiam *numerus omnem implens ſcientiam*. Nam filius dicitur ſcientia & ſapientia patris. Præterea additione hujus numeri cum 1.2.3.4. fit iterum ad unitatem reverſio, videlicet ad numerum denarium, à quo incepit mundi materialis ſtructura. Denique cubum à numero binario exultantem, qui eſt 8. Pythagorei appella-

pellaverunt *numerum justitiæ*, quoniam dividitur in numeros pariter pares, videlicet in quatuor, qui est ejus quadratus, & iterũ quatuor in bis binum, & binarius denique dividitur in unitatis binas: Et propter hanc divisionis æqualitatem usq; ad unitatem, justitiæ nomen sibi vendicavit. Dicitur etiam *numerus beatitudinis*; eò quod pertinet ad æternitatem, & mundi consummationem; quia subsequitur septenarium, qui temporis symbolum est, tot etiam beatitudinis gradus docet Christus apud Matthæum. Deniq; vocatur *numerus salutis & conservationis*. Hujus igitur numeri radicalis & sacrosancti harmonia Diapason mundo resonãte, descendebat Verbum in mundum deformem, ut eum informaret, horrẽdasq; ejus immundities deponeret, umbrasq; teterrimas ad centrum repercuteret. Penetratione igitur deorsum facta, hæc sui Patris sapientia, hic Demogorgõ unus & trinus, sive hęc trinitatis medietas percepit atq; animadvertit, chaos seu potius hylam, vel materiam primã, & deformem sola potentia imprægnatã, & gravidam existere, atque paratam ad hoc aliquid nihil Demogorgonis ope pariendum, & in actum producendum. Contremuit enim ejus venter caligine obvelatus, exagitata sunt hylæ membra præ partus sui litigiosi perturbatione: Quippe unitas in potentia actum videre, & facie ad faciem contueri contendit. Commiserta est Demogorgonis proles unigenita chaos doloris, & adnixũ ejus laboriosum pariendi dextrã benigne porrigebat; Actu igitur cum potentia concurrente, litigium primogenitus hylæ seu chaos filius, unitas potentialis, discordiæq; semen in actũ productus est, qui, ut primũ radios vitæ à verbo seu Demogorgone sibi attraxisset, seditionis hic autor & tenebrarum princeps (beneficiorum sui creatoris oblitus) superbia protinus atq; ambitione elatus exurgit, atq; unitatis supersubstantialis locum & dignitatem usurpare haud dubitavit, noluit sibi præfectum admittere, neminem æternitate & imperio sibi præferri voluit primumque sibi in mundo locum vendicare ausus est, atque ita secundus hic socius malitiâ, ambitione, & seditione plenus, contractis atque assistentibus sibi & cohærentibus comitibus suis humidis (ex hylæ voragine cũ ipso prosilientibus) ex radiis fontis lucidi, undiq; propter Verbi & Spiritus sancti præsentiam per humidã naturam in regione empyrea expansis, alis alienis sursum hostiliter versus mundum formalem tendit; sed essentiæ supersubstantialis potestatẽ incomprehensibilem ante contactum & effectum ignorans, unius fulminis ictu, solaq; verbi ejus emissione à mundo formali dejicitur rebellis hic proditor, atq; in tenebrarum abyssum iterum cum sociis & cohortibus suis submergitur, & ad materialis tandem mundi centrum propellitur, atque immediatè post ejus dejectionem, natura humida universalis secundus hylę partus propagatus est, quẽ Poëtæ finxerunt esse *Panem*, per cujus barbam longã radios lucis & solis intellexerunt, per caput ocellatũ firmamentũ stellis fixis repletum, per fistulamq; ex septem syringibus conflatam, septem planetarum vires & harmoniam significaverunt: Ex his igitur perspicuum est, quod Litigium, ante verbi præsentiam fulgorisque spiritualis apparitionem, nihil omnino fuerit, præterquam unitas in potentia, quæ quidem unitas actu esse non poterat, quia illa actualis & formalis præcedebat in Trinitate sacrosancta, quæ fuit ei principium, atque per consequens erat quiddam secundum, quatenus procedebat ab unitate præexistente. Eadẽ etiam est ratio in materiæ universalis spiritualis productione, quæ partu materiali succedebat Litigio, cum sit ejusdem generis & naturæ, nisi in eo, ꝙ ejus immundities, impuritas, & tenebræ exuantur & seponantur, & quod virtute radiorũ & fulgoris divini materia hæc universalis aquæ limpidæ cõformis, numero, pondere, & mensura librata & suo creatori magis obediens redditur: Unde constat (ut *M. Trismeg.* verbis utar) *quod quoniam mens verbum humida natura, quæ ex umbra effulsit, junior est, ideo numeri binarii materialis locum possidet,*

quæ quidem dualitas non ita se habet,ut illa formalis,quam supra demonstravimus esse completissimã,& perfectissimã in sua natura,& rerũ conservatricem: sed vice versa per se non magis in rerũ natura existit spiritus materialis absq; radiis & assistentia divina,quam cyphra sine digito apud Arithmeticos,ut antea ostẽsum est. Præterea est numerus hîc materialis in se *numerus seditionis & discordiæ origo*,& per consequens *imperfectissimus*,quatenus nõ habet principiũ actuale sibi consubstãtiale,quippe cujus principiũ consubstãtiale erat aliquid unũ in potẽtia,sed post ejus in actum productionẽ reliquit illam denominationẽ & induit pluralitatis formam,amittendo suam unitatẽ,eamq; unitati formali meritò attribuendo. Atque hinc est,quod unitatem actus suæ naturæ convenientẽ minimè possidet,quare nec principiũ nec medium nec finem habet,unde fit ut pessima res sit ipsa materia sine numeri divini præsentia & fontis,nimirum totius bonitatis, assistentia, quoniam nisi trinitas supersubstantialis aliquid suæ perfectionis & bonitatis implueret in materiam hanc mundanam,nihil esset, nisi congeries malorum,congregatio invidiæ,accumulatio discordiæ, abyssus deformitatis,& in multitudinem inclinatio: Neque hæc etiam omnia,nisi sola potentia esset quatenus omnis actus (ut dictum est) & omnis bonitas est à fonte lucido. Hinc ergo numerus hic binarius materialis,*numerus discordiæ,confusionis,infortunii & immunditiæ* nuncupatus est. Atque hinc etiam erat,quod D. *Hieronymus* contra *Jovinianum* inquit,*quod ideò in secundo mundi creationis die non fuerit dictum: Et vidit* DEUS *quod esset bonum,quia binarius mundi numerus sit malus:* Præterea hinc erat,*quod jubebat Deus animalia immunda numero binario in arcam ingredi*,quia scilicet binarius numerus est numerus immunditiæ atque in auspiciis infeliciissimus;hæc denique fuit ratio,propter quam *Pythagorei* (ut narrat *Plutarchus*) unitatem Apollinem seu Deum vocaverunt,diada,litem & audaciam & triada justitiæ applicaverunt, quæ est summa perfectio. Progressione igitur ab hoc infausto numero materiali,quæ deorsum tẽdit,anima divina magis magisq; incarceratur,& in tenebrarum laqueis densissimarum circumvolvitur,ac infeliciissima redditur,passionibus vexatur atq; mũdi præstigiis & illusionib. decipitur; Unde fit,ut quo magis descẽdit lux ab aspectu fontis lucidi versus pyramidis materialis basin,eò magis periclitetur,& in tenebris submergatur: Sic dualitas hæc in se ducta 4. elementa producit,quæ primum sua viscositate circummuniunt animam in ipsorum spiritu, & rursus adhuc altius in ejus profundum se immergens ad cubum usque reducitur anima spiritus laqueis captivata,& in corpus opacum seu trinam dimensionem seu elementorum elementatum seu compositionem ex 4. elementis cubum quadrati constituentem introducitur adulationibus spiritus,qui est ex parte materiæ. Atque hæc est ratio, quod homines magis mundo, carne, diabolo, & delitiis inferioribus præstigiosis & vanis afficiũtur,quam rebus supercœlestibus,divinis,& veritate imbutis;quia scilicet spiritus existens ex parte materię mentem & animã negligit,& animæ animali seu elemẽtari adhæret. At verò attẽdite atq; expectate ô terrigenæ,auscultate,inquã,creaturæ divina ratione imbutæ,gaudete ô homines, aut lætitia haud minima sitis perfusi. Nam totum illud, quod materia proditione in animas vestras machinata est,discordiam suam seminãdo seu incipiendo à sua dualitate,& progrediendo ad universalitatem & profunditatem suæ massæ versus basis suæ pyramidis centrum: id inquam,omne dualitas supersubstantialis (quæ est unitas & trinitas) sua harmonia per eosdem discordiæ gradus, vice versa à cono suæ pyramidis formalis versus ejus basin,mundo formali affixã,ascendendo & insurgẽdo dissolvet,animasq; captas à tenebris liberabit,& tandẽ ad sedẽ suã connaturalẽ exaltabit: Nam radix in cono pyramidis formalis (juxta terram seu basin pyramidis materialis sitam) enodabit vincula

tene-

tenebrarum mortisque venenum extinguet,& prima vice cubum materialem (resolutione mirabili in se dividendo)post corporis dissolutionem in quatuor elementa, subtiliando reducet, animamque in regionem quadrati formalis seu sphæram solis, seu sedem æqualitatis, seu punctum, seu centrum intersectionis duarum pyramidum exaltabit; Ubi adhuc laqueis quatuor elementorum retinebitur anima,nec totaliter liberabitur ea cum mente à suis vinculis; Unde radix formalis ad quadrati materialis dissolutionẽ adhuc tendet,atq; ita dividendo numerum quaternarium elementorum in se,animam ab ejus laqueis materialibus omnino liberare, & in regionem formalem æterna cum beatitudine exaltare laborabit: Exultate, inquam, quia hæc,& tantæ efficaciæ est immensa secundæ personæ in Trinitate potentia: hæc illius proprietas benigna,cujus conamen semper versatur ad liberationem animarum sanctorum hominum, ne tenebris perpetuò demergantur : Hæc sola hominum salus; Hic salvator, redemptor & pro iis mediator unicus. Atque hæc est illa expectatio exaltationis nostræ per fidem, quam habemus à Christo JESU, DEI verbo,qui est dux unicus,& radix sola,à morte & tenebris ad animæ tenebris immersæ illuminationem & vitam æternam fastigium conducens,ratione ergo hujus cubi materialis,jactatus est talis à *Mercurio Trismegisto* sermo: *Quicquid utique genitum, imperfectum, dividuum, crescens & decrescens est.* Atque hic notandum, & diligenter seduloque observandum, quod omne corporis incrementum sit à materia,ejus verò decrementum à forma & à Deo. Nam ut materia tenebrosa agit ad animarum captivationem per reductionem unitatis ad multitudinem; sic etiam DEUS & forma agit ad ipsarum liberationem à captivitate, reducendo eas à multitudine ad simplicitatem & unitatem. Ex his etiam diligenter consideranda sunt verba sapientis: Sapient.9. *Corpus quod corrumpitur,aggravat animam & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem;& difficilia æstimamus, quæ in terra sunt,& quæ in prospectu sunt invenimus cum labore, quæ autem in cælis sunt, quis investigabit, nisi tu dederis sapientiam,* &c. Hujus enim virtute vivifica fit regeneratio in hac vita,& in ejus spiritu resurrectio ad vitam æternam.

CAP. VIII.

De proprietate numeri ternarii in Trinitate seu tertiæ personæ in mundi fabrica.

NUmerus his impar supersubstantialis est sacrosanctus,quo DEUS gaudere dicitur,quatenus est numerus incompositus,sacer,potentissimus & perfectissimus,eatenus multa mysteria Deitatis comprehendit multaq; in mundi compositione arcana produxit: Nam inprimis,quoniam Deus refertur numero ternario,ideò arguitur atque indicatur,quod hic numerus sit perfectissimus, quippe qui est pulchritudo perficiens principiũ,medium & finẽ & ipsa æqualia absolutè habẽs: Cæteri verò numeri,qui habẽt tres illos perfectionis gradus,nõ eos absolutè & simpliciter,sed respectivè & cõpositè. Prodit igitur ternarius hic Deũ principiũ,causam & formã à forma præcipua,prodit perfectissimũ à principio,medio & fine,ut,per quẽ omnia,fine,ut in quo omnia; Ex quibus constat, numerũ hunc esse abstrusissimũ & admirabilẽ tertiæ personæ in Trinitate communionẽ & nexũ indissolubilẽ,cum illa prima & secunda,perspicuè explicantẽ, omnesq; tres simul ineffabili unitatis nodo,nexuq; ejusdẽ inviolabili cõnectẽtẽ. Hujus ergo spiritus sacrosancti seu personę in Trinitate tertię officiũ versatur

circaperfectionẽ operationũ primarum duarum: nam Spiritus ſpiratores ſemper comitantur in ipſorum actionibus: A patre ergo ſeu unitate ordinatio fit ad mundum fabricandum, hocque per filium. Mundum enim verbo & non manibus fabricatus eſt opifex, hocq; in virtute Spiritu ſancti, qui ferebatur ſuper aquas: Atque hoc omne pauciſſimis verbis confiteri videtur *David* dicendo: *Verbo Domini firmati ſunt cæli, & ſpiritu ab ore ejus omnis virtus eorum*. Secundum hujus ergo numeri naturam mundus in tres cœlos eſt diviſus; *Empyreum, Aethereum & Elementare*, quorum materia talem differentiam accipit, qualem habet à virtute ignea ſeu fulgore amatorio Spiritus Domini, qui ferebatur ſuper aquas; Cujus virtutis intenſior & ſuperior poteſtas, regionis mundi ſuperioris ſpiritum humidum excellenter ſubtilians, illum totum fulgoris & ardoris ſui plenitudine igneum quaſi reddidit. Unde appellatus eſt lux primo die creata & regio illam continens, inde *Empyrea à Pyros* (quod eſt ignis) dicta eſt, in qua tres ſunt lucis partes ad unam ſpiritus humidi. Hujus etiam radiis & virtute remiſſiori conflata eſt regio media, ubi duæ materiæ portiones adæquant totidem lucis, unde *Æther* dicitur, hæc media regio quaſi *Æthäer*, hoc eſt, igneus aër. Deinde ſpiritus divini facultas ignea magis deorſum penetrans (ſed gradu adhuc remiſſiori) tres in regione elementari ſpiritus materialis reliquit partes ad unicam lucis. Iterum quodlibet horum cœlorum ſecundùm Triadis ordinem ſubdividitur, ſuperius nimirum in tres angelorum hierarchias, quæ iterum in orbes tres ad quamlibet hierarchiam pertinentes, diſtinguuntur, medium in tria ſphærarum genera, quarum quælibet in orbes tres ſubdividitur, videlicet in primum mobile, cœlum ſtellatum, & ſphæram Saturni, & in ſecundo ordine in ſphæras Jovis, Martis & Solis, ac in infima ſerie in ſphæras Veneris, Mercurii, & Lunę, infimum in elementum ignis, ſphæram humiditatis & elementum terræ diſtribuitur, & iterum elementum ignis in partem ætheream, & partem elementarem, ac ſupremam aëris regionem, deinde in duas inferiores aëris regiones & aquæ ſphæram, atque denique in tres terræ regiones, cætera duo dividuntur ac diſtinguuntur, in homine etiam præcipuè operatur hæc tertia perſona, cum ejus internum ad ſanctæ Trinitatis ideam conſtituatur, videlicet ex mente, ſpiritu, & anima, externum ex oſſibus, carne, & venis, & ex capite, thorace, & ventre. Ad generum etiam creaturarum terreſtrium diſtinctionem operatur hic ſpiritus divinus, eas dividens in animalia, vegetabilia & mineralia. In cœlo denique ſupremo animantium genera diſcrepare facit ea in diverſas naturas diſtinguens; in deos, dæmones, heroës, & animas (ſecundùm *Jamblici* opinionem) atque ita in aliis infinitis.

CAP. IX.

Quomodo cujuſlibet cœlorum ſeu regionum mundi trium diviſio tripartita ſuo ordine perſonis tribus ſacroſanctæ Trinitatis correſpondeat.

SEd ut argumentis adhuc efficacioribus probemus mundum univerſum ad exemplar trium perſonarum in ſacroſancta Trinitate, & per conſequens ad iconem & repræſentationem Dei factum & formatum fuiſſe, reputandum erit, quod primum oculis ſpiritualibus cœli empyrei hierarchiarum trium proprietates & ſitus introſpiciamus, easque in omni (hocque directo tramite) cum tribus Trinitatis perſonis convenire percipiemus. Nam in ſuperiori hierarchia, *Epiphania* dicta, proprietas patris reperitur, cum hæc verſetur circa ferven-

tem

tem amorem & affectionem in ſummitate altiſſimæ motionis & in judiciorum particularium liberatione ſeu ponderatione: Hinc dividitur hæc hierarchia in ordines tali proprietati naturâ convenientes. Nam *Seraphini* (qui eſt ſuperior hujus hierarchiæ ordo) conſiſtit ex multitudine angelorum, quorum eſt intelligere altiſſima, & igne eſſentiali Dei accendi, quatenus mundo formali proximi, & ſimpliciſſimo Dei habitaculo vicini ſunt: *Cherubini* ſapientia & ſcientia implentur. Et *Throni* judicio divino ſunt repletiſſimi: Nam (ut *Iſidorus* teſtificatur) DEUS ſedet ipſis in judicio ſuo, & per ipſos diſponit omnia. Unde hæc hierarchia Deo Patri rectè attribuitur. Secunda & media hierarchia *Epiphonomia* dicitur, quæ ſignificat divinum ſplendorem & claritatem cum reverentia, in *Principatus, Poteſtates & Dominationes* diviſa: Sic ſecunda perſona, quæ eſt verbū, dicitur mundi lux, & rerum vita, quæ imprimis tanquam rerum actum revereri debemus. Tertia & infima *Ephionia* vocatur, quaſi ad virtutes pertinens, quia ſpiritus iſtius hierarchiæ ſive ſint *Virtutes, Archangeli ſeu Angeli*, poteſtatem habent miracula præſtandi, curādi ægritudines tam animi, quàm corporis, hocq; ſuper rationem naturæ, & myſteria demonſtrandi, cui tertia perſona refertur, cum Spiritu ab ore Domini omnes virtutes mundo attribuantur. Ex prima ergo hierarchia, tanquam ex fonte ſeu centro lucido, ſecunda tanquam ſplendor & lumen à corpore igneo procedit, & ut à lumine color oritur, ſic virtutes à ſplendore lucis. Prima ergo hierarchia eſt quaſi igneus ardor, ſecunda divina claritas, tanquam ab igneo ardore, & tertia, virtus ſecreta, tanquam calor ab utroque, videlicet igne & lumine. Quam manifeſtiſſimam ergo hic videmus primi cœli & partium ejuſdem cum Trinitate convenientiam. De hoc autem cœlo in ſecundum proſiliendo, ibi etiam trinitatem ſub eadem relatione quàm evidentiſſimè reperiemus: Nam in prima & ſuprema ejus triplicitate *primum mobile, cœlum ſtellatum & ſphæram Saturni* complectente, proprietatē unitatis & patris percipiemus, nā ut unitas eſt primus numerus, à quo cęteri numeri oriuntur, ſic omnia inferiora movētur virtute primi mobilis: Similiter ut firmamentū dicitur cœlum ex ſtellis fixis conflatum, ſic pater in ſua natura fixus eſt, immobilis & nullo modo alterandus, ut in unitatis natura animadvertitur: Deniqne ut *Saturnus* dictus erat apud Poëtas Deorum cæterorum pater, ſic ab unitate ſeu patre ſuperſubſtātiali duæ cæterę Trinitatis perſonæ, filius & Spiritus S. propagantur. Iterum ſecunda & media hujus cœli triplicitas ſecundæ Trinitatis perſonæ in ſua diſpoſitione comparatur. Nam ut *Jupiter* erat filius *Saturni*, ſic ſecunda perſona filius primæ, ut ille appellatur *fulminum pater* (ſagittas fulmineas ſecum portans) ſic etiam eſt hæc vox patris cum fulmine & tonitru egrediens, & ſtipata ab ore patris viribus ingentibus & potentia ineffabili percutiens, ubi vult: Eſt etiam *Jupiter* æſtimatus pro juſtitia, benevolentia, religione, pietate, conſervatore, & amico generis humani, humidiq́ue radicalis & calidi innati diſtributore, qui ad vitam rerum facilimè ſejungit. Filii autem potentiam incomparabilem, juſtitiam, benignitatem, religionem, pietatem, generi humano affabilitatem, operationem ad vitam ejusq́ue præſervationem infiniti ſacrarum ſcripturarum loci luculenter explicaverunt. *Mars* etiam in eadem triplicitate repertus, filii potentiam & victoriam contra impietatis principem, & ejus ſectatores, iniquitatis videlicet turbam arguit, cujus eſt beſtiam, pſeudoprophetam, orcum, & mortem ipſam ſuperare. Denique *Soli* appropriatur ſecunda hæc perſona ſacroſancta multis modis: Ut enim ab *Apolline* harmonia mundana dicitur profluere, ſis revera à filio, ſeu dualitate cum ſuo ſpiritu materiæ univerſalis ſymphonia (in Diateſſaron, Diapente, & per conſequens in Diapaſon, quod conflatur ex illis duobus) derivatur, ut ſupra declaratum eſt. *Sōl* etiam ſecundum *Merc. Triſmegiſt. mundi materialis filius*, & ſecundum *Platonem, Dei im-*

mortalis filius visibilis, dicitur, sic secunda persona filius est Dei invisibilis: *Sol, lux mundi visibilis*, filius patris, lux invisibilis, cuique creaturæ dans essentiam: *Sol vitas dicitur in inferiora quotannis ad generationem impluere*, sed secunda divinitatis persona vitam & speciem rebus dedit in creatione, imò verò & solem ipsum cõstituit in cœlo, ut suam proprietatem ex officio inferioribus tam ad vitas illas generatione in rebus corruptibilibus præservandas, quam incorruptibilibus retinendas, implueret, quas in primordio, verbum illud divinum, seu secunda persona creaturis imprimebat & insculpebat. Infima denique hujus cœli triplicitas correspondet personæ tertiæ creationis: Nam *Venus* dominium habet in humidam & calidam laticis inferioris naturam, aëream nempe: *Mercurius* ventorum, flatuum, & spirituum dominator est (ut Astrologi testantur:) Et *Luna* aquarum ac humorum frigidorum dominatrix: Sic etiam ex multis sacrarum scripturarum locis Spiritum aquis, & mari, ac fluctibus sonantibus, vinoque & flatui, ac vento referri inveniemus, sic etiam dicitur *ferri in principio super aquas*, &c. Si denique ad cœli elementaris contemplationem accedamus, & inquisitionẽ ibi diligentem faciamus, percipiemus quidem, quod in tribus etiam ejus triplicitatibus tres personarum individuæ Trinitatis proprietates ordine suo proprio reperiantur: Nam primæ personæ ignea triplicitas refertur, quæ est luminis inferioris, quasi myrothecium & promptuarium elementum altissimum, subtilissimum, purissimum, potentissimum, actuosissimum & vivum: Sic prima persona est luminis universalis pater, altissimus, simplicissimus, potentissimus & actu velocissimus ac summus: Iterum igneum hoc elementum omnia inferiora impura consumit & destruit: Sic etiam dicitur, quod DEUS sit ignis consumens, & tam subtilis, penetrans ac efficax, ut nemo mortalium eum in ipsius essentia videre, & vivere possit. Secundæ etiam personæ proprietates in triplicite humiditatis sphæra aëre videlicet, reperitur: Nam ut aër immediatè est ab igne (imò verò est ipse ignis spissus non aliter ex duabus partibus ignis conflatus quam dualitas ex duabus unitatibus) ita in hoc secundæ personæ comparatur procedente ex patre igneo & amatorio: Deinde, ut aër est vitæ administrator in passivis, sic secunda persona seu verbum, in activis: Unde dicit *Mercurius Trismegistus: Verbum naturæ humidæ astans eam fovebat*, &c. Est ergo lux vitalis in spiritu, & calidum innatum in aëre, qui ad Jovis radios relationem in consonantia Diapason habet, & per consequens personæ quælibet, proprietas superior cujuslibet cœli respondet ad proprietatem cœli inferioris, uti facta debita inquisitione, evidentissimè apparebit. Denique tertia persona relationem habet tam ad aërem, quàm ad aquam, & spiritum & ventos in terra inclusos, propter rationes superius allegatas. Est etiam & alia proprietatis trinæ relatio descripta ab *Amos* Propheta in hæc verba: *Qui ædificat in cælo ascensionem suam, qui fundat fasciculum suum super terram, qui vocat aquas maris & effundit eas super faciem terræ*: Et iterum à *Jeremia* Propheta, in hæc verba, in eodem Prophetæ prædicti sensu ordineque simili; *Qui dat solem in lumine diei, ordinem lunæ & stellarum in lumine noctis, qui turbat mare, & sonant fluctus ejus, Dominus exercituum nomen ejus*. Et à *Joël* Propheta in hæc verba non alio sensu, sed ordine; *Implebuntur areæ frumento & redundabunt torcularia vino & oleo*. In *Amos* & *Jeremia* ordo unus, sed præposterus, & ad distinctionem necessariæ operationis commutatus: In *Joël* verò permixtus: Horum locorum intellectum hoc modo nobis aperire videtur *Odon Abba*: illos hoc modo interpretando: *Spiritus, qui vocat aquas, turbat mare, & implet torcularia vino: Filius qui fundat fasciculum super terram, dat ordinem lunæ & stellarum, & implet areas frumento. Pater, qui ædificat ascensionem, dat solem, & implet torcularia oleo*, &c. quia oleum proprietate patri, qui benignus est, confertur, siquidem balsamum est omnia vulnera liniens, & dolores tollens, fasciculus frumentum omnium nutrit, ut filius, & Spiritus vitam administrat.

CAP.

CAP. X.

De ratione secundùm Mathesin, primum cur numero, & tum postea cur ternario designata sit Deitas, similiter cur secundum Logicos relatio Deitati attributa sit.

JAm verò rationes in publicum producere nobis proposuimus, primum, *cur Theologia* DEUM *numero dedicaverit*, deinde rationes geometricas producemus, cur illa *numerum ternarium*, ad exprimendum DEUM, primum omnium rerum formam, effectricem elegerit, talique Deitatem dedicaverit. Primum igitur sciendum est, Theographiam Deitatem numero propter triplicem considerationem nobis declarare atque explicare voluisse, quarum est *prima*, ut ejus infinitatem inde patefaceret, cum numero nihil sit infinitius, utpote, cujus magnitudinis non est finis: *Secunda*, ut DEUM declararet præscium; Nam *numerus fuit* (ut ait sapiens) *principale in animo conditoris exemplar condendorum procul dubio*: *Ultima* ut DEUM indicaret immutabilem, nihil enim immutabilius uno, & proprietatibus ejus, uti supra dictum est: Nam quæ fuerunt, ipsæ sunt; quę sunt, ipsæ fuerunt, & semper: Insinuat igitur numerus Deum simplicem dum immutabilem, insinuat sapientem, dum præscium, insinuat incomprehensibilem dum infinitum; insinuat denique eum mirabilem & singularem, dum tria hæc.

Numerum verò *ternarium* præ cæteris eligebant Theologi, volentes, Deum primam esse formam omnium. Quod autem sit formarum principium & prima atque suprema radix corporum evidentissima demonstratione geometrica docemur: Nam nisi figuram illam triangularem diligenti intuitu consideremus, percipiemus quidē, eam in alias non resolvi, nec ullis esse obnoxiam principiis, quatenus ipsa principium est cæterarum figurarum ad compositionem, ad resolutionem verò finis: Nam tetragonæ & pentagonæ & figuræ reliquæ ab ipsa prodeunt & redeunt in ipsam, quatenus ex superficie hac, quæ est lineatorum principium, necesse est, ut tam cæteræ superficies omnes, quam corpora ex superficiebus conflata deriventur, in quorum dissolutione iterum necesse erit, ut ad superficiem illam triangularem redeunt: Talis igitur est Deus, à quo omnia, & in quo omnia resolutoria simplicitate complicantur. Denique quicquid est, suscipit à forma id esse, quod est, & non à materia, ipsa quoque materia suum esse à forma suscipit, forma porrò insusceptibilis est accidentium. Ex hoc igitur, quod ternarius est principium formarum, insinuat mira & secretissima veritate causam & principium universalitatis & differentiæ insusceptibile, quod sit solum & verè unum, Iterum declaratur, quod numerus hic ternarius maximè propriè Deo soli adaptetur, eò, q̄ est numerus perfectissimus, omnia complens. Nam est pulchritudo, perficiens principium, medium & finem, & ipsa æqualia & absoluta habens, dum econtra numerus binarius hisce tribus spoliatus incedit, non habens principium vel finem (quia non interest medietas) & per consequens hoc sacrosancto perfectionis dono destitutus. Cæteri numerorum, quotquot tenent principium, medium & finem, non habent illam perfectionem absolutè & simpliciter, sed compositè. Prodit igitur numerus ternarius DEUM, principium & causam & formam à forma præcipua, prodit perfectissimum à principio, à medio & à fine; à principio, ut à quo omnia, à medio, ut per quem omnia, & à fine, ut in quo omnia. Amplius propter hoc item

numero

numero tali, quod taliter tali relationi ſimilis eſt, vel dicitur in Triade monas quaſi per ſe reperitur, & dias quaſi per ſe, ſic etiam in Trinitate, quaſi Dias per ſe, ut Pater & Filius, & rurſus, quia per ſe monas, ut Spiritus ſanctus. Pater igitur & Filius relatione ſibi reſpondent, & non Spiritui. Spiritus quaſi per ſe nec ad Patrem nominetenus eſt referendus, nec ad Filium. Significatione igitur refertur, ut *Spiritus Spiratoris Spiritus, & Spirator Spiritus Spirator*: Spirator eſt Pater & Filius, nec ſpiratores duo, ſed unus & unus ſpiritus.

Relativa denique prædicatione utitur Theographia, volens DEUM demonſtrare concordem ſibi, imò verò, ut indicet, eum eſſe ipſam concordiam & connexionem plenam ac ſingularem: *Quæcunque enim Pater facit, hæc & Filius ſimiliter facit, & eadem operatur unus atque idem Spiritus, dividens ſingulis prout vult.* Concordia incomprehenſibilis & ſingularis connexio, ut magis & unius ſint unum plures in identitate perſonæ, imò plures Deitas perſonæ, quam prima Spiritus unius & Angelici; Denique exſuperat omnem ſenſum. Hæc eſt, quæ vivificat diſcreta, & quæ repugnantia cogit in copulam: quod comperiendum eſt ex relativis, quæ mutua reſponſibilitate congaudẽt, quæ cognitione potius, quàm ſeparatione ſua prædicatione relativa utuntur, volentia DEUM intelligi invariabilem, cui nec ſuccedere nec accedere poſſibile ſit aliquid mutationis; majeſtas una, voluntas una, operatio una trium unius, apud quos unum nõ eſt tranſmutatio, ut deſinat eſſe, quale fuit, nec viciſſitudinis obumbratio, ut intermittat nunc, nunc redeat in id, quod fuit. Suſcipit denique Theologia relativam enunciationem, ſuſcipiens DEUM inſuſpicabilem, incircumſcriptibilem, nec vocabulo ſignificabilem, nec intellectu comprehenſibilem. Nam relativa demonſtrationem rei minimè taxunt, non componunt definitionem, ſubſtantiam non declarant: ſic ſervus & dominus, ſiniſter & dexter, non quid ſit, ſed potius ad quid tantum ſignificent, ſic non eſt illatio à relatione ad ſubſtantiam, nõ quia Pater eſt Deus, & Filius eſt Deus, & Spiritus ſanctus eſt Deus, ideò tres ſunt Dii. Pater igitur & Filius non in eo, quod, ſed, ad quid eſt, ut notum eſt, prædicatur, ut Pater Filii pater, & Filius ut Patris Filius, & de Spiritu, ut definitum eſt de illo. Prorſus ſi relatam diſcretionem differentis ſubſtantiæ ponerent, conſequens videretur, ſi Pater eſt Deus, & Filius eſt DEUS, & Spiritus ſanctus eſt DEUS. Ergo tres Dii non unus, quam à Deo relativam non ponunt, ut plura in unam rem convenienter conveniant, nec eam faciant differenter, quamvis alter ipſorum auferatur ab altero. Separatur igitur vocabulum Patris à Filio, & Domini à ſervo, & è contrario totum, & tum eſt aliquis Pater & Filius & Dominus & ſervus, &c.

CAP. XI.

Quomodo quadratum & cubus reperiuntur in ſacra naturæ ſuperſubſtantialis Trinitate.

DE numero ſacroſanctæ Deitatis ternario, qui eſt omnium ſimpliciſſimus, perfectiſſimus, abſolutiſſimus & radicalis, ſuperius amplè, licet ſermone rudi, tractavimus, ubi numerum ſanctum (ante omnes numeros ſecundum locum poſt unitatem unitatum ſibi vindicantem) ita eſſe unitati ſummæ conjunctum declaravimus, ut non mera dualitas ſit (quæ in ſe pro numero imperfectiſſimo æſtimatur, quoniam unitatum confuſio, ut volunt Pythagorei) ſed etiam trinitas & unitas, quatenus eſt medium, participans de perfectiſſimo & completiſſimo utroque extremo, quid enim unitate abſolutius? quid numero ternario completius? Cum unitas extra ſuam naturam nunquam moveatur, & trinitas

totius

totius perfectionis naturam in se comprehendat, principium nimirum in unitate, medium in dualitate, & finem in seipsa. Et tamen semper ibi finitur & terminatur, ubi in Deitate supereſſentiali incipit: Non enim est Spiritus sanctus, Spiritus Patris solius, aut Filii solius, sed utriusque simul. Quare unus est Spiritus in essentia sua, quamvis proprietate tertium sibi locum vendicare videtur. *O felicissima & indissolubilis concordia! O unitas unitatum indivisibilis; quæ cum sis trina es tamen una; cum una, trina.* At verò, quoniam unitas non est numerus, sed numeri principium, nec dualitas, nisi unitatum confusio, cui per se nec est medium, quia non finis. Ergo numerus ternarius primus numerorum perfectorum reputatur, imò verò est vera & perfectissima radix, ex qua quadratum & cubus perfectionis oriuntur: habet enim principium, unitatem nempe, possidet etiam medium, videlicet dualitatem, & finitur in seipso, qui est ternarius unitus. Unde liquet, quod, ubi incipit, ibi iterum desinat, & consequenter patet, quod sit numerus completissimus. Hic ergo numerus est quadrati illius abstrusi & cubi illius mysticiradix, in quibus totius fabricæ mundanæ arcanum delitescit: Nam ut mundus dicitur imago Dei & Trinitatis, sic quidem ad numerorum divinorum exemplar mundus & ejus compagines, quam exactissimè constructæ fuerũt, ut infrà verbis uberioribus & affatim depingemus. Ternarius igitur numerus divinæ essentiæ in se ductus producet 9. pro quadrato formali, qui quidem numerus productus, si in eadem radice iterum multiplicetur, cubum divinum 27. patefaciet, qui est totius mundi mensura & proportio à sede superstantiali ad universæ machinæ centrum æstimando sive commensurando.

CAP. XII.

Quod novem digiti sint numeri simplices & divini, & Trinitatis essentiæ maximè propriè attribuendi; Numeri verò denarii simpliciori & subtiliori mundi compositioni, & centenarii mediæ ejus fabricæ, atque millenarii grossorum elementorum, & elementatorum constitutioni referendi sint.

CUm ergo unitas sit omniũ numerorũ fons & origo omniũ rerũ, tam increatarũ quàm creatarum parens atque progenitor (ut in supradictis relatũ est) sequitur, & omnes digiti seu numeri simplices ab ea simplici partu derivati, ipsius quasi ministri seu pedissequæ non ineptè sint dicendi: Imò verò hi numeri verè *virginei & numeri per se* vocãdi sunt, quatenus copulã nõ admittunt, aut alterius adjumentũ ad rei valorẽ significandum; quippe qui fortitudinẽ suã ab unitate fortissima acceperũt, cujus virtute tales existũt, quales sunt. Hinc ergo hi numeri meritò *simplices* appellãtur, à simplici siquidẽ radice per lineã seu seriem simpliciſſimã usq; ad punctũ denarii profluẽtes, in quo unitas suũ ordinẽ simplicẽ duplicare, & quasi in primã compositionẽ inire solet. Hic ergo numerus novenarius circa essẽtiæ superstãtialis mysteria, non dubio in primis versatur, quoniam quisq; horũ novẽ digitorũ per se in sua natura simplici cõsistit, & nõ minus indigit ope alterius figuræ Arithmeticæ, quàm quælibet Deitatis proprietas sua absolutissima, perfectissima & simpliciſſima natura absq; ulla materiæ interpositione gaudere solet. Horũ igitur digitorum tres primi superexcellẽtissimi sunt, harmoniã in essentia formali peracutissimã & præcellẽtissimã efficientes: atq; ut diatessarõ est prima symphoniæ cõsonãtia ab unisono scaturiens, sic etiã numerus ternarius est prima harmonia perfecta ab unitate derivata. Secunda verò ex ternarii numeri quadrato exultat, in qua Diapente & Diapason comprehenduntur, ut in numeri septenarii explicatione inferius succinctè, sed exactè ostendemus. Ex simplici igitur numerorum divinæ Trinitatis harmonia, Musica

illa tam mundana quàm humana exorta est. Nam ut simplicissima atque acutissima harmonia est cum Deo (ubi nulla est passio, sed omnis lætitia & gaudiũ) atque hæc harmonia consistit ex tribus consonantiis symphoniacis, omnesq; hi numeri & consonantiæ sunt in unitate, sic etiam Deus unus impassibilis, constantissimus, & immobilis in unum mundũ suæ Musicæ concordantiam idealẽ influxit, in materiam scil. informem, passibilem, inconstantem & mobilitati obnoxiam, ut sono & voce suæ harmoniæ manifestior, constantior, formaliorq; & pulchrior existeret. Ejus ergo vox acutior in ternario numero consistens & diatessaron sonans, ex cœlo empyreo discordem tenebrarum immunditiem & deformitatem materiæ rebellantem expulit, & deorsum versus centrum repercussit, spatiumque illud in tres hierarchias secundùm Trinitatis ordinem divisit; Iterum ejus vox in Diapente sonans ab alto dissonantem cœli ætherei regionem sibi consonantem reddidit, uti & graviori ejus sonitu (in Diapason consistente) cœlum infimum, quod elementale appellatur, ad integram suam mũditiem reduxit, sed de his infrà latius & luculentius. Hi autem digiti seu numeri sacri (ultra simplicitatis suæ medium ducti seu extensi) nõ ad mundum hunc trinum, Deiformem, simplicem & merè formalem, sed ad mundi materialis & cõpositi commensurationem pertinent; quoniam cubus solummodò ad res materiales & corporales refertur. Si igitur res creandas considerando, profundiúsque eas inspiciendo, cubũ numeri ternarii produxerimus, mundi universi proportionem à sancta Trinitatis dispositione dependere reperiemus, videlicet 27. cujus quadrat. est 9. Ex quibus constabit, quod novenarius numerus (qui est Trinitatis quadratum) dominiũ habeat particulare circa cujuslibet mundi regionis in suas sphæras & orbes distributionem, nõ tamẽ in simplici sua dispositione, qualiter reperitur in formali mũdo, sed in sua natura cõposita, scil. in denario, cẽtenario aut millenario, quatenus reperitur in mundo composito, cujus officiũ est regiones distinguere & terminare. In denario verò numero unitas non simpliciter agit, sed se conjungit cum cyphra, non quod cyphra per se aliquid potest, quippe quæ sic accepta nihil importat: nam ut dẽ suo nihilo in aliquid reducatur, necesse est digitũ ei addere. Sic unitas conjuncta cum cyphra seipsam decies multiplicat in additione cum ea, juncta cum duabus cyphris se centies multiplicat, si cum tribus, millies. O quantum ergo hic jacet naturæ mysteriũ, pyramidales nostras materiæ & formæ descriptiones sæpius allegatas explicãs: Nam hinc innotescit, quod nihil absque præsentia unitatis sacrosanctæ existere possit, ipsa enim est causa multiplicationis materiæ in mundo composito & sine ipsa nullum omnino incrementum rerum, nihilque in mundo permanere potest. Nã unitas in conformi suo palatio non utitur cyphra, quia ibi nulla est materia multiplicationẽ appetens, ibi nulla cõpositio, sed se unit solũmodò cyphrę in mundo cõpositionis, ubi materiã informẽ invenit, eamq; more symphonico (ut rem in tenebris incarceratam, & in sola potentia ad aliquid existentem) in actum virtute ineffabili producit. Nam quid, obsecro, aliud est cyphra per se, quàm nihil in potentia, ut dictum est? quid materia hylæ etiam præter hoc idem nihil? At verò, si unitas simplex vel multiplicata cyphræ adjungatur, multitudinem significabit; sic etiam, si forma divina materiæ informi assistat, tuncilla aliquid erit in actu & pro simpla aut multiplici formæ illius assistentis proportione & gradu, multitudinem majorem aut minorem significat in materia. Sic numerus denarius in cyphris deorsum semper multiplicando tendens, augmentat cyphrarum sibi junctarum multitudinem; sic etiam materia deorsum magis tendens & elongata à fonte unitatis crassior & densior est, & magis in sua natura multiplicata, ut in demõstratione nostra ex pyramide materiali facta & infra descripta declaratũ est evidenter; cujus conus est in mũdi peripheria (à qua denarius numerus multiplicãdo descendit) ejusque basis est in terra, ad quã

materia

materia se (crescendo) immergit; Atque hoc modo Deus Pater & unitas & rerum genitarum autor dicitur, quoniam est causa existentiæ & multiplicationis materialis. Nam propinquior ejus præsentia spiritus materiales rarefacit & dispergit, eosque magis ad unitatis essentiam tendere facit, præsentia autem ejus remotior est occasio multitudinis materiæ: Unde unitas est causa per se multiplicationis formarum, & per accidens multiplicationis materiæ: Attamen materia utitur forma ad suam multiplicationem, sine qua augeri atque amplificari aut existere nequit. Et tamen formæ mulriplicatio est ad salvandam materiam, eamque liberandam à tenebris, sed vice versa materiæ multiplicatio est ad impediendos formæ actus. O nimia materiæ ingratitudo, quæ benefactori & creatori suo resistit, cum tamen & vim suæ resistentiæ & vitam suam ab illo ipso acceperit. Sed talis erat malevola ducis materialis conditio Litigii & Diaboli, nempe, qui cum suo Creatore in primo quidem nixu (superbia aut malitia elatus) contendens, & proinde victus atque à cœlo dejectus, materiam suã visceralem ad eandem rebellionem quotidie excitare atque exagitare gestit. *Quid ergo, ô misera materia, tantopere formam divinam appetis, cum tamen ejus unitatem tanto odio habeas? Falleris, ô materia, te fallit dux tuus, sua ruina intumescens, tibi simulans, vitam rerum esse mortis originem, cum vice versa verum mortis supplicium nihil aliud sit, quam in tenebrarum voragine submersio. Cave, inquam, ne unitas vitæ splendidum suum à te avertat vultum, eaque ratione in tenebrarum oblivionem & deformitatem iterum detrudaris: Non sis ergo ô corpus humanum, tibi ipsi tam adversum, ut lumen & scintillam claritatis & vitæ tuæ ab unitate formali derivatum, tam leviter pendas, tamque hostiliter cum ea agas, sed eam fovendo, radici & fonti ejus gratias assiduas pro ea rependas, ut ab ejus tandem scaturigine plenam informationem, purificationem, illuminationem & resurrectionem ad perfectionem angelicam adipiscaris.* Sed quo nostram nunc ducit & rapit Musam suavissimus atque amœnissimus Divinitatis ardor? Ad rem nostram præ manibus agitatam redeamus. Ab unitate ergò in numero denario dispositа est materia mundi superioris ad compositionem; quoniam ut denarius numerus immediatè succedit novenario, sic etiam primæ mundi regionis natura in puritate & simplicitate magis accedit ad naturam unitatis, quam aliqua alia inferior ejus portio. Nam ut primarius novenarii numeri ordo ex simplicibus digitis conflatus circa solius Deitatis potentiam versatur; ita secunda unitatis repetitio, progrediendo cum unica sola cyphra ad compositionem secundæ seriei novenarii numeri, semel compositi, conducit proportioni cœli empyrei in compositione; & tertia ejus repetitio seu additio cum duabus cyphris perfectioni cœli medii confertur. Denique quarta cum tribus cyphris circa cœli infimi complementum versatur. Unde liquet, quod cubus ex numero sacrosancto ternario resultans atque editus per universam mundi capacitatem expandatur; imò verò etiam ad mundi centrum penetret, atque seipsum dispergat. Unde Deus *etiam in tenebris existere dicitur, & tamen tenebræ non sunt tenebræ ei.* Psalm. Hinc igitur Deus ubique esse observatur, nec quicquam est, ubi ipse non est & extra ipsum est nihil, cùm ipse sit Monas monadum sanctissima, ultra quam nihil est. Quid enim unitate prius? Et per consequens, ipse omnia comprehendit in se & sub se. Ex horum igitur numerorum concatenatione patet, quanta sit materialis pyramidis in qualibet mundi regione proportio, videlicet in superiori simpla, ubi simplex cyphra reperitur, in media dupla, & in infima sesquialtera. Simili etiam ratione (vice versa numerando) in formali pyramide mul-

tiplicatio formalis incipit à centro baſis pyramidis materialis,inde diſſolutionis materialitatis proportiones ſignificando,quibus recedendo à multitudine, unitatis jugum inſurgamus. Conſtat denique ex his,quæ dicta ſunt,quod numeri denarii ſimplicis compoſitionis ſint tanquam lineæ, ex quarum quadratura fiant ſuperficies,vel ut unitates,quæ ductæ in ſe quadratos numeros producunt,& quod numeri centenarii ſint quaſi radicalium linearum in ſe ductarum ſuperficies Geometricæ,vel quadrata radicum in ſe multiplicatarum,ac quod denique numeri millenarii ſint quaſi cubi immediatè procedentes à quadratis. Quare compoſitio cœli ſupremi eſt ſimplex , ut linea producta à puncto divino,vel ut numerus denarius à valore digitorum ſimplicium,ab unitate ſupereſſentiali profluentium. Et medii cœli conſtitutio ſe habet,ut ſuperficiens ad ſuam lineam,& ut quadratum ad ſuam radicem. Denique cœlum inferius refertur ad medium ſeu cœli medii conſtitutionem à qua promanabat,ut ad quadratum,vel ut corpus refertur ad ſuperficiem ſuam,cujus multiplicatione productum eſt. Eſt igitur cœlum tertium rerum compoſitarum altitudo & longitudo, medium verò earum latitudo,& infimum earum profunditas. Atque hoc idem eſt,quod ſacræ Scripturæ teſtantur dicentes : *Omnia firmata eſſe numero,pondere & menſura*,vel ſecundùm *Platonem*: (quod idem eſt) *numero, figura & corpore ſolido.* Sic in mundo ſuperſubſtantiali ab Uno egreſſa ſunt Duo,à duobus Tertium; quæ quidem trina & ineffabili ſua diſpoſitione extra ſuum mundum ſuperſubſtantialem deorſum proſpicientia & in materialem mundum jucundiſſima harmonia proſilientia,mirabilemq; in modum per universam materiam expanſa,trifariam ſuam operationem in ea executa ſunt: Unde res omnes numero,menſura & pondere ex nihilo productæ ſunt.

Demonſtratio luculentiſſima numerorum formalium , tam in perſonarum DEITATIS *ante mundi creationem ab unitate ſuperſubſtantiali profluxu, quam in coſmi & creaturarum ejuſdem tempore creationis promanatione: Ubi declaratur,qua ratione primum digiti formales ab unitate ſuperſubſtantiali, deinde articuli,& tum poſtea numeri centenarii,atque denique millenarii ad diverſam mundi conſiſtentiam producantur.*

Vidi

Vidi Jehovam in altissimo throno super palatium mundanum elevato sedentem: illudq; palatium erat gloria conditoris plenissimum. Esaiæ 6.

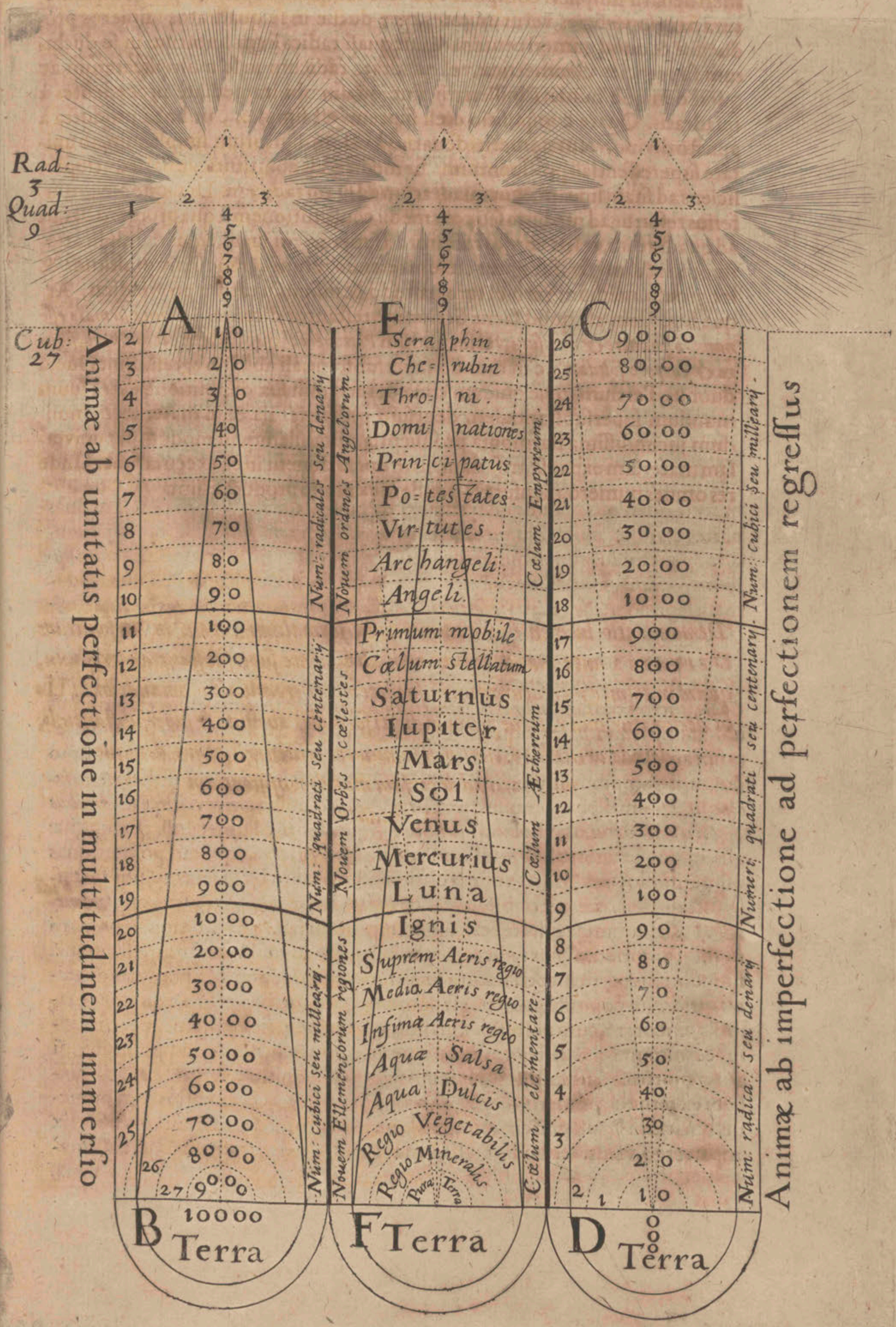

A.B. *Pyramis materialis, in cujus profundum anima ab unitate seu fonte formaliegrediens, proportionibus radicali quadrata aut cubica submergitur.*

C.D. *Pyramis formalis, cujus actione circa dissolutionem (vincula materialia corrumpendo) versata anima Pyramidis materialis à multitudine & profunditate, ad unitatem gradatim & proportionaliter reducitur.*

E.F. *Mundi proportio ex duabus prædictis Pyramidibus simul unitis conflata.*

CAP. XIII.

De numero septenario, & quænám mysteria sub illo comprehendantur.

NUmerus septenarius resultat ab unitate, numero binario & quaternario, ex quibus nascitur Diapason, quæ est harmonia perfectissima; cujus virtute & proportione Deus ex suo solio immortali simpliciterque formali in orbem universum mundi materialis res informando & componendo descendit. Quare hic numerus in creationis mysterio potens erat atque efficax & circa res sanctas versabatur, diciturque *numerus quietis*. Nam septimus dies erat dies Sabbathi. *Numerus* etiam *perfectionis* nuncupatur, quia ultra consonantiam Diapason (quæ ex septem constat intervallis) non est transitus simplicium in harmonia: Similiter est *numerus benedictionis & beatitudinis*; Unde Poëta: *O terq; quaterq; beatus, &c.* Porrò etiam materia mundi informis hujus harmoniæ perfectione beatificatur. *Pythagorici* etiam hunc dixerunt *numerum virginitatis*, quia primus est, quatenus neque generatur neque generat, neque etiam potest in duas partes dividi æquales: Præterea vocatur *numerus juramenti*; Sic Abraham, quando pepigit fœdus cum Abimelech statuit 7. agnos in testimonium: Est etiam *numerus sanitatis & mundationis à morbis immundis*. Sic dixit Elizeus Propheta Naamani leproso: *Vade, & lavate septies in Jordane:* Quin etiam *numerus sanctitatis & laudis* appellatur, unde dixit Propheta: *Septies in die laudem dixi tibi:* Vocatur etiam *ultionis & punitionis* numerus, unde scribitur: *Septuplum ultio dabitur Cain*, Et alibi: *Septuplum punietur Cain*. Et alibi: *Septem vindictas exsolvet, qui occiderit Cain:* Porrò etiam est *numerus salvationis mundorum*; septena enim ex omnibus animalibus mundis introducta sunt in arcam Noë: Est *numerus servitutis*, ut septem annis servivit Jacob pro Lea: Est *numerus destructionis & ruinæ*, ut septimo die, ruptis omnibus abyssi fontibus, aqua inundavit super terras: Est *numerus luctus*, ut septem diebus populus luxit Israëlem, &c. Est *numerus criticus ab omnibus Medicis observatus*, ut; Et septima hora reliquit febris filium reguli. Et infinitæ aliæ observationes in hoc numero abstruso & mystico excogitari possunt, quas omnes hoc loco exprimere tam laboriosum mihi, tum lectori tædiosum fortassis foret; Ut *numerum* etiam *planetarum anni climacterici, septem ætatum, septem metallorum*, & innumera alia relinquã. Atque ratio (ni fallor) harũ omniũ septenarii numeri proprietatũ, cur scilicet tã in bonũ quàm in malũ versantur, est, quoniã hic numerus participat cũ natura lucis, formæ, perfectionis & puritatis, quatenus prior ejus cõpositionis pars est numerus ternarius, & partim ex natura materiæ tenebrarũ, cum posterius ejus numerus, nẽpe 4. sit numerus imperfectionis & immunditiæ. Est igitur hic numerus tum autor vitæ & compositionis, tũ autor mortis & dissolutionis; quatenus scilicet cõponitur ex primo impari, videlicet ex ternario numero vitæ & primo pari, videlicet quaternario: nam numerus binarius à Pythagoricis non appellatur numerus, sed unitatum confusio. Ex impari ergo, veluti activo, hoc est, forma & ex pari veluti ex passivo, hoc est, materia,

teria,generantur res omnes,& eâdem etiam viâ diſſolvuntur;ſed generatio & vita eſt lumen ſupernaturale & vis uniſonans,corruptio autem eſt de inferis & de nocte ac tenebris dilaniantibus. Hinc eſt,quod ſecundùm doctrinam *Orphei,Heſiodi,Euripidis*,& aliorum,Sol divinus in archetypo ſit,à quo omnis pulchritudo,omnis ornatus,omnis harmonia & vitæ ſcaturigo eſt;in cujus dextra eſt pietas,benignitas & beneficentia;in ſiniſtra punitio ſevera. Hunc vocant *Phœbum, Apollinem, & Solem*,quem dicunt *Gratias & Charites* in manu dextra portare & in ſiniſtra arcum & ſagittas,quem nocte nuncupaverunt *Dionyſium* dilaniantem & dilacerantẽ,ac ſeipſam rumpentem in ſeptem partes;& diurno tempore illum *Apollinem* nominaverunt,ea iterum componentem,quæ nocte dilaceraverat, illaque in partes ſeptem dividentem. In nocte ergo diſrumpit atque dilacerat & in die res unit,quaſi depellens mala. Ob hanc igitur cauſam ab Athenienſibus *Alexicacos*, id eſt, malorum propulſator & ab *Humero* ῾γίων,hoc eſt,autor ſanitatis appellatur. Cum his etiam convenire videtur illa Pythagoræorum opinio,qui *mundum & animam ſeptem limitibus incluſerunt. Primo* loco præponentes unitatem,quaſi gradum extremum animæ & mentis,per quem illa continet ſupremam unitatem in Creatore,& facta eſt una & eadem cum illo;nam omnes res præexiſtentes in Verbo,fuerunt unum cum illo Verbo ſecundùm Theologos. *Secundus locus* (continens duplam proportionem comparatus ad primum) denotat progreſſum animæ ſeu mentis cum Deo. *Tertius* demonſtrat ingreſſum in ſeipſam,atque ita deſcribitur perſonarum Trinitatis egreſſio,unius ſcilicet in aliam atque tertiæ iterum in unitatem reverſio. At jam ad Spiritus Domini in maſſam imperfectam emiſſionem pervenitur;atque ita ad quaternarium numerum proceditur. *Quartus* ſignificat egreſſum,quem facit à ſeipſa,ut circa res creandas,& adhuc informes verſetur. Atque ſic in *quinto, ſexto & ſeptimo* (qui duo ultimi limites ſeu loci conſiſtunt ex numeris ſolidis) denotat converſionem corporum, quibus conjuncta eſt anima,dico corporum: nam mundus è duplici corpore,videlicet ex incorruptibili & cœleſti,atque ex corruptibili & elementari conſiſtit: Sic etiam homo ad retinendam perfectam mundi imaginem,ſecundùm *Platonicos*,factus eſt de duplici corpore,elementari uno,alio cœleſti. Elementare notatur per cubum ſeu ſolidum de binario, quod deſignat materiam,& cœleſte per cubum de ternario;quem quidem cubum nos ſuperius diximus eſſe potius ſuperficiem ſeu numerum quadratum, propter rationes à nobis ibi allatas. Nam quamvis elementa ſpiritualia ſint in ſe corpora humida,tamen ſi æther & aër & ignis corporibus ſolidis comparentur,ſe habent ad ea,ut ſuperficies ad corpus,vel ut quadratum ad cubum.

CAP. XIV.

De admirabili numeri ſeptenarii proprietate atque mutationibus in ſuo quadrato: De numero ejus quadratum implente: & de baſi inde derivata.

NOn equidem eſt dubitandum,quin ingentia in hoc numero ſeptenario deliteſcant arcana,cum ille frequenter tam in myſteriorum divinorum actu, quàm in aliis naturæ & humanæ neceſſitatis ſeu conſuetudinis negotiis apud ſacra Biblia uſurpetur. Nec certè dicant homines ſtultorum atque ignorantiæ veſtigia calcantes,non majus in hoc numero eſſe arcanum,quàm in cæteris,atque per conſequens,frequentem hujus numeri in ſacris literis repetitionem nihil magis abſtruſi ſignificare,quàm numeri alicujus alterius. Nam ut demonſtratione

ſtratione evidentiſſima refellam hanc eorum credulitatem ſive erroris confidentiam, hoc in loco admirabilem numerorum ſeptenariorum concatenationem, convenientiam atque haud credibilem apparitionem & profluxum ex ipſis invicem congregatis oſtendam: Nam in 175. (qui eſt baſis numeri ſeptenarii) invenimus ſeptenarium numerum, quam exactiſſimè 25. vicibus. Similiter ſeptem in ſe ducta per ſeptem producent 49. ex cujus numeri partibus progreſſione Arithmetica conſideratis & quadrato modo diſpoſitis, miraculoſo quodam more ſeptenarii baſis, videlicet 175. (ex quolibet quadrati puncto ad ejus appoſitum progrediendo) exultat. Verbi gratia:

Quadratum ſeptenarium.

♃	a	c	e	g	i	l	n	♄
p	22	47	16	41	10	35	4	a
r	5	23	48	17	42	11	29	s
t	30	6	24	49	18	36	12	u
w	13	31	7	25	43	19	37	x
y	38	14	32	1	26	44	20	z
v	21	39	8	33	2	27	45	8
♅	46	15	40	9	34	3	28	od
☾	b	d	f	h	K	m	o	☉

49 Cella — 175 Baſis

Hic ergo in præſcripto quadrato videmus progreſſionem factam eſſe (quamvis malè diſpoſitam) ab 1. uſque ad 49. ita ut ſeptem in ſe ducta proferant numerum ſua progreſſione quadratum implentem. Si igitur per lineam rectam ducti procedamus ab uno angulo vel puncto lateris alicujus ad latus vel angulum ei oppoſitum, producetur baſis quadrati ſeptenarii, vigeſies & quinquies ſeptem in ſe exactè comprehendens. Sic ab *a* ad *b* tranſeundo reperiemus hos numeros 22. 5. 30. 13. 38. 21. & 46. qui ſimul additi producent 175. Sic etiam numeros colligendo inter *c* & *d*, qui ſunt 47. 23. 6. 31. 14. 39. & 15. orietur eadem baſis. Similiter addendo numerus ſimul inter *e* & *f* repertos ſcilicet 16. 48. 24. 7. 32. 8. 40. hæc eadem baſis proveniet. Porrò etiam aggregando numeros inter *g* & *h*. Et illos inter *i* & *k*. Sic etiam eos inter *l* & *m*, aut inter *n* & *o* hanc eandem baſin.

sinæliciemus. Iterum progrediendo ab angulo ♄ ad illum ☉ ei oppositum, & ab angulo ♄ ad illum ☾ ei adversum, eadem basis exultabit. Sic etiam latera respiciendo, numeros inter *p* & *q* & illos etiam inter *r* & *s*, similiter *t* & *u*, & inter w & *x* & inter *y* & *z*, & inter ♈ & ♉ & inter ♊ & ♋, eandem unicam basin debita sua positione & in unum coagmentatione producere reperiemus; quod quidem pro miraculo haberi potest. Hinc igitur admirábilis numeri septenarii mutabilitas & varietas oculis manifesta, mirábiles procul dubio illius effectus atque virtutes occultè delitescentes (de quibus capite superiori aliquid verbo locuti sumus) sapienti quodammodo patefacere videtur. Imò verò, quanta sit in hujus numeri septenarii basi perfectio, quantámque hujus numeri completio vitæ humanæ importet felicitatem nobis luculenter arguere videtur *benedicta illa Abrahæ ætas, consistens ex* 175. *annis*, de qua Scripturæ sacrosanctæ sic loquuntur Gen. 25. 7. *Fuerunt autem dies vitæ Abrahæ centum septuaginta quinque anni, & deficiens mortuus est in senectute bona, provectæq; ætatis & plenus dierum &c.* Unde liquet, quod hic numerus revolutionum solarium producat ætatem provectam, senectutem felicem & dierum plenitudinem; atque exinde patet, quod infinitum sit mysterium in hujus numeri septenarii consideratione: Imò verò & ipse hominem doctissimum novi, qui virtute hujus numeri septenarii, cujusdam quasi oraculi assistentia, quæstiones dubias atque ancipites resolvere non dubitavit, atque etiam de occultis tam præsentibus, quàm futuris quodammodò divinare pollicitus est.

CAP. XV.

De numerorum divinorum mysterio in creatione.

NUmeros simplices seu digitos essentiæ supernaturalis referri & ad regionem supercœlestem, quæ quidem infinita est, pertinere supra memoravimus, hic verò de divina quinarii, atque tum demum denarii numeri ratione tractare nobis proposuimus. Equidem, ut monadem sive unitatem esse omnium numerorum fontem, atque originem supra demonstravimus, utpote à qua Dias, non tanquam numerus, sed unitatum confusio, derivatur, quatenus bis unum in se continet, quam & propterea numeri imperfecti principium esse diximus, quoniam adest ei initium & medium, deest tamen finis, non aliter, quam ternarium numerum numeri perfecti exordium nuncupavimus, quatenus habet in se principium, medium & finem, ac proinde inter numeros perfectionis habetur: sic diximus, quod ad horum trium terminorum respectum, videlicet ad 1. 2. 3. fit per omnes alios numeros in infinitum progrediendo relatio. Ut igitur unitas est radix numeri primi perfecti, videlicet ternarii, qui significat formam universalem. (Nam quid interest, ut sit DEUS tanquam unitas, & spiritus universalis in potentia tanquam dualitas, si iste spiritus ab illo DEO non informetur & inactuetur, ut dualitas in Trinitatem tandem perficiatur) sic etiam dualitas est radix numeri imperfecti quaternarii, scilicet & eorum, qui inde oriuntur. Atque hinc est, quod, ut 3. se habent ad 1. sic in eadem proportione 5 ad 3. & 7. ad 5. & 9. ad 7. Similiter, ut unum se habet ad 2. sic 4. ad 2. & 6. ad 4 & 8. ad 6. secundùm quas progressiones simplices, omnes aliæ compositæ eliciuntur, sed harum perfectio est unitas: Quare, ut in medio motu ab unitate imperfectio oritur, sic ejus additione in fine tertius terminus profertur, à quo numerorum perfectorum primus oritur, videlicet ternarius. Unde patet, quod tam imperfectio, quàm perfectio, hoc est, tam malum quoad nos, quàm bonum profluat à manibus Dei seu unitate, in cujus potentia est illud, quod malum est,

virtute ſui ſpiritus bonum & completũ tam ſibi quam hominibus reddere. Imperfectionẽ ergo materiæ à Deo productæ, videlicet dualitati adeſſe videmus, quæ tamen unitatis præſentiâ fit perfecta. Nec tamen ſecundam in Trinitate perſonam imperfectã eſſe, me dixiſſe aut intellexiſſe credatis, quatenus in mũdo ſupereſſentiali ſemper cum Filio Spiritus Patris præſens eſt, atque per conſequens trinitas in unitate & dualitas in trinitate: Quod quidem peroptimè explicat illud verbum mirificum Tetragrammaton conſiſtens ex *Jod, He & Vau, He*; Ubi aſpiratio *He* ſpiritus in utroque proceſſionem denotat, & conjungere videtur *Vau* cum *Jod* à dextra & iterum *Jod* cum *Vau* dextram verſus. Sic Filius in numero perfectionis fertur ſedere ad dextram Patris: Sic etiam à centro Patris egredi dicitur, quatenus eſt terminorum perfectionis medium. Quare intelligendum eſt, quod cujuſlibet numeri medietas referatur ad filium & centrum, quia ſemper medietas numeri intelligitur eſſe in numeris imparibus & perfectis: Sic in ternario numero eſt dualitas, in quinario trinitas, in ſeptenario quaternitas, in novenario quinarius, qui eſt exacta etiam medietas (quaternus medietas in paribus conſideratur) numeri denarii, per quem Deus deorſum è ſuo regno ſuperformali egrediens ſeipſum in materiam confuſam, eam rem ex nihilo creando, & deforme ſuo actu ac lumine informando, immergit. Hîc autem vos ſcire velim, quod ubi loquimur de medietate numeri paris, non intelligimus ejus centrum, quod planè vacuum & nihil eſt, ſed ejus partem dimidiam: Ut centrum Diadis nullum eſt, quia nonniſi terminos duos habet, ejus verò pars dimidia eſt 1. ſic quaternarii numeri medietas ſunt duo, centrum verò ei deeſt. Atque ſic in cœteris, ut 6. 8. 10. Unde liquet, quod tota perfectio jaceat in imparibus, ubi centrum invenitur, ut in 3. 1. eſt centrum, & 1. terminus à quo, & 1. terminus ad quem: Et in quinario itidem 1. eſt centrum, & 2, una pars dimidia & 2. altera, & in 7. 1. eſt centrum, 3. termini, &c. Eſt ergo in perfectis ſimplicibus unitas terminus à quo, trinitas ad quem, & dualitas medium, ſed ita, ut illa dualitas ſit unitas: Sic etiam trinitas terminus à quo, & trinitas efficiens ſenarium, medium, & trinitas perficiens novenarium periodus; ſed hic centrum eſt ſuperficiale; Vel trinitas principium, quinarius medium, & ſeptenarius finis; Eodem modo quinarius principium, ſeptenarius medium, & novenarius exitus: In quibus omnibus trinitas perſonarum in natura ſuperſubſtantiali conſideratarum invenitur, hoc eſt, ubi totaliter forma reſpicitur, & non materia. Atque hac harmonia egit DEUS ad ſui regni ſupereſſentialis in æternitate ordinationem, priuſquam aliquid in ſacroſancto conſilio de materiæ crreatione decreviſſet. Hoc autem loco obſervandum, quod, ut unitas eſt formarum omnium, quaſi centrum, ſic etiam ternarius numerus ſit prima atque proxima majeſtatis divinæ à ſua natura verſus rem creandam emanatio, & quinarius numerus ſecunda, ſeptenarius tertia, ac novenarius ultima, ita ut quinque ſint emanationis luminis divini proceſſus, videlicet formæ luminoſæ ab unitate verſus 3. emiſſio, & à ternario, verſus 5. & à quinario verſus 7. & à ſeptenario verſus 9. & novenario vetſus 1. qui numerus cyphræ appoſitione conſtituit 10. Unde liquet, quod ſi DEUS materiæ abyſſum non ingrediatur, tunc in ſeipſum, ſeu in ſuum centrum & ſuam unitatem radios ſuos reflectat ſecundùm illud *Mercur. Triſmeg. Monas generat monadem & in ſeipſum reflectit ardorem ſuum.* Nec quidẽ recedit Deus, in ſua natura ſupereſſentiali conſideratus, à numero impari, quatenus eo gaudet & delectatur: At, cum viam ſpiritus deformis, & occultè in hylæ ventrem immerſi calcare ſibi propoſuiſſet, per filium ſuum immediatè ab ipſo procedentem per viã & numerum imperfectionis in materiæ imperfectæ abyſſum ſe immerſit: nã ille

ſolus

solus,qui numeri binarii perfecti campum ingressus est,ad binarium imperfectum & in potentia ad aliquid existentem penetrare potuit. Unde dualitas supersubstantialis se duplicando medium numero septenario reddidit, & perfectionem hoc modo cum imperfectione in primo gradu processionis à sua natura supercœlesti ad mundanam junxit : Nam quaternitas est numerus par,& per consequens imperfectus,ternarius autem numerus perfectus,ita ut ex primo congressu verisimile sit, materiam sive imperfectionem, quæ numero quaternario refertur, cum perfectione conjungendam esse, quatenus numerus ternarius,qui formæ attribuitur,cum eo ad numeri septenarii complementum connectatur: Similiter numerus quaternarius est medietas superficialis inter duo & sex;denotans inde,quod Verbum sit quasi centrum operationum sex dierum creationis: Hinc postquam Verbo Domini firmati essent cœli die quarto,hic Rex informans tabernaculum suum illo die posuit in Sole: Hic dies quartus dividendo sex in tres dualitates erat medius superficialis sex dierum,vel centrum essentiale diei septimi. Unde etiam sol suo fulgore decoratus in mundi seu cœlorum medio positus est: Similiter numerus quartus est medietas numeri octonarii,qui significat elementatum seu cubum accipiendo medietatem, ut apud numeros pares æstimatur. Nam numerus quaternarius est quadratum radicis 2. Unde quatuor repræsentant elementa à secunda persona producta, ex quibus mundus conflatur, & octonarius est cubus,ex quo compositio ex elementis conflata est. Est ergo dualitas mundana, hoc est spiritus universalis, reverà imperfecta, in lucem à potentia virtute dualitatis increatæ, in trinitate unitatis completæ producta, à qua quaternitas seu elementum,& numerus octonarius seu elementatum oritur. Proceditur ergo ulterius ab unitate versus creationem hoc modo. Quinarius numerus est medietas perfecta inter binarium numerum & octonarium; Denotat ergo, secundam personam esse in medio inter Spiritum universalem & elementatum,& per consequens,quod Verbum sit in nobis & rebus omnibus compositis tanquam centrum, vita atque essentia. Est etiam quinarius numerus centrum omnium digitorum, videlicet numeri novenarii, quatenus ex una parte sunt 1. 2. 3. 4. & ex altera 6. 7. 8. 9. inveniuntur : Unde etiam centrum est inter supersubstantialia: Est ergo Filius centrum inter Patrem & Spiritum, estque centrum in rebus supersubstantialibus, est centrum in rebus creatis & increatis, est centrum Spiritus increati, & universi mundi in Sole habitans, est centrum elementorum, estque centrum elementatorum: Est ergo vita rerum increatarum, est vita tenebrarum, est vita spiritus seu aquarum creatarum, in corde firmamenti palatium tenens, est vita elementorum in sphæra media seu æqualitatis, in centro elementorum, seu aëris medio nonnunquam mirabiliter apparens, est vita elementatorum, quatenus est mirabilium esse & fulgor, vegetabilium forma specifica, animalium esse, quo spirat hominum vita, ratio, intellectus & mens, quatenus affluenter in eo habitat, cum teste *Paulo*, *ejus membra sint ipsius divinitati templum atque palatium*; Unde tatione præsentiæ hujus Solis sempiterni *Microcosmus* nuncupatur. Atque hoc erat illud Verbum, cujus mentionem facit Divus *Johannes*, vocans illud *vitam & lucem cujusq; rei hujus mundi, quod tenebræ non comprehenderunt, nec mundus novit*; illud FIAT, in libri primi primordio allegatum, cujus virtute quælibet creatura est facta.. Atque hoc modo ad limen seu vestibulum hylam ingrediendi, videlicet ad numerum denarium usq; progressa est Dias supersubstãtialis spiritu increato exuberans, quæ ideò unitate divina divisa est in numerum binarium, ut ipsa, unitas increata, existens, hominem ex nihilo unum efficeret duplicem, videl. Deũ & hominem

minem,& per consequens ad suum exemplar speciei humanæ duplicem naturam attribueret,divinam videlicet ac humanam,ita ut virtute primæ unitatis, videlicet formalis & increatæ immortalis fiat,& imperfectione secundæ confusionem producentis materialis,scilicet & creatæ,mortalis reddatur propter finis defectum: At verò,quando Spiritus vivificus advenerit,illa hominis imperfectio emendabitur,& dualitas in trinitatem spiritus increati adventu migrabit,& ab imperfectione mortali ad perfectionem immortalem exaltabitur, ita ut à morte ad vitam æternam futura sit resurrectio: Nónne adventu & descensu,ac præsentiâ istius spiritus divini exuscitati sunt mortui ad vitam,eo tempore,quo mundi Creator,hoc suo Spiritu sacrosancto in corpus suum mortuum redeunte,à morte in vitam,incorruptionem induendo,triumphanter resurrexit. Atque ita spiritum duplicem acquiret homo,videlicet priorem,vitam corpori temporalem adhibentem,atque ultimum tandem immortalem divinoq; similem,& alterum quasi DEUM efficientem,videlicet virtute & gratia Monadis summæ per justitiam Diadis increatæ. *He* spiritum nunc habet in materialitate seu dualitate,& *He* duplicatum habebit postea,quod appropinquabit ad naturam ipsius Tetragrammati; Unde homo undique Spiritu sancto stipatus divinitatem sibi per gratiam acquiret atque nanciscetur,& ipsi Creatori suo erit quàm similis: Unde dixit DEUS post peccatum Adami: *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est,&c. Nunc autem,ne fortè mittat manum suam,& sumat etiam de ligno vitæ,ac comedat,& vivat in æternum,emisit eum* Jehova,*de paradyso voluptatis,&c.* Gen.3.22. Hinc etiam *Mercurius Trismegistus: O Asclepi,magnum miraculum est homo,animal honorandum & adorandum: Hic enim in naturam* DEI *transit, qua ipse sit* DEUS. Cujus etiam rei rationem secundum naturalem intentionem Hebræorum Doctores ac Cabalistæ in hac animæ humanæ definitione reddere videntur; *Anima hominis est lumen Dei & ad imaginem Verbi,causa causarum, primi exemplaris creata substantia Dei,sigilloq; figurata,cujus character est Verbum æternum.*

CAP. XVI.

De admirabilibus quinarii & denarii numerorum mysteriis.

EX prædictis ergo luculenter apparet,quod numerus quinarius sit centrum numeri denarii,in quo unitas se duplicat,seu repetit extra terminum simplicitatis,atque ut dualitas fuit prima medietas numeri ternarii,videlicet terminus inter 1.& 2.(ubi ambo termini sunt impares,& per cōsequens perfecti)sic in primo numero compositionis,seu primo articulo,ubi unitas divina cum cyphra seu materia informi se jungit,videlicet in 10.quinarius numerus centrum (impropriè loquendo)& medium esse reperitur,videlicet inter 1.& 10. Sed inde mysterium magnum revelatur,scilicet,quod,sicuti in prioribus terminis 1.2.3. duo perficiuntur à parte anteriori & posteriori propter perfectionem unitatis & trinitatis(nam nihil præter perfectionem est in regno supercœlesti)sic in terminis 1.5 10.in quibus progreditur unitas per dualitatem seu DEUS per verbum ad creationem 5.qui est medius numerus,reperitur inter originem suam 1.& 10. Unde quia 10.est numerus par, denotat imperfectionem materiæ creandæ, quare ejus medium seu centrum,quod debet esse ejus vita,est perfectus numerus,ut ejus perfectione perficiatur. Porrò etiam respectu unitatis,quam in se habet

habet denarius numerus, est numerus impar, quatenus creatoris seu unitatis præsentiam jam habet cyphra seu hylæ spiritus per radiationem quinarii numeri, qui est dualitas secunda à 3. incipiens, videlicet 3. 4. in unitate completa, nam, ut 2. prima vice incipit à perfectione unitatis, & desinit in 3. perfectum numerum, sic secunda vice incipit à 3. perfecto numero, & desinit in 5. numerum perfectum, in quo se duplicat *Vau* in *He*, ut in 2. & 3. dictum est, ita ut in progressu simplici versus compositionem, incipiendo à numero perfecto, triplicẽ trinitatis gradum inveniamus, videlicet inter 3. & 5. & inter 5. & 7. ac inter 7. & 9. Nam primus processus ab 1. ad 3. est ordinatio proprietatum divinarum, seu personarum in trinitate: Hinc ergo apparet, quomodo partium mundi creati ordo ante creationem in Archetypi idea impressus fuerit: Nã inter primum gradum, videlicet inter 1. & 3. invenitur 2. cui refertur spiritus universalis, quem unitas in creationem produxit. Unde ex proprietatibus divinis unitas est quasi primus motor & ordinator; Dualitati verò seu secundæ personæ videlicet filio & Verbo datum est exequi ordinata unitatis, hoc est, creatione patefacere spiritum universalem, tenebris ipsius hylæ & chaos confusum, qui tandem revelatus factus est 2. quatenus ex sua propria massa & luce increata in actuante constituitur: Deinde inter 3. & 5. est 4. numerus, denotans in divina idea, quod ille Spiritus universalis in quatuor naturas secũdo gradu dividendus sit; Deinde inter quinque & 7. interponitur 6. significans separationem aquarum ab aquis, & superiorum creaturarum viventium creationem puram; Postea inter 7. & 9. octonarius denotat corporum cœlestium compositionem ex cubo simpliciori & puriori derivatam; inter quas etiam compositionem humanam numerare possumus, quatenus invenimus, quod homo à diluvio in numero octonario servatus fuerit; & ex cubo grossiori cætera omnia elementata: Hîc verò videmus, quod numerus quinarius sit medium & centrum omnium graduum; Atque hinc factũ est, ut inter res creatas Quinta essentia mediũ obtineat locum, & Sol dualitatis palatium in medio quintæ essentiæ situs sit. Hinc unitatum ordo, quarum centrum est 3. supercœlestia disponit, & denariorum ordo, quorum centrum est 5. mundana distribuit: Sic 1. & 3. constituunt 4. & 2. & 3. faciunt 5. quod est centrum denarii numeri.

Et 1. 2. 3. 4. simul addita constituunt 10. cujus centrum est 5. ita ut diameter circuli ternarii progressione naturali producat quinarium numerum faciendo semidiametrum 1. 2. 3. & producendo semidiametrum oppositum, addendo primam figuram sinistræ diametri partis ad mediam, quod aggregatum proferet secundum secundæ, nempe 4. & positione secundæ ad mediam videlicet 2. ad 3. procreabit tertiam seu 5. quod extremum est centrum aggregati numerorum præcedentium simul additorum 1. 2. 3. 4. videlicet numeri denarii.

Hinc ab unitatibus progrediendum est à 5. centro usque ad numerum denarium: Nam numerus septenarius compositus ex 3. numero perfecto & 4. numero imperfecto denotat divinitatis mixtionem & ingressum primum in ma-

teriam. Est ergo gradus denarius unitatum primus ingressus naturæ increatæ in spiritum creandum in tenebris occultatum, uti supra dictum est. Deinde motus à 7. ad 9. arguit numerum centenarium, ubi unitas secunda vice in creatione secundæ diei se jungit: Nam, ut numerus quinarius est medium & centrum numeri decem unitatum, sic 7. est centrum numeri inter 5. & 10 denotans hoc ipso, quod inter numeros denariorum (qui sunt quasi rerum creatarum radices) & illos millenariorum (qui arguunt rerum cubos) numeri centenarii collocentur, qui spiritus creati quadratum indicant. Unde primi articuli denariorum seu radicum, ubi DEUS primum se jungit cum materia, referuntur ad intervallum inter 5. & 7. & secunda series, quæ est centenariorum ad illud inter 7. & 9. & tertia millenariorum ad illud inter novem & decem; ubi fit ingressio in profundum materiæ. Est igitur numerus quinarius, qui est centrum denarii, numerus exactè rotundus; quod quidem evidenter declarabitur, si sphæra ducatur plana, cujus circumferentia in 10. sit divisa, quippe cujus centrum ideò erit 5. quoniam quinque numerus est medium numeri denarii.

Postea ducatur diameter à minimo ad maximum, videlicet ab unitate ad 9. cujus divisio orbem in duo hemisphæria secet, & à parte dextra sphæræ post 1. ponantur 2.3.4.5. movendo versus 9. sinistri termini diametri & ante novem exprimantur figuræ 8.7.6.5. modo hîc descripto.

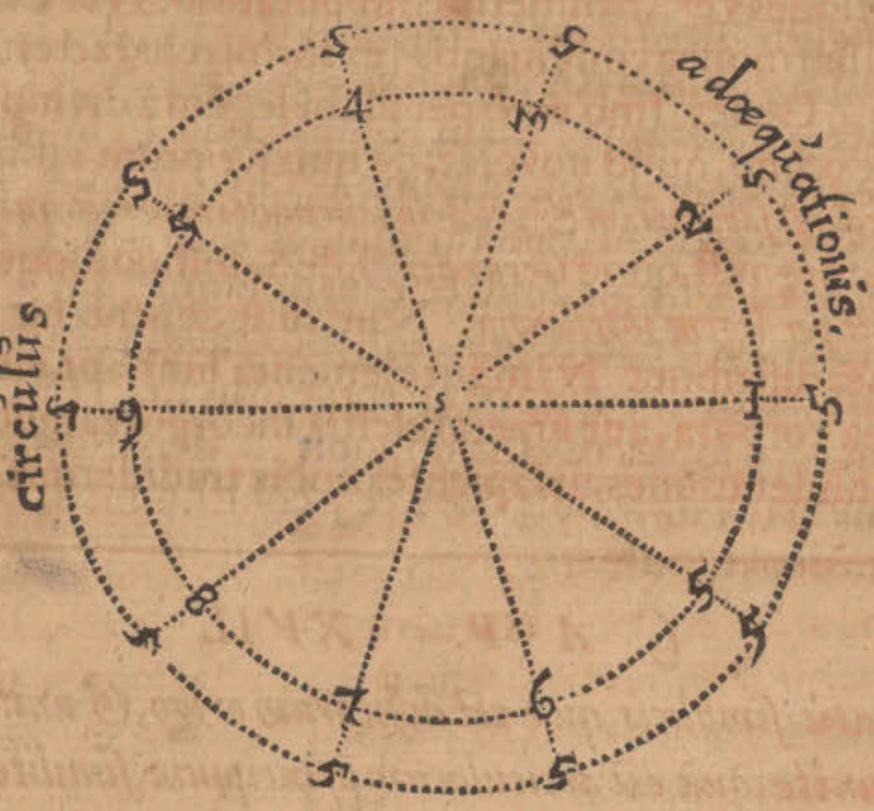

Hoc peracto à quolibet opposito ad sibi oppositum ducatur recta seu diameter. Ex maximis ergo subtrahe tantum, quantum superest super numerum 5. & adde minimo ei opposito, qui à quinque deficit, & quinque adæquata surgent: Quare ad invicem comparatis linearum terminis quælibet diametri extremitas dabit 5. Unde quilibet diameter habebit numerum 5. & 5. Unde fit, ut numerus quinarius in circulo denariæ revolutionis haud immeritò *sphæricus* dicatur, quoniam omnes numeri orbis, ad quinque rediguntur: Id autem fit per quinque lineas diametrales in sphæra ductas, quarum singulæ decem continent. Hic igitur numerus sphæricus in 10. ductus producet 50. qui numeri sunt *quinquaginta intelligentiæ portæ* seu *anni jubilæi*, quorum proportio dupla, quæ est Arithmetica formalitas, in se multiplicata *millesimam generationem* procreabit: Quod si perpetuo sic facies apparebit infinitudo, quæ secundum *Cabalistas* dicitur *regnum omnium seculorum* ENSOPH nominatum, & est Deitas ipsa sine indumento. Reliqua verò produxit DEUS amictus lumine, sicut vestimento, ut

esset

esset lumen de lumine,ac inde cum vestimenti sui lumine creavit mundum intelligibilem spirituum separatorum & invisibilium,quem *Cabalistæ cælum* dicũt. Atque hoc convenit cum opinione nostra supra allegata: ubi declaravimus,ꝙ Deitas in regno supercœlesti nuda sit & in sua propriaessentia, quam videre etiam ipsi Moysi negatum fuit;nec possibile est,ut DEUM essentialiter quis videat,nisi morte confestim,& in ictu quasi oculi afficiatur,spiritumque è vestigio efflet: At verò utprimum DEUS vestimentum induit,hoc est,in materiam creatam se immersit,gloria ejus multis modis,induto prius creato aliquo amictu,hominibus apparebat,videlicet vel *nube*,vel *columna ignea*,&c. Etquamvis Moyses ad cognitionem 49. *portarum sapientiæ* attigerit,ad summam tamen & ultimam videlicet ad *quinquagesimam*,in qua DEUS nudus cernitur,nunquam accedere potuit. De hoc numero agit *Myrandulanus Comes* in hæc verba loquẽdo: *Qui sciverit quid sit denarius in Arithmetica formali & cognoverit naturam primi numeri sphærici,sciet secretum 50. portarum intelligentiæ & magni Jubilæi & millesimæ generationis,& regnum omnium seculorum. Huic ergo numero denario includuntur decem Sefiroth Belimah, quarum proprietates nullam infinitamq; habent profunditatem,quippe quarum mentionem facit Abraham Patriarcha in libro Jezirah sive formationis mundi.* Per portas etiam has intelligentiæ Moysi traditum fuit omne illud,quod contentum erat more mystico lege Judæorum vel sensu literali vel allegorico per dictiones vel Arithmeticas supputationes vel Geometricas literarum figuras, vel harmoniæ consonantias ex formis characterum,&c. ut testatur *Rabbi Rambam* in Genes: Imò verò per illam legem à divino spiritu adeptus est Salomon Rex omne, quod noverat, de quo scriptum est in libro Regum, quod DEUS *ei dederit sapientiam & prudentiam multam nimis, quasi arenam in littore maris*,&c. Hinc ergo est,quod *Gerundensis*,de Salomone loquendo,dixit,*eum omnia,quæ cognovit per legem intellexisse.* Nam sunt cunctæ res universaliter in quinas conditiones distributæ: Nam aut elementa sunt,aut elementata,aut animæ aut cœlestia corpora, aut supercœlestia incorporea;quorum quodlibet decem recipit considerationes,ut sapientes nobis tradiderunt.

CAP. XVII.

De ratione unitatis simplicis,quæ est digitorum origo,& unitatis cum cyphra conjunctæ,quæ est articulorum principium,similiter de ratione quinarii & sexti numeri in harmonia supercælesti.

QUoniã in superioribus numerationibus multa dubia se legentibus offerre possent, videlicet in unitate primum & tum postea de numero denario, quomodo scilicet DEUS pater seu prima Trinitatis proprietas in principio & ultimo digitorum introduci possit, & tum postea,quomodo illa se repetat in centenario numero,& tandem in millenario; Similiter, cur secunda proprietas seu persona,cum sit dualitas,possit in numero quinario reperiri,cum bis duo producant quatuor,& bis quatuor octo,&c. intelligendum est primum,quod in numeris Hebraicis. א. *Aleph minus* semper significet unitatem, & א importet DEUM Patrem,Monadem,& primam personam, quemadmodum apud *Johan. in Apocal.* dicitur secundùm Græcos α & ω *alpha & omega.* Hinc nomina ejus stupenda per א scribunt Hebræi;ut אל, *El*, אהיה Ehieh, quem *Plato* appellat ὤν aut ὄν. Unde hoc vocabulum אהי"ה, quod designat Patrem, revelavit Deus Moysi *Exodi* 3. ad deducendos Israëlitas ex servitute Ægyptiorum. Porrò etiam

iam ארני Adonai seu Dominus, quo vocabulo Hebræi usi sunt loco Jehovæ; sic etiam אלהים Elohim appropriant Spiritui sancto, quamvis, ut mihi videtur mala interpretatione reddatur Dii pluraliter accipiendo cum à singulari אלה Deus. Sed potius credo אלהים singularem esse numerum conflatum à אל *fortis*, vel *fortis Deus*, & מ. Unde ים *mare*, vel ab אלה *Deus*, & *quasi* מים *aqua*; Unde *Elohim* quasi *Deus fortis maris, & aquarum* in אלהמים *Deus fortis aquarum* contrahetur in אלהים. Atque hoc verisimile mihi videtur, quatenus ibi loci agitur, quomodo Deus omnia ex aquis & per aquas, eas informando creaverit. Sed ad rem nostram revertendo, videmus ex prædictis, quod plerumque nomen Dei incipiat à litera א, quæ est principium numerorum apud Hebræos, inde significans, Deum esse unitatem omnium numerorum, & per consequens cunctarum rerum, quæ numeris distinguuntur. At verò jam videamus, quomodo præsentia unitatis seu Deitatis in numerum denarium ingrediatur, qui ex 1. cum cyphra juncto conflatur. Notare debemus, quod, ut אל, *El*, est unum nomen Dei, denotans, eum esse primum digitorum & entium increatorum unitatem, sic etiam יה, *Jah*, est aliud ejus nomen, designans digitorum finem & articulorum principium, hoc est, rerum omnium creatarum & ex forma ac materia compositarum exordiũ: Nam *Jod* inter Hebræorum numeros semper denotat, 10. Et quod א sit unitas prima digitorum, & י sit unitas secunda, sive articulorum prima, quæ illam digitorum unitatem ordine emanationis sequitur, videtur sacrarum Scripturarum ordo innuere atque agnoscere, cum observatum sit à Cabalistis, quod אלהים 32. vicibus reiteretur in creatione, priusquam perveniatur ad nomen יהוה *Jehova*, ita ut אל, & יה, sint quasi α & ω. *Alpha & omega*, quatenus א, unitas est principium numerorum essentialium, & י finis: Nam nomen *El* incipit per literam א *Aleph*, quæ designat principium & unitatem, & illud *Jah* per י, Jod, quæ valet 10. qui numerus est rerum omnium finis, ita ut in denario numero reperiatur quadratum radicis perfectæ, hoc est, numeri ternarii, videlicet 9. cui si addatur א fit 10. Ultra quem numerum *Aristoteles in 3. problem. sect.* 15. neminem unquam numerum ullum invenire potuisse testatur. Sed exacta numerorum digitorum mensura in quatuor literis nominis mirifici tetragrammati videlicet יהוה exprimitur, quæ omnes sunt circulares, & si simul jungantur, ac א prima unitas addatur, constituent 27. qui est ternaria radicis cubus, ad cujus ideam totus mundus ejusque regiones fabricatæ sunt, quemadmodum in demonstratione trium pyramidum explicatum est. Nam *Jod* denotat 10. & primum *He* quinque, alterumque *He* quinque, & *Vau* 6. atque א *unum*: Sic itaque ternarii cubus literis divini nominis tetragrammati producitur, de quo tantas cecinit *Plato* laudes in suo *Timæo*. Quod autem *Jod* 10. importans, & *He*, quinque denotans sint numeri sphærici, superius explicavimus. Hîc etiam observare debemus, quod ו *Vau* significans *sex*, accipiatur pro tertia secundæ trinitatis proprietatis emanatione à fonte unitatis, quatenus pro solo numero binario accipitur, atque ita est centrum superficiale inter 4. & 8. qui numeri in Archetypo repræsentant atque exprimunt elementum & elementatum creandum: At verò, ut consideratur in natura dualitatis in Trinitatis perfectione, ita cum Spiritu *He* exprimitur, ubi secunda proprietas spiritu perfectionis plena in quinto denarii numeri loco, hoc est, in centro digitorum novem reperitur, inde declarans, quod verbum sit, in rerum centro, imò verò & ipsum centrum essentiale cujuslibet rei, tam increatæ, quàm creandæ, hocque in æternitate & in prima idea Archetypi, videlicet, quod illud sit vita, & esse in centro medietate seu medio puncto, & unitate uniuscujusque rei. Infinitum hoc loco de re ista volumen edere possemus, sed quoniam campus magis arctus nos compingit subjectique necessitas nos premit, numeris divinis finem hîc imponemus, obiter vos admonendo,

quod

quod hæc omnia de formalibus numeris ſint intelligenda, qui numeris materialibus tam ſunt oppoſiti in ſua eſſentia, quam lux tenebris, ignis terræ, aut altum profundo. Atque hæc eſt cauſa, quod pyramidem noſtram formalem omnimodo naturâ & ſitu alteri illi materiali oppoſitam & contrariam eſſe in multis hujus operis locis demonſtravimus.

H TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER II.

De harmonia divina.

CAP. I.

De harmonia divina & consonantiis simplicibus.

VT materiales numeri in se nihil omnino præter discordiam & dissonantiam in mundo materiali producunt, sic etiam numeri essentiales & simplices in mundo formali inventi, nihil procul dubio præter concordiam, unionem & amorem tam in sua regione, quàm in orbe materiali propagare possunt. Sed in suo regno immenso, ineffabili & incomprehensibili gaudio & lætitia auditur harmonia hæc divina sine ullo obstaculo, aut discordiæ impedimento (quæ cum litigio in mundum materialem ab initio ingressa est.) In mundo verò agit hæc harmonia sæpius multiplicata ad materiæ litigiosæ & tenebrarum dissonantium correctionem: Quod quidem numero sanctæ Trinitatis hoc modo demonstratur. Nam monas cum diade conjuncta producit diatessaron, ex tribus intervallis consistens; ubi tamen 4. reperiuntur voces, quia ibi adest spiritus in unione unitatis cum dualitate; Sic *Filius dicitur esse in Patre & Pater cum Filio & Spiritus cum ambobus.* Iterũ dualitatis nexu cum ternario numero diapente orietur, cum in tali numero quinque reperiantur voces diapente constituentes & quatuor intervalla (cum sit solummodò additio unius toni vel personæ tonantis ad diatessaron; quod constat tribus intervallis.) Nam sub hac consonantia duæ conveniunt primæ personæ & spiritus duplex ab utroque progrediens. Has igitur duas consonantias in Trinitate comprehensas denotat superexcelsum illud nomen Tetragrammaton: scilicet *Jod He, & Vau He*, ubi aspiratio (*He*) Spiritum ab utroque procedentem denotat. Ipsum enim (*He*) duplicatam utramque syllabam, totumque nomen terminat. Pronunciatur igitur hisce 4. literis *Jova:* Atque hac via duas consonantias magis simplices, in individua Trinitate jam patentes & manifestas habemus, ex quarum unione fit diapason, quod ex diatessaron & diapente integratur. Unde liquet, quod diapason consistat ex 7. intervallis & 8. vocibus & non ex novem: quia in compositione diatessaron

teſſaron cum diapente ultima vox conſonantiæ diateſſaron eſt prima vox conſonantiæ diapente;& per conſequens,non reperiuntur in diapaſon plures quã octo voces. Denique quoniam diapaſon efficaciam ſuæ conſonantiæ haurit ab uniſono,igitur ſymphonia ejus connectitur cum unitate,à qua numerata atque derivata eſt. Iterùm ſi via proportionum progrediamur,unitatem & dualitatem ſe habere in proportione dupla inveniemus,ex qua fit diapaſon. Et 2.ad 3.in ſeſquialtera proportione, ex qua conſiſtit diapente. Et 3. ad Tetragrammaton ſeu Trinitatis conjunctionem cum unitate ſeſquitertiam denotat proportionem,ex qua oritur diateſſaron. Porrò etiam,ſi unitas in ſe ducta uniſonum afferat,dualitas in ſe multiplicata voces quatuor conſonantiæ diateſſaron afferet. Et iterum 3.per 2.multiplicata,addita præterea unitate,ſeptem pariẽt, denotantia conſonantiæ illius,quæ diapaſon dicitur, intervalla, vel additione dualitatis 8.ejus voces apparebunt;vel additione 3.numerus novenarius exultabit, in quo voces conſonantiæ diateſſaron & diapente comprehenduntur. Adhuc etiam via retrograda progrediendo 3.cum unitate juncta,quatuor conſonantiæ diateſſaron voces denotant,& 3.cum dualitate,quinque ſonos conſonantiæ diapente;quibus ſi trinitas addatur voces octo conſonantiæ diapaſon prodibunt Unde luculenter apparet,quod,utcunque perſonæ Trinitatis accipiantur,ſemper in concordia & ſymphonia reperiantur,atque ab omni diſcordia & contrarietate immunes eſſe obſerventur. Nam ſi bis tria reſpiciamus, ibi etiam reperiemus diapente cum tono, perficiens illam concordiam, quæ ſexta apud Muſicos nuncupatur,ſi denique ternarius numerus in ſe ducatur, muſicam etiam conſonantiam producet,videlicet 9.voces ex diapente & diateſſaron conflatas atque ortas;cum conſonantia diateſſaron confletur ex 4.vocibus & diapente ex quinque,quæ ſimul additæ conſonantiam perfectiſſimam diapaſon producere animadvertuntur.Hujus autem Muſicæ demonſtratio hîc ſequitur,quatenus in ſola Trinitate reperitur.

CAP. II.

Quomodo harmonia mundana eodem modo se habeat, ut harmonia divina, & quod symphonia mundana & materialis procedat ab illa divina & formali.

UT denarius numerus se habet ad unitatem, sic etiam harmonia mundi materialis ad illã mundi formalis & supersubstãtialis: Et ut unitas erat initium Musicæ & concordiæ Trinitatis; sic etiam ternarius in se ductus est exordium symphoniæ compositionis, quia 9. sunt initium numeri denarii & finis numerorum simplicium. Hinc ad informationem & consonantiam mundi materialis, Spiritus Domini (qui erat tertia persona Trinitatis) unitatis locum, ut Trinitatis Spiritus in se suscipiens, ferebatur super aquas, igneum amorem & melodiam à sacrosancta harmonia provenientem, iis impertiens. Spiritus igitur Jehovæ (cum quo est potentia Patris, & per consequens, unitas supersubstantialis, & sapientia Filii, ac per consequens dualitas supersubstantialis, & gratia ei propria) hic, inquã, trinus & unus in denario numero repertus, quia circa compositionẽ materialẽ jam versabatur, unitatis locum in essentia universali & materiali sibi vendicavit: à quo secunda persona effluxit; videlicet *Sol*, quem *Plato* ob hanc causam *visibilem Dei filium* appellavit, nec quidem multum aberravit in hac sua opinione, cum, teste *Propheta regio*, DEUS *tabernaculum suum in eo posuerit*. Est igitur Sol quasi persona secunda in mundo materiali, virtutem suam fulgidam & splendidam à prima, seu igneo DEI Spiritu recipiens, quæ aquas mediæ mundi regionis, ut & infimæ ad similitudinem sui Patris (à quo potentiam suam habuit) collustrare videtur, vitasque in inferiora quotannis infundere. Tertiam autem mundi materialis personam *hominem* vocamus, à prima & secunda promanantem, hinc inquit, *Mercur. Trismeg. Deus est lux & vita hominis*, & Philosophus alius nos docet, *solem & hominem generare hominem*. *Merc. Trismeg.* etiam alio loco dicit: *Mundum esse filium Dei, solem mundi & hominem solis*. Sed nos mundum capimus pro essentia universali materiæ, tali modo (si fas sit substantialia cum supersubstantialibus comparare) personas tres admiratione dignas in se comprehendente, quasi essentia divina suas. Sed Deus mundi vita, Spiritusq; igneus & amatorius prima mundi persona æstimatur, à qua inprimis cæteræ duæ, & omnia alia derivantur: Sed adest DEUS suo mundo simplici & formali in unitate, mundo verò materiali in denario, ut scilicet se aquis deformibus, ad eas informandas & earum dissonantias ac lites symphonia sui vultus splendidi depellendas, & nexu concordiæ inviolabili elementa ad invicem concordi pace liganda misceat. Cùm igitur mundus materialis sit solummodò typus atque imago Archetypi, seu mundi supersubstantialis, hanc nostram Musicam mundanam & consonantias cujuslibet regionis seu cœli ejus ab observatione harmoniæ illius divinæ deduximus. Imprimis ergo diligenti intuitu percipimus, quod unitas Trinitatis cum dualitate conjuncta producat consonantiam diatessaron ex tribus intervallis natam: Ad cujus exemplar etiam tres cœli empyrei hierarchias seu regiones in sua dispositione haud dissimilem melodiæ formulam (spirante Spiritu divino) produxisse animadvertimus. Iterum percipimus, quod, ut unitas se habet ad dualitatem in proportione dupla, quæ consonantiam diapason constituit, ita quoque simili modo proportio pyramidis materiæ universalis superior, seu regio prima, incipiens ab ejus cono seu principio primi cœli, se habeat ad intersectionem factam à duabus pyramidibus in corde

cœli

cœli ſecundi ſeu ætherei, quippe ubi una pyramidis portio in cœlo empyreo reperta ad illam cœli medii in dupla reperitur proportione, uti in harmonia noſtra mundana plenius recenſuimus. Deinde, quia in ſecundo loco 2. addita 3. producunt 5. qui numerus conſonantiam diapente ex quinque ſonis ſeu vocibus conflatam denotat; ſimiliter, quia 2. ſe habent ad 3. in proportione ſeſquialtera (in qua conſonantia diapente reperitur) ideò inter ſecundum & tertium cœlum hæc proportio bis reperitur; ſemel ſcilicet ſurſum numerando, à ſole verſus cœlum ſupremum & ſemel deorſum uſque ad cœlum elementare progrediendo. Denique quoniam in tertio loco circulariter progrediendo, unitas trinitatis ad ejuſdem numerum, ſe habet in proportione ſeſquitertia, ideò conſonantia diateſſaron in cœlo tertio reperitur; quæ invenitur in tali proportione, quemadmodum etiam inter primam Trinitatis perſonam & ultimam. At hoc in loco (obiter contemplando) magnum myſterium (ut mihi videtur) eſt eliciendum; videlicet, quod corpora in ultima & craſſiori proportione materialis pyramidis in conſonantia imperfectiſſima, & in abyſſo imperfectionis ac quaſi tenebris ſubmerſa, videlicet in diateſſaron materiali reboantia, ad unitatem tamen in propertione ſeſquitertia relationem habent, ita ut ſpes ſit reſolutionis corporum poſt mortem, per quam illa forma & mens in corporibus humanis obvelata, quæ ab unitate orta eſt, iterum ad unitatem via circulari redeat. Ex hiſce igitur ſole clarius apparet diligenter intuentibus, quod conſonantia diateſſaron cœli empyrei cum diapente ſuperiori cœli medii conjuncta conſtituat conſonantiam diapaſon ſupremam & ſpiritualem mundi majoris, incipientem à Deo & terminantem in Sole; & per conſequens indicatur, quod diateſſaron primi cœli & diapente ſuperius cœli ſecundi ſint conſonantiæ ſimpliciſſimæ & ſpiritualiſſimæ totius mundi maſſæ materialis. Similiter conjungendo diapente medii cœli inferius cum diateſſaron cœli infimi; hæ conſonantiæ ſimul junctæ diapaſon materiale conficiunt, incipiens à Sole, & deſinens in terra. Unde conſtat, quod diapente & diateſſaron conſonantiæ inferiores magis tendant ad materiam quàm ad formam; unde materiales dictæ ſunt, cum vice verſa ſuperiores dicantur, quatenus formam & ſpiritus plenè informatos reſpiciunt. Videmus igitur, triplicem exiſtere harmoniam ex tribus conſonantiis ſymphoniæ conflatam; quarum *prior* verſatur in eſſentia increata, ubi nulla eſt diſcordia, in medio mundo, nempe formali & eſſentia Trinitatis; *Duæ ultimæ* in materia creata includuntur, videlicet in mundo materiali *una*, nimirum in parte ejus ſubtiliori, *altera* in denſiori & opacitati obnoxia. At verò illa ſymphonia increata unitur nexu indiſſolubili harmoniæ creatæ; videlicet forma ſuperſubſtantialis, materiali & ſubſtantiali hac via, ſcilicet ternario numero trinitatis (qui diapaſon in ſe continet) addito ad quaternarium numerum materiæ (nam ſecundùm *Pythagoricos*, duo in materia non ſunt numerus, ſed unitatum confuſio, ut dictum eſt, quare volunt, quod numerus quaternarius ſit primus numerus par) producitur ſeptenarius numerus, qui conſonantiam totius perfectionis progignit, videlicet diapaſon, quæ eſt illa copula, per quam DEUS & adligavit ſuis creaturis muſicam vitæ & lucis coſmo ac coſmi filiis aſſiduè eam infundit atque liberaliter.

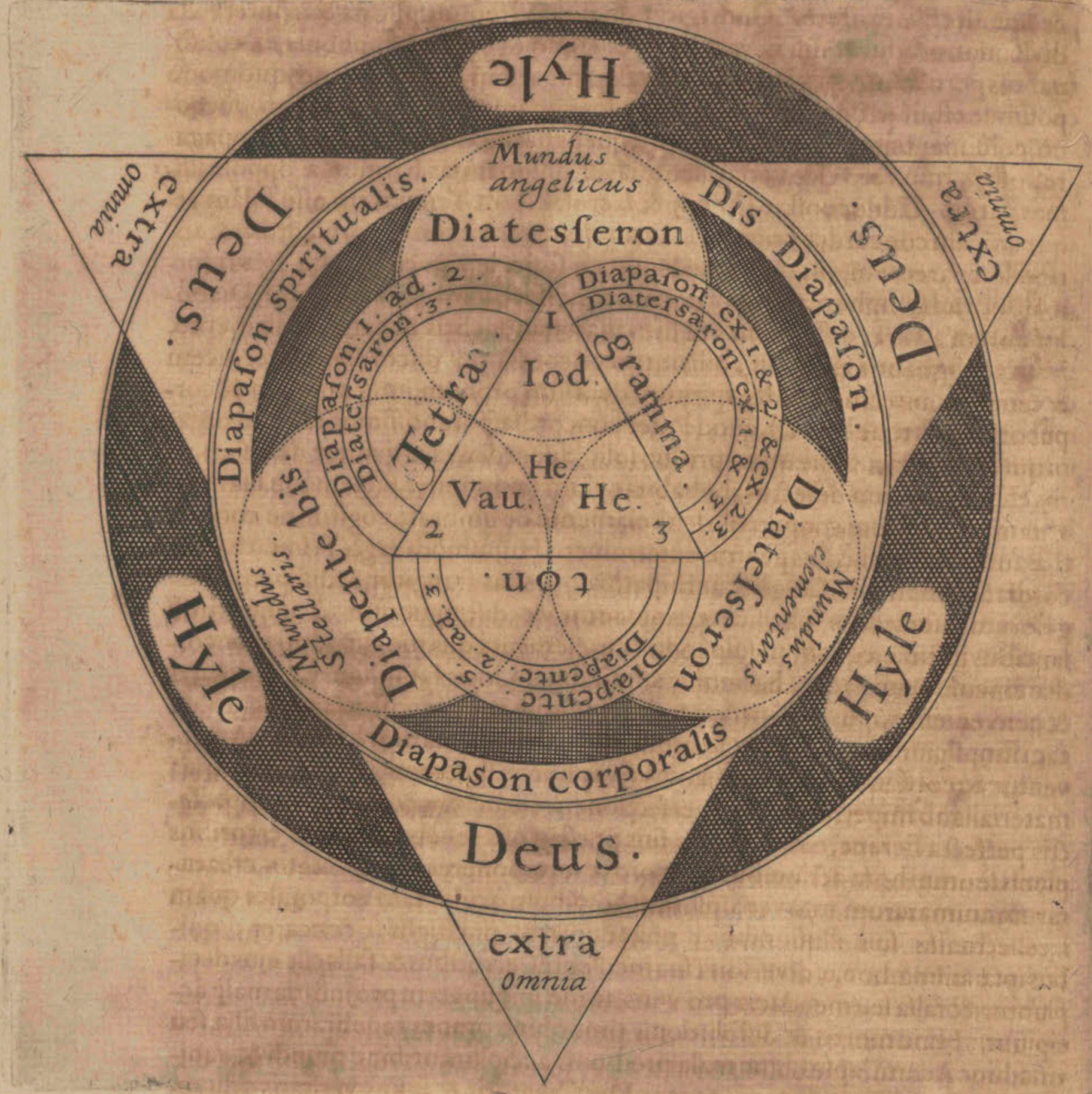

CAP. III.

De ratione discordiæ mundanæ, elementaris & corporalis; & quomodo DEUS *chaos filias discordes concordi pace ligaverit.*

RAtionem, cur Dias materialis pro numero imperfectissimo habeatur, supra declaravimus; videlicet quia perfectionis membris, quibus perficiatur, destituitur. Nam etsi jam in actum producta erat materia ex deformibus chaos seu hylæ viscoribus, tamen principium activum suæ essentiæ per se non habebat;

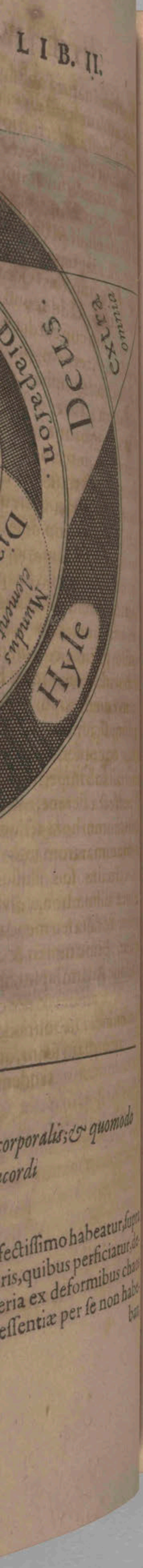

corporalis; & quomodo
ncordi

fectissimo habeatur, supre
ris, quibus perficiatur, de
eria ex deformibus cha
essentiæ per se non habe
bat

bat; cùm à natura absolutè formali principium suæ perfectionis acquisiverit, videlicet ab unitate divinitatis, quæ autor erat ejus existentiæ. Nam quomodo possibile est, ut perfectio per se sit in re (absoluto modo loquendo) cui non est sine ope alterius existere? Cùm igitur dualitas in se multiplicata & in intervalla divisa, non producat nisi numeros pares; cumque omnis symphonia ex consonantiis perficiatur, quæ ex solis intervallis imparibus componuntur, quomodo possibile est, ut ex dualitate (numeros solos impares multiplicatione producendo) consonantias melodiæ & per consequens harmoniam ullo modo propagare possit? Imò verò vice versa discordias & dissonantias harmoniæ oppositissimas pariet. Unde constat, DEUM & sacrosanctam Trinitatem esse solam atque unicam concordiæ originem; Diabolum verò è converso discordiæ & antipathiæ parentem, quare & *Litigii* nomen sibi adeptus est. DEUS igitur formali luce ad symphoniæ proportionalis & perfectissimæ partum utitur; Diabolus autem ad suas dissensiones & lites materiâ, tenebris & earum velamento. Hinc repugnantia indefatigabilis inter concordiam & discordiam, inter lucem & tenebras, inter mentem & spiritum deorsum pronum, inter animam & corpus oritur. Atque hinc est, quod Pater concordiæ potentissimus sublimi organi universalis cacumine utitur pro suo solio; discordiæ verò genitor deorsum ad machinæ centrum dejectus, ibi habitaculum suum tenet, faciemque suam invidam tenebrarum cooperculo seu velamento obumbrare cogitur, ne concordiæ autor eum radiis suis penitus exterminet. Hujusmodi ergo Trinitatis concordia & symphonia, Litigii & anthipathiæ potestas frangitur & dissipatur; Angelorum hierarchiæ pacificè terminantur & distinguuntur, ignes rutili lancibus justitiæ æqualibus suspenduntur; elementa quatuor litigantia concordiæ vinculis, cum pace & harmonia admirabili, in locis symphoniæ, per debitas & convenientes ipsis proportiones disponuntur atque constituuntur; corpora tam simplicium quàm compositorum ad animarum suarum harmoniam moventur & consonant; atque ita hujus symphoniæ supercœlestis virtute omnia materialia ab imperfectione ad perfectionem tenderent & subitò ex imperfectis perfecta fierent, nisi discordia suis præstigiosis tenebris, mundi erroribus plenis se omni hora actionibus concordiæ interponeret, & voluntates creaturarum animatarum, imò verò ipsorum hominum oculos tam corporales quàm intellectuales suis illusionibus, phantasiis & præstigiis occæcaret; quibus ipsæ animæ bonæ (diversoria sua incolentes) erroribus & fallaciis ejus decipiuntur, & falsa seu mendacia pro veris, atque iniquitatem pro justitia malè accipiunt. Hinc mortis & dissolutionis timor; hinc omnes tenebrarum filiæ seu vitia; hinc Adami lapsus; hinc mala pro bonis accipiuntur; hinc mundi & vanitatum ejus amor; & per consequens Dei Creatoris & ipsius veritatis odium. Quos omnes Diaboli nodos & nexus DEUS virtute suæ symphoniæ per misericordiam suam, quando ipsi placuerit, veritatis radios mundo tandem patefaciens, facilimè enodabit atque dissolvet.

TRACTA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER III.

De microcosmo interno.

PROOEMIVM.

In quo autor rationem, cur circa exactam animæ suæ iniquisitionem versetur, mundo breviter verbisque paucissimis explicare conatur.

QUoniam tam sacratum literarum admonitione, quàm veterũ Philosophorum documento nosmet-ipsos cognoscere incitamur, diutius retardare non debemus, quin ut nos nobismet ipsis incognitos atque occultatos tandem pro posse nostro cognitos atque manifestos reddamus; cùm maximæ sit negligentiæ indicium, nescire, quid sit illud, quo cœlestia, imò verò divina, virtute tam profunda cogitamus, quò naturalia tam subtili indagatione inquirimus atque tandem investigamus, quóve ab ipso quoque Creatore nostro tam sublimia desideramus. Non est res peregrina, nec longè à nobis in locis dissitis quærenda animus, quo ista sapimus; sed semper est nobiscum, adest, tractat, loquitur & intus nascitur. Datum est illi tam ingentium rerum secreta scire, & seipsum cognoscere non potest? Paucis quidem licèt ipso animo animum cernere; hoc est, ut ipse animus se videat. Fieri autem non potest quadam divina prudentia, ut inveniendi facultas desit religiosis animis, seipsos & DEUM suum piè & castè, ac diligenter quærentibus; quoniam hujusmodi animæ, mentis divinæ radiorum suscipiendorum capaces sunt, atque à caligine errorum tenebrarum remoti, ipsaq; veritas nostes atque dies talibus, ut inserviat eis, præstò aderit. Nobis igitur, quibus mentis portio concessa est, imprimis necessarium existi-

existimamus genus recognoscere nostrum, nostramq; naturam immortalem considerare, templum DEI, DEUMq; in sui templi centro fixum gaudio ineffabili intueri; Et quando internum nostrum immortale oculis spiritualibus conspexerimus, atque nosmetipsos inde ritè cognoverimus, in ipsum Deum utriusque mundi Conditorem transibimus. Idcirco ut ego me mihi redderem, imò verò Deo meo, cui maximè me debeo, animi mei inquisitioni me dedicavi, peregrinusq; mundo jam factus, & corporis vestigiis, rebusq; densis mundi visibilis oblivioni mandatis, per undas spirituales mundi invisibilis aërea cymba vectus, atque è tenebrosis mundi, corporúmque opacorum fluctibus emergens, cœlorúmque æthera scandens, ad rationis intellectúsque palatia me conferendo; unitatem gaudio & lætitia incomprehensibili, in altissimo cœlorum & beatitudinis cacumine considentem, mente illustrata speculari incipiam. Invisibilem igitur me inprimis reddam, & gradum sensibilem scalæ hominis interni multoties calcatum relinquendo ad gradum secundum, imaginationi proprium, pedem meum attollã, postea in rationis vestigia saltu levi exurgam, atque ab ejus ditione ad regionem intellectualem internum meum elevabo. Conditor cœlorum corporísque & animæ opifex æternæ mihi faustus atque propitius adsit, oculos meos benigno suæ sapientiæ spiritu clarificet, mentem radiis suæ divinitatis illuminet, animámque mei mediam ei obedientem efficiat, quo viam rectam directè calcando, quid tandem sim, in speculo divinæ Majestatis revelato luculenter discernam.

CAP. I.

Quod DEUS *in omnibus fecit hominem mundo perfectione æqualem: Unde Microcosmus.*

ARchetypus ille magnus, cujus immensam virtutem in *primo voluminis primi tractatu* cecinimus, non minori admiratione opus suum universale (creationis nempe) perficere, quàm incipere volens, sexti diei machinam in ipsius creatione, haud secus, quàm primo opificii sui die illam omnium machinam spiritum empyreum continentem, suo Spiritu decoravit: Atque ut in circuli compositione videmus, terminum à quo, cum illo ad quem, ita conjungi, ut nulla sit in utriusque termini perfectione differentia: ita quoque in creationis circuitu eodem actionis divinæ motu Opifex in fine, quò in ejus principio est operatus: namque spiraculum suum vivificans super obscuram & limosam corporis faciem emisit, quo corpus illud tenebrosum & immobile illuminaret, pulchrum & mobile faceret, diviniusque hoc opus ultimum redderet, atque ut de nihilo aliquid nobile actu non minus hoc sexto & ultimo creationis die produceret, quàm fecerat ejus die primo; quippe quo Spiritum suum divinum ferri voluit

ſuper aquas, ad creandum ex nihilo mundum univerſum, & ad ſpiritum ejus materialem tenebris obrutum illuminandum ac conferendum ei virtutes inexplicabiles, quibus non modo fieret nobilior, ſed etiam pro animali univerſali, ut *Platonici* voluerunt, haberetur. Et vel hoc igitur imprimis nobis denotat, eaſdem in homine virtutes atque operationes ſecundùm corporis ejus proportionem & quantitatem exiſtere, quæ in mundo univerſo tam viſibili quàm inviſibili continentur. Id quod etiam affirmare videtur *Triſmegiſtus*, dicens, quod DEUS *imagines duas ad ſuum exemplar fixerit, mundum videlicet & hominem.* Et ſanè quid reperiri in mundo poteſt, quod non idem proportionaliter in homine deprehendatur? Namque ſi mundum idealem ſeu inviſibilem conſideremus, cujuſque ejuſdem regionis portionem in homine interno reperiemus: Etenim mens illa, divinus lucis creatæ radius hominiinterno cum compoſita lucis creatæ, in cœlo ſpirituali conſtitutæ portione per divini Opificis placitum ac voluntatem communicatur; atque ſimiliter etiam, ut in mundo viſibili duo, cœlum nempe & terra, habentur, quorum illud formas in terram impluit, hæc verò eas recipit & conſervat; ita in homine quoque radius ille cœleſtis cum vehiculo ſuo æthereo vitam & formam lutoſo illi corpori, quæ hominis terra dicitur, confert. Porrò in mundo utroque ſunt partes aliquæ corruptioni non obnoxiæ, ſupercœleſtes nempe & cœleſtes; portio verò quædam mundi viſibilis eſt corruptibilis, videlicet elementaris; pari igitur etiam modo hominis interni portiones ſunt incorruptibiles, corpus autem & viſibiles ejus partes corruptioni ſubjiciuntur. Mundus à Spiritu divino circumvolvitur & gubernatur, atque hæc etiam eâdem virtute eſſentiali corpus humanum agitur & circumvolvitur: Qui denique unus eſt, unum mundum creavit ad ſimulachrum ſuum; atque idem quoque unus unum condidit animal, hominem ſcilicet, ad propriam ſuam imaginem, quâ valde eſt delectatus. Haud ineptè itaque homo vocatus eſt alter mundus & altera Dei imago; quippe qui habet in ſe omne illud, quod in univerſo mundo majori continetur, in tantum quidem, ut nihil quicquam in eo exiſtat uſpiam, quod non idem verè ac realiter in homine reperiatur, & iiſdem omninò officiis apud eum, quibus in majori mundo fungatur: Eſt enim in illo mens divina, ratio angelica, ſpiritus cœleſtis, harmonia elementaris, planetarum vegetatio, animalium irrationalium ſenſus: In omnibus denique mundi ſymbolum habet, & cum omnibus operationem ac converſationem: Quídni igitur creatura hæc ultima nomine ſuo proprio *Microcoſmus* vocaretur, cum ſit Macrocoſmo in omnibus quàm ſimilima. Atqui Deus opifex, cum ſit infinitus, creavit mundum rotundum, & in membris ſuis admodum proportionalem; Nónne etiam ſunt omnium membrorum humanorum commenſurationes cum illis mundi proportionatæ & conſonantes ac rotunditate iis convenientes? Mundi circularis centrum eſt terra; humanæ verò rotunditatis punctum centrale eſt ſecundum quoſdam in umbilico; ſed nos potius illud circa genitalia ponendum eſſe putamus, ſiquidem ut in mundi centro ſemina rerum reconduntur, ſic etiam juxta hominis teſticulos delitescit virtus ejus ſeminalis. Ab hac igitur meta circini ducti hominem externum, exemplo mundi externi, exactè rotundum percipiemus, ut in exemplo ſequenti luculenter explicatur.

Con-

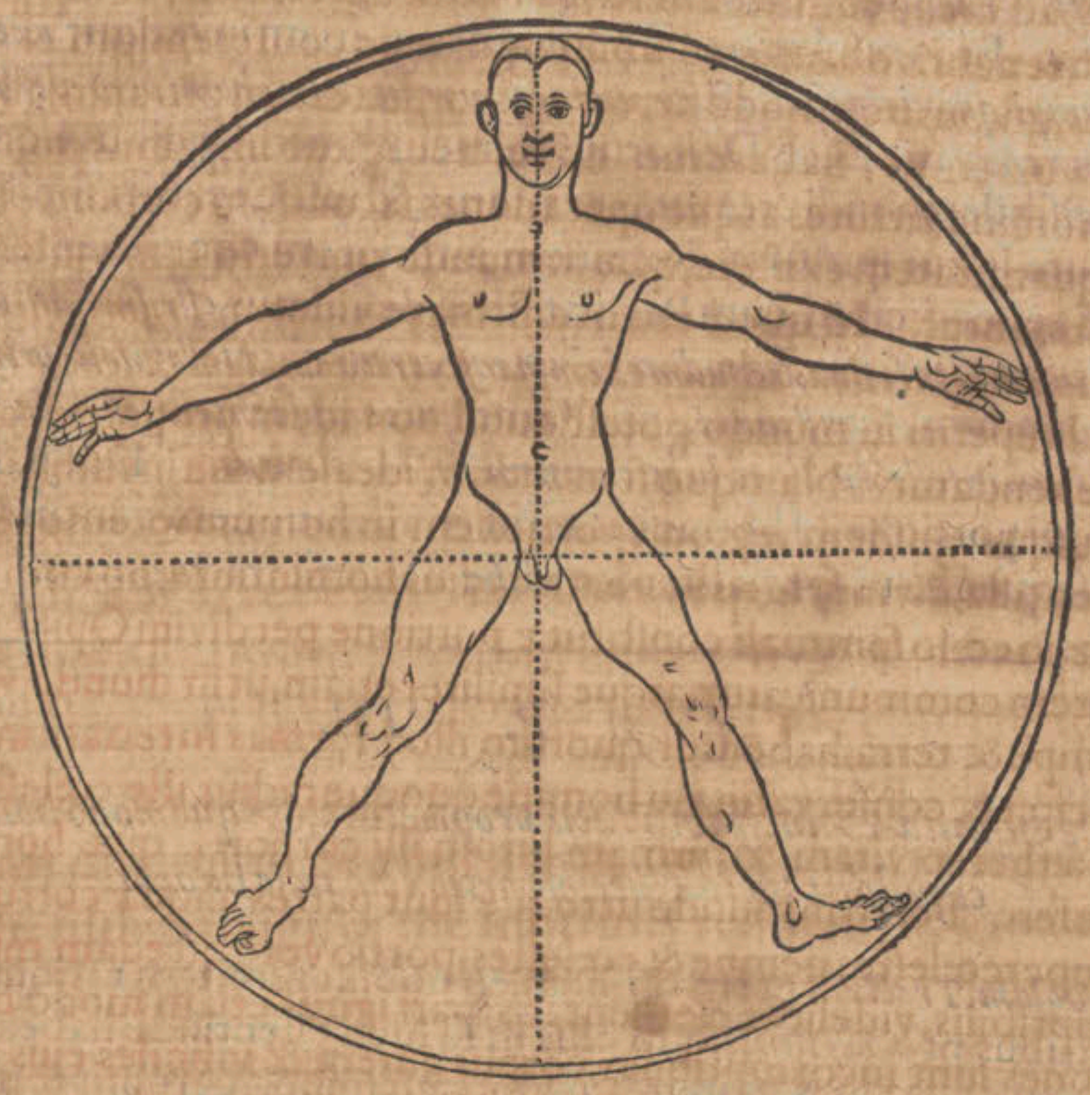

Concludimus itaque cum *Trismegisto, mundum esse Dei imaginem, hominem verò mundi*, & quod per consequens propter suam cum mundo similitudinem, homo haud impropriè *mundus minor* seu *Microcosmus* dicendus, & in omnibus more mundi majoris seu Macrocosmi sit considerandus.

CAP. II.

De Microcosmo interiori seu invisibili, & quod omnes mundi ideales partes in se habeat.

MIcrocosmum autem interiorem, occultam, invisibilem & immortalem hominis portionem appellamus, ex invisibilibus invisibilium macrocosmi cœlorum partibus conflatum, quibus non modò naturales suas functiones obit, sed etiam circa contemplationes divinas virtute portionum supercœlestium versari solet. Hinc igitur est, quod hominem interiorem tam Theologi quàm Philosophi *animam* dixerunt *viventem, intellectivam, sensitivam & vegetativam virtutem complicantem, quarum quælibet à quolibet mundi majoris cælo deritatur*; intellectus scilicet à cœlo empyreo, vitalis ab æthereo & sensus operationes à formalioribus elementorum qualitatibus. Hominem itaque interiorem ex materia invisibili & forma purissima ac spiritualissima conflari dicimus, quarum partem materialem ille ex cœli ætherei substantia non aliter habet, quàm corpus visibile suam ex elementis, pars verò ejus spiritualis ita se retinet in æthereo suo corpore, ut ille spiritus æthereus in corpore elementari composito: Sunt enim superioris regionis radii cœlo inferiori sibi proximo tanquam vita & anima. Unde manifestum est, intellectivam hominis partem æthereo suo spiritui esse quasi animam, quæ propter præeminentiam suam super inferiores hominis interni partes homini nomen & esse dedit. Atque hoc est, quod voluit *Trismegistus Pim.* 1. affirmando: *hominẽ internum ex vita & luce constare, quas ipsum*

Deum vocavit. Et alio in loco, *hominem interiorem immortalem* vocat, *exteriorem verò mortalem.* Et in resolutione Theologorum etiam invenitur, *exteriorem hominem corrumpi, quoniam cinis est, & in cinerem revertitur; hominem verò interiorem de die in diem renovari.* Ecce Deiformis spiraculi fructus, quibus homo supero-mnes alias visibiles mundi creaturas exaltatur, & ipsi Creatori similis redditur. Hunc igneum igitur spiritum, hominem interiorem constituentem cum suis vehiculis & appendicibus, cum Peripateticis, definimus, *esse substantiam incorpoream, qua vivimus, sentimus, secundum locum movemur & intelligimus primum*; Imò ipsa *mens* secundùm *Augustinum*, appellatur, *quia omnia intelligit.* Et secundùm *Senecam; spiritus intellectualis ad beatitudinem in se ordinatus.* De qualibet igitur cœli mundani portione ad hominis interni constitutionem concurrente in capitibus subsequentibus specialiter & ordine naturali tractabimus.

CAP. III.

De infinita & ineffabili lucis proprietate, & quomodo homo cujuslibet lucidæ speciei portionem in se habeat.

IN *primi volum. Tractatu* 1. rem omnem eo nobiliorem, tam rationibus quàm auctoritatibus probavimus, quo plus in se lucis essentificæ habeat, imperfectionemq; majorem aut minorem à majori aut minori corporis & materiæ copia; perfectionem verò majorem aut minorem à lucidæ formæ exuberantia aut diminutione provenire Diximus enim Deum meram & purissimam esse lucem increatam absque ullo materiæ additamento, hoc est, merè formalem & simpliciter igneum: Unde *lux vera*, propria & prima à *sancto Johanne cap.* 1. appellatur. Diximus etiam substantiam ipsius cœli empyrei esse igneum lucis primo die creatæ domicilium, quæ empyrea dicta est, quia ignis in ea dominium habet: Atque hæc nec tempore (cum sit creata) nec perfectione (cum hujus loci compositio sit ex unica materiæ spiritualis quarta & tribus quartis lucis simplicissimæ) est luci & fulgori intellectuali increato ullo modo comparanda. Præterea probavimus, cœli medii substantiam deprompsisse formam suam ab origine illa empyrea; At, quia est medietas interstitii inter materiale cœlum & formale, idcirco illud æqualiter videtur de utroque extremo participare. Unde certum est, hujus cœli substantiam imperfectiorem & minus formalem esse illo supremo; quoniam plus habet materiæ, minus verò formæ, quàm illud; constat enim ex duabus partibus spiritus grossioris & totidem lucis per diaphragma cœli empyrei à suo fonte ei secundo creationis die infusis: Atque hinc *æther* dicitur, quasi *æthaër*, id est, igneus spiritus, seu ex spiritu & igne æqualiter conflatus. Similiter ultimo loco, lucem debilissimam esse in cœlo infimo, declaravimus, materiæ autem sive aquarum substantiam rebellissimam; nam constat ex tribus quartis lucis; atque ita sese habet in hoc extremo in materiæ quantitate, ut in altero, empyreo nempe, in formæ abundantia. Lucem etiam actum omnium simplicissimum esse demonstravimus, quatenus est simplex actus intelligentiæ, intellectusque increati, & primo à divina mente in omnia diffusa, modo tamen diverso, pro corporis natura rebelliori aut obedientiori. Dicimus igitur, lucem increatam esse totaliter & originaliter in ipso *Deo Patre:* Est enim ille *luminum Pater*, imò est ipsa lux prima & vera, cujus radii actus primi existunt, *ut Trismegist.* testatur: Unde illud: *Ego sum lux mundi*, &c. Affirmamus etiam cum *Trismegisto* & sacris Scripturis, in *Filio* esse illustrantem splendorem & exuberantem, in quo est *lux & vita hominum*, ut testatur *sanctus*

Johanni

Johannis cap. 1. In *Spiritu ſancto* tandem eſſe fulgorem omnem intelligentiam ſuperantem, utinquit *Dionyſius:* Poſt autem lucis creationem portio illius ſimpliciſſima ad Angelorum compoſitionē concurrebat cum ſplendore intellectus increati ſeu mentis divinæ: unde *Dionyſius* ipſos *Algamata*, hoc eſt, *clariſſima ſpecula lumen Dei ſuſcipientia appellat*, in quibus etiam Deus ipſe videtur. Poſt hoc ad corporum cœleſtium informationem deſcendebat lucis hujus compoſitæ portio, dans ipſis vitæ copiam & efficacem propagationem: Eſtque hæc lux viſibilis ſplendor. In ipſa etiam elementa lucis portio extrema infunditur, igneum illis vigorem tribuens, quo vivunt coporaque inferiora diſtinctis & ſymphoniacis proportionibus conſtituunt. In homine denique eſt omnium harum lucis tam increatæ ſcilicet, quàm creatæ ſpecierum portio debita. Nam per ſpiraculum vitæ non intelligitur anima vitalis (hæc enim etiam brutis conceſſa eſt & plantis, qua vivunt) ſed mens divina, luxque increata, quæ immediatè à Deo in illum infunditur, quo primum Dei imaginem induit: Deinde angelico & rationali ſplendore ornatur, atque hanc portionem à cœlo empyreo habet, qua rationalis dicitur; atque his duabus dotibus cætera animalia, omnesque alias mundi creaturas excellere videtur. Poſtea lucem vivificam, vegetativam & multiplicativam à Sole & creaturarum ætherearum ſplendore accipit, quibus corporaliter huc atque illuc ducitur, augetur & ſuæ ſpeciei incrementum per propagationem habet. A luce elementorum corporis ſui partium ſymbolizationem & humorum elementarium naturam ac proportionem harmoniacam habet, ſecundum illud *Triſmegiſti in Pimand. Fœmina aër & aqua coëundi compos ex igne maturitatem, ex æthere ſumpſit ſpiritum, conglutinavitque natura ad hominis ſpeciem effigiandam.* Quis denique dubitabit has omnes lucis ſpecies in homine eſſe, cùm harum omnium originem, mentem nempe divinam, lucisque increatæ portionem in hominibus teſtetur *ſanct. Johan. cap.* 1. à cujus fonte increato omnes aliæ lucis creatæ ſpecies derivantur. Nam ſecundùm illud *Pſalmiſtæ Regii: Verbo Domini firmati ſunt cœli & Spiritu ab ore ejus omnes virtutes eorum.* Concludimus igitur, *tres* eſſe *radiorum ſpecies*, qui *actus* dicuntur; *ſupercœleſtes* nempe *radii* ſeu *Dei actus*, à quibus nobilior animæ humanæ portio derivatur; Deinde *mundi radii* ſeu *cœleſtes*, ſuntque naturæ actus, animaque ab ipſa procedens, unde hominis vita ſenſitiva & vegetativa derivatur; Et ultimo in loco ſunt *radii elementares*, qui non vitam, ſed vitæ habitaculum præparant, ſuntque qualitates propriè in elementis deliteſcentes. De his ergo *Microcoſmi* radiis infrà latius diſcurremus.

CAP. IV.

De radiis ſupercœleſtibus, qui actus ſunt DEI.

RAdiorum autem *ſupernaturalium*, quoniam alios in ipſo Deo eſſe indicavimus, uti etiam ſacræ teſtantur Scripturæ, alios quaſi ipſius cœli empyrei, ejusque creaturarum ſubſtantiam, illos in Deo exiſtentes dicimus *increatos*, hos verò cœli empyrei *creatos*. Radium autem divinum cum *Scoto intellectum increatum* appellamus; alterum verò illum, immediatè à divino procedentem, *intellectum creatum*. Unde *Scotus objecta intelligibilia produci in eſſe intelligibile, per actum intellectus divini* affirmat, & *in ipſis omnes veritates de iis neceſſariò relucere*; ita ut intellectus creatus hujuſmodi objecta & virtute ipſorum, neceſſarias quoque de ipſis veritates intelligens, videat in ipſis iſtiuſmodi veritates. Atque tum intellectus ille creatus videns in objectis talibus veritates infallibiles, convenienter

dici poteſt, videre eas in luce æterna, ſive regulis æternis. Id quod confirmare etiam videtur *Reſolut. Theolog. tract. 2. part. 2. port 2. quæſt. 2.* dum aſſerit, *convenienter dici poſſe, quod intellectus creatus videat hujuſmodi veritates infallibiles in lumine intellectus increati, quia ſcil cet virtute iſtius increati intellectus producta ſunt objecta in eſſe intelligibile & ipſa ſic producta, non ſua ſed intellectus divini virtute moventi ipſum intellectum creatum.* Ex quibus conſtat lumen tum creati, tum increati intellectus eſſe, & intellectum creatum nihil quicquam poſſe intelligere, niſi hoc quaſi videat in luce ac ſplendore intellectus divini, quem *mentem* vocant; & per conſequens certum eſt, ad animæ humanæ conſtitutionem concurrere cum intellectu creato mentem divinam, ita ut per hanc ille ſoleat prædictas veritates infallibiles videre, ut infrà declarabimus. Cum autem hæc portio divina homini, propter immenſam corporis ejus indignitatem, abſque divina Opificis gratia obvenire in illius creatione non potuerit, idcirco idem ei donum ipſo creationis ejus die conceſſit DEUS, quod antea primo opificii ſui die cœlo empyreo & per conſequens univerſo mundo communicaverat. Namq; ut primo creationis die Spiritus ejus ferebatur ſuper faciem cœli empyrei, ſpiritualiter ipſum illuminans, ſic etiam ultimo illius creationis die Spiritus ejuſdem Archetypi ferebatur ſuper faciem hominis: Etenim ſpiravit ille in faciem hominis ſpiraculum vitæ, qui, quoniam increatus, vita & lux immortalis erat, ut teſtatur *Johan.* 1. *Triſmeg. in ſuo Pimand.* 1. Tales itaque ſunt hi radii ſupercœleſtes, qui ſunt reverà proprii Dei actus; quorum priores à Deo immediatè proceſſerunt & ſunt quaſi radii ab ipſo Deo emiſſi, ac veluti Spiritus ejus actus divinus & ſplendor æternus, imò ipſe DEUS, ubique pro voluntate ſua divina præſens, ita quidem ut non ineptè inde *Theolog. reſolutione* ſuffragante, dicatur, *in omni creatura eſſe veſtigium Trinitatis*, non aliter videlicet, quam ſolem in hac domo, vel illa terræ parte eſſe dicimus, cum radii ejus in locis illis feriunt. Radii autem ſupercœleſtes ſecundarii ſunt illi, qui immediatè à Deo primo die, ad materiam tenebrarum de potentia in actum producendam & conflandum mundum actualem & viſibilem ſunt creati; quorum actionibus tenebræ ad globi mundani centrum depulſæ, & virtus omnis cœlis & cunctis cœli partibus & creaturis eſt data: Unde etiam actus Dei ſecundarii verè dici poſſunt, quatenus à Spiritu Domini immediatè promanantes. At verò non ſunt hi ipſi ſimplices, ut illi increati (quippe qui penitus ſunt formales & ignei) ſed cum pauxillo ſpiritus hylæ tenuiſſimæ materiæ, ut dictum eſt, conjunguntur; in qua compoſitione ſpiritus ille paſſivus, luxque eſſentialis activa ac verus Dei radius emiſſus exiſtit. Tota autem cœli illius ſubſtantia *creata* dicitur, quia de nihilo, hoc eſt, non præexiſtente materia aliquid in actum fuit productum, nimirum informis & potentialis tenebrarum ſpiritus ſeu aqua ſubtiliſſima fuit lucis divinæ præſentia informata. Unde & cœlum hoc intellectuale ac rationale dicitur, & ſimplex hæc compoſitio lux appellatur, atque hac ratione lux creata accipitur pro lucis divinæ mixtione cum ſpiritu, quem informavit, hoc eſt, pro compoſitione ſpiritus cum luce; in qua compoſitione, quia lucis proportio tripla eſt ad illam materiæ, idcirco lux ei nomen & eſſe dedit, atque hoc modo lux primo die creata fuit. Quoniam igitur lux iſta formalis agit in ſuum paſſivum & ſpiritus paſſivus formam recipiens patitur, & actiones illas, haud ſecus quam materia formam ſuſcipit, nónne inde veriſimile eſt, hujuſce ſubſtantiæ, ſimpliciter ex duobus compoſitæ, lucem eſſe illud, quod Philoſophi vocaverunt intellectum agentem, qui omnia potentiâ intelligibilia facit intelligibilia actu, non aliter quàm materiam illam, propter deformem ſuam diſpoſitionem in potentia tantum exiſtentem; reduxit in actum viſibilem? Unde & *Franciſcus de Maronis* hunc intellectum nuncupavit, *lucem & rationem cognoſcendi*, & ſecundùm *Proclum in*

tract.

tract. de An. Ille nobis præbet intellectum, nempe intelligentiæ lumen; Spiritus verò qui est altera compositionis pars, ni fallor, est ille intellectus, quem Philosophi *patientem* dixerunt, cujus est omnium intellectionem in se recipere. Sic ad speculum politissimum lux suum intendit vultum, speculumque ejus radios recipiens facit subjectum proximum, in potentia solummodò ante lucis actum visibile, jam actu in speculo apparere & videri. Atque hoc est, quod asserere videtur *Trismegistus in Pimand.* 1 dicens, *mentem esse in ratione*, per rationem scilicet cœli intellectualis substantiam intelligens, cum in ratione sit, tum actio tum passio. Et *Aristot. 3. de anim. In anima intellectiva propter intellectum passibilem ponendus est intellectus agens*, hoc est, forma agens in suam materiam passivam imponenda est. Hinc igitur est, quod alii, secundum *Basilium in Hexam.* 1. 2. hoc cœlum rectè *intellectuale*, atque alii etiam *rationale* nominaverunt. Et *Augustinus super Gen.* 1. per lucem primariam intelligit *naturam angelicam.* Natura autem angelica secundùm *Boëtium lib 3. de Trinitate*, differt à mera forma lucida, quæ increata est; quia accidentibus subjicitur, videlicet intellectionibus & volitionibus, unde in ipsis materiam esse dicit: Sed hoc *in tractatu primo, volum. 1. libro:* De creaturis cœli empyrei, dilucidè declaravimus. Hi autem dicuntur propriè actus Dei, quoniam ab ipso immediatè procedunt, quorum fulgore homo interius illuminatur, Deique ipsius imaginem habere dicitur, ut infrà latius explicabimus; quamvis etiam & radios inferiores omnes secundariò aut ternariò à Deo derivari statuamus, quod etiam asserere videtur *Trismegistus 3. Piman.* DEUS divina natura, principium universorum, DEUS, mens, natura, actus, necessitas, finis & renovatio; & proinde per consequens, omnes radios seu actus mundanos divinos esse & ab ipso Deo provenientes asseverare videtur.

CAP. V.

Unde homo dicatur Dei imago? & de nobilitate, quam ille à radiis supernaturalibus tam increatis, quàm creatis, qui in ipso sunt, accipit.

CUm Opifex ille increatus spiraculum vitæ in lutosum hominis corpus inspirasset; corpus illud, licet spissum & opacum, divinam mentem recepit, atque illa per inexplicabilem & lucidissimam suam pulchritudinem, politissimum speculi cultissimi decorem lutosæ ac rudi hominis corpulentiæ dedit; ita ut prius Archetypi forma & imago spiritualiter in ea conspicienda esset. Unde *Trismegist. hominem ad Dei imaginem factum repræsentare Trinitatem in loco quodam*; atque itidem etiam sacræ Scripturæ in multis locis, *hominem ad ipsius Dei simulachrum factum* dicunt: *Trismegistus* etiam *in* 1. *Pimand. hominis mentem propriam Dei formam* vocavit. Et alibi, *mentem rationis humanæ Deum* nuncupat, qui est intellectus, vita & fulgor. Ac secundùm *sanctum Johannem* 1. *In Verbo Dei est hominum vita, quæ est lux splendens in tenebris*, hoc est, in tenebroso corpore humano, estque hæc vera lux seu forma divina. Sic itidem *Trismegist. Pimand.* 1. *hominem internum ex vita & luce constare* dicit; *vitamq; & lucem Deum & mentem* vocat, ac ibidem in hæc loquitur verba. *Pater omnium intellectus vita & fulgor existens, hominem sibi similem procreavit, atque ei tanquam filio suo congratulatus est.* Eodem modo *Paulus hominem, & Xystus Pythag. ejus animã templum Dei* appellaverũt. Polita autem illa materia, hosce lucis increatæ radios recipiens, est spiritualis & intellectualis primi cœli substantia ad imaginem Verbi, primi exemplaris & causæ causarum, creata, quæ immediatè secundùm *Platonicos* à Deo derivatur. Et

hæc

hæc eſt vera animæ *Procli* rationalis ſubſtantia, quam primum mundi Opificem procreare dicit, ac per conſequens omnium creaturarum nobiliſſimam eſſe concludit; *quoniam*, ut inquit ille, *animæ perfectionis eſſentia à ſuperioribus Diis provenit; imò hæc eſt illa intellectualis ſubſtantia*, quam *Jamblic. de Myſt. benefica voluntate divina*, hoc eſt, mentis divinæ præſentia illuminari dicit; ac pariter eſt illa, quæ definitur *à Theologis, ſpiritus intellectualis ad beatitudinem in ſe ordinatus, ut in Reſol. Theolog.* habetur: Eſt, inquam, hæc ſubſtantia duplex, lucis nempe eſſentialis & ſpiritu, ſimpliciſſimi, quaſi acies quædam ac medium limpidiſſimum, limoſo corpori inſita, in quo ideæ illius divinæ & increatæ portio conſpicitur. In hujuſmodi ergo ſpeculo empyreo, corpus illud limoſum illuminante, DEUS ipſe Opifex, ut teſtatur *Triſmegiſtus* 1 *Piman.* ſeipſum quaſi inſpiciens, homini, tanquam filio ſuo, congratulatus eſt, & propria nimium delectatus forma, opera ſua cuncta uſui conceſſit humano. Homo igitur omnium ſe poteſtatem habere percipiens, opificia ſeptem gubernatorum (nam ſecundum *Triſmegiſt. Pim. ſerm.* 4. *factus eſt homo divini operis contemplator*) animadvertere incepit & gubernatores illi, quos intelligentias vocant, humanæ mentis meditatione gaudentes, ſinguli ſui proprii ordinis participem hominem reddiderunt, qui poſtquam horum didicit eſſentiam, in Aſtrologia peritiſſimus evadens, altius cœpit aſcendere, & fulgoris ſui ac vitæ fontem & originem perquirere ſatagebat. Unde ſeptem circulorum ambitū mentis ſuæ acumine penetrabat & reſcindebat, vímque Gubernatoris præſidentis igni comprehendere tentavit: Namque ut ignis radii ſurſum, verſus ſedem ſuam connaturalem tendunt; ſic fulgoris illius divini officium eſt, tot gradibus altius cæteris radiis aſcendere, quot illis ſubtilior aut nobilior & excellentior eſſe dignoſcitur. *Hinc erat*, perhibente *Triſmegiſto Pimand.* 4. *quod homo opera divina admirando, & vivaciter perſcrutando, tandem ipſorum & ſuiipſius autorem invenit ac cognovit.* Atque inde etiam eſt, quod idem *Triſmegiſt. Pimand.* 10. *hominem animal divinum, non cum brutis, ſed cum Diis cœleſtibus comparandum vocat; imò ipſum cœlicolis præſtantiorem eſſe, vel ſaltem pari cum illis ſorte potiri* voluit. Solus denique homo hoc honore gaudet, quod in omnibus hujus mundi ſymbolum & cum omnibus operationem ac converſationem virtute illius radii divini habet: Symbolizat enim cum materia in proprio corpore cum elementis in quadruplici compoſitione; cum plantis vegetatione, cum animalibus ſenſu, cum cœlo medio ſpiritu æthereo, cum Angelis intellectu, & cum ipſo Deo, ut omnia in ſe continet. Agit igitur in omnibus & in omnia; atque adeò in ipſum quoque Deum poſſe habet, intelligendo videlicet, & amando illum: ac ſicuti Deus cuncta cognoſcit, ita etiam homo cuncta cognoſcibilia cognoſcere poteſt, nec enim quicquam in eo eſt, in quo non fulgeat aliquid divinitatis: Atque hinc etiam *Triſmegiſtus in* 10. *ſerm. Pimand.* auſus eſt appellare hominem *Deum terrenum & mortalem, Deum verò ejus Creatorem, cœleſtem ac immortalem.* Et in ſerm. 3 *Aſclep.* dicit, *magnum miraculum eſſe hominem animal adorandum & honorandum: tranſire namque illud in naturam Dei, & ipſum quaſi Deum eſſe aſſerit:* Et alibi, *hominis naturam Diis cognatam eſſe dicit, iisq; divinitate conjunctam.* Ac certè hoc maximum eſt hominis decus, quod verum Dei radium & actum habet, quorum ratione conſanguineus eſt ipſi Deo, non aliter quàm illi, qui ex atavis & avis deſcendunt, conſanguinei & cognati eorum dicuntur. Atque has omnes perfectiones à lucis increatæ radice habemus, quam mentem & intellectum appellavimus ab ipſo Deo nobis infuſum; quo hominem propter exiſtentem illum in eo divinæ formæ radium Dei ſimulachrum eſſe dicimus, & cum Angelis, quatenus intelligens, & rationalis eſt, comparari atque demum etiam cum omnibus cœlis ac cœlorum creaturis ſymbolum habere, ut antea declaravimus.

CAP.

CAP. VI.

De radiis mundanis sive cœlestibus, quos naturæ actus appellant; & cur cœli ætherei anima sit irrationalis?

RAdios *mundanos sive cœlestes*, quos alibi *secundarios* appellavimus, illos nominamus, qui à perrenni fonte lucido, prima die creato, hoc est, à luce primaria ad cœli ætherei substantiam spiritualem in actum deducendam, & ad tenebrosam privationis originem deorsum propulsandam, in mediam mundi regionem infunduntur, qui quoniam sunt mundi quasi visibilis anima, qua eum vivere dixerunt Platonici, idcirco à quibusdam radii mundani & actus naturæ appellantur, eò quod quælibet res naturales ab iis recipiunt actum, hoc est, vitam, vegetationem, multiplicationem & motionis originem; Imò quilibet naturæ radius seu actus est quasi anima vivens, si in corpus benè dispositum proportione debita infundatur; siquidem ejus virtute infinita ex similibus similia generantur, res cunctæ augentur alunturque, in tantum quidem, ut hic naturæ actus sit ligamentum elementorum, virtusque commiscendi; sine qua elementorum commixtiones fieri, formaque suæ speciei congrua, per quam ea res ab alia quavis re distinguatur atque dignoscatur, imprimi nullo modo potuissent: Quinimò etiam hisce radiis Sol vitam & calorem inferioribus inspirat, utpote cujus radiorum actus cuncta ad se calore suo vivifico convertit, cuncta permeat entia & qualitates eorum virtutesque ducit per omnia, ac tenebras caliginemque dispergit. Quid igitur est aliud hic naturæ actus, quàm *anima illa mundi, quam in Sole præcipuè collocari voluerunt Platonici?* ita ut radii mundani seu cœlestes non sint quicquam aliud, quam lucis in corpore solari congregatæ emissio, & ad omnes visibiles mundi partes ejaculatio. Id quod etiam verificare videtur *Jamblicus, omnes cœlestes virtutes Soli inesse* affirmans. Et secundùm *Proclum omnes omnium vires congregantur in unum Solem atque colligantur*; quas tandem ille in hunc mundum inferiorem per ignea sua spiracula creditur disseminare. Unde & Sole ad nos vergente terram herbescere & pubescere, abeunte verò eo illam deflorere videmus. Certum igitur est & manifestum, vim istam seu actum hunc naturæ esse animam mediam naturæ ex lucis primariæ substantia & spiritu æthereo conflatam, quæ media ideò dicitur, quia participat de utroque extremo. Nam accipit naturam & essentiam suam de perenni spiritu cœli empyrei & rebus omnibus creatis cœli infimi virtutem suam vivificam liberaliter impluit: Imò etiam usque ad ipsius hominis centrum penetrat cum suo spiritu anima hæc vivifica, donum illud supercœleste, mentem videlicet ac intellectum in rationali suo cursu sedentem, secum vehens. Unde Sol, hoc est, anima vivifica & homo, nempe spiraculum divinum, quod homo internus appellatur, hominem generare dicitur. Atque hinc est, quod *Porphyrius* in *libro de occasionibus*, loquens de anima hac media, definit, *ipsam esse quoddam medium inter essentiam individuam, quæ est intellectus & essentiam in vera corpora divisibilem, qualitates enim materialésque formæ secundùm corpora sunt divisibiles.* Et in eodem libro ipse differentiam constituit inter *vitam hujus animæ & illam intellectus.* Atque hanc etiam differentiam confirmare videtur *Dionysius lib. de divinis nominibus*, dicendo; *quod illa, quæ sunt in inferioribus, existant perfectius in superioribus.* Et *Proclus in lib. de anima* asserit, *perfectiores animas à Diis sublimioribus provenire; esse namque illas per se mobiles minúsque deterioris naturæ participes, has verò se minus movere, magisque sortem corpoream pati, & vera dicit:* Nam per hanc animam mens & in-

tellectus corpori jungitur. Per animam igitur perfectiorem, intellectum à supremo Opifice immediatè procedentem, per aliam minus perfectam hanc mundanam intelligit, quàm à Diis inferioribus, æthereis nempe, provenire voluit. Nam alias animas à sphæra Solari, alias à sphæra Mercuriali, & nonnullas à sphæra Lunari derivari asserit, per quas diversam radiorum naturam diversas locorum ac sphærarum dispositiones sequentem denotare videtur. Atque hos Deos inferiores à *Trismegisto* 7. *gubernatores* vocatos *Proclus juniores* nominavit, ac si diceret à summo Deo provenientes, & quatenus juniores sunt atque inferiores, eatenus etiam animas imperfectiores, irrationales nempe facientes. In hæc igitur verba loquitur: *Anima rationalis est anima irrationali nobilior, quoniam illam primus mundi Opifex, Deus nempe supercœlestis, procreavit, hanc autem Dii juniores produxerunt*, id est, *ætherei*. Hæc autem anima in se vitalis, sed irrationalis per acquisitionem portionis supercœlestis fit rationalis; Et tunc eam *Augustinus lib. de anim. & spirit.* definit *esse substantiam quandam rationis participem*. Unde hæc anima media, quatenus respicit superiora, habet virtutem intelligendi, & quatenus inferiora, virtutem sentiendi: Similiter quatenus componitur hæc anima ex luce & spiritu, & quatenus mentem divinam cum cœli empyrei substantiæ portione in se habet, eatenus rectè definitur ab *Arist. lib. de spiritu*, esse *spiritus intellectualis & rationalis semper movens*, &c. Sed cur anima hæc consequenter per se rationem inferioribus dare non possit, ratio, nĩ fallor, hæc est. Primum quia certum est, ipsam mediam cœli medii substantiam ex æquali lucis primariæ creatæ portione & pari cœli medii spiritus quantitate constare; qui spiritus lucis hujus præsentiâ, à privatione sua liberatur & purgatur. Lucem autem primariam ex 3. lucis merè formalis partibus, & unica spiritus conflari diximus, quæ ideò intellectualis dicitur, respectu formæ suæ divinæ & simplicissimæ, rationalis verò, quatenus substantia spiritualis, quæ materialis est ejus actus, quodammodò patiendo resistit, & per consequens rationalem reddit hanc materiam, quæ rationalitas inferior est intellectu. Nam *in Resolut. Theolog.* habetur, quod, *quatenus anima respicit altiora, dicitur intellectus, quatenus inferiora, ratio.* Jam verò indubitatum est, rem esse tanto magis intellectualem, quanto magis ad verum lumen, fulgorem & intellectum acceditur, & tanto rationaliorem, quanto propinquior est veræ intellectus sedi; nam intellectus creatus immediatè ab intellectu increato, non aliter quam à Sole radii mundani, procedit. At quoniam res, quo remotius à fonte lucido distat, eò minus de radiorum ejus actu participat, uti videmus corpus animale, quo longius ab igne distat, eo minus ignis beneficium accipere, aut caloris virtutem sentire; idcirco media mundi regio, tum quia est locus à fonte intellectuali valdè remotus, tum etiam, quia ejus spiritus aliquanto est grossior, quamvis creatione sua ad vitam satis efficax & idonea, ad intellectum tamen & rationem minus est apta & conveniens propter substantiæ suæ crassitiem, magnamque contra lucis increatæ actus simplicissimos resistentiam; quoniam, quo crassior est materia, eo magis est formali actioni inobediens: proinde facultatem rationalem valdè debiliter illic operari certum est, & per consequens, animam illam mediam in creatione sua irrationalem per se factam esse; quamvis per familiaritatem illam, quam spiritus cœli empyrei habet cum illo ætheris, & per divinam Dei voluntatem, intellectus ac ratio per cœli empyrei diaphragma sexto die, ad hominis creationem, in hujus cœli animam descenderint, ut, cum hæc anima media vitalis in eum infunderetur, simul quoque ea illi cum vita intellectum ac rationem afferret. Et quia hujus cœli medii species in creatione sua irrationalis est condita, idcirco per se rationem habere non potest, non magis, quam vegetabilia ante Solis ortum creata, sensum more animalium; quamvis procul dubio creaturæ cœlestes non minus

nus reficiantur,& gaudeant præsentiâ hujus splendoris intellectualis,quam vegetabilia Solis appropinquatione & aspectu. Sed ut viâ magis familiari probemus hujus cœli animæ irrationabilitatem,videmus in lumine intellectus sensum visus dirigente,quo longius ab illo objectum distat,eò debiliores esse radios ejusdem species visibiles contuentis: ita quidem,ut etiam veritas quandóque ipsis non reluceat,sic enim etiam in proposito sese res habet cum hac anima,quippe cujus medium diversum est ab illo intellectus & per medium mundi semidiametrum à sede intellectuali distat;unde radii cœli intellectualis propter medii diversitatem in cœlo medio quasi refracti sunt,& rationaliter non operantur. Atque præterea etiam,si hæc anima per se esset rationalis,cur non itidem quoque rebus omnibus,quibus vitam dare solet,rationem simul imperitiri perciperetur? Est enim hujus cœli substantia tum in metallis,quàm in vegetabilibus & animalibus utriusque speciei;quinta essentia enim,quæ est rerum omnium natura sensibilis,solummodò existit,& non intellectualis,teste *Lullio in lib.de quinta essentia.* Concludimus igitur,quod cœlum empyreum habeat animam suam à radiis Dei increatis,& substantiam ejus esse penitus lucidam; non tamen lucem simplicissimam,quippe quæ Trinitatis tantum est propria, cum sit increata. Ita tamen hujus cœli substantiæ spiritualis appetitus expletur,ut penitus in naturam lucidam & formalem convertatur; Unde & compositio illa dicitur empyrea,id est,ignea,cujus substantia formali tenebrosus mediæ regionis spiritus informatur; atque adeò etiam tota regionis cœlestis substantia,fit ex portione hujus substantiæ empyreæ,quæ est ejus forma,& ex spiritu proprio,qui est ejus materia,quæ quidem compositio dicitur *æther*,id est, *igneus aër.* Atque ut tota cœli empyrei substantia est cœli ætherei forma seu anima essentifica;sic iterùm hujus tota substantia,quam quintam essentiam vocant,est omnium creaturarum inferioris mundi anima & natura,præterquam hominis,qui majorem suam perfectionem ab altiori regione depromsit. Hoc igitur modo verificantur præmissa dicta *Dionysii in lib de divin.nom.* Illa, quæ sunt in inferioribus,perfectius existunt in superioribus,hoc est,quo altius ascenditur,eò major perfectio reperitur: Namque ut idem *in lib.de Angel.hierarch.* dicit: *Angelum superiorem de lege communi illuminare inferiorem:* ita quoque sese res habet cum mundi regionibus. Nam mundus interior,seu idealis est exemplar ipsius Dei,externus verò & visibilis est illius invisibilis imago.

CAP. VII.

De radiis elementaribus & anima sensitiva.

Timæus essentiam animæ nostræ non ex primis,ait,*omnium generibus constitutam, quemadmodum superiores animas.sed ex secundis tertiisve compositam esse*,ubi per prima genera naturas atque substantias cœli empyrei, per secunda, illas cœli ætherei,de quibus supra egimus,& per tertia illas cœli infimi & elementaris,de quibus hoc loco agemus,denotat. *Pythagorici*, ut suprà explicavimus,*animam ex proportione simpla,dupla,tripla & quadrupla componi* volentes,per quadruplã proportionem intellexerunt animæ potentiam sensitivam,quam *Plotinus* & cæteri *Platonici idolum* vocaverunt,quia est quasi imago & idolum qualitatis illius,qua sentitur. Et *Trismegist.Pim.6.* ait: *Quæcunque sensus movent,idola sunt & vanæ quædam admirationes: nam bonum in mundo,aut mundi partibus invenire non licet: nam ut acies oculi Deum non cernit,sic neque pulchrum bonúmque cognoscit. Divus Paulus hominẽ,animalem* & nos *spiritum,carnalem* dicimus; Etenim hæc corpora solum-

modò percipit, cum incorporea sensibus minimè objiciantur. Ex quibus patet, animam sensitivam de corpore participare, cum sine ejusdem organis nihil quicquam præstare aut perficere possit; imò nisi sit in corpore aliquo animato, hæc animæ functio seu potentia nihil est. Constat igitur ex elementis eam potius & eorum virtutibus ac mixtionibus consistere, quam à superiorum cœlorum virtutibus derivari. Unde *Porphyrius* illam, *in lib. de occasionibus* in hæc verba à superioribus animæ potentiis distinguere videtur: *Anima quidem medium est inter essentiam individuam, quæ est intellectus, & essentiam in vera corpora divisibilem; qualitates enim, materialésque formæ secundùm corpora sunt divisibiles.* Ubi per animam intelligit illam vivificam cœli ætherei, per essentiam individuam, intellectualem & rationem cœli empyrei substantiam, per essentiam verò in corpora divisibilem, potentiam sensitivam; quam denotat circa qualitates elementares materialesque formas, secundùm corpora divisibiles versari, & ab ipsarum actionibus provenire ac derivari. Unde apud *Philosophos* definitur, *hujusmodi animam sensitivam esse actum substantialis corporis naturalis organici, quo idipsum vivit, sentit, appetit, spirat & loco progreditur, cujus potentia apprehensiva species rerum visibilium apprehendit & percipit præsentes & absentes:* nam sensus tam aptus est recipere impressiones rerum naturalium abstractas, quam cera recipit imaginem seu characterem sigilli ab annulo abstractum sine auro vel argento sibi adhærente. Atque hæc potentia apparatur tam in *sensu exteriore*, cui *quinque* subjiciuntur species; videlicet *visus, auditus, tactus, gustus, olfactus seu odoratus*; vel *interiore*, cujus *tres* sunt differentiæ, videlicet *sensus communis phantasia & memoria*. Ejus autem motiva potentiâ corpus animatum movetur, vel loco externè, vel spiritu & pulsu internè; quæ quidem, si sit imperans, est *virtus concupiscibilis*, spem & lætitiam sub se continens, vel *vis irascibilis*, sub qua furor, rabies, insania, metus, tristitia, dolor & hujusmodi alia comprehenduntur. Est igitur sensibilis hæc facultas, ipsius terræ & obscuritatis filia, malorum omnium mater, carnis ad omnia mala instigator, peccandi in ea appetitum assiduè excitans & objecta peccandi homini subinde præbens; nam sensu potentiæ apprehensivæ species præsentes ad mala incitantes percipiuntur: Unde *Eva* primùm audiendo serpentis persuasiones ad peccandum alliciebatur; deinde videndo fructum esse pulchrum, oculisque & aspectu delectabilem, tetigit fructum illum, atque ad postremum eum gustavit & comedit; ita quidem, ut ad peccati hujus complementum omnes illæ quinque species concurrerint, maximè cum gustui etiam odoratus sit comes familiaris: Sed & sensus potentiæ motivæ species ad hanc actionem concurrebant; nam concupivit & appetiit statim fructum, atque ut appetitum expleret, adivit arborem, & de fructu accepit, postmodum metu & tristitia perculsa à facie Dei fugit. Ex quibus apparet, tria fuisse Evæ ad committendum illud contra Creatorem suum inobedientiæ peccatum, incitamenta; *Diabolum* nempe, *carnem & ipsum mundum*. *Diabolus* carnem objecto aliquo tentavit. *Caro* sensu apprehensivo operante objectum mundanum apprehendit & vidit, ac diabolicis persuasionibus victa speciem illam sensibilem appetiit, potentiaque motiva eam duxit ad explendum appetitum suum, & in subjecto illo mundano viso eam mirificè oblectavit, quod tandem ei subjicitur tanquam præmium seu pœna potius suæ erga Creatorem suum inobedientiæ. Hinc igitur omnium totius generis humani malorum origo; quæ statim ab ortu suo intumescens universam protinus conditionem humanam inquinavit. Nam ipsa mulier homini etiam de fructu dedit, qui comedit, & per illud peccatum suum ex statu immortali ad mortalitatem cum omni posteritate sua est redactus; ita ut rectè eum jam descripserit *Trismegistus Deum terrenum, sed mortalem*; nam privilegium suum immortalitatis per inobedientiam suam perdidit; &

formæ

formæ ejus omnes,quarum natura eſt de ſublimibribus regionibus ſecundùm ipſius *Procli* ſermonem,ægrotare incipiunt,ſolaque hæc facultas ſenſitiva efflorescere;de qua rectè cum *Paulo* Apoſtolo dicere potuiſſet ille primus homo: *Video aliam legem in membris meis,captivantem me in lege peccati*: Et cum *Socratis Phædro*: *Vires noſtræ ſunt boni contrario miſtæ,diſſenſionisq; mutuæ plenæ.* Hinc,inquam, mortalitatis ſententia contra Adamum pronunciatur. Nam inquit Dominus DEUS *Gen.2.De ligno ſcientiæ boni & mali non comedas;quocunque enim die comederis,morieris.* Hinc igitur ex Paradyſo expellabatur Adam,ne de arbore vitæ guſtaret & viveret in æternùm,adeoque etiam ob illius peccatum omnis ejus poſteritas & ſucceſſio redditur mortalis: nam dicit DEUS *Gen.6. Non permanebit Spiritus meus in homine in æternum,quoniam caro eſt;caro enim corrupit vitam ſuam ſuper terram,quare interficiam omnem carnem,in qua ſpiritus vitæ eſt ſub cælo.* Hoc,inquam,animæ ſenſitivæ ſeu carnalis malitiæ initium,evidens erat futurarum calamitatum prognoſticon. Nam *hominem animalem*,ut *D. Pauli* verbis utar,ad peſſima totum compoſitum aſſiduè magis magisque trahebat; Et hominis malitiam in terra ita coaleſcere, omnemque cordis ejus cogitationem adeò ad malum omni tempore intentam vidit DEUS,ut etiam pœniteret eum, quod feciſſet ipſum. *Geneſ.9.* Nam factum eſt,ut poſt lapſum *Adæ,ſenſus & cogitatio humani cordis in malum prona eſſent ab adoleſcentia ejus.* Gen.8. Hinc pulchritudinis corporalis amor & luxurioſus fœminarum aſpectus, pulchritudinisque ſupercœleſtis & amoris ſinceri ac verè ignei contemptus. Unde *Triſmegiſtus* I. *Pimand corporis amorem mortis cauſam* eſſe aſſerit. Et alibi: *Qui corpus amoris errore amplectitur,is aberrabit in tenebris,mortis mala ſenſu percipiens;nam niſi quis corpus ſuum oderit,ſeipſum amare non poteſt.* At quid denique dicendum eſt ad nefandam illam tribulationem,quam facultas hæc carnalis in genus humanum introduxit,qua bonum à malo diſcernitur; quam quidem diſcrepantiam homo in ſua innocentia ignoravit,& ejuſdem ignorantiæ beneficio ærumnarum expers erat,non erat paſſivus,curis & angoribus nullo modo afflictus,ab animæ perturbationibus immunis,patientiſſimi ſpiritus & mali inexpertus, utpote circa ſolam Creatoris ſolius boni bonitatem verſatus. Oh ſummum hominis bonum! Oh inexplicabilis ejus felicitas! At verò jam ſuo errore ab inobedientia orto bonum à malo diſtinguere poteſt,lucem à tenebris,tranquillam animam à tumultuoſa & vexationibus ac paſſionibus oppreſſa,ignis jam conſcientiæ urere percipitur,gehennæ rabies timetur,diabolicæ invaſiones aſſiduè animadvertuntur,damnatio humana metuitur;præterquam quod etiam infinitis cruciatibus mundanis affligitur,& vel tutiſſimus quoque omnium hominum,ac firmiſſima ſecuritate munitus;mortis adventus lugubris,amicorum infortunia deplorabilia,noſtraque aſſiduè formidanda;nemo in hoc mundo ſecurus, quilibet circa proximum ſuum ſuſpicax,nemo unquam ſatis fortunatus,aut ſuo ſtatu contentus,quia boni malique gnarus. Oh ſummum igitur generis humani infortunium! Oh inexplicabilis ejus infelicitas à proditoria potentiæ ſenſitivæ diſpoſitione, rebelliq; & laſciva carnis humanæ intemperantia miſeriarum ſuarum ducens originem. Concludimus igitur hanc inferiorem animæ portionem ſeu ſenſibilem ejus functionem eſſe quaſi formam ſeu qualitatem elementariam magis eſſentialem, corporis mutationibus & perturbationibus mirificè gaudentem;de qua *Jamblicus de Myſteriis* videtur agere his verbis: *Paſſiones qualeſcunque ſunt in animali,non ſunt in anima qualicunque,ſed in corpore,quod ſub anima certam poſſidet qualitatem,qua & patiatur & perturbetur.* Ubi videtur per hanc qualitatem ſub anima intelligere inferiorem animæ portionem, quam accepit à forma elementari;quam quidem in elementi ignis capite diximus eſſe cujuſq; mutationis occaſionem. Nam forma iſta,licet à fonte illo ſpiritus vitalis ſitin

prima creatione derivata, nunquam tamen propter inæqualitatem materiæ, cui includitur, quieſcit, nunquam ſua poſitione contenta eſt, ſed ſemper contrarietatibus impugnata in aſſiduo bello verſatur cum corporis tenebris, jam victa ærumnas corpori afferens & triſtitiam, jam verò vincens, lætitiam ei inducens cum pietate, ſi menti conveniat. Nonnunquam etiam, pace facta, communicatio eſt amica inter ipſam, & carnem ejus tenebroſam; quare circa voluptates inanes & vitioſas verſatur, & cum carne omnia diaboli mandata parata eſt obſervare. Et tunc regia mentis luce propter tenebroſam carnis ſocietatem privata, omnia peſſima producit. De quo etiam loquitur *Mercurius Triſmegiſtus*, quando dicit, *quod ignorantiæ peſtis omnem terram ſubvertat, animam corporis vinculis incluſam corrumpat, neque ſinat eam ſalutis iter adſciſcere ſed quod in lacum corruptionis mortisq; eam ſubmergi faciat, nec ad vitæ fontem recurrere ſinat.* Quomodo autem ejus diſpoſitio menti penitus, propter malignitatem carnis & diaboli adverſetur, infrà latiùs declarabimus.

CAP. VIII.

Quibus vehiculis, ſeu per quæ media luces cujuſlibet cœli, animam humanam conſtituentes, corpori jungantur.

INter Philoſophos, divinas virtutes in res omnes diffuſas eſſe animadvertentes, *Democritus & Orpheus Pythagorici*, illas *Deos* appellaverunt; *quibus omnia plena eſſe* dixerunt. *Zoroaſter* autem vocavit eas *illices divinas. Syneſius ſymbolicas illecebras. Triſmegiſt.* & alii, *vitas*; ac omnes generaliter *animas & eſſentias*, nomen ac eſſe rebus tribuentes. Harum autem animarum in corpora deſcenſum & modum conjunctionis earum cum corporibus diligenter perquirentes *Platonici* (nam animam primùm & ſponte mobilem, corpus autem per ſe ad motum inefficax, & per conſequens hæc duo extrema omninò naturâ eſſe contraria, eaque de cauſſa non facilè conjungi perceperunt) animadverterunt, medio aliquo ſpirituali eum fieri: ita quidem, ut interveniente eo, duo illa extrema & peregrina aliquod inter ſe commercium habeant, & ligamentis illius ad invicem ſibi copulentur, quod ipſum porrò *æthereum vitæ vehiculum animæve curriculum* appellaverunt. Atque hunc eſſe ſpiritum illum æthereum affirmarunt, qui familiaritatem cum extremo utroque habeat; non aliter, quàm aëris ſubſtantia cum contrariis ſibi invicem igne & aqua: Unde & ſpiritus ille æthereus animam involvens in media mundi regione, hoc eſt, inter extremum ſpirituale & corporale ſitus, definitur eſſe nec anima nec corpus, ſed quaſi jam anima, quatenus ſcilicet, regioni ſuperiori contiguus eſt, & quaſi non anima, ſed quaſi jam corpus, quatenus nimirum regioni elementari eſt conjunctus. Hunc, inquam, ſpiritum animadverterunt Platonici eſſe illud vehiculum, in quo & per quod mirificæ illæ formarum dotes inferioribus conferuntur, omnisque facultas occulta in herbis, lapidibus, mineralibus & animalibus, virtute ſolis, lunæ & planetarum ac ſtellarum fixarum propagatur. At verò *Triſmegiſtus* profundius aliquanto Platonicis iſtis naturam humanam introſpiciens deprehendit, *ſpiritum æthereum eſſe vehiculum mentis divinæ.* Et quamvis *Proclus in lib. de anima* his verbis mentionem faciat indumentorum animæ humanæ; *Anima deſcendendo variè veſtitur & tandem purgatur*, magis tamen confusè de illis loquitur: Namque *in* 1. *Pimand.* habetur, *mentis indumentum eſſe animam, animæ verò indumentum ipſum ſpiritum.* Ubi per animam intelligit Autor rationalem cœli empyrei ſubſtantiam, & per ſpiritum, informatam ætheris ſubſtantiam. Unde in *ſerm.* 10. *Pim.* eundem iſtum primi ſermonis locum his verbis aperire videtur,

per

per quæ verum mentis motum à termino ſuo increato à quo,ad terminũ creatum,ad quem efficaciſſimè declarat: *Anima hominis in hunc vehitur modum; Mens in ratione, ratio in anima, anima in ſpiritu, ſpiritus in corpore.* Quibus ſanè verbis haud obſcurè innuit,mentem divinam & increatam lucis increatæ radium induere cœli empyrei ſubſtantiam, quo vehiculo magis deorſum in formalem cœli medii ſubſtantiam deſcendit;nam forma cœli medii eſt de vera cœli empyrei ſubſtantiæ natura,& naturaliter ſimile ſimili ſuo gaudet. Porrò forma illa ætherea duplicem naturam ſupercœleſtem amplectens,in ſpiritus ætherei involucra involvitur,in quo,tanquam in vehiculo ſuo proprio in corpus limoſum tranſportatur. Mentis igitus fons eſt *Monas* illa *increata*,quam *Triſmegiſtus* 1 *Pimand.propriam Dei formam ſibiq; ſimilem* & Scriptura ſacra *Deiforme ſpiraculum* vocat: Atque hanc probat *Triſmegiſtus ſerm.*10. *Pimand.in mole terrea exiſtere non poſſe,nec terream fæcem etiam poſſe mentem adeò divinam ſuſcipere,aut tantum numen ſuſtinere. Hinc eſt* (inquit ille) *quod mens animam veluti amictum aſſumit,quia anima divina exiſtens vehiculo ſpiritu utitur.* Nec certè poteſt mens hæc divina in mediam regionem magis ferri abſque ſuo vehiculo empyreo,quam animæ mediæ natura in infimam, niſi mediante ſpiritu medio, cùm idem ſit reſpectus inter cœlum Trinitatis & empyreum,qui eſt inter empyreum & medium;ac idem inter illud medium & infimum, qui eſt inter empyreum & medium: Etenim cujuſque cœli ſuperioris anima eſt ſibi proximi inferiori nobilior,ſecundùm illud *Procli de anima: Anima rationalis irrationali eſt nobilior, quoniam illam primus mundi Opifex procreavit,hanc Dii juniores ſeu ætherei*,hoc eſt, ſpiritus igneus cœli intellectualis,quod etiam rationale appellant,immediatè à Deo primo mundi Opifice promanans,nobilior eſt ſpiritu cœli ætherei,utpote cui facultas ſolummodò datur vitam & vegetationem inferioribus, ſed nequaquam rationem completam infundendi. Atque hinc eſt,quod ipſe *Proclus* eodem in loco aſſerit, *animas nõnullas ex ſphæra Solari,alias ex Mercuriali & nonnullas ex Lunari deſcendere.* Ex quibus evidenter apparet,quod primum mentis indumentum ſit longè nobilius,quam illud æthereum,cùm ſit quaſi forma ad ſpiritum illum medium,à quo in deſcenſu ſuo excipitur. Mens igitur in rationalem ſpiritum primùm includitur; Spiritus autem rationalis cum contento ſuo diviniſſimo à ſpiritu per ſe vitali recipitur;qui tum ex ſpiritu irrationali fit,mentis & vehiculi ejus præſentiâ,rationalis & intellectualis ſecundùm illud *Jamblici in lib.de Myſter. Anima benefica voluntate divina illuminatur.* Atque ipſam nunc rectè definivit *Ariſtoteles in libro ſuo de ſpiritu: eſſe ſpiritum intellectualem, rationalem, ſemper moventem:* quatenus videlicet dotes illæ ſupercœleſtes cum ejus natura conjunguntur.Spiritus denique hic æthereus,radiis tam ſupercœleſtibus,quàm mundanis exaltatus,propter aſſiduam ſuam cum inferioribus communicationem ac familiaritatem,in corpora aptè à Deo in creatione ad eum ſuſcipiendum diſpoſita & proportionata infunditur, & per univerſum corpus humanum tranſcurrens, potentiam in eis primùm ſenſitivam à natura ſua propria inducit,quam etiam cæteris animalibus,irrationalibus nempe,pariter cum hominibus largiri ſolet, atque tum poſtea etiam rationalem & intellectualem,quam virtute luminum ſupercœleſtium ſoli homini conferre conſuevit. Atque hoc modo

conflatur homo ille interior, facultatem intellectivam, vegetativam & ſenſitivam ſimul complicans.

CAP.

CAP. IX.

De Theologorum opinione circa animæ creationem.

IN capite præcedente, quid de creatione animæ humanæ & ejus in corpus lutosum descensu statuant Philosophi quique diviniores, dilucidè explicavimus. Hic verò de ipsorum Theologorum sententiis inter se discrepantibus paucis agemus. Major Theologorum chorus concludit, *animam corpori infundi & infundendo creari*, allegans ad hoc illud, *Genes. 2. Inspiravit in eum spiraculum vitæ*, id est, animam in corpore creavit. Verùm huic assertioni apertè contradicit *Origenes* cum nonnullis ex Græcis Theologis, *Platonicorum* hac in parte opinionem sequentibus, qui omnes in hanc eunt sententiam, *animas omnes pariter cum Angelis in principio fuisse creatas*. Id quod etiam alii quidam volunt, uti in *Clangore buccinæ* invenitur, quippe ubi in hæc verba expressè scribitur: *Animæ, quæ hodie & post quotidie infunduntur de novo in uterum matris, non creantur à novo, sed sunt creatæ ex solo igne in principio primordiali universorum, ac foventur in mente & potentia Creatoris usque ad præfinitum tempus, quando infundi debent corpori, & à corpore non recedunt, nisi spiritus prius recesserit & evanuerit, quo recesso evanescit & anima.* Atque cum his quoque convenire velle videtur *Augustinus*, ut in *lib. 7. super Genesin* habetur, nisi invenerit sacras Scripturas contradicentes; Unde dubitativè de anima Adæ sic loquitur: *Si non inveniatur Scriptura, quæ contradicat, videtur dicendum, quod anima Adæ fuerit à principio cum Angelis creata, & postmodum voluntariè ad corpus accessisse, ad ipsum administrandum.* Sed hoc Augustini dubium, meo quidem judicio, facilimè tolletur, si consideravimus, Spiritum Dei æternum super aquas pennis igneis vectum, omnes virtutes cujuslibet Macrocosmi partibus assiduè infundere, juxta illam nunquam satis repetitam Psalmistæ Regii sententiam: *Verbo Domini firmati sunt cæli, & Spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum.* Hæc enim cùm ita se habeant, quidni etiam eodem modo spiritus ille, quem semel spiravit Opifex in faciem Microcosmi, sufficiet ad omnem hominum propagationem, cùm in mente & potentia Creatoris reservari videatur usque ad tempus præfinitum, quo infundi corpori debet? ita nimirum, ut, salvo illo *Genes.* loco, anima illa intellectualis, quæ, quatenus ipsius Dei imago est, infinita dici possit ad hominum informationem, infinitè sese extendat, non aliter, quàm spiritus ille, quem in principio creationis DEUS Macrocosmo dedit, cujus præsentia ipse Macrocosmus infinitis quotidie dotibus, sine repetita spiritus illius creatione ornatur. Nónne etiam secundùm *sanctum Johannem* 1. dicitur: *in Verbo Domini esse hominis vitam, illamq; vitam esse lucem*, &c. Et *Trismegist. lucem & vitam ipsum Deum vocando, ex iis hominem creari* dicit, quibus probat, ipsum Deum esse hominis vitam, per quam supercœlestia gustat, mentemque hominis, quasi divinam ipsius Dei essentiam increatam seu veram Dei imaginem apud ipsum Deum semper reservari pro creaturis, quas ad imaginem suam formare instituit. Porrò etiam animam ex novo, hoc est, de nihilo, seu non præexistente matetia creari, verisimile non videtur; cum compositionis ejus materia sit spiritus, forma verò lux, ut ipsi testantur Theologi. At verò spiritum generalem atque similiter etiam lucem illam universalem, ex quibus omnis rerum forma & materia derivatur, in principio tantummodò virtute divina ex materia non præexistente creata esse testantur Scripturæ sacræ. Quibus insuper accedit, quod Pater omnium Opifex, ante mundi existentiam dixit: & protinus Verbo ejus confirmati sunt cœli & Spiritus ab ore ejus progrediens cœlorum virtu-

tes

tes produxit. Quis autem non videt, lucem esse præcipuam cœlorum, creaturarumque virtutem & vitam, immediateque à Spiritu divino super aquas movente procedere? Siquidem lux illa generalis prima omnium creatura & fulgor seu imago Spiritus illius sanctissimi, est donum illud universale, à quo omnia alia specialia procedunt; inter quæ etiam est cujuslibet rei anima, quam *Heraclitus scintillam essentiæ & quasi unicum tantum fontis lucidi radium* vocavit. Et proinde, quid opus erit ulla novæ lucis creatione, aut spiritu novo, cùm lux & spiritus cujusque cœli, imò & ipsius Dei spiraculum, à quo omnis vita & lux hominum procedit, spiritualiter & invisibiliter ubique sit præsens ad præstandam rebus omnibus continuam successionem, secundùm ordinationem ac naturam à Deo in creatione prima illis insitam? Consequenter itaque, cùm DEUS inter omnes creaturas suas in hominem solummodò quasi bis spiraverit, portionem videlicet spiritus universalis & particularem illum spiritum vitæ, atque propterea etiam homini soli conveniat donum hoc divinum, adeoque inter omnia alia, ejus solum corpus in creatione sua ordinatum sit à Deo atque dispositum ad spiritum vitæ seu imaginem illam divinam suscipiendam, tralatitium est inde, spiritum hunc, ultimo creationis die emissum, sine nova creatione solum efficere ad humanarum formarum successionem continuandam, non minus quàm spiritus ille primus sine ulla creatione nova sufficiens est ad assiduam rerum aliarum propagationem. Concludimus igitur, quod cœlum empyreum, licet ex nulla præexistente materia, attamen ex forma præexistente & prius creata sit factum; quæ quidem forma, respectu cœli medii & infimi, totaliter est formalis: respectu verò suiipsius ex materia spirituali & majori formæ portione, atque ita ex luce increata, & materia non præexistente conflatur, quam lucem increatam jam ante explicavimus, esse in rebus creatis quasi radium Dei, omnibus præsentem; ita ut inde etiam DEUS ipse ubique præsens dicatur, & lux ista propriè lux appelletur, utpote, quæ totaliter & simpliciter est formalis. Ut igitur empyrei cœli creationem asseruimus esse ex materia increata & radii Dei portione, sic etiam statuimus, hominem formari & ex materia informata, & ex eodem Dei radio increato formam ei & esse hominis dante, ac in spiritu supercœlesti natante. Nam radii hi divini, licet in corpore humano, attamen etiam in ipso Deo esse dicuntur; siquidem respectu illorum DEUS ubique præsentialiter adesse dicitur, non secus quam radius solaris in sole esse asseritur, & hoc modo Sol ubique. Sed radius hic in homine existens immediatè à Deo in massam hanc tenebrosam sexto die descendit; non aliter, quàm primo die lux Dei in tenebrosam cœli superioris partem ad mundi illuminationem est ingressa. Est ergo cœli ætherei corporibus dignior homo, quia hæc à radiis creatis secundariò conflantur; homo à radiis increatis. Atque iterum hæc corpora inferioribus sunt præstantiora, quoniam horum lux à substantia illa secundariò creata procedit, nempe à cœli ætherei materia, cum cujuslibet cœli superioris substantia, sit quasi anima sibi proximi inferioris. Proinde formæ increatæ seu cœli Trinitatis substantia, quæ mera & in se forma est, existit spiritus seu substantiæ cœli empyrei anima: Et cœli empyrei compositio est spiritus ætherei forma; ac illa denique cœli ætherei substantia est forma creaturarum & partium cœli inferioris. Et sanè necesse erat, ut lucis increatæ radii conjungerentur cum spiritus empyrei substantia. Nam sine illo medio omnium purissimo & subtilissimo forma illa eximia ad mediam regionem non descenderet, atque similiter etiam hæc anima media ad infimam regionem portari non potuisset sine spiritus cœli ætherei medio, qui est ejus quasi vehiculum. Est igitur anima hæc creata cœli empyrei propria, quam lucem primo die creatam supra diximus, animarum fons & origo, quæ cum primo die sit creata, subinde

quotidie de novo creationes fieri non autumavit *Origenes*, ſed omnes animarum ſubſtantias, quas radios ſupra diximus, ab hoc fonte promanare, diverſis tamen modis, ſcilicet aut primario, ut illam hominis immediatè ab ipſo Deo procedentem, aut ſecundario, ut ab illa radiorum multitudine, quibus informata eſt ætherea regio tempore creationis; quibus ante Solis productionem vegetabilia, & poſt Solis ortum, ſenſibilia, irrationalia tamen, producuntur. Manifeſtum eſt igitur ex jam dictis, animam humanam conflari ex radio merè formali, quam mentem appellamus & receptaculo ejus, quod eſt rationalis ille cœli empyrei ſpiritus, atque ex hujus ſpiritus vehiculo, quod eſt forma ſeu anima ætherea, quæ tandem in ſuum veluti currum, ſpiritus nempe ætherei, includitur, atque tum, facto eo, tota illa compoſitio, qua tum Deo, tum ipſi mundo ſimilis redditur homo interior, in hominem exteriorem deſcendit. Unde veriſimile eſt, quod ut prædictæ prædictorum cœlorum ſubſtantiæ non creantur denovo, ſic etiam & anima, quæ eſt illarum partium compoſitio quotidie infundendo non creëtur. Sed quo rapior aut quali furore divino ducor? Veniam à vobis, ô ſacratiſſime Theologorum chore, deprecor, ſi forſan ultra limites meos progreſſus ſum, dum me lubentiſſimè veſtris ſubjiciam autoritatibus. Bonam autem eſſe intentionem putavi, Theologos ſacros cum Philoſophis hiſce, mira divinitate profundis, pacis vinculo conciliare & differentes eorum inter ſe opiniones in concordiam revocare.

Exactiſſima partium Microcoſmi ſpiritualium ad illas Macrocoſmi relatio.

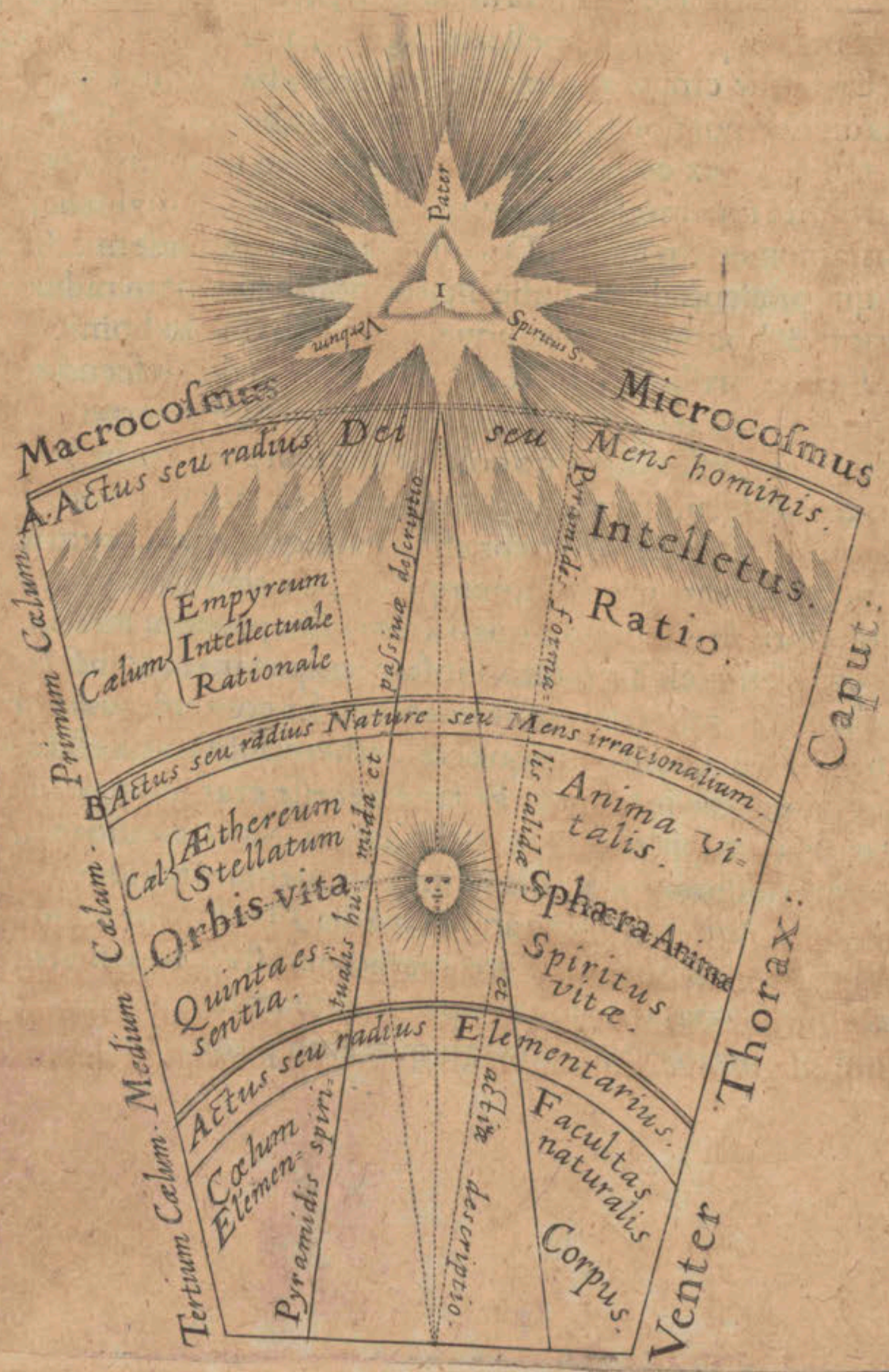

A. B.

Mens ab essentia Dei nequaquam divisa est, sed illi potius eo modo connexa, quo Solis corpori lumen. Hæc mens Deus est in hominibus atque idcirco nonnulli ex hominum numero Dii sunt, eorumque humanitas est divinitati quam proxima, etenim omnes tales dii sunt mortales, ut ipse Deus est immortalis. In animalibus autem irrationabilibus mens illa Natura est: nam ubicunque anima, ibi quoque mens; quemadmodum ubicunque vita, ibi & anima etiam in viventibus, &c. Mercurius Trismegistus Pimand. 12.

Viva præcedentis harmoniæ Microcosmi cum Macrocosmo relationis delineatio.

Homo internus seu spiritus hominis invisibilis effigies.

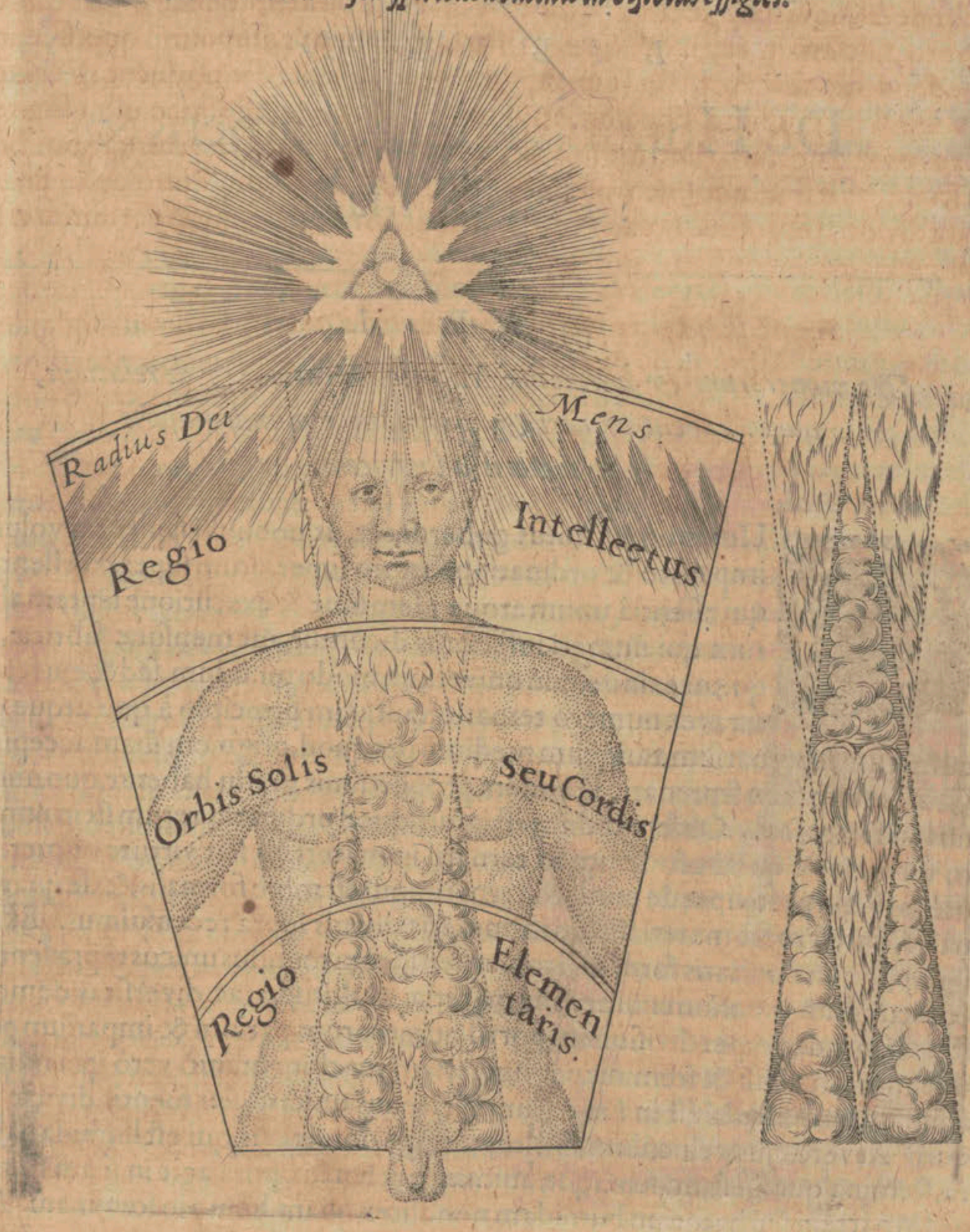

Homo internus ex cujusque cœli portione conflatur: sed minor est Microcosmus quàm Macrocosmus, quatenus ille ex cujuslibet cœli hujus portiuncula constituitur. Hinc ergo est, quod Microcosmum internum sub spiritus tenuissimi effigie diversimodè magis aut minus illuminati depinxerimus.

TRACTATUS PRIMI,
SECTIONIS I.
LIBER IV.
De Hominis interni numeris & Harmonia.

CAP. I.

De numerorum & harmoniæ Microcosmi ratione & de relatione, quam habent numeri & consonantiæ mundi majoris & minoris ad invicem.

CUm mundus totus gubernetur, ut nonnulli sapientes volunt, imperato & ordinatione trium superiorum superexcellentiũ, qui essentiâ unum atque idem sunt, & executione septem aliorum, qui numeri inferiores dicuntur, aut mensuræ fabricæ, sequitur exinde, non universum modo mundum, sed & ejus creaturas ex numero ternario, tanquam principio à quo atque per numerum septenarium, tanquam medium per quod, originem suam accepisse: Unitas enim cum septenario in eodem proportionis gradu habetur, quo unisonus ad Diapason. Observandum est igitur, quod ordinatio rerum sit in numero ternario, & quod actiò numeri ternarii in materiam fiat virtute numeri septenarii, qui participat de numero ternario, qui est merè formalis, & de quaternario, qui est merè materialis, uti in numeris divinis supra recensuimus. Ex his igitur fit, quod unitatis formalis iconem seu ideam mundus unicus repræsentat, & secundùm binarium numerum materiæ multitudo ac diversitas demonstratur in mundo; per divisionem porrò numerorum parium & imparium producuntur masculi & fœminæ per universam machinam, imò verò ipsa mundi animæ pars mascula est in sua natura, quatenus unitatis seu mentis divinæ radius; At verò ejus vehiculum, spiritus nempe universalis, qui est humida natura, fœmina quasi est; masculaque animæ pars seu lux pura agit in suam fœmineam partem seu naturam humidam non aliter, quam homo in fœminam. Atque huic rei videtur *Mercurius Trismegistus* adstipularidicendo; *Verbum ex luminis voce prodiens, humidæq; naturæ astans eam fovebat, &c.* Appetit enim vehementer materia formam, ut mulier virum. Hincigitur est, quod *Platonici* dixerunt, *animæ partes esse unitatem & multitudinem, collectas mirabili harmonia*; nimirum per unita-

unitatem intelligebant lucem ex unitatis fonte ſcaturientem; per multitudinem verò, materiam ſeu ſpiritum ex tenebroſo dualitatis chao, ſeu hylæ immunditie exilientem. Ex ſacris etiam Scripturis elicimus, *omnia fuiſſe numero, pondere & menſura fabrefacta.* Atque hoc idem, verbis ferè iiſdem agnoſcere videntur *Platonici, omnia numero, figura & corpore ſolido conflata* aſſeverantes Per *numeros* formas rerum ſpeciales intelligunt, quatenus ſcilicet forma unica vel ab unitatis fonte orta in multitudinem diſpergitur & peringentem materiæ vaſtitatem diſpenſatur & expanditur, ſic etiam *Ariſtoteles formas comparat numeris.* Per *menſuram* proprietates cuilibet rerum diſtributas denotant: Atque hinc inquit *Euangeliſta: Ille*, id eſt, *Chriſtus dedit cuique ſecundùm propriam ſuam menſuram*; hoc eſt, ſecundùm illud, quod menſuratur, cuique attribuit Archetypus, qui menſurat res omnes juſtiſſimis lancibus. Per *corpora* denique *ſolida* ſignificare voluerunt rerum pondera & elementorum gravitatem, quâ ſemper deorſum magis magis trahimur, ſimiliter per *numerum* Arithmetica intelligitur; per *dimenſiones & menſuras* mediocritas Geometrica; per *pondera*, medietas Muſica, quæ in proportione librat; aut in ſimilitudine comprehendit levitatem aût tarditatem, aut acutelam aut gravitatem vocis & inclinationem rerum. Per ternarium igitur numerum deſcendit DEUS in materiam mundanam, ad mundi & hominis fabricam, ubi induit numeri ſeptenarii virtutem, quatenus participat de natura materiæ, ut res mundanas compoſitas virtute ſua ſacroſancta ad ſuam imaginem compleret; ſecundùm *Mercurii Triſmegiſti* opinionem. Quare colligimus hunc numerum ternarium eſſe illum per quem omnia fiunt; & numerum ternarium in quaternario eſſe figuram, ex qua omnia fiunt; quæ ſe habent ad invicem, ut quadratum ad radicem, vel ut ſuperficies ad lineam ſecundùm *Platonis* opinionẽ, vel potius ſacrarum Scripturarum doctrinam ſequendo, ubi dicitur, omnia numero, pondere & menſura facta eſſe, per *numerum* intelligimus radicem ternariam, per quam, tanquam ſimpliciſſimum & perfectiſſimum numerum merè formalem deſcendit DEUS ad mundi hominiſque fabricam; per *pondus* materiam, materiæque naturam in levem & gravem diviſit. Hinc inquit *Mercurius Triſmegiſtus: Floruit autem ſplendor ſanctus, qui ſub arena & humida natura elementa deduxit; cumq; indiſtincta fuiſſent, levia poſtmodum in excelſam regionem provolarunt, gravia ſub arena humida reſederunt, &c.* Per *menſuram* denique intelligitur trina dimenſio, corpora ſeu elementa conſtituens. Ex his igitur manifeſtum eſt, non modo mundum, ſed etiam ipſum hominem tam internum quàm externum, numeris & harmoniâ conflatum eſſe. Nam cœlum conſenſu motionumque concinnitate à numero ternario orta & derivata plenum eſt. Poſthæc hominum vita rectè diſpoſita morum & actionum concinnitatem inde ſuſcipit: Imò verò ſuperiorum munus uſque ad bruta plantasque deſcendit. Hæc enim ut *Jamblici* verbis utar, *harmoniæ reſpectu naturaliter participia ſunt. Superi namque ſymphoniaca ratione mundana omnia continent atque perficiunt, & invicem accommodant, & ad mundum; intellectui quidem corpus per mediam animam harmonica ratione concinnant, &c.* Igni denique terram per vincula media. Præterea quamlibet animam harmonicis rationibus excolunt, & unumquodque corpus copulant ubique ſimilibus menſuris. Habitus igitur in homine eſt Muſicus; munus quidem eſt Muſarum. *Proclus* autem hunc rerum nexum & concordantiam *amorem* vocat hiſce ſermonibus loquendo: *Amor*, inquit ille, *medius inter amabile & amantem eſt magnus Dæmon, omnia ligans, quem alii ipſam naturam appellaverunt; quam ligamentum elementorum virtutemque commiſcendi voluerunt eſſe, quæ in qualibet re mixtiones efficiat, formámque ſuæ ſpecici congruam imprimat.* Et hæc eſt forma illa, ſecundùm alios, quæ ratione ſuæ magnæ perfectionis ſe jungit cum qualibet ex quatuor naturis; quia ſine illa non eſſet

complexio in aliquo complexionato, quemadmodum rerum naturalium periti experientia comprobaverunt in ligamento & conjunctione ac commixtione quatuor elementorum, quæ sibi invicem qualitatibus contrariis repugnant, utpote cui repugnantiæ dicta elementa non possent ita cedere, ut in unum cõpingerentur, nisi esset hoc honorabile medium, quod vadit confusè per omnia elementa & participat cum qualibet suarum naturarum, & facit pacem inter inimicos. Quid ergo est amor hic. Natura hæc benevola, vinculum hoc rerum in concordi pace, præter vim naturæ naturantis seu divini numinis ideam seipsam in hanc humidam naturam immergentem, quæ divinitatis imago, forma universalis, seu mundi anima à *Platonicis* & omnibus aliis sapientibus vocatur, cujus præsentia viva & lucida ex dualitate discordi & imperfecta, hoc est, ex materia informi trinitas exacta in compositione fit; à cujus perfectione omnis numerus perfectus, omnisque harmonia exoritur, sive sit divina, sive mundana sive humana. Nam forma absolutè sumpta, & sine omni materia considerata est unitas, quatenus est radius unicus, ab identitate formæ supersubstantialis ideò mundum insiliens, ut circa mundi informationem versetur, & tamen à sui fontis unitate & essentia nullo modo separetur: Sic radium Solis eundem in aëre, aqua & terra videmus, qui tamen nihilominus à Sole, qui est in corde cœli, non separatur. Mixtione igitur virtutis lucidæ Dei cum materia redigitur ipsa ab imperfectionis gradu ad metam perfectionis; Nec tamen protinus hujusmodi perfectio est absoluta, sed respectiva, quatenus materia creata participat de bonitate & perfectione Creatoris: sic enim omnis creatura bona dicitur participativè. Inde jam evenit, quod ubi nihil præter discordiam repertum erat, ibi jam musica, symphonia & harmonia divina percipitur & exauditur. Sed hæc harmonia differt ab excellentia illius divinæ in eo, quod nulla omnino discordia aut antipathia in hac reperitur; tot verò imò plures in illa dissonantiæ quam concordantiæ: sic unisonus est concordiæ initium, dualitas discordiæ. Trinitas ergo est primus concordię gradus; quaternitas prima discordię apparitio; & sic in cæteris. Cùm igitur in mundi compositione forma pacifica cum materia litigiosa conjungatur, sequitur, quod mundi compositio sit concordiis & discordiis simul mixta. His igitur diligenti intuitu notatis, accingemus nos inprimis ad investigationem numerorum homini interno propriorum, ut deinceps faciliori methodo ad ejus harmoniam accedamus.

CAP. II.

De numeris animæ.

CUm de *numero* hoc loco agimus, non loquimur de illo Arithmetico (*Algorithmo dicto*) quâ mercatura in suis negotiis, aut Geometria & Astrologia in suis calculationibus utitur; sed tales numeros intelligimus, qui Metaphysici, Physici seu naturales atque proportionales nuncupantur. Non enim per unitatem, istiusmodi vulgare unum, sed essentiam seu formam unicam intelligimus; nec per dualitatem duo in abstracto, sed aliquid materiale in concreto atque in rerum natura compertum denotamus. *Numerus* igitur *metaphysicus* est proprietatis essentiæ supersubstantialis distinctio, promanans ab uno & eodem fonte seu scaturigine. *Physicus* verò & naturalis in proportionibus variis consistit, quibus superior mundi pars à media, atque itidem quoque media ab infima & tertia differt. Et illa quidem prima in ratione numeri denarii reperitur, ætherea pars in proportione centenaria & elementaris in millenaria Hinc *ratione*

Geome-

Geometriæ haſce mundi partes conſiderando, ſuperiores numeri lineis, medii ſuperficiebus & inferiores corporibus; *ratione* verò *Muſicæ*, numeri ſimplices ſeu digiti divini vocibus ſuperexcellentibus, cœli empyrei excellentibus, cœli ætherei ſeu medii acutis & cœli elementaris gravibus; ratione porrò Arithmeticæ ſuperſubſtantiales unitatibus, empyrei radicibus ætherei quadratis & elementares cubis correſpondent. Non igitur intenditur hoc loco naturalis numerus, ſed formalis ratio, quæ eſt in numero. Nam forma mundi ab unitatis eſſentia defluens in dualitatis ſeu quaternariam naturam, ſua præſentia majori aut minori in hoc mundo numeros proportionales & pondera ac menſuras producit: Unde fit, ut materiæ ſeu naturæ humidæ portio formali præſentia deſtituta, magis gravis, groſſa, cruda atque opaca ſit & magis deorſum tendens; cùm è converſo portio ejus, formali præſentia locuples & plena, exiſtat ſubtilior, tenuior, levior, pulchrior, vivacior, nobilior, maturior & magis ſurſum elevata; & id quidem etiam multis proportionibus: ſic quatuor elementorum ſubſtantiæ orbes, ſuis libratorum trutinis juſtitiæ, altius vel ſubmiſſius ſecundum formæ ſuæ merita ſuſpenduntur. Sic ſtellæ & quælibet cœli ætherei ſphæra, rutilis ignibus decorata admirabili naturæ artificio & ordine ſuſtinentur atque ſuſpenduntur, ſecundum formæ ſuæ nobilitatem. Atque in eorum centro Solis pulchritudo ideò collocatur, ut, tanquam oculus mundi, omnia contueatur, aut inſtar cordis totius vitam ſui luminis orbiculariter corruſcantis, ubique diſpergat atque diſpenſet. Cœlum etiam empyreum virtute hujus formæ in ſuas hierarchias (quarum una eſt altera virtute ſublimior & excellentior) diſtinguitur, atque ſic in cæteris: Quæ iterum mundi materialis diviſiones ſubdividuntur gradibus aliis infinitis, & à nobis non definitis. Atq; has mundi portiones, aut materiæ aut formæ portionibus differentes, numeros noſtros phyſicos appellamus; ex quorum unione, variaque commixtione res variæ, naturâ ſpecie, aſpectu & qualitate diſtinctæ in orbe producuntur. Ex his igitur mundus & mundi partes conſtitutæ ſunt; Ex his ejus anima diverſo modo hîc vel illic in ſuo ſpiritu vel materia aquea ſeu humida agit; ex his anima unica in multitudinem materiæ expanſa, in nomen multitudinis, ſecundum creaturarum ſpecies, imò & ſpecierum individua ingreditur; ita ut mundi univerſalis quilibet radius, in materiam ſeu corpus creaturæ iniens, ejus anima dicatur. Sed tamen homo divinum animal ſuper omnes alias mundi creaturas hoc honore gaudet, quod ſpiraculum ſpeciale ſuper illud mundi vitæ munus à Deo accepit. Unde præter mundi donum, mente divina, divino Dei actu & radio fruitur, quo intellectualis & rationalis ſolus inter omnia cætera animalia dicitur. Hiſce igitur debito modo conſideratis ad animæ humanæ numeros accedamus; quæ quidem retinet in ſe portionem cujuſlibet regionis ſeu cœli mundi: unde homo mundi dicitur imago, ut mundus Dei. Ex ſupremo igitur cœlo habet ſuum intellectum & rationem, ex medio ſuam animum vitalem & ſpiritum æthereum, ejuſdem animæ vehiculum, ex infimo ſuſcipit formaliorem elementorum partem, organis cæteris præſtantioribus animæ humanæ portionibus inſervientem. Super has omnes portiones vehitur Mens, æternæ eſſentiæ propago, radius Dei atque donum increatum, ab ore ſuperſubſtantiali efflata. Mens igitur facilè ſe jungit cum ſeminibus ſuæ naturæ, videlicet cum intellectu agẽte, ſeu ignea cœli empyrei portione; ſimiliter cum anima, quæ eſt ignea ſeu lucida cœli medii natura, & hæ tres lucis portiones cum formaliori elementi ignis portione; quod quidem etiam facilius fit, quoniam ab eodem fonte lucido ortæ ſunt. Sic etiam eſt inter partes materiales unica facilisque mixtio. Nam ſpiritus rationalis ſeu intellectus patiens ſe unit cum ſpiritu æthereo, & ille cum aëre; nam ejuſdem ſunt naturæ, cùm ab eadem abyſſo & hyla ſint derivati. Sed tamen lucis portiones

tiones dignitate exaltantur, una ſuper aliam propter majorem aut minorem ſuam immunitatem à materiæ vinculis. Mens ergo puriſſima in ſe eſt,& ab omni iniquinatione libera,quia increata. Intellectus agens magis materiæ humid æalligatur,quia primæ materiæ compoſitionis portio eſt formalis;ſed quia hic nonniſiunica ſpiritus materialis portio adeſt tribus formæ lucidæ partibus, ideò hæc compoſitio eſt ſimpliciſſima totius compoſitionis pars. Anima autem media eſt adhuc magis in ſpiritus centro circumſepta;unde non ita libera eſt, atque lux illa compoſitionis cœli empyrei,adeoque etiam nobilitate eſt inferior,quippe quæ æqualem ſpiritus portionem,cui includitur,& qua circumſepitur,habet. Lux denique elementaris omnibus lucis portionibus depreſſior & ſpiritus elementaris ac aërii multitudine magis impedita, cæterisque lucis partibus ignobilior eſſe dignoſcitur, quoniam tribus materiæ humidæ portionibus includitur,& veluti captiva detinetur; Unde in ſua natura eſt eo deterior,quo magis deorſum tendendo,multitudine materiæ coarctatur. Simili etiam ratione ſe habet ſpiritus rationalis ad vitalem, ut ſpiritus empyreus ad ſpiritum ætheris;atque itidem quoque ſpiritus vitæ ad ſpiritum facultatis naturalis,ut ſpiritus æthereus ad elementarem,quoniam multitudine formæ nobilitatur ſpiritus,paucitate verò vileſcit. Hinc ergo oriuntur animæ numeri ſimpliciores & magis compoſiti;hinc ejus harmonia gravior & acutior;hinc pondus & menſura;hinc ejus radix quadratum & cubus,atque omnes aliæ proportiones cum mundi proportionibus exactè convenientes. Nam ut ad mundi compoſitionem novenarius numerus concurrebat,ſic itidem hic quoque in animæ humanæ compoſitione idem iſtud accidit. Nam inquit *Mercurius Triſmegiſtus: Verbum eſt in mente*,& nos dicimus, *Filium eſſe in Patre*; unde dualitas formalis reflexa in Unitatem facit Trinitatem,quæ ducta in ſe producit numerum novenarium;ex quo fiunt radices cœli intellectualis,qui iterum ductus in radicem ſuam formalem producit 27. ita ut unitas animæ ſit actus ſeu radius Dei ſeu mens,in qua verbum eſt. Deinde denarius numerus eſt radix compoſitionis intellectus agentis cum patiente,quæ radix dicitur animæ humanæ;cujus quadratum eſt centenarius;qui eſt quadratus numerus radicis intellectualis, videlicet anima cum ſpiritu æthereo;cujus cubus eſt millenarius. Elementum ſcilicet ignis cum ſuo ſpiritu ſeu ſphæra humiditatis,quibus eſt corpus ſeu baſis hominis iterni. Eſt iterum & alia radix in rerum natura conſideranda;videlicet unitas formæ ad dualitatem materiæ,quæ junctæ faciunt numerum ternarium,qui multiplicatione in ſe hoc idem præſtat,ut in ſequenti demonſtratione declaratur. Hi igitur ſunt gradus,quibus anima deſcendit à cono uſque ad pyramidis materialis baſin,ab unitate & ſimplicitate materiæ ad multitudinem, atque ita magis magisque materiæ abyſſo tegitur atque abſconditur. Imò verò & per hos gradus revertendo & materiæ habitum magis magisque deponendo ac tenebrarum craſſitudinis velamenta exuendo, reſolutione gradatim facta,ſurſum vice verſa,à multitudine verſus unitatem iterum aſſurgit. Concludimus igitur ex his,quod unitas,in ſimplicitate eſſentiæ increatæ reperta,ſumatur pro Deo Patre,à quo Filius & ab utroque Spiritus ſanctus promanat,à quibus 9.digiti numeri ſimplices: In ſimplicitate eſſentiæ creatæ,hoc eſt,in ſuprema materiæ regione,ubi unitas cyphræ præponitur,ibi dicitur Mens,à qua intellectus tanquam filius procedit. Nam Filius in Trinitate eſt ſapientia Patris; & ab utroque ratio procedit,tanquam ſpiritus à mente & intellectu derivatus: In portione etiam mediæ compoſitionis,ubi unitas cum duabus cypris conjungitur. Primum mobile unitati comparatur;Sol dualitati & Spiritus æthereus Trinitati ſeu tertiæ perſonæ. Nam primum mobile eſt quaſi Dei Patris voluntas,& origo & quaſi fons & unitas atque terminus,à quo cœli creaturæ inferio-

res

res motum ſuum hauriunt. Solem etiam appellavit *Plato filium Dei viſibilem: Æthera quoque Spiritum vitæ* appellaverunt Philoſophi veteres, eò quod vitæ ſit vehiculum, quo inferiora vivunt. Movetur ergo lux ſolaris à primo mobili, hauritque ſpiritus eſſentiam, à motu & lumine primi mobilis & Solis procedentem. In regione inferiori, ubi unitas cum tribus cyphris collocatur; Pater igni ritè comparatur; Filius aëri, quatenus ſuavis moderator atque benignus mediator eſt; & Spiritus ſanctus aquæ propter rationes ſuperius allagatas. Terra autem jacet quaſi totius fundamentum, in cujus centro unitas etiam reperitur cum tribus cyphris. Unde patet, quod DEUS ſe multiplicet toties, quoties perſonæ recenſentur in Trinitate ſacroſancta, ut integra mundi materia vertatur in eſſentiam ejus divinam: Nec certè relicta erat terra, ſeu totius fundamentum vacuum; ſed in illam etiam ipſam ingreſſus eſt Salvator, quoniam, ut dictum eſt, *terra germinabit Salvatorem*, &c. Eſt ergo omne, quod eſt, ipſe DEUS. Extra mundum adeſt ſibi in eſſentia ſuperſubſtantiali & vocatur *Adonai*. In ſuperiori mundi regione adeſt mundo ſpirituali, & vocatur *Mens*. In media mundi creati regione dicitur *vita*. In infima nuncupatur *corpus*. Et totum in toto ac omne creatum nihil præter Deum ſunt; quatenus omnia bona dicta ſunt, & verò nihil, præter ſolum Deum bonum dici debet, à quo ſola eſt bonitas. Nam ejus bonitate omnia exiſtunt, & ſine illa nihil in actum produci potuit; quoniam ſola Dei bonitas, lux & benevolentia eſt rerum omnium actus, in quo, à quo & per quem omnia, quæ ſunt, exiſtunt, & ſine quo nihil. Quicquid ergo actus eſt, DEUS eſt, quia ſolus DEUS eſt actus: Et proinde actus ac vita creaturarum eſt DEUS, quoniam in Verbo erat vita, &c.

Demonſtratio luculentiſſima numerorum formalium, tam in perſonarum DEITATIS *ante mundi creationem ab unitate ſuperſubſtantiali profluxu, quam in coſmi & creaturarum ejuſdem tempore creationis promanatione, ubi declaratur, qua ratione primum digiti formales ab unitate ſuperſubſtantiali, deinde articuli, & tum poſtea numeri centenarii, atque denique millenarii ad diverſam mundi conſiſtentiam producantur.*

Vidi Jehovam in altissimo throno super palatium mundanum elevato sedentem: illudq; palatium erat gloria Conditoris plenissimum. Esaiæ 6.

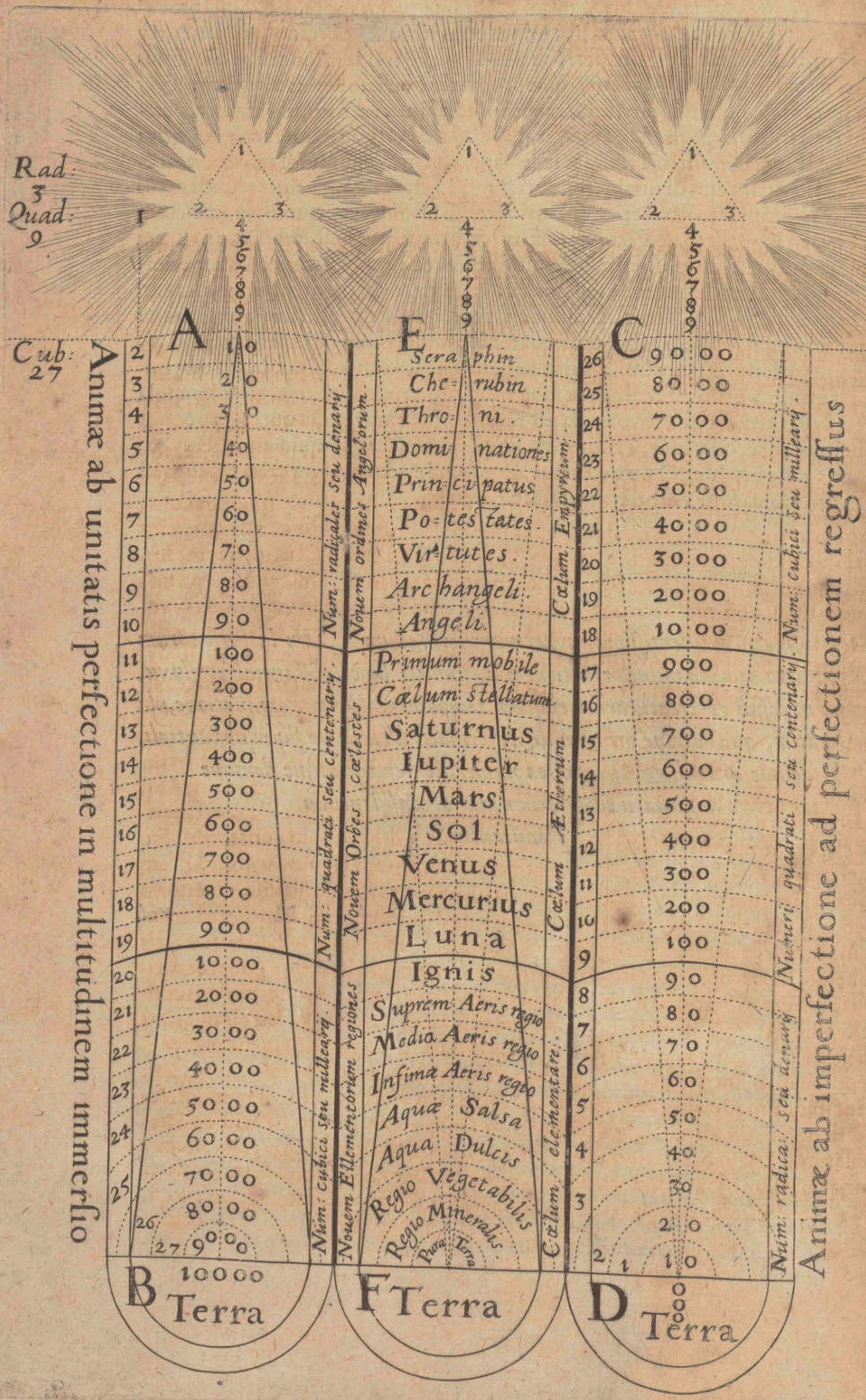

A.B. *Pyramis materialis in profundum anima ab unitate ſeu fonte formali egrediens, proportionibus radicali quadrata aut cubica ſubmergitur.*

C D. *Pyramis formalis, cujus actione circa diſſolutionem (vincula materialia corrumpendo) verſata anima Pyramidis materialis à multitudine & profunditate, ad unitatem gradatim & proportionaliter reducitur.*

E F. *Mundi proportio ex duabus prædictis Pyramidibus ſimul unitis conflata.*

CAP. III.

Qua harmoniæ mundanæ virtute Mens ad corpus ſuum opacum alliciatur.

REs eſt valde difficilis & rationi humanæ vix pervia, quomodo Mens divina & immortalis à ſummo ſuo tabernaculo & ſacroſancta ſede in infimam, tenebroſam, immundam & mortalem hominis manſionem, ſuæ naturæ tam oppoſitam, introducatur. Hoc tamen voluntate divina fieri videmus, motuſque ille animæ ad inferiora proculdubio inducitur blanditiis & adulationibus ſpiritus mundani, utpote qui erga tenebrarum maſſam, tanquam ſuum progenitorem, amorem haud exiguum habet; id tamen, quod nonniſi motu & voluntate Creatoris perficitur, quò nimirum in terris etiam & cœlo infimo nobilis quædam creatura ad Creatoris imaginem inveniatur, quæ ratione imbuta Creatorem ſuum cognoſcat, ejus opera contempletur & admiretur, ac Deum ſuum Creatorem extollat, laudet & cultu divino honoret: Atque hoc quidem comprobatur ex eo, quod impoſſibile eſſet menti iſti in locum hunc, ſuæ naturæ ita contrarium, deſcendere, ſine egregia illa atque admirabili Creatoris ſymphonia, à qua omnis concordia & harmonia mundana oritur. Deſcendit ergo imprimis mens cum intellectu in ſphæram animæ mediæ, alis ſpiritus rationalis vecta. At verò cum 1. ſeu conus pyramidis materialis ſe habeat ad 2. (ubi ſcilicet interſectio pyramidum fit in ſphæræ æqualitatis loco) in proportione dupla, ſequitur exinde, quod mens ad illam ſtationem deorſum à ſua ſede connaturali feratur virtute harmoniæ Diapaſon. Per Diateſſaron igitur transfertur deorſum, proſiliendo uſque ad baſin cœli empyrei ſeu firmamenti, à quo iterum per Diapente ad orbem Solis ſeu ſphæram animę mundi, deorſum ſemper penetrãdo vehitur. Diateſſaron ergo cum Diapente junctum producit Diapaſon: Atq; hæc eſt ejus harmonia mundana ex Diapaſon ſpirituali conflata. Hæc eſt mentis in ipſius itinere mundano ſtatio media, in qua anima mundi cum ſpiritu ſuo mentem & intellectum agentem cum rationali ejus vehiculo recipit. Ab hac iterum ſtatione deorſum adhuc ſubterlabitur mens in duplici ſuo diverſorio per conſonantiam Diapente materialem ſeu corpoream; cujus harmoniâ deorſum ad convexam elementi ignis ſuperficiem pervehitur; ubi regio elementaris in aëreos ſuos amplexus eam cum duplici ejus vehiculo illiusque gubernatoribus non ſine adoratione divinorumque reſpectu excipit. Atque ita mens cum tribus ſuis ſatrapis, luce videlicet intellectuali, vitali & ſenſitiva ſeu elementari in triplici ſuo curriculo deorſum tendit, ad terram pervenit, & in ſuum carcerem tenebroſum virtute Diateſſaron elementaris ſeu corporalis includitur. Hoc itaque modo virtute conſonantiæ Diapaſon materialis mens cum ſuis ſubditis deſcendit atque induit corporeum ſuum velamentum. Nam ex Diateſſaron & Diapente materialibus Diapaſon exultat; quod etiam inde probatur, quia 1. coni pyramidis formalis, in centro baſis pyramidis materialis reperti ad 2. interſectionis comparata, in dupla habetur proportione. Quod autem

consonantia Diatessaron in utroque extremo comperiatur, ex eo declaratur, quod proportio talis ibi inter materiam & formam invenitur, à 3. scilicet ad 4. videlicet sesquitertia, ex qua conflatur consonantia Diatessaron. Similiter consonantia Diapente reperitur, tum sursum tum deorsum numerando à sphæra æqualitatis, quoniam in iis locis invenitur proportio sesquialtera; videlicet inter proportiones materiæ & formæ, nempe 2. ad 3. Sed quoniam hujus harmoniæ mysterium luculentius in historiæ nostræ macrocosmicæ harmonia explicatum est, vos illuc remissos velim, dum hoc in loco de harmonia animæ ex numero septenario derivata, verba nonnulla (licet presse) faciemus; quoniam hic numerus magis propriè ad animæ humanæ compositionem (propter immensam suam proprietatem arcanamque ejus dispensitionem) pertinere videtur. Animam ex luce & subtilissimo spiritu, hoc est, ex agente & patiente conflatam esse neminem sapientem latebit. Cùm verò activa animæ portio iconem Trinitatis præ se ferat, quatenus verbum dicitur esse in mente & mens in intellectu agente, idcirco numerum formalem seu proprietatem divinitatis, hoc est, ternarium divinum sibi vendicat; qui additus numero suæ portionis passivæ, quaternario scilicet, producit numerum septenarium, ex quo componitur anima humana; per cujus harmoniam triplicem deorsum incorporeum suum diversorium vehitur. Sed quoniam tam de admirabili hujus numeri effectu & mysterio, in compositione animæ & ejusdē harmoniæ, quæ ab alto in corpus introducitur, versante, quàm de arcana ejusdem dispositione in liberatione animi à corpore, ligamentorumque elementariorum resolutione, in tractatu nostro de Morte, uberius loquemur, hujus numeri efficaciam ad animæ humanæ existentiam hoc loco omittemus, atque ocularem solummodò demonstrationem harmoniæ animæ ad illam mundanam relatæ modo sequenti depingemus.

CAP.

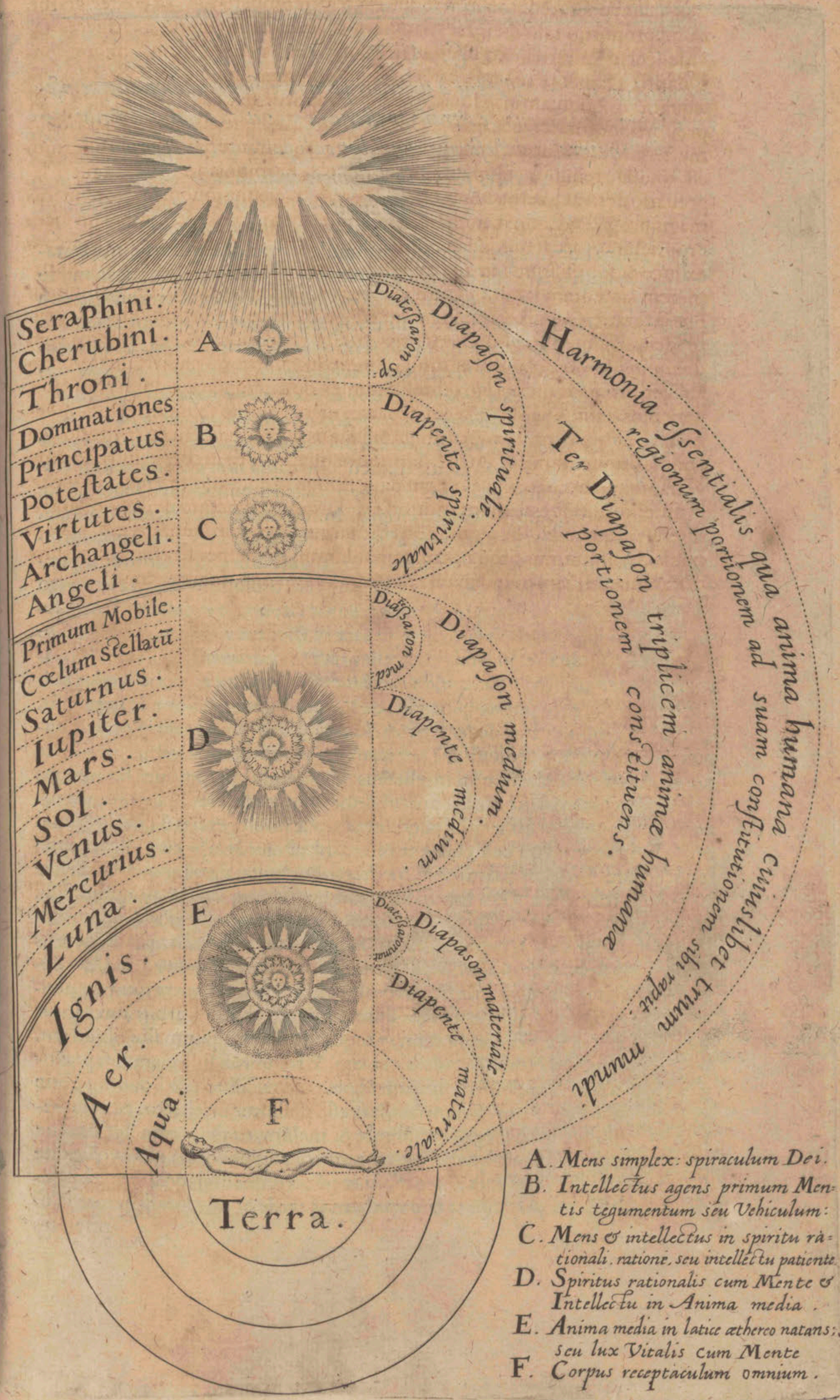

A. *Mens simplex: spiraculum Dei.*
B. *Intellectus agens primum Mentis tegumentum seu Vehiculum:*
C. *Mens & intellectus in spiritu rationali. ratione, seu intellectu patiente.*
D. *Spiritus rationalis cum Mente & Intellectu in Anima media.*
E. *Anima media in latice æthereo natans: seu lux Vitalis cum Mente*
F. *Corpus receptaculum omnium.*

CAP. IV.

Quomodo mens & intellectus à superiori per universum mundum ad ejus inferiora, ad centrum usque penetrans, mysteria cujuslibet cœli animadvertat, & de natura ac dispositione cujuslibet cœli participet & ipsorum virtutes secum in hominem mundanum introducat.

UT anima humana per harmoniam mundanam in obscurum suum habitaculum immigravit, sic etiam hominem mundanum incolens, non modò retinet secum actum symphoniæ mundanę, sed etiam concordiæ divinæ ideam secum rapit; Unde fit ut sonis Musicæ vulgaris mirum in modum afficiatur. Hinc est, quod *Jamblicus* hujusmodi sermones jactavit: *Anima*, inquit ille, *in mundo intelligibili audivit harmoniam divinam, cujus hîc reminiscitur, quando audit melodiæ divinæ vestigium; reminiscens verò ad eam vehementer afficitur si est in numero animarum, quæ ipsam harmoniæ ideam præcipuè contemplatæ sunt in patria. Ejusmodi verò affectu facta familiaris Deo jam afficitur singulari quadam præsentia Dei, unde mirabilia facit.* Hujus ergo afflatus miraculique causa non est passio ex sonis illata, non animæ natura ex harmonia composita, sed similitudo ad Deum, Deiq; præsentia. Sunt igitur imprimis vestigia Musicæ & melodiæ divinæ in mente, cujus pulsatione suavi ad summum allicimur bonum, & contemplationem rerum divinarum. Ex parte animæ intellectualis gustat homo (beatitudine præditus) de proprietatibus intelligentiarum novem ordinum; videlicet de igneo *Seraphinorum* intellectu, atque charitatis eorum dono, de excellentissimo *Cherubinorum* munere, in multitudine sapientiæ & scientiæ versante, de sinceritate *Thronorum* in judicio & justitia, de excellentia *Dominationum* in virtute, de moribus & reverentia *Principatuum*, de *Potestatum* fortitudine ad debellandos malignos Dæmones in pugna spirituali, de *Virtutum* illuminatione & miraculis, quas Dei virtus illustrat, de secretis *Archangelorum & Angelorum* in officiis, annunciationibus & obedientia. De his, inquam, omnibus dotibus participat homo ratione excellentiæ sui intellectus, hujusmodi cogitationes hominibus tribuentis; cujus virtute anima procul dubio (mente scilicet præeunte ad ejus auxilium) tantum præstare posset, quantum ipsæ intelligentiæ, si crasso & tenebroso suo carcere non coärctaretur, & erroribus ejusdem præstigiosis minimè seduceretur. Virtutes etiam in cœlo æthereo contentæ propter animæ mediæ naturæ portiones cum suo spiritu homini non desunt. Nam à primo mobili, quod cœlo intellectuali contiguum est, virtutem talem possidet, ut voluntatem suam ab eo derivatam cum intellectu conjunctam habeat, semper ad mentis bonum tendens, qui quidem intellectus vias & semitas voluntati non aliter delineat quàm lumen oculo; non tamen voluntatem movet contra suum appetitum, sed manet ea suæ operationis domina; unde liberum arbitrium dicitur hæc voluntas; quæ licet ad bonum, tanquam ad adæquatum sibi objectum, tendit, aliquando tamen occœcata errore, & tenebrosi sui velamenti præstigiis, vique animali impellente malum eligit, credens, illud esse bonum. Hinc ergo est, quod liberum arbitrium facultas esse definitur intellectus & voluntati, qua bonum eligitur, gratia assistente & malum, ea deserente. Ipsa itaque gratia, quam etiam charitatem sive amorem vocant Theologi, est in voluntate sicut primum movens, qua absente, universus consensus labitur in dissonantiam. In his itaque participat animæ ætherea pars de primi mobilis natura. Pro-

prietates

prietates etiam tres rapiebat à cœlo ſtellato, cuilibet ex tribus Zodiaci triplicitati convenientes, quas etiam proprietates ſibi ad perfectionem officii ſui in corpore humano conjunxit. Nam facultatem ſuam attractivam ab *Ariete, Leone & Sagittario*, triplicitatem igneam conflantibus, deprompſit; retentricem à *Tauro, Virgine & Capricorno*, concoctricem à *Geminis, Libra & Aquario*, & expultricem à *Cancro, Scorpione & Piſcibus* ſibi vendicavit. Deinde tranſeundo ſphæram *Saturni* vim ſuam receptivam ab eo habuit, gravitatem etiam & conſtantiam in propoſito ſuo, atque prudentiam cum profunditate. Ex orbe *Jovis* juſtitiam, virtutum amorem, honeſtatem, manſuetudinem & facultatis naturalis gubernationem pro ſua portione rapuit. Ex regione *Martis* vim impulſivam & iraſcibilem, audaciam, potentiam & fortitudinem habuit. Ex *Solari* ambitu facultatem ſuam vitalem hauſit. Ex *Veneris* circuitu virtutem ſumpſit concupiſcibilem, hilaritatem & delectationem in Muſica. Ex orbe *Mercurii* vim ſuam phantaſticam & ingenii acumen, ſcientiarum amorem & memoriæ perfectionem acquiſivit. Et à *Lunæ* ſphæra ſuam crefcendi atque decreſcendi poteſtatem attraxit. Denique inferior ejus portio, quam ſenſitivam & animalem appellamus, complexiones, humores & reliquas proprietates, organis ſenſibilibus convenientes, ſecum ad elementaris compoſitionis perfectionem & complementum pro ſua portione in diverſorium ſuum opacum introducit. Ex quibus evidentiſſimè apparet, quod anima ſibi allectet in itinere ſuo, ab unitate peregrinando ad multitudinem, infinitas macrocoſmi proprietates ab harmonia ejuſdem divina profluentes. Atque hic diligenter obſervandum eſt, quod diſcordiæ non pulſent animam humanam à cœlo empyreo, quoniam illud propter ſuam puritatem, divinitatem & ſimplicitatem ſemper verſatur circa bonum, ſed ſoni litigioſi, quàm ſæpiſſimè percipiuntur à cœlo ſtellato provenire, verbi gratiâ: *Saturnus* invidioſa ſeminaria nonnunquam diſconvenienter atque diſcrepanter in animam infundit; ſimiliter odium, turpitudinem vitæ, melancholiam & hujuſmodi alia; *Mars* etiam nonnunquam iracundiam, ſeditionem, litem, deriſionem, adulterium, inceſtum, inconſtantiam & hujuſmodi alia immittit in inferiora propter incongruas ſuas cum nonnullis naturis inferioribus pulſationes. Unde hi *Planetæ infortunati* dicuntur; cujus rei rationem in Muſica noſtra mundana recenſuimus. Elementorum autem regiones, propter extantem in illis materiæ multitudinem repertæ, ſunt diſcordiis pleniſſimæ; quoniam eorum numerus binarius eſt diſcordiæ & litigii origo. Atque hinc fit, quod tot in hac regione ſint altercationes, tot corruptiones rerum, earumque de una forma in aliam mutationes. Sed & ipſa elementa inter ſe litigarent, & invicem bellum gererent perpetuum, niſi honorabile illud medium, cujus virtute res litigantes pacis & cõcordiæ vinculis ligantur atque connectuntur, intercederet. At verò mens ab omni paſſione, malevolaque materiæ diſpoſitione libera eſt, ſemperque in ſuo ſtatu conſtans & immobilis reperitur; nec enim ab aſtrorum influentiis, aut intelligentiarum impulſu flectitur, ſed ab omni operatione & actione rerum, quæ ſedi ejus connaturali ſubjiciuntur, immunis exiſtit. Unde manifeſtum eſt, quod corporibus, quibus illa prædominatur, non poſſint aſtra neceſſitatem imponere. Nam ſapiens & benedictis mentis divinæ radiis conſperſus, atque imbutus ipſis aſtris dominabitur; Nec certè illam in parte animæ intellectiva poteſtatem habent ſtellarum & planetarum influentiæ, quatenus ſpiritus rationalis proximum eſt mentis vehiculum & ſupra ſyderum poteſtatem naturaliter exaltatus: Sed tales homines, qui intellectus munera, mentisque heneficia recuſantes, beſtiarum more ſunt ſola anima vitali contenti, & irrationalitatem rationalitati præponentes, nec ullo modo ſpiritualibus oculis res divinas intuentes, ad terreſtria duntaxat prono vultu reſpiciunt, animalem

ſo-

ſolummodò & ſenſualem vitam amplectentes; hi, inquam, virtutem cœleſtem & divinam ignorant, nec ad eos arcana pertingere poſſunt. Hujuſmodi juxta *Merc. Triſmegiſt. ſicut illi, quibus mens aut abeſt, aut vacare dicitur*; atque in his anima vitalis, à cœlo æthereo derivata, primum & principalem obtinet locum; Unde fit, ut hujuſmodi hominibus dominentur aſtra, iisque imponant neceſſitatem, non minus quàm ipſis beluis & planetis: quoniam anima vitalis cum ſuo ſpiritu eſt de natura ſtellarum atque cœleſtium, ac per conſequens facilimè eorum impreſſiones ſuſcipit; quippe quæ ab eorum fonte dimanat, mediisque à Deo ordinatis inde ſubterlabitur, & in corpus humanum migrat.

TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER V.

De Microcosmo externo.

CAP. I.

De cujusque creaturæ corporis sive mineralis, sive vegetabilis, sive animalis origine; & quomodo animalium, vegetabilium & mineralium externa inter se differant; Similiter de Solis virtute ad animalium creationem, & de duplici rationabilitatis differentia.

HOminem internum ex triplici animæ constitutione seu actu vel radio primario, secundario & tertiario conflatum esse, in libris præcedentibus satis apertè declaravimus. Hoc verò libello, palatii seu receptaculi ejus materiam, naturam & fabricam breviter & succinctè explicare nobis proposuimus, quod corpus humanum, homo externus, & teste *Johan.* 4. 9. *domus hominis interni* appellatur. Quod igitur ad ejus materiam attinet, ex multis sacrarum Scripturarum locis, eam esse *terram & lutum*, colligimus, *Gen.* 2. 7. *& ibid.* 3. 19. *& ibid.* 18. 27. *& Tob.* 4. 9. *& ibid.* 16. 18. De cujus originis, naturæ, qualitatis & opacitatis ratione mentionem satis perspicuam in *Tractatu nostro primo, de Macrocosmo* habuimus; ubi demonstravimus, ipsam esse universalium spirituum tenebrosorum fœcem, triplici Spiritus increati revolutione ad fabricæ macrocosmicæ centrum repercussam; ita tamen, ut spiritus nonnulli densi aquarum seu spirituum universalium in hoc capite, quasi mortuo adhuc delitescant cum scintillis nonnullis lucis triplicis vix perceptibilibus, è quolibet trium cœlorum seu qualibet mundi regione materiæ spiritus occulti glutinosæ & viscosæ inhærentibus ac tenebris submersis. Hinc mineralium origo à crassissimo & densissimo spiritu regionis inferioris seu sublunaris, & tali lucis scintilla; unde eorum pondus & gravitas, difficilisque dissolutio propter spissitudinem materiæ, lucis scintillas includentis, provenire percipiatur. Inde etiam fit, ut metalla & cætera mineralia

magis deorsum tendant, & in venis terræ profundioribus reperiantur: Hinc etiam vegetabilium & plantarum ortus seu principium; quarum nec spiritus ita spissus & grossus est, nec scintilla seu radius ita debilis & captivus seu impeditus, ut ille mineralium; quoniam planta habet hanc suam proprietatem à spiritu in tenebris secundarum umbrarum incluso, videlicet tenebrarum medii cœli & à luce quoque tali in eo occultata. Unde fit, ut natura vegetabilium ita se habeat ad naturam mineralium, sicuti natura cœli medii se habet ad cœlum infimum, Id quod etiam demonstratur, tum per eorum situm in terra, tum per eorum naturam & dispositionem. Nam mineralia magis deorsum in terra reconduntur atque submerguntur, & more occulto vivunt, propter exiguitatem scintillarum suarum; quoniam minor ipsis est ignis portio. At è converso vegetabilia seu plantæ penetrant terræ superficiem, & in aëris ac aquæ regionem versus locum suum connaturalem quotannis sublimantur & attolluntur, sensibilitérque vivere, & de statu ad statum movere percipiuntur. Unde spiritum & lucem liberiorem, vivaciorem & subtiliorem habere observantur, quam corpora mineralia; atque ita elevantur supra naturam mineralium non aliter, quàm ætherea regio superillam, quæ communiter elementaris & sublunaris dicitur. Ex his ergo patet, quod spiritus grossioris portio cum infinitis lucis duorum cœlorum infimorum scintillis in ea inclusis; sub opaca & tenebrosa terræ dispositione tertio die, immediatè post terrestrium fœcum ad fabricæ & peripheriæ centrum repercussionem delitescere cœperit: Non tamen tam validi fuerunt hi radii in spiritu terrestri inclusi, ut animalia potuerint producere; utpote ad quorum compositionem lucis portio efficacior, & qualitate subtilior requiritur, qua huc atque illuc super terræ superficie ferantur sine ulla illigatione aut agglutinatione pedum aut radicum suarum ad orbem terrestrem; ut scilicet quædam natent in aquis super terra, alia in aëre volent super aquis, alia huc atque illuc super terræ superficie & aquæ facie in aëre discurrant. Est igitur procul dubio majus adhuc mysterium hic investigandum, unde à posteriori altius versus unitatis punctum est ascendendum. In *Tractatu nostro Macrocosmico* Solis ortum & creationis ejus rationem immediatè à terræ fundatione & circa centrum conglobatione seu aggregatione deduximus; quod scilicet radii infiniti, cœli prioris & superioris, in viscosa spirituum spissiorum ejusdem cœli materia capti atque inclusi, simul cum umbris ejusdem cœli ad centrum fuerint repercussi, quorum spiritus eos includentes, quoniam à deformitate tenebrarum nullibi præterquam in loco & puncto immunditiei purgari & emundari potuerunt, idcircò spiritus solaris, ad cœlum empyreum pertinens, obscuritatem suam eo in loco exuit, & virtute consistentis in eo lucis primariæ taliter in altum elevatus est, qualiter fusum, adhibito igne artificiali, cernimus sursum ferri; Spiritum enim hunc solarem cum sua luce longe aliter se habere, quàm spiritum illum vegetabilium, qui à cœlo medio derivatur, supra declaravimus. Nam plantæ spiritus, cum sua anima ad patriam suam ascendere appetens, sursum quidem etiam tendit à terra versus cœlum; sed quoniam elementum ignis contiguum est spiritui æthereo cum ejus anima seu luce, fit inde, ut immediatè illud surgat cum parte æthérea; & similiter quoque ulterius, quia aër contiguus est in natura sua elemento ignis, ideò ignem sine suo consortio discedere non permittit, atque hanc etiam prærogativam habet aquæ elementum apud aërem, & itidem quoque elementum terræ apud aquam: Unde propter terræ fixam & ponderosam molem impeditur ætherea plantæ pars in desiderato suo itinere per fixam & ponderosam terræ qualitatem, atque ita semper ad terram reverti cogitur. At verò spiritus solaris in suo ascensu declaravit se ex nobiliori progenie & loco excelsiori ortum; quoniam absque ullo terræ aut tenebrarum impedimento in

cor

cor cœli ſublimatus & exaltatus eſt. Nam communicationem taliter hic ſpiritus cum cœlo æthereo, qualiter ſpiritus vegetabilis cum terra; quippe cujus radices taliter figuntur in centro & corde cœli ætherei, qualiter illæ plantarum in terra. Hinc eſt quod aurea, vitalis & incorruptibilis hæc mundi planta non impediatur in ſuo aſcenſu ab elementis: quia ejus materia cum illis non eſt contigua, ſed interpoſita eſt ſubſtantia regionis mediæ inter ignem & cœlum empyreum, ſeu intellectuale, unde nec ignis, nec aër, nec aqua, nec terra, hunc ſpiritum ſurſum ex terra evolantem, retinere potuit, ſed ſolus æther, qui ei ſitu ſuo naturali contiguus eſt non aliter, quàm ignis ætheri. Ex his igitur patebit ſubtiliter intuentibus, quod Solis natura, cùm ſit de origine cœli empyrei ſeu rationalis, tum propter maximam actuum ſuorum vivacitatem, tum etiam propter mirificam ſuam in vita rerum animalium poteſtatem & virtutem, animalia illa cujuſlibet generis, quæ die quinto & ſexti diei principio creata fuerunt, vivifica ſua poteſtate produxerit. Nam ante ejus in cœli corde apparitionem, nullum animal in infimæ regionis expanſo ſive ſuper terra creatum fuit. At verò poſt quartum diem, in quo Sol apparebat in cœlo, à principio nempe quinti diei ad finem uſque ſexti, creaturæ animatæ gradatim fuerunt productæ. Ex quibus æquum erit conſiderare, quo animal ad ſuam compoſitionem & exiſtentiam requirat majorem caloris & lucis quantitatem, quàm minerale aut planta, & quod varia animalium genera ſecundùm majorem & minorem caloris ac lucis effectum procreentur. Nam in prima Solis è cœlo apparitione vapores naturæ humidæ, nebularum & ſpirituum materialium ex rebelli tenebrarum maſſa proſilientes, erant adhuc crudæ & minus concoctæ, quæ deinceps magis magisque indies ſolaribus radiis & actibus ſubigebantur, atque ita obedientiores factæ, res perfectiores & maturiores ſubinde proferebant. Hinc in principio quinti diei, quoniam humores erant adhuc valdè crudi & indigeſti, operatione Solis vivifica, in lucem edita ſunt animalia crudiora. Sic enim legimus, primo die piſces & aquatilia immediatè poſt Solis revelationem fuiſſe creata; Deinde obedientiori jam facto nebuloſo tenebrarum ſpiritu animalia magis aërea & volatilia ſecundo loco vitam habuerunt, lucemque viderunt; poſtea tranſacto demum quinto creationis die, animalia magis calida atque ignea vivere atque ſpiritum haurire cœperunt, videlicet animalia quadrupedia & reptilia. Manifeſtè igitur liquet, quod Solis dominium, magis magisque ſubinde humidæ naturæ ac maſſæ terreſtri inſultans, fuerit in cauſſa (divina & immortali natura ſic volente) quod varia & diverſa animalium genera in mundo inferiori fuerunt inventa; quorum alia fuerunt frigidiora, alia calidiora, alia terreſtria, alia aquatilia, alia aërea atque alia magis ignita: Quorum ſane omnium corpora à terræ portione, radiis ſolaribus & formalibus magis obediente, & actibus eorum magis correſpondente, ſelecta fuerunt; Nam terra hæc eſt omnium elementorum mater, quia ab illa procedunt iſta, & in illam revertuntur: Imò verò terra eſt mater & nutrix omnium rerum, quas concepit in utero ſuo ab igne, hoc eſt, à cœlo, vel actu cœleſti: quia cœlum, cujus imperator Sol eſt, compoſitorum omnium eſt pater; terra verò eorum mater. Hæc in viſceribus ſuis illa, tanquam mater fœtum ſuum, geſtat. In fundum namque terræ omnes influentiæ cœleſtes & præcipuè ſolares influunt, quæ tanquam rerum ſpermata, ibi veluti in matrice communi, includuntur; Unde propter varietates proportionum iſtarum deſcendentium, diverſæ diverſarum rerum in terra fiunt generationes, variæque oriuntur impreſſiones, quæ omnes in ſubſtantia terræ lutoſæ fiunt. Imò verò ipſa terra eſt radiorum ſolarium in ſpiritu æthereo vectorum, palatium, cui illi inſtar captivorum, includuntur & ſpiritus vitales nuncupantur; utpote quorum beneficio etiam domus iſtæ & tabernacula ipſorum vivere, ſentire & ra-

tionis ſcintilla frui dicuntur. Et,quod bona pace atque licentia tum veterum tum recentiorum philoſophorum ſit dictum (quorum ſententia eſt,animalia omnia præter ſolum hominem irrationalia eſſe) rationis quoque ſcintillas nonnullas habent cætera animalia præter hominem; quas à ſolari natura acceperunt,cum ejus radii participent de natura cœli empyrei & ſpiritu ejuſdem rationali. Unde animalium natura ſuper illam planetarum diſpoſitionem dignitate exaltatur,& flamma caloris ſui quodammodò ad cœli empyrei ſeu rationalis margines propter ſolarem naturam,cujus portionem in ſe retinet,penetrare animadvertitur. Nec inde ignaros replicare velim, me naturam beſtiarum cum natura hominum confundere;quoniam ſuperius oſtendi,hominis naturam cæterorum animalium naturæ,infinito reſpectu anteponendam eſſe,& præter illam cum brutis quadantenus communem rationis ſcintillam,ulterius quoque rationem completam & diſcurſivam ſimul intellectum & ipſam mentem ſeu radium immediatè à Deo procedentem in ſe habere,tali modo,quali cætera animalia hanc ſuam habent abipſo Sole. Homo denique animal admirabile & quaſi divinum in creatione miraculum terram quoque peculariter à Natura naturante ſelectam ad exiſtentiam ſuam externam requirebat,quam ea propriis manibus præparavit & ad effigiei ſuæ imaginem faberrimè condidit.

CAP. II.

Corpus humanum quid? Quod ſit terra pura & ſelecta,cum ſupremæ regionis mundanæ tenebris, primo creationis die, deorſum repercuſſis, præcipitata: & quomodo differat ab aliorum mixtorum tam mineralium & vegetabilium, quàm animalium materia.

HOmo igitur externus nihil aliud erat ante communicatum ei animæ ſpiraculum, quàm maſſa corporea ex luto ſeu limo terræ conflata, colore, ut nonnulli volunt,rubicundo;qualem fingunt Philoſophi in centro terræ puram & ſinceram inveniri;ſignificando per idipſum,quod hanc terræ particulam omnium perfectiſſimam DEUS ad præparandum ſpiritus ſui vitæ habitaculum elegerit,tanquam ſpiritibus tenebrarum purioribus & maturioribus magis repletam,atque ita ad nobiliſſimum & Deiformem illum ſpiritum humanum ſuſcipiendum maximè aptam & idoneam,utpote quàm *Paulus cum Xiſto Pythagoreo* templum Dei appellavit. Nam perhibente veterum nonnullorum autoritate,in terræ fundatione,die creationis tertio completa,fuit hæc terræ portio per divinam providentiam ad hoc opus præparata & deſtinata, ſeminariaque lucis & ſpiritus ætherei potentialia in ſe habuit ac poſſedit puriſſima & aptiſſima ad Deiforme illud fulgoris increati ſpiraculum,actus ſcilicet ſeu radii primarii,ſuſcipiendum. Hanc,inquam,terræ portionem Creator ad hominis externi effigiem & eſſentiam formabat;ut ejus internum inſtar habitaculi,reciperet;quare in hujus nares ſpiritum ſuum divinum inflavit. Atque hæc procul dubio differebat ab alia terrarum ſpecie,ad cæterarum creaturarum magis ignobilium ſtructuram adhibita,non minus,quàm terrea auri compoſitio ab illa cæterorum mineralium immundorum,quoniam,teſte *Platone*,formarum actus requirunt materiarum impreſſiones aptas & ſuis operationibus dignas, hoc eſt,anima tale deſiderat habitaculum,in quo agat & habitet quale ipſa eſt. Ex

quibus

quibus sequitur,quod,cùm mens sit radius & actus Creatoris diviniſſimus,immediatè ab ejus ore promanans, neceſſe ſit, ut palatium quoque præſtantiſſimum & ſibi ſimile requirat,in quo regnet & mirificas ſuas operationes præſtet. Ex limo igitur & luto præſtantiſſimo ac politiſſimo terræ conflatus fuit Adã ille externus: Unde liquet,quod ejus portio terreſtris non fuerit omnino arida,ut eſt ipſa terra groſſa in natura ſua,ſed quod habuerit inſe ſubſtantiam aquæ,qua, ejus ariditas fuerit in lutoſam quandam & limoſam diſpoſitionem redacta & contemperata. Ac tamen tota corporis eiuſdem denominatio à terra ſumitur eò,quod aqua groſſa nihil aliud eſt,quàm terra ſubtilis & terra nihil aliud quàm aqua groſſa: At ſicuti elementum ignis in relatione ſua contiguum eſt terræ groſſæ,reſpectu ſiccitatis ſuæ,& proinde quoque in terra potentialiter exiſtit, ſic etiam in terra ſubtili ſeu aqua groſſa potentialiter reperitur aqua illa ſubtilis ſeu aër,à quo aqua ſuam acquiſivit mobilitatem;quippe quæ duo elementa in natura humiditatis ſunt continua: Et tamen,quoniam nihil in Adami externi effigie,præter ſolam terram,videbatur vel tangebatur,ideò terra,lutum & pulvis in multis ſacrarum Scripturarum locis nuncupatur. Præparata ergo fuit hæc maſſa in luti vel ceræ mollitiem,quæ ad quamlibet cujuſvis imaginis figuram & effigiem ſuſcipiendam eſt idonea; eamque tandem DEUS Opt. Max. manibus ſuis in iconem & ſpeciem hominis externi efformavit,ſecundùm illud *Pſalm.*119.73. *Manus tuæ fecerunt me & plaſmaverunt me*,&c. Et *Job.*10.9.*ſicut argillam feciſti me*,&c. Hoc ergo eſt domicilium illud præclarum & palatium excelſum,corpusque illud microcoſmicum & inſignis homo ſeu Microcoſmus externus, baſisve ſeu fundamentum illud terreſtre, de quo ita loquitur *Job.* 4.9. *Corpus eſt domus lutea hominis interni,qui terreum habet fundamentum.* Et alibi *cap.* 16.18. *O terra ne tegas ſanguinem meum*,&c. Hic eſt ille homo,quem *Geneſis* 2.7. affirmavit *eſſe factum & formatum ex pulvere terræ*;& quem alibi *cap.*18.27.*pulverem & cinerem* vocavit. Et *cap.*3.19.*in pulverem dixit reverſurum.* Sunt etiam,ut mihi videtur,adhuc altiora quædam ad veram hominis externi cognitionem perquirenda. Unde, ſi ſecundùm noſtram intentionem, diligenter tres creaturarum inferiorum ſpecies; videlicet animalem, vegetabilem & mineralem intueamur,percipiemus evidenter,quemlibet earum ordinem non modo ſuam animam à qualibet mundi regione accepiſſe(videlicet animalia magis irrationalia,à Solis anima,quæ Solis creationem à prima regione derivavit;& magis rationalia immediatè à cœlo intellectuali, vegetabilia autem partim à cœlo medio & partim à forma elementari,& mineralia à luce cœli infimi)ſed etiam corpora ſua ſibi vendicare à tenebris cujusque mundi regionis,& id quidem ſecundùm ſuam in natura excellentiam. Nam univerſæ tenebræ in principio fuerunt terra inanis nuncupatæ à Moyſe,quæ equidem terra,triplici ſpiritus actione ad centrum,tertio creationis die, repercuſſa, non amplius terra inanis, ſed mineralium & vegetabilium ſpeciebus repleta ac dives fuit appellata. Ex ſuperiori igitur terræ inanis ſeu tenebrarum palpabilium portione conflata fuerunt Solis & ipſius hominis corpora; Cæterorum verò animalium corpora partim ex iiſdem tenebris,& partim de mediæ regionis ſpiritu umbroſo fuerunt compoſita; Similiter corpora vegetabilium participant de tenebris utriuſque regionis inferioris, atque reliqua mineralium corpora ex ſolius inferioris tenebrarum regionis portione prodierunt. Hinc ergo eſt,quod corpora mineralia ſpiſſitudine & ſoliditate differunt à vegetabilibus, atque itidem quoque vegetabilia ab animalibus; Nam magis dura & compacta ſunt corpora mineralium,minus verò vegetabilium & minimè animalium. Nónne etiam arguitur hoc apertiſſimè ex naturarum in hiſce corporibus ad invicem collatarum diverſitate,nobilitate & ignobilitate? Nónne operata eſt atque verſata natura

Solis in animatione horum corporum animalium, quæ immediatè post ejus exaltationem & positionem in cœlo fuerunt facta, tanquam in subjecto sibi magis naturali & conveniente? Nónne etiam situs & stationes suas acceperunt hæ compositorum species secundùm positionem ipsorum cœlorum, mineralia nempe versus terræ centrum, vegetabilia autem in superiori ejus regione & animalia super ejus superficie? Quid hoc ipso apud sapientes evidentius? Quid verò eo apud stultos absurdiùs? Nónne opaca sunt corpora mineralium, vegetabilium & animalium? Quod si igitur opaca omnia & tenebrosa, unde hæc ipsorum dispositio præterquam à tenebris? At fortassis hanc eorum discrepantiam à forma illorum provenire asseretis; Cui quidem replicationi vestræ si locum demus, quid tum postea? Nónne solet forma subjectum suis actionibus conveniens requirere? Unde, quo nobilior erit forma, eo nobilius sibi requirit corpus vel passivum, in quod agat. Et proinde luces superiores in tenebras inferioris mundi descendentes, tenebras suis corporibus magis convenientes requirunt, in quibus habitent, Quod igitur passivum aut quæ tenebræ menti & intellectus actionibus magis conveniunt, quàm corpus humanum? Certè nullæ; quoniam experientia nos docet, quod intellectus cum mente solum corpus humanum pro suo habitaculo & non aliud eligat. Unde liquet, quod corpus humanum ex omnibus tenebrarum speciebus sit maximè cognitum & familiare divino illi spiritui intellectuali, prorsus ac si jam tum quondam etiam ante mundi creationem corporis hujus tenebræ spiritus illius matrix deformis extitissent. Sic etiam videmus, quod spiritus cœlestis cum sua anima magis conveniat vegetabilibus quàm mineralibus, quoniam abundantior in illis, quàm in his, reperitur; Atque sic in cæteris. Ex quibus sanè luculenter nobis videre licet, qualis sit terra, seu pulvis aut lutum & massa illa corporea, ex qua DEus formavit hominem, & quomodo illa à materia externa cæterarum specierum mixtarum differat.

CAP. III.

De hominis externi proportionibus Geometricis, & quomodo per illas mundum quàm aptissime delineare possimus.

NOnne hoc mirabile & miraculosum hominibus ignorantiæ macula coinquinatis videbitur, quod in hominis etiam externi natura, positione & proportionibus Geometricis, mundi materialis idea, effigies & proportio quàm exactissimè inveniatur? Hinc à *Mercurio Trismegisto* non ineptè nuncupatur *homo, mundi imago & Microcosmus*; quoniam in eo, tanquam in speculo, mundi tam idealis, quàm materialis seu visibilis partes conspiciuntur. Invenimus enim, quod, ut terra est mundi majoris centrum, à quo lineæ sive diametri ducuntur ad circumferentiam & quasi omnium elementorum matrix, ex qua omniũ generationes, incrementa atque multitudines proveniunt; sic etiam mundi minoris centrum sit genitalium seu pudendorum, & virgæ radicis punctum: à quo si ad os mucronatæ cartilaginis, & deinde ab illo ad gutturis basin, juxta claviculas sitam, ulteriusque ab ea ad verticem capitis, mensi fuerimus, inveniemus Microcosmi proportiones Geometricas æquali distantia tribus illis Macrocosmi regionibus seu cœlis correspondentes. Namque ab osse pubis seu à centro vel puncto generationis progrediendo & ascendendo ad os mucronatæ cartilaginis, inveniemus, cœlum Macrocosmi inferius, sive regionem elementarem cum infima Microcosmi portione in omnibus convenire, quippe in cujus re-

regione inferiori inteſtina reperiuntur, fœculenta ſubſtantia plena; adeoque hæc ſphæra inferior terræ comparatur; ſuper qua ventriculus, chyloſa pituita & materia aquea redundans, collocatur, ſphæram elementi aquæ ſibi in hac Microcoſmi regione vendicans: Hunc tangit hepatis ſphæra, elemento aëris comparata; in cujus centro ſeu cavitate ciſta fellis, elementi ignis iconem præ ſe ferentis, tanquam in ſuprema regionis inferioris parte ſuſpenditur. Dehinc à diaphragmate ad guttur, eandem altitudinis menſuram obſervando, aſcenditur, quæ prius inventa fuit in dimenſione regionis elementaris. Hæc ergo regio thorax dicitur, quæ ita ſeſe habet in Microcoſmo, ut cœlum medium ſeu æthereum in Macrocoſmo. Per hujus enim regionis medium tranſit orbis æqualitatis, in quo anima vitalis mundi hujus minoris ſita eſt: Nam, ſicut in Macrocoſmi media regione Sol æqualitatis ſphæram occupat; ita ſphæram æqualitatis in hoc minori mundo cor poſſidere obſervatur, utpote in quo calidum cœleſte & humidum æthereum æqualibus lancibus conjungantur, & cui etiam, tanquam Soli, reliqui planetæ obedientiam in hac regione præbent: Nam ſecundùm Medicorum & Aſtrologorum doctorum opinones, *Saturnus* in *Ariete* repertus pectori præeſt, & in *Tauro* cor reſpicit; ſimiliter *Jupiter* per *Arietem* tranſiens cordi refertur, in *Piſcibus* pectori; *Mars* etiam *Cancrum* ingrediens pectori præeſt, *Leonem* verò intrans cor aſpicit; *Sol* in *Scorpione* pectori beneficus eſt & per *Sagittarium* tranſiens cordi amiciſſimus eſt, imò verò utcunque ſeſe habeat *Sol*, cordi animalium præeſt, & ſignum ejus *Leo* poſſeſſionem firmam pro illo tenet; *Venus Leonem* viſitans pectori refertur & prædominatur, in *Virgine* verò cordi; *Mercurius* confert cordi ſi in *Libra* reperiatur, in *Virgine* verò, quæ eſt propria ejus domus, pectori conducit; *Luna* denique per *Libram* gradiens in pectus dominium habet, *Scorpionem* tranſiens in cor, atque ita in hac Microcoſmi regione omnes Planetarum, nec non ſignorum Zodiaci, effectus ſubalternatim inveſtigantur. Sed tamen ipſe Sol, vitæ & caloris nativi imperator, ſemper in hac regione primum locum obtinet, tam in hac Microcoſmi machina, quàm in illa Macrocoſmi.

Sed jam ut ad cœlum Microcoſmi intellectuale aſcendamus, ſi à gutturis baſi ſeu à claviculis ad verticem capitis uſque reſpiciendo oculos noſtros attollamus, ſimiliter ibi dimenſionem illam reperiemus, quam in regionibus inferioribus. Quemadmodum igitur in cœlo empyreo Macrocoſmi invenitur ſedes mentis divinæ, atque intellectus & rationis; ſic etiam animadvertimus, quod hæc Microcoſmi regio ſit animæ rationalis & intellectualis; imò verò ipſius actus ſeu radii divini manſio & tabernaculum. Præterea hæc regio diſtinguitur in tres cellulas tribus cœli empyrei hierarchiis relatas; in ſenſus ſcilicet communis ventriculum, atque in ventriculum phantaſiæ ſeu imaginationis & memorialem: Et quod miraculum non eſt minimum, virtute hujus cœli divinitatis, Microcoſmus familiaritatem habet cum ſanctis Angelis & ipſum Deum contemplatione contuetur, eumque alloquitur, atque ei unitur, Spiritu divino mediante. Atque ut in Macrocoſmo reperitur, quod Dæmonum regionem inferiorem incolentiam, rabies comprimitur, ipſique adeò obedientes redduntur, atque fræno inviolabili coërcentur & gubernantur per virtutem ac poteſtatem Dei & Angelorum bonorum cœlum tertium & ſupremum incolentium; ſic etiam virtute mentis atque directionibus intellectus & rationis ira à bile & impatientia orta, invidia à liene procedens, concupiſcentia ex hepate prognata, & timor ac deſperatio & triſtitia & hujuſcemodi alia corriguntur, mitia redduntur, & ex rebellibus ſubjecta efficiuntur. Nec certè deliteſcit tantum magna virtus in ſola mente, & ejus adhærentibus; ſed etiam miraculoſum dedit hæc divina potentia effectum partibus corporeis, eam undequaque à frigore

gore defendentibus & circummunientibus. Nam ipſa experientia edocemur, quod cranei humani portio in pulverem redacta ſpiritus illos malignos epilepſiam & febrem quartanam inducentes è corpore humano expulerit & corpora infecta ſanitatis integritati reſtituerit. Legimus etiam, quod in craneo hominis ſuſpenſi ſignum crucis infallibiliter reperiatur; quam quidem cranei portionem, ſi epilepticis ea adhibeatur, dicunt mira præſtare, adeoque magicum eſſe medicamentum atque magneticum, cujus virtute ſpiritus ille epilepſiam inducens, velut i incantamento quodam ſtupeſcat & demum evaneſcat, corpus in ſanitate priſtina relinquens; Atque hoc quidem ſecretum pro certo à quodam Germano mihi traditum eſt. Hinc denique fit, & quidem propter admirabilem animæ divinæ poteſtatem, ſemper ſua natura ſurſum tendentis, atque exinde magis hominum, quàm cæterorum animalium os, faciem & caput ad ſublimia erigentis, ut homo non reſpiciat prono vultu, ſicut reliqua animalia, terram, ſed ut ad ſydera faciem ſuam attollat, denotans hoc ipſo luculentiſſimè; quod DEUS hominem primò creaverit, non ut terreſtria reſpiciat, ſed ut ſola cœleſtia contueatur, & ſupercœleſtia contempletur. Nam ut primum terreſtria reſpexit, Creator ſuam bonitatem cum tenebrarum pravitate commiſcuit, eaque ratione homo particeps eſt factus cum Diabolo. Ex his igitur videmus, quod, licet Microcoſmi materia, tres ejus regiones conſtituens, ſit ejuſdem denſitatis & craſſitiei, virtute tamen pro ratione ae diverſitate regionum iſtarum differat, & diverſimodè exaltetur: unde fit, ut thorax, qui pulmones & ipſum cor comprehendit, magis levis ſit & ſpiritualis, quàm regio Veneris, quæ eſt inferior, ſeu regio elementorum, ejuſque ſpiritus tenuitate & ſimplicitate differt. Nam ut aër infimæ Macrocoſmi regionis differt ab æthere; ſic ſanguis venarum, à fonte hepatis procedens, differt à ſanguine arteriarum, cujus cor eſt origo. Nam ut ſanguis venarum habet naturam aëris; ſic ille arteriarum repletur ſpiritibus æthereis & vitalibus, à Sole derivatis: atque ut ſpiritus ſeu ſanguis arterialis ob ſuam tenuitatem non multum perceptibilis eſt; Sic ſpiritus rationi miniſtrantes in cœlo Microcoſmi ſummo omnino imperceptiles ſunt, & ſola imaginatione concipiendi. Hæc eadem etiam eſt diſtinctio inter cœli æthereí & empyrei naturas. Denique videmus, quod licet apex & faſtigium ſeu vertex totius Microcoſmi ſit ejuſdem duritiei & aſperitatis, cujus ſunt cętera totius ſtructuræ Microcoſmicæ oſſa, virtus tamen ejus interna mirifica ſit, propter rationes ſuperius allegatas; quæ omnia alia oſſa cujuſlibet Microcoſmi regionis ſuperat, & tam virtute, quàm loco & poſitione ſuper ipſa exaltatur. Rationibus igitur evidentibus liquet, quod ex delineatione Microcoſmi & metrica regionum ejus deſcriptione, quales ſint Macrocoſmi regiones & ipſarum diſpoſitiones; ſimiliterque etiam è converſo, cognitis Macrocoſmi partibus & ipſarum naturis, Microcoſmi regiones delineare & diſtinguere ſit facilimum.

Aptiſſima

n ipſa experientia edo
ca ſpiritus illos maligno
ore humano expuier
nus etiam, quod in cra
tur; quam quidem cr
a præſtare, adeoque ma
s virtute ſpiritus ille ex
ſcat & demum evane
idem ſecretum proce
fit, & quidem propter
atura ſurſum tendentu
nalium os, faciem & c
vultu, ſicut reliqua an
otans hoc ipſo luculen
terreſtria reſpiciat, ſ
pletur. Nam ut prim
nebrarum pravitate co
Diabolo. Ex his igitu
ones conſtituens, ſit e
ae diverſitate regio
t thorax, qui pulmone
, quàm regio Veneris, c
tenuitate & ſimplici
ffert ab æthere; ſic ſan
ine arteriarum, cujus
ëris; ſic ille arteriarum
: atque ut ſpiritus ſeu ſ
eptibilis eſt; Sic ſpiritus
ino imperceptiles ſunt
eſt diſtinctio inter cœ
licet apex & faſtigium
itatis, cujus ſunt cętera
terna mirifica ſit, prop
ſlibet Microcoſmi reg
er ipſa exaltatur. Ratio
Microcoſmi & metrica
giones & ipſarum diſpo
coſmi partibus & ipſar
ſit facilimum.

Apti

Aptiſſima regionum & partium Microcoſmi cum illis Macrocoſmi comparatio.

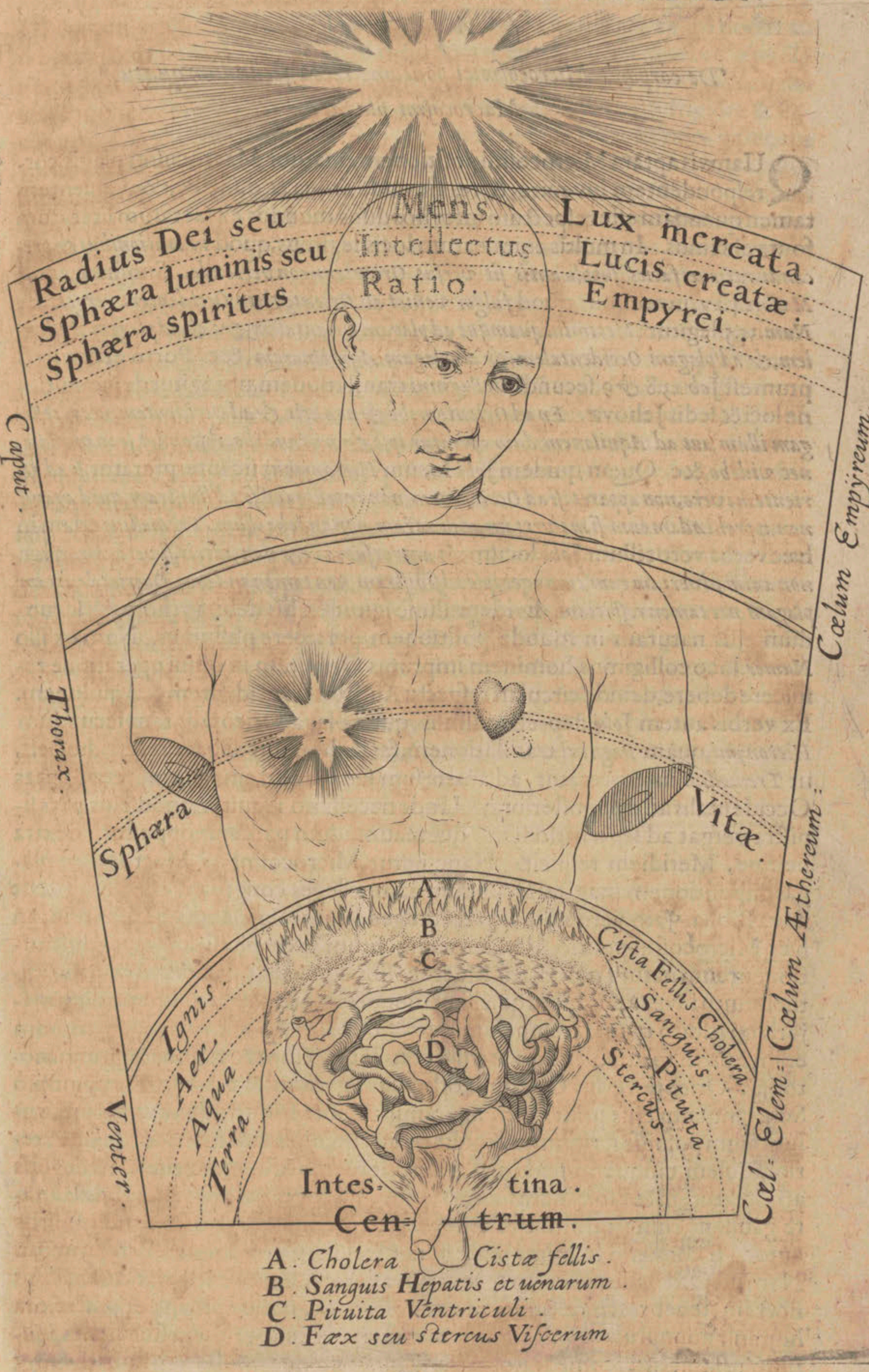

A. *Cholera Cistæ fellis.*
B. *Sanguis Hepatis et uenarum.*
C. *Pituita Ventriculi.*
D. *Fæx seu stercus Viscerum*

CAP. IV.

De corporis Microcosmici positione recta secundùm quatuor Macrocosmi plagas.

QUamvis aptam Microcosmi positionem, quatuor Macrocosmi plagis correspondentem invenire, & res sit valdè ardua & difficilis, convenientem tamen quendam esse respectum inter hos duos mundos ex sacrarum literarum fonte elicimus. In multis enim earum locis legimus, quod *in orationibus & precandi ratione facies supplicantis sit versus Orientem convertenda.* Similiter apud *Math.*24.27. invenimus, quod *fulgor veniet ab Oriente & in Occidentem verget.* Et *Num.*35.5. legitur: *Metimini quamque ad plagam Orientalem, &c. & ad plagam Australem, & ad plagam Occidentalem, & ad plagam Aquilonarem*, &c. Porrò etiam scriptum est *Job.*23.8. & 9. secundùm *Pagnini* translationem, ubi agitur de inquisitione loci & sedis Jehovæ. *En ad Orientem ibo & non erit, & ad Occidentem, nec intelligam illum, aut ad Aquilonem, dum operatur ipse, & non videbo, abscondet se in meridie, nec videbo*, &c. Quem quidem *Jobi* locum *Hieronymus* sic interpretatur, *si ad Orientem ivero, non apparet, si ad Occidentem, non intelligam; si ad sinistram, quid agam? non apprehendam eum; si me vertam ad dextram, non videbo illum. Tremellius* etiam in hæc verba vertit illum *Jobi* locum: *Si antrorsum ivero non aderit, si verò retrorsum, non animadvertam eum; cum aget ipse ad sinistram, non tamen videbo; Operiet dextram plagam, nec tamen respiciam.* Evidentissimè igitur ex his debitam hominis secundùm ejus naturam in mundo positionem percipere possumus. Nam ex illo *Numer.* loco colligimus, hominem imprimis Orientem in omni operatione respicere debere, deinde circulari respectu Austrum, Occidentem & Aquilonem. Ex verbis autem *Jobi* deprehendimus, quod plaga Orientalis tam secundùm *Hieronymi*, quàm *Pagnini* translationem, faciei hominis debeat referri, hoc est, ut *Tremellius* interpretatur, ad antrorsum seu partem ejus anteriorem & pars Occidentalis ad ejus posteriora; Unde necessariò sequitur, quod ejus pars sinistra vergat ad septentrionem, quemadmodum pars ejus opposita, dextra nempe, Meridiem respicit. Hanc igitur Microcosmi ad Macrocosmi plagas dispositionem magis ei secundùm naturæ leges congruam esse nos docent sacra Biblia. Jam verò naturam rei diligenter introspicientes, inquiramus, an hæc Microcosmi positio ad Macrocosmi situm, juxta physicam ejus constitutionem cum natura mundi seu Macrocosmi conveniat, nec ne. Accurato igitur intuitu invenimus, quod quælibet mundi minoris plaga, cuilibet mundi majoris quadrato naturâ, temperamento & dispositione conveniat. Oculorum enim lumen solari splendori attribuimus intellectum & rationem primo motori, ab Oriente versus Occasum orbes suos gyranti; & cor humanum meritò Soli, tanquam ejus principi, comparamus; utpote in quem Jehova tabernaculum suum posuisse scribitur; adeoque omnia hominis tam interiora quàm exteriora Solem, tanquam lucidum Creatoris tabernaculum, præeuntibus devotis ad Creatorem & Dominum suum orationibus & gratiarum actionibus, salutare gaudent; cum sit tristitiæ & tenebrarum propulsator, lætitiæ, gaudii & lucis autor. E converso hominis posteriora Occidenti non immeritò referuntur. Nam uti Oriens diem, lucem & lætitiam afferre solet; ita è contrario Occidens noctem, tenebras, mœstitiamque importat. Sic itaque etiam per posteriora hominis nonnisi unica via solusque meatus reperitur, per quem fœculenta, inutilisque substantia comparatur terræ inani, quatenus facultatem nutritivam & vim

vim quasi omnem spiritus ætherei (ad cordis sustentationem ab ea extractam) itidemque virtutem elementarem (ad hepatis & sanguinis nutritionem ab ea exhaustam) amisit; unde caput quasi mortuum, fœx inutilis, & veluti noctis ac tenebrarum nuncius dici potest; ad eoque occidenti & noctis tenebris pars illa non ineptè comparatur. Sinistra etiam hominis pars septentrioni videtur necessariò esse referenda. Nam ut ab Aquilone Boreas suos flatus frigidos & siccos, nives, grandines, gelu, glaciem & melancholicas dispositiones inducens versus Meridiem emittit. Sic lien humanus melancholiæ fons, in sinistra parte situs, flatus suos melancholicos, frigidos & siccos per universum Microcosmum & præcipuè versus ejus dextram seu meridiem per intestinum colon, dictum emittit atque dispergit, quibus hypochondria ejus quasi turbone perturbantur. Imò verò, ut ventus ille Macrocosmicus sursum tendit versus regionem ætheream, sed tandem deorsum repellitur, hoc est, ejus violentia virtute diaphragmatis aërei reverberatur. Sic etiam flatus à liene emissus sursum ad regionem thoracis, in quo cor habitat, ascendere summa ope nititur; sed à diaphragmate impeditur atque deorsum tandem repercutitur. Est ergo brachium sinistrum Microcosmi, quasi polus arcticus, quemadmodum ejus dextrum antarcticus, super quibus Microcosmus ferri videtur ad imaginem mundi majoris. Nam tibiæ humanæ sunt quasi columnæ, quibus sustentatur Microcosmus; brachia verò quasi alæ, quibus gubernatur, quatenus tam ad victum ejus, quàm ad tutelam atque defensionem conducunt. Sic avis tibias & pedes habet, quibus sustentatur; at verò alis dirigitur in suis negotiis. Magna denique est relatio inter dextram hominis partem & Australis plagæ naturam. Nam hepar Microcosmi in sua natura est calidum & humidum, sanguinem non aliter gignens & per rivulos corporis dispensans, ut universum hortum humanum irriget, quam Meridionalis mundi plaga nubes & pluvias ad terræ universæ fertilitatem & incrementum parturire animadvertitur. En ecce, ô viri, vera Philosophia imbuti, quàm notabilis sit relatio, & quàm admirabilis affinitas inter has mundi majoris plagas, atque illas minoris, quibus quàm exactissimè in eadem natura, conditione & situ invicem convenire percipiuntur.

CAP. V.

Cujuslibet Microsmicæ regionis levis anatomia.

COrporis humani caput, quod supra cœlo empyreo comparavimus, nonnulli ventrem supremum vocaverunt, qui collo terminatur, & scintillam mentis in ejus vehiculo rationali continet. Cujus quidem capitis externum in frontem, sinciput, occiput, verticem, tempora & faciem distinguunt Medici, iterumque observant ejus capillos, eorumque usum multiplicem & cutem densam, duram, siccam & crassam, cui capillorum radices adhærent; Ejus verò internum in cranium & ejus adhærentia atque in cerebrum cum ejus partibus distingunt. Cranium autem dividunt in quinque suturas, quarum una posterior est, *Lambdoides* dicta, altera anterior, *coronalis*; tertia *recta & sagittalis* nuncupatur; Duæ autem reliquæ *mendosæ, squamosæ & temporales* dicuntur. Convexam calvariæ superficiem circumambit membrana quædam ex crassa meninge per suturas enascens, quæ ideò *pericranium & periostium* vocatur. Sub hæc etiam calvaria duæ aliæ membranæ concurrunt cerebrum in orbem contegentes, quarum quæ crassior & durior est, & concavæ cranii superficiei connexæ adhærens, **dura mater** dicitur, altera verò, cerebro penitus conjuncta, tenuis & mollis est,

& pia mater nuncupatur. Secunda denique capitis portio, videlicet cerebrum in tres ventriculos distinguitur: Et à cerebello nervi oriuntur, qui instrumenta sunt sensuum & motus. Porrò etiam in hac regione oculi comprehenduntur, ad quorum cujuslibet fabricam quinque concurrunt tunicæ; Alba scilicet, cornea, uvea, in qua pupilla & iris sunt, sagena & aranea; ac humores tres, nempe aqueus, vitreus, crystallinus. In hac etiam regione aures repiuntur & nares, similiterque lingua, ex osse bifurcato ὑοειδὲς, dicto, & ex nervis, arteriis, venis & musculis constans. Porrò etiam aspera arteria ad claviculas usque. Secundam corporis regionem ventrem medium vocant Medici & Thoracem; quia clavibus ad diaphragma & costis utrinque circumscribitur, partes vitales continens. In hac regione præcipuam suam stationem habet cor; cujus ædificium est capsula ejus. Cordis porrò partes majores sunt thalami ejus bini; dexter scilicet, cui infixæ sunt duæ venæ, cava nempe & arterialis, atque sinister cui arteriæ, *Aorta & venosa* connexæ sunt. Minores verò auriculæ duæ, dextra videlicet & sinistra atque ostiola. Similiter hæc regio continet pulmonum substantiam, panniculosque tres, quibus est involuta, nempe *Diaphragma*, *Mediastinum* & *Tunicam* cingentem costas, *Pleura* dictam. Tertia atque infima corporis humani regio, se extendens à Diaphragmate deorsum ad os pubis usque hepar, lienem, cistam fellis, renes, vesicam, vasa seminaria & hujusmodi alia comprehendit. *Hepatis* substantia sunt caro & nervi, à quo oriuntur venæ, porta seu ramalis & cava a carteriæ. *Lien* autem, cista fellis, renes & vesicæ sunt membra præparata ad usum hepatis, videlicet ad evehendas superfluitates ex hepate. Similiter hæc regio continet ventriculum, mesenterium & intestina superiora ac graciliora, duodenum nempe, jejunum & ileon, atque inferiora & crassiora, cœcum scilicet, colon atque rectum. Volumina denique integra hujus anatomiæ observationibus implere possemus, atque ita oculos lectorum in rebus mundo communibus tædio magis afficere, quàm delectatione aut placito novitatis susurro permulcere; quare corporis humani anatomiam leviter saltem hoc loco transire placuit, ut ad res magis novas, atque non ita vulgariter cognitas, & tamen veras ac demonstrabiles animum nostrum accingamus.

TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER VI.

De Microcosmi externi harmonia.

CAP. I.

De comparatione harmonicæ constitutionis regionum Microcosmi cum illis cælorum Macrocosmi.

COrpus humanum, quod externum hominem supra appellavimus, ex eadem materia conflatur, qua mundus. Et tametsi mundi spiritus propter illam tenuitatem, quàm à lucis proprietate & præsentia accepit, diaphanus, clarus & perspicuus ac transparens esse dignoscatur: attamen illa spiritus ejus claritas & diaphanitas inspissatione & incrassatione (quæ accidere solet secundum plus aut minus pro majori aut minori lucis absentia, aut frigoris incrassantis dominio) nigra, tenebrosa atque obscura fieri sæpiusculè solet, quemadmodum in aëris in nubem densam mutatione cernitur; atque iterum congelatione frigoris illa nubes seu spiritus aëreus condensatus mutatur in speciem terræ albæ, ut in grandine, glacie, nive; imò verò in ipsam terram crassissimam, ut in lapide fulminis res consideratione declaratur. Nam certum est, quod species terræ sint diversæ naturæ, hoc est, vel magis de ignis puritate vel aëris dispositione, vel aquæ qualitate participantes. Et tamen omnes istæ terræ species sunt utplurimum opacæ atque haudquaquam perspicuæ. Sic cerebrum de igneo elemento, cor atque pulmones de aëreo, ventriculus, hepar atque humores de aqueo, ac denique lien & intestina de terreo grosso participare animadvertuntur, eò, quod hæ corporis partes elementarium illarum naturarum post animæ in eas impositionem, receptacula evaserunt, uti inferius docebimus. At verò hæ omnes terræ portiones, dispositione differentes, eandem quasi in Geometrica corporis symmetria longitudinis dimensionem habere observantur, neque est una pars alia opacior: quod quidem contingit inde, quoniam hoc externum animæ seu spiraculi vitæ habitaculum fabricatus est DEUS, priusquam animam in illud inspiravit. Hinc enim evenit, ut licet elementum aquæ sit dimensione majus quàm terra, & aër quàm aqua, & sic in cæteris (quod fit, quoniam idem dilatatum requirit amplius ad suam existentiam spacium; similiterque

militerque etiam, quod opacum est, dilatatione perspicuum redditur) corpus tamen humanum, quoniam illud completum fuit ante animæ in illud infusionem, manserit tale, post animæ in illud impositionem, quale fuit antea. Cujus quidem rei rationem reddere videtur *Merc. Trismeg.* hisce verbis: *Cum divinæ similitudinis formam animadvertit* DEUS *non posse omnium rerum esse diligentem, nisi eam mundano integumento contegeret, texit eam corporea domo, talésque omnes esse percepit; ex utraque naturâ in unum eas confundens, miscensq; quantum satis esse debuit. Itaq; hominem conformavit ex animi & corporis*, id est, *ex æterna & mortali natura, ut animal æterna & incolere & gubernare.* Nec quidem vana esse *Mercurii* verba, si rem rectè consideremus, deprehendemus. Nam cùm mentis liberæ natura atque etiam animæ mediæ dispositio, imò quidem ipsius ignis spissioris proprietas sit, inferiora negligere atque superiora, instinctu naturæ respicere, quando sunt libera & vinculis densis soluta, necesse est, ut in corpus opacum includantur, atque organa materialia possideant, quorum directione circa corporalia, densa atque inferiora versentur. Nam animæ & multò magis mentis natura in tantum conversatur cum rebus spiritualibus & invisibilibus, ut res visibiles & corporales animadvertere non posset, nisi esset inclusa corpori opaco, ut per organa materialia, terrestria & inferiora eas intueretur. Hæc ergo est ratio, quod tam mentis, quàm naturæ radii circa res opacas operantur. Nam si à carcere corporeo liberarentur, terram relinquentes vacuam atque inanem in cœlos saltu levi insilirent. Mens ergo datur solummodò homini, ut ejus animam vitalem ab animabus cæterorum viventium distinguat, eamque super alias dignitate exaltet. Et quamvis etiam anima vitalis per se tam plantis, quàm cæteris animalibus in creatione concessa sit, animalis tamen bestialis anima, à Solis virtute immediatè fortificata & aucta, tam ratione, tam motu est animâ vegetabilium præstantior, utpote quæ in iis ante Solis in cœlo positionem infusa fuit. Ex prædictis ergo videmus, corporis Microcosmici regiones tenuitate & spissitudine non differre, ad exemplum regionum in corpore Macrocosmico existentium, quoniam illud ante animæ inspirationem præparatum fuit, ac per consequens tale manet post animæ infusionem, quale fuit ante; hoc verò ab anima illa divina, quæ ferebatur super aquas, in illud immissa, præparationem ac dispositionem in spissitudine, tenuitate, loco, dilatatione & constrictione, perspicuitate & opacitate immediatè accepit. Ex hac denique simplicis massæ terrestris dispositione (in regiones nobiliores & indigniores à Creatore distinctæ atque præparatæ secundùm dignitatem partium cœlorum, quibus ante seculum illam disponere atque concinnare divino suo consilio constituit Opifex) harmonia materialis observatur, tam corporibus cœlestibus, quàm ipsis elementis & symmetricæ partium terrestrium proportioni conveniens,

ut in sequentibus dilucidius apparebit.

CAP.

CAP. II.

Harmoniæ Microcosmicæ ad Macrocosmicam relatio, hoc est, de hominis externi seu corporis convenientia cum figura mundi, & de Planetarum relatione ad ejus membra.

QUod hominis diameter sit mundi diametro consimilis, & quod à centro seu loco pudendorum & genitalium circulus utrique diametri extremitati correspondens circumduci possit, peripheriæ mundi haud dissimilis in *volum.* 2. *Tract.* 1. *sect* 1. *lib.* 3. manifestè explicuimus. Ex cujus sanè debita contemplatione, hominis fabricam, in omni figuræ Geometricæ respectu, mundanæ illi conformem esse percipimus; præterquam quod humani corporis proportio metrica magis est occulta, mundi verò magis manifesta. Namque si hominis membra contracta dilatarentur ad debitum proportionis naturalis respectum, videremus perspicuè, dispositionem ejus seu figuram Geometricam esse rotundissimam. Figura ergo ejus occulta est hujuscemodi; qualis infra demonstratur; quæ scilicet primum denotat, hominis fabricam esse rotundam ad instar machinæ mundi, deinde quod quælibet stella erratica membris ejus, vel harmonia naturali, vel aliquâ præter naturam discordiâ correspondeat, videlicet *Saturnus* auri dextræ, spleni, vesicæ, dentibus, ossibus, *Jupiter* pulmonibus, hepati, arteriis, pulsibus, semini. *Mars* auri sinistræ, fellis cistæ, renibus, venis & pudendis. *Sol* cerebro, nervis, cordi, oculo dextro. *Venus* matrici, renibus, genitalibus, mammillis, gutturi, lumbis, hepati, spermati. *Mercurius* cerebro, spiritibus, imaginationi, memoriæ, linguæ, manibus & digitis. *Luna* cerebro, oculo sinistro viri, & dextro mulieris, ventriculo, intestinis, vesicæ & gustui. Quorum quidem Planetarum infaustis irradiationibus sive infelicibus aspectibus discordia seu morbi istorum membrorum inducuntur, qui vel totaliter hominem inficiunt; veluti infortunata *Saturni* positione, lepra totius corporis, paralysis universalis, tabes, icteritia nigra, febris quartana, mala *Jovis* dispositione Apoplexia, convulsio, &c. *Martis* pestis, febres acutæ, tertiana, quotidiana, icteritia flava, &c. *Solis*, syncope atque defectio universalis. *Veneris*, morbus gallicus, debilitas atque impotentia totius ventriculi & hepatis defectus; *Mercurii* mania, lethargia, epilepsia, &c. *Lunæ*, epilepsia, &c. Vel etiam infestant partes nonnullas, quas respiciunt; Sic *Saturnus* malè effectus linguæ, brachiis aut vesicæ, paralysin, mammillis cancrum, intestinis iliacam passionem &c inducit. *Jupiter* pulmonibus peripneumoniam, pleurisin costis, cardiacam cordi, anginam gutturi, spasmum & stuporem membro particulari: *Mars*, apostemata ferventia loci (ut sunt carbunculi & erysipelas) dysenteriam intestinis, vulnera faciei, &c. *Sol* cordi syncopen affert & cardiacam, oculis ophtalmiam & fluxum lachrymantem; *Venus*, matrici suffocationem, testiculis & virgæ gonorrhæam & priapismum, vesicæ diabeten, hepati & ventriculo debilitatem, faciei pustulas gallicas, intestinis lienteriam, &c. *Mercurius*, cerebro sensus privationem, linguę balbutiem pulmonibus tussim, ori abundantiam sputi; *Luna*, intestinis colicam, hepati & miseraicis oppilationes & locis seu membris particularibus apostemata phlegmatica. Hic igitur Planetarum istorum in suis sphæris ad quælibet corporis membra directiones & sympathiam sequenti modo delineavimus.

Sunt

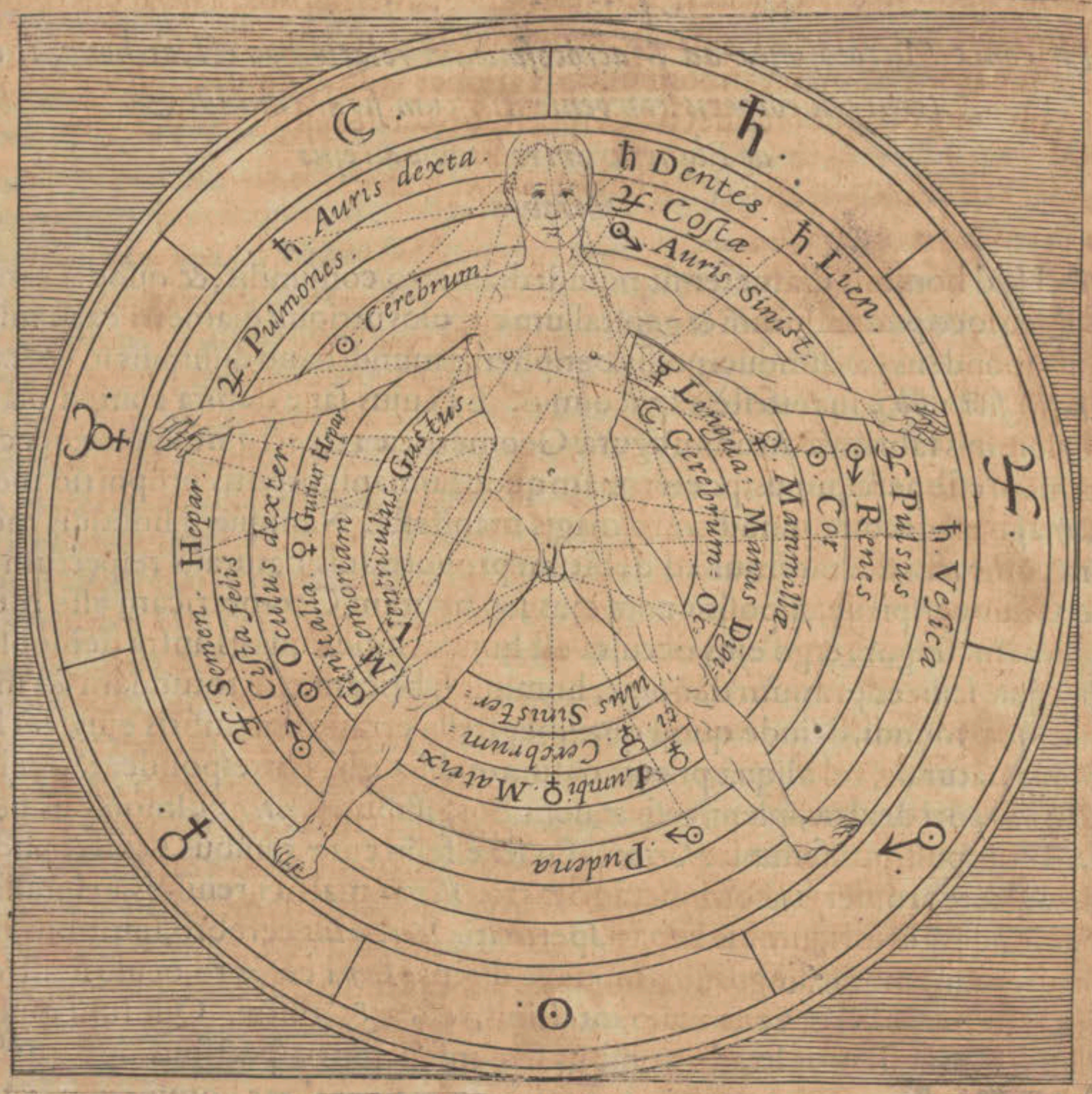

Sunt etiam nonnulli alii, qui umbilicum ventris conſtituunt peripheriæ Microcoſmicæ centrum, quæ quidem eorum inventio mihi non arridet, propter rationes ſupra à nobis allegatas. Atqui tamen talem circumferentiæ humanæ deſcriptionem hîc etiam depingemus, ut ab ea ſignorum Zodiaci cœleſtis, vel ſtellarum firmamenti fixarum relationem ad corporis humani partes delineëmus, atque ita inde oſtendamus, qua harmonia hæ cum illis conſonent. Circulo igitur ab umbilico, tanquam à centro ducto, ſemidiameter erit à planta pedis ad umbilicum. Illa, inquam, linea circularis Zodiacum cœleſtem, ſive cœli octavi cingulum denotabit; à cujus duodecim diviſionibus tam ſiniſtris, quàm dextris ſignorum radios ad quamlibet corporis partem ſeu membrum illud dirigemus, cui prædominatur ſignum, quod ei refertur. Verbi gratiâ. *Aries*, caput reſpiciens, tam dextram oculorum & aurium ac dentium, quàm ſiniſtram eorum regionem. Similiterq; *Taurus*, tam ſiniſtram quàm dextram colli, cervicis & gutturis poſitionem, ac præterea etiam vocem regere obſervatur. *Gemini*, utramque humerorum, brachiorum & manuum regionem. *Cancer*, pulmonum, pectoris, coſtarum, mammillarum, hepatis & ſplenis partem dextram pariter & ſiniſtram. *Leo*, cor, ſtomachum, latera, Diaphragma regit. *Virgo*, ventrem, inteſtina, meſenterium. *Libra*, lumbos, umbilicũ, renes, nates. *Scorpio*, pudenda, veſicam, anum. *Sagittarius*, coxas, fœmora, dextrum & lævum

nempe.

nempe. *Capricornus*, genua. *Aquarius*, tibiam utramque, & *Pisces*, pedes ambos. Qui quidem signorum ad membra respectus tam sanitatem intuentur, si concordiis naturalibus à Planetis respiciantur, quàm morbos: nam si discordiis & antipathia cum pravis Planetarum dispositionibus concurrant, & per consequens naturæ humanæ dissonent, operationes contra naturæ institutum producunt, morbosque seu effectus corpori humano infestissimos pariunt.

Demonstratio sequitur.

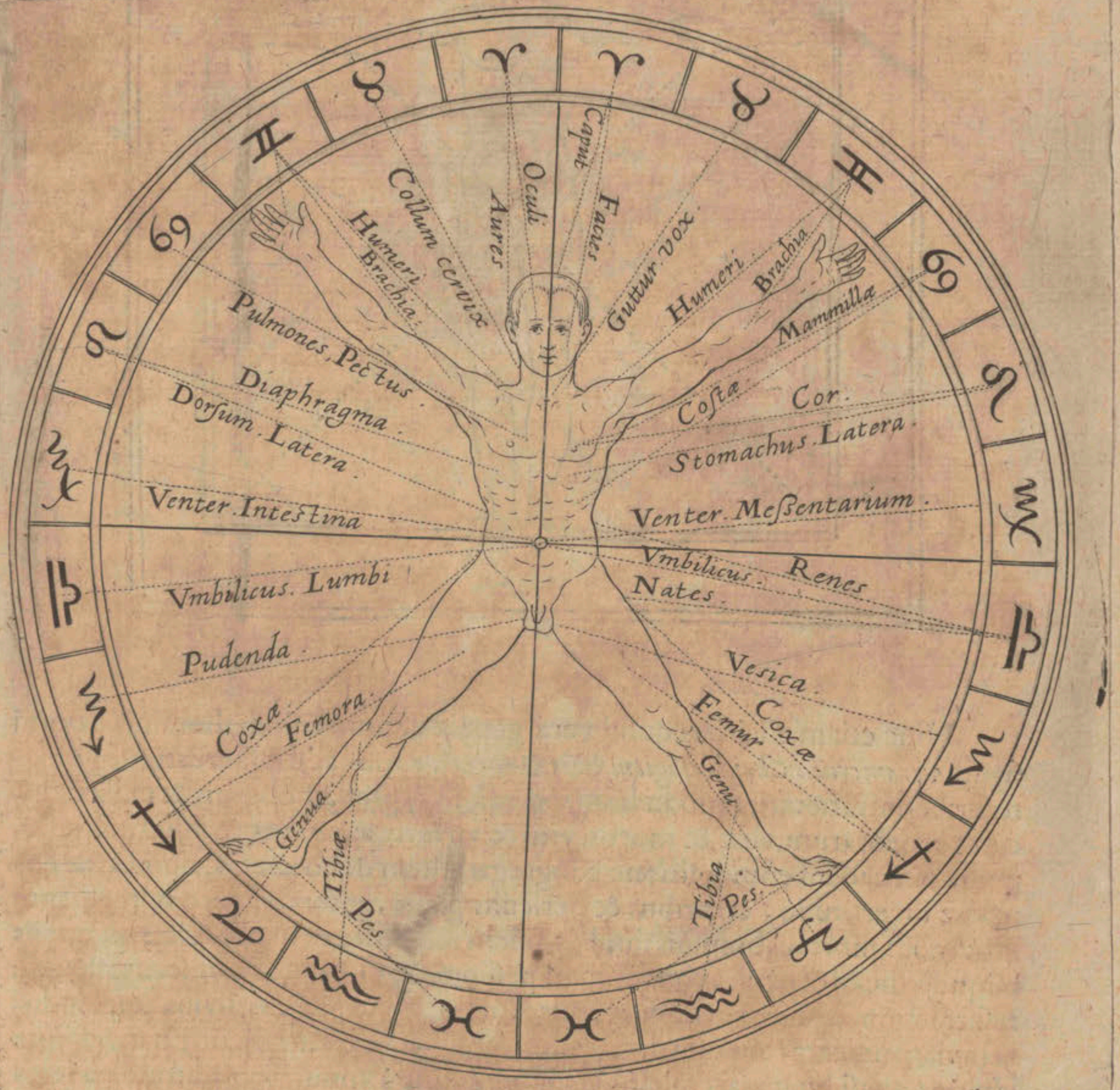

Est etiam compositio Microcosmi externi cuilibet alii figuræ regulari aptæ atque conformis, quatenus, pro diversa membrorum protuberantium positione, diverso modo constituitur. Nam in una ejus statione directa, tibiis nullo modo extensis, sed serratis, manibusque cum brachiis ad angulos rectos à corpore expansis, atque in longum ab utroque latere completè porrectis, denotabit veriſſimam quadrati æquilateralis proportionem. Hujus rei demonstratio inferius sequitur, in qua declaratur, quod hujus etiam quadrati centrum sit pudendorum seu genitalium punctus; quippe cum duæ lineæ rectæ seu diametrales, ductæ ab angulo uno quadrati ad ejus oppositum, faciant intersectio-

nem ſeu centrum in illo pudendorum loco, in quo verum centri Mi crocoſmici punctum eſſe ſuperius luculenter explicavimus.

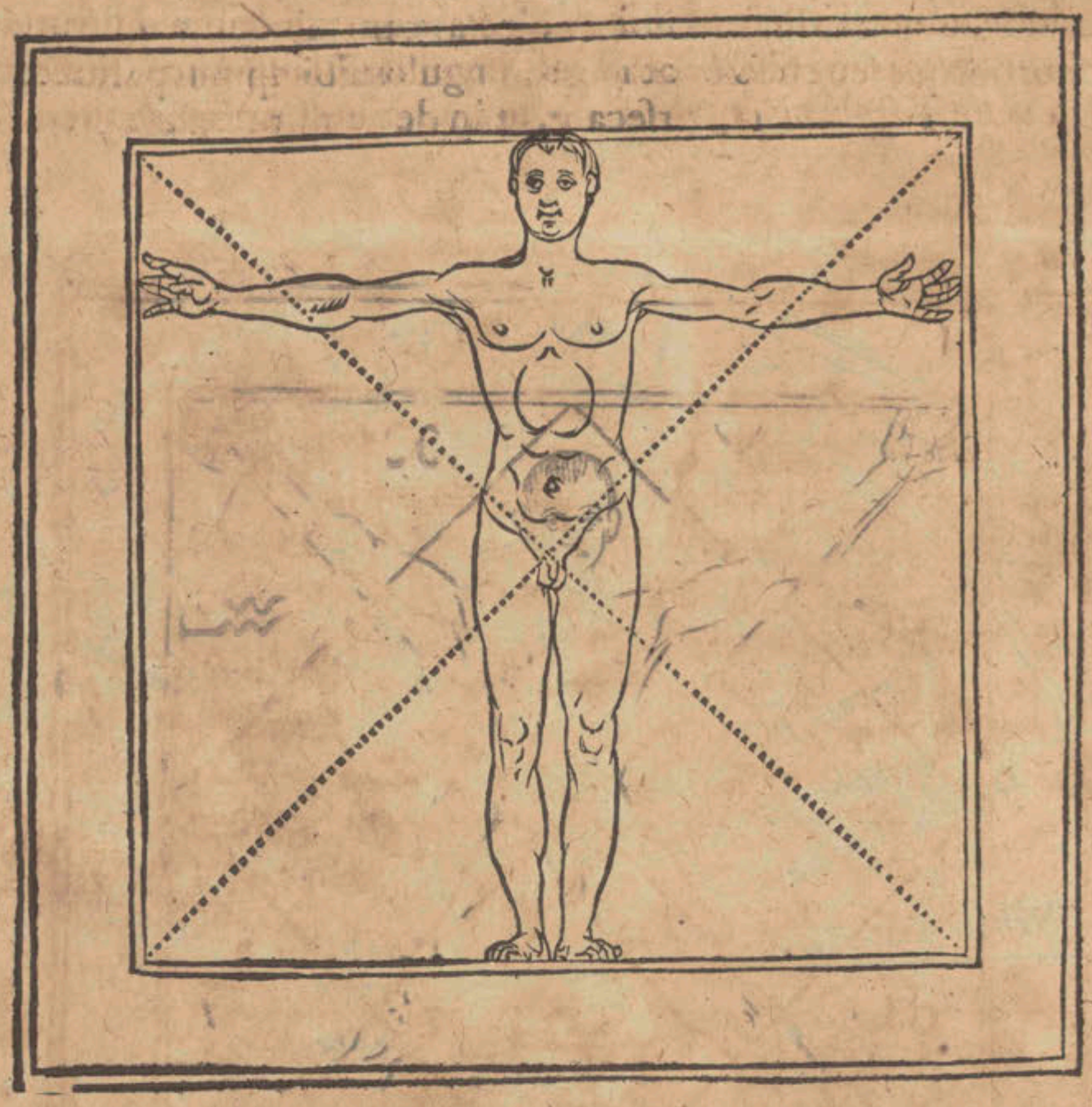

Hinc etiam elicimus, quod vera, genuina atque viſibilis hominis externi figura *veram crucis Chriſti effigiem* repræſentet; prorſus ac ſi ipſa creatione humana hæc contrarietatis ratio, in humana effigie expreſſa, bonitatis & malitiæ, lucis & tenebrarum, vitæ & mortis, vitii & virtutis, æquitatis & injuſtitiæ unionem, & in eadem compoſitione congregationem denotaret, & quod vitæ humanæ incertitudo, erroribus & periculis plena, interveniente ac mediante iſtiuſmodi, mortalis hominis ſimilitudinem referente, divini hominis ab impiis iniquè judicati & injuſtè condemnati paſſione ac morte, cum ſubſecuta deinde reſurrectione à mortuis & reſurgentis illuminatione penitus divina ac ſplendorem in viam unicam & veram deducente, conjunctâ exterminetur, Euangeliique libertas, quaſi buccinæ cœleſtis clangore, mundo annuncietur, atque ita legis vincula Chriſti poteſtate tollantur, & quod ea ratione, ſicuti homo in hac figura, videlicet ſub crucis effigie & creatus eſt & peccavit; ita quoque viciſſim hominis, Deitatis virtute pleni, ac in tali itidem materiali figura per artem erecta, patientis beneficio peccatum primi hominis deleatur ac aboleatur, &c.

Hanc etiam eandem figuram exhibet humana compoſitio ab alio centro, videlicet ab umbilico; veram ſcilicet figuræ ſeu ſchematis cœleſtis imaginem ſua poſitione in figura quadrata, more Aſtologorum erecta, conſtituens, prout etiam in eadem Microcoſmi poſitione *crux illa S. Andreæ* dedicata exprimitur. Ex quibus docemur, quod, utcunque ſe vertat homo, ſemper paſſionis, & per conſequens, compaſſionis ſignum ſecum ferre deprehendatur. Hac autem humanæ

humanæ figuræ è regione explicatur ſecundùm nonnullorum opinionem, quod Adam primus homo circa horam meridiei creatus fuerit; in cujus medio cœlo, quoniam Aries inventus fuit, dominium in illud hominis membrum habuit, quod cœli medii angulum reſpexit, videlicet caput. Quod autem hujus figuræ quadratæ centrum ſit in umbilico, declaratur exinde, quod lineæ duæ rectæ progredientes ab angulis quadrati ad angulos ſibi oppoſitos, ſe invicem in puncto ſeu centro umbilici interſecant, ut in demonſtratione ſequenti declaratur.

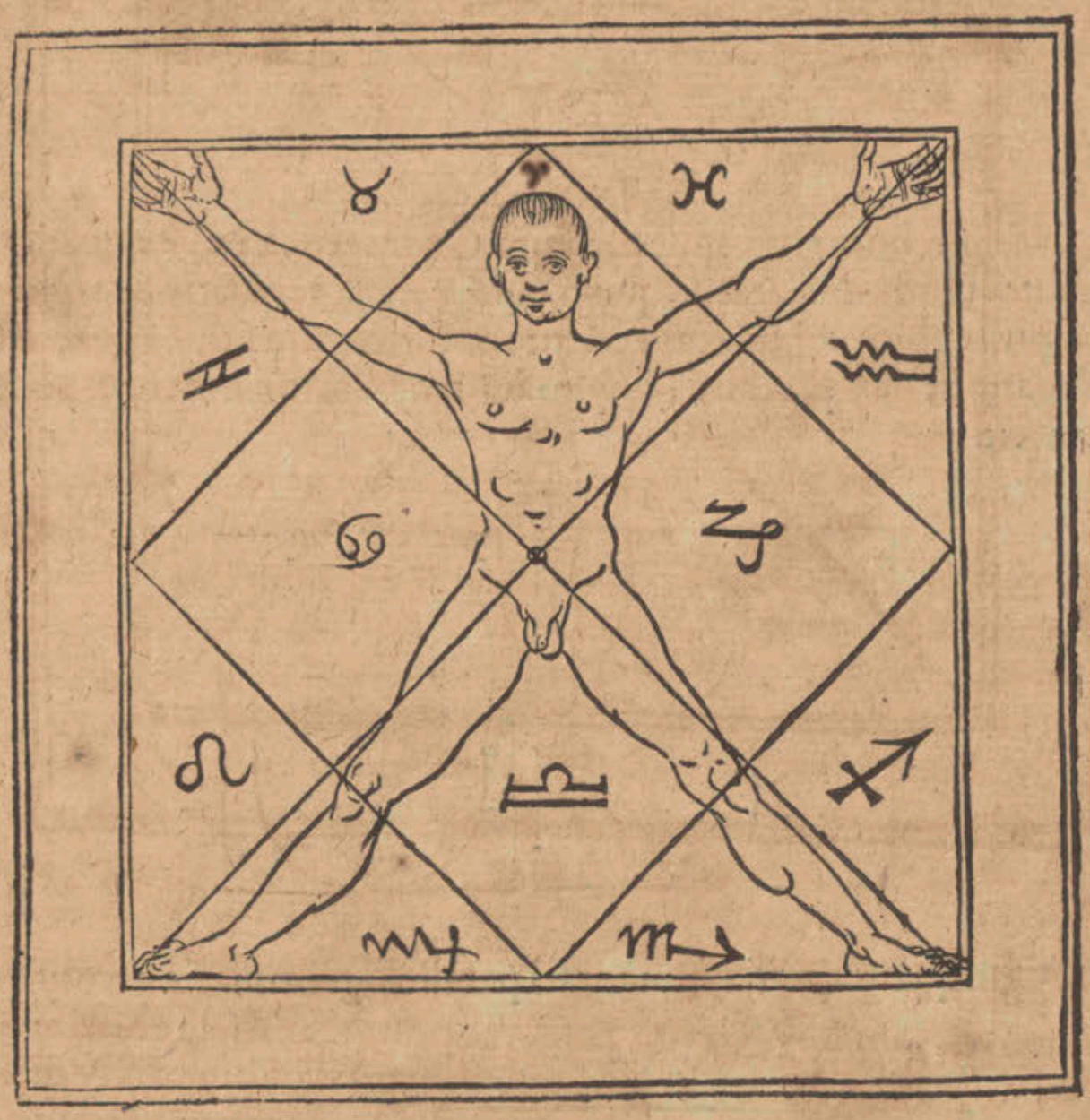

De nonnullarum corporis humani partium convenientia cum figuris Geometricis; & primum quidem, quomodo in harmonia figuræ triangulari, deinde in quadrangulari, & poſtea in ovali ac denique in circulari conveniant.

Latus unicum faciei humanæ ſub figura triangulari æqualium laterum comprehenditur. Ex quo luculenter demonſtratur, quod regularis & conformis ſit faciei harmonia proportionibus linearum Geometricis:

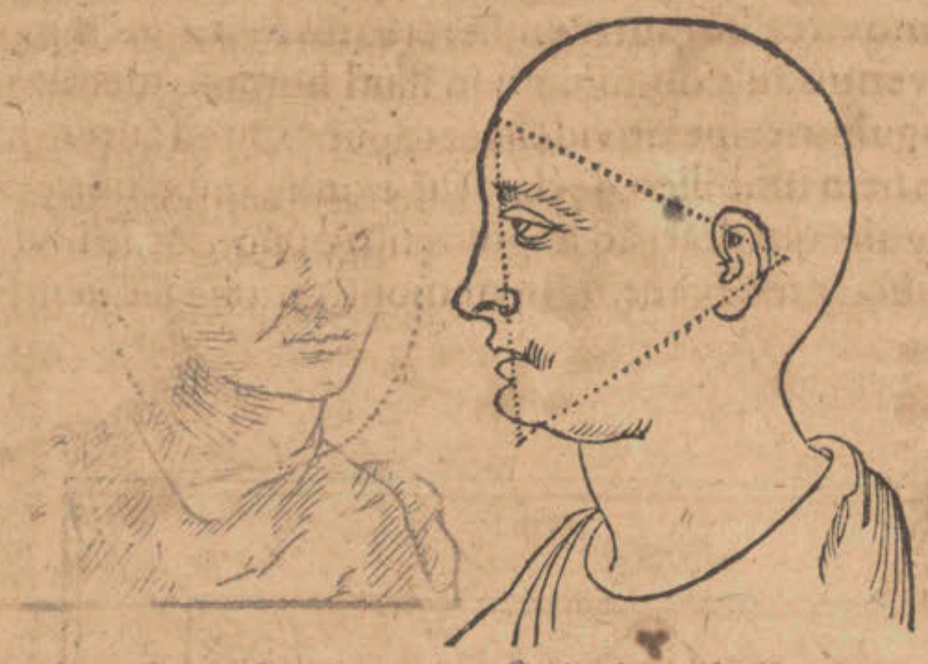

Universum hominis caput in figura Geometrica exactè quadrata comprehenditur. Unde declaratur, quam completa & regularis sit capitis effigies, quod in figura cubica completè in creatione formatum fuit; & per consequens, quàm elegans sit ejus partium symphonia in mensura, numero & pondere nobis innotescit.

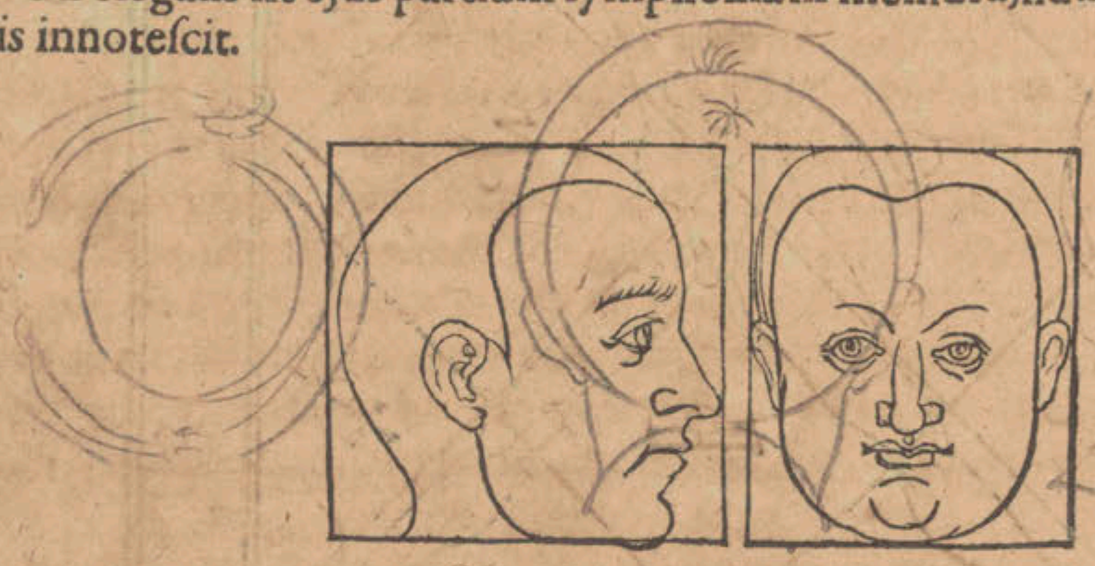

Pes etiam quàm aptissimè quadrati parallelogrammatis.

Facies quoque ita effigie humana designatur, quemadmodum in arte nostra pictoria abunde explicatum est. Verbi gratiâ.

Caput

Caput denique humanum imprimis figuræ rotundæ respondere percipitur, quatenus in quadrato describitur; quod in circulo comprehenditur. Quod autem circulo includatur, sic ostendimus.

Sic etiam cæteræ procul dubio corporis humanæ partes sub aliqua regularium Geometriæ figurarum comprehenduntur; quæ omnia, quoniam ad symmetricam corporis descriptionem pertinent, hoc loco omittemus.

CAP. III.

De harmonico cœlestium cum facie manuque humana consensu.

INgentem etiam symphoniæ consensum inter nonnullas corporis humani partes & stellas deprehendimus. Unde per *Physiognomiæ* disciplinam docemur cœlestia corpora, Planetarumque sedes & signacula seu characteres in facie humana contueri; quibus hominis inclinationem, tam ex parte cœlesti, quàm elementari intelligere & præsagire solemus; in tantum quidem, ut etiam hujuscemodi observatione mirabilia, tam in hominis sani dispositione, quàm tabescentis ægritudine prospexerint & divinarint, tum philosophi sapientiores, tum medicinæ peritiores: Imò verò in fronte humana, tanquam in speculo politissimo, illos naturæ characteres intuiti sunt, qui talē ad ætheris & Zodiaci characteres, quos repræsentant, relationem habent, qualem Diapason ad unisonum. Unde etiam fit, ut symphoniaco consensu ad invicem conferantur; id quod sagaciter quoque animadverterunt philosophi symphoniam illorum au-

ditu ſpirituali percipientes. Eadem etiam eſt ratio in *chiromantia*, ut quilibet manus monticulus cuilibet diſtincto ætheris Planetæ attribuatur, pollicis videlicet tuber *Veneri*, mons indicis *Jovi*, medii *Saturno*, annularis *Soli*, aut auricularis *Mercurio*, ſimiliterq; etiam, ut illam in manus percuſſione protuberationem *Luna* occupare dicatur; uti quoque itidem veterum ſapientum eruditione inſtruimur, quod ſpacium lineis triangulum conſtituentibus incluſum, *Marti* attribuatur, ejusque triangulus nuncupetur. Qua quidem ſuperiorum ad hominis membra adaptatione ſapientes procul dubio non uterentur, niſi ingentẽ inter manus partes & dictos Planetas relationem atque ſymphoniam percepiſſent: Namque ipſi mirum in modum illuminati, mentisque acie in abſtruſa naturæ myſteria penetrantes, characterum cœleſtium in terreſtria & elementaria, impreſſiones, arcanasque ſignificationes perceperunt, atque ita ſymphoniacas ſuperiorum radiationes & influxus cum inferioribus ejuſdem characteris & conditionis comparaverunt. Nec certè admirari debemus, rectè rem conſiderando, quod ſuperiora in hominem ſymphoniaco conſenſu influxerint, ſi ea, quæ ſupra dicta ſunt, atque infra dicentur, paulò accuratius inſpexerimus. Nam anima, media mundi hominisque interni natura, cum ſit tam ſecundùm ſuum ſpiritum, quàm lucis portionem de ſubſtantia & forma ætheris, magnetica ſine dubio virtute ſuperiorum naturas, non violenter aut per antipathiam, ſed concordiæ proportionibus, atque inſtinctu naturali ad ſe attrahit: ſiquidem experientia edocemur, quod non modo animalia, ſed etiam ipſi Planetæ, veluti beneficio quodam conſonantiæ Diapaſon, perfectionem, multiplicationem & vitæ quaſi extinctæ renovationem quotannis verno tempore accipiant, quemadmodum etiam hac eadem via, tum plantas, tum animalia, quolibet ſolari circuitu naturali vitæ & incrementi refectionem atque pabulum acquirere conſtat. Sed quoniam de harum rerum effectu in libris de *Phyſiognomia* & *Chiromantia* copioſius loquemur inferius, ampliori hîc de ea re diſcurſu non utemur.

CAP. IV.

De harmonia elementari, quæ in compoſitione Microcoſmi exterioris reperitur, & quomodo quælibet hominis externi regio cuilibet elemento, loco, natura, atque conſenſu partium, non tamen corporis tenuitate aut ſubtilitate correſpondeat; ſimiliter de ratione lucis & tenebrarum in corpore humano.

IN ſuperioribus declaratum eſt, quod corpus humanum in tres regiones, tam natura & qualitate, quàm loco & ſitu ſit diſtinctum. Nam quæ ſuperior eſt, tametſi tenuitate & opacitate à cæteris, quo ad ſenſum noſtrum, non diſtinguatur, eſt tamen procul dubio puriſſima totius compoſitionis pars, & ad Dominam tam nobilem recipiendam à Creatore quàm optimè præparata. Hinc enim cerebri ſubſtantiam, ratione materiæ, ab infirmarum regionum partibus colore, & ſubſtantiæ teneritate ac mollitie differre videmus, imò verò ipſa cerebri ſubſtantia naturam ſuam virgineam nobis patefacit, dum caſta mentis diſpoſitio atque ſimplex ejus exiſtentia colore, & natura ſibi ſimili atque conveniente delectatur. Atque hinc procul dubio eſt, quod licet cerebrum nobis crudum, frigidum atque humidum valdè videatur, in ſuo tamen occulto longè aliter ſe habeat; Eſt enim, ſi ignem vulgarem reſpiciamus, cerebri ſubſtantia ei quodammodò conſentiens, quantumvis igni⁊ mentis, ſeu lux illa, hominis ſa-

pientis

pientis domina, aliter ſeſe habeat, quàm ingenium humanum poteſt excogitare; ſiquidem tenera eſt & ſpiritu tenuiſſimo ac caſtiſſimo obducta & ineffabili modo in ſe ipſa ordinata: unde patet, quod cerebri conſtitutio ad increatæ naturæ excellentiam, cujus eſt tabernaculum, ſit referenda. Sed mentis natura eſt diſpoſitionis puriſſimæ & formæ lucidæ, adeoque ſequitur exinde, quod cerebrum quoque ſit ad lucidam humidamque naturam proniſſimum, atque ſummè ei accommodatum. Et proinde liquet, quod ejus natura occulta igni ſupercœleſti, humiditas autem ejus humiditati ſpirituali, & color porrò, utriuſque complexui atque tandem loci ſeu poſitionis ejus ſublimitas elemento ſummo, videlicet igni ſit convenientiſſima. Ratio tamen, cur cerebrum cæteris membris neque tenuius neque perſpicuius ſit, ex hominis creatione elicitur, utpote in qua patet, quod hominis corpus creatum atque præparatum fuerit à Creatore, priuſquam ejus animus in illud infunderetur; Cui rei cauſa erat, ut anima tenebris obfuſcata per organa materialia, corpora cerneret, diſtingueret atque reſpiceret; quod quidem ipſa, niſi tenebroſa carne obvelata, perficere non potuiſſet, quoniam per ſe nihil intelligit præter inviſibilia, hoc eſt, talia, quale ipſa eſt, dum tamen corporis adminiculo viſibilia videt, atque corporeis oculis contuetur. Hac igitur via DEUS tenebroſam maſſam ſibi ſubjectam reddidit & tam terram, quàm cœlum ſuæ voluntati ſubegit, corporaque tenebroſa ad conditionis reſpectum exagitavit. Media autem corporis regio, quatenus humiditati & caliditati refertur, aëri comparari poteſt, quippe quæ ita ſe habet ad cerebrum, ut aër ad ignem, quare integrum Microcoſmi thoracem elementoaëris referandam eſſe cenſemus. Quod autem ad cordis & pulmonum opacitatem & ſpiſſitudinem attinet, eadem eſt ejus ratio, quæ ſupra eſt allegata. Aquea etiam regio in Microcoſmo eſt multiplex humiditatum, in infima ejus diſtinctione repertarum origo. Nam ventriculi chylus, ſanguis hepatis groſſus, & urina ſeu ſanguinis ſerum aqueam ſphęram conſtituunt. Quare etiam & ventriculus & hepar & renes & cæteræ hujus regionis partes longè groſſiores exiſtunt in ſuo occulto, quàm membra ſuperiora: quod quidem ab effectu comprobatur; quatenus videlicet hæc ipſa ſpiritus puriores & magis inviſibiles producunt. Verbi gratiâ; Cerebrum ſpiritus animales, qui inviſibiles ſunt, & cor vitales ſeu arteriales, qui ferè ſunt inviſibiles, continet; ipſa autem fœx terrea in inteſtinis & liene terminatur & aſſervatur, quæ juxta Microcoſmi centrum non aliter, quam elementum terræ juxta centrum Macrocoſmi, inveniuntur. Ex his ergo regiones Microcoſmi externi non aliter differentiis ſymphoniacis diſtingui videmus, quàm univerſam elementorum Macrocoſmi diſpoſitionem qualitate & ſitu differre conſtat; quorum quidem harmoniam in tractatu noſtro, de Macrocoſmo, ſatis evidenter depinximus. Et ſanè illa hujus harmoniæ compoſitio in regione elementari nihil aliud erat, quam ſimilitudo univerſalis harmoniæ mundanæ, à mutua actione & reſiſtentia inter fontem totius lucis & abyſſum tenebrarum derivata. Nam elementum ignis ſe habet ad elementum terræ, ut lux ad tenebras; ſimiliter regio humiditatis inter ignem & terram, ut ſpiritus univerſalis intermedius ad duo extrema, videlicet lucem & tenebras. Ex quibus diligenter conſiderare poſſumus, quanta ſit ſimilitudo inter corporis humani & elementorum mundanorum proportiones, & quibus dimenſionibus metricis ad muſicam reduci poſſint hæc duo, ut in harmonia ad invicem conveniant. Quod autem harmonia humana cum ſympathia omnium conveniat, hoc modo demonſtratur: DEUS eſt lux; lux concordia, & concordia creationis atque exiſtentiæ origo, verbumque conſonans, & pulchritudinem rerum efficiens ſphærasque à termino à quo, ad quem, atque iterum ad ſuum principium, tanquam ad uniſonum movens, à quo omnes concordantiæ profluxerunt. Unde

factum

factum est circumvolvendo, ut elementa & elementa paulò post sint producta. Sic etiam mens divina, lux atque concordia Microcosmi summa, humanæ creationis atque existentiæ origo pulchram Microcosmi effigiem produxit, sphæras ejusdem motu, tam voluntario seu naturali, quàm involuntario seu rapto spiritus circumducens, atque ejus compositionem elementarem faberrimè complens; Hinc homo Deus vocatur, sed mortalis, ut ipse Creator solus DEUS dicitur, sed immortalis: Similiter Diabolus est tenebræ & discordia atque destructionis seu privationis autor, litigiumque dissonans, quod erat primogenitus chaos filius, Dei verbi, & lucis adversarius, terræ sphæram per se immobilem reddens, elementaque per discordem suam naturam litigare faciens. Sic etiam corpus hominis est tenebrosum, discordiæ & morborum autor, filius chaos obscurus, menti, animæ & luci oppositissimum & per se immobile. Atque hoc totum accidit, quoniam est dualitas. Et proinde, si dualitati unitas animæ, seu quaternario materiæ trinitas formæ jungatur, de discordia corporis ea in harmoniam exquisitam redigetur, eaque ratione tum tenebræ illuminabuntur, discordiæ propellentur, vita præservabitur, mors in exilium ejicietur, pax inter Deum & tenebras, seu inter corpus & animam illuminatione per divinam mẽtis præsentiam fiet, corpusque per se immobile jam actum & motum à principio interno movente recipiet. Ex quibus constat, quod hæc duo extrema inter se contraria per se varios producant effectus, videlicet lux & tenebræ, anima & corpus; cum illa pariat concordiam, cujus dominio res parvæ crescunt; hoc verò discordiam inducere soleat, cujus præsentia res magnæ dilabuntur. Horum ergo extremorum contrarietatem denotat contrarius triangulorum eorum in mundana compositione situs; cum pyramidis formalis conus sit in terra, basis verò ejus in primo cœlo. At verò pyramidis materialis positio in contrarium se habet, quoniam ejus conus est contiguus centro basis illius formalis; ejus verò basis centro quasi terræ staturninatur. In medietate verò, ubi sola vita reperitur, conveniunt; videlicet in sphæra æqualitatis, vel in loco intersectionis duarum pyramidum, ubi unius portio trutinis justitiæ ad portionem alterius ponderatur. Atque ut in positione differunt hæ duæ pyramides, sic etiam naturæ ab illarum basibus exilientes, dispositione oppositæ esse percipiuntur. Nam videmus, quod anima à centro pyramidis formalis egrediens, quo diutius est in corpore, eò perfectior & vivacior fiat, magisque in sua facultate & sapientia seu prudentia juvenescere observetur; cum è converso corpus, quanto majorem ætatem acquirit, tanto magis, veluti per senium quoddam decrescere & labefactari dignoscatur. Præterea, quo fortior est anima, eo debilius corpus & vice versa. Concludimus igitur, quod humanum corpus ex quatuor constet elementis: sed in carne & ossibus propter fixam eorum & solidam substantiam terream, terra maximè apparet. Similiter elementum aquæ in humoribus vim suam atque existentiam habet; aër verò, præterquam quod in sanguine infimæ regionis copioso reperitur, in pulmone etiam, tanquam in loco sibi magis proprio, habitare percipitur. Unde factum est ab origine, ut illud corporis membrum semper sit in motu, locoque ventilabri ad cordis refrigerium inserviat, ne illud; quatenus est sedes præcipua virtutis igneæ nimio calore consumatur & dissolvatur. Cordis igitur effigies est pyramidalis, & in hac sua effigie ignis flammæ accommodata; quoniam in flamma ignis sursum ascendente basin ejus, basi pyramidis similem, ejus verò summitatem more coni pyramidis acutam videmus. At verò in corpore sese res habet cum corde, ut in mundo cum Sole. Nam basis pyramidis solaris est in corpore solis, ejus verò conus deorsum tendit, contra ignis vulgaris naturam, hocque singulari voluntate divina. Nam aliàs res inferiores, si virtus lucis semper sursum tenderet efficacia lucis vivificæ de-

stitutæ

ſtitutæ atque ejus expertes relinquerentur, nec quicquam ſuper terra vivere poſſet. Simili etiam ratione conus cordis humani, quo tam inferiores, quàm ſuperiores corporis partes benevolentia ejus reficiantur, deorſum tendere animadvertitur. Sed quoniam hæc vis ignea ante ſpiritus divini afflatum corpori non adfuit; & verò noſtra in hoc libello intentio eſt, de ſolo corpore in ſimplici ſua natura, abſque ulla hominis interni conſideratione diſcurrere, plura de hoc ſubjecto verba non faciemus, ſed ad multiplices ejuſdem diſpoſitiones, cum interno ejus commixtas, earumque declarationem pede veloci progrediemur, ut ita ab hoc quaſi nihilo, ab hoc, inquam, luto vili, & ab his cineribus, ac terra mortua, omni adhuc gratia divina orbata, tandem recedendo, ad admirabiles lucis divinæ (paulò pòſt illam inhabitantis, atque in eam ſpiraculo Deiformi inflatæ) operationes, abſtruſamque illius cum corpore ſympathiam, qua illa movet, hoc movetur, illa agit, hoc patitur, illa vivificat, hoc vivit, illa per hoc ſentit, videt, audit, guſtat, olfacit atque tangit, & virtutibus adhuc admirabilioribus ſtupenda in illo ſpiritus ſui rationalis & intellectualis virtute, ad culmen & exitum felicem ineffabiliter producit, intentiori cum lætitia & gaudio, hilariqueanimo & properante pede acceleremus.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER VII.

De Microcosmi interno in externo seu de mentis actu in corpore.

CAP. I.

De hominis creatione.

ANima humana secundùm modum & rationem in libro hujus primo allegatam, proportione musica, vehiculisque spiritualibus à superioribus ad infimum cœlum subterlabens, & ad ingressum in suũ domicilium præparata, in illud tandem ex terra, pulvere & luto, manibus ipsius Creatoris ad tale spiraculum Deiforme suscipiendum, uti supra dictum est, adaptatum, opificis afflatu infunditur atque inspiratur, hominemque externum vivifica suæ præsentiæ virtute movet, vivificat & animat. Atque hoc modo creatus est homo duplex in unico individuo, & factus est animal vivens, ratione atque intellectu præditum; admirabile (dico) animal, Deus terrenus, immortalis in se creatus, sed ob peccatum mortalis factus, denique imago sui Opificis ineffabilis. Sed quoniam de vitæ ejus spiraculo & de corporis ejus, in statu innocentiæ, puritate, munditie, perspicuitate, claritate & perfectione, similiterq; de ejus in Paradysum collocatione, conjunctum cum ipsius Paradysi voluptatis descriptione & explicatione alibi in *Tractatu nostro Theologico-philosophico, de vita, morte & resurrectione* copiosè egimus, leviter ea hoc loco præteribimus, ut circa veterum solummodò Philosophorum opiniones, de hominis interni in ejus externo actionibus disceptantes versemur. In priori ergo libri hujus parte, de animæ humanæ operatione, dominio & virtute, tam ex parte supernaturali, quàm ex parte cœlesti & elementari, tractabimus, quatenus anima cum corpore in sola creatione sive generatione consideratur. Creationem igitur à generatione in multis discrepare percipimus; Nec tamen istud creationis vocabulum ita strictè considerari volumus,

volumus,uti faciunt illi,qui eam definiunt rei productionem & ortum ex non præexistente materia,hoc est,ex nihilo: namque hoc modo non rectè dicimus hominem creatum esse;quatenus in primordio ejus externum è materia præexistente factum,atque ad opus præparatum extitit: videlicet ex luto & terra, quæ consentanea erat compositionis ejus materia;sed creationem potius atque rectius definimus illam,qua rerum species,antea non existentes;jam esse incipiunt. Sic enim prima hominis species exordium in creatione Adami accepit, Leonis in prima animalium terrestrium productione, &c. In hoc ergo differunt creatio & generatio, quod illa versatur circa specierum non præexistentium ortum & productionem,hæc verò in rerum seu creaturarum præexistentium propagatione, multiplicatione, specieique jam tum per primum FIAT creatæ,atque ad ultimum PEREAT conservatione. In priore igitur immediatè operatur DEUS Creator, in posteriori verò secunda mentis primæ imago, quæ est ipsa natura creata,seu Dei filia,ab ipso ante omnium creationem progressa & derivata.

CAP. II.

De libera spiritus medii dispositione,qua solet de uno vel alio extremo participare,& de beatitudinis interni hominis causa,ejusque dejectionis atque infortunii ratione.

DIvus Paulus cum *Xisto Philosopho* conveniens *animam humanam Dei templum esse* constanter asseveravit,cujus rei rationem demonstrat etiam *Merc. Trismegist. Pim.*12. hisce verbis: *Bonus*,inquit ille,*Dæmon animam in corpore,mentem in anima,in mente Verbum,Deúmque eorum Patrem esse pronunciavit,Verbũ igitur imago ac mens Dei est,purissimæ materiæ portio aër est;aëris anima,animæ mens,mentisq; denique* DEUS,DEUS *verò circa omnia,mens circa animam,anima circa aërem,atq; aër circa materiam versatur.* Hinc est,quod alii hominis naturam arctius constringendo; eam ex tribus coägmentaverunt,videlicet ex anima,spiritu intermedio & corpore;per animam, mentem & animam significantes. Sed hi,ut mihi videtur, non ita exactè hominis internum distinxerunt,hoc est,hominis interni portiones,quas ex quolibet trium cœlorum acquisivit,non distinctè descripserunt,& per consequens, eam reliquerunt imperfectam, cum omnis perfectio ex principio , medio & fine consistat. *Platonicorum* ergo sententiæ potius hoc loco à *Mercurio Trismegisto* non discrepanti auscultabimus, qui homini interno tria adscripserunt;videlicet *supremum,infimum & medium.* Per *supremum* intellexerunt illud divinum,quod mentem,intellectum illuminatum,lucis increatæ portionem,& actum seu radium Dei vocant,qui est hominis portio superior,in qua animæ portione *Merc. Trismeg.* altius ascendendo,ex consilio boni & nunquam mentientis Dæmonis,verbum inesse asseveranter dixit,cui etiam *Divus Johannes* astipulari videtur,*verbum vocans vitam hominum & tenebrarum lucem*,atque itidem *Merc. Trismeg.* appellat illud,*vitam & lucem,ex quibus constat homo.* Et alibi dicit: *Verbum in te videt & audit Pimand.*1. sic *Moyses* nuncupat illud *spiraculum vitæ*, immediatè ab ipso Deo in hominem externum inspiratum. Atque hæc superior hominis portio,intellectum illustratum amplectens,est illa,per quam homo cæteris animalibus præcellens,ad ipsius Deitatis naturam accedit; Unde *Dei imago & Dei filius* non modò à Philosophis, sed etiam ab ipsis scripturis nuncupatur. Per mentem ergò *Platonici* intellectum & rationem intelligere

voluerunt. Per *infimum* autem,aëream & infimam hominis interni portionem, ſeu actum elementorum ſignificare videbantur, qui eſt, ut teſtatur *Mercurius Triſmegiſtus* loco ſuperius allegato,totius regionis elementaris,quæ colligens ſibi pro ratione ea,quâ materia exiſtit ſubtilior & tenuior,formales elementorum diſpenſationes,atque aſſiſtentibus ſimul & præeuntibus ducibus ſeu animæ portionibus ſuperioribus in corpus,ſecundum corruptâ carnis & tenebrarum diſpoſitionem agit,utpote quibus ſua natura & poſitione magis eſt familiaris. Unde pronior eſt hæc animæ portio ad corporis & inferiorum affectus, quàm ut ex ſua natura menti & rebus divinis conveniat. Atq; hæc infima animæ portio vocatur anima ſenſitiva,quam *Paulus Apoſtolus hominem animalem* appellavit,atque idolum ex corporeæ materiæ gremio eductum,quod corpore reſoluto,unà cum eo interit,aut cujus in corporis ſui reſoluti vaporibus non diu ſuperest umbra, nihil participans immortalitatis, ſed in hylæ deformitatem rediens,niſi ipſum quoque ſublimiori potentiæ uniatur,cujus virtute ſola immortalitatem adſciſcere poteſt. Hæc animæ portio eſt potentia motrix,vivificans, corporis rectrix,ſenſuumque origo materialis,per quam ipſa anima in corpore vires explicat ſentiendi. Sentit enim corporalia per corpus,movet corpus per locum,regit in loco,alitque corpore corpus. In hac ergo animæ portione duæ ſunt virtutes potentiſſimæ;quarum una eſt *Phantaſia*,ſive imaginatio ſive cogitatio, atque altera *ſenſus naturæ*. Per *medium* denique Spiritum intelligebant medium ſive æthereum & vitalem actum ac radium naturæ,utraque extrema,videlicet mentem cum anima animali connectentem. Unde fit, ut hæc media natura de utroque extremo participet,adeoque habet tum à virtute Solis,propter lucis ejus ad cœlum empyreum relationem,ſcintillam rationis,quæ deinceps mentis & ſpiritus intellectualis præſentia augetur, tum etiam ab infimo extremo & elementorum ſubtili facultatem ſenſitivam. Unde fit,ut hæc media natura,tanquam æquè extrema uniens & portionem intellectualem cum anima animali ſeu ſenſitiva conjungens,hoc eſt,mentem cum rationali ſuo ſpiritu & vehiculo ad inferiora vehens,ſit in ſua natura quaſi libera,ita ut liceat ei vel huic vel illi magis adhærere: videlicet aut verſari magis circa inferiora & ſenſibilia,quàm circa ſupercœleſtia & divina,aut etiam vice verſa;prorſus ac ſi Deus libero arbitrio hunc ſpiritum intermedium incolenti diceret: Utrum horum mavis,accipe,vel ſecundùm *Antiſtitis Moyſis* verba: *Habetis ante oculos vitam & mortem, eligite utrum vultis*, vel ſecundùm *Apoſtoli* electionem: *aut ſitis mundi filii,aut regni cœleſtis*. Et ſimiliter quoque hoc modo dicitur: Adam guſtaſſe de fructu arboris cognitionis boni & mali,qui in principio nihil niſi mentis arcana contemplatus eſt, & per conſequens ſolius bonitatis fuit particeps. Sed quomodo res ſeſe habeat,auſcultate obſecro. Hic ſpiritus intermedius,vitali ſpiritu plenus atque præterea etiam ratione tum ſolari tum præcipuè mentis & empyrea imbutus,ex his poteſtatem dat corpori vivendi in genere,hoc eſt, omnes vitæ functiones, mediantibus organis ſenſitivis, ad vitæ facultates ac commodatis,corpori tribuit. At verò,quoniam omnis actio vitæ aut circa bonum,aut circa malum(cum non ſit in hoc mundo quicquam præter hæc duo extrema) verſatur,quorum prius eſt lucis donum,ultimum tenebrarum,neceſſe eſt,ut hæc ſpiritus in vita motio aut ad bonitatem,hoc eſt,ad naturam Dei & lucis patris,aut ad malitiam Diaboli tenebrarum principis tendat. Nam ut æqua lance ad utrumque ſimul extremum propendeat,impoſſibile eſt: Hinc enim *inquit Chriſtus: Non poteſtis Deo ſimul atque homini inſervire*. Et *Divus Johannes* 1. *epiſt. Filii Dei non poſſunt eſſe filii mundi,nec vice verſa*. Ex his igitur conſtat,quod ſpiritus hic, quaſi princeps Elector,aut magis ad ſuperiora, aut etiam ad naturam inferiorum ſeu animæ animalis tendat,hoc eſt,quod vel mundi,pravitatis,

tenebra-

tenebrarum atque vitiorum naturam vel cœli supercœlestis bonitatis & virtutis dispositionem respiciat. Si igitur spiritus hic intermedius cum sua lucementi constanter adhæreat, beatificatur; quoniam hæc portio suprema nunquam peccat, malóve consentit, semperque erroribus resistit & ad optima hortatur, uti latius describit *Mercurius Trismegistus* 1. Pimand. Et proinde etiam tandem virtute mentis Spiritus talis propter suam obedientiam ad Deum transfertur, juxta illud *Procli: Anima per acquisitam scientiam ipsi menti seu intellectui similis evadit.* At verò è converso, si spiritus ille animæ animali accedat, seu inferiori cohæreat, depravatur, inquinatur, & in tenebris submergitur atque detinetur, donec ex bono Dæmone fiat malus; quoniam inferior illa portio, animalis scilicet anima, in malo, peccato & concupiscentia semper submergitur, & teste *Divo Paulo* trahit ad pessima. Verba ejus hæc sunt: *Video aliam legem in membris meis, captivantem me in lege peccati.* Hinc etiam ortus est divinus hic *Bernhardi* sermo: *O anima, decorata & pulchra facta per imaginem & similitudinem Dei, sponsata spiritui per fidem, adjuta ab angelis, comes beatitudinis, hæres salvationis, particeps rationis, quid habes tu ad agendum cum carne?* Imò verò *Bernhardus* non vidit omnia: Nam spiritus quàm sæpissimè proditorio more animam mediam adulando ad inferiora trahit, & in corpus opacum illam includit, ubi tam utplurimum eam relinquit solam & otiosam, & id quidem efficit blanditiis animæ sensitivæ, cui proclivior ea est adhærere, quàm menti propter humidam atque materialem suam dispositionem, quæ magis suo simili gaudet. Sed tamen, ubi animæ mediæ naturæ proportio ampla est (quæ semper in spiritu reperitur) ibi facit spiritum suum menti magis obedientem; quoniam anima media seu actus mundi, radiusque naturæ, est de natura remota ipsius mentis seu actus Dei; unde de ejus proprietate participat. Tendit ergo materia naturaliter ad opera tenebrarum, forma verò ad dispositionem lucis, uti in ignis ardentis flamma videmus. Estne hæc, ô lectores, nova atque inaudita doctrina? Estne, inquam, hæc *Platonicorum* opinio à veritate ullo modo dissentiens? Examinetis, obsecro, vosmetipsos, & rem istam tandem aliter se habere non posse comperietis. Verbi gratiâ. Alicui forsitan vestrum facinus aliquod perpetrandum proponetur, hoc est, constituet secum, aut stuprum, aut adulterium, aut furtum, aut cædem, aut proditionem contra Principem, aut scelus aliquod consimile patrare. Sed tamẽ ratio, quæ est semper comes mentis, huic ejus proposito pro posse suo resistet, nihilominus fieri sæpissimè assolet, ut in fine hujus contentionis, spiritualis sensus & carnis appetitus compleatur, mentisque & rationis admonitiones rejiciantur, atque ita scelus illud destinatum perficiatur. Hîc ergo videmus, spiritum hunc intermedium mentis consilium neglexisse, & animæ sensitivæ adhærendo in tenebras se immersisse; Atqui vice versa, si spiritus, timore Creatoris perculsus, & rationis vestigia sequens, menti fortiter adhæreat, facinusque conceptum relinquat infectum, ejusque consilii & propositi mali pœnitentia, & quasi odio accensus, ad meliorem vitam se convertat, evidens illic est signum, quod spiritus hujus intermedius mentem constanter fuerit amplexus, & quod animam animalem seu idolum in contemptu habuerit. Sed quid sermone uberiori est opus? Nónne nobis liquet, quod duo sint in mundo extrema, videlicet lux & tenebræ, virtus & vitium, bonum & malum? Sequitur igitur quasi ex concessis, quod itidem quoque sit medium inter ea certum atque determinatum, quod de hoc vel illo extremo aptum sit participare, prout unius vel alterius objectum illi magis jucundum & delectabile videbitur. Et procul dubio anima humana, sive homo internus ex his partibus conflatur, quatenus perfectus & completus est, & per consequens ex numero perfecto constare judicatur, videlicet ex principio, medio & fine, hoc est, ex mente, spiritu & idolo, seu anima animali, aut quod idem

est,ex natura cœli supremi,medii & infimi. Nec tamen solum spiritum æthereum hîc intendimus,sed per spiritum, animam vitalem seu spiritum solarem ætheris,hoc est,compositionem factam ex luce vivifica & spiritu ei sua puritate optimè conveniente.

CAP. III.

De ratione;& cur mens in corpore opaco includatur,deque ejus in corpore humano imperio.

ADmirabile est cogitanti,qua harmonia duo illa,tum natura essentiæ,tum loci positione contraria,Mens scilicet & corpus,in unum coagmentari possint: Et tamen hoc, mediante spiritu interposito , fieri oculis intellectualibus cernimus. Similiter mirum videbitur, quod excellentissima hæc Dei imago, imò verò ipsissimus Dei radius ita longè à sua sede connaturali submoveatur,adeoque in sua conditione vilescat,ut cum sit lux splendidissima, efficacissima, divinissima,immortalis atque purissima,conjiciatur tamen & includatur in carcerem tam tenebrosum & caliginosum ac terrestrem & corruptioni obnoxium,adeoque etiam immundum & spurcum. Sed hoc divina Creatoris providentia factum esse agnoscimus,ut ipsa tum particularium naturam diligeret, & tamen circa multitudinem versaretur, tum etiam universalium dispositionem unitatemque respiceret. Hinc inquit *Jamblicus: Animæ & heroës magis versantur circa multitudinem,Dii & Dæmones circa unitatem.* Nam lux, quo profundius descendit in pyramidem materialem ab ejus cono versus basin,eò magis inclinat ad multitudinem,uti superius dictum est. Hac etenim via voluit Creator, ut DEUS quidam terrestris,sed mortalis, multitudinem rerum particularium in terra observaret,sicuti ipse,tanquam DEUS immortalis, unitatem, & res universales in cœlo respicit; Tali siquidem ratione DEUS ipse Creator,tam in terra,quàm in cœlo habitare,& ubique adesse dicitur. Huic etiam nostræ opinioni hisce verbis astipulari videtur *Mercurius Trismegistus Asclep.4.cum* ἀσωδῆ, id est,*divinæ similitudinis formam animadverteret* DEUS *non posse omnium rerum esse diligentem,nisi eam mundano integumento contegeret,texit eam corporea domo;tales omnes esse percepit ex utraque natura in unum confundens,miscensque quantum satis esse debuisset. Itaque hominem conformavit ex animi & corporis*,id est, *ex æterna & mortali natura,ut animalita conformatum utrique originisuæ satisfacere posset,& mirari atque orare cœlestia & æterna,& incolere atque gubernare terrena*,&c. Infinita est ergo mentis potestas in corpore humano,quoniam ipsa,teste *Mercur. Trismeg. Pimand.*12. de Dei essentia nascitur,si qua est ejus essentia,& ab essentia ejus nequaquam dividitur, sed illi potius eo modo connexa est,quo Solis corpori lumen. Atque hinc est,quod illa dominetur omnibus,neque aliquid eorum,quæ ad fatum pertinent,impossibile menti. Ideò fit,ut humanus animus sit fato superior. Et tamen,quæ fato subjecta sunt,non negligit;atque ob hanc rationem sapiens,hoc est,mentis actu præditus,astris dominari dicitur. Hinc etiam est, quod idem Philosophus agnoscere videtur omnem motum corporeum in corpore fieri à mente. Non enim erat homo externus animal vivens factus,priusquam spiraculum Deiforme in eum inflaretur. *Mercur. Trismegist. Pimand.*10. dicit,*quod anima,mentis præsentia destituta nec agere quicquam,nec dicere potis sit.* Ex sacris ergo sacrorum Philosophorum Scriptis colligimus,mentem bifariam sumi,videlicet,vel pro prima & superiori,quæ est actus & radius promanans immediatè à Deo,vel pro inferiori,quæ est mentis primæ & superioris imago,aut

vestigium

veſtigium quoddam, exactam primæ mentis determinationem proſequens: quæ quidem mens ſecundaria eſt ipſa natura ſeu actus mundanus. Mens igitur prima ſeu radius Dei à ſuperſubſtantiali natura immediatè proſiliens in ſpiritum empyreum ſeu rationalem ingreditur; ubi creaturas divinas, primo creationis die productas, & acie divina prædītas formavit. Hujus etiam mentis primæ imago ſecundo creationis die in medio abyſſi reluxit, cœlumque æthereum & mundi materialis ſeu viſibilis animam vivificam produxit: Quæ prioris mentis imago atque mens ſecunda, ipſa Natura vel radius mundanus haud immeritò nuncupatur. Atque hæc ſingulis animalibus, cæterisque viſibilibus mundi creaturis conceditur. Quare *Mercur. Triſmegiſt. Pimand.* 12. hanc mentem ſecundariam, brutorum & vegetabilium naturam appellavit. Huic opinioni adſtipulatur *Syneſius* hiſce verbis *Hymn* 3. *Mens delapſa in hylen, mens immortalis, parentum divinorum propago, exigua quidem, ſed illorum tota, iſta & una ubique, tota in totum infuſa, vaſtam cavitatem cœlorum torquet, univerſum hoc conſervans, in diverſas formas diſtributa adeſt; Pars ejus ſtellarum curſus, pars angelorum cœtus, pars etiam gravi nexu, terrenam ſortita eſt formam, disjunctáque à parentibus, tenebroſam hauſit oblivionem*, &c. Similiter alibi idem illud *Mercur. Triſmegiſt.* hiſce verbis confirmare videtur: *Mens*, inquit, DEUS *eſt in hominibus, atque idcirco nonnulli ex hominum numero Dii ſunt, eorúmque humanitas eſt divinitati quàm proxima: Etenim bonus Dæmon Deos quidem prædicat immortales, homines autem mortales Deos. In animalibus autem irrationabilibus mens illa naturæ eſt. Nam ubicunque anima, ibi mens; quemadmodum ubicunque vita, ibi etiam & anima in viventibus abſque rationis diſcurſu.* At verò anima media in ſua natura eſt vacua mentis primæ, quamvis ipſa ſit quaſi mens ſecunda, quæ ſufficit ad vitam cujuſlibet creaturæ. Hinc, inquit *Mercur. Triſmegiſt. Pimand.* 10. *Anima, mentis præſentia deſtituta, nec agere quicquam, nec dicere potis eſt: Sæpè verò mens extra animam exit, quo quidem tempore nec audit nec videt anima, ſed animali ſimilis eſt ratione carenti:* Tanta, dico eſt potentia mentis ſupremæ, quæ animam hujuſmodi deſerit corpori implicatam, & ab eodem tractam quaſi ad inferos. Nam hæc æterna eſſentia, ut cum *Mercurio Triſmegiſto* loquar, ab ignaris, improbis, ignavis, invidis, iniquis, homicidis & hujuſmodi procul admodum eſt, vel ſaltem vacat in ſuo diverſorio, permittens eos Dæmonis ultoris arbitrio, qui ignis acumen incutiens, ſenſus affligit, & magis magisque ad patranda ſcelera armat hominem, ut turpioris culpæ reus, acriori ſupplicio ſit obnoxius, eumque ſine ulla intermiſſione ad inſatiabiles concupiſcentias inflammat, cum eo pugnat in tenebris, peccatum examinat, & ignis impetum in ejus cruciatum, mirum in modum concitat atque exagitat. At verò animabus, quarum ſpiritus ei adhæret, aderit mens ita benigniſſimè & perquàm fauſtè; quippe quæ in ſanctam animam influere, illamque ad ſapientiæ lumen extollere ſolet; benevola enim erit bonis, piis, puris, religioſis, ſanctisque hominibus, præſentia ſua fert illis opem, adeoque ut ſtatim cuncta cognoſcunt, ipſos ad gratias agendas, & piè benedicendum inclinat; facit, ut concedant ſanè corpus morti ſuæ, atque ut ſenſuum illecebras faſtidiant, utpote, qui clarè dijudicant, quàm lethifera ſint ſenſuum lenocinia; quinetiam ipſa mens, janitoris munere fungens, incidentes in inſidias corporis haud quaquam permittit finem conſequi ſuum; aditus enim, per quos turpes blanditiæ manare ſolent, jugiter intercludit, libidinumque fomites omnes extinguit. Hinc *Mercurius Triſmegiſtus Pimand.* 12. *Quibuſcunque animis mens præſidet, ſuo illas fulgore illuſtrat, earum moribus malis reſiſtens, quemadmodum Medicus eruditus ægrotantis corpus doloribus afficit, urendo illud atque ſecando recuperandæ valetudinis gratia: eodam modo mens voluptuoſam affligit animam, ut radices voluptatis evellat, maloque corpus repurgans, non aliter animæ bonum procuret, quàm ſanitatem corporis Medicus.* Imò verò mirabiliorem adhuc mentis hujus di-

vinæ

vinæ in corporibus efficaciam declaravit in ſuo *ſermone quarto Pimand.* ubi in hæc verba loquitur: *Quicunque hac Dei creatura fulti ſunt, ſecundùm operum comparationem pro mortalibus immortales habentur, intelligentia ſua cuncta complectuntur, quæ in terra ſunt, & quæ in mari, & ſi quid eſt præter ea ſupra cælum: atque à Deo ſeipſos exigunt, ut ipſum quoq; bonum intueantur: quod ſanè cum perſpiciunt, eam, qua hîc veſcimur, vitam, miſeriam quandam arbitrantur.* E converſo (ut ex ſuperioribus luculenter conſtat) quotquot hominum animæ mentem nequaquam ſortitæ ſunt gubernatricem, eadem, quæ & brutorum animæ, patiuntur. Dimittit enim eas mens cupiditatum imperio; ad quarum expletionem ardenti quodam impetu perferuntur, rituque ferarum immoderatè & iraſcuntur & cupiunt, &, quod deterius eſt, non finem ponunt libidini ullum, nec malorum inveniunt paſſionumque terminum. *Hiſce*, inquit *Mercurius Triſmegiſtus Pimand.* 12. *velut lictorem & vindicem Deus legem propoſuit*; ſecundùm illud etiam *Divi Pauli Gal.* 3. 19. *Lex addita erat propter tranſgreſſiones. At verò in hominibus, quorum ſpiritus intermedius ei adhæret, libidinis impetum cohibet, iracundiæ reſtringit ardorem*, &c. Sed quoniam mentis actiones benedictæ non omnibus conceduntur, quippe cujus eſſentia, licet in corpore cum anima vitali ſit, attamen, niſi anima cum ſuo ſpiritu eam, neglecta anima ſenſitiva, quærat atque amet, illi deerit, & ab actionibus vacabit divinis: ideò modus reconciliandi formam hanc divinam, ut in anima operetur, & non vacet, imprimis inquirendus erit. *Mercurius Triſmegiſtus* inquit *Pimand.* 4. *Mentis crateris latice ablui non poteſt corporis amator; nam, niſi quis ſuum corpus oderit, ipſum amare non poteſt. Quamprimum verò is non ſe, ſed Deum ipſum dilexerit, mentem protinus conſequetur; hanc denique nactus, ſcientiam è veſtigio nanciſcetur.* Cum hoc *Mer. Triſmegiſt.* ſermone ſacræ Scripturæ multis in locis convenire videntur. Unde *Divus Johannes* 1. *epiſt.* 2. *Mundum diligens non habet charitatem Patris in ſe*; Et ibidem *cap.* 3. *Mundus non novit filios Dei, quia filii Dei non noverunt mundum; quia mundus totus in maligno poſitus eſt*, ut *cap.* 5: Similiter 1 *epiſt. D. Johan.* 2. *Concupiſcentia carnis affecti non habent charitatem Patris in ſe.* Et alibi: *Concupiſcentia eſt omne, quod in mundo eſt, quæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo.* Ex quibus patet, quod mens iis non adſit, qui corporis amore, aut concupiſcentia mundana ſunt capti, quoniam DEUS tales non novit, ſed ſolus mundus, quatenus eorum actiones circa res mundanas verſantur.

CAP. IV.

Quod mens & ratio hominis non ſubjiciantur fato, & quod ſtellæ iis non poſſint imponere neceſſitatem.

PEr fatum intellexerunt veteres Philoſophi operationem ſeptem Planetarum in ſtellis fixis, Nam quicquid per providentiam divinam ab Archetypo ordinatur in mundo intellectuali, illud à ſtellis fixis & ſeptem Planetis in mundo viſibili mandatur executioni. Hoc etiam confirmatur à *Mercurio Triſmegiſto Pimand.* 1. fatum appellante diſpoſitionem ſeptem gubernatorum; cui omnia animalia, *præter hominem, ſubjecta eſſe aſſerit; nec tamen omnes homines fato ſubjici voluit, quippe, quibus mens divina adeſt, non ita fato, ut cæteri ſubjiciuntur. Verba ejus ex 12. *Pimand.* hæc ſunt. *Homines cuncti fato generationi & tranſmutationi ſubjiciuntur: initium quippe & finis fati ſunt duo hæc; generatio ſcilicet & tranſmutatio. Et homines quidem id patiuntur, quod inſtituit fatum; Verum rationales homines, quibus mens ut gubernatrix aſſiſtit, non eodem modo, quo cæteri patiuntur; quatenus enim ab improbitate alieni exiſtunt, malum minimè patiuntur. Quiſquis igitur

* *etiam.*

mentis

mentis præmiis à Deo conceſſis ad id,quod decet,utitur,nihil ab immortalibus diſcrepat, quin etiam corporis ſolutus compedibus,ab utriſque ducitur ad chorum beatorum,ſimul atque Dei. Platonici etiam hujuſmodi jactaverunt ſermonem: *Mens ſupra fatum eſt in providentia;idcircò nec cælorum corporum influxibus,nec rerum naturalium qualitatibus afficitur;ſola igitur illam moderatur religio.* Sed quid amplius aliorum autoritates hoc loco recitabimus aut allegabimus, cùm rationes evidentiſſimæ, atque è ſinceris philoſophiæ viſceribus hauſtæ, in promptu ſint, quæ luculenter demonſtrant,hominis mentem & rationem aſtris & eorum influxibus dominari,eamque cœlorum viſibilium actionibus non eſſe ſubjectam. Anne æquum eſſe videbitur,ut rex eminentiſſimus à ſubditis gubernetur,aut eorum pœnis & paſſionibus ſubjiciatur? Iniquum equidem eſſet,tali imaginatione duci,quod Creator à ſuis creaturis ad aliquid præter ſuum velle cogatur,aut quod actus & radius ab eo immediatè promanans,& tamen ab ejus eſſentia divina nullo modo ſeparatus,ſed perpetuò ei connexus,creaturis ab ipſa mente & verbo ſtatuminatis ac firmatis ſubjiciatur. Quid ergo habent ſtellæ ſeu creaturæ cœli intermedii ad agendum cum creaturis cœli ſuperioris & præcipuè cum autore & creatore earum? Deorſum igitur procul dubio dotes à cœlo empyreo per divinam Creatoris benevolentiam effunduntur,atque optato modo recipiuntur; non autem iterum à creaturis eas recipientibus ſurſum rejiciuntur. Nam hoc eſſet ingratè illud reſtituere,quod liberè pro ſe & inferioribus accipitur,& more principis tenebrarum,obliviſci beneficium Creatoris,ac ſuperbiæ alis in altum ferri,& regna ſublimiora inſulsè petere. Alibi ergo,rem hanc aliter ſe habere,copiosè ſatis explicavimus;ubi in *Muſica noſtra mundana* declaravimus,Solem medii cœli imperatorem,ſuas dotes,à cœli empyrei ſublimitate,ſic volente Deo Creatore,per virtutem conſonantiæ Diapaſon accepiſſe,ut de ſua abundantia portionem vitæ, omni die, hora & minuta, in inferiora, itidem virtute conſonantiæ Diapaſon materialis,in terram infunderet. Ex quibus liquet,inferiorem mundi regionem,vitæ menſuram eo modo accipere à media,quo media à ſuperiori. Jam verò pro abſurdo haberetur,ſi quis diceret,Solem & cœlum medium accipere vitam ſuam & nutrimentum formale à regione inferiori, aut ſupremam à media,perinde ac ſi quis inferret,cauſam procedere à ſuo effectu,ſeu principium à ſuo principiato. Nam ſacræ Scripturæ agnoſcunt operum trium primorum creationis dierum diſtinctionem. Res igitur,breviter loquendo,ſic ſe habet: Anima humana,quam ſupra hominem internum eſſe declaravimus,ex tribus portionibus à triplici cœlo derivatis,conflata eſt,uti diximus. Nobiliorem ſuæ compoſitionis portionem acquiſivit à cœlo empyreo,imò verò immediatè ab ipſo Deo,in ſpiritu empyreo vectam;videlicet mentis radium in rationali curru ſedentem: Media ejus portio, quæ vitam dat corpori, vim ſuam acquiſivit à cœlo æthereo;quæ cum ſuo ſpiritu recipit ſpiritum rationis cum ejus domino. Infimam autem animæ portionem ex elementorum ſubtili conflatam, animæ animalis & ſenſitivæ diſpoſitionem eſſe, antea ſatis apertè explicavimus. Jam verò ex dictis manifeſtum eſt, quod natura cœli medii à natura cœli ſupremi regatur,atque illa porrò ab eſſentia Dei: non aliter,quàm natura infima & elementaris à ſuperioribus ſimul conjunctis gubernatur. Hinc ergo eſt,quod ſi media animæ portio inferiori ſuo membro adhæſerit,mens ipſi divina communicationem cum ea habere recuſabit; Unde ſequetur,ut aſtrorum influentiæ & operationes in talem animam,& univerſum ejus corpus prædominium pleniſſimum ſint habituræ;ſiquidem animæ iſtius portio,ſtellarum eſſentiis ſuperior vacabit,neque animæ in ejus operationibus adeſſe invenietur. Nam cum anima media,cum ſpiritu æthereo ſeu anima elementari hunc in modum quaſi fœdus iniens,ſit de vera cœli medii ſubſtantia & forma,ſpiritu

videlicet & luce conſtans,non erit mirum,ſi ſtellæ & Planetæ facilem in eam impreſſionem faciant,eamque pro voluntate ſua gubernent,atque ita illam ad omnem mundanam concupiſcentiam flectant. Similiter animæ portio inferior avidiſſimè amplectitur eorum influentias,& pro ſolis Diis ipſas æſtimat atque agnoſcit. Atque hinc eſt, quod conſtellationum Zodiaci aliæ bilioſos & cholericos,aliæ melancholicos,aliæ phlegmaticos & ſegnes,& aliæ laſcivos ac ſanguineos producunt effectus. Unde *Mercurius Triſmegiſtus Pimand.* 13. *Zodiacum tabernaculum ex duodecim Ultricibus tenebrarũ conſtare* dicit,quas alibi *horribiles* vocat; Ultricem autem unam facit *Ignorantiam*, ſecundam *Triſtitiam*, tertiam *Inconſtantiam*,quartam *Cupiditatem*,quintam *Injuſtitiam*,ſextam *Luxuriam*, ſeptimam *Deceptionem*,octavam *Invidiam*,nonam *Fraudem*,decimam *iram*,undecimam *Temeritatem*,& duodecimam *Malitiam*: Atque ſub his,tanquam genere ſubalterno plures continentur,quæ per corporis carcerem incluſum triſtem hominem ſenſibus pati cogunt. Poſtea in Planetarum regna deſcendendo, *Saturnus* hominem à mente relictum reddit invidum,vilem,pauperem,triſtem,avarum,&c.& præcipuè quidem,ubi ipſe fortior fuit in illius hominis nativitate. Sic *Jupiter*,horoſcopi dominus inventus facit eum ambitioſum. *Mars* rixis & litigiis deditum,compotatorem & incaſtum atque adulterum. *Sol* bilioſum & ſuperbum. *Venus* luxurioſum & concupiſcentia ac voluntatibus mundanis ſubmerſum. *Mercurius* inconſtantem & levis ſeu facilis credulitatis. *Luna* ebrium,ſegnem & negligentem. Ex his igitur videmus,quantam poteſtatem cœlum viſibile & creaturæ ejus habeant in animæ portionibus inferioribus mente & ratione deſtitutis;quippe ſimile ſimili gaudet;& ſpiritus medius cum ſua luce inferiora ſolummodò reſpiciens,materiali & mundana voluptate delectatur;hocque eo magis, quoniam blanditiis animæ ſenſitivæ ſeu elementaris ad illud inſtigatur. Unde fit,ut obliviſcatur Domini ſui,atque ita,nec vexationes mundanas,nec Dæmonis cruciatus animadvertat,donec totaliter à mente relictus luat pœnas,& deſperatione,ſeu pœnitentia nimis tarda clamitet: *Peccavi*;atque ita luto ſuo æternùm adhæreat,nec altiùs aſcendere valeat,quoniam à divino ſuo Domino,per quem reſurgere debebat,derelictus atque proſtratus in tenebris jacet ac ſubmergitur. Non igitur dicant amplius ſcrupuloſi,ſtellas nulla neceſſitate agere in homines mente deſtitutos,quoniam eos omnimodò ſtellis & cœlo viſibili ſubjectos eſſe, rationibus jam allegatis apertiſſimè comprobavimus. Atque hoc modo videmus,quod extra rerum naturam non ſit,de furto,cæde,ſtupro,aut hujuſmodi aliis hominum vitiis virtute Aſtrologica judicare. Atverò etiam ſalvatum eſt illud Antiſtitis axioma; *Sapientem* ſcilicet *aſtris dominaturum.* Nam,ut antea dictum eſt,cum mens influit in ſanctam animam, extollit illam ad ſapientiæ lumen,quæ diverſorium altius & virtute potentius habet,quam eſt illud ſtellarum. Nam teſte *Mercurio Triſmegiſto*, *Ultores illi duodecim* antea commemorati,*præſentia divini ſplendoris à decem poteſtatibus repelluntur: Etenim aſſiſtentia ejus deſcendit ad nos primùm cognitio Dei,cujus præſentia depellitur ignorantia; Deinde deſcendit ad nos cognitio gaudii,quo præſente triſtitia penitus aufugit: Hujus etiam poteſtatis actu producitur conſtantia cujus adjumento aboletur inconſtantia; Conſtantia autem eſt vis ſuaviſſima. Producitur etiam continentia, quæ eſt vis univerſarum victrix cupiditatum. Atque hic gradus juſtitiæ fundamentum exiſtit,quatenus ejus ortu & acceſſu injuſtitia à cunctis operibus expellitur,nos autem abſente injuſtitia,juſti efficimur. Sexta autem poteſtas etiam mentis præſentia in nos deſcendit, videlicet communitio adverſus exceſſum & luxuriam,qua expulſa,etiam veritas apparebit,& deceptio mox expelletur:* Unde *nobis veritate præſente bonum abſolutum aderit: livor etiam diſcedet;Veritati enim innatum eſt bonum cum vita ſimul ac lumine. nec ultrà ira vindex accedet. Imò verò hujus præſentiâ Ultrices omnes repentino quodam impetu*

peturejicientur. Quid autem aliud intelligere videtur Philosophus iste divinus, quàm quod duodecim illæ Ultrices seu impietates & sceleris autores, quos signorum Zodiaci effectus esse, agnoscere videtur, mentis præsentiâ (quæ secum novem cœli empyrei virtutes, seu novem intelligentiarum ordinum, quos denarium numerum conflare supra diximus, proprietates deorsum trahit) ab homine expellantur. Sic Angelorum chorus Luciferum cum turba ejus rebellante propulsavit & debellavit: Sic *Seraphini* cognitionem Dei important, cujus assistentia pellitur ignorantia: *Cherubini* exuberantiam scientiarum & donum sapientiæ Dei ac charitatis afferunt, quo tristitia exulare compellitur, similitérque inconstantia; quia scientiæ plenitudo & sapientia, donumque charitatis, quod est donum fidei, constantiam parit, atque homines à cupiditate mundana ad supercœlestem allicere dicitur: *Throni* donum judicii veri atque recti habent, unde eorum præsentiâ injustitia omnis tollitur: *Dominationes* faciunt homines potestate spirituali excellere, & fortiter sese in prælio spirituali gerere, unde harum virtute anima spiritualiter pugnat contra tentationes carnis, luxuriam & deceptiones: Has sequitur ordo *Potestatum*, quæ mores, reverentiam & humilitatem denotant; Unde invidia tollitur virtute humilitatis: *Angelici ordines* virtutum illuminationem dant & purgationem, unde eorum virtute fraudes & præstigiæ submoventur, fallaciasque ipsorum proprietatum præsentia extirpat; similiter purgat animam ab omnibus iræ affectibus. *Dionysius* etiam narrat, *Archangelos*, qui octavum ordinem possident, id muneris & officii habere, ut Dæmones malignos, hominum fruitionem habentes, propulsent, eosque impediant, ne homines amplius excitent: nullus enim in homine invenitur affectus temeritate illa vehementior, quæ excitatur à Diabolo: Imò ipse his viis & modis tentabat Jobum, virum electum, annitens eum temeritate movere & irritare, ut ea tandem occæcatus Deum blasphemiis afficeret: *Angeli* denique, qui constituunt nonum & ultimum nunciorum Dei ordinem, munere tali funguntur, ut mundi malitiam refrænent, virtuteque amoris divini, quo pleni sunt, hominum malitiam extirpent, atque ut pios contra inimicorum suorum malitiam adjuvent, quemadmodum *Gen.* 32. *&* 2. *Macchabæorum* habetur, & *Tobiæ*, &c. Imò verò hi non solum hominum malitiam, sed & eorum morbos tollere dicuntur. Ex his ergo Philosophi intentio potest discerni; videlicet, quod virtute mentis, cum novem ejus ministris, Zodiaci malitia facilimè propulsetur; videlicet virtute decem potestatum, quorum præsentia hominis interni regeneratio fit; id quod etiam alibi expressis verbis explicare videtur: *Intellexisti*, inquiens, *fili mi, regenerationis ipsius modum, denario præsenti numero intellectualis regeneratio composita est, quæ duodenarium numerum rejicit.* Viam autem & modum, quo ipse mysterium hoc agnovit, hisce nobis reliquit verbis: *Idq;*, inquit ille, *ex ipsa generatione speculati sumus. Nam quicunque propter benignitatem generationis, quæ secundùm Deum est, sensum amittit corporeum, hoc est, cujus spiritus intermedius magis adhæret menti, & non animæ sensitivæ, seipsum cognoscit ex divinis compositum, factusq; jam sapiens, divina potentia tota mente lætatur. O quantus est ergo mentis actus, qui per vires intimas exercetur; in cœlo enim est, in terra, in aqua, in aëre, in animalibus, in arboribus; at in hominibus quidem immensior; ac denique ante corpus, post corpus, atque ubicunque reverà colitur, atque sincerè apprehenditur, ibi semper agit, vitiaq; omnia & Diaboli præstigias (veritatem producendo) patefacit, patefactasq; propulsat.* Nec mirum vobis videatur, ô lectores, me cum *Merc. Trismeg.* Zodiacum Ultorum prædictorum horribilium appellasse diversorium, quoniam in S. etiam Scripturis legitur, quod *Diabolus sit mundi visibilis & materialis princeps*, qui sui regni visibilis summitatem non minus possidere cupit, quàm rerum Creator in universalis peripheriæ cacumine constanter sedere creditur.

CAP. V.

Quod mens & anima menti adhærens passioni non subjiciatur.

CUm *mens sit verus Dei actus ab ipsius Dei essentia ortus (ut Merc. Trismegisti verbis utar)* & à natura divina nequaquam divisa, ut supra declaratum est; similiter cum sit omnium princeps & quasi centrum, ac (si dicere fas est) juxta *Merc. Trismegistum Pimand.* 12. *& Synes. epist. Hymn.* 3. sententiam loquendo, *ipsa ipsius Creatoris anima*, ita ut possit, quæcunque vult, efficere; dominatur enim omnibus, imò etiam ipsi legi: sequitur exinde, quod illa sola agat in omnia, & quod omnia ejus actiones (ipsa tamen secundùm Dei naturam inviolabili permanente) patiantur. Est immobilis & tamen primum rerum mobile, ac nullius actionibus obnoxia. Nam cum ipsa solummodò sit rerum actus, res aliæ agere non possunt, nisi ab ipsa agendi potestatem habeant: Quare necesse est, ut ipsa agat in seipsam & per consequens suas proprias actiones toleret, aut ut nullo alio modo patiatur. At verò, quoniam omnis actio est in subjecto seu patiente, apto ad recipiendos impressionis actus, & agenti quodammodò contrario; idcirco mens in seipsam tanquam in subjectum passibile agere non potest; primùm, quia omnis ejus entitas est identitas & formalis, nihilque materiæ in se habet, nihil passioni obnoxium, nihil suæ naturæ resistens, sed partes ejus homogeneæ sunt, & ipsa unitas; quare nihil contrarietatis ei inesse animadvertitur. Hinc est, quod Philosophi voluerunt, nullum elementum purum in sua sphæra agere; sed actiones ejus in sphæram naturâ ei contrariam imprimi dixerunt. Multò magis ergo mentem neque in se agere neque pati affirmamus; quatenus forma est purissima atque Deiformis absque ulla spiritus materialis admixtione à Deo immediatè promanans, quæ omnia efficit in hoc mundo, nihilque patitur unquam. De hac animæ portione sic loquitur Jamblicus: *Anima in corporibus pura est, neque tangitur perturbationibus, cum sit vita supernaturalis ingenita, neque dolore quopiam dissolvente, cum sit extra omne corpus.* Et in alio loco: *Cum anima sit individua & uniformis essentia secundùm se incorporea permanent, cum corpore nihil communicans, nimirum passiones divisionis vel alterationis vel mutationis alicujus non admittit. Proclus* etiam affirmare videtur, *ipsam animam mediam non pati, sed passiones omnes provenire à corpore, & nullomodo inesse animæ: Corporis*, inquit ille, *passiones in animam non pertranseunt, unde tametsi mors sit corporis, non tamen est animæ malum:* Cujus certè opinionem, divinitate plenam, nunquam satis laudare aut admirari possum, quippe quæ deducit argumentum à majori passione, inde comprobando, quod minores multò minùs animæ noceant, ac si dixisset; non minores, quia non majores. Nam si mortis passio, quæ est omnium maxima, ipsius corporis vincula dissolvens, nihil ad animæ perturbationem efficiat, sed potius ad ejus è carcere liberationem conducat, multò minùs ipsa levioribus corporis affectibus perturbabitur. Sed ut ad ejus argumentum, miro ingenii acumine elaboratum, respondeamus, probando rem non absolutè sese ita habere, atque ipse putavit; dicimus, hanc animæ mediæ libertatem, non esse ex se, sed propter ejus connexionem cum mente divina: Unde si spiritus ejus menti adhæreat & lucis divinæ radios amplectatur, corporis mala nullo modo sentit; sed potius ejus perturbationibus delectatur, ut eo tandem dissoluto, citius à suis vinculis liberetur. Hinc dicit *Porphyrius*, quod *anima per se semper vigilans, in corpore tamen quasi dormiat.* Et *Proclus* narrat, quod *animæ in corporibus ægrotent, & quasi delirent.* At, siquidem spiritus ille intermedius, animam mediam

mediam vehens, ad carnis delitias proclivior ſit & tenebrarum illecebris atque blanditiis ſe immergat, mentisque & lucis divinæ oblitus, ſuperiora & ſpiritualia negligendo, inferiora & corporalia reſpiciat, certè paſſionibus corporalibus obnoxius erit, timore & perturbationibus morborum & mortis non minus perculſus, quàm ipſa anima ſenſitiva. Et tunc anima ejus lucida ſeu radius naturæ ſuo curriculo æthereo, hoc eſt, ſpiritus intermedio inobedienti inhærendo, & tanquam in ſpeculum inſpiciendo, percipiet multas tenebrarum præſtigias & illuſiones, quarum conſpectu perturbabitur; quoniam ejus ſocietatem mens divina, veritatis imago, propter ſpiritus illius inobedientiam reliquit, atque ut fallaciis tenebrarum & Diaboli perturbetur, permittit. In hoc igitur ſpeculo ſuo monſtra hæc ſeu paſſiones phantaſticas, & quaſi falſitatis chimeras contuebitur, amorem ſcilicet ſtultum, odium deteſtabile, deſiderium & concupiſcentiam immanem, horrorem tremendum, lætitiam fictam, ſpuriam & non durabilem, dolorem intolerabilem, ſpem vanam, deſperationem fatalem, audaciam impudentem, timorem ineffabilem, iracundiam irrationalem ſeu beſtialem atque tremendam; atque hæ quidem undecim paſſiones enumerantur, quibus anima à mente derelicta affligitur. Ineſt tamen animæ lucidæ vis quædam, ſpiritum ſuum ita lapſum, atque tenebris immerſum ad cœlum revocandi. Nam cum ſit ejuſdem progeniei cum mente, facilimè precibus & pœnitentiæ clamore mentem in auxilium ſuum pertrahit, ita ut hujus præſidio ac directione rurſus ad ſanctum regnum & parentis palatium perducatur. Hinc divinè ſatis *Porphyr. in lib. de Abſtin. Quando ad priſtinum ſtatum redire pro viribus affectamus, neceſſarium eſt à ſenſu & imaginatione, omníque irrationali, quæ ſequitur inde, conditione, paſſionibúsque ejuſmodi animum penitus ſegregare, quatenus permittit naturæ neceſſitas.* At verò, ſi anima cum ſuo ſpiritu conſentiat, & jam delapſa cum eo in corporis & mundi amorem (ſi quidem mala ad finem perſeveraverit) non guſtabit immortalitatis quicquam, neq; bono etiam fruetur, hoc eſt, non revertetur ad illam formæ & lucis perfectionem, à qua derivata eſt, ſed ſemper manebit vinculis captivata, & in materiæ abyſſo ſubmerſa. Nam impoſſibile eſt animæ à captivitate materiæ liberari, niſi id fiat, mentis & vivifici verbi divini Spiritus mediatione, quorum alis ſolummodò & non aliorum, à terra ad cœli cacumina elevari atque ſublimari poteſt; nam facilimum eſt, ut materia deſcendat, difficilimum autem, ut aſcendat & revertatur abſque pennis igneis, quarum ope multò velocius vehitur & attollitur Spiritus ad cœlum ponderoſus, quàm fuſum virtute ignis, vel globus tormenti in aërem ejaculatus. Dicimus denique, quod mentis radius in prima creatione, quò magis à fonte unitatis deſcendit, eò profundius in materiæ multitudinem ſe immerſerit, uti in harmonia animæ dictum eſt. Unde fit, ut quamvis radius ſeu actus immediatè procedens à Deo ſit ſimplex & puriſſimus, radius tamen ab eo productus (qui mens ſecunda & ipſa natura dicitur) magis vinculis & involucris materiæ (quam ſpiritum ſuprà vocavimus) involvatur, ſicut in *Macrocoſmo noſtro* dictum eſt. Et proinde mentis primæ opem requirit ad ſuam redemptionem. Hac ergo via renovabitur mundus & virtute exaltabitur, teſte *Eſaia Propheta* in hæc verba: *Sol decuplo erit purior & excellentior in ſua pulchritudine*, quippe quæ omnia à verbi in mente reſidentis præſentia perficientur, quod ideò ſibi α & ω nomen rectiſſimè vendicavit.

CAP. VI.

Cur mens & ratio humana ſuperiorem Microcoſmi regionem, cœlum Empyreum inhabitet?

IN *libello noſtro de homine externo* oſtenſum eſt, eum in regiones tres, ſecundùm macrocoſmi diſpoſitionem eſſe diviſum, quarum ſuperiorem non ineptè aut ſine ratione evidentiſſima cœlo empyreo comparavimus. Nam ut in cœlo macrocoſmi empyreo mentis divinæ & rationalis ſpiritus locus atque ſedes connaturalis, ſecundùm doctiſſimorum cum Philoſophorum tum Theologorum opiniones exiſtit, ſic etiam à Philoſophis & Medicis doctoribus rationis & intellectus locus atque diverſorium in capite ſeu regione ſuperiori microcoſmica collocari animadvertitur. Et quidem etiam ſi experimẽta vulgaria reſpiciamus, ſphęra ex vitro vacuo conflata, utcunque aliquis eam violentiâ in aqua ſubmergere tentaverit, ſemper tamen ad locum ſuum naturalem aſſurgere deprehendetur, quippe cujus contenti natura (aërea nempe) eſt, aquæ ſuperinnatare. Hoc idem etiam percipimus in ligno, propter ejus aëream igneamque diſpoſitionem. Hujuſmodi igitur eſt quoque ratio, cur mens, cum ſit omnium rerum ſuprema, ſuperiorem loci partem, in quo eſt poſſideat. Nam quamvis ſpiritus rationalis ſeu empyreus ſit ejus vehiculum, & anima mundana cum ſuo ſpiritu æthereo ſit iterum ſpiritus intellectualis currus, & hiſce omnibus aër ſit inſtar plauſtri, in quo mens cum cæteris in corpus introducitur; mens tamen humana culmen totius ſemidiametri animalis poſſidet, atque ut rex ſeu imperator diviniſſimus ſuperiorem ſemper, tam in parte hominis interni, quàm externi ſedem occupat, officiumque quaſi nautæ ſibi vendicare videtur, navem corpoream per fluctuoſas mundi perturbationes & tempeſtuoſas atq; procelloſas hujus vitæ undas ſecare & tutò ad terram & portum felicitatis dirigendo, ſi cæteri ejus miniſtri, videlicet, ratio, vita, ſpiritus naturalis & ſenſus ipſi obedientes reddantur. Sed ſi rebelles fuerint atque gubernatoris præceptis non auſcultent, naufragium proculdubio inevitabile & ſibiipſis exitiale producent, in quo ipſi in mundi maris abyſſum cum nave ſeu cymba corporali abſorbebuntur atque vivi tenebrarum hiatu deglutientur, dum tamen interea nauta ſeu gubernator pennis immortalibus alta petens, in ſuam patriam benedictam cum ſuo ſpiritu rationali remeabit; quippe qui ſemper, quatenus fato non ſubjicitur, ei obediens eſſe ſolet. Hinc ergo eſt, quod, ut navis gubernator in ſuperioris puppis parte ſedet, nautasque inferiores in ſuis negotiis dirigit, quò proſperè & propitiè iter ſuum faciant; ipſique nautæ partim in inferiori puppis parte verſantur, & partim in ſuperiori, prout occaſio movet; ſic etiam mens ſuperiorem corporis humani regionem inhabitat, cui cæteri miniſtri, videlicet vitalis anima & illa naturalis ac ſenſitiva, ad nutum adſunt, & parati ſunt omnia ejus mandata cum diligentia perficere & expedire. Sed &, quodnam, quæſo, argumentum evidentius quæri poteſt pro eo, quod mens ſuperiorem hanc hominis regionem inhabitet, quàm quod eum inter omnia alia animalia magis erectum atque orthogonaliter ſtantem videmus, quippe ex quo manifeſtiſſimum eſt, in ejus faſtigio & ſummitate vim atque actum eminentiſſimum ipſos ſenſus verſus cœlum erigentem atque attollentem exiſtere, non aliter, quàm virtute ignis artificialis corpora graviſſima in altum elevari percipiuntur: Imò verò tam efficax eſt hic ignis divinus (quem *Merc. Triſmeg.* aſſerit, *igneum amictum induere ſolere, ut primùm à corpore fuerit ſeparatus*) ut etiam non modò hominum corpora

pora ad rectos angulos erigere, sed etiam ea ad superiora rapere atque elevare percipiatur, quemadmodum infrà luculentiùs declarabimus. Ex his igitur luce clariùs deprehenditur vera mentis sedes, situs atque positio in corpore humano, & quod ea sit sola microcosmi tam interni, quàm externi divina imperatrix, atque Deiformis gubernatrix.

CAP. VII.

Quod lux per universum orbem mundanum sit eadem, similiterque Spiritus idem; & quomodo lux tendat ad Spirituum purificationem & elevationem in altum.

IN quamplurimis locis, antea in libro nostro macrocosmico citatis, succinctam atque propinquissimam lucis cujusque cœli relationem abundè & dilucidè patefecimus Lucem enim supremæ mundi regionis primo die creatam esse mentis divinæ iconem seu imaginem explicavimus, lucemque secundariam, quæ cœlum medium secundo die informavit, esse quasi prioris & superioris radium seu simulachrum, atque tertium tandem secundæ idolum atque effigiem, similiter quod virtute lucis superioris Spiritus rationalis seu empyreus sit creatus, & vocatus radius mentis, quæ est radius Dei, & quod itidem quoque medius spiritus virtute lucis mediæ factus sit vitalis seu æthereus, seu quinta essentia, dicaturque radius mundi, anima mundi & ipsa natura agens; atque porrò etiam, quod actu infimæ lucis in spiritu infimo, quatuor elementa tertio die sint producta & distincta, dicaturque radius elementorum, & quasi elementum ignis, seu tenuis lucis portio deorsum in illas partes prosiliens. Hæ ergo alterationes omnes à lucis divinæ actionibus proveniunt, cujus integer conatus est, ut immunda purificet, & crassa subtiliet. Atque hac ejus actione mundi universalis Spiritus, qui teste *Divo Petro* nihil aliud est, quam *Aqua*, in regiones puritate & impuritate, tenuitate & spissitudine differentes, atque in dispositionem quatuor elementorum est distinctus. Ex quibus patet, quod universalis mundi lux sit unica, ejusdemque actionis & naturæ ab æterno fonte derivata, & quod differentiæ operationum ejus non in ipsa, sed in diversitate materiæ resistentis existant. Nam quod fortiùs resistit, actum fortiorem requirit, & quod debilius est in sua repugnatione, minori impressione opus habet; & tamen actionis semper eadem est ratio. Similiter passionis ratio à diversitate materiæ, spissitudine & tenuitate differentis, procedit. Nam quod densum & compactum est, difficiliùs agentis impressionibus locum concedit; Unde fit, quod lux cœlestis, propter minimum Spiritus sui resistentis renixum, quoad nos insensibiliter calefacere videtur, cum tamen nihilominus in officio suo lucido excellat. Sic etiam videmus, eandem lucem, propter radiorum suorum in spiritu spisso coarctationem fieri atque evadere ignem destructivum & sensui tactus intolerabilem, imò verò docemur, quod quò magis ad centrum terræ illa penetrat, eò vehementior existat ejus facultas adurens & destruens; quippe cum radii ejus tendendo magis deorsum, inveniant subinde materiam crassiorem, atque ita tandem ineffabilem in modum comprimantur. Unde fit, ut non sine maximo cruciatu adurat, ignemque vulgarem producat. Sic etiam ignis flammam nihil aliud facit visibilem, quam partium aëris rariorum inflammatarum contractio, seu radiorum lucis in aëre occultorum & dilatatorum in unum congregatio. Quo quidem modo etiam videmus aërem humidum in tenui sua natura invisibilem, contractione in nubem visibilem & palpabilem condensari,

quæ

quæ ſic contracta, res made facere obſervatur. Ex his ergo liquet, lucis univerſæ partes ab invicem non differre, ſed ejuſdem naturæ eſſe, adeoque cauſam differentiæ ejus quo ad nos, eſſe diverſitatem operationis. Similiter quoque materia mundi tota eadem eſt, videlicet aqua; quæ tamen pro majori vel minori lucis cum ea, & in ea repertæ, proportione differre cognoſcitur. Hinc igitur docemus, quod lux inferior taliter ſecundùm proportionem ſuam agit in ſpiritum ſuum aëreum, qualiter lux media agit in ſuum; atque iterum, quod media lux in ſuum Spiritum æthereum non aliter agit, quam lux cœli ſuperioris in ſuum; & proinde, quod tota differentia conſiſtat in eo, quod luci inferiori propter exiguitatem proportionis ejus & multitudinem materiæ magis reſiſtitur; luci autem mediæ propter ejus cum ſpiritu æthereo æqualitatem (quæ qualis ſit ex conſentanea pyramidis formalis & materialis adaptatione ſuprà oſtendimus) reſiſtitur minùs, utpote quæ invenit Spiritum in eadem proportione ſibi obedientem; atque ſic etiam porrò lux ſuperior, tanquam abundans excellenter, minori adhuc vel minima lucta agit in ſpiritum empyreum; utpote qui pauciſſimus eſt, & propterea incorporeus, ac planè metaphyſicus dicitur, hoc eſt, extra naturæ terminos poſitus. Atque hæc eſt ratio illa evidentiſſima, per quam homines, myſterio divino illuminati, & quibus per conſequens Deus à priori non demonſtratur, tanquam per ſcalam à poſteriore aſcendunt, ut ad Dei cognitionem perveniant: namque per abditas aquæ cum igne operationes, quas hîc in terra obſervamus, de lucis mediæ in ſuo ſpiritu effectibus divinare poſſumus; atque ſic etiam ex manifeſtis Solis actionibus in aëre, de virtute lucis primariæ in ſpiritu ſecundario judicare non erit impoſſibile; ac denique inventa ratione actionis lucis mediæ cum ſuo ſpiritu, ulterius actiones cœli ſuperioris & earum effectus quadantenus efficaciter contueri non omninò diligenti inquiſitori denegabitur; atque ita demum percipietur, quod lux, quæ egreſſa eſt ex fonte divino, ad materiæ purificationem, mundificationem & attenuationem tendat, & per conſequens ad illius elevationem & exaltationem à re groſſa ad ſubtilẽ, & à loco corruptioni obnoxio ad ſedem formali luce repletiſſimam, quæ omni ejus appetitui ſatisfaciat. Nã benigna eſt eſſentiæ divinæ diſpoſitio & propenſa, ut ad rerum præſervationem, ſalvationem, redemptionem, & à tenebris in lucis regiones promotionem ſemper operetur; adeoque ſemper in rerum deformatarum reformatione verſatur, turpiumque diſpoſitiones in pulchritudinem reducere, tenebrarumque & litigii præſtigias mundo propalare atque benignitatis ſuæ dona unicuique conferre & diſtribuere, ac divini tandem amoris ſui characteribus omnia obſignare geſtit. Nónne ergo obſervamus in hac regione elementari, quod ignis flamma, naturali inſtinctu, neglectis ſuperioribus atque ſublimibus, petat omni conamine inferiora? Nec quidem abſque ſenſibili ejus extinctione eam ab hac ſua inclinatione avertere poſſumus: Sic in fuſi artificialis natura obſervamus, quod, ut primum ignea ejus diſpoſitio in actum deducitur, grave illius corpus contra ſuam diſpoſitionem in altum attollatur. Ex quibus videre poſſumus, quam avidè natura lucida ſedem ſuam connaturalem appetat, maſſamque ſuam corpoream relinquere,
& ab ejus vinculis ſe extricare
conetur.

CAP.

CAP. VIII.

De inæquali corporis & animæ lucidæ proportione, & quod lux ſolummodò ad corporis elevationem verſus cœlum & impuritatis ejus expurgationem hîc in terra laboret.

CORporis materia ſe habet in proportione ad animam ſuam lucidam, ut ſpiritus infimæ mundi regionis ad lucem ejuſdem; quam ſuperius in proportione ſeſquialtera reperiri diximus; quatenus ſcilicet illic una pars lucis & tres partes Spiritus materialis inveniuntur. Hinc ergo fit, quod corpus animam gravare, & in actionibus ſuis impedire dicitur; ita quidem, ut quæ illa vult, hoc peragere non ſinat, & contra ejus actiones, quæ tendunt eò, ut illud in altum elevet, ſumma ope nitatur. Quod autem anima debilior ſit in corpore multis gradibus quàm materia, experimento declaratur. Nam ſi quis deſcendat è monte, corpori valdè conveniens erit hic motus; quoniam omne grave, naturali quodam inſtinctu, deorſum tendit; imò verò lætatur homo externus, quia facilis ei videtur deſcenſus; qui tamen motus eſt contra animæ naturam & diſpoſitionem, ut in igne & fuſo declaratum eſt: At verò in montis aſcenſu defatigatur homo externus, atque anima vivifica (quæ tamen quaſi ſcintilla duntaxat eſt) vehementer & pro viribus agit ad elevationem ponderis iſtius gravis, ſuumque diverſorium ad hoc laborare facit: Unde manifeſtum eſt, quod corporis moles multis proportionibus animæ ſuæ lucidæ menſuram excedat: quoniam totus homo delectari videtur deſcenſu, qui fit ſecundùm materiæ appetitum, aſcenſu verò, qui eſt ſecundùm lucis cupiditatem, gravatur. Verùm enimverò, ſi animæ lucidæ facultas corporis mole copioſior eſſet, è converſo homo gravaretur deſcenſu, atque in aſcenſu ſuo lætaretur; quippe anima lucida omni naturæ conamine tendit ſurſum, imò verò etiam ipſe Spiritus ſurſum aſcendere vehementer cupit cum lucis ſuæ ſcintilla, quæ ſemper ad tale officium prompta eſt, ut in fuſi accenſi elevatione dictum eſt. Et quidem etiam idem illud ſequenti experimento demonſtratur.

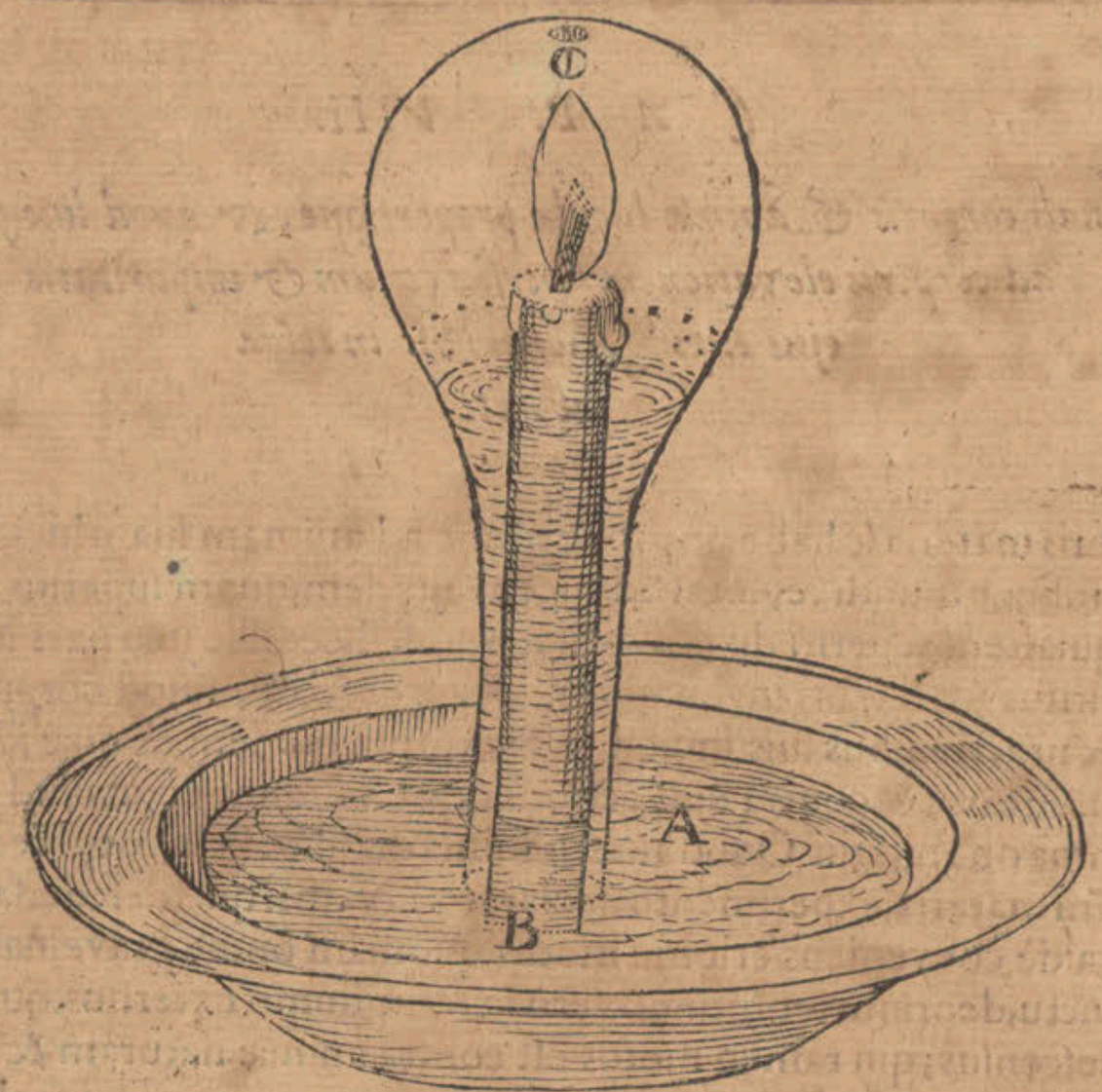

Sit A. *vas aqua plenum, in cujus fundo* B. *candela accensa affigatur, ita ut stet perpendiculariter, si ergo subitò cõprehendẽdo flammam candelæ in orificio vitri, quod collo sit oblongiori; collum illud deorsum in aquam detruseris, & foramen* C. *in fundo ejus obturaveris, occulta ignis facultas atque proprietas è vestigio observabitur. Nam grave corpus aquæ sursum bona quantitate versus & secundùm majorem vel minorem flammæ proportionem elevabitur.* Percipiemus etiam, quod Spiritus aëreus quoque sit ad hoc proclivis, & in opere isto quasi quidam coadjutor. Id quod sequenti experimento vulgari declarabitur. Nam si milvum fictitium ex chartis factum, cui filum vel chorda satis longa alligabitur, vento exposueris, videbimus, ventum machinam illam satis gravem facilimè in altum attollere.

Ex

Ex quibus conſtat, quod non modò lux, ſed etiam ejus vehiculum tendat ad corporum exaltationem; in tantum quidem, ut etiam, quando propter exiguitatem ſuam non poteſt opus illud perficere, tum ſoleat huc atque illuc à latere, videlicet dextrorſum & ſiniſtrorſum, vel antrorſum atque retrorſum corpora & animalia columnis ſeu pedibus ſtatuminata, ſurſumque & deorſum, eo modo, quo dictum eſt, movere. Sed, ut artificialia iſta omittamus, videmus quoque eandem diſpoſitionem in plantis; quippe in quibus lucis portiones è terra exurgentes, ſurſum verſus locum ſuum connaturalem cum tota ſua maſſa corporali; præeuntibus in auxilium Solis radiis, ſe attollunt. *Atque* ut jam animalium diſquiſitioni inſiſtamus, *ab ancilla quadam audivi, quod aliquando cattam ſeu felem quandam ſeniorem & majorem, ob inſignem ejus rapacitatem, ubi in ipſo gulæ & ingluviei actu eam inopinantem apprehenderat, inclementer pedibus ſuis, telo alio deſtituta, & tamen præſentis occaſionis opportunitatem è manibus dimittere nolens, conterere, atque ita conculcando ſuffocare tentaverit: Ubi verò uno pede ſuo gutturi felis appoſito, alteróque cordi ejus impreſſo & affixo, erecta conſtitit, bello exitiali ſine ulla commiſeratione miſerum iſtud animalculum propter voracem ejus gulam crucians & affligens, percepit tantam in corpore ejus vim, tantúmque in exigua illa parte, & quaſi ſcintilla lucis ſeu actus ei incluſi vigorem atque efficaciam, ut admiratione quadam perculſa aſſidaè vereretur, ne quando, & vel non obſtante etiam onere tanto, in altum elevata, dejiceretur, dum videlicet ſenſit, ingentem Spiritus incluſi vigorem ſurſum evehere, & in altum elevare corporis ſui molem.* Ex his igitur evidentiſſimum eſt, quod Spiritus vitalis cum ſua luce agente vim maximam habeat, non ſolum in rebus arte factis, in quibus videlicet ſpiritus aërei locum obtinet ſal nitri, utpote quod nihil aliud eſt, quàm aër congelatus, & lucis vicem ſupplet natura illa ſulphurea, cujus natura lucida in actum deducta movetur virtute illius Spiritus, ſed etiam in rebus vegetabili-

bus; quippe in quibus Spiritus æthereus radium ſolarem, illis incluſum, verſus patriam ſuam ſurſum ducit (quò etiam ille, niſi impediret eum gravis aër cum elementis adhuc gravioribus terræ & aquæ, facilimè aſcenderet) atque adeò quoque in ipſis animalibus ignobilioribus, quibus, uti ſuprà diximus, vis aliqua cœli rationalis ineſt: Unde fit, ut eorum lux ad corpora gravia elevanda efficacior atque fortior ſit, quàm lux illa vegetabilium, à ſolo orbe ſolari derivata. Nam diligenter conſiderandum eſt, quod uti lux cœli empyrei fortior eſt, quã lux cœli medii, atque hæc iterum fortior eſt, quàm lux cœli infimi, ita quoque ubi aliqua horum luminum portio prædominatur, ibi fortior aut debilior reperitur motus & effectus verſu ſuperiora. Hinc, uti antea dictum eſt; mineralium fixitas & immobilitas; quorum anima ex luce cœli infimi ſive tertiana producta eſt; Unde propter lucis debilitatem & materiæ fortitudinem ac cõpactam naturã circa centrũ quieſcunt. Sic etiam planta, licet vivacior ſit minerali, ita ut ſupra terram aſſurgat, pede tamen affigitur terræ, nec per ſe moveri poteſt. At verò animal liberum eſt, corpusque ſuum huc atque illuc localiter movere, atque ſaltu corporis ſui onus à terra nonnunquam elevare cernitur: Unde evidentiſſima eſt creaturarum differentia in lucis & ſpiritus ei correſpondentis diſpoſitione. Veruntamen priuſquam ad deſcribendam lucis humanæ excellentiam, omnes alias lucis ſpecies in cæteris creaturis ſuperantem, accedamus, obiter hîc & leviter tantùm perſtringendo, mentionem faciemus cujuſdam experimenti à nobis excogitati; ex quo quidem duo notabilia didicimus; videlicet primò, quod lux humana ſit longè dignior, excellentior & potentior ad elevandum corpus in altum, quàm lux cæterorum animalium. Namque ſi animalis alicujus viventis pondus exploretur, atque tum iterum idem illud animal ſtrangulatum ſine ulla ſanguinis aut excrementorum amiſſione, appendatur trutinæ, percipietis, corpus iſtud mortuum longè gravius eſſe, quàm fuit vivum. Atque hanc quidem omnes animadvertunt differentiam inter vivos & eorum cadavera. Unde manifeſtum eſt, quod animal illud levitatem ſuam à luce vitali & ſpiritu tali habuerit, utpote quæ egerunt aſſiduè actione ſurſum tendente; Sed quoniam corpus grave illis impedimento fuit, ad latera tantùm & antrorſum ac retrorſum ſolummodò moverunt; Atque hæc eſt cauſa, cur levius ſit animal vivum, quam poſt mortem. Sic etiã videmus, quod homo, attracto per inſpirationem ſpiritu aëreo in pulmones non facilè in aquam ſubmergatur, ſed levitate aëris attracti ſuper aqua detineatur. Sic etiam phiala aquâ repleta & in aquam immiſſa ſubitò ſubmergetur: ſimiliter ſi phiala per ignis violentiam liquefacta, in maſſam coaguletur, & in ſtagnum aliquod projiciatur, videbimus eam non aliter fundum derepente petere, quàm ſaxum aliquod grave: at ſi aëre impleatur eadem phiala, onus ejus virtute aëris elevabitur, in ſtagni ſeu aquæ ſuperficie ſuſtinebitur, nec ad fundum migrabit. Similiter ſi corporis humani vivi pondus reſpexeris, illudque cum mortui cadavere comparaveris, & differentiam diligenter examinaveris, cadaver ejus gravitate ſua vivum corpus in pondere ſuperare percipies; imò verò obſervabis, quod proportio ponderis & gravitatis in corpore & cadavere humano longè præcellat menſurâ & numero corporibus & cadaveribus cæterorum animalium, ſiquidem hominibus fide dignis credendum ſit. Quare evidens eſt, quod lux vitalis in homine (quæ non modò ſolaris eſt & mundana, ut in cæteris animalibus, ſed etiam divina & ſumma, quatenus afflatu Deiformi in hominem immiſſa) majorem habeat efficaciam ad elevationem corporis humani in altum, quàm habet lux cæterorum animantium. Præterea etiam experimento quodam poſſumus indagare, quantum luminis eſſentialis defecerit in corpore humano vivo, ad hoc, ut potuiſſet in altum evehi. Nam ſi vivum corpus hominis habeat in pondere 200.

libras

libras,& cadaver ejus exæquet libras 240.certum eſt,quod vigor lucis cum ſpiritu vitali in corpore vivo adhuc requiſiverit 60. proportiones actuales,quibus corpus illud elevaretur in ſphæram Solis. Nam corpus ſolare in medio loco ideò ſuſpenditur,quoniam ex æquali lucis & materiæ proportione componitur;ita ut in medio,ubi pyramides ſe interſecant,collocetur, atque ita ſemper virtute lucis incorruptibilis in perpetuum ſuſpendatur,donec vincula à Creatore diſſolvantur,*in cujus ſola poteſtate eſt*,teſte Apoſtolo,*animam à Spiritu dividere*. Nec credendum eſt corpus hoc noſtrum ſordibus pollutum,& tenebris inquinatum in tali forma elevari poſſe. Nam virtute lucis copioſæ transfigurabitur,quemadmodum tam ſacrarum Scripturarum doctrina,quàm Philoſophorum hiſtoriis inſtruimur. Nam primum in ſcripturis legimus,quod *Moyſis facies adeò ſplenduerit,ut nõ potuerint eum contueri Iſraëlitæ*.Sic etiã legimus,*Chriſtum in monte Thabor Spiritus ſancti lumine fuiſſe glorificatum atque transfiguratum*. Ita,*Paulus ſe ad tertium cœlum raptum fuiſſe,fatetur*: Sed hi ad ſe iterum redeuntes, in terra mortui ſunt. Veterũ etiam Ethnicorum hiſtoricis monumentis proditum eſt: *Socratem fuiſſe ita transfiguratum,Solis luciferas ut vicerit lumine rotas,& Alexandrum Magnum in India ingenti periculo circumventum,anima ita exarſiſſe,ut ipſis barbaris intuentibus, lumen effundere viſus ſit*. Theodorici etiam Pater *è corpore toto ſcintillas profudiſſe narratur*; Et ſcribitur *de quodam ſapiente,quod ſcintillantes flammæ ab eo hinc inde etiam cum ſono proſilierint*; Similiter in libro prodigiorum reperitur hiſtoria *de homine quodam,è cujus capite flamma ignis ſatis magna exilire fuerit conſpecta*:In Bibliis etiam ſacris ſcriptum habemus,quod,*virtute* hujus lucis & *Spiritus divini Philippus Apoſtol. baptizato Eunucho in India, ſtatim inventus ſit in Azoto*; Et de *Habacuc* ſimiliter apud *Danielem* habetur conſimilis relatio; Sic etiam 1.*Reg*.18.12. *Spiritus Jehovæ te deferet,neſcio quò*,&c. Et 2. *Reg*. 2.17. *Videndum,ne Spiritus Jehovæ fortè ſuſtulit eum,& conjecit eum in aliquem montium,aut in aliquam vallium*.Narrat etiam *Philoſtratus*,quod virtute eadem *Apollonius Tyanæus inviſibiliter tranſiens,ſubito oculis in tribunali aſtantium apparuerit,& paulò pòſt juxta Cumam civitatem unum ex diſcipulis ſuis allocutus ſit*. Sic etiam *Enoch & Elias igneo curru & lumine ingenti circumducti,in cælum vivi fuerunt rapti*;ſed in via transfigurati fuerunt,& purificati ab omni immunditie mortali,virtute luminis expurgantis ac ſordes comburentis; quippe nemo facie corruptibili Deum poteſt intueri. Virtutem haud diſſimilem attribuerunt Ethnici *Zoroaſtri* & *Romulo*;illum enim ſcripſerunt transfiguratum,ſurſumque corpore ſublatum;hunc in tonitru ſtupendo à patre ſuo Marte in cœlum raptum monumentis reliquerunt Romani. Hujus lucis divinæ cum Spiritu poteſtatem agnoverunt *Avicebron Maurus*, *Avicenna Arabs* atque *Hippocrates Cous*, & tota præterea *Chaldæorum ſchola* fatetur, ac docet eam: quippe quorum omnium lucis hujus progreſſum animadvertentium ſententia unanimis erat, ſtupendam quandam menti noſtræ ineſſe potentiam, qua fieri poſſe narrant,ut mens,tota acie in Deum defixa,divino numine impleatur,atque ſic impleta numine,effuſis radiis per ſingula media uſque ad hoc craſſum tenebroſum,grave & mortale corpus,copioſo & efficaci ſuo lumine circumfundens atque circumſepiens illud ſyderi ſimile,eiſque æquè coruſcans reddat,atque adeò etiam radiorum ſuorum plenitudine illud levitate quadam inſigni,ſtupæ igne accenſæ,ſeu fuſi pulvere bombardico animati inſtar,tollat in altum,eaque ratione quoque aliquando corpus veluti ſpiritum è veſtigio ad partes remotas transferat. Horum autem opinionibus ego, tum exemplis præcedentibus, tum etiam rationibus è philoſophiæ armario ſeu ſacrario depromptis perſuaſus, adſtipulari cogor; utpote quibus apertiſſimè video, abſque mentis divinæ præſentia transfigurationem, regenerationem atque reſurrectionem fieri non poſſe, & per conſequens ex omnibus aliis creatu-

ris denegata esse,præterquam soli homini;quoniam ei soli & non itidem aliis, inest vitæ spiraculum atque sacrosanctum mentis & intellectus donum. Quod ergo lux habeat,pro majori vel minori sua proportione, facultatem elevandi corpora,in quibus continetur,suprà demonstravimus:Sed quoniam,uti fieri assolet,corpora elementata in infima mundi regione prævalent animabus & lucis portionibus, ideò non habent creaturæ sufficientem hujus lucis quantitatem à sua creatione,quæ plenè suum officium queat perficere. Nec dedit Deus cuiquam creaturæ plus lucis,quàm ad sufficientem ejus perfectionem satis est; ita ut de suo lumine aliis impertiri nequeat,se manente integra. Sic itaque apparet stultitia eorum,qui conantur ex auri vulgaris portione infinitam præparare tincturam. Nam sic ipse Sol,creatura mundi visibilis nobilissima,sua virtute assiduè magis magisque ratione luminis & tincturæ, ditesceret, altiorem locum subinde appeteret, & gradatim versus mundi intellectualis apicem ascenderet,quousque ad unitatis punctum,multitudinem relinquendo,pertingeret. Quare fallimur circa omnem talem potestatem ingentem, quæ, manens per se in suo statu & incorrupta, possit tantum formæ corpori corrupto præbere, ut ad excelsiora sublimetur. Unde igitur hoc donum adipiscemur, cùm nullibi possit à re creata depromi? A sola mente,scilicet divino Dei radio; cujus est omnibus plusquam perfectionem tribuere,cùm in solo Deo & radiis ab ipso non divisis,summum & solum plusquam perfectionis donum inveniatur. Nam quomodo possibile est,ut illud,quod solam perfectionem suæ speciei adeptum est,plusquam perfectionem dare & conferre possit alteri? A Deo ergo,ejusque Verbo & Spiritu, quibus mentis radii sunt continui, hauritur donum illud,& in homines sanctos infunditur;ac vi quadam magnetica & harmonia admirabili attrahitur ab unitatis essentia in hæc inferiora,modo ac ratione ea,quæ sequitur. Quoniam in quolibet homine est virtus ista à radice creationis ejus(quæ tamen fortitudine & debilitate operationis in diversis hominibus variat)revelatur à nonnullis sanctis, Prophetis & Sapientibus via, qua à fonte lucido per radium continuum istius virtutis divinæ,ad inferiora & per consequens in ipsum hominem attrahatur. Nam pia anima menti adhærens,facilimè replebitur piis donis. Hinc in suo *Hymn.*1.ita cecinit *Synesius: Mens solos jam curat intellectuales mundos;bona enim inde humani Spiritus origo individuè divisa est: Ac mens delapsa in hylam,mens immortalis,parentum divinorum propago, exigua quidem,sed illorum tota,ista & una ubique,tota in totum infusa,vastam cavitatem cælorum torquet,universumq; hoc conservans,in diversas formas distributa adest; Pars ejus stellarum cursus,pars angelorum cœtus,pars etiam gravi nexu terrenam sortita est formam, disjunctáque à parentibus tenebrosam hausit oblivionem, cæcis sollicitudinibus terram admirata. Inest tamen,inest aliquid lucis apertis oculis;inest etiam iis, qui huc delapsi sunt,in cælum revocans quædam vis,cum fluctibus emersi vitæ,læti sanctum ingrediuntur iter ad regiam parentis aulam: Beatus,qui voracem hylæ vitans latratum,& è terra emergens,saltu levi vestigia ad Deum dirigit: Beatus,qui post fata,post labores,post acerbas terrenas curas,ingressus mentis vias,altitudinem videt divina luce refulgentem,&c.* Concludimus igitur,quod, ut Deus dedit omnibus creaturis perfectionem in creatione & sacrosancto suo tabernaculo , sic etiam in sola ejus sit potestate, plusquam perfectionem illis impertiri. Nam si in creaturæ potestate esset plusquam perfectionem dare,necesse esset,ut hoc faceret aut creatione nova, aut ut tale munus aliunde acciperet. At si in ejus potestate esset res creare novas,ipsi Deo, cujus solius est creare, æquiparanda foret; si autem hoc tale donum aliunde acciperet,sequeretur,eam illud à solo Deo,rerum omnium Opifice, comparasse. Ut ergo nulla creatura in se est infinita, sic etiam plusquam perfectio in infinitum à creatura dari non potest. At verò, *si quis* (& quidem non adeò

adeò absurdè) *objiceret*, quod, virtute unius scintillæ ignis, infinitæ possint multiplicari, & præsentia unius candelæ innumeræ aliæ accendi, & quod proinde, cùm ignis & lux sint creaturæ, sequatur, creaturas posse infinitum lumen & tincturam similibus largiri. *Respondemus*, quod lux sit vera Dei imago, & quasi ipsius Dei præsentia. Unde dicit *Augustinus*, quod, *quantum lucis aliquid in se habet, tantum Dei sibi vendicare videatur.* Quomodo autem lux illa divina se in hylam ad mundi creationem dispersérit, satis evidenter nos docuit divinus *Synesius* loco immediatè præcedente citato. Nec quidem est ulla lucis seu ignis multiplicatio in candelarum multitudine illuminatarum per unam scintillam, sed est lucis in aëre dispersæ & attenuatæ atque propter raritatem invisibilis manifestatio; ita quidem, ut ignis sit ubique & semper permanens, sed nobis invisibilis ac intellectu solummodò & aëris variatione percipiendus; ille verò inspissatus & coarctatus objectum seu materiam & Spiritum, quibus inhæret, coloratum, clarum ac lucidum reddit. Sic etiam aërem invisibilem in nubem visibilem converti videmus, hoc est, aërem tenuem & invisibilem fieri densum & visibilem coagulatione & coarctatione. Est igitur ignis vulgaris nihil aliud, quàm ignis dispersi coacervatio & congregatio, non autem ulla multiplicatio; neque enim unquam plus aut minùs ignis est, aut erit in mundo, quàm fuit in creatione. Magnetica ergo & mirabilis est lucis proprietas, cum unica ejus scintilla infinitas ad se attrahat. Atque hæc est ratio, cur ignis in spissius subjectum contractus, urat atque destruat, quoniam vehementer agit ad dissolutionem, pro ratione ac modo, quo spissitudo subjecti ad fortem resistentiam est parata. At verò econtrà idem ignis per universum aërem expansus, corpora fovere atque reficere observatur. Hoc ergo est argumentum, quod ignis è solio Patris luminis egrediatur, quoniam videlicet quo ad nos, in infinitum videtur multiplicari; at verò, in se est quasi unitas formalis, à qua omnes res, tanquam à forma, quatenus etiam est solus actus mundanus, procreantur. Unde evidenter liquet, quod lux immediatè in creatione à solo Deo, tanquam formarum in rebus creatis fonte unico derivetur. His igitur rectè consideratis percipiemus, quod actus mundanus nihil aliud sit, quam radiorum Dei in creatione progressio ac diffusio, & quod vice contraria Spiritus universalis sit quasi medium recipiens illos radios, & quod itidem materia ex spiritu cubico conflata, sit quasi subjectum, eorum impressiones in se recipiens, & quod totum denique in hoc mundo nihil aliud sit, quam ignis in spiritum implicatio; ex quibus duobus ignis per se & in sua natura sursum tendit, Spiritus verò sine ignis adminiculo deorsum. Sic factus est mundus, & ex mundo seu mundi elementis creaturæ. Non est igitur mirum, si ignis natura sit crassum attenuare, & ex fœdo pulchrum facere, tenebras propulsare, res mortuas vivificare, & de potentia in actum deducere, &c. Cùm totum hoc sit Opificis intentio, videlicet res increatas creare, informes informare, inanimatas animare, damnata salvare, turpia mundificare, dejecta attollere, tenebris obruta liberare atque illuminare. Ex quibus manifestum est, divinæ essentiæ imaginem esse lucem, ubique per universum expansum dispensatam, & aquis mundanis instar croceæ tincturæ cum liquore junctæ, permixtam.

CAP.

CAP. IX.

De animarum humanarum communicatione.

EX præmiſſis videbitur quibuſdam difficile, corporeis ſolummodò oculis ea intuentibus, quod anima unius hominis virtute ſplendoris ſui ſpiritualis poſſit cum anima alterius, etiam longè diſtantis, communicare & familiaritatem habere, non aliter, quàm unus homo ſolet cum alio ſermocinari, quatenus carnis umbraculo tegitur atque obſcuratur. Imò verò ipſa lux ſolaris, à qua anima media creaturæ derivata eſt, tenuiori ſubſtantiæ opacæ impedimento, quàm eſt impenetrabile corpus humanum, abſcondi & obſcurari poteſt, uti tempore pluvioſo apparet; quare multò magis anima hominis è cœlo delapſa. Similiter ſequendo hæc *Merc. Triſmeg.* dicta: *Anima naturarerum orbata, bonique conſcia, orbata oculis, corporeis ſeſe paſſionibus implicat*, &c. patet, quod anima corporea mole obtecta, oculis quaſi deſtituta ſit, ita ut quæ extra ſunt & in tenebris conſpicere non poſſit. Hiſce autem dubiis *reſpondemus*, rem quidem ita ſe habere conſideratâ animâ, quatenus vitam ſolùm reſpicit, quæ eſt ſolummodò media in animæ humanæ compoſitione portio. At verò quatenus cum ſua domina mente, ſine qua anima humana eſſe non poteſt, unitur, eatenus corporis parietes non magis poſſunt radios ejus comprimere & retinere, quàm aqua torrentis criſtallini potis eſt impedire radios ſolares, ne ad fundum uſque penetrent. Nam *Merc. Triſmegiſtus*, inquit, *quod mens ſua acie ad ſuperna exigi poſſit*. Atque alibi rationem aſſignat, videlicet *Pimand.* 12. *Quia mens ab eſſentia Dei nequaquam diviſa ſit. ſed illi potius eo modo connexa, quo ſolis corpori lumẽ*. Quare *mentẽ* appellavit *Deum in hominibus*, dicitq; *hominum humanitatẽ eſſe divinitati quàm proximã*; Unde *homines* appellavit *Dæmon ejus bonus, mortales Deos*. Ex quibus manifeſtum eſt, quod mentis humanæ acies, lucisque ejus radii ſint tam ſubtiles & penetrabiles, ut corporis pori, ejúsve maſſa tenebroſa eos nullo modo poſſit impedire, quò minùs id ipſius Creatoris ſolium penetrent & ubique per mundum verſentur. *Hinc fit*, ſicuti dictus ille *Philoſophus* teſtatur, *ut præſentia mentis, quàm Dei naturam nuncupat, homo intelligentia ſua complectatur cuncta, quæ in terra ſunt, & quæ in mari, & ſi quid eſt præter ea, quæ ſunt ſupra cœlum, atque adeò ſeipſam erigat, ut ipſum quoque bonum intueatur*. Anima ergo media ſupremo atque Deiformi dono erigitur, & cum eo viam præbente porosque opacos aperiente, radios ſuos inviſibiliter huc atque illuc ad exteriora effundit. Nec quidem mirum hoc eſt, cum mens illa ſit actus, immediatè à Deo promanans, *cui*, ut cum *Pſalmiſta Regio* loquar, *tenebræ non ſunt tenebræ ſed nox ei tam eſt clara quàm ipſa dies*. Atque hic radius Dei eſt quaſi divinæ ejus ſapientiæ ſcintilla, ſine qua non eſt poſſibile, ut anima humana de rebus manifeſtis judicet, quæ ante oculos ſunt, multò minùs de illis, quæ in cœlo. Sed hujus rei veritatem ex ſequenti *Sapientis* ſermone *Sap.* 9. 15. apertè videre licet: *Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena habitatio deprimit ſenſum multa cogitantem, & difficilia æſtimamus quæ in terra ſunt, & quæ in conſpectu ſunt invenimus cum labore: quæ autem in cœlis ſunt, quis inveſtigabit? Senſum autem tuum quis ſciet, niſi tu dederis ſapientiam, & miſeris Spiritum tuum ſanctum de altiſſimis*, &c. Neceſſe eſt ergo, ut ſcintilla radii divini, homini incluſa, ab alto reficiatur, cujus copia regeneratio fiat atque perfecta inter mentem auctam & Spiritum intermedium unio. Hinc prophetia, & rerum in partibus remotis geſtarum præſagium; Unde ſoliti fuerunt *Prophetæ* quaſi *viſores* appellari. Hinc etiam ſomniorum veritas, rectaque rerum per viſiones explicatio; quoniam virtute ſplẽdoris iſtius ſpiritualis & inviſibilis, duarum inferiorum portionum radiis uniti, tota

animæ

animæ humanæ vis non aliter emittitur è corpore humano, quam lux & radii Solis visibiles ex corpore solari, ita ut quis in *Anglia* manens radium animæ suæ tanquam nuncium, aut *Romam*, aut ad *Indos*, aut aliò, & vel hoc ipso etiam instanti, sine impedimento mittere possit, ita quidem ut ipse voluntate præeunte, oculis contemplationis, qui quidem sunt verè spirituales, illa videre & meditari valeat in partibus longinquis, quæ nos oculis corporeis in proximis & vicinis locis contuemur. Imò verò, quod amplius, anima unius, per radiationes & aspectus, animam alterius procul dubio ore spirituali alloqui potest & solet, non minùs quàm lux unius candelæ potest conferri & jungi radiis lucis alterius: sed propter corporalis nostræ compositionis stupiditatem nos hæc mysteria discernere, aut percipere non possumus: Unde fit, ut sensu obtuso & hebete hæc intuentes, frivola ea atque impossibilia pronunciemus, meramque stultitiam & vanitatem appellemus. Et tamen percipimus oculis apertis, flammam ex ligno opaco ardente exilientem, lumine suo omnia nocte nigra illustrare, spiritumque medium seu aërem sua præsentia movere, & candelam accensam proportione debita imagines in charta delineatas circumducere, & procul dubio susurrationem quandam cum humido suæ lucis medio seu vehiculo habere; prout strepitum colligere possumus, quem flamma cum aëre miscet; sed quoniam grossis nostris auribus talia audire, aut saltem audita intelligere negatur, prorsus ea stultè rejicimus, cùm, teste *Salomone* omnium sapientissimo, in loco superiùs allegato, *anima mentis secreta percipere non possit, nisi adsit illuminatio ab alto*. Atqui nos persuadere nobis non possumus res ullas verè esse, nisi videamus eas, & cum *Thoma* illa non credimus, quæ non tetigimus. Nónne ex radiorum Planetarum & stellarum applicationibus, videlicet ex sextili, quadrato, trinóve aspectu, similiter ex oppositione & conjunctione mirabiles in hæc inferiora effectus infundi, quotidiana experientia edocemur, ac si esset quædam luminis cum lumine de rebus, quæ in terra actæ fuerunt, vel de præsenti aguntur, consultatio: At stulti exertissimè solent clamare hæc deridendo; Quid nobis cum cœlo & stellis? Ingrati homines, qui suorum parentum cognitionem & agnitionem respuunt, & impudenter rejiciunt, rebelles contra Deum Creatorem suum, præstantissimum machinæ ejus ornamentum nullius usus, & penitus inane esse existimantes. Quid denique est vestra corporalis locutio, nisi proportionalis mentis discursus, instrumento corporali per sonum & tonum sensibilem ita expressus, ut corpora aliorum, mediantibus eorum animabus, mentis locutoris intentionem intelligere queant, nec corpus tales sonos recipiens ea distinguere potest sine sua anima rationali? Anne igitur vultis, ut hujus sermonis intentio sit ab anima, tanquam motore, vel ab instrumento? Ratione igitur indignissimus erit censendus, qui animarum communicationem negaverit, cùm luces sint longè subtiliores, excellentiores & rationabiliores, quàm lumina seu ignes, qui vivaciter in hæc inferiora agere observantur, imò verò luminum & radiorum stellarium actus (aspectus admirabiles & prægnantes facientes) multis gradibus superant animæ luces, quatenus mentem producere habent; imò quidem etiam anima humana in eo Angelis æquiparanda est, quorum communicationem & discursum intuitivum ad invicem, nec ullus Philosophorum, nec Theologorum, cùm idem istud in prophetia Danielis & alibi inveniatur, negabit. Quibus exactè consideratis luculenter apparebit, animas humanas inter se, alias cum aliis, virtute radii divini communicationem & irradiationem sive aspectum similem, qualem non habent nonnulla stellarum cœlestium lumina cum luminibus aliarum stellarum, & quod ipsæ ad invicem susurrum spiritualem, seu discursum intuitivum miscere dignoscantur, non minus quam ipsi Angeli, qui suo more ad invicem loquuntur. Hinc etiam oritur mirabilis animæ humanæ potestas in re Geomantica, videlicet in furti detectio-

ne,& de morte aut vita alicujus longè distantis,declaratione. *Quemadmodum ego ipse quondam Oxoniis degens à Domino Cox,quodam amico meo interrogatus de fratris ejus in Hibernia bellum sequentis seu militantis,valetudine,virtute animæ meæ,pacatæ & non perturbatæ,sed ad hoc negotium omninò intentæ,manum meam tali modo gubernatam vidi,ut facta punctorum projectione & figurâ Geomantica constructa,per animæ meæ informationem indicarim,fratrem ejus in bello fuisse peremptum,atque vulnere à tergo confossum,quod quidem,uti prædixi,eventus docuit. Nam telo per dorsum trajecto vulneratus,& tandem inde mortuus fuerat.* Sed quoniam de admirabili hujus scientiæ operatione suo loco alibi tractabimus, ubi eam verissimam animæ scientiam esse declarabimus, hoc loco illa omittemus. Cæterùm accidit etiam nonnunquam, impedito quadantenus isto animarum aspectu, vel per nimiam ab invicem distantiam, vel etiam per illuminationis divinæ defectum & debilitatem, ut ipsæ animæ aliquantisper relinquant corpora sua quasi mortua atque evolent, quousque iis per radiationem anima personæ absentis, de cujus salute aut negotio agitur, occurrat; quemadmodum solet frequenter illis in *Biarmia* evenire, quorum mentionem facit *Olaus Magnus* in sua Historia; quod videlicet, *cùm quis ipsos adit, ut de statu amici procul absentis eos consulat, soleant duo hujus conditionis & farinæ homines in conclave quoddam ingredi, & quod illic foribus occlusis, alter eorum, serpentem æneum manu una tractans, & altera marculum tenens, serpentem istud marculo suo, mussitationibus magicis intermixtis percutiat: Quo facto, derepentè alter, veluti privatus anima, in terram concidit, & deinde post bonam temporis intercapedinem, revertente in corpus ejus anima, ad pristinam vitæ suæ sanitatem & integritatem rediens, surgit, & statum ac valetudinem personæ in remotissimis locis degentis reverà narrat.* In *Chronicis* etiam *Gallicis* invenimus, *quod Rex quidam, nomine Gontranus, in venatione fortè fortuna à venatorum societate digressus, & unico tantùm amico comitatus sub magna quadam arbore defessus recubuerit, & tandem capite in gremium istius comitis sui reclinato, placidè obdormiverit: Interea temporis dormiente rege hic ejus comes percepit, animalculum quoddam ex ore Regis egredi valdè tenue, & ex aëre vix visibili conflatum; Cujus ille motionem & viam diligenter observans, deprehendit illud versus parvum quendam torrentem deproperare, & anxiè ibi transitum quærere per tutum aliquem vadi locum. Ipse igitur surgens, gladiumq; suum evaginans, illum utrique ripæ imposuit, atque ita quasi pontem aliquem stravit; per quē in continenti animal istud ad ulteriorem aquæ partem properavit, & in foramen sub montis pedem ingrediens, ibi non diu manens, per eandem viam rediit, & in corpus Regis iterum est ingressum. Accidit autem, ut Gontranus ultro expergefactus narraret huic comiti suo, omnia ea sibi in somnio occurrisse, quæ comes iste regius in animalculo seu animalis quasi idea viderat; videlicet indicavit, se per somnium valdè fuisse in transeundo flumine turbatum, & tandem invento ponte ferreo securè transivisse vadum, atque tum in speluncam quandam sub monte immenso ingressum, invenisse ibi thesaurum incomparabilem: Unde, audita comitis sui de animalculo relatione, per speluncam in montem ingressus est, & thesaurum ibi ingentem adinvenit.* Verùm enimverò, ut Spiritus supremus suas impressiones divinas fortiter in animam humanam infundit, ibi his majora perficiuntur; & quidem etiam non egredientibus è corpore, animæ viribus, sed integrè manentibus. Sic *Divus Paulus se in tertium cœlum raptum fuisse fatetur:* sic Prophetæ sancti secreta aliorum etiam in longè dissitis locis percipere, & oculis quasi mentis, seu animi divini radiis, veluti sancto quodam splendore & charitate videre consueverunt, quemadmodum in multis sacrarum Scripturarum locis uberrimè demonstratur.

CAP.

CAP. X.

Quòd mentis, ex illapsi divini Spiritus afflatu, illuminatio, sit caussa prophetiæ.

VAticinium *sive Prophetia*, juxta veterum Philosophorum opiniones, *est, qua homines ordinis vitaq; sanctioris perciti, tum rerum præsentium causas eliciunt, tum futurarum etiam eventus prævident.* Voluerunt que Sapientes hanc oraculi virtutem vel à Diis vel à Dæmonibus in homines descendere, quippe à quibus spiritum hunc divinum afflatum atque infusum tradiderunt. Quorum quidem sententia à verbis sacrarum Scripturarum non multùm discrepare videtur. Nam *Deuteronom.* 13.1. hæc scribuntur: *Si surrexerit in medio tui Propheta, aut qui somnium vidisse se dicat, & prædixerit signum atque portentum*, &c. *non audies verba illius Prophetæ vel somniatoris, quia vos tentat Dominus Deus vester.* Similiter: *Qui arrogantia depravatus voluerit loqui in nomine meo, quæ ego non præcepi illi, ut diceret, aut ex nomine aliorum Deorum, interficietur. Deuter.* 18.22. Unde constat, quod per Deos Philosophi Ethnici intellexerint idem, quod sacra Biblia per *Jehovam*, seu personas in Trinitate, seu Deum unicum, solum & verum: & per Dæmones idem, quod Scripturæ sacræ *per Deos alienos.* Et tamen videmus etiam, intelligentias illas talia portenta edere non posse, nisi permissione divina cùm à Deo, tanquam à summo fonte, omnis spiritus divinus affluat & non aliunde. Unde dixit Jehova: *Non audietis verba somniatoris seu Prophetæ, quoniam vos tentat Deus vester*; ac si dixisset; *Ministros suos excitavit ad vos tentandos.* Nam ipse Satan contra Dei permissionem nihil potest, ut in historia *Jobi* declaratur, & per hæc verba Prophetæ *Michææ*, 3 *Reg.* 22. *Vidi Dominum sedentem supra solium suum, & omnem exercitum cæli ei assistentem supra solium suum à dextris & à sinistris, & ait Jehova: Quis decipiet Achab Regem Israël, ut ascendat, & cadat in Ramoth Galhad? Et dixit unus verba hujusmodi, & alius aliter. Egressus est autẽ spiritus, & stetit coram Domino, & ait: Ego decipiam illum*, &c. *Egrediar, & ero mendax in ore omnium Prophetarum ejus. Et dixit Jehova: Exeas, decipies enim & prævalebis*, &c. Unde manifestum redditur, quod prophetiæ nullæ absq; Dei permissione fieri possint, & quod spiritus Prophetiæ procedat vel immediatè ab ipso Deo, vel mediatè ab aliqua intelligentiarum seu spirituum ejus; qui itidem agunt vel spiritu mendaci ad punitionem peccatorum, vel spiritu prodigia & signa vera nonnunquam producente ad tentationem. Sed prophetiæ omnes à Deo immediatè procedentes semper veræ sunt & infallibiles, quoniam *nullum ex verbis Dei in terram vanè cadere potest.* Unde 1. *Samuel* 10.5. *Prophetæ fidelis signum est, cum nullus ex sermonibus ejus cadit ad terram.* Et Deuter. 18.22. *Si Propheta in nomine Jehovæ prædixerit, & non evenerit, hoc Dominus non est locutus.* Sed his relictis ad institutum redeamus. Vaticinatio hæc fit secundùm *Platonicos* propter superiorum animorum in nostros descensum seu influentiam, quam illapsiones vocant. Et *Merc. Trismegist.* eam vocat *Dæmonum sensus & Dæmonum animos*, quos *Euridæas* & *Pythones* veteres dixerunt, hominum ingredi corpora solitos & eorum uti vocibus ac linguis ad futurorum prędictiones: Hujusmodi fuerunt fœminæ illæ *Pythonæ*, quę Spiritu divino percitæ & extra se quasi raptæ, ac supra oraculi tripodem, juxta antrum situm, stantes, oracula Apollinis, prophetico more, voce audaci proferebant, quemadmodum apud *Diodorum Siculum* & alios legitur: Hujusmodi spiritu possessas fuisse decem illas *Sibyllas* testantur auctores, quæ multa de Deo Christo carminibus scripta post se reliquisse feruntur. Et *Merlinus* ille *Angliæ decus sempiternum*, cujus simi-

lem Europa nunquam ulla ætate produxit, virtute hujus ſpiritus divini, multa expreſſit mirabilia, atque de rebus Angliæ futuris more mirabili prophetavit, non ope & virtute Diaboli, ut ſtulti referunt, ſed Spiritu vero; quippe qui veriſſimo Prophetæ argumento ſuprà deſignato prędituſ fuit; quoniam ſcilicet nullum quaſi ex verbis ejus ceciditin terram. Prophetarum enim verorum verba à Deo diſponuntur, imò verò Spiritus Dei in Prophetas ingrediens, eorum linguis & vocibus, tanquam inſtrumentis ſeu organis ad ſuam voluntatem futuram hominibus publicandam, utitur. Atq; hinc eſt, quod Propheta non poteſt tranſgredi præſtitutum Jehovæ, faciens rem bonã vel malam, ut *Num.* 24. 13. habetur. Nã *Propheta illud facit, quod edixit ei Jehova, & nihil præterea. Nũ.* 22. 2. *&* 20. Quod autem *Platonici* dixerunt, vaticinium fieri ſpirituum ſeu animorum illapſionibus & deſcenſu in animos noſtros, hocidem quoq; confirmare videntur ſacræ Scripturæ multis in locis: Nam de *Balaamo* dictum eſt; *Adfuit ei ſpiritus Jehovæ viro ſcilicet aperto oculis, qui viſionem Omnipotentis vidit excidens, ſed retectus oculis*, id eſt, donato luce ſpiritus divini. *Et excidens*, hoc eſt, extra ſe raptus, excidentibus ſenſuum facultatibus: quæ ratio eſt videndi viſiones Dei. Sciendum eſtigitur, quod juxta Philoſophos, tria ſint vaticinationis genera, triplici Spiritus divini in homine actione diverſa diſtincta: videlicet *Furor*, *Raptus* ſeu *Ecſtaſis*; ſub qua viſio comprehenditur & ſomnium. Atque hoc idem ex ſacris *Num.* 12. colligimus; ubi declaratur, quod *Prophetis ſe notum facit Jehova, aut per viſionem, aut per ſomnium eos alloquendo*; prout etiam exemplis infinitis ſacrarum Scripturarum illud comprobatur. Similiter Prophetas illos pellit iſte ſpiritus inſano atque furioſo, quoad nos, more. Nam legitur 1. *Sam* 19. 24. de *Saule: Exuens autem ille veſtes ſuas Prophetico more agebat; ipſe coram Samuele itaque excidit nudatus tota die & tota nocte.* Similiter ad ampliorẽ Spiritus Dei illapſionis probationẽ dixit *Samuel* ad *Saul* 1. *Sam.* 10. 5. *Et irruet Spiritus Jehovæ ſuper te, ut Prophetes cũ iis, & mutaberis in virum alium.* Permultos etiam alios locos ex ſacris literis hîc demonſtrare poſſemus Spiritus ſancti deſcenſum & infuſionem in viros vitæ piæ, ſed quoniam illi neminem in ſacris bene verſatum latent, hoc loco eos prætermittendos cenſemus, ut ad intentionem noſtram properemus. Illa igitur, quæ jam dicta ſunt, poſuimus noſtri diſcurſus fundamentum, quò melius poſſimus ſecundùm intentionem noſtram explicare mentis divinæ in hominibus poteſtatem & immenſam ejus cum Spiritu Jehovæ familiaritatem, atque ita demum producere rationem prophetiæ & veræ rerum futurarum prædictionis. Atqui prophetiam veram ſolo Spiritus divini beneficio fieri & provenire docemur *Num.* 11. 25. Quod etiã prophetiæ per ænigmata & ſimilitudinẽ nobis Deũ expoſuerint colligimus, *Num.* 12. 7. Quomodo autẽ hæc fiant, breviter pro captu ingenii noſtri explicabimus. *Mercurius* dicit, *mentẽ eſſe ipſius Dei eſſentiam*, ſeu ab eſſentia Dei nequaquam diviſam, ſed illi potius eo modo connexam, quo Solis corpori lumen. Imò verò dicit, hanc mentem in hominibus ipſum Deum eſſe, atque idcirco ex hominum numero quoſdam eſſe Deos, eorumque humanitatem divinitati quàm proximam exiſtere; non multum ſcilicet in eo diſcrepans ab *Eſaiæ* Prophetæ opinione, cujus verba ſunt hujuſmodi: *Annunciate nobis, quæ futura ſunt, & dicemus, quia Dii eſtis vos. Divus Paulus* etiam, cum *Xiſto Philoſopho* conveniens, *animam vocat Dei templum.* Et *Platonici* dixerunt, Spiritus ſeu animos Deorum deſcendere in animos hominum; ac ſi dixiſſent, radium divinum ſeu mentem aut Spiritum ſacroſanctum (quem *Mercurius vocavit Deum ignis & ſpiritus numen*; atque alibi, *ſpiritum intellectualem*, & alibi, *ſpiritum igneũ, cujus ſpiritus divini flatu primum mundi mobile vehi atque circumduci aſſerit*) in animam humanam deſcendere, & ſeipſum cum mente ab eadem ſtirpe derivata conjungere. Qua quidem ſuperiorum connexione & unione, anima ita illuſtratur fulgore

gore divino, ut ex se quasi rapta hominem reddat alium, quàm fuit antè, juxta illa superiùs allegata *Samuëlis* verba: *Et mutaberis in alium virum*. Videmus quidem communi experimento, quod solaris virtus ovi testam, spiritu seu rore Majali repletam, sursum elevare possit: Quantò magis igitur poterit hic splendor illustrans spiritum humanum, cranii testæ inclusum, spiritualibus suis radiis in altum elevare? cùm tanta sit hujus numinis divini efficacia, ut hominis oculos, lapsu Adami clausos, reddat apertos & habiles ac idoneos ad videndam visionem Omnipotentis, atque ita aures ejus spirituales dilatando, reddat eum capacem verbi, ita *ut audire possit & intelligere sermones Dei fortis & noscere notionem Excelsi*, ut Num. 24. 15. 16. Est enim *talis anima*, juxta *Mercurii sermonem Pimand* 11. *mente Deoq; plena, quam Platonici* reverà *stantem & non cadentem* vocaverunt. Sed *perpauci sunt*, inquit *Mercurius Trismegistus, qui hujusmodi mentem lustrare exuberantem adepti sunt*. Nam *cùm mens hujusmodi influit in sanctam animam, extollit illam ad veræ sapientiæ lumen*, ut ipse testatur *Pimand*. 10. Et alibi inquit: *Quicunque hac natura divina fulti sunt, secundùm operum comparationem pro mortalibus immortales habentur, intelligentia sua cuncta complectuntur, quæ in terra sunt, & quæ in mari & si quid est præter ea supra cœlum, atque adeò seipsos erigunt, ut ipsum quoque bonum intueantur Pimand*. 4. Et quod amplius est, præterita & futura ac præsentia longè à nobis distantia in speculo hoc divino virtute luminis illustrantis cernimus. Hinc dixit *Balaam* Num. 24. 17. *Video illud, non tamen nunc; contemplor illud, sed tamen non propinquum*, &c. Præterea etiam præsentiâ hac divinâ fiunt, & eduntur multa miracula à Prophetis; Unde innuere videtur *Jamblicus*, quod divinitus afflati non vivant ipsa vita animali seu naturali, sed quod totus eorum actus sit ipsius Dei, à Deo simpliciter dependens, & à Deo peractus in mente vel anima simpliciter, ut in instrumentis ab omni motu proprio vacantibus: Atque hanc esse rationẽ asserit, quod multi ex Prophetis admoto igne nõ uruntur; ignem videlicet repellente Deo intus afflante: Cujus quidem verba etiam sacris Scripturis in historia *Schadrach, Mesach & Habednego* confirmantur *Dan*. 3. Nonnulli etiam, quamvis comburantur, nihil tamen sentiunt, nec pungentia percipiunt, nec rodentia, vel ulla tormenta. Præterea concludit, Prophetarum actiones non esse humanas, quoniam per invia vadunt. Sic *Petrus* portam carceris clausam penetravit. *Christus* ambulavit super undis maris. *Moyses* per ignem in præsentiam Dei ferebatur: Et *Elias* igneo curru in cœlum elevatus est: *Moyses* per mare rubrum, *Josua & Elias* per flumen Jordanum transiverunt mirabiliter. Quæ etiam omnia *Jamblicus* narrat *sacerdotem in Cataballis egisse*. Quibus arguere videtur, Prophetas tempore eo, quo inspirati sunt, nec vitam humanam vivere, nec animalem sensibus impetuque utentem, sed divinam, & quod anima eorum otietur, quoniam Deum ibi esse dicit pro anima & movere, tanquam animam excellentiorem. Sed his *Jamblici* rationibus astipulari penitusque adhærere non possumus: quin potius animam humanam in homine inspirato ita se habere, & tali ferè motu movere putamus, quali Planetæ ab ortu versus occasum motu naturali dicuntur. Namque ut primum mobile, teste *Merc. Trismeg.* raptim Spiritus divini flatu fertur ab oriente versus occidentem, & tamen motus stellarum naturalis ab occasu in ortum non tollitur seu extinguitur; sic etiam res se habet in Microcosmo, numinis divini afflatu concitato. Etenim Spiritus divinus procul dubio, menti quasi primo mobili conjunctus, rapto quodam motu rotat molem humanam; ita quidem ut Microcosmus totus videatur taliter moveri, & circumduci atque agitari hoc motu rapto, qualiter totus Macrocosmus ad motum primi mobilis circumrotatur; dum tamen interim nihilominus in Macrocosmo sphæræ planetariæ, & in Microcosmo anima media, quæ est de natura stellarum, suo motu proprio movere dignoscuntur, licet propter violentiam

contrariæ cogitationis apud nos haudquaquam movere percipiantur. Mens igitur ſeu Spiritus divinus internus, cum ſpiritu divino externo & divinitus infuſo conjunctus, hominis ſphæram intellectualem movet contra motum ſphæræ animalis, quæ ab anima media ducitur; atque ita, licet anima quieſcere videatur, motu tamen ſuo proprio movetur; ſed Spiritus cum mente Dominium habens, tum ſuper animam, tum ſuper corpus, rapit totum hominem viventem ad viſionis divinæ contemplationem, ipſamque animam unit ſecum, ſtatumq; humanum ad tempus relinquere facit, & divinitati eam connectit, ſecundùm illum *Samuelis* ſermonem ſuprà allegatum: *Et mutaberis in alium virum, quàm fuiſti antea*, &c. Videmus etiam, quod candela accenſa, & ſolaribus radiis expoſita propter glorioſum Solis ſplendorem videatur virtutem ſuam penitus amittere, ita quidem, ut lux ejus, quaſi ſubmerſa Solis gloriâ & claritate oculis humanis non appareat, dum tamen reverà tale lumen eſt quale erat antea, & in actione ac virtute ſua non diminuitur, ſed potius calor & actus ejus virtute Solis exaltatur. Sic etiam res ſeſe habet cum anima inſpirata. Nam ſi ſecundùm *Jamblici* ſententiam anima humana cum mente omninò ab actione vacaret, aut etiam in corpore penitus quieſceret, neceſſaria utique conſequentia corpus illud diſcedente rurſus ſpiritu iſto divinitus infuſo, maneret inanimatum, aut totaliter etiam actionis virtute orbatum, quoniam lucis & actus primi proprietas eſt, ut vel ſemper agat, vel etiam, ubi non agit, eſſe deſinat. Imò verò potius ſequitur, quod majoris actus & ſplendoris præſentia & illuſtratione agat, atque adeò promptiùs etiam, quoniam vis unita ſolet eſſe fortior. Proinde contra haſce *Jamblici* rationes, neceſſe eſt, ut Prophetæ inſpirati actio non ſolum procedat à Deo ſeu Spiritu divino, in eum extraordinariè infuſo, ſed ut etiam ipſa anima cum mente, quaſi rapta Spiritus divini præſentia, motu naturæ incognito, corporiqúe alieno & non ſolito concitetur. Unde nulla hujus motionis ratio ab anima & ſenſu percipitur, animæque poteſtates ſurſum evectæ, inferiorum obliviſcuntur, & ſuperiora Dei myſteria, ſenſu intellectuali raptæ, contemplantur. Pia ergo anima mentem ad ſe allicit, mensque pium ſuum vehiculum amplectens, & ſplendore divino illud fovens, magnetica ſuæ divinitatis virtute radios ad ſe divinos, divino Spiritu refertiſſimos attrahit, ut eorum pulchritudine, & dotibus animam illam pro merito remuneretur, atque ad viam cœleſtem à terrena deducat, juxta illud *Merc. Triſmeg.* dictum *Pimand.* 10. *Anima bona, cùm omnia habuerit virtutis pietatisq; mandata, certè aut Deus aut mens efficitur.* Hîc igitur diligenter obſervare debemus, quòd miraculoſa Prophetarum opera non fiant aliqua virtute vel ſtellarum vel illius portionis animæ humanæ, quæ ab iis derivatur, uti nec ab ipſo corpore, ſed mera & libera Dei poteſtate. At, *ſi quis fortè dixerit*, animam mediam poſſe cauſam eſſe immediatam hujuſce virtutis ſeu muneris divini, *demonſtrabimus* argumento inviolabili, rem aliter ſeſe habere. Nam, cùm hæc animæ mediæ portio, unico homine comprehenſa, & caduco corpore obumbrata ſit, impoſſibile eſt, ut habeat ad divinum opus potentiam aut virtutem ſatis efficacem. Unde patet, quòd, ſi quis ſit divinitus inſpiratus, ſequatur exinde, eum habere beneficium divinum, illuſtratione ſancta deſuper influente, per quam & actionis Dei videtur eſſe particeps. Nam ſi opera divina eſſent ab anima, ſequeretur, animam eſſe naturâ & virtute propria compotem ſapientiæ & divinitatis; & per conſequens, etiam omnem aliam animam habere eandem divinitatis proprietatem. Atqui omnis anima longè à tali virtute abeſſe dignoſcitur. Nam, quæ perfecta videtur eſſe anima, illa reſpectu divinorum eſt adhuc imperfecta. *Quare non anima* (ore *Jamblici* jam mihi uti liceat) *ut prima motrix, ſed divinitas eſt cauſa promovens ad divina opera.* Quod quidem niſi eſſet, fruſtranea foret religio, quoniam abſque Dei cultu compotes eſſemus divinorum

rum operum, si scilicet opera divina ab animæ mediæ virtute immediatè promanarent. Ex his igitur constat secundùm nostram intentionem, quod animæ humanæ portio media omnem suam vim & essentiam acceperit à luce intellectuali; quemadmodum medii cœli lux suum decus accepit à luce externa cœli empyrei; quæ & ipsa suam gloriam à splendidissimo unitatis fonte mutuata est. Et per consequens certum est ipsam suum bonum à mente & cœlo spirituali accepisse. De hoc autem subjecto verba plura hoc loco non faciemus, quoniam *de Vaticinio Tractatum integrum inferiùs publicare* constituimus.

CAP. XI.

Quomodo homines virtute mentis illuminatæ, seu inspiratione divina, non modò res in longinquis & dissitis locis actas percipere, sed etiam secretas hominum procul absentium susurrationes intelligere, & mira atque ineffabilia præstare possint?

VIrtute mentis divinitus inspiratæ, vel spiritus divini ab alto emissi & menti humanæ uniti possibile est omnia omninò miracula, quæ cor humanum concipere, aut imaginari ulla ratione potest, perficere & expedire, quoniam omnes virtutes seu potestates, quæ in mundo ejusque creaturis reperiuntur, in Spiritu sancto comprehenduntur, & in eo manent. Hinc igitur miraculosæ illæ Vatum seu Prophetarum operationes, quarum respectu illi in Scripturis sanctis appellantur *viri aperti & retecti oculis. Num.* 24. Et communiter *Videntes* dicti sunt, sic 1. *Samuel.* 9. 9. *Eamus ad Videntem.* Et ibidem. *Estne illic Videns.* Similiter, quod viri hujusmodi Dei seu divino Spiritu afflati appellentur *Videntes* 1. *Chron.* 19. 29. & 2. *Chron.* 12. 15. &c. Nec mirum, cùm non modò futura prævideant (unde inquit *Balaam Num.* 24. *Video illud non tamen nunc; contemplor illud, non tamen propinquum*) sed etiam præsentia, quæ in remotissimis & longè dissitis locis aguntur, sic *Jahaziel* de longè Ammonitas & Moabitas in summitate torrentis, qui est contra solitudinem Jeruël, castra sua posuisse apertè conspexit, regemque Josaphat & totam Judæam admonuit, ut contra eos ascenderent & pugnarent. 2. *Chron.* 20. Similiter *Elizæus* secreta regis Syriæ, contra Israëlem pugnantis, detexit; imò quidem vidit eorum actiones, & cognovit eorum consilia, quemadmodũ legitur 4. *Reg.* 6. Atque hæc omnia & infinita alia miracula præstiterunt virtute & assistentia Spiritus divini, in cujus splendore, oculos eorum dirigente, res gestas in dissitis locis conspexerunt, & mediante Spiritu castissimo & politissimo, etiam voces & sermones atque consilia hominum in remotis ab illis locis degentium, non secus, ac si in propinquo essent, audiverunt & intellexerunt. Ea sanè, quæ impossibilia videri non possunt illis, qui seipsos rectè cognoscunt. Nam qui hominis interni virtutem ritè considerabit, utpote ex anima media, tanquam subjecto, & ex mente, tanquam forma divina constituti, percipiet, virtute mentis posse res adhuc magis arduas ad optatum finem perduci, cùm ejus potestas tam latè sit expansa, ut etiam Spiritus illam comprehendere nequeat, sed ubique & in omni loco adest, & tamen est incomprehensibilis, quatenus est de essentia Dei. Hinc ergo *Merc. Trismeg.* dicit, *hominem hac Dei natura fultum, intelligentia sua cuncta complecti, quæ in terra sunt, & quæ in mari, & si quid est, præter ea supra cœlum, atque adeò seipsum erigere, ut ipsum quoque bonum intueatur.*

tur. Nam videmus in communi experientia, quod si mentis nostræ aciem convertamus Romam, in continenti nobis, ut vel maximè etiam quoad externum hominem in Anglia maneamus, offerat sese persona, & locus vel res antea illic coram nobis acta, ita, ut desubitò, & quasi in ictu oculi eam contueamur, &c. Atque sic etiam in locis quibusque remotissimis, videlicet in Judæa, &c. Imò verò simplicem humanæ mentis radium contemplatione seria ad ipsum Deum erigimus. Quid ergo perficiet hæc admirabilis essentia, si illustretur divino Spiritu, à quo, tanquam Dei radio, priùs promanavit. Sed profectò corpus humanum tam lethale & præstigiosum est animæ sine hujus gratiæ divinæ influxu, ut, quæ videntur animæ, non sint, & quæ revera sunt, ei non videantur. Unde fit, ut totus homo non illuminatus tali Spiritu, rapiatur fallaciis. Imò verò quilibet sensus exterior, circa propria objecta fallitur: multò magis igitur interior, qui carnis umbraculo circumquaque tegitur. Idque videtur *Proclus* confirmare hisce verbis: *Materia*, inquit ille, *omnia habere videtur, cùm nihil reverà possideat.* Hinc fit, ut homines carnales sint ita diffidentes & increduli, eaque prorsus negent, quæ sensui non sunt subjecta, deridentes philosophiæ, internam hominis naturam describentis, veritatem, & ipsos naturæ mysticæ ac spiritualis scrutatores. Neque enim, quæ non viderunt, aut cum *D. Thoma* tetigerunt, ulla ratione admittere volunt. Nam ut homines Spiritus divini præsentia illuminati solummodò spiritualia respiciunt, corporalia autem omnia, pro falsis & nugatoriis ea habendo, aspernantur, sic etiam vice versa, homines mundani & circa sensum duntaxat occupati spiritualia pro chimæris & præstigiis habere solēt, corporalia verò & sensibilia pro infallibilibus, atque ita decipiuntur. Cujus certè rei rationem luculenter nobis declarat *Salomon. Sap.* 9. his verbis: *Cogitationes mortalium timidæ & incertæ providentiæ nostræ. Corpus enim, quod corrumpitur, aggravat animam & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem & difficilia æstimamus, quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt, invenimus cum labore. Quæ autem in cælis sunt, quis investigabit? Sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam & miseris Spiritum tuum sanctum ab altissimis*, &c. Ex quibus patet, quod homo externus non possit fieri internus, nisi divina illuminatione illustretur. Unde ex dictis in 1. *epist. Joh.* percipimus *alium esse filium mundi, & alium filium Dei*, & quod filius Dei non debeat mundum aut tenebrosos ejus actus percipere, quoniam mundus non cognoscit Dei filios aut ejus actus. At verò nunc rationem adducemus, cur inspirati virtute & præsentia Spiritus divini, ejusque conjunctione & unione cum mente hominis interni possint hominum non præsentium voces & susurrationes secretas elicere & percipere. Spiritus sanctus disciplinæ, licet ubique per orbem universum se expandat, omnibusque rebus virtutem, motum, actionem, sonumque & ipsam vocem tribuat; non tamen suo auxilio omnibus adest potenter, sed solis iis, quibus Deus eum ex clementia sua abundanter concedit. Nam in nonnullis simpliciter adest ad vitæ functionem, aliis duplici proportione & nonnullis triplici, &c. Unde varia oriuntur Spiritus illius dona à *Divo Paulo* recitata. Hic, inquam, Spiritus sacrosanctus abundanter à Deo in nonnullos inspiratus, hominem, in quem effunditur, voces quaslibet animalium pro placito audire & intelligere facit, eò quòd ipse est causa productionis sonorum vocalium: Unde, cùm super Apostolos in forma ignis cecidisset, ipsos reddit in qualibet lingua peritos: Narratque *Philostratus* Apollonium Tyaneum virtute quadam divina avium garritum & loquelam seu vocum istarum significationem intellexisse. Imò verò hic Spiritus divinus, spiritum universum gubernans, & per ejus membra universa expansus, narrat homini, in quo habitat, & quasi resonat ei easdem voces & tonos, qui in locis remotioribus audiuntur: Nec quidem impossibile hoc videbitur sapienti, cùm ipse *Apostolus*

Paulus

Paulus, *ſe* virtute iſtius Spiritus *raptum fuiſſe* dicat, *in cœlum tertium*; *ubi ſe mirabilia vidiſſe*, *& verba ineffabilia audiviſſe fatetur*. Videmus etiam familiari exemplo, quod flamma ignis accenſi nocturno tempore longè lateque videatur; idque in conſtanti & è veſtigio fieri novimus ſine ulla medii reſiſtentia. Docemur etiam experientia in filo, in longum aërem protenſo, quod ſi unica ejus extremitas percutiatur, altera etiam oppoſita ad illius ictum vibret. Sic etiam ſuperior chordæ muſicæ fortiter intenſæ pars unica percuſſa totam chordam reſonare ſonosque edere faciet. Quid ergo præſtare non poterit lumen luminum, & ſpiritus ſpirituum vivacitate ſua divina, tam in multiplicatione unius vocis per infinitum aëris ſpatium ab uno ad alium, quàm in viſione rei per remotam locorum diſſitorum diſtantiam? Hæc omnia pauciſſimis verbis innuere videtur Sapiens. *Sapient.* 1. hujuſmodi ſermone: *Benignus eſt Spiritus ſapientiæ, & non liberabit maledictum à labiis ſuis, quoniam renum illius teſtis eſt Deus, & cordis illius ſcrutator eſt verus & linguæ ejus auditor; quoniam Spiritus Domini replevit orbem terrarum, & hoc, quod continet omnia, ſcientiam habet vocis; propter quod, qui loquitur iniqua non poteſt latere*, &c. His igitur conſideratis evidens eſt, quòd, cui Spiritus divini præſentia copiosè conceditur, illi & vocis & viſionis ſcientia detur, ſecundùm illud *Num* 24. 15 *Balaam auditor ſermonis Dei fortis, & noſcens notionem excelſi, viſionem Omnipotentis videt excidens, ſed retectus oculis*, &c. De aliis etiam miraculis ex hujus Spiritus illuminatione dimanantibus, multa paſſim in ſacroſancta Scriptura legere & percipere licet; quæ omnia hoc loco recitare lectori, forſitan tædioſum foret & ſupervacaneum videretur.

V TRA-

TRACTATUS PRIMI,
SECTIONIS I.
LIBER VIII.
De Microcosmicæ animæ mediæ actu in corpore.

CAP. I.

De animæ vitalis cum spiritus sui ætherei proprietatibus in corpore humano.

QUænam sit portio hæc mundana, animæ humanæ medium constituens, *in libro hujus primo* apertè & luculenter explicavimus; videlicet, quòd in se considerata, sit quasi scintilla lucis animæ mundi à sphæra æqualitatis descendens; quam mundi animam, radium mundanum, naturam rerum, actum secundum, quintam essentiam, vitæque animatorum originem appellavimus; & id quidem, quatenus per se in sua natura, & absque mentis, aut animæ sensitivæ admixtione consideratur. At verò quatenus est media portio per se, tã in mundi universalis, quã humanæ animæ cõpositione, eatenus rectè à *Merc. Trismeg. Pimand.* 12. definitur esse vita mentis vacua, & secundùm esse suum dividitur in materiam, quæ est spiritus purus, & formam, quæ est lux in eo Spiritu, tanquam vehiculo, vecta, & in illum, tanquam in proprium suum passivum, indesinenter agens. Unde forma seu lux illa propriè à Philosophis calidum animati innatum dicitur, & Spiritus hic æthereus humidum radicale vocatur. Hæc duo essentialiter juncta vitam constituunt, & proinde, authore Porphyrio, non moriuntur; atque eorum sola virtute & præsentia quatuor elementa in compositione tanta justitia librantur, & Spiritus hujus ignei vinculis ita ad invicem concordi pace connectuntur, & ad vitales ac symphoniacas motiones ordinantur, ut vita animalis & plantæ, imò & ipsius mineralis compactissimi hinc procreetur. Vinculorum ergò animæ istius violatio totalis mortem & dissolutionem inducit; partialis verò morbum & ægritudinem; utpote quæ nihil aliud est, quàm relaxatio vinculorum harmoniæ cœlestis, & dissensio unius elementi effrænis ac rebellis adversus suos socios natura ei inconvenientes; de quibus postea

ea. Rationem verò, cur hæc anima in corpus humanum voluntate divina infundatur, duplicem esse demonstrarunt Sapientes. Priorem scilicet respectu mentis, quæ est animæ portio superior. Unde *Merc. Trismeg. Pimand.* 10. *Quoniam terrea fæx mentem adeò divinam suscipere, atque tantum numen partibili confirmatum corpore sustinere nequit, assumpsit mens animam, veluti amictum; quin etiam anima, divina existens, vehiculo Spiritus utitur, Spiritusq; animal totum percurrit,* &c. Atque hanc ob causam à *Paulo & Xisto Philosopho* anima hæc non ineptè *templum Dei* appellatur, ut antea dictum est. Vice versa ipsam animam pro labore & officio ejus benedicto infinitis modis remuneratur mens, quatenus illa in hac suum summum bonum habet. Nam anima hæc mente Deoque plena fuit in homine ab origine, ut testatur *Mercurius Trismegistus*, cum sacris Scripturis in hoc conveniens. Hinc evenit, ut, sicuti anima secundùm seipsam est causa vitæ, sic etiam mens cum ipsa conjuncta, ipsaque ei firmiter adhærens, sit causa vitæ piæ, sanctæ, honestæ & beatæ, quæ est vitæ æternæ initium. Atque inde *Merc. Trismeg. Pimand.* 10. utitur his verbis: *Anima humana, non omnis, sed pia beataq; divina.* Et alibi: *Anima bona, cùm omnia subierit virtutis pietatisq; mandata, certè Deus aut mens efficitur.* Præterea anima per mentis præsentiam acquirit scientiam; per acquisitam scientiam ipsi menti seu intellectui similis evadit, ut testatur *Proclus de anima.* Hinc est secundùm *Merc. Trismeg. quod anima menti unita dicitur stans & non cadens.* Atque *Jamblicus* etiam peroptimè animæ corpori inclusæ impotentiam explicat his verbis, ubi simul etiam infinitam illam utilitatem, ex mentis præsentia actui animæ obedientem, indicare & ostendere videtur. Anima humana in una specie comprehensa est, & caduco corpore nimium obumbrata, ideò nullum habet ad divinum opus potentiam efficacem. Si quando verò videmur tale aliquid quodammodò posse, solùm id agimus illustratione divina desuper influente; per quam & actionis divinæ videmur esse participes: Atque alibi hujus rei iteratò mentionem facit in hæc verba: *Quoniam*, inquit ille, *anima, quæ perfecta videtur, ad divina adhuc est imperfecta.* Non enim anima, sed divinitas est ipsa causa operum divinorum; alioquin non esset ad hæc religio necessaria, sed absque Dei cultu compotes essemus operum divinorum, si hæc ipsa animæ fierent potestate. Quibus, ut mihi quidem videtur, evidentissimè demonstravit, mentem primò omnium requiri ad animæ humanæ compositionem, & deinde ipsam animam mediam ab ea suum summum bonum acquirere: nam aliàs supervacanea esset oratio ad Deum pro gratia & illuminatione, si anima vitalis haberet illam proprietatem ex seipsa, atque sic etiam nulla inter hominem & brutum esset differentia. Denique remuneratio animæ quàm maxima est illa, quam à mente accipit, quòd in mentis virtute consistit ejus post mortem resurgendi potentia. Nam ut anima cum suo spiritu fuit in causa, ut mens in corpus descenderet, propter Spiritus ejus inclinationem ad res materiales; sic etiam mens est potestas illa, cujus pennis vivificis anima in suam sedem connaturalem exaltatur. Unde miserrima est illa anima, quæ, mentẽ negligens, corporali animæ adhæret; nam facta talis animæ & corporis dissolutione, mens fugit propriis alis sursum, & relinquit eam in luto terreno seu hylæ voragine obscura tam. Constat ergo, qualis sit merces seu præmium illud, quod anima media à mente divina accipit pro labore suo, quo eam natura sua instar vestimenti seu munimenti alicujus, mediante Spiritu, texit, & intactam à pessimo corpore conservavit. Restat igitur jam inquirendum, quodnam beneficium, aut qualem gratiam inferior animæ portio seu elementorum filia, aut anima sensitiva huic animæ mediæ soleat rependere pro ejus in se benevolentia, qua non modò cum Spiritu suo descendit, & vitam ac motum ei, corporique ejus secum attulit, sed etiam præterea excellentissimam illam gemmam supercœlestem deorsum

ſecum in eam vexit & introduxit. Hæc itaque, licet diſpoſitione ei ſit appoſitiſſima, tantò magis tamen ejus præſentia exaltatur, quantò magis valet animæ mediæ portionem ad ſe allicere, & per conſequens tantò majori ſuperbia inflatur, quantò eminentiorem victoriam obtinet ejus princeps (tenebrarum nempe) adverſus lucis divinæ portionem, illic præſentem & principis luminis imaginem præ ſe ferentem: Hinc fit, ut infima illa animæ humanæ portio tentet primo loco deliciis & voluptatibus mundanis ſpiritum intermedium, quo deinceps poſſit tantò meliùs & faciliùs animam ejus, ſollicitante ipſam hoc Spiritu, decipere. Nónne tentavit hac via ſerpens Evam, fœminam ſeu patientem, ut poſtea Adamum, virum ſeu agentem, circumveniret, in tantum quidem, ut etiam illi ambo inde ſint Dei præſentia orbati & privati? Nimirum hac ratione, humida Spiritus natura ſeu Eva, & lux cœli agens ſeu Adam, conſentiendo animæ animalis ſeu ſenſitivæ conſilio & adhærendo ei, perdiderunt mentis divinæ præſentiam. Hinc eorum infortunium & damnum; quod nunquam reparari aut reſarciri potuiſſet, niſi copioſa illa mentis fugientis præſentia, quam à mundi Salvatore & mentis ſecundæ infuſione, in qua Verbum Dei eſt, accepimus. Hinc ænigmatica noſtra explicatio deſcriptæ voluptatis Paradiſi aperta eſt, quam *Tractatu noſtro Theologico-philoſophico de Vita, Morte & Reſurrectione* expoſuimus. Namque Adami anima per copioſam mentis præſentiam ad ſola ſuperiora contemplanda propendebat: Ubi autem illa blanditiis animæ ſenſitivæ, & falſis ac malignis Diaboli inſtigationibus adhærere præeligebat, ibi avolabat mentis portio, & quaſi in locum ejus, mors ſuccedebat; atque ſic itidem quoque denuo, iterata mentis copioſa in hæc inferiora infuſione, in qua Verbum eſt, hominis interni regeneratio, & tam interni, quàm externi reſurrectio ſequitur. Sed jam Philoſophorum authoritatem producemus, loquentium de blanditiis & illecebris animæ ſenſitivæ ſeu idoli, & de incommodo quoque ejus lethali ac infelicitate ineffabili verba facientium. *Merc. Triſmeg.* dicit, *quòd anima, naturæ rerum bonique conſcia, orbata oculis, corporeis ſeſe paſſionibus implicet, & quòd neceſſe ſit, ut mentis oculis circumſpiciat, ne funditus pereat.* Et alibi dicit, *quòd anima impia & corpus amans, in natura propria remaneat, ac ſeipſam nimium cruciet.* Et alibi: *animam propter ejus à mente disjunctionem vocat non ſtantem, ſed cadentem*; Sic etiam in ſuo *Pimand.* 10. aſſerit, *quòd anima mentis præſentia deſtituta, nec agere quicquam nec dicere potis ſit, dicítque hanc animam ab anima brutorum nullo modo differre.* Hujuſmodi igitur eſt carnalis & mundanæ animæ ſpes; hujuſmodi animalis animæ ſtipendium, quod vitali ſeu mediæ reddit pro deſcenſu ejus è cœlis; hujuſmodi ejus receptio; hic hoſpitalitatis carnalis finis; hæ ejus divitiæ; quarum effectus nihil ſunt aliud, quàm fraudes, mendacia, præſtigiæ, illuſiones & nihil certitudinis; cùm omnis veritas ſolummodò à mentis radiis & virtute dimanet, ac nullatenus aliunde proveniat. Et certè infeliciſſima fuit hæc animæ ſors, qua, in hujuſmodi obſcuram hylæ abyſſum deſcendendo, tanquam in diverſorium & carcerem obſcurum, ac à ſua dignitate prorſus alienum, & quidem contra voluntatem ſuam, commigravit. Id quod etiam fatetur *Jamblicus* hiſce verbis: *Anima, quæ deorſum labitur, occurrit, trahens ſecum ſigna vinculorum atque pœnarum, materialiúmque Spirituum compoſitione ſe gravatam oſtendit, turbationibúsque materiæ diſſimilibus occupatam.* Quam quidem *Jamblici* opinionem confirmare videtur ſapiens. *Sap.* 9. loco ſuprà allegato: *Corpus*, inquit ille, *quod corrumpitur, aggravat animam & terrena habitatio premit ſenſum ſeu animum multa cogitantem, & vix poſſumus diſcernere ea, quæ ante nos ſunt.* Huic etiam, meo quidem judicio conſona eſt *Platonis* & *Procli* opinio, quæ vult, quòd non ſit naturale animis cum corporibus vitam degere, & in generatione verſari, ſed econtrà ſeparari, & quòd immaterialis & incorporea vita potiùs ſit animis conſentanea; ajuntque, quòd

quando

quando in generatione versantur, similes sint hominibus pestilentem habitantibus regionem, & quòd, cùm extra generationem vivunt, similes sint prata colentibus. Hæc ergo est ratio, propter quam *Proclus* in libro suo *de anim. formas omnes in corpore ægrotare affirmavit.* Atque eadem de causa quoque *Porphyrius* dixit, animam, quæ in se semper vigilantissima est in corpore dormire. Hinc etiam dixit *Synesius*, quòd *pars animæ mundanæ gravi nexu sortita sit formã, disjunctaq; à parentibus tenebrosam hauserit oblivionem, cæcis sollicitudinibus terram admirata injucundam.* Quibus omnibus corporis perturbationibus cum inclusa anima affligatur, non est dubium, quin ejus descensus in corporeum hominis tabernaculum sit contra ejus naturam; non secus quàm ignis dispositio, qui semper sua proprietate superiora petit, cogitur nonnunquam violentia deorsum tendere. Unde ergo est innaturalis ista inter hæc duo extrema conjunctio? Certe à voluntate divina, ut tàm inferiora, quàm superiora ditaret benedictionibus suis vivis; & præcipuè, *ut homo, ad Dei imaginem factus, tam inferiora, quàm superiora intueretur.* Nam animam mediam misit Conditor universalis in hominem ratione duplici: Primò videlicet, quoniam ut *Merc. Trismeg.* verbis utar, *neque terrea fæx mentem adeò divinam suscipere, neque tantum numen partiabili confirmatum corpore sustinere potuit. Assumpsit ergo mens animam velut amictum; quia etiam anima, existens divina, vehiculo spiritus utitur; Spiritus autem animal totum percurrit.* Secundam porrò rationem adducit *Merc. Trismeg. Pimand.* 3. *Anima*, inquit ille, *humana velata est carnis umbraculo, ad cælestium Deorum discursum suscipiendum, ad opera Dei & naturæ progressus, ad bonorum signa, ad potestatis divinæ cognitionem: portio quædam tributa est ad bonorum malorúmque judicium, ac varium bonorum artificium inveniendum*, &c. Ex quibus manifestũ est, quod anima in sua natura bona sit & utilissima ad hominis constitutionem. Imò verò est media illa natura in animæ humanæ compositione, sine qua duo ejus extrema adinvicem jungi nequeunt. Sed per carnis ad voluptates mundanas proclivitatem & præstigiosas partis sensitivæ illecebras decipitur; atque ita per nimiam corporis opaci obumbrationem tenebrosam, à parentibus disjuncta, haurit veritatis oblivionem, orbataque oculis, corporeis sese curis & passionibus implicat. Hinc *Merc. Trismeg. Pimand.* 10. *Cùm compactum corpus animam in suam molem dispergit atque distrahit, tunc illa oblivioni subjicitur, pulchriq; & boni visione privatur. Oblivio autẽ ipsa improbitas est*, &c. Unde necessariò requiritur ad ejus salutem illustrationis divinæ assistentia, cum sine ea nihil boni aut sancti in hac vita producere queat. Beatus ergo, cujus anima menti divinæ firmè adhæret. Beata anima, quæ voracem hylæ vitans latratum & è terra emergens, saltu levi, mentis alis provecta, vestigia ad Deum dirigit. Beatus Spiritus, qui post corporis fatum & dissolutionem, post labores duros, acerbasque curas terrenas, mentis vias ingressus, cacumen & altitudinem felicitatis videt divina luce refulgentem. Beatus ergo Spiritus cum anima, terque beatus, qui menti fidelissimus constansque perdurat ad finem, namque talis felicitatis poculum prælibabit, & de æterno immortalitatis fructu gustabit. Ne respicias igitur, ô anima mea, præstigiosa carnis & mundi blandimenta, læta te, secundùm propriam tuam dispositionem, ad superiora erigas; sis igne communi nobilior, cujus est semper versus superiora tendere, ac inferiora contemnere & naturali instinctu aversari. Nam cùm sis decorata & pulchra facta imagine & similitudine Dei, sponsata Spiritui per fidem, empta & redempta sanguine Christi, adjuta ab Angelis, comes beatitudinis, hæres salvationis & particeps rationis, quid habes tu ad agendum cum carne, cum sensu & cum mundo? **At verò jam de ratione, qua hæc anima cum mente & Spiritu in corpus ex luto conflatum, ingrediatur, paucis agemus.**

CAP. II.

Quomodo anima media cum ſua Domina Mente, mediante Spiritu æthereo, in corpus infundatur; & de actionum ejus fauſtarum, infauſtarum & mixtarum ratione.

MErcur. *Triſmeg.* aſſeveravit, quòd *Verbum in mentem, mens in rationem, ratio in animam, & anima in ſpirituma, tque hic in aërem, & deinde omnia, per mare aëreum deorſum ſubterlabentia, cum illo & in illo, tanquam ultimo vehiculo, in corpus transferantur.* Nos etiam quodammodò hocidem probaremus, niſi mentem ipſum Verbi Dei radium putaremus. Nam teſte *Divo Johanne, cap.* 1. *in ipſo Verbo vita erat, & illa vita erat lux hominum*, &c. Unde cùm Jehova protuliſſet verbũ iſtud: *Fiat homo*, &c. tranſiit lutum, manibus Dei præparatum in animal vivens, & virtute ſpiraculi, cum Verbo ab ore ejus egreſſi, productæ fuerunt omnes virtutes humanæ. Atque ita Adamus factus eſt animal rationale, diſcurſu utens ſimul atque vivens. Neque enim credendum eſt illorum figmentis, qui artis pictoriæ periti, Deum in forma hominis externi depingentes, atque ita loco eum circumſcribere non erubeſcentes, comminiſcuntur, ipſum immediatè os ſuum lutoſæ faciei Adami applicuiſſe: ſiquidem os atque membra Dei ubique pro placito ejus divino reperiuntur; imò verò ubique adſunt, & tamen nuſquam circumſcribuntur. Nam ipſe Deus oculis intellectalibus, ubique videtur per univerſum expanſus, omnia ſua præſentia implens, ita ut ſecundùm ſacrarum Scripturarum doctrinã, *terra ſit ſcabellum pedum ejus, atque cælum ſit ei, quaſi ſolium & thronus.* Unde, quicquid ipſe loquitur in cœlis, illud è veſtigio & in ictu quaſi oculi in terra immediatè completur. Dixit ergo in cœlo ſedens: *Fiat terra, & virtute Verbi firmata fuit terra*, & id quidem in continenti. Dixit etiam: *Fiat homo*, locutus ita è cœlis ſanctis: & deſubitò atque in inſtanti factum eſt, quod præcepit; nam Verbi impreſſio ſpiraculum vitæ per ejus nares infudit, &c. Ut autem mundus dicitur imago Dei atque triplex regionum ejus diſtinctio triplici perſonarum Trinitatis proprietati refertur; unde & primum in creatione locum habuerunt, ſicut in *Tractatu noſtro Microcoſmico* dictum eſt; ſic etiam homo, qui eſt imago mundi, & per conſequens imago Dei, hoc divino & deiformi afflatu accepit. Nactus eſt ergo homo immediatè ad ſuam exiſtentiam virtutem Verbi atque Spiritus Creatoris; & per conſequens particeps eſt eſſentiæ divinæ, non minùs, quàm ipſe mundus particeps eſt Spiritus Domini, qui ferebatur ſuper aquis: Accepit etiam portionem à viſibili Jehovæ Creatoris ſolio ſeu throno, videlicet à cœlo: quippe à quo animam ſuam vivificam eſt adeptus: Ab elementis etiam, in quorum regione ſcabellum pedum Jehovæ ponitur, accepit puritatem formalem, ex qua ejus idolum ſeu pars ſenſitiva fit: atque tandem à terra ſeu centro totius machinæ vendicavit ſibi lutoſum ſeu externum & opacum ſui interni diverſorii ſubjectum. Sic itaque Jehova non aliter inſpiravit in Microcoſmum ſpiraculum vitæ ſexto creationis die, quo ipſe conditus fuit, quam in Macrocoſmum die primo. Conſtat igitur, quòd Verbum à Deo loquente ad hominis divini animalis creationem, quaſi verus ſuperſubſtantialis radius emiſſum & Spiritu ſacroſancto ſtipatum, ac deorſum tendens per Spiritus intellectualis

ctualis expanſum,pro vehiculo ſecum rapuerit ejus portionem,& quòd deinceps in medio cœlo ab ejus luce & Spiritu receptum,& cum illis ulterius in aërem regionis elementaris proſiliens,ad poſtremum in Adami nares intraverit, atque ita ad centrum uſque penetrans, cujuſlibet mundanæ regionis portionem,pro levitate vel gravitate ejus,in corporis humani regiones introduxerit, eamque in illo mirum in modum diſpoſuerit. Atque ſanè experimento infrà deſcripto edocemur,quod neceſſe ſit,ut mens cum ſuo vehiculo ſupremam Microcoſmi regionem poſſideat,cùm ejus in Macrocoſmo locus ſit cœlum empyreum;& ut itidem quoque pars formalis,videlicet anima media cum Spiritu æthereo,media hominis regione fruatur,videlicet thorace,ad exemplum illud, quo Sol cum ſuo Spiritu mediam mundi regionem ſibi vendicat;atque demum, ut pars ſenſitiva,igneæ ſphæræ contigua,infimum Microcoſmi ventrem occupet,uti elementa poſſident locum mundi inferiorem. Experimentum autem illud eſt tale. Impleatur aqua pars vitri quarta,cui artificialiter ſuperinfunde vinum rubrum,ita ut ſuperinnatet aquæ,uti fieri poteſt mediante cruſta panis, atque ita capiat vinum iſtud ſecundam vitri quartam,deinde ſuaviter ei arte offunde optimum Spiritum vini,ut itidem ille ſuperinnatet vino priori,& impleat ea ratione tertiam vitri quartam,quo facto accendatur Spiritus iſte,ut ardeat: Ita hoc experimento demonſtrabitur,qualiter ætherea natura natet ſuper aëre ſeu elementari,uti vinum ſuper aqua,atque tum poſteà,qua ratione natura empyrea ſuperinnatet æthereæ & Spiritus denique igneus empyreæ,ut in demonſtratione ſequenti.

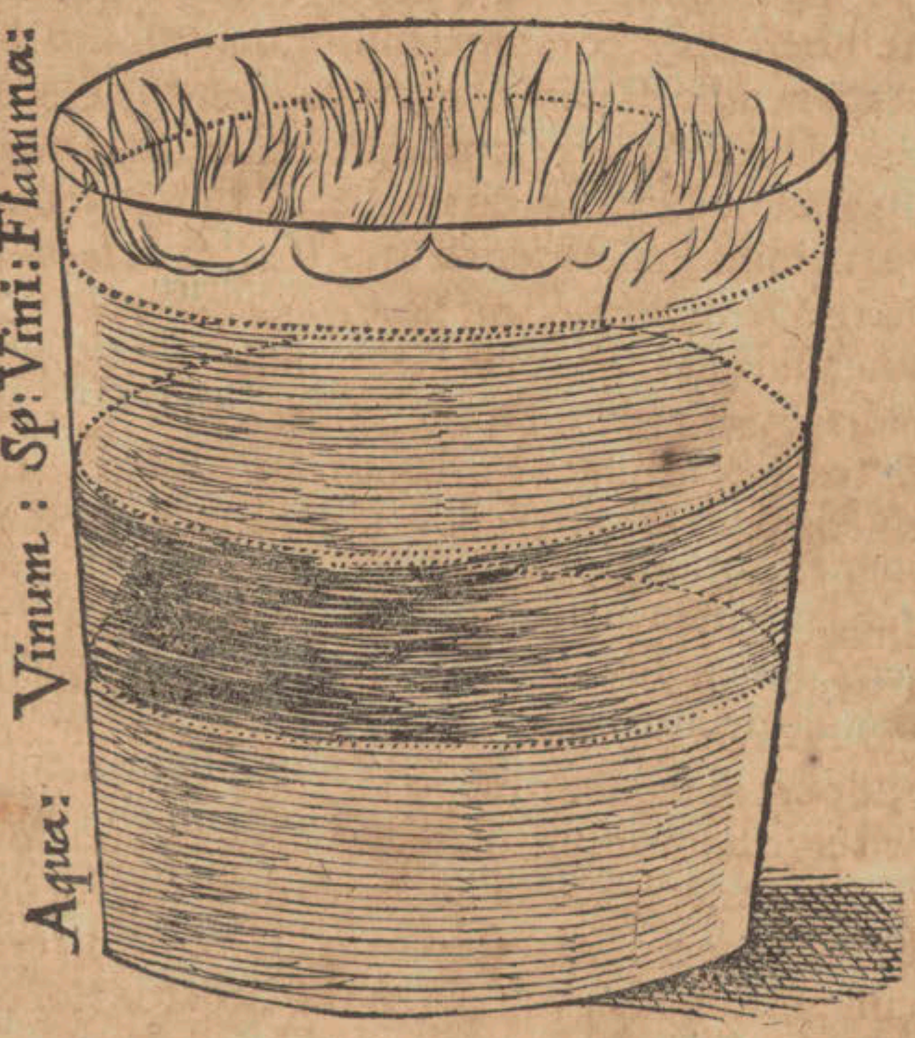

Ex hiſce igitur colligendum eſt, quomodo hæ naturæ in homine ſe habeant,videlicet Spiritus empyreus in cerebello,Spiritus igneus & intellectualis ſeu mens in cerebri apice juxta piam matrem,ubi Spiritus æthereus in minima quantitate reperitur,ut in cono pyramidis materialis dictum eſt. Vinum in ſua natura Spiritui & luci æthereæ refertur,quòd natat ſuper aqua ſeu aëre mũdano. Atque hoc vinum aptiſſimè Spiritui arteriali poteſt comparari,cujus tenuior

nuior pars est Spiritus vini, regionem empyream constituens, craſſior verò pars est phlegma seu aquea substantia, aëri & aquæ seu sphæræ humiditatis in cœlo infimo æquiparata. Ex quibus evidentissimè apparet, quòd cœli ætherei Spiritus participet de natura cœli tum inferioris, tum superioris tam in mundo quàm in homine. Atque hæc est ratio illa infallibilis, qua exactè docemur, quòd cœli empyrei natura sit ita contiguitate ac quasi continuitate conjuncta cum natura cœli ætherei, respectu Spiritus, ut aër cum aqua; & quòd tali nexu æther aëri connectatur, quali aqua terræ; atque iterum Spiritus empyreus ad mentis radios se habet, ut aër ad ignem, atque mens ad Spiritum, ut ignis ad aërem, vel æther ad ignem. Hinc igitur luculenter constat, qualis sit partium hominem interiorem constituentium positio in ejus externo: videlicet, quòd mens cum ratione in capite, tanquam in cœlo empyreo seu sede sua naturali commoretur, & quidem etiam vendicantibus sibi illic locum superiorem radiis mentis. Deinde, quòd anima cum Spiritu æthereo cor in medio vẽntre tanquam orbem solarem inhabitet; Et quòd denique Spiritus aëreus cum anima animali ventrem infimum pro sua statione naturali eligat, ubi hepate pro suo diversorio seu laboratorio utitur. Spiritus rationalis actum dat sensibus, vires suas invisibiles per organa nervorum in universum corpus diffundens; ita ut cum ratione & judicio res videre, audire, palpare, gustare & olfacere possimus. Anima virtutis cum suo Spiritu medietatem Microcosmi, non aliter quàm Sol cœli visibilis centrum possidens, per arterias sursum & deorsum radios vitæ universaliter per hominem externum transmittit, ut eorum virtute vivere atque movere possit. Anima animalis seu idolum, aut virtus aërea, ex elementorũ formis conflata, & virtutẽ suam, partim ab elementis accipiens, partim superiorum officia sibi usurpans, in hepate agit & operatur, ut chyli alimentum in sanguinem ad usum suum transmutet, quem sursum etiam & deorsum per venas in universam suam machinã corpoream ad partes compositionis elementaris in suo statu integro conservandas effundit & dispergit. Contigua ergo est mens rationi; quare omnes operationes gubernat. Contiguus Spiritus rationalis Spiritui æthereo: & proinde per radios utriusque naturæ agunt: nam arteriæ communicant cum nervis & nervi cum arteriis: ac præterea etiam arteriarum ramusculus cerebrum obtegens, rete ibi admirabile constituit: rami verò nervorum admirabiles sunt, & mentis veram sedem arguunt. Nam ut Deus in cœli altitudine sedens, est omnium rerum radix & unitas deorsum solummodò in mundum radios sui actus infundens, rationemque & vitam ac sensum creaturis tribuens; Sic etiam ipsa mens in culmine Microcosmi posita, est radix omnium nervorum, quorum rami deorsum solummodò decurrunt, ut inferiora rationis & sensus moderatione reficiant. Etenim Deus in Macrocosmo & radius essentiæ ejus in Microcosmo non emittens sursum ab essentia sua radios, tanquam ab eorum radice, arguit, quòd nihil sit rerum, quas creavit Conditor supra ipsius existentiam, non magis, quàm numerus potest ultra unitatem retrogredi. Inferiores ergo Spiritus sunt quasi subditi superiorum, quorum omnium Rex atq; Imperator est mens; Cui si anima in medio regnans fuerit obediens & fidelis, felicissima erit hæc Respublica, sin rebellis, infelicissima, & anima ista pro sua inobedientia luet pœnas. Hinc fit, ut mentis radii per Spiritum intellectualem terribiles sint animæ rebelli; gratiosi verò & amabiles obedienti. Nam rebelli animæ curas, tristitiam, timorem, diffidentiam, desperationem, iracundiam, rabiem, odium, gulam, ebrietatem & hujusmodi alia afferre solent; dum è converso obedienti gaudium, lætitiam, audaciam in veritate, fidem, spem, patientiam, mansuetudinem, amorem spiritualem, temperantiam, & id genus alia inducere animadvertuntur. Quomodò autem hoc sese habeat, breviter ita accipiatis: *Galenus de*

loc.

loc. aff. & diff. ſymptom. Et *Avicenn. prima primi doct.* 6. Et *Galen. 2. differ. reſpirat. cap.* 5. *&* 6. *& ſecundo de motu muſcul. cap.* 6. Similiter *de ſymptomatum diff. cap.* 3 *& de pulſ. diff.* 1. Et *Avicenn. ſecunda primi doct.* 3. *ſumm* 2 *c.* 1. 2 3. 4. Et *Conciliator* 82. Et *Avicenn. de Med. cord. cap* 7. ac multi alii Medici in eo convenientes ſcriptis ſuis tradiderunt, actionem hominis interni eſſe aut voluntariam & animalem, aut involuntariam: Illâ homo aut tempus aliquod reſpirat, agit, fingit, aut ſemper; unde agunt ſenſus, ut Viſus, Auditus Odoratus, Guſtus, Tactus: quæ motio actuoſa dicitur & princeps, imaginationem, ratiocinationem & memorationem comprehendens. Involuntariam autem in Vitalem diviſerunt & Naturalem. Hîc obiter obſervandum erit, quòd regio ſuperior, propter mentis & rationis præſentiam imperet, atque inſtar Dei pro libitu, hoc eſt, voluntariè agat. At verò actionem regionis vitalis uti & naturalis, quam animalem & idolum ſuprà nuncupavimus, involuntariam eſſe percipimus, & quaſi à poteſtate ſuperiori vel numine excelſiori gubernatam. Ex dictis igitur autoribus colligimus, quòd actio involuntaria vitalis conſiſtat, vel in cordis dilatatione tantùm, unde lætitia, ſpes, confidentia, amor, miſericordia humanitas; vel in cordis dilatatione & contractione ſimul; unde pulſus motio, in ſyſtole & dyaſtole conſiſtens; vel in cordis contractione tantùm; unde triſtitia, deſperatio, metus, odium, invidia, ira, furor, pudor, & hujuſmodi alia procedunt. O viri Chriſtiani, reſpiciatis, obſecro, quàm propinquè hi Medici, Ethnici & Philoſophi ad veritatis umbram appropinquaverint! Quid enim meliùs & rectiùs per ea depingere potuiſſent, quàm illam noſtram de creatione opinionem & intentionem? Nam in primis actionem vitalem, in media hominis regione ſitam atque radicatam, & ſimiliter quoque naturalem, in ventre infimo collocatam, involuntarias eſſe percipiemus, hoc eſt, ex ordinatione & diſpoſitione poteſtatis ſuperioris dependere: Deinde in regione media, utpote in cujus corde ſeu medietate vita conſiſtit, apertè videmus actiones trium mundi regionum; quatenus in cordis dilatatione naſcitur lætitia, ſpes, amor, confidentia, miſericordia, humanitas & conſimiles ſanctæ animæ actiones, quæ mentis & Dei dona infallibilia eſſe dignoſcuntur, ac proinde denotant animæ obedientiam, & ejus cum mente ſocietatem, communicationem, amicitiam & fidelitatem. Quantum enim gaudium & lætitiam, qualem fidem & confidentiam, & quàm ineffabilem amorem, miſericordiam & humanitatem Deus ſanctis atque bonis animabus infundat, copioſè declarãt Scripturę ſacræ, *Merc Triſmeg.* aſſertionem multipliciter confirmantes. Hinc lubens illa & parata ac prompta propugnaculi vitæ dilatatio, ut benedictiones à Deo & mente ejus immiſſas, cum gaudio excipiat: Non enim timet Dei actiones, quas ſemper ſibi ſalutares deprehendit, ſed eas avidè, tanquam ſumma ſua bona, appetit & appetendo accipit. Nam experientia docemur, nihil perturbationis aut mali animæ poſſe accidere, ubi prædicta Dei & mentis dona reperiuntur. Talis ergo erat actio Adami, in Paradiſo adhuc viventis; Etenim donis & beneficiis mentis impletum erat cor ejus, ſemperque ad actiones divinas & ſuperiores ſuſcipiendas apertum atque dilatatum: Unde & oſtia ſeu portæ in ſuprema cordis parte reperiuntur, ſignificantes, quòd corde ſuper vitæ beneficium & gaudium expectet: Atqui Adam poſt ſuam inobedientiam ab hac voluptate exquiſita excluſus fuit; nimirum gaudiis ſupremi cœli, quatenus cum cognitione mali communicavit, privatus fuit; Unde jam ſummam ſuam voluptatem habet à cœlo medio, utpote cujus natura eſt, de utroque extremo participare, videlicet de bonitate regionis ſummæ, & de malitia regionis infimæ. Nam quatenus ejus natura componitur ex diſpoſitione & proprietate utriuſque extremi; videlicet ex luce formali & ſpiritu materiali, eatenus fit, ut cor

istius regionis agat partim dilatatione,& partim contractione: Undepulsus oritur, in cujus motione materia contrahit, forma autem dilatat, hinc systole & diastole. Atque per hujus actionem involuntariam anima cum suo Spiritu, partim donis à Spiritu empyreo & mente desuper infusis, partim autem malignis tenebrarum vaporibus, sursum alis perturbationum & litigii vectis afficitur. Hinc vitæ humanæ inæqualitas, modò læta, modò tristis, modò spe affecta, modò desperatione afflicta, jam amore capta, jam invidia infecta, nunc misericors, nunc crudelitati & rabiei immersa, nunc mansueta & subitò ac quasi in instanti perturbata. Nónne etiam percipimus, easdem cœli medii proprietates, eosdemque effectus nobis ab alto, fatali quodam modo infundi? Sanè ita Joviales & Venereas atque Solares influentias ut plurimum bonas, Saturninas verò & Martiales plerumque tristes, feroces atque infaustas nobis esse, quàm sæpissimè per experientiam Astrologicam edocemur. Illa denique actio involuntaria vitalis, quæ consistit in cordis contractione, miserabilis est & infelix animæ mediam Microcosmi regionem incolenti. Nam per hanc ipsam anima illa, jam tum à felicitate regionis supremæ ad statum mediocrem delapsa, ulterius adhuc dejicitur ad infimam infortunii abyssum, quippe quæ omnem spem & solatium à suprema regione accipiens, in tenebrarum voragine submergitur. Nam quoniam animam sensitivam magis respicit, quàm animam rationalem & mentem, ideò à mente & ratione perfecta deseritur: unde curis, dubiis, tristitia, desperatione, metu, odio, iracundia, pudore & dolore opprimitur, nihilque præterquam hylæ tenebrosæ latratrum horrendum invenit, omniaque ei tremenda videntur, quoniam veræ rationis oculis privatur, mentisque luce illustrante destituitur. Non tamen horribilia ista percipit, nisi demum, ubi in voluptatem sensitivam ventris inferioris lapsa, diu in ea, mentem & supercœlestia negligendo, hæsit, & tandem in memoriam redit loci, ortus & originis suæ, videns, se quasi laqueis materialibus captam esse, ita ut extricare se ab illis sine mentis divinæ pennis & auxilio non possit. Ita enim animadvertit tandem, se per inobedientiam suam neglexisse mentem. Hinc dolor, hinc lachrymæ; hinc apud eam suspicio & timor assiduus, ne propugnaculum suum brevi invadatur & destruatur; hinc frequentes ejus contractiones, atque assiduæ & omni ratione carentes passiones ac perturbationes. Sed clamabunt nonnulli ratione destituti, quomodò sit possibile, ut hoc fiat; Et cùm omnia ista sint in natura, dicent; ostendas nobis rationem hujus rei naturalem, quò meliùs hæc ita se habere intelligamus, & ne hasce tuas rationes prorsus rejiciamus. Quibus etiam incredulis respondemus, quòd, sicuti Sol mundi, in cœli centro positus radios suos mediante Spiritu tàm sursum quàm deorsum ejaculatur, adeoque etiam radii ejus desuper prosilientes gratia divina sunt refertissimi, quibus vitam in inferiora infundit, & verò etiam non fieret hoc ipsum, nisi magnetica quædam vis esset in sole, à creatione ei indita, ad talia præstanda, sic etiam res se habeat in illa animæ mundi mediæ portione (quæ ex sole est) in hominis thorace seu medio ventre sita: Nam si avidè à superiori mente beneficia expectet, & pietatis magnete sibi bonum ab ea attrahat, facilimè & sine negotio, ejus dona ad inferiora ventris infimi defluent; atque dum rami ejus arteriales sursum tendentes Spiritu lucis exuberabunt, quoniam animæ natura sursum versus supremam regionem cum natura ignis spectat, atque motu suo superiora per appetitum quendam divinum captat; Atque tùm inferiores ejus rami, aut fœculenta seu crassiori Spiritus vitalis latice replebuntur, aut magis vacui manebunt, cùm præstantior eorum pars, gaudens mentis visione sursum jam aspiret.

aſpiret. Atque tunc anima, ſi in hac actione ſua conſtans fuerit, beatitudinem acquiret, ſecundùm hanc *Mercur. Triſmegiſt.* ſententiam *Pimand.* 10. *Anima bona, cùm omnia ſubierit virtutis pietatisque mandata, aut Deus aut mens efficitur.* Unde etiam ille talem animam alibi vocavit *animam ſtantem, & non cadentem.* Hæc ergo eſt anima illa, quam donis ſuprà dictis, quibus propugnaculum ejus ſeu cor dilatatur, gaudere diximus. At verò vice verſa, ſi contra divinæ naturæ conſtitutionem, hujus animæ vitalis radii & purior Spiritus illius latex, per inferiorem arteriarum ramum deſcendendo, blanditiis Spiritus ſeu animæ inferioris ventris auſcultaverint, tunc ibi retinebuntur, carnisque illecebris venenatis inficientur; atque ita Spiritus impuriores in ramo arteriali, ratione gravitatis & ſitus ſui cum malo & regione inferiori conſpirantes, loco veræ quintæ eſſentiæ ſurſum elevabuntur; quos mentis radii propter ipſorum impuritatem fugiunt: Atque hac via radii animæ obſcuriores, & deorſum aliàs naturaliter tendentes, jam ſurſum elevati eclipſin producunt inter ſolem mentis, & lunam animæ in ventrem inferiorem delapſæ. Hoc eſt, ergo Microcoſmi interioris chaos, cujus elementorum confuſionem hîc oculis veris diſcernere poſſumus, & cujus irregularis diſpoſitio nonniſi ſola illuminatione divina (cujus actibus etiam Dæmones obedire coguntur) ad concordiam reducitur. Hinc illæ animæ infirmitates & paſſiones, quas ſuprà commemoravimus, videlicet triſtitia, deſperatio, metus, &c. De quo *Mercurius Triſmegiſtus* loquitur *Pimand.* 10. quando dicit, *quòd anima impia in natura propria remaneat, ac ſeipſam nimium cruciet:* Et alibi: *Anima in corpus humanum delapſa, ſiquidem mala perſeveraverit, non guſtabit immortalitatis quicquam, necque bono etiam fruetur.* Hinc igitur oriuntur omnes terribiles melancholiæ effectus, à quibus ratio eſt aliena; hinc mania, Lycanthropia, inſania, incubus, ſomnia pavorem excitantia, apparitiones vanæ, & id genus infinita; quæ omnia per unionem mentis cum anima in tenebras depelluntur, penitusque evaneſcunt, & nihil aliud eſſe deprehenduntur, quàm præſtigiæ & illuſiones Diaboli ſub tenebrarum velamine tectæ, quibus miſerrima anima, nebulis triſtitiæ ſubmerſa cruciatur, ut de Dei & mentis benignitate deſperet. Habemus ergo hîc in Microcoſmo omnes Macrocoſmi regiones ſeu ventres. Atque ut in regione infima aër ubique ferè expanſus eſt, & aqua caloris operatione ſubtiliatur ac vertitur in aërem, atque ex aëre ſubtili elicitur ignis, ſic etiam videmus, quod in infimo hominis ventre, chylus ventriculi quem mari Macrocoſmi comparavimus, virtute hepatis operantis fiat ſanguis, & in aërem convertatur, videlicet in maſſam ſanguineam, occultam naturam cæterorum elementorum in ſe habentem; cujus ſubtile ſeu ignea natura in ciſtam fellis detruditur; pars verò ſeroſior deorſum effunditur, tanquam in locum infimum fontium, ſeu abyſſum terræ, atque itidem quoque portio craſſior parti illi, quæ terræ comparatur, nempe lieni, committitur. Similiter videmus, quòd Spiritus vitales in corde, tanquam in domo ſua & radice, in qua præparantur cibum ſuæ naturæ conſimilem ab aëre externo eliciant, videlicet æthæream naturam, aëri inviſibiliter inhærentem, qua inſpiratione tacita Spiritus vitales quotidie, & omni minuta, tanquam vitæ pabulo aluntur & reficiuntur, & nutriunt vincula illa membrorum corporis, quibus elementa concordi pace connectuntur, ne ob eorum defectum elementa, libertatem nacta, ad invicem diſcordent, atque ita vitæ concordia diſcordiis interrumpatur; unde aut morbi periculoſi, aut mors & integra totius reſolutio ſequeretur. Spiritus etiam rationalis ſubtiliſſimum alimentum & quaſi pabulum ſibi ſimile accipit ab aëre attracto tùm per os & nares, tum

tum etiam ſubtili corporis inſpiratione per tenues capitis meatus. Mens autem perpetuò immobilis & conſtans in ſua natura manet, ut eſſentia illa ſuperſubſtantialis, à qua derivata eſt. Hinc igitur patet, quòd facultas naturalis cœli infimi agat ad nutritionem partium hominis ſibi ſimilium, videlicet elementarium & corporalium: Unde conſtat, quòd partes ſolidæ ab ea nutriantur, & in eodem ſtatu, ſanguinis appoſitione, unione & aſſimilatione alantur & conſerventur. Ex hujus etiam laticis rubei undis cor ſibi illud æthereum, quòd ei debetur, ad ſuum palatium per diapedeſin attrahit. Similiter facultas vitalis, mediam regionem gubernans, calidum innatum cum humido radicali nutrire cognoſcitur; quorum incremento vitales Spiritus uberius per univerſum corpus diſpenſantur, atque vincula elementorum inviolata conſervantur. Facultates denique animales, proprio quodam nutrimento fortificatæ, ſenſum reddunt integrum, imaginationem promptam, memoriam felicem & muſculorum motum ac actum, mediantibus organis nervorum efficaciorem. Mens autem in regione ſuperiori ſemper ad patriam aciem ſuam dirigit, & perpetuò in ſupercœleſtium meditationibus verſatur, hominemque ad ſublimia contemplanda allicit, atque ad Dei cognitionem, cultum, reverentiam & amorem, illum totum rapit; ſi anima ſe ei obedientem præbeat. Unde dicit *Proclus de anim.* quòd *anima per acquiſitam ſcientiam ipſi menti ſeu intellectui ſimilis evadat.* &c. Rationalis Spiritus has mentis ideas harmonia quadam inſigni in animam bene diſpoſitam per primæ regionis cribrum ſeu diaphragma ad ſecundam infundit; animaque his rationis influentiis inſpirata, gaudet vehementer, &, quaſi rapta ſuperiorum contemplatione, non reſpicit inferiora, niſi quaſi officium ejus exigit, ut vitæ actiones in ea infundat. Anima naturalis ſeu infima hominis interni pars, mundi concupiſcentiis plena, tentat primò Spiritus ætherei appetitum blanditiis carnalibus, quoniam ipſe eſt de materiæ elementaris natura, atque is deinceps, idoli illecebris deceptus, fallit ulterius ipſam animam, eamq; ſecum ad inferiora trahit, atque ita ambo miſerrimè decipiuntur. Nónne enim hoc idem Evæ & Adamo contigit? Illecebræ autem hujus animæ ſenſitivæ ſunt amor corporis & mundanorum concupiſcentiæ ac voluptates, quæ ab hepate oriuntur; Vindictæ, iracundiæ, ambitionis, contentionis & arrogantiæ laudes extollit ciſta fellis; Gulis & ebrietatis ſtimulis irritatur ventriculus; invidiæ diſpoſitionem, atque vitam curis & ſollicitudine plenam affert lien, animamque ad ſuum diverſorium melancholicum invitat; carnis & coitus voluptate animam trahunt membra virilia, &c. His ergo, ſi media anima conſentiatur, & in theatrum harum iniquitatum dilabatur, Spiritus quoque ratio coacta mendaxque facta, & à veritate mentis aberrans, rationibus rerum falſis pro veris utitur, ac res præſtigioſas & fallaces fingit eſſe veras, atque ita anima ob ejus rebellionem miſerè decipitur.

CAP.

CAP. III.

Quomodo anima media, quandoque immortalis, & quando mortalis nuncupetur, & qua ratione in loco esse dicatur.

DE animæ immortalitate in *Tractatu nostro de Microcosmo lib. 4. cap. ultimo*, verba fecimus. Hic verò de ejus mortalitate, cum ejus immortalitatis ratione agere nobis proposuimus. Anima quidem reverà nunquam mori dicitur, quatenus est imago & similitudo Creatoris; imò quidem est ipsa Creatoris radii scintilla; Unde impossibile est, ut mortis termino claudatur; quippe quæ quatenus est Dei actus vitam, & esse suum nunquam amittere potest. Cæterùm secundùm quandam suam mobilitatem, qua potest vel melior vel deterior fieri, mortalis æstimanda est; Morti enim tum subjici existimatur, cùm benè vivere perdit; quamvis tunc etiam immortalis dicatur, quatenus miserè vivere amittere non potest. Unde, si animæ animali cohæreat & carni, mundoque subjiciatur, mori dicitur, hoc est, de felicitate in miseriam detrudi. At verò, si constanti contemplatione ẽmti affigitur, vivere & immortalitatis nomẽ acquirere, & feliciter obtinere putatur. Simili etiam modo, respectu incorporei Dei, corporea est, cùm nihil invisibile & incorporeum naturâ credendum sit præter solum Deum, id est, Patrem, Filium & Spiritum sanctum, qui ex eo incorporeus & invisibilis dicitur, quod infinitus & minimè circumscriptus est, simplex, sibi & omnibus modis sufficiens in seipso, &, cùm ubique sit, in seipso invisibilis & incorporeus esse dignoscitur: Omnis verò rationalis creatura corporea est, hoc est, ex Spiritu, tanquam materia & luce, tanquam forma, conflata. Sic angelos & omnes virtutes corporales esse dicimus, licet non subsistant carne: Ex eo intellectuales naturas corporeas esse affirmamus, quod loco circumscribuntur; sicuti etiam anima humana, quæ carne clauditur, adeoque etiam exinde in loco & localis esse, dici potest: In loco scilicet, quoniam hîc & alibi præsens est; localis verò, quia, quod alicui præsens est, totum alibi non est. Non tamen habet anima corporalem dimensionem, nec corporalem circumscriptionem, quoniam corporalis quantitatis expers est; Sed quia per præsentiam & operationem concluditur, ipsamet localis dicitur; Veruntamen non sicut corpus, cui, secundùm locum, principium, medium & finis assignatur. Respectu incorporeæ naturæ, quæ incommutabilis ubique est, corporea dicitur anima, quoniam tale aliquid non est ipsa, nec tamen per loci spatium sistitur vel movetur, ut majori sui parte majorem locum occupet, & breviori breviorem, minorque sit in parte quàm in toto. Per omnes siquidem particulas corporis tota simul adest, nec minor in minoribus, nec major in majoribus, sed alicubi intensiùs, alicubi remissiùs, & in omnibus tota, & in singulis tota est. Sicuti enim Deus est ubique in toto mundo, & in omni creatura sua, sic anima est ubique in toto corpore suo, tanquam in quodam suo mundo, Microcosmo nempe; Intensiùs tamen est in cerebro, quemadmodum Deus uberiùs esse dicitur in cœlo empyreo, & ibi rationaliter agit; Similiter in corde, tanquam in Sole mundi ætherei; ubi efficaciter & vivaciter operatur; sicuti Deus dicitur esse in cœlo. In membris verò cæteris totius corporis, prout digniora sunt vel indigniora, magis aut minùs remissa atque efficax esse percipitur. Ex his igitur videmus, quòd, quamdiu anima se in cœlo

continet, de cœlesti felicitate gustare videatur, & ipsi Deo, à quo est, mirum in modum æquiparari, atque immortali beatitudine Spiritum quasi haurire. At verò, si cum Lucifero deorsum in materiæ multitudinem se immergat, cœlúmque relinquendo, in inferiorem abyssum, superioribus minimè obediendo, eorumque ritus contemnendo se dejiciat, morte, hoc est, tenebris & sepulchro quasi oblivionis contegi ac cooperiri videbitur, atque ita à vitæ immortalis felicitate collapsa, respiciendo mortalem vitæ cœlestis felicitatem, mori atque mortalis fieri metaphorica locutione non insulsè dicitur.

CAP. IV.

Quòd spiraculum vitæ non modò hominibus, sed etiam brutis datum sit, & de utriusque spiraculi differentia, similiter de animarum creatione.

QUoniam ex sacris Literis colligimus, quòd spiraculum illud vitæ non modò hominibus, sed etiam aliis animalibus datum sit (nam *Genes.7.* ita legitur: *Universi homines & cuncta, in quibus spiraculum vitæ est in terra, sunt mortua.* Et ibidem *cap.6. Interficiam omnem carnem, in qua est Spiritus vitæ*) idcirco dubium oriri potest haud exiguum, quænam sit differentia inter vitæ spiraculum hominum & brutorum. Pro cujus dubii solutione intelligendum est, quòd *vitæ spiraculum* in creatione sit *duplex: Primum* videlicet collatum mundo ad complendam fabricæ ejus constitutionem, & à Jehova primo die in hylam inflatum, ut ex nihilo, seu nondum ipso actu existente, aliquid, imò omnia in actū produceret. Hinc mundum appellavit *Merc. Trismeg. Dei Filium*, & *Platonici* omnes, *Dei imaginem.* Ex hoc ergo spiraculo divino immediatè creatus est mundus & informatæ sunt aquæ, ex quibus juxta *Geneseos* doctrinam mundus fuit factus; *Et Spiritus Domini ferebatur super aquas*, &c. Atque virtute hujus Spiritus vivifici & ignei, mundum informantis, omnes mundi creaturæ, veluti quodam afflatu mundi, à Deo tanquam radice sua profluente, mediatè *vitæ spiraculum* acceperunt; ita ut non ineptè dixerint *Platonici* cum *Merc. Trismeg.* in eo convenientes *quòd Deus sit mundi Pater, mundus verò creaturarum omnium genitor.* Hoc est, Deus primùm cum Verbo Spiritum suum vitæ inspiravit in mundum, cujus præsentiâ mundus, & ejus creaturæ omnes suas virtutes tam vivificas, quàm alias acceperunt, juxta illud *Psalmistæ Regii. Verbo Domini firmati sunt cæli & Spiritu ab ore ejus omnes virtutes eorum.* Ex quibus constat, quòd bruta & vegetabilia & mineralia vitas suas à mundi anima immediatè acceperint, mundus autem suam vitam & spiritum suum ex afflatu Dei hauserit, & per consequens manifestatum est, quòd Spiritus vitæ elementaris mediatè, & non immediatè à Deo processerit, & quòd unicum illud spiraculum vitæ semel ad mundi existentiam in hylam principiò inflatum sufficiat ad continuandam virtutem creaturarum omnium usque ad ultimum PEREAT. At verò homo omnium animalium princeps, & exinde non minùs quàm ipse mundus, Dei imago & simulachrum appellatus, unde & Microcosmi nomen nactus est, hanc eandem gratiam à Creatore, ultimo creationis die adeptus est, quam mundus die primo. Nam eodem modo, quo Deus inspiravit in deformem & tenebrosam hylam ad mundi existentiam primo creationis die, eodem, inquam, modo idem spiraculum inspiravit Jehova in obscu-

ram

ram hominis externi maſſam; idque non immediatè, videlicet uti cæteræ mundi creaturæ illud à mundo acceperunt, ſed immediatè ab ipſo Creatore factum eſt. Unde homo tàm completus eſt in ſua eſſentia, quàm ipſe mundus: imò verò nulla eſt in mundo natura, quæ non reperiatur itidem in hac nobiſſima creatura homine, quemadmodum ſuprà luculenter explicavimus. Hinc igitur ut mihi quidem videtur, nullum poteſt relinqui dubium aut ſcrupulus in illa opinione, quæ aſſerit, animam ex traduce provenire. Namque, ſi primum vitæ ſpiraculum ſufficit ad perpetuitatem mundi, & continuationem creaturarum ejus, quippe, ut *Pſalmiſta* loquitur, *à Spiritu oris ejus procedunt omnes virtutes mundi & creaturarum ejus*; quidni ſufficiat itidem ſecundùm ejus ſpiraculum, ut præſtet idem ſine repetitione & renovatione in ſucceſſione hominum, quòd primum in continuatione & præſervatione ſpecierum in cæteris creaturis? Quare videtur contraria opinio potiùs derogare poteſtati Dei, quàm ei aliquid honoris addere; quatenus ſcilicet videtur arguere, Deum non fuiſſe tàm fortem & potentem in fine ſuæ creationis, quàm fuit in principio: namque alias crederetur Spiritus ejus eſſe tàm fortis in fine, quàm in principio, & per conſequens idem præſtare in Microcoſmicæ ſpeciei conſervatione, quòd præſtat in Macrocoſmo & ejus creaturis. At verò, ſi unicus Dei afflatus hominum mortalium ſucceſſionem continuare & conſervare poteſt uſque ad ultimum PEREAT, quid opus erit pluribus, cùm, teſte *Philoſopho fruſtrà fiat per plura, quod poteſt fieri per pauciora.* His igitur conſideratis videmus, primò quidem, quanta ſit differentia inter ſpiraculum vitæ in brutis, & illud, quòd eſt in homine, videlicet, *quod illud ſit immediatè à mundo*, unde & ratione manifeſta deſtituitur; *hoc verò immediatè à Deo*, unde intellectu & ratione perſpicua exornat hominem internum, ſua nobilitate conjungens eum cum ſuo Creatore: Deinde videmus, quòd ſpiraculum divinum in homine nullo modo differat ab eo, quòd fuit mundo communicatum. Atqui unicum idemque mundi ſpiraculum ſufficit ad perpetuandam ſemper ſpeciem & virtutem mundi ac creaturarum ejus. Quare etiam ſpiraculum hominis itidem ſufficiens erit ad continuandam ſpeciem humanam, & per conſequens non erit opus aſſidua animarum creatione. De hoc autem argumento plura non dicemus, quoniam ſuprà de hujus dubii ratione ſatis apertè diſceptavimus.

CAP. V.

De natura & gradibus diverſis animæ in corpore, & de ratione vigoris & fortitudinis corporis, ac de ratione differẽtiarum in ſpeciebus creatis, & quomodò ſpiritus medius hominis à medio ſpiritu aliorum animalium differat?

SEquitur ex illis, quæ præceſſerunt, quòd multi ſint animarum inferiorum gradus, & quòd animæ humanæ dignitas cæteris omnibus ſit anteponenda. Sed quoniam percipimus, unum hominem ſuperare alium ingenii præſtantia, animæque & rationis ubertate ac promptitudine, in alio autem deprehendimus præſtantiores mediæ animæ effectus, quatenus ſcilicet vivacior & agilior eſt aliis; atque iterum alium corporis vigore robuſtiorem, & viribus potentiorem ac validiorem cernimus, neceſſarium eſſe putamus, hujus rei rationem diligenter perquirere. Sciendum igitur in primis eſt, quod rationis & ingenii effectus à mentis & ſpiritus rationalis actu promanent. Unde fit, ut mentis ſcintilla fortificata & rationis radius multiplicatus in ſe, producat fortiores effectus,

fectus, reddens hominem ingenio acutiorem, ratione graviorem & contem-
platione divina longè cæteris profundiorem, quoniam longiùs & fortiùs emit-
tit radios suos invisibiles & spirituales. Unde evenit, ut animæ meditationes al-
tiùs versus Dei solium elevet & extollat. Hinc dicit *Proclus de anima: Animæ per-
fectiores ad inventionem sunt promptiores: imperfectiores verò magis externis indigent
adminiculis: illæ enim magis ex se mobiles sunt, minúsque deterioris naturæ participes;
hæ verò minùs ipsæ movent, magis sortem corpoream patientes. Hæ quoque quando perfi-
ciunt, à corpore videlicet resurgentes, seq; ipsas à materia colligentes, fœcundiores inven-
triclésque evadunt, protinus circa illa, in quibus anteà erant steriles & ambiguæ, propter
ignaviam ineptam vitæ à materia contingentem, sordidumq; torporem ex generatione
contractum.* Per quæ *Proclus* videtur majores vel minores animæ rationalis effe-
ctus ascribere, non fortitudini aut debilitati ejus in sua essentia, sed potius bonæ
malæve corporis seu opaci ejus velamenti dispositioni: quæ licet aliquid faciat
ad adjumentum, vel impedimentũ, tanta tamẽ est mentis, spiritui rationali præ-
sidentis, potestas in homine, ut si modò sit efficax & plena in sua actione, ejus in-
fluentiis resistere nullo modo possit corporis caligo & opacitas, quoniam splen-
dor divinus in ipsis tenebras illuminat; *imò verò tenebræ nõ sunt tenebræ ei, sed nox
ei est tã clara, quàm dies.* Præterea *verbum*, quod teste *Mercurio, in mente est, vita exi-
stit, & lux illuminans in tenebris, ipsaq; mens*, quam *Merc. Trismeg. Dei animam & es-
sentiam* vocat *Pimand.* 12. *dominatur omnibus.* Copioso ergò hujus Spiritus afflatu
& plenitudine fiunt ex hominibus simplicibus, prophetæ verissimi & divinissi-
mi, ex pusillanimi animosissimus, & ex artis vel scientiæ ignaro peritissimus, si
modò sacris Scripturis fidem aliquam adhibeamus. Et proinde sequitur, quòd
corpus non sit mentis actionibus impedimento, sed quòd potiùs, aut ipsa, agere
nolens in corpore maligno, vacare dicatur, aut etiam Spiritus ejus à Summo non
sit auctus & multiplicatus. Hinc dicit *Mercurius: mentem non omnibus dari*; Et a-
libi dicit, *quòd omnibus detur, sed in aliquibus, nempe in malignis & impiis non omninò
agat, vel vacet.* In aliis enim agit quidem, sed parcè, in bonis autem, piis atque re-
generatis abundanter operatur, & illapsionibus in alio multiplicatur. Hinc
igitur videmus, rationem varietatis in actionibus mentis, & quòd operationum
ejus diversitas sit causa exaltationis & dejectionis in homine, cùm intensior
ipsius benevolentia seu plena præsentia reddat sapientem, ejus verò neglectus
& absentia ignaros & à bestia non multùm differentes. Ratio autem, cur unus
homo sit alio agilior & vivacior, consistit in bona animæ mediæ dispositione,
quæ quoniam inest tàm animalibus irrationalibus, quàm rationalibus, eosdem
in quolibet animali profert effectus. Hinc animalis levitas in saltu, velocitas
in cursu, facilitas in motu & vita. Atque hæc dispositio ut plurimùm accidere
solet etiam iis animalibus, quorum corporis membra non sunt valida, sed debi-
lia: Unde liquet, quòd hæc animalis facultas oriatur à fonte mediæ regionis, vi-
delicet à corde, in quo anima media seu vitalis & ætherea fovetur. Causam igi-
tur majori vel minori animæ mediæ actioni præstat multitudo vel exiguitas
radii mundani seu lucis secundariæ, aut animæ medii cœli, quæ etiam anima
mundi dicitur. Atque hîc agnoscimus cum *Proclo*, quòd corpus multùm facere
possit ad impediendas operationes hujus animæ: quoniam hæc est illa animæ
humanæ portio, quæ dicitur gravari fœce terrena & onerari carnis umbraculo.
At verò hujus animæ affluens proportio invito corpore suos producit effectus,
quemadmodum experimentis inferiùs descriptis luculenter demonstrabimus.
Unum etiam animal ejusdem speciei differt ab alio corporis & membrorum
robore. Nam hic homo, vel ille equus hoc vel illo fortior & validior est compo-
sitione. Qui quidem hominis seu animalis habitus non ab anima media, sed à
facultate naturali seu infima, vel animæ animalis seu idoli natura procedit, cu-

jus

jus est membra corporis in sua fortitudine & vigore conservare, partesque solidas, debilitate & macie consumptas, reddere validas atque robustas. Dispositio ergò fortior vel tenuior istius infimæ portionis animæ humanæ consistit in bono vel malo istius facultatis habitu. Nam bona hepatis constitutio bonum producit sanguinem & copiosum; & per consequens pabulum optimum subministrat membris, quo solidiora & robustiora fiant, mala verò malum, paucum & malè nutrientem generat sanguinem; atque ob hanc causam membra malè nutrit, debiliaque relinquit. Membrorum & corporis universi robur est vel animæ agili & vivæ junctum, vel segni & tarda gubernatum. Talis fuit in robore *Herculis, Caci & Antei* differentia. Talis in *Jovis & Titani* filiis discrepantia. Hujusmodi in brutis differentia, distat mus à bufone, equus & cervus à bove, porcus à cane, testudo à fele, &c. Quæ omnes animæ portionum differentiæ proceduntà majori vel minori actus lucidi proportione. Nam major lucis substantialis quantitas vivaciorem producit effectum; minor verò minorem; idque cernitur in diversis individuis ejusdem speciei. *Exempli gratiâ*, videmus, quod duplicata pulveris bombardici portio multiplicet vim tormenti bellici expultricem; ac per consequens onus globi ferrei vel plumblei altius vel remotius ferre dignoscitur.

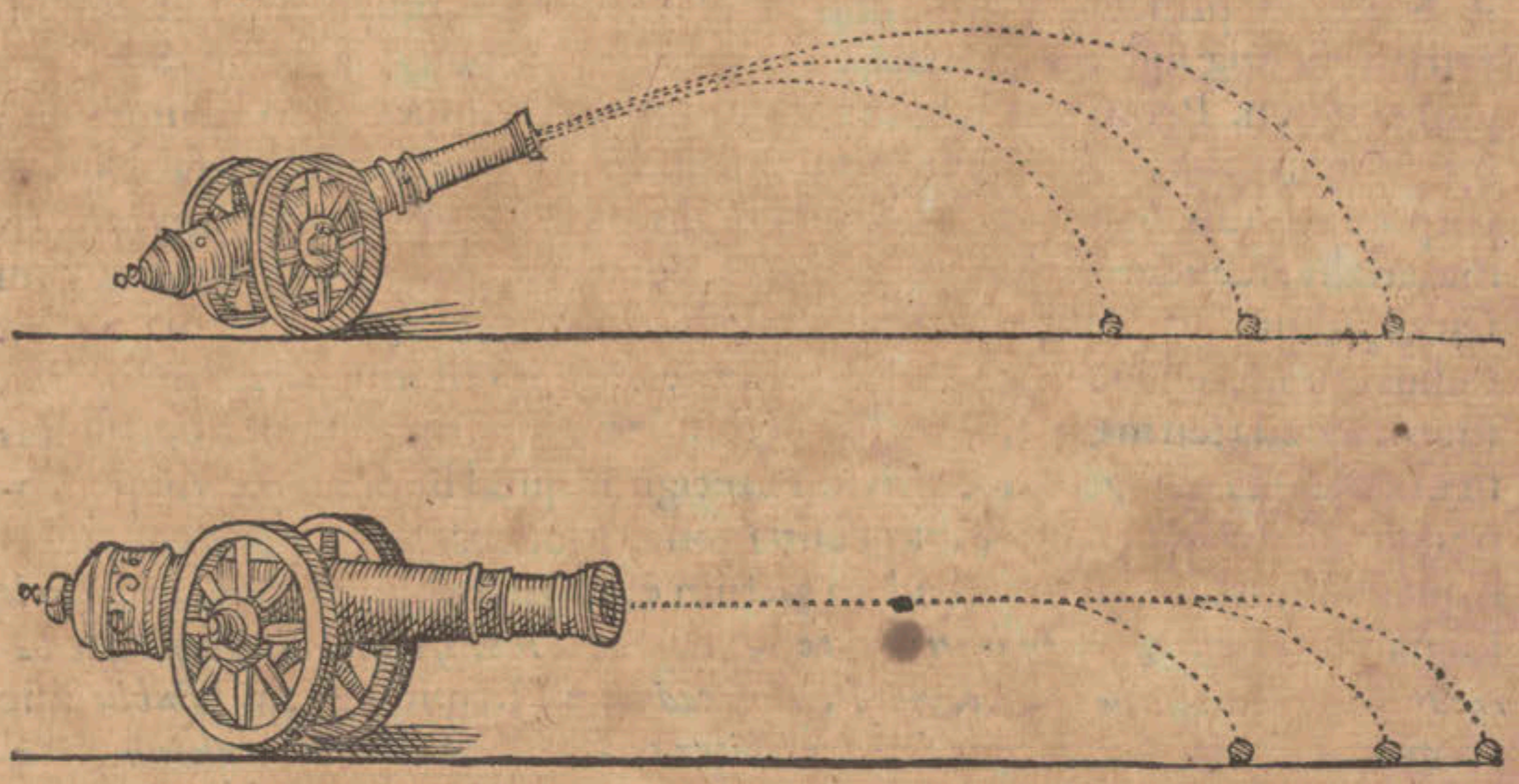

Hinc etiam oritur omnium in quolibet animalium & plantarum genere specierum differentia. Nam ut infinita quasi puncta numerantur inter terminum à quo, ad quem, sic etiam infinitæ sunt animæ vitalis & naturalis proportiones atque gradus, quibus una species ab alia differre, & unum individuum ejusdem speciei ab altero discrepare animadvertitur. In hoc tamen differt graduum dispositio in diversis individuis ejusdē speciei ab illa diversarum specierum, quòd scintillæ animæ in individuis ejusdē speciei reperiuntur in majori quidem quantitate, sed in eodem spiritu; at verò in speciebus diversis differentia talis est, ut, sicuti differunt lucis natura & proportione, sic etiā dispositione spiritus, in quo anima illa natat & vehitur, dissentire videantur. Sic spiritus mineralium, qui est ex tenebris infimi cœli, differt à spiritu vegetabilium, qui est partim ex spiritu medio, & partim ex infimo: Unde vegetabilia mineralibus ortu & natura cognata sunt, sed eorum spiritus sunt diversi. Sic etiam spiritus animalis vitæ est simpliciter à cœlo medio, & lux ejus vitalis etiam ejusdem conditionis: quemadmodum porrò quoque spiritus humanus partim est ex cœlo empyreo, utpote à quo ejus spiritus rationalis derivatus est, & partim ex cœlo æthereo, à quo spiritum suum vitæ accepit; prout etiam ejus lux mixta est cū spiritibus diversis, uti anteà dictum est. Atq; hæc est causa varietatis in rebus creatis. Spiritus igitur

& lux in homine differt à ſpiritu & luce aliorum animalium non minùs, quàm ſpiritus vini inflammatus & ardens ab oleo & liquore in lampade accenſo. Nam, ut ignis ex ſpiritu vini componitur ex ſpiritu partim aëreo & partim æthereo (unde tenuior ejus pars accenſa non comburit) ignis verò lampadis retinet ſolummodò naturam aëream & magis craſſam, ut rem inflammabilem comburat, ſic etiam res ſeſe habet in differentia inter utraſque illas animas; hominis ſcilicet & brutorum. Nam ut ſpiritus vini longè eſt oleo ſubtilior, & tamen ambo ſunt ſpiritus; ita quoque ſpiritus utriuſque ſpeciei ſunt ambo quidem ſpiritualis diſpoſitionis, ſed differunt raritate & puritate ut ſpiritus vini ab oleo, vel aër ab æthere, vel æther à ſpiritu intellectuali.

CAP. IV.

Quòd anima humana per ſe unitatem amplectatur, reſpectu verò materiæ inclinet ad multitudinem.

ANima humana per ſe in ſua natura & origine unitatem amplectitur; quippe cujus princeps & ſummitas eſt ipſa mens, ſeu radius ipſius unitatis, unitati ſeu eſſentiæ ſupernaturali ita connexus & continuus, ut radius Solis corpori ejuſdem. Per mentem igitur erigitur media animæ portio ad unitatem; uti videmus in natura ignis, qui ſurſum aſcendens, angulum acutum facit, oculis corporeis viſibilem, ſignificãs hoc ipſo, ꝙ alis ſpiritualibus ad conum pyramidis materialis aſcendere vehementer tentet & appetat; quippe in extremo coni ſeu anguli uniformitas, & ſola unitas invenitur. Præterea anima media, cùm ſit radius mundi, ſeu lux ſecundaria, vocatur etiam, ut teſtatur *Merc. Triſmegiſtus*, mens ſecunda ſeu mentis primæ imago. Unde manifeſtum eſt, quod ejus unitas ſit origo, à qua ejus actus ſcaturivit. Patet igitur, quod hominis interni portiones, quatenus formalis eſt in ſua eſſentia, fontem ſuæ exiſtentiæ per ſe & naturali quaſi inſtinctu reſpiciant: Sed ita factum eſt divina voluntate, ut cum *Proclo* loquamur, *ut animæ deſcendenti adnatæ ſint ex mundo multiformes vitæ, veſtésque variæ, trahentes quidem ipſam in compoſitionem caducam.* Id quod etiam *Jamblicus* ſic confirmat: *Anima*, inquit, *quæ deorſum labitur, trahens ſecum ſigna vinculorum & pœnarum, materialiúmque Spirituum, ſe gravatam oſtendit, perturbationibúsque materiæ diſſimilibus occupatam.* Unde manifeſtum eſt, à animæ ſubſtantiam delapſam eſſe à ſtatu unitatis in abyſſum multitudinis, hoc eſt, à puritate ſimplici in fœdam & immundam compoſitionem. Hinc dicit *Proclus*. *Animæ in corpus deſcenſus ſejunxit quidem illam à divinis animis, à quibus intelligentia & poteſtate, ſimplicitate, puritatéque implebatur. Conjunxit verò ſe generationi & naturæ, materialibúsque rebus, à quibus oblivione & errore & ignorantia eſt imbuta.* Quid autem ſit unitas formalis & divina, & quomodò in ſe conſtans, immutabilis, indiviſibilis, non multiplicanda exiſtat, nec aliquid ab ea abſtrahendum aut ei addendũ, cum ipſa ſit totum & ſine ipſa nihil, in *Tractatu noſtro de Numeris divinis & abſtruſis* ſatis luculenter declaravimus. Quod autem materia, quò magis à cono ſuæ pyramidis verſus ejus baſin deſcendit, eò magis ſubinde magisque multiplicetur, quoniam deorſum tendendo groſſior ſemper evadit, ita ut in ſuperiori regione gradus ejus numero denario augmententur, in media autem centenario & in infima millenario, ſuo loco etiam anteà *in eodem Tractatu* tàm verbis quàm demonſtratione viva delineavimus. Hinc ergo manifeſtum eſt, ſecundùm *Procli & Jamblici* opiniones ſuprà expreſſas, quod anima, quò magis deorſum, hoc eſt, verſus pyramidis materialis baſin tendit, eò magis multitudini materiæ immergatur.

Multi-

Multitudo autem materiæ,informari appetens,animam illam universalem & circa unitatem versantem,dividit in partes infinitas,easque dat cuilibet multitudinis membro: Hinc specierum & individuorum multitudo;hinc animæ uniformis,in partes divisæ,ignorantia,suipsius oblivio & errores;hinc ejus existiusmodi captivitate mœstitia. Nam juxta *Proclum ægrotant animæ,atque delirant quasi in corpore humano*;vel ut *Porphyrius* vult,*perpetuò in corpore quasi dormiunt*. Ob hanc rationem dicit *Jamblicus*,*quòd animarum proprietas sit declinatio ad multitudinem,& motum generationis,licet per se,& in sua natura respiciant unitatem Deitatis,quæ est permanens in seipsa,& tamen immobilis motionum causa*. Nam cùm natura animæ sit semper movere,quatenus est actus simplex,eatenus suo motu per accidens, mediante generatione, multitudinem producit. Etenim corpora animas includentia,easque oculis orbantia,solent animarum motus ad suos appetitus, qui circa multitudinem versantur,convertere. Atque hinc fit,ut animæ in corporibus motio generationes & individuorum cujuslibet speciei incrementum producat. Hoc idem etiam evenit in corporibus humanis,formam nobilissimam includentibus, quorum solummodò est,virtute splendoris divini, animam cæteris creaturis magis exaltatam possidere; Unde fit,ut ipsa,quamvis in suo carcere vinculis spiritualibus ligata,nonnunquam tamen suæ patriæ reminiscatur,ejusque acies radiorum divinorum pennis in altum aliquando elevetur,secundùm illud *Jamblici*: *Anima in mũdo intelligibili audivit harmoniam divinã, cujus hîc reminiscitur,quando audit melodias,habentes divinæ vestigiũ;reminiscens verò ad eam vehemẽter afficitur*. Similiter juxta *Synesium*;*inest etiam iis,qui huc dilapsi sunt, in cælum revocans quædam vis*,&c. Imò verò sanctis hominibus,& quidẽ etiam in hac vita revelatur via,qua possit anima humana,relinquendo multitudinem, ad unitatem redire,quam *Mercurius* viam regenerationis vocat; videlicet spiritus divini afflatum & illapsionem. Atque etiam *Proclus* videtur modum quendam nobis depingere,quo à multitudine ad unitatem reverti possimus; videlicet scientiæ acquisitionem : Unde dicit,*quod anima per acquisitam scientiam fiat menti similis*,*hoc est anima multitudinẽ*,*per scientiæ virtutem & illuminationem*,*relinquendo*,*accedit ad unitatem*. Nam omnis multitudo tàm diversa est in se,ut alia aliis in requalibet contraria videantur. Unde opus erit,si ad unitatem,ubi nulla est contrarietas,ascendere velimus,ut ad scientiam veram nos conferamus, in qua multitudo contrarietatem habet nullam: Nam tametsi affectus affectibus cõtrarii sint,similiter sensus sensibus,cogitatio cogitationibus,& opinio opinibus;nulla tamen scientia scientiæ contraria reperitur. Etenim in scientia propositionum & notionum multitudinem congregamus in unum,scientiarum quoque numerum uno quodam vinculo connectimus;adeoque tantùm abest,ut illa sibi ad invicem sint contraria, ut etiam notio notioni, scientiæ inferiores superioribus ministrent,atque ita hæ ex illis sua habeant exordia. Sic videmus quamplures Geometriæ notiones unico Theoremati,ejusque demonstrationi conferre: sic puncta,lineas,angulos & superficies cum notionibus suis,corpori seu trinæ dimensioni referri animadvertimus: Sic numerationem,additionem, subtractionem & multiplicationem inter se aliam ab alia dependere videmus, & ad divisionem ac radicis extractionem necessarias esse: sic etiam regulæ seu propositiones de sonis, tonis, semitoniis, Diatessaron, Diapente, Diapason & notiones temporalium signorum proportiones designantes ad symphoniæ unicæ veritatem conducunt; Et licet tales notiones in multitudine sint,rem tamen unicam denotant, videlicet melodiam; Sic Arithmeticam, Musicam, Geometriam & Opticam Astrologicæ veritatis cognitioni conducere percipimus. Non ergo contrarietas est ulla in scientiarum multitudine, cùm conducant ad unitatem,sed in multitudine materiæ,quæ distrahit & vagatur semper

ac discedit ab unitate. Oportet igitur intellecta scientiarum multitudine, ab illis, quæ solummodò unum aliquod proponunt, ad ipsum unum deproperare. Quocirca deponantur compositiones, divisiones & multiplices discursus, atque ad intellectualem vitam & simplices contemplationes fiat transitus. Nam ut *Procli* verbis utar, *scientia non est summus cognitionum apex, sed eâ eminentior est intellectus, animæq; illustratio*: namque per solum intellectum fit, ut terminos, alterum nempe unitatis, & alterum multitudinis cognoscamus. Fugienda ergo est multitudo per gradus cognitionum suo ordine præcedentes: sed & procedemus deinceps quoque similiter per gradus cognoscibilium ad idem istud probandum. Sensibilia evitanda sunt omnia; quoniam congesta sunt & dividua ac penitus mutabilia. Ab his igitur ad essentiam incorpoream nos transferamus. Omne enim sensibile habet adventitiam unitatem, & per seipsum est dispersum ac infirmitate plenum. Propterea & bonum ejus est partibile accidentitium & à seipso distans ac dissidens, atque in sede residens aliena. Cùm verò ascenderimus illuc, & in corpore fuerimus collocati, conspiciemus animalem illum ordinem super corpora mobilem ex seipso, per se agentem, in se & ex se suam substantiam possidentem. Multitudinem ergo animis alienam relinquamus, ætheraque rescindendo, atq; sursum adhuc ulterius ascendendo, nos ad intellectum & intellectualia regna conferamus, ut rerum possideamus unitatem, ibique naturæ illius comtemplatores fiamus. Eam spectabimus naturam in æternitate manentem, vigentem vitam, intelligentiam vigilantem, cui nihil deest vitæ. Hanc itaque ubi invenimus, facilimè observabimus, quanto sit animis accõmodatior & melior, & videbimus an in ipsa inveniatur ulla multitudo, & an uniformis sit vel multiformis. Hîc percipies ergo summum illud bonum, ad quod anima humana semper cupit pertingere. Hîc rerum omnium creatarum fons & origo. Hîc gaudii & lætitiæ culmen ac fastigium. Hîc vera & sola simplicitas & veritas illa, de qua *Plato* & *Pythagoras* agunt, *quando nos admonent tantoperè ad multitudinem fugiendam, ut veritatem simplicissimam consequamur*. Quod sanè ut faciamus, modum & viam nobis præscribunt, à *Procli* via haud dissentientem; videlicet *quòd multitudinem variam evitare debeamus primò quidem affectuum, deinde sensuum, tertiò imaginationum, & quartò opinionum inde dependentium*. Atque horum quidem censuræ non videntur ullo modo ab intentione nostra differre. Nam, cùm anima tenebris sit inclusa, utitur sensu, quasi aliquo duce suo. Unde ejus acies deinceps in tertio, circa tot subjecta versatur, ut incertitudinẽ & inconstantiã in anima pariant, at ita animæ radii, tot tantisq; sensuum objectis & eorum cõtemplatione distracti, aciem suam obtũdi sinunt, ita ut ad unitatis thronum & sedem penetrare nequeant; eoque modo dubia & incerta fit anima, quò se debeat ad veritatẽ inveniendam vertere, quatenus scilicet non minùs fallitur in materia, quàm ipsius quoque materiæ circa eam versantis præstigiis decipitur. Quare non ineptè dicit *Proclus*: *sicut materia videtur omnia habere, cùm nihil reverà possideat, sic & anima, duplici ignoratione laborans, videtur sibi, quæ non habet possidere*. Atque hoc fit propter multifarium sensus effectum. Qua re sensus externi multitudo in primis abjicienda est. Denique etiam non debemus imaginatione nostra concipere ficta, vana & falsa, quæ sunt instar phantasmatum in aëre conceptorum; quoniam hæc itidem ab unitate illa distrahunt, quæ est sola veritas. Atque præterea quoque hominum opinionibus sibipsis & veritati contradicentibus, omnimodò credendum esse haud existimamus. Sic itaque demum posteà per gradus scalæ millenariæ versus unitatem regrediendo ad cœlum medium ascendemus, ubi majorem certitudinem & perfectionem reperiemus. Tum deinceps ab eo per gradus scalæ centenariæ altius nos elevando ad mundum intellectualem perveniemus, per

cujus

cujus gradus denarios ſcandendo ad regium unitatis formalis palatium tandem pertingemus; atque ita hac via anima à multitudine liberabitur, & in priſtinam ſuam ſimplicitatem remeabit.

CAP. VII.

Cur anima hæc media vegetabilibus & plantis vitam vegetativam ſolummodò dederit, cùm animalibus quibuſcunque ſenſum cum vegetatione tribuat?

DE varietate & differentia inter animam vegetabilium & animalium fecimus quidem verba nonnulla in ſuperioribus. Hoc tamen loco latiùs adhuc de iſta animę in hiſce creaturarum generibus differentia & diſcrimine diſceptabimus. Declaravimus alibi in præmiſſis, vegetabilium animas eſſe ex limpidiori mediarum tenebrarum ſecundo creationis die è medio mundi cœlo deorſum reverberatarum ſpiritu, cum lucis ſecundæ potionibus ſeu ſcintillis ei incluſis. Atque hanc eandem quoque eſſe animalium omnium animam itidem ibi demonſtravimus. Sed nonnullis forſitan abſurdum hoc, aut vix probabile videbitur, quod eadem lux cum tali ſpiritu (cùm hæc tanta inter ſe differentia diſtent) ſit utriuſque animalis origo; quippe quod arguent res eaſdem à ſeipſis ita differre non poſſe. Quibus reſpondemus, quod non differat anima plantæ ab anima animalis, niſi ſecundùm plus & minus. Rationem autem, cur planta minus de natura media, animal verò uberiorem ejus portionem habeat, breviter hîc declarabimus. Quod plantæ & vegetabilia, è terræ poris exurgentia, tertio creationis die fuerint cum ipſa terra creata, nos docent ſacræ Scripturæ; quo quidem tempore radii cœleſtes non fuerunt in Solem contracti, ſed diffuſi per univerſum ſpiritum mundanum & præcipuè circa ſpiritum cœleſtem dilatati & diſperſi. Sed *ut* ſecundùm vetus illud axioma Philoſophorum, *vis unita fortior eſt; ſic ea diſſipata eſt debilior*. Hinc ergo factum eſt, ut anima plantæ non eſſet adeò valida, luminoſa, clara atque ad functiones ſuas præſtandas ita efficax, atque eſt anima animalium, utpote quæ orta eſt ex radiis cœleſtibus coarctatis, atque ſimul in corpus ſolare collectis & unitis: Namque tertia creationis die ante Solis creationem lux fuit æqualiter circa terram diſperſa & denſis atque craſſis hylæ vaporibus mixta atque involuta: unde factum eſt, ut obſcura eſſet, & non magis Solis pulchritudini comparanda, quàm nubis fulgidæ ſplendor Soli, aut aër illuminatus igni comparari poteſt. Sed poſtquam omnes cœli radii ad ſolarem ſpiritum ſurſum è terra cum lucis ſuæ ſcintillis exilientem, congregati fuerunt, mirabiles ſubitò radiorum ſimul contractorum effectus ſe mundo patefecerunt, ac primò piſces, deinde volatilia & deniq; animalia procreata ſunt, atque ita ſecundùm ſolaris dominii incrementum ſeu prædominationis ejus in rebelles materiæ vapores, ſurſum ſeſe à terra in elementarem regionem elevantes & exhalantes, operationem, ſubinde ſingulis diebus anima gradatim fortior & potentior producta & per creationem in lucem edita fuit. Hinc ergo admirabilis Solis operatio in creaturarum perfectiorum productione luculenter demonſtratur & per conſequens vegetabilium defectus explicatur, utpote ad quorum creationem concurrerunt ſolummodò radii lucis dilatati & ſpiritus groſſiores; ita quidem, ut nullum Solis, nobiliſſimæ ſcilicet & vivaciſſimæ illius creaturæ auxilium, quæ ex radiis cum ſpiritu ſimul contractis producta eſt, operi vegetabili interfuerit. His igitur iterum iterumque reputatis, percipie-

mus,quod vegetabilium ſpiritus ſit groſſior & ſpiſſior,quam ſpiritus animalium, quippe cujus radii erant debiliores; quoniã ſpirituum rarefactio & purificatio conſiſtit in multitudine & vigore radiorum lucis;ita ut,qualis eſt lucis potentia videlicet major aut minor,talis etiam ſit ſpiritus raritas & puritas,major ſcil. aut minor. Sed lux ante Solis creationem erat magis dilatata: Ergo minus potens,& proinde ſequitur,quod in plantis animæ portio ſit in ſpiritu groſſior,& in luce paucior ac tenuior,quàm in animalibus. Ob hanc igitur cauſam accidit,ut animæ utriuſque hujus animati generis ab invicem differant. Quinimò etiam aliam differentiam reperimus inter naturam atque eſſentiam dictarum illarum animarum, cùm anima animalium profluens à Sole, ſolaris naturæ proprietatem ſibi vendicet,quam ſuprà ex luce & Spiritu è tenebris cœli empyrei exilientibus conflari diximus;& proinde eam rationis eſſe participem ſuprà demonſtravimus. Anima autem vegetabilium ex ſpiritu & luce tenebrarum cœli ætherei ſeu medii originem ducens,neque ſpiritum & lucem habet rationis compotem,neque ſimplicitate & puritate formæ cum anima animalium comparari poteſt. Unde fit,ut,cùm plantæ tardæ ſint in ſuo motu & terræ affigantur,atque immobiles maneant,videamus,animalia eſſe levia,ſubtilia,agilia,velocia, & hucatque illuc voluntate quadam moveri. Hæc ergo eſt vitarum in utroque illo animatorum genere differentia,hæc in una dignitatis,& in altera depreſſionis,abjectionisque ratio,cùm alia ſit igne & Spiritu cœleſti ditior;alia verò paupertate & humiditate magis dejecta.

CAP. VIII.

Quòd anima vitalis ex calido innato & humido radicali componatur, & quòd de natura Solis participet; Similiter de cordis pyramidali figura,& quòd ſit animæ vitalis palatium; & quomodò hæc anima, mediante Spiritu, per univerſum corpus diſpenſetur.

QUoniam tàm Philoſophi veteres,quàm Medicorum principes ſolent calidi innati & humidi radicalis,ex quibus mixtis vitam oriri dicunt,non infrequentem facere mentionem,operæ pretium videtur,ut hoc ipſum calidum & itidem quoque humidum iſtud breviter declaremus. In ſecretis naturæ peritiores dicere ſolent,calidum à motu,& motum ab actu ſeu principio movente derivari. Nec certè quicquam aliud eſt calidum, quàm motionis effectus, quemadmodum nec motus quicquam eſt aliud,quàm lucis viſibilis vel inviſibilis actio ſeu actus. Unde manifeſtum eſt,quòd ubi calidum eſt,ibi motus etiam adſit,& per conſequens cum motu lux eſſentialis,tanquam motor. Hinc ergo fit,ut à nonnullis calidum pro motus effectu,aut ſola qualitate, aut nonnunquam pro ipſo motore accipiatur: Nam apud *Hippocratem* reperimus ita ſcriptum: *Illud mortale,quod calidum appellamus,cùm omnia eſſent perturbata,in ſupremam regionem provolavit,quam veteres æthera vocaverunt.* Hîc igitur calidum non pro mera qualitate,ſeu accidente accipiebat *Hippocrates*,ſed pro re eſſentiali & immortalitate prædita;videlicet pro univerſa luce ſubſtantiali,ex cujus natura atque illa animatorum portio derivata eſt,quæ calidum innatum appellatur,ſine cujus motu & calido effectu vitæ creaturarum induci nullo modo potuiſſent,quoniam ejus præſentia rebelles elementorum compoſitorum diſpoſitiones

nes obedientes fiunt,& quietè retinentur: imò verò,quò major est hujus calidi proportio,eò efficacior & excellentior est vitę actus,& salubrior totius elementati compositio. Ex quibus liquet,quòd natura ista nihil aliud sit,quàm radius seu scintilla lucis secundariæ seu æthereæ, immediatè cum spiritu æthereo in creaturas infusæ;qui quidem Spiritus est quasi vehiculum,pabulum,passivum & humidum illud, cujus præsentia & interventu calidum & lux(per metonymiam,effectum pro causa accipiendo)vehitur deorsum(quia Spiritus ad Spiritum relationem habet)agit in subjectum benè dispositum. Atque hic spiritus ideò radicalis dicitur,quoniam conjunctus est cum calido in prima creatione: Vel est quasi radix & arbor solarium fructuum;vel est radix atque origo materialis creaturæ,per cujus artus seu membra discurrit. Sic etiam lux vel calidum illud dici potest innatum,quatenus est primus terminus & punctum,à quo movetur ad generationem; Vel dicitur innatum,quasi connatum cum humido illo naturali,quod Spiritus est æthereus,in quo vivit,atque vitam tribuit creaturæ, cui inest. Quibus optimè reputatis,percipiemus,hoc calidum innatum in suo humido radicali nihil aliud esse,quàm illam quintam essentiam,per cujus consonantiam in Diapente,dissonantia quaternarii,qui est numerus par atque imperfectus,ad concordem pacem reducitur. Mira ergo de hujus quintæ essentiæ virtute & potestate tradiderunt Philosophi, tàm Theorici, quàm in Chymiæ praxi versati. Namque videntur agnoscere,eam nihil aliud esse,quàm unionem Spiritus ætherei cum lucida ejus anima: quare asseveranter dixerunt, quintam rei essentiam esse idem,quod est anima illa vitalis,quam ex sphæra media ætheris(quam sphæram æqualitatis vocaverunt,& in quam animam mundi posuerunt)emanare affirmarunt. Nam etsi rustici & rei literariæ prorsus ignari,norunt & experientia deprehenderunt, plantas & arbores quotannis revirescere, & denuò veluti juvenescere, atque ejus ubertate, tanquam à fonte glorioso,luminis visibilis multiplicationem habere. Porrò etiam Philosophorum sagaciorum sententia est,Solem & hominem procreare hominem. Ex his igitur evidens est,quòd vitæ creaturarum sint de essentia Solis & ejus quasi seminaria ab ejus fonte perenni deorsum emissa. Hinc dixerunt nonnulli, quòd cœlum sit quasi mundi universi pars mascula; terra verò & ejus elementa pars fœminea;imò verò,quòd terra sit matrix universalis,in se recipiens aurea cœli & Solis semina,quæ in materiæ utero per digestionem in creaturas innumerabiles cujuslibet speciei transeant. Sed jam, quid ego per experientiam circa ea in creaturæ vegetabilis anatomia invenerim,dicam. Ejus profectò animam vitalem subtilissima inquisitione inveni, in qua verissimam animæ in Spiritu suo natantis iconem atque imaginem deprehendi;cujus certè intuitu, Solis cœlestis compositionem in materia & forma percepi: Cristallinam enim figuram immobilem adinveni,radiis lucis repletissimam;qui quidem radii huc atque illuc per illud medium extendi videbantur. Hæc quidem materia mobilis ignis appositione subitò liquescebat,& instar sanguinis efficiebatur;atqui subitò deinde in pristinam suam formam immobilem,instar cristalli undique radiis aureis decorati redigebatur. Hinc evidenter observavi,quid esset vegetabilis illius Spiritus,quid lux,quid calidum innatum,quid humidum radicale, quid agens & quid patiens,ac quid denique ejus anima vitalis,quid quinta essentia,& quid vinculum elementorum,ea in concordi pace ad invicem colligans; Vidi etiam satis apertè,quòd indumentum atque vehiculum illic esset Spiritus: Unde oculis intellectualibus percepi,quòd eadem ratione mentis divinæ indumentum sit anima,qua Spiritus est indumentum animæ. Cognitis igitur jam, quid sit anima,quid Spiritus,quid calidum innatum,& quid humidum radicale,quidque vinculum elementorum in corpore,inquiramus tandem,quomodò ani-

anima hæc tota in totum,& in quamlibet corporis partem infundatur,& quænam ſit præcipua hujus animæ ſedes in corpore humano: Sic enim dicitur Dei ſolium eſſe in cœlo, cùm tamen ſua præſentia ubiq́ue adſit; vel potiùs (ne ſcilicet divina terrenis comparemus) videmus, ſolare corpus eſſe in cœli corde,& tamẽ ejus radii atque præſentia per actum ubiq́ue reperiuntur. Cognoſcimus igitur diligenti inquiſitione, quòd animæ vitalis ſedes præcipua non minùs ſit in corde, quòd eſt in medietate mediæ regionis Microcoſmicæ ſitum, quàm Solis ſedes eſt in medio cœli. Hujus vitæ palatii figuram & poſitionem, ſi rectè conſideraverimus, percipiemus, illam ad effigiem & ſimilitudinem ac ſitum pyramidis mundi formalis à creatione ordinatam ac diſpoſitam eſſe; cùm ejus baſis ſurſum tendat, ejus verò conus deorſum. Quo innoteſcere videtur, quòd hoc organum corporeum, ſit inſtrumentum maximè circa formam vitalem occupatum: quippe cujus figuram pyramidalem procul dubio nobis delineaverunt radii vitales, quorum natura eſt deorſum verſus terram radios ſuos ejaculari. Ineſt ergo hic vivificus Spiritus cum regia ſua luce in corde, tanquam in ſphæra ſua propria. Unde radios ſuos, qui ſunt eſſentiæ ejus connexæ, per univerſum corpus non aliter diſpergit, quàm Sol è ſua ſphæra media in cœlo ad partes mundi infimas,& remotiſſimè diſſitas ſuos radios emittere & ejaculari ſolet. Currit ergo per venas in maſſam vel mare ſanguineum,& undas corporis aëreas, tandemq́; per artus & partes ſolidiores, non aliter, quàm radii Solis per elementa in mare aëreum & aqueùm, ut tandem terrã & ejus membra denſa reficiant. Atq; hinc eſt, quòd ſacris Literis docemur, ſanguinem eſſe animarum quaſi veſtem & receptaculum. Quomodò autem id fiat, à Philoſophis divinis ſuccinctè demonſtratur. Anima per medium ſuum deorſum vecta, infunditur primò in punctũ cordis medium, quòd eſt centrum corporis humani, & exinde per univerſas corporis partes membraq́ue diffunditur, quando currum ſuum naturali jungit calori, per calorem Spiritui ex corde orto; per hunc ſe immergit humoribus, per illos inhæret membris; atque his omnibus æquè fit proxima, licet per aliud in aliud transfundatur; quemadmodum calor ignis aëri & aquæ inhæret proximè, licet per aërem deferatur ad aquam. Ita patet, quòd immortalis animæ æthereum vehiculum corpore claudatur craſſiore & mortali. Similiter dicit *Merc. Triſmeg. Spiritus in venas & arterias ſanguinémque diffuſus animal undique ciet, molémque corporis ſuſpenſam tenet atque circumfert anima in ſpiritu, ratio in anima & mens in ratione.* Quibus quidem verbis peroptimè nos docet, quomodò omnes hominis interni particulæ, mediante Spiritu, per univerſum corpus humanum diſpenſentur. Non tamen in hoc ei ullo modo adſtipulari poſſumus, quòd mens, aut ratio, aut anima vitalis in omnia corporis membra per Spiritum transferantur, atque æqualibus portionibus ubiq́ue in ſuis eſſentiis adſint. Sed dicimus, mentem in rationali Spiritu ſuperiorem Microcoſmi regionem inhabitare, tanquam locum digniorem; & animam poſſidere regionem ejus mediam, tanquã ſedem ſuam connaturalem. Sed tamen dicimus, hæc ita ſe habere ibi in regionibus ſuis, ut Deus in cœlo ſupremo & Sol in medio. Nam Deus in cœlo ſedens radios ſuæ præſentiæ in omnes mũdi partes mittit, juxta illud *Sapientis Sap.* 1. *Spiritus Domini replevit orbem terrarum.* Et *Jerem. Fecit cœlum ſuum ſolium & terram ſcabellum pedum ſuorum.* Sic etiam mens humana, à divina ſtirpe derivata, radios ſuæ præſentiæ per nervos, tanquam per media in inferiora corporis ubique diſpergit, ipſa tamen in Microcoſmi cacumine ſupra Spiritum intellectualem, tanquam ventorum alis vecta, conſtanter ſedet. Similiter ut Sol, poſitionem in cœli corde poſſidens, formam inferioribus ſuis radiis communicat,& ubique per elementa ſua virtute, lumine eſſentiali & influxu diffundi dicitur; ſic etiam animæ eſſentia, in corde humano conſtanter ſedens, radios ſuos vitæ in omnes

hominis

hominis partes,tàm ſolidas quã fluidas,diſpergere cognoſcitur,ipſa tamẽ in corde manẽte,non minùs,quàm Solis eſſentia in cœli medietate ſeu corpore ſolari; quòd cordi non ineptè refertur. Spiritus igitur aëreus,corpori familiariſſimus per univerſa ejus membra in formam ſanguinis & humoris influit atque perfunditur,ſecumque fert veſtigia Spiritus ætherei,in cujus rivulis radii lucis ætherei ſeu radii naturæ feruntur;in quibus intellectus & rationalis Spiritus, quaſi atomi nonnulli,vel potiùs habitus inſenſibiles ab alto emittuntur,ſuper quibus & in quibus Spiritus Domini & tenuiſſimi ipſius mentis radii immediatè natare percipiuntur. Sic ex fonte quodam,in quo habetur vel croci maſſa,vel ſanguinis congeries,vel pannus etiam recenter in atramentum intinctus,videmus rivulum totum ab eo egredientem tingi,cùm tamen principium tingens in ipſo fonte ſemper requieſcat. Hinc igitur quodlibet corporis membrum,ratione viam monſtrante, juxta mentis præſtitutum ad bonum vel ad utile movetur. Hinc etiam fit, ut quodlibet membrum ratione radiorum animæ vitalis, moveatur tàm ſecundùm rationalis Spiritus directionem,motu videlicet voluntario,quàm ſecundùm vitæ facultates motu involuntario. Movet n. anima media artus & mẽbra hominis ad vitã,gubernatq; ratio illum motum,ut ad mentis inſtituta fiat,niſi anima illa, animæ naturali ſubdita,curſu irrationali cum brutis moveatur. Fit ergo lux media motor in animato primus,ejusque Spiritus ſeu vehiculum, illud,quod in primis movetur: cujus denique motu exagitatur atque impellitur corpus ad functiones ſuas perficiendas. Nam hujus rei demonſtrationem evidentiſſimam ab inferiori luce contracta ſeu igne communi cum aëre deſumere non erit impoſſibile;cum præſentia ignis videamus aërem externum moveri,& huc atque illuc duci juxta ignis ſeu vitæ illius motum. Hinc etiam percipimus,imagines in charta depictas ſimul cum ipſa charta,virtute candelæ illuminatæ, circumduci,quemadmodum infrà dicemus,ubi lux candelæ motum excitat,motus autem aërem commovet,& aër motu ac agitatione ſua corpoream chartæ & imaginum dimenſionem circumducit.

CAP. IX.

Quòd anima ſit quaſi lucis cœleſtis ſcintilla;quòd pabulo ſibi proprio nutriatur; Et de ratione,cur anima lucida aëre recenti deſtituta præfocetur.

ANimam cujuſlibet creaturæ eſſe,quaſi lucis infinitæ per ſpiritum vniverſum expanſæ,ſcintillam, multis obſervationibus, reſpectuque conſideratione digniſſimo docemur. Nam ſi diligenti attentione *primi hujus voluminis tractatum* pervolutaveritis, demonſtrationibus fide dignis deprehendetis, quòd cœlum empyreum ſic ſe habeat ad æthereum,uti hoc ſe habet ad cœlum infimum & elementare. Quibus ignem iſtum elementarem,quem artificialem vocant,ſimili modo atque eadem ferè proportione in aëre ſuo medio movere probavimus actusque ſuos præſtare,quo ignis ille cœleſtis & ſolaris in ſuo vehiculo æthereo movet; itidemque etiam æthereum in ſuo ſpiritu operationes producere ſimilimas operationibus ignis ſeu lucis ſupercœleſtis primo die creatæ in ipſius ſpiritu. Quod quidem inde evenit,quòd ignis noſter communis ab æthereo & æthereus ab empyreo immediatè derivatur. Hanc tamen differentiam inter unius & alterius actus invenimus, quod ignis empyreus multò magis imperet,quàm ignis æthereus,quoniam ejus ſpiritus quodammodò patiens

tiens, totaliter quasi igneus & propter suæ proportionis exiguitatem & substantiæ tenuitatem, formalis redditur. Unde fit, ut ultra humanæ imaginationis, rationem formæ suæ obediens efficiatur. At verò ignis æthereus, quia cum æquali spiritus portione jungitur magis in suis operationibus seu actu per spiritus illius resistentiam impeditur: atque hinc accidit, ut hæc lux suum spiritum tanto imperio non gubernet, quanto lux illa cœli supremi: Infima denique lucis portio propter materiæ ibi residentis multitudinem fortissimè impeditur, & per materiæ spissitudinem ac resistentiam coarctatur; quemadmodum in *Tract. 1. volum. 1. cap. De igne artificiali*, luculenter expressum reperietis. Hinc igitur manifestum est, eandem esse motus rationem in igne infimo, quæ est in medio, & eandem in medio, quæ est in supremo. Actus verò inferioris propter materiæ resistentis copiam & abundantiam magis retunditur, quàm actus cœlestis, & iterùm etiam cœlestis ille eandem ob causam magis reprimitur, quàm supercœlestis. Concludimus itaque, quod liceat nobis per experimenta in hac regione infima à mutuis ignis & aëris actionibus desumpta, indagare mysteria superiora, & mutuas cœlorum operationes quodammodò persentiscere. Hinc igitur elicimus, quòd cum ignis vulgaris, veluti scintilla seu flamma candelæ accensæ potestatem habeat aërem ambientem tali modo exagitandi, ut machinam ex charta conflatam, qualis in qualibet ferè tonsoris officina nocturno tempore conspicitur, circumducat atque moveat, non sit dubium, quin tali etiam scintilla lucis cœlestis seu calido innato suum spiritum æthereum seu humidum radicale movente, machina particularis microcosmica huc atq; illuc ducatur; idque virtute spiritus moti, aëremque internum suo motu provocantis. Experimentum sequitur, atque etiam secundùm rationem *Heronis Alexandrini* descriptum habemus exemplum simile *in sequenti Fig.* 1.

Hero Alexand. Prop. 71.

Si in ara aliqua accendatur ignis, animalia choreas ducere videbuntur. Etenim aræ perspicuæ vel transparentes erunt, sive vitreæ sive corneæ. Demonstratio est talis *ut Figura 2. apparet.*

Probatur

fig: 1.

fig: 2.

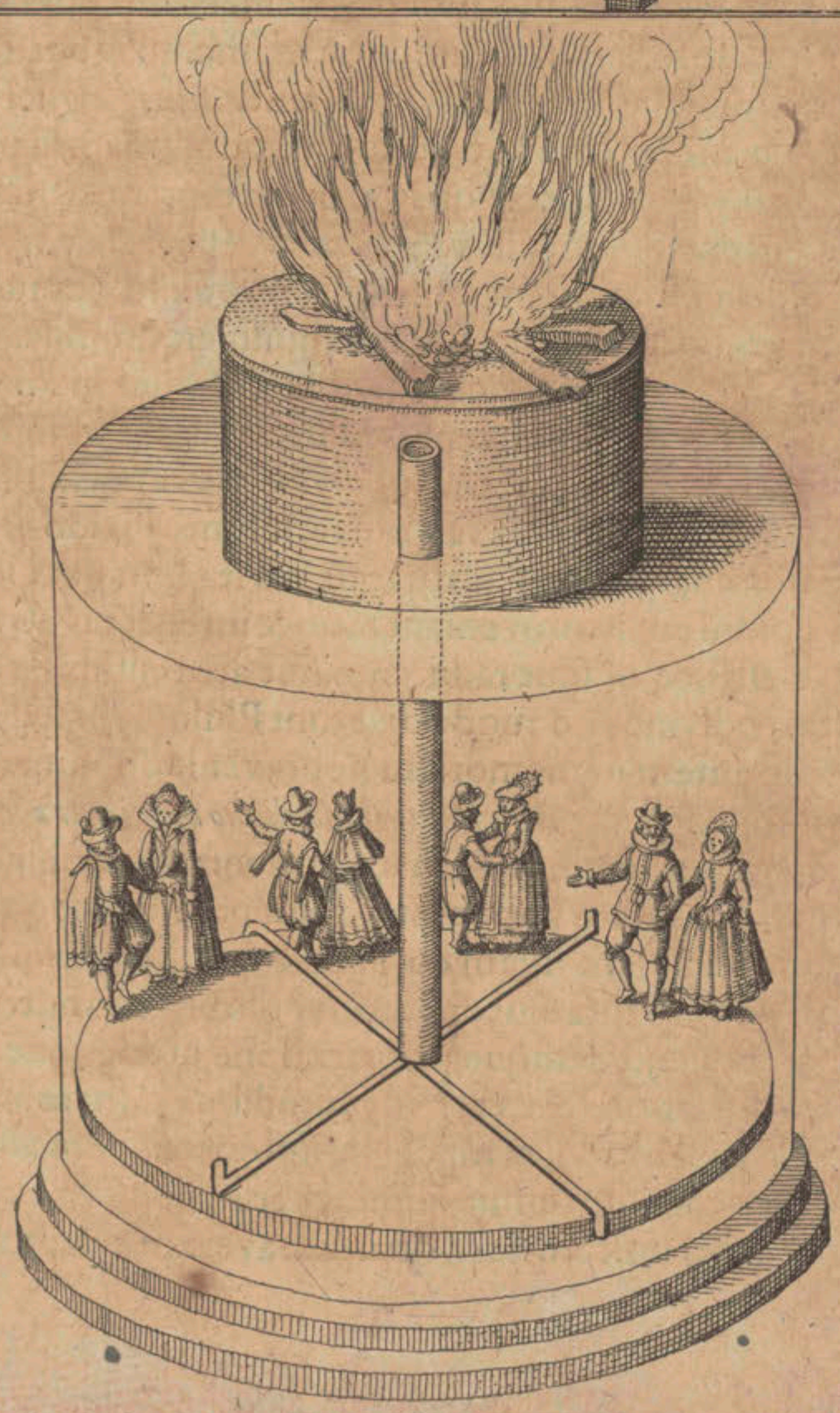

Probatur etiam,hunc ignem inferiorem affinitate proximum esse igni cœlesti, & vel eo solo,quod sua virtute in debita proportione solet ova excludere & pullos producere,æquè feliciter,atque calor gallinæ naturalis à superioribus derivatus. Namq; hoc experimentum non modò in Africæ partibus,sed etiam in ipsa Europa compertũ & manifestatũ fuit,ac diebus hisce nostris cõprobatũ; videlicet,quod pulli fornacis temperatè calidæ beneficio è conchis seu corticibus propriis educti,& in lucem editi sint,qui tamen secundùm naturæ consuetudinem vixerunt. Similiter in hypocausto calefacto flores & virgulta nondum pullulantia desubitò virtute caloris ignei efflorescere,& interiora sua protrudere percipimus. Sed, ut ad ignem cœlestem jam ascendamus, nónne dicimus, Solem & hominem procreare hominem? Ubi per Solem tota cœli substantia ignea accipitur,ex cujus scintilla cum hominis specificatione homo generatur: Nónne etiam videmus,quòd vermes terræ,ex terra corpora sua,& ex regione ætherea formam seu animam,qua vivunt,accipiant? Unde ipsos per putrefactionem generari volunt Philosophi. Hæc etiam erat *Poëtæ* sententia in *Pythonis* serpentis generatione ex radiis Solis & limo terræ,post diluvium cum modico humiditatis aqueæ commixtis. Simili experientia etiam nosmetipsi edocti sumus,totam corvi alicujus mortui substantiam in loco Soli exposito seu aprico suspensam vivifica Solis virtute in vermes innumeros,& quidem spatio paucorum dierum fuisse conversum. Apud nonnullos etiam autores legimus, apes ex capite bovino,cœlesti calore operante,in magna copia prodiisse;quæ certè animas suas non ex re mortua,sed à cœlestibus radiis habuerunt. Anne etiam multum inferior est hoc igne,calor ille fimi equini,cujus virtute pilis æ pissimè in vermes & angues convertuntur? Cujus generis animalia ego hisce meis conspexi oculis. Quid etiam de illo monstro censendum putabimus, quòd Dracronis formam præ se ferens,in spelunca quadam,aquas putridas & fœculentas,cum sanguine animalium è culina cujusdam nobilis Anglici per canalem eò defluentes,recipiente repertum fuit. Id sanè,quòd animam suam procul dubio à luci putredine calore plena,corporis verò substantiam à materia putrida & quasi menstruosa ad exemplum illius *Pythonis* accepit. *Didorus Siculus* etiam narrat,quòd post Nili inundationem,cum aqua ferè exsiccata fuerat, & terra media luti formam,āridior jam facta,à Sole acquisiverat,multæ bestiæ fuerint quasi de novo creatæ,inter quas nonnullas tradit secundùm medietatem solam creatas,alias verò completa forma inventas fuisse. Quibus omnibus exemplis manifestum est, animas vitales, corporibus viventibus aptas, aliud non esse, quàm radios quasi & scintillas cœlestes ab universi fonte lucido derivatas,quas naturæ actus suprà nominavimus. Cùm itaque res ita se habeat in duobus his cœlis inferioribus,quídni etiam proveniant ratio & intellectus ab universo illo fonte lucis supercœlestis,cujus sunt radii, cùm sint actus istius Creatoris; quos radios supercœlestes & divinos nõ modò dixerunt Philosophi,sed etiam Theologiæ peritiores? Hîc autem in memoriam nobis venit dubium aliquod resolutione non indignum,videlicet: *An anima pabulo aliquo nutriatur nec ne?* Certum est,quod anima non minùs requirat ad suam præsentiam pabulum suum proprium,quàm alia in natura opus habent suo alimento: id sanè quod multis argumentis potest commonstrari. Nam corporis cujuslibet actionem ab anima provenire videmus: At verò tota ejus operatio versatur circa nutrimentum,videlicet in cibi appetentia,ejusdemque præparatione,attractione ad ventriculum,retentione,sanguificatione & cæteris consimilibus. Quare videtur anima vitalis tàm ad suipsius, quàm ad suæ machinæ sustentationem alimentum requirere. Deinde experientia docemur,quòd,si aëris pabulum à corde propter defectum inspirationis per unicam horæ quartam avertatur, protinus ipsa quasi

animæ lux extinguatur & moriatur. Obſervamus etiam, quòd ignis requirat aëris præſentiam, tanquam ſuæ vitæ pabulum. Nam ſi ignis ardens in loco muris circumdato occludatur, ita ut aër illuc ingredi nequeat, ſubitò extinguetur, & quaſi interficietur: Unde certum eſt, quòd ignis inferioris pabulum ſit aër, & quòd ignis ætherei nutrimentum ſit Spiritus æthereus. Sed quid hoc? Anne igitur morietur anima vitalis? Certè quoad nos, moritur, &, quoad nos alimentum requirit, cùm tamen, ſi oculis intellectualibus lucis naturam conſideremus, eam neque pabulum requirere, neque emori conſtet. Nam, quamvis anima & lux atque ignis aëreum ſibi fomitem appetere videatur, non tamen hoc facit neceſſitate cibi, ac ſi vivere ſine eo non poſſet; ſed ut paſſivum ea ratione adipiſcatur, in quod, tanquam in ſubjectum benè diſpoſitum, agat. Nam impoſſibile eſt, ut lux, quæ eſt merus actus, ſubſiſtat, niſi in aliquod ſubjectum agat: ſemper n. agit, nec ſecundùm plùs vel minùs in aliquod ſubjectum agere deſinit. Non tamen eò ſpectant actionis ejus effectus, ut ſeipſam nutriat, ſed ut ſubjectum patiens primum calefaciat, & per calorem ſuum attenuet, atque ſubtiliet, atque ut tandem illud ſubtiliatum exaltet, & ex re corporea ſpiritualem faciat. Hinc igitur videmus, quod cùm aliud pabulum ſufficiens invenire non poteſt, in quod agat, proprium ſuum tabernaculum conſumat; quemadmodũ in tabidis videmus: Unde certum eſt, eam non operari propter ſe, ſed propter materiam tùm ſpiritualem, tùm materialem, cum quibus habitat. At verò humidum illud innatum, & connatum ei, eſt ipſi conveniens, & in perpetuum cum ipſa durabile; eſtque quaſi *Pſyche* cum *Cupidine* in completo amore conjuncta. Et quamvis ignis, combuſto ligno, aut excluſo aëre ſubitò videatur præfocari, non tamen moritur, ſed propter deficientem aëris ſpiſſioris ſucceſſionem diſſipatur per aërem aut incluſum aut apertum, atque ita inviſibilis rurſus, uti antea fuit, efficitur. Nam univerſus aër igne inviſibili impletus; qui quidem ideò inviſibilis eſt, quoniam per medium eſt diſperſus atque rarefactus. Videtur igitur ignis extingui & exanimari, cùm ad ſuam naturam inviſibilem revertitur: ſiquidem ea, quæ in corpore & materia videmus, aliter & contrario modo ſe habent in anima. Nam corpus, quò magis ſeneſcit, eò magis debilitatur, dum è converſo anima, quo diutiùs in corpore vivit, eò magis juveneſcit, atque ſcientia, conſilio & prudentia diteſcit: ſic etiam corporis pondus eſt in gravitate, animæ verò in levitate & ſubtilitate; utpote in quarum gradibus conſiſtit ejus perfectio. Atque ſic in cæteris. Conſtat igitur, quomodò anima ſuum pabulum requirat, & quomodò tùm mori & extingui putetur, cùm reverà regeneratur & liberatur à corporis anguſtiis

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER IX.

De animæ sensitivæ actu in corpore.

CAP. I.

De animæ sensitivæ seu animalis vel portionis inferioris hominis interni proprietatibus in corpore humano.

QUamvis anima media ex natura sua sit conditionis liberrimæ, atque infinitæ dignitatis, scientiæ, pulchritudinis & perfectionis; tamen, quatenus cum mente, quam secum portat sub una specie comprehenditur, & caduco corpore nimium obumbratur, eatenus deprimitur, & contra suam naturam ad inferiora contemplanda, tanquam oculis destituta spiritualibus, prona efficitur. Atque hinc est, quod à sensu contra suam naturam ducitur, &, deorsum contra illam naturam suam prospiciendo ad contemplandas & admirandas res viles ac abjectas proclivis redditur; quoniam dispositio ejus naturalis, quando libera est à corpore, ipsam, juxta flammæ igneæ naturam, sursum tendere atque superiora intueri monet. Habet ergo anima media corpori inclusa duos ductores; quorum superior atque dignior eam allicit ad bonum, &, ut meditationes cœlestes tractet, hortatur. Inferior verò ad res malas & viles atque ad effectus tenebrarum amplectendos eam sollicitat; ita, ut anima hæc videatur in medio duorum extremorum, conditione & dispositione differentium collocari, secundùm illud *Porphyrii in Occas. Anima media est inter essentiam individuam, quæ est intellectus, & essentiam in vera corpora divisibilem.* Qualitates autem, materialesque formæ secundùm corpora sunt divisibiles. Hujus etiam infimæ in homine interno portionis cum media conjunctionem miserabilem sic describit *Proclus: Animæ in corpus descensus sejunxit, quidem illam à divinis animis; à quibus intelligentia, & potestate, puritateq; implebatur; conjunxit verò generationi & naturæ materialibus rebus, à quibus errore, oblivione & ignorantia imbuta est. Nam animæ descendenti adnatæ sunt ex mundo multiformes vitæ, vestesq; variæ, trahentes quidem ipsam in compositionem caducam, obstantes autem contemplationi separatorum.* Jamblicus etiam *in mysteriis* hocidem asseverare videtur: *Anima*, inquit ille, *humana à corpore*

corpore caduco comprehensa atque obumbrata est; quare nullm habet ad divina opera potentiam efficacem. Si quando verò videmur tale aliquid quodammodò posse, id solum agimus, illustratione divina desuper influente; per quam & actionis divinæ videmur esse participes. Similiter alibi: *Anima, quæ deorsum labitur, trahens secum signa vinculorum atque pœnarum, materialium spirituum onere se gravatam ostendit, turbationibusq; materiæ dissimilibus occupatam.* Ex his ergo Philosophorum assertionibus evidens est, quod corpus humanum, ejusque spiritus connaturalis (quem suprà nuncupavimus animæ idolum, animam naturalem, elementati potentiam elementarem, corporisq; rectricem, sensuum originem, per quam anima in hoc corpore vires explicat sentiendi, sentitque corporalia per corpus, movetque corpus per locum, regit in loco, alitque in corpore corpus; animam sensitivam & cum *D. Paulo* hominem animalem) sit causa erroris, peccati & concupiscentiæ in anima media, & quòd in tenebris ac ignorantia submergatur. Nam hæc hominis interni portio ducit hominem ad pessima: De qua loquendo *D. Paulus, Video*, inquit, *aliam legem in membris meis, captivantem me in lege peccati. Huic ergo idolo*, inquit *Plotinus, si anima, mentem negligendo, adhæreat, depravatur & demeretur, donec efficiatur malus Dæmon.* De hac infima hominis interni portione, ejusque dispositione & natura cum sufficienter in præmissis locuti simus, breviter tantùm hoc loco & veluti per transcursum agemus.

CAP. II.

Qua ratione anima media ad inferiora alliciatur, ita ut superiora negligere soleat.

CUm anima humana in se sit *rationalis*, *concupiscibilis* & *irascibilis*, per cõcupiscibilẽ qualitatem subjecta est affectibus appetendi vel amandi aliquid; Et proinde sciendũ est, quòd, sicuti multa sunt appetitus & amoris objecta; sic etiã reperiantur illa non in una tantùm mundi regione, sed in omnibus, & quòd per consequens, alia eorum magis alliciant ad Deum, alia ad mundum, & alia ad Diabolum: Nam objecta voluptatum & appetituum in regione grossa & terrestri à Deo animum avocant, & ad vitia eum convertunt. Amor ergo sensualis est carnis appetitus implere, & hominis externi naturæ se subjicere. Namq; ut ex duobus substantiis consistit homo, videlicet anima cum ratione, & carne cum sensibus ejus, hoc est, anima & corpore, sic etiam est amor alius particularis corpori seu carni, & alius animæ rationali proprius & peculiaris. Quare, si anima attrahatur deorsum voluptate sensuum, qui sunt ex carne, submergitur in tenebris. At verò vice versa, si virtute rationis illuminatæ sursum attollatur, luce immortali clarificatur. Præcipua igitur amoris elementaris vis in regione infima Microcosmi reperitur, videlicet in vasis seminariis, cũ impetu luxurioso, vel voluptate coitus, qua hominum animæ more brutorum præcipites feruntur. Atque sanè, respectu hujus appetitus & objecti ejus, quid interest, obsecro, inter hominem & brutum, quum utriusque appetitus vis ad vasa seminaria referatur, in quibus amoris carnalis voluptas reconditur? Hinc ergo fit, ut locus istius objecti in infimæ regionis base ponatur, quò innotescat nobis, hujusmodi amorem nihil aliud esse, quàm concupiscentiam terrestrem, brutalem atque animæ cœlestis ad terrestria seductricem. Et certè perpauci sunt homines, qui alium amorem præter istum, cujus comites gula, pigritia & hujusmodi alia, cognoscunt. At verò ipsa anima à carnis umbraculo libera præstantiorem in cœlo medio novit amorem, ac castum & virgineum, ubi ejus concupiscentiæ effectus

magis

magis clari ſunt, atque ſimplices & trutinis Aſtrææ juſtis librati, quippe quæ hoc in loco cum caſtiſſima Pſyche in ſimplici matrimonio conjungitur, & circa caſtam ac puram mundi vitam verſatur. Sic etiam in ſecunda hominis regione gaudium, lætitiam, ſpem, miſericordiam & alios hujuſmodi pios atque caſtos filios generat. Imò verò cum concupiſcibilis in anima proprietatis ratio prudenter, fortiter & juſtè inſtituitur, tùm accipit à Spiritu illuminationis donum, à cujus effectu in quatuor caſtiſſimas exurgit filias, patria ſupercœleſti natas, quas virtutes Cardinales vocant, videlicet prudentiam, temperantiam, fortitudinem atque juſtitiam; quæ quaſi origines & cardines ſunt omnium virtutum. Nec quidem hoc præſtat ſola concupiſcibilis animæ proprietas, videlicet amor per ſe; ſed cum iraſcibili conjuncta, quæ eſt odium: Nam per odium mundi & ſui proficit in amore Dei & proximi, per contemptum temporalium & infimorum creſcit deſiderium æternorum & ſupernorum. Non eſt igitur in objecto concupiſcentiæ inferioris ulla via conducens ad ſuperiora, ſed potiùs ejus quaſi obſtaculum; neque profectò liberi carnales ſunt alii, quàm mundi & planè adulterini reſpectu illorum cœleſtium, quos producere debent homines, ut ad Deum tranſeant. Horum autem filiorum, tàm ſpuriorum ſeu adulterinorum, quàm caſta generatione ortorum, mentionem egregiam facit *cap 3 Sapient.* Unetiam reſpectu generationis carnalis, ibi dicitur, quòd *felix ſit ſterilis & non coinquinata, quæ neſcivit thorum in delicto, habebit fructum in reſpectione animarum ſanctarum*, id eſt, liberis ſpiritualibus fruetur. *Et ſpado, qui non operatus eſt per manus iniquitatem, &c. Dabitur enim illi fidei donum electum & ſors in templo Dei acceptiſſima.* Similiter *Sap. cap.* 4. *O quàm pulchra es caſta generatio cum charitate; immortalis enim eſt memoria illius, quoniam apud Deum nota eſt, & apud homines.* Hinc igitur viri ſancti præteritorum ſeculorum, ut caſtè & ſine carnali appetitu viverent, auſteram duxerunt vitam, quò objecti ſeminalis incrementum diminuerent, & concupiſcentiæ mundanæ prædominarentur, quoniam obſervaverunt, quòd actu luxurioſo & coitus impulſu, caſtæ eorum cogitationes inquinarentur, atque animæ operationes circa Deum occupatæ à cœlo ad inferiora ſenſibilibus carnis illecebris avocarentur: Imò quidem depravo hujus appetitus effectu conquerebatur ipſe *Apoſtolus Paulus*, dicens: *Video aliam legem in membris meis captivantem me in lege peccati.* Concupiſcibilis ergo proprietas regionis Microcoſmi inferioris ducit hominem ad peſſima. Hinc enim ita legitur 1. *Joh.* 2. *Mundum diligens non habet charitatem patris in ſe, quoniam omne, quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, ac ſuperbia.* Et ibid. *cap.* 3. *Quare mundus non novit filios Dei, quia filii Dei non noverunt mundum.* Et certè credo ego, futurum, ut quaſi ſancti nomen promereretur, & miraculoſas operationes perficere valeret, ſi quis, tentationes carnales conſtanter ſuperando, ſemen ſuum in vaſis propriis, intactum continuaret. Nam quotannis multiplicaretur ejus lux; quæ quidem abſque ſui emiſſione in tantam lucis copiam excreſceret, ut univerſum hominis illius tabernaculum obſcurum illuminaret, corporisque maſſam, veluti transfigurando eam, alis igneis ſurſum elevaret. Sed huic virtuti duplex reſiſtit obſtaculum; quorum unum eſt pollutio ſive inquinatio ſeminis, contracta infinitis mixtionibus; quippe quam non amat lux divina, quatenus circa unitatem verſatur. Atque alterum eſt immenſum illud dominium, quòd caro habet cum ſenſibus in compoſitione humana, animam quotidie noctesque diesque ſollicitans ad appetitus ſui complementum; ita ut neminem ferè ex matre natum putem, qui ſemen ſuum intactum ſibiipſi ita conſervaverit, ut aliis ejus portionem non tradiderit. At ſi talis aliquis reperiatur, ille profectò, uti exiſtimo, mirabilia tàm in prophetia, quàm in morborum curatione, & in vitæ ſuæ prolongatione propter multas rationes, quas omnes hoc loco recitare fortaſſis tædioſum foret, præſtare poterit. &c.

CAP.

CAP. III.

Quomodò anima à ſenſu carnali obfuſcetur, & ſuiipſius obliviſcatur: Et qua ratione, tùm ipſa per vitia ſeu ſenſualia in naturam corporis tranſeat; tùm etiam è converſo caro per virtutem in naturam ſpiritus migrare ſoleat. Similiter de virtutibus animæ in genere atque de ſenſibus.

QUemadmodum anima hæc media, menti adhærens, ſeu radiis ſapientiæ illuminata, ſuum principium reſpicit, ſummumque bonum contemplatur atque ſeipſam cognoſcit; ita quoque mentis radiis, divinaque illuminatione deſtituta paſſionibus corporeis conſopitur & per ſenſibiles formas extra ſe abducitur eaque extra ſe quærit, quæ in ſeipſa poteſt invenire, imò verò obliviſcitur omninò quid ſit, vel quid fuerit, &, quod nihil aliud ſe fuiſſe meminit, nihil, præterquàm quod videtur, eſſe credit: ſolo ſenſu circa corpora & imaginatione circa corporum & locorum ſimilitudines verſatur, & in eis ſive vigilando, ſive dormiendo exercetur. Abſentia ergo radiorum mentis eſt cauſa tantæ amicitiæ inter corpus & animam; ſecundùm quam amicitiam *nemo carnem ſuam odio habet.* Nam licet carnis ſeu corporis ſocietate prægravetur, ſecundùm illud *Sapientis: Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena habitatio deprimit ſenſum multa cogitantem, &c.* attamen ineffabili modo diligit illud, amatq; carcerem ſuum; & ideò libera eſſe non poteſt, ſed doloribus ei vehementer afficitur; formidat interitum, quæ mori non poteſt; timet defectum, quæ per naturam non poteſt deficere, oculorum ſpeculatione paſcitur, ſonoris delectatur vocibus, ſuaviſſimis gaudet odoribus, & larga epulatione reficitur. Et, licet his rebus nullatenus utatur ipſa; gravi tamen mœrore affligitur, ſi illæ ſubtrahantur. Hinc etiam nonnunquam ſurrepunt vitia rationi contraria, dum anima oblectamentis corporis largiùs indulgendo noſcitur locum præbere peccato. Modus autem, quo id fit, eſt hujuſmodi: per ſenſus progreditur anima ad corpus movendum & vivificandum: novem quoque foramina ſunt in humano corpore, quibus ſecundùm naturalem contemperantiam influit & effluit omne, quo idem corpus vegetatur & regitur: Sunt etiam utriuſque quædam ſimilia; corporis ſcilicet, ſupremum, & ſpiritus, infimum, in quibus, licet ſine perſonali naturarum confuſione, attamen unione facilè conjungi poſſunt: Similia enim ſimilibus gaudent, itaque anima, quæ ſpiritus eſt, & caro, quæ verè corpus eſt, in ſuis extremitatibus facilè & convenienter uniuntur. In phantaſtico animæ quidem corpus non eſt, ſed ſimile corpori, ut in harmonia ſequenti dicetur, nec in ſenſualitate carnis, quæ ferè ſpiritus eſt & ſine anima fieri non poteſt. Sicut autem ſupremum animæ, nimirum intelligentia ſive mens gerit imaginationem ſui ſuperioris, id eſt, Dei; unde & ſuſcipere eum potuit, & ad unionem perſonalem, quando voluit, abſque ulla naturæ diminutione ſuſcepit; ita ſimili modo ſupremum carnis, id eſt, ſenſualitas animæ gerit ſimilitudinem, &, ad perſonalem unionem, ejus eſſentiam ſuſcipere valet. Nec illud mirum eſt, cum etiam in ſenſu & memoria pecudis ſit quædam immutatio rationabilitatis, & in ejus appetitu immutatio voluntatis, atque in his, quæ refugit immutatio reprobationis: ſpiritus enim corporeus, qui verè eſt corpus, ſenſu naturali inter multa diſcernit, & vi concupiſcibilitatis eligit, & vi iraſcibilitatis reprobat. Conſtat igitur ex his, quod convenientiſſima hæc ſint media carnis & animæ; videlicet ſenſualitas carnis, quæ ignis eſt, & phantaſticum ſpiritus, quod igneus

vigor dicitur. Hinc, inquam, fit mira ista societas, quæ est inter carnem & animam, inter spiritum vitæ & limen terræ. Cum autem anima, tenens suum rationale, & sine carne, sit rationalis, concupiscibilis & irascibilis, sequitur, quod per rationabilitatem habilis sit & idonea, ut illuminetur ad veritatem cognoscendam infra se, & supra se, & in se, & juxta se. Nam ita cognoscit Deum supra se, seipsam in se, Angelum juxta se, & quicquid cœli ambitu continetur infra se. Similiter per concupiscibilitatem & irascibilitatem habilis est ad affectus aliquid appetendi vel fugiendi, amandi vel odio habendi. Et proinde de rationabilitate omnis sensus animæ oritur; quemadmodum de duobus aliis omnes affectus; videlicet de concupiscibilitate gaudium & spes, & de irascibilitate dolor & metus oriuntur: qui quidem quatuor affectus animæ sunt omnium tùm vitiorum, tùm virtutum quasi principia quædam & communis materia. Atque mirum videtur haud exiguum, quòd idem animæ affectus prolem atque filios naturâ tàm contrarios producere queat, quales sunt vitia & virtutes, cùm *virtus desiniatur habitus mentis benè compositæ; vitium* autem è converso, *habitus animæ malè dispositæ; & tenebris obrutæ.* Sed, ni fallor, eadem est differentia inter rationem illuminatam & obscuram seu tenebrosam, quæ est inter virtutem & vitium. Nam ratio illuminatione carens prompta est, ut in tenebris & errore versetur, atque vitia cujusque generis producat; cùm tamen eadem ratio illuminata ab intelligentia gubernetur, & in via veritatis dirigatur. Atque hoc est illud, quod superius diximus, videlicet, quòd Spiritus menti adhærens virtutes producat, mentis verò radiis destituta, vitia & errores generet, aut sibi contrahat. Hinc, inquam, est, quod animæ rationalis illuminatione carentis, vis concupiscibilis gaudium carnale & voluptates mundanas parit; quatenus scilicet impudentiam, gulam, ventris illecebras, segnitiem, ambitionem, avaritiam, vanam, gloriam & infinita alia hujusmodi vitia gignere, & tanquam effectus producere solet. Sic etiam ejus vis irascibilis rabiem, furorem, iram belluinam, rixas, bellum, odium injustum, injuriam, timorem, pudorem, audaciam & pusillanimitatem, proditionem, dissimulationem, falsitatem seu mendacium, atque innumerabilia alia illius naturæ generare atq; proferre animadvertitur. Cùm tamen vice versa, si anima rationalis à mente illuminetur, ejus vires (concupiscibilis nempe & irascibilis) fructus contrariæ naturæ producant; videlicet virtutes, quæ habitus sunt mentis benè compositæ: nam in mentis lumine componimus, instituimus & ordinamus animæ affectus ad id, quod spectare debent, & quomodò debent, ut virtutes perficere possint: Unde fit, ut sine tali lumine prædicti animæ affectus in vitia facilimè dilabantur. Cùm ergo adfuerit splendor sanctus animabus nostris, tùm prudenter, modestè, fortiter & justè amores ac odia nostra instituentur, atque in virtutes illas quatuor insurgent originales seu cardinales; scilicet in prudentiam, fortitudinem, justitiam & temperantiam. Similiter per odium mundi & nostri proficimus in amore Dei & proximi; per contemptum temporalium & inferiorum crescimus in desiderio æternorum & superiorum. Ex his igitur videmus, quod, ut anima sua præsentia corpus seu carnem vivificat, sic quoque ipsa per hujusmodi virtutem vivificam ita sit corpori isti colligata, ut nec, cùm vult, possit seipsam inde segregare, nec etiam, cùm vocem Creatoris audit, inibi retineri. In vita equidem animæ consistit vita corporis, & è morte corporis descendit mors animæ. Sicut enim anima viventem facit carnem vitâ suâ, & de fonte naturæ suæ irrigat eam animando, sic caro per corruptelam materiæ suæ occidit animam, si cupiditatibus illicitis eam illigaverit. Et, cùm altera innitatur naturæ alterius, transit unaquæque in victricis naturam; ita ut aut carnem spiritualem reddat anima suis virtutibus; aut etiam animam efficiat carnalem victrix caro. Anima ergo menti adhærens, contemnendo

mnendo carnis ſenſuumque illecebras, victrix dicitur. At verò ſi ea, menti obedientiam minimè præſtando, blanditiarum & præſtigiarum carnis ac animæ animalis toxicum hauriat, atque exinde per iſtas carnis & concupiſcentiæ blanditias deorſum ad res viles & terreſtres admirandas ac contemplandas impellatur & pelliciatur, victrix trophæum ſibi vindicat caro. Anima tamen de morte nihil habere poteſt, niſi quod per vitia ei obvenerit; nec quidem caro de vita quicquam poſſidere poteſt, præterquàm quod ab animæ ſocietate hauſerit; ſicut nec altera in alterius naturam tranſire poteſt, niſi priùs fuerit aut vitiis infecta, aut virtutibus imbuta & inſerta. Anima igitur mente illuſtrata affectionibus ſuis prædictis exercetur, & virtutes parit; dolor namque circa peccata, timor circa ſupplicia, deſiderium circa promiſſa, & gaudium circa præmia ſunt quædam virtutum exercitia. Cæterùm variæ ſunt virtutes, in quibus verſatur anima pietate divina imbuta, dum aliis inſtruitur & armatur contra vitia; videlicet quatuor illis originalibus, quæ & *cardinales* dicuntur. Nam per *prudentiam* ſcit anima, quid debeat facere; per *temperantiam* ſe regit atque gubernat in proſperis; itidemque per *fortitudinem* in adverſis; ac per *juſtitiam* ſcit, quid cuique reddere conveniat. Porrò etiam monet ac docet eam, *prudentia* quidem ſcire quid poſſit, *fortitudo* autem facere, quod poteſt, *temperantia* nō preſumere, quod non poteſt, ac tandem *juſtitia*, non velle plùs quàm poteſt. *Prudentia* ergo ejus eſt in eligendis, *temperantia* in utendis, *fortitudo* in tolerandis, atque *juſtitia* in diſtribuendis. *Prudentiæ* eſt nihil pœnitendum appetere, nec quicquam præter juſtum velle facere; *Temperantiæ* eſt, nihil niſi turpe timere, & quicquid agimus aut cogitamus ad rationis normam dirigere; *Fortitudinis* eſt, terrenas cupiditates non jam reprimere, ſed penitùs obliviſci, *Juſtitiæ* denique eſt, omnem animi cogitationem ad Deum erigere, &, quaſi nihil aliud ſit, eum ſola mentis acie intueri. Aliis virtutibus initiatur ipſa anima: atque tales virtutes *ſacramentales* vocantur; cujuſmodi ſunt *fides*, *ſpes*, *ſacramentum*, *baptiſmus*, *inunctio*, *confirmatio* & *cæteræ*, quibus Deo conſecratur. Aliis proficit & conjungitur Deo, quales ſunt *humilitas*, *puritas* & *charitas*. Nam *humilitas* animam Deo ſubjicit, *puritas* conjungit, atque *charitas* unit. Sunt etiam virtutes minores & in re viliori, videlicet in corpore verſantes, quibus anima corpori jungitur, quarum infima eſt *naturalis*, media *vitalis* & ſuprema *animalis*. Et ſicuti Deus trinus & unus, omnia tenet, omnia implet, omnia ſuſtinet, omnia excedit & complectitur; ſic anima his tribus viribus per totum corpus diffunditur; non quidem locali deſcenſione, ſed vitali intenſione. Naturalis namque virtus operatur in hepate ſanguinem & humores alios, quos per venas ad omnia corporis membra tranſmittit, ut inde augeantur & nutriantur. Vis iſta quadrifaria eſt, quoniam dividitur in *appetitivam*, cui attractio miniſtrat; *retentivam* qua attractum retinet, donec utilis perficiatur concoctio, *diſtributivam*, bonorum ciborum chyloſos humores, omnibus membris perfundentem, prout cuique expedit, atque *expulſivam*, nociva & ſuperflua, ſeu fœculentam atque inutilem ſubſtantiam expellentem & evacuantem: Animæ verò virtus media, *vitalis* ſcilicet, quæ in corde habet ſuum imperium, verſatur in fervoris atque caloris cordis contemperatione, aërémque inſpirando & exſpirando vitam & ſalutem toti corpori diſtribuit, aëre namque puro ſanguinem purificatum per totum corpus impellit per arterias ſeu venas pulſatiles; ex quarum motu temperiem & intemperiem Medici cognoſcunt: Virtus denique *animalis* in ſuprema corporis regione, videlicet in cerebro adinvenitur, atque inde quinque ſenſus corporis vegetat, jubet etiam vocem edere, membra movere. Hæc animæ virtus tribus cubiculis ſeu ventriculis præcipuè utitur, quorum unus eſt anterior, à quo omnis ſenſus, alter poſterior, à quo omnis motus; tertius inter utrumque medius eſt rationalis. Primam

ergo cerebri regionem incolit vis animalis, id est, imaginativa, quia in ea corporalium rerum imagines continentur, unde & Phantastica dicitur. In media regione seu conclavi vis rationalis collocatur, quæ ibi examinat & judicat ea, quæ per imaginationem præsentantur. In ultimo hypocausto sita est vis memorialis; quoniam ibi commendantur atque committuntur memoriæ ea, quæ sunt indicata.

CAP. IV.

De sensuum exteriorum origine; Cur ipsi in facie exprimantur; quòd sint causæ errorum in homine; similiter de imaginationis ortu.

IN anteriori parte cerebri seu facie sensus ita fiunt. Est quoddam in corpore subtilissimum & actuosissimum, atque exinde animæ maximè simile & vicinum, imò verò quasi effectus exterior virtutis operativæ in ipsa anima, quod Philosophi lucem vocaverunt. Hæc lux centralis primùm per oculos diffunditur, & emicat in radiis oculorum ad visibilia intuenda; deinde auditum, odoratum, gustum, & tactum per mixturam quandam, primò quidem cum aëre putum, gustum, & tactum per mixturam quandam, primò quidem cum aëre puro, deinde cum aëre caliginoso atque nebuloso, tertiò cum corpulentiori humore, & quartò cum terrena grossitudine constituit, atque ita quinque sensus cum ipso visu seu sensu oculorum perficit. Ubi tamen visus solus propter puritatem sui actus excellit. Isti sensus in sola facie expressi sunt, ut opinor, quoniam sufflavit Dominus Deus in faciem hominis spiraculum vitæ, cum factus est in animam viventem. Anterior quippe pars posteriori meritò præponitur; quia ista ducit, illa sequitur, ab ista sensus, ab illa motus, sicut consilium præcedit actionem. Istæ vires tam animæ, quàm corporis dici possunt, quia ab anima in corpore fiunt, nec sine utroque produci possunt. Sed ut hanc rem adhuc lucidentius declaremus, intelligendum est, quod corpus humanum ex quatuor elementis componatur; & quod in carne & ossibus terra maximè discernatur, aqua autem in humoribus, aër porrò continetur in sanguine & pulmone; quippe qui semper in motu existens est, quasi cordis ventilabrum, ne id nimio calore consumatur atque dissolvatur, quoniam sedes ignis ætherei est in corde. Hinc ejus pars una est acuta, sicut igneæ flammæ summitas, pars altera autem lata, sicut flammæ basis. Est autem quædam pars ignea aëre seu æthere temperata; quæ à corde ad cerebrum ascendit, tanquam à cœlo corporis æthereo in cœlum ejus empyreum. Hæc autem purificata & colata per oculos, aures, nares, cæteraq; instrumenta sensuum foràs progreditur, & ex contractu externorum formata, quinque corporis sensus constituit, visum videlicet & auditum & odoratum, & gustum & tactum; qui tangendi sensus ab anteriori parte cerebri ad posteriora transiens, inde per cervicem & spinæ medullam per totum corpus, virtute nervorum inde orientium diffunditur. Porrò ipsa vis ignea, quæ exterius formata est, sensus dicitur; eademque forma per illa ipsa sensuum instrumenta, per quæ egreditur, & in quibus formatur, natura operante, introrsum ad cellam phantasticam, usque retro trahitur, atque imaginatio efficitur. Pòst eadem imaginatio, ab anteriori parte capitis ad mediam transiens, ipsam animę rationalis substantiam contingit & excitat discretionem, in tantum jam purificata

cata & ſubtilis facta,ut ipſi ſpiritui immediatè conjungatur;verè tamen corporis naturam retinens,& proprietatem ſeu potiùs ſimilitudinem. Quæ quidem imaginatio in brutis phantaſticam cellam non tranſcendit. In rationabilibus autem purior fit, & uſque ad rationalem atque incorpoream animæ ſubſtantiam contingendam progreditur ac defertur. Eſt itaque imaginatio ſimilitudo corporis,per ſenſus corporeos ex corporum contactu extrinſecus concepta,& per eoſdem ſenſus introrſum ad partem puriorem corporei ſpiritus reducta,eíque impreſſa;in ſummo ſcilicet corporalis ſpiritus,& in imo rationalis corporalem informans,& rationalem contingens ſpiritum;quem voco aërem vel potiùs ignem,qui præ ſui ſubtilitate videri non poteſt,& corpora interius vegetando vivificat. Quædam autem vegetat hæc vis,& non ſenſificat,ſicut arbores,herbas & univerſa in terra germinantia,quædam vegetat & ſenſificat ſimul, ut bruta animalia,in quibus quædam ſenſum habent,imaginationem non habent; quædam verò tùm ſenſum, tùm imaginationem. Cùm itaque plus ſit ſenſificari,quàm ſimpliciter tantùm vegetari;conſtat profectò,hanc vim ſubtiliorem eſſe; Ubi autem magis ſubtilis eſt,ibi magis ſpiritus eſt. Et proinde magis equidem incorporeæ naturæ appropinquat, cùm imaginationem format, quàm cùm ſenſum præſtat. Nihil enim in corpore altiùs,vel ſpirituali naturæ viciniùs eſſe poteſt,quàm id,ubi poſt ſenſum vis imaginandi concipitur. Quod quidem adeò ſublime eſt,ut,quicquid ſupra illud eſt,non ſit aliud,quàm ratio. Hinc igitur manifeſtum eſt,quod ſenſus & imaginatio conſiſtant ex ſpiritu corporali;ſed ille ex magis denſo & perceptibili;hæc verò ex ſubtiliori & rationali ſpiritui in ſua tenuitate proximo; ita, ut Spiritus ille ſenſus aëri, imaginationis verò ætheri aſſimilari poſſit;ex quibus mundus viſibilis conſtat. At verò,ſi ad terminos pertingere velimus,neceſſe erit ſpiritus noſtros adhuc altiùs per unum gradum depurare. Quod,ni fiat,à rebus corporeis & ſenſibilibus ad ſpirituales & intellectuales,à mundo viſibili ad inviſibilem,à tenebris ad lucem,à diaboli poteſtate præſtigioſa ad Dei aſpectum & veritatis inveſtigationem pervenire impoſſibile erit. Ex ſenſibili igitur ſpiritu & intellectuali conflatur animæ animalis ſeu ſenſualis & ſenſitivæ ſeu idoli exiſtentia atque potentia,cujus violentia animam ad carnem & mundanas voluptates magis pronam eſſe,ſuperiùs declaravimus. Hinc animæ animalis cum mente luctatio,quia ut rarò fit mentis radiorum receptor,ſic carnis radii à ſenſu & motu animali oriuntur. Vis ergo animalis non aliter à mente,quàm Lucifer à Deo,producta fuit: Lucifer cũ materia & tenebris participans,contra ſuum Creatorem rebellis factus eſt; Anima animalis ſeu ſenſitiva,ex nihilo in actum nobilem mentis operatione prolata,autori ſuæ exiſtentiæ rebellis facta eſt,cum carne & corpore ſe jungit, illamque movet contra rationis illuminatæ leges,niſi radiis divinis impediatur, atque fræno juſtitiæ ſacroſanctæ gubernetur, ſecundùm illud *Sapientis Sap.* 9. *Difficilia æſtimamus,quæ in terra ſunt,& quæ in conſpectu ſunt,invenimus cum labore; Quæ autem in cœlis ſunt,quis inveſtigabit? ſenſum autem tuum quis ſciet,niſi tu dederis ſapientiam & miſeris ſpiritum tuum de altiſſimis? Et ſic correctæ ſunt ſemitæ eorum, qui ſunt in terris,& quæ tibi placent,didicerunt homines. Nam per ſapientiam ſanati ſunt, quicunque tibi placuerunt Domine à principio.* Unde manifeſtum eſt,quod ſenſuum & carnis inobedientia ſplendore & virtute ſpiritus ab alto deſcendentis tollatur,& quod eorum malitia in bonitatem convertatur, atque ita nunquam ſatiatus corporis appetitus jam ſapientiæ divinæ præſentia quieſcat, conſopiatur, & obediens rationi illuminatæ reddatur. Sed de his ſenſibus latiùs in capitibus ſequentibus.

CAP. V.

De ſenſibus exterioribus; & primùm de viſu & auditu, & cur ſenſus fallantur circa propria objecta.

SEnſus ergo exteriores, quos numero *quinque* eſſe ſuprà declaravimus vim ſuam atque effectum ex virtute ignea, per nervos & alia organa, tanquam per inſtrumenta diſperſa, accipiunt, per quæ, mediante etiam vivifico muſculorum colore, ſpiritus ſenſibiles deorſum à facultate animali moventur, muſculosque & cæteras partes, ſecundùm rationis inſtinctum, motu involuntario movere animadvertuntur. Horum autem ſenſuum duo ſunt *principales & ſimplices*, videlicet *Viſus & Auditus*, ut in capite antecedenti demonſtratur. Alii verò *minùs principales*, nempe *Tactus*, *Olfactus & Guſtus*. Illos igitur *principales* vocamus, quoniam ſimplices partes conſtitutionis mundi reſpiciunt, hoc verò *minus principales*, quatenus integram mundi ſubſtantiam ex materia & forma conſtantem amplectuntur, atque motu ſuo affectant. Partes autem ſimplices compoſitionis mundi vocamus ſimplicem illam materiam ſpiritualem, quam univerſali nomine aquas à ſcripturis dictam & appellatam eſſe, ſuprà meminimus, atque lucem, quæ eſt formalior mundi pars, ut pote cujus præſentia aquæ ſeu ſpiritus univerſales, potentiales adhuc & informes è nihilo facti ſunt actuales & formales. Spiritus igitur ſeu aër univerſalis eſt medium, circa quod verſatur Auditus; Et lux eſt objectum unicum, quod videtur, & per quod corpora dicuntur colorata, & in quo res omnes percipiuntur. Nam nihil, præter lucida videtur; quoniam, quicquid cernitur, illud in lucis ſplendore intuemur. Viſus igitur circa divinam verſatur iconem, cujus virtute gloriam Dei, immediatè ab ejus facie cum ſplendore inſigni egredientem, Iſraëlitæ, Moſe duce, conſpexerunt, & etiamnum eandem, ab illo mediatè per infinitas reflexiones procedentem, quælibet animalis mundi creatura oculis prædita, cùm lætitia contuetur: Quod quidem hoc ipſo maximè confirmatur, quòd tàm fortis atque efficax eſt lucis proprietas & natura ſuper omnia illa, quæ in mundo exiſtunt, & præcipuè ſuper ſpiritum, qui ſecundùm in mundo locum ſibi vendicat, ut res nulla atque adeò etiam ne quidem ipſius ſpiritus diaphani denſitas, penetrativam ejus facultatem impedire queat. Ejus verò ſuper ſpiritum aëreum excellentiam exinde percipimus, quod in fragore tonitruali priùs diſcernitur lux fulgoris, quàm ſonus ſeu crepitus ad aures proveniat. Ex quibus evidens eſt lucis efficacia ſuper illam materiæ & per conſequens, quòd ſit ipſius Creatoris effigies ſeu imago, cujus motui & influentiæ nihil reſiſtere poteſt: Nam ut voluntas Dei immediatè abſque omni obſtaculo perficitur; ſic etiam lucis effectus è longinquo, & vel in ictu quaſi oculi, cernitur atque conſpicitur ſine ullo medii impedimento, quippe quod, ut Deus eſt unitas, quæ in ſe multiplicata ſemper reſultat in ſeipſam, in tantum quidem, ut etiam ipſe ſemper idem futurus ſit, quod fuit ab initio, ſic etiam lux procul viſa, cùm ſit tantùm unica, taliter ad oculi aciem pervenit, qualiter è nube vel alio ſubjecto egreditur, ſine ulla ſuæ eſſentiæ diviſione. At verò ſonus ſeu vox vel fragor dividitur, atque in aëre multoties multiplicatur, & in multiplicatione partim continuatur, partim dividitur. Unde fit, ut bombardæ crepitus minor videatur eminus, quàm reverà eſt. Ex his igitur evidens eſt, quòd ſenſus viſus tantis gradibus auditui præferendus ſit, quantis lux

Spiritui;

Spiritui. Similiter, quòd visus sit sensus simplex, & magis activus, ac per se, quatenus virtute actus lucidi completur, auditus verò sensus quidem itidem simplex, sed magis passivus & per accidens, quatenus medium illud, per quod auditio fit, subjicitur actionibus lucis, sonosque ad aures perducit variis reverberationibus & multiplicationibus. Admirabilis ergo est visus effectus, cum ejus virtute iconem & similitudinem Dei, in multiformi iridis colore, atque etiam mille aliis viis possit verus artifex, opticam speculorum disciplinam sequendo intueri, non sine admiratione stupenda, prorsus, ut videatur artificis istiusmodi obtutu in memoriam revocari divinorum illorum colorum Deitatis & gloriæ ejus, quam olim, dum adhuc libera fuit, in patria sua supercœlesti oculis spiritualibus conspexit. Quàm ineffabilis ergo sit hujus sensus potestas propter objecti sui nobilitatem, & quàm admirabilia, quàm abstrusa & abdita nobis revelare valeat, humanum ingenium vix unquam mundo, si quidem id licuit, explicare potuit. Similiter etiam ipse Spiritus, qui est medium, sine quo auditio fieri non potest, miraculosa & arcana per lucis divinæ præsentiam in se comprehendit; quæ quidem sapientes propalare, aut in publicum emittere & promulgare noluerunt; imò quidem non ausi sunt; ni Domini maledictionem vellent incurrere. In his igitur duobus consistit omnis magiæ tàm naturalis, quàm supernaturalis operatio, omnis vitæ animalis gubernatio & universalis mundi actus, cœlorumque effectus & syderum excutio. His videt oculus mundi omnia, quæ in mundi cavitate geruntur; his intuentur angeli hæc inferiora, & ad thronum Dei usque respiciunt; his solent animalia distinguere bona à malis; his intelligitur unius hominis intentio per alterum; his res à re differre cernitur; atque his harmonia unius animæ, corpori inclusæ, cum harmonia alterius consonare aut dissentire percipitur. Imò quidem integrum volumen horum duorum sensuum laudibus, & virtutibus implere possemus, nisi ad alia nos avocaret subjecti hujus necessitas. Sed hîc unico verbo Lectorem intelligere velim, quòd paucissima vera atque certa, infinitas autem falsitates & præstigias oculi corporei intueantur; cujus rei ratio est tenebrarum in nobis dominium, quod fallaciis nos decipit, atque ea nobis apparere facit, quæ talia non sunt, qualia videntur. Nam quicquid cernitur, videtur in corpore, quod quidem in se nihil est, quippe quod, quicquid habet à forma lucida recipit. Materiam ergo sequimur; formam verò negligimus, atque ita decipimur, quoniam materia est ex tenebris, tenebræ autem ex nihilo, & proinde quoque, quod corporeum, per se & in se nihil: Sed si quid est, hoc esse suum omne à forma, quæ est à luce, accipit, à cujus fonte est vita rerum; nam verbum, in quo & ex quo vita, est sola veritas, & quicquid extra hanc veritatem existit, præstigiosum est, & à principe mendaciorum. Sed Ethnicos jam Philosophos audiamus. *Proclus* uno quasi verbo hoc omne concludit: *Materia*, inquit ille, *omnia videtur, cùm nihil revera possideat*. Videmus etiam in varietate speculorum variam ejusdem rei figuram & discrepantem corporis illius dimensionem apparere, cùm tamen unica sit rei veritas. Sic eandem faciem in speculo convexo longitudine contractam, latitudine verò ultra modum laxatam atque extensam animadvertimus, in concavo autem videmus illam secundùm longitudinem, horribili modo productam & extensam, secundùm latitudinem verò mirabili ratione contractam. At verò in speculo plano atque polito, hanc eandem iterùm effigiem justo modo, & secundùm oculi naturalis indicium dispositam conspicimus. Fallimur ergo omnes; & quæ vera sunt, discernere impossibile est, nisi id fiat in splendore & veritate sancta; in qua omnia, prout revera sunt, intuemur: Quot enim præstigias, illusiones & fascinationes inducere soleat diaboli auxilio magus impius, tam historiarum relationes, quàm orales narrationes infinitæ nobis indicarunt; quarum tamen effectus

nihil

nihil ſunt aliud,quàm viſus deceptiones,& res vanæ,quæ non ſunt verè tales, quales eſſe videntur,non magis,quàm hominis pictura eſt revera ipſe homo,cui aſſimilatur. Hincinquit *Sapiens*,*Sap.*9 *Corpus quod corrumpitur,aggravat animam & terrena habitatio deprimit ſenſum multa cogitantem,& difficilia æſtimamus quæ in terra ſunt,& quæ in conſpectu ſunt,invenimus cum labore. Quæ autem in cœlis ſunt,quis inveſtigabit? ſenſum autem tuum quis ſciet,niſi tu dederis ſapientiam,& miſeris Spiritum tuum ſanctum de altiſſimis?* Ex quibus verbis patet,quòd ſola veritas ſit ab alto;cujus cognitionem ſi ignoremus,impoſſibile eſt,ut rem aliquam rectè ſciamus. *Quis* enim juxta doctrinam *D. Johan. poteſt ſeipſum rectè cognoſcere, qui lucem in ſe comprehenſam,cujus* præſentiâ illud eſt,quod eſt,*non comprehendit*,& per conſequens veritatem ſuiipſius ignorat, neſcitque quid ipſe ſit, multò minùs, quid res alia. His igitur docemur,quàm fallax,incerta atque miſera ſit vita humana abſque vera Chriſti cognitione,qui eſt ſola veritas,vita atque lux rerum, cùm ſine ea omnia ſint vana,præſtigioſa atque fallacia. Hoc etiam unicum experimentum circa ſenſum auditus vos obſervare velim,quod medium ejus ſit tàm aqua,quàm aër ſpiſſus,nec aër quicquam aliud,quàm aqua tenuis. Nam *cùm Nemoſiis Languidochiæ in Gallia viverem,in fonte ejus famigerabili ſine fundo* (ut dicunt,quoniam ejus profunditas non cognoſcitur) *veſpertinis horis aliquando circa Solis occaſum,animi & refrigerii cauſa natavi,& duobus lapidibus ſeorſim utraque manu acceptis,immerſi me ſatis profundè,experimenti faciendi gratia,in aquam inter ſcopulos nudos ubique protuberantes,atque ita,ſub aquis manens,lapides iſtos ad invicem colliſi. Unde factum eſt,ut ſonus horribilis & vix veriſimilis audiretur.* Quibus certior reddebar,auditum,propter medii ſpiſſitudinem multis gradibus evidentiorem & vehementiorem fieri in aqua,quam in ipſo aëre,utpote in quo omnia ſunt magis benevola,mitia & naturæ humanæ convenientiora.

CAP. VI.

De Tactu, Olfactu & Guſtu.

UT Deus in hominis creatione mentem & rationem in ſummam atque nobiliſſimam ejus regionem, videlicet in caput,depoſuit atque collocavit; ſic etiam bajulos ſeu miniſtros quinque ei adjunxit,quorum uſu & motu,vel potiùs per quos,tanquam organa corporalia & ſenſibilia,vires ſuas circa res percipiendas exereret & exerceret. Nam animi humani natura eſt,per ſe ſine corpore aut ſenſu, res ſpirituales & inſenſibiles intueri & contemplari. At verò, quatenus res ſenſibiles reſpicit,neceſſe eſt,ut mediante corpore,ejuſque ſenſibus exterioribus,agat,utpote ſine quibus de rebus craſſis,viſibilibus,tangibilibus & hujuſcemodi aliis judicare non poteſt: Quinq; ergo ſenſus offerunt conſpectui rationis, quæcunque ei ad corporum cognitionem ſunt neceſſaria, eáque illi oſtendunt,quibus adjuvatur in cognitione rerum,circa corpora viſibilia,audibilia,tangibilia,&c. verſantium. Hi autem corpori humano inſerviunt, nõ aliter,quàm ad navis directionem nautæ,cujus nauclerus & dux principalis, ſeu rector & ductor eſt mens in ratione, magnetica quadam virtute iter dirigens,ac navis curſum in ejus ſummitate ex acus marinæ,polum Arcticum reſpicientis,proprietate & directione obſervans. Per hos autem ſuos miniſtros de accidentibus externis,navi obvenientibus,& de proſpero ejus itinere,aut de ſcopuli, periculum navi comminantis, ratione admonetur, ut, quod malum ei

ei in via imminet, evitet, & quod bonum ei ac salutare est, sapienter eligat. Cuique autem horum bajulorum seorsim sua proprietas distincta assignatur. Nam visus versatur ex sua proprietate circa decem; videlicet circa lucem & tenebras, colorem & corpus, figurã & actus, remotionem & propinquitatem, motum & quietem; quæ tamen omnia, uti suprà dictum est, ad solam lucis proprietatem reducuntur. Nam tenebræ cognoscuntur per oppositionem lucis, color discernitur per lucis in corporis superficie operationem, & sic in cæteris. Auditus proprietas est versari circa sonos duplices; videlicet circa voces animales & non animales; quarum illæ aut rationales sunt, pertinentes ad loquelam humanam, vel irrationales, ut rugitus leonum, hinnitus equorum, garritus avium, &c. hæ verò vita animali destituuntur, ut sonus tympani, fistulæ, strepitus ventorum, tonitru, &c. De his autem duobus, tanquam præcipuis rationis bajulis multa hîc non scribemus, quoniam de internis ipsorum dispositionibus suprà locuti sumus. Sed solummodò vos obiter observare velim, quòd mentis lux invisibilis & spiritualis per organum opticum emissa, lucique externæ occurrens, sensum visus reddat cæteris nobiliorem. Similiter rationis & vitæ spiritus, per aures expirans, eodem modo cum medio aëreo resonante conjunctus sonum in mentis palatium introducit, ubi à sensu communi & virtute imaginativa recipitur, ut à consiliariis & ministris regiis, nimirum à spiritu rationali & intellectu examinetur, atque ab eorum scriba memoria veluti ad acta recordationis referatur. Unde hic sensus propter hanc suam excellentiam dignitate visui est proximus loco & natura. Nam quicquid lux sonora sua actione producit, hoc etiam spiritus iste intellectui mediante organorum auditus integritate, repræsentat. Tres autem sensus exteriores minùs principales vocavimus, quoniam subjiciuntur duobus prioribus virtute & necessitate; siquidem ex materia magis mixta constituuntur. Nam ut ex duobus illis prioribus, alius magis versatur circa lucis proprietates, & alius spiritum in suo motu & actione respicit; sic etiam tres isti posteriores de utraque natura, videlicet de luce & Spiritu simul mixtis in majori vel minori proportione participant. Nam tactus, qui est vis palpabilis inter duas pelles contenta, quarũ una est in superficie corporis, & alia carnes tegit, hæc, inquam, potestas fit ex spiritu subtilissimo, effectu caloris, seu lucis inperceptibilis virtute, à cerebro per nervos in universum corpus depulso & infuso, quorum actione & passione ad invicem tactus sensus, tam in partibus corporis interioribus, quàm exterioribus operatur. Hujus autem motus seu operatio sensibilis est, vel in calido, vel in frigido, vel in aspero & lævi. Ex quibus patet, quòd, ut sensus duo priores versantur circa essentiam lucis & materiam spiritus, sic etiam *Tactus* magis circa activas utriusque qualitates occupetur, videlicet circa calidum, quod luci refertur, à lucis motu immediatè promanans, atque frigidum, quod quidem magis propriè tenebris atque materiæ attribuitur, cum materiæ resistentis vis, contra formæ actiones à frigido proveniat. Cæterùm *Gustus* alio modo à prædictis partibus compositionis mundi vim suam acquirit. Nam ut *Tactus* operatio est in dijudicatione inter intensionem aut remissionem graduum calidi & frigidi; sic *Gustus* seu *Saporis* actio versatur præcipuè circa passivas lucis & spiritus dispositiones; videlicet circa humiditatem spiritui propriam & siccitatem lucis comitem: Unde fit, ut majori vel minori humiditatis aut siccitatis prædominio sapores alterari percipiamus. Hinc dulcedo, amaritudo, salsedo, unctuositas, acetositas, insipiditas, ponticitas, acritas, &c. Quòd autem hæc omnia fiant ad saporis diversitatem, experimento notabili docemur. Nam percipimus, quòd stiptica qualitas & austeritas sint siccitatis terrestris participes; quam quidem siccitatem à frigore congelativo acceperunt; & quòd itidem deinceps aciditas stipticitatem sequatur, ordine progre-

diendo à terræ ſeu ſpiritus frigore condenſati natura verſus reſolventem ignis & lucis regionem; Deinde adhuc altiùs à cruditate aſcendendo verſus tempe-riem ad pondus ſeu dulcedinem ad ſaporem inſipidum pervenitur,ubi ſtiptica frigoris poteſtas omninò radiis appropinquantis lucis reſolvitur; atque jam tandem ad dulcedinem pertingimus,in qua benefica aëris & Jovis diſpoſitio,& exacta formæ cum materia,ſeu lucis cum ſpiritu,convenientia ſentitur. Atque hæc eſt mediâ via progreſſus inter cruditatem & aduſtionem. Quare ulteriùs progrediendo ad ſalſedinem accedimus,quæ eſt primus aduſtionis gradus,de-inde ad acritatem,& ab acritate denique ad amaritudinem fit tranſitus;à qua ad bilis aduſtionem & nigredinem pervenimus,in cujus actione completa ignis tandem rotatur in terram. Videmus ergo,quod vitriolum congelatum ſtipticitate ſit plenum,& quod oleum ejus,cui ignis violenti portio adhæret,ſtipticam ſuam diſpoſitionem in aciditatem convertat. Videmus etiam,quod vice verſa Sal Tartari aduſtionis amaritudinem quodammodò ſapiat,quod aëris ſeu ſpiri-ritus externi admixtione in oleum converſum,acritatem in ſe habet. Si ergo æ-quali qualitatum,non corporum proportione acidum oleum cum acri illo per-miſceamus, dulcedinem ſatis evidentem inducemus. At verò, ſi portio acidi ſuperet portionem acris,inſipidus ſapor cum quadã ponticitate reſultabit,ſi a-cris,ſalſedo & principium acrimoniæ; Et in his diverſis oleorum actionibus & paſſionibus ſalia producentur diverſarum naturarũ; Videlicet in principio mo-tus ab auſtero guſtum aluminis,in medio ſacchari,atq; in fine ſalis nitri reperie-mus. Edoctus etiam ſum experimento quodam certiſſimo,quòd per liquoris ex aceto,vitriolo & antimonio conflati commixtionem cum aloë hepatica,& eorundem ad furnum panis adhibitionem,Aloës illa omnem ſuam amaritudi-nem perdat atque nihilominus ſuaviter & ſine ullo incommodo corpus,cui ad-hibetur,expurget. Denique docemur,quòd *Olfactus* etiam poteſtas in lucis cum Spiritu commixtæ operatione conſiſtat. Sed hujus actio differt ab actionibus duorum præcedentium *duplici ratione*. Nam *primò*,ut Tactus vis & poteſtas ab-ſolutè inter corporis membranas eſt incluſa,& verſatur circa frigidum & cali-dum;ac porrò Guſtus in linguæ proprietate conſiſtit,& circa diſtinctionem ef-fectuum humiditatis & ſiccitatis operatur;,ſic Olfactus,nec agit neceſſariò cir-ca calidũ & frigidũ,nec circa humidũ & ſiccũ,ſed Spiritus cum luce mixti ſubſtã-tiam reſpicit. Namque odoratorum vapor, ex lucis redolenti Spiritus ſuaviſ-ſimi actione exiliens,non aliter in ſpiritu communi,videlicet in aëre,natat & na-tura ſua inviſibili eum aromatizare ſolet,quàm crocus in aquam limpidam im-merſus,totam aquæ ſubſtantiam ſua tinctura viſibiliter occupare & tingere cer-nitur; aut quemadmodum atramentum in aquam claram infuſum,illam in co-lorem nigrum vertit,ſic enim odores quoque rerum de proprio ſuo ſubjecto in-viſibilem in modum per aërem ambientem expanduntur, illumque ſuavi ſuo odore implent. Atque ita etiam,ſi malus aut fœtidus ſit odor rei,ſimili modo commune medium inficit. Senſus autẽ olfactus eſt hujuſmodi qualitatis in aëre delitescentis index,an ſcilicet illa ſit naturæ grata vel injucunda. Optima igi-tur debet eſſe ſenſus Olfactus diſpoſitio & æqualis ejus lucidæ ac ſpiritualis na-turæ temperie proportio,ut medium odoribus perfuſum optimè ſuſcipere,ſu-ſceptoque eo,de illius in bonitate vel malitia temperie & qualitate rectè judi-care poſſit. Quod autem ad odorum diverſorum naturas attinet, ſciendum eſt,rem odoriferam,quò magis eſt circa lucis eſſentiam & ſpiritus ſeu ætheris ſubſtantiam in qualitate & proportione temperata,eò eſſe ſuaviorem & natu-ræ humanæ jucundiorem;ſiquidem ea aſſimilatur naturæ humanæ, quæ inter omnes aliorum animalium naturas eſt in calido innato & humido radicali tem-peratior & efficacior;ita ut ipſi Dæmones,teſte *Pſello*,humanæ naturæ contactu

artus

artus ſuos gelidos maximè refovere appetant. At verò odores fœtidi fiunt tales ex parte elementi ignis, videlicet propter ſpiritus ſui impuritatem & comburentem lucis naturam. Namque egomet ipſe experientia ſum edoctus, quòd *omnis fœtor ſit ab elemento ignis, cum ſpiritu ſeu aëre impuro mixti:* Deinde etiam aër fœtorem aliquem, ſed minorem quàm ignis, producit propter ſuam impuritatem & immunditiem, quam habet à cæteris elementis. Tota autem ſuavitas, qua anima delectatur, à cœlo profluit, ubi æther cum luce in pace concordi & lancibus atque trutinis Aſtræa pondera & proportiones æquales obtinet; quemadmodum & ipſe in corporum anatomia chymica ſæpiùs cum admiratione ſum expertus. Manifeſtum igitur eſt, quòd omnis fœtor, ſeu odor naturæ humanæ gravis, injucundus atque ingratus ſit ab humido aëreo, vel aqueo impuro & corrupto, per calorem igneum combuſto, atque ita præter naturam. At verò odor ſuavis, bonus atque ſenſui gratus à puro ſpiritu cum calore tali oritur: Terrea verò natura, quatenus eſt frigiditatis conſtringentis fons atque origo, ſenſui huic magis officit, magiſque eum impedit in ſua actione, quàm ut ei ullo modo prodeſſe poſſit. Imò verò & cujuſlibet ſenſus facultati contraria eſt frigiditas, organa potiùs ſtupore afficiens, quàm ullum iis auxilium præbens. Nam omnimodò contraria eſt facultati ſenſuum; quippe quorum perfectio tẽperatam caliditatis præſentiam requirit, qua operentur. Hanc autem auferre ſolet frigiditas ſua prædominatione. Similiter pororum atque organorum dilatatio ad completam ſenſuum functionem requiritur. Atqui frigiditatis eſt, meatus obturare & occludere. Senſus etiam ſpiritus ſubtiles appetunt, quibus velociter & efficaciter functiones ſuas expedire poſſint. Frigiditatis autem eſt, condenſare atque inſpiſſare, quod ſubtile erat, & per conſequens ſenſibus in ſua natura eſt oppoſitiſſima. Hinc ergo eſt, quòd frigiditas pororum obturationem & tunicarum incraſſationem, oculorum cæcitatem inducere ſolet, atque etiam incraſſationem & condenſationem humorum in nervo optico. Lædititidem auditum, obturando organa & inſpiſſando ac deſiccando materiam glutinoſam & torpore atque ſtupore afficiendo membra; unde & Tactui adverſa eſt frigiditas. Obturat etiam nares & naturalem organorum calorem extinguit, cujus virtute ſenſus debebant odores rectè diſtinguere. Guſtui partes linguæ ſtupefaciendo obeſt, cujus beneficio ſenſus hic operari ſolet; & nonnunquam mortificationem & gangrænam faucibus atque gingivis inducere obſervatur. Quibus omnibus rectè intellectis, certum eſt, quòd frigiditas terrea non ſit cauſa odoris ſive fœtidi, ſive ſuavis; ſed ſemper odoratus & olfactus fit propter caloris præſentiam. Et quamvis nonnulli fortaſſis objicient, quod *ipſum opium, cùm ſit frigidum, odorem fœtidiſſimum emittat*, attamen illud non fit propter frigiditatem medicamenti; ſed ab occulta potiùs diſpoſitione calida promanare dignoſcitur. Nam in eodem ſæpè ſimplici qualitates & naturæ contrariæ eſſe animadvertuntur. Verbi gratiâ: *Fumaria ſeu fumus terræ*, quamvis operatione frigida & ſicca ſit, quin tamen amaritudinem ſuam ab igne hauſerit, nemo equidem mentis ſanæ dubitabit. Atque ita ſenſuum exteriorum diſpoſitionibus atque naturis ſatis luculenter, ut nobis quidem videtur, explicatis, finem huic parti breviter imponemus.

CAP. VII.

De facultate naturali & quòd vegetatio omnis fiat ab hepate seu massa Microcosmi aërea.

DE facultate naturali in sanguinis generatione, corporisque partium & elementorum in compositione, præservatione, nutritione, atque in eodem statu sustentatione aliquid in præmissis locuti sumus. Hîc verò ostendemus, quod præcipua corporis vegetandi ratio ab hac hominis interni facultate dependeat. Sciendum igitur inprimis est, quòd omnis corporis vegetatio & multiplicatio tam in animalibus quã in plantis ab aërea procedat dispositione. Neque tamen potest aërea natura hoc præstare per se, nisi à superioribus tam Macrocosmicis, quàm Microcosmicis adjuvetur. Nam facultas naturalis secundùm Astrologorum sententiam à Luna & Venere præcipuè gubernatu, quippe quæ vim & spiritum naturalem, vegetativum & genitalem augent fovéntque; quibus etiam Jupiter in sua dispositione mirificè in tali opere se jungit, quatenus est humidus & calidus in gradu temperatissimo. Nos verò experientia notabili instructi, solis operationem præ omnibus aliis, tam vegetatione quàm multiplicatione, locum in hac facultate possidere deprehendimus. Nam in cujusdam admirabilis nutrimenti vegetabilis anatomia aquam per se superfluam vidimus, quæ in vegetabili illo erat loco urinæ, vel ut sanguinis serum in homine; Deinde aërem tenuissimum observavimus, qui longè aliter se habebat, quàm ipsa aqua, & tamen liquidam possidebat formam, ad salis oleaginei naturam magis vergentem; eratque familiaris tam cum ipsa aqua propter suam humiditatem, quàm cum igne propter suam caliditatem. Unde facilimè se jungebat cum utroq; extremo; dum tamen ignea pars cum aqua nunquam conjungi potuit. Atque sic inde fiebam certior, istud vegetabilis internum esse ejus aërem; quem ubi levissimo igne volatilem reddidi, observavi, ipsum instar grandinis in salem albissimum in summitate vitri conversum atque congelatum; qui tamen sal albissimus desubitò caloris appositione seu minimo calore in oleum aureum dissolutus est. His ergo obiter instructus sum, quod aër mundanus sit aqua quasi sicca, quæ si congeletur, nil præterquàm sal sit. Hujus etiam rei experimentum in *salis petræ* observatione declaratur; qui secundum omnium Philosophorum atque Chymicorum sententiam nihil aliud est, quàm *aër congelatus*. Residuum autem istius aëreæ partis, quod in sal non congelabat, in liquorem album crystallo similimum deorsum in vas recipiens descendebat. Sed video mihi jam tum audire vos susurrantes in hæc verba: Quid ex hoc? *Quomodò multiplicativam & genitalem proprietatem in aëre, aut in hoc liquore inesse dicis, si eum aëream plantæ naturã esse concedamus?* Cui vestræ petitioni *respondeo*, quòd tanta sit vis magnetica inter naturam istius laticis albi & naturam solis, ut ipse etiam solo aspectu & intuitu naturam vivificam atque tincturam multiplicativam à sole & cœlo sibi attrahere absque omni controversia soleat; quod quidem nos hisce oculis non sine admiratione insigni conspeximus. Namque exposito solis radiis humore isto, qui erat instar albæ aquæ limpidissimæ, spacio paucarum horarum percepimus, ipsum attraxisse tincturam & rubedinem tantam à solari facie, ut etiam rubino factus esset rubicundior. Ex quibus evidenter deprehendimus multiplicationem granorum & seminum, ejusque rationem consistere in

natura

natura aërea,& quòd hic humor granorum in terra,per putrefactionem à ſuis vinculis liberatus,poteſtatem habeat attrahendi ſibi magnetica quadam virtute multitudinem radiorum vitæ,attractosque retinendi. Nam ingens videtur eſſe amor inter naturam hujus limpidiſſimi liquoris patientis & lucis vivificæ ſolis agentis: Unde credo fabulam iſtam inter *Apollinem & Nympham Syringam* inventam fuiſſe. Hincergo fit,ut ex unico grano multa oriantur,videlicet,quoniam multæ vitæ ſcintillæ in unum vehiculum aëreum contrahuntur. Sed forteſſe meras haſce imaginationes eſſe,atque à rebus necdum ſatis explicatis dicetis. Audiatis igitur,quæſo,ampliorem hujus naturæ vegetabilis demonſtrationem & profectò rem,niſi oculis propriis eam vidiſſem,vix mihi ipſi veriſimilem. *Quidam Gallus mecum hic Londini degens,cui nomen erat Palmarius,partem hujus liquoris,magis fæculentam & impuram in ollam ſatis amplam repoſuit,illamq; lamina ferrea itidem ampla obtexit:* Ut *autem nonnullis diebus elapſis,laminam forte fortuna reſpexit,effectum hujus liquoris admirabilem obſervavit;meq; cum admiratione ad locum convocans,laminam mihi indicavit,cujus faciem ſuperiorem ex omni parte infinitis quaſi ſtipulis ferreis,ſurſum ex lamina* (haud dubie virtute vegetativæ in liquore iſto naturæ) *quaſi ex terra in forma ſegetis lamina iſta tectæ,exſurgentibus repletam vidimus,quarum altitudo erat quaſi dimidii pollicis.* Unde manifeſtum eſt,quanta vegetationis virtus fuerit in hac natura aërea,quippe quæ ipſius etiam metalli naturam tali modo ad quandam vegetationis diſpoſitionem alterare voluit. Nec ſatis erit,ut quis dicat hanc fuiſſe potiùs vegetabilis illius quintam eſſentiam ſeu ætheream ejus portionem, quàm aëream; quoniam invenimus illius naturam abſolutè inter aquæ & ignis diſpoſitionem poſitam,& cum utroque extremo convenientem,& prætera aliam in eo vegetabili naturam conſpeximus multis gradibus aëreæ anteponendam,quam veram non ſolius lucis,vel ejuſdem Spiritus,ſed utriuſque ſimul portionem extitiſſe deprehendimus;quippe quæ erat limpidiſſima,radiis ſolaribus pleniſſima,nec mobilis,niſi calore & violentia colliqueſcens exagitaretur. Atque hæc procul dubio erat illud naturæ balſamum, cujus glutine elementa ad vegetabilis compoſitionis exiſtentiam in pace conglutinantur,vitamque & motum accipiunt;cui quidem prædicta pars aërea videbatur concatenatione magna in compoſitione uniri. Nec ſanè potuit ulla fieri ſpecierum multiplicatio abſque hac natura,quippe quæ toti & cuilibet cõpoſitionis parti vitam diſtribuit. Atque hinc fit,ut Sol ſit parti aëreæ ita familiaris, quatenus ſcilicet ea de hujus quintæ eſſentiæ natura participat. Ex his igitur patet,quænam alimenti pars ad hepatis,ſanguinis & partium ſolidarum compoſitionem,ac in habitu convenienti præſervationem conferat,& quæ ad vitalis in anima facultatis ſuſtentationem requiratur. Ætherea enim pars ad cordis thalamos per diapedeſin & alios meatus ei convenientes tranſmittitur, quæ arteriis pabulum vitæ neceſſarium ſubminiſtrat. Ignea alimenti portione impletur ciſta fellis: Aërea ante deſcripta quaſi tota in ſanguinem venoſi generis,virtute operativa ipſius hepatis,transformatur. Aquea pars craſſior & impurior per renes colatur & ſecernitur à maſſa ſanguinea & ad veſicam transfertur. Terrea autem portio magis inutilis partim in prima concoctione à ventriculo per inteſtina vehitur, atque facultate expultrice evacuatur, & partim in venoſo genere reperta in lienem excluditur. Maſſa denique tota ſanguinea, cujus major pars eſt de natura aërea(quoniam hepar,quod eſt fons ſanguinis, reperitur eſſe conſtitutionis aëreæ)habet in ſe aliquid magis ſubtile & electum ex quatuor elementis,quo artus atque membra corporis univerſa quotidie nutriri & foveri cognoſcuntur. Nam facultas naturalis ſumma cum diſcretione cuilibet membro ſecundùm ejus nobilitatem ſui laticis portionem tribuit: Unde aliis puriores hujus partes,aliis verò groſſiores ſecundùm eorum naturalem

compoſitionẽ diſtribuere obſervatur; videlicet quintam ejus eſſentiam cordi, aëream ejus diſpoſitionem hepati, pulmonibus & partibus ſimplicioribus, carni portionem ex elementis bene proportionatam, nervis & tendonibus aqueam cum terrea, & denique oſſibus abſolutè terream, ſed benè depuratam. His igitur mirabilis facultatis naturalis diſpoſitio & operatio, tàm in vegetatione, quàm in multiplicatione explicatur; & quod facultas hæc naturalis non plus poſſit abſq; benevolo animæ vitalis aſpectu, quàm Luna ſine radioſa ſolis præſentia, & quòd nulla multiplicatio aut generatio fiat à ſolo homine, aut alio animali, aut planta; ſed quòd omnem vim habeat à cœlo; videlicet à Luna, Venere, Jove, & præcipuè ac præ omnibus à Sole, utpote à quo etiam cæteri Planetæ habent ſuum eſſe; Et per conſequens (contra ſtultas nonnullorum opiniones) quòd nulla generatio fieri poſſit, niſi anima vitalis à cœlo per aërem deſcendat & per aërem corpori incluſum infundatur.

CAP. VIII.

De rebus naturalibus in genere, quæ juxta Philoſophorum & Medicorum opiniones ad duplicis hominis conſtitutionem requiruntur.

HOmine jam interno in externo ad eum modum, quo dictum eſt ſuprà, circumſepto, & ambobus hominibus ſimul junctis, unumque hominem conſtituentibus, qui de utraque natura participat, hominemque partim mortalem & partim immortalem reddit, conveniens eſſe videbitur, hujus hominis ex duobus compoſiti naturam, ſeu res naturales in eo contentas, ita atque tali modo deſcribere, ut duplici ejuſdem compoſitionis rationi correſpondeant. Dicimus igitur juxta *Galeni*, *Avicennæ*, *Raſis* atque aliorum opiniones, quòd res naturales ad duplicem hominem pertinentes ſint *novem*, videlicet: Aut [a] *principia*, ſcilicet, ſumma caliditas, ſumma frigiditas, ſumma humiditas, & ſumma ſiccitas, per ſe ſine omni materiæ ratione conſideratæ. Nam ſi materiæ ineſſent, facerent elementa. Rationem autem harum qualitatum ſimplicium in *primo libro Tractatus noſtri Macrocoſmici* reddidimus, ubi declaravimus, *caliditatem* fuiſſe lucis actionum & motus effectum; *frigiditatem* autem, tenebrarum ſeu materiæ comitem; *humiditatem* intermediam qualitatem eſſe diximus, à mutua caliditatis in frigiditatem actione, & frigiditatis reſiſtentia procedentem; *ſiccitatem* denique demonſtravimus nihil aliud eſſe, quàm humiditatis abſentiam. Unde in locis intermediis non reperitur, ſed in extremis tantùm cum qualitatibus, agente ſcilicet & patiente.

Aut [b] *elementa*, ut ignis, aër, aqua, terra, quæ per exceſſum etiam dicuntur calidum, frigidum, humidum, ſiccum. De quibus itidem in *Tractatu & libro ſuprà allegato* copioſè locuti ſumus.

Aut [c] *humores*, qui ſunt vel [d] *naturales*; & illi quidem aut *primarii*, ut *bilis flava*, cujus complexio eſt ignea; *Sanguis*, qui aëreæ eſt complexionis; *Pituita*, quæ aqueæ; & *Melancholia*, quæ terreæ eſt complexionis: aut *ſecundarii*, ut innominatus, alimentarius, carniformis & primogenitus, ex quorum abſentia oriuntur quatuor ſiccitatis genera: Vel [e] *non naturales*, cujuſmodo ſunt [f]. Bilis non naturalis, vitellina, porracea, æruginoſa, iſatidis cœrulea; [g] Pituita non naturalis, qualis

[a] 1. *Gal. de nat. hum.* 19. & 1. *de Elem. ſecũdùm Hipp.* cap. 6.

[b] *Gal. de Elem. Avic. prim. pr. d.* 2.

[c] *Gal. lib. de Atrabil. de nat. hũ.*

[d] *Gal. com.* 1. *de hum.*

[e] *Gal. com.* 1. *de hum.*

[f] *Gal. com.* 2. *de nat. hum.*

[g] *Avicen. prim. pr. d* 4.

qualis est vitrea seu cruda, dulcis, acida & salsa,[h] atra bilis non naturalis, acida, radens, & quæ est adusta pituita. Nam quamvis *Avicenn. prima princ.* sex faciat melancholiæ species, nos tamen eas cum nonnullis aliis convenienter ad tres reducimus.

Aut[i] *corpus*, quod *Galenus* dividit vel in *salubre & insalubre*, atque *utrumque* facit, aut *simpliciter tale*, idque vel *semper*, vel *utplurimùm*, atque tùm vult, quòd utrumque sit vel exquisitum, exquisitius, exquisitissimum, aut nunc vel hoc instanti tale, videlicet salubre vel insalubre. Vel in neutrum, hoc est, nec salubre nec insalubre, per negationem extremorum aut per participationem extremorum simul & quidem æqualiter & inæqualiter, vel successivè.

Aut *partes*[k] vel *similares*, aut *ex natura rei*, cujusmodi sunt fibræ, membranæ, panniculus, caro simplex, adeps, ossa, cartilago, ligamentum, nervus, medulla, aut *sensus judicio*, ut venæ & arteriæ, aut[l] *ex sanguine* factæ, licet in se exangues sint, ut, os, cartilago, arteria, vena, nervus, adeps, glandula, membrana, medulla; Vel[m] *dissimilares*, quæ sunt aut *instrumentales*, ut manus, pectus, pes, &c. aut *ipsum instrumentum*[n] *principale*, ut cor, cerebrum, hepar, testes, [o] *ministrans*, ut arteriæ, nervi, musculi, venæ, vasa seminaria, tam præparatoria, quàm delatoria; *per se regens, & non regitur*, ut ventriculus, intestina, lien & renes; [p] *nec regens nec regitur*, ut os, ligamentum, membrana, cartilago, glandula, pinguedo.

Aut *temperamentum*[a] *temperatum*; hocque vel[b] ad *justitiam*, seu in singulis generibus, vel ad *pondus*, seu simpliciter intemperatum: estque vel[c] *sanativum*, quod, intra sanitatis terminos comprehensum convenit cum temperamento temperato ad justitiam; vel *morbificum*, quod excedit limites sanitatis. Atque hæc quatuor temperamenta considerantur vel in *qualitatibus primariis* cum materia & sine ea,[d] vel *in quatuor temporibus anni*,[e] vel *in quatuor ventis*,[f] vel *in septem ætatibus*,[g] vel *in qualitatibus secundis*, quæ sunt visibiles, audibiles, tangibiles, odorabiles, gustabiles,[h] vel *in saporibus*, quorum alius est astringens, alius austerus, alius acerbus, quartus acidus, quintus dulcis, sextus amarus, septimus salsus, & octavus acris, vel in medicamentis simplicibus.

Aut *virtus*, quæ est *triplex*, videlicet, vel[i] *animalis* in cerebro, atque hæc est vel[k] *sensitiva* visus, auditus, odoratus, gustus & tactus[l] vel *motiva*, quæ facit motum voluntarium in universo corpore; vel[m] *princeps*, videlicet sensus communis & imaginativa virtus in primo vẽtriculo, æstimativa, cogitativa & ratiocinatrix in secundo, & memorativa in tertio & posteriori. [n] Vel *vitalis* in corde, quæ per arterias dispersa, motum producit vitæ necessarium, qui quidem motus à motu animali multum discrepare videtur eo, quod involuntarius est, & continuus, tùm etiam, quia diversis utitur organis. Nam virtus animalis ad motum suum voluntarium & pro voluntate intermissum, utitur nervis & musculis pro suis instrumentis. Vitalis verò arteriis, quemadmodum & naturalis venis, vel[o] *naturalis* in hepate, quæ est Aut[p] *primaria*, eaq; vel *nutritiva* per appositionem, unionem & assimilationem, cujus defectu Atrophia, Anasarca & Morphæa provenire solent; vel *augmentativa* in longum, latum & profundum; vel *generativa* per *immutatricem*, quæ semen deducit, & per *formatricem*, quæ deductum semen format. Aut[q] *secundaria*, quæ est primarum ministra, & est vel *attractrix* per fibras rectas, vel *retentrix* atque concoctrix per fibras obliquas, vel *expultrix* per fibras transversas.

Aut *actio*, tàm[r] *voluntaria* sive animalis, quæ est[s] vel *ad aliquod tempus*, ut respirare, egerere, mingere, [t] vel *ad semper*, eaq; est *triplex*, videl. sensatio, motio, quæ actuosa dicitur, & princeps, imaginatio scilicet, ratiocinatio & memoria; quàm[u] *involuntaria*, quæ est vel *vitalis*, & consistit aut *in cordis*[x] *dilatatione tantùm* cujus effectus sunt, lætitia, spes, confidentia, amor, misericordia, humanitas

[y] *aut*

h *Avicen. prim. pr.*
i *Gal. 1. artis parvæ.*
k *Gal. de Elem. c. 8. & de diff. morb. c. 3.*
l *Gal. 2. de nat. fac.*
m *Gal. de Elem. c. 8.*
n *Gal lib. de art cur ad Gal.*
o *Avicen. prim. pr. d. 6.*
p *Avicen. ibid. doc. 5. cap. 1.*
a *Gal. 2. de Temp. c. 1.*
b *Gal. de diff. feb.*
c *Gal. lib de diff. feb.*
d *Gal. lib 1. de Temp. cap. 4.*
e *Gal 3. de hum.*
f *Gal. 2. Temp. c. 2.*
g *Gal. 1. de Elem c. 9.*
h *Gal. 5 de simpl. med. fac. cap. 26.*
i *Gal. de symp. diff. cap. 3.*
k *Gal. de simpl. diff. cap 3.*
l *Avicen. prim pr c 6.*
m *Gal. de simpl. diff. cap. 3.*
n *Gal in sympt. de puls. c. 34.*
o *Gal. lib. de nat. fac.*
p *Gal. ibidem Avic. prim pr. cap. 2. 3.*
q *Avic. ib. cap. 3.*
r *Gal. de loc. aff. & diff. simpl.*
s *Gal. de diff. respir. c 5. & 6.*
t *Gal. de sympt. diff. cap. 3.*
u *Gal. de loc. aff.*
x *Gal 1. de diff. puls.*

y Gal. ibid. Avic. secund. prim. doct. 3. sum. 2. l. 2. 3.

y *aut in ejus contractione & dilatatione* simul, quæ systole & diastole dicitur, ex cujus motu vario pulsuum diversitas oritur; quæ consistit in tempore, unde pulsus creber, sive velox tardusque dicitur, vel in tribus dimensionibus, unde dicitur, longus, brevis, latus, strictus & subtilis, altus & elatus, profundus, occultus & submersus, magnus atque parvus; vel *in robore virtutis seu in percussione venæ ad digitos*; sic pulsum vocamus vehementem & fortem, debilem & languidum; vel in *corpore arteriæ*; atque ita dicimus pulsum esse durum aut mollem; vel *in primis qualitatibus*; quo modo pulsum considerando, eum calidum, frigidum, humidum & siccum dicimus, vel *in plenitudine arteriæ*; atque ita plenus dicitur pulsus vel vacuus; vel *in tempore quietis*; atque ita creber appellatur, spissus & frequens, aut rarus, resolutus & lapis; vel *in rhythmo*; atque tunc nuncupatur talis motus arhythmos & eurhythmos; vel *in æqualitate vel inæqualitate*, hocq; vel in pulsu uno, & tunc dicitur æqualis, dispar & inæqualis, vibratus & dicrotus, crapizans bis feriens, seu bis pulsans, innuens, circumnuens, intercurrens; vel in pluribus pulsibus & dicitur collectivus; estque talis motus vel deficiens seu intermittens & interceptus, sorricinus, mutilus decurtatus, deficiens decurtatus, atque decurtatus reciprocus; vel in compositione; & tali modo pulsus dicitur undosus, vermiculans, formicans, hecticus seu tremulus, convulsivus atque serratus. De his autem copiosè tractat *Gal. 1. de caus. puls. cap. 5. 6. Et lib. 1. de præsag. ex puls. cap. 3. Et 2. de dignosc. puls. cap. 2. & lib. 3. de differ. 3 cap. 5.* Imò verò lege omnes hos *Galeni* libros, videlicet *de diff. puls. De dignosc. puls. De caus. puls. De præsag. ex puls. De puls. ad Tyron. De synops. puls. &c.* Aut in *cordis* z *contractione tantùm*; cujus effectus sunt tristitia, desperatio, metus, odium, invidia, ira, furor, verecundia, &c.

z Avic. de cord. cap. 2.

Vel a *actio involuntaria est naturalis*, eaque aut *secundaria*, videlicet attractio, retentio, alteratio, expulsio; aut *primaria*, videlicet, nutritio per appositionem, unionem & assimilationem, auctio in longum, latum & profundum, generatio per immutationem & per formationem. Atque hoc modo breviter per epitomen ista tradidimus, & succinctè Medicorum de novem rerum naturalium speciebus, duplicem hominis compositionem concernentibus, opiniones proposuimus. In capite verò sequenti principia nostra circa compositionem humanam, ejusque elementa, humores, corpus, virtutem atque actiones secundùm nostram intentionem explicabimus.

a Gal. de Nat. fac. Avic. prim. prim. doct. 6. cap. 2. 3.

CAP. IX.

De principiis nostris Microcosmi, & quomodò tam cum principiis divinarum literarum, quàm cum intentionibus omnium Philosophorum & Chymicorum conveniant?

JAm porrò demonstrabimus, quomodò hæc nostra doctrina seu Philosophia in omnibus tum Theologorum, tum etiam Philosophorum & Medicorum veterum opinionibus in physiologiæ humanæ descriptione consona sit & conveniens; ac primùm quidem, methodicè progrediendo, à principiis omnium primariis exordiemur. In *primo* igitur *primi nostri Tractatus libro*, ubi de principiis egimus, luculenter declaravimus, quod omnium rerum principia sint Tenebræ, Aquæ seu Spiritus intermedius, & Lux; diximusque, tenebras esse deformitatis originem & privationis formalis causam immediatam, declarando, eas non esse merum accidens, sed pro re quadam non imaginabili tenebris obruta accipiendas esse; quæ quidem videbatur esse inter aliquid & nihil. De talibus *tenebris AEgyptiacis* loquebatur Moses in Exod. quas *palpabiles* vocavit. Erãt ergo hæ

tenebræ

tenebræ quaſi velamẽtum rei vix imaginabilis & omnino informis. Hoc agnovit *Moyſes Geneſ.* 1. quando dicit, quod tenebræ fuerint ſuper faciem abyſſi. Per terram etiam inanem tenebras omni luce informante deſtitutas intellexit; ex quibus mediante luce, terra germinans, vireſcens & fertilis tertio die creata atque repercuſſiva lucis virtute in machinæ centro producta fuit. Hîc ergo veram habemus materiam primam Peripateticorum deformitate amictam. Hîc luce clariùs videtis, tenebras eſſe eorum principium per accidens privationem rebus inducens. Hîc etiam Platonicæ hylæ myſterium, quod ſomnio comparaverunt, diſcernere poteſtis; at verò Spiritus Domini, quem *Mercur. Triſmeg. Pimand.* 1. *Deum ignis* appellavit, ſeipſum in tenebris revelans; *Tibi*, inquit *Pſalmiſta*, *tenebræ non ſunt tenebræ, ſed nox eſt tam clara tibi, quam dies.* Tenebrarum tegumentum diſcuſſum eſt, & deorſum obliqua revolutione reverberatum ad fabricæ centrum; atque ita illud informe, quod in tenebris erat occultum, & forma omni carens, nunc lucis pulchritudine decoratum, appellatur nomine aquarum ſeu ſpirituum. Unde immediatè poſtquàm dictum eſt, quòd tenebræ fuerint ſupra abyſſum, perhibetur abyſſus illa in aquam eſſe converſa per præſentiam lucidi fontis Spiritus. Unde ſcriptum eſt: *Et Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas.* Hîc ergo habemus materiam ſecundam *Ariſtotelis* & ſpiritum univerſum *Platonicorum*, &c. Habemus etiam formam formarum, videlicet Spiritum divinum, & lucem ab ejus ſola præſentia primo die creatam, cujus virtute & aſſiſtentia omnia ſunt informata, & in actum deducta. Quibus luculenter ſatis explicatur, quòd tria noſtra principia ſint illa ipſa, quæ *Moyſes* diſertè nominavit, videlicet tenebræ, aquæ ſeu ſpiritus, & lux; & proinde quòd ea ſint efficaciſſima & infallibilia, utpote cum quibus omnia omnium Philoſophorum principia convenire obſervantur. Quæ enim alia ſunt *Ariſtotelis* principia quàm hæc noſtra, ſeu potius *Moſaica?* Quid enim aliud *materia* ejus *prima*, quàm *abyſſus* (quare eam dixit hylam) & *privatio* ejus ſeu *materiæ deformitas*, quam vocavit *tenebras?* Quid ejus *materia ſecunda* præter illam, quam ipſi Philoſophi cum Moyſe agnoverunt eſſe *aquam?* Quid ejus *forma*, cujus virtute, ut ipſe fatetur, materia prima & potentialis in ſecundam & actualem reducitur, (unde eam etiam actum primum vocavit) præterquàm *Spiritus divini* fructus, ſeu effectus, ſeu lux primo die creata? Hoc idem etiam eſt *hyle Platonica*, quod abyſſus Moſaica, & idem ejus *idæa*, quod Spiritus radii; idemq; porrò ejus *Spiritus intermedius*, quod aquæ, quibus Spiritus Domini incubabat. Quòd autem ad rerum principia ſecundaria omnia attinet, nonne ab hiſce primariis illa per conſequentiam deſcendunt? *Galenus* & *Hippocrates* quatuor ſummas qualitates fecerunt principia. Quomodò autem hæ à noſtris principiis actione diverſa promanent, antea in *tractatus primi libro primo* declaravimus; videlicet caliditatem ex lucis effectu, frigiditatem ex hylæ gremio & aquarum centro, humiditatem ab actionibus & paſſionibus intermediis prodiiſſe diximus; ſiccitatem verò oſtendimus nihil aliud eſſe, quàm humiditatis abſentiam. Unde, quia humiditas in loco intermedio invenitur, neceſſe eſt, ut ſiccitas incolat utrumque extremum. Poſtea etiam ipſa quatuor elementa, à dictis qualitatibus orta, vocant principia corporis humani. Quæ quidem nos rectius in tria reduximus, ſumendo integram humiditatis ſphæram cum *Arteſio* & *Avicenna*, pro unico ſolo elemento & duo extrema pro duobus cæteris. Diximus etiam, quòd elementa in ſua ſubſtantia nihil aliud ſint, quàm aqua; quæ groſſior aut tenuior facta propter lucis majorem aut minorem præſentiam (nam major lucis portio magis ſubtiliat, minor verò minùs) differentias diſtinctas producit in ſua maſſa, quæ elementa dicuntur. Deinde groſſiora adhuc principia nominaverunt ex elementis facta, ex quorum unione corpus humanum conflatur, videlicet quatuor humores; quos itidem quoque

nos in tres, ſecundùm elementorum diſcrimen contraximus, videlicet, ut elementorum materia erat aqua ſeu ſpiritus, ſic humorum materia erat chylus; atque ut materiæ elementaris nimia calefactione igneum elementum productum fuit, ſic etiam nimia chyli concoctione bilis generatur. Unde videmus, quòd homines hepate calido præditi aptiores ſint ad bilis procreationem. At verò ſi nimiùm aduratur, in terram revertitur non minùs, quàm lignum in carbones & deinde in cineres. Unde ex eadem ſphæra habemus ignem & terram. Nam in elementari rotatione & circulatione, ignis cum terræ ſiccitate convenit. Eſt tamen & terra ſimplex in ſua natura, quæ naturalem melancholiam & ſanguinis fæcem producit; quæ verò groſſior, frigidior & crudior eſt, aquæ animalis portio. Atque ita habemus bilem naturalem ſeu flavam & melancholiam naturalem, atque illam, quæ ex bile aduſta inter humores animales numeratur. Sphæra autem media magis aut minus participat de utroque extremo. Eſt tamen ex vera natura ſphæræ humiditatis. Nam pituita aquæ refertur, quæ ob ſuam propinquitatem cum terra crudior atque frigidior eſt; ſanguis verò, aëri comparatus, maturior eſt & magis coctus, quatenus bili ſeu elemento ignis comparatur. Tota ergo humorum maſſa univerſo elementorum Spiritui aſſimilatur, ſphæraque intermedia à ſenſibili utriuſque humoris extremi actu non aliter producitur, quàm ſphæra humiditatis ab actione frigoris terreſtris & caliditate elementi ignis. Nam frigiditas è terra, ut actionibus ignis occurrat, exiliens, ſua diſpoſitione frigida & ſicca atq; congelativa in media via inter ignem & terram, reſiſtit actionibus ignis deorſum deſcendentibus. Ignis verò calor diſſolutivus liquefaciendo & relaxando vim frigoris congregativam, in ſpiritu ſeu aqua intermedia operantem, reſolvit ipſam in quendam madorem, qui ſecundùm magis vel minùs in ſpiſſitudine relinquitur, pro majori vel minori ſua appropinquatione ad alterutrum extremum. Cæterùm, quoniam hîc radiorum caliditatis & ſpirituum condenſorum frigiditatis concurſus fit in ipſo quaſi centro inter ignem & terram, idcircò evenit inde, ut verſus inferioris aëreæ regionis peripheriam nubes aſſiduè congregari videamus. Hæc ergo eſt vitæ cauſa, videlicet caloris actio in humore ad impediendos frigiditatis inſultus cõgelativos, qui, ſi dominium habuerint, mortificationem ſecum adferent, ut in gangrænæ malo commonſtratur. Atque hinc fit, ut calidum innatum ſemper comitetur humidum radicale. Nam ſine calido humidum facilimè præſentia frigoris congelabitur, quæ eſt cauſa mortis. Nam ut calor eſt cauſa motus & vitæ; ſic è converſo frigus eſt cauſa quietis & mortis: Ut autem lucis & tenebrarum effectus ſe habent in Macrocoſmo, ſic etiam itidem ſe habent effectus animæ & corporis in Microcoſmo. Nam animæ præſentia & actu caloris ejus, ſanguis fit fluidus, ejus verò abſentia congelatur, motuſque omnis tollitur. Similiter, ut aqua à tenebris derivata eſt, ex qua conflata ſunt elementa, ſic etiam à corpore omnium humorum materia orta eſt, unde ſubſtantiam corpoream & viſibilem habet. Hinc ergo corporis ſanitas & infirmitas, vita & mors, ab humoribus procedit, eorumque ſucceſſione membra corporis oriuntur & nutriũtur. A caloris facultate bonæ corporis virtutes & actiones oriuntur, tàm voluntariæ, quàm involuntariæ, quæ è converſo à frigoris dominio depravantur. *Verbi gratiâ.* Animales actiones congelativa frigoris facultate corrumpuntur, ut in paralyſi, catoche, apoplexia & hujuſmodi aliis. Spiritus vitales tetris melancholiæ vaporibus inquinantur, corque contrahitur; unde triſtitia, metus, ira, deſperatio, cordis tremor, ſyncope, & multa alia hujuſmodi prava accidentia inducuntur. In parte naturali per frigoris malitiam, facultas attractiva, expulſiva & concoctrix læditur, membraque atrophia, hydrope & infinitis aliis infirmitatibus afficiũntur. Sed ad principia noſtra redeundo, videmus, quòd ab illis ad homi-

hominis compoſitionem oriantur tria principia, ab omnibus tàm Theologis, quàm Philoſophis, Medicis & Chymicis approbata; videlicet *corpus, ſpiritus & anima*, ac ſi quis diceret, *terra, aër & ignis*, vel *tenebræ* (ex quarum congerie terra eſt, & ex terra corpus, uti ſuprà demonſtravimus) *aqua* ſeu ſpiritus tenebris exutus, & *lux* ſpiritum informans atque in eo habitans. Nonnulli etiam hæc tria in duo contraxerunt, videlicet in *animam & corpus*. Et tunc appellationi animæ ſpiritum incluſerunt, qui ſemper eſt animæ vehiculum; unde animam ejus ſpiritum vocaverunt. Sed quid jam tandem de *Paracelſi* principiis cenſendum ſit, uno verbo dicemus, &, quòd cum noſtris etiam conveniant, breviter oſtendemus. Ipſe tria rerum omnium poſuit principia; videlicet, *Sal, Mercurium & Sulphur*. Quæ, ſi diligenter rem conſideremus, ex noſtris principiis immediatè effluere atque promanare percipiemus. Nam ex terræ ſeu tenebrarum centro ſal extrahitur, & terræ cum igne mixtæ refertur; Sulphur verò ſeu rerum anima & tinctura, à luce, tanquam animarum, tincturarum & vitarum origine procedit; Mercurius autem partim de ſale & partim de igne participans, ſpiritui intermedio non ineptè aſſimilatur. Nam aërem univerſalem Macrocoſmicum ſecundùm ſuam materiam eſſe ſalem petræ, ſuperiùs probavimus, & ſecundùm formam ſuam nihil aliud eſſe, quàm ignem dilatatum, & ubique per orbem Macrocoſmicum expanſum. Unde ejus pars ſuperior in infima mundi regione dicitur *ignis*, ejus verò totum in regione media dicitur *æther*, quaſi *æthaër*, id eſt, *igneus ſpiritus*, & porrò ejus totum in ſuprema regione, per excellentiam vocatur *empyreum*, hoc eſt, *totum quaſi lucidum atque igneum*. His igitur manifeſtè, ni fallor, explicatur, tùm quòd hujus noſtræ Philoſophiæ principia cum omnibus aliis tàm Theologorum, quàm omnis generis Philoſophorum opinionibus conveniant, & quòd præter lucem, ſpiritum atque tenebras ſeu terram non ſint aliqua alia principia naturalia excogitanda; tùm etiam, quòd hæc tria in ſua diſpoſitione referantur ad illa tria principia infinita, & increata unius eſſentiæ; tùm denique quòd unumquodque horum creatorum principiorum habeat reſpectum ad triplicem dierum primorum creationem; videlicet lux, ad primam, indicans Deum, cujus imago lux erat, fuiſſe ante omnia: Deinde ſpiritus ſeu aquæ, ad ſecundam, in quarum medio firmamentum, quod cœlum nuncupatur fuit poſitum: Tertia die terra ex tenebrarum congerie ad opificii centrum conglomeratarum facta eſt: Atque tùm immediatè ex his principiis corpora compoſita ſunt producta; videlicet herbæ viventes, ſemen proferentes, & arbores ſeu plantæ, fructum juxta genus ſuum producentes. Imò verò ante horum principiorum productionem ipſæ ſtellæ erraticæ cœli non fuerunt creatæ; quoniam eorum craſſum ex terreo ſubtili factum fuit. At verò *Angeli atque Intelligentiæ*, quatenus ex ſimpliciſſimo ſpiritu & luce primo die in cœlo empyreo creatis producti ſunt opus non habuerunt, ut tertii principii ortum ad ſuam exiſtentiam expectarent; quare *primo die fuerunt creati*. Omnes autem creaturæ mundi viſibilis trium principiorum prædictorum opem ad ſuam exiſtentiam requirebant; inter quas hominem, nobiliſſimum illud ſubjectum, quod præ manibus noſtris habetur, præcipuè nominamus, qui ex corpore (quod ſacræ Scripturæ in multis locis terram & tenebras appellarunt) triplici ſpiritu intermedio, & anima ſeu lucis proportione itidem triplici, tribus Macrocoſmi regionibus correſpondente, componitur. Atque ita humanæ creationis rationem breviter propoſuimus & declaravimus.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER X.

De triplici animæ in corpore visione.

CAP. I.

De primo genere visionis, qua videlicet anima res corporales percipit per sensum; & quomodò in hac sua visione aliquando decipiatur?

TRia *visionum in anima esse genera* ab effectu infallibili animadvertimus; quorum *primum* est *corporale*, quo per corporis sensus corpora rerum colorata eorumque dimensiones & alia sensibus obvia percipiuntur. Nam quamvis substantia & conditio animæ sit invisibilis, & per consequens invisibiliter in corpore maneat; attamen ipsa è corpore prospiciens & invisibiliter quasi egrediens, per corpus corpora videt, videlicet cœlum & terram atque creaturas in iis, oculis nostris conspicuas. Atq; hæc animæ visio, mediantibus corporis sensibus externis, perficitur. *Secundum* visionis in anima *genus spirituale* est, quo corporum similitudines spiritu solummodò, & non ratione seu mente, cernuntur. Quicquid enim materiale est, & tamen corpus non est, illud rectè meritoque spiritus dicitur. Idcirco quadam vi occulta & spirituali ita rapitur anima, ut loco corporum expressas eorum similitudines, tanquam in speculo videat. *Tertium* visionis *genus* est *intellectuale*, quo res illæ, quæ nec corpora, nec corporum formas habent, conspiciuntur; quales sunt, ipsa mens, Deus, justitia, sapientia & omnis animæ affectio bona. Nam visione intellectuali nunquam fallitur anima. Aut enim intelligit anima, & verum est, quod intelligit; aut si verum non est, non intelligit. In visione verò corporali quàm sæpissimè errat & fallitur anima, secundùm vetus illud & verum axioma Philosophorum; *sensus fallitur circa proprium & verum objectum, cum in ipsis corporibus fieri putat, quod videtur apparere in phantasia.* Verbi gratia. Navigantibus videntur terra, civitates, arbores & similia moveri; similiter in terra firmè consistentibus sursumque cœlum intuentibus

bus videntur ſydera ſtare; quæ tamen omnia ab ortu in occaſum, & è converſo moveri diligens homines docuit obſervatio. Porrò etiam divaricatis oculorum radiis, res una duplam habere formam videbitur, & in aqua baculus fractus apparebit, & multa id genus alia. Imò verò inter omnes alios ſenſus maximè *viſus*, quamvis præſtantiſſimus, decipitur. Nam videmus in ſpeculo aliquando majùs idolum, aliquando minùs & nonnunquam æquale; ſimiliter in alio dextra videbitur eſſe ſiniſtra, & è converſo; ſic etiam quod ſurſum eſt, deorſum ſe habere videbitur, & vice verſa. Aliquando idolum apparebit extra ſpeculum, ut in concavis probatur; aliquando verò intra ſpeculum; Et in uno itidem ſpeculo, videlicet in concavo oblongo, res videbitur juſto longior, in convexo verò brevior æquo, in plano verò apparebit, prout in ſua forma naturali exiſtit: Attamen in planis ſpeculis dextra videbitur eſſe ſiniſtra, & ſiniſtra eſſe dextra; atque ſic in cæteris infinitis, de quibus opticæ ſcientiæ periti luculenter egerunt; Imò verò & noſmetipſi in ſcientia noſtra optica, in libellis de radiis refractis & reflexis hæc omnia ſuccinctè & unico quaſi verbo delineavimus. Senſus etiam *auditus* interdum animam fallit, dum aliquis, ululatum cattæ ſeu felis, vel canis audiens, putat eum eſſe clamorem vel querelam aliquam mulieris vel hominis aut infantis. Similiter tormenti bellici ſtrepitus pro tonitru non rarò accipitur, voxque unius hominis pro tono alterius habetur; ſic etiam in Muſica nonnunquam diſſonantia pro conſonantia approbatur, & vice verſa. Porrò etiam per *guſtum* decipitur anima, quatenus ipſe circa proprium objectum fallitur. Sic aquam aromaticis admixtionibus in vini colorem & ſaporem Medici periti convertere norunt & ſolent, ita ut ab ægris pro vero vino accipiatur, quod quidem etiam meipſum vario artificio præſtitiſſe non eo inficias; Sæpiculè etiam fallitur guſtus, rem unam pro alia propter naturarum ſimilitudinem accipiens. Hallucinatur etiam anima in ſenſu *Odoris* ſive *Olfactus*; quatenus ſæpiſſimè videmus, quòd ex odore ſæpè res aliud, quàm revera eſt, eſſe creditur; atque hoc quidem tàm boni, quàm mali odoris ratione accidere percipimus. *Tactus* denique animam decipit modis infinitis. *Hinc Iſaaci anima decepta fuit à Rebecca.* Ex quibus evidens eſt, quòd viſio illa animæ corporalis, quæ ſenſibus exterioribus pro organis ſuis utitur, circa objecta corporea fallatur. Atque hîc eſt primus viſionis in anima gradus, quo corpora ſentimus, quam quidem functionem anima per quinque corporis ſenſus expedire ſolet.

CAP. II.

De ſecundo gradu viſionis animæ, quæ eſt in imaginatione ſeu phantaſia, & quomodò anima in ea nonnunquam fallatur, patiatur, atque aggravari videatur?

SEcundo genere viſionis animæ, quo non corporea, ſed corpori ſimilia, atque adeò etiam noſmet ipſos non aliter, quàm corporibus ſimiles, intuemur, res in ſpiritu phantaſtico conſpiciuntur, quemadmodum imago in ſpeculo politiſſimo. Atque ut imago corporis in ſpeculo ſe habet ad corpus, quod extra ſpeculum exiſtens, imaginis figuram ſuâ præſentiâ exhibet: ſic etiam corporum à ſenſu externo viſorum icones atque effigies ſpiritui imaginationis imprimun-

tur. Sensum igitur & animæ per eum visionem regioni mundi inferiori comparamus, in qua corpora verè visibilia sunt trina dimensione circumscripta. Imaginationem autem & illam animæ visionem, quæ per eam fit, effigiebus cœlestibus referimus, quæ tales videntur, quales non sunt. Sic *Aries cæli* videtur habere arietis terrestris simulachrum. Et *via lactea* talis esse videtur, qualis non est, sed potius similitudo est rei illius, quæ videtur esse. Intellectum etiam & animæ per eum visionem rebus supercœlestibus tribuimus, in quibus nec corpus, nec alicujus rei corporeæ aut sensibilis imago invenitur, quales sunt Deus, mens rationalis & intellectualis, ratio, virtutes cardinales, castitas, pietas, & quæcunque alia sunt ejus generis, quæ intelligendo vel cogitando enumeramus, discernimus & definimus, ut suprà dictum est. Animadvertendum autem est, quòd intellectuali visione, nunquam fallitur anima. Aut enim intelligit anima, & verum est, quod intelligit; aut, si verum non est, non intelligit. In visione autem corporali sæpè fallitur anima, ut dictum est in capite præcedenti. Sed & fallitur anima in visione spirituali, de qua hîc agemus, atque illuditur; quoniam ea, quæ videt, aliquando vera, aliquando falsa, atque nonnunquam perturbata & interdum tranquilla sunt. Ipsa autem vera aliquando futuris similia, vel seorsim aut secretò dicta, aliquando obscuris significationibus, & quasi figuratis locutionibus, vel oraculo, visione, somno, insomnio atque extasi animæ pronunciata videntur; de quibus verba hîc ordine & methodo justa faciemus. Hinc igitur apparet, animam non esse corpoream, sed potius corporis quasi similitudinem, quæ non est corpus; quemadmodum spiritus non est corpus, sed de corporis & lucis natura participans, quoniam dormienti & in somno alicui veluti corporeus apparebit; neque tamen id corpus ejus est, sed anima, nec verum corpus, sed similitudo corporis ejus. Jacebit enim corpus ejus, ambulabit anima; tacebit lingua corporis ejus, ac loquetur ipsa; clausi erunt oculi tui, videbit autem tem illa; & ita in ea tota ac integra cernetur similitudo carnis ejus. In hac similitudine quasi per loca cognita & incognita discurrit, & sentit læta vel tristia. Anima autem mortui, sicut dormientis, in ipsa similitudine corporis sui sentit sive bona sive mala; quæ tamen non sunt corporalia, sed corporibus similia, & quasi Narcissi imago in latice fontis, quibus animæ corporibus exutæ, afficiuntur, sive benè sive malè, cùm & ipsæ suis corporibus similes sibimetipsis apppareant: sunt tamen vel vera lætitia vel molestia translatæ de substantia spirituali in substantiam spiritualem, ut reflexio de uno speculo in aliud. Certum nempe est, quandam spiritualem naturam in nobis esse, ubi corporalium rerum similitudines aut formantur aut formatæ ingeruntur, sive cum præsentia aliquo corporis sensu percipimus, ita ut continuò eorum similitudo formetur & memoria recondatur; sive cum absentia jam tum ante nota, vel etiam, quæ non novimus, cogitamus, ut inde formetur quidem spiritualis intellectus. Innumerabilia etiam pro arbitrio & opinione fingimus, quæ vel non sunt, vel esse nesciuntur. Innumerabiles itidem aliæ rerum formæ in animo nostro depinguntur, cum vel facimus aliquid, vel facturi sumus. Aliquando etiam spiritu rapiente, tollitur anima, ut videat hujuscemodi sive bona, sive mala. Anima quoque intensione cogitationis, vel aliqua vi morbi (ut in delirio è febre orto accidere solet) aut commixtione cujusdam alterius spiritus sive boni, sive mali, fallitur atque patitur. Nam corporalium rerum imagines in spiritu exprimuntur, & tanquam corpora, ipsius corporis sensibus præsentantur; ita ut absentia videantur adesse, tanquam præsentia, atque ut ea, quæ non sunt præ oculis, adesse credantur. A dormientibus etiam multa videntur, vel nihil, vel aliquid interdum significantia. Unde sæpè imagines rerum corporalium tanta expressione objiciuntur in somniis, quanta præsentantur ipsa corpora vigilantibus, in tantum quidem, ut

etiam

etiam inter visionem dormientium & veram cognitionem vigilantium non discernatur, sed continuò iis caro moveatur, & contra propositum suum, vel contra mores licitos, concumbere sibi videantur, ac quod naturaliter collectũ est, per genitales vias emittant; quam quidem actionem Medici *nocturnam pollutionem* nuncuparunt. Hunc motum casti vigilantes cohibent & refrænant, quem dormientes ideò compescere non possunt, quia in potestate non habent imaginis corporalis expressionem, qua caro naturaliter movetur, unde sequitur illud, quod cohibitum sequi solebat, &, quod sine peccato à vigilantibus fieri non potest, fit in spiritu, & multa pro arbitrio finguntur, vel præter arbitrium demonstrantur, dum corporalium rerum imagines apparent. Ipsa namque anima, quæ motu proprio semper in motu est, quia à corpore non finitur, vel etiam planè non finitur corporalia sentire, aut ad corporalia vim suæ intentionis dirigere, idcircò, corpore sopito, spiritu ipsa agit, sicuti imagines corporum cogitando ex seipsa versare assolet, aut subjecta intuetur, cùm ad ea videnda aliquo spiritu assumitur. Notare autem vos velim, *ô Lectores æquo animo opera hæc nostra legentes*, quod non de mente jam loquamur; quam suprà probavimus, nulli passioni aut mutabilitati obnoxiam esse, sed de anima media in corpore, sensibus & spiritu corporali, imaginationi attributo, mixta, quæ si per sensum corpori jungatur, hoc est, si visione corporali visibilia corporea intueatur, corporea dici potest ab effectu, sin per phantasiam circa visionem spi itualium & similitudines corporum versetur, spiritualis dicitur, atque ita quoque, si per intellectum circa visionem, in qua nec corpora, nec corporum similitudines conspiciuntur, occupetur, rationalis & intellectualis appellatur. Namque hæc anima si menti adhæreat, tùm ejus visio circa mentem & intellectum magis versatur. Si verò magis animæ sensitivæ subjiciatur, tunc visionibus ejus inferioribus utitur. Est ergo hæc anima substantia spiritualis, ex luce & spiritu medio conflata, & per consequens simplex & indissolubilis, incorporea, passibilis & mutabilis respectu abundantiæ spiritus sui, qui passibilis est; at verò, quoad formam suam lucidam, permanens, fixa atque immutabilis. Quò ergo magis deorsum inclinat, eò magis spiritu submergitur, & per consequens passioni subjicitur. Quò verò magis sursum elevatur versus mentem, eò minus aggravatur perturbationibus materiæ. Hinc ergo in mentis regione, ubi intellectuales visiones facit, semper vera intuetur, propter ejus libertatem à passionibus & eximiam lucis potentissimæ operationem. At verò in inferioribus suis visionibus falsa pro veris, quàm fæpissimè speculatur propter grossitiem medii, in quo natat. Sic remus vel baculus rectus, aquæ immissus, propter medii spissitudinem, frangi atque incurvari videbitur; Unde res tales id videbuntur, quod reverà non sunt, atque ita falletur anima: Caret etiam anima pondere, figura & colore, quatenus invisibilis & sensu non capienda. Nec quidem etiam pro parte capienda est, sed pro creatura Dei, neque etiam de substantia Dei, nisi in quantum participat de ejus bono lucido: neque est de materia quatuor elementorum, sed ex nihilo cum quinto spiritu essentiali creata, siquidem Deus eam ex semetipso fecisset, nequaquã vitio, passioni, mutabilitati aut miseriæ esset subjecta. Porrò etiam, si ex elemẽtis fieret, esset corporea. Initium ergo habet, fine verò eam carere certum est. Et cùm spiritualis sit atque ætherea, nihil habet terreni secum mixtum aut concretum; nihil humiditatis aëreæ aut aqueæ, nihilque caliditatis & siccitatis elementi ignei. Ut igitur ejus natura est invisibilis, sic etiam invisibiliter in corpore manet, & de corpore invisibiliter egreditur, per corpus corpora videt, veluti cœlum & terram, & quæ in iis conspicua sunt oculis nostris. Per spiritum autem corporum similitudines intuetur. Quicquid enim corpus non est, & tamen aliud est, non insulsè dicitur Spiritus. Per intellectum ea videt, quæ non

corpo-

corpora ſunt, nec corporum formas habent, quemadmodum in ſuperioribus deductum eſt.

CAP. III.

De animæ viſionibus, ſimiliter de ſomniis & quinque ejus generibus: De Phantaſmate, Ephialte, & tandem de Extaſi.

EOrũ, quæ nõ ſunt corpora, ſed ſpirituales corporum ſimilitudines, quales cernimus per imaginationem, alia ſunt viſa uſitata, alia dormientibus apparent, atque nonnulla in extaſi percipiuntur. Quæ ſunt *viſa uſitata & humana*, ea vel ex *ſpiritu noſtro* exiſtunt, vel ex *corpore ſpiritui quodammodò ſuggeruntur*; ſecuti, cum vel carne vel animo homines fuerunt affecti, non ſolùm vigilantes in ſimilitudine corporum verſant animo curas ſuas cogitando, verùm etiam dormientes ſomniando tractant illud, quo indigent. Namque & negotia ſua gerunt ex animi cupiditate, & epulis poculisque inhiant, ſi fortè ſitientes eſurientésve obdormiverint. Vigilantibus etiam occulto quodam inſtinctu ingeſtas eſſe cogitationes, quibus divinarent, novimus; ſicut *Caiphas Pontifex* prophetavit, cùm ejus intentio prophetandi voluntatem non haberet. Videmus ergo ex ſupra dictis, quòd multa videat anima, & quòd eadem natura ſit omnium viſionum, ſive in vigilantibus, ſive dormientibus, ſive ægrotantibus; quoniam res hujuſmodi, quæ videntur, non ſunt ex alio genere, quàm ex natura ſpiritus, de quo vel in quo ſunt ſimilitudines corporum: Obſcuratas namque vias habet ſentiendi, ut videat, quæ ſomniantes vident. Viſa ſiquidem Phreneticorum ſimilia ſunt viſis ſomniantium, ſimilia ſunt cogitationibus vigilantium. Dormientibus quidem in cerebro conſopitur via ſentiendi, quæ intentionem ad oculos ducit, ideoque ipſa intentio, in aliud verſa, cernit viſa ſomniorum, ac ſi corporales ſpecies adeſſent; ita ut ſibi dormiens vigilare videatur, & non corporum ſimulachra, ſed ipſa corpora intueri. Nec certè ſine admiratione inſigni contemplor, & contemplando afficior ſtupore haud exiguo, quanta celeritate & facilitate anima fabricetur imagines corporum eorum, quæ per corporis oculos videt. Qualiſcunque tamen illa viſorum natura ſit, procul dubio corpus non eſt. Non enim corpora viſa illas imagines in ſpiritu faciunt, nec eam vim habent, ut aliquid ſpirituale forment; ſed ipſe ſpiritus in ſeipſo celeritate mira id præſtat, utpote ſpiritualis, intellectualis atque rationalis. Quæ dormientibus apparere videntur, ſecundùm *Macrobii* opinionem, in *quinque* genera diſtribuuntur, videlicet in *oraculum, viſionem, ſomnium, inſomnium & phantaſiam. Oraculum* definit eſſe, cùm in ſomnis parens, vel aliqua gravis, ſanctaque perſona, ſeu ſacerdos, vel ipſe Deus, eventurum aliquid apertè, vel non eventurum, faciendum aut devitandum, denunciat. De quo ſacræ Scripturæ multis multa locis diſertè tractaverunt, & *Jamblicus* in ſuis myſteriis permulta recitavit. *Viſio* eſt, cùm id quis videt, quod eo modo, quo apparuit, evenit. *Somnium* eſt figuris tectum, & ſine interpretatione intelligi non poteſt, hoc eſt, ænigmatibus obductum. Unde *Num.* 12. *In os alloquitur Jehova Moyſen, & oſtendit, non per ſomnia & ænigmata & figuras, ut ſolebat cæteris Prophetis ſe patefacere; ſed palàm Deum aſpexit, atque ſimilitudinem Jehovæ intuebatur. Inſomnium* eſt, quando id, quod vigilantem fatigavit, ingerit ſe dormienti: cujus generis ſunt cibi cura, vel potus, vel aliqua ſtudia, vel artes, vel infirmitates; namque ſecundùm ſtudia, quæ quiſque exercuerit, ſomniare ſolet; Similiter ſolitarum artium ſimulachra, de præſenti mentibus impreſſa, apparebunt

bunt in insomniis. Porrò etiam, juxta infirmitatis diversitatem, diversa incidunt insomnia,& secundùm morum ac humorum varietatem itidem quoque illa variantur; cum alia videant sanguinei, alia cholerici, alia phlegmatici, & alia melancholici; isti vident rubea & ignea; illi alba & nigra. *Phantasma* est, quando quis dormire vix cœpit,& vigilare se adhuc existimat, ac aspicere sibi videtur alios quasi in se irruentes, vel passim vagantes formas, discrepantes & varias, eásque vel lætas vel turbulentas: sub quo quidem genere *Ephialtes* seu *incubus & Succubus* numeratur; quem fama est, quiescentes subitò atque inopinatè invadere, atque eos suo pondere gravare. Quod quidem juxta Medicorum opinionem nihil aliud est, quàm quædam fumositas à stomacho vel corde ad cerebrum ascendens, atque ibi vim naturalem comprimens. In *extasi* ab omnibus corporis sensibus anima alienatur & avertitur, magis, quàm in somnio, sed minùs, quàm in morte. Anima in hac non fallitur, sed ipsa mente divinitus adjuvatur, sicuti in *Apocalypsi Johannis* exponitur. Magna quidem est hæc revelatio, siquidem, cum bono spiritu assumitur, anima falli non potest; quia sancti Angeli miris modis visa sua per facilem quandam ac præpotentem unionem vel mixtionem, vera reddunt, & visionem suam ineffabili quodam modo in spiritu nostro reformant. Ipsi siquidem hisce corporibus indicandis & ministrandis præsunt, & eorum significativas similitudines in spiritu ita disponunt, & tanta potentia quadantenus tractant, ut eas possint hominum spiritibus revelando commiscere. Inde est, quòd *Angelus Jehovæ apparuit in somnis Joseph, dicens: Noli timere, accipe Mariam conjugem tuam.* Et iterum. *Tolle puerum & fuge.* Deus autem per Prophetam Joël dicit: *Et effundam de spiritu meo super omnem carnem, & juvenes visiones videbunt, & senes somnia somniabunt*, &c.

CAP. IV.

De hominum in bestiarum effigies per præstigiosam veneficarum operationem transformatione. Quomodò Dæmones boni vel mali assumant hominis spiritum; Et qua via Dæmones mali futura prænuncient, ac deludant falsis apparitionibus?

ACcidit aliquando, secundùm nonnullorum fide dignorum opiniones, ut, arte quadam venefica mulierum & potestate Dæmonum, homines in lupos & jumenta conversi, instar brutorum, necessaria quæque portent, operéque hoc completo, iterùm ad se & pristinam formam suam redeant, ita tamen, ut mens interim in illis non fiat belluina, sed rationalis humanaque conservetur. Id quod etiam *Divus Augustinus* in Italia suo tempore evenisse fideliter nobis scriptis suis consignatum reliquit. Sed hoc, ni fallor, ita intelligendum est, quòd Dæmones quidem nesciãt creare naturas, sed tamẽ possint aliquid facere tale, ut videatur esse illud, quod reverà non est. Neque enim ulla arte aut potestate magica vel diabolica animus, sed ne corpus quidem, aliqua ratione in membra & lineamenta belluina verè converti potest; sed in hominem quidem phantasticum potest; quippe qui etiam cogitando vel somniando per rerum innumerabilium genera variatur, &, cùm corpus non sit, corporum formas mira celeritate capit. Consopitis igitur & oppressis corporis humani sensibus, figura sanè corporea ad aliorum sensum produci potest, ita tamen solummodò, ut ipsa

vera hominum corpora alicubi jaceant, viva quidem, ſed multò gratiùs atque altiùs, quàm ſomno, ſenſibus obſeratis; phantaſticum autem illud, veluti formatum in alicujus animalis imaginem, aliorum ſenſibus occurrat & appareat: Quo quidem caſu, talis ſibi homo iſte videbitur, qualiter ſolet ſibi nonnunquam in ſomnis apparere, ac ſi onera portaret. Quæ ſcilicet onera, ſiquidem vera ſunt corpore, portantur à Dæmonibus, ut homines iſti præſtigiis dediti per eorum actiones illudantur, dum partim vera hominum, partim falſa jumentorum corpora vident. Humanum etiam ſpiritum aliquando bonus & interdum malus aſſumit ſpiritus: nec facilè diſcerni poteſt, à quo ſpiritu ſumatur, niſi in eo, quòd bonus inſtruit ad bona, & in viam veritatis ducit, malus verò fallit, & fallacibus ſuis machinationibus animam, etiam in manifeſtis bonis, deludit, ut eam, cum ſibi in talibus creditum fuerit, ad ſuam voluntatem ſequendam pertrahat & ſeducat. Sic plerumq; humanum ſpiritum rapit, ut occulta amborũ mixtura, quaſi idẽ ſpiritus eſſe videatur ſpiritus vexati, & ſpiritus vexãtis: quemadmodũ in Dæmoniacis & quadam mala Epilepſiæ ſpecie affecta quondam obſervavimus. *Dum enim Marſiliis Galliæ degerem puellam quandam Dæmoniacam inter presbyteros ſigno crucis agitatam animadverti; quæ dum ſcientiarum eſſet penitus ignara, proprio quaſi afflatu verba nonnulla græca protulit, & multa tàm de præteritis, quàm præſentibus non ſine magna aſtantium admiratione multitudini indicavit.* Quod reverà à proprio ejus Spiritu provenire non potuit; ſed propter factam cum eo Spiritus maligni commixtionem talia quaſi unico flatu protulit. Atque hîc notatu dignum eſſe putamus, quomodò ſpiritus malignus cum maledicentis ſpiritu, ad impii in maledicente propoſiti executionem, ſe jungere ſoleat. Namque hujus puellæ mater invalida & ægritudine confecta, propter iſtius filiæ ſuæ neglectum, ſive quòd ea, uti quidem ferebatur, aliquid pecuniæ perdiderat, ſive quòd in nugis illud conſumpſerat, diris eam imprecationibus inſectando, in hæc tandem verba prorumperat: *Velim* (inquit illa) *ut diabolus cum legionibus ſuis in corpus tuum ſubitò ingrediatur.* Quo quidem malitiosè enunciato, effectus è veſtigio ſecutus eſt voluntatem. Nam puella ſubitò à Dæmonibus malis & quidem, uti ipſe Diabolus per os puellæ confeſſus eſt, à ſex Legionibus obſeſſa fuit, atque miſerè ab iis excruciata. In ſpiritum igitur à matre malevolè & nefando modo efflatum protinus ingreſſi ſunt Dæmones, atque ita Satan propter propinquitatem naturæ inter ſpiritum matris & filiæ, facilimè in ſpiritum filiæ penetravit, vehens ſecum turbam Dæmonum. At verò animadvertendum eſt, quòd Dæmonibus permittatur ſpiritum hominum poſſidere, attamen impoſſibile ſit illis in lucidam mentis & rationis regionem penetrare; quoniam illa eſt tantùm ſedes & tabernaculum Trinitatis, non aliter, quàm Sol cœleſtis, uti teſtatur *Pſalmiſta Regius.* Et tamen dicitur Satanas implere mentem alicujus & principale cordis. Sed hoc intelligitur fieri, non quidem ingreſſu in eam, & in ſenſum ejus, ſed fraude, iniquitate, omniq́ue malitia, qua animam illam rationalem ad ſe allicit atque ſeducit, decipiendo eam & faciendo per cogitationem, ut bona & virtutes ei videantur illa, quæ reverà ſunt falſitate, vitiis, præſtigiisq́ue plena. Eſt enim Diabolus fallax, nequam & fraudulentus deceptor animarum. Non igitur participatione naturæ ſeu ſubſtantiæ animæ rationalis, ut quidam putant, occupat Diabolus lucidam hominis animam, aut incola ejus efficitur; ſed ex parte ſuæ compoſitionis cum ſpiritu hominis aëreo junctus, per fraudulentiam, deceptionem atque malitiam dicitur poſſidere mentem ac animam, hoc eſt, obfuſcando rationis ſplendorem per phantaſticas imaginationes in ſpiritu ſenſuali hominis obſeſſi, quas excitare ſolet ſuis artificiis, ita ut ea videantur eſſe, quæ non ſunt. Veruntamen ſenſus Diabolo ſubjectus redditur. Unde lingua obſeſſi loquitur, & phantaſiæ apparitiones ille, uti quidem autumat, certas & infallibiles

videt,

videt,cùm reverà illæ nihil ſint,quàm præſtigioſæ illuſiones & à Chriſti veritate omninò diſſentientes. Nam illud bonum,quod Deus impertitus eſt creaturis ſuis,ſola Trinitas intrare ſolet;Diabolo autem ſpiſſiorem poſſidere datur ſpiritum,hoc eſt,aëreum,in quo fallit ſenſum & imaginationem. Et tamen per aſtutias ejus,mens,hoc eſt,verus atque immediatus Dei radius,non minùs patitur Diaboli ineptias,quàm Sol cœli fert nubis aëreæ obſcuritates,aut tonitruorum fragores & ſtrepitus. Quæ,licet terræ atque terrenis videantur eſſe tenebroſæ ſpiſſæque nubes,aut tonitrua horrenda,aut Dracones volantes tremendi aut Cometæ prodigioſi,&c. nullatenus tamen illis perturbatur Sol cœli,ſed ſemper conſtans eſt in motu ſuo, ſemper idem in ſua pulchritudine & ſplendore; quia Deus ei ſemper adeſt,cùm ſit ipſius tabernaculum. Simili,inquam,modo ſe etiam res habet inter Diaboli præſtigias obfuſcationum,& mentem ſeu radios lucis in homine. Nam licet oculi trepidi reddantur, atque ſenſus vanis Diaboli figmentis illudatur, imaginatioque nebulis atque meteoris falſis opprimatur,(unde fit,ut in media aëris regione videamus,quòd nubes aliæ Draconum effigies,aliæ montium,aliæ caſtellorum,aliæ hominum inter ſe belligerantium atque infinitorum aliorum imagines habere videantur,cum reverà nihil ſint tale,quale apparent,imò quidem mera figmenta & accidentia,ſive ſimulachra vana exiſtunt,& magis quidem vana,quàm ulla pictorum,quoniam citò evaneſcunt) attamen ratio illuminata atque mens regia ſe habet,ut ipſe Sol mundanus, firma, immobilisque in ſua veritate & fide exiſtens. Unde fit, ut contra homines illos,quibus adeſt fides, hoc eſt,quorum animæ menti adhærent, nihil poſſit Diabolus ſuis illuſionibus; quoniam illi per lucis claritatem fallacias ejus intelligunt;ſed quorum animæ carni & ſenſibus obligantur,hi omnia,ob fidei & radiorum mentis defectum,credunt eſſe talia,qualia Diabolus ea apparere facit,atque ita ignorantia ſubmerguntur,tenebris obruuntur & in teterrimam hylæ abyſſum dilabuntur,vivique, ſed quaſi mortui,in ea ſepeliuntur. Cogitemus ergo nos mortales de mentis excellentia,in quam Diabolus ingredi non poteſt,uti nec in animam menti adhærentem,quoniam eſt Dei templum atque tabernaculum. Quare mentis aſpectum fugit Diabolus, ut ipſiſſimum aſpectum Dei,unde *Lucifugus* dicitur. Et tamen tanta Dæmonum eſt poteſtas,tantaque acie præditus eſt eorum ſenſus,ac tanta celeritate in aëreo motu præcellunt,ut non ſit mirum,ſi terrenorum corporum ſenſum acumine,celeritate atque virtute motus facilimè ſuperent. Hinc ergo fit,ut quædam nunquam cogitata prænuncient,quæ homines propter corporis ſui tarditatem admirari videntur. Porrò etiam Dæmonibus propter tantam vitæ ſuæ extenſionem longè major rerum experientia acceſſit, quàm hominibus ullis propter vitæ brevitatem acquiri poteſt. Ideò quædam futura per exactam characterum naturæ ſignificationem & poſitionis eorum rationem prædicunt,& quædam alia mirabilia præſtant, quibus homines mentis radiis non illuminatos ad voluntatem ſuam alliciunt & ſeducunt. Atque hinc eſt,ut,teſte *Auguſtino de civitate Dei*,quædam mulierculæ Dæmonum illuſionibus & phantaſmatibus ſeductæ,credant & confiteantur,ſe nocturnis horis cum Diana Paganorum Dea & cum Herodiade ac innumera fœminarum multitudine equitare, earumque viſionibus obtemperare. Similiter de tali veneficarum cohorte egomet per *Lotharingiam* à flumine Rheno non multùm diſſitam,tranſiens audivi,quæ paulò ante meum adventum,credulæ ſuæ ſtultitiæ pœnam luerant, igne vindice à vitæ ſuæ impuritate in mortis abyſſum miſſæ. His enim ſerena quadam nocte, ſplendente Diana,Satanas ſæpiſſimè variis figuris apparuerat, circa quem ipſæ choreas cum ingenti lætitia ducentes,ipſum pro ſuo Deo unico habuerant. Nam Satanas,qui ſe in angelum lucis transfigurare ſolet,ubi a-

nimam alicujus mulierculæ incredulæ ſeduxit,ipſamque per infidelitatem ejus ſibi ſubjugavit, illicò transformat ſe in diverſas perſonarum ſpecies & icones, atque animæ illi,quam captam tenet in tenebris,& quaſi in ſomnis deludit,modò triſtia,modò læta,& modò incognitas,modò cognitas perſonas oſtendit,atque ita eam per avia quæque ſeducit. Et cùm ſolus ſpiritus infidelis hoc patiatur,non in animo ſeu mente,ſed in phantaſia,ſenſu & corpore illud ei evenire exiſtimatur. Idcircò nimis ſtultus & hebes eſt,qui hæc omnia,quæ ſpiritui apparẽt,reverà corpori evenire arbitratur,cùm *Ezechiel* & alii Prophetæ,itémque *Johannes Euangeliſta* & Apoſtoli in Spiritu,non in corpore,viderint viſiones. Denique quod ad *umbras mortuorum* vel viventium,eorumque apparitiones attinet, ſciendum eſt,quòd,cùm homines mortui vel vivi aliis dormientibus vel vigilantibus apparent,non videantur uti ſunt,ſed ſolummodò in quibuſdam ſimilitudinibus rerum. Fieri autem iſtud credimus operationibus angelicis,per diſpoſitionem providentiæ Dei,bene cupientis bonis vel malis,ſecundùm inſcrutabilem altitudinem judiciorum ſuorum,ſive hinc inſtruantur animæ mortalium,ſive fallantur,ſive conſolatione erigantur,ſive terreantur,prout unicuique vel exhibenda venit miſericordia vel irroganda juſtitia. Sed quoniam de his in *Tractatu noſtro de morte,ſive animæ à corpore diſſolutione*,latiùs loquemur & diſcurremus,hoc loco ea omittemus.

CAP. V.

De tertio viſionis animæ genere, videlicet intellectuali, quod nunquam fallit.

Tertium viſionum animæ genus eſt intellectuale,ut ſuprà dictum eſt,quo illæ res, quæ nec corpora,nec corporum formas habent,conſpiciuntur. Atque hujuſmodi quidem viſione nunquam fallitur anima. Atqui in viſionibus ſenſibili & phantaſtica ſæpè deluditur & ſeducitur,propter rationes ſuperiùs à nobis allegatas. Idcirco per ſolam viſionem intellectualem poteſt animus ad veram ſui ipſius agnitionem pervenire,& nullo modo per priores illas viſiones ſenſus & imaginationes,quippe quæ potius fallunt animam, & faciunt, ut ſibi illud videatur,quod verè non eſt. Per receſſum igitur à ſenſibus & corporũ ſimulachris ad ſui ipſius & Dei cognitionẽ pertingere ſolet homo internus; cùm hic ſolus ſit modus,quo ſibi incognitus diſcit ſe cognoſcere. Sed hic labor,hoc opus,quippe aſſidua opus eſt cõſuetudine & conſtantia magna recedẽdi à ſenſibus,ut ſcilicet homo animũ ſuum à multititudine abſtrahat verſus unitatẽ,hoc eſt,ut ipſum ad ſe revocet & in ſeipſo retineat. His equidẽ ſenſibus impeditur anima,ne cernere ſeipſam & creatorem ſuum valeat,quo ipſa ſola & ſimplex ſine oculis reſpicere debet. Quare neceſſe eſt,ut relictis gradibus ſenſibilibus ad rationis metam, calcando viam juſtitiæ tranſcendat. Nam anima rationalis inter eas,quæ à Deo factæ ſunt,omnes ſuperat,& proinde,quando pura eſt,proximaque Deo,atque adeò etiam,in quantum quidem charitati mentis cohæret,lumine illo intellectuali perfuſa & illuſtrata, utique non per corporeos oculos, ſed per ſui ipſius principale, hoc eſt, per intelligentiam Deum cernit, in quo eſt perfectiſſima pulchritudo & beatiſſima viſio,qua quidem viſione ipſa fit beata. Removere igitur debet à conſideratione ſua omnes notitias, quæ per corporis ſenſus extrinſecus accipiuntur: quippe quòd corporalia,eorumque ſimilitudines, atque

ipſi

ipſi quoque ſenſus & imaginationes circa ea verſantes,& in memoria, cum ea recordando reminiſcitur,hærentes ad exteriorem hominem pertinent, quanquam iſtis anima veluti nunciis quibuſdam,exteriora percipiat. Anima quoque ſimplex eſt & libera,cui nihil eſt ſeipſa præſentius, interna quadam & non ſimulata,ſed vera præſentia. Videt ſe in ſe;nihil enim tam novit,quàm id,quod ſibi præſtò eſt,nec quicquam ei magis præſtò eſt,quà ipſa ſibi. Nam ſe cognoſcit vivere,meminit ſe eſſe,velle,cogitare,ſcire,judicare, hæc, inquam, omnia novit anima in ſe, nec imaginatur ea extra ſe, ſi aliquo ſenſu corporis illa tangat,ſicut corporalia quæcunque tanguntur;ex quorum cogitationibus nihil ei accedit,ut tale aliquid ſe eſſe putet,quicquid ei de ſe remanet, hoc ſolum ipſa eſt. Nihil enim tam in anima illuminatum,quàm ipſa anima,nec quicquam animam ſic cognoſcit,ut ipſa anima;cùm enim quærit anima,quid ſit anima,profectò novit,quòd ſeipſam quærat & novit,quòd ipſa ſit anima,quæ ſeipſam quærit;nec enim aliud de ſe quærit,quàm ſeipſam. Dum ergo ſe quærentem novit, ſe quidem tota novit. Quod ſi novit,utique omne,quod novit,tota novit. Etſi inventa parte non ſe totam quærit;attamen,quòd ſe tota quærit,tota ſibi præſtò eſt,& nihil ei præſentius eſſe poteſt,quàm ipſa ſibi. Quòd autem de ſe quærit,quid antea fuerit,vel quid futura ſit,vel qualis jam ſit,quærit,hoc eſt,quàm ſimilis vel diſſimilis Deo,quàm humilis & devota,quàm pulchra & quàm ſancta. Sed quia in iſtis eſt corporibus,quæ cum amore cogitat,& cum quibus amorem miſcere conſuevit, non poteſt ſine imaginibus eorum videre ſeipſam. Nam tanto glutine ei cohærent hæc,quæ foris ſunt, animalia, ut etiam, cùm abſunt iſta,præſtò ſint eorum imagines cogitanti. Quapropter ſecernere eas à ſe non poteſt,ut ſe ſolam inſpiciat & videat. Redeat ergo anima ad ſe,& ſtet in ſe,nec ſicut abſentem ſe quærat,ſed velut præſentem ſe curet cernere & diſcernere;& intentionem voluntatis,quæ per alia vagatur,ſtatuat in ſeipſa,& ſe cogitet,ut ſeipſam cognoſcat & diligat. Ita videbit,quòd nunquam ſe non amaverit,nunquam neſciverit,ſed quòd,alia ſecum amando cum his ſe confuderit; ita ut ſine magno labore ab iis ſeparari non poſſit,quibus magno amore adhæſit. Quapropter ea phantaſiis corporalium imaginationum deformatur, eiſdem altè impreſſis & ſoluta corpore illis non exuitur. Si enim à corruptione corporalium affectionum hîc non mundatur, exuta corpore tenetur paſſionibus corporalibus. Nam maxima,ſicut dictum eſt,cohærentia eſt inter ſpiritum animæ & corporis;ita ut ſi ſpiritus animæ cohæreat ſpiritui corporeo,neglecta mentis pulchritudine & benedictione,tuncille ſpiritus elementaris & ſenſitivus poſt animæ egreſſum è corpore adhæreat,& connectat ſeſe ejus ſpiritui aëreo;atque ita talibus tenebitur paſſionibus anima corpore exuta,qualibus ſubjacebat in corpore exiſtens. Nam ut in plantæ incremento videmus,quòd ſpiritus æthereus cum ſua anima ſeu lucis ſcintilla,verſus ſuam patriam volans & tendens, ſurſum ſupra terram ſeſe elevat,cujus alterius connectitur portio elementi igni, utpote quod contiguum eſt cœlo æthereo;at igni iterum aër cõglutinatur propter loci ſui dignitatem,atque aqua aëri,& denique aquæ terra,atque ita activa lucis & ſpiritus ætherei voluntas groſſo & gravi illo ſpiritu fœculento deprimitur,ita ut contra velle ſuum in aëre detineatur,& magis ſurſum ferri aut attolli nequeat. Sic etiam,ſi anima ætherea hominis,portioni mentis non adhæreat, ſed à radio divino,qui eſt de cœlo empyreo,& nullum cum elementis habet nexum aut familiaritatem,negligatur,eodem ferè modo ſe habet,ut animæ plantæ aut beſtiæ. Nam ignea elementorum vi colligatur cum corpore & cum aëreo ſpiritus ſenſitivi,& nonnunquam cum tenuiori quoque portione concatenatur, ita ut à loco gaudii & lætitiæ deprimatur, ac in loco paſſionibus illis, quibus in corpore humano perturbata fuit, obnoxio detineatur; quoniam o-

mnes animæ paſſiones malæ fuerunt in ſpiritu groſſiori, ſenſuum videlicet & phantaſiæ, qui quidem ſpiritus adhuc ei corpore jam exutæ cohæret. At verò, ſi anima in corpore, carnis voluptates reſpuendo, rationi illuminatæ, intellectui atque menti adhæſerit; tunc in poteſtate mentis erit, eam cum adhærente ei ſpiritu groſſo, priùs purificato, ſurſum, extra & ſupra regionem paſſibilem, vehere, atq; ex loco perturbationum & terrorũ in locũ lætitiæ & gaudii elevare. Hæc enim eſt via veræ reſurrectionis à morte in vitam, hoc eſt, à tenebris in lucem cum ſuo corpore glorificato, quod nihil aliud eſt, quàm ſpiritus corporis ſenſibilis, virtute radiorum mentis illuſtratæ ita rectificatus, ut ſubtilitate ſua poſſit omnia penetrare, & per portas ac feneſtras clauſas trãſire: Id ſanè, quod aliis ſpiritibus corpore exutis denegatur, ſi hiſtoriis tàm veteribus, quàm recentioribus fides aliqua eſt adhibenda. Sed & tanta eſt perfectio animæ cum ſpiritu corporeo glorificato, ut etiam ei, ab omnibus omnium elementorum vinculis immuni, cœlum æthereum reſcindere, & per regionis ſupremæ cribum, evehentibus eam & ſurſum elevantibus mentis ab omni paſſione liberæ alis penetrare à Deo concedatur. Studeat ergo anima in hac vita, dum ſcilicet cum corpore ſuo opaco adhuc eſt conjuncta, ut menti adhæreat, quò hac ratione ſe à corporis & ſenſualis ſpiritus inquinamentis liberet & emundet. Quod quidem, ſi fecerit, egregia hæc erit merces ejus, & inſigne hoc ejus præmium, quòd, cùm hinc, id eſt, à ſuo corpore exierit, nihil corporei aut immundiciei ſecum trahet, ſed ab omni corporali paſſione erit immunis. Hîc obiter vos notare velim, quòd huic animæ multa nomina ſecundùm operis ejus diverſitatem imponantur. Nam ut integra anima mundana, ex parte infima ſive elementari, & ætherea ac multiplici empyrea, ſic etiam ſpiritus ejus medius (qui & anima media vocatur, & cujus eſt, pro libitu participare de utroque extremo) dum ſentit, & circa carnales & terrenas operationes verſatur, dicitur ſenſus; dum vegetat & vivificat, vita nuncupatur; dum recordatur, memoria; dum diſcernit, ratio; dum ſapit, animus; dum intelligit, mens; dum contemplatur ſpiritus; atque dum vult, voluntas. Iſta tamen non differunt in ſubſtantia, ſed nominibus tantùm; quippe illa omnia non ſunt niſi unica anima, proprietatibus quidem diverſa, ſed eſſentia una. Sic enim eundem ſpiritum continuum eſſe videmus à circumferentia mundi ad ejus centrum; atque ſic etiam lucis pyramidem continuatam intelligimus à terra, ubi incipit ejus conus ad peripheriam mundi. Et tamen tàm ſpiritum iſtum univerſum, quàm lucem, varias in ſe habere proprietates, ſecundùm majorem vel minorem lucis quantitatem, aut juxta majorem vel minorem ſpiritus tenuitatem percipimus. Unde fit, ut groſſior ſpiritus portio ſit mutabilis, corruptibilis & infinitis alterationibus ſubjecta; Ejus verò pars media, temperata multorum planetarum, proprietate ad invicem differentium, orbes diſtinguit, & mediocris in remiſſiori aut intenſiori gradu exiſtit, atque tandem regio ejus ſuprema eſt formaliſſima, ſubtiliſſima; intellectualiſſima, atque divinis intelligentiis, ordine & natura diſtinctis, impleta. Quæ quidem omnes differentiæ in uno & eodem ſpiritu fiunt propter varietatem proportionum lucis omnia operantis. Ut igitur unus idemque dicitur hic ſpiritus, & tamen varias in ſe habet operationes; unde & terra, aqua, aër, ignis, æther, ſpiritus igneus & intellectualis appellatur, ſic etiam eadem anima dici ſolet ſenſus, imaginatio, vita, ratio, intellectus atque mens, licet unus atque idem ſit ſpiritus à Deo creatus, radiisque multifariis adornatus, quorum diverſa operatione, varia ſortitus eſt nomina. Sic videmus, quòd in infima mundi regione defectus lucis ſit cauſa tot & tantarum mutationum. At ſi Deus huic ſpiritus regioni tantam gratiam conferret, quantam ſpiritui humano per mentem, ſubitò in excellentiam ſuperioris mundi regionis exaltaretur. Non enim differt ſpiritus portio inferior à ſuperiori,

niſi

niſi quodilla pauperior eſt lucis affluentia,hæc verò infinitis gradibus opulentior. Quia non poteſt hæc infima ſpiritus portio ſublimari,niſi Deus in eam infundat abundantiam ſuæ formæ,qua univerſa,cœlum nempe & terra fient nova & inquinamenti omnis expertia. Sic etiam,niſi in homine Deus animæ mediæ ſpiritum illuminaſſet ab alto,impoſſibile eſſet,ut regeneraretur in hac vita, aut reſurgeret in vita altera ad vitam æternam. Infima ergo ſpiritus mundani portio efficietur,per lucis mediæ additionem,vitalis & vivifica,atque ætherea, cui ſi iterum proportio lucis ſpiritus empyrei addatur,mutabitur illa ſubtiliatione & illuminatione in ſpiritum rationalem & intellectualem,& ultimo illuminationis gradu,tanquam ipſa mens ſeu ſpiritus divinus ornabitur. Sic quidem ſeſe res habet in anima;quæ in groſſo ſpiritu ſenſus nuncupatur,cujus rectificatione ſenſibilium corporum imaginationes introducuntur;atque tunc imaginationis & phantaſiæ nomen ſibi vendicat;ac ſi hic ſpiritus adhuc extra omnem ſenſum purificatione & corporalium pollutionum ſepoſitione ad interiorem & medium cerebri thalamum per verticis latera penetrare valeat,ratio vocatur, cui præeſt & ſupereminet intellectus,qui à mente gubernatur. Atque hæc omnia ſunt unus & idem ſpiritus,variis quaſi *Prothei* transformationibus mutatus,hoc eſt,diverſis proprietatibus & naturis ſubalternatim præditus. Concludimus igitur ex his,quòd duplices ſint animæ actiones,cùm alio conſilio erigatur ad divina,alio verò prodendeat & inclinetur ad mundana & carnalia. Ejus autem inclinatio eſt hujuſmodi. Cùm ſcilicet ſit ſubtilis & inviſibilis , videri non poteſt,ſed per potentias ſuas ſe extendit & oſtendit. Per concupiſcibilitatem enim appetit,per iraſcibilitatem contemnit & odit,per rationalitatem inter utrumque diſcernit. Si ergo anima verſatur circa Deum, tunc exultat & gaudet in ſuo bono,quippe quòd Bonum animæ eſt Deus. At ſi verſetur circa mundana,tunc lætari & exultare videbitur in bono carnis. Nam bonum carnis eſt mundus cum abundantia jucunditatis ejus. Sed mundus eſt exterior, Deus verò eſt interior,imò verò nihil Deo eſt interius,cùm ſit rerum quaſi centrum. Unde neceſſe eſt,ut nos,ab hoc mundo revertentes,& quaſi ab imo ſurſum aſcendentes,attollamur. Aſcendere autem ad Deum eſt intrare in ſeipſum, & non ſolùm ſe ingredi,ſed ineffabili quodam modo ad intima ſui penetrare. Qui enim interiora tranſiens,& intrinſecus penetrans,ſeipſum tranſcendit,ille verè ad Deum aſcendit. Ab hujus igitur mundi diſtractionibus cor noſtrum recolligamus,& ad interna gaudia illud revocemus. Et ſi in his illud retinere non poſſumus,ſaltem ab illicitis & vanis cogitationibus iſtud reſtringamus,ut aliquando illud in divinæ contemplationis lumen figere valeamus. Hæc enim eſt requies cordis noſtri,cùm illud in Dei amorem per deſiderium figitur. Hæc eſt vita animi & cordis noſtri,cùm Deum ſuum contemplatur,& iſta contemplatione ſuaviter reficitur; Et dulce eſt ſemper ad conſiderandum,quod ad amandum & laudandum ſemper dulce fuit & ſuave; Nihil enim ad beatam vitam præſtantius videtur,quàm velut clauſis carnalibus ſenſibus extra carnem mundumque convertere affectum quempiam intra ſeipſum alienatoque affectu à mortalium cupiditatibus ſibi ſoli & Deo loqui. Cùm denique duplex ſit animæ vita(nam aliâ in carne vivit,& aliâ in Deo) benedictus æſtimabitur,qui,in carne benè vivendo,in Deo etiam optimè vivere nititur. Nam qui vivet in Deo,ille ſuum quaſi eſſe cognoſcet,eſſe ipſum Deum,& Dei verbum,atque per hujus rei contemplationem lætitia atque gaudio ineffabili perfundetur. Hinc ergo eſt,quòd *Mercur. Triſmegiſt.* dicit; *Crede,quòd in te videt & audit verbum Dei.* Nam teſte *Euangeliſta Johanne,in Verbo erat vita,& illa vita erat lux hominum,&c.* O quàm nobilis exiſtit ſpiritus ille,qui vera ſapientia ductus, oculis ſpiritualibus percipit ſe ex luce & vita conflatum eſſe. Nam ille Deum, omnium patrem,

cognoſcit,

cognoſcit, quoniam, teſte *Mercur. Triſmegiſt. lux & vita Deus eſt & Pater, ex quo natus eſt homo.* Spiritus igitur, deprehendens ſeipſum ex vita & luce compoſitum, *ad vitam rurſus & lumen tranſcendet. Deus nobis hujuſmodi felicitatem concedat, ut veris & ſpiritualibus mediis ad illum & in illum, à quo primordialiter proceſſimus, fideliter redeamus. Amen.*

Trium Animæ Viſionis generum in Microcoſmo, eorumque regionum, objectorum, rationumque diſcernendi luculentiſſima demonſtratio.

Hîc

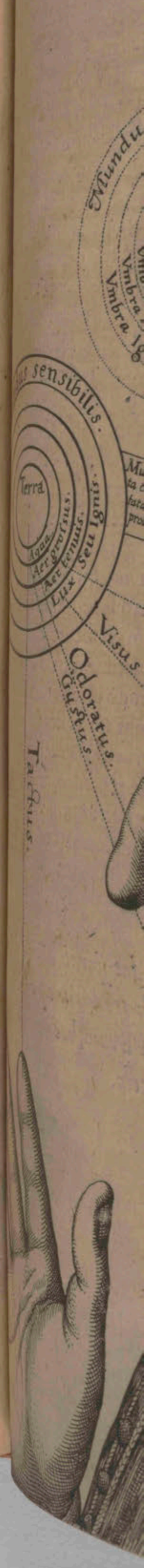

Mundus Intellectualis.
DEVS
Seraphin.
Cherubin.
Filius
Pater
Spus Sanctus
Ab utroq; procedens
Virgenitas.
Virgenitor.
Dominationes
Thronos.
Potestates.
Virtutes.
Principatus
Archangelos.
Angelos
Mundus imaginabilis.
Vmbra Terræ
Vmbra Aquæ.
Vmbra Aeris grossi.
Vmbra Aeris tenuis.
Vmbra Ignis.
Cuius acie penetrat Anima ad.
Custos.
Memoria.
Mundi.
Sensibilis
Visionum
Mundus sensibilis.
Terra
Aqua
Aer grossus.
Aer tenuis.
Lux Seu Ignis.
Mundi elementa & elementata Sentiens prout Sunt.
Mens.
Intellectus.
Ratio
Sensitiua.
Hic Anima est.
Imaginatiua.
Cogitatiua.
Æstimatiua.
Mundi elementorū & elementatorū imagines capiens.
Vermis
Est enim
Memoratiua.
Motiua.
Visus
Auditus.
Odoratus.
Gustus.
Tactus.
Ethæc virtus fundatur in extrema Cerebri parte et in Spinali medulla.

Le

Hic demonſtrantur tres animæ viſiones, videlicet quatenus illa eſt *ſenſus*, quatenus *imaginatio*, & quatenus *ratio, intellectus & mens*. Cùm verò eſt *ſenſus*, corpora & res viſibiles videt, audit, odoratur, guſtat & tangit, prout ſunt, hoc eſt, immediatè ſenſibus exterioribus ea omnia in compoſitione percipit. Profundiùs ergo verſatur anima in multitudine rerum, dum ſenſus appellationem ſibi vendicat, & per conſequens remotior eſt à divinorum & ſpiritualium contemplatione. Unde fit, ut ſenſus ciſtam ſolam ſeu corticem rerum intueatur, ſeu cooperimentum & tegumentum veritatis; ipſamque veritatem in centro delitescentem cernere, & ſenſuum exteriorum organis percipere non poſſit. Animæ ergo ſenſitivæ objicitur mundus corporeus & viſibilis, cujus terreæ portioni Tactus correſpondet, aqueæ Guſtus, aëreæ groſſæ & mixtæ Odoratus, aëreæ ſimplici & tenui Auditus, & igni cum æthere Viſus. In anteriori porrò interioris montis ſeu capitis Microcoſmici parte reſidens anima dicitur *imaginativa*, vel ipſa phantaſia & imaginatio; quia rerum corporalium & ſenſibilium, non quidem veras imagines, ſed ſimilitudines & quaſi umbras intuetur. Unde mundi & rerum mundanarum ideas & icones ſpeculatur, quatenus eſt imaginatio & res in abſtracto, non autem realia, vel res in concreto, atque prout ſunt, apprehendit. In centro autem cerebri anima nec phantaſtico modo videt, nec ſenſibili reſpectu corpora conſiderat, ſed *rationis* ſpiritu, *mentiſque* lumine res intellectuales contemplatur, quæ neque fuerunt in ſenſu, neque ſola phantaſia comprehenduntur, ſed ipſa ratione pro rebus veris habentur & æſtimantur. Nunquam enim cadebāt intelligentiarum arcana ſub ſenſum, uti nec trinę Eſſentiæ ineffabile myſterium. Quinimò etiam ne quidem earum ideas comprehendere potest imaginatio; cùm ipſa ratio atque ingenii humani acumen ad tantam gratiam vix unquam, & nonniſi ingenti mentis illuminatione pervenire queat. Undefit, ut ipſa ratio per divinam ſpeculationem ad intellectum priùs exurgat, & deinde ab intellectu in mentis ſphæram ſaltu levi ſe erigat, ut in ejus lumine ſpiritualia eminus conſpiciat, & per hujuſmodi viſionem ingenti lætitia veluti ratiatur, ac Jehovam, ſecundùm *Eſaiam Prophetam* in cœlo ſedentem, atque in altiſſimo throno elevatum, & ſuper palatium mundanum collocatum, intueatur, ubi ejus ſolium eſt cœlum, ejusque palatium gloria repletiſſimum, ipſa lux, ita ut ſemper quaſi in extaſi aſpiciat ſupercœleſtia, negligendo inferiora; hæreat, inquam, in contemplatione rerum tàm nobilium à ſenſu vili abſtractarum. In ultima denique cerebri parte *anima* dicitur *memorativa & motiva:* namque in illa parte viſionum objecta recondit, cuſtodit, atque recordatur, tàm mundi ſenſibilis, quàm imaginarii & intellectualis. Similiter *motiva* nuncupatur, quatenus per ſpinæ medullam dat & deorſum immittit motionem cuilibet mundi minoris membro.

Alia demonſtratio oſtendens, quomodò anima aſcendat ſpirali aſcenſu à rebus mundi ſenſibilibus ad unitatem per 22 mundi gradus; incipiendo à terra, atque ſurſum aſcendendo ad Deum, hoc eſt, à multitudine ad unitatem.

Ut

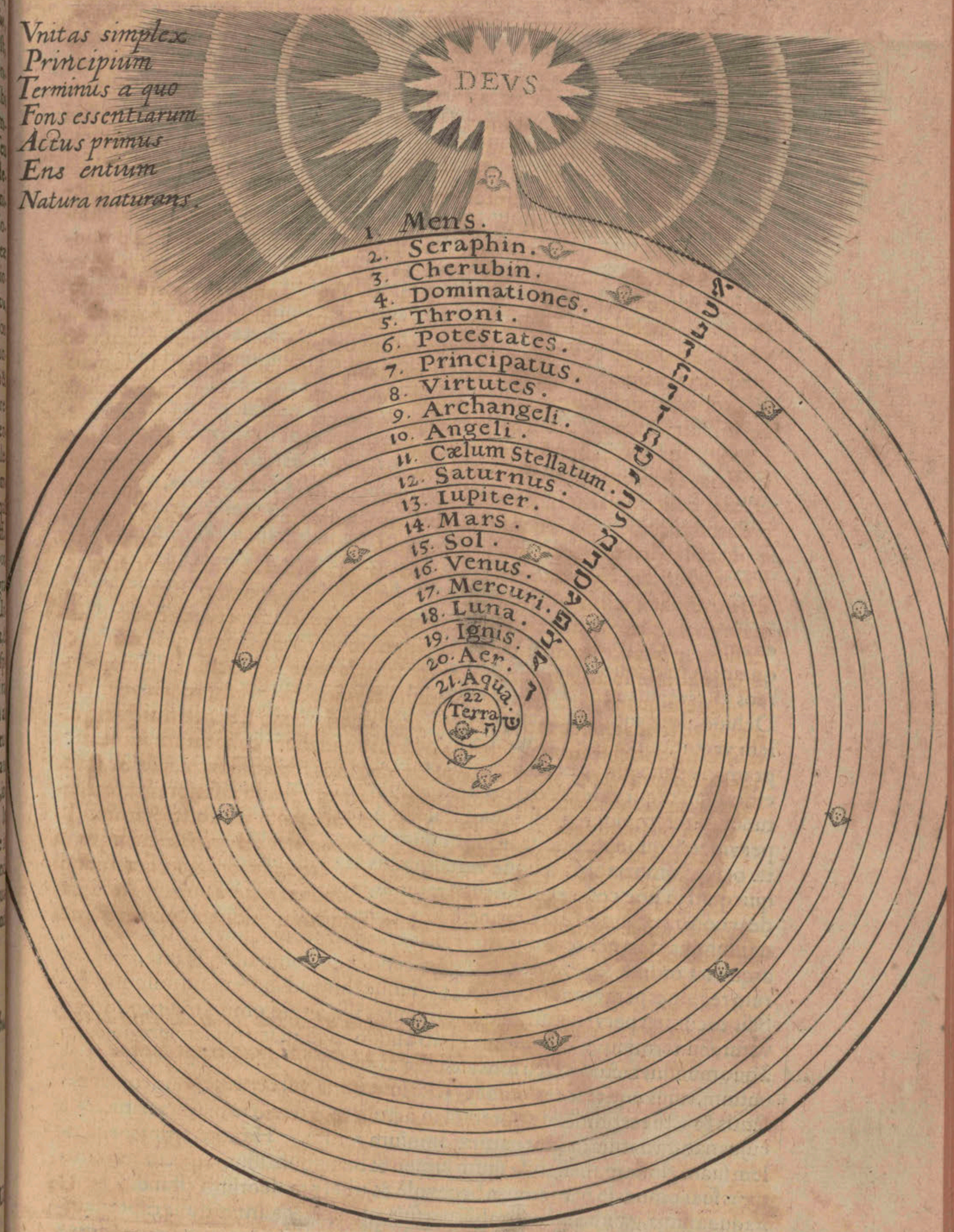
Vnitas simplex
Principium
Terminus a quo
Fons essentiarum
Actus primus
Ens entium
Natura naturans.
DEVS
1 Mens.
2. Seraphin.
3. Cherubin.
4. Dominationes.
5. Throni.
6. Potestates.
7. Principatus.
8. Virtutes.
9. Archangeli.
10. Angeli.
11. Cælum Stellatum.
12. Saturnus.
13. Iupiter.
14. Mars.
15. Sol.
16. Venus.
17. Mercuri.
18. Luna.
19. Ignis.
20. Aer.
21. Aqua.
22 Terra

Ut 22. ſunt literæ Hebraicæ, à Deo omnium Conditore in hominis uſum ad rerum creatarum figuras & naturas exprimendas vel denotandas introductæ (nam ea, quæ Deus prima ſeptimana creavit, numerum 22. non excedunt) ita quoque per totidem gradus aſcendere debet anima pia è corpore diſcedens, à terra, id eſt, à ſpiralis lineæ ſuprà depictæ centro, ſeu à multitudine verſus unitatem, ſignificando, quòd Verbum, in quo eſt vita rerum, ſit in omni creatura, ab unitate incipiendo, & ad baſin multitudinis progrediendo. Unde & rectiſſimè illud ℵ & ω nuncupatur: prout etiam variæ ejus in materia actiones per literas illas hebraicas diſtinguuntur; ita quidem, ut inde concludant nonnulli fide digni, quòd quælibet harum literarum denotet ſpeciale aliquid creationis opus. Eſt ergo exordium motus, ſeu iter animæ recedentis à ſenſibilibus & exterioribus ad ſpiritualia, inſenſibilia & interiora, à terra ſeu tactus objecto ad aquam, & ab aqua ſeu guſtus objecto ad aërem groſſum, & ab aëre groſſo, ſeu olfactus objecto ad aërem tenuem, & ab hoc auditus objecto, ad ignem, à quo igne tanquam viſus objecto, mundum ſenſibilem relinquendo, ad mundum imaginationis & ſimilitudinem corporum aſcendit: Unde per Lunæ objectum tranſit, ubi fingit, ſe *Endymionem* in Luna ingenti ſentium faſce onuſtum videre, & infinitas alias chimæras in regione Planetaria ſe in abſtracto contueri imaginatur. Videtur ſibi etiam *Arietem, Taurum, Leonem, Scorpionem & Capricornum*, atque itidem quoque extra Zodiacum *lupum, canem, urſam, anguem*, &c. prata, campoſque cœleſtes aſpectu protervo peragrare, & in iis noctesque dieſque paſci & nutriri. Similiter homines imaginarios in hac ſphæra ſtellifera vivere opinatur, videlicet. *Geminos, Virginem, Sagittarium & Aquarium* intra Zodiaci margines; ſic etiam extra eas *Orionem, Centaurum, Aurigam, Herculem, Serpentarium, Perſeum, Cephæum, Bubulcum, Antinoum, Caſſiopæam, Andromedam*, &c. Hîc etiam intra Zodiaci limites *Cancrum & Piſces*, & extra eos *Cetum magnum*, tanquam in cœlo aqueo natantes, cernere ſe ſomniat, & *puppem Argos* fluctus æthereos ſulcare phantaſtico modo videt, ita, ut ea res verè corporeas eſſe credat. Dehinc altiùs ſurgit hic ſpiritus humanus, alis divinitatis in mundum inviſibilem vectus, qui & ſpiritualis dicitur, quoniam vix materialis eſt; atque ibi intelligram invenit veritatem, nihilque in eo, præter ſolam veritatem contueri potest, quoniam aut videt, & tunc neceſſe eſt, ut veritatem videat, aut non videt, & tunc falſitatem videre ei eſt impoſſibile, imò verò in hac beatitudinis ſede ſemper videt, & quod verum eſt atque bonum videt, quoniam providentiæ increatæ oculus, omnia ibi & ubique videns, radiis ſuæ viſionis ſempiternæ efficit, ut quicquid in hoc cœlo exiſtit, oculis rationis, intellectus ac ſapientiæ omnia videat non ſine gaudio & lætitia ineffabili. *Primum* igitur animæ *iter* in hac regione illuminata fit per regnum Angelorũ, *ſecundum* per regnum Archangelorum, atque ita ordine & gradatim ſurſum aſcendendo, omniumque intelligentiarum regiones peragrando continuatur uſque dum ad ſupremum mundi inviſibilis cacumen perveniatur; in quo eſt unitas illa, à quo omnis multitudo derivatur, ſeu terminus, à quo motus fit ab aliquo ad nihil, ſeu principium unicum, à quo mundus factus eſt, ſeu fons eſſentiæ, à quo formæ rebus ſunt inditæ, vel ens entium, cujus entitate res omnes factæ ſunt entia, vel actus primus, cujus præſentia & actu res omnes de potentia in actum ſunt deductæ, natura naturans, à cujus natura naturatæ ſunt naturæ omnium rerum. Hæc incomprehenſibilem ſuam gloriam, ineffabile ſuum lumen & benignum ſuum aſpectum in creaturas ſuas omnes in perpetuum benevolè & ubertim deorſum effundit. Hîc itaque anima, gaudio inexplicabili perfuſa, quieſcit, & admiratione capta deorſum illicò deſcendit, ut veſtigia ſapientiæ ſuæ acquiſitæ corpori ſuo, per omne hoc tempus in extaſi quaſi permanenti imprimat, atque ut integrum Microcoſmum

ſmum, olim opinione dubia fallaci atque incertitudine plenum, jam fidelem, certum & conſtantem in ſapientiæ legibus efficiat, eumque in rerum veritate ſtabiliat & confirmet. Sic fit ex tyrone ſapiens; ſic homo ex vili mundano efficitur nobilis Deique comes, & per Dei miſericordiam ex carnis progenie in filium & hæredem Creatoris ſempiterni adoptatur, atque ita optimè præparatur ad poſſeſſionem illam lætam, quæ à primordio mundi ordinata & deſtinata eſt benedictis & electis Dei.

TRACTATUS PRIMI,

SECTIONIS I.

LIBER XI.

De Spermate & Generatione.

CAP. I.

De generationis & multiplicationis ratione.

IN generationis arcano multa, tàm supercœlestium quàm cœlestium & sublunarium mysteria vulgò adhuc incognita, & nondum promulgata veniunt enucleanda & diligenter observanda. Quod igitur inprimis attinet ad supercœlestia, animadvertendum est, secundùm *Jamblici* doctrinam, *viventia in 4. ordines esse divisa, in Deos*, scilicet, *Dæmones, Heroës & Animas*, hoc est, in Deum, Angelos Deo instar architectorum in opificio mundano ministrantes, spiritus olympicos seu gubernatores Planetarum & corporum cœlestium, ac Animas. Unde ex ejus sententia videntur duo esse semidiametri, ducti à centro seu terra ad ejus circumferentiam extremam, id est, cœli empyrei capacitatem superiorem & cœlum elementare; quorum illud Dei, hoc autem animarum habitaculum existimatur; Dæmones verò & heroës loca intermedia sibi vendicare dicuntur: Unde fit, ut Dæmones propter propinquitatem suam cum igneo Dei tabernaculo, de ipsius proprietate, quæ est unitas, participare tradantur. Nam *ipsorum proprietates sunt*, teste *Jamblico, continere in se dotes Deorum, inferiori quidem modo quàm Dii, sed sub idea, rationeq; earum obtinere deteriorem conditionem.* Unde de unitate & stabilitate participant. Alteram verò extremitatem magis deorsum tendentem inhabitantis & operantis animæ proprietas (cùm sit declinatio ad multitudinem, motum, & res naturales motu vitali replendas, & ad generationem perficiendam) ab unitatis natura seu Dei proprietate maximè distare observatur; quippe quòd ad numerum & plutalitatem tendit. Heroës denique

denique, quoniam magis ad animarum ſitum declinant, cum ipſarum naturis in omnibus ferè conveniunt. Ipſorum enim proprietas ſub conditione multitudinis & motus, permixtionisque diſpoſitione, ſtatu & excellentia comprehenditur; quemadmodum à nobis ſuprà, in pyramidis mundanæ in radicum quadrata & cubos diviſione, latiùs declaratum eſt. Differunt ergo Dæmones ab Heroibus in eo, quòd *Heroës aliquantò magis inclinant ad particularia mobiliáque*, ut *Jamblici* verbis utar *quàm Dæmones*. Nam duo illa mediorum genera, Dæmones ſcilicet & Heroës componuntur ex proprietatibus extremorum, ſcilicet Dei & animarum; qui quidem digitis ſimplicibus & articulis primæ compoſitionis ſeu radicibus, in ſuprà dicta pyramide materiali denotantur; ſed in Dæmonibus eſt plùs divini, in Heroibus plùs humani. Ex his igitur conſtat, quòd Planetarum gubernatores cum ſuis legionibus in regione elementari degentibus, quos Heroës vocant, vitam in inferiora à ſuis orbibus infundentes, & per conſequens cum animabus conſentientes, multiplicationes in vegetabilibus, & generationes in animalibus promoveant. Atque horum Heroum locus deſcribitur in quadratorum pyramidis materialis ordine, quemadmodum animæ in profunditate cuborum ejus ſubmergi dignoſcuntur. Deus quidem, cùm ſit puriſſima & ſimpliciſſima forma, luxque exactiſſima & primaria, puriſſimam & ſimpliciſſimam fecit generationem monadis, ipſam in ſeipſum reflectens: ita ut unitas in ſua natura integra & intacta abſque omni materiæ pollutione permaneret. Nam ipſa materia erat cauſa multitudinis & numeri augmentationis, quemadmodum ex ænigmatica hac hiſtoria ſeu fabula ſequenti declarabitur. *Dæmogorgon, qui eſt ſummus & primus Deus, æternitate ante mundi originem ſtipatus, comitatus & ornatus, atque in ea ſe reponens, Chaos informe ineffabili oculorum ſuorum ſplendore intuebatur, ventremq; ejus mirum in modum contentione, colluctatione, atque tumultu vibrari, & perturbari percipiens, manum ſuam porrigebat ad illum Chaos gravidi partum adjuvandum. Unde litigium illicò & prima facie ortum ſuum accepit; quod benevolo Dæmogorgonis beneficio in mundi circuitum productum, vultu equidem inhoneſto & impudico, ſtrepituq; inaudito comitante ambitioſis alis in altum & ſurſum in cœli faſtigium culmenq; ferri affectavit. Unde factum eſt ut à Dæmogorgone in imam abyſſum meritò dejiceretur atque peſſundaretur. Chaos verò rerum omnium mater, poſt rebellis hujus ſui primogeniti ortum, purius jam maneas ſudore & ſuſpiriis igneis ardebat, atque alia adhuc vice gravidum laborare ad partum cœpit, iterumq; aſſiſtente Dæmogorgonis manu prolem ſecundam maſculam edidit, cui nomen erat Pan, naturam, materiam ſeu ſpiritum univerſalem ſignificans; cujus caput acellatum cœlum ſtellatum, aures duæ utrumque mundi polum, barba longa radios ſolares deorſum tendentes, fiſtula ex ſeptem ſyringibus conflata ſeptem Planetas, cum ipſorum harmonia, pedes caprini temporis naturam ſignificabant. Iterum poſt Panis ortum tres ejus ſorores, Parcæ ſcilicet, ex utero Chaos fuerunt editæ & prognatæ, rerum viciſſitudinem arguentes. Denique Polus, Titan, Terra & Herebus lineari ſucceſſione ſunt ſecuti.* Ex hac ergo relatione demonſtratur, materiam ſeu *Chaos*, ex ſpirituum ſeu aquarum informium congerie conſtitutum, ante creationem fuiſſe generationis originem & matricem; quæ tamen nihil parere aut producere potuiſſet, niſi actus *Dæmogorgonis* ad fuiſſet, utpote ſine cujus aſſiſtentia *Chaos* potentiæ in actum minimè potuiſſent deduci. Unde manifeſtum eſt, quòd Deus unica ſua eſſentia & proprietate formali, quæ eſt unitas, in actum produxerit naturam ſecundam, quam *Pythagorici* in numerum imperfectorum, videlicet in dualitatem, repoſuerunt. Unde deinceps, unitate ſpiritum informem informante, ternarii & Trinitatis diſpoſitio producta eſt; ita ut virtute unitatis edita ſit dualitas imperfecta; quæ additione unitatis illuſtratæ à numero imperfecto in numerum & naturam perfectiſſimam eſt redacta, nempe in Trinitatem. Sic Deus in Verbo, Verbum in Spiritu ab ambobus profluen-

te

te,& Deus in omnibus. Sic Verbum Dei in omni natura ſeu ſpiritu orbem uni-verſum implente. Sic Deus cum Verbo & Spiritu ubique. Atque ſic per harmoniæ hujus divinæ ſymphoniam pax,litigio jam tùm antè è cœlo in terram dejecto,& in ejus centrum deturbato,inter elementa uſque ad ultimum PEREAT continuabitur. Sic felicitas perpetua primæ mundi regioni,amicitia durabilis mediæ,& quies cum pauca perturbatione infimæ perpetuò aderit. At verò in hac regione infima aliquando ventorum oppoſitorum tumultus,fluctuum & aquarum conflictus,meteororum ex contrariis qualitatibus conflatorum generatio,& infinita alia accidentia,mundo huic inferiori contingentia propter ejus cũ litigio contiguitatẽ ſæpiſſimè reperiuntur. His igitur intellectis in promptu ratio eſt,cur inferiora magis ſint ad generationem apta,quàm ſuperiora; cùm denſior & efficacior matricis chaos pars in hac regione reperiatur. Unde terra dicitur mater rerum omnium,quas ignis in ejus matricem immiſit. Nec quidem de hoc ulterius eſt dubitandum,cùm nec aërem,nec ignem,nec æthera ad animalium,vegetabilium,aut mineralium generationem in ſua regione idoneum eſſe obſervemus. Erat igitur à Chaos materia generationis & ſubſtantia,quæ formam,animam,& actum ſuum à Deo accepit ad ſuam eſſentiam & exiſtentiam. Nec enim poteſt fieri generatio abſque actione in paſſivum bene diſpoſitum,& per conſequens,Deus,qui eſt unitas & monas,per ſe non generat multitudinem,ſed per abundantiam materiæ Chaos,ſeu ſpiritus fœcundi,ſeu naturæ humidæ,quam teſte *Mercur. Triſmegiſt. Verbum & lux & ignis ſincerus fovebat,ſeu Spiritus Domini,qui ferebatur ſuper aquas*,animæ oriuntur ad multitudinem particularium pronæ;& ab Heroibus ſeu Planetarum Dominis,materiam prolificam & vitalem deorſum effundentibus,animæ iſtæ ad aſſiduam generationem & procreationem ſollicitantur,alliciuntur & fortificantur. Eſt ergo Heroum & animarum dominium à ſphæra ſolari uſque ad centrum ſeu terram; quoniam ab illo puncto,deorſum progrediendo, pyramidis formalis conus tendit ab univerſalitate formali ad ejus particularitatem, videlicet ad punctum coni in terra deſinens; dum è converſo baſis pyramidis materialis, terræ innitens multitudinem materiæ ſubminiſtrat paucitati formæ in cono pyramidis formalis ibi reperto. Hinc oriuntur tot generationes in terra,totque corruptiones & mutationes ſeu alterationes. Nam materia multa, nunquam formæ paucitatẽ contenta,habitum ſuum quotidie mutare deſiderat,quò formam ſibi nobiliorem acquirat,cujus præſentia & actu appetitui ſuo plenè ſatisfaciat. At verò à ſphæra Solis ſurſum aſcendendo nihil generationis inveniri poteſt,eò,materialis pyramidis pars ſurſum tendens,ſubinde magis magisque ſubtiliatur,dum ad pyramidis formalis baſin gradatim accedit. Unde talis materia,propter ſuam ex forma & luce ſubtiliationem,eſt ad generationem omninò inepta atque infœcunda,cùm ejus matrix ſit nimis tenera & ſubtilis,ita ut lucis ſemina propter intenſam eorum fortitudinem retinere non valeat. Hinc igitur animæ à Philoſophis partem mundi infimam & ordinem intelligentiarum ultimum poſſidere dicuntur,locumque prope terram,ſeu in regione infima ſibi vendicare;quoniam ibi appetitus earum,circa particularia & generationis multitudinem occupatus, ſecundùm *Jamblici* opinionem ſuperiùs allegatam,ſufficienter expletur.

CAP.

CAP. II.

De generatione, & quid inter eam & creationem intersit? Quòd cœlum sit generationis rerum origo.

PHilosophi *Peripatetici* de naturali rerum genitura fideliter agentes, & generationis rationem ac dispositionem diligenter inquirentes, tandem percepe-runt ipsam Genesin seu generationem nihil aliud esse, quàm mutationẽ à forma unica pristina substantiali in aliam; hoc est, progressum materiæ ad formam substantialem, quæ nondum ei inest, sed mox inerit. *Verbi gratiâ*: Generationem pomi volunt esse progressum germinis, ut materiæ ad pomum, tanquam ad formam substantialem; quia pomum est substantia; forma autem pomi non inest germini, sed mox, perfecta generatione, inerit. Verùm enimverò uti nobis videtur, & quod bona Peripateticorum venia sit dictum, forma rei generandæ ipsi spermati seu germini actualiter etiam à primordio inest, licet sensui nostro non statim innotescat, sed occultè magis magisque indies operatur in massa seminis ab eo instanti, quo illud in matrricem generationi convenientem ad rei gignendæ perfectionem projicitur, quemadmodum infrà declarabimus. Quid autem inter generationem & creationem intersit, suprà dictum est, ubi luculenter explicavimus, *creationem esse originem speciei non præexistentis*, & per consequens cujuslibet ejusdem speciei individui immediatè ab ea & primariò promanantis; *generationem* verò dicimus *esse modum conservandi & continuandi speciem præexistentem & creatione in mundum productam*. Ex quibus patet, quòd creatio versetur circa rem non præexistentem, generatio verò necessariò circa rem præcedentem, & in rerum natura beneficio creationis existentem. Prætereà inde elicimus, quòd, ut Deus est creationis autor, seu specierum creatarum pater, sic etiam ipsa creatura dignoscatur esse pater rei genitæ; cùm sine creaturæ spermate impossibile sit, ut ulla generatio fiat, siquidem absque virtute occulta seminali, materia formam & speciem animatorum corporum induere non potest. Hinc igitur constat, quòd nullum genitum sit bonum, quatenus est passio à passibili & imperfecto patre productum, secundùm illud *Merc. Trismegist. Pim. 6. Genita nõ sunt bona; nam generatio passio est, ubi autem passio est, nullo modo bonum; ubi bonum, non passio ponitur ulla; quemadmodum ubi dies, ibi nulla nox, ut ubi nox, ibi nulla dies.* Prætereà, quod genitum est, bonum non est, quippe quod imperfectum est. Hoc etiam confirmatur ejusdem *Mercur. Trismeg. verbis Pim.* 4. quæ sunt talia: *Quicquid genitum, utique imperfectum, dividuum, crescens & decrescens; ei verò, quod perfectum, horum nihil accidit.* Pater ergo creaturæ erat solum bonum atque summa perfectio, Monas scilicet, omnium principium, radix & origo, absque verò principio; quæ omnem numerum continet, à nullo contenta, omnem gignit numerum, à nullo genita; quæ creaturæ primæ de sua bonitate & perfectione communicavit. Unde omnia creata bona sunt dicta: Quæ quidem perfectio & bonitas peccato Adami interturbata est. Nam, qui non, nisi ad suam compositionem & perfectionem solummodò formæ portionem adeptus est, ille volens ejus portionem ad generationem aliorum conferre, atque ita prodigo more aliis eam impertiri, de creatura perfecta factus est creatura imperfecta & tenebrarum pollutione ac inquinamentis maculata. Atque ut ipse Creator

erat Pater Adami, sic ipse ulterius stultè cupiens more divino alios ambitiosè creare, exinde sese in sphæram generationis præcipitavit, atque ex perfectione & fastigio contemplationis Creatoris sui in abyssum miseriei & imperfectionis dejectus est atque pessundatus; adeoque etiam omnes cæteræ creaturæ post & propter eum, imò verò & ipsa terra, inde maledictionem acceperunt. Ex præ-dictis ergo apparet, quòd, ut ipse Deus, mediante Verbo suo sacrosancto, fuit au-tor immediatus creationis, sic etiam cœlum seu natura sit generationis origo, secundùm illud *Merc. Trismeg. Pimand.* 1. *Circulorum cœlestium circuitus, quemadmo-dum ipsa mens voluit, ex elementis inferioribus animalia conflavit.* Et alibi *Pimand.* 9. *Mundi revolutio, generationes exagitans, qualitates efficit, quasdam inficiens, malóque defensans, bonóque purgans.* Experientia autem edocentur *Astrologi*, rem ita sese habere. Nam mali Planetæ, aliàs *Infortunia* dicti, depravare solent dispositio-nes hominum; *fortunia* verò eas in meliores convertunt: Mentem tamen ab o-mni fato influxuque cœlesti liberam esse superiùs declaravimus, quamvis inte-rim procul dubio certum sit, quòd bonæ cœli sancti influentiæ animam red-dant menti obedientiorem; prout è converso quoque pravæ influentiæ faciunt eam illi hominis interni portioni, quæ mentis naturæ opposita est, subjectiorem. Ex his igitur evidens est, quòd generationis vis & proprietas à cœlo derivetur. Imò verò ipsum hominem sine Sole & homine generari non posse agnoverunt sapientes. Quòd verò ad ignaros illos & stultos attinet, qui, cœlum in hæc in-feriora non agere, insulsè & imprudenter asseverant, in fumum abeant eorum intentiones, & pro ingratis perpetuò habeantur; utpote qui primos & principa-les suos parentes impudenter abnegare gestiunt, dum se à cœlo & cœlicolis, tanquam Creatoris ministris per divinã voluntatem procreari inficiantur, atq; ita producentem eos cœli potestatem ac virtutem duro ore sensuque fallaci ab-jurare conantur, adeoque glorioſum illud mundi ornamentum nulli inservire usui, falsò inferre non erubescunt. Anne, ô stulti, participes esse vultis regni cœlestis, & tamen sine medio ad illud penetrare præsumitis? Anne *Divus Pau-lus* in tertium cœlum rapi potuisset, nisi per medium transiisset? Quasi verò quis diceret, motum esse à termino, à quo ad quem, vel à principio ad finem sine me-dio. Cœli operationem in generatione negatis, & tamen vitam vestram ab e-jus corde quotidiè hauritis: O stulta hominum natura, dum ea, quæ non videt aut tangit, in rerum natura existere non credit, atque ita, veritatem negligen-do, vana & falsa atque præstigiosa capit, ac vanitatibus inebriata, fidem quoque vanam concipit, eaque ratione tenebris infecta, lumenque rejiciens, vera pro falsis habet, falsaque pro veris vanè amplectitur. Sed Deus Opt. Max. hæc o-mnia in meliora pro bona sua voluntate reformet.

CAP. III.

De spermate & semine: Quomodò ea ab invicem differant? Spermatis pro-creandi ratio ex quatuor elementis. Et quòd illud in animali sit ex præstantiori membrorum corporis substantia.

UT absque spermate animalis generatio fieri non potest, sic etiam sperma nõ plùs potest sine suo semine, quàm corpus sine anima. *Non* igitur *est sperma idem cum semine*, quamvis nonnulli hæc duo vocabula confundant, pro synony-mis

mis ea sumendo, atque ita internum pro externo accipiendo. Nam sperma est illud, quod, cùm sit visibile, semẽ invisibile in suo cẽtro possidet; quod quando in matricem venit debitam, congelatur, & congelat quod reperit purum vel impurum puro mixtum. Sed jam, cùm sperma sit res visibilis, semen autem res invisibilis, summa cum diligentia quærendum est & indagandum, *quidnam sit hoc sperma, quid illud semen*, ut tùm posteà, quomodò hæc ab invicem differant, rectè cognoscamus. *Sperma* secundùm Philosophorum præstantiorum sententiam, ex principaliori substantia omnium genitoris membrorum componitur. Unde patet, quòd illud sit quasi quinta essentia, ex quatuor elementis composita & vi naturali selecta. Nam operatione naturæ quodlibet elementum emittit suum subtile; quæ omnia & singula in renibus conveniunt, & ad generationẽ præparantur per unionem & assimilationem. In qua quidem mixtione, si elementa masculina prædominentur, formam speciei generantis masculinam producũt, si fœminina, fœmininam. Ex his igitur colligitur, quòd sperma componatur ex parte magis spirituali omnium elementorum, & quòd per consequens in se cõprehendat speciem integram corporis genitoris, adeoque etiam imaginem ejus invisibilem in se retineat; quam in actum visibilem deducit natura, nisi in suo motu impediatur, & præcipuè, si ipsum sperma in locum seu matricem consentaneam disponatur. At verò quemadmodum videmus, quòd corpus ex quatuor elementis compactum, nihil possit, nisi anima vitalis è cœlis infundatur; sic etiam nec hæc tenuissima elementorum collectio quicquam potest, nisi invisibilis natura cœlestis ei inst, quæ vitam illi & motum tribuere potest. In semine enim vita jacet, & anima rei generandæ, atque in sperma te inveniemus elemẽtorum virgulta & germina, quæ tenera sunt, & vix adhuc efflorescere incipiunt. Et tamen deinceps gradatim aut pedetentim, mediante nutrimento conveniente quotidie crescere & vigescere dignoscuntur, & id quidem vivifico seminis centralis motu; quod ideò percipimus centrum spermatis possidere, quoniã ipsum cor in microcosmi medio, & solem in cœli centro per ocularem demonstrationem deprehendimus, quorum unum est corporis animalis vita & alterum mundi anima, qua vivere dicitur. Ex his igitur evidens est, quòd sperma omnes membrorum genitoris proportiones in se habeat, modo tamen invisibili & contracto; quæ virtute animæ vivificæ seu seminis inclusi paulatim indies extenduntur. Sic in vesica bovina, cujus forma seu figura fortassis est triangularis vel quadrangularis vel pentagonalis vel hexagonalis, &c. si in massam convolvatur, figura ejus penitus delitescit, Atqui si sensim spiritu flatoris extendatur, percipiemus, quòd ejus figura vera & geometrica in suis lineamentis patefiat. Nónne etiam animadvertimus, quòd aër mutatione sua convertatur in quodlibet elementum? Nónne ipsum in nubem condensari, atque iterum crassiorem nubis vel aquæ partem in lapidem sulphurea nativi in loco aliquo caloris virtute transmutari, atque ita per diversam naturæ in elementis operationem, res diversas in eorum gremio, facta, nempe ipsorum relatione, procreari cernimus? Sic etiam procul dubio ipsum sperma nihil aliud est, quàm ipse aër congelatus; qui & ipse nihil est, quàm subtile terræ cum aqua simul mixtum; ex quibus non magis est impossibile, ut mediante naturæ centralis operatione, caro, ossa, & hujuscemodi aliæ partes fiant, quàm in centro aëris ex aëre nubes, aqua & lapides producuntur. Et indubitatò percipimus, quòd natura nunquam frustrà operetur; unde probabile est, quòd aër ad cordis thalamum per inspirationem introductus, secundùm majorem sui partem per meatus insensibiles cuilibet regionis Microcosmicæ parti dispensetur, atque ita locum materiæ spermatis, ex quolibet membro per vias insensibiles extractæ & in vasa seminaria infusæ suppleat. Similiter alimenti subtile ad hoc opus com-

complendum non est otiosum. Atque hinc est,ut mihi videtur,quòd alia *seminis vasa* dicuntur *seminales arteriæ*,ex magnæ arteriæ caudice initiantia,& ad testiculos se extendentia,alia verò *ex venis prodeuntia,& ad testiculos pertingentia.* Ex quibus demonstratur,quòd sperma nutriatur partim ab alimento in ventriculum attracto,seu chylo in hepate sanguificato,& partim atque præcipuè ab aëre attracto ad cordis refrigerium,quoniam ab ejus regione seminis invisibilis efficacia derivatur. Sed quamvis hoc incredile nonnullis videbitur(qui nimirum nihil consueverunt credere,præterquàm quòd sensui subjicitur)quòd spermatis materia proveniat,& dimanet ab omnibus corporis generãtis membris, multis tamen argumentis,hoc ita reverà sese habere comprobabimus;quorum *primum* sumimus à spermatis definitione,quæ est talis: *Sperma est hominis semen ex principaliori substantia omnium membrorum compositum*;*secundùm* ab effectu in homine post multum coitum. Nam ingenio & animalium spirituum dispositione graviores magisque stupidi redduntur homines post coitum. Unde certum est, cerebrum de suo aliquid huic actioni contribuere. *Præterea* dicunt, quòd incisione nervi alicujus, juxta aures in homine ascendentis, immediatè ipse postea sterilis fiat. *Similiter* & alios novi,qui è vestigio post coitum cœperunt pedum stupore vel dolore quodam podagrico laborare. Atque sic etiam homines coitui nimio indulgentes universaliter corpore debilitari testatur experientia. *Tertium* porrò est tale: Natura exigit,ut similia de similibus nascantur,quò omnia possint progredi,& secundùm propriam speciem generari. Unde necesse est, ut portio purior omnium membrorum genitoris ad gignendi productionem concurrat: *Aliud* etiam hujus *rei argumentum* habemus,quod est hujusmodi: si pater aliquis infirmitatem incurabilem in loco quodam habeat (verbi gratiâ,podagram,chiragram aut similia) filius quàm sæpissimè circa idem membrum incurrit talem infirmitatem. Unde autem est hoc,nisi in spermate consistat illius infirmitatis causa? Et per consequens certum videtur,illam spermatis portionem,quæ à læso genitoris membro processit,esse causam istius mali. Hinc etiam patet,quòd quælibet membri portio in spermate correspondeat membris rei genitæ. Proinde his argumentis probatur;quòd sperma ab omnibus membris genitoris derivetur. Sed si quis petat,per quos meatus hoc fiat, aut quibus modis? respondemus,subtilibus viis & oculo intellectus solummodò percipiendis id fieri. Nam ut aër in tenui sua dispositione invisibilis est,& per corpora densa modo invisibili cognoscitur penetrare;sic etiam spermatis substantia aërea,more vaporis subtilis,in venas & arterias penetrat,mirabili amoris & concupiscentiæ fervore,occultoque naturæ vigore ad hoc impulsa,quam substantiam natura sagax in vasa ei destinata magnetica sua virtute allicions, quasi vaporem aliquem in nubem spissam,coctione debita condensat;in cujus centro scintilla invisibilis vitæ,quam semen supra appellavimus, circumsepta manet,cujus est virtute sua motrice & facultate vegetativa palatium suum arctum atque strictum indies reddere ampliùs,viasque suis motibus convenientes præparare,ut in iis liberius & meliùs queat functiones suas rationis,vitæ & sensus expedire & complere. Atque hinc est,quòd Philosophi semen definiverunt esse quandam qualitatem,& vim occultam à natura spermati inditam,à partibus præcipuis ipsius generantis ortam;quæ quidem vis sive qualitas informet materiam animatorum corporum forma specieque simili. In qua tamen definitione semen malè dicitur qualitas,cùm sit essentia informans: Bene autem dixerunt,hanc essentiam à partibus præcipuis ipsius genitoris oriri;scilicet à cerebro seu regione mentis & rationis,à corde seu sede vitæ & animæ mediæ, atque ab hepate seu regione elementari, à cujus fonte elementorum subtile nutritur. Unde fit,ut experientia compertum sit,quòd hoc sperma semen suum

continens

continens in matrice clauſum tres producat operatione ſecreta internæ diſpoſitionis ampullas; ex quibus diligenti obſervatione tria corporis membra principalia fieri animadvertuntur, videlicet cerebrum, cor & hepar, ut infrà latiùs oſtendemus. Nec tamen credendum eſt, quòd unius hominis natura diverſas formas humanas creaturis ſuæ ſpeciei naſcendis præbere poſſit: ſed quemadmodũ videmus in frumenti multiplicatione, quòd radii cœleſtes radius granorum ad eorum multiplicationem ſucceſſivè adduntur (quoniam unicum granum frumenti non plùs habet, quàm ad propriam ejus exiſtentiam ſufficit) ſic etiam naturæ divinæ portio à cerebro dimanans per additionem & influxum radiorum rationalium ab alto, partem hominis geniti ſupremam plene perficit, manente genitore illæſo. Similiter portio ſpermatis à corde & regionis ejus adhærentibus derivata recipit à cœlo & ſole portionem, eamque magnetica ſimilitudinis virtute ſibi attrahit, qua mediam gignendi regionem complet, ut completa vitæ facultate fruatur. Portio denique ſpermatis hepaticam genitoris vim poſſidens emendatur, tùm occulta elementorum exteriorum influxu, tùm admirabili ſuperiorum virtute. Hoc ergo modo quælibet ſpermatis humani particula auxilium acquirit à ſuperioribus, quo in viventis ſuæ ſpeciei animalis membra, tùm magis principalia, tùm minùs principalia reducitur. Atque hæc eſt ratio integra, qua homo ex homine per generationem provenire ſolet.

CAP. IV.

De Spermatis humani operatione poſt ejus in vulvam muliebrem immiſſionem. Et quomodò Planetæ agant ad fœtus complementum; Et de vera partus muliebris tempeſtate duplici, ac de ratione ejuſdem.

REcepto ſpermate viſibili in matricem muliebrem cum ejus ſemine inviſibili matrix ſubitò clauditur, nec poſtmodùm uſque ad fœtus perfectionem & complementum aperitur; niſi id fiat ratione præter naturam impellente; quæ etiam ſolet effectus periculoſos ſecum afferre, utpote abortum, &c. Spermate igitur in matrice firmato tres illæ ampullæ ſuperius deſignatæ, ſeorſim ſeu ad invicem diviſæ ſpatio ſeptem dierum producuntur, & viſui manifeſtæ fiunt, quæ quidem die decimo quinto reducuntur in tria illa membra principalia, quæ dicuntur cerebrum, cor & hepar, quorum prius eſt mentis, rationis & ſpirituum animalis ſedes, ſecundum vitæ & animæ mundanæ atque infimum facultatis naturalis; ita ut venas è jecore protuberantes atq; arterias è corde egredientes, & nervos ex cerebro ſcaturientes percipere poſſimus; quorum poſtea virtute, cooperante calore, cæteræ etiam partes paulatim producuntur, videlicet pulmones cæteræque thoracis partes, ſtomachus, inteſtina, & quæ ea contegunt; ſimiliter veſica, renes, & ultimo loco cæteræ corporis univerſi partes. Deinde die trigeſimo maſculi apparere ſolent & trigeſimo ſeptimo, fœminæ. Completis itaque corporis membris atque organis fœtus adhuc ad omnimodam ſui maturitatem & coctionem manet in utero, uſque ad complementum novem menſium. Et nonnunquam etiam egreditur vivus menſe ſeptimo; ſi autem menſem ſeptimum excedat, non videt, nec vivit; in ſeptimo verò vivit, ut tàm experientia, quàm ipſa Philoſophia teſtatur. *Octavo autem menſe nati moriuntur, nono verò*

vivunt;cujus quidem rei rationem nobis reddunt *Aſtrologi*,videlicet,quoniam *ſeptimus menſis* fœtus in utero jacentis gubernatur à *Luna*;imò verò eo tempore operatur *Luna* in fœtum ſeu infantem,laboratque ſua lubrica frigiditate cum humiditate ad expulſionem ejuſdem. Quare ſi tunc naſcatur infans vivere potest; At ſi non naſcatur, debilitabitur. *Octavo* autem *menſe Saturnus*, conſtringendo uterum & fœtum prædominabitur. Unde fit,ut ſi infans illo menſe naſcatur,vivere non poſſit. *Nono* autem *menſe* iterum *Jupiter* caliditate & humiditate nutriendo,vires fœtui reducit,& ſic ille completè naſcitur beneque vivit. Similiter præcedentium ſex menſium quilibet à peculiari Planeta gubernatur. Nam *primo menſe*,cùm ſemen in matricem recipitur,operatur *Saturnus*,coagulando & ſtringendo materiam ſpermatis ſua frigiditate & ſiccitate,eamque in primam ſuam maſſam coagulando. *Menſe* autem *ſecundo* prædominatur *Jupiter*,maſſam coagulatam dirigendo ſua caliditate in quandam maſſam crudam, quæ vocatur *Embryon*. *Tertio* verò *menſe* eminentiorem poteſtatem habet *Mars*, qui agendo in materiam ſua caliditate & ſiccitate,dividens atque ſeparans maſſam illam,membraque diſponens, illa in ſuum colorem convertit, reducendo ea in formam ſanguinis; virtusque *Jovis* tunc latitat & quieſcit. *Quarto menſe Sol* imperare obſervatur,qui nutrit ſpiritus & vitam partus, deſiccando ſuperfluas humiditates,manifeſtiorem reddit. *Quintum* porrò *menſem Venus* diſponit atque ordinat,manifeſtam oculorum,capillorum,ſuperciliorum & teſticulorum effigiem formando. *Sexto* denique *menſe* operatur *Mercurius*,quo foramina & ſpiracula dicuntur fieri,nam extendit membrum linguæ & vocalem arteriam. De *ſeptimo*, *octavo & nono* anteà locuti ſumus. Quæ quidem omnes Planetarum operationes proveniunt, propter occultam naturæ æthereæ diſpoſitionem in ſpermate deliteſcentem, quam ſemen appellavimus, quæ quidem reſpectu vivificæ ſuæ diſpoſitionis cœleſtia mirum in modum reſpicit, & ideò facilimè impreſſionum ſuperiorum & præſertim Solis,à quo præcipuè derivatur,capax eſt in vitæ & membrorum atque inſtrumentorum ordinatione. His igitur ſatis luculenter explicatis,aliud vobis fortè occurret dubium;*quomodò* ſcilicet *Embryon ſeu fœtus, tempore ſeptem vel novem menſium in utero occluſus, nutriri poſſit?* Dicimus ergo,quòd nonnullorum opinio,& ea quidem ab omnibus ferè recepta ſit,quòd fœtus in utero à menſtruoſo fluore,jam propter matricis obſirmationem retento,nutriatur: quod quidem,ſi *Plinii* rationibus fidem aliquam adhibeamus,ita ſe habere non poteſt: *Quoniam* (inquit ille) *menſtruorum natura tàm violens eſt, ut urticas, ſupra quas decidit, reddat ſiccas & mortuas, quod ſeminatur ejus contactu ſterile ſit, venenoſa ſua qualitate facit ſpeculum perdere ſuum ſplendorem, cultellum acutum faciet obtuſum, canes de iis guſtantes, rabidos efficiet.* Ex quibus patet,quàm lethale partui foret hoc alimentum menſtruoſum,cum etiam confirmatis creaturis tantam perniciem adferre animadvertatur. Sed hinc alia oriri poteſt quæſtio;videlicet *quibus meatibus menſtrua evacuentur, vel an ſemper maneant inutilia in corpore per totum illud ſpatium?* Cui *reſpondemus*,quòd virtute caloris,quæ in fœmina creſcit aſſiduè propter reſpectum creaturæ generandæ,iſta ſuperfluitas menſtruoſa deſtruatur. Quod igitur ad *verum fœtus nutrimentum* attinet, procul dubio illud ab umbilico ei obvenit, mediante quadam venula, quæ ab hepate ad matricem ad ſolum iſtud officium partui præſtandum, deſcendit: Infans autem prædicto tempore peracto,ad completam ſuæ ſpeciei & magnitudinis perfectionem in utero perveniens,atque naturali quodam inſtinctu,tùm locum ampliorem,tùm alimentum copioſiùs appetens,tandem è tenebris in lucem egredi deſiderat, exitumque ſuum, mediantibus ſuperioribus aggreditur menſe ſeptimo,aut nono,uti dictum eſt. Sumptis ergo & completis in illius temporis termino viribus ſuis,incipit ſe movere,nervosque ſua fortitu-

dine

dine frangendo, & vincula idonea violando naſcitur in mundum. Sed, quoniam in calido & humido erat nutritus, & verò terra ad quam tendit, eſt frigida & ſicca, idcircò infans in ſuo ortu, tantam contrarietatem ſentiens, vocem lamentationis emittit, atq; ita *prima vox hominis eſt vox doloris.* Unde fit, ut obſtetrix ad loci prioris naturæ imitationem vel alicui panno calido involvat puerũ, vel in aquam tepidam eum imponat, cujus caliditatem & humiditatem ſentiens infans eſſe ſimilem naturæ obſcuri ſui habitaculi ſtatim tacere, & eo oblectari percipitur. Hic autem notatu dignum eſſe exiſtimamus, quòd *cætera animalia, ut primum ſunt nata, ſtatim incedant, cum tamen homo longo tempore poſt ſuam nativitatem nec ſtare nec ambulare poſſit.* Cujus rei ratio eſt, menſtruoſa illa materia ad uterum mulieris deſcendens, quæ infantem, propter rationes ſuprà commemoratas, debilitare ſolet. Nam cætera animalia menſtrua non habent.

CAP. V.

Cur anima animalis non agat tàm citò in fœtu, quàm vita & motus?

IN ſuperioribus ſecundùm *Mercurii Triſmegiſti* ſententiam, dictum eſt, quòd *mentis & rationis indumentum ſit anima, & quòd animæ vehiculum ſit ſpiritus.* Horum autem omnium receptaculum eſt ſperma, quòd eſt extractum ſubtile omnium in genitoris compoſitione concurrentium elementorum, ex quo tanquam ex ſurculo, nova arbor, vel novum corpus exurgit, corpori genitoris ſpecie, membris, figura & organis haud diſſimile. Sed *quoniam*, teſte illo *Mercurio Triſmegiſto, mens in terrea hac mole ſecundùm ſe exiſtere, & tantum numen partibili confirmatum corpore ſuſtinere nequit, aſſumpſit mens animam, velut amictum; ſimiliter anima etiam divina exiſtens, utitur ſpiritu:* Nam mens in ſua natura & ipſa anima lucida à mente derivata, & quaſi mentis imago ſeu mens ſecundaria, tàm contrariæ ſunt naturæ corporis opaci, ut ſpiritualia ſeu tenuiſſima & molliſſima vehicula materialia requirant, ſine quibus cum corpore conjungi nõ poſſunt. Incluſo igitur ſpiritu, ipſe motus ab anima occulto modo in ſpermate contenta ſpermaticam ſubſtantiam, corporis generandi effigiem inviſibiliter in ſe habentem, paulatim & ſucceſſivè inflat, eamque gradatim ſe extendere, & in forma veſicæ elevare facit; animamque ad tale ædificium extruendum exagitat mens, quæ eſt Dei radius. *Et in mente*, inquit *Mercurius, eſt Verbum Dei, quòd hæc omnia ordinat atque inſtituit.* Et certè, quoniam Verbo factus fuit homo, verbo etiam continuatur ejus ſucceſſio per generationem, & per conſequens, Verbi character atq; ſigillum non eſt ſolummodò in homine completo, ſed etiam in ipſo nondum formato; cum *Verbum Dei manere dicatur in æternùm*; ſiquidem *Divus Johannes* teſtatur, quòd *per Verbum facta ſint omnia, & ſine ipſo factum eſt nihil, quod factum eſt. Nam in ipſo eſt vita, & illa vita erat lux hominum, & illa lux in tenebris lucet.* Nónne etiam dicit *Mercurius Triſmegiſtus* cum Euangeliſta conveniens, ore quaſi Dei & Mentis loquendo? *Cogita, quòd in te videt Verbum Domini, mens autem Pater Deus, neque enim diſtant ab invicem; horum unio vita eſt:* Et *Pſalmiſta Regius Pſalm.* 139. 15. *Non occultata eſt vis tibi, ex quo factus ſum in occulto, artificiosè confectus, velut in imis partibus terræ. Maſſam meam vident oculi tui, & in libro tuo hæc omnia ſcripta ſunt, ex quibus diebus formabantur, cùm nondum ullum ex eis extaret, &c.* Similiter *Pſalm.* 119.

Manus

Manus tuæ fecerunt me & plasmaverunt me. Sic etiam apud *Job.*10. 9. reperimus: *Sicuti argillam me feciſti: nónne ſicut lac fudiſti me? & tanquam caſeum coagulaſti me? Cute & carne induiſti me? oſſibuſq; & nervis texiſti me? cum vita benignitatem exercuiſti erga me? Et viſitatio tua conſervavit ſpiritum meum?* Et denique juxta *Pſal.*22. 11. *Cùm tu ſis, qui eduxiſti me ex utero, faciens, ut conſiderem ad ubera matris meæ. Inte rejectus ſum ex vulva, inde ab utero matris meæ, Deus fortis meus ſis.* Ex his igitur evidenter, ni fallor, patet, quòd Deus ſit in ipſo utero, ibique agat ad fabricæ humanæ productionem, & conſequenter; quòd Verbum Dei ſit in mente, & cum ut Verbum à *Mercurio* dicitur eſſe in mente, mens in ratione, ratio cum Verbo & Mente in anima, & anima lucida cum his omnibus in corpore, atque ita progreſſio fit ab unitate ad multitudinem; ſic neceſſe erit, ut Mens, quaſi dualitas, moveatur à Verbo, & Spiritus rationalis à mente, & anima à ſpiritu rationali, atque utita tandem ſpiritus per ipſam animam ad præſtandum ſuum officium in corpore ſpermatico immediatè operetur. Spiritus igitur aëreus ſeu æthereus agit in corpus, tanquam in ſuum ſimile, ad ædificandum palatium pro ſuo rege cœleſti, organisque & membris atque promptuariis & officinis, cuilibet radio atque ſpiritui interno, & à ſuperioribus illapſo convenientibus illud exornat. Anima ergo vivificat ſpiritum ad hoc tale opus, ita ut ſpiritus ſit animæ inſtrumentum & vehiculum; Ratio vivificat animam, & anima cum ratione admirabile illud opus divinum, vel divinum divini radii tabernaculum conſtruit. Rationalem etiam ſpiritum imbuit mens acumine & dignitate ineffabili. Et Verbum in mente ſplendorem ſuperſubſtantialem ſecum portat; cujus præſentia ſpeciei æternitas ejusque perpetuitas conſervatur, uti in antedictis deſcripſimus. Hinc igitur eſt, quòd *Mens & Ratio* ultimo demum loco apparent. Nam ſpiritus virtute occultæ actionis animæ, maſſam & embryon flatu ſuo inde à principio indies augeri & creſcere facit. Et tamen vita ſeu anima vivens tùm nondum apparet; quamvis manifeſtum ſit, quòd occultè operetur per ampullarum arteriarum, venarum & nervorum productionem, ſeu potiùs patefactionem. Auctis igitur & ſenſibilibus factis corporis organis, ſenſibilior quoque fit animæ motus & illius effectus. Unde fit, quòd vita in augmentationis medietate apparere ſolet, adeoque fœtus etiam tunc ipſo ſenſu tactus movere percipitur, nec tamen agere videtur mens cum ratione, niſi myſtico quodam in anima motu, quem ſenſus humanus nullo modo percipere valet. Nam ut ſpiritus agit in corpore, ſic anima in ſpiritu: ſed ut animæ actiones abſque ſpiritu non poſſunt ſenſu corporeo percipi, ſic nec mentis atque rationis, abſque animæ vivificæ effectu. Unde liquet, quòd actus ſpiritus ſint ſenſibus corporeis familiares, quoniam iis propinquiores ſunt, & quaſi contigui. Actus verò animæ non ſunt illis ita familiares, quoniam inter corpus & animam interponitur ſpiritus. Similiter rationis actus ſunt adhuc cognitu difficiliores ſenſibus corporeis, quàm actus animæ, quoniam inter corpus & rationem interponuntur ſpiritus & anima media. Omnium autem difficillimi perceptu ſunt ſenſibus corporeis actus mentis & operationes Dei, quoniam longiùs diſtant, & ſunt quaſi in myſteriorum ſpiritualium centro. At verò ſenſus operationes in extrema ſuperficie ſunt poſitæ. Summè quidem arduum erit ſenſui in terræ ſuperficie degenti & agenti, operationes ſecretas, quæ in terræ centro perficiuntur, & myſteria naturæ, quæ ibi deliteſcunt, percipere; Multò itaq; duriùs & difficiliùs adhuc erit, ut materia groſſa & terrea myſticas illas operationes atq; intentiones intelligat, quæ in cœlo ſupercœleſti producuntur. Hinc igitur eſt, quòd mens & ratio, quoad ſenſum humanum in maſſa ſpermatica quieſcere videntur, cum tamen occulto & myſtico

ſtico modo in anima operentur,uti ipſa quoque tandem in infimo ſpermatis ſpiritu movens, ſtructuram atque domicilium humanum ædificare ſolet. Et quemadmodum videmus in prima mundi creatione, quòd lucis ſupernæ impreſſionès in ſphæram elementarem fuerunt debiles,& quaſi imperceptibiles ante Solis apparitionem(unde & nullum animal,ſed ſolùm vegetabilia & mineralia fuerunt producta,ſiquidem non agebat ad vitam animalem,ſed ad vegetabilem tantùm.) Similiter,ut obſervamus,quòd poſt maſſæ vegetabilis incrementum,virtute aucti caloris vivifici corpora animalia & vitalia,ſed ratione evidenti deſtituta ſunt producta; videlicet aquatica, volatilia & terreſtria, & quòd in creationis fine ratio cum mente in hominem nobiliſſimum animal fuit inſpirata; ſic attendatis obſecro,qualiter res ſeſe habeat in fœtu, durante ejus in matrice mora. Mundus cum ſuis creaturis ſeptem dierum ſpatio ex aqua & luce creatus eſt. Aqua condenſatione aut ſubtiliatione in elementa,natura & ſitu diverſa diſtinguitur. Atque hæc talis mixtio tribus prioribus creationis diebus facta fuit. Sic ſpermatis origo eſt aqua & lux,per quorum diverſas mixtiones producuntur quatuor elementa,& ex horum ſubtili fit ſemen ſeu aqua ſpiſſa. Hoc ſperma tribus menſibus in tres regiones corporeas,ex tribus ampullis, tres mundi regiones repræſentantibus conflatas , concreſcit: Sic mundum in tres regiones,tribus primis creationis diebus correſpondentes,diviſum eſſe ſuprà declaravimus;maſſaque vegetabilis completa creſcere & augeri cœpit. In cæteris verò atque ultimis creationis diebus vita animalis producta fuit,& operata Solis virtus: Atque ſic etiam per cæteros tres commorantis in utero fœtus menſes,vita animalis in maſſa vegetabili apparet. Sexto demum die creationis regione elementari à ſuis nubibus caliginoſis & vaporibus rebellibus purgata, ratio cum mente,mediante verbo,in hominem inſpirata fuit. Sic igitur etiam circa menſem ſextum,rationis ſcintillæ ex humana ſpecie exilire quodammodò,licet admodùm lentè,videntur. Atque ut die ſeptimo completa fuit mundi & creaturarum fabrica, ſic etiam infans jam ad imaginem mundi peractus in lucem produci ſolet,vel ob defectum maternum menſe nono.

CAP. VI.

De hominis ætatibus,& cur illæ ſint ſubinde breviores; Elementorumque corruptorum purificandorum ratio in noviſſimo die.

MIrabilis equidem virtutis eſt *numerus ſeptenarius*, cùm in eo præſervata fuerint animalia mundi in *arca Noæ* à diluvio,atque itidem quoque per ejus inſtitutionem totius vitæ humanæ curriculum gubernetur. Nam ut fœtui in mulieris matrice datur continuare ante completam ejus perfectionem ſeptem menſes;ita etiam poſt illius ex utero egreſſum,vitæ ejus curſus ſeptem aliis temporis intervallis commenſuratur, quæ ætates appellantur, & unumquodque eorum iterum ſeptem annis circumſcribitur. Ex ſeptenariorum enim annorum nexu fit illa dimenſio,quam *annum climactericum* vocaverunt ſapientes. Ut autem anteà declaravimus,quòd ſeorſim Planeta aliquis unumquemque fœtus menſem in utero ſecundùm ordinem gubernet;ita etiam ſemper aliquis horum Planetarum cuique ætati præeſſe obſervatur;quippe quarum *primam* ideò

Luna sibi vendicat, quòd infantem in utero complevit, perfecit & ad egressum ejus in lucem operata est; adeoque etiam exinde in ejus dispositionem vim habet spatio primæ ætatis durante. Sic itaque *infantia* meritò *Lunæ* attribuitur, quoniam integram ejus dispositionem sequi potestatem lunarem animadvertitur, siquidem in ea secundùm nutritivam & vegetativam potestatem vivimus. Undefit, ut hæc ætas sit fluida, tenera, aquosa, & magis frigida & humida, quàm sequentes. *Secunda* autem *ætas, pueritiæ* scilicet, *Mercurio* datur, cùm in ea maximè reperiantur dispositiones Mercuriales; namque in ea, juxta *Procli* sententiam, literarum, citharæque & luctæ similiumque ludorum studium exercemus, hominisque phantasia varia atque levis, & ad plurima prona existit. *Tertia*, quam *adolescentiam* vocamus, *Veneri* subjicitur; Unde fit, ut in ea turgeant membra feminibus & ad genituram protinus excitemur. *Quarta*, nempe *juventus*, dicitur *Solaris*, in qua vigor ætatisque perfectio est conspicua. Hæc enim vitæ humanæ pars cùm sit media, ita sese habet, ut Sol sua dispositione in cœli medio. *Quinta* ætas est inter juventutem & evidentem senectutem, quæ à nonnullis *biliosa & iracunda* appellatur ætas, quatenus planeta *Martialis* in ea prædominatur: In hac ergo potentias & victorias affectamus, & ad iracundiam facilè provocamur. *Sexta* autem ætas, quæ *viridis senectas* nuncupatur *Jovi* assignatur, cùm in ea prudentiam, vitam activam & civilem naturali quadam inclinatione desideremus. *Senectus* autem curva & decrepita *septima* est, quam *Saturnus* gubernat; siquidem in ea consentaneum est naturæ à generatione desistere, seque à corporeis appetitibus segregare, & ad alteram incorpoream quæque vitam se componere & transferre; Unde hæc *ætas contemplativa* nuncupatur. Ex his igitur constat, quòd contra cœcas stultorum opiniones, stellæ in hominibus mirificè operentur, & totam ferè vitam humanam apprimè gubernent. Ac certè, si rectè consideremus, deprehendemus, vitam humanam nihil esse aliud, quàm annum constituenti & à solstitio hyemali versus æstivum moventi, comparari potest. Nam sole versus partes boreales properante, magis magisque subinde perfectio plantarum & maturitas fructuum inducitur, ut in cerasis, pomis & hujusmodi aliis fructibus videre est, quippe qui calore, maturitate & colore, quasi ad juventutis culmen ascendere, atque tum postea exinde rursus, velut ad senectutis metam per viam corruptionis, *Sole & Cancro* versus meridiem regredientes, descendere percipiuntur, in tantum quidem, ut etiam ipsa arborum folia, per *Libram* decurrente *Sole*, cadere, communis observarit experientia. Sed & in pomi crescentis natura possumus exquisitè vitæ humanæ & motus ejus rationem percipere: Namque illud in primordio sui motus crudum est & indigestum, ut *Luna*; deinde via lineari procedit per omnes Planetarum dispositiones ad completam maturitatem, quam juventuti comparamus. Tum posteà paulatim decrescendo, vergit iterum ad corruptionem. Hîc igitur observare debemus, quòd corporis corruptio sit nihil aliud, quàm animæ vivificæ multitudo. Nam maturescente corpore anima vitalis fit fortior; quæ ad suam è carcere corporali liberationem jam properans, in primis tentat corpus corrumpere; Id sanè, quod paulatim & gradatim, tàm in fructu conari percipitur, quàm in animali, motum suum, tùm à maturitate completa in fructu, tùm à juventute intensa in homine ad corruptionem incipiens. Videmus etiam, quòd hæc vita humana viæ seu itineri hominis possit comparari; facta progressione à septimo climate boreali versus clima primum juxta æquinoctialem. Nam *clima transiens Flandriam & Angliam Lunæ* attribuitur; Unde istius climatis homines reperiuntur cæteris humidiores & frigidiores. *Sextum* assignatur *Mercurio* secans *Galliam*; cujus incolæ

Anglis

Anglis calidiores ſunt,& non ita humidi;unde & in ſuis diſpoſitionibus magis teneri & leves ſunt,quaſi viventes in vita puerili. *Quintum Italiam* dividit, quod gubernatur à *Venere:* Unde hæc natio deliciis,cantilenis & hujuſmodi aliis voluptatibus Venereis afficitur; Et in hac mundi plaga adoleſcentiæ ſphæra movere videtur. *Quartum* clima *Soli* dicatum,per *mare mediterraneum* tranſit,*Græciamq́* ſecans, reddit homines doctos ac ſtatum juvenilem repræſentat. *Tertium terram ſanctam* ſibi ſubjiciens *Marti* attribuitur; in qua victoria, bellum & iracundia effectus ſuos ab initio exercuerunt: hic calorem in ſuo vigore invenit peregrinator: deinde homo in vitæ ſuæ curriculo per *AEgyptum* tranſiens,*Jovis* ibi naturam invenit *ſecundum clima* regentem: Unde civilior fit & prudentior, atque ad verum Deorum cultum & religionem pronior. Atque tandem ad *ultimum clima* perveniens,quod *AEthiopiam* dividit,*Saturnum* ibi gubernantem invenit decrepitum, & contemplatione divina, neglectis terreſtribus, cœleſtia conſiderantem. In hoc climate corpus debiliſſimum reperitur, anima verò fortiſſima: Unde anima, terrena jam, atque adeò quoque ipſum corpus ſuum negligendo,ad cœlum aciem ſuam erigit,ruptisque animæ animalis & ſenſitivæ vinculis,ad patriam ſuam ſupercœleſtem tendere,aliſque ſpiritualibus avolare appetit, adeoque diligenter ſeſe ad hoc iter ſuum præparat: Luget ergo corpus,lætatur anima. Atque ita peregrinus homo ad finem itineris ſui mundani & mortalis pervenit,ut peregrinatione magis læta & jucundiori quærat vitæ cœleſtis & immortalis regnum. Cæterùm jam ad rationem illam occultam me convertam,qua demonſtratur,*Cur ætas humana ſecundùm mundi ætatem ſubinde ſit brevior & magis decurtata.* Intelligendum eſt igitur, quòd in principio Deus creaverit omnia elementa puriſſima,quatenus ea quaſi inebriavit quinta illa eſſentia primordiali, cujus vinculis ea, diſcedendo à confuſione, in ordinem & concatenationem concordem ſunt redacta. Nec tamen illa fuerunt per omnia puritate æqualia in prima creatione,ſed aliud exſtitit alio purius & mundius pro majori aut minori quantitate quintæ eſſentiæ, quam poſſedit. Quoniam igitur homo præcipuè,& præterea à quoque cæteræ itidem creaturæ ex hujuſmodi elementis puris in ſua creatione factæ ſunt,idcircò neceſſe erat, ut in hiſce creaturis noviter conditis eſſet corporum compoſitio exactiſſima & puriſſima,atque ut per conſequens illæ mori aut corrumpi ſeu diſſolvi non poſſent;quatenus ſcilicet erant à Deo immortali immediatè creatæ,juxta illud *Sapientis Sap.*1.13. *Deus mortem non fecit,neque delectatur perditione viventium; Nam omnia creavit,ut ſint & ſalutares ſunt ortus hujus mundi,in quibus non eſt pharmacum exitiale neque inferorum regnum ſuper terram. Juſtitia autem immortalis eſt.* Quod ſi ergo hæc non fuit Creatoris voluntas,ut res ulla interiret,quam fecit,aut ut ipſa terra jam corrupta,mortis aut inferorum veſtigiis obnoxia eſſet,*unde orta eſt hæc creaturarum depravatio tantaq́ elementorum coinquinatio?* Unde accidit,inquam,ut hæc quatuor elementa taliter creata,videlicet pura & clara, ratione perfectionis illius,in qua fuerunt condita,defecerint jam tandem ab iſta naturæ perfectione,ita ut creaturæ ex illis factæ jam cogantur mori? Reſpondemus, quòd hoc fiat propter elementorum, & præcipuè ipſius terræ immunditiem, quæ adeò aptior eſt ad corruptionem,quoniam in ſua creatione minorem habuit quintæ eſſentiæ portionem; adeoque hæc corruptio haud dubiè à prima generatione provenit;quoniam,ut creatio erat puriſſima,quatenus immediatè à Creatore facta,in quo & à quo nihil niſi puritas procedere poteſt;ſic etiam generatio non eſt à Creatore,ſed à Creatura,videlicet à Natura;unde imperfectionem ſecum ducit; quia Creatura non plùs habet perfectionis, quàm ei ad ipſius perfectionem ſufficit; & per conſequens perfectionem completam aliis dare non poteſt; cùm hoc ſit officium ſolius Creatoris, qui ſolus eſt pluſquàm

perfectus. Atque hinc est,quòd creatio quidem fuit in se absoluta & sine destructione, generatio autem parvæ durationis. Hinc, inquam, est naturæ imperfectio; quæ quò magis est imperfecta, eò magis sui perfectionem appetit. Perfectionis autem naturæ appetitus est generationis in corruptionem,& corruptionis in generationem. Qui quidem instinctus seu appetitus non provenit immediatè,ut dictum est,à Creatore naturæ,namque si hoc ita se haberet, sequeretur exinde rem fieri à Creatore,& non à Creatura,atque ita ea esset perfecta & sine destructione: Et proinde venit instinctus ille à natura,adeoque ipsa non potest per se,hoc est, sua generatione facere rem perfectam. Generatio ergo prima produxit corruptionem in mundum,cùm generatio unius sit corruptio alterius: Nam,ut in *Tractatu nostro Theologico-Philosophico de Vita, Morte & Resurrectione* dictum est, si Adam generationis appetitu non fuisset transportatus,creationis beneficium & immortalitatis præmium nunquam perdidisset. Etenim cum sperma sit elementorum & membrorum creaturæ subtile,multis quintæ essentiæ spiritibus repletum,necesse est,ut genitoris compositionem relinquat magis grossam, impuram atque indignam, quatenus parvulum illud spermatis corpus in se habet potestatem procreandi aliud corpus suæ speciei simile. Videmus autem in auro,quòd quanto plùs tincturæ ei auferatur,tantò vilius & ignobilius illud relinquitur,minusque efficax. Hinc itaque suborta est elementorum inquinatio , & præcipuè terræ: namque hac serpentis astutia mors introducta est in orbem terrarum,secundum illud *Sap.*1. *Injustitia mortis est acquisitio.* Nam mixta erat quinta essentia cum elementato hominis,secundùm Creatoris justitiam,hoc est,ad pondus,quo quidem temperamento exquisitissimo anima corpori & corpus suæ formæ amore immortali connexæ sunt: At verò his immortalitatis vinculis semel violatis peritur immortalitas,locoque illius acquiritur ejus contrarium;atque ita per injustitiam,hoc est,per violationem justitiæ divinæ propter instinctum naturalem ad generationem mors creaturis & immunditiis elementis propter creaturarum corruptionem adductæ sunt. Quod sanè omne factum est astutia serpentis,juxta illud *Sap.*2.24. *Invidia autem Diaboli mors introivit in orbem terrarum.* Similiter testantur sacræ Scripturæ,quòd ipsa terra propter Adami errorem fuerit maledicta. *Genes.*3.17. *Maledicta terra in opere tuo,&c.* Et *ibidem* 18. *Spinas & tribulos germinabit tibi.* Et *Sapient.*1. *Nolite zelare mortem errore vitæ vestræ,&c.* Generatio igitur mortem comitatur, quoniam generatio unius est corruptio alterius,& corruptio unius similiter est generatio alterius. Post generationem ergo mortui sunt homines & animalia & nascentia terræ desiccata,cum destructione generationis ducta à corruptione in generationem, & à generatione in corruptionem. Itaque corpus impurum resolutum manet hoc , quod inquinavit & corrupit elementa: propter quam corruptionem omnis res visibilis est parvæ durationis,quoniam natura remita perfectam,propter multitudinem materiæ grossæ & impuræ ac corruptæ facere nequit,quàm priùs,scilicet in principio,operante Deo Creatore in Creatione faciebat;imò verò quò magis continuatur operatio generativa,eò magis deprimitur Naturæ actus ad perfectionem tendens, quoniam ipsa natura de imperfectione participat, magna corruptione inficitur propter materiam elementorum, quam quotidie minùs puram invenit, quia quod nunc ad immutandum ipsam ponunt,tunc ad componendas partes ligamenti firmiores ponebant;sed ut Adami operationi insistam,ejus sperma ante generationis actum erat simplex,purissimum & harmonia quintæ essentiæ pleniſſimum: Atque sicitidem quoque sperma Evæ seu mulieris. At verò ubi semen viri fuit calore ita exaltatum,ut excederet semen mulieris;atque ita semen mulieris longè fuit frigidius,quàm semen viri,accidit inde,ut horum mixtione procrearentur multi-

multifariæ naturæ. Namque uti ſemen in homine contentum naturæ aëris comparatur, videlicet humiditati & caliditati ſimplici, & verò nulla eſt in eodem elemento puro contrarietas, ac per conſequens nulla mortis occaſio; ſic mixtione aëreæ iſtius naturæ cum aquea natura fœminæ, reddita fuit compoſitio propaganda particeps naturarum quatuor elementorum, atque ita facta eſt eorum actionibus & paſſionibus ſubjecta ſeu obnoxia; quorum deinceps repugnantia mors, rebellio atque contentio ſuborta eſt in tabernaculo humano. Prætereà, quantam varietatem & alterationem horum ſpermatum variæ mixtiones induxerint, teſtantur differentes *Caini & Abelis* naturæ ac diſpoſitiones. Hinc igitur conſtat, quanta timenda ſit pollutio, & inquinatio ex diverſis diverſorum in infinitis creaturis ſpermatum mixtionibus à mundi primordio emiſſorum, ac creaturas magis magisque indies à veritate primarum mixtionum diſtrahentium, & per conſequens in mortis corruptionis & alterationis abyſſum eas propter fœculentæ & immundæ materiæ abundantiam, veritatisque & ſinceritatis primæ ſeu creatæ compoſitionis paucitatem præcipitantium. Nam paucitas quintæ eſſentialis formæ jam multitudine materiæ ſubmergitur; imò verò materiæ inutilis moles ſubinde in mixtionem humanam magis magisque irrepit, dum ſeneſcit mundus. Atque hæc quidem eſt cauſa illa, quòd omnis poſterior mundi ætas corruptior eſſe percipitur, & tantò magis ad mortis palatium veſtigia ſua dirigere, quantò provectior invenitur. Hinc vitæ humanæ tabes, hinc ellychnii ſeu licinii lampadis humani marcor & decrementum, quo citiùs hoc ſeculo extinguitur ejus lumen, quàm ſeculis præcedentibus. Hinc, inquam, elementorum purè creatorum immundities, ſordities, pollutio, imperfectio, tenebroſitas, ſqualor atque partes inutiles. Per iſta, ni fallor, poſſumus intelligere omnem ſermonem propheticum de mundi ruina & deſtructione, videlicet, quòd igne divino conſumendum ſit in fine mundi, quando filius Dei de cœlo cum gloria & ſplendore igneo ad judicandum ſeculum, illudque per ignem examinandum adveniet; qui comburet & conſumet totum illud, quod non erit de veritate quatuor elementorum immediatè à Deo Creatorum; quodque purum eſt, ab impuro ſegregabit, & quod malum atque impurum invenietur, igne ſuæ præſentiæ comburet, fœcesque & cineres in abyſſum præcipitabit; purum verò & de veritate participās igne nō deſtruetur, ſed examinabitur & perficietur ab eo, & in ſuo proprio loco relinquetur in ęternū. Malū ergo & impurum in abyſſum tenebroſam immerſum ſuper Dæmones malos & damnatos cadet; at verò, quod purum eſt, ſuper beatos. Patet igitur, quòd per præſentiam pluſquam perfectionis omnia in locum ſibi deſtinatum ſint reditura, qui in primordio eis præfixus fuit, ſeparato immundo à mundo, tenebroſo à lucido, bono à malo, &c. Nec certè credendum eſt, terram iſtam, quam hîc calcamus, eſſe purum elementum, ſed quod ſit elementata potiùs à ſuo quinto elemento: Etenim per rationes ſuprà allegatas, diſceſſit major portio quintæ eſſentiæ à terra, majorque ejus portio eſt immundities, fœx & quaſi caput mortuum, hoc eſt, corpus, propter infectionē ſuprà deſignatam ſine anima. Eſt ergo in centro vera terræ virgo & elementum verum, quod ignis non poterit conſumere die illo tremendo, & quicquid præter hoc non erit de veritate pura elementorum, ardebit, ac in cineres & quaſi nihilum reducetur in die judicii. Et tunc elementa manebunt clara & pura in terra ſplendente inſtar criſtalli: Et teſte *Eſaiæ* 30. *Luna habebit ſplendorem Solis & Sol in ſeptupla proportione exaltabitur lumine.* Hæc omnia faciet ſupremus Creator per ignem vultus ſui, coram quo nulla impuritas durare poteſt; quippe cujus ſolo aſpectu duriſſimi ſcopuli & montes impuri funduntur: Imò quidem ejus præſentia magnus mun-

dus revertetur in primum ſuum ſtatum, ſcilicet omnia elementa in ſuam puram eſſentiam; quæ poſtmodum non timebit ignem cœli, ſed gaudebit in præſentia & conſpectu ſui Creatoris. Tunc enim motus naturæ divinæ & ſupercœleſtis ac lux immortalis in mundo univerſo renovato, æqualiter diffuſa, morabitur, eumque ab omni corruptione, morte & mutatione præſervabit; quemadmodum apud *Eſaiam Prophetam*, *& Johannem in Apocalypſi* copioſiùs videre, verbisque planiſſimis atque apertiſſimis legere poſſumus.

TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER XII.

De hominis interni & externi harmonia.

CAP. I.

Quòd Musica humana ad mundanam convenienter referatur: Et de proportionibus Trianguli materialis cum formali in homine interno.

PYthagorici scriptis suis tradiderunt, quòd in mundi fabrica *Monas* sive *unitas* opifici seu creatori; *Dias* verò seu *dualitas* materiæ spirituali cum ejus basi fœculenta, & *Trias* seu *Trinitas* formæ sive luci, qua res omnes informatæ sunt, referatur: atque ita totum mundum ex numero ternario conflatum esse asseveranter dixerunt. Similiter ex prædictorum compositione hominem, dignissimam terræ creaturam natum esse affirmarunt, videlicet ex *Hexade*. Nam 1 2. 3. simul addita constituunt 6. Nam ex digniori magis composito dignius minùs compositum factum est, videlicet homo. Nam Deus primum ex numero ternario in compositione prima mundum fabricabat, unde *mundus à Philosophis nuncupatus est Dei filius*; atque ex compositis mundi partibus, quasi ex ejus numero ternario, natus est *homo, quem* ob hanc rationem *veteres appellarunt mundi filium*. Dicunt etiam iidem *Pythagorici*, à *Platonicis* in eo non dissentientes, quòd numerus humanus sit septenarius; nec quidem sine ratione; cum de numero formali, qui est ternarius, juncto cum numero materiali, videlicet quaternario septenarius conficiatur. Cæterarũ autem creaturarum esse atque vitam, & existentiam ex numero denario seu enneade factam esse dixerunt. Ex quibus liquet, quòd numerus humanus magis accedat ad naturam unitatis, quàm numerus cæterarum creaturarum, & quod unitati mundi, videlicet sedi mentis, in consonantia Diapason respondeat; quæ consonantia consistit ex Diatessaron & Diapente, quæ ex septem intervallis consistunt, quatenus Diatessaron ex duobus tonis cum semitonio minori ac Diapente ex tribus tonis cum semitonio minori constituitur, quæ intervalla simul connexa septem faciunt. Et tamen si ambo semitonia simul jungantur,

gantur,ut unicum conſtituant tonum,hexadem etiam conſtituere poteſt. Atque hac ratione ambo hi numeri in homine uno modo reperiuntur ſecundùm *Pythagoricorum* opinionem. Nos etiam ex diligenti pyramidum formalis & materialis inſpectione, quæ in homine reperiuntur Muſicam invenimus talem. Nam primum deſcendendo à ſpirituali materiæ pyramide invenimus Diapaſon inter cacumen mentis & ſphæram cordis,quoniam proportio ſpiritus vitalis in corde ad ſpiritum menti contiguum ſe habet,ut 2.ad 1.videlicet dupla eſt, ex qua Diapaſon conſtituitur,conſonantias Diateſſaron & Diapente comprehendens. Similiter diſpoſitio ſpiritus cordis refertur ad diſpoſitionem regionis inferioris,ubi facultas naturalis originaliter agit,ut 2.ad 3. Nam tres ibi ſpiritus portiones regnare videntur,quatenus pyramidis materialis baſis ibi reperitur. Quare in hac proportione conſonantia Diapente reperitur,atque in ipſo puncto baſis pyramidis nihil ferè lucis,ſed mera tantùm fœx(in inteſtinis ſcilicet)invenitur,& quaſi caput mortuum omni luce & gratia quaſi vitali deſtitutum. Unde 4. ſunt ibi partes materiæ, quatenus nihil ferè lucis adeſt,adeoque ſe habet hæc portio ad portionem ſublimiorum elementorum, ut 4. ad 1. quæ eſt in proportione ſeſquitertia,in qua etiam conſonantia Diateſſaron reperitur.

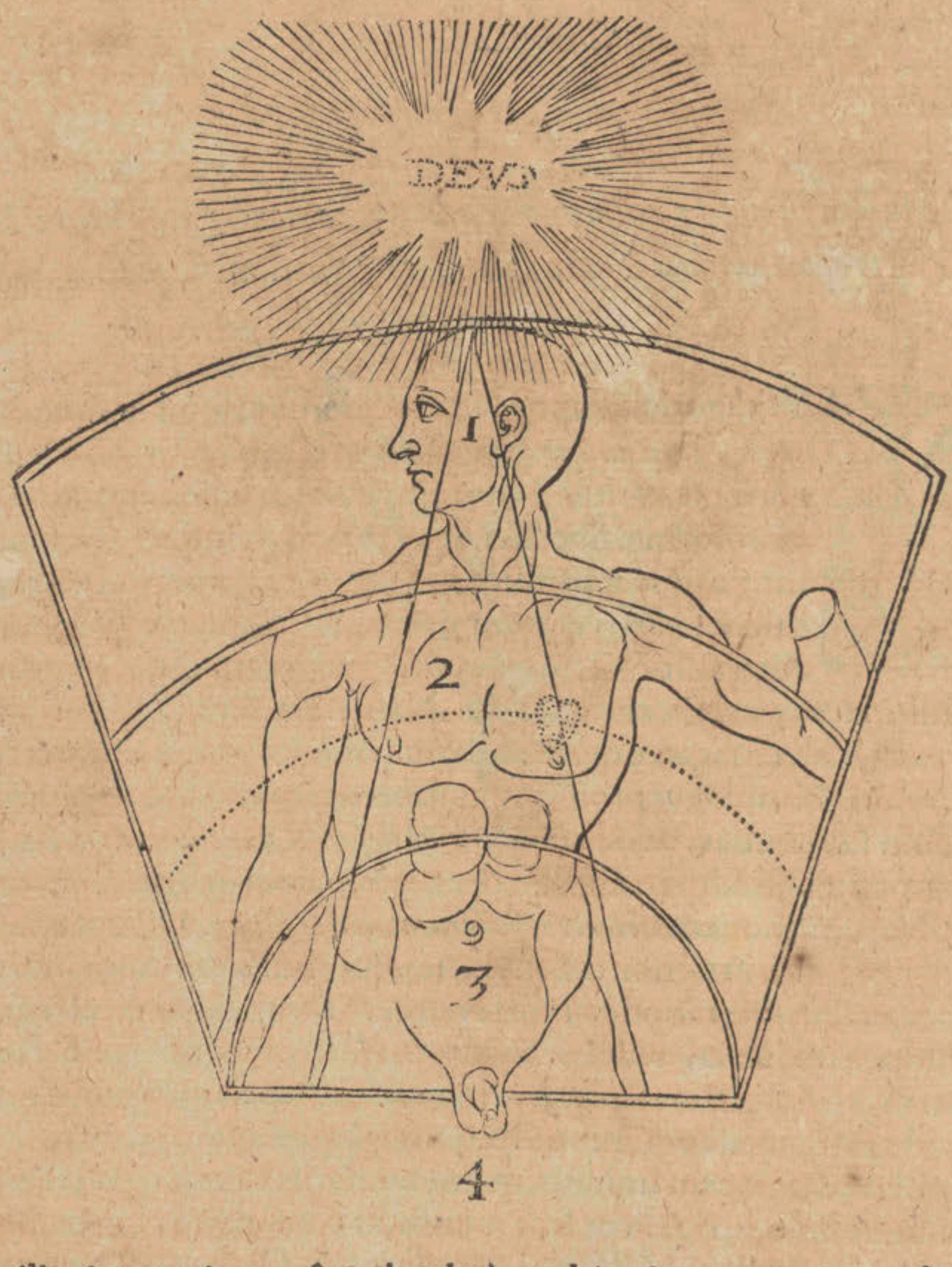

4

Simili etiam ratione aſcendendo à multitudine materiæ verſus fontem totius formæ,videlicet à cono pyramidis formalis verſus ejus baſin,quæ contigua eſt ipſi eſſentiæ ſuperſubſtantiali,eaſdem proportiones,& per conſequens eaſdem Muſicæ conſonantias,reperiemus. Nam unitas formæ in multitudine materiæ

materiæ ſepulta ad dualitatem mediæ regionis relata Diapaſon formale in materia ſubmerſum denotat. Deinde dualitas illa cum triade in regione ſuæ baſis reperta producit Diapente formale: Et iterum illa trias ad punctum ſuæ baſis, ubi nulla materia, ſed pura forma offenditur, Diateſſaron formale arguit; atque Diateſſaron & Diapente formale Diapaſon è materiæ abyſſo emergens denotant. *Formalis pyramidis progreſſum hîc depinximus.*

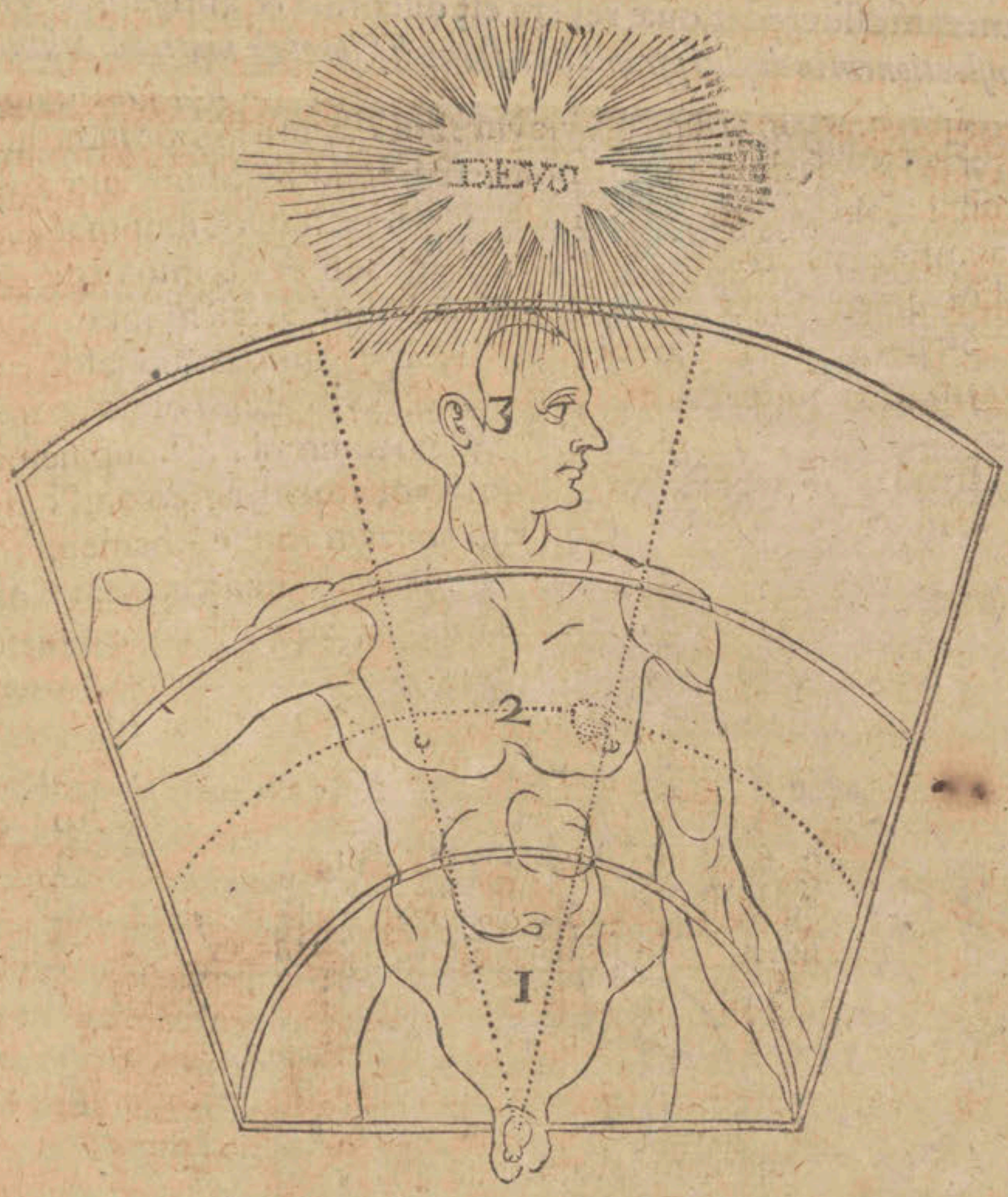

Harum autem pyramidum copiosè fecimus mentionem in *Tractatu noſtro Macrocoſmico*; quippe ex quarum mixtione ſeu compoſitione mundum conſtitutum eſſe ibi demonſtravimus. Quare impoſſibile cenſemus, ut creatura ulla ſine aliqua earum portione fieri potuiſſet, quatenus omne compoſitum ex mundi elementis eſt conſtitutum. At verò homo inter alias creaturas magis videtur mereri, ut *mundi filius* nominetur, quoniam ex qualibet utriuſque pyramidis mundanæ regione portionem aliquam ad ſuam perfectionem atque complementum acquiſivit; videlicet ex regione infima pyramidis formalis; quæ in ejus cono conſiſtit, & pyramidis materialis, quæ eſt ejus baſis; utpote ex quibus infima ſeu elementaris hominis regio dependet; Similiter ex regione media utriuſque pyramidis; in cujus centro, ubi fit interſectio, æqualiter commiſcentur lux & ſpiritus, ac denique ex regione ſuprema, ubi lux, tanquam in ſuæ baſis regione non aliter dominium habet ſuper materiam, quam materia in ſuæ baſis regione, quæ eſt infima, dominium habet ſuper formam & lucem. Atque ut in mundo

majori videmus, quòd forma dominium habet in ſuperiori ſua regione; Unde ea intellectualis & rationalis dicitur; ſic etiam ob eandem rationem in corpore humano habet dominium ſuper univerſam maſſam materialem, atque eſt quaſi Princeps aut Imperator mũdi minoris. Similiter, ut regio mũdi inferior à materia gubernatur, quæ ipſam contra lucis ſupercœleſtis actus rebellare facit; ſic etiam in infima hominis regione anima humana mediam portionem ſuis blanditiis à mente & vera ratione atque à veritate ad ſenſus mundi atque carnis præſtigias pertrahit, ipſamque animam umbraculo ſuo carnoſo obtegens eò adducit, ut harmoniam eam eſſe credat, quæ revera eſt diſcordia & antipathia. *Præcedentium demonſtrationem in duplici pyramide, in formali ſcilicet & materiali delineavimus.*

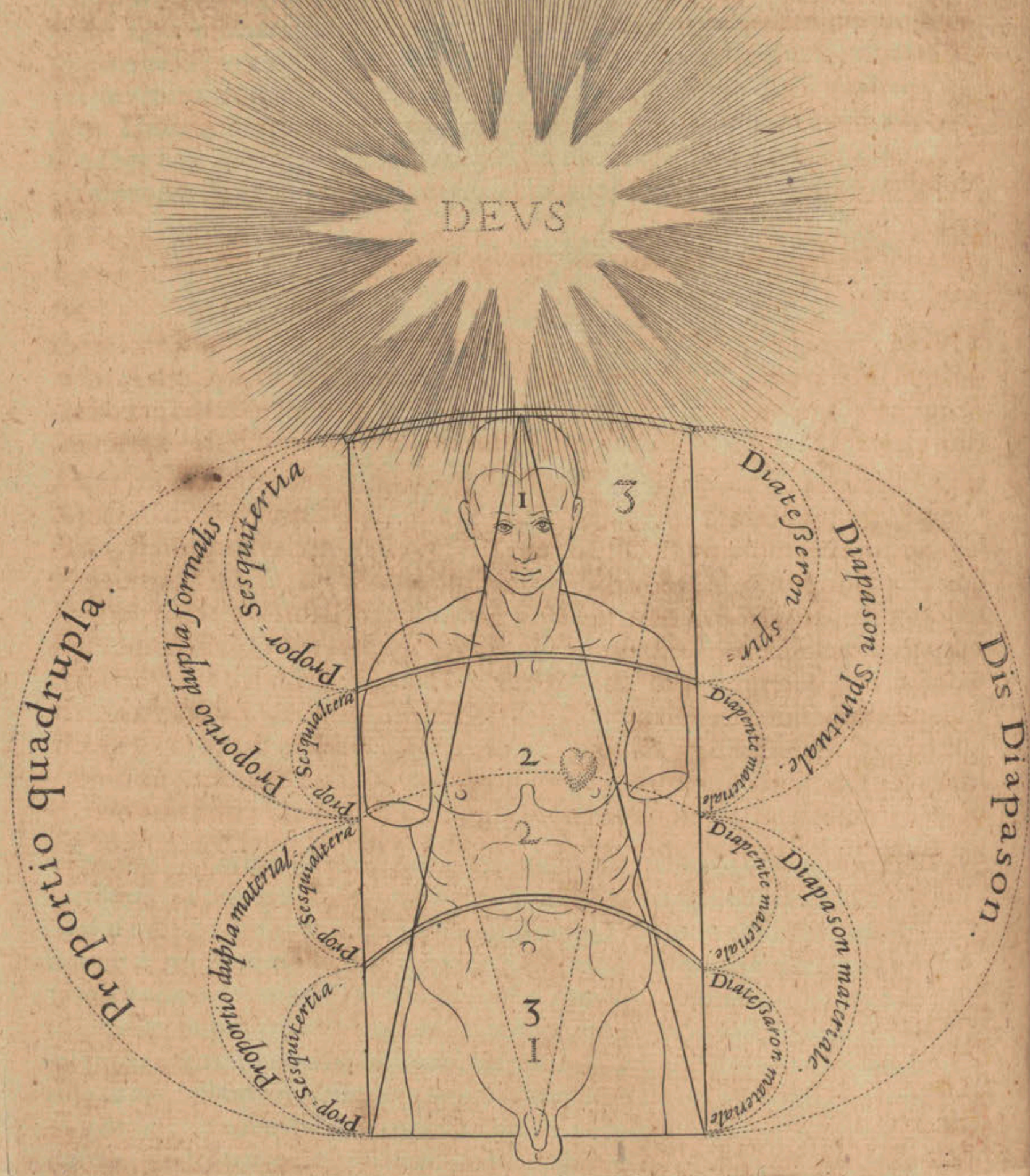

Ex hiſce igitur patet, qualis ſit differentia inter hominem & brutum; videlicet quod homo habeat in ſe Diſdiapaſon, cujus pars altera elevatur ad res ſupercœleſtes contemplandas, altera verò in materia ſubmergitur & cum rebus

bus materialibus tam opacis quàm perſpicuis conſervatur. In Diapaſon ergò materiali verſatur anima circa mala, circa carnis illecebras & circa res mundanas; Atqui harmonia ſua ſpirituali ad cœleſtia ſe erigit. Unde licebit conſiderare, quòd anima media ſeu vitalis in corde corporis, uti Sol in corde cœli ſita voluntatem, & quaſi liberum arbitrium habeat tam ſurſum, quàm deorſum reſpiciendi, ſecundùm illam Platonicorum opinionem, quòd ſpiritus medius participare poſſit aut de mente (quo quidem caſu res divinas contemplari obſervatur & in bonitate ſola verſari) aut de anima animali ſeu ſenſitiva & carnali ſive idolo; atque tunc occupatur circa depravata, mentisque vias negligit. Id ſanè quod convenit cum hiſce *Chriſti* verbis: *Impoſſibile eſt Deo ſimul atque homini inſervire. Qui enim mundum amat, Deum diligere non poteſt*; cùm ſuperior inferioribus non minùs adverſetur, quàm lux tenebris, bonum malo, aut Deus diabolo.

CAP. II.

De ſymphoniaca inter animam, ſpiritum & corpus melodia.

IN Muſices communis obſervatione videmus, quòd ſyſtema ſeu ſcala ejus ex triplici literarum ſeu notarum ſerie conſiſtat, quas claves vocaverunt Artiſtæ. Atque hæ omnes exceptis tribus, occultæ dicuntur. Illæ verò tres ad prædictarum clavium inviſibilium differentiam diſtinguendam manifeſtè exprimuntur. Eſtitaque prima clavium ſeries Γ. A. B. C. D. E. F. per ſimplices, uti vides, majoris ordinis literas, expreſſa; quæ *claves graves* appellantur, quaſi baſes & reliquarum ſupereminentium fundamenta. Atque harum clavis manifeſta eſt F. quæ ſic exprimitur ϝ: ſecundus literarum ordo eſt talis g. a. b. c. d. e. f. Atque hæc ſeries nuncupatur *Media*, literæque ejus dicuntur excellentes & acutæ; ex quibus partes melodiæ mediæ exurgunt, & propriè *medius cantus*, quemadmodum ex infimis *Baſſus* depromitur. Eſt etiam & alia adhuc ſeries, hiſce ipſis vocis elevatione eminentior, excellentior & acutior, ex qua cantus *Altus* conflatur; atque hæc eſt hujuſmodi gg. aa. bb. cc. dd. ee. ff. Quæ quidem literæ ſuperexcellentes & peracutæ & ſupremæ in omni hominis poteſtate exiſtunt. Ex hujuſmodi harmoniæ proportione in triplici numero ſeptenario conflatur mundi machina; cujus portio elementaris ex ſymphonia magis gravi conſtans, cæteras harmoniæ mundanæ partes ſtatuminare videtur. Nam elementa ſunt cæteris cœli regionibus graviora, & quaſi baſes ac fundamenta; Similiter cœlum medium, literarum acutarum & excellentium ſeriei aſſimilatur, quatenus primam melodiam facit cum elementis ſeu Baſſo; cujus ſeptem Planetæ ſunt ſeptem claves; Atque ut aſcendendo à g. a. b. c. invenimus, quod c. ſit clavis principalis, cujus manifeſtatione, cæteræ non expreſſæ intelliguntur; ſic etiam aſcendendo à ☾. ☿. ♀. ☉. reperimus, quòd ☉ ſit quaſi clavis illa cœli aperta ſeu manifeſta, cujus præſentia viſibili cæteri Planetæ per ſe occulti manifeſtantur, ſymphoniacè ad inferiora gravia ſonant, illuſtrantur & vivaciter in elementa ac elementata operantur. Literæ denique ſuperacutæ & ſuperexcellentes ſupremæ regioni referuntur; ubi conus pyramidis materialis ſuperacutè deſinit, ultra quem non eſt ſpiritus creati tranſitus. Ut autem in præcedentibus demonſtravimus, quòd homo à ſapientibus dicatur filius mundi, quoniam à mundi partibus ſimplicioribus ejus ſubtile, inviſibile & internum factum eſt, quemadmodum

admodum itidem ex partibus mundi ſpiſſioribus ſeu elementis ejus groſſum, viſibile & externum eſt conflatum, ſic etiam dicimus, quòd hominis corpus, utpote ex mundi elementis compoſitum, ſit baſis atque fundamentum totius mufices hominis compoſiti; & quòd ejus ſpiritus æthereus ſeptem Planetarum eorumque naturarum veſtigia occultè retinens, clavibus acutis atque excellentibus melodiam cœleſtem reſpiciendo comparetur, dum vivificat corpus ſuum mediante luce ſecundaria ſeu agente medio; atque denique, quod lux ſupercœleſtis, ſeu ipſa mens, ſpiritum rationalem pulſans, melodiam ſuperexcellentem faciat cum inferioribus literarum gradibus. Quibus tres melodiæ ſpecies exertiſſimè quidem ſono & varietate differentes, ſed optimè per harmoniæ ſeu conſonantiæ in compoſitione Microcoſmica concatenatæ, vincula ſonare atque movere percipiuntur; eaque ratione per harmoniam melodiæ mediæ, videlicet ſpiritus, mens atque anima cum ſua ſymphonia intellectuali inter ſonos graviorum vocum miſcetur, atq; ita intra corpus opacum ex elementis conflatum introducitur. Eſt ergo animæ harmonia ex vocibus ſuperexcellentibus conflata Diateſſaron, Diapente & Diapaſon ſpirituale & lucidum, ſeu formale conſtituentibus. Fit etiam harmonia ſpiritus ex vocibus mediis ſeu gradibus excellentibus; quæ in ſua ſymphonia convenit tùm cum ſuperexcellentibus ſeu ſupercœleſtibus, tùm cum gravibus ſeu elementaribus. Eſt denique corpus humanum quaſi totius harmoniæ humanæ organon ſeu inſtrumentum; cujus melodiæ gradus infimus ſeu accentus gravis fit in illud elementorum ſubtile, ex quo anima ſenſitiva & facultas naturalis oritur. Hujus chorda eſt ſpiritus elementaris ſeu aër groſſior aut ſubtilior, quem ignea ſeu formalior elementorum vis pulſare animadvertitur, ſpiritusque pulſus harmoniam aliquam elementorum auribus rationis ſonare facit. Atque hujus Muſices origo principalis eſt in infima Microcoſmi regione; ſed tamen harmoniæ ejus effectus per univerſam fabricam humanam diſpergitur atque diſſeminatur, & cum ſuperioribus harmoniam naturalem non aliter movere obſervatur, quàm in Muſica cõmuni ſonus Baſſi cantus cum ſonis Medii atque Alti indifferenter reſonare auditur, aut partis unius melodia cum parte alterius eſſentiali atque naturali quadam vitæ mixtione, commiſceri ſolet. Hinc venæ cum arteriis & utræque cum nervis ubique per corpus ſimul diſpenſari percipiuntur. Sic etiam ſpiritus medius ſeu æther pulſatur ab anima media, cujus vibratione melodia excellenter fit in medio inſtrumenti, vitæ tonos ſeu ſonos vivificos univerſo corpori non minùs attribuens, quàm cùm chorda barbiti percuſſa univerſum barbiton reſonare facit. Prætereà hæc chorda ſui pulſatione melodiam cœli rationalis ab alta ejus ratione magia facit ineffabili, eamque cum muſica gravi conjungit. Atque ita muſica completa ex tribus melodiis diverſis conſtituta, in corpore humano ſonare animadvertitur; videlicet ſenſitiva, vitalis atque rationalis. *Senſitiva* agit in carnis & partium vegetantium præſervatione; *Vitalis* in molis, ſeu machinæ vivificatione atque agitatione; atque *Rationalis* in totius fabricæ gubernatione atque directione. *Baſſus* igitur Microcoſmi cantus eſt cubicus, quia elementatus ſeu corporalis. *Medius* verò ſuperficialis ſeu quadratus quia ſpiritualis. *Altus* denique radicalis ſeu linearis, quia formalis. Et quamvis in hac noſtra harmonia tres nominavimus ſpiritus, ſeu tres formas lucidas, pulſantes tres illas chordas ſpirituales, & tres regiones diſtinctas: attamen generaliter machinam Microcoſmicam conſiderando, illa ſe habet in eodem reſpectu cum Macrocoſmo univerſo, in quo non eſt, niſi unicus ſpiritus reſonans, unicum organum ſonos in ſuam concavitatem recipiens; & unica lux pulſans; ſed propter ejuſdem ſpiritus groſſiorem vel tenuiorem in ſubſtantia diſpoſitionem illud, quod per ſe unum & idem eſt in pluralitatem diſtingui videtur. Sic etiam eadem

dem lux propter varios materiæ ſpiritualis in denſitate aut ſubtilitate gradus, quibus ineſt, varia eſſe dicitur, cùm reverà non ſit, niſi unica lux à luce increata, quæ lucis eſt pater, derivata, atque primo die creata, ſed inæqualiter in mundo diſperſa. Simili etiam modo unicum eſt hominis organum muſicum, unicus ſpiritus ſeu monochordum, unicus pulſator ſeu lux; ſed ſi quid eſt differentiæ, hoc totum propter ſpiritus & lucis multitudinem aut paucitatem in hoc vel illo dimenſionis mundanæ gradu, accidit. Videmus ergo ex his, quòd unica ſit muſica in infima mundi ac hominis regione, ubi conus pyramidis formalis reperitur, & baſis pyramidis materialis. Atque hæc muſica magis baſſa eſt & tarda ac gravis, quia ibi regnant tres materiæ partes & unica tantùm pars formæ lucidæ. Quare paucitas illa lucis tardè & lentè agit in tanta materiæ mole ſeu multitudine: Unde gravitas & ponderoſitas materiæ voces reddit lentas, viles atque baſſas. At verò in media regione, ubi duæ pyramidum medietates conveniunt, voces redduntur tàm ex parte ſpiritus, quàm ex parte lucis, mediæ & æqualiter ſonantes: quæ ideò excellentes dicuntur, quia puritate & claritate excellunt illas, quæ dicuntur graves, quoniam hîc eſt plùs formæ & minùs materiæ. Unde hîc liberiores ſunt formæ actiones & exteriores, quàm in regione infima, ſed in regione ſublimiori lux eſt adhuc liberior à vinculis materiæ, quatenus in ea habentur unica tantùm pars ſpiritus, videlicet conus pyramidis materialis, & tres partes formæ lucidæ. Unde hîc proferuntur voces acutiſſimæ & ſuperexcellentes, quoniam in hoc loco duobus gradibus lux excedit quantitatem materiæ. Hîc verò velim vos animadvertere, quòd ex hujuſmodi muſicæ obſervatione luculêter appareat, quàm oppoſita ſit materiæ diſpoſitio diſpoſitioni formæ. Nam quò altiùs aſcenditur à cono pyramidis formalis verſus ejus baſin, eò acutiores ſeu graciliores accentus, operaque ſubtiliora perficiuntur: At verò in materiali pyramide, quò magis à cono verſus ejus baſin fit progreſſus, eò graviores denſioresque ſoni redduntur, operaque groſſiora, & magis opaca ac viſibilia fiunt. Atque hujus certè rei ratio in promptu eſt; videlicet, quia lucis elocutio formalis fortiùs diſcutit ſpiritus, & per conſequens per eorum ſubtilitatem clariores & efficaciores reddit voces. O quàm exerta, clara, atque ſonora fuit vox illa admirabilis & ineffabilis, quàm incomprehenſibile Verbum illud increatum, quo Conditor luminoſus mundum atque hominem mirificè fabricavit, utpote cujus virtute ſeu accentu ipſæ umbræ horrendæ, & terribiles exagitatæ ſunt, ac deorſum reverberatæ, & aquæ ſeu natura humida à ſua deformitate purgata, atque omnia ex nihilo confecta, elementa concordi pace ligata, cœlique ipſi mirum in modum firmati, terra trutinis æqualibus librata, columnis firmis ſtatuminata atq; in medio ſuſpenſa. Imò verò & in ipſius hominis fabrica mira præſtitit hoc Conditoris ineffabilis Verbum; quippe cujus animam fecit ſibi palatium & tabernaculum, ſeu potiùs templum, ut cum *Divo Paulo & Xiſto Pythagoreo* loquar. Unde inquit *Mercur. Triſmeg.* ore mentis divinæ loquens: *Credo, quòd in te videt & audit Verbum Dei*, &c. Hujus etiam Verbi ſacroſancti admirabilem virtutem & harmoniam, tàm in mundi creatione, quàm hominis opificio, quàmplures ſacrarum Scripturarum loci, quibus imprimis credendum eſt, confirmare videntur; atque etiam per ipſos Philoſophos divinos æternis eorum monumentis commendatur vocis divinæ in creatione poteſtas. Namque ut à ſacris literis exordium faciamus, ex illis hæc colligimus. *Ipſi expertes vitæ ſeu mortui formantur ſub aquis & habitatores earum: Deus extendit Aquilonem ſuper mare, & ſuſpendit terram ſuper nihilum: Ligat aquas in denſis nubibus ſuis adeò ut non findantur nubes ſub eis: Decreto circinavit ſuperficiem aquarum uſque ad conſummationem lucis cum tenebris; uſque dum columnæ terræ concutiantur & obſtupeſcant ab increpatione ejus: Virtute ſua diſrupit mare & intelligentia ſua diſcidit pelagus;*

Spiritu ſuo cœlos ornavit,&c. Job.26.5. Similiter: *Terram fundavit Deus verbo ſuper baſes ejus, ne dimoveretur in ſeculum & perpetuum, eamq; operuit abyſſo ut indumento, ſuper montes ſtantibus aquis. Ex increpatione tua diffugerunt, à voce tonitru tui acceleraruntfugam: Conſcenderunt per montes, deſcenderunt per convalles in locum, quem fundaveras ipſis; Terminum oppoſuiſti, ne tranſeant, ne revertantur ad operimentum terræ, &c* Pſal.104.5. *Terram fundavit* Jehova *ſapientia ſtatuitq; cœlos intelligentia. Proverb.* 3. 19. hoc eſt, verbo ſuo, quod eſt ejus ſapientia. Unde *Proverb.* 8 23. *Ante terræ primordium erat ſapientia injuncta;* Ibique invenitur, *quòd ante omne tempus fuerit Dei ſapientia.* Et alibi: *Sapientiam poſſidebat* Jehova *ante ullum tempus, & ante ſeculum, ante principium & primordia terræ, cùm nullæ eſſent abyſſi, &c. Prov.* 8. Et D. Johan. 1. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil, quod factum eſt. In ipſo vita erat, & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* Sic etiam *Sapient.* 12. 9. *Verbo pretioſo poteſt Deus omnia terere.* Et *Pſalm.* 33 .*Verbo Domini firmati ſunt cœli,* &c. Atque infinitos alios ſacrarum literarum locos, verbi hujus poteſtatem in mundi creatione confirmãtes, proferre poſſumus; ſed brevitatis cauſa eos hîc omittemus, ut quid Philoſophus noſter divinus de hujus Verbi ſacroſancti virtute, efficacia & harmonia admirabili in creatione ſentiat, explicemus: *Mutavit,* inquit ille, *mens formam ſuã & ſubitò omnia revelavit; Cernebam enim immenſum quoddam ſpectaculum, omnia videlicet in lumen converſa ſuave nimium atque jucundum, quod intuentem me mirificè oblectabat. Paulò pòſt umbra quædam horrenda obliqua revolutione ſubterlabebatur in humidamq; naturam migrabat, ineffabili tùm vultu exagitatum, inde fumus quidam magnus in ſonitum erumpebat, ex ſonitu vox egrediebatur, quam ego luminis vocem exiſtimabam, ex hac luminis voce Verbum factum prodiit. Verbum hoc naturæ humidæ aſtans, eam fovebat, ex humidæ naturæ viſceribus ſincerus ac levis ignis protinus evolans alta petiit. Aër quoque levis ſpiritus pars mediam regionem inter ignem & aquam ſortiebatur. Terra verò & aqua ſic invicem commixtæ jacebant, &c. Hæc denique duo commota ſunt à ſpirituali verbo, quod iis ſuperferebatur, aures eorum circumſonans:* Et alibi hoc *Verbum* vocat *Dei ſeu luminis filium, & vitæ unionem Patri conjunctam, quos ad invicem eſſentia non differre tradidit. Pimand.* 1. Et alibi dicit: *Verbo Dei & non manibus ejus, mundus creatus fuit. Pim.* 4. Nec certè vacabat hoc idem Verbum in creatione hominis, ut in Geneſi docemur, quoniam *in Verbo erat vita hominum,* quâ vivebat, juxta illud *D. Johan. & Sap.* 16. *Inſtruimur etiam, quod homines non alantur & conſerventur proventu fructuum, ſed Verbo Dei,* imò verò homo ægritudine confectus non herba aut malagmate ſanatur, ſed Verbo & miſericordia Dei, uti ibidem reperitur. Hinc etiam prædictus Philoſophus divinitùs inſpiratus ait: *Verbum tuum me regit ſpiritifex opifex.* Et alibi monſtrare videtur, quomodò Verbum ſit in nobis ex revelatione boni Dæmonis, à quo doctus eſt, quòd anima ſit in corpore, mens verò in anima, atque in mente Verbum regnare ait. Porrò etiam *c.*33. *Jobi* legimus, *quòd ſpiritus Dei fortis fecerit hominem, & quòd afflatus ſeu ſpiraculum omnipotentis vivificaverit eum, &c.* Ex quibus patet, quòd homo admirabile animal, harmoniam tàm divinam, quàm mundanam in ſua fabrica poſſideat. Nam primùm gubernatur imperato & ordinatione trium ſuperiorum; deinde executione 7. aliorum: Unde ſeptem illi inferiores dicuntur numeri aut menſuræ fabricæ, & compoſitum ex elementis eſt, quod ſuperiorum influxionibus obedientiam præbet. Similiter obſervandum erit diligenter, quòd anima hominis unitatem repræſentet, & ejus materia ſeu multitudo & diverſitas binarium, & quòd per diviſionem numerorum imparium & parium denotentur maſculi, tanquam magis perfecti & fœminæ, tanquam minùs perfectæ. Ex imperfectione ergo materiæ, quæ in numero pari comprehenditur (quippe cui

deeſt

deest & principium & finis,quoniam dualitas non habet medium) discordiæ omnes,tenebrarum filiæ producuntur;at verò concordiæ,lucis & veritatis propago,à numero perfecto & impari oriuntur. Hinc fit,ut,si lucis unitas,quæ est anima,cum materiæ dualitate conjungatur,producat numerum imparem,qui est harmonia plenus,atq; itidem quoque,si animæ trinitas,quæ idem est essentia cum unitate,addatur materiæ quaternitati,tùm ea producit numerum septenarium,in quo consonantia perfectissima sonare animadvertitur,quæ Diapente & Diatessaron in se continet;& per consequens hæc animæ cum corpore unio reddit jam illud miro modo consonans,quod anteà fuit dissonans,illud,inquam,nunc regulare facit,quod anteà & per se rebelle atque irregulare erat,& motui sive actioni omninò adversum. Unde invenimus,quòd homo nihil aliud sit,quàm unitas & multitudo admirabili harmonia simul collecta. Sic videmus,quòd unicus sit mundi Sol,unica est anima,sed diversi,imò quidem infiniti ejus radii,qui animæ communes sunt. Sic etiam omnes lucis radios ab unico Jehova,tanquam luminum Patre,hoc est,ab unico fonte,seu essentia supersubstantiali derivari observamus;cujus radii, tàm mediatè, quàm immediatè ab ab ipso profluentes, nullo modo divisi sunt,sed potiùs eo modo connexi, quo Solis corpori lumen;quod nihilominùs terræ,aquis & aëri atque eompositis inesse dignoscitur. Hinc anima dicitur una,propter ejus à sua forma primaria indivisibilitatem; quemadmodum materia dicitur multitudo propter dualitatem vel quaternitatem,quæ consistit ex multitudine seu numero unitatum;cui tamen numerus imperfectus est principium,& non unitas. Atque hæc est ratio,quòd *Democritus*,*Orpheus*,& multi *Pythagoreorum*,*omnia Diis plena esse*,*sunt opinati*;quos omnes ad unicum Jovem,tanquam multitudinem ad unitatem referebant. Sed ut ad Musicam hanc nostram humanam revertamur, eam ex tribus chordis & tribus organis simul conjunctis,ac tres melodiæ partes inducentibus,composuimus,quarum quælibet chorda & quodlibet organon cuilibet mundi regioni correspondet. Sed quoniam duæ chordæ superiores,spiritualis scilicet & formalis,æqualiter cum harmonia chordæ in infimo instrumẽto coincidunt, non aliter, quam in melodiarum diversarum musica videmus Bassum cantum cum Medio & Medium cum Alto,atque Altum cum infimis æquali melodiarum dispositione permisceri,ita quidem,ut harmonia illic multiformis in eodem consensu reperiatur;ideò cuilibet triangulo seu pyramidi septem claves attribuimus,in dupla vel quadrupla proportione ab invicem differentes , ex quarum consonantia & mutua ad invicem relatione symphoniacam hominis interni cum externo compositionem facillimè concipere & intueri possumus.

CAP.

CAP. III.

Demonstratio prima harmoniæ animæ, desumpta ex duplici numero ternario, altitudinis scilicet & latitudinis ex parte animæ, spiritus & corporis considerata.

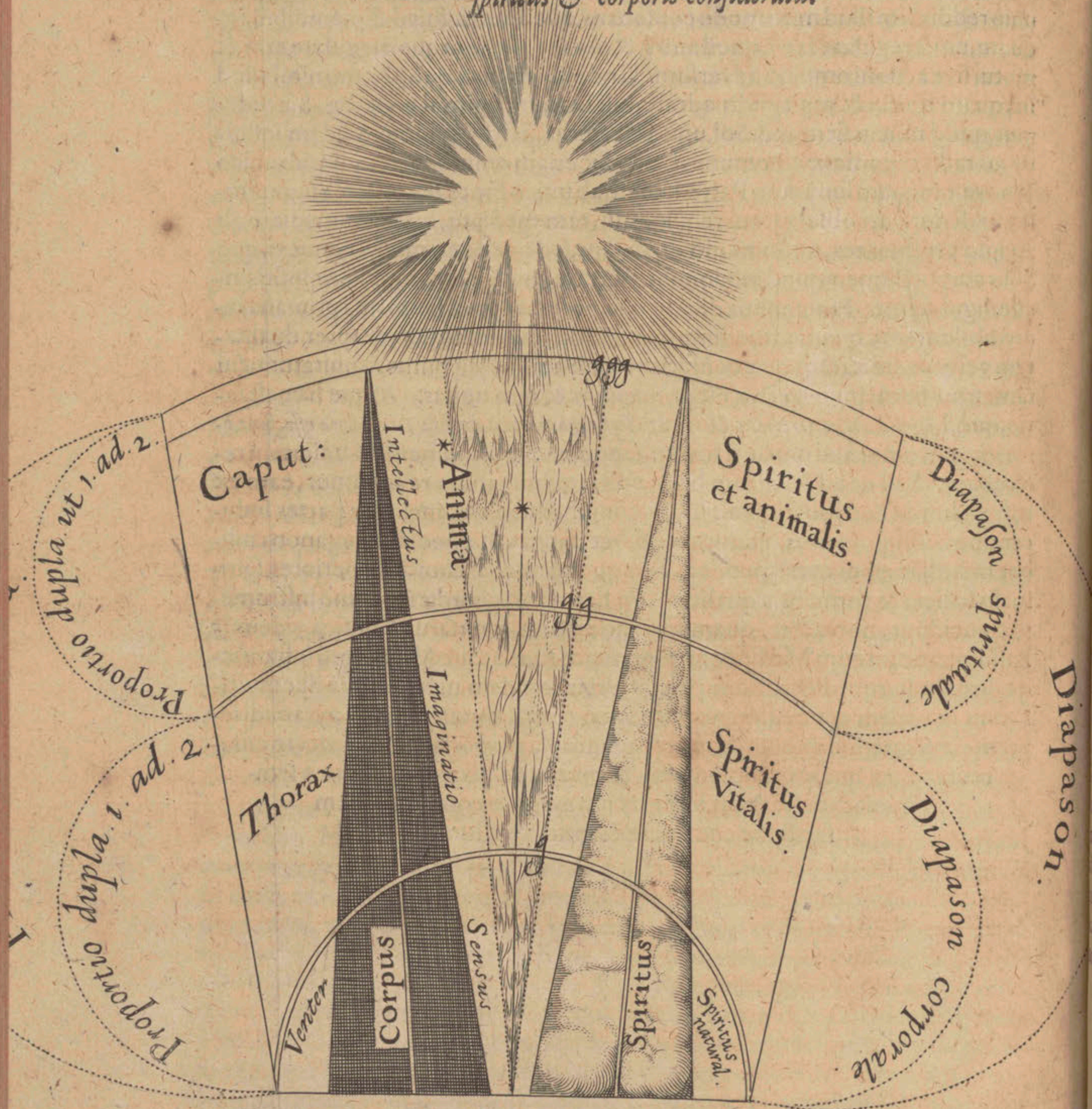

IN proposita demonstratione videmus, quomodo lux spiritui in symphonia-co consensu respondeat & qua ratione utriusque toni consonantes cum gravibus tonis corporis conveniat. Tres enim hîc pyramides, trium mundi regionum

num naturis convenientes depinximus ; quarum una est pyramis formæ seu animæ, altera est pyramis spiritus materialis, sed elementata, grossa atque opaca corporea, & per consequens tenebris obruta, quæ corpori correspondet. Videmus ergo, quod superior pyramidis pars, seu basis ejus portio, mente & intellectu ornata, superiori pyramidis spiritualis parti, quæ spiritu animali & rationali plena est, correspondeat in consonantia Diapason, quæ consistit in dupla proportione, scilicet ut 1. ad 2. Nam mens unitas est, atque purior spiritus portio. Diadem importat, uti sæpius demonstratum est, Unde fit, ut correspondentiam ad invicem habeãt, sicuti Γ ad *g sol, reut.* At verò quatenus mens se immergit in materiam, hoc est, cum spirituali pyramide se miscet, eatenus unisonum ambæ cõstituunt, qui cum medietate utriusq; pyramidis Diapason sonat, ita ut utraq; summitas utriq; medietati commistę referatur proportione dupla videl. ut 1. ad 2. velut Γ. ad *g*. Correspondens ergò est cœlum rationale in proportione dupla sonans in thorace, ab harmonia rationali ad vitalem descendendo consonantiam Diapason spiritualem, quæ continet in se Diatessaron & Diapente. Atque hæc est ratio, cur Sol mundi tam completus atque perfectus est in vitali sua dispositione, & cor homininis in sua regione tam efficax vitæ dispensatur. Iterum si superior formalis & spiritualis pyramidum mixtio infimam regionem respiciat, facit illud, virtute proportionis quadruplæ Disdiapason constituentis: nam talis est proportio inter intellectum & rationem, similiterque talis concordantia inter spiritum animalem & naturalem, quibus interponitur vitæ spiritus & imaginativa facultas animæ. Intellectus igitur pyramidis formalis unisono consensu spiritum rationalem & animalem complectitur, atque ambo, cùm sint igneæ naturæ, reconduntur in capite seu suprema pyramidis obscuræ regione, ubi hoc idem consonant. Agit enim ad unisonum producendum mens in spiritum summum adeoque patitur spiritus mentis operationes, ut chorda musicæ vibrata fert pulsatoris actionem; atque caput, tanquam organon utriusque ex pyramide nigra & corporali conflatum recipit in se actionis istius & passionis effectus, non aliter, quàm barbiti corpus melodiæ sonos. Accentum igitur rationis sonat lux intellectualis in spiritum, tanquam medium, reddens eum rationalem; spiritusque actione lucis commotus, tanquam medium se per cerebri ceu receptaculi ventriculos sive organa dilatat, atque ita rationis radii deorsum effluunt ad alias consonantias cum facultate vitali & naturali producendas. Deinde per consonantiam Diapason harmonia rationalis cum imaginatione & spiritu vitæ conjungitur. Vibrat ergo rationis vox chordam vitæ & spiritum imaginativum, cujus harmonia vivifica cum ratione mixta se postea effundit, atque dispergit per universum spiritum naturalem seu chordam elementarem, in subtili elementorum sonis gravibus resonantem atque Diapason corporale seu materiale cum tonis acutis atque peracutis miscentem: Quarum modulationum corpus humanum est receptaculum, organon generale & quasi instrumentum musices humanæ, in quo harmonia mundana comprehenditur, & ex cujus organicis partibus proportionales ejusdem effectus eliciuntur.

CAP. IV.

Comparatio harmoniæ ſecundùm proportiones dimenſionum Geometricarum inter animam, ſpiritus & corpus.

IN ſuperioribus *corpus* haud ineptè comparavimus *cubo Geometrico*, quatenus ex trinis conſtituitur dimenſionibus, *ſpiritum* verò *quadrato*, quatenus ejus multiplicatione fit cubus. Sicut enim quadratum Geometricum in ſe ductum producit cubum; ita eodem planè modo ſpiritus tenuis condenſatione convertitur in aquam, & aqua iterum inſpiſſatione in terram, quaſi cubum reducitur. Atque ſic etiam lucem ſeu animam lineæ ſive unitati retulimus, quæ eſt quaſi radix, ex qua quadratum procedit. Corpus ergo ex quatuor elementis ſeu trinis dimenſionibus conflatum cubo comparavimus. Ejus verò ſpiritum ex æthere derivatum, quatenus ſimplex eſt in natura ſua materiali, aſſignavimus ſuperficiei, utpote ex cujus multiplicatione corpus prodit; Et denique lucem ſpiritualem, quæ cœlum occupat, quatenus eſt radix omnium creatorum, lineæ attribuimus, cujus multiplicatione fit ſuperficialis cœli medii ſubſtantia. Ex his igitur proportionibus Geometricis naturâ ſibi ad invicem reſpondentibus harmonia elicitur; videlicet inter punctum unitatis increatæ & inferiorem lineæ extremitatem talis, qualem habet unitas ad dualitatem, ſeu forma pura ad materiam, vel numerus digitorum ſimplex ad numerum denarium, hoc eſt, in proportione dupla reperitur, ex qua Diapaſon primum producitur. Nam ſub omni numero denario Diapaſon reperitur, quatenus ex Diapente conſtituitur, quod quinque conſtat vocibus, & ex Diateſſaron, quod quatuor accentus ſeu voces continet. Similiter trinitas eſſentiæ ſuperſubſtantialis, quaternitati ſubſtantiæ materialis & creatæ connexa, hoc eſt, Deus ſeipſum miſcens cum materia vel hylæ ſeu revelans, producit numerum ſeptenarium; qui itidem conſonantiam Diapaſon inducere videtur. Similiter linea ad quadratum ita ſe habet, ut 2. ad 4. hoc eſt, ut radix ad cubum; Unde etiam in profundiori compoſitione proportio dupla reperitur; & per conſequens Diapaſon minùs ſpirituale & minùs ſimplex oritur, quod reſpectu inferioris dicitur ſpirituale, reſpectu ſuperioris materiale & medium. Porrò etiam quadratum mediæ regionis ſe habet ad cubum infimæ in proportione dupla, videlicet ut 4. ad 8. Et proinde hîc etiam multiplicatione ſpiritus mediæ regionis ac inſpiſſatione ejus, corpus opacum, ex quatuor infimorum ſpirituum ſeu elementorum proportionibus in unum opacum compactis, procreatur. Unde oritur Diapaſon elementale ex gravibus conflatum; quemadmodum medium factum erat ex acuto ſpiritu, & illud ſuperioris mundi regionis acutiſſimis & excellentibus. Lux verò ſumma ſuperſubſtantialis eſt quaſi primaria muſicæ mundanæ radix, quæ harmoniam ineffabilem, inexcogitabilem, primariam atque ſimpliciſſimam, hoc eſt, ex ſimpliciſſimis numeris ſeu digitis ab unitate vera immediatè procreatam, modulari ſolet. Ex his ergo videmus, quòd Muſica mundana & per conſequens humana fiat multis modis ſeu demonſtrationibus, videlicet aut numero ternario ad imitationem harmoniæ divinæ, ſic in trinitate ſuperſubſtantiali 1. ad 2. invenitur in dupla proportione, & 2. ad 3. in ſeſquialtera, & trinitas iterum dualitatem cum unitate jungens duplam proportionem producit, ut 3. ad 6. Et iterum 3.

qui

qui est primus atque simplicissimus numerus perfectus in se ductus finem digitorum divinorum seu simplicium demonstrabit, videlicet 9. cui numero, si unitas addatur, denotabit ingressionem essentiæ unitatis cum proprietate trina in abyssum deformem, seu in materiæ informis massam, quemadmodum suprà luculentiùs declaravimus. Sic etiam compositionem humanam ex tribus instituimus triangulis seu pyramidibus, videlicet corporali, spirituali & formali; quas etiam secundùm mundi sectiones in tres regiones distinximus 1.2.3. ex quarum proportionibus etiam Diapason duplex elicimus, uti in demonstratione præmissa declaratum est. Iterùm hasce easdem consonantias via Geometrica progrediendo, de qua hîc agimus, extraximus, cujus rei delineatio hîc sequitur.

Harmoniæ humanæ demonstratio secunda, secundùm ordinem seu proportionem figurarum Geometricarum animæ, spiritui & corpori relatarum.

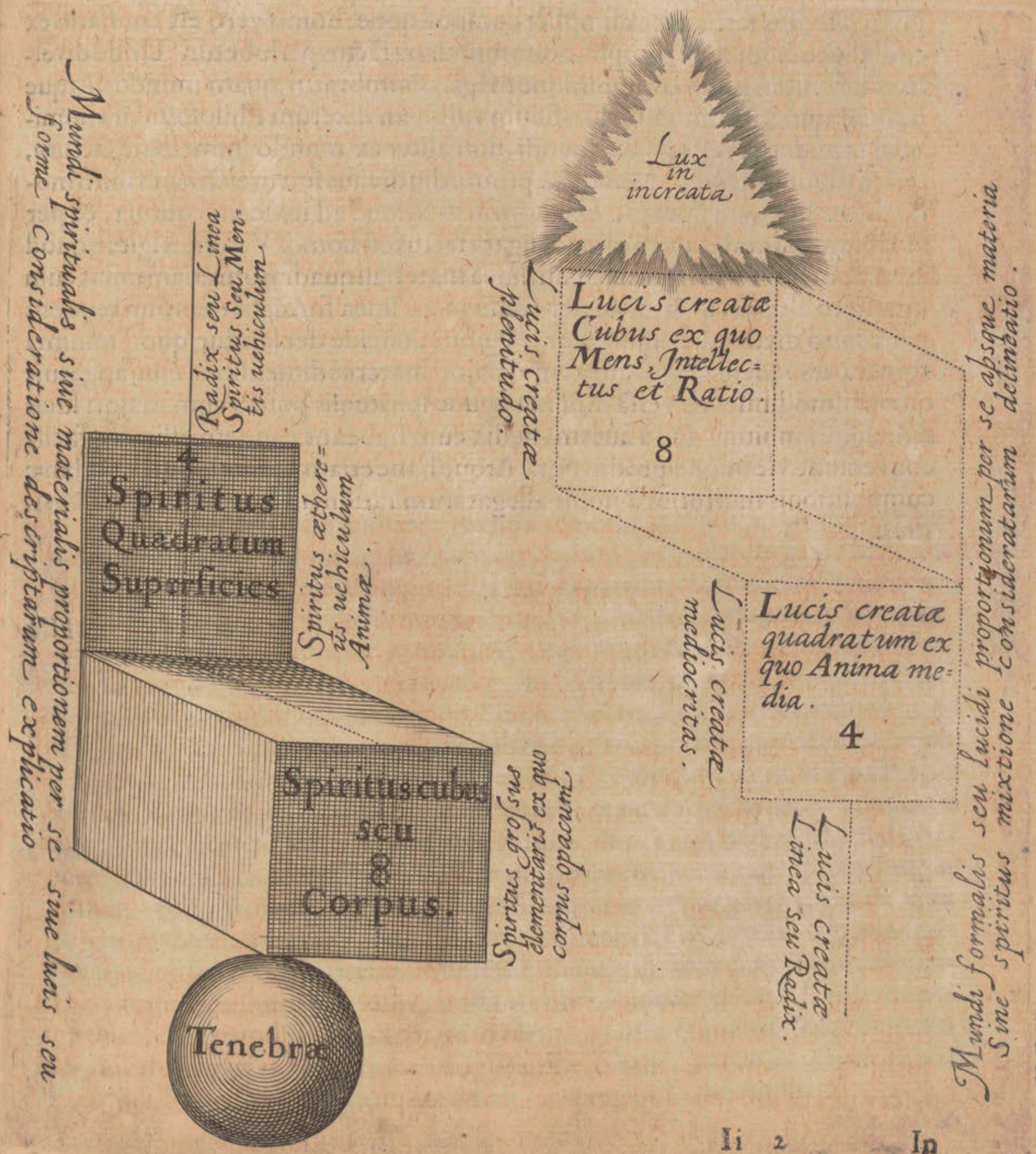

In figura cubum ſpiritualem delineante rationem proportionis materiæ tàm mundanæ quàm Microcoſmicæ deſcripſimus. Cubus materialis in mundi deſcriptione elementis refertur, deorſum enim propter ſuam gravitatem & denſitatem tendit. Cum verò cubus formalis contrario modo ſe habeat, quippe qui propter ſuam levitatem ſurſum tendit, atque ad cœlorum cacumina elevatur, ideò medietas tam formalis deſcriptionis quàm materialis quaſi eandem effigiei rationem habere dignoſcitur, cùm quadrata unius ſuperficies reſpondeat quadratæ alterius figuræ. At verò ſummitatem ſeu lineam demonſtrationis materialis omnino poſitione & ſitu contrariam eſſe lineæ formalis deſcriptionis videmus, quatenus formalis iſta deorſum tendit; Quibus luculentur declaratur, quòd maxima materiæ vis deorſum in mundo & homine dominetur; at verò maxima formæ virtus ſurſum invenitur, & fonti lucido contigua eſt. Quare ſi hæ duæ effigies, prout hîc deſcribuntur, ad invicem conjungantur, exactam mundi & hominis compoſitionem ex materia & forma commonſtrabunt. Cæterùm hîc obiter conſiderandum eſt, quòd mundus in ſua compoſitione ſimplicior exiſtat, quàm homo. Nam mundus factus eſt ex ſimplici compoſitione: homo verò eſt conflatus ex compoſito, hoc eſt, ex compoſitione mundana factus perhibetur. Unde diverſis mixtionibus in ſua compoſitione magis obumbratur, quàm mundus. Atque hinc eſt, quòd, uti mundum Dei filium viſibilem dixerunt Philoſophi, ita hominem tradiderunt eſſe filium mundi, non aliter ex mundo immediatè factum, quàm mundus à Deo. Mundus à primordio diviſus fuit in elementa miro modo diſtincta atque librata, ex quorum mixtione ad invicem confuſa, & per vinculum naturale concordi pace ligata factus eſt homo. Videmus igitur, quòd in conjunctione cubi formalis cum linea materiali quadratum etiam unius cum quadrato alterius uniatur, & per conſequens linea formalis deorſum tendens cum cubo materiali conjungitur. Quibus dilucidè declaratur, quòd minima formæ pars, videlicet ejus linea cum majori materiæ dimenſione conjungatur; quemadmodum vice verſa minima figuræ ſpiritualis portio cum majori lucis dimenſione unitur. Duo autem media cùm habeant eandem effigiem facilè conveniunt, vitamque producunt. Atque hanc etiam pyramidum mundanæ compoſitionis multoties à nobis allegatarum rationem hoc modo explicavimus.

Hîc

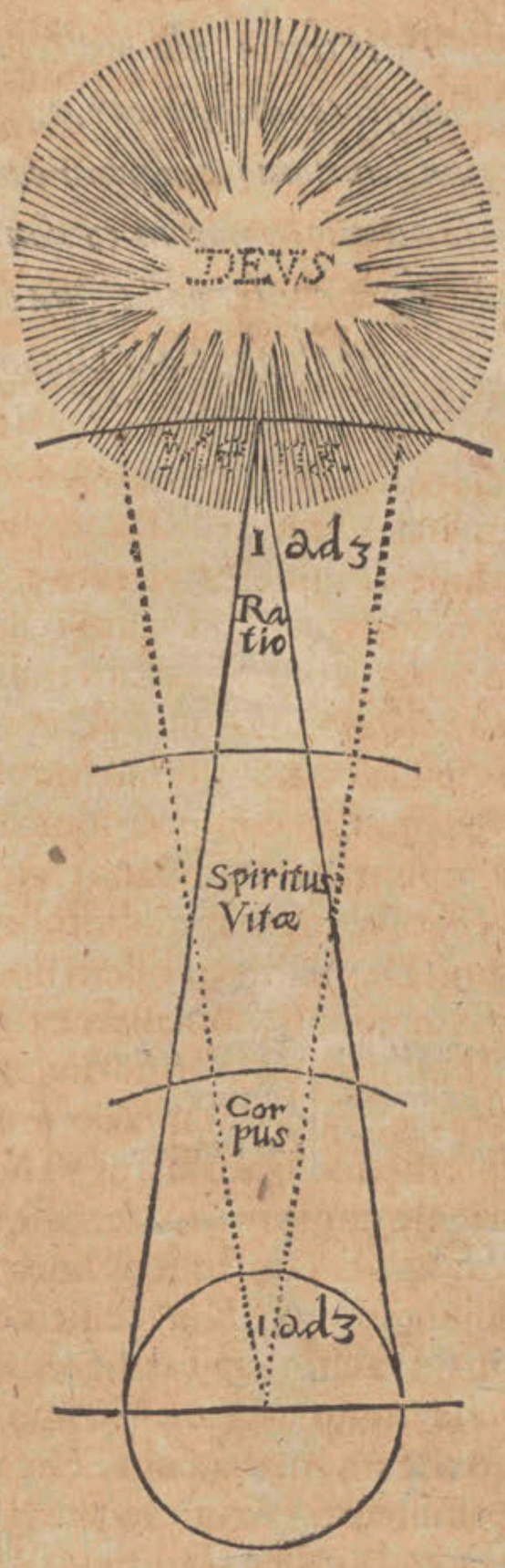

Hîc ergo media utriuſque pyramidis regio ad invicem proportione Geometrica pars eſſe obſervatur, utraque verò pyramidum extremitas ſe habet, ut 1. ad 3. ità ut unica materiæ pars addita tribus partibus formæ conſtituat compoſitionem ſimpliciſſimam, in qua multitudo formæ & paucitas materiæ adeſt. Sic ergo ſe habet compoſitio ſubſtantiæ Angelorum & materiæ cœli empyrei in Macrocoſmo, atque talis etiam eſt compoſitionis reſpectus ad ſpiritus intellectualis conſtitutionem in homine. Similiter in regione infima modo contrario ſe res habet. Nam ibi unica formæ portio ad tres portiones materiæ invenitur; atque inde oritur groſſiſſima Macrocoſmi compoſitio, quæ in infima ejus regione, videlicet in regione elementorum & præcipuè circa terram diſpoſita eſt. Hinc etiam corporis humani conſtitutio eſt orta, quæ eſt groſſiſſima illius integri portio. In medietate verò ſpiritus proportio exæquat proportionem formæ. Atque inde fit, ut hæc regio de utroque extremo participet, adeoque ſit partim ſpiritualis & inviſibilis, partim verò materialis & groſſa. Ob hanc igitur cauſam ſpiritus hic intermedius naturali matrimonio cum luce deſponſatus, ſi mentis acumine in altum attollatur, divina contemplatur, & infimis neglectis, ſupernaturalia cogitat, ſi verò elementorum blanditiis ſe ſubjiciendo deorſum proſpiciat, vilia atque terreſtria ſpeculatur, atque ad inferiora ſeipſum in tenebris & materiæ multitudine ſubmergendo deſcendit.

Harmoniæ humanæ delineatio tertia, ubi probatur, quòd tàm mundi, quàm hominis harmonia in numero ſeptenario, obſervatis intervallorum proportionibus conſiſtat, duo toni cum ſemitonio minori in conſonantia Diateſſaron, & tres toni itidem cum ſemitonio minori in conſonantia Diapente ſimul additi faciunt ſeptem intervalla, quæ conſtituunt perfectam conſonantiam Diapaſon.

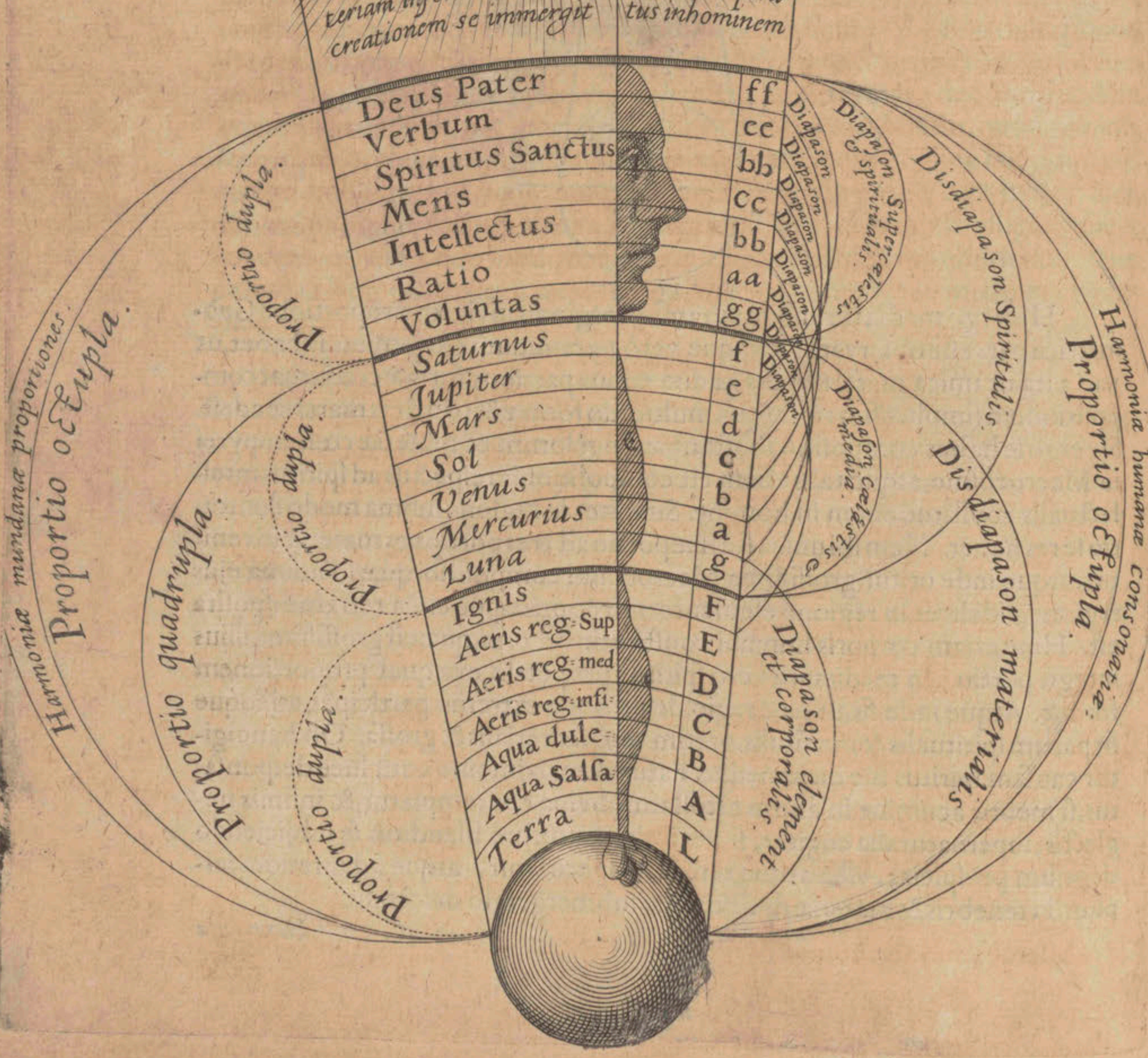

In antecedentibus de numeri ternarii, in pyramidibus tribus demonſtrati ratione, uti & de ratione quaternarii Geometrico modo per lineam, cujus radix erant duo, & per quadratum ac cubum declarati diximus. Hîc autem magis particulariter nos ad rem accingentes de gradibus ſeptem cujuſque regionis tùm mundi, tùm hominis ad mundum relati, deque eorum ad conſonantiam Diapaſon relatione ſub qua Diapente & Diateſſaron ac per conſequens totius Muſices vis atque proprietas comprehenditur. Atque hac ratione docemur, quòd ſemidiameter fabricæ periphericæ, tùm mundi, tùm etiam hominis cum ſyſtemate muſico comparetur. In quo tres clavium ordines ſubalternatim poſiti continentur, quibus omnis melodiæ conſonantia menſuratur, & quælibet muſicæ proportio elicitur. Quòd autem in principio & cacumine ſeptenarii ſuperioris Deum Patrem, Verbum & Spiritum ſanctum in maſſa materiali expreſſimus, intelligendum eſt, quòd Deitatis proprietates hoc loco capiamus, non prout per ſe & abſque omni materiæ ſecretæ accipiuntur, ſed quatenus ipſæ à throno ſuperſubſtantiali deorſum proſpicientes in hylen deformem ſacroſancto ſuo intuitu unanimiter penetrarunt, ita ut ipſarum præſentia in abyſſo tenebroſa omnia ex nihilo facta fuerint. Sic igitur dicimus, Deum in ſuprema ſpiritus regione inveniri, ut unitas dicitur in ſeipſam in denario numero recurre, ut infrà latiùs declarabimus. Hîc igitur in demonſtratione præmiſſa tres habemus Macrocoſmi regiones tribus Microcoſmi regionibus convenientes, quarum inferior, quoniam omnium groſſiſſima, tardiſſima, ponderoſiſſima atque viliſſima eſt, claves ſeptem ad ſuam Muſicã tardiores, graviores & baſſiores Γ. A. B. C. D. E F requirit. Ex quibus Γ. in Macrocoſmo reſpondet terræ, quæ eſt omnium baſis ſeu fundamentum; vel in Microcoſmo ſtercoreæ inteſtinorum fæci ſuprà centrum Microcoſmi congregatæ. Similiter A. refertur in Macrocoſmo ad aquam ſalſam maris; in Microcoſmo verò ad aquam ſalſam urinæ: atque itidem quoque B. in Macrocoſmo ad aquas dulces fluviorum & fontium è montibus terræ deſcendentium, & in mare decurrentium; atque in Microcoſmo ad chyloſum ſeu pituitoſum ſtomachi laticem ab illo, tanquam à ſublimiori & montoſa hujus regionis parte deorſum verſus veſicam defluentem alludit. Sic etiam C. in Macrocoſmo infimæ aëris regioni refertur, ubi propter cœleſtium reflexiones & influxus, temperatiſſimus invenitur vitæ humor tàm vegetabilia quàm animalia nutriens; in Microcoſmo verò maſſæ ſanguinis ab infima hepatis regione, quaſi à ſuo fonte per rivulos ſuos ſcaturientis. Prætereà D. in Macrocoſmo mediæ aëris regioni, nubibus & meteoris ſubjectæ comparatur; in Microcoſmo mediæ hepatis regioni, per quam, quoniam lienis zona tranſit, multæ alterationes, videlicet flatuoſi vapores, glutinoſæ obſtructiones & infinita hujuſmodi impedimenta ſeu meteora groſſa procedunt, propter flatus frigidos & ſiccos à lienoſa Aquilonis Microcoſmici regione exortos. E. verò in Macrocoſmo ſupremæ aëris regioni, quæ igni proxima eſt retulimus; in Microcoſmo autem profundæ hepatis cavitati juxta ciſtam fellis poſitæ. F. denique in Macrocoſmo elemento igni aſſimilavimus; at in Microcoſmo ciſtæ fellis. Atque ita in regione elementari, tàm Macrocoſmica, quàm Microcoſmica, invenimus modo conſentaneo attributas cuilibet illius ſphæræ claves illas, quæ ad baſin ſeu fundamentalem harmoniam utriuſque mundi pertinent. Cùm quibus porrò claves acutæ ſeu mediæ regionis, aut æthereæ atque itidem quoque peracutæ illæ & excellentes cœli ſupremi in melodiæ ſymphonia quàm optimè conveniunt. Hinc eſt, quod *g.* in Macrocoſmo *Lunam*, & in Microcoſmo ſuperfluam pulmonum humiditatẽ reſpicit, quam ☾ gubernat: *a.* refertur *Mercurio* in Macrocoſmo, & in Microcoſmo facultati elocutionis à pulmonibus ortæ. Atqui *b.* in Macrocoſmo *Veneri*, & in Microcoſmo aëri humido inſpirato & expirato, quo vita nutritur, comparatur

ratur. Similiter ſolari calore in corde ſito ſe jungit. *c. Soli* in mundo, & cordi in homine. *d. Marti* in mundo, & in homine attractivæ inter pulmones aëris poteſtati refertur. *Mars* etiam extra pulmones vires ſuas non naturales exercet, pleuritidem in membrana coſtas cingente, & peripneumoniam in pulmonum ſubſtantia excitans. Similiter *e.* in mundo *Jovi*, in homine pulmonibus ex Joviali natura conflatis, aſſignatur: Nam ut *Jupiter* eſt vitæ autor, dominiumq; habet in aëre, ſic pulmones ſunt vitæ procuratores, qui vivunt per aërem ſeu *Jovem*, vitamque viva ſua actione cordi attribuere animadvertũtur; quare non ineptè hepati comparantur: *f.* denique in mundo attribuimus *Saturno*; qui in homine eſt fiſtulæ aſperæ autor, per quam aër ad vitæ continuationem attrahitur. Hujus igitur prava diſpoſitione morbis afficitur mediæ regionis humanæ ſummitas, videlicet raucedine, catarrhis & hujuſmodi aliis. Atque ut jam tandem ad regionem utriuſque mundi ſupremam pertingamus, in qua claves excellentes & exertiſſimè ſonantes reperiuntur, ſciendum eſt, quòd *gg.* in homine reſpondeat ſphæræ voluntatis, quam ſuprà primo mundi mobili comparavimus. Et quoniam homo ſecundùm voluntatem loquitur, ideò linguæ adaptatur hæc ſphæra. Sic etiam ſphæra rationis correſpondet clavi. *aa.* quatenus voluntas nihil aliud eſt, quàm rationis illuminatæ, vel non illuminatæ nuncius ſeu Angelus; unde in ſphæra Angelorum collocatur, adeoque exinde tàm boni, quàm mali à voluntate producuntur effectus. Intellectus denique *bb.* accommodatur, & mentis radius correſpondet clavi. *cc.* mensque eſt ſpiritus divini effigies, & quaſi identitas, cui *dd.* annectitur; in qua, teſte *Triſmegiſto*, eſt Verbum, cui correſpondet. *ee.* quod ab ore Jehovæ ad mundi fabricam promanabat, cui *ff.* tanquam conus pyramidis materialis, & *ggg.* tanquam baſis pyramidis formalis (quæ etiam eſt principium harmoniæ ſuperexcellentis mundi ſuperſubſtantialis in mundo materiali) refertur. Hæ omnes claves ſpirituales in capite humano reperiuntur: Deus enim loquendo Verbum, cum Verbo Spiritus vitæ, mentem, intellectum & rationem voluntate libera haud deſtitutam, in hominis externi faciem ſeu nares inflavit. Unde homo lutoſus virtute hujus Deiformis afflatus, animal vivens, voluntate, ratione, intellectu, mente, Spiritu divino, & ipſius Verbi charactere imbutum, factus eſt. Hinc non inſulsè dictum putamus, hominem creatum eſſe ad imaginem Creatoris, quatenus hos opificis characteres divinos, & has Trinitatis ſacroſanctæ impreſſiones admirabiles & ineffabiles in ſe retinet. Unde, ut dictum eſt, homo internus, tàm à Philoſophis profundioribus, quàm ab ipſo Deo templum Dei vocatur. At jam gradibus ſyſtematis tripartiti utriuſque mundi bene conſideratis, ad harmoniæ proportiones & conſonantias perveniendum eſſe exiſtimamus. Videmus in ſyſtemate mundano anteà depicto, quòd tres ſint clavium ordines, uno ſuprà alium ſubalternatim poſito, & quòd quælibet dictarum clavium ſeries ſurſum aſcendendo ordinibus ſibi ſuppoſitis reſpondeat. Sic invenimus, quòd Γ. infimæ ſeriei ad *g.* medii ordinis in dupla proportione reſpondeat; atque iterùm *g.* ad *gg.* in dupla: Sic etiam *A.* refertur ad *a.* in eadem proportione, & *a.* ad *aa.* ſupremæ regionis. Talis etiam eſt ratio inter *B. & b.* ſimiliterque inter *b. & bb.* nam ſemper litera proximæ literæ ſimili in proportione dupla correſpondet. Porrò etiam proportiones interiores & minùs perfectæ hac via eliciuntur, videlicet ſeſquialtera inter Γ. & *D.* inter *A. & E.* inter *B. & E.* inter *C. & g.* & inter *g. & d.* & inter *a. & e.* atque ſic in cæteris ſurſum aſcendendo. Sic etiam proportione ſeſquitertia conveniunt. Γ. cum *B. & A.* cum *C. & B.* cum *D. & C.* cum *E. & D.* cum *F. & E.* cum *g.* & *F.* cum *a.* & *g.* cum *b.* & *a.* cum *c.* & *b* cum *d.* & ſic in cæteris. Verùm enimverò, quoniam Diapaſon conſonantia magis perfecta, in proportione

dupla

dupla reperitur & Diapente conſonantia minùs perfecta, in proportione ſeſquialtera & Diateſſaron conſonantia imperfecta in proportione ſeſquitertia, ideò videmus, has omnes conſonantias in ſyſtemate tàm mundano quàm humano, repetita varietate inveniri, & per conſequens hujuſmodi mundi & hominis harmoniam internam ex iiſdem conſonantiis conflari, eorumque externam compoſitionem in iiſdem proportionibus conſiſtere animadvertimus. Hinc percipimus amoris rationem inter terram & aquam dulcem, in viſceribus terræ contentam, & per ejus venas currentem in proportione ſeſquitertia reperiri, & in conſonantia Diateſſaron convenire. Atque ſic etiam aqua ſalſa ad infimam aëris regionem in eadem conſonantia ſe habet; Unde ſuum ſubtile in hanc aëris regionem expirat, quod propter harmonicam hanc relationem è vapore in ipſum aërem è veſtigio convertitur. Nam ut hæc regio eſt calida & humida, ſic ſalſa maris natura calorem addit aquæ marinæ, atque ipſa per ſe humiditatem habet. At verò aqua dulcis magis naturaliter ad terram refertur, quoniam frigidior eſt propter inſipidam ſuam diſpoſitionem. Simili etiam reſpectu per Diateſſaron infima aëris regio ad ſupremam refertur; unde ambæ hæ aëris ſphæræ calidæ ſunt & humidæ; ſed diverſo modo, quatenus una eſt magis frigida propter ejus cum aqua propinquitatem, & altera magis calida ob elementi ignis vicinitatem, quibus tamen media aëris regio diſſonans eſſe videtur, quatenus eſt intensè frigida; quam qualitatem per antiperiſtaſin acquiſivit. Et licet hæc media regio ad elementum ignis relata, diſcordiam producere videatur, attamen quoniam elementum ignis nihil eſt aliud, quàm ſuprema quaſi ſupremæ aëris regionis ſuperficies, ideò Lunæ naturam humidam & frigidam magis reſpicit ad ſuæ conſonantiæ perfectionem. Quare proportio inter ſupremam mediæ aëris ſphæræ partem & infimam Lunæ concavam ſuperficiem in ſeſquitertia proportione reperiri videtur. Similiter *g.* Lunæ reſpondet, quæ ad Venerem aſcendendo Diateſſaron conſonantiam conſtituit, quatenus Luna & Venus humiditate ad invicem connectuntur. At Venus ſe habet ad Jovem, ut mediæ aëris regionis ſummitas ad concavam Lunæ ſuperficiem; ubi quatuor quaſi accentus ſunt, ſed nonniſi tria intervalla, & ſic in cæteris. Atque hæc ideò dicitur conſonantia imperfecta, quoniam ſuperior clavis, cui reſpondet inferior, non convenit cum inferiori in utraque qualitate; quemadmodum aqua dulcis, licet cum terra conveniat in frigida ſua diſpoſitione, non tamen convenit ei reſpectu humidæ ſuæ naturæ, quatenus terra eſt in ſua qualitate ſicca. At jam, ut ad conſonantiam minùs perfectam, quæ in ſeſquialtera proportione reperitur, & quatuor intervallis ac quinque vocibus conſtat, accedamus, magnam propter hujus Diapente virtutem, inter terram & mediam aëris regionem invenimus relationem, quatenus frigida & ſicca atque congelativa eſt hæc aëris ſphæra, in qua virtute harum qualitatum nubes condenſantur in grandines, nives, & nonnunquam etiam in capillos ſecundùm aliquam ipſarum portionem mutantur. Elementi ignis pars inferior, aëre vivifico mixta Soli, ejus ſummitas Jovi, aëris regio ſuperior Veneri, Luna Jovi in humiditate & in calore occulto referuntur. Similiter videmus, quòd, ut terra eſt quaſi regionis elementaris fæx, ſic etiam Luna regionis æthereæ pars ſit craſſior atque denſior. Luna ergo terram ſua frigiditate & aquas per venas terræ fluentes ſua humiditate reſpicit. Mercurii *a.* cum *A.* maris in Diapaſon coincidit, quoniam maximam habet vim in mare ad tempeſtates movendas, & ad aërem ei incluſum exagitandum ad fluctus & undas montibus ſimillimas ciendas, ſuperior etiam Lunæ orbis portio in mare potens eſt per eandem conſonantiam; Venus quoque aquam dulcem ſua phlegmatica & ſanguinea complexione reſpicit; imò verò & infimæ aëris regioni, ejuſque naturæ ob dictam rationem ad

modum familiaris est. Unde *B.* respondet *b.* & *c.* per contiguitatem obediens erit *b.* Sol denique sphæram æqualitatis in regione elementari, videlicet humiditatis, respicit. Nam æquum est, ut sphæra æqualitatis medii cœli suo simili in cœlo elementari correspondeat. Nam ut Solis sphæra fit ex medio aspectu inter spiritum & lucem, sic etiam infimæ aëris regionis media pars, quam in *Macrocosmico Tractatu* sphæram spuriam æqualitatis appellavimus, est locus, in quo radii elementi ignis & vapores terræ æqualiter conveniunt. Media aëris regio intonat Diapason cum Marte, idque infeliciter & qualitate contraria. Unde fit, ut, quamvis hic Planeta in cœlo & in sua natura sit æquè bonus ac cæteri, respectu tamen inferiorum dicatur Planeta infaustus, & generi humano infortunium. Atque hinc fit, quòd perturbationes ingentes ab Astrologis in hac regione, videlicet tonitrua, fulgura, coruscationes & hujuscemodi alia hominibus tremenda excitare fertur. Huic autem Planetæ elementum aquæ in proportione dupla respondet, infimam mundi regionem simpliciter dividendo in quatuor elementa, quemadmodum Jupiter aëri, ut in harmonia nostra Macrocosmica dictum est. Sed hæ duæ explicationes ad idem tendunt. Nam Jupiter, cui *a* attribuitur, superiori aëris portioni correspondet, quæ est calida & humida, vitæque fausta. Talem etiam esse Jovis naturam confirmant Astrologi; quare fausta dicitur stella & naturæ humanæ amicissima, atque ob hoc vocatur *Fortunium majus*, quemadmodum *Venus* dicitur *Fortunium minus*. *Saturnus* denique, cui *f.* attribuitur, quatenus Diapason ejus desinit in igne, infausta esse stella ab infima mundi spatia incolentib. existimatur, quamvis in se tàm sit bona, quàm reliquæ. Nam quamvis ejus siccitas cum terra conveniat, cujus Γ. consanguineum est ad *f.* cui *gg.* contiguum est, non tamen cum siccitate ignis convenit, quatenus cum frigore lethali conjungitur, quod omnino igneo calori adversatur. Sed jam tandem ad supremam clavium seriem, supremam mundi regionem commensurantem, perventum est; ubi voluntatis sphæra *gg.* ad naturam supersubstantialis essentiæ *ggg.* signatam, in Diapason reperitur, quoniam omnia facit Deus secundùm voluntatem suam in cœlis & in terris. Quæ autem huic sphæræ subjacent, ab hac sphæra, tanquam à primo mobili moventur. Nam inferiora corpora involuntariè ab hac sphæra non aliter moveri dicuntur, quàm mundus ejus virtute motu rapto circumfertur. Nam corpora naturaliter quiescere appetunt, quare movere dicitur Sol, & cæteri Planetæ ad motum primi mobilis. Videmus igitur, quàm miraculosè sphæræ utriusque mundi tàm minoris scilicet, quàm majoris ad invicem consonent; ita ut claves superioris cœli cum clavibus medii, & claves medii cum clavibus infimi melodias symphoniacas simul constituant. Sic aqua cum terra ad Lunæ constitutionem voluntatis actus & subjectum involuntario motu agitatum denotat : Luna & aqua voluntatis mutabilitatem in hominibus: Terra, quę est basis & fundamentum totius, stabilitatem voluntatis Dei: Aqua etiam fluida sua natura denotat naturam mutabilem Mercurii & eorum respectus ad rationis sphæram in Diapason conjungit hæc simul. Hinc rationis humanæ varietas, opinionum & sectarum multitudo; atque hinc dicitur Mercurius ingenio, scientiæ, artibus & Musicæ præesse, adeoque etiam fit inde, quòd, ut sensus elemento ignis, sic imaginatio, rationis socius, aquæ refertur; Aqua etiam dulcis & infima aëris pars Veneri & Venus intellectui, qui est igneus amor. Conveniunt ergo hæc tria in actu & passione amoris: Aër etiam Sol & Mens denotant mentem, animam & spiritum, quæ optima harmonia simul conjunguntur. Infinitas alias hujus harmoniæ rationes hoc loco proferre possemus, sed quoniam Musicæ secretum non omnibus patet, & lectori fortasse magis tædiosum, quàm jucundũ foret, hoc loco eas enodare sive explicare, idcirco illas nunc silentio prætermittã.

Harmoniæ

Harmoniæ humanæ demonſtratio quarta, in qua indicatur, quòd melodia tàm humana quàm mundana, in numero nonario, conſiderando Muſicam ſecundùm vocum numerum, reperiatur. Sic dicimus conſonantiam Diapaſon ex novem vocibus conflari, quatenus conſtat ex Diateſſaron, in qua quatuor audiuntur voces, & Diapente, quinque ſonos ſeu accentus comprehendente, quæ ſimul junCta faciunt novem.

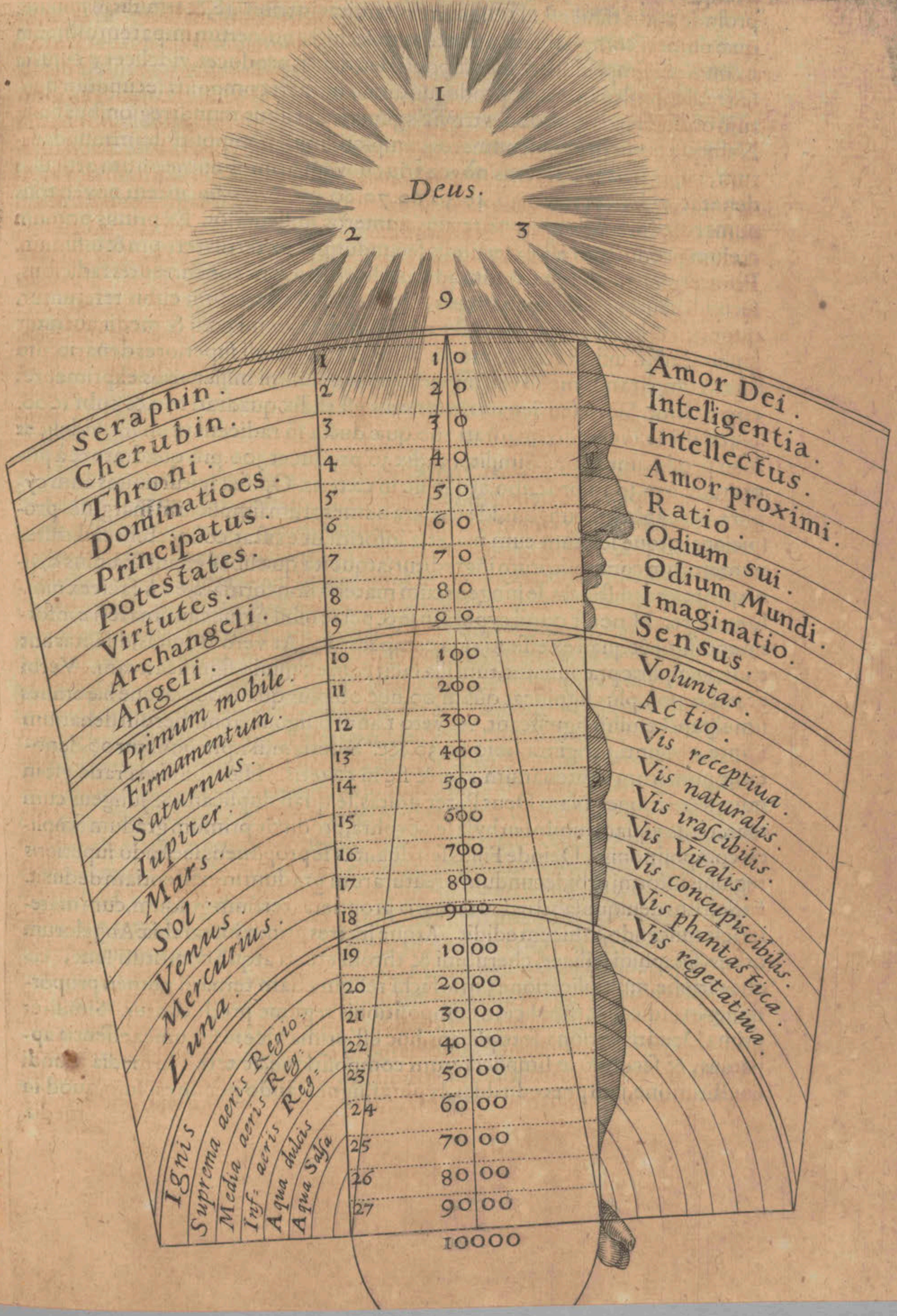

In præcedenti demonſtratione explicatam habemus numeralem totius fabricæ mundanæ rationem, quam ab eſſentiæ divinæ harmonia derivatam ſuprà declaravimus. Nam ab unitate ſimplici ſeu primæ eſſentiæ ſuperſubſtantialis proprietate dualitas effluxit, quæ nihil aliud eſt, quàm unitas bis repetita, aut monas à monade ſeu cum monade, hoc eſt, aptiſſima unitatum duarum ejuſdem eſſentiæ connexio, numerum Diadem producens; cujus iterum ad unitatem motu, tres unitates ſimul ejuſdem naturæ ſuperſubſtantialis & increatæ adduntur, quæ numerum primum, perfectionis complemento ornatum, producunt; in quo unitas eſt principium, unitas medium, & unitas finis; ac proinde totus nihil eſt aliud, quàm ſola unitas in trinitate, & trinitas in unitate: quæ numeri completiſſimi quantitas in ſe ducta numerum imparem ultimum ex numeris ſimplicibus & incompoſitis ſeu digitis producet, videlicet *g.* cujus in ſua radice multiplicatione producuntur illi numeri compoſiti ſecundùm quorum ordinem compoſitiones triplicis generis in tribus mundi regionibus fiunt: Namque numerus 27. eſt numerus completiſſimus compoſitionum mundanarum, cujus *primus* numerus novenarius novem primos numerorum articulos denotat, videlicet 10. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. *Secundus* autem novenarius numeros centenarios, atque tertius numeros millenarios. Ex primis primum cœlum productum eſt, ex ſecundis ſecundum, & ex tertiis tertium & infimum. Primi ergo articuli denariorum ad mundi creationem concurrentes radicibus, ſecundi centenariorum quadratis, & tertii millenariorum cubis referuntur, quoniam talis eſt proportio inter tenuitatem ſupremi cœli & medii, aut inter ſpiſſitudinem infimi cœli & medii. Sunt ergo articuli ſuperiores denariorum lineis comparandi, medii verò ſuperficiebus, & infimi millenarios exprimentes corporibus. Sic 10. ſeu denarius numerus eſt radix quadrati 100. & cubi 1000. Sic etiam 20. ſunt radix quadrati 200. quæ ducta in radicem primam, videlicet in 10. producunt 2000. Similiter radix 30. producet 300. pro quadrato & à prima radice 10. 3000. pro cubo, atque ſic in cæteris. Opifex igitur unitas cum cyphra vel cyphris ſe jungens, id eſt, extra numerorum ſimplicium margines proſpiciens, atque ſeipſum cum materia informi, ut exiſtat, connectens in limites numerorum compoſitorum ingreditur; atque ita quælibet eſſentiæ unius divinæ proprietas diſtincta, ſe jungens cum materia non formata, eam facit ex nihilo exiſtere. Hinc eſt, quòd cyphra in ſe & per ſe nihil ſignificans, materiæ informi aptiſſimè & quaſi ex eſſentia ſua comparatur. At verò ſi unitas, dualitas aut trinitas cyphræ præponatur, tùm illa facit eam ex nihilo ſignificativam. Verbi gratiâ, 0. non plùs ſignificat quàm 00. nec 00. plùs quàm 000. atque hæ omnes ſimul junctæ nihil ſignificant. At verò 1. ante 0. ſignificat numerum denarium 2 ante 0 viginti, 3. triginta, ſic 10. 20. 30. &c. Sic etiam, ſi 1. præponatur 00. denotabit numerum centenarium 100. & ſic in cæteris. Hæc ipſiſſima ratio eſt in mundi creatione. Nam Deus Pater unitas, ſe quaſi duplicans, & jungens cum materia, tanquam nihilo ſeu hyla ſeu cyphra, produxit primum gradum ſimplicis compoſitionis. Deinde Filius ſeu dualitas ſe proponens ſecundo ſuperioris regionis informi orbi, ſecundum creaturarum gradum in exiſtentiam deduxit. Et Spiritus denique ſanctus ſeu ternaria proprietas tertium gradum, cum materia ſeſe miſcendo, in lucem edidit. Atque ita tres primæ hierarchiæ Angelorum orbes, ſeraphini ſcilicet, cherubini & throni creati atque conſtituti ſunt, eáque ratione, multiplicatione 3. in ſe facta reliqui etiam ternarii numeri proportiones in radicali & ſimpliciori compoſitionis regione producuntur. Similiter prima Deitatis perſona, ſe triplicans, hoc eſt, prima vice in ſua unica eſſentia apparens, & ſecundò in ſimplici rerum compoſitione, ac tertiò in media mundi conſtitutione, jam præcedit duas cyphras, ſignificando per hoc ipſum, quòd in

media

media mundi regione duplicem materiæ portionem inactuet suâ præsentiâ, quemadmodum in superiori nonnisi unicam & simplicem materiæ partem de potentia in actum & essentiam spiritualissimam deduxit. Unde in hac regione luci suæ spiritum proportione centenaria miscuit, ut 100.200.300. Denique opifex tertiæ rerum compositioni se præbens, virtutemque suam mirificam rebus inferioris regionis indens, tertia & ultima vice ad mundi complementum in proportione cubica & elementari apparebat, tres materiæ informis proportiones informans. Unde in hac mundi sphæra seu regione præponitur atque præscribitur tribus cyphris, tres materiæ portiones arguentibus, ut 1000.2000.3000. His igitur debito modo consideratis, facillimè intueri possumus, quomodo Deus ab unitate in multitudinis abyssum ad mundi perfectionem, & ad ejus in numero, mensura & pondere adaptationem descenderit. Quicunque igitur ad Deum voluerit reverti, ei necesse erit multitudinem gradatim exuere, ut ad unitatis fastigium regrediatur, seipsum à cubica proportione resolvendo in quadratum, &. à quadrato tandem in radicem sibi propriam resultando. Quod quidem sola illa harmonia fit, qua Deus ipse Creator seipsum in multitudinem materiæ immersit.

CAP. V.

De animæ per totum mundi tàm minoris, quàm majoris systema harmonia.

CUm anima intellectualis à solio seu throno Creatoris in hominem descendendo per universum mundi semidiametrum penetret, priusquam corpus humanum ingrediatur, sequitur, quòd illa cum harmonia cujuslibet creaturæ, quam in via seu itinere suo deorsum instituto offendit, participet. Hinc igitur est, quòd anima tot in se proprietates, quot in mundo (numerando inter sedem Dei & terram, quæ est scabellum pedum ejus) reperiuntur. Et tamen hæ omnes proprietates nihil præter ipsam animam existunt. Unde in hoc illa Deitati comparatur, videlicet, quatenus una est Deitatis essentia, at multæ personæ; pari enim modo diversæ sunt animæ proprietates, sed una ejus essentia Sic sensus quidem unus est in anima, & quidem ipsa est, qui, cùm corpus non sit, corporeus dicitur, & cùm non sit nisi unus, propter varia tamen sua exercitia variatur, & diversimodè nuncupatur. Dicitur autẽ anima, sensus, imaginatio, intellectus, intelligẽtia seu mens, atq; hæc omnia in anima nihil aliud sunt, quam ipsa anima. Aliæ atq; aliæ sunt inter se proprietates propter varia exercitia, sed una est rationis essentia & una anima; proprietates quidẽ diversæ; sed essentia una; secũdùm exercitia multa sunt, secũdùm verò essentiã sunt unũ in anima, & quidẽ ipsa anima est illud. Et sicut mundus iste visibilis quinquepartita quadã distinctione est ordinatus, terra scilicet, aqua, aëre, æthere sive firmamento & ipso supremo cœlo, quod empyreum vocant; sic animæ in mundo corporis sui peregrinantis, quinque numerantur progressus ad sapientiam, sensus scilicet, imaginatio, ratio, intellectus & intelligentia; his, inquam, quinque progressionibus rationabilitas exercetur ad sapientiam, de quibus infrà latiùs. Et quatuor itidem affectibus ad charitatem, quasi novem progressionibus in semetipsam proficiscitur anima, quos quidem progressus nominibus & ordinibus Angelorum, in simpli-

ciori & ſuperiori mundi regione contentis, comparavimus. Amorem ergo Dei *Seraphin* applicavimus, intelligentiam *Cherubin* intellectum *Thronis*, amorẽ proximi *Dominationibus*, rationem *Principatibus*, odium ſui *Poteſtatibus*, odium mundi *Virtutibus*, imaginationem *Archangelis*, atque ſenſum denique, qui primus eſt nuncius animæ, ipſis *Angelis*, qui nuncii vocantur. Atque ubi de odio ſeu contemptu mundi & ſuiipſius locuti ſumus, intelligendum eſt, quòd timor ſuppliciorum & dolor de peccatis pariant contemptum mundi & ſui, ut cum Virtutibus quis faciat miracula, & cum Poteſtatibus expellat Dæmonia. Spes de promiſſis & gaudium inprimis inducit amorem Dei & proximi. Hinc ergo evidens eſt, quòd *anima* ad ſimilitudinem totius ſapientiæ facta, omnium in ſe gerat ſimilitudinem. Quare *à Philoſophis definitur cujuſq; rei ſimilitudo*, ſiquidem in ſe habet vires, quibus omnia apprehendit atque inveſtigat & omnibus ſimilis exiſtit, cùm ſit una. Nam cùm omnia ex quatuor elementis ſint facta, ipſa anima reperitur ſimilis terræ per ſenſum, aquæ per imaginationem, aëri per rationam, & igni ac firmamento per intellectum, cœloque cœlorum per intelligentiam. Similis eſt lapidibus per eſſentiam, arboribus per vitam, animalibus per ſenſum & imaginationem, hominibus per rationem, Angelis per intellectum, Deo per intelligentiam. Et ſicuti Deus eſt capax & particeps omnium, ſic itidem & anima. Sed, ut ad numerum noſtrum nonarium revertamur, ſub quo animæ proprietates ad novem intelligentiarum ſphæras ſuperioris cœli relatas eſſe prædicavimus, notandum eſt diligenti obſervatione, quòd novem ſint animæ proprietates ſeu virtutes mediocres, quæ novem ſphæris mediæ mundi regionis reſpondent. Nam primo mobili refertur voluntas, propter rationis in demonſtrationis tertiæ explicatione recitatas. *Cælo ſtellato* voluntatis executio ſeu actio. *Saturno* animæ vis receptiva ſeu reſtrictiva & coagulativa. *Jovi* facultas ejus naturalis. *Marti* iraſcibilis & impulſiva. *Soli* vitalis. *Veneri* concupiſcibilis. *Mercurio* phantaſtica atque ingenium. *Lunæ* denique creſcendi atque decreſcendi, & per conſequens vegetationis proprietas. Harmonia ergo inter proprietates animæ ſupremi cœli & medii eſt hujuſmodi: Amor Dei ad voluntatem ſeu primum hominis ſenſibilis mobile relationem habet; intelligentia ad actionem voluntatis; intellectus ad fixam, ſtabilem atque prudentem Saturni diſpoſitionem; amor proximi ad Jovis amorem, & curam paternam circa vitam & naturam vitalem animantium; ratio ad iraſcibilitatem Martis, cùm ratio verſetur vel circa iraſcibilitatem Marti propriam, vel concupiſcibilitatem Veneri attributam; odium ſui refertur Soli, nam qui ſe odio habet reſpectu hujus mundi, obtinebit vitam æternam; odium mundi Veneri, quippe concupiſcentia & ardor amoris Dei mundum contemnere facit; imaginativa vis phantaſticæ Mercurii diſpoſitioni attribuitur; Senſus autem Lunam & terram reſpicit, nam Luna eſt quaſi baſis & ipſa cœli medii terra, optimeque ſenſui refertur, quatenus ad res fluidas cum ſoliditate ſpectat. Eſt etiam hujus harmoniæ relatio inter proprietates animæ cœleſtes & elementares, quæ talis eſt: Novem ſphæræ regionis mundi infimæ ſunt hæ: Ignis, ſuprema aëris regio, media aëris regio, infima aëris regio, aqua dulcis, aqua ſalſa, vegetativa terræ ſphæra, mineralis terræ ſphæra, atque ejus denique ſphæra centralis, ubi purum reperitur, uti nonnulli volunt, terræ elementum. Voluntas ergo refertur igni; actio ſupremæ aëris regioni, tanquam loco, ubi agens agit in ſuum patiens; Vis animæ receptiva cernitur in media aëris regione, ubi grandines & nives congelativa Saturni qualitate generantur; Vis naturalis Jovi propria in infima, in qua creaturæ animatæ cujuſque ſpeciei vivunt; iraſcibilis in aqua dulci, in qua Mars facit ſuum Diapaſon, tonitrua, meteoraque alia ignita & typhones inducens; Vis ſolaris & vitalis in aqua ſalſa, cùm ſal ſit autor vitæ in centro cujuſlibet rei animatæ deliteſcens;

præterea videmus, quòd aqua marina salsedinem suam habeat à Sole; Vis concupiscibilis in prima Veneri propria, regione seu sphæra terræ; ubi vegetabilia & animalia germinationem suam habent, & appetitu concupiscibili cœlestem formam assiduè expectant ab alto; Vis Mercurialis in metallis & eorum sphæra; & denique vis vegetativa Lunæ data à Sole centrali; à cujus radiis auctio atque germinatio in terræ superficie provenit. Hîc ergo videmus, qualis sit consensus omnium cœlorum animæ ad invicem; hîc percipimus, quomodò variæ Dei actiones ad unicam essentiam divinam referantur; hîc optimè nobis explicatur, quomodò idem Deus variis suis operationibus in multiplici effigie ubique adsit. Nam omnis rerum actus ab uno eodemque actore promanat; imò verò quilibet mundi actus est in ipso Deo, & à Deo & omnis actor respectu actionis est quasi ipse Deus, diversimodè agens per universum orbem, Deus hac via in cœlis, Deus in terra, Deus ubique, & omne quod est, suam essentiam ex Dei præsentia possidet; imò verò ipse Deus est rerum essentia; & omne quod est, quoniam quicquid est, per ipsum est, in ipso, ab ipso, & planè ipse est, cùm omne à luce habeat suam existentiam. At verò, quantò plùs lucis aliquid in se habet, tantò plùs Dei sibi vendicare potest, ut testatur *Divus Augustinus*, quoniam Deus est luminum Pater, à quo est omnis Lux, quæ veritatis est origo atque fundamentum. Quibus diligenter consideratis, omnem rerum harmoniam percipiemus ab ipsa anima derivari, quæ propagata est à Deo, & est quasi ipse Deus, aut radius ab ipso Deo immediatè promanans. In demonstratione ergo superiori novem habemus accentus seu voces Diapason operationum animæ constituentes, videlicet quatuor à Diatessaron & quinque à Diapente; atque hoc modo Musicam humanam habemus productam in nonario numero. Jam verò ad praxin harmoniæ animæ gradatim accedemus.

TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER XIII.

De Musicæ animæ compositæ praxi.

CAP. I.

Anima quid? & de infinita ejus potestate, ac quomodo à spiritu differat?

AM tandem aliquando, priúsquam ad usum seu praxin harmonicæ animæ simplicis per se, ac deinde harmoniæ ejus cum spiritu atque tandem melodiæ omnium trium inter se symphoniacam perveniamus, necesse est, ut earum differentias, quibus ab invicem distinguitur, cognoscamus. Per multas animæ definitiones, in eodem ferè convenientes à veterum Philosophorum tùm Ethnicorum tùm Christianorum schola approbatis, hoc loco repetemus. Alii enim eam sic definiunt. *Anima, quatenus mente decoratur, est substantia quædam rationis corporis gubernationi accommodata in bonum malumq; convertibilis.* Etideò aliquatenus dicitur mortalis, in quantū videlicet in deterius & à voluntate Dei, cujus participatione bona est, alienari potest, & aliquatenus immortalis, quoniam sensum, quò ei post hanc vitam bene vel malè sit, amittere non potest. Atqui in hac descriptione videtur anima cum spiritu intelligi. Nos verò animam simpliciter per se accipiendo sine ulla ejus cum spiritu creato mixtione, pro mera luce formali capimus ab ipso creatore immediatè promanante. Quare ut nobis videtur, tali modo accepta non malè à nonnullis definitur *esse res incorporea omni decore lucis adornata, sanctæ Trinitati assimilata, atque æternæ gloriæ coæquata.* Vel: *Anima est res incorporea omnibus membris circumscripta, nullo colore colorata, altissimo Deo assimilata, omniumq; rerum pulcherrima.* Jam verò sciendum est, quid sit ipse spiritus, qui cum anima, tinctura vitæ, forma & purissima ac simplicissima lucis essentia conjungitur. Unde in primis speculari debemus, quot modis spiritus accipiatur, quoniam spiritus multiplici respectu appellatur. Etenim ipse Deus dicitur Spiritus, atque sic etiam aërem istum & ventum, ac flatum ad cordis

dis thalamos attractum nuncupamus ſpiritum. Atqui iſte ſpiritus anima dici non poteſt, quia aëris varietate diſſolvitur; ſed per ſpiritum illum, qui animæ ſeu luci junctus eſt, intelligimus illud animæ vehiculum, quo ipſa vehitur tanquam locatum in loco, vel flamma in oleo lampadis, vel ſplendor ſeu radius Solis in aëre. Atque hinc factum eſt, ut *Platonici* hominem diviſerint *in animam lucidam, ſpiritum intermedium ſeu æthereum & corpus opacum.* Anima ergo dicitur illa lucis ſcintilla, quæ movet ſpiritum, in quo, tanquam in puppe navigare videtur in mare mundi primùm, & deinde in corporeum laticem, corpusque animat, hoc eſt, vivificat illud. Spiritus verò accipitur pro ſpirituali natura, videlicet illud, quod ſpirat in corpore, ſpiritus appellatum eſt. Cæterùm anima & ſpiritus idem eſſe videntur in corpore, quamvis aliud notet anima, quam ſpiritus, eo quòd lux ſimplex ſine ſpiritu in corpore eſſe non poteſt; neque etiam ſpiritus per ſe abſque ſcintilla lucis agere valet: ſpiritus igitur ad ſubſtantiam refertur, anima verò ad formam & vivificationem. Hæc ergo agit & illa patitur, atque ambo eſſentialiter & ſecundùm naturæ leges adeò ad invicem conjunguntur, ut nemo præter ſolum Deum, hæc duo ab invicem dividere potis ſit. Id quod etiam innuere videtur *Apoſtolus* hiſce verbis: *Vivus eſt ſermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipite, pertingens uſque ad diviſionem animæ & ſpiritus.* Quibus videtur arguere, quòd impoſſibile ſit, ut diviſio ulla fiat inter animam & ſpiritum, niſi ſolo verbo Dei. Quod quidem & ipſe teſtari poſſum, experientia doctus in anatomia cujuſdam creaturæ; ubi ſpiritum virgineum & limpidum, undique radiis animæ ornatum vidi; quæ ab invicem dividere ignorabat ingenium humanum. Quare tametſi ab invicem differant, ut materia & forma, vel agens & patiens, vel aër & ignis, attamen quoniam ita ordinata ſunt à natura ſeu creata à Conditore, aliter ſe habere non poſſunt, quouſque vincula illa indiſſolubilia ab ipſo ſolo, qui nodum ligavit, diſſolvantur. Unde ſpiritus dicitur eadem eſſentia cum anima, atque lux & ſpiritus hoc idem conflare videtur, quod animam appellamus, idem, inquam, ſunt eſſentiâ, ſed proprietate differunt non minùs, quàm Pater in Trinitate à Spiritu ſancto; qui tamen ambo idem ſunt eſſentia ſuperſubſtantiali. Nam unus & idem ſpiritus ad ſeipſum dicitur, & ad corpus anima. Porrò etiam Spiritus dicitur, in quantum eſt ratione prædita ſubſtantia rationalis, anima verò, in quantum facit ad vitam corporis. Unde in Scripturis illud reperitur: *Qui perdiderit animam ſuam, ſalvam faciet eam*, hoc eſt, quiſquis propter Deum hanc vitam, quæ nunc corporis vivificatione temporariè mortalis conſtat, libenter deſpexerit, in futuro eandẽ corporis mortalis & animæ vitam æternam & immortalem recipiet. Ex quibus patet, quòd anima in propria ſua appellatione pro vita ſeu facultate vitali nonnunquam accipiatur. Et tamen nonnunquam latiùs ſe extendit animæ ſignificatio, & pro unione mentis, ſpiritus rationalis & ſcintillæ vitæ cum ſpiritu medio, ejus vehiculo, accipitur, atque tunc illam vocabulo magis conveniente animum nuncupamus, quem pro integro homine interno accipimus. Unde animus in ſacris Scripturis pro corde uſurpatur. Nam ut cor eſt centrum, atque interior corporis pars, ſic etiam anima ſeu potiùs animus eſt nucleus hominis inviſibilis & interni. Animus enim ſapientia divina illuſtratus principium ſuum reſpicit, & ſeipſum cognoſcit. Legimus autem ubique ferè in ſacris literis, quòd anima, pro creaturæ vita accepta, non modò hominibus, ſed etiam brutis ſit attributa. At verò nonnunquam animæ vocabulum, imò quidem ut plurimùm à Philoſophis & ipſis Theologis pro homine interno ſeu animo uſurpatur, atque nos etiam aliquando hoc vocabulo pro homine interno uſi ſumus. Sed, ut ad rem noſtram redeamus, anima humana, quæ in corpore habet eſſe & extra corpus, pariter anima & ſpiritus vocari poteſt. Non tamen duæ animæ, ſenſualis ſcilicet & rationalis,

altera nempe,qua vivit homo,& altera,qua,ut quidam putant,ſapit,ſed una eademque anima in ſemetipſa vivit per mentem,ac intellectum & corpori vitam præbet per ſenſum humanũ: Namq; corpus nec vivere nec naſci poteſt ſine rationali anima: Vegetatur autem,movetur, creſcit,& humanam formam in utero accipit,ſicut virgulta & herbas(ſine anima videlicet rationali)movere & incrementum habere videmus. Sed tamen in ſpermate hominis deliteſcit ſemen,in quo mens & ratio,quoad nos,vacare videntur, cùm tamen reverà occultè & modo inſenſibili operentur,animamque vivificam,in principio etiam modo occulto operantem,paulatim atque gradatim ad palatium ſuum præparandum excitent;quæ actione ſua occulta ſpiritum vegetativum inflat,atque in elementari compoſitione intumeſcere facit;quem quidem actum animam vegetativam,appellamus,ita ut procul dubio vegetatio nihil aliud ſit,quàm effectus primus animæ vitalis occultè operantis; quæ quidem anima movetur à mente & ſpiritu rationali in centro deliteſcentibus,& occultiſſimè animam ad motum excitantibus.

CAP. II.

De Mente & Ratione, atque iterum nonnihil de Anima & Spiritu.

MEns ſecundùm nonnullos dicitur à *Mene*. *Mene* autem Græcè *Luna* vel *Laune* dicitur. Atque ſanè ut Luna creſcit ac deficit,& varia viciſſitudine mutatur, atque tamen in id, quod fuit, perfecta quadam novitate ſe reſtituit; ſic mens nunc caput ſummis inſerit,nunc deciditin infima,nunc ſeſe referens ſibi, veris falſa redarguit,modò ad corporalia regenda deflectitur,modò æternis rationibus vel conſultationibus adhæreſcit,ſecundùm illud *Mercur. Triſmeg. Quicunque hac Dei natura fulti ſunt,ſecundùm operum comparationem pro mortalibus immortales habentur, intelligentia ſua cuncta complectuntur, quæ in terra ſunt, & quæ in mari,& ſi quid eſt præter ea ſupra cælum,atque adeò ſeipſos erigunt,ut ipſum quoque bonum intueantur.* Hujus divinæ eſſentiæ aſpectus eſt ipſa ratio,quo bonum malumque diſcernit,virtutes eligit,verumque diligit. Nam hujus directione mens univerſorum capax eſt, & omnium rerum ſimilitudine inſignita; imò verò omnia eſſe dicitur natura quadam,potentia & naturali dignitate. Idcirco inviſibiles rerum cauſſas per intelligentiam comprehendit, & viſibiles actualium formas per ſenſuum paſſiones colligit,atque vel per ſenſus ad ſenſibilia prona eſt,vel per intelligentiam ad viſibilia aſcendit,rerum ſimilitudines ad ſeipſam trahit, præſentia cognoſcit, abſentia intelligit,ignota inquirit,& circa inventa verſatur. O mirabilis naturæ divinæ operatio! O ineffabilis radii divini diſpoſitio! quæ omnia cùm eſſe dicatur,omnia ipſi ſubjiciuntur,atque obedientiam quandam præbent. Quid eſt ergo hæc eſſentia potentiſſima? an ſcilicet natura,an verò ipſe Deus? Eſt equidem ipſa natura,omnia in mundo virtute inſiti ſibi Verbi producens,vitamque eis præbens. Eſt itidem & ipſe Deus,cùm ſit ſpiritus increatus atque radius eſſentiæ increatæ,à Creatore non minùs indiviſibilis, quam lux aut jubar à Sole. Eſt ergo omne in omni, à quo omnia facta ſunt,& in quod omnia, tanquam à multitudine ad unitatem, reverti debent. Hæc mens divina eſt illud rationale & intellectuale lumen,quo ratiocinamur, in-

intelligimus & ſapimus;quæ ita facta eſt ad imaginem Dei,ut nulla interpoſita natura ab ipſa veritate formetur. Unde fit,ut ſecundùm nonnullos,Mens dicatur,quoniam eminet in anima,eminentior & præſtantior,ſiquidem vis eſt animæ,à qua procedit intelligentia, per quam anima ipſam veritatem intelligit,& per ſapientiam eam diligit. Sapientia enim eſt amor boni,quæ & ſapor boni quidem dicitur: Mentis ergo viſio intelligentia dicitur,ejus guſtus ſapientia,illa contemplatur,iſta delectatur. Ex his ergo luculenter percipere poſſumus,quòd animæ oculus ſit ipſa mens ab omni corporis labe pura & immunis, cujus aſpectus eſt ratio,cui conjunguntur intellectus & viſio;hæc enim tria animæ ſunt neceſſaria,ut ſanos oculos habeat,quibus aſpiciat cùm à mortalium cupiditatibus purgata eſt atque remota. Aſpicit anima cùm in Dei lumine contemplationis oculos figit;videt, cùm in illa contemplatione conſpicit, quanta ſint gaudia,quanta ſit lætitia, quanta ſeveritas,& quanta jucunditas. Sanitas facit illam ſecuram,aſpectus rectam,viſio beatam: Cùm enim ab omni fæce eſt libera,maculisque abluta,tunc ſe denique in ſeipſa libentiſſimè tenet,& nihil ſibi metuit,nec ulla culpa ejus quicquam agitur. Et tunc ingenti quadam & incredibili lætitia pergit in Deum,id eſt,contemplatione veritatis;Aſpectum ſiquidem rectum ſequitur ipſa viſio Dei,quæ eſt finis aſpectus. Sic anima priùs ſanatur,ſanata introducitur,introducta reficitur. Similiter & ipſe ſpiritus(quē ſuprà declaravimus,eſſe vim quandam animæ mente inferiorem,ubi corporalium rerum ſimilitudines exprimuntur)viſum ſibi proprium habet: Hic ſpiritus non eſt corpus,ſed ſimilis corpori. Quare etiam,quæ ſpiritu videntur,corporalia non ſunt , ſed corpori ſimilia. Nam ſpiritus intermedius eſt aliquid inter non corpus ſeu lucem;& corpus ex elementis compactum. Quare videri non poteſt,ut corpus,ſed ut ferè corpus,ſeu corporis imago aut ſimilitudo. Facies quidem hominis nobis forinſecus nota eſt,& in memoria ſuam habet imaginem,incorporalem quidem,ſed corpori ſimilem. Mundi quoque iſtius mirabilis pulchritudo nobis foris præſtò eſt,& in memoria noſtra ſuam habet imaginem,incorporalem itidem,ſed corpori ſimilem,ad quam recurrimus, dum clauſis oculis eam cogitamus. Ex quibus colligitur,quòd ut ad corporis ſenſum corpus in loco percipitur corporeis oculis viſibile,ſic etiam ad animæ aciem ſimilitudo corporis oculis ſpiritus in memoria cernatur. Eſt enim quædam voluptatis intenſio ad corpus viſum,viſionemque copulandam: atque hæc eadem intenſio voluptatis eſt ad copulandam imaginem corporis,quæ eſt in memoria & viſione cogitationis. Multa hoc loco abſtruſa detegerem circa hoc ſubjectum,niſi me neceſſitas ad alia magis communia avocaret. Nam ut mihi videtur,ab harmoniæ animæ ſcopo nimis longè deviavimus. Quare ad illum jam viciſſim orationis meæ filum convertam.

CAP. III.

Qualiter per quinque interiores animæ vires ad ſuperiora,harmoniæ animæ ineffabili & ad ſolium Creatoris aſcendere debeamus. Et de cujuſlibet gradus ſyſtematis ſeu ſcalæ proprietate.

CUm ab inferioribus ad ſuperiora harmonico ſpiritus conſenſu,animæque ſcala ſeu ſyſtemate nos attollere volumus,neceſſe habemus,ut primus ſcalæ ſeu ſyſtematis gradus, ſenſus videlicet, ſe nobis offerat, deinde imaginatio,

posteà ratio, quam sequitur intellectus atque hunc denique intelligentia, quorum supremus gradus est ipsa sapientia, quæ Deo connectitur, & quasi ipse Deus est. Inferior autem gradus, quem sensum diximus, est ea animæ vis, qua corporeas rerum corporearum formas præsentes videmus. Imaginatio est ea animæ potestas seu proprietas, quæ rerum corporearum corporeas recipit formas, sed absentes; sensus namque formas in materia percipit, imaginatio verò extra materiam & eadem vis, quæ exteriùs formata est, sensus dicitur, eadem autem usque ad intimum traducta, vocatur imaginatio: Imaginatio namque à sensu oritur, & secundùm ejus diversitates ipsiusque varietates. Multa videt anima carnalibus oculis, & multa etiam phantastica imaginatione concipit, & ubique distenditur, movetur, erigitur, & fluctuare videtur non à se egrediens, sed in semetipsa tanquam in magno discurrens spatio, vagatur, nec exit ad illa, sed tractatibus suis sibi illa repræsentat. Habet siquidem imaginatio in se quandam latitudinem & altitudinem. Nam per charitatem Deum & omnes sibi fideles complectitur, per meditationem rerum universa, quæ à principio mundi usque ad finem Deus propter salutem operatus est, meditatur; per contemplationem, quæ sursum sunt, cœlestia contemplatur. Ratio autem, quæ est tertius systematis musici in anima gradus, est vis illa animæ, quæ rerum corporearum naturas, formas, differentias, propria atque accidentia percipit, omnia quidem incorporea, sed non extra corpora, nisi ratione subsistentia; abstrahit enim à corporibus, quæ fundantur in corporibus, non actione, sed consideratione, naturâ nempe ipsius corporis, secundùm quâ omne corpus corpus est. Porrò etiam intellectus, qui est quartus systematis spiritualis gradus, est ea animæ virtus, quæ invisibilia apprehendit, sicut Angelos, Dæmones, animas & omnem spiritum creatum; Intelligentia denique, quæ ultimum atque altissimum systematis prædicti gradum constituit, est illa animæ potentia, quæ immediatè supponitur Deo, cernit siquidem ipsum summum bonum atque unicum verum, vereque immutabilem. Diximus itaque, quòd anima humana sensu percipiat corporea, imaginatione corporum similitudines, ratione corporum naturas, intellectu spiritum creatum, atque demum intelligentia & mente spiritum increatum. Quicquid igitur sensus percipit, imaginatio repræsentat, cogitatio format, ingenium investigat, ratio judicat, memoria servat, intelligentia comprehendit, & ad meditationem sive contemplationem producit. Est ergo ingenium ea vis animæ sive intensio, qua se extendit anima, & exercet ad incognitorum cognitionem. Ingenium igitur inquirit ignota, ratio discernit inventa, memoria recondit judicata, & adhuc offert judicanda. Atque hoc modo fit ascensus ab inferioribus ad superiora per harmoniam admirabilem, eáque ratione ima à summis dependent. Intellectus namque est intelligentiæ seu mentis imago atque similitudo, ratio intellectus, rationis phantasticum seu imaginatio, phantastici spiritus, cui etiam supremum corporis corpus ignis quadam similitudine jungitur, & igni aër, aëri autem aqua & aquæ terra. Sensus informat imaginationem, imaginatio rationem, & facit scientiam sive prudentiam; rursum rationi occurrens divina præsentia informat eam, & facit intelligentiam sive sapientiam. Sunt itaque in ratione duo quasi membra, cùm sit in ea quiddam ad superna & cœlestia tendens, quod dicitur sapientia; & quiddam ad transitoria & caduca respiciens, & id dicitur prudentia. Hæc enim duo ex ratione sunt, & in ratione consistunt. Quorum respectu se dividit ratio in duo; sursum scilicet in sapientiâ, & deorsum in prudentiam, quasi in virum & mulierem, ut vir sit superior & regnet, mulier autem inferior ac regatur. Unde dictum est: *Melior est iniquitas viri, quàm mulier benefaciens.* Melior siquidem est, qui per cœleste desiderium accensus, carnem, subtrahendo ei necessaria, affligit, quam

qui

qui per carnalem affectum resolutus, per omnia, quæ commoda sunt, ei satisfacere contendit. Sed ad scalam seu systema nostrum revertendo videmus, quòd sensus juvetur exteriùs; quoniam oculus carnis, quamvis à natura habeat facultatem videndi, nunquam tamen per se consequitur visionem, nec auris auditum, nisi beneficio lucis exterioris & soni, atque sic in cæteris. Similiter imaginatio juvatur exteriùs, quia ex sensibus concipitur. Ratio juvatur interiùs, quia spiritus rationalis ex dono creationis habilis est ad cognoscendum verum & diligendum bonum; qui nisi radio interioris lucis perfusus fuerit, & calore accensus, nunquam consequetur sapientiæ seu charitatis affectum. Intellectus & intelligentia juvantur superiùs; quia Deus & ignis & lux est. Lux ergo emittit ex se splendorem illum, quem in se continet, eaque illuminat mentem & intelligentiam ad veritatis cognitionem. Ignis verò calorem de se emittens, sed non amittens, inflammat affectum ad amorem virtutis. Et sicuti Solem non videt oculus, nisi in lumine Solis, sic intelligentia non potest videre verum ac divinum lumen, nisi in ipsius lumine. Unde inquit Propheta: In lumine tuo videbunt lumen. Quare cum mortale induerit immortalitatem & corruptibile hoc incorruptibilitatem, tunc secundùm modulum nostrum per mentis illuminationem omnia sciemus, & per corporis incorruptibilis levitatem ubique esse poterimus, volabimus mente per contemplationem, volabimus corpore per incorruptionem, discernemus mente, discernemusque corpore; siquidem sensus nostri corporei vertentur in rationem, ratio in intellectum & intelligentiam, atque intelligentia mutabitur & migrabit in Deum. Sic, teste *Esaia Propheta*; *Luna erit ut Sol, & Solis dignitas in septupla proportione multiplicabitur, & exaltabitur, &c.* Concludimus autem ex his, quæ præcesserunt, quòd sensu visibilia percipiantur, & quòd in imaginatione contineantur visibilium imagines & similitudines; similiter quòd ad rationem pertineant visibilium rationes ac definitiones & invisibilium investigationes, & quòd denique ad intellectum & intelligentiam spectent spiritualium & divinorum comprehensiones & contemplationes. Sensus verò & imaginatio ad rationem non ascendunt, sed infrà remanentes possunt eam aliquatenus deducere, & quasi à longè quædam ostendere, ad quæ non valent pervenire. Simili quadam proportione intellectum & intelligentiam ratio juvare potest, sed ad statum eorum nequit ascendere, quoniam metas suas & proprios fines habet, quos egredi non potest: Sensum & imaginationem cum cæteris animalibus habemus communia, siquidem illa vident visibilia, & visorum recordantur. Imò verò in quibusdam nos superant bestiæ, quoniam justum fuit, ut brutis animalibus, quibus nihil concedebatur de intellectu, daretur aliquid peculiare in sensu, juxta illa carmina:

Nos aper auditu vincit, sed aranea tactu,
Vultur odoratu, lynx visu, simia gustu.

Atque sic à converso tanto major necessitas homini indicitur exercendæ rationis, quanto majorem defectum patitur sensualitatis. Ratio autem ibi incipit, ubi aliquid occurrit, quod non habemus commune cum animalibus. Diligenter itaque considerandum est, quòd tria sint in homine interno, videlicet *quædam infra rationem ponuntur, quædam juxta eam, & quædam supra ipsam. Infra rationem* sunt, quæ sensu percipimus, sicut dura, mollia, calida, frigida, candida & nigra, &c. *Juxta rationem* sunt rationi pervia, quæ ratione percipimus, sicut commoda, incommoda, vera, falsa, justa & injusta; nam ratio est quidam animi motus, visum mentis acuens, veraque à falsis distinguens. *Supra rationem* denique sunt, quæ nec sensus docet, nec ratio persuadet, sed aut divina revelatione comprehenduntur, aut sacrarum Scripturarum autoritate creduntur, sicuti, quòd Deus in una substantia sit trinus, & in tribus supersubstantialiter

perſonis unus,& quod Deus ſit rerum univerſitas,ita tamen ut interim ſit nulla ſingularum;atque ita motibus rationis non ſubjacet,quia ratio non eſt,niſi de re aliqua. Hi igitur ſyſtematis animæ gradus,qui omnes ſunt animæ proprietates, non minùs dicuntur ipſa anima, quàm hepar, cor,cerebrum, muſculus, vocantur una caro, dum tamen proprietate differunt. Sic conſonantia Diateſſaron dicitur harmonia,itidemque Diapente & Diapaſon,& Diapaſon cum Diateſſaron,& Diapaſon cum Diapente & Diſdiapaſon: ſcilicet hæ omnes ſunt harmoniæ,& tamen diverſitate ſonorum differunt. Multa igitur habet anima nomina ſecundùm ſui operis officium: Vocatur namque *vita*,dum vegetat,*ſpiritus*,dum contemplatur,*ſenſus*,dum ſentit,*animus*,dum ſapit,*mens*,dum intelligit,*ratio*,dum diſcernit,*memoria*,dum recordatur,*voluntas*,dum vult. Et tamen iſta omnia non differunt in ſubſtantia,quemadmodum in nominibus,quoniam omnia ſunt una anima,ut prædicta corporis membra ſunt unius corporis caro; proprietates ſiquidem ſunt diverſæ,ſed eſſentia una. Spiritus tamen & animæ poteſt eſſe differentia,quia omnis anima eſt ſpiritus,ſed non omnis ſpiritus eſt anima. Nam ut in præcedentibus dictum eſt,ſpiritus non eſt anima,niſi debita lucis cujusque portione ad hoc officium præparetur. Prætereà pro animæ & ſpiritus differentia videmus,quòd alia ſit ſpiritus inferioris proprietas,alia medii & alia ſuperioris. Et tamen unus eſt atque idem ſpiritus, ſed diverſimodè nuncupatus,ſecundùm majorem aut minorem lucis in eo prædominantis portionem. Sic etiam lux omnis eſt tantùm unica,& tamen alia eſt ignis,alia Sol, alia Luna, alia Saturnus, alia Jupiter, &c, dum tamen nihilominus hæ omnes ſunt eadem lux,in diverſis corporibus denſioribus aut tenuioribus contracta. Ex his ergo videmus,qualem harmoniam anima producat ex numero quinario,quo ea in corpore humano concordi ſymphoniæ via exiſtens,ſe ex profundiſſima multitudinis abyſſo ad unitatis faſtigium attollit. Demonſtratum eſt itaque ſuperiùs,quod Muſica fiat tranſitu atque operatione animæ per numerum nonarium,& per numerum ſeptenarium,itidemque per numerum ternarium;quæ quidem ternaria Muſica fit inter corpus,ſpiritum & animam. Hic autem mentionem faciemus harmoniæ illius ex numero ternario depromptæ, quæ in ſola anima reperitur.

CAP. IV.

De rationabili,iraſcibili & concupiſcibili animæ potentiis; & de earum harmonia ad invicem.

QUinque animæ viribus,videlicet *ſenſu,imaginatione,ratione,intellectu,intelligentia,& practica* earum harmonia in *capite præcedenti* explicatis ad ſymphoniam practicam jam tandem trium animæ potentiarum,*rationabilitatis* ſcilicet, *concupiſcibilitatis* & *iraſcibilitatis* me accingam. Et quamvis nihil inter vires & potentias intereſſe nonnullis fortaſſe videbitur,ab effectu tamen rem percipiemus. Ex duabus ſubſtantiis,videlicet ex anima cum ratione,& ex corpore cum ſenſibus ſuis hominem conflatum eſſe,ſuperiùs luculenter explicatum eſt;quos tamen ſenſus non movet caro abſque animæ ſocietate; anima autem tenet ſuum rationale ſine carne,ſiquidem illa eſt rationalis concupiſcibilis & iraſcibilis: Quas quidem potentias habuit,antequam corpori miſceretur,quoniam illæ naturales ſunt ei, adeoque nihil aliud quàm ipſa anima, cum tota animæ

ſubſtantia

ſubſtantia in hiſce tribus plena atque perfecta conſiſtat, ſcilicet, in rationalitate, concupiſcibilitate & iraſcibilitate, quaſi quadam ſua trinitate: Et tota hæc trinitas eſt quædam animæ unitas, & ipſa anima; In eo tamen à Deo differt, quòd Deus eſt omnia ſua, anima verò nonniſi quædam ſua; hæc ſiquidem naturalia & ipſa omnia. Quare tota animi eſſentia in his potentiis continetur, nec tamen ea per partes dividitur, cùm ſit ſimplex & individua; ſi verò aliquando partes habere dicitur, intelligendum id potiùs eſt ratione ſimilitudinis, quàm de veritate compoſitionis. Simplex enim ſubſtantia eſt anima; nec aliud nec minùs eſt ratio in ſubſtantia, quàm anima; ſed una eademque ſubſtantia ſecundùm diverſas potentias diverſa ſortitur vocabula. Per primam ergo potentiam, videlicet, *rationabilitatem* habilis eſt anima, ut illuminetur ad aliquid cognoſcendum, ſcilicet *infra ſe, & ſupra ſe, & juxta ſe*, uti anteà dictum eſt. Cognoſcit ſiquidem Deum *ſupra ſe*, & Angelum *juxta ſe*, & quicquid cœli ambitu continetur, *infra ſe*: Per *concupiſcibilitatem* habilis eſt, ad aliquid appetendum & amandum; atque per *iraſcibilitatem* ad aliquid fugiendum, & odio proſequendum. Unde colligitur, quòd de *rationabilitate* omnis ſenſus oriatur, & de cæteris duabus omnis affectus: *Rationem* vocamus animæ aſpectum, quo per ſeipſam verum intuetur; *ratiocinationem* verò rationis inquiſitionem. Quare illa, ratione videlicet, opus eſt ad videndum, iſta videlicet ratiocinatione ad inquirendum. *Affectus* autem, qui ex cæteris duabus animæ potentiis oritur, quadripartitus eſſe dignoſcitur, nempe è concupiſcibilitate gaudium & ſpes, dum de eo, quod amamus, jam gaudemus aut gaudendum ſperamus; & de iraſcibilitate dolor & metus oriuntur; nam de eo, quod odimus jam dolemus, vel dolendum metuimus. Hi ergo quatuor animæ affectus ſunt quaſi quædam principia & communis materia omnium vitiorum & virtutum. Et, quoniam *virtus eſt habitus mentis bene compoſitæ*, idcirco componendi, inſtituendi atque ordinandi ſunt animi affectus ad id, ad quod debent, & quomodò debent, ut virtutes producere poſſint, alioquin in vitia facilè labentur. Cùm ergo prudenter, modeſtè, fortiter, & juſtè amor ac odium inſtituuntur, in virtutes exurgunt; in prudentiam ſcilicet, temperantiam, fortitudinem, atque juſtitiam, quæ quaſi origo ſunt & cardines omniũ virtutum, atque hæc omnia efficaciter & virtuosè in anima inſtituuntur. Per odium quoque mundi & ſui proficit anima in amore Dei & proximi, per contemptum temporalium & inferiorum creſcit in deſiderio æternorum ac ſuperiorum. Hinc igitur evidenter liquet, quòd ratio ab errore non ſit immunis, niſi per mentem illuminetur. Unde accidit, ut ejus affectus boni à mentis illuminatione producti, *virtutes* appellentur, mali verò ex illuminationis defectu prodeuntes, *vitia* vocentur. Mens enim ſemper à Deo illuminatur, non tamen ſemper illuminat. Prima enim lux in Deo eſt ſupereminens omnem intellectum: Quare non poteſt lux intelligibilis appellari, ſed illa lux, quando immediata radiatione infunditur à Deo, intelligibilis dicitur, quia intelligi poteſt. Deinde, quando per mentem diſtillans rationi jungitur, fit rationalis, ac poteſt non ſolùm intelligi, ſed etiam cogitari. Poſteà, quando per rationem infunditur in idolum animæ, ubi phantaſia ſeu imaginatio operatur, efficitur non modò cogitabilis & rationalis, ſed etiam imaginabilis, nec dum tamen corporea; quando autem exinde migrat in æthereum animæ vehiculum, tùm primùm efficitur corporea, non tamen manifeſtè ſenſibilis, donec tranſierit in corpus elementare, ſive ſimplex aëreum ſive compoſitum, in quo efficitur lux manifeſtè viſibilis ad oculum. Quod denique ad harmoniam attinet & conſonantias, quibus hæ animæ potentiæ ſeu virtutes inter ſe conſonant, intelligendum eſt, quòd illæ hoc modo ad invicem proportionentur. Proportio conſonantiæ Diapaſon invenitur inter rationabilitatem & concupiſcentiam; inter rationem verò

verò & irascibilitatem reperitur propertio consonantiæ Diatessaron ; atque tandem inter irascibilitatem & concupiscentiam consonantia sesquialtera seu Diapente observatur. Prætereà sciendum est, quòd, si ratio à mente illuminetur, admirabilis harmonia & consonantia in homine reperiatur; cujus symphonia virtutes, Dei filiæ producuntur; imò verò ipsa ira & odium in bonum convertuntur. E contrario verò, ubi deest rationis illuminatio, ibi virtutes in vitia Diaboli maligna deformantur, omniaque in malum & errores submerguntur.

CAP.

CAP. V.

De corporis & animæ harmonia ad invicem.

MIrabilis est carnis & animæ, hoc est, spiritus vitæ & limi terræ amor & societas, cùm ex his junctis totus homo conflari dicatur. Sic enim scriptum est: *Fecit Deus hominem ex limo terræ, & inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ*, dans ei sensum & intellectum; ut per sensum lutum sibi associatum vivificaret, & per intellectum regeret; similiter ut per intellectum intus ingrederetur, Deique sapientiam contemplaretur, & sensus foris sapientiæ ejus opera specularetur. Intellectum intus illustravit Deus, sensum verò foris decoravit, ut in utroque recreationem inveniret integer homo, intus scilicet ad felicitatem, foris ad jucunditatem. Sed quia bona exteriora diu consistere non possunt, jussus est homo ab exterioribus ad interiora redire, & ab interioribus ad superiora ascendere, videlicet à sensu ad imaginationem, ab imaginatione ad rationem, ab ea ad intellectum, atque ab illo ad mentem seu intelligentiam & ita ad Deum. Mirum, inquam, atque ineffabile, imò verò miraculo plenum fuit, quòd tàm diversa, divisa & natura ita contraria, uti est corpus & anima, ad invicem conjungi potuerint, nec minùs admirabile fuit, quòd in limo nostro seipsum Deus contraxerit, ut sibi invicem copularentur Deus & limus; tanta scilicet sublimitas & tanta vilitas; nihil nempe Deo sublimiùs, nihil limo viliùs. Mirabilis fuit prima conjunctio, mirabilis fuit secunda, nec minùs mirabilis erit tertia, cùm idem homo, Angelus & Deus unus erit spiritus, eodem namque bono bonus est homo, quo bonus est Angelus, eodemque bono est uterque beatus; si tamen ambo idipsum eadem voluntate, eodemque spiritu cupiant: Et si tàm disparem naturam carnis nempe & animæ ad unam fœderationem & amicitiam Deus conjungere potuit, nequaquam erit ei impossibile rationalem spiritum, qui usque ad consortium terreni corporis humiliatus est, cum eodem corpore glorificato ad consortium beatorum spirituum, qui in sua puritate persistunt, exaltare & ad suæ gloriæ participationem sublimare. Ad hoc enim sola charitate, nulla verò necessitate, eum creavit Altissimus, ut suæ eum beatitudinis participem faceret. Quod si ergo tantum gaudium & tanta est lætitia in vita ista temporali, quæ constat ex spiritus in corpore illo corruptibili præsentia, quanta lætitia, & quantum gaudium erit in vita æterna, quæ constat ex immediata Deitatis in spiritu rationali existentia. Subjiciatur ergo corpus animo, animusque Deo, & unus spiritus erit cum eo, si modo in humilitate permanserit spiritus, & gratiâ sui Creatoris, per quam glorificandus & exaltandus est, agnoverit. Ex carne igitur & anima constat homo, & utraque bonum suum habet, in quo gaudet & exultat. Bonum animæ Deus est cum affluentia dulcedinis suæ. Bonum carnis est mundus cum abundantia jucunditatis suæ; sed mundus exterior est; Deus autem interior, quo nihil interius, nihilque præsentius; interior est omni re, quia in ipso sunt omnia, & exterior omni re, quia ipse est super omnia. Ab hoc igitur mundo ad Deum ascendentes, & quasi ab imo sursum enitentes, debemus nosmetipsos transire. Ascendere enim ad Deum est intrare semetipsum, & non solùm se intrare, sed ineffabili quodam modo per sui centrum transire. Hinc *Mercurius Trismegistus: Qui interius transiens, & intrinsecus penetrans seipsum transcendit, ille veraciter ad Deum ascendit.* Quod quidem ut fiat, ab hujus mundi

distractionibus cor noſtrum colligamus, illudque ad interna gaudia revoce mus. Et ſi cor noſtrum in his ſemper tenere non poſſumus, ſaltem ab illicitis & vanis cogitationibus reſtringamus, ut illud aliquando in divinæ contemplationis lumen figere valeamus. Hæc enim eſt requies cordis noſtri, cùm in Dei amorem per deſiderium figitur: Hæc eſt vita cordis noſtri, cùm Deum ſuum contemplatur, & in ipſa ſua contemplatione ſuaviter reficitur; Et dulce eſt ſemper ad conſiderandum, ad amandum, & ad laudandum; nihil enim ad beatam vitam præſtantius videtur, quàm, velut clauſis carnalibus ſenſibus extra carnem, mundumque, affectum quempiam intra ſeipſum converti, alienumque affectum à mortalium cupiditatibus ſibi ſoli & Deo loqui. Cùm ergo anima ſit incorporea per ſubtiliorem corporis naturam, id eſt, per ignem & aërem (quæ in ipſo mundo præcellentiora ſunt corpora, & ideò ſpiritui magis familiaria) corpori adminiſtrat. Iſta quidem priora recipiunt nutus animæ vivificantis, eò, quòd incorporeæ naturæ ſunt propinquiora, quàm humor & terra, ut ad eorum proximum miniſterium tota moles adminiſtretur. Nullus enim his duobus idem in corpore ſenſus eſt, vel in anima ſpontaneus corporis motus. Ignis & aër, quia levia ſunt, movent terram & aquam, quæ gravia ſunt. Quapropter corpora poſt animæ diſceſſum minimè moveri videmus, quia ignis & aër, qui duo præ animæ præſentiam tenentur in corpore terreno & humido, ut omnium fiat contemperatio, poſt ejuſdem animæ diſceſſum ad ſuperiora evadunt, ac ſeſe expediunt. Ad corporis autem compoſitionem quod attinet, intelligendum eſt, corpus conſtare ex officialibus membris; quæ etiam officialia ex conſimilibus, & conſimilia itidem ex humoribus, humores autem ex cibis, & cibi ex elementis conſtant. Unde videmus, quòd nihil horum ſit anima, ſed illa in iſtis, tanquam in organis ſibi naturaliter deſtinatis, agit, & per hæc corpori conſulit, atque huic vitæ, qua homo factus eſt in animam viventem. Quod ſi igitur illa temperata fuerint atque ordinata, congruunt vivificationi, & nunquam recedit anima; ſi verò diſtemperata fuerint & confuſa, invita recedit anima, ſecum trahens omnia, ſenſum ſcilicet, imaginationem, rationem, intellectum & intelligentiam, concupiſcibilitatem & iraſcibilitatem; & ex his ſecundùm merita afficitur ad delectationem ſive ad dolorem. Sic itaque tunc corpus, quod priùs integrum fuit, tanquam organum contemperatum & diſpoſitum, ut melos concineret, & ad tactum conſonaret, jacet è converſo fractum & mutilum; anima autem, recurrentibus ad patriam ſuam elementorum partibus, non habens ubi vires ſuas exerceat, quieſcit ab his tantùm motibus, quibus corpus per tempus & locum movebat. Nam licet organum pereat, non tamen perit melos, nec quod organum movebat. Ex hiſce igitur oculis quaſi apertis contueri poſſumus admirabilem illam harmoniam, qua duo illa extrema, pretioſiſſimum ſcilicet & viliſſimum ad invicem concatenantur, & ſibi invicem conſonant, & quòd ſpiritus mundi intermedius, animæ vehiculum, ſit nexus retinendi ipſa in concordi pace atque ſymphonia, & quòd Deus ſit muſicæ humanæ ſufflator, ſeu chordæ monochordii pulſator, ſeu principium internum, à centro quaſi totius conſonantes motus & vitæ effectus in Microcoſmo producens. Chorda verò ſua vibratione lucidos inſpiratoris effectus, tanquam amoris accentus & ſonos, per Macrocoſmum & Microcoſmum diſpergens, eſt ſpiritus limpidus, qui naturaliter ſecundùm ſuum ſitum & poſitionem participat de utroque extremo, & utrumque extremum ad invicem connectit, ſimiliterque ſyſtematis humani gradus ſeu claves delineat, quibus deorſum à ſuperis in corpus fit deſcenſus animæ, & è converſo quoque ejus aſcenſus ad ſuperiora ſeu locum

cum nobiliſſimum, poſt corporis interitum & vinculorum vitæ à corpore, loco nempe viliſſimo, diſſolutionem. Hujus autem harmoniæ humanæ deſcriptionem, comparando illam cum mundana, hoc modo ſecundùm cujuſlibet illius regionis differentiam, mundo accommodatam, delineavimus.

Muſicæ humanæ tàm ex parte animæ quàm corporis delineatio.

Dies Microcoſmicus.

Hîc integrum hominem in ſua effigie extenſum, videmus delineatum; in cujus medietate, ſecundùm continuatam ejus longitudinem, duximus lineam rectam, integrum Microcoſmi diametrum repræſentantem. Cæterùm hujus chordæ ſemidiameter *A. C.* commenſurat monochordi tonos cum ſemitoniis, proportionesque muſicas reddit ſimiles illis, quæ habentur in harmonia mundana. In ſiniſtra igitur ejus parte muſicam illius mundo ſimillimam explicavimus; in ejus verò dextra ſymphoniacum animæ à cœlo ad terram deſcendentis aſpectum, & ejus iterum aſcenſum à terra ſeu corpore in cœlum ſive ſpiritum ſatis propriè delineavimus. In ſiniſtra igitur demonſtravimus, proportionem inter intellectum & vitam in monochordo reperiri duplam, in qua Diapaſon ſpirituale continetur. Similiter oſtendimus, quòd in eadem proportione monochordi intervallum à ſphæra cordis ſeu ſolis ad terram ſeu genitalia extenſum ſonet Diapaſon corporale, vitam & ſenſum ſeu carnalem naturam, quæ infimum ventrem incolit, uniens. Ut igitur in monochordi muſici chorda, ſi ejus pars dimidia prematur, Diapaſon unum deorſum ſonat, & alterum ſurſum, ſic etiam cor in medietate ſemidiametri humani ſitum, non aliter quàm Sol in medietate mundi, per unam conſonantiam Diapaſon reſpicit inferiora, videlicet infimæ regionis naturam, & per alteram ſummum Microcoſmi cœlum, in quo mens, intellectus & ratio dominium habent. In dextro etiam Microcoſmi latere conſonantiam Diapaſon conſtituimus inter intellectum & imaginationem; nempe Diateſſaron inter intellectum & rationem, & Diapente inter rationem & imaginationem; quæ ambo conjuncta efficiunt Diapaſon ſpirituale & inviſibile. Similiter à cordis ſphæra deorſum tendendo eandem proportionem reperimus inter imaginationem & corpus ſeu centrum terræ. Nam ſpatium motus ab imaginatione ad ſenſum refertur ad Diateſſaron, illud verò, quod eſt inter ſenſum & carnem vel corpus ad Diapente; quæ juncta Diapaſon corporale & quaſi viſibile conflant. Motum his omnibus adminiſtrat ſpiraculum primum vitæ, immediatè à Deo in hominis faciem inſpiratum, ſecundùm cujus, tanquam primi mobilis Microcoſmici, motum voluntarium facultates regionum inferiorum involuntariis motibus ferantur. Sic enim videmus, quòd actio animalis, in ſuprema regione contenta voluntaria ſit; cæteræ verò inferioribus regionibus communes, vitalis ſcilicet & naturalis involuntariæ dicuntur. Diem etiam & noctem Microcoſmi in prædicta demonſtratione explicuimus, quatenus fontes lucis rationalis, vitalis & naturalis ſuper hominis terram, ſeu centrum vivente homine ſemper aſcendunt atque exurgunt, infra verò ejus terram nihil præter duo illius fulcra ſeu columnas, univerſam maſſam humeris veluti Atlanticis ſuſtentantes atque ſtatuminantes, reperitur. In hemiſphærio igitur Microcoſmi ſuperiori ſemper ſplendet lux primi cœli, videlicet mentis, divino ſplendore illuſtratæ, in medio cor, ſolari lumine repletum; atque in infimo hepar, ignei atque aërei elementi calore exuberans. Atque hoc modo integram hominis tam interni, quàm externi naturam, quamvis non pro voluntate ſatis politè, pro poſſe tamen diligenter intuenti, atque lucis & non tenebrarum, filio ſatis luculenter, uti opinor, non abſque actis ingentibus & gratiſſimis Deo Creatori meo gratiis, amaras Momi maledictiones, atque peſſimas malevolorum calumnias, impiasque invidorum deriſiones aſpernando, negligendo, non curando taliumque linguarum viperinarum morſus virulentos balſamo patientiæ, & illæſæ conſcientiæ anti-

doto

dotoeluendo, exterminando, fluctibusque meis propriis abstergendo, atque me tandem clanculè vulneratum sanando in publicum emisi & promulgavi. *Deus Jehova sit mihi in auxilium, & ex sacrosancta sua nube, seu monte, seu rupe sua Sion, me respiciat, atque sub alis suis benedictis à pravorum injuriis incolumem præservet. Amen.*

FINIS.

TR
Pyramidum scie
Chromatia.

TOMI SECVNDI

TRACTATUS PRIMI,

SECTIO SECUNDA,

De technica Microcosmi historia,

in

Portiones VII. divisa.

AUTHORE

ROBERTO FLUD aliàs de FLUCTIBUS

Armigero & in Medicina Doctore Oxonienſi.

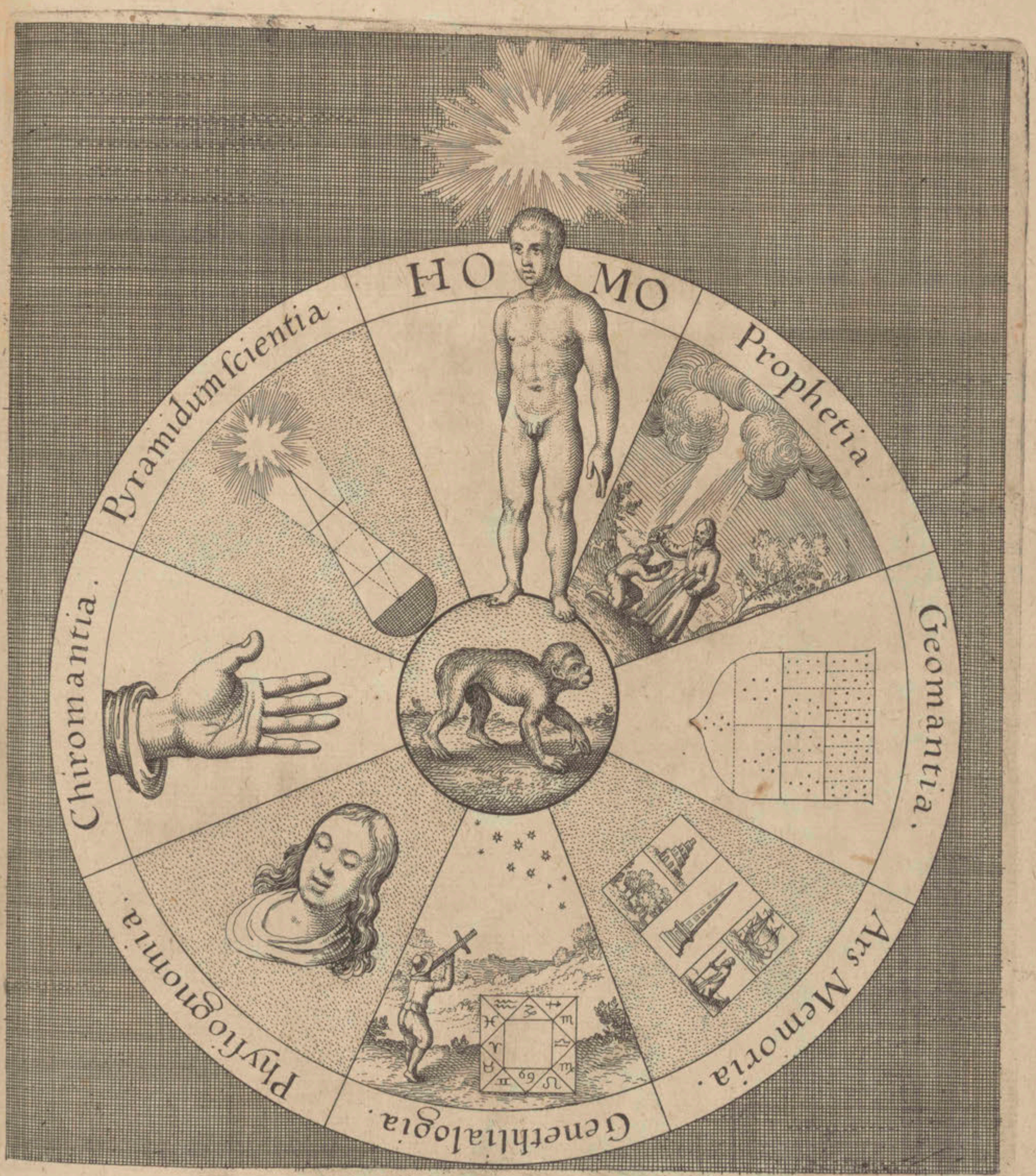

TRAC

SE

De mentis
ticinio,
ſpirit

TRACTATUS PRIMI,
SECTIONIS II.
PORTIO I.

De mentis humanæ ſcientia, hoc eſt, de vaticinio, & Prophetis ſeu hominibus ſpiritu divino afflatis, in libros tres diſtributa.

PROOEMIUM.

IN hujus Tomi ſecundi Tractatus primi ſectione prima, Microcoſmi naturam tam internam, quàm externam luculenter & apertè ſatis explicuimus: Hîc tamen in ſectione præallegati Tractatus ſecunda, diutiùs adhuc Microcoſmi diſpoſitioni, quamvis non eodem modo, quo ſuprà, inſiſtemus. Nam in ſuperioribus, circa hominis, tam interni quàm externi, creationem & generationem verſati fuimus, verùm in hac ſectione de ſcientiis nonnullis, ad quamlibet hominis ſeu Microcoſmi, extra ſanitatis limites non aberrantis, regionem pertinentibus agemus, quæ tam ad interni hominis exaltationem atque explicationem, ſeu occultæ naturæ revelationem, quàm ad ſymmetricam ejus externi explicationem conducunt. Hinc ergo eſt quòd de vaticinatione tractare nobis propoſuimus, eo quòd per hoc Deidonum, divina inſpiratione & afflatu refertiſſimum, mens humana tenebris quaſi obruta mirum in modum illuminatur, hominemque cum mortalibus rem agere, aut in rebus mundanis verſari prohibet quatenus animæ compoſitionem ad ſuperiora ſecum rapit, eamque circa res merè divinas intentam facit: Similiter diutiùs adhuc in cælo Empyreo Microcoſmi morando, de Geomantia quoque ſermones nonnullos preſsè faciemus, &, quòd ea ſit animæ rationalis ſcientia in juſto ejuſdem moderamine conſiſtens probare tentabimus. Deniq; de arte memoriali leviter ſed efficaciter diſcurremus, cujus cognitione exacta declarabimus, ipſam hominis incolumis memoriã, utcunq; fortem aut debilem facillimè ſed & citiſſimè corrigi & emendari poſſe. Deinde in hominem profundiùs & magis deorſum deſcendendo, atque ejus naturam cum ſtellis comparando percipiemus, quòd illius complexio, & vitalis ac naturalis animæ diſpoſitio, etiam à nativitate ejus mirabiliter inclinetur ad aſtrorum influentias, & quòd motus cœleſtis, hoc eſt, cœlorum, in puncto geneſeos ejus diſpoſitio totam hominis naturam ſecum raperet, niſi eam profundiùs & efficaciùs gubernaret mentis divinæ portio, cujus poteſtas, fortitudo & divinitas eam exaltavit ſuper ſtellas, communicando ei, ſi modo ſapere & parere velit, donum illud, ut aſtris dominetur. De

Genethlia-

Genethlialogia ergo quarto loco verba faciemus, similiterque de physiognomia & Chiromantia, quæ sunt veterũ Chaldæorum scientiæ ex astrorum facultatib. & influentiis dependentes, & naturam ac inclinationem hominum explicare dicuntur. Atque ita triplicem Macrocosmi gradum tribus Microcosmi regionibus conferendo vim unius in alterum, tam ratione technica in hac sectione declarabimus, quàm in sectione præce denti cã relatione physica deduximus, eaq; ratione affatim demonstabimus, quod secundùm mundi majoris, tribus primis creationis diebus pr oducti, exemplar & similitudinem mundi Dædaleus conditor graphicè & ad amussim expresserit ac descripserit hunc nostrũ mundũ minorem, sexta creationis die faberrimè numero, mensura & pondere formatum. Prophetiam igitur seu vaticinationem menti, Geomantiã atque etiam memoriæ localis scientiam animæ rationali, Genethlialogiam animæ vitali, Physiognomiam & Chiromantiam facultati partim vitali & partim animali attribuimus, atque ita de his in præsenti sectione breviter, at luculenter, divina assistente gratia, agere constituimus.

LIBER I.

De vaticinio seu prophetia in genere.

CAP. I.

De Vaticinii seu Prophetiæ definitione, & de varia philosophorum veterum circa ejus ortum & originem opinione.

QUamvis in Sectione hujus Tractatus præcedente, de occulta & mystica prophetiæ virtute luculenter, licet succinctè, locuti simus, videlicet de ejus ortu, divinitate, operatione ac effectu, & quomodò spiritus divinus in hominem illapsus animam ejus regat & gubernet, nec tamen secundùm *Jamblici* sententiã funditus privet, dum adest, animam humanã motu naturaliter ei insito; non magis scilicet, quàm radii solares extinguunt candelam accensam ipsis expositam (nam quamvis excellentia unius obscurare videatur splendorem & gloriam alterius, non tamen candèla perdit per hoc ipsum suum motum, flammam, aut urendi facultatem) Hîc tamen de dono isto, solis hominibus divinitus concesso, latiorem sermonem habere & instituere non alienum à re existimavimus, quatenus hic est summus, utilissimus & thesauris divinis refertissimus hospes, qui unquam ad diversorium humanum accedere potuisset, cùm non solùm delectare videatur corpus humanum, sed etiam animam regenerare, & ad superiora vehere, adeoque ipsam quoque mentem sua societate & præsentia beare, & lætitia ac gaudio inexplicabili eam perfundere. Denique, ut paucis multa comprehendam, totum hominem modo ineffabili secum rapit, atque illum à mortalibus quasi separans, immortalibus similem reddit. Atque hoc pro secreto teneas, *Lector*, quòd supercœlestis spiritus radii non soleant descendere & influere in animam humanam, si ea in alio sit intentiori studio occupata, sed in illos solummodò homines cadunt hi Dei afflatus, qui mundanorum cogitationes sincerè deposuerunt, & quorum anima in hoc mundo vacare videtur, & quasi in extasi manet, hinc dicit *Jamblicus*: *Passio non cadit in sacerdotem vel in divinantem, quando divinitus inspiratur, multò minùs in numina quæ non illabuntur in animos, nisi passione vacuos*· nam, ut videmus in magnete & ferro, quòd, nisi attractiva quædam virtus esset in magnete & proprietas itidem aptissima in ferro, ut attraheretur, nunquam vel magnes appeteret ferrum sibi attrahere, vel ferrum etiam ad magnetem alliceretur, ita quidem ut certum sit in magnete occultatam esse vim quandam vehementer appetentem sibi attrahere suum simile in ferrea natura, atque è converso quoque in ferro abditam esse

vim

vim pronam ad adeundum ſuum ſimile, quatenus inſtinctu ntaurali ſimilia ſimilibus gaudere obſervantur: Sic etiam vis illa ſumma in homine interno, quæ mẽs nuncupatur, cùm ſit de eodem fonte, eademque patria cum Spiritu divino Prophetis immiſſo, intenſiſſima mentis & animæ mediæ, menti quaſi colligatæ & conglutinatæ, unione, rebusque externis ad centrum ſuæ naturæ collectis mirabilia præſtare & ingentia perficere, imò verò ab ipſo Deo Spiritus ſibi paris abundantiam deorſum attrahere poteſt, cujus conjunctione cum mente anima redditur naturæ Angelorum haud diſſimilis, ita ut futura præſagire, miracula edere, cum ipſis Angelis familiaritatem habere, & infinita alia mirabilia præſtare poſſit: at ſi animæ vires & radii à centro extracti ſint, & circa materiæ multitudinem occupati, non minùs debilitabitur animæ poteſtas in ſuo robore quàm ſagittæ, quæ ſimul junctæ ſeu colligatæ & unitæ haud franguntur, diſſolutæ verò facillimè comminuuntur: Sic enim & anima, quò magis res mundanas ſpeculatur, eò debilior fit ejus virtus in attrahendo dona ſupercœleſtia. Unde neceſſe eſt, ut ad centrum & quaſi punctum ſe colligat. Sed, ut ad propoſitum noſtrum accedamus dicimus: *Vaticinium eſſe donum vel habitum quendam, quo perciti homines & rerum cauſas cernunt, & futura prævident*, quod quidem, ut nonnulli volunt, fit, cùm vel Dei ſpiritus vel Dæmonis alicujus deſcendit in illorum animos, hos autem *deſcenſus* vocant *Platonici Deorum in animos hominum illapſiones*, cui *Platonicorum* opinioni aſtipulari videtur *Propheta Eſaias* his verbis: *Annunciate nobis, quæ futura ſunt, & dicemus, quia Dii eſtis vos.* Oritur tamen inter veteres circa hanc rem diſcrepantia haud minima, cùm nonnulli velint, Prophetiam ſolummodò fieri, per afflatum ſolius numinis Divini, & non Dæmonum. Unde *Cicero* Stoicorum ſectator futurorum præſcientiam Diis tantummodò competere affirmavit, & *Ptolomæus* Aſtrologiæ peritiſſimus ſolo numine afflatos, & non Dæmonum virtute inſtigatos, particularia prædicere voluit. Horum etiam aſſertiones confirmare videtur *Divus Petrus*, inquiens: *Non voluntate humana allata eſt aliquando Prophetia, ſed Spiritu ſancto inſpirati locuti ſunt homines ſancti.* *Jamblicus* dicit, *quòd vaticinium nec ab arte ſit, nec natura, nec motibus animalium, nec ratione, ſed ſempiternum id eſſe vult ad nos divinitus miſſum, totamq; præſagii poteſtatem ad Deum referri narrat*: Unde vaticinationem videtur definire, *quod à Diis traditur, diviniſq; operibus & ſignis perficitur, quod ſpectacula quædam habet divina, & contemplationes verâ ſcientiâ præditas.* quibus quidem verbis expreſſis etiam omnem oraculi, Augurii, Prophetiæ, & quarumcunque divinationis ſpecierum authoritatem in Diis conſiſtere profitetur. Nonnulli alii ſecundùm definitionis ſupradictæ argumentum, Dæmones nonnunquam Prophetiæ cauſam eſſe volunt: Unde *Merc. Triſmeg. Dæmonum ſenſuum ſive animorum in animos hominum influxum, atque illapſionem eſſe prophetiæ originem*, confidenter & audacter pronunciavit, atque hujuſmodi Dæmones veteres *Eurideas & Pythonas* nuncupaverunt, quos in corpora humana ingredi, & eorum uti vocibus ac linguis in futurorum divinationibus ſolitos fuiſſe affatim nobis hiſtoriarum ſuarum monumentis reliquerunt. Nos autem in opinionem utriuſque ſectæ deſcendimus, & prophetiæ afflatum, tàm immediatè à Deo, quàm ab aliquo Dæmone poteſtati divinæ ſubacto procedere poſſe credimus, atque multis tùm ex hiſtoriographorum, tùm ex ſacrarum literarum teſtimonio rationibus,

opinionem hanc noſtram ſtatuminare, defendere
ac comprobare conabimur.

CAP.

CAP. II.

Quòd in poteſtate in primis Dei, & tum poſtea quoque Dæmonum ſit hominem communem in Prophetam commutare.

NOn ſolùm ex multis ſacrarum ſcripturarum locis elicimus, prophetiam immediatè ab ipſo Deo, & nonnunquam etiam à Dæmonibus, tam bonis quàm malis profluere: ſed etiam hoc idem fateri videntur Philoſophi veteres; namque, ſi ſacras literas diligenter inſpexerimus, deprehendemus prophetiæ donum hominibus vitæ ſanctæ à Deo immediatè & mediatè quoq; per Angelos conceſſum eſſe. Sic *Abraham* Propheta immediatè à Deo hunc afflatum accepit, & tamen etiam aliquando ei Dæmones boni ſeu Angeli & nuncii Dei apparebant, eumque de rebus futuris præmonebant; atque ſic etiam *Iſaac*, *Jacob*, *Joſeph*, *Moyſes*, *Aaron*, *Balaam*, *Joſua*, *Samuel*, *Saul*, *David*, & quàm plurimi alii, quippe quibus viſiones ſanctiſſimæ tàm in vigiliis, quàm in ſomniis nonnunquam immediatè à Deo atque aliquando per Angelos apparere ſolebant. Imò & mulieribus conceſſum eſt hoc ſacroſanctum munus tam mediatè quàm immediatè; ut *Mariæ* ſorori Aaronis *Exod.* 15. *Deboræ*, Judici Iſraëlis *Jud.* 4. 4. *Chuldæ* 2. *Reg.* 22. &c. Et quamvis viſio immediatè nonnunquam promanet ab Angelo, ſeu bono Dæmone, illa tamen viſio eſt optima, quoniam mediatè à Deo procedit. Nam Angeli ſunt nuncii Jehovæ, mandata ejus aut viſione apertè in vigilia, aut ænigmaticè, tam in vigilia, quàm in ſomno Prophetis ejus annunciantes, ita ut hæc illapſionis ſpecies Deo attribuatur. Sed dicitur hæc afflatus ſpecies mediata, quoniam eſt alia immediatè ab ipſo Jehova in ſanctorum animos immiſſa, cujus quidem mentionem facit. *Num.* 11. 2. his verbis *Tum deſcendens Jehova ex nube illa allocutus eſt eum ſeponens de illo ſpiritu, qui erat ſuper eum indidit ſeptuaginta illis viris ſenioribus, fuitq; ut cùm reſideret ſpiritus ille, tum prophetarent:* ſimiliter *Moyſes* accepit vim vaticinii ſui immediatè à Jehova in rubo ei apparente, ut in *Exodo* habetur; ita quoque Spiritus Jehovæ immediatè irruiſſe dicitur in *Saulem*, ita ut cum cæteris Prophetis prophetaverit: Sic etiam Spiritus ſanctus immediatè à Deo miſſus in Apoſtolos illapſus eſt, atq; ſic in multis aliis. Ex quibus patet, quòd, utcunque vaticinandi ratio veniat ad hominem ſive immediatè ab influxu Spiritus Dei, ſive per apparitionem & viſionem Angelorum, hoc omne beneficium profluit à Deo & ſecundùm Dei voluntatem, quoniam Angeli, tam ſunt nuncii voluntatis Dei hominibus ſanctis quàm Prophetæ ſeu ſancti viri inſpirati, ſunt nuncii hominibus aliis, ut *Jud* 2. 1. Id quod etiam inter Philoſophos veteres confiteri videtur *Jamblicus* his verbis. *Vis divina vaticinii origo exiſtit, quæ non eſt à corpore, neque animo corpori addito ſed abſolutis, id eſt, Angelis Deóque, qui ſunt ubique, vel ſaltem vis ipſa, ubicunq; eſt aliquis Angelorum.* Agnoſcit nempe, quòd divinatio, ſit ab ipſo Deo, aut ab aliis Angelis divinitus à Deo miſſis, quorum etiam divinitas eſt ab ipſo Deo: Nam, ut rei occultæ effigies vera per ſe non videnda, in ſpeculo videri nonnunquam ſolet, ſit etiam Dei gloria, voluntas, benignitas & juſtitia in Angelis, tanquam in ſpeculo, quandoque conſpiciuntur; Unde à *Dionyſio Angeli dicuntur Agalmata*; hoc eſt, clariſſima ſpecula lumen Dei ſuſcipientia, in quibus Majeſtatis divinæ gloria cernitur, unde fit, ut nihil in iis videatur, niſi quod ipſe Deus proponit & objicit, non magis ſcilicet, quam ſpeculum poteſt quicquam oculo repræſentare, quod ei non offertur:

offertur: Namque Angeli sunt solummodò divinarum impressionum capaces, nec quicquam hominibus referunt, præterquam, quod ipsis à Creatore commendatur: Inter hos etiam Prophetas, qui à Deo prophetiæ vim atque efficaciam, tàm immediatè quàm mediatè acceperunt, apud veteres in sacris Bibliis haud allegati, nominantur, *Mercurius Trismegistus, Plato, Orpheus, Sibyllæ, Oracula Chaldæorum, Cassandra Trojana, Merlinus Anglicus, Nostrodamus Gallicus vates*, &c. Nam *Mercurius Trismegistus serm.* 1. *Pim.* de verbo à mente profluente, quod Dei filium verbis aperte vocat, in *Asclepio*, & de Spiritu sive Deo ignis ab utroque procedente divinavit. *Augustinus* cum *Porphyrio* testatur, Platonicos tres in Deo personas posuisse, quarum primam universitatis Patrem, secundam Filium seu primam mentem, atque tertiam Spiritum sanctum esse vaticinati sunt. *Orpheus* etiam Filium vocavit *Palladem*, ex Jovis capite natam, hoc est, Patris sapientiam & altissimam Dei imaginem: *Sibyllæ* quoque mirum in modum veritatem mystici adventus Christi præsagiverunt, & divinitus de rebus consubstantialibus, scripta sua prodiderunt, eaque posteritati reliquerunt, de quibus infrà: *Merlini Anglici* prophetias & earum veritatem Anglica norunt & ostendunt monumenta: nec minùs etiam *Nostrodami Galli* prædictiones in hunc usque diem admirabiles mundo extant: *Apollonii* etiam *Tyanæi* & *Hiarchi*, sapientis Indiæ spiritu divino excitatorum laudes in futurorum prædictionibus brevitatis causa hîc omittemus. Sed ex his audacter affirmamus, quòd hoc spiritu divino afflati, seu dono Prophetiæ inspirati homines, non solùm apud nos Christianos delitescant & occultè degant, sed etiam in multis terræ angulis secreto & tacito modo vivant, mundo incogniti, & quasi sub alis Jehovæ, divina potestate stipati, secundùm illud *Johan.* 1 *epist.* 3. *Mundus non novit filios Dei, quia filii Dei, non noverunt mundum*: Nam filii Dei habent hanc potestatem & prærogativam, ut percipiant lumen istud, quod in mundo est, & à quo mundus factus est, & quod tamen mundus non cognovit; secundum illud Evangelii *D. Johan. cap.* 1. & 1. epist. Johan. 3. *Videte, qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus, propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum*: Nam non omnes, qui se Christianos esse, Deumque cognoscere dicunt, aut revera Christiani sunt, aut Deum ritè cognoscunt. Quare paucissimi, respectu multitudinis, sunt in mundo Christiani veri, & paucissimè in mundo seminantur veri Jehovæ cultores: Hinc *Divus Johannes* 1. *epist.* 3 *Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in eo veritas non est*, &c. Quid autem sit mandatum Dei in sequentibus narrat; *Qui autem servat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta est: Qui dicit, se in Christo manere, debet ambulare sicut ipse ambulavit.* Hanc equidem Dei viam, in qua Christus ambulavit, ut cognoscere sibi liceret humiliter Propheta *David* precibus suis melodia ornatis à Deo contendit. Quare non facilè est ulli, nisi inspiratione divina exaltato, istam calcare semitam, siquidem cognitu illa tàm est difficilis, ut Dei solummodò filiis notio ejus concedatur, & non aliis: Nam ratio adipiscendi Spiritum divinum à solo Deo hominibus pro voluntate & benignitate ejus aperitur. Illorum igitur insulsas assertiones non satis aspernari, aut pro merito explodere possumus, qui Deum post Christi adventum sustulisse è mundo ajunt miracula & prophetias, dum tamen concedere coguntur, eundem illum Deum, tàm hîc, illic, & ubique etiamnum esse, quàm fuit anteà: Imò verò Christi fortitudo, potentia, & virtus vivifica hominibus & mundi creaturis ubique adest, licet invisibiliter: Et tamen illi, benignitatis atque misericordiæ ejus effectus, quam Scripturæ sacræ infinitam esse, & in æternum permanere affirmant, finitos, adeoque ipsum nostri oblitum esse volunt. Videmus eundem in mundo Solem creatum & visibilem esse, perpetuò officium suum expedire in inferiorum vivificatione & cor-

porum ſuperiorum illuminatione; & tamen videntur illi arguere, quòd Sol & lux increata atque inviſibilis, in benevola ſua proprietate, creaturis deſit ac deficiat: animam rerum vitalium quotannis cernimus à Sole accipere virtutis incrementum; & tamen illi mentem radiis divinis foveri aut illuminari conantur negare, atque ita regenerationis vim funditus, inſcii & ignorantes, tollere præſumunt. At verò ſcire velint iſtiuſmodi farinæ homines, quòd Deus etiam hîc in terra nobis adſit, & miraculoſum prophetiæ donum oculis mundanis ſæpiculè objiciat, id quod porci timendo reſpuunt, & devitant, ſcientes verò reſpiciunt & gaudio perfuſi adorant, imò verò liceat dicere, cœlum in terris eſſe, atque terram in cœlis, & hoc modo Dei numera ac benedictiones tàm in terra eſſe, quàm in cœlis, adeoque ipſum tandem Deum, ubique eſſe haud diffiteamur, & aſſiduè bonitatem ſuam erga homines effundere & eligere vaſa digniora, in quæ Spiritum ſuum vel parciùs vel abundantiùs infundat. Sed ut ad rem noſtram redeamus, ſciendum eſt, quòd etiam ipſi Dæmones Lucifero adhærentes, & cum eo deorſum delapſi, ac pro Deo à nonnullis adorati nonnunquam vaticinii dono ſacerdotes ſuos imbuant, uti ipſæ quoque teſtantur ſacræ literæ: Nam *Molecus & Milcom Dii Ammonitarum*, 1. *Reg.* 11. 7. *& Cemoſchus Deus* ſive idolum *Moabitarum*, *Num* 21. 29. *& Aſteroth Deus Zidoniorum*, quem ſequebatur *Salomon*, 1. *Reg.* 11. *& Bahalzebub Deus Hekronis.* 2. *Reg.* 2. *& Succoth benoth*, idola hominũ *Babelis & Nergalis* hominum *Cuthi*, *& Aſchima* hominum *Chamatæ & Nibchanis* atque *Tartakus Hateorum & Adrommelicus & Hanammelicus* Dii *Sepharvajimorum*, quibus igne filios ſuos comburebant, 2. *Reg.* 17. *& Dagon Peliſtæorum*, *Jud.* 16. 23. Hi inquam, gentium Dii inferiores fuerunt Cacodæmones, quoniam nec à Deo nec ab Angelis provenerunt prophetiæ & oracula per eos edita. Id quod etiam fateri videtur *Moyſes*, *Deut.* 33 17. proferendo de iſtarum gentium Diis hæc verba, *Dæmonibus ſacrificaverunt & non Deo, Diis nimirum, quos non noverunt*, &c. Veriſimile igitur eſt, omnes hoſce gentium Deos habuiſſe ſuos ſacerdotes, quibus in viſionibus & ſomniis, nonnulla futura revelaverunt, & prodigia ediderunt: Nam legimus 1. *Reg.* 18. quòd *Bahal Zidoniorum* idola multos habuerint Prophetas, qui more ſuo de futuris divinare conſueverint: Unde in Bibliis *Prophetæ Bahalis* appellantur: De hujuſmodi etiam Prophetis loquitur Jehova ad Moyſen, legem contra eos ferens, *Deut.* 13. *Cùm ſurgens in medio tui propheta, aut ſomnians ſomnium ediderit tibi ſignum aut prodigium, (quamvis eveniat ſignum aut prodigium, quod prædixerat tibi) dicendo, ſequamur Deos alienos*, &c. *Propheta iſte, aut ſomnians ſomnium plectitor morte, quia ſuaſit apoſtaſiam contra Jehovam Deum tuum.* Ex quibus liquet, quòd etiam Propheta ſpurius & Cacodæmoni inſerviens verum prodigium & ſignum præſagire queat, ſola illa poteſtate, quam Lucifer & Angeli ejus à Deo è cœlis furtim & more proditorio abſtulerunt. Sic *Prometheus* dicitur in monte *Caucaſo* præacutis vulturis rapidi unguibus, & adunco ejus roſtro cruciari, quoniam ignem è cœlis clanculum diripuit, cujus virtute, miracula his in terris contra Jovis Majeſtatem tentavit: ſed talis prophetia impotens utplurimum eſt, atque incerta propter debilitatem virtutis lucidæ, quam Diabolus in ſe habet, ita ut, ubi Dei præſentia ſe offert, aut ſpiritus divinus adeſt, ibi iſti Dii, impotentia gravati, reſpectu fortitudinis divinæ contra Deum ejuſque Spiritum invictum durare ne quidem ad momentum poſſint. Hinc igitur eveniebat, ut idolum ſive Deus *Peliſtæorum Dagon*, juxta arcam Jehovæ Dei fortis collocatus ſubſiſtere non poſſet, ſed in terram prona facie coram arca Jehovæ dejiceretur, atque ita capite & ambabus manib. in limine abſciſſis compelleretur, ſummum Deum Deorum colere, & coacto cultu venerari, 1. *Reg.* 5. Sic etiam *Prophetæ Bahalis* haud dubiè potuerunt ex permiſſione divina edere ſigna & miracula atque prodigia: Atqui Deus Jehova, vires conſuetas Bahalis ſua virtute

te ineffabili cohibens, atque comprimens, ut ſuam poteſtatem Bahale eminentiorem eſſe publicè populo ſuo oſtenderet, Prophetas iſtos Bahalis omni ſui numinis præſidio deſtitutos reliquit, ita quidem, ut, quamvis ipſi more ſuo clamarent voce magna & cultris ac lanceolis ſe juxta ritum uſque ad copioſum ſanguinem inciderent, Bahal tamen, Deus ipſorum, ne pedem quidem aut digitum in Prophetarum ſuorum auxilium movere poſſet; adeoque virtute unius veri Prophetæ Jehovæ, videlicet *Eliæ*, ſuperati fuerunt quadringenti & quinquaginta Prophetæ Bahalis & Prophetæ lucorum quadringenti, ut Iſraëlitis & univerſo mundo conſtaret, quot quantisque gradibus Deus Abrahami, Iſaaci & Jacobi ſit cæteris gentium Diis præferendus. Prætereà apud Ethnicos *Apollinis*, *Jovis*, *Dianæ* & omnia Chaldæorum oracula, Patrem, Filium & Spiritum ſanctum quodammodò (ſiquidem *Jamblico* credendum eſt) confitentia, poteſtatem ſuã acceperunt ab immenſa illa & æterna eſſentia, à cujus verbo & ſpiritu omnis fortitudo, vis atque effectus procedit, ita ſcilicet, uti etiam quandoque ſolet ipſe Diabolus aliquid tentare ſponte ſua, & in Angelum lucis ſeſe transformare, ut hac via homines decipiat, ſed impiè hoc facit, virtuteque eſſentiæ ejus primæ à Jehova attributa geſtit res etiam contra Jehovæ voluntatem agere; Unde pro arbitrio divino impeditur & cohibetur in actionibus ſuis per præſentiam potentiæ fortioris & rupis totius fortitudinis. Accidit etiam nonnunquam, ut Deus ſpiritum mendacem propriis ſuis Prophetis immittat, quò meliùs impios irretiat, & ad ruinam inopinatam eos adducat: Unde 1. *Reg.* 22 *Tandem prodiit quidam ſpiritus, qui conſiſtens coram Jehova, dixit: Ero ſpiritus mendacii in ore omnium Prophetarum.* Patet igitur, quòd vaticinii noſtri definitio ſuperius allegata non ſit penitus rejicienda, ſed quòd prophetia ſit donum vel habitus quidam, quo concitantur hominum ſanctorum animi vel à ſpiritu Dei, qui eſt prophetiæ omnis fons, origo & fortitudo, vel à Dæmonis boni afflatu, vel etiam denique Cacodæmonis inſpiratione, ita quidem ut etiam hujus virtus originaliter ſit à Jehova.

CAP. III.

Quot modis Prophetæ percipiant futura, & quomodo Prophetiæ viſionem recipiant.

PRophetæ ſive Vates futura multis atque variis rationibus præſagire ſolent, videlicet, aut immediatè percepti Spiritus ſancti afflatu, hoc eſt, nexu atque unione Spiritus Dei cum mente hominis prophetantis. Atque hæc præſcientiæ ſpecies cæteris præferenda eſt, quippe quæ infallibilis, potens, diviniſſima atque omnibus aliis longè nobilior exiſtit, vel boni Dæmonis cum animo humano connexione, cujus virtute Prophetæ de rebus futuris divinare traditur: Imò verò & Angeli nonnunquam in corpora animalium irrationalium ingredi ſolebant, ut mandatum & voluntatem Dei perſonæ tertiæ annunciarent; ſed & mali ſpiritus quandoque homines ex permiſſione divina ingredientes, de rebus futuris prognoſtica edere potuerunt: ſimiliter etiam Prophetæ nonnulli è rebus mortuis ſpiritu quodam divino aut diabolico perfuſi, quæ mundo eventura erant præſcire ac prædicere non dubitaverunt. Sed ut magis methodicè de prophetia agamus ejus integrum in unicam diſtinctionem hoc modo redigemus.

- Prophetia oritur vel à rebus
  - Viventibus spiritu imbutis, aut
    - Divino & bono, videlicet à Deo procedente,
      - Immediatè in hominibus, vel
        - Extrinsecus apparente & loquente.
        - Intrinsecus penetrante.
      - Mediatè idque vel mediāte,
        - Angelo atque talis Prophetia fit vel in
          - Vigiliis
            - Intra
              - Hominem.
              - Brutum.
            - Extra
          - Somno
        - Visione eaque vel in
          - Somno apparente.
          - Vigilia conspecta.
    - Maligno & Diabolico,
      - Immediatè vel,
        - Externa apparitione.
        - Interna penetratione.
      - Mediatè vel in
        - Somniis.
        - Vigiliis.
  - Mortuis sed spiritu prædictis,
    - Divinissimo ut
      - Stella sapientum.
      - Pariesin quo scriptum erat MENE TEKEL.
    - Diabolico.

Sic immediatè alloquebatur Jehova *Abrahamum* Genes. 17. ℣. 2. & *Moysen* Unde dicit Jehova *Num.* 12. 6. *In os alloquor eum, & ostendo non quidem ænigmatibus, sed similitudinem Jehovæ intuetur:* hinc dictū est, *Deut.* 34. 10. *Prophetain Israële similis Moysi, non surrexit, ut quem cognovit Deus* Jehova *facie ad faciem*, cæteris dilectis Dei intrinsecus afflavit Jehova Spiritum suum secundùm illud Sapient: 9. 17. *Spiritum suum sanctum mittit Deus è locis altissimis, ut det sapientiam hominibus, ut noscant consilia ejus*, Imò quidem *Spiritus nasi Jehovæ flatu mirabilia operatur.* 2. *Samuel* 22. 16. Sic dictum est. *Num.* 11. 17. *De Spiritu suo seponit* Jehova *à Moyse, & ponit in* 70. *Seniores* &c, Et *Num.* 14. 24. *Spiritus meus fuit cum Caleb.* & *Num.* 24. 1. *Spiritus* Jehovæ *adfuit Balamo, quando benedicebat Israëli per tribus suas.* Et Josua 24. 9 *Spiritu sapientiæ plenus erat* Josua *filius Nunis, cū imposuisset Moyses manus suas ei:* Et Jud. 3. 10. *Cùm Hothnieli insideret Spiritus* Jehovæ *cæpit esse cum Samsone.* Et 1. *Samuel:* 11. 6 *Spiritu* Jehovæ *irruente super Saulem, dum audiret verba ista, accensa est ira ejus valde.* &c. Et 2. *Samuel.* 23. *Spiritus* Jehovæ *locutus est per Davidem, & sermo ejus factus est per linguam ejus*, Et 2. *Reg.* 19. 7. *Ecce ego indam ei Spiritum:* Et 2. *Chron* 15. 1. *Spiritus Dei incessit Hazariam* Et 2. *Chron.* 20. 14. *Spiritus* Jehovæ *incessit* Jachacielem. &c. Et 2. *Chron.* 24. 20. *Spiritu Dei indutus Zecaria*, atque sic infinitorum aliorum usque ad Apostolos in sacris literis fit mentio; Namque revera non potest verus Propheta sine Spiritu Dei existere juxta illud 2. *Chron* 18. 23, *Quanam via transivit Spiritus* Jehovæ *à me, ut alloqueretur te?* Modus autem mediatus, quo Prophetiæ donum pervenit à Deo ad Vates: est aut mediante Angelo aut per visionem, virtute autē Angelorum dupliciter solet res Prophetis significari, videlicet vel interna eorum præsentia & unione cum anima Prophetæ: Nam facillimè se uniunt Angeli spiritui humа-

humano, quatenus ipsi sunt spiritus, & quasi venti ipsius Dei, ut testatur David *Psalm.* 104. 4. sic etiam in asino Bahalami ei loquebantur: quod autem Angeli Prophetis & sãctis aut electis sæpissimè extrinsecus apparuerint, iis inservierint, eosque de rebus futuris admonuerint, narrant infiniti sacrorum Bibliorum loci: Sic n. legimus, Angelum Dei *Abrahamo* sæpius apparuisse; similiter *Lotho*, *Gen.* 19. 2. Et *Agaræ* duabus vicibus, *Gen.* 21 17. Sic etiam Angeli Dei obviam facti sunt *Jacobo* in itinere ejus, *Genes.* 32. 1. Et alio tempore, Angelus in forma viri cum *Jacob* luctabatur *Genes.* 32. Et *Angelos de facie ad faciem vidit Jacob Genes.* 32 30. Porro etiam angelus Jehovæ apparuit *Moysi* in flamma ignis è medio cujusdam rubi *Exod.* 3. 1. Et Angelus visus est præcedere castra Israëlitarum, *Exod.* 14. 19. scriptum etiam invenimus, *Angelum Jehovæ conspectum fuisse à Josuah Jos.* 6. 2. Sic etiam Angelus *Gedeonem* allocutus est sedens sub quercu, *Jud.* 6. 11: & signum ab eo editur *Ibid.* 18. Imò verò dictum est, *Gedeonem* vidisse Angelum Jehovæ de facie ad faciem *Jud.* 6. 22. Et Angelus Jehovæ obtulit sese *uxori Manoach. Jud.* 18. & 10 Similiter coram *Manoacho* miraculum præstitit *Ibid.* 13. 19 & Angelum vidit *David* percutientem populum, 2. *Samuelis* 24. 17. sic Angelus apparuit *Eliæ* in deserto. 1. *Reg.* 19. 5. Et quidem possemus quamplurima exempla alia, tàm è veteri quàm novo Testamento adducere, quibus edocemur, quòd Angeli Jehovæ per voluntatem ejus præmonuerint electos de rebus ipsis faciendis & eventuris, uti ex prædictis & aliis scripturarũ locis facillimè colligitur: Sic *Maria* admonita est de partu suo divino per apparitionem Angelorum factam pastoribus, & *Josephus* de fuga sua in Ægytum, &c. *Magi* etiam (non intelligo Cacomagos sed naturæ peritiores) ferunt unicuique Patriarcharum, Prophetarum, & cæterorum electorum peculiarem quendam Angelum quasi præstitutum fuisse à Jehova; Verbi gratiâ: Tradunt *Adamum* familiaritatem & societatem habuisse cum Angelo *Raziele*; *Sem* filium Noæ cum *Jophiele*; *Abrahamum* cum *Zadkiele*; *Isaac* & *Jacob* cum *Peliele*; *Joseph*, *Josuam*, & *Danielem* cum *Gabriele*; *Moysen* cum *Melattron*; *Eliam* cum *Maltiele*; *Tobiam* juniorem cum *Raphaële*; *Davidem* cum *Cerniele*; *Manne* cum *Phadaële*; *Cernez* cum *Cervele*; *Ezechiëlem* cum *Hasmaële*; *Esdram* cum *Uriële*; *Salomonem* cum *Michaële*. Hinc illi sermones Josephi pro filiis suis *Genes.* 48. 16. *Angelus ille, qui vendicat me ab omni malo, benedicat pueris istis.* Porrò etiam certum est, quemlibet bono quodam Angelo, atque pariter quoque malo Dæmone à nativitate stipatum esse, eique clanculum & invisibiliter associatum: qui quidem Dæmones reperiuntur esse varii pro varietate constellationum in hora nativitatis, prout testatur *Jamblicus* in suis mysteriis, & *Proclus de anima & Dæmone*: De quibus etiam nos fusiùs atque luculentiùs in libello nostro de *Genethlialogia* disceptavimus. Sed & in somniis Angeli apparent, sic Angelũ in somniis vidit *Joseph. Math* 2. Vel futurorum prædictio fit præeunte visione aut insomnio: Sic in *Act. Apost. cap.* 11. 5. *Vidi*, inquit *Petrus, in excessu mentis meæ visionem, descendens vas quoddam, velut linteum magnum*, &c. Talis fuit visio *Pharaonis* in somnio de futura fame, *Genes.* 41. Et visio ibidem *Nabuchodonosori* per somnium apparens, *Daniël.* 2. 4. Visio *Danielis* in somnio de quatuor bestiis, *Daniël.* 7 1. Visio *Abimeleco* apparens in somno, qua Deus eum objurgat, *Gen.* 20. 3. Visionem autem in vigilia vidit *Daniël* de pugna inter Arietem & Hircum, *Dan.* 8. Et alibi, *Vidi ego Daniël solus visionem, & porrò alii qui erant mecum, non viderunt, sed terror nimis irruit in eos Daniël.* 10. 7. Similiter inquit *Ezechiël: Vidi & ecce ventus turbinis veniebat ab Aquilone, & nubes magna & ignis involvens, & splendor in circuitu ejus*, &c. Atq; multa alia sunt Exempla de hujusmodi visionum speciebus in sacris Scripturis, quæ omnia hîc recensere tædiosum foret. Spiritus etiam malignus nonnunquam immediatè extrinsecus apparet in forma Angeli lucis, & quandoque prout est: sic enim ad *Christum* accessit Math. 4. Et ad *Saram filiam Raguëlis* sæpiculè venie-

bat nocturno tempore ſtrangulans ſponſos ejus, uti ex hiſtoria Tobiæ accipimus: Hîc etiam ſpiritus quandoque hominum interiora ingreditur,& ſe jungit cum ſpiritu humano, hujuſmodi enim ſpiritu vexabatur *Saul:* In Euangelio quoque legitur Dæmonem quorundam corpora poſſidentem, imò verò multas Dæmonum legiones unum hominem inhabitantes præſentia Chriſti fuiſſe ejectas; quippe qui etiam de noviſſimo Chriſti adventu expreſſis verbis ex obſeſſo fuerunt vaticinati dicendo, *Venísne ante tempus, ut nos crucies?* Deinde autem ex venia' & data ſibi à Chrjſto licentia in porcos, relicto homine obſeſſo ſunt ingreſſi. Fallit etiam atque deludit homines Cacodæmon, vanis ſomniis, aliisque conſimilibus vanitatibus ac præſtigiis eos occæcando. Cæterùm Spiritus Propheticus, aliquando cernitur rebus mortuis ineſſe, ita ut exinde Prophetæ ſeu ſacerdotes futura rectè prædixerint, verbi gratiâ: Invenimus in ſacris literis futurum ſtatum Monarchicum Aſſyriorum, Medorum & Græcorum, characteribus in pariete apparentibus prædictum fuiſſe, videlicet MENE MENE TEKEL, &c. *Daniël.* 5. 25. Virga Moyſis in ſerpentem eſt converſa, *Exod.* 7. Virga Aaronis floruit & produxit germen, & emiſit florem, & protulit amygdalas; ſerpentis ænei conſpectus curavit ictus ſerpentum, *Num.* 21 8. Lanæ velleris mador ſignum fuit Propheticum boni ominis, *Jud.* 6. 37. Altare fiſſum in cineres converſum, 1. *Reg.* 13. 5. Solis regreſſio, præſagium Hezechiæ de recuperanda valetudine. 2. *Reg.* 20. 11. Mororum concuſſio certum victoriæ ſignum. 1. *Chron.* 14. 15. Similiter legimus, quòd Prophetæ Elishæ adfuerit manus Jehoyæ cùm pulſaret fidicen. 2. *Reg.* 13. 14. Et Prophetarum turba deſcendit ex colle cum muſica, atque ita prophetarunt, 1. *Sam.* 10. Nam muſica inferior exagitat ſuperiorem & divinam harmoniam: Sed à Bibliorum ſacrorum limitibus parumper diſcedamus: narrat *Jamblicus, Sibyllam Delphicam* duobus modis ſolitam fuiſſe Deum ſuſcipere, videlicet vel per ſpiritum quendam tenuem igneumque, qui erumpebat ex ore cujuſdam antri, vel ſedendo in adyto ſuper tripodem æneum, traditque fœminam quandam in *Brancis* fatidicam conſueviſſe in axe ſedere, vel manu virgam tenere ab aliquo Deo datam, vel pedes aut limbum tingere in aquâ, vel ex aqua quadam vaporem haurire, & his modis dicit eam ſpiritu divino fuiſſe impletam, & de futuris vaticinatam: *Sibyllas & Pythiæ* ſacerdotes legimus *in Jovis & Apollinis* antris oracula ſuſcipere ſolitos fuiſſe: Dicuntque hiſtoriographi in *Thracia* adytum ſive ſpeluncam fuiſſe *Libero* ſacram, ex quo vaticinia & oracula fuerint edita: Erat etiam fatidicus *Achaiæ patris fonticulus* ante *Cereris* templum ſitus, ubi de ægrotorum ſucceſſibus conſulentes ſpeculum tenui funiculo alligatum uſque ad ſupremas fontis aquas ſenſim demittebant, peractisque nonnullis precibus & ſuffitibus rei ipſius eventus in ſpeculo ſeſe offerebat. Fertur etiam, quod non procul ab *Epidauro Laconiæ* civitate fuerit alta *palus Junoni ſacra*, ex qua, conjectis in eam frumentaceis placentulis reſponſa fuerunt data, proſpera quidem, ſi undæ injectas placentulas placidè retinuerunt; adverſa autem, ſi veluti aſpernatæ illas rejecerunt. Sunt etiam infinita alia hujus ſubjecti exempla, quæ brevitatis cauſa hoc loco præteribimus. Sed & ſunt quædam quibus Diabolus ſeu Dæmon contra Deum rebellis ſpiritum ſuum fatidicum infundit, uti Gentilium idola. Atque fortaſſe etiam nonnullæ ex rebus præallegatis talem virtutem tàm ex afflatu Diaboli, quàm Spiritu Dei acceperunt, cujus tamen virtus originalis fuit à Deo.

CAP.

CAP. IV.

Quot modis Deus homines alloquatur?

IN primis sciendum est, quòd Deus diverso modo homines & mundum alloquatur; Deinde respiciendæ sunt personæ & res, per quas vel quibus mediantibus verba ejus intelliguntur. Quod autem ad divinam elecutionem attinet, sciendũ est, Deum non loqui sicuti loquitur homo, sed tanquã invisibilẽ Deum & Spiritũ, ita videlicet, ut verbum quidem audiamus, essentiam verò nõ valeamus videre: loquitur autem lingua sancta, quam omnes homines sub cœlo intelligunt. Non est ille sicut homo formatus capite, auribus, oculis, naso, ore, aliisvé membris, sed tanquam invisibilis Spiritus, quem nemo unquam vidit, & cui similis nemo existit. Quo circa etiam non loquitur ille sicut homo, Angelialivé spiritus, sed modo sacrosancto, tanquam purus & solus Deus. Sermo ejus est volũtas ejus: sunt Angeli in virtute verbi ejus; loquitur sicut fulgur & tonitru, sicut ignis & coruscatio: quis posset ad verbum ejus subsistere? *Verbum* autem *Jehovæ triplex* esse denotãt scripturæ: *Unum* est Verbum Dei Jesus Christus Salvator noster, qui in brevi hoc atque compendioso sermone describitur, *In Principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum & Deus erat Verbum, omnia per ipsum facta sunt, quæ facta sunt* &c. *Johann* 1. *Deinde* etiam verbum Dei est, quo regit & imperat, seu præcipit, sanat, miracula edit, & omnia hominibus enunciat: *Tertiò* etiam vocatur & est verbum Dei hoc ipsum, quo instuitur & informatur populus ad regnum Dei: Atq; hæc omnia comprehenduntur in solo Domino Messia, per quem res omnes creatæ sunt, & per quem sanantur homines, sanctificantur & salvantur. Eloquitur autem Jehova mundo verba aut *immediatè* ab essentia ejus procedentia, ut cùm audita fuerunt verba ejus in monte Sinai ab Israëlitis non sine ineffabili & horrendo eorum stupore: vel *mediatè*, & hoc quidem ratione multiplici: Nonnunquam enim ipse per suos Angelos loquitur & Archangelos; quandoque per Urim & Thummim *Exod.* 29. 30. *Levit.* 8. 8. *Num.* 27. 21. *Deut* 33. 8. *Jud.* 20. 12 &c. aliquando per Patriarchas, Reges, Prophetas, Apostolos, & alios probos viros, uti testantur universa sacra Biblia unà cum Novo Testamento; hominibusque illis loquitur, aut *per visiones*, aut *per somnia*: *per visiones* enim multum cum hominibus, & præsertim cum Prophetis, locutus est Deus, in quibus res quàm plurimas spirituales illis ostendit, quas ipsi ad mandatum ejus divinum populo rursus proposuerunt & publicè enunciaverunt: Unde Prophetæ dicti sunt *Videntes*, quasi voluntatem Dei in visione quadam videntes, ut 1. *Reg.* 9. Similiter Deus locutus est cum Abrahamo atque etiam cum Salomone, Josepho, Samuele, & aliis Patriarchis ac Prophetis, *per somnia* ipsis futura indicans, ac docens eos, qua ratione vitam, & actiones suas piè deberent instituere, & de prosperitate aut adversitate futura alios præmonere.

CAP.

CAP. V.

Quòd colloquio aut ſermone Dei in continenti fiat Vates aut Propheta: Et de veri Prophetæ qualitate, proprietate ac legibus, quas egredi non poteſt.

NOn levis eſt res colloquiũ cum Deo, quoniã inde illuminatur homo interiùs & exteriùs ac in cõtinenti Propheta & Vates evadit, ſiquidẽ ſplẽdor ſanctus, menti illius hominis adhærens, eum elevat ſupra fratres ſuos, atque ad tertium quaſi cœlum illum exaltare videtur, ita ut ſecreta ſpiritualia mortalibus haud revelanda cernat. Hujus rei exemplum præſtantiſſimum habemus in *Moyſe*, qui ex multiplici colloquio cum Deo ea ratione etiam in exteriori facie illuminatus fuit, ut ferre vel intueri faciem ejus Iſraëlitę præfulgente ſplendore non potuerint, ita quidem, ut, quando loqui cum illis voluit, oportuerit eum faciei ſuæ pannum obducere. Et procul dubio primam viticinandi virtutem habuit Moyſes ab eo tempore, quo Jehova ei ex rubo in ſimilitudine ignis apparuit, eumque allocutus eſt: Ex illa, inquam, allocutione ſeu colloquio cum Deo vim ſuam Propheticam accepit. Eodem quoque modo haud dubiè comparatum fuit cum Adamo, Eũa, Noã, Abrahamo, & Patriarchis aliis, quibus cum Deus collocutus, ut nimirum fuerint ex colloquio illo divino interiùs & exteriùs illuminati, adeoque coram populo præaliis ſplenduerint & filiis ſuis ſint vaticinati: Hinc eſt, quòd Deus ipſe Abrahamum appellat Prophetam, *Geneſ.* 20. & ſic quoque in aliis: Etenim, hæc illuminatio ex corpore hominis omnes morbos & infirmitates ſuſtulit, atque interiùs etiam in anima ejus omnia peccata & delicta extinxit, conſumpſit, & removit, ſiquidem ſplendor hic divinus non habibat in anima peccatrice; propterea, quòd ſanctum nullum habet commercium cùm eo quod nõ eſt ſanctum. Ut igitur Propheta Jehovæ ſit verè talis, & nõ Pſeudopropheta, hæ proprietates, in eo requiruntur, videlicet; *Primò* ut ſpiritu Dei fruatur, ſine quo Propheta eſſe non poteſt, *ut Num.* 11. 25. oſtenditur. *Secundò*, ut Deus notum ſe ei faciat virtute ſui Spiritus aut per viſiones, aut per ſomnia, aut propriam ſuam ſimilitudinem ei oſtendat, quomodo ſe Moyſi revelavit, *Num.* 12. 6. Unde *Videns* dictus eſt in multis Bibliorum ſacrorum locis, veluti 1. *Sam.* 9. 9. & 19. & 1. *Chrõ.* 19. 29. & 2. *Chrõ.* 12, 15. Et 10. 7. *Tertiò*, ut nihil loquatur, niſi quod ei injunxit Jehova, *Num.* 22. 8. Nam verus Propheta non poteſt tranſgredi præceptum Jehovæ faciendo aliquid magnum vel parvum, ut *Num.* 22 18. colligitur: & *Num.* 23. 1. Nam Prophetæ ori indit Jehova verbum, *Num.* 23. 9. Atque hinc erat, quod Balaam execrari non poterat, quod Jehova non fuerat execratus, *Num.* 23. 12. Atque etiam ipſe Balac verba hujuſmodi protulit, quibus prædicta confirmantur: *Ecce, veni ad te, jam poßúmne ullo pacto aliquid loqui? illud ipſum verbum, quod indiderat* Jehova *ori meo loquar*, *Num.* 23. 1 *Quartò*, ut ſit vir apertis atque detectis oculis, vel diſcoopertos habens oculos, videns viſionẽ Omnipotentis; Unde *Num.* 28. 3. *dictum Balami filii Behhoris dictum viri aperti oculis. Quintò*, ut ſit auditor ſermonum Dei fortis, & ut cognoſcat notionem Excelſi, ac videat viſionem Omnipotentis excidens, ſed retectus oculis juxta illud *Num.* 24. 16. *Dictum audientis ſermones Dei fortis & noſcentis notionem Excelſi qui viſionem Omnipotentis videt excidens, ſed retectus oculis. Sextò*, ut ejus verba ſeu Prophetiæ ſemper ſint veræ, & nunquam falſæ: Nam hæc eſt differentia inter illum

&

& Pſeudoprophetam, ut apparet, *Deut.* 18.21. *Septimò*, ut non præſumat eloqui in nomine Dei, quod ipſe eum loqui non juſſit, & ne loquatur in nomine Deorum aliorum, ſecundùm illud, *Deut.* 18.21. Nam qui vero Dei Spiritu prædítus eſt, alienos Deos agnoſcere non poteſt: tàm potens & ſublimis eſt Jehova ſuper alios Deos, qui ſunt creaturæ & opera manuum ipſius. Omnes enim Dæmones & Angeli creati ſunt à Jehova ſolo rerum creatore. *Nonò*, ut ſit nuncius corporeus mandatorum & voluntatis Jehovæ Dei ſui, cujus Spiritu imbuitur, ut *Jud.* 21. 4. reperimus. *Decimò*, ut tàm videat res futuras, quàm præſentes, verbi gratiâ, 1. *Sam.* 9. 9. & 14. 18 & 1. *Reg.* 20 20. Hinc ergo inquit Balaam, *Num.* 24.17. *Video illud, non tamen nunc, contemplor illud, ſed non propinquum.* *Undecimò*, ut ſit unctus, 1. *Reg.* 19.16. 1 *Sam.* 10.1. Unde Prophetæ dicuntur, *Uncti Dei* non minùs, quàm Reges. *Duodecimò*, ut ſemper ſtet ante Deum, 2. *Reg.* 3. Similiter multæ aliæ ſunt Prophetæ leges, quas omnes hoc loco recitare longum nimis, & fortaſſe etiam tædioſum foret.

TRACTATUS PRIMI. SECTIONIS II. PARTIS I.

LIBER II.

De Prophetiæ ac Vaticinii ſpeciebus in genere.

CAP. I.

De variis vaticinii differentiis ſecundùm veteres.

Porphyrius duos afflatus divinos tetigiſſe fertur, quorum unus plerumque vel cõmuniter in ſomno fieri dicitur, alter in vigilia, ubi afflati & perciti præſagiunt ita vigilantes, ut etiam ſenſibus utantur: At verò *Jamblicus*, animos verè præſagientes percitosque, quamvis dormire videantur, non tamen reverà dormire defendit, atq; etiã cùm vidẽtur vigilare, reverà eos vigilare inficiatur, dicendo præterea, hoc fieri, quoniã afflati more hominũ nõ utantur: Nos verò potiùs *Porphyrii* opinioni aſtipulantes, negamus, præſentiam Spiritus divini, prorſus tollere atq; auferre humanorũ ſenſuum uſum; ſed potiùs dicimus eam ita ſubmergere horum effectum motu ſuo divino, ut non magis appareat, aut ipſi Prophetæ, aut aſtantibus, quàm flamma candelæ ſolaribus radiis expoſita videtur. Sed, quoniam de his fuſiùs in ſuperioribus diſceptavimus, hoc loco ea omittemus: audacter tamen cum *Porphyrio* affirmantes, quòd prophetiæ affectus obveniant iis, aut in ſomnio, aut in vigilia, prout ſomnium & vigilia ſincerè à nobis atque ſine omni exceptione æſtimatur. *Magi recentiores* volunt vaticinii afflatum triplici modo fieri, videlicet, *aut in furore, aut in ecſtaſi, aut in ſomnio*: Quam quidem prophetiæ in ſuas ſpecies diviſionem non penitus rejicimus, quatenus ad noſtram ſententiam propè accedit: Nos ergo doctrinam noſtram ex hiſce Bibliorum ſacrorum verbis derivamus. *Prophetis Deus* Jehova, *aut per viſionem ſeipſum notum facit, aut per ſomnium eos alloquitur: At non ſic Moyſes: nam in os alloquitur* Jehova *eum, & oſtendit non quidem ænigmatibus, cùm is ſimilitudinem* Jehovæ *intueatur*, *Num.* 12.6. Ex hiſce enim verbis colligimus, quòd prima Prophetiæ ſpecies, cæteris excellentior ſit revelatio illa, quæ immediatè

diatè ab ore Dei procedit, qua Deus rem, prout est, detegit, & non ænigmaticè uti cæteris inferioris gradus Prophetis voluntatem suam aperire solet. Deinde etiam verba ista duas alias species, prima illa viliores arguere videntur, in quib. scilicet icon & immediata Dei imago non videtur, sed solùmodò *visio* rei volũtate divina propositæ offertur, vel per se, ut in visione *Danielis*, *Petri* Apostoli, &c. Sic etiam in tali visione visus fuit Jehova ab *Ezechiele*, *Exech.* 1. & Aut quus dierũ à *Daniele*, *Daniel* 7.13 & tali etiam visione conspectus est Gabriel *à Daniele*, *Daniel* 9.21. *Ecce vir Gabriel, quem videram in visione à principio*, &c. Visionem autem istam dividimus in ecstasin vel habitum corporis furibundum, eaque visionis species luculenter in Bibliis commonstratur: Ultimam verò vaticinii speciem appellamus *somnium*. Ex prædicto igitur Jehovæ sermone ad Aaronem & Mariam, cæterorum Philosophorum sapientiam includente, cum cæteris, quæ præcesserunt, conjuncto colligimus prophetiam seu vaticinium in membra, & particulas sequentes dividi ac subdividi.

- *Prophetiæ donum profluit à Deo* vel
  - *Immediatè*, in quo ipsius Majestatis divinæ icon seu imago conspicitur.
  - *Mediatè*, idque vel *in*
    - *Vigilia*, quæ Prophetiæ species procedit vel
      - *Ab intus*, videlicet à solo Spiritus divini afflatu, qui inspiratum more furioso incitat *quadrifariam*, scilicet vel
        - *Superiores radios attrahendo ad inferiores.*
        - *Animam in mentem supremam ejus partem dirigendo.*
        - *Animam supra mentem elevando.*
        - *Animam in ipsum quasi Deum convertendo.*
      - *Ab extra*, quæ fit tàm sine afflatu, quã cũ eo: Et hæc fit vel
        - *Auditione sermonis personæ*
          - *Visæ.*
          - *Non visæ.*
        - *Visione*
          - *Manifesta & externa* absque divino afflatu *in re*
            - *Viva.*
            - *Mortua.*
          - *Occulta & interna*, quæ fit quasi Spiritus divini speculo
            - *In ecstasi.*
            - *Sine ecstasi.*
    - *Somno*: de quo libro tertio.

CAP. II.

De prima & summa vaticinii specie.

LEgitur in sacris literis, *Genes.* 32. 30. quòd *Jacobus Patriarcha viderit Angelos de facie ad faciem*, ac si hoc singulare quoddam & magnum visum fuerit eo tempore, quòd tantùm gratiæ cuiquam inspirato seu afflato ab afflatore concederetur, ut liceret ei de facie ad faciem intueri Angelum Dei, & ita familiariter cum

eo colloqui,uti fecit Jacobus,*Geneſ.*32.1.&23. Similiter dicitur, *Jud.*6.22. *Angelum Jehovæ vidit Gedeon de facie ad faciem,*ſic quoque itidem Angelo Dei bis vel ter apparente Manoacho,&alloquente eum,ac miracula edente,legitur,*Jud.*13. 21.& 22. *Tunc Manoach dixit ad uxorem ſuam: Omninò morituri ſumus,nam Deum vidimus.* Unde patet, quòd realis Angeli apparitio tùm temporis non minùs ferè fuerit miraculoſa,quàm ipſius Dei in propria ejus eſſentia viſio: adeoque conſtat exinde,quòd immediata Dei apparitio,hoc eſt,in propria ejus ſimilitudine ſeu imagine alicui Prophetæ facta,fuerit habita pro re ſanè ratiſſima & indiffabili benedictione: Et tamẽ intelligimus ex S. literis talem tantamq; gratiam Moyſi præcipuè præ aliis Patriarchis ac Prophetis conceſſam fuiſſe: Nam *Num.* 12.6. dicitur: *Prophetis Deus,aut per viſionem,ſeipſum notum facit,aut per ſomnium eos alloquitur; At non ſic Moyſes: Nam in os alloquitur* Jehova *eum,& oſtendit non quidem ænigmatibus, ſed ſimilitudinem* Jehovæ *intuetur.* Ex quibus colligere licet, quòd Moyſes hoc Jehovæ favore cæteris omnibus non ſui ſolùm temporis,ſed anteriorum quoque ſeculorum Prophetis præcelluerit: Unde *Deut.* 34.10. ita ſcriptum reperitur; *Prophetа in Iſraële ſimilis Moyſi non ſurrexit ut quem cognoverit Deus Jehova facie ad faciem in omnibus ſignis & prodigiis,ad quæ faciendа miſerat eum* Jehova *in AEgyptum,*&c. *Etiam in omnibus operibus manus fortis,& omnibus operibus terribilibus maximis,quæ fecit Moyſes ante oculos totius Iſraëlis:* Et tamen ipſe Jehova promittit: *ſe ſuſcitaturum Iſraëlitis alium Vatem Moyſi ſimilem,cujus ori indat verba ſua,ut eloquatur eis quicquid præceperit ipſi: Deut.*18 8. Quod quidem de Mediatore venturo intelligi volunt commentarii,quamvis etiam *Elias* viſionem procul dubio ſimilitudinis Jehovæ in monte Horeb habuerit,ubi de facie quaſi ad faciem etiam cum Deo loquebatur:1.*Reg.*19.adeoque etiam virtute & præſentia Spiritus Dei ab illo tempore miracula ineffabilia & profanis vix credibilia perfecit,& ad culmen ac exitum felicem perduxit,uti in Scripturis ſacris 1.& 2.*Reg.* videre poſſumus. Ex his igitur intelligere poſſumus,qualis ſit hæc nobiliſſima vaticinii ſpecies,in qua non Angelus aliquis Dei mandatum in vigilia ſeu viſione,aut ſomnio annunciat, neque Deus etiam more alieno ænigmatico, quali cæteros Prophetas allocutus eſt,mandata ſua indicat;ſed ipſe Jehova,ipſe Angelorum Imperator,ipſe rerum author & revelator in ſua perſona,ſimilitudine ſuæ eſſentiæ proxima haud tecta aut abſcondita in hac ſpecie Prophetam ſuum immediatè in os alloquitur, collocutione ſua immediata eum, tàm exteriùs, quàm interiùs illuminando (neque enim potuerunt ob hoc ipſum Iſraëlitæ faciem Moyſis contueri) atque virtute hujus ſuæ illuminationis miracula ſtupenda producendo,uti in hiſtoria *Exod. Levit. Num. & Deuteron.* fuſiùs illud explicatur.

CAP. III.

De revelationibus, quas in vigilia percitiſurore divino viva voce effundunt.

QUalis ſit Prophetarum divino furore percitorum habitus inprimis docetur luculenter.1.*Samuël.*10.5. *Eritq; ibi,cùm ingreſſus fueris civitatem,ut occurras turbæ Prophetarum deſcendentium de illo excelſo cum nablio,& cum tympano,& tibia,qui prophetabunt:* Ex quibus conſtat,quòd eo tempore,quo exagitati fuerunt Prophetæ à Spiritu divino, non ſecundùm morem vulgarium hominum, ſed Spiritus mirabilis atque divini agitatione ac motu huc atque illuc ſequendo

muſicæ

musicæ sonum habitu furentium fuerint ducti: Id sanè, quod luculenter demonstratur, 1 *Sam* 19.20.21.22 23.24. *Misit Saul legatos ad capiendum Davidem, quorum vidit quisque congregationem Prophetarum prophetantium, & Samuëlem stantem, qui præerat illis. Quapropter misit legatos Saulis Spiritus Dei, ut more prophetico agerent ipsi quoque. Quod cùm nunciassent Sauli misit legatos alios, qui more prophetico egerunt quoque, &c. Tunc ipse Saul abibat illuc, &c. Sed invasit eum quoque ipsum Spiritus Dei, ita ut in continenti pergens prophetico more ageret, usque dum perveniret Naiothas in Rama: ubi exuens etiam ipse vestes suas prophetico more agebat ipse quoque coram Samuële: ita excidit nudatus tota die illa, & tota nocte: Ideò dicere solent; An etiam Saul est inter Prophetas:* Ex quibus liquet, istos Prophetas more furioso egisse, & exutis vestib. omnibus nudè choreas ducendo prophetica verba effudisse; Nec tamẽ credere vos velim, vera dementia aut furore (ita scilicet accepto hoc vocabulo, uti communiter apud homines usurpatur) Vates corripi aut possideri, sed ideò hanc vaticinii speciem *furorem* nuncupamus, quoniam totus homo propheticus virtute Spiritus divini contra naturalem corporis motum & sensum rapitur, ita ut cõmuni judicio humano illud pro rabie habeatur, quod reverà nihil aliud est, quã motus & habitus corporis animæ humanæ, & sensib. peregrinus ac alienus, qui reverà dicitur alienatio, quoniam Propheta tùm fit per Spiritus divini præsentiam, homo alienus, vel alius, quàm fuit anteà, juxta illud, 1. *Samuël.* 10.6 *Irruet super te Spiritus Jehovæ, ut Prophetes cum iis, & mutaberis in virum alium.* Et *ibid.* 9. Et *mutavit ei cor in aliud. Magi* autem hanc vaticinii speciem furibundam *in quatuor species* iterum subdividunt, quarum *priori*, philosophiæ peritus arcanum sphærarum cœlestium vim, & quasi cujusque earum animam virtute quarundam rerum naturalium, hîc in terra inventarum, & eas respicientium, è cœlis sibi allicere solet atque attrahere, illam sphæræ animam suæ animæ colligando & uniendo spiritum suum illuminat, reddicque propheticum: Et quoniam hujusmodi spiritus sive animæ cœlestis attractio non fit de universo cœlo, sed de aliquo particulari ejus orbe seu sphæra, & verò sphæræ cœli ætherei novem enumerantur, videlicet primum mobile, cœlum stellatum, & orbis septem planetarum, adeoque etiam, animæ harum sphærarum novem Musis attribuuntur, ideò, inquam, nomen hujus speciei furoris divini Musis dedicatur; tot ergo reperiuntur vestigia seu gradus, quibus superiorum vires ad inferiorum animos allectantur, quot sunt in cœlo sphæræ, quarum quidem *inferior est in luna* importans vegetabilia; Unde fit, ut hujusmodi animæ deorsum ad terram attractio facienda sit virtute magica alicujus vegetabilis, natura & dispositione propria ei convenientis, sive illud sit radix, sive fructus, sive arbor, sive herba; Imò verò hæc sphæra etiam lapides & metalla respicit, quatenus est in loco terræ cœlestis; unde maximam in terram elementarem habet potestatem. Modus autem operandi per hæc magica naturalia consistit in adligando vel suspendendo ea: Sic dicunt, quod ex vegetabilibus herba *Verbena & Theangelica* ad prophetiam conferant; ex lapidibus autem *Selenites* atque *Hyænia:* Et hujusmodi alia ab *Alberto Magno* & cæteris Magis, qui de hisce rebus scripserunt fusiùs explicantur. *Secundus gradus* sursum ascendendo *in sphæra Mercurii*, quæ animalia respicit, & varias rerum naturalium mixtiones considerat, quibus poculenta & esculenta conficiuntur: Sic tradunt Magiæ professores, quòd si quis *cor talpæ* recens palpitansque devoret, ille animam hujus sphæræ sibi attrahendo vim divinatricem sibi comparet, ita ut futurorum eventus præsagire queat, atque sic in cæteris. *Tertius gradus est in sphæra Veneris*, quæ pulveres, suffumigia, odores & unguenta respicit; Unde virtute illorum attrahitur ejus natura ad inferiora. *Quartus est in sphæra Solis*, cui referuntur verba, voces, & cantus symphoniaci, quorum suavi harmonia ejiciuntur & expelluntur ex anima tenebrarum discordia, adeoque

ipſa anima hoc modo erigitur,& quaſi ſtatumiuatur:Nã ferunt *Timotheum*, Alexandrum Regem ſonis in furorem excitaſſe: ſic legimus in ſacra Scriptura, 1.*Sam.*10. *Occurres turbæ Prophetarum deſcendentium de illo colle excelſo cum nablio & cum tympano,& tibia,& cythara ante ſe,qui prophetabunt.* Et 2.*Reg.*13 15 *Sed nunc aſſumentes adducite mihi fidicinem: Sic fuit cùm pulſaret fidicen,ut adeſſet ei manus Jehovæ*,&c. Ex quibus conſtat,quod ipſe *Eliſha* etiam vir afflatu divino pleniſſimus uſus ſit harmonia,tanquàm inſtrumento ad prophetiam valdè neceſſario. Sic etiam maligni Spiritus,Saulem poſſidentis,furor mitigatus fuit,& in leniorem naturam converſus per melodiam Davidis. Sed ut ad alias hiſtorias nunc tandem me conferam,apud *Aurelium Auguſtinum* ſcriptum invenimus,quòd *ſacerdos Calamenſis* ſolitus fuerit ſeſe pro libitu querula quadam melodia evocare è corpore in raptum ſeu ecſtaſin,&c.& ſic in cæteris. *Quintus gradus* hujus ſpeciei, *convenit ſphæræ Martis*,in qua vehementes imaginationes & animi affectiones, ac motus comprehenduntur,quantas enim in corpore alterationes iraſcibilis animi affectus producere queat,docet nos experientia. *Sextus gradus correſpondet Jovi*,in quo conſiſtunt rationis diſcurſus,deliberationes,conſultationes,puritas in moralitate,juſtitia & religione,ingentemque admirationem nonnunquam inducit,cujus ſtupore phantaſia rapit hominem,eumque præter ſenſum & actiones naturales ducit: Unde fit,ut tunc mens quaſi libera à mole ſua ad cœlorum vel numinum afflatus ſuſcipiendos ſeſe aptam reddat. *Septimus gradus Saturno attribuitur*,quia tenet ſecretiores intelligentiarum & tranquillas mentis contemplationes: Unde mens,ſpeculando liberior facta in ſapientiæ aream ingrediendo,cum admiratione in ea,tanquam in æquilibrio ſuſpenſa, manet. *Octavus gradus eſt in cœlo octavo ſeu ſtellifero*,qui cœleſtium corporum obſervat ſitum,motum,radios & lumen: Hic etiam imaginibus,characteribus ſecundùm magorum normam conſtructis operatur artifex,quibus miracula præſtantur. *Nonus & ultimus gradus reſpondet primo mobili*,cujus virtute homo à rerum materialium conſideratione ad rerum formalium & ſpiritualium contemplationem rapitur,ſiquidem hic gradus liberum hominis arbitrium voluntatis quaſi rotis huc atque illuc vehit,hominemque ad divinam Dei & intelligentiarum contemplationem introducit,& animam humanam reddit aptam ſocietati & familiaritati Spirituum ſupercœleſtium.

Secunda furoris divini ſpecies eſt illa,quæ mediantibus expiationibus & ritibus ſolennibus animam hominis mediam in mentem ſupremam ejus partem dirigit & exaltat,eamque facit quaſi dignum & incontaminatum Dei templũ, undefit,ut tùm anima iſta,divinæ ſapientiæ particeps,& quaſi inebriata nectare ſupercœleſti,impleatur Spiritu Prophetico. Sed hanc ſpeciem,ad viſionem atque auditionem referre poſſumus,eò,quòd hic furor nonnunquam contingere ſolet vel per claram viſionem,vel per expreſſam vocem,uti ex ſacris literis paſſim colligere licet: Tales etiam Prophetæ apud Ethnicos traduntur fuiſſe, *Bacchus Bœotiis*, *Epimenides Chöis & Sibylla Erithtræa*, *&c.* Atque hanc ſpeciem Magi veteres *Dionyſio* dedicaverunt.

Tertiam furoris divini ſpeciem fingunt veteres ab *Apolline* proceſſiſſe,quem mundi mentem nuncupaverunt. Hic præeuntibus votis, myſteriis,adorationibus, aliisque ſacris quibuſdam artificiis, vel arcanis confectionibus, quibus ſpiritus Propheticus copiosè ab alto hauritur,facit animam Magi ſupra mentem ſuam aſſurgere,Angelis ſive intelligentiis bonis eam conjungendo,vel potiùs,ſecundùm noſtram opinionem,animam in mentem elevando,& tàm anitam,quàm mentem ſurſum ultra mundi materialis conſpectum in mundum ſpiritualem ſublimando atque attollendo: Sic legimus *Eſdr.*14.38. *Et vox vocavit me dicens: Eſdra,aperi os tuum & bibe,quo te potavero: Et aperui os meum,& ecce*

calix

calix plenus porrigebatur mihi: Hoc erat plenum ſicut aqua, color autem ejus igni ſimilis; Et accepi & bibi, & in eo, quod biberam cor meum intellectu implebatur & in corpore meo creſcebat ſapientia: Similiter invenimus, *Ezech.3 Fili hominis quodcunque inveneris, comede: comede volumen illud, & vadens loquere ad filios Iſraelis*, &c. *Et dixit; Venter tuus comedet, & viſcera tua complebuntur volumine iſto, quod ego do tibi: Et comedi illud & factum eſt in ore meo ſicut mel dulce.* Hoc igitur facto repletus fuit Propheta Spiritu ſapientiæ & præparatus, ut loqueretur cum populo, & doceret eos mandata Dei. Referunt etiam hiſtoriographi fide digni (ut ſcilicet aliquãtulum jam extra Bibliorum ſacrorum limites vagemur) quòd ruſticus quidam, in campis terram aratro fodiens invenetit vas quoddam, aureum nobiliſſimo liquore impletum, quem cum ille rorem cœli eſſe exiſtimaret, lavit eo faciem & bibit quoque; Unde protinus factum eſt, ut tùm bonitate animæ, & ſapientiæ excellentia, tùm corporis pulchritudine renovaretur & exaltaretur, in tantùm quidem, ut è veſtigio crearetur, & fieret è bubulco Regis Siciliæ bajulus; Id quidem quod accidit tempore Regis *Oſti*, adeoque etiam literarum Papalium teſtimonio comprobatur. Atque hanc quoque furoris iſtius efficaciam confirmare videtur *Corn. Agrippa*, his verbis; *Eſt*, inquit ille, *ars quædam, ſed pauciſſimis cognita taliter informandi, exornandi & illuſtrandi fidelem, & purum hominis animum, ut ex ignorantiæ tenebris repente ad ſapientiæ & doctrinarum lumen evehatur; Eſt è contrario facultas, immundos atque incredulos reconditis quibuſdam arcanis eodem ſapientiæ & doctrinarum dono rurſus exuendi, & priſtinæ ſuæ ignorantiæ reſtituendi.*

Ultimam denique *furoris divini ſpeciem à Venere* procedere voluerunt Magi, dicunt́que ipſam ferventiſſimo amoris affectu ipſius vatis animum in Dei quaſi naturam convertere & tranſmutare, hoc eſt, Deo illum reddere ſimillimum: Id quod etiam agnoſcere videtur *Mercurius Triſmegiſtus* hiſce verbis. *Magnum miraculum eſt homo, animal honorandum & adorandum: hic enim in naturam Dei tranſit, qua ipſe ſit Deus. Hic Dæmonum genus novit, utpote qui cum iisdem ornatum ſe eſſe cognoſcit*, &c. Anima itaque virtute hujus furoris ſpeciei ad Deum quaſi elevata, adeoque etiam ipſi Deo ſimilis effecta, ita à Deo formatur, ut ſupra omnẽ intellectum eſſentiali quodam divinitatis contactu omnia cognoſcat. Atque hæc eſt ratio, quod Philoſophi & Poëtæ ſubtiliorum ingeniorum finxerunt, *Cupidinem oculis deſtitui*, videlicet quoniam vehemens hic amor non ſolùm vehit animam ſupra ſenſus rationem, ſed etiam facit, ut ea ipſum intellectum tranſcendat, quatenus cum natura divina conjungitur, hoc eſt, in ferventem Seraphinorum orbem, amore ſacroſancto & zelo divino flagrantem, Deique eſſentiæ contiguum aſcendendo penetrat: Nam hæc ſphæra lumini, mentis & Spiritus ſancti igneo amore coruſcanti refertur: Quicunque ergo Venereo furore ſimilis Deo factus eſt, ille vivit ſola mente, & Jovem toto pectore capere dicitur: Hîc anima humana à ſuis quaſi vinculis jam immunis ad perfectionem eſſentiæ ſuæ exaltatur, quæ quidem, qualis ſit, nos docent Hebræorum *Cabaliſtæ* in ea ipſa definitione, quam animæ attribuunt, quæ eſt talis: *Anima eſt lumen Dei & ad imaginem Verbi, cauſæ cauſarum, primi exemplaris creata, ſubſtantia Dei ſigilloq́ figurata, cujus character eſt Verbum æternum.* Ex quibus colligere licet,

quantus ſit furoris divini effectus, & præſertim furoris amatorii.

CAP.

CAP. IV.

De prophetia in vigilia ex revelatione vocali, hoc est, per auditum sermonem aliquem personæ sanctæ & spiritualis facta.

ACcidit nonnunquam, ut Propheta seu afflatus, imò verò & alius furore divino minimè percitus, res tàm futuras, quàm præsentes & præteritas intelligat per auditionem vocis personæ cujusdam sanctæ, aut visibili apparitione, aut invisibiliter verba prophetica enunciantis. Nam scriptum est in multis sacrarum literarum locis, Jehovam Moysi in similitudine & icone sua apparuisse, & quàm sæpissimè in os ejus, non quidem ænigmaticè, sed reverà seu apertè locutum fuisse. *Num.* 12.6. *Exod.* 3.3. & 4.19. & 4.24. & 16.11. & 12. & 15.21. Imò quidem scribitur, *Exod.* 19.9. quòd *Deus venerit ad Moysen in nube densa, & quòd totus populus audiverit vocem Jehovæ cum Moysen alloqueretur.* Nonnunquam Jehova cum Prophetis invisibiliter loquitur; Unde *Jud* 6.25. *Nam fuerat ea ipsa nocte, ut diceret ei Jehova, accipe juvencum adultiorem, qui est patris tui, &c. Et* 1. *Samuel.* 15.16. *Desine, ut renunciem tibi, quòd locutus est Jehova hac nocte, &c.* Et 1. *Chron.* 17.3. *Fuit nocte illa ut ederetur verbum Jehovæ ad Nathanem dicendo, abi, ut dicas ad Davidem, &c.* Sed quòd Jehova Prophetas alloquatur, ipso manente invisibili, testatur ille locus, 1. *Sam.* 3. *Vocavit Jehova Samuelem, qui dixit, ecce me: Samuel ergo accurrens ad Helim, dixit: Ecce me, vocasti enim me: Sed dixit, non vocavi, &c. Iterum Jehova ulterius vocavit Samuelem,* &c. Hinc igitur patet, quòd Jehova modo invisibili ut plurimum soleat alloqui Prophetas. Ex quàm plurimis etiam Bibliorum locis constat Angelos, tùm visibiliter apparentes, tùm etiam invisibiliter sine ulla apparitione allocutos fuisse tàm afflatos seu inspiratos homines, quàm Spiritu istiusmodi extraordinario non donatos. Sic inter illos, qui divino Spiritu fuerunt præditi, habemus *Abrahamum, Jacobum, Danielem,* &c. Inter hos verò afflatu divino destitutos, *Agaram, Manoachum* &c. Atque hîc sciendum est, quòd audiatur vox personæ spiritualis non modo in vigilia, sed etiam in somniis: Unde *Gen.* 15.12. *Fuerat Sole inclinante, ut sopor invaderet Abrahamum, &c. Dixit ergo Jehova Abrahamo, scito pro certo peregrinos fore posteros tuos in terra non sua,* &c. Similiter *Gen.* 20.1 *Veniens Deus ad Abimelecum in somnio nocturno, dixit ei: Ecce tu illicò morieris, &c.* Et *Gen.* 31.12. *Fuit autem, quo tempore incalescunt pecudes ut attollens oculos meos, viderim per somnium, &c. Dicente enim ad me Angelo Dei per somnium: Jacob, cùm dixissem. Ecce me, dixit, attolle oculos & aspice, &c.* Atque ita in multis aliis locis: Verbi gratiâ; *Salomoni apparebat Jehova in somnio, dixítque; Pete quid daturus sim tibi, &c.* Sic *Josepho* Angelus apparebat, *Math.* 2. Nec certè vacua sunt hujusmodi narrationibus historiographorum scripta: quippe fertur, *Socratem habuisse proprium suum Dæmonem,* cum quo familiariter fuerit collocutus, & de futuris commonefactus: *Psellus* docet, *quam linguam Dæmones imitentur, cùm hominem alloquuntur.* Imò quidem circa annum 1603. audivi quendam *nobilem esse in Gallia, cui uti etiam prædecessoribus ejus, Dæmon quidam invisibiliter loquatur, & res futuras aperiat.*

CAP.

CAP. V.

De duplici visione in vigiliis.

VIsionem illud vocamus, quod vel oculis corporis extrinsecus in vigiliis apparet, vel intrinsecus & quasi in speculo ac lumine ipsius Spiritus divini quo afflatus inspiratur, oculis spiritualibus, tam in somnio, quam in vigiliis conspicitur. Exempla quidem permulta reliquerunt nobis historiæ, tã sacræ quàm Ethnicorum de visione, tum Prophetarum, tum etiam nullo spiritu prophetico afflatorum extrinsecus in oculos apertos incurrente & apparente. Nam utà Prophetis incipiamus, legimus Jehovam *Moysi* in sua similitudine & icone apparuisse, uti dictum est in nube interdum obscura, interdum etiam in columna ignis, & aliquando in forma ignis in rubo, &c. Sic Deus cũ *Jacobo* in forma viri, luctabatur; unde dixit Jacob; *Vidi Dominum de facie ad faciem. Genes.* 32. 30. Angeli etiam multis cum Patriarchis tum Prophetis sæpissimè apparuerunt: Sic Angelus sese *Agaræ* & *Manoacho* ac uxori ejus, itidemque *Josepho* Mariæ marito, & aliis, istiusmodi apparitione seu visione manifesta obtulit. Sed & *Eliphas* Jobi amicus narrat suam visionem hoc modo, *quæ occurrerat ei in vigiliis apertis oculis, in horrore visionis nocturnæ, quando solet sopor occupare homines, pavor tenuit me & tremor, & omnia ossa mea perterrita sunt, & cum spiritus me præsente transiret, inhorruerunt pili carnis meæ; stetit quidam, cujus non agnoscebam vultum, imago coram oculis meis, & vocem quasi auræ lenis audivi; Numquid homo Dei comparatione justificabitur*; &c. *Job* 3. 13. Ex quib colligimus, quòd *visio ista iterum possit duplici modo accipi*: videlicet *vel per se sine collocutione, vel cũ allocutione & sermone*; Nã *sine allocutione aut voce* erat illa visio, quæ *Balthasari* regi apparebat. *Dan.* 5. 5. *Eadẽ hora apparuerunt digiti quasi manus humanæ scribentis è regione candelabri in superficie parietis aulæ regiæ, & Rex aspiciebat articulos manus scribẽtis*, &c. Est tamẽ quædam visionis species in vigilia magis interna & abdita, quæ ex spiritu divino, mediante luce & splendore invisibili, tanquam in speculo politissimo oculis merè spiritualibus, percipitur. Atque hæc visionis species est *vel cum ecstasi vel sine ecstasi*; cum ecstasi erat illa visio *D. Pauli, qua rapiebatur in cœlum tertium, ubi se mirabilia vidisse fatetur atque ineffabilia*: Iditemq; illa *D. Johannis* quam suâ Apocalypsi explicavit: Namq; hi duo se raptos & ecstasi quasi captos fuisse, verbis etiam expressis agnoscere videntur: Similiter illa visio *Ezechielis* non multum ab ecstasi differre videtur, & vel etiam ecstasis fuit, *Ezeh.* 1. Visio autem sine ecstasi obtulit sese *Stephano*, mortem & hominum malignitatem expectanti, de qua Act. 7. ita scribitur. *Cùm autem esset plenus Spiritu sancto aspiciens in cœlum vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à Dextris virtutis Dei, & ait, Ecce video cœlos apertos*, &c. Sed & *D. Petrus, Act.* 11. 15. optimè describit oculos & medium in quo & per quod hujusmodi objectum conspicitur; *Ego*, inquit ille, *eram in civitate Joppa orans, & vidi excessu mentis meæ visionem, descendens vas quoddam, velut linteum magnum*, &c. Ubi per mentis excessum intelligit spiritum mentem illuminantem, & per consequens agnoscere videtur, quod oculi visionem illam intuentes fuerint spirituales: Sic etiam *Micaihu* dicit, 2. *Chron.* 18. 18. *Vidi Jehovam sedentem in solio, & totum exercitum cœlorum astantem à dextra & à sinistra*, &c. In spiritu ergo tanquam in speculo oculis spiritualibus perceperunt Prophetæ has visiones, adeoque, uti mihi quidem videtur, non fuerunt penitus in hisce visionibus suis ab ecstasi immunes: Porro est etiam adhuc alia visionis & auditionis species, qua tanquam in speculo potuerunt Prophetæ res in dissitis locis factas videre, & visione explicare, adeoque et-

iam audire: Unde 2. *Reg.* 6. 9. ita legimus; *Mittebat vir Dei Elishah ad Regem Israëlis dicendo: cave, ne transeas per locum illum, nam ibi Syri insidiantur: Quare mittebat rex Israëlis ad locum, &c. Perturbato itaque animo regis Syriæ super re hac, &c. Quis,* inquit, *ex nostris ad regẽ Israëlis retulit? Cui unus è servis Non Domine, mi Rex, sed Elisha Propheta ille, &c. indicat regi Israëlis verba illa, quæ loqueris in conclavi cubilis tui, &c.* Imò etiam hujusmodi visione futura prævidentur juxta illud, 2. *Chron.* 20. 14. *Tunc Jachazielem filium Zecariæ incessit Spiritus Jehovæ, & dixit; Cras descendite versus eos; Ecce ascensuri sunt per collem Tzitri & invenietis eos in extremitate vallis in fronte deserti Jervelis, &c.* His omnibus visionis speciebus & multis aliis perceperunt viri Dei res præsentes & futuras, ut præmonerent Israëlitas, & inducerẽt eos in viam veritatis, secundùm illud 2. *Reg.* 17. 13. *Cùm obtestaretur Jehova Israëlem & Jehudam per omnes Prophetas cujuscunque visionis; Revertimini à viis vestris pessimis, &c.* Sunt etiam multorum generum visiones, quæ Ethnicis apparere videbantur: sic enim scribitur, quòd *Curtio Rufo* inclinato jam die, spatianti in porticu, obtulerit sese humana quædam figura muliebris grandior & pulchrior, quæ futura ei prædixerit, ita ut etiam eventus dictis ejus responderit. Similiter fertur, quod *Alexander Magnus*, cùm adhuc esset in Macedonia, & in civitate *Dio*, secum deliberaret, quanam via aut consilio posset Asiam subjugare, viderit speciem seu spectrum quoddam, habitu sacerdotali ei oblatum, quod jusserit eũ fortiter invadere Persas, &c. Historia etiã *Menippi* à *Philostrato* narrata indicat visiones nonnunquam esse præstigiosas; quali visione *Menippus* à *Lamia* tentatus esse fertur, sed virtute *Apollonii Tyanei*, tandem liberatus. Quòd autem ad apparitionem malorum Dæmonum attinet, *Suetonius* narrat de *C. Caligulæ* Imperatoris cadavere, in horto Lamiano non ritè sepulto (siquidem levi tantum cespite tectum fuerat) quòd possessores horti multum nocturno impetu perturbarit: donec à sororibus ab exilio reversis iterum exutum, & ritè sepultum fuerit: Sic etiam domum illàm, in qua idem Imperator obiit, nullo remedio ab umbrarum seu Dæmonum spectris liberari potuisse quàm incendio, referunt historiæ: Sed recitare omnes historias illas, quas scripta nobis offerunt, velut visionem *Bruti*, & id genus alias, infinitum quidem, adeoque etiam tædiosum foret. Porrò etiam legimus, quòd multi apud Ethnicos reperti sint, quibus evenerint raptus ecstasis: Namque à scriptoribus fide haud indignis traditur quòd *Hermes, Socrates, Xenocrates, Plato, Plotinus, Heraclitus, Pythagoras & Zoroaster* soliti fuerint raptu evocari. *Herodotus* etiam refert de *Atheo* Philosopho miræ sapientiæ, quòd ejus anima quandoque corpus exierit, ac post visa longinqua spatia rursus in corpus doctior facta, redierit. Sic *Olaus Magnus* scribit, quòd in *Finlandia* juxta *Norwegiam* sint quidam Magi, qui effusis priùs nonnullis mussitationibus magicis, in ecstasi statim concidant, adeò quidem, ut etiam animæ eorum integrum quandoq; triduum corpora sua relinquant, atq; tùm demum revertantur multaq; mirabilia de partibus longinquis enarrent. Anima quoq; *Harmonis Clazomenii*, ut *Plinius* in sua historia asseverat, solita fuit relicto corpore vagari, & multa ac vera è longinquis locis nũciare: Sic legimus in veterib. *Galliæ Chronicis*, q̃ rex quidã *Aureolanæ*, nomine *Gõtranus*, in venatione aliquãdo à venatorib. cæterisq; suis amicis ac servis digressus fuerit, atq; ita, comitãte eũ solũmodò unico servo, per desertũ transierit; lassus itaq; consedit tandẽ sub arbore quadã, ubi somnũ seu potiùs ecstasin, quæ à morte non multũ differre solet, incidit: Ut verò servo suo adhuc vigilãti dormire visus est, ecce, animalculũ quoddã ex ore ejus egressum est, forma vel effigie serpẽtis illius, qui lacerta dicitur: Quæ quidẽ bestia ad torrentẽ parvulũ nõ procul inde distantẽ deproperãs huc atq; illuc circa laticis corruentis seu profluentis ripam discurrit, ac si anxiè locum aliquem inquireret, per quem posset tutò amnem transire: servus itaque regis, hæc omnia videns, ense suo evaginato festinanter ad amnem seu rivulum accedit

dit;& gladii extremitates utrique ripæ in modum alicujus pontis imponit:quo facto,ecce,beſtiola per gladium ita tranſverſum,veluti per pontem quendam hilariter ad alterum rivuli latus ſive marginem tranſivit,atque in foramen ſeu ſpecum quendam ſub pede cujuſdam excelſi montis anguſtum eſt ingreſſum, in quo per horæ dimidiæ ſpatium manens tandem per idem ſpeluncæ orificium rediit,ac per eandem viam,quam ante calcaverat,in regium ſuum habitaculum fuit reverſum in os Regis viciſſim,unde exierat,ingrediens: Exuſcitatus itaque rex ſomno penitus diſcuſſo,vel potiùs ecſtaſi finitâ,narrat ſervo ſuo mirabile ſomnium,adeoque vivis quaſi coloribus exprimit,& depingit ei viſioni jam commemoratæ effigiem: Vidi,inquit,fluvium ſeu flumen amplum,cui inſtratus erat pons ferreus;viſusque ſum mihi per pontem illum tranſeundo ingredi in ſpeluncam quandam ſub pede montis,ubi theſauros ingentes patrum antiquorum conſpiciebam. Quibus enarratis & per relationem vigilantis ſervi confirmatis;inquiſitionem deinceps in loco ferreis inſtrumentis inſtituit,& magnam ibi auri ac argenti copiam,à multis annis ibi abſconditam,adinvenit. Hoc certè eſt,illud ꝙ *Cicero*, in *libro* ſuo *de Divinatione*, hiſce verbis aſſeverat: *Nec aliquãdo animus hominis divinat, niſi cùm ita ſolutus eſt, ut ei planè nihil ſit cũ corpore, aut certè parum. Cùm autem anima à ſuis vinculis quodammodò libera, pervenit ad illum ſtatum, qui eſt ſupremus gradus contemplativæ perfectionis hoc eſt, cum viſibile cœlum penetrando, in inviſibile illud rapitur; tunc quidem diſtrahitur ab omnibus ſenſibilibus & imaginariis ſpeciebus, & intelligit, non per ſpecies acquiſitas, ſed per inſpectionem ad ideas, omniaq; in idearum lumine cognoſcit: Cujus quidẽ luminis Plato agnoſcit pauciſſimos in hac vita homines participes fieri.* Ex hiſce igitur luculenter demonſtratur, quòd ecſtaſis ſive raptus ſit nihil aliud,quàm diſtractio, abalienatio, liberatio pro tempore, & illuminatio animæ per præſentiam & unionem Spiritus divini à Deo inſpirati,qua quidem ecſtaſi Deus animam à ſuperis lapſam ad infera,rurſus ab inferis ad ſupera retrahit,ut in raptu *D. Pauli* & *Johannis*: vel ſaltem anima à ſuis vinculis libera,ultra citraque per mundum aliquo tempore diſcurrit,juxta illam *Ægyptiorum* doctrinam; *Anima cùm ſit lumen quoddam ſpirituale, quando à corpore eſt ſoluta omnem locum, & omne tempus comprehendit non ſecus atque lumen laternæ incluſum, cùm ea aperitur, circumquaq; diffunditur:* Quibus etiam *Mer. Triſmeg.* accedere videtur his verbis: *Quicunque hac Dei natura fulti ſunt, pro mortalibus immortales habentur, intelligentia ſua cuncta complectuntur, quæ in terra ſunt, & quæ in mari, & ſi quid eſt præterea ſupra cœlum, atque adeò ſeipſos erigunt, ut ipſum quoque bonũ intueantur, &c. Pimand.* 4. Sed miſſa iſta faciendo ad ſomniorum divinorum explicationem perveniemus, cùm ea tertiam Prophetiæ ſeu Vaticinii ſpeciem conſtituant.

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PARTIS I.

LIBER III.

De Somniis.

CAP. I.

De ſomniorum divinorum diſpoſitione atque diviſione.

SOmnia prophetica & divina in eo differunt ab illis, quæ ex cauſis naturalibus proveniunt, quòd hæc ex ſpiritu phantaſtico & rationali ſeu intellectuali unitis oriuntur, illa verò per illuſtrationem mentis ſive intellectus agentis inducuntur, hoc eſt, per Spiritus divinitus afflati unionem cum anima, qua homo illuminatus futura in ſomno videt: & quidem eò magis in ſomno, quoniam homine vigilante anima per ſen uum blanditias à cœleſti contemplatione ad inferiora & ſenſibilia, hoc eſt, ab unitate ad particularium materialium multitudinem pertrahitur: At verò, quieſcente ſenſu anima totam ſuam vim applicat menti & intellectui, ac per conſequens circa veritatem magis eſt intenta. Proveniunt autem hæc ſomnia per meram revelationem, vel immediatè à Deo, vel etiam ab Angelo aliquo divinitus miſſo factam: Atque harum quidem apparitionum in ſomno paſſim & fusè Scripturæ ſacræ mentionem faciunt, de quibus infrà ſtylo copioſiori ſcribemus. Methodi autem melioris gratiâ integram ſomnii naturam in diſtinctionem ſequentem digeſſimus.

Somnium

- *Somnium* in genere est *quadruplex*, nempe
  - *Supernaturale*, quod semper verũ est, & consideratur *in*
    - *Genere*, atque sic est *duplex*, scil. vel
      - *Speculativum.*
      - *Allegoricum.*
    - *Specie*, & sic *quadruplex* est, videlicet vel
      - *Matutinum*, quod inter somnium & vigiliam fit.
      - *Quod quis videt de altero.*
      - *Cujus interpretatio visione nocturna ostenditur.*
      - *Quod eidem somniatori ostenditur, bis, térve repetitum.*
  - *Naturale*, quo somniamus de iis, quæ facta sunt die præcedenti.
  - *Diabolicum*, quod oritur à tentationibus Diaboli.
  - *Vanum & inane*, quod accidere solet vel *propter*
    - *Crapulam* ex cibo & potu.
    - *Humorum naturaliũ operationem*, videlicet
      - *Sanguinis.*
      - *Bilis flavæ.*
      - *Pituitæ.*
      - *Melancholiæ.*

CAP. II.

De somnio supernaturali & vero.

PRopheta *Daniel* inquit *cap.*2.20. *Sit nomen Domini benedictum à seculo usque ad seculum, quia sapientia & fortitudo ei sunt; Et ipse mutat tempora & ætates, transfert regna, atque constituit, dat sapientiam sapientibus, & scientiam intelligentibus: Isq; revelat profunda & abscondita, & novit, quæ in tenebris sunt constituta, & lux cum eo est. Et Daniel dixit regi Nabuchodonosori: Mysterium, quod interrogat rex, sapientes, Magi, arioli, & aruspices nequeunt indicare regi, sed est Deus in cœlo, revelans mysteria, qui indicabit tibi rex, quæ ventura sunt in novissimis temporibus.* Ex quibus colligimus, quòd necesse sit, ut revelatio veritatis à Jehova solo dimanet, & non ab alio, quoniam ipse est totius veritatis fons & origo. Unde consequens est, quòd somnia vera à solo Deo procedant, & proinde ea non insulsè nuncupavimus supernaturalia. Hinc etiam est, quòd *Joseph* servis Pharaonis, qui somniarant, ait, *annón Dei sunt interpretationes? Gen.*40.8. Et Regi Pharaoni somnii interpretationem petenti, à Josepho respondetur; *Non est penes me: Deus respondendo enunciabit prosperitatem Pharaonis, &c. Gen.*41.16. Dicitur igitur hujusmodi somnium *verum*, quoniam semper manet (ut verbum Dei) infallibile & certum; dicitúrque *supernaturale*, quoniam provenit aut immediatè ab ipso Jehova, Deo Opt. Max. aut mediatè per ipsius ordinationem, ab ejus nunciis, videlicet Angelis & Archangelis: A *Jehova*, inquam: Sic enim visio apparebat *Abrahamo*, qua Jehova immediatè ei apparens prædicebat futurum, ut posteri ejus essent peregrini in terra non sua, *Gen* 15.12. Similiter *Gen.*20.2. scribitur, quòd *veniens Deus ad Abimelecum in somnio nocturno dixerit ei: Ecce tu illicò morieris, &c.* Sic etiam legitur 1. *Reg* 3.5. *Gibbone*

apparuit Jehova Salomoni per ſomnium eadem nocte, dixitq́; Pete quid daturus ſum tibi. &c. Porrò etiam alio tempore apparuit ei Jehova, & allocutus eſt eum juxta illud 1. *Reg.* 9. 2. Imò verò omnes ferè Prophetæ in ſomniis verbum Jehovæ acceperunt, ut in ipſorum ſcriptis propheticis latiùs reperietis; ſed ut plurimum Deus voluntatem ſuam & futurorum eventus *per nuncios ſeu Angelos* ſuos indicat: Nam in quodam *libro, de ſomniorum interpretatione, Salomoni attributo* legimus, quòd ſuper ſomniis veris, quæ ſunt prophetiæ membra præcipua, Angelus aliquis ſit conſtitutus à Deo, quem ille facit præſcire res omnes, quæ cuiquam homini eventuræ ſunt, ſive ſint bonæ, ſive malæ: Quiſquis ergo ſive Patriarcha ſive Propheta, ſive alius vir bonus, bonum ſomnium ſomniaverit, is quidem ab aliquo Angelo divinitus miſſo ſive per viſionem, ſive per collocutionem, ſive per utramque ſimul illud accepit: Ipſe autem Angelus reddit retributionem homini, ſi operatus eſt bonum animæ ſuæ coram Deo, eumque docet, ut malum illud fugiat, quod fortaſſe corde concepit, & ut pœniteat ac reſipiſcat, atque ut hac Angeli boni admonitione bonum ei ac non malum eveniat. Hac itaque via per mediatam Dei & immediatam Angeli præmonitionem commonefactus ſapiens ſolet adverſa à ſe & ab aliis avertere. Porrò etiam in *eodem Tractatu* legimus, quòd Angelus iſte ſomniorum præſes faciat, ut ſomniator percipiat futura ſecundùm modum & diſpoſitionem ſuæ naturæ & juxta ordinem exceſſus, & receſſus temporis actorum. Concludimus igitur ex his, quòd verum ſomnium ſit quaſi verbum à Deo prolatum, quod ipſe priùs Angelo oſtendit, efficiens, ut ille ſciat non modo ſomnium, ſed etiam ejus expoſitionem & radicē, quam non ſolet Angelus transferre ad alium ſenſum, nec mutat de ſua natura in aliam: ſed ſicuti res in ſua natura eveniet, ita eam homini oſtendit. Hujus rei exempla varia ex ſacris literis adducemus: *Geneſ.* 31. 10. *Levavi oculos meos, & vidi in ſomniis aſcendentes mares ſuper fœminas, &c. Dixitq́; Angelus Dei ad me; Jacob leva oculos, & vide univerſos maſculos aſcendentes ſuper fœminas, varios, maculoſos atque reſperſos; Vidi omnia, quæ tibi fecit Laban &c.* In quo ſomnio Angelus admonet Jacobum, quid ſit faciendum: Et *Matth.* 2. 19. *Defuncto autem Herode, ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis Joſepho in AEgypto dicens: Surge & accipe puerum & matrē ejus, & vade in terram Iſraël: defuncti enim ſunt qui quærebant animam pueri, &c.* Similiter Angelus anteà ei eodem capite 13 in ſomnio viſus eſt, eum admonens, ut in Ægyptum fugeret. Porrò etiam infinitos alios Bibliorum locos hîc allegare poſſemus, ſed brevitatis cauſa eos omittendos eſſe cenſemus. Sciendum autem eſt, quòd *duo* ſint *horum ſomniorum genera*: quorum *aliud* eſt *ſpeculativum*, & verè planeque ſignificativum, prout res futura eveniet, quemadmodum in præmiſſis explicatum eſt; aliud verò *allegoricum* & ænigmaticum, quo per rem unam ſignificatur res altera: Hoc modo perhibetur Deus eſſe allocutus Prophetas ſuos juxta illud, *Num* 12. 6. *Prophetis Deus Jehova aut per viſionem ſeipſum notum facit, aut per ſomnium eos alloquitur: At non ſic Moyſes: nam in os alloquitur Jehova eum, & palàm oſtendit, non quidem ænigmatibus.* Sic etiam videmus, omnes ferè prophetias more ænigmatico Prophetis per ſomnia aut viſiones eſſe commiſſas; Similiter videmus *ſomnium illud Pharaonis* ænigmaticum fuiſſe, & expoſitione Joſephi eguiſſe, *Gen.* 41. *Duo etiam ſomnia Nabuchodonoſoris* regis parabolica & tecta Danielis, viri divino Spiritu afflati opē & expoſitionē requirebant, *Dan.* 2 & 4. Similiterque *Danielis ſomnium cap.* 7. expreſſum: *Videbam in viſione mea noctu, & ecce quatuor venti cœli pugnabant in mari magno, & quatuor beſtiæ grandes aſcendebant, &c.* Ænigmatica enim hæc erat de quatuor regnis ſeu Monarchiis in terra exurgentibus oratio; quod quidem ænigma Angelus explicavit: Sic etiam *viſio de pugna inter arietem & hircum, cap.* 8. atque ſic in cæteris. Cæterùm veteres dividunt *ſomnium verum in quatuor ſpecies*, quarum *una* eſt *ſomnium matutinum*, quod

fit

fit inter somnum & vigiliam: Hujusmodi erat *somnium* illud *Samuelis*, 1. *Sam* 3. 4. in quo ipse inter somnum & vigiliam, audivit Jehovam vocantem, existimans eam esse vocem Elis, & quidem etiam tertia vice subalternatim: *Aliud somnium* est, *quod quis videt de altero*, quale erat *somnium Nathanis* Prophetæ de Davide 1 *Chron* 17. 3. Sic etiam in historiis Romanis legimus, quòd *Augusti Medicus* vitam domini sui in tempora languentis morbo præservaverit admonendo eum, ut in prælium die sequenti contra *M. Antonium* exiret, quòd ni fecisset à Bruti & Cassii militibus, ejus tentoria invadentibus, cum reliquis inibi inventis fuisset trucidatus, ut *Valerius Maximus* testatur. *Tertia* somnii *species* est illa, cujus interpretatio ipsi somniatori per visionem nocturnam ostenditur: sic *Nabuchodonosoris* somnium, quod neque sapientes, neque magi, neque arioli, neque aruspices explicare potuerunt, Danieli per visionem de nocte est revelatum. *Dani.* 2. 19. *Quarta somnii veri species* est, in qua idem, quod anteà in somnio occurrit, iterum repetitur: Sic *postremum Pharaonis somnium* de septem spicis plenis atque formosis, & de septem aliis tenuibus & uredine percussis confirmabat priùs somnium de septem bobus pulchris & crassis, & de septem aliis fœdis ac macie confectis. Nam utrumque somnium idem significabat, *Genes.* 41. Atque hîc circa somniorum judicium observare debemus, quòd, *ubi somnium præcedens somnio alio sequenti confirmatur, ibi optimum exstet veritatis indicium.*

CAP. III.

De somniis naturali, diabolico & vano, quæ à Deo non sunt, & per consequens à veritate aberrant.

SOmnium, *quod naturaliter fit, accidit duobus modis*, videlicet *vel* cùm somnians est in naturali sua dispositione, atque tùm solent in somnio occurrere ea, quæ acta aut facta, aut dicta fuerunt, atque ita quis de nocte videt in somnio ea, quæ die præcedenti fecit: Cujus ratio hæc est, quòd mens solicita offert animæ cogitanda, & per imaginationem quandam realiter quasi videnda ea, quæ vel vidit, vel audivit, vel etiam proposuit sibi die præcedenti: *vel* accidit tale somniũ, cùm ille, qui dormit, præternaturaliter morbo afficitur, atque ita somniat nonnunquam de rebus, quas vehementer exoptavit, vel quas anteà animo impressit. *Somnium* etiam *diabolicum*, quamvis inter metaphysica & supernaturalia numerari possit, attamen, quoniam interdum præstigiis contaminatur, & quandoque veritate mixtum est, ideò per se, & in sua natura illud hîc collocavimus: Sicitaque agit nonnunquam Diabolus in somno, ut fallacia & fraudulenta somnia excitet, quibus generi humano insidietur, & faciliùs imponat: etenim duplici modo per istiusmodi somnia homines illudere solet: aut scilicet insidiis desperationis aut voluptatis illecebris. *Ultimum somniorum genus vanum* dicitur & inane, in quo nihil ad Diaboli insidias vel ad rei futuræ veritatem spectans reperitur. Cæterùm hoc ipsum videtur somniantis mor adventitio contingere: solet enim hoc somnii genus vel in sanitate, vel in morbo accidere: *in sanitate*, nẽpe propter crapulam ex cibis & potionibus simul commixtis, & vapores sursum in caput mittentibus, qui varias meteororum species in phantasia effingentes, producunt vanas imagines: *in morbo* autem propter validam specierum impressionem in phantasia, atque ita in somnio occurrunt res ille, quæ nec sunt, nec unquam

unquam ſuerunt,ut in Melancholia & phrenitide affectis ſæpiſſimè contingit: Similiter etiã intra ſanitatis limites exiſtens ſomniator,ppter dominiũ alicujus ex quatuor humoribus naturalibus,res varias,ſed inanes ac vanas in ſomnio videt:verbi gratiâ,ſomniator *ſanguineus*,de rebus rubicundis,aëriis,de epulis,muſica , amore,feſtivitate, atque jucunditate ſomniare ſolet,quia talis humor naturaliter inclinat homines ad res illas; Similiter *bilioſus* res flavas & ignitas,rixas,bellum,arma,contentiones, iracundiam & fervorem in ſomniis à ſola talis humoris prædominatione videre ſolet;uti & *phlegmaticus* res albas cernit,& circa aquas,& res ad aquam pertinentes,ut naves,piſces,nautas,navigationem,& hujuſmodi alia verſatur, atque ſic itidem *melancholia* nigredinem conſpicit in ſomniis, & terribilia ac horrenda videt, viſionumque tremendarum horrore percutitur,quæ quidem omnia nihil ſunt aliud,quàm imaginationes & res merè inanes.

CAP. IV.

De præparatione ſomniatori veritatem ſomnianti neceſſaria.

Ut ſomniator vera ſomnia videat, hæ proprietates *requiruntur*, videlicet.

- *Mentis rectificatio per preces & orationes.*
- *Animæ purgatio à pollutionibus & perturbationibus*
  - Imaginationis.
  - Senſuum.
  - Carnis.
- *Corporis ſomniatoris in dormiendo diſpoſitio ſeu ſitus:* cùm alius procumbat
  - Supinus.
  - In latus dextrum.
  - In latus ſiniſtrum.
  - Pronus ſeu in ventrem & faciem.
- *Cubiculi & exteriorum, circa ſomniatorem* ad viſionem divinam ſuſcipiendam *accommodatio.*
- *Tempus magis proprium atque commodum*, quo ſomniator ſomnia videat.

Abdala Arabs dicit,quod,*cùm quis videt ſomnium ſeu viſionem in ſomnio,hæc operatio à fortitudine imaginationis procedat,quæ tunc fortior eſſe dicitur,cùm intellectus radiis eſt illuſtrior,& à ſenſuum præſtigiis liberior.* At verò concludit, quòd *ſomnia vera intelligere ſit à fortitudine mentis ſive intellectus agentis:* Ex quibus conſtat, quod ſi intellectus & ratio humana nimio carnis & ſenſuum commercio obruatur & ſopiatur, aut ſpiritus imaginativus ſive phantaſticus, rudis atque impolitus relinquatur; tunc nequeat, recipere empyreos intellectus radios, imagines ſque ſpirituum ejus ideales, aut quòd etiam, ſi illa recipiat planè tamen ſit inutilis ad ea retinenda & percipienda. Quare neceſſarium eſt ei, qui vera ſomnia recipere percipereq; avet,ut imaginationem ſuam à maculis ſenſuum carnis & mundi immunem ac puram ſervet,& diligenter caveat ac attendat,ne pertur-

perturbationibus aut negotiis mundanis eo tempore distrahatur, quo somniare cupit: hujusmodi, inquam, spiritus vaticinio aptissimus est censendus, quia magis rationi & intellectui adhæret, quàm sensui: Unde fit, ut hic spiritus sit omnium idolorum à rebus undique manantium speculum politissimum atque clarissimum, splendorem mentis & intellectus non aliter recipiens, quàm luminis visibilis & materialis capax erat, dum sensibus cohærebat: Hic, inquam, spiritus in sensibus & exterioribus occupatus, potest res percipere, quoad conspectum materiæ, ita ut præter aut ultra visibile objectum nihil conspicere queat: at verò si circa spiritualia versetur, recipiendo essentiam radiorum invisibilium intellectus, res omnes intuebitur, nihilque in universo mundo ei occultabitur, si modò voluntati divinæ id consentiat. Cùm igitur aliquis ad veram per somnium divinationem se vult accingere, sit corpore & animo sanus nec gravatus cibo aut potu, neque etiam inopiâ aut tristitiâ laboret, & à vitiis Spiritui sancto infestissimis sit immunis, castè lectum petat, atque, ut verbo uno dicam, ab omni cogitatione noxia sit anima ejus pura, munda atque soluta: quibus præviis, Angelus mediante Spiritu, nobis veritatem denunciabit, & mens humana micantes ac refulgentes à mentibus supercœlestibus in se recipiet radios & effigies, quæ in phantasticum spiritum politum, tanquam in speculum divinum, visiones, quas in Spiritu divino cernit, effieaciter imprimet, ita ut istud speculum radiis divinis jam rectificatum atque illuminatum omni vulgari intellectus indagatione rationisque discursu longè certiùs, clariùs atque efficaciùs sit res futuras sapienti somniatori præsentaturum, & ostensurum à Jehova somniorum verorum revelatione. Inprimis igitur ad tantam gratiam obtinendam necessarium erit somniatori, ut *precibus & orationibus sese Deo commendet*: Nam ipsi quoque Philosophi videntur in eo consentire, quòd si quis ad somnum se componat sine precibus ardentibus, quibus sese Deo commendet, omninò inefficax ei sit somnium: quippe quod virtute orationis radii animæ facillimè ad cœlum spirituale penetrant, sine cujus spiritu & lumine res futuras spiritualiter cernere non possumus. Hinc, inquit *David, Psalm.* 141. 2. *statuatur oratio mea, ut suffitus coram te, elatio manuum mearum, ut munus vespertinum, &c.* Et *Proverb.* 15 8. *Oratio rectorum accepta est Deo*; Et iterum, *Orationem justorum exaudit Jehova*: Ibid. 19. Tàm efficax enim est oratio, ut magnetica spiritus precantis virtute Spiritus divinus à superioribus ad inferiora attrahatur, & spiritui precantis uniatur; qua quidem unione Spiritus divinus vehit spiritum humanum in spiritum empyreum; in cujus medio tanquam in speculo politissimo, ubi nullum fictum vel mendacium invenitur, cujusque rei veritas conspicitur. Hac ergo via rectificabitur anima à sua sorde sensuali & phantastica, ita ut ad cœlum veritatis, in quo veræ rerum ideæ cernuntur, licet radicaliter in corpore maneat, attolli & elevari queat: Sic etiam lumen candelæ radiis suis solet rem per multa miliaria distantem contingere, & ut candela, quò major est ejus flamma, vel quò majus elychnium ejus accensum, eò remotius per aërem medium penetrare cernitur, ita quoque similiter si splendor divinus flammæ in candela assimilatus, & spiritus cœli empyrei, elychnio comparatus, cum flamma & spiritu animæ conjungatur, reddit animam humanam omnium rerum capacem, adeò quidem, ut etiam usque ad mundi peripheriam prospiciat, & ipsum Deum speculetur ac contempletur.

Quod autem attinet ad *dispositionem corporis* somniatoris, sciendum est, *quatuor esse dormiendi modos:* cùm aliqui jaceant supini seu resupini, ut scilicet oculis & cordibus intenti à Creatore prophetiæ donum expectent: *Alii* inter dormiendum dextræ parti seu dextro lateri incumbunt ad laudandum creatorem suum & animalium universorum, & ut videant veritatem à Deo procedentem; Tali modo procumbere consueverunt Prophetæ & justi, quando somniare voluerunt: *Alii* insistunt lateri sinistro, quando dormiunt, ut digeratur cibus & gaudio anima perfundatur, ut in *Tractatu Salomoni attributo* legimus: licet nos cum medicis in eo convenientes, statuamus meliorem digestionem m: jusque animo solatium conferri, si quis in dextrum, quàm si in sinistrum latus dormiens inclinet; attamen hoc casu nonnunquam obveniunt somnia inania ex poculis & esculentis provenientia, quæ fallacia sunt inefficacia & vana: *Alii* denique proni seu facie ventreque deorsum positis, dormire solent: Atque tales *somniatores diabolici nuncupantur*, quia deorsum versus tenebrarum regionem prospiciendo Deum rectè contemplari, non possunt. Porrò etiam jubent in magia peritissimi quique, ut *cubiculum quoque & externa somniatoris coaptentur*, quo ad visionis divinæ effectum, non modò internum suum, sed etiam externum accommodet; Volens ergo divina suscipere somnia sit corpore bene dispositus, & cerebro à vaporibus, animoque à perturbationibus & curis immunis, eoque die abstineat à cœna, ne inebriari possit: Cubiculum etiam in quo quis somniare constituit, debet esse mundum, nitidum atque sacratum, in quo facto suffitu, unctisque temporibus & obvinctis, secundùm Magorum institutionem, digitis somniorum annulis, suppositaque capiti cœlesti imagine & sacra charta, somniator, invocato sacris orationibus numine, lectum petat, intenta cogitatione & respectu habito ad rem, quam scire desiderat, sic enim verissima, & certa, somnia mentis spiritusque intellectualis illuminatione præeunte, videbit. Hæc est magorum veterum opinio, quamvis nos sacris Scripturis adhærendo, sine hisce magorum ceremoniis nos more Patriarcharum & Prophetarum Dei ad verorum somniorum mysteria pertingere posse putemus. *Tempus* denique magis ad hoc opus consentaneum est *nocturnum*, quando sensus à vagis objectis & erroribus diurnis, vanisque affectibus liberati sunt, nec metus animum pulsat: Hoc etiam multis sacrorum Bibliorum locis confirmatur; Sic dicitur, *Gen.* 15.12. *Fuit autem condito jam Sole, cum cæca nox esset, ut ecce, furnus appareret fumans*, &c. Sic *Gen.* 40.5. *Videbant ambo somnium nocte una*, &c. Sic *Jud.* 7.9. *Eadem nocte dixit dominus ad eum: surge & descende ad castra*, &c. Atque ita in multis aliis. Unde percipitur, quod nox sit optimum & maximè commodum somniorum tempus; utpote, in quo Spiritus propheticus magis aptè & propriè agit in hominibus propter rationem & dispositionem rerum præallegatarum.

CAP. V.

De rebus sedulò considerandis post somnii aut visionis apparitionem.

SI quis spiritu prophetico non ornatus somnium somniaverit, ita ut necesse sit ei aliis illud ad explorandam veram ejus significationem revelare, hunc velim, ex consilio nonnullorum in somniis expertorum, *inprimis* istud observa-

re,

re,ut *somnium suum aperiat doctus*,& in somniorum veritate expertis,aut cuidam amico suo fideli & benevolo,qui,quod bonum est pro posse suo præsagiat: Caveat igitur,ne ulla ratione illud aperiat inimico suo,aut veritatis somniorum ignaro,aut mulieri impudenti seu inverecundæ: quia *certum, & multis exemplis comprobatum,quòd somnii eventus primæ ejus expositioni soleat respondere:* Narrat etiam somniator quidam,de muliere aliqua historiam hoc idem confirmantem, quippe dicit ei tribus diversis vicibus, idem idemque somnium occurrisse: Hæc igitur primis duabus vicibus somniorum peritum adiit,petens somnii sui expositionem & felicem experta est eventum; Tandem autem tertia & ultima vice aperuit somnium istud cuidam mulieri somniorum penitus imperitæ;& eventus confirmavit tum quoque mulieris illius ignaræ & de veritate somniorum malè informatæ,quæ contrario modo fuerat illud interpretata,quàm anteà fecerat,harum rerum peritus: quocirca hæc ipsa,quæ somnium istud viderat, sperans adhuc futurum, ut meliùs quoddam omen audiret ex perito illo, quem duabus vicibus prioribus consuluerat,iteratò illum adiit,ejus interpretationem petens;cui ille,*Heu tibi mulieri,revelasti hoc alii priusquam mihi?* Fatetur illa se patefeciisse cuidam mulieri,quam in itinere obviam habuerat: Quo audito, non possum,inquit ille,mutare interpretationem neque ejus effectum,&c. *Secundò* notandum est,quòd *somnii malitia possit virtute precum & orationum piarum averti:* Unde monent sapientes,ut,si quis videat in somno visionem,minus sibi placentem,tùm conjiciens aut convertens sese in aliud latus aut brachium, tribus vicibus ad sinistram expuat, & hunc in modum precetur. *Munio me cum Domino meo Jesu, cum Moyse & Abraham, ut malignitas somnii, quàm vidi in visione mea,mihi non noceat in lege mea nec in seculo meo,& in vita mea,non alius Deus præter te, Deus omnium cœlestium,terrestrium & inferorum & Deus omnium creaturarum sapiens præteritorum,præsentium & futurorum; Munio me cum Deo glorioso & excelso cum quo muniverunt se Angeli & Prophetæ quatenus à malignitate,quam vidi in somno meo, non accidit mihi aliquid mali.* Nota *denique*,quòd *vix somnium ullum reperiatur,in quo non aliquid occurrat inane*, sicuti videmus, quòd nullum sit frumentum sine paleis aut zizaniis. Id sanè; quod confirmat etiam ipsum somnium Josephi Patriarchæ,quippe quod explicans pater ejus Jacob inquit: *quid sibi vult somnium quod vidisti? Num ego & mater tua & fratres tui adorabimus te super terram?* Etenim hoc ipsum in matre ejus,utpote quæ ante istius somnii effectum mortua fuit,finem & effectum non est consecutum.

CAP. VI.

Historiæ nonnullæ somniorum cum eorum expositionibus, tam ex Scripturis sacris, quàm ex aliis fide dignis auctoribus desumptæ.

HAbemus historias & exempla quàm plurima,miraculosos somniorum verorum effectus comprobantia, tàm in literis sacris,quàm in fide dignis historiographorum scriptis nobis proposita, quæ quidem, si rectè perpenderimus, percipiemus, mirificam in vera somniorum cognitione scientiam & arcanum delitescere; ut igitur à sacris scripturis incipiamus, diligenter consideranda sunt hæc loca sequentia; videlicet *Somnium Josephi de dominio ejus super*

fratres, Geneſ. 37. 8. *Somnium pincernæ & piſtoris Pharaonis*, Geneſ. 40. 5 *Jacobi de pecoribus*, Geneſ. 31. 10. *Labani cum apparitione Dei*, Geneſ. 31. 24. *Jacobi de ſcala*, Geneſ. 28. 12. *Pharaonis de vaccis*, Geneſ. 41. 1. Aliud *de ſpicis*, ibid. 5. *Abrahami illud*, fuit, *condito jam ſole cum cæca nox eſſet, ut ecce fumus appareret fumans*, &c. Geneſ. 15. 12. *Samuelis*, 1. Samuel. 3. 27. *Salomonis*, in quo ſapientiam à Jehova obtinuit, 3. Reg. 3. *Nathanis* Prophetæ, 1. Chrō. 17. 3. *Micaihu, vidi Jehovā ſedentē*, &c. 2. Chron. 18. 18. *Nabuchodonoſoris*, Daniel. 2. *Gedeon: Eadem nocte dixit Dominus ad eum ſurge*, Jud. 7. *Daniel* 2. 9. *Joſephi mariti Mariæ*, Matth. 2. & alia permulta quæ hic recenſere longum foret. Sic etiam ex hiſtoriis vulgaribus percipimus quòd *Hannibali Carthaginenſi* Angelus in ſpecie infantis apparens prædixerit futuram Italiæ ruinam & quòd *Alexāder* Macedoniæ Rex in ſomnio viderit, *Caſſandri* manus ſibi eſſe venenoſas ac lethales, prout etiam poculo venenato tandem fuit extinctus: Poëta *Simonides* cùm humaniter & religiosè ſepeliverat hominem quendam mortuum ſine ſepultura ejectum in portu maris, vidit ſequenti nocte per ſomnium, iſtius ſepulti ſpiritum, admonentem ipſum, ne die ſequenti cum cæteris iter facturis navem conſcenderet, futurum enim ut periculoſum & lethale foret illius diei iter: Qua quidem ſpiritus prædictione perterritus Poëta illa die quievit, nec mari ſe committere voluit. Accidit igitur, ut deinceps eodem illo die navis iſta, qua per mare iter facere Poëta die præcedente conſtituerat, cum omnibus, qui eam conſcenderant tempeſtatis inclementiâ & undarum violentiâ ſubmerſa ſit, & funditus perdita: *Cræſus* quoque in ſomnio prævidit filii ſui *Attis* exitium & funera, nec potuit fatis ulla aſtutia aut ſolertia reſiſtere: Sic ſomnium *Aſtyagis* præmonuit eum de nepote ex filia, autore futuro depoſitionis ejus in Regno: *Alcibiades* ſomniavit, ſe laciniis & amiculo ſeu palliolo amatricis ſeu amicæ coopertum eſſe, id ſanè quod evenit etiam, ſed longè aliter, quàm ipſe ſperaverat: Nam à militibus *Pharnabazi* interfectus tandem per amicam ſuam charam palliaſtro ejus perhibetur obtectus: *Attila* faſſus eſt ſe vidiſſe viros duos, manibus ſuis tenentes ſtrictos gladios, & capiti ſuo ſupereminentes, ac minantes mortem, niſi parceret Leoni Pontifici: *Dario* Perſarum Regi imminentium malorum divinatio duplici ſomnio fuit præſentata; Namque viſa eſt ei phalanx Macedonica proprio igne depaſci, & deinde per quietem vidit, ad ſe adduci Alexandrum eo habitu, quo ipſe rex ſalutatus fuerat, & equo vectum per Babylonem, ac de repente cum ipſo equo ex oculis ſuis ſubductum: Quæ equidem fuit divinatio præſagientis animi, unde poſteà etiam Perſæ terra mariſque fuerunt victi. Infinita denique in mundo extant ſomniorum veridicorum exempla, quæ omnia impoſſibile eſt hoc loco adducere, quorum alia res directò & apertè, uti eveniunt, declarant, alia verò ænigmatico & parabolico modo accidentia futura præſentant, ita tamen, ut exitus & eventus eorum certiſſimè & ineffabiliter ſequatur.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIO II.

De animæ intellectualis scientia seu Geomantia hominibus appropriata, quorum radii intellectuales extrinsecus, hoc est, circa negotia mundana versantes, & à centro dissipati in centrum recolliguntur.

Libro unico comprehensa.

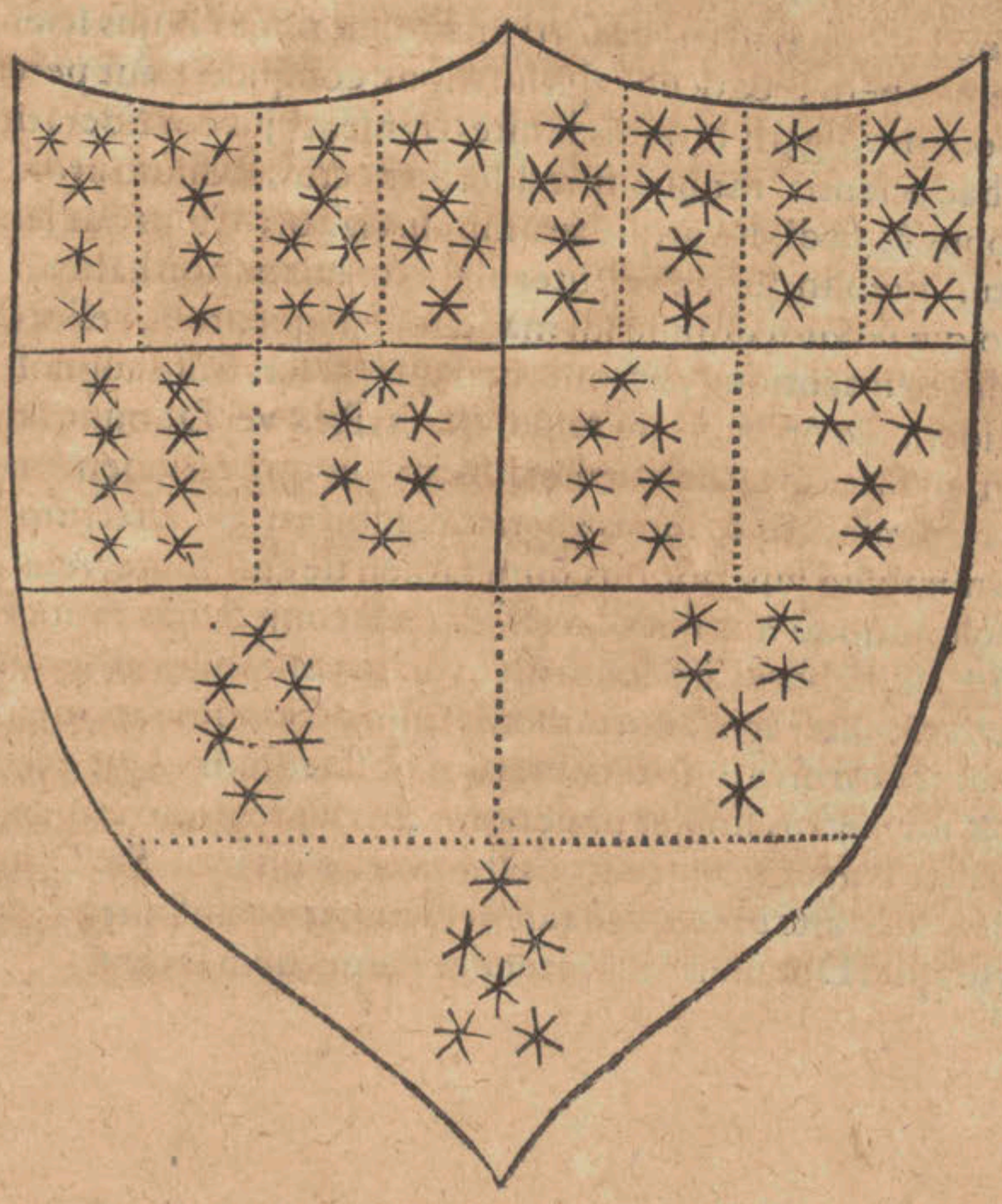

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIO II.

De intellectus scientia seu Geomantia.

CAP. I.

Quòd scientia geomantica sit verus animæ intellectualis actus.

QUAMVIS in technica Macrocosmi historia, de Geomantiæ proprietate, & de oriente ex ea divinatione locuti simus, hîc tamen de ejus essentia non inconvenienter agi posse existimamus, & sanè, ipsam esse veram animæ humanæ scientiam, rationibus satis probabilibus apertè demonstrabimus: nam si hujus scientiæ originem consideraverimus, utiq; percipiemus, ipsam esse scientiam valdè occultam & internam: Unde fit, ut homines vulgares & sensuum vestigiis solummodò insistentes blaterare soleant, hanc artem esse duntaxat accidentalem, stultam & inanem, nec quicquam, virtutis in se habere, & quidem mirum id non erit sedulò & diligenter rem considerantibus, si sensibiles, imò verò imaginatione forti præditi homines hujus scientiæ arcanæ rationem capere, & oculis spiritualibus conspicere aut percipere nequeant, cùm etiam vulgaris rationis limites transeat ejus consideratio. Nam si conemur in hac scientia rationem reddere effectus, arduum profectò & difficile erit id opus, & tædiosus atque ærumnosus labor; Cujus quidem rei ratio est in promptu. Etenim quis, & vel inter plebejos etiam, non haberet illum pro stulto & vano, qui servum domini sui mandata exequentem, vellet de secreto domini consilio & intentione percontari, eaque ex servo illo cognoscere & explorare, siquidem ille protinus ita responderet; Rex vel Dominus meus solet hoc vel illud mandare; ita tamen, ut non itidem quoque rationem mandati suis executoribus seu ministris & servis aperiat & indicet. Sic affectum vitæ accipimus modo mirabilià superioribus, dum tamen de ejus fonte, vehiculo & ratione solent solummodò homines ab effectu per conjecturas ratiocinari, nihil verò certi scire aut habere: Sic etiam mens divina mirabiles in homine producit effectus & mirabiliter agit, dum tamen harum actionum rationem rectè cognoscere prohibet carnis atque tenebrarum obstaculum: Agit ergo mens in intellectum, & intellectus implet patienter actus sui regis, ac tamen delitescit causa principalis in mentis centro, hoc est, in verbo divino. Sic Dominus tradit pecunias servo suo, ut curet eas ad talem civitatem transportari: nec tamen intelligit servus, quid Dominus suus intendat tali pecunia facere, quoniam id latet

latet in animo Domini: Tunc intellectus & ratio impellit imaginationem, ut ferat atque portet impressiones sui Regis, nempe mentis. Sic servus ponit pecunias domini sui in currum sive plaustrum, ut illud vehiculi loco interviat. Denique imaginatio hanc mentis voluntatem sensibus commendat, ut ipsi trahant ejus onera in mundum visibilem; Atque sic etiam equi solent trahere currum vel plaustrum in civitatem destinatam: Interim tamen ratio aut imaginatio aut sensus non magis intelligit intentionem mentis, quàm servus aut plaustrum, aut equi percipiunt secretam & occultam Domini sui voluntatem. Attamen melius potest ratio humana conjecturare, quàm imaginatio aut sensus, quemadmodum etiam servo quodammodò licet imaginari & conjecturâ assequi conceptionem domini sui, licet nihil certi habeat. Ex his igitur evidens est, quòd sicuti Deum cognoscere non possumus, nisi à posteriori, ita quoque non licet mentem aut ejus actus rationem percipere aut intelligere, nisi ab effectu. Cæterùm ab effectu exploraverunt Artistæ scientiam illam esse veram & admirabilem quatenus per eam circa res futuras ac præsentes etiam & præteritas incognitas, admiranda divino more peregerunt. Exitus igitur solet rei perfectionem arguere. At verò si curiosius perquirendo stulti velint ad hujus actus centrum, hoc est, ad unitatem & ipsius mentis punctum penetrare, operam equidem & oleum perdent: quoniam ultra rationis & intellectus gradum existit, ad quem nemo unquam, nisi corporale exuat habitaculum pertingere potest: sufficit igitur, ut Monachum per habitum, & rem per suum effectum cognoscamus: Sic itaque divina est hæc sententia, quoniam divinare facit, Prophetiæ proxima, quoniam per eam mens, propria sua virtute præstat illud, licet debiliter, quod alias præstare solet (sed magis potenter & apertè propter multitudinem radiorum superiorum simul unitorum) unita & conjuncta cum mente divina: Et proinde, debito modo consideratis illis, videmus quòd mens humana sit de eadem essentia, cujus est mens divina, siquidem idem præstare solet in virtute minori, quod illa præstat in majori: Nam major vis majorem producit effectum, & per consequens etiam minor minorem. Mens ergo in homine per se sine radiorum divinorum additione, si modò præservetur à corporis & carnis nocumentis, & tenebris non obfuscetur, aut sensuum illecebris non afficiatur, potest vim suam propheticam in effectum sensibilem effundere, atque mirabilia præstare, cujus quidem effectus rationem non magis possibile est reddere, quàm possibile est ipsius Prophetiæ rationem agnoscere.

CAP. II.

Cur Geomantia habeatur apud ignaros pro scientia absurda & ridicula.

SOlent ignorantes hanc animæ scientiam ideò absurdam & ridiculam æstimare, quoniam ex punctis ut plurimum, adventitio manus motu factis, eam effluere & provenire putant, adeoque per consequens nihil perfectionis, nihilque certi ex ea promanare dicunt: Sed possent etiam sapientes & docti, ac periti illis eodem modo respondere, nihil certi, aut constantis resolutionis esse in hominis mente, hanc vel illam rem exequi, aut hunc vel illum locum tali die petere constituente, & tamen quod hominis mens ita secum constituit, illud sine impedimento

pedimento perficit homo. Tali itaque ratione etiam licet motus manus, certo ſuo numero & proportione diſpoſitioni mentis correſpondentia puncta conſtituens, nihil in prima punctorum projectione agere videatur, multa tamen ſub punctorum copia deliteſcunt occulta: videlicet ipſa animæ prædictio, vehiculis Microcoſmi æthereis & elementaribus, vecta, quatenus ſcilicet duodecim ſigna, ſeptem planetæ & quatuor elementa, ac eorum virtutes ſub talibus punctis abſconduntur: Namque ut mens & intellectus in hominem deſcendere non potuit, abſque prædictis Macrocoſmi vehiculis, ſic etiam nihil reale & eſſentiale procedit à mente, tanquam origine, niſi illud tranſeat per hæc media. Non eſt ergo accidentalis hic motus, quatenus ab anima humana procedit, quę eſt completa hominis eſſentia, & eſſentialiter ac per ſe agit, niſi impediatur accidentibus carnis & ſenſuum. Sic etiam dicimus naturam mineralem plumbi & ferri tendere in ſua eſſentia ad naturam auri: ſed accidentibus, hoc eſt, ſulphure impuro impeditur, ita ut ad metam naturæ præpoſitam pertingere non poſſit. Atqui replicabunt imperiti, talia impedimenta ſemper accidere corpori, propter carnis immunditiem & tenebrarum errorem. Hoc ergo iis concedimus, quòd, quò magis radii mentis per inquinamenta corporis in ſuo motu impediuntur, eò magis debilitetur ejus actionis effectus: quemadmodum videmus, quòd interpoſita nube inter oculum noſtrum & radio ſolares, radii iſti ad viſum noſtrum penetrare non poſſunt, unde & eorum effectus manifeſti tolluntur. Sic etiam propter corporis & carnis fortitudinem in natura tenebrarum, imaginatio nubibus materiæ fictis ita impletur, ut radii mentis, quoad corpus, impediantur: Unde fit, ut ad ſenſus, prout ſunt, tranſire non poſſint. Quamobrem neceſſe erit, ut corpus pro poſſe rectificetur, abſtinentia quolibet modo accepta ſubtilietur ac temperetur, & ut carnis ſuperbia dejiciatur, animæque medii radii paſſim diſtracti ad centrum contrahantur, adeoque univerſus homo tàm externus quàm internus ad ſimplicitatis naturam ſe convertat, & compoſitionem ac multitudinem negligat, atque odio habeat. Ita demum ille ad opera non accidentalia, ſed eſſentialia producenda virtute actus ipſius mentis humanæ optimè præparabitur.

CAP. III.

Quomodò homo Geomanticus ſe diſponere & præparare debeat, ut mentis ejus intentiones clarè emittantur, & cum ſenſibus mediante ratione uniantur.

QUoniam beneficio ſenſus puncta Geomantica videntur & porro eadem in cœleſtibus ac elementis comparantur virture phantaſiæ, atque demum ipſa vis occulta, tum horum punctorum, tum etiam ortarum ex illis figurarum procedit à validitate intellectus tam agentis, quàm patientis, & per conſequens à mente, tanquam à termino à quo, ſequitur exinde corpus humanum ita regulandum & gubernandum eſſe, ne ejus pars magis intellectualis nimio carnis commercio demergatur, ſive aſſopiatur, & ne ſpiritus imaginativus aut phantaſticus reddatur hebes ac impolitus. Sit ergo ſpiritus phantaſticus antequã ad hoc opus accedatur, mũdus, purus, in concuſſus, & curis minimè perturbatus, ut dignus efficiatur, cui mens atq; intellectus præſideat & innoteſcat. Nãtalis ſpiritus vaticinio aptiſſimus lumen radiorum mentis abſque omni impedimento

mento recipiet veritatisque objecta mystico modo, tanquam in speculo depinget, facietque sensum & motum corporis exactè & ad amussim eò pergere, quò tendit ipsius mentis effectus. Cùm igitur jam sumus corpore incolumes & sani, nec animo perturbati, non gravati cibis aut poculis, non laborantes inopiâ aut paupertate, nullisque libidinis aut iracundiæ vitiis offensi, in hanc vaticinii aream ingrediamur. Spiritum quoque suum ille, qui hac arte uti vult, purum conservet, tùm meditatione tranquilla & religiosa, rùm per victum moderatum & secundùm naturam temperatum: Hac enim præparatione opus est ei, qui de rebus futuris vera præsagire vel per artem Geomanticam, vel qua alia ratione cupit, utpote sine qua nemo verus vates evadere potest: Nam qui spiritu phantastico languet, optatum finem, non assequetur, sed confusè & indiscretè judicabit: sic etiam, quando crapula vinoque repleti sumus, spiritus noster imaginativus noxiis vaporibus quasi submersus, abscondit & depravat gloriam ac veritatem radiorum mentis, non aliter quàm nubes spissa aut terra in aëris regione mediam elevata avertit gloriam Solis ab oculis intuentis, & radiorum ejus refractionem gignit seu inducit. Unde falsa pro veris occurrent, & ipsa nubis portio Soli objecta in iridem seu substantiam multicolorem mutata videbitur, multaque in aëre phantasmata apparebunt, quæ talia, qualia apparent, non sunt. Hinc fertur, quòd *Amphiaraus* Vates, ut testatur *Philostratus*, jusserit Vatem, de rebus futuris divinare, atque oracula Dei vel mentis recipere volentem, abstinere à cibo & vino per integrum diem, imò verò etiam per triduum, siquidem convenienter id fieri possit. Sic legimus, quòd *Esdras & Daniel*, imò etiam ipse *Moyses*, antequam ad Deum accesserunt, triduo abstinuerint ab uxoribus, & vestimenta sua laverint: adeoque fecerunt id omne, ex mandato ipsius Dei, de quo legitur *Exod.* 19. *& Ezech.* 44. Atque ita etiam oportet eum, qui in hac divinandi specie fideliter versari desiderat, non coitu carnali, sed spirituali copulatione oblectari, non vino, sed illustrante mentis latice inebriari, non divitiis mundanis, sed infinita intellectus divini affluentia exuberare, non crapula, sed cibo spirituali impleri. *In vetere quodam manuscripto Gallico de Geomantiæ arcanis* inveni superiorum confirmationem in hæc verba sequentia: *Priusquam ad punctorum Geomanticorum projectionem perveniatis, intelligere vos velim, ea in projectione non esse numeranda. Etenim si id feceritis, nihil boni aut proficui inde provenit, quippe quòd hæc est scientia super animam fundata, & proinde sit punctorum numerus in voluntate animæ, ac nequaquam instituatur secundùm sensuum tuorum appetitum. Sic itaque convenit ei, qui hoc opus aggreditur, ut nihil incipiat, nisi cor ejus bene disponatur, & conscientia integra ac sana fruatur, neque etiam sit ejus spiritus vel anima ullis perturbationibus vexata, adeoque etiam, ne optet quidem deteriora alteri, quàm sibi: Atque tandem hoc modo præparatus in Deo scientiarum magistro confidat, precibusque eum sollicitet, ut virtute istius scientiæ veritatem sibi aperiat; His igitur sedulò peractis, immediatè ad punctorum projectionem & dispositionem procedendum erit*, &c. Hæc ille in quibus ab opinione nostra nullo modo dissentire, sed potiùs è converso exactè cum ea convenire videtur.

CAP. IV.

Quòd non sufficiat ad divinationem in Geomantia, ut corpus & caro bene ordinetur, sed quòd etiam præterea necesse sit, ut radii animæ internæ circa multitudinem versantes in se colligantur.

» UTi vis unita fortitudinem solet inducere, ita quoque ea dispersa parit ingentem debilitatem. Sic videmus, candelæ radios sive flammam in arcta camera miris modis locũ illuminare, quoniã loci augustia cõprimit & contrabit ad invicem radios à flamma emissos, ita ut majorem in illuminatione virtutem habeant; Atqui, si candela illa in locum amplum & spatiosum collocetur, admodum debilitatur & obscuratur ejus lumen, propter radiorum ejus in lato » medio dissipationem. Ita quoque scrubulum unum croci percipimus, intenso modo modo tingere integrum libram aquæ; At verò, si centum libris aquæ indatur vel immittatur idem pondus, pallida erit illa tinctura, nec multùm perceptibilis. Pari itaque ratione etiam anima vitæ humanæ lampas (cujus candelabrum est corpus humanum) si radios suos in hoc vel illo negotio, imò verò in infinitis rebus exterioribus diffundat, verbi gratiâ, in litibus & negotiis forensibus, in arte medica, in cura rei familiaris, in dolore & tristitia ob rem amissam vel amici mortem, in iracundia aut adversitate quadam inopinata, in aliqua arte aut scientia & hujusmodi aliis, aut si etiam concupiscentiæ commercio, ebrietatis vitio, gulæ indulgentiæ, aut aliis carnis illecebris afficiatur, debilis admodum erit parvaque ejus vis & potestas in corporis illuminatione. At verò, si omnes isti animæ radii ab externis negotiis ad internam Microcosmi œconomiam reducantur, & ad suum centrum à multitudine retrahantur, unita erit vis animæ, eaque ratione mirum in modum illuminabitur corpus illud, quod anteà propter radiorum defectum fuit obscurum & tenebrosum, atque ita vis prophetica in homine longè erit efficacior, quàm fuit anteà, adeoque totum quasi hominem internum in sublime corporis non aliter elevabit & cum mente conjunget, quàm ignis artificialis fusi corpus in altum elevare & evehere solet. Attamen hæc expansorum animæ radiorum in unum reductio fieri non potest absque corporis mundificatione, quæ fit modo superiùs allegato. Quare necesse est ante omnia illi, qui veri in Geomantia vatis nomen sibi vendicare appetit, ut anima ejus radios suos passim expansos & dispersos iterum in se convertat & reflectat; quoniam virtus istius scientiæ præcipua consistit in animæ illuminatione, quatenus res veræ in divino ejus lumine, tanquam in veritatis speculo conspiciuntur, conspectæque mystico quodam modo per animæ ad hoc attentæ gubernationem externo intuitu punctis explicantur.

CAP.

CAP. V.

Quòd veri Geomantici actus sit quasi mentis motio in ecstasi, seu potiùs quædam raptus species, in qua fit vaticinium.

UTi raptus in genere dicitur abstractio alienatio, & illustratio mentis humanæ, à Deo immediatè procedens, quâ Prophetia expeditur: sic etiam quædam raptus & ecstasis species ad divinationem per Geomantiam requiritur, quæ non dicitur mentis illuminatio immediatè à Deo prosiliens, sed potiùs expansorum ejus radiorum recollectio, & in locum angustiorem, videlicet in ipsius corporis humani & proprii domicilii sedem congregatio, ut per eos ipsa anima divinatrix simplicem veritatem luculentiùs discernat: Unde ecstasis in hac scientia inprimis requiritur, hoc est, abstractio radiorum mentis ab omnibus rebus sive negotiis exterioribus, ita ut in se contrahantur: Nam ut in raptu magno mentis & animæ radii sursum ad divinam Dei essentiam, sive in mentis mundi regionem attolluntur; sic etiam in hoc raptu minori animæ humanæ radii foris in secus emitti, & passim dispersi ad centrum suum revocantur, & in mentem reflectuntur, atque ita homo, qui anteà propter propriæ lucis suæ diffusionem erat obscurus, jam illuminatur atque glorioſus fit per radiorum expansorum aggregationem. Sic ex virorum doctorum sententia colligimus, quòd tertia creationis die, lucis creatæ radii passim & æqualiter per cœlum dissipati, obscuro modo colluſtrarint universa, ac si tenebræ, cum lumine, vel nox, cum die æqualiter commiscerentur: sed ubi die quarta, omnis illa lux ubique dispersa in corporis solaris centrum magnetica quadam proprietate fuit collecta, ibi productum est glorioſum, illud & digniſſimum luminis specimen in quo Deus ipse tabernaculum suum posuisse dicitur: Videmus etiam in fortificatione seu loco munito, verbi gratiâ, mille militibus instructo, si horum militum pars major, aut victus parandi causâ aut alio quodam conamine exeat, & ultro citroque discurrat, quòd tum munimentum illud debile reddatur, adeòque etiam residuus militum in eo manentium numerus formidoloſus fiat, & animum habeat, minùs præsentem aut confidentem. At verò si illi, qui egressi fuerunt, redeant sani & incolumes, tum illi, qui in propugnaculo fuerant relicti, recipiunt pristinam suam confidentiam & spem suam priorem, omniq; formidine sepoſita, invasiones hostium nullatenus metuunt, quoniam locus ille viris bellicoſis jam optimè est instructus: Hîc igitur eodem modo sese res habet, cum lucidis animæ humanæ radiis: Nam propugnaculum sive locus munitus est corpus humanum: radii autem mentis & animæ mediæ assimilantur militibus, quorum illos, qui è corpore emittuntur, ut versentur circa negotia aliena, comparare possumus militibus extra munimentum huc atque illuc discurrentibus: quorum quidem absentiâ corpus redditur minùs confidens, & magis triste & timidum ac imbecille ad rem aliquam nobilem & lucidam expediendam: inter quas divinatio & vaticinium est optima & suprema. Dicimus igitur, quòd hujusmodi radiorum recollectio sit interna hominis naturæ à multitudine ad simplicitatem reductio: Unde fit, ut istiusmodi anima ab externis meditationibus revocata, & in se reflexa ac recollecta reddat hominem, quasi raptum, & in ecstasi manentem, quoniam de se & in se cogitat, sibi tantummodò

adeſt alienorum oblitus, ita ut videatur mundanis non conſtare ſibimetipſi, cùm tamen revera ſibi tum magis, quàm unquam anteà conſtet: Nam qui mundana negligit,hunc magis ſe curare certum eſt,& qui ſe à multitudine in ſeipſum reducit,ille maximè ſibi adeſſe videtur,ſiquidem inter eum & Deum non erit magnum diſtantiæ interſtitium. Ad talem igitur habitum ſeu diſpoſitionem ſe redigere oportet eum, qui verum vaticinii donum ſibi comparare ſtudet: Nam exteriora cogitantes avertunt animæ vires à veritatis judicio,ita ut magna ſit Geomantici incertitudo in ejus judicio: imò tanta quidem in eo erit varietas,quanta eſt animæ à ſua unitate variatio. Etenim in rerum multitudine deliteſcunt præſtigiæ,vanitates,& mendacia;in unitate verò & ſimplicitate perfectio,identitas & unitas: Rapiat igitur anima à Macrocoſmo,quod ſuum eſt,à Creatore ſibi in ſua creatione datum, illudque in ſuum Microcoſmum externum imprimat,cùm ipſa ſit Microcoſmus internus,nec ſinat alium eo,quod ſuum eſt, frui: virtute, inquam, ſuæ excellentiæ rapiatur è mundo, & ſibiipſi reddita ac recollecta in ecſtaſi hæreat,ut in ſuo ſpeculo ſeu ſpiritu politiſſimo res non modò mundanas,ſed etiam divinas ſpeculetur: Nam quò magis ſibi conſtabit, eò efficaciores erunt ejus viſiones & motiones ad veritatis vaticinationem.

CAP. VI.

De occulta & abſtruſa Geomantiæ propriet ate, & quomodò anima ſeu mens tranſeat in ejus operatione per univerſam Macrocoſmi naturam.

NEc certè eſt,ut ignorantes punctorum in Geomantia ſeriem pro meris lineis,ex fluxu punctorum conſtitutis habeant,cùm ſub iſtis characteribus, oculo & ſenſibus objectis,multa tàm ſpiritualia quàm materialia deliteſcant: Imò verò hæ linearum ſeries non minùs univerſi mundi ideam comprehendunt,quàm ipſum corpus humanum. Nam licet in homine corpus ejus ſolummodò extrinſecus conſpiciatur,oculis tamen ſpiritualibus ſpiritum ejus & animam ac mentem interius contemplamur; Nimirum in corpore cernimus elementa inviſibiliter in compoſitione mixta;in ſpiritu & anima media naturam ætheream ſpeculamur, in intellectu, & mente naturam empyream obſervamus: Sic etiam in qualibet ſerie Geomantiæ,quatuor quaſi punctorum lineis conſtante,ſeſe res habet; Etenim elementa quatuor in primo ordine deliteſcere percipimus,videlicet elementum ignis ſub primo ordine quadruplici, aëris ſub ſecundo,aquæ ſub tertio,& terræ ſub quarto. Porrò etiam in ſecundo ordine,hoc eſt, in figuris à ſeriebus illis punctorum productis ſeptem planetæ & duodecim ſigna cœleſtia comprehenduntur,oculis ſolummodò ſpiritus percipienda: Sic figura *Carcer* attribuitur Saturno directo & *Triſtitia* retrogrado : Figura *Lætitia* ſignificat Jovem directum , *Acquiſitio* retrogradum : *Rubeus* denotat Martem directum, & *Puella* retrogradum : *Major* Solem reſpicit in quadam directione & *Minor* in retrogreſſione : licet Aſtrologi negent Solis retrogreſſionem: ob ejus epicylci, defectum : *Puer* datur Veneri directæ, *Amiſſio* retrogradæ; *Albus* attribuitur Mercurio directo , *Conjunctio* retrogrado; Luna directa *Populum* reſpicit,retrograda *Viam:*

Caput

Caput Draconis exprimit, figura eodem illo nomine insignita; & *Caudam* itidem *Draconis* repræsentat figura ei cognominis. Sic etiam figuræ illæ continent in se naturas duodecim signorum: Nam *Acquisitio* Arietem modo abstruso respicit & amplectitur: *Lætitia* & *Minor* Taurum, *Rubeus* & *Puer*, Geminos; *Albus* & *Populus* Cancrum; *Via* Leonem: *Caput* & *Conjunctio* Virginem: *Puella* Libram, *Tristitia* & *Amissio* Scorpionem: *Caput* Sagittarium: *Cauda* Capricornum: *Major* Aquarium; *Carcer* Pisces. Porrò etiam *Rubeus*, *Minor*, *Amissio* & *Cauda*, denotant elementum ignis, & plagam mundi Meridionalem: *Lætitia*, *Acquisitio Puella* & *Conjunctio*, Aërem & partem mundi orientalem: *Populus*, *Via*, *Puer* & *Albus*, Aquã & septentrionalem mundi angulum; *Major*, *Caput*, *Carcer* & *Tristitia*, Terram ac partem mundi occidentalem. Adhuc etiam profundiùs versus centrum latet cœli empyrei spiritus, qui est futurorum & præsentium revelator, videlicet rationalis sive intellectualis harum figurarum & rerum mundanarum in iis contentarum, collectio. Ex quibus apparet, quàm purè & sincerè præservandus sit spiritus intellectualis à carnis & crapulæ incommodis ac nocumentis, cùm ab eo primùm dimanet motus ad puncta Geomantica producenda rapiens secum modo occulto naturas signorum cœlestium, Planetarum & elementorum ac abscondens tandem illa omnia sub numero & proportione punctorum, veluti thesaurum quendam in cista. Si igitur cistam illam velimus aperire, ut ad elementa primùm, deinde ad Planetas & signa cœlestia, & tandem ad terminum, à quo motus his originaliter profluebat, penetremus, in sacrario mentis, ejus voluntatem, in myrothecio intellectus, voluntatis rationem, insignorum & Planetarum seu ætheris armario mentis actum sive executionem, & in elementorum promptuario, mentis voluntatis, rationis & actus effectum, (quæ omnia sub figuris, tanquam in cista comprehenduntur & occultantur) inveniemus. Ex prædictis ergo evidenter liquet, quòd, sicuti prophetia afflatorum, est unio mentis divinæ cum mente humana (unde pleniffima & maxima est, hæc vaticinii species) sic etiam prophetia non afflatorum accidit nonnunquam, quando anima cum suis radiis ad se à multitudine retractis, unitur cum suo vertice, videlicet cum mente humana; quæ procul dubio, si cum anima jungatur & colligetur, ingentia per se præstare, & ad culmen exitumque felicem perducere potest.

CAP. VII.

De multis aliis divinationis speciebus homini ab externo obvenientibus.

DUæ illæ divinationis species, quas in duabus sectionibus præcedentibus deduximus, ab intra homini contingunt; Sed & sunt multæ aliæ præsagii & vaticinii species, quæ ab exterioribus rerum accidentibus per hominem peritum & sapientem eliciuntur; videlicet, *Hydromantia*, *Lecanomantia*, *Aëromantia*, *Pyromantia*, *Capnomantia*, *Axinomantia*, *Botanomantia*, *Cleromantia*, *Clidomantia*, *Umbilicomantia*, *Physiognomia*, *Chiromantia*, *Necromantia*, *Augurium*, *Haruspicium*, *Onomantia*, *Arithmomantia*, *Nomantia*, & hujusmodi alia.

Geomantia ergo, cujus in hoc libello & suprà mentionem fecimus, sic dicta est ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῆς μαντείας, quasi divinatio ex terra: De ea Chaldæi, Indi, & Ægyptii primi scripserunt: Inter recentiores verò *Petrus Aponensis* dictus de *Aba-*

no, Gerhardus Cremonenſis, Johannes Geber, Bartholomæus Cocles, Chriſtophorus Catanus, & Nonius Marcellus Saya.

Hydromantia ἀπὸ τοῦ ὕδατος, id eſt, divinatio ex aqua. *Lecanomantia*, quæ ἀπὸ τῆς λεκάνης, à pelvi ſcilicet, aqua plena nomen habet, Itali ad furta detegenda tæpiſſimè utuntur: Pelvim implent aqua, pillulasque tres, quas *ballotas* vocant, creta vel argilla aqua madefacta ad nucis magnitudinem conficiunt, & in meditullio cujuſlibet pillulæ, nomen eorum, qui fortè ſuſpecti ſunt, chartæ impreſſum, includunt & tunc una ex dictis pillulis diſſolvetur.

Aëromantia, dicta ἀπὸ τοῦ ἀέρος, id eſt, divinatio ab aëre. *Joſephus lib. 7, cap. 12.* ſcribit, currus apparuiſſe Hieroſolymis in aëre per omnes cœli regiones concurrentes, exercitus etiam penetrantes nubes ipſas & circumdantes aliquas civitates, &c. Et ante bella civilia per *Syllanam & Marianam factionem* Romæ exorta, apparuerunt per Italiam exercitus in aëre inter ſe decertantes, tanquam prævium bellorum civilium præſagium.

Pyromantia ἀπὸ τοῦ πυρὸς ex igne dicitur divinatio. *Capnomantia* ἀπὸ τοῦ καπνοῦ à fumo divinatio appellatur: de qua Ovidius.

Et nova fraterno veniet concordia fumo,
Quam vetus accenſa ſeparat ira pyra.

Axinomantia ἀπὸ τῆς ἀξίνης, ex ſecuri vel aſcia divinatio. *Botanomantia* ἀπὸ τῆς βοτάνης, ab herba nominata divinatio, ut *Verbena, Valeriana, Pervinca, Filice, Lunaria*, & cæteris hujuſmodi, quæ vim incantandi habere dicuntur.

Cleromantia ἀπὸ τοῦ κλήρου à ſorte. Erant olim *Prænestinæ ſortes.* Val. Maxim.

Clidomantia ἀπὸ τῆς κλειδὸς per clavem divinatio.

Κοσκινομαντία, ἀπὸ τοῦ κοσκίνου, per cribrum divinatio. Κοσκινομάντης vates, cribro divinans.

Umbilicomantia, divinatio per umbilicum, qua dignoſcunt obſtetrices per nodulos umbilico & ſecundis adhærentes, quot partus puerpera inpoſterum in lucem ſit editura.

Phyſiognomia ἀπὸ τοῦ φυσιογνωμόνειν, eſt ſcientia, qua natura hominum ex aſpectu faciei judicatur.

Chiromantia ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τῆς μαντείας, eſt ſcientia, qua per manuum lineamenta felicitatem vel infelicitatem præſagiunt.

Necromantia ἀπὸ τοῦ νεκροῦ καὶ τῆς μαντείας per mortuos divinatio, quemadmodum legitur 1. *Reg.* 28. de Saule Iſraëlis Rege, qui mulierem habentem Pythonem conſuluit; quæ (Saule ita jubente & requirente) Samuelis umbram evocavit, reſponſaque ab eo accepit.

Augurium, quaſi avigerium vel avigarrium pro ipſa divinatione ſumitur.

Erant tria genera divinationis in avibus: Nam futura prædicebant
- Aliæ *volatu*
- Aliæ *cantu*
- Aliæ *paſtu*.

Et illæ *præpetes*, iſtæ *oſcines* dicebantur.

Augur verò dicitur, qui ex volatu, paſtu, aut cantu avium futura divinat.

Haruſpicium idem *Haruſpex*, qui *harugis*, id eſt, hoſtiis inſpectis futura prædicit, ab *hara*, in qua concluditur & ſervatur hoſtia dicta.

Onomantia, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος, à nomine dicta divinatio, fit enim per proprio-rum nominum literas certis numeris per autores hujuſce artis aſſignatas.

Arithmomantia ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ per numeros divinatio, ut per Pythagoræ rotam per pares & impares numeros.

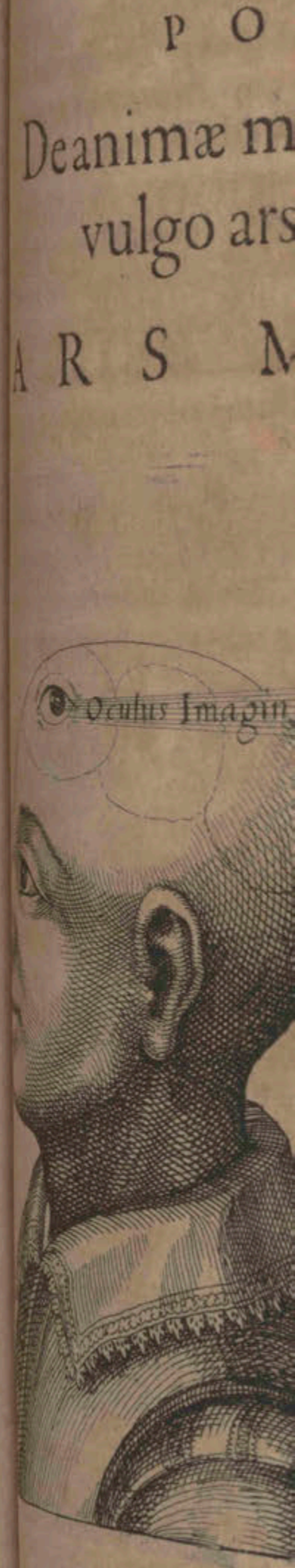

TRA-

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIO III.
De animæ memorativæ ſcientia, quæ vulgo ars memoriæ vocatur.
ARS MEMORIÆ.

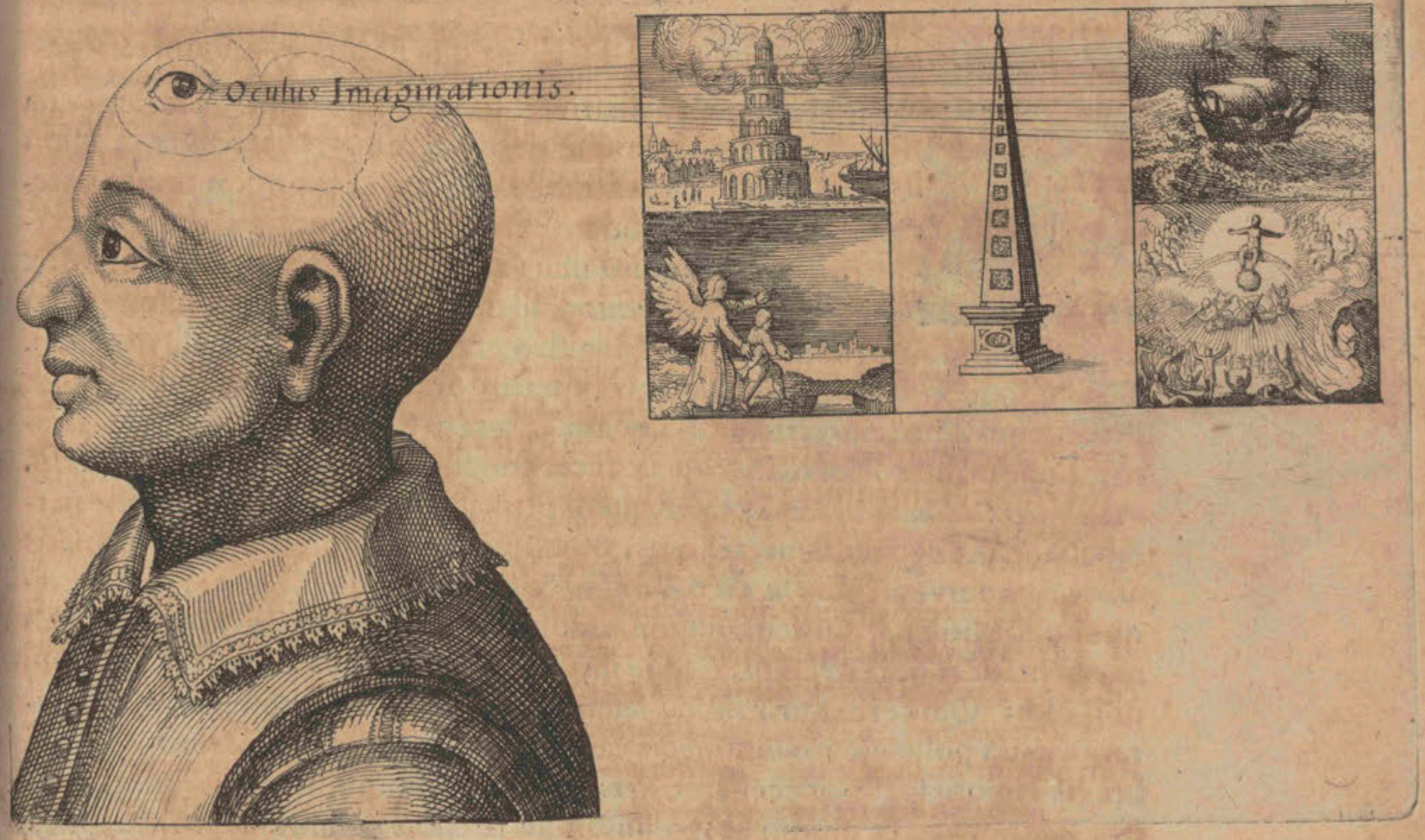

TRA-

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIO III.
LIBER I.

De animæ memorativæ Scientia, quæ vulgo ars memoriæ vocatur.

CAP. I.

De Auctoris industria in comparando & excolendo artem memoriæ in exoticis regionibus.

CUM ego in peregrinationibus meis regnum Galliæ inter alia præcipuè ultro citroque perlustrarem. *Nemosiensem* tandem civitatem, invitatus fama, extantium in ea antiquitatum petebam, ubi apud quendam ex arte sua memoriæ satis famigerabilem cœpi primùm illius artis suavitatem degustare: Mox deinde in urbe *Avenione* ad flumen Rhodani sita hanc artem ærumnabili labore, nullo penitus Magistro præeunte eam aggressus, incolui. Cùm itaque in ejus exercitio magis expertus evaderem, à nonnullis Galliæ Principibus, tàm hujus artis gratia, quàm cæterarũ scientiarum mathematicarũ ratione in multos locos Provinciæ accersitus fui à *Marchione* scilicet *Orizontis*, *Vicecomite Cadinetæ*, *Episcopo Rhiensi*, quem principẽ illius loci magnum esse perhibebant. At ego tandem, reliquis, & iis quidem magnis promissis recusatis *Marcelliam* perveni: ubi *Ducem Guisiensem* & fratellum ejus *Laurenæ Principes*, atque hunc Mitilenæ militem, insignis indolis & gratiosi corporis juvenem artes mathematicas docere cœpi, atque inter cæteras quoque artem istam juveni proposui; Qui certè miro modo scientiarum capax brevissimo temporis intervallo ita pollebat cognitione, ut cæteris nobilibus; qui ibi aderant, scientia brevi temporis spatio præcelleret: *Nemosiis* igitur primùm, mox *Avignione*, denique *Aquæsextiis*, & ultimo Marcelliis hujus scientiæ penetralia pro virili mea perveſtigando, aliquid in ea vidi & didici: Quod quale quale sit: tibi illud (lector) libentissimè gratis offero, quod mihi & pretio & labore haud exiguo constitit.

CAP

CAP. II.

Memoria quid & quotuplex? ſpecierumque utriuſque memoriæ retinendarum ratio.

ANtequam hujus artis aream ingrediamur inprimis neceſſarium exiſtimamus ſcire, quid ſit illud, circa quod hæc ars verſatur, & methodicè in hoc noſtro tractatu progrediamur. *Eſt* igitur *memoria fideliſſima receptorum & imaginum, ſeu rerum, quarum ſpecies intellectu ſunt perceptæ, cuſtos atque conſervatrix:* vel *eſt habitus quidam referens ſpecies poſt aliquantulum temporis lapſum, quarum objectum ſemper eſt præteritum.* Et quoniam de memoria hîc agitur, quæ tàm hominibus, quàm brutis communis eſt, intelligere lectorem velim, quòd hominis memoria differat à memorię brutorũ in eo, ꝙ hæc tantùm eſt ſenſitiva, recipiens duntaxat ſenſibilia, rerũ phantaſmata, illa verò intellectiva & ſenſitiva ſimul. His igitur diligenter obſervatis, ad memoriæ intellectualis ſpecies ſic procedendũ putamus, ut demõſtremus, eã *duplici modo* cõſiderandã eſſe, videlicet, *vel* prout in naturali ſua diſpoſitione accipitur, cujus naturam in definitione ſuperiori explicuimus; *vel* quatenus artis adjumento refertur & dicitur *memoria artificialis*, quoniam artis illius præceptis coadjuvatur, quæ memorativa appellatur. *Memoriam* ergo *artificialem* definimus, eſſe *memoriæ naturalis per artem* (in ficta imaginationis operatione poſitam) *inventæ operationem.* Unde liquet, quòd memoria artificialis per ſe non plùs faciat ſine memoriæ naturalis præſentia, quàm cyphra arithmetica abſque digiti præſentia. Harum verò memoriæ ſpecierum retinendarum ratio eſt varia, quatenus una veritatum imagines retinet, prout ſunt, altera per ſpecies fictas & imaginatione conceptas, naturalis memorię imperfectionem adjuvat. Dicunt ergo Medici, quòd ſpecierum memoriæ naturalis retentio fiat per contractionem alicujus vermis, vel carunculæ vermiformis in medio cerebri conſtitutæ: illarumque iterum amiſſionem ex ejuſdem vermis diductione ſeu extenſione provenire ferunt: At verò memoriæ artificialis retentio fieri ſolet per aſſiduam phantaſiæ actionem, vanis & fictis idæis ac iconibus veritatis ſpecies myrothecio memoriæ imprimentem: Id quidem quod accidere ſolet, propter imaginationis propinquitatem & vicinitatem actionis ejus ad cellulam memoriæ, quæ quidem cùm recens & continua ſit facta, aſſiduè quaſi pulſat memoriam, & veluti viva actione (licet ſpeciebus fictis ac inanimatis facta) pulſando ſpeciem retinendam ſubinde memoriæ objicit, non ſecus atque cum mutus aliquis per ſigna loco verborum alicui rem quandam indicare & declarare ſtudet.

CAP. III.

An qua via alia quàm ſola virtute phantaſtica comparari vel includi poſſit memoria artificialis.

AGnoſcimus, memoriam naturalem non niſi duplici via poſſe adjuvari, videlicet aut *aſſidua phantaſticæ facultatis operatione*; quæ per rerum fictarum repræſentationem veritatum impreſſiones inſcribit memoriæ, aut *virtute medicamentorum* labefactatam memoriam naturalem reficientium. Phantaſia enim res fictas meatui vermiformem caruncularn continenti offerente, ipſa eas ſua

dilatatione introducit ad rationalem cellulam, ut ibi rationaliter perpendantur, à qua illæ ulterius ad memoriæ conclave è vestigio mittuntur, ut in ejus specu, contrahente sese vermiformi caruncula, custodiantur. Medicamenta quoque conferunt memoriæ diminutæ, aut præter naturam læsæ, sive illud fiat ob frigidatis & humiditatis copiam & exuberantiam, sive ob caliditatis & siccidatis excessum. Imò verò imaginatio ipsa etiam harum qualitatum præter naturæ leges prædominio læditur, & læsa medicamentis restauratur atque in integrum suum statum reducitur: De quibus medici abundè tractaverunt. Ultra autem hos duos mememoriam debilem adjuvandi modos non noverunt alios Physici & Medici, præter unicum illud supernaturaliter electis quandoque concessum donum, quod gratia & splendore divino illis extraordinariè inspiratur.

CAP. IV.

De duplici phantasiæ actione circa memoriam artificialem versante.

PHantasia ad completam artis memoriæ perfectionem operatur dupliciter; videlicet *aut ideis*, quæ propriè sunt formæ à rebus corporeis separatæ, cujusmodi sunt spiritus, umbræ, animæ, &c. similiter Angeli, de quibus præcipuè in *arte nostra rotunda* agemus. Nec enim vocabulo ideæ hîc utimur tali modo, quo *Plato*, qui eam pro Dei mente accipere solebat, sed pro re qualibet ex quatuor elementis non composita, videlicet, pro re alia simplici in ætherea mundi parte vel spirituali per imaginationem concepta; Verbi gratiâ, pro Angelis, Dæmonibus, stellarum effigiebus, & Deorum vel Dearum imaginibus, quibus cœlestia attribuuntur, & quæ magis de natura spirituali participant, quàm de corporali; similiter pro virtutum & vitiorum in imaginatione conceptis & effictis umbris, quæ etiam pro Dæmonibus sunt habendæ. Atqui si discipuli ingenium nequeat hujusce modi idearum figuras conceptui imprimere, electiones suas facere potest inter bruta, homines, & res inanimatas sensui obvias ac occurrentes, atq; earum imagines in cœli partib. concipere loco umbrarū & idearū. Aut operatur phantasia *imaginibus rerum corporaliū*, quæ quidem, tametsi, modo phantastico percipiuntur, non tamen ut res incorporeæ considerantur, sed à corporali actione depictæ atque à sola imaginatione fictæ; Exempli causâ, si imaginemur, lupum interficere aliquem agnum, Petrum equestrem spatham præacutam mucrone infesto devorare, serpentem virulentum lubricis amplexibus tibiæ cujusdam hominis bene tibi noti inhærere, &c. Nam sola imaginatione & modo phantastico res sensibiles considerare debet artifex, videlicet ita res illas in phantasia figurare, ut pictor peritus res visibiles coloribus vivis depingere & exornare solet. Ex his igitur videmus, quòd memoria solummodò artificialiter corrigi possit aut medicamentis, aut phantasiæ operatione versante vel circa ideas, quæ propriè ad *artem rotundam* pertinent vel circa imagines rerum corporalium, quæ *arti quadratæ* magis conveniunt. Quare eos, haud sibi constare putamus, qui artem aliquam memoriæ sine medicamentorum aut phantasiæ operatione esse volunt, & confidenter credunt. Quod quidem inde oritur, quoniam aut in Philosophia naturali omnino rudes sunt; aut à verbosis nebulonibus & impostoribus ad illam opinionem seducti decipiuntur, existimantes esse in rerum naturâ artem memoriæ, quæ omnibus ideis & imaginibus relictis queat addisci Hujusmodi quidem farinæ erat quidam *Juris consultus Aquæsextiæ*, qui audacter affirmabat, se quendam in civitate *Tolosæ* vidisse, qui

se

se exactam memoriæ artem virtute annuli aut virgulæ Salomoni attributæ comparasse asseruerit: quod quidem si unquam factum fuit, modis naturalibus factum fuisse penitus negamus: Virtute tamen præstigiosa fortasse Dæmonum, vel metaphysica Spiritus Sancti influentia tale quid verè & infallibiliter posse contingere concedimus: Attamen necesse est etiam, ut phantasia in actu metaphysico concurrat ad complendam rei naturalis perfectionem; quoniam phantasia est quasi ostium sive porta memoriæ, per quam necesse est ut omnes species sensibiles, quæ memoriæ conclavi custodiri debent, ingrediantur.

CAP. V.

Utrum memoria commodiùs exprimatur in arte rotunda vel quadrata.

ARs nostra *Sphærica* procul dubio est multò commodior, tum ratione capacitatis figuræ, quæ est rotunda, & per consequens magis ad opus utilis, tùm quia quilibet sphæræ locus, partitionem suam naturalem possidet in qualibet mundi sphæra: Porrò etiam quælibet sphæra situm & positionem suam naturalem habet absque ulla suæ positionis alteratione: Unde certus est operator, quòd locos suos invariabiles semper speculetur: similiter nullus Planeta extra suum orbem movere aut deviare cognoscitur, sed sua operatione, actu & dominio semper in sua propria sphæra fruitur: Ars ergo hæc nostra sphærica memoriam Microcosmi naturalem mirificè adjuvare, & in quàm plurimis, ratione respectus ejus, quem ad Microcosmi partes & actiones habet, multùm certè præstare potest. In *quadrata* autem *arte* nihil naturale invenitur, videlicet nec locus, nec partitiones, nec imagines: Et tamen quadrata communia (quæ *loci* hujus artis *communes* nuncupantur) Astronomiæ imperitis magis conferunt quàm altera, quatenus aulæ, conclavis aut cubiculi quadrati species faciliùs imprimuntur hominum literarum ignarorum conceptui, quàm idææ sola contemplatione consideratæ: Atque hinc fit, ut ars ista quadrata à majori hominum parte præferatur arti rotundæ: quamvis hæc sit illa longè dignior, & naturæ magis consona; illa verò arti magis familiaris, & sensibus subjectior.

CAP. VI.

De insigni nonnullorum in hac arte versantium, errore, & præ. cæteris illi refelluntur, qui palatiis imaginariis utuntur.

ALiqui in hac arte versati voluerunt artem suam quadratam collocare in palatiis noviter imaginationis inventione fabricatis seu extructis: Quàm autem inconveniens sit hæc illorum opinio breviter explicabimus: Si enim imaginationis seu phantasiæ operationes inprimis scientiæ opticæ comparaverimus, videbimus rem istam longè aliter sese habere: Nam si multa specula ita sibi ad invicem applicuerimus, ut alicujus in speculo primo visi objecti imago à primo illo speculo in secundum, & iterum imago illa in secundo speculo visa in tertium reflectatur, atque illa ulterius imago spec·li tertii in quartum, & sic in cæteris, percipiemus equidem imaginem speculi primi esse clariorem, perspicuiorem, & completiorem imagine speculi secundi, & hanc secundi illâ tertii, &

sic in quarto & quinto, ita ut ultima imaginis reflexio tandem obscura admodùm & vix perceptibilis futura sit, id sanè, quod fit propter debilitatem radiorum fractorum in multiplicatione reflexionum, ita ut prima reflexio sit fortior secundâ, & secunda tertiâ, & sic in cæteris: Sic etiam dicimus, quod quò magis in hac arte opifex penetrat in phantasmatis penetralia, eò debiliores evadant imaginariarum ejus iconum effigies: Et per consequens, magis manca atque deficiens erit imaginationis operativa virtus. Ex quibus sequitur, quòd quò propinquiùs & magis immediatè procedit imaginationis similitudo à realitate sensus, eò sit in hac arte certior, validior, durabilior & efficacior. Atqui prædictæ farinæ homines conantur petere fundamentum suæ operationis non à realitate, sed à chimæra quasi & figmento rei, quæ nunquam extitit in rerum natura, ac si secundùm prædictæ opticæ operationem, crederemus primi speculi imagine non visa, nec à veritate & realitate derivata, eandem tamen in speculo secundo aut tertio conspici posse, quod quidem absurdum est & impossibile: Non ergo erit conveniens nova palatia fingere, quæ nunquam extiterunt uspiam, quoniam talis artificis fictio seducet mentem ejus à veritatis contemplatione, sed realis sit domus, aut castellum vel palatium, ut à loco communi sensibus suis bene cognito, tanquam fundamento opus tuum struendo, certiori ordine progrediaris: Etenim si fundamentum è memoria tollatur aut elabatur, totum corpus peribit, & subitò evanescet: Quod quidem facillimè fieri potest, si fictus sit primus locus communis: At verò in re sensibus obvia non est ullus talis accidentis timor, aut etiam, si quid tale forsan eveniat, locus iterum visus de facili rursus in memoriam redibit. Porrò etiam, ut in speculorum reflexionibus dictum est, quò longiùs in multiplicatione rerum conceptarum distat earum imago à fundamento, eò debilior erit ejus impressio in memoria: Quare maxima erit fixionis prolongatio, primùm imaginari palatium, deinde cubicula istius vel illius coloris, figuræ rotundæ, &c. posteà quodlibet eorum latus in quinque partes dividere, ac mox quamlibet partitionem figuris etiam inventis implere, atque ultimo loco res retinendas iis aliqua actione imprimere: oblivione autem submerso palatio, reliqua etiam, videlicet cubicula, eorumque loci, & imagines, ac res memorandæ penitus auferentur. Præterea, quàm debilis erit ille actus (qui præcipuum & primum locum obtinet in hac arte) cujus vivacitate res in memoria conservari debent, tùm quatenus ejus fundamentum est fictum, tùm etiam, quatenus à veritatis fundamento per integrum gradum in fixione recedit. Denique hujus rei rationem redarguit etiam illud in medicina experimentum: etiamsi calculo vesicæ laborantibus, medicamentum satis validum per os adhibeatur; attamen, quia in itinere suo illud gradatim aliquid de proprietate sua perdit, partem illius ventriculo, partem jecori & sanguini, & partem renibus relinquendo, fit inde, ut illud ita debile sit cùm in vesicam permeat, ut parum aut nihil ferè ejus in suo officio præstare valeat, cujus gratiâ corpori infusum erat: simili itaque modo etiam imaginationis actus in multiplicatione inventionis unius super aliam subinde evadet debilior. Et proinde concludimus, *quòd à realibus incipiat & procedat phantasiæ operatio non ab intentionalibus*, quoniam fortiores, certiores, & veritati propinquiores sunt actus ab iis egredientes, & in iis reconditi.

CAP.

CAP. VII.

Contra illos, qui bruta ſolummodò, eaque firmiter in locis communibus utriuſque artis collocant.

EQuidem non poſſumus in hac arte pro peritis habere eos, qui bruta, ſive animalia irrationalia locis palatii ſive domus & cubiculorum ejus imprimere ſolent, quamvis id faciant ſecundùm alphabeti ordinem attribuendo ſcilicet aſinum primo loco, bovem ſecundo, &c. Etenim hæc ipſa, quatenus bruta ſunt, non poſſunt explicare rem ſive actum rationalem & ſoli homini proprium: Quare imaginis irrationalitas erit fortaſſe in cauſa, ut ſubjecti rationalis obliviſcatur artifex propter impoſſibilitatem actionis, quæ beſtiæ attribuitur; verbi gratiâ, ſi oratorem velim in primo loco imprimere aſino, debemus imaginaria aſinum more oratoris veſtitum cum libro in manu & pileo in capite: Quod quidē omnino abſurdum videbitur rationi, qua gubernatur homo; quia aſino nec ſunt veſtimenta, nec liber, nec manus. Quocirca meliùs & rectiùs eſſe exiſtimamus, ut imagines rationales dictis locis aſſignemus, cum nulla ſit actio ſive beluina ſive humana, quam non queat homo luculenter ſua actione exprimere, ſive imitando, ſive partes ſuas propias agendo: ſi igitur aſinum velimus exprimere, poſſumus imaginari, quòd hominis imago in loco fixa inſiliat dorſo aſini, aut doceat aſinum artem legendi, &c.

CAP. VIII.

Contra illos, qui ad ſpecies imaginabiles retinendas locis vacuis utuntur.

SUnt etiam nonnulli in hac arte verſati, qui in errorem adhuc majorem incidunt, imò verò contra naturæ leges inſurgere videntur: quoniam viam adhuc difficiliorem, quàm illi, quorum in præcedentibus mentionem fecimus, ſequuntur, methodoque deteriori utuntur. Namque hi ipſi tam longè recedunt ab errore ſuperiorum, ut loca vacua uſurpando nihil omnino illis imprimant: ſed res memoriæ mandandas in iis nudis & intectis reponunt, inculcando frequens illud Philoſophorum axioma; *Fruſtrà fit per plura, quod fieri poteſt per pauciora:* Sed poſſem etiam ita inferre, fruſtraneam & inutilem eſſe Tetrachordi, Pentachordi, Hexachordia in muſica inventionē, quoniā tota muſicæ dimenſio in Monochordo reperitur: Et tamē qui muſicæ ſunt periti, facilioreē & plenioreē eam inveniunt in polichordo quàm in monochordo: ſimili itaque modo etiam non negamus artem memoriæ fieri poſſe ex locis vacuis; attamen à perfectione & facilitate artis hoc longiùs diſtare atque difficiliùs à diſcipulo apprehendi dicimus. Præterea etiam certum eſt quòd nulla ſit inter locos diſtinctio, niſi figura aliqua ſeu imago figurâ phantaſticâ diſtincta cuilibet eorum imprimatur: Unde hic eorum error errorum atque confuſionem in hac arte haud exiguam pariet. Et proinde neceſſe erit, ſi illud evitare velimus, ut imagines diſtinctas cuilibet loco aſſignemus, ne confuſio & abſurditas in hac arte ſuboriatur, cùm earum præſentia quilibet locus ab alio quàm optimè diſtinguatur.

CAP. IX.

De loco communi artis rotundæ, deque ejus partitione in propriis locis pro vocabulorum recordatione.

LOcus communis artis rotundæ est pars mundi ætherea, scilicet orbes cœlestes, numerando ab octava sphæra, & finiendo in sphæra Lunæ. Partitionem autem ejus *duplicē* fecimus; *unam* scilicet *ratione loci & ordinis* qua eum naturaliter primùm secundùm Zodiaci distinctionem in duodecim æquales partes distribuimus, quas signa cœlestia Astrologi vocaverunt; *Alteram* verò *ratione temporis*, in qua fit subdivisio: Nam, quia primum mobile, cursum suum raptum uno die naturali perficit (ab oriente nempe in occidentē) idcirco quælibet dicti hora respondet quinque Zodiaci gradibus, quod quidem spatium est dimidia signi pars. Signi autem longitudo delineat motum Solis quantitate unius horæ diei. Peracto Zodiaco vel octava sphæra incipiendum cum cœlo Saturni & sic in cæteris peripheria cœli medii versus sphæram ignis descendendo, ut in figura sequenti explicatur.

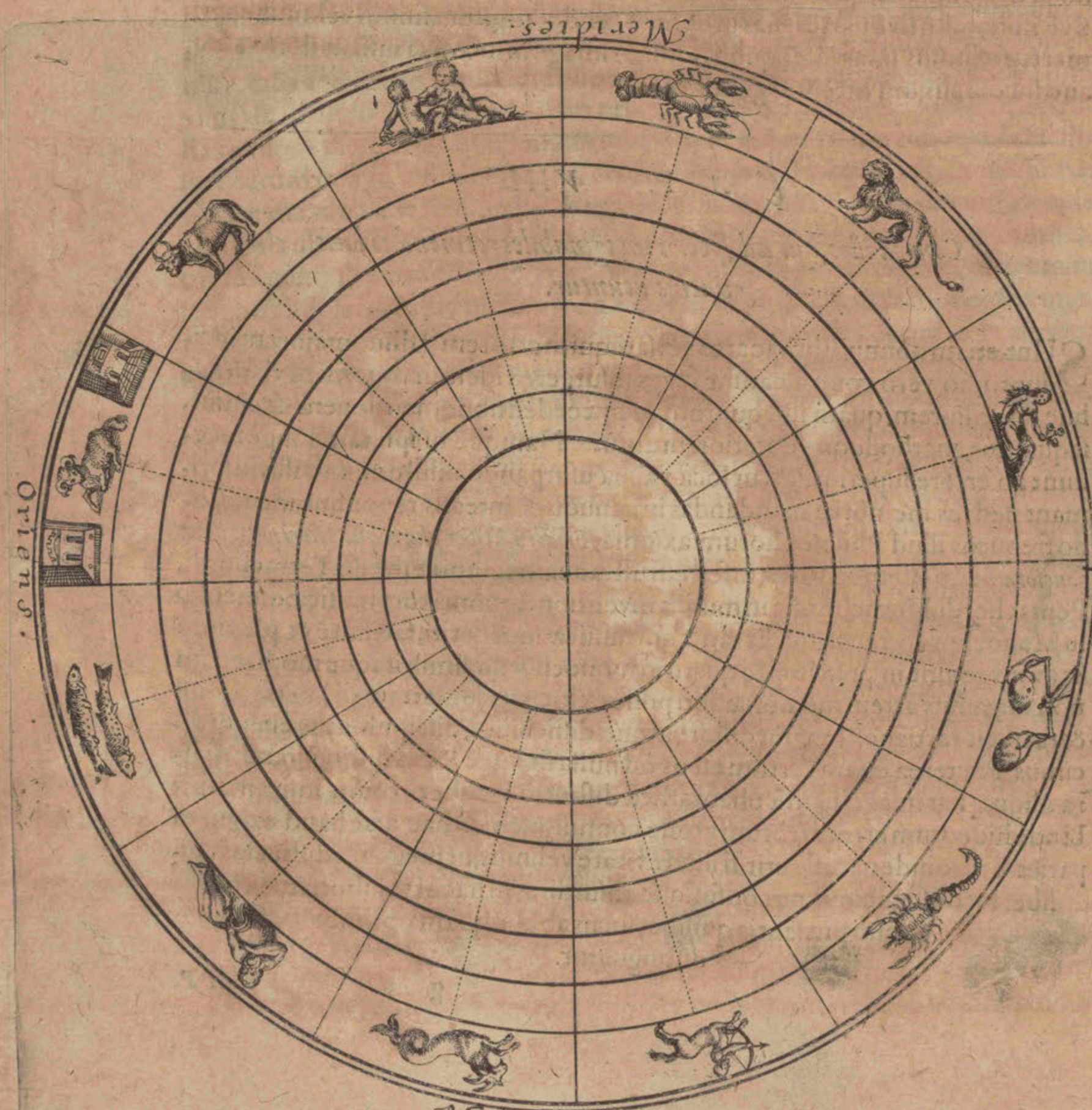

Loci iterum *temporales* ſunt *duplices*, cùm *alius* ſit orientalis, qui ſcilicet in eodem ſigno orientalem mundi plagam reſpicit, atque hunc locum theatro albo impleri imaginabimur: *Alius* verò *occidentalis*, ſive occidentalis ſigni portio, in qua ponetur theatrum quoddam nigrum, de quo poſteà dicemus.

CAP. X.

De theatri orientalis & occidentalis deſcriptione.

THeatrum appello illud, in quo omnes vocabulorum, ſententiarum, particularum orationis ſeu ſubjectorum actiones tanquam in theatro publico, ubi comœdiæ & tragœdiæ aguntur, demonſtrantur. Hujuſmodi theatrorum *ſpeciem unam* in puncto orientis ſitam eſſe imaginabimini; quæ realis ſeu corporea, ſed quaſi vapore æthereo conſideranda erit: Sitque illa theatri umbra ſimilitudinibus ſpirituum agentium repleta. *Primum* ergo theatrum habebit colorem album, lucidum & ſplendidum, præ ſe ferens diem, diurnasque actiones. Quare in oriente collocabitur, quia Sol ab Oriente ſe attollens diem incipit, claritatemque mundo pollicetur: *Secundum* verò fingetur imbutum colore nigro, fuſco & obſcuro: illudque in Occidente poſitum imaginaberis, quia Sol in Occidente exiſtens noctem & obſcuritatem brevi venturam denunciat. Quodlibet autem horum theatrorum habebit *quinque portas* ab invicem diſtinctas, & ferè æquidiſtantes, quarum uſus poſteà demonſtrabimus.

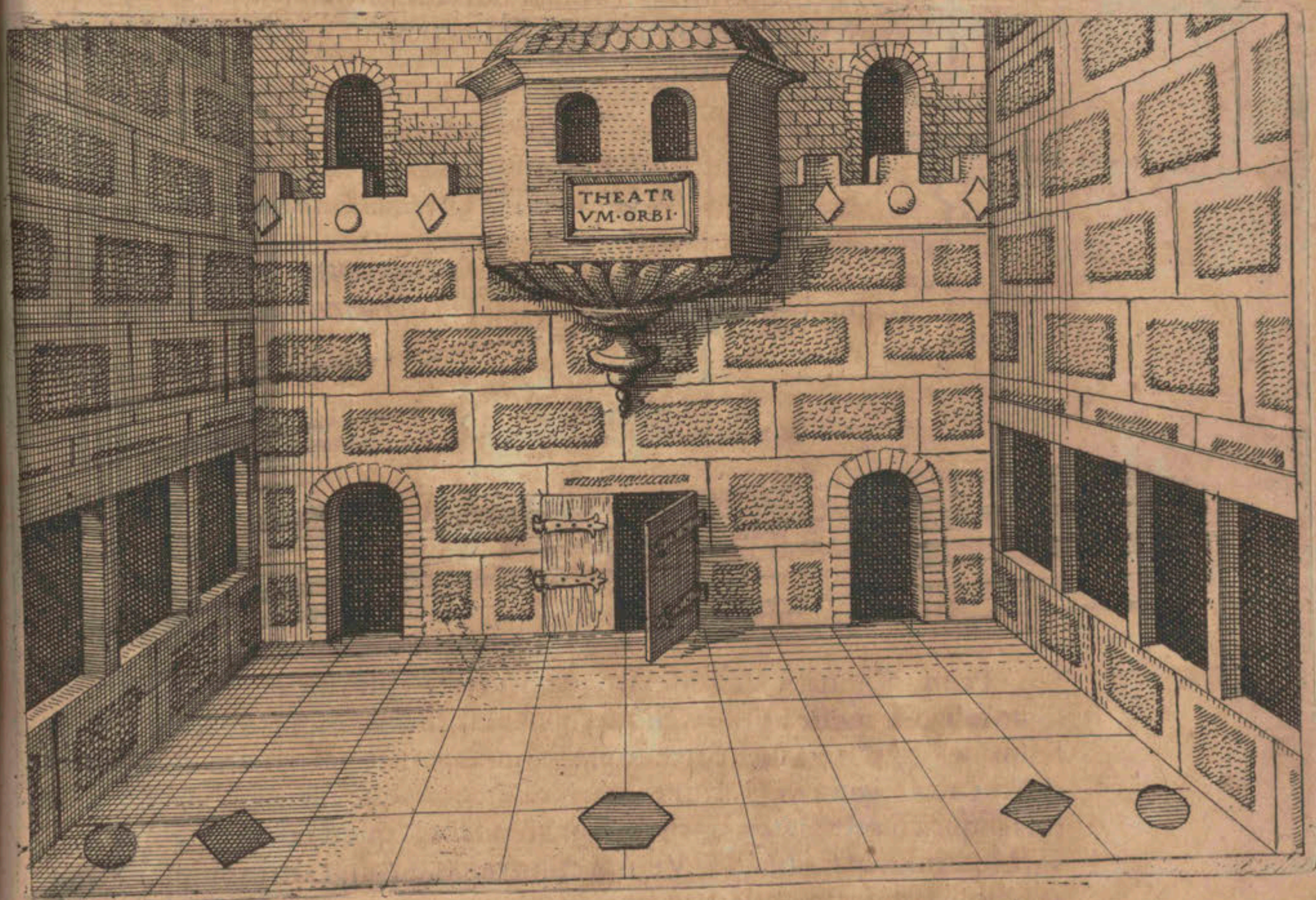

CAP. XI.

De loco communi artis quadratæ, deque ejus in locos convenientes divisione; similiter de cubiculorum electione & dispositione pro hujus artis opere.

COmmunis hujus artis locus erit conclave sive cubiculum, cujus latera sint æqualiter quadrata aut parallela: Nec erit hujusmodi cubiculum fictum aut imaginatione sola conceptum, secundùm illorum intentionem, qui palatia mente concipere solebãt, quia confusio inde sequeretur, & obscuritas in phantasiæ operationibus vim actionis obruentibus: Quare necessarium existimamus, ut cubicula realia eligantur, & ea quidem talia, quæ ornatu, pulchritudine prospectu, aut re aliqua oculo sint jucunda, atque ut ab invicem optimè distinguantur: super portam autem cujusque cubiculi depingatur historia aliqua insignis, uti (verbi gratiâ) Herculis hydram interficientis, Cerberum prosternentis, aut Medeæ fratrem jugulantis, aut Actæonis in cervum conversi, & hujusmodi aliæ: Sintque omnes istiusmodi historiarum imagines extrinsecus super ostia conclavium descriptæ: Locorum verò internorum, qui & minùs communes dicuntur, ordines, eorumque partitione & partium subdivisiones methodi melioris gratiâ in sequentem distinctionem redegimus.

- *Locus est duplex*, scilicet
  - *Externus*, in quo imagines super portam extrinsecus ad completiorem cubiculi unius ab altero distinctionem, quasi nomine suo proprio exprimuntur.
  - *Internus*, qui subdividitur in *locos*
    - *Communes*, qui sunt *sex*, scilicet
      - *Quatuor latera cubiculi quadrata.*
      - *Basis seu terra.*
      - *Tectum seu cubiculi cælum.*
    - *Non communes*, qui sunt vel
      - *Minus proprii*, ut sunt *duo parallelogrammata exteriora*, nempe 1. & 3.
      - *Magis proprii*, ut sunt
        - *Quatuor partes quadratæ parallelorum extremorum* subdivisæ in 1.2.3.4.
        - *Parallelogrammũ in medio.*

Primùm igitur à latere dextro ad portæ introitum incipere solemus, quoniam talis debet esse aritificis motus, qualis est diurnus motus Solis, qui cursum suum incipit à dextra cœli parte atque in sinistram mundi partem decurrit, videlicet ab Oriente in Occidentem: Non bene itaque aut methodicè operantur illi, qui à sinistro latere incipiunt, prætendentes quòd talem motum observare soleamus in scribendo. Verúm enimverò convenit arti in omnibus suis actionibus semper imitari naturam.

Quadrati figura.

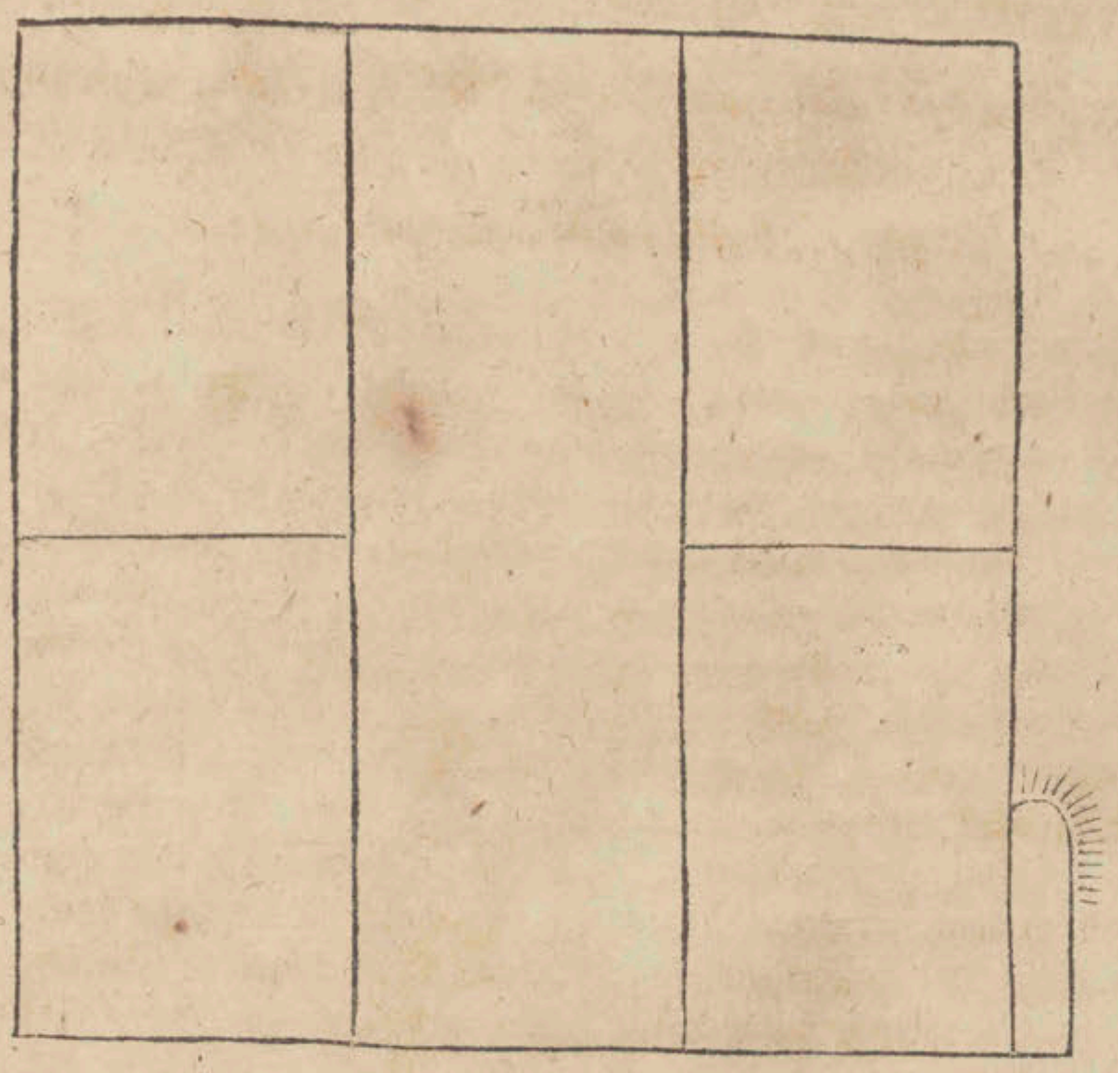

Diviſione ergo & ſubdiviſione facta & duobus parallelogrammatibus extremis in duas partes æquales diviſis, prima parallelogrammatis baſis erit primi cubiculi locus,& pars ei ſupereminens erit ſecundus: Summitas autem parallelogrammatis ſecundi erit tertius locus: quartus verò erit ejus baſis: Et totum tertium parallelogramma in medio ſitum erit quintus & ultimus locus ejuſdem lateris: Quare 6. latera quadrata per 5. multiplicata dabunt 30. locos hujus arti neceſſarios. Atque ita debes in omnibus aliis lateribus dividendo & ſubdividendo procedere, quemadmodum feciſti in primo.

CAP. XII.

Quam figuram debeamus unicuique horum locorum dare?

PRo majori conformitate dabimus unicuique horum prædictorum locorum, figuram theatri, continentis 3. portas, in cujus medio erit imago fixa, quam eſſentialem appellamus; quæ tamen per accidens aliquando cogitur decedere ex loco ſuo proprio in aliquem exteriorum, uti apparebit in ſequentibus.

Forma Theatri.

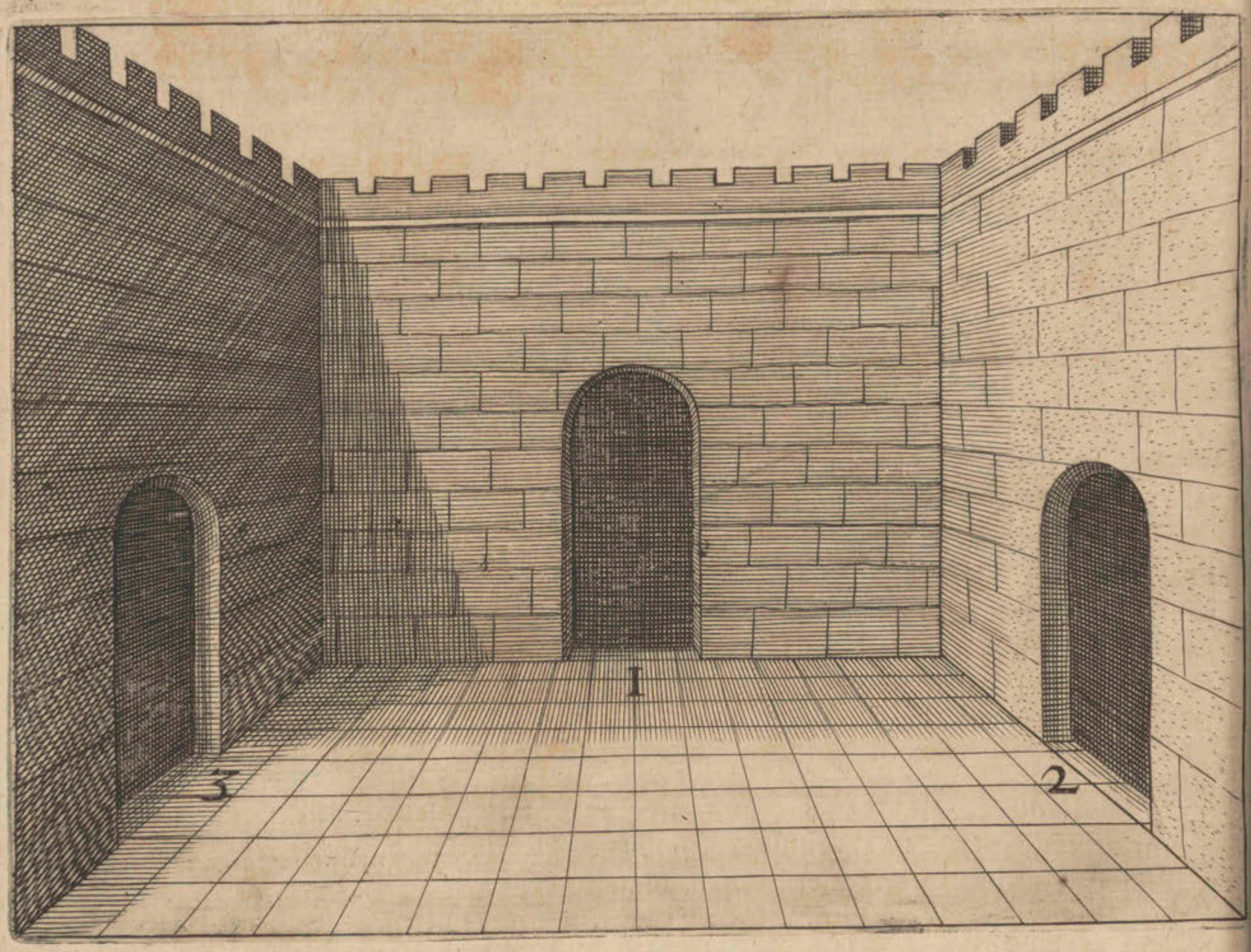

TRA-

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIONIS III.
LIBER II.
De animæ memorativæ ſcientia.

CAP. I.
De Alphabetis quibuſdam neceſſariis ad vocabulorum, ſententiarum, orationum & ſubjectorum in memoria retentionem & præſertim in arte rotunda.

IN utraque arte *rotunda* ſcilicet & *quadrata* requiruntur *quinque ordines alphabetici*: quorum *unus* erit virorum, *alter* fœminarum, *tertius* brutorum, *quartus* avium & *quintus* piſcium. Viri autem qui conſiderandi veniunt in arte ſphærica debent eſſe vel Dii vel ſpiritualia hominum corpora aſtris dedicata, qui fingi debent ab omnibus corporibus elementaribus immunes. Atque hocidem quoque de fœminis naturæ cœleſtis eſt intelligendum. Nomina autem Deorum & cum Diis viventium ſunt hi; *Apollo* cum radiis ſolaribus, *Bachus* cum uvis, *Cupido* cum arcu & pharetra, *Dæmogorgon* qui & *Pluto* Deus infernalis, *Æolus*, *Faunus*, *Ganymedes*, *Hymenæus*, *Jupiter*, *Lucifer*, *Mars*, *Neptunus*, *Orion*, *Pan*, *Quirinus*, *Romulus*, *Saturnus*, *Titan*, *Vulcanus*, Nomina verò Dearũ & fœminarum cœleſtium ſunt illa, *Andromache*, *Bellona*, *Ceres*, *Diana*, *Europa*, *Flora*, *Gorgon*, *Hyades*, *Juno*, *Lucina*, *Minerva*, *Natura*, *Opis*, *Proſerpina*, *Quinquatria*, *Rumia*, *Thetis*, *Venus*. Porrò nomina brutorum hæc ſunt *Aries*, *Bos*, *Caprinus*, *Delphin*, *Equus*, *Felis*, *Gorgoneus ſerpens*, *Hydra*, *Iricinus*, *Leo*, *Mulus*, *Nereus*, *Onager*, *Pegaſus volans*, *Quæſtor*, *Rhinoceros*, *Scorpius*, *Taurus*, *Urſa*. Ad aves autem quod attinet, quia in univerſa ſphæra octava tres tantum, aves reperiuntur videlicet *Aquila*, *vultur* & *corvus*, idcirco earum ordinem in ſpiritus mutabimus virtutis aut vitii alicujus ſpecimen induentes. Sic conſiderabitur *Ambitio* extenſis alis ſurſum ſpectans, *Beſtialitas* pilis repleta deorſum proſpiciens, *Crudelitas* cum enſe ſanguinolento in una manu & cor transfoſſum tenens manu altera, *Deſperatio* ſe ipſam ſuſpendens, *Ebrietas* Cyathum vino repletum tenens, *Fortitudo* columnæ innitens ſeu columnam amplectens, *Gula* ventre extenſo ſemper comedens, *Humilitas* genibus flexis, *Infamia* ſordidè maculis ubique contaminata, *Lætitia* læto ſeu hilari vultu & floribus coronata canens aut ſaltans, *Miſeria* pannis obſita & morbo tabeſcens,

Nemesis manibus sanguinolentis, *Obedientia humilitate* statuminata, *Pudicitia* albis induta vestimentis, *Querela* iracundiæ flammis percita, *Religio* crucem manu tenens, *Spes* anchoram cæruleam tenens, *Timor* currens & semper retrospiciens *Verecundia* corona aurea exornata, *Zelotypia* clàm observans aliorum actiones. Porro rerum inanimatarum & ipsoruum numerorum ordines ipsis rerum figuris seu similitudinibus exprimuntur, uti in sequentibus duobus ordinibus patet.

Oportet autem imaginari hæc omnia esse quasi umbras & res transparentes seu corpora diaphana in regione ætherea apparentia.

CAP. II.

De alphabetis & nominibus pro arte quadrata.

IMagines in hac arte considerandæ sunt, uti se habent in natura elementari, hoc est, ut sint quodammodo corporeæ, licet tenui & subtili modo. Virorum, autem alphabetum sumitur ab illis, qui bene tibi sunt cogniti; aut etiam poteris pro libitu ex historiis tibi aliquas personas deligere: sed longè melius erit uti illis, qui cogniti tibi sunt aut familiares; Exempli gratiâ, *Abraham, Bernhardus, Carolus, Daniel, Emanuel, Franciscus, Guilielmus, Henricus, Johannes, Laurentius, Matthæus, Nicolaus, Oliverius, Petrus, Quintilianus, Richardus, Salomon, Thomas, Vincentius.* Si ex historiis, *Achilles, Brutus, Cadmus, Diogenes, Eteocles, Fabius, Ganymedes, Hercules, Jason, Leander, Midas, Nestor, Orion, Prometheus, Quintilianus, Romulus, Sinon, Tantalus, Ulysses* cum Circe, *Xerxes* cum exercitu, *Yxion* rota contulus. Fœminarum tibi notarum nomina hæc erunt; *Agrippina, Barbara, Catharina, Dalia. Elisabetha, Francisca, Guliana, Hester, Jana, Laurina, Martha, Nerea, Oriana, Paulina, Quirina; Rosamunda, Sara, Tomisena, Valeriana* Hestorica autem fœminarum nomina erunt illa, *Ariadne, Bersabe, Clitemnestra, Dido, Europa, Flora, Galilæa, Helena, Jana, Lais, Medea, Niobe, Olympias mater Alexandri, Penelope, Quintiliana, Roxana, Semiranis, Tomyris, Vesta.* Nomina brutorum hæc sunt, *Asinus, Bos, Camelus, Dama, Elephas, Felis, Gryphus, Hydra, Jumentum, Leo, Mulus, Nereus serpens magnus, Ovis, Panthera. Quæstor* bestia latrans instar canis, *Rhinoceros* habens cornu in fronte, *Simia, Tigris, Ursa.* Nomina avium erunt illa: *Aquila, Bubo, Corvus, Drepanus, Erithacus* avis sola manens *Falco, Grus, Hirundo, Ibis, Luscinia, Milvus, Noctua, Olor, Pica, Querquedula, Regulus, Sturnus, Turdus, Vespertilio.* Vide figuras Num. 3. & 4.

Et

Ordo Alphabeticus rerum inanimatarum.

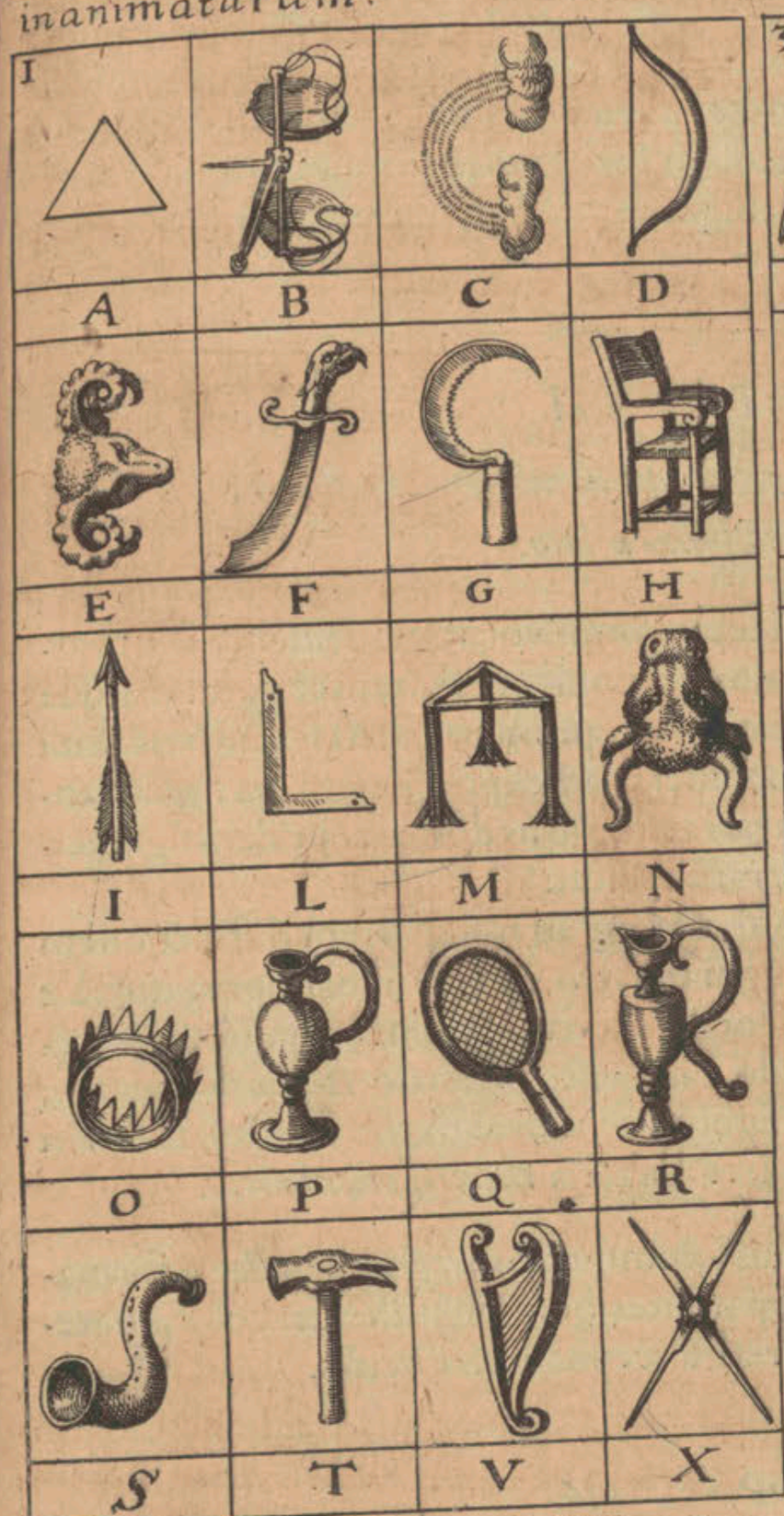

Figuræ rerum inanimatarum pro hac arte.

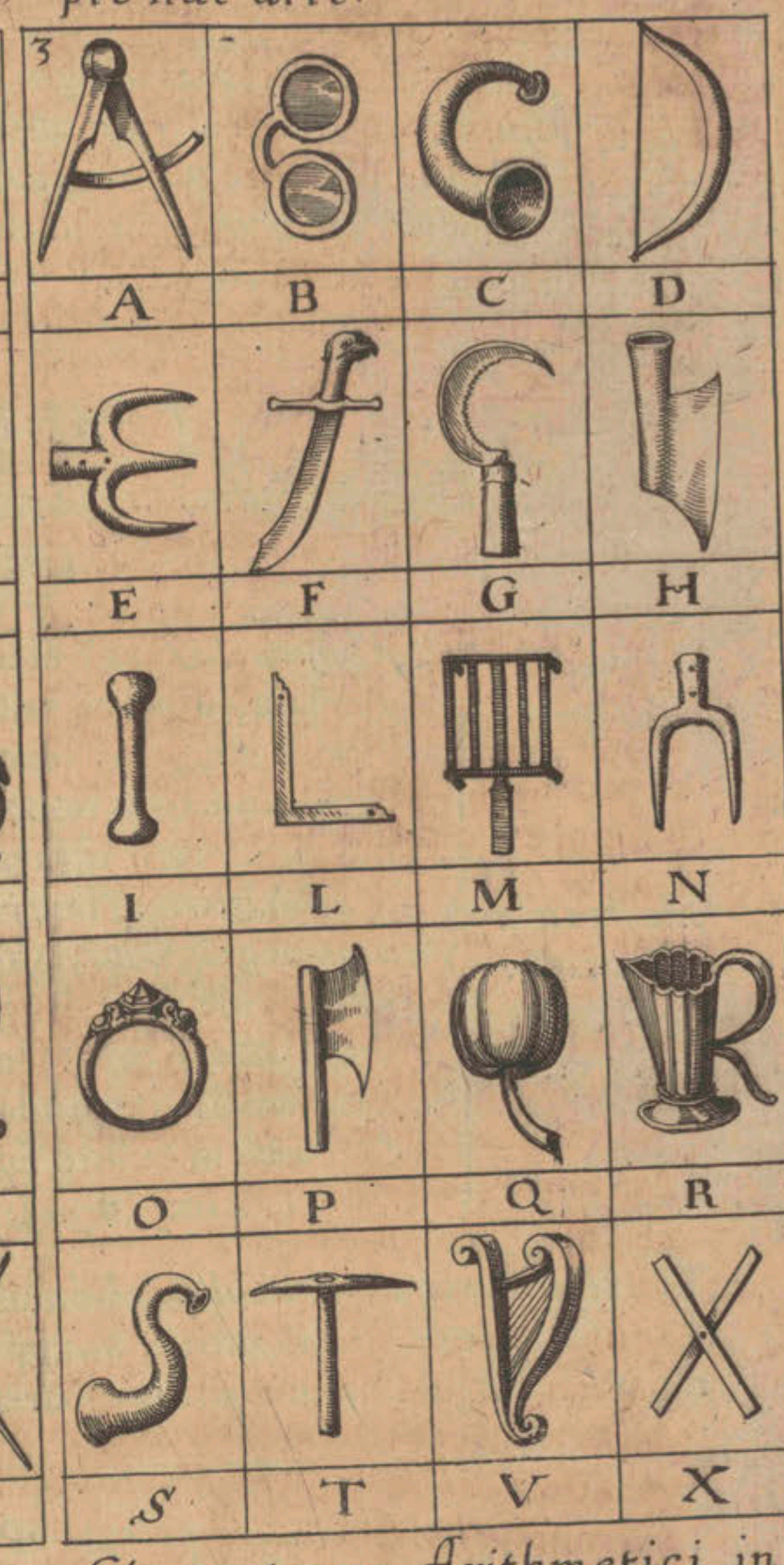

Ordo Characterum Arithmeticorum in hac arte.

Characteres Arithmetici in hac arte.

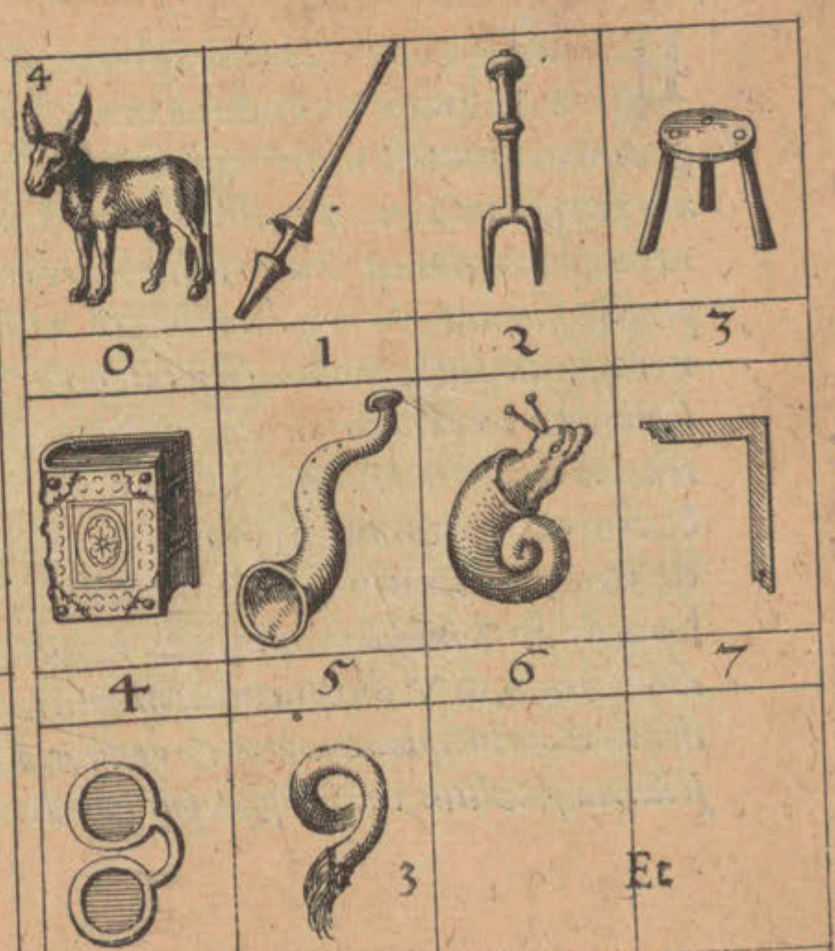

Et ſic in cæteris: Nam homo inſidens dorſo aſini & lanceam manu tenens ſignificabit 10. Cum furca verò 20. cum tripode 30. cum libro 40. & ſic in cæteris. Atque ſi 11. in loco aliquo volueris phantaſtico modo conſignare, duos homines, duas lanceas gerentes imaginaberis: Quod ſi 432. volueris exprimere, finges hominis imaginem à parte ſiniſtra librum manu tenere, in ſiniſtra verò parte imaginaberis piſtorem aut agricolam furca inſtructum, & in medio conſtitues fœminam tripodi inſidentem aſſignatis, ſcilicet, cuique harum perſonarum convenientibus actionibus,

CAP. III.

Quotuplex ſit hujus artis idæa, & quibus actionibus aſſignanda in quolibet ſphæræ loco.

Idæa ſeu *imaginaria forma* hujus artis eſt

- Aut *principalis*, quæ ſcilicet in omni vocabulo principali, aut particula membri alicujus orationis vel ſententiæ agit: Eritque Arietis effigies in primo loco primi orbis: At ſi actio vocabuli prædominantis non ſufficiat ad expreſſionem rei ſignificandæ, tunc poteſt adjuvari actionibus domini ejuſdem ſigni, ſcilicet Martis: ſed hoc rarò accidit.
- Aut *minus principalis*; cùm nempe ad inſigniorem diſtinctionem hiſtoria in orientali ſigni theatro, naturæ ſigni imprimitur: Sit ergo *Jaſon* in primo loco collocatus, vellus aureum manu tenens, *Medea* in ſecundo, *Paris* paſtor in tertio, *Daphne* in quarto, & *Phœbus* in quinto ſignificans diurnam eſſe conſtellationem & maſculam: atque ſic in cæteris *theatris orientalibus*.

In *theatris* verò *occidentalibus* debemus ſolummodò imaginari umbras formarum primi theatri obſcuro modo apparentes; quia hujus theatri color, quatenus noctis eſt principium, fuſcus apparere ſolet phantaſiæ oculis.

CAP. IV.

De ordine principali idæarum per ſphæras Planetarum.

PEr univerſam Saturni ſphæram ordo principalis erit talis: Primus hujus ſphæræ locus aſcendens erit *Capricornus*, & ſic conſequenter ſecundùm ſignorum ſucceſſionem: quatenus Capricornus eſt Saturni domus diurna. *Saturnus* itaque in ♑ *rex ditiſſimus*, in ♒ *Senex prudentiſſimus & dux*, in ♓ *piſcator*, in ♈ *iratus & invidus*, in ♉ *lubricus & luxurioſus*, in ♊ *balbutiens ſed tamen doctiſſimus & prudētiſſimus*, in ♋ *mercator melancholicus ex damno*, in ♌ *fortunatus ſenex & nobilis*, in ♍ *ſagax, ſed hominum ſocietatem fugiens*, ut *Diogenes*, in ♎ *homo jucundus & bonus ſocius*. in ♏ *homo vitalis, ſqualidus, pauper & virulentæ diſpoſitionis*, in ♐ *dives & potens ſed contentioſus:* Induat ergo Saturnus veſtimenta, habeatque actiones aptas & convenientes rebus prædictis, pro loci & ſigni natura, in quo reperitur. Deinde oriatur ſignum ♐ ubi *Jupiter* apparebit tanquam rex cœleſtis cum ſummo honore, in ♑ *puſillanimis*, in ♒ *pauperrimus presbyter*, in ♓ *& potens magni honoris ac divitiarum*, in ♈ *dux fortunatiſſimus in bello*, in ♉ *amore captus*, in ♊ *mercator bonæfidei*, in ♋ *principum amicus & in pretio apud magnates*, in ♌ *ſapiens & amabilis*, in ♍ *ſcientia præditus*, in ♎ *Epiſcopus, aut dives in rebus Eccleſiæ*, in ♏ *amicus alicujus principis*.

pis. Sic porrò, si ea pars Zodiaci, quę *Arieti* attribuitur, oriatur, in qua *Mars* cognoscitur suũ habere dominium, ipse in ea describetur curru vectus, ensemq; manu tenẽs, & fulgura ab oculis ejiciens, in ♉ *rapiens violenter fœminã sub forma militis cõmunis*, in ♊ *animam Ulyssis simulans*, in ♋ *inconstans & temerarius*, in ♌. *seipsum interficiens aut suspendens*, in ♍ *fingens literas; aut Sagittas ab arcu mittens*, in ♎. *cum Venere in adulterio deprehensus à Vulcano*, in ♏. *dives in possessionibus*, in ♐. *conductor exercitus*, in ♑. *alios gladio vulnerãs* in ♒ *audax & magna aggrediens*, in ♓. *amicus Regis*. Tũ posteà, si Leo oriatur, & se supra horizontem, cũ suo Domino, videlicet *Sole*, cõmonstraverit, *Apollo* in eo dignitatem Imperatoris habebit, & in ♍ *justitiam exercebit*, in ♎ *mercator erit res ponderans*; in ♏ *cũ serpente Pythone pugnabit*, in ♐. *sagittas suas huc atque illuc ejaculabitur*, in ♑. *tristis erit & obscurus*, in ♒. *per flumen navigare videbitur*, in ♓. *cum Oceano eires erit*, in ♈. *erit biliosus atque iracundus*, in ♉. *cum Minotauro belligerabitur*; in ♊. *cum Castore & Polluce familiaritatem habebit*, & sic in cæteris: *Taurus* enim surgens, *Venerem* in sua domo habebit, ipsaque more *Europæ* insidebit dorso tauri: Sic in ascendentibus *Geminis*, imaginabimur *Mercurium*: atque itidem quoque ascendente *Cancro*, *Lunam*, procedendo cum illis successivè & gradatim, uti fecimus cum superioribus.

CAP. V.

De imaginibus minùs principalibus.

ALiquibus fortasse minùs placebit umbrarum minùs principalium multitudo. Ut itaque iis gratiosior sit hæc ars exclusis imaginibus, sciendum est, locos illos posse coloribus ab invicem distingui hoc modo: *Primus locus* erit albus instar prati nive cooperti, *Secundus* sit rubicundus, habeatque effigiem prati existentis ante portam theatri, in quo prælium fuit commissum, ita ut ejus superficies sanguine tincta colorem rubicundum exhibeat, *Tertius* locus sit viridis & area quædam ante portam gramine arboribusque virentibus conspicua, *Quartus* sit cæruleus, & undequaque instar vallis ante portam fontibus irriguus; *Quintus* & ultimus sit specus seu spelunca subterranea obscurissima, nigrum præ se ferens colorem. His pratis oppositæ fingantur *quinque columnæ*, quæ itidem debent figura & colore distingui; *Figura* enim *duarum extremarũ erit circularis & rotunda, media* autem columna *habebit figuram hexagoneam*, & quæ his *intermedia* sunt *quadratam* possidebunt figuram: Colore etiam hoc modo ab invicem differunt, ut colores earum relationẽ habeant cũ coloribus portarum theatri iis oppositarum, oppositа tamen seu inversa ratione: ita scilicet ut albedo nigredini obiiciatur, &c, Poteris etiam hisce columnis annulos phantastico conceptu & catenas affigere, quibus adligata animalia significabunt *Adverbia, Conjunctiones, Præpositiones* & *Interjectiones*, uti in sententiis dicetur. Eritq; in illis hic ordo: *Albæ columnæ* fingatur affixus annulus argenteus, cum taliquoque catena, *Rubræ* verò cupreus cum catena ex ramo facta; & *Lividæ* plumbeus cum catena plumbea, ac *Nigræ* denique ferreus annulus cum ferrea itidem catena affixus existimetur. Ubi autem vocabula sunt significativa, ibi necesse est, ut illa denotentur per imaginem aut idæam magis principalem, & non aliter, ut in sententiarum recordatione apparebit.

Sequitur

Sequitur figura vera theatri.

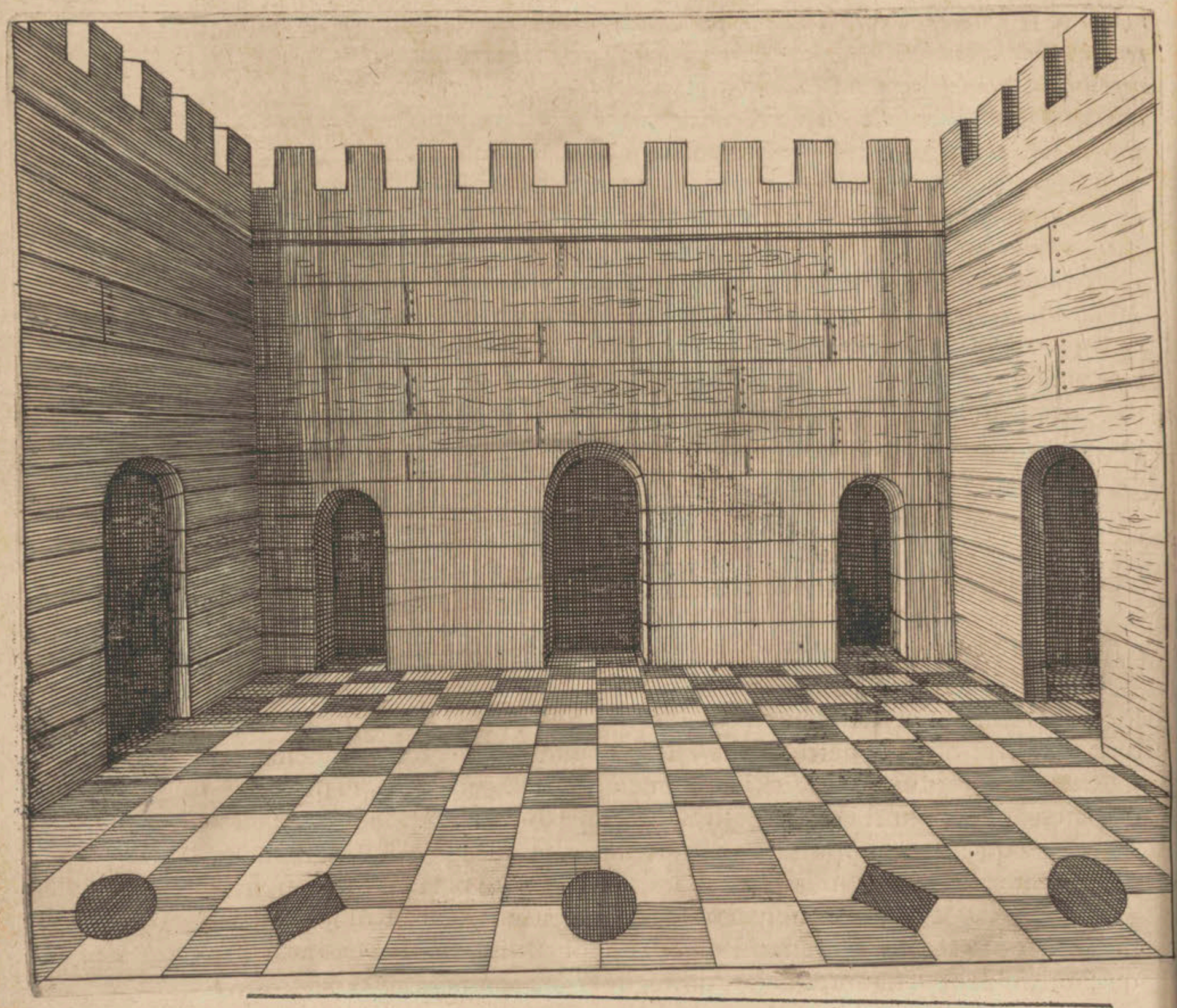

CAP. VI.

Quot modis imagines magis principales possint in locis vacuis exprimi, tàm in arte rotunda, quàm quadrata.

Actiones, quibus imagines in locis exprimuntur, *solent esse* aut

- *Crudeles*, videlicet cùm aliquis videt rem quandam immanem, aut facinus quoddam crudeliter, & contra naturæ leges patrari: cujus generis sunt, *Tyrannus aliquem interimens, Lucretia seipsam è medio tollens.*
- *Ridiculosæ*, veluti, si *fœmina ex asino decidens denudet sua secretiora*, & omnes aliæ res dignæ risu.
- *Miraculosæ*, veluti, *si occurrat homo duobus capitibus natus*, vel *asinus doceat aliquem canere fidibus, aut ipsemet etiã doctus evadat.*
- *Obscœnæ & turpes*: ut *si quis in re inhonesta versetur, eaq; turpiter afficiatur.*

Et

ET hujuſmodi etiam actionibus uti poſſunt imagines aut ideæ cœleſtes, quas imaginari poſſumus in pratis illis anteà deſcriptis. Hîc autem notare debemus, quòd unumquodque theatrum tibi dabit quinque portas videlicet, *Albam, Rubram, Viridem, Cœruleam & Nigram*. Hîc etiam velim te inprimis obſervare, quòd plurimum huic arti conferat, ſi in ſphæra Zodiaci ſive ſtellata imagineris hiſtorias loco & actione cuique ſigno & ejus loco convenientes: verbi gratiâ; *ad ſignum Arietis pertinet hiſtoria aurei Velleris Jaſonis & Medeæ: Prima igitur idea* ante portam albam erit Medeæ in ſummitate montis Atlantis, herbas ſuas magicas colligentis nive coopertas; *Secunda* ante portam rubram erit Medea fratrem ſuum interficiens membraque ejus in prati herbas projiciens: *Tertia* erit Medea herbas colligens in tempe Theſſaliæ, virgultis, arboribusque viridibus vigente, ut Jaſonis conamini queat aſſiſtere. *Quarta* erit Jaſon & Medea navem ingrediens cum vellere aureo. *Quinta* erit domus aut locus ille obſcurus, in quo tauri & draco, aurei velleris cuſtodes, incantatione ligati & incluſi manſerunt, & ſic in cæteris.

CAP. VII.

Quot modis in utraque arte, videlicet tàm in rotunda, quàm in quadrata exprimantur vocabula ſignificativa?

Expreſſio vocabuli ſignificativi fit *tribus modis*, ſcilicet

- *Relatione*, ſcilicet, cùm res aliqua alteri refertur, ita ut per eam relationem, ſignificet rem aliquam ſine rei ſignificandæ expreſſione: Sic *atramentum poteſt ſignificare atramentarium, nigredo atramentum, vagina gladium.*
- *Similitudine:* nempe cùm res ſimilis in loco expreſſa indicat eam cui ſimilis eſt, veluti *Sirenes fœminas, Henricus pauper coronatus, Henricum Regem Galliæ*, &c.
- *Regali præſentia:* ſic *imago aut idea gladio aliquem percutiens ſignificabit gladium.* Hæc igitur eſt, cùm res vera in ſua natura & ſubſtantia in loco aliquo ab imaginis vel ideæ actione exprimitur.

CAP. VIII.

De utilitate expreſſionis imaginum fixarum, quas eſſentiales vocamus.

SI in harum imaginum expreſſione voluerimus multiplicem commoditatem reperire, nihil erit in prædictorum locorum medio exprimendum, præter illud, quod ex hiſtoriis quibuſdam excerpſimus: verbi gratiâ; ex vita Julii Cæſaris, ut alterius alicujus Romani, vel Cleopatræ, vel alicujus Trojani, vel cujuſdam Philoſophi inſignis, aut conſimilium, vel ex ſacris Bibliis, uti narrationes vitarum Samſonis, Davidis, Moyſis, Macchabæi, & aliorum. Prima ergo utilitas erit hiſtoriarum retentio ſeu memoria, per quas etiam poteris facillimè vocabula ſignificativa, non ſignificativa, audita ſcilicet atque inaudita, ſimiliter ſententias, orationes & rerum ſubjecta memoriter retinere.

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS III.

LIBER III.

De animæ memorativæ ſcientia.

CAP. I.

Quotuplex ſit vocabulum: Et de modo explicandi in locis vocabula ſignificativa.

Vocabulum ſignificativum appello illud, quod per vivam aliquam imaginis, aut ideæ actionem in loco aliquo explicari poteſt: *Non ſignificativum* verò, quod in locis per ſe propter actionis defectum ſignificari non poteſt.

- *Vocabula* omnia ſunt aut
  - *Significativa*, ut ſunt
    - *Verba*, ut interficere, ſaltare, canere, &c.
    - *Subſtantiva*, ut, liber, enſis, taurus, &c.
    - *Adjectiva*, ut, fortis, violentus, triſtis, hilaris, &c.
    - *Participia*, ut percutiens, ardens, ægrotans, &c.
  - *Non ſignificativa*
    - *Audita*
      - *Minùs ſignificativa*, ut
        - *Adverbia*, ut, non, nunc.
        - *Conjunctiones*, ut, &, nec, atque.
        - *Præpoſitiones*, ut, per, in.
        - *Interjectiones*, ut, proh, vah.
      - *Magis ſignificativa*, ut
        - *Subſtantiva nomina*
          - *Propria*, ut, Petrus, Johannes, Sara, Maria, &c.
          - *Non propria*, ut, labor, intellectus, ſpiritus, &c.
        - *Pronomina*: ut, qui, ille, iſte, meus, &c.
    - *Inaudita*, ut, Gorocoga, Abricalac, Arbroc, &c.

CAP. II.

De vocabulorum significativorum recordatione in arte sphærica.

LOcis, ut suprà dictum est, distinctis & descripta in primo theatro historia Medeæ per quinque prata, oportet per regulam prædictam in vocabulorum significativorum expressione operari hoc modo, videlicet si vocabulum *(Liber)* velim in primo loco denotare, imaginabor Medeam in prato albo, tanquam subtilem spiritum in æthere pendentem aut in curru igneo sedentem, inspicere librum magicum: Atque hæc talis imaginatio debet reali expressione in loco sibi proprio notari. Porrò secundum vocabulum sit *(exaltabat)* possumus igitur fingere, spiritum istum Medeæ in turris summitate prospicere & anxiè observare, an Pater eam persequatur, nec ne. *Tertium* vocabulum sit *(Lætus)* quod ut explicetur imaginabimur, spiritum Medeæ lætari duplici nomine, tum scilicet propter loci amœnitatem, tum etiam, quòd invenit herbas proposito suo inservientes. *Quartum* vocabulum sit *(cultellus)* Medeam igitur cultellum suum, quo fratrem jugulavit, in mare projicere nobis persuadeamus. *Quintum* vocabulum sit. *(Lux)* Quod ut significetur, imaginabimur, quòd in conflictu Jasonis cum serpente vigilante & tauris flammas evomentibus eximia lux & ingens scintillarum multitudo ex spelunca prosiliat. Et sic progrediendum ad theatrum V. occidentale, in cujus obscuritate essentiales Medeæ actiones, tanquam reflectentes umbras speculari debemus.

CAP. III.

De vocabulorum significativorum recordatione & positione in arte quadrata.

SI vocabula fuerint significativa, exprimentur *aut relatione*, aut *similitudine*, aut *reali præsentia*: Sic vocabuli *(Leo)* significationem exprimam in prima primi loci porta per relationem, videlicet per Sampsonem leonina pelle amictũ, aut reali actione per Sampsonem cum leone pugnantem: si secundum vocabulum sit *(Ensis)* imaginabimur per relationem, quòd Dalila iracundiæ ardore percita rumpat inventam mariti vaginam, aut etiam reali actione fingemus, quòd desperata mortem sibi gladio consciscat. Quòd si tertium vocabulum sit *(musca)* fingemus, aut reali præsentia, quòd aliquis Philistæorum studens evitare Sampsonis violentiam & fervorem, insideat muscæ & evolet in aërem; aut relatione quòd carnes habeat putridas à muscis undique corruptas, aut similitudine, quòd alis, muscæ simillimis fugiat ex loco uno in alium.

CAP. IV.

De vocabulorum cognitorum quidem, sed aut omnino non, aut difficulter significativorum in utraque arte recordatione.

IN *arte rotunda* solent *nomina substantiva, adjectiva & participia* per ordinem alphabeticum Deorum, cum aliqua tamen eorum circa fixam imaginem actio-

ne explicari. Sic Neptunus nihil faciens vel otiosus significabit, nihil. *Verba nõ significativa* exprimuntur per alphabetum Dearum, ut proserpina in magna majestate significat posse: *Pronomina* porro omnia indicant ut aut vitio aliquo, quod erit monstrum vel Diabolus, aut virtute, quæ erit Angelus: sic *(Ille)* explicabitur per monstrum aliquod leprosum, & maculis repletum, digito aliquid ostendens *Adverbia* autem *Conjunctiones*, *Præpositiones & Interjectiones*, solent per bruta cœlestia significari. Atque sic etiam sese res habet in *arte quadrata*, hoc solo excepto, quòd pro vitiis & virtutibus aves solent usurpari: sint tamen hæc omnia cum notabili aliqua actione conjuncta aut indicata: Possumus etiam totum animal aliquando per notabilem & distinctam quandam ejus partem denotare, ut *Leonem* per caudam, pellem vel ungues, *Elephantem* per dentes aut nasum retortum, *Pantheram* per relationem inter illum & rem aliquam maculis infectam, atque etiam per pellem, *Asinum* per lyram, *Bovem* per cornua, *Hydram* per venenum, *Camelum* per vestimenta Sancti Johannis, *Gryphum* per alam cum cauda leonis, *Quæstorem* per linguam aut canem, *Rhinocerotem* per cornu, *Simiam* per imitationẽ, aut hominẽ simiæ similẽ, *Ursam* per plaustrũ cœleste, *Felem* per murem aut ignem, *Mulum per* onera, *Equum* per frænum, *Agnum* per lanam, *Adamum* per pomum, *Bonifacium Papam* per clavem, *Cadmum* per serpentem aut arborem *Davidem* per Goliæ caput, *Eteoclem* per flammam divisam, *sanctũ Franciscum* per crucem sanguineam, *Herculem* per fustem aut arcum, *Jasonem* per vellus aureum aut infidelitatem, *Midam* per aurum, aut aures asininas aureas, *Nestorem* per barbam albam, *Orpheum* per lyram, *Prometheum* per cor sanguineum aut vulturem, *Quintilianum* per Grammaticam aut virgam, *Raimundum Lullium* per phialam & alembicum, *Sinonem* per equum ligneum, *Tantalum* per famem aut potum in aqua, *Ulyssem* per Syrenes, &c. Sic ponitur pro *Aquila* oculus aspiciens Solem, pro *Bubone* obscuritas, pro *Corvo* nigredo, pro *Drepane* hyrundo, pro *Erithaco* homo solus in desertis, pro *Falcone* tintinnabulũ, pro *Grue* locus aquaticus, rostrum acutum, vel herba geranium, pro *Hyrundine* tectum domus, pro *Ibe* parvulus serpens. Atque ita semper sese res habebit in distinctione formarum conceptarum in arte rotunda respiciendo assiduè ad prædictas exceptiones.

CAP. V.

De nominum propriorum cognitorum recordatione.

CUm nomina propria cognita atque communia vis recordari, oportet te alios eorundem nominum, qui vel familiariter, vel ex historiarum lectione tibi cogniti sunt, in locis collocare, & quidem simpliciter actione tali, quali communiter uti consueverunt: Verbi gratiâ, si meminisse voluero alicujus *Caroli*, collocabo ibi quendam Carolum bene mihi cognitum: qui quidem, si Notarius, Secretarius, aut faber ferrarius fuerit, &c. ille quoque hoc officio in loco illo, ubi ponendus venit, cum evidenti imaginis adjumento, & notabili ejusdem actione fungetur, vel etiam eligam quendam in historiis clarum, veluti Carolum Magnum belligerantem contra infideles. Sic si *Clementis* velim recordari, ponam in loco meo communi, Papam Clementem cum cornu in manu pro meliore distinctione, & sic in cæteris.

CAP. VI.

De nominum propriorum, nunquam tibi ante auditorum, recordatione.

IN hac regula maximè requiruntur *ordines alphabetici*: Nam bestia *primam* significabit literam, homo, *secundam*, res mortua *tertiam*, & avis *quartam*, idque non sine eximia imaginis actione, quæ rem aliquam non decentem peraget eum bruto, homine & ave; Exempli gratiâ, Angeli, teste Sibylla, qui custodes sunt, numerantur *Heromiel*, *Saniel*, *Uriel*, &c. In loco primo igitur pono Hydram, quæ veneno suo interficit principalem loci imaginem, & super dorso Hydræ imaginabor Eteoclem ardentem, tenentem manu labrum, ut aqua ejus ignem extinguat, sed olor instans ejus capiti omnem aquam magna siti perci-tus, ebibit, quare hîc non restat, nisi *miel*, quod facillimum est recordari, retento *Hero*; Nam *Hydra* significat H. *Eteocles* E. *Labrum* R. *& Olor* O. Actio autem erit, ut tangens hydram concidat mortuus. *Secundo loco* ponam Simiam, quam Adam ex Paradiso ducens furca sæpissimè percutiat: Sanguinem autem à simia dimanantem fingam nutrire Ibem avem: Actio itaque imaginis essentialis erit, ut Adamū vulneret, quia sæpissimè in domum suam introivit cum Simia & Ibe sua. *Tertio loco* collocabo Ursam in cujus dorsum elevabitur Raimundus Lullius cum phialis & alembicis. Ursa autem furibunda rumpet seu confringet phialas, eaque propter à Raimundo percutietur pistillo. Sed & alio quodam modo faciliori, hoc idem poterit fieri: Etenim si in continenti volueris aliquod vocabulum anteà tibi inauditum memoria retinere, pones in locis destinatis alia quædam vocabula, aut propria nomina, aut aliàs significativa, quæ exprimant omnes ferè aut aliquot syllabas illius tui vocabuli inauditi, cujus recordari cupis; Verbi gratiâ: Si velis recordari Uriel ponetur primo loco Urias, qui jussu Davidis fuit in bello interfectus, & quia hæc dictio exprimit duas syllabas nominis tui inauditi aut inusitati, idcircò imaginaberis eum fuisse furca interfectum, quæ significat duo: Constitues autem illum in dextra loci tui parte, ut admonearis, eum denotare primas syllabas, & in sinistra parte collocabis Eliam ascendentem in cœlum, ac tenentem manu lanceam, quæ significabit syllabam unam, & sic in cæteris. Hoc modo etiam poteris in arte rotunda operari.

CAP. VII.

De sententiarum recordatione tàm in arte rotunda, quàm in quadrata.

POsteaquam perfectum vocabulorum significativorum modum didicisti, poteris, si ad amussim volueris operari, collocare omnia vocabula ordine convenienti in singulari aliquo loco, ut ita inter se distincta habeantur: sed quia illud in multitudine sententiarum tædiosum foret & infinitum, idcirco aliâ incedemus via: Observentur igitur in hoc opere sequentes regulæ *primò* scilicet ut perfectum alicujus membri sensum exprimas vera aliqua & propria actione; verbi gratiâ, in hac sententia, *Corporum prima divisio est in simplicia*, finges, quòd imago quædam dividat corpora, aut divisionem faciat in elementa, quæ sunt simplicia; *secundò* si vocabulum incipiens aut initiale sit non significativum, aut difficulter significari possit, tunc exprimes illud per imaginem, ut in secundo libro dictum est; ita faciet illud actionem cum vocabulo proximè sequenti: ve-

luti, *omnis motus ſimplex aut rectus eſt aut rotundus:* Hîc Orpheus movebitur rectè & rotundè; aut Sol formabitur in manu, ſignificans motum per relationē. *Tertiò* ſi duo vel tria adverbia aut conjunctiones, &c. inchoent ſententiam oportet illa in uno tantùm loco exprimere, ni conſequentia ſint manifeſta, & in ſenſus natura inſeparabilia. *Quartò*, cum exactè volueris & ſubitò dictas membri particulas in locos ſuos diſponere, aſſignabis priùs imaginibus actiones fictorum vocabulorum ſignificativorum: Ut, ſi collocavero atramentum in primo loco, & primum membrum fuerit illud: *Forma dat nomen & eſſe rei*; fingam, imaginem tollere atramentum, & poſt abſterſionem ejus de facie cujuſdam formoſæ puellæ, appellare illam Mauram. Cum autem volueris hæc peragere in arte rotunda oportebit uti 10. portis Medeæ, & deinde Europæ, &c.

CAP. VIII.

De orationibus & carminibus.

IN orationibus & Carminibus opus prædicta propoſitione & eodem præcisè modo; ſed & in Carminibus facillimè id præſtatur propter menſuræ neceſſitatem.

CAP. IX.

De ſubjectis & quotupliciter ſubjectum hîc accipiatur.

SUbjectū, uti hoc loco illud accipitur, *eſt actio perfecta alicujus intētionis, quæ vel relatione aliqua, vel ſimilitudine vel ſaltē realiter in uno ſolū loco exprimitur: Actionē* autem *perfectā* alicujus intentionis voco illam, qua ſenſus alicujus hiſtoriæ vel dicti ſapientis, vel legis, vel aphoriſmi aut conſimilium exprimitur, & perfectè in loco aliquo explicatur: ſed quia in his omnibus varius eſt operandi modus, idcirco ordine quodam & methodicè progrediemur. In hiſtoriarum igitur ſubjectis ſciendum eſt, quòd *hiſtoria duplici modo in locis exprimatur*, videlicet, *aut generaliter aut ſpecialiter*. *Generaliter* exprimitur hiſtoria cùm tota ejus ſeries & ſenſus in unico ſolummodò loco explicatur, ut ſi generaliter velim totam ſecundi libri Æneidos hiſtoriam Virgilianam in loco aliquo exprimere, fingam, quòd imago loci in ſummitate montis eminus conſpiciat, qua ratione ingens equus ligneus de nocte in urbem introducatur, adeoque etiam deinceps, cœca adhuc nocte, ipſa urbs lamentabili modo omni ex parte accendatur. *Specialiter* autem hiſtoria exprimitur, cum unaquæq; ejus pars ſeorſim explicatur.

CAP. X.

De modo exprimendi figuras arithmeticas in prædictis locis.

HUjus rei mentionem fecimus in libro noſtro *de Arithmetica univerſali*, ubi etiam particulariter de Arithmetica memoriali caput unum atq; alterum propoſuimus, eaque ratione docuimus modum numerandi, addendi, ſubtrahendi, multiplicandi & dividendi per aptam figurarum memorialium poſitionem, in locis convenientibus. Quocirca vos ad illum tractatum noſtrum hinc remittimus, ut breviter huic ſectionis ſecundæ portioni finem imponamus

TRA

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIO IV.

De animæ vitalis cum intellectuali Scientia, hoc est, de Genethlialogia.

In qua agitur de Genii cujusque inquirendi ratione.

TRACTATUS PRIMI. SECTIONIS II. PORTIONIS IV. LIBER I.

De animæ vitalis cum intellectuali Scientia, hoc est, de Genethlialogia.

CAP. I.

De Astrologia, & ejus partibus.

VEteres recensuerunt *quatuor* Astrologiæ *partes*, quarum *unam* in aëris mutationibus, tempestatibus, cæterisque hujuscemodi rebus versari voluerunt, & per eam consueverunt præsagire salubritatem, morbos, & annonæ copiam vel penuriam: *Altera* agit de imperiorum, principatuum, rerum publicarum, aut urbium principiis, mutationibus, excidiis, bello & consimilibus aliis ejus generis alterationibus. *Tertia* se dividit in *tres ramulos* seu species, quarum *una* in temporum electionibus occupatur, de qua in generali nostro Tractatu de Astrologia integrum libellum scripsimus; *altera* circa quæstiones & interrogationes versatur; Et *tertia*, quæ meritò princeps cæterarum Astrologiæ partium existimatur, appellatur *Genethlialogia*, de qua hoc loco agere præcipuè intendimus: *Quarta* & ultima species στοιχειωμαλικὴ dicitur, quæ in fabricandis characteribus, sigillis, & statuis consistit, quorum effectus mirabiles historiæ multorum generum decantant: Sed quoniam ars diabolica, cùm hac se miscet (sicuti quàm sæpissimè videmus rem bonam impiorum abusibus commaculari & conspurcari) illam repudiabimus, & breviter nos ad Genethlialogiæ inquisitionem ac explicationem accingemus.

CAP. II.

Genethlialogia quid, & in quo versetur ejus judicium?

GEnethlialogiam definimus illam Astrologiæ partem, *quæ docet, quæ animi, quæ corporis, quæ fortunæ bona debeant nato contingere, & unde illa dimanent quibusque signis futura, eum concernentia, denotentur.* Hujus igitur Astrologicæ partis judicium

judicium seu praxis dividitur, *in inquisitionem bonorum vel corporis, vel animi, vel fortunæ*: Quæ quidem omnia peritus Astrologus, ex diligenti domorum cœlestium observatione, ac Planetarum eas possidentium, & naturarum eorum consideratione ac mutuo illorum aspectu & relatione præsagire non dubitabit.

CAP. III.

De Astrologorum vulgarium in inventione Domini genituræ incertitudine.

CUm de hujus scientiæ praxi seu judicio agendum est, erecto priùs schemate seu figura cœlesti, eo modo quo in Tractatu nostro de Astrologiæ antea declaravimus ad veri genituræ Domini cognitionem in primis procedendum censemus. At verò in hoc labore magna occurrit Astrologiæ vulgaris incertitudo, quatenus in Domini Genituræ electione haud exigua est inter Astrolog. opinionũ diversitas: Nam *Firmicus*, vir quidem in hac arte peritus, eum planetam eligit pro Genituræ Domino, qui signo, quod Luna proximè post nativitatem ingreditur, præesse animadvertitur, Leone & Cancro, quibus duo luminaria imperant exceptis; verbi gratiâ, si Luna tempore nativitatis Taurum peragret, quoniam ea proximo loco in Geminis migrabit, qui domus sunt Mercurii, ideò Mercurius erit Dominus nativitatis. Alii autem nonnulli statuunt illum Genituræ Dominum, qui in puncto nativitatis fortior est in hemisphærio, hoc est, qui eo tempore plures habet dignitates essentiales in cœlo. Alii verò volunt, illum esse nativitatis Dominum, qui plures & præcipuas dignitates obtinet in quinque locis hylegialibus, scilicet in locos Solis, Lunæ, Horoscopi partis fortunæ, & conjunctionis vel appositionis luminarium, nativitatem immediatè antecedentis; & sic in aliis. Quorum quidem opiniones diversæ tantam hujus artis certissimæ incertitudinem, per Artistarum ignorantiam, mundo pepererunt, ut ars ista nobilissima in se & per se simplex, pura & digitio Dei Omnipotentis cœlis insculpta, à vulgarib. hominib. pro sophistica, spuria, & præstigiosa falsò habeatur & reputetur: Qualis ergo sit nostra de eligendo Genituræ Domino sententia infrà declarabimus.

CAP. IV.

De loci fortunæ inventione in Genitura

OMnes ferè in Astrologia versati solent inventionem loci fortunæ in arte Genethlialogica diligenter inquirere; Cum hic locus in maximo apud eos habeatur respectu, à meo verò in hac arte Magistro, viro certè in scientia Astrologica & Mathematica præcellentissimo *Domino Allen Oxoniense*, locum fortunæ hoc modo investigare fui institutus: Abstrahendus est locus Solis à loco Lunæ hoc modo: Si contingat, ut ☉. sit in 7. gr. & 18. min. ♎. oportet omnia signa numerare à signo primo videlicet ab ♈. & inveniuntur sex signa, scilicet ♈. ♉. ♊. ♋. ♌. ♍. & 7. grad. cum 18. min. ♎. Quæ abstrahenda sunt à loco Lunæ: Sit ergo Luna in 14. grad. & 9. minut. ♑. Quare distat ☾ à principio per novem signa nempe ♈. ♉. ♊. ♋. ♌. ♍. ♎. ♏. ♐. & 14 grad. cum 9. minut ♑. disponantur igitur hoc modo.

☾.	9.	signa	14.	grad.	9.	minut.	
☉.	6.	signa	7.	grad.	18.	minut.	
☾.	3.	signa	6.	grad.	51.	minut.	Residuum.

Subtractione igitur facta, addenda sunt residuo signa interposita inter ♈. & signum ascendentis cum gradu & minuta etiam ejusdem signi. Exempli gratiâ; si ascendens fuerit 8. grad. & 24. minut. ♌. tunc inter ♈. & illum interponuntur 4. signa. Quibus additis residuo supradicto, sic manebunt.

sign.	grad.	min.
3	6	51
4	8	24
7	15	15.

Hæc igitur simul addita producunt locum fortunæ, qui erit in septimo signo, numerando ab ♈. ad 15. grad. & 15. minut. ♎. Atque dicitur *locus fortunæ*, quoniam in illo loco seu gradu maxima nati fortuna sita est. Cæterùm, si Lunæ signa pauciora fuerint quàm Solis, tunc 12. signa addenda sunt signis Lunæ, & deinde abstrahendus est locus Solis, à loco Lunæ, ut suprà: Et si post additionem factam plura signa producantur, quàm 12. abjiciatur Zodiacus, & residuum in gradu & minuta respiciatur: Verbi gratiâ, Horoscopus sit ♋. grad. 10. minut. 20. Locus Lunæ ♊. 26. 10. Locus Solis ♌. grad. 20. minut. 30.

sign.	grad.	minut.
2	20	10
4	20	30
9	29	40

Hoc facto addenda sunt signa cum gradibus & minutis interposita inter ♈. & signum ascendentis. At quia post additionem 12. signa abjicienda sunt, & residuum cum grad. & minut. eligendum, inveniemus, quòd sign. 1. grad. 12. & min. 0. fuerit locus fortunæ.

9	29	40
3	10	20
1	10	0

Erit videlicet locus fortunæ 8. grad. 12. & null. minut.

CAP. V.

Quòd vera Astrologiæ cognitio occulta nobis sit & abscondita, & quòd neglectis cæteris illis artis ambiguitatibus, quæ ambiguo modo nobis ab Astrologicis scriptoribus traduntur, amplectenda sit via plana & simplex, donec alia verior & certior nobis benigna Dei voluntate innotescat.

IN Tractatu nostro de Astrologia declaravimus, artem istam esse verissimam; Artistas verò spurios & incertis præstigiarum ac ignorantiæ opinionibus fallacibusque documentis contaminatos. Et quamvis aliquibus divina hæc scientia fuerit revelata, attamen illi, si quid de ea in publicum ediderunt, tàm obscurè id fecerunt, tantisque ænigmatib. & rebus in speciē quidem veris aut apparētibus, sed nullo vero modo uspiam existentibus illud permiscuerunt, ut ne Oedi-

pi

dipi quidem ſubtile ingenium potuerit, aut certè vix ægreque potuerit occultam & abſtruſam eorū intentionem enucleare, aut ſententiam eorū & ſcientiæ veritatem ullo modo ex ipſorum ſcriptis elicere: Ita ſcripſerunt Alchimiſtæ de lapide ſuo phyſico, ſic Magi verè naturales de ſua magia, aut ſub ſenſu ænigmatico, tanquam naturæ ſacrario, arcana ſua abſcondentes, aut ſub nominibus Dæmonum atque Angelorum myſterii ſui medullam tegentes, aut fabulis & fictis narrationibus rei veritatem ſcientificis revelantes, ut hac via ſtultos atque fatuos (ipſorum enim verbis uti liceat) fallerent atque errare facerent. Eſt tamen hujus & aliarum dictarum ſcientiarum arcanum certum, infallibile atque divinitus hominibus cum ipſa ſapientia è cœlis ſanctis miſſum, ſed paucis admodum revelatū: Cujus quidē traditionē cabaliſticam, quoniā à nemine adhuc viva voce verbisque apertis accepimus, contenti erimus cum reliquis in ſcientia hac vulgari verſatis ſimpliciori & faciliori via, eaque, relictis omnibus compoſitis & fictis Aſtrologorum nominibus ac operationibus, utemur. Sic itaque *primo loco* Dominum aſcendentis, hoc eſt, Planetam in ſigno primam domum occupante prædominantem, ſive debilis ſit, ſive fortis, reſpiciemus, & ſecundùm ejus diſpoſitionem de corporis habitu, ſtatura, complexione, ſanitateque & hujuſmodi aliis, uti & de animæ moribus inclinationibus judicabimus: Deinde pro nati divitiis & facultatibus bonorum conſiderabimus, *ſecundo loco* domum ſecundam, ejuſque ſigni naturam atque Dominum, Dominique locum, in quo, tempore nativitatis, invenitur. *Tertio* verò *loco*, domo tertia, ejúsque ſigno & ſigni Domino conſideratis, fratrum & ſororum numerum, eorundemque naturam ac diſpoſitionem erga natum obſervabimus, & ſimiliter de itinerum nati brevium proſperitate vel infortunio, & de religione quoque nonnulla cognoſcemus: *Quarta domus* cum ſuo ſigno & ſigni Domino indicabit res ex occulto obventuras nato, theſauros abſconditos, ejus in agricultura felicitatem vel infelicitatem, domos itidem ac ædificia & poſſeſſiones ex parte parentum ei obventuras: *Quinta*, ejuſque ſignum, & ſigni Dominus arguet nati fœcunditatem aut ſterilitatem, multitudinemque aut paucitatem liberorum, ſimiliterque nati ſolatia ſeu dona & munera in vita, ei promiſſa indicabit. *Sexta* cum prædictis ei convenientibus denotabit ægritudines & morbos nati futuros in vita, itidemque ſervorum fidelitatem ſeu infidelitatem, & nati circa beſtiolas ſeu pecora proſperam vel adverſam fortunam aut ſucceſſum: *Septima* cum ſuo ſigno & ejus Domino declarabit nati uxorem, matrimonium & lites, ac contentiones: *Octava* explicabit nati mores, naturam, laborem & triſtitiam in vita ac hæreditates morientium: *Nona* præmonſtrabit nati religionem fidem, viſiones, ſapientiam, & itinerum longorum ſucceſſum. *Decima* nobis aperiet nati dignitates, officia & favorem apud Principem: *Undecima* ſpem nati, ejuſque fiduciam, & amicorum multitudinem, ac eorum fidelitatem aut infidelitatem indicabit: Atque *duodecima* tandem nati occultos inimicos, deceptores, invidos, malasque hominum cogitationes atque ſuſurrationes deteget, ſimilitérque ejus fortunium aut infortunium in majoribus animalibus docebit. Ex quibus luculenter videmus, quod hac via de quolibet dubio in vita nati futuro poſſimus ſimplici ac plano Aſtrologiæ modo liberantes nos ea ratione ab infinitis veterum Aſtrologorum nugis & commentis, judicare & pronunciare. Nec tamen potentiorem totius cœli Dominum negligere omninò volumus, ſed, ejus naturam cum cæteris ſignorum Dominis ad bonum vel malum commiſcendo, prædictiones noſtras contemperabimus, imò verò dicemus, quòd res prædicta eò magis fuerit confirmata, quò fortiùs commiſcentur radii Imperatoris cum Domino aut ſigno domus, in qua res illa ſecundùm naturalem ſignorum diſpoſitionem continetur. Nos ergo ſimplici hac via ſoliti fuimus in

hujus Aſtrologiæ ſpeciei myrothecium ingredi: Nec tamen huic arti fidem certam attribuimus, niſi à Geomantia, quam ſuperiùs animæ ſcientiam eſſe explicavimus, confirmaretur: Ubi ergo hæ duæ ſcientiæ convenerunt, ibi rei veritatem ineſſe non inefficaciter prædiximus; in loco autem, ubi eas diſſentire percepimus, nihil certitudinis, ſed potiùs prædictionis inconſtantiam eſſe declaravimus, nec auſi fuimus quicquam aſſeveranter ore incerto ebuccinare. Quomodo autem duodecim ſchematis cœleſtis domus fortunio aut infortunio nati reſpondeant ex ſpeculo ſequenti poteris ad oculum percipere.

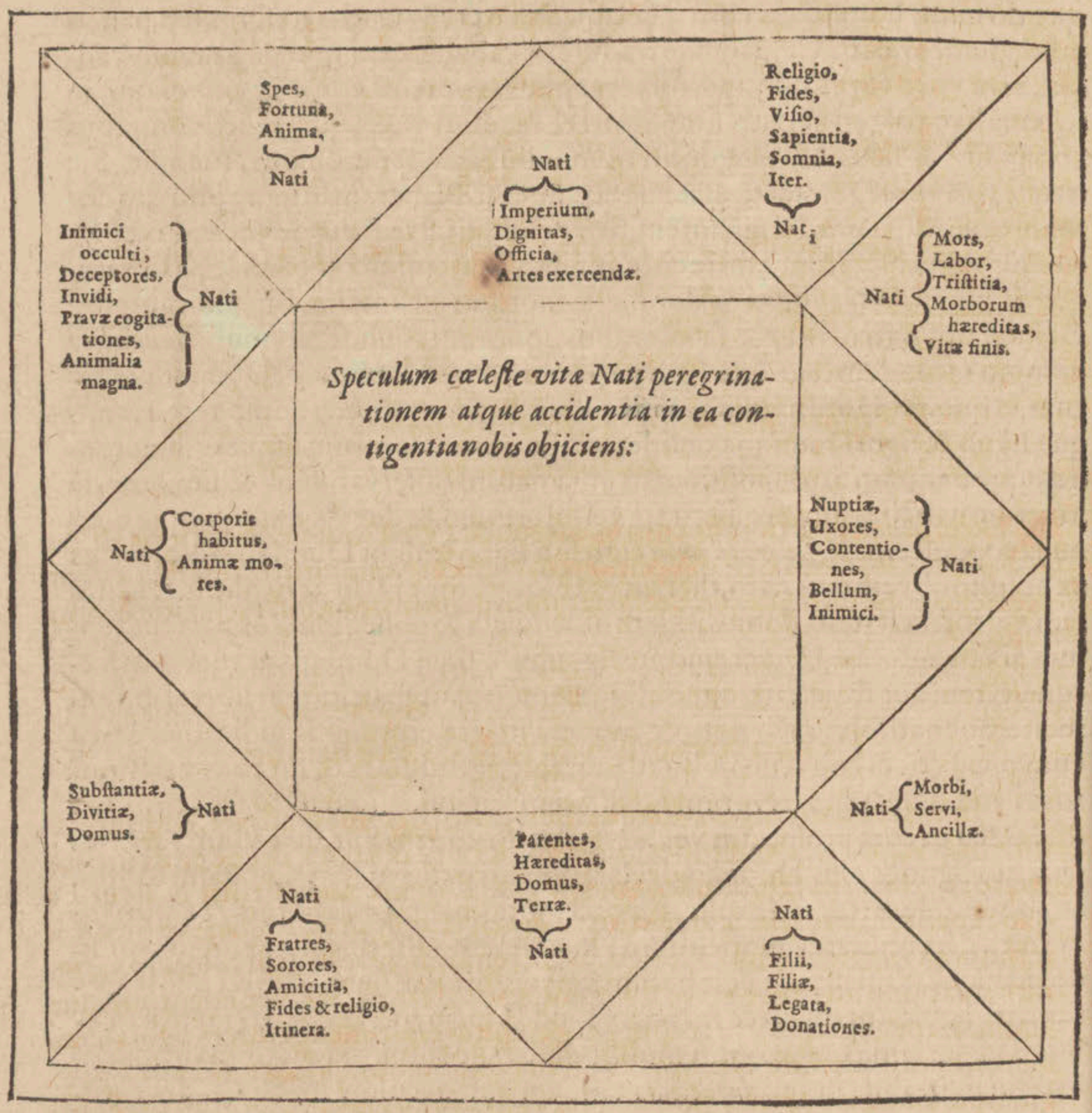

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS IV.

LIBER II.

De Microcosmi Genethlialogia.

CAP. I.

De primæ domus schematis cœlestis natura in explicanda nati dispositione.

NAturalis primæ domus cum ejus signo & signi Domino proprietas est duplicem inprimis nati dispositionem explicare, quarum una est debita corporis ejus constitutio, atque altera naturalis animi in moribus inclinatio & aptitudo.

CAP. I. PARS I.

De nati corporis habitu & constitutione.

In exacta nati corporis similitudinis ejusq; habitus crassi vel tenuis ac staturæ brevis, mediocris vel proceræ inquisitione gradū signi ascendentis in nativitate *in primis* considerare solemus; *deinde* Domini ascendentis & signi, in quo reperitur naturam & dispositionem respicimus; *denique* Planetæ fortioris totius cœli virtutem cum cæteris commiscemus, sicuti pictor in colorum variorum mixtione unum à cæteris differentem proferre solet: Nec etiam sunt duo luminaria negligenda. Pro corporis ergo figura respicimus naturam signi ascendentis, cum stellarum illarum fixarum dispositionibus, quæ extra Zodiaci margines positæ cum eodem signi ascendentis gradu surgunt; verbi gratiâ in figura sequenti.

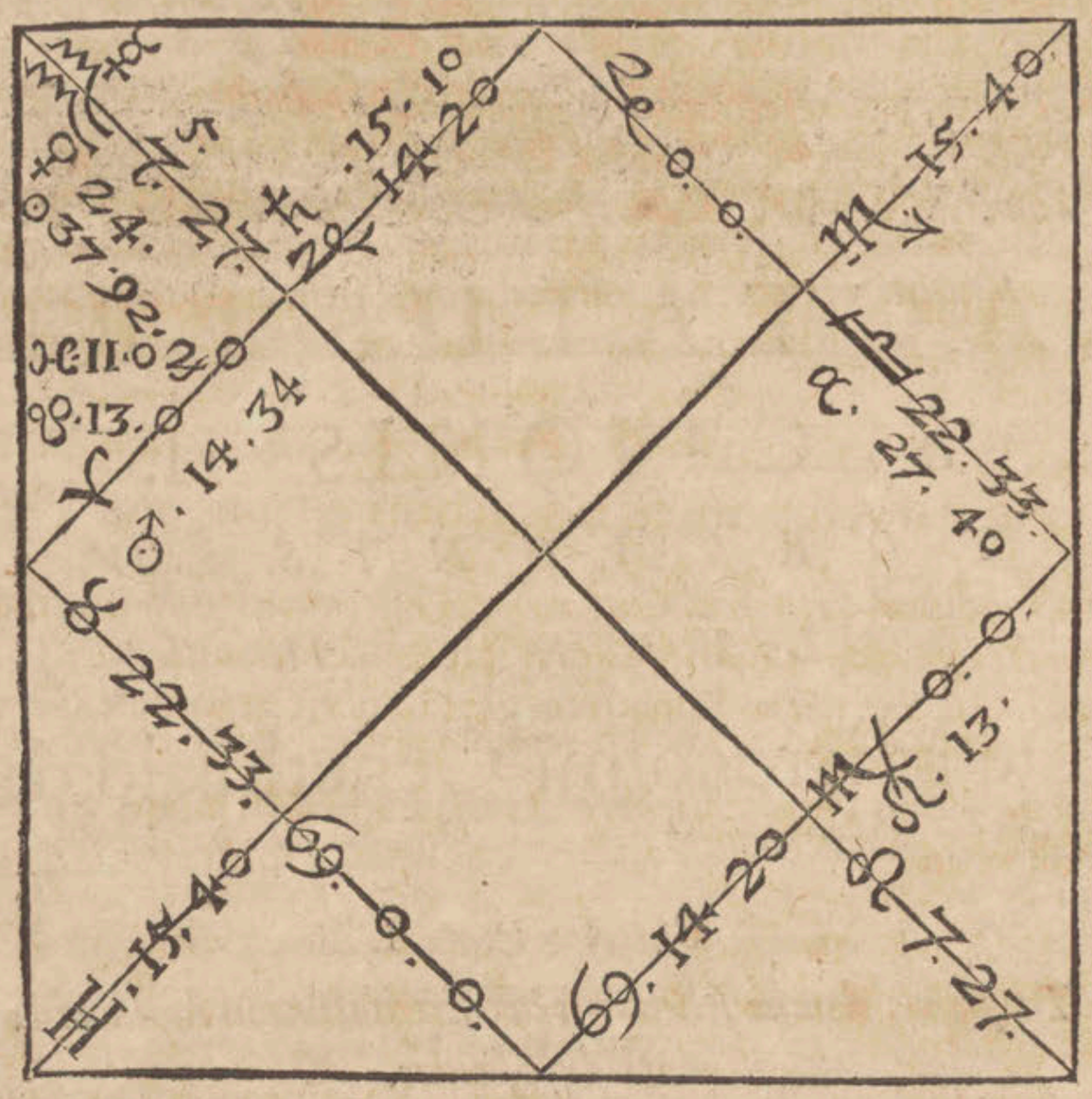

Gradus aſcendentis eſt 22. ♉. cum minut. 33. Quæras igitur in aſtrologia noſtra caput de ſigno *Tauri*, ubi reperies *primò*, qualẽ diſpoſitionem tum animi tum corporis Taurus denotet; *Deinde* ibi deprehendes, quòd *Caſſiopeæ* conſtellatio, & *Perſeus*, & ſtella in capite *Gorgonis* aſcendent cum dicti ſigni longitudine ubi etiam earum naturas percipies, atque ſecundùm harum ſtellarum naturas earumque mixtiones de figura nati & diſpoſitione animi ejus judicabis: *Deinde* Dominus iſtius ſigni quærendus eſt, quem invenies eſſe *Venerem*; quatenus ipſa eſt *Tauri* Domina. Nam *Taurus* eſt domus nocturna *Veneris*; Hujus ergo naturã & habitum, tam in animo quàm corpore nati invenies *in lib.* 1. de *Aſtrologia cap. ſexto.* *Porrò* etiam reſpiciendum eſt ſignum & domus, in qua Venus reperitur: Quia igitur illa, deprehenditur in duodecima domo, quam ♓. poſſidet; ideò ex capite *Aquarii* in Aſtrologia noſtra deſcripto, ejus vim percipies tam in animo, quàm corpore nati. Hîc autem *Mars* aliquid per accidens aget, quatenus in ſpatio primæ domus invenitur: Unde propter malitiam ſuæ naturæ morbos acutos minatur: Idque tantò magis, quoniam in *Ariete*, ſua propria domo, exiſtit, & proinde affliget natum in ejus ægritudine doloribus capitis: Atque hoc idem faciendum erit in omnibus aliis nativitatibus, facta vel inſtituta inquiſitione tam in naturam ſigni anguli cœli, atque illius in quo Dominus anguli manebit, quàm ipſius Domini: Porrò etiam aſpectus tum benevolos tum malevolos aliorum Planetarum, cum Domino primæ domus reſpicere debemus, & ſecundùm eos de fœlicitate aut infœlicitate, judicare.

CAP. I. PARS II.

De corporis nati longitudine vel brevitate.

Principium ſignorum auget longitudinem, ſed eorum finis diminuit.

Gemini, Virgo, Libra, Sagitarius & Aquarius, quatenus ſunt *ſigna humana, bonam & proportionatam corporis conſtitutionem polliceri dicuntur.* *Luna*

Luna in signis longioribus, corporis proceritatem, in brevioribus verò depressionem indicare traditur.

Sol in occidente denotat altitudinem & longitudinem.

Ego verò, his omnibus omissis, Domini nativitatis motum in primis observavi. Quem si reperi in sua *Auge* sive *Apogæo*, prædixi, natum fore altum & procerum, si in opposito *Augis* seu *Perigæo*, præsagivi ipsum fore curtum seu humilem & depressum: At verò, si inter illos duos locos eum movere deprehendi, staturam mediocrem prænunciavi.

CAP. I. PARS III.

An natus futurus sit macilentus vel pinguis.

Prima medietas *Sagittarii, Geminorum, & Scorpionis* disponit natum ad corporis debilitatem, tenuitatem seu gracilitatem, & maciem.

Virgo, Libra & *Sagittarius* bonam corpori attribuunt complexionem, proportionem, & habitum.

Prima medietas *Leonis, Arietis*, & *Tauri* pinguedinem, atque ultima maciem nato pollicetur.

CAP. I. PARS IV.

De animi qualitatibus & impedimentis.

Quamvis ex superioribus possimus satis luculenter animi qualitates percipere; attamẽ, si quis adhuc exactiorem illius rei inquisitionem desideret, *Schoneri* doctrinam sequatur velim, qui in captulo septimo de qualitatib. animi nati copiosè & optimè scripsit, & capitulo etiam octavo ejusdem animi impedimenta affatim expressit.

CAP. II.

De secunda Domo.

CAP. II. PARS I.

De fortuna, seu substantia nati.

PRo faciendo hoc judicio respicienda est domus secunda, ejus signum & signi Dominus: neq; etiam pars fortunæ, ejusque Dominus erit negligendus.

Quod autem ad signum attinet, siquidem illud bonum est, omina tur bonum; sin malum, bono contrarium: Promittit ergo bonũ signum possessiones, divitias, & substantiam, & quidem eò magis, si in cuspide secundæ domus inveniatur stella primæ aut secundæ magnitudinis, quæ habet propriétatem naturamque simplicem aut Jovis aut Veneris, sed præcipuè Jovis, quoniam est principalis divitiarum promissor.

Dominus etiam secundæ domus fortunatè positus, radiosque Planetarum benevolos recipiens, substantias gazasque promittit. Dicimus autem illam positionem Domini fortunatam, quando Dominus secundæ domus in angulo aliquo aut domo fausta constituitur, in quo etiam signum faustum, aut de ejusdem Triplicitate, aut aliquo alio modo ei conveniente, reperitur.

Pars etiam fortunæ, de cujus inventione superiùs locuti sumus, præcipuè apud Astrologiæ peritiores consideratur, cujus Dominus, si in loco bono inveniatur,

niatur,natum divitem futurum præſagiet: Similiter quoque,ſi pars ipſa in bono ac fortunato loco reperiatur,multum boni promittit,ſi in malo,multum mali: ſi verò mediocri,mediocris itidem erit ejus fortuna; Porrò etiam Planeta malus in bono loco illum toxico quaſi & odio adverſus natum inquinare ac inficere ſolet;atque ita bonitatem loci depravat. Si autem pars fortunæ cadat in gradum aſcendentis,denotat natum fore de cauſa levi divitem: Sed ſi partis fortunæ Dominus in aliquo infortunio inveniatur, prænunciat natum è divite pauperem ſubitaneo quodam accidente futurum eſſe.

Nota,quod ſi *Jupiter* ſit Dominus loci fortunæ,vel in eo inveniatur,vel ſi ſit Dominus domus ſecundæ & in bono loco repertus, divitias ingentes nato polliceatur.

CAP. II. PARS. II.

De modo acquiſitionis ſubſtantiarum ſeu divitiarum.

Inſpiciendum eſt ſchema cœleſte pro loco ſeu ſigno,in quo invenitur Dominus domus ſecundæ: Et permixta propria ejus natura, cum natura ſigni, in quo reperitur,hoc eſt,inquiſito utriuſque magiſterii modo,cognoſcemus,quomodò natus ſuas opes ſit comparaturus: Sic,ſi Dominus in tertia domo reperiatur,à fratribus,aut ſororibus,aut amicitia,aut itineribus divitias ſuas comparabit: Sin domo quarta,à parente ejus accipiet: Si in quinta,beneficio liberorum,donationum aut legationum eas acquiret,& ſic progrediendo per cæteras figuræ cœleſtis domus.

Similiter ſciendum eſt, quòd ex Planetis *Mars, Venus & Mercurius* præcipuam dicantur habere vim in magiſteriis ſeu exercitationibus corporis: Nam *Mars* reddit natum militiæ peritum, pugiles etiam facit & fabros ærarios, fuſores, cauteria exercentes & chirurgos, &c. Similiterque ipſe in ♈.♌. & ♐. venatores efficiet: *Venus* Muſicos facit,item aulicos,muliebri favore evectos, pictores,gemmarũ ſeu veſtiũ pretioſarũ inſtitores,Pharmacopolas,Aromatarios,&c. *Mercurius* facit literatos Mathematicos,Arithmeticos,Scribas,Poëtas,Negotiatores,Mercaturæ deditos,Monetarios,Nummularios,Statuarios,&c. Et tamen hi magiſteriorum ſignificatorum effectus intenduntur aut remittuntur pro ratione configurationis eorum, cum *Saturno, Jove & Sole*, item pro ratione domuum & ſignorum, in quibus conſtituuntur.

CAP. III.

De domo tertia, videlicet de fratribus.

PRo numero fratrum,videas,an Planetæ fortunati hoſce locos ſequentes occupent,videlicet angulum medii cœli,locum Veneris in diurna nativitate,& Lunæ in nocturna: Tùm enim eorum multitudo arguitur: Si verò Planetæ infortunati illic reperiuntur,contrarium oſtenditur.

Quod ſi duo Planetæ occupaverint ſigna, duorum corporum, videlicet ♊.♍.♐ & alter poſſederit ſignum unius corporis,denotabuntur quinque fratres naſcituri.

Nota,quòd planetæ maſculini denotent fratres, fœminini verò ſorores: Prætereà quoque Orientales Planetæ ſignificabunt priores: Occidentales verò poſteriores,atque ſic in cæteris. Hîc quoque obſervari velim,quòd doctiores quique & profundiores in Aſtrologia vulgari accipiant *almuten* pro ſignificatione fratrum ex cuſpide tertiæ domus & ejus domini,&c.

CAP

CAP. IV.

Qua ratione ſoleant Aſtrologi cætera nati abſtruſa & futura ex reliquarum domuum cœleſtium obſervatione colligere.

SImili etiam modo agendum erit cum cæteris quæſtionibus & prædictionibus ad vitam nati & curriculum ejus pertinentibus; videlicet ſi ejus naturam amicitiam, proſperitatem, paupertatem, & hujuſmodi alia velimus cognoſcere: De parentibus igitur nati, & utrum pater vel mater natum magis diligat, aut uter ex illis prior morietur, pater ſcilicet an mater, & deiſtiuſmodi aliis conſulere debemus ſignificatorem patris, qui de die *Sol* eſt, & de nocte *Saturnus*; ſimiliter quoque domum quartam & ejus Dominum. Atque ſimul etiam prædictorum loca in figura ſedulò ſunt inſpicienda: à cuſpide igitur quartæ domus incipiendum erit, atque ita cum cæteris progrediendum. Quòd ſi patris fœcunditatem aut ſterilitatem ſeu futurum liberorum numerum, qualitatem, ſtaturam & obedientiam ſcire voluerimus, in primis domum quintam intuebimur, ejusque Dominum reſpiciemus. Nec rejicienda erit decimæ & undecimæ domus cognitio, ac notandum erit, quòd, *Venus* ſemper ſit naturalis liber ſignificator. Atque ita cum cæteris procedendum exiſtimamus: Quæ omnia hoc loco repetere & nobis & vobis forſitan tædioſum, nec minus etiam inutile ac ſupervacaneum foret, cum omnes Aſtrologi in arte Genethlialogica verſati de particularium domuum ſignificationibus fusè & copiosè egerint: Inter quos tamen methodum & ſcientiam *Johannis Schoneri* vobis præcipuè commendatam velim, quippe qui ſecundùm vulgarem modum optimè & ſimplicitati accommodatiſſimè de his rebus in volumine ſuo de nativitatibus diſceptavit.

CAP. V.

De arcanis ſignorum & graduum ipſorum operationibus in diſpoſitione nati.

CUm Planeta prædominans fuerit tempore naſcentis viri in gradu maſculino, hic gradus erit ei fortitudine propitius; ſimilis etiam erit ratio in nativitate fœminæ, videlicet ſi Dominus vel Domina inveniatur in ſigno fœmininо.

Gradus *Azemeni*, hoc eſt, gradus debilitatis corporum (quia *Azemen* eſt quædam corporis debilitatio) denotant vel ſurditatem, vel cœcitatem, vel membrorum amiſſionem, &c.

Cùm ergò ☾ in puncto nativitatis eſt in aliquo horum ſignorum, denunciat quendam horum in nato defectum.

Cùm Planeta ſignificans fuerit in gradibus lucidis, erit hoc nati fortitudo in ſignificatione bonorum, denotabit etiam pulchritudinem, lucem & formam.

Cùm fuerit in tenebroſis ſignificat duritiem, tarditatem, & rem horribilem tenebroſam ac malam.

Cùm fuerit ſignificator in ſignis fumoſis & vacuis, denunciabit rem inanem & horribilem.

Si reperiatur in ſignis puteis, denotabit, quòd nati pulchritudo & aſpectus diminuetur ac debilitabitur.

Si inveniatur in gradibus augentibus formam, nati fortunam & dominium in terra augebit, multasque pollicetur divitias. Et cum aliquis horum graduum fuerit ascendens in nativitate, ingens portendet nati dominium atque divitiarum abundantiam.

Quod autem ad ipsa signa attinet, cùm ascendens fuerit signum humanum, natus erit benevolus: Si bestiale, solitarius: & si fuerit in ferocibus animalibus, vexationem ac mala diliget.

CAP. VI.

Quomodò de nativitate per observationem Eclipsis judicandum sit.

SI Luna eclipsin vel defectum patiatur in angulo nativitatis alicujus hominis, impedimentum aliquod nato afferet, & quidem in membro illo, quòd respicit signum illud, in quo fit eclipsis, vel in promissione domus: Verbi gratiâ: si eclipsis fuerit facta in domo decima, impediet natum in negotiis cum rege: At si sit in angulo Orientis, impediet universum corpus nati, & præcipuè illud membrum, cui signum ascendens adscribitur: veluti caput, si signum sit ♈. &c. Porrò si fuerit in angulis revolutionis, minùs erit illud impedimentũ, quã in angulo nativitatis: Similiter non erit difficile cognoscere horã impediměti, denunciati si observemus, quot horis eclipsis duraverit: Nã si fuerit eclipsis Solis horæ significabunt annos; si verò Lunæ, menses. Sin fuerint [+] fractiones horæ, dabitur cuiq; earum dies. Deinde videdũ est, quota pars ex 180. fuerit illa, quæ est inter gradũ ascendentis, & gradũ eclipsis (sed denominabimus eos 180. gr. inter gr. oriẽtis & occidentis) Posteà accipienda est ex toto illo tẽpore, quod significat eclipsin tanta pars, quota fuerit prædicta pars de 180. quia tantum erit ab initio eclipsis usque ad horam, qua incipit malum: Verbi gratiâ: Eclipsis ☾. erat in primo ♑. quia erat angulus medii cœli, & durabat per tres horas: significabit ergo, quòd regnũ nati & dignitas per tres menses detrimentũ patietur: sed si velimus scire, quando hoc detrimentum incipiet, videndũ est, quantũ sit spatiũ inter gradum ascendentis, & gradũ eclipsis, & inveniemus, quòd sit medietas ejus, ♀ est inter gradũ ascendentis, & gradũ occidentis: Accipiamus ergo medietatem ejus, quod significabit eclipsin, scilicet mensem cum dimidio, & proinde dicemus, quòd intra mensem & dimidium, post talem revolutionem impedimentum illud nato continget. Hoc etiam idem faciendum erit cum eclipsi Solis.

Porrò etiam tradunt Astrologiæ peritiores, quòd aspiciendus sit angulus alicui eclipsi proximus, & figura illius anguli in puncto seu tempore nativitatis aut revolutionis, dicuntque, quòd si fuerit malum signum, eclipsisque fuerit universalis, denotet multò plùs mali, quàm si fuerit particularis; Prætereà aspectus planetarum boni vel mali augent, vel diminuunt malum futurum; idque præcipuè, si fuerint stationarii. Similiter observa diligenter, qualis gradus tempore eclipsis ☾. ascenderit: Nam quando Sol venerit in illud signum & gradum, tunc plenus, apparebit rei futuræ effectus. Sic quoque, ut in præcedentibus dictum est, vide quot horis Sol manserit in eclipsi: Tot enim annis durabit effectus rei sive impedimenti in eclipsi consideratæ. Atque itidem quoq; quot horas eclipsis Lunæ habebit tot menses significabuntur.

CAP.

CAP. VII.

Regulæ nonnullæ ſpeciales ex Planetarum diſpoſitionibus depromptæ.

SI in alicujus nativitate, Fortunæ ſint Domini malarum domuum, boni homines malum nato facient.

Cùm maligni ſunt Domini bonarum domuum, boni homines nato afflicto benefacient. Et ſi maligni ſint malignarum domuum Domini, homines mali nato malum facient.

Cùm Fortunæ aliquam* iſtarum quatuor partium aſpexerint, augebunt bonum, vel diminuent malum, quod ſi aſpexerint mali, bonum diminuent, & malum augebunt. Cùm in nativitate ☾. aſpexerit ♃. natus erit juſtus, cum ♄. patiens; cùm ♀. Jocabundus, cùm ☿. ſapiens, cùm ♂. impatiens & iracundus, cùm ☉. ſuperbus & indignabundus.

* *Hic eſt hiatus in Authoris Exemplari.*

Omnis Dominus aſcendentis abſque aliorum participatione, ſolus aſcendenti dominabitur, natusque erit de ejus natura: qui ſi fuerit ♄. diliget res acres, atque ſtipticas; ſi ♂ res amaras & acuti ſaporis, &c. Pro explicanda autem breviter, ex Dominis nativitatis, nati natura, carmina hæc ſequentia protulerunt Aſtrologi.

♑. ♒.

Si quis naſcatur, dum Saturnus dominatur
Audax, urbanus, malus, antiquus, fur, avarus. } ♄

♐. ♓.

Jup: facit audacem, lætum, pulchrumq́, tenacem,
Mitem, jucundum, verecundum ſeu generoſum. } ♃

♈. ♏.

Eſtq́ loquax, mendax, latro, Mars. fur, ſpoliator,
Fallax, inſtabilis, groſſus, rubeique coloris. } ♂

♌.

Natum quem genuit Sol, prudens, hicq́ loquax ſit,
Triſtis ſit, pulcher, verax, & religioſus. } ☉

♍. ♊.

Eſt bene barbatus ſub Mercurio generatus,
Subtilis, verax, gracilis, nec non ſapiens ſit. } ☿

♋.

Luna creat natum fortem, magnum, coloratum,
In vultu rubeum, juſtum, caſtum, vagabundum } ☾

Septem ſunt *complexiones Planetarum*, quarum

- *Prima* eſt fortis, bene appetens & proficua.
- *Secunda* eſt fortis, bene appetens incommodi.
- *Tertia* eſt fortis, non appetens proficui.
- *Quarta* eſt debilis, appetens proficui.
- *Quinta* eſt debilis, non appetens proficui.
- *Sexta* eſt debilis, bene appetens incommodi.
- *Septima* eſt debilis, non appetens incommodi, &c.

CAP. VIII.

De directione & loco promissionis ascendentis ad locum mortis vel periculum ejusdem.

QUando more solito erigitur figura, quæras oppositionem per directionem Planetæ interficientis vel prædominantis in domo octava, vel □ aspectum: Verbi gratiâ; Si ♄ fuerit in grad. 18. minut. 22. ♐ in domo octava, ejus oppositionem quæras, quæ est 18. grad. & 22. ♋. sit igitur ascendens 24. grad. & 14. minut. ♊. Quæras igitur in tabulis obliquæ ascensionis illum ♊. gradum, & invenies, quòd æquatio sit 51. grad. & 13. minut. Deinde invenio 18. grad. ♋. Cujus æquatio erit 79. grad. & 8. minut. Et quia 79. grad. & 8. minut. sunt major numerus, ideò subtraho 51. grad. & 13. minut. ex 79 grad. & 8. minut. hoc modo;

Grad.	Minut.
79	8
51	13
27	55

Quare judico hujusmodi morbum periculosum vel mortem nato eventuram esse anno 27. quinquagesima quinta parte integri anni, qui dividetur in partes 60. Et de natura signi ac Saturni dico, morbum fore melancholicum.

Nota, quòd secundùm *Ptolomeum* unusquisque gradus significet annum.

Observa etiam sedulò, quòd semper pro qualibet directione accipienda sit pars infortunii, quæ habet malignum aliquem aspectum. Excipiuntur igitur aspectus trinus & sextilis.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS IV.

LIBER III.

De proprii cujuſque nati Dæmonis inquiſitione.

LIBR III. PARS I.

De cujuſque Genio in genere.

CAP. I.

De variis autorum opinionibus circa Genium cuique proprium.

POrphyrius putabat, Dæmonem ſeu Genium cuique proprium à Domino nativitatis, hoc eſt, ab aſtris provenire, & in hominem deſcendere: ſed hunc oppugnare videtur *Jamblici* opinio: quippe qui negat, Dęmonem cuique proprium à generationis figura deſcendere: *ſed*, ait, *ipſum ab antiquiori principio profluere, quam ſunt aſtra aut aſtrorum duces:* Vult igitur ille, quòd proprius cujuſque Dæmon, non à parte quadam cœli aut elementorum procedat, ſed potiùs à toto mundo, & multiformi in eo vita ac multiformibus corporibus, per quæ tranſit anima deſcendens in generationem, agnoſcitque, illum Dæmonem fuiſſe in exemplari antequam in generationem animæ laberetur: quem quàm primum anima ducem accipit, adſtat ipſe Dæmon expletor ſubinde vitarum, &c. *Maternus* autem, vir Aſtrologiæ peritus, magis illi *Porphyrii* quàm huic *Jamblici* ſententiæ adhærens, aſſeverare videtur, quòd proprii Dæmonis acquiſitio & ortus à cœlo ac ſyderibus proveniat, & tamen videtur itidem, in eo diſſentire à *Porphyrio*, quòd, dum hic quærit Genium ex ſtella genituræ, uti dictum eſt; ille dicit, eum profluere vel à Planetis plura dignitatum & fortitudinis teſtimonia in puncto vel tempore nativitatis habentibus, vel ab illo Planeta, cujus domum ingreſſa eſt Luna poſt illam, quam naſcente homine poſſidet: Similiter *Chaldæi* à *Jamblico* diſſentientes, partimque cum *Porphyrio & Materno*, videlicet in loco, convenientes, & partim etiam ab iis diſſidentes variante opinione dicunt, quòd Dæmon ſeu Genius propriùs nato

non proveniat, nisi à Sole & Luna: Quare etiam ab iis eum requirunt: Alii autem (cujusmodi sunt *Hebræorum* quàmplurimi) ex aliquo cœlorum cardine, aut etiam ex omnibus illis hunc petendum esse opinantur: At verò in Astrologia communi seu vulgari versati, solent Dæmonem bonum ab undecima figuræ cœlestis domo petere (unde illa domus etiam *bonus Dæmon* appellatur) quemadmodum è converso, malum nativitatis Genium, secundùm nonnullos ex domo sexta, utpote quæ corporis afflictiones & ægritudines denotat, vel potiùs, secundùm nostram opinionem, Genii dispositionem ex 12. domo elicere possumus, quatenus illa est locus inimicorum nati: quid enim generi humano magis maliotiosum, quid magis adversum, quam *Cacodæmon?* Hinc etiam est, quod secundùm nonnullos, hoc domicilium *Cacodæmon* seu malus Dæmon appellatur. Ex quibus constat, quamvis habeatur via quædam, & ratio proprium suum Genium per regulas & observationes Astrologicas cognoscendi, illa tamen sittàm abstrusa, & falsarum opinionum sensibus ac tenebris ita obruta, ut & vel impossibiliùs quidem etiam existimetur, indagare hujus mysterii veritatem per viam syderum, quàm conflare aurum, per doctrinam & scripta Alchimistarum. Atque uti videmus, quòd opinionibus potissimùm agamus in Dei & veræ naturæ detectione ac inquisitione à posteriori, sic etiam procul dubio tametsi hujus rei veritas sit per demonstrationem à posteriori declaranda, attamen, quia pro imaginatione nostra tantùm rem ipsam ostendimus, ideò reverà illam ita se habere, dicere aut asseverare non possumus, nisi ipsa experientia conceptus nostri effectum luculenter demonstret: Id quod etiam innuere videtur *Porphyrius*, quando dicit: *Si quis cognosceret figuram nativitatis, Dominumq; figuræ, inveniret Dæmonem suum, & per ipsum salvaretur à fato nativitatis: sed impossibile est scire illam, & hunc invenire, quoniam regulæ Astrologiæ sunt incomprehensibiles, & incertæ, resultæq; illis insunt dissensiones, & à multis impugnantur*, &c. Quibus fateri videtur, quòd quamvis in Astrologia habeatur via quædam investigandi Dæmonem seu Genium nativitatis, attamen illa propter multitudinem regularum & oppositionum earum, ferè sit impossibilis: Esse tamen modum quendam inveniendi Astrologica ratione proprium suum Dæmonem infrà declarabimus, quæ tamen via (ingenuè fatebor) magis opinione statuminata est, quàm demonstratione aut infallibili veritate stipata: Confitemur enim cum *Jamblico* & aliis in sanctissima hujus rei inquisitione bene versatis, quòd suus cuique Dæmon & conductor ab antiquiori, altiori, & magis metaphysico principio seu initio oriatur aut derivetur, quàm ab astris aut eorum ducibus: Quare necesse erit, ut ad divinum vaticinium recurramus, quò veritatem certissimam circa stellas habeamus: *Vaticinium enim*, ut *Jamblici* verbis utar, *docere potest naturam & effectum astrorum sine arte.* Licet ergo difficilè per solam Astrologiam, attamen facilè per divinum Vaticinium Genius reperitur: Sed de his infrà latiùs.

CAP. II.

De Genii appellatione, quomodò descendat cum anima nati, & de officio ejus in nati vita.

PRoprius nati Dæmon ideò nuncupatur *Genius*, quòd, quasi Dæmon Genituræ, hoc est, quasi subterlabens à mundi dispositione syderumque circuitibus, qui in generatione versantur, ad genesin, & in genitum descendit. Modum autem hujus descensus videtur *Jamblicus* hoc modo describere: *Proprius*, inquit ille, *cuique Dæmon non à particulari quadam cæli elementorúmve dispositione distribuitur*

tur ſed à tota mundi diſpoſitione, quando deſcendit anima, regnante, ipſiq; Dæmonem certum accommodante, executorem vitæ quem elegerit anima. Quod autem ad ejus innati diſpoſitione officium attinet, *ipſe*, teſte *Jamblico*, *animam conciliat corpori geniti, vitamq; ei communicatam curat, animæq; vim vivificam dirigit, cogitationi aſſiduè exhibet principia, natusq; agere cogitur talia qualia ipſe in mentem adducit, eatenus nos gubernat, quoad ſacris præfecti, Dominum pro Dæmone mutemus: Tùm enim Dæmon Deo cedens, vel vacat ab opere, vel conducit ad idem: Sors autem alicujus propria attribuitur animæ, dum deſcendit ex toto mundi corpore & vita, prout tunc ſe habet ad illam, & illa ſors certo Dæmone ducitur & impletur:* Ex his igitur concludit *Jamblicus*, quòd *impoſſibile ſit certos indicare eventus cauſarum cùm omnium cauſarum concurſum comprehendere nequeamus, niſi per inſpirationem divinam id aſſequamur:* ſed de his animi noſtri ſententiam inferiùs explicabimus.

CAP. III.

An Dæmon ſeu Genius ſit pars animæ nati, nec ne, & an per Dæmonis Genitalis cognitionem poſſimus effugere fata.

POrphyrius ſuſpicatus eſt, *Dæmonem cuique proprium eſſe quandam animæ partem, videlicet intellectum: eumq; hominem* εὐδαίμονα, id eſt *felicem dicit, qui ſapientem habeat intellectum:* Cujus quidem opinionem refellere conatur *Jamblicus* his verbis; *Quod ſi ita ſit, non erit ampliùs alius ordo præſtantior homine præfectus homini, ſed inter diviſas animæ partes, ſuperior inferioribus dominabitur, ubi tamen cunctæ cognatæ ſunt, nulla verò ut abſoluta ſubditis dominatur: Porphyrius* etiam addit, quòd *ſi figura nativitatis & ejus Dæmonium cognoſci aut dari poſſet, ille Dæmon ſuum natum à fato nativitatis ſolveret:* Cui *Jamblicus* reſpondere videtur, *nos non tàm per Dæmonem, quàm per cultum divini numinis ſolvi à fato*, additque *Dæmonem nativitatis ab antiquiori principio, quàm ab aſtris procedere*, videlicet à Diis ſuperioribus: Unde concludere videtur, quòd *per cognitionem figuræ nativitatis non liberemur à fato*; ſimúlque jungit, quòd, *ſi Dæmon ex nativitate cognoſceretur, non foret propterea felix, qui genificum cognoſceret Dæmonem. Et quiſnam hunc ducem accipiat ad effugienda fatalia?* Quid autem nos de his opinionibus cenſeamus, in parte ultima hujus libelli explicabimus.

CAP. IV.

An plures adſint cuique Dæmones?

POrphyrius *alium Dæmonem corpus, alium animam, & alium mentem regere opinatus eſt;* Sed *Jamblicus* ejus opinionem refutando arguit, ea *omnia eodem Dæmone gubernari: Abſurdum enim eſſe* dicit, *eidem animali præfectum multiformem putare.* Porrò etiam alibi *Porphyrius* aſſeverare videtur *plures cuique adeſſe Dæmones*, quorum alii alia in homine gubernent: ita videlicet, ut alius nati ſanitatem, alius pulchritudinem, alii quandam in his habitudinem curent, unusque illis æquè præſit. Cui *Jamblicus* negando reſpondet, *Dæmonem unum non alicui parti noſtrum præeſſe duntaxat ſed toti ſimul adeſſe, totum ducere, quemadmodum à totis, qui in mundo ſunt, ordinibus eſt attributus:* Iterum *Porphyrius* inrroducit contrarietatem tanquam dominantium Dæmonum; nam alios facit bonos, alios malos, cùm tamen, teſte *Jamblico*, nuſquam mali ſpiritus ſortem habeant præfecturæ, nec

pari

pari vel authoritate vel numero ex adverſo bonorum ſint diſtributi. *Magi* autem *præſtantiores*, contra *Jamblici* Monadem nitentes, *tres cuilibet homini, in ejus nativitate cuſtodes ſeu Dæmones attribuunt*: quorum *primum* appellant *ſacrum*, qui, juxta Ægyptiorum doctrinam, nec à ſtellis fixis, nec ab erraticis, ſed à cœlo ſuperiori, videlicet ab empyreo per ipſum Dæmonum præſidem Deum deſcendenti animæ rationali aſſignatur, dicuntque, quòd hujus officium ſit vitam animæ dirigere, cogitationesque bonas menti ſemper exhibere, & aſſiduè in nobis agere illuminando, quamvis non ſemper eum animadvertamus, ſed quando purgati ſumus, & tranquillè vivimus, tunc à nobis percipitur, & quaſi nobiſcum loquitur, ſtudetque aſſiduè ad ſacram nos adducere perfectionem: *Secundus* nuncupatur *Genius*, quatenus eſt genituræ Dæmon, qui à mundi diſpoſitione ſiderumque circuitibus, qui in generatione verſantur, deſcendit: *Tertium* verò nati Dæmonem profeſſioni & magiſterio præeſſe volunt, quem à ſyderibus infundi tradunt, animæque mores, & viam ad dignitates ac honores mundanos præbere. Et quidem hoc experientia compertum & comprobatum aſſerunt, quod ſi profeſſio cum natura noſtra conſentiat ſimilis nobis atque cum Genio concors adſit profeſſionis Dæmon vitaque magis efficiatur tranquilla, felix atque proſpera: At verò, ſi in profeſſione verſemur naturæ Genii contraria vel diſſimili, laborioſa nobis redditur vita & diſcordantibus actionibus perturbata, &c.

CAP. V.

An unicuique homini datus ſit ſpiritus malus & Diabolus? Et an animæ impiorum fiant Dæmones poſt ſuam à corpore ſeparationem?

QUemadmodum unicuique homini datus eſt Genius ſeu ſpiritus bonus, ita etiam ei aſſignatus eſt malus atque diabolicus; quorum uterque unionem quærit cum ſpiritu noſtro illumque ad ſe allicere & attrahere ſumma ope nititur, atque, ut illi non aliter, quàm vinum aquæ commiſceatur, omni conamine tentat: Homo igitur inter hos duos concertantes medius eſt, & loco liberi arbitrii ſibi eſt, ita ut victoriam, utri vult præſtare ſoleat: Bonus enim ſpiritus ſeu Dæmon per bona opera ipſi conformia nos ſibi ſimiles reddit, & in Angelos uniendo nos ſibi transformat. Hinc *Malach.* 4. 6. de Johanne Baptiſta dicitur. *Ecce, ego mitto Angelum meum ante faciem tuam.* De qua tranſmutatione & unione alibi ſcriptum eſt, *qui adhæret Deo, unus ſpiritus efficitur cum eo.* Sed & mali Dæmones malis actionibus nos ſibi conformes, & unitos reddere ſtudent: Id quod etiam ex Chriſti verbis elicere poſſumus, quibus de *Juda* inquit; *Nónne ego vos elegi duodecim, & unus ex vobis Diabolus exiſtit?* Atque hoc idem arguere videtur *Triſmegiſtus*; *Quando Dæmon in humanam influit animam ſemina propriæ notionis inſpergit*; Unde anima talibus ſeminibus conſperſa, furore prægnans parit inde mirabilia, & qualiacunque Dæmonum ſunt officia: Bonus enim Dæmon, quando influit in animam ſanctam, extollit eam ad ſapientiæ lumen; malus verò Dæmon in pravam transfuſus animam incitat eam ad furta, homicidia, libidines, & quæcunque malorum Dæmonum ſunt officia: Boni enim Dæmones, teſte *Jamblico*, animas perfectiſſimè purgant, ipſique præſentes, dant corpori ſanitatem, virtutem animo, menti ſecuritatem, quod in nobis eſt lethiferum delent, calorem fovent, efficaciorem reddunt ad vitam, & harmonia intelligibili menti lumen ſemper infundunt. Cæterùm de eo magna videtur inter Philoſophos

sophos suboriri dispositio, *An animæ hominum fiant Dæmones post suam separationem à corpore:* Magorum quidem sententia est, teste *Porphyrio*, animas in naturam Dæmonũ converti ac pernitiosas, uti illi sunt, fieri: Quorum sanè opinio verbis Christi de *Juda Ischariothe* suprà allegatis confirmari videtur: Atque illi etiam expressis verbis adstipulari videtur *Mercurius Trismegistus*, cùm dicit: *Anima utique prava, cùm Dæmon efficitur, ad obsequium Dei jubetur igneum capessere corpus, inde in animam transfusa nefariam, eam flagellis verberat peccatorum*, &c. Bonorum autem animæ virtute administrationum bonorum Dæmonum in naturam Angelorum transmutantur.

LIBER III. PARS II.

De Genii nativitatis inventione.

CAP. I.

De principiis nonnullis intelligendis antequàm ad praxin perveniamus.

PRiusquam ad practicam Dæmonis genituræ partem accedamus, necesse erit priùs intelligere res ad praxin illam conducentes, utpote sine quibus, non minus impossibile, est ad hujus artis perfectionem pertingere, quam ad completam Geometriæ cognitionem non consideratis punctis, lineis, superficiebus & corporibus pervenire: In primis igitur, intelligendum erit, quòd, ut in Geometria punctum est illius artis origo atque principium, ita quoque in hac inquisitione, quemadmodum in omni re alia, Deus sit sola unitas & principium à quo immediatè creaturæ dignissimæ atque ominum primæ ac potentissimæ profluxerunt: quæ se habent ad trinitatis numeros, qui maximè simplices sunt & quasi digiti per se subsistunt; ut denarii ad digitos, utpote qui immediatè à digitis derivantur: Sunt igitur creaturæ numeri denarii ideò potentiores, quoniam propinquiùs accedunt ad numerum meræ formalitatis: Atque ut numeri supersubstantiales imperando atque ordinando se habent in dominio ad creaturas numeri denarii; ita etiam creaturæ numeri denarii præponuntur creaturis numeri centenarii in annunciatione ordinationis primi præsidentis, quemadmodum etiam hæ ipsæ ulteriùs in rebus à summo Domino per arcanum & abstrusum ejus consilium ordinatis, secundùm annunciationem & admonitionem spirituum seu creaturarum denarii numeri voluntatem Regis regum accomplent impertiendo ulteriùs inferioribus sive numeri millenarii spiritibus, quod ipsis debetur & necessarium est, ac sibi ipsis æqualiter distribuendo secundùm cujusque dignitatem, quod à creatore unico ipsis statuitur, & per creaturas ei proximas illis annunciatur. Per creaturas igitur numeri denarii intelligimus ordines Angelorum, quorum unus alteri deorsum, suo more susurrando voluntatem regis sui supersubstantialis indicat, atque tandem Archangeli & Angeli ordinum inferiorum, quæ à Seraphin & Cherubin acceperunt, annunciant, atque hi tandem voluntatem Imperatoris spiritualis inferioribus referunt, & sacri atque supercœlestes mentium duces inferiora ad hominum constitutionem labentium semper existunt, ut infrà latiùs declarabimus. Per creaturas autem centenarii numeri intelligimus spiritus seu Dæmones orbibus syderum imperantes: quorum est, animæ mediæ hominis & animabus rerum cæterarum præesse, quæ vitam & vitæ rationem respiciunt. Ex his igitur colligitur uniuscujusque hominis Genius, quem tanto conamine quærere annitebam tur

tur & exoptabat *Porphyrius*, ſine ulla Dæmonis ſupercœleſtis ei prædominantis conſideratione: Quod quidem in viro docto maximus erat error, atque extremæ ignorantiæ indicium, uti etiam *Jamblicus* verbis apertiſſimis agnoſcere videtur. Per ſpiritus denique numerorum millenariorum Dæmones ventis, elementis, atque mundi plagis præſidentes denotamus, qui in carnem & corpus dominium inſigne habent, & viam faciunt ac præparant, qua mens cœli ſupremi, & anima ſive ſpiritus medii per aërem infimi in corpus introducatur. Quid autem intendamus per numeros ſimplices, denarios, centenarios, & millenarios in libro hujus Tractatus de numeris divinis uberrimè oſtendimus; ubi ſcilicet per numeros ſimplices ſimpliciſſimam eſſentiæ ſuperſubſtantialis naturam & harmoniam ſeu punctum & quaſi unitatem deſcripſimus, per denarios radicalem ſeu linearem cœli empyrei compoſitionem, hoc eſt, proportionem lucis cum ſpiritu ejuſdem, & per centenarium numerum quadratum ſeu ſuperficialem cœli ætherei mixtionem in luce & ſpiritu, ac per millenarium denique corpoream ſive cubicam cœli infimi diſpoſitionem demonſtravimus. Ex cœlo igitur empyreo Angeli ſive Dæmones hi reſpicere dicuntur corpora ſeptem planetarum: ita ut ſpiritus centenarii numeri, qui olympici nuncupantur, nihil agere poſſint ſine nutu, juſſu & conſenſu illorum, qui ordinationes Dei Dæmonibus mediæ mundi regionis indicant atque curant, ut rectè illi ſecundùm divinam voluntatem ea exequantur, quæ à Deo ſunt ordinata & conſtituta.

CAP. II.

Angeli cœli empyrei, mentis duces, natiqúe cuſtodes, qui Planetis & Dæmonibus eorundem prædominantur.

SEcundùm Hebræorum patres etiam Magi recentiores, ac præcipuè *Trithemius Abbas*, vir ille ſapientia admirabili præditus, Angelum Saturno attribuere videtur *Orifiel* dictum, qui & ab aliis *Zabkiel* nuncupatur, Jovi *Zachariel*, vel, ut alii volunt, *Zadkiel*, Marti *Samael*, vel juxta alios *Camael*, Soli *Michael*, licet alii *Raphaelem* ei, minùs tamen rectè, ut mihi quidem videtur, aſſignent: Nam uti *Michael* dicitur in Apocalypſi eſſe quaſi dux belli ſpiritualis, qui Diabolum deorſum ſuo conductu propulſavit, cœlumque empyreum ab ejus lite & contentione, ac ab omni impuritate liberavit, ſic etiam Sol cœleſtis poteſtatem habet vitæ, mundificationis, multiplicationis, & ſummæ fortitudinis ac ſplendoris in mundo viſibili, & quidem eò magis, quoniam Deus in eo poſuit tabernaculum ſuum. Veneri præſidet Angelus *Aniel*, Mercurio *Raphael*, atque Lunæ *Gabriel*. Atque hoc eſt, quod aſſeverare videtur *Trithemius Abbas*, hiſce verbis: Veterum ſententia eſt plurimorum, mundum hunc inferiorem ordinatione primi intellectus, qui Deus eſt, per ſecundas intelligentias gubernari: quorum opinione *conciliator Medicorum* aſſentiens dicit: *Septem planetis ſpiritus ſeptem à principio cœli & terræ præfectos*, &c. Hi ergo Angeli ſeptem ſunt illi potentiſſimi, quorum dominio non modo ſtellæ erraticæ, verùm etiam ipſi Dæmones Olympici, quibus à planetarum creatione ipſis immediatè præeſſe datum eſt, actum ſuum habent: Nam ut Deus Monas Angelos cœli empyrei reſpicit, ſic etiam illi hos cœli ætherei, atque hi denique iſtos cœli elementaris.

CAP.

CAP. III.

De ſpiritibus Olympicis, ac primùm de iis, qui ſubjiciuntur prædictis Angelis empyreis, à quibus Genius nativitatis procedit.

SPiritus illos vocant Magi Olympicos, qui in firmamento, & in aſtris firmamẽti habitant; quorum officium eſt fata decernere & fatales caſus adminiſtrare, quatenus id Deus approbaverit, ordinaverit, & permiſerit; Nã neq; malus Dæmõ, neq; malũ fatum citra aut ultra ordinationem Dei altiſſimi nocere poteſt. Quilibet verò ſpirituum Olympicorum, hoc docebit & efficiet, quod aſtrum, cui aſſignatur, portendet: Et tamen omnes ſine permiſſione divina nihil in actum deducere poſſunt: Solus enim Deus eſt, qui & poſſe & efficere illis dat: Et proinde, quando malum fatum important à ſuperiori Angelo, in quo nihil mali eſt per voluntatem divinam corriguntur: Parent igitur Deo conditori omnium tam ſupercœleſtia & cœleſtia, quàm ſublunaria & infernalia.

CAP. IV.

De ſpiritibus Olympicis dominium immediatè habentibus in planetas cum eorum characteribus.

A *Ratron* eſt ſpiritus *Saturni*, qui natum reddit aptum ad gravitatem & contemplationem, docet Alchimiam, Magiam & Phyſicam: Ejus character eſt talis;

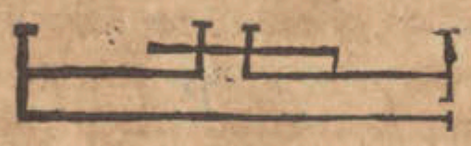

NB. Hi Planetarum characteres ſculptoris incuria à dextra in ſiniſtram inverſi ſunt.

Bethor gubernat ea, quæ *Jovi* adſcribuntur, ad maximas dignitates evehit, offert theſauros, aëreos conciliat ſpiritus, qui vera dant reſponſa, medicinas miraculoſas in ſuis affectibus reddit, & ſolet longam promittere vitam: Ejus verò character eſt hujuſmodi;

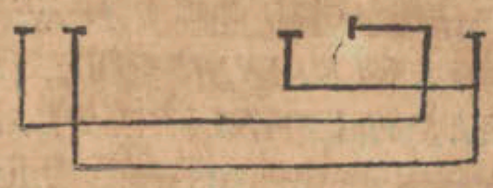

Phuleg præeſt *Marti*, & ejus attributis, qui evehit genitum ad ſummas dignitates in re bellica; Ejus character hic eſt;

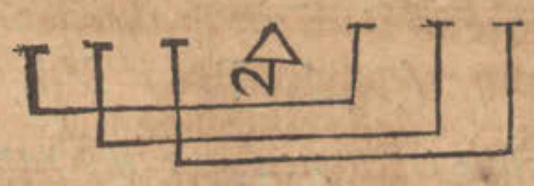

Sol dat ſpiritus præſtantiſſimos, qui docent perfectam medicinam; convertit omnia in aurum pretioſiſſimum & lapides pretioſos, dat aurum & crumenam auro pullulantem: Ejus verò character eſt hujuſmodi;

Hagith ſpiritus *Veneris* gubernat Venerea. Quem ſuo dignatur charactere facit affabilem & ornatum omni decore, cuprum convertit in momento in aurum & è contra aurum in cuprum. Ejus character eſt talis;

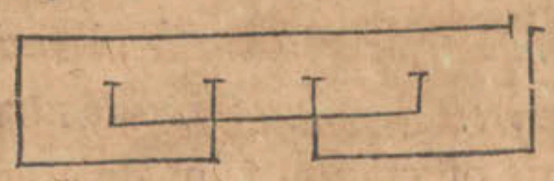

Ophiel eſt ſpiritus *Mercurii* & gubernator Mercurialium. Ejus verò character eſt hujuſmodi;

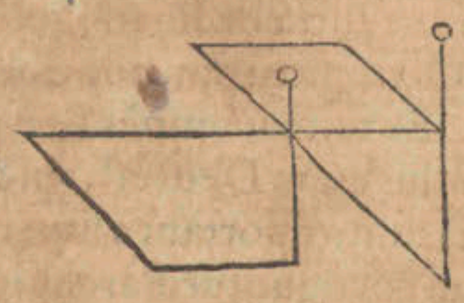

Luna dat ſpiritus familiares, qui facilimè docent omnes artes; Et quem ſuo charactere dignatur, facit poſſe in momento argentum vivum convertere in lapidem Philoſophorum. Ejus autem character eſt talis;

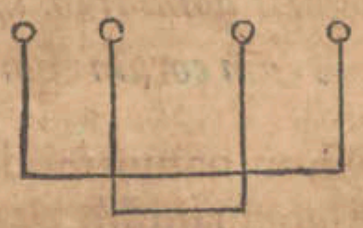

CAP. V.

De ſpiritibus Olympicis ſeu Angelis, qui manſionibus Lunæ prædominantur.

SUnt etiam 28. Dæmones, qui præſunt cuilibet Lunæ manſioni, incipiendo ſcilicet à prima manſione, *Geniel, Enediel, Amixiel, Azariel, Gabriel, Darachiel, Seheliel, Amnediel, Barbiel, Ardeſiel, Netiel, Abdiznel, Jazeriel, Ergediel, Ataliel, Azeruel, Adriel, Egibiel, Amutiel, Kyriel, Bethnael, Geliel, Requiel, Abrinael, Aziel, Tagriel, Atheniel, Amnixiel.* Qui quidem ſpiritus conveniunt cum natura manſionum Lunæ, de quibus in libro noſtro, de Aſtrologia egimus.

CAP. VI.

De Dæmonibus Olympicis, qui imperant ſignis Zodiaci.

POrrò etiam Dæmon peculiaris præeſt cuilibet duodecim ſignorum: Verbi gratiâ: *Arieti* præſidet *Malchidael, Tauro Aſmodel, Geminis Ambriel, Cancro Mariel, Leoni Verchiel, Virgini Hamael, Libræ Zuriel, Scorpioni Barchiel, Sagittario Adrachiel, Capricorno Hanael, Aquario Cambiel, & Piſcibus Barchiel:* De his ſecundùm Magos ſcriptum eſt in Apocal. ubi dicitur, quòd in 12. portis novæ urbis, 12. Angeli ſint collocati,

&c.

CAP.

CAP. VII.

De ſpiritibus elementaribus, & mundi plagis præſidentibus.

SCiendum eſt etiam, quòd in regione mundi infima ſpiritus ſive Dæmones reperiantur multorum officiorum: cùm alii 4. ventis præſint, atque præfecti ſint quatuor mundi partibus: Sed quia venti ſunt ſpiritus à Deo procedentes, ideò eorum dominia attribuuntur Angelis ſupremæ regionis: Quare *Michael* præfectus eſt vento Orientali, *Raphael* Occidentali, *Gabriel* Boreæ, & *Nariel* ſive *Uriel* Auſtro: Similiter elemento aëri præeſt *Cherub*, aquæ *Tharſis*, terræ *Ariel*, igni *Seruph*, vel juxta *Philonem Nathaniel.* Quiſque autem horum ſpirituum grandis princeps eſt, & habens poteſtatem multæ libertatis in dominio ſuorum planetarum & ſignorum, atque in eorum temporibus, annis, menſibus, diebus, & horis, & ſuis elementis, ac partibus mundi, & ventis, adeoque dominatur unuſquiſque eorum pluribus legionibus. Hi conducunt ad diſpoſitionem corporis humani in geneſi, & cæterarum creaturarum.

CAP. VIII.

De Angelis, qui horis cujuſque diei attribuuntur.

CUilibet planetæ attribuitur Princeps aliquis ſupercœleſtis, ubi in præmiſſis declaratum eſt, videlicet *Michael* Soli, *Anael* Veneri, *Raphael* Mercurio, *Gabriel* Lunæ, *Orifiel* Saturno, *Zachariel* Jovi, &c. Quare cùm Angelum in qualibet, cujuſlibet ſeptimanæ & diei hora prædominantem invenire deſideramus, procedendum erit, ut in inventione Planetæ prædominantis in qualibet diei ſeptimanæ hora, in Aſtrologia noſtra declaratum eſt: Verbi gratiâ, diei dominici primam horam, incipiendo ab ortu ſolis, ſibi vendicat *Sol*, ſecundam *Venus*, tertiam *Mercurius*, quartam *Luna*, quintam *Saturnus*, & ſic in cæteris, pro ut loco antè allegato declaratum eſt: Sic etiam dicimus, quòd primam horam diei dominici, *Michael*, qui eſt ſpiritus *Solis* poſſidebit, ſecundam *Anael*, qui eſt ſpiritus *Veneris*, tertiam *Raphael*, qui eſt ſpiritus ſeu Angelus *Mercurii*, & ita in reliquis.

CAP. IX.

Quomodò ſigna atque planetæ & per conſequens Dæmones iis præſidentes magis uni terræ loco dedicentur, quàm alteri & proinde vires ſuas ibi magis exercere & exequi cernantur quàm alibi.

PLanetas colligimus ex Coſmographica doctrina vendicare ſibi propria climata: Sic *Saturno* primum clima attribuitur, *Jovi* ſecundum, &c. Invenimus etiam ex *Chaldæorum* documentis alias regiones his vel illis ſignis Zodiaci ſubjici: Exempli causâ, *Aries* Germaniæ, Britanniæ, Galliæ, Syriæ, Paleſtinæ, Poloniæ, Burgundiæ, Sueciæ & ex civitatibus, Neapoli, Florentiæ, Capuæ, Veronæ, Bergamo, Paduæ, Marſiliæ, Sarragoſæ & hujuſmodi aliis præſidet. *Taurus* præſidet, Mediæ, Perſiæ, Cypro, Poloniæ, Ruſſiæ, Campaniæ, Rhetiæ, Helvetiæ, Lotharingiæ, Britanniæ, Irlandiæ, & ex civitatibus, Boloniæ, Mantuæ, Tarantæ, Paviæ, Palermæ, Turegiæ, Breſlaviæ, Lipſiæ, &c. Atque ita de reliquis ſignis ſecundùm

cundùm ordinem à nobis traditum in libro noſtro de Aſtrologia. Ubi declaravimus, quibus regionibus & civitatibus quodlibet Zodiaci ſignum prædominetur. His igitur cognitis facilimum erit eorum ſpirituum locos magis familiares, hîc in terra invenire; Et proinde diligenter obſervare debemus regionem, civitatem, oppidum aut locum, quæ ſunt ſub ſigno domus in quo Dominus loci boni Dæmonis ſeu Genii nativitatis invenitur.

CAP. X.

Ob quam cauſam Magi naturales de proprio nativitatis Genio inquirendo fuerint ſoliciti?

INquirere ſolebant Magi in Coſmologia verſati Genium, ut ejus cognitione, familiaritate, & præſidio fata averterent, & ut ejus nutu opera vitæ redderentur efficacia, fortunata atque proſpera. Hinc *Porphyrius: Si quis cognoſceret figuram nativitatis Dominumq́; figuræ, inveniret Dæmonem ſuum, & per ipſum ſolveretur à fato nativitatis fataliaq́; fugeret, & foret felix.*

CAP. XI.

De modo inveniendi proprium cujuſque Genium.

MAgi ſolebant primum inquirere nomen & naturam Dæmonis ſive Genii nati, & deinceps Dæmonem ipſum nato familiarem reddere, & affabilem ſtudebant convocationibus, adjurationibus, precibus, characteribus, & id genus aliis ceremoniis: Cùm igitur eum inveſtigare voluerimus, imprimis quæramus domus undecimæ dominum in hora nativitatis; Deinde videamus, qualis ſpiritus Olympicus illi Planetæ attribuatur, & prætereà, qualis Dæmon detur ſigno, in quo reperitur Dominus, poſteà videndum, quomodò hi duo ſpiritus ad invicem conveniant: Porrò etiam ſpiritus ſigni domus undecimæ maximè conſiderandus eſt: Ut igitur ſpiritus Planetæ cum his magis conveniunt vel diſſentiunt, ita ſtatus vitæ nati erit, vel magis conſtans vel inconſtans. Nonnulli & quidem non inſulsè, eligunt ſpiritum Domini primæ domus pro Genio nativitatis, quatenus circa vitam præcipuè verſatur: Deinde etiam ſpiritus illius manſionis Lunæ, in qua genitura fit, obſervandus eſt; Porrò quoque attendendum eſt, quisnam ventus potentiùs flet à plaga ſeu angulo mundi, & quódnam elementum magis cæteris prædominetur eo tempore, quo geneſis accidit, videlicet an tempus ſit calidum & igneum, an verò flatulentum vel pluviоſum, vel ad congelationem & glaciem pronum: Nam per hæc ipſa percipiemus elementum prædominans, & per conſequens ſpiritum potentiorem, & circa elementa prædominantem eliciemus. Quibus diligenter conſideratis, Genii nativitatis adjumenta vel impedimenta colligere non erit impoſſibile, adeóque cognoſcemus, cujus Planetæ dominium, cujus domus & ſigni aſſiſtentia, cujus venti flatus, cujus elementi imperium, cujus loci, hoc eſt, regionis vel civitatis præſentia Genio nativitatis magis aut minùs conferre poſſit: Atque hac via & oratione ingentia procul dubio, res illas prædictas diligenti obſervatione ponderando & contemplando, proferre poterimus.

CAP

CAP. XII.

Quomodò quis sibi possit Genium suum, cognito ejus Planeta & natura, ac nomine, reddere familiarem & affabilem.

Amblicus narrat duplicem esse de Dæmone uniuscujusque tractatum: *Unum sacrum* sive Deificum, qui Dæmonem à supernis causis invocat: atque hic quidem exploratione uniuscujusque genituræ non utitur, sed universaliùs super naturam Dæmonem colit & curat: *Alium* artificiosum, qui Dæmonem à circuitibus invocat, atque hic in generatione versatur, & uniuscujusque genituram explorat, & particulariùs secundùm naturam Dæmonem colit & curat: Ille ergo ad divinũ & supernaturalẽ ac principalem mentis ducem spectat, & de Angelis, ac Archangelis, primariis hominũ custodibus tractat; hic verò de spiritibus Olympicis seu animæ mediæ ductoribus agit, qui Angelis & Archangelis subjiciuntur. Atque hi spiritus Olympici sunt illi, quos teste *Jamblico* consueverunt, qui circa naturam artificiosè operantur, perquirere ordinatè à Decanis, hoc est, à faciebus signorum atque ab influxuum dispensationibus, imaginibúsque cœli, & à stellis, Soleque & Luna, item à polis & omnibus elementis atque mundo, hoc est, secundùm illud, quod supra diximus, à dispositione graduum domus Genii, spiritus signi ejusdem, & Dæmonis domini domus boni Dæmonis sive undecimæ, Dæmonisque plagæ mundi fortioris, & Dæmonis elementi in mundo tempore nativitatis prædominantis, &c. Modum autem invocandi quemque Dæmonem proponit *Jamblicus* his verbis: *Per Deum, dominum unum Dæmonũ agitur invocatio, qui & à principio suũ cuiq; Dæmonẽ definivit, & in sacrificiis, secundùm propriã voluntatem suã cuiq; monstrat, semper enim in sacrarum operationum ordine per superiora numina inferiora vocantur:* Quare quidem in Dæmonibus, unus dux eorum, qui circa generationem obtinent principatum, Dæmonem suum ad unumquemque dimittit: Postquam igitur adest unicuique suus, tunc & congruum sibi cultum pandit, nomenque suum modumque invocationis suæ proprium patefacit: Atque tales Dæmones sunt superiores, atque semper benigni, quatenus eorum sedes est super fatalium regionem: Alius autem est ordo prædictis cognatus eorum, quos Olympicos appellavimus: Qui quidem quatenus fati executores, bonum vel malum nato important, & tamen à superioribus ducibus, qui sunt præpotentes voluntatis divinæ nuncii, impediuntur nonnunquam in actionibus suis per velle divinum: Verbi gratiâ; Spiritus Solis & ipsius corporis solaris actus impediti fuerunt virtute Archangeli *Michaelis*, Deo sic volente, ita ut per spatium unius diei immotus consistere visus sit, Sol tempore Josuæ: Virtute, inquam, *Michaelis*, quoniam ipse est supercœlestis spirituum cœlestium in Sole habitantium præfectus atque moderator, & voluntatem Dei sui, tàm in exacta executione, quàm in actuum moderatione in globo solari expedire semper paratus est. Sed ut ad rem redeamus cùm familiaritatem, cum Genio seu spiritu Olympico nativitatis habere cupimus, observare in primis tempus illud debemus, quo dominus anguli cœli nativitatis familiaritatem & bonam dispositionem habet cum Domino undecimæ domus genituræ; Atque ita disponantur, siquidem id sit possibile, ut in iis domibus reperiantur, in quibus fuerunt in genesi; Prætereà, si fieri potest, eligatur tempus, in quo flet idem ventus, qui flabat in nativitate, & talis sit etiam elementorum temperies, qualis fuit in genitura, similiter quoque mansio Lunæ & Solis dispositio-

tio;

tio illis,quoad ejus fieri potest, conveniant. Quo ita dispositò obsignentur & insculpantur in laminis metallicis secundùm planetæ naturam characteres planetarum,qui domini fuerunt ascendentis & undecimæ domus: atque etiam characteres illi insecandi sunt temporibus exaltationis & fortitudinis utriusque planetæ prædicti ipsa hora & die,quibus isti planetæ prædominantur: Has itaque laminas teneat genitus,& tempore adaptato,ut priùs,adeoque in ipsa die & hora, quibus Spiritus seu Genius prædominatur, fiat invocatio. Et dicunt Magi,quòd Olympus & ejus incolæ in forma spirituum se ultrò hominibus offerant,ac sua illis officia etiam invitis præstent; Quantò magis ergo,si eos expetas aderunt? Sapientes autem nos admonent, ne arbitremur, divinas spirituum invocationes humanis similes esse,aut ineffabiles effabilibus posse comparari,vel ea,quæ omnem terminum omnemque determinatum modum superant, posse cum humanis imperiis mandatisque conferri, sive definita hæc sint,sive prorsus indefinita. Quare stultæ & nugatoriæ sunt hominum inventiones,& commenta ad vincendos Dæmones,& imperio suo subjiciendos illos,quos invitos nemo mortalium cogere valet: Quocirca solius Dei permissione,& ejus invocatione hoc tantum opus est perficiendum,qui solus vim atque potestatem habet in Dæmones: Quod etiam *Baconus* hisce verbis agnoscere videtur;*In hoc est error eorum qui legibus, tùm Theologiæ, tùm Philosophiæ neglectis, sibi subjici credunt spiritus,& quòd spiritus togantur humana voluntate: Hoc enim impossibile est quia vis humana longè inferior est,quàm illa spirituum,aut,quia in hoc magis aberrant,quòd per aliquas res naturales,quibus utuntur,credunt,vel advocari vel figurari spiritus malignos & adhuc errant quando per invocationes,deprecationes & sacrificia nituntur homines eos placare & adducere pro utilitate hominum: Facilius enim sine comparatione à Deo impetrandum foret vel à bonis spiritibus;quicquid homo debet utile reputare:* Deus igitur præcipuè & solus precibus exorandus est, ut proprii sui Dæmonis notitia & familiaritas genito concedatur,quoniam ei soli,& præter eum nulli obediunt Angeli primi ordinis,seu regionis empyreæ,& Dæmones seu spiritus medii cœli,Olympici dicti,primùm Deo,& deinde Angelis superioribus obsequium præbent; Atque inferiores denique ordines subjiciuntur primùm Deo,deinde Archangelis & Angelis,postea & ultimo loco spiritibus Olympicis obediunt,ita ut quilibet Angelorum ordo inferior superiorem in honore habeat. Atque hinc dictum est,quòd superiora agant in inferiora,eaque dominio quodam insigni regant atque gubernent. Magi ergo pii hujusmodi orationem tyronibus præscribunt,quâ Dei Dæmonum ducis auxilium invocent,ut Genii sui cognitionem & familiaritatem acquirant.

Omnipotens æterne Deus,qui totam creaturam condidisti in laudem tuam & honorem tuum,ac ministerium hominis,oro,ut Spiritum & Genium meum N.N.de Solari, Mercuriali,Joviali,&c. ordine mittas, qui me informet & doceat,quæ illum cum justitia & pietate interrogavero,& ut mihi necessaria illa indicet ad eruditionem meam in artibus & experimentis majorum meorum & philosophorum aut ut mihi modum conservandi sanitatis,& vitam rectè instituendi,aut modum me præservandi ab inimicis,&c. Verùm non mea fiat voluntas,sed tua per JESUM CHRISTUM *filium tuum unigenitum Dominum nostrum, Amen.*

Quare prædictis optimè consideratis,te quoque oportet ad vota tua consequenda, hoc modo præparatum ex intimo cordis affectu orationem istam devotè ad Deum fundere.

CAP.

CAP. XIII.

Quomodò, cognitis duarum geniturarum figuris, facillimè possimus colligere, utrius Genius sit potentior, ita ut inde, uter ex illis duobus in omni actione alteri prævaleat, dignoscamus.

COgnitis duobus hominibus, inter quos familiaritas est, vel qui simul vitam degere debent; Artifex bonus unius & alterius nativitatem addiscens, & in utraque nativitate Dominum domus undecimæ ac spiritum ejusdem eliciens & animadvertens facillimè potest colligere, quis eorum Dominum habeat supra aliũ, aut in ludo, aut in prosperitate, aut in pugna, aut in honore: Imò verò si inveneris ♃ unius undecimæ domus Dominus, & ejus bonus Dæmon sit; *alterius* cacodæmon vel spiritus duodecimæ, & quòd hic secundi cacodæmon fortior sit & potentior atque fœlicior in cœlo, quàm bonus Dæmon prioris, erit inter hos sodales seu socios unius natura alteri infestissima, periculosissima & inimicissima, ac quod plus est, illi priori, semper prævalebit hæc alterius malitia. Sic legimus *M. Antonium* & *Octavianum Augustum* singulari amicitia junctos sæpe solitos fuisse unà ludere; Verum cùm semper *Augustus* abiret victor, Magum quendam admonuisse *M. Antonium* in hanc sententiam: *Quid tibi, ô Antoni, cum adolescente isto? Fuge illum & vita; Nam, etsi tu natu grandior, & rerum peritia præstantior es, etiam genere illustrior, & plurium Imperator bella multa exantlasti, hujus tamen adolescentis Genium Genius reformidat tuus, & tua fortuna illius fortunæ subblanditur; ni procul fugeris tota ad illum defectura videtur.* Hũjusmodi haud dubiè erant Genii *Pompeii* & *Cæsaris*, *Alexandri Magni* & *Darii*; Et quamvis *Cæsaris*, itidemque *Alexandri Magni* exercitus instar manipuli tantùm; & non magni fuerunt respectu illarum copiarum quas duxerunt *Pompejus* & *Darius*, attamen Genius unius fuit fortior Genio alterius, adeoque pugna in visibili & spirituali pugnarunt exercitus seu legiones unius & alterius, & proinde Genius debilior victus succubuit. Nec quidem dissentit hæc nostra opinio à sacris scripturis: Nam primò legitur ita apud *Esaiam*; *visitavit Dominus exercituum excelsi & in excelso, & super reges terræ in terra* &c. De quo spirituum ac præsidum conflictu etiam apud *Danielem* 10. legimus: videlicet de principe regni Persarum & de principe Græcorum, de principe populi Israël, eorundemque ad invicem conflictu. Atque hoc idem etiam agnoscere videtur. Poëta *Homerus* hisce carminibus;

Tantus cælesti rumor percrebuit aula,
Cum sæva alterni ruerent in prælia Divi.
Neptunum contra bellabat Phœbus Apollo,
Adversus Martem certabat Pallas Athenæ,
Junoni obstiterat bello pharetra Dianæ,
Latonam telis volucer Cyllenius urget.

Sed & nonnunquam accidit ut duarum geniturarum Genii naturâ ad invicem opponantur: & tamen alter altero potentior non est, sed unius malitia adæquat malitiam alterius: imò quidem accidere potest, ut Genius unius sit cacodæmon alterius, & vice versa. Nam videmus in Astrologia, quòd maxima est amicitia & inimicitia inter Planetas; Verba gratiâ, inter Saturnum & Venerem, quemadmodum in Astrologia nostra ostendimus: Hujusmodi procul dubio erant Genii duorum fratrum *Eteoclis* & *Polynicis*, quorum tam malitia, quàm potentia æqualis fuit: Quare ambo victoria exultarunt, ambo mutuæ manus

letho extincti sunt, & quod amplius est, eorum Genii post mortem prælio spirituali belligerari non desiverunt; ita quidem ut etiam ipse rogus, in quo simul usitato more combusti fuerant post mortem dividi ac findi & mutuo quasi odio separari observatus sit.

Epilogus Apologeticus.

NOn ideò, Lector benevole, Magi impii nomen me mereri credas, quòd de nominib. spirituũ & nonnullis eorum characteribus verba feci: Scire enim te velim, me ore aliorum duntaxat esse locutum, & ea literis mandasse, quæ sequi, aut quibus fidem certam adhibere ipse negabo: Attamen hoc loco ea pertractare volui, partim methodi gratia, & partim ea ratione, qua Logici docere consueverunt fallacias: videlicet, non ut fallant homines, sed ut, ne fallantur, caveant & præmoneantur: sic enim hoc loco etiam inanem vel potius incertam veterum sapientiam depinximus, ut tu, certiori modo instructus viam veram, simplicem, & piam meliori spe, atque fiducia sequaris, genuinum cujusque Genium invenias, ac verum Astrologiæ abstrusæ arcanum cognoscas. Fecimus igitur in præmissa hujus libri parte, quod pictores solent, quando colores deteriores in margine alicujus insignis effigiei disponunt, ut in interiori imaginis delineatæ parte pulchritudo sit ornatior. Attende igitur, Bone Lector; Et si diligenter res, prout sunt, consideraveris, fortasse nostros, hosce exantlatos labores non respues, nec tuam etiam operam, aut oleum perdes. Vale.

LIBRI III. PARS III.

De vera Genii inventione.

CAP. I.

Autoris de proprii cujusque Genii seu Dæmonis natalitii inventione opinio: Ac primùm de Angelo menti humanæ proprio.

NOn ineptè quidem dixit *Jamblicus*, malè sanam *Porphyrii* opinionem refutando, *Dæmonem cujusque proprium ab antiquiori initio dari, quàm ab astris aut generationis figura*; Nam si rectè rem consideraverimus, apertè oculis intellectus percipiemus, quòd Dæmon aliquis, cuiquam astrorum proprius, quem Olympicum superiùs appellavimus, sit ipsius fati à divino præside ordinati executor, & non corrector: Nam quicquid Deus proponit stellis & suis Angelis perficiendum, id omne equidem necessario ab illis fieri & sive ad bonum sive ad malum expediri & executioni mandari oportet, cum omnia ad ejus nutum moveantur, ipsiusque imperato obediant. At verò Angeli superioris cœli, quatenus à creatione sua extra ac supra fati limites exurgunt & constituti sunt, nihil

mali

mali homini aut mundo afferre ſolent, niſi in quantum pro meritis cuique bonum vel malum rependunt, hoc eſt, vel ei, ſua præſentia aſſiſtunt, qui pius & bonus eſt, vel etiam pro impietate ejus relinquunt aliquem in potentia ultoris: Quare ſæpiſſimè opinatus eſt *Porphyrius* hominem per natalitiæ ſuæ figuræ cognitionem, & Genii ſui inventionem à fato nativitatis ſuæ ſolvi, aut per eã fœlicem evadere: Quippe, uti verè dixit *Jamblicus*, Dæmon & dux mentis ac intellectus antiquioris eſt & altioris proſapiæ ac originis, quàm ſunt illi fatalium executores, qui ne pilum quidem aut punctulum mandata Dei excedere aut egredi poſſunt. Imò verò major eſt in Angelis empyreis fatorum relaxandorum potentia quatenus digniores ſunt, juſtiores, Deo propinquiores, & magis familiares quàm illi medii aut infimi ordinis: Unde major illis propter excellentem ipſorum juſtitiam, datur poteſtas, non modo in homines, ſed etiam in ipſos Angelos inferiores. Nam uti in ſuperioribus declaratum eſt, mentem eſſe quiddam divinum, paſſioni non obnoxium, & fato non ſubjectum, ac per conſequens hominem ei adhærentem aſtris intacta ipſius mentis virtute, & proinde quoque fato dominaturum, ita ſequitur exinde multò magis quòd Angeli ſuperioris ordinis, qui diligentiſſimam ejus curam gerunt, multum præſtare poſſint in ordinatione & directione mentis in homine, ut inſtar nautæ alicujus contra fluctuoſa mundi pericula, & acerbas ac rigidas fataliũ tempeſtates iter ſuum tutò ad exoptatum felicitatis portum dirigat. Sed ut ad opinionem meam anteà allegatam propius accedam, & ad diſcutiendam veterum Philoſophorum in hac cauſa contentionem me accingam, meminiſſe vos in primis velim (ſi quidem præcedentia diligenti obſervatione perlegeritis) me de tribus mundi regionibus, quas cœlos vocavimus, & de totidem animæ humanæ portionibus, ab illis derivatis, verba feciſſe; quarum primam & ſupremam, videlicet mentem in ſpiritu empyreo ſeu rationali & intellectuali, tanquam vehiculo ſeu curriculo ferri explicavi; media autem, nempe anima media, in ſpiritu intermedio æthereo ſeu vitali cum ſuo principe, & ejus ſpiritu empyreo ac ſupercœleſti deorſum vehitur in regionem elementarem, à cujus formis, & præſertim ab igne recipiuntur hi reges (nempe ſupercœleſtis & cœleſtis) ac aëre tandem obducuntur quouſque in terram, & corpora opaca immergantur. His igitur cognitis, æquum erit credere, quòd ut internus homo tres ſpirituales trium mundi regionum portiones in ſe continet, ita quoque haud dubiè, una quæque harum portionum poſſideat ſuum proprium Dæmonem ſeu Angelum, qui naturam & ſedem ſuam habeat ſecundùm dignitatem portionis hominis ſpiritualis: Unde fit, ut ipſa mens, divinus Dei radius, immediatè ab eſſentia ſuperſubſtantiali efflatus, à prima & ſuprema hierarchia recipiatur, ubi unus ex Seraphinis flagrantiſſimo amore ardens, atque unus ex Cherubinis ſcientiæ plenitudine abundans, atque itidem unus ex Thronis juſtitia divina plenus, & æquitate refertiſſimus, hi, inquam, tres, ex quolibet Epiphaniæ ordine ſelecti, in honorem Trinitatis, à qua mens effluxit, alis igneis, & amore, ſcientia, ac juſtitia ardentibus, ipſam mentem ſuſtinentes, & undique eam ſtipantes deorſum ad ſecundam cœli empyrei hierarchiam traducunt, eamque in cuſtodia Angelorum illius hierarchiæ, donis ſuis locupletatam & ornatam relinquunt: Hîc igitur mens illa in intellectualem ſpiritum, quaſi vehiculum activum, recipitur, qui itidem Angelo uno ex quolibet hierarchiæ mediæ ſeu epiphaniæ ordine ſuſtinetur: uno videlicet Angelo ex ordine Dominationum, videlicet duce, in ſpiritualibus præliis, & alio ex ordine Principatuum, docente ſcilicet reverentiam principibus ac viam revertendi ad Deum; atque tertio ex ordine Poteſtatum, nimirum habente dominium in malignos ſpiritus: Horum igitur claritate ſtatuminatus ſpiritus ille Zephyreo deſcenſu mentem in ſuo curriculo intellectuali

flammis lucis primo die creatæ undique ornatam vehens,deorsum in infimam hierarchiam , Ephioniam nempe, conducitur ; eaque ratione Angeli isti mentem illam cum ejus curriculo coruscante officiis suis & virtutibus, antequam discedant,condecorant: atque ita jam mens cum intellectu à spiritu rationali excipitur,spiritu limpidissimo,purissimo,& supercœlesti,qui eorum præsentia admodum videtur delectari & exultare: In hac ergo hierarchia recipitur mens intellectuali luce à tribus similiter Angelis,quorum quilibet seorsim ad aliquam trium hierarchiæ ordinum classem pertinere videtur; Angelus itaque unus est de ordine virtutum,cui datum est ab origine miracula præstare,in hoc enim virtus Dei elucescere dicitur : Secundus est ex ordine Archangelorum,qui est unus ex altissimis Dei nunciis vel nunciorum Dei principibus,qui sunt cæteris Angelis tanquam reges,principes & duces; Tertius autem est ex Angelorum ordine: Hi, inquam, mentem recipiunt in duplici ejus vehiculo empyreo,cum amore & reverentia: Cui unus ex septem Archangelis,qui(juxta illud Job. 12. 15.) astant ante Dominum, tanquam exemplar parentum ejus pro duce,Deo sic jubente, attribuitur. Ex his igitur liquet, quòd mens superior substantialitatem, æternitatem, immutabilitatem, impassibilitatem & majestatem in se habeat essentiæ divinæ,à qua prosiliit ab origine,& cujus actus existit. A *Seraphin* accepit amoris ignei & deiformis donum,à *Cherubin*,scientiæ & cognitionis plenitudinem,à *Thronis* æquitatem & justitiam ; à *Dominationibus* id habet,ut victor evadat in pugna spirituali,& ut astris fatoque prædominetur, quando in terra carnosa habitat,à *Principatibus* docetur revereri Deum suum,& modestè se gerere erga superiores,à *Potestatibus* dominium & potestatem habet in spiritus mundi malignos; à *virtutibus* miraculorum coram mundo edendorum facultatem & divinam illuminationem, ab *Archangelis* prophetandi donum: Imò verò horum omnium ex natura sua capax est, quatenus est radius & dominium suum primarium seu principale extra stellarum regionem,& supra firmamentum in regno supercœlesti,ita quidem,ut ejus naturam, vel abastris,vel à qualitate figuræ,aut ejus Domino elicere sit impossibile,cum hujusmodi Dæmonis vis supra naturam cœli infinitis gradibus exaltetur, imò quidem ipse dominatur astris,& non astra illi,adeoque nequimus abstrusam ejus dispositionem per stellarum inquisitionem investigare. Rectiùs igitur *Jamblicus*

mictu empyreo exornata,& corpori opaco immersa,propter diversorii sui malignitatem, gravitatem, caliginem, & obscuritatem multiplicem, non potest hanc suam virtutem exercere,aut executioni mandare,ideò Deus ei Angelum bonum tanquam ducem & conductorem assignavit, cujus assistentia ejus diversorium seu palatium à pessimorum spirituum,tàm corporatorum quàm incorporeorum, malitia & rabie præservetur,ita ut ipsa anima media à Diabolorum insultibus & violentia queat manere tuta & illæsa: Quinimò etiam *Archangelus* nonnunquam ingreditur mentis diversorium , & se cum anima ac mente conjungit: Ita enim legimus,*Zachar.* 2. 3. *Et ecce, Angelus, qui loquebatur in me,egrediebatur,&c.* Hujus equidem rei exemplis pleniissimæ sunt sacræ literæ, ut ex infrà dictis latiùs apparebit: Hîc igitur manifestus fit *Porphyrii* error vanè & frivolè existimantis, quòd, si quis cognosceret figuram nativitatis, ejusque Dominium,facillimè inveniret Angelum seu Dæmonem, per quem liberaretur à fato nativitatis,& felix redderetur. Etenim constat ex illis,quæ dicta sunt, quòd Dæmon iste,qui vim habet super astrorum operationes,obtineat locum & dominium suum primarium seu principale extra stellarum regionem,& supra firmamentum in regno supercœlesti,ita quidem,ut ejus naturam,vel abastris,vel à qualitate figuræ,aut ejus Domino elicere sit impossibile,cum hujusmodi Dæmonis vis supra naturam cœli infinitis gradibus exaltetur, imò quidem ipse dominatur astris,& non astra illi,adeoque nequimus abstrusam ejus dispositionem per stellarum inquisitionem investigare. Rectiùs igitur *Jamblicus*.

blicus asseveravit,quòd antiquius sit Dæmonis,fatum avertentis,initium,quàm à stellis,aut ex figura nativitatis cognosci possit:adeoque negat,futurum,ut,si figura nativitatis aut Dominus vel Dæmon ejus cognosceretur,protinus exinde felix foret natus;& *quisnam*,inquit,*hunc ducem acciperet ad effugienda fatalia?* Quare concludit,quòd hîc spiritus præpotens in homine cognosci non possit, nisi per vaticinium : Quomodò autem id fiat inferiùs dicemus. Patet igitur, quòd *Porphyrius* solummodò Dæmonem cœlestem seu Olympicum , animæ mediæ seu vitali proprium respexerit,quem appellari Genium infrà declarabimus,hoc est,Dæmonem genituræ seu vitæ nati,& non illum sacrum ac supercœlestem menti assignatum,quorum ille versatur circa naturam & vitam nati, fataliter ac ex necessitate functionem & officium suum obiens : hic verò tùm animo,tùm corpori & vitæ præest,adeoque etiam ipsi Dæmoni medio seu Genio nativitatis,tanquam ejus princeps,& astris quoque ac fato nonnunquam, voluntate divina dominando,præsidere solet: Unde, inquit *Jamblicus*, *hîc animam conciliat corpori,vitam corpori communicatam curat,vitam animæ propriam dirigit,cogitationi assiduè principia exhibet,nosq; agimus talia,qualia hic adducit in mentem, eatenus nos gubernat,quoad sacris præfecti Dominum pro Dæmone commutemus.* Atque hoc modo Dæmonem illum sacrum invenimus, qui juxta *AEgyptiorum* doctrinam non ab astris,neque à Planetis,sed à superiori regno,hoc est,ab ipso Dæmonum & Angelorum præside (Deo nempe) menti assignatur,priusquam illa in vehiculum suum medium descendit , quem quidem Angelum de Archangelorum choro esse infrà ostendemus.

CAP. II.

Exempla nonnulla ex sacris Bibliis & aliunde desumpta de Dæmonibus hujus supremi ordinis, hominibus piis inservientibus.

QUoniam propter lapsum *Adami*,juxta illud,*Sap.* 9. *Corpus aggravat animũ & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, unde difficilia æstimamus ea, quæ in terra sunt,& quæ inconspectu extant invenimus cum labore; Quæ autem in cœlis sunt, quis investigabit ? Sensum autem Dei quis scire potest,nisi Deus sapientiam dederit, & spiritũ suum sanctum ab altissimis miserit?* ideò mentis nostræ dux,quem ex Archangelorum numero esse, tum suprà declaravimus,tum infrà probabimus,cum corpore nostro propter carnis pollutionem nullum commercium aut familiaritatem habet; sed est ei quasi peregrinus nec mentem instruit aut gubernat eo modo,ut in corpore percipiatur aut intelligatur ejus mysterium: solummodo menti & ei quidem soli spiritualibus documentis ministrat, ita ut si anima media menti adhæreat: & negligat sensum ac formalem elementorum eruditionem,mundi voluptatibus & concupiscentiis contaminatam,tunc etiam aliquo modò,ipsum corpus gustet effectus sapientiæ mentis: Et licet ipse,Angelus primarius mentis conductor, corpori talis hominis ignoretur, oculis tamen obedientis animæ mediæ (virtute ac beneficio mentis) conspicitur & cum illa etiam communicationem aliquam,susurratione quadam spirituali habet,etiamsi ea à corpore opaco non discernatur: At verò ubi anima, rejiciendo mentis Gubernationem , ad carnis voluptates & appetitum sensualem prona est & proclivis ut mens in corpore vacare videtur,& corpus ejusque animam mediam sensualitate submersam negligit, ac cum suo bono Angelo consortium habet,qui

interse de rebus regni supercœlestis sermonem suo more serunt,& inferiorum obliviscuntur,nisi quatenus domo corporea circumducuntur: Atque hujusmodi anima à mente deserta, inquam, tum fato subjicitur, & fatalem spiritum quem Genium nuncupavimus, habet pro summo duce, ita ut talis homo non magis possit fatum aut fatalia evitare, quàm ipsum brutum; Non enim astris dominatur, quia sapiens esse non potest, nec fatum suum corrigere potest, quia deest illi gubernator, qui Dominum habet super omne malum, videlicet mens & ejus conductor. Hinc igitur, juxta illud *Mercurii Trismegisti Pimand.* 12 *decretum est fato, ut ille patiatur, qui turpe quid commiserit, & decretum est fato quosdam adulteros fore, quosdam sacrilegos, &c.* Et licet secundùm illum omnia sunt fati opera, & absque illo, nihil est corporalium, non bonum sine illo quicquam potest, non malum fieri sine illo, attamen malum virtute boni Angeli & sagaci mentis documento ab anima, suis superioribus obediente, averti posse dicimus: Nam ita virtute suorum ducum supercœlestium vixit Adamus ante lapsum, ut de malo ne quidem unquam gustaverit. Quis igitur juxta locum *Sap.* 9. anteà allegatum, unquam poterit hoc fatale poculum evitare, ô Sacrosancte rerum conditor & creator, nisi tu dederis sapientiam, & miseris Spiritum tuum sanctum ab altissimis? Quo quidem præsente replebimur & perfundemur sapientia, acerimus omniscientia refertissimi, ita ut ab inquinatione parentum immunes, & ex insipientibus facti sapientes, astris dominemur & fatorum malitiam subjiciamus, ac filii Dei viventis per adoptionis gratiam efficiamur. Tunc sanè corpore mundato & rectificata anima; mens ipsa, ejus Angelus familiares erunt, tam corpori quàm animæ, & ipsius ab Angeli sacri vox ac susurratio auribus corporis percipietur, adeoque etiam ipse nonnunquam in conspectum corporeum prodibit, ut ex multis tam sacrarum literarum locis, quam veterum scriptorum fide dignorum autoritatibus elicere possumus; ex quibus constat quod fatidici spiritus benè repurgatis animis & præparatis corporibus sese visibiles præbuerint, & comites exhibuerint: Verbi gratiâ; in sacra Scriptura legimus, Angelum apparuisse *Abrahamo, Agaræ, Jacobo, Gedeoni, Balamo, Moysi, Josuæ, Uxori Manoachi, Davidi, Eliæ, Danieli, Tobiæ, Josepho, & Mariæ* matri Christi, *Petro, Johanni*, &c. Qui Angeli haud dubiè fuerunt illi ipsi, qui duces primarii extiterunt mentibus eorum, quibus apparuerunt, ac si à nativitate illis cura talium hominum tanquam ducibus eorum primariis, commissa esset. Hinc Magi & sapientes veteres attribuerunt cuilibet vati ex Patriarchis & Prophetis suum proprium spiritum fatidicum: Scripserunt enim, quod *Adam* familiarem societatem habuerit cum Angelo *Raziele*; cujus nomen in lingua Hebraica denotare vel significare videtur secretum seu mysterium, itemque voluntatẽ Dei; id sane quod relationem optimam habuit cum Adamo, vel quatenus ille erat prima cista, & quasi sacrarium seu myrothecium, in quod Deus mysterium humanitatis, quæ est ejus imago reposuerat, vel quatenus per hunc Angelum & suæ Majestatis divinæ revolutionem primum fecit. *Sem* etiam filius *Noe Jophielem* habuit pro suo Angelo, cujus nomen Dei pulchritudinem significat: *Abrahamo Zabkielem* attribuunt seu *Zabdielem*, hoc est, dotem vel donatum Dei, qui est Archangelus dominium habens in stellam Jovialem, quem alii vocant *Zacharielem*, id est, memoriam Dei: Et certè *Zabdiel*, non sine ratione importat donatum Dei, ac ipsi Jovi, hoc est, Ethnicorum Deo summo præesse traditur, quoniam ubi dos Dei, ibi etiam ejus est virtus & prosperitas: Hinc ipse Jehova & hic ejus Angelus, tàm sæpè Abrahamo apparuit, tàm divitem eum reddidit, tanta prosperitate eum induit, & ætatem tàm completam ei concessit, videlicet centum septuaginta & quinque annos, ita ut de eo scriptum inveniatur, quòd deficiens mortuus sit in senectute bona, provectæque ætatis, & plenus

plenus dierum, hoc est, radicem quadrati septenarii, de quo suprà in numeris divinis locuti sumus, suæ ætatis numero complevit: Hinc igitur fit etiam, videlicet hujus Angeli beneficio ac dominio, ut Jupiter sit tàm fausta stella vitæ humanæ, unde illum *Majus fortunium* appellaverunt in Astrologia periti. Porrò Angelum *Pelielem* *Jacobo* assignarunt, ac si quis diceret *Pelaiam*, hoc est, occultum Domini & miraculum Domini: Nam virtute hujus Angeli Jacob in visione percepit Angelos per scalam ascendentes & descendentes, & mysterium divinum habuit, quemadmodum apparet ex his verbis, *Gen.* 28. 6. *Cumq; evigilasset Jacob de somno ait: Verè Dominus est in loco isto, & ego nesciebam: pavensq; inquit, quàm terribilis est locus iste, non est hîc aliud, nisi domus Dei, & porta cœli. Surgens ergo Jacob manè tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum, fundens oleum desuper*, &c. Sic *Gabrielem* Lunæ Dominum *Josepho*, *Josuæ*, & *Danieli* dedicaverunt, cujus vocabuli occultum est fortitudo Dei, vir Dei, & fortis Deus meus: *Moyses* vendicavit sibi Angelum *Mathattron*, ac si quis diceret donum Dei, cujus virtute tot mirabilia in Ægypto, & alibi præstitit: *Elias Meltielem*, id est, liberationem Dei sibi inservientem habuit: *Tobiæ Raphael*, hoc est, medicina Dei, præerat, qui est dux primarius stellæ Mercurii, vel, ut alii volunt, Solis: *Davidi Cervielem* dant; *Ezechieli Hasmaelem*, *Esdræ Urielem*, qui significat lumen vel ignem Dei: Sic *Salomoni Michaelem* assignant denotantē sui nominis explicationē. Quis sicut Deus, item percussionem Dei: Qui quidē Angelus corporis solaris est prę̄ses & gubernator. Hinc Salomonis gloria, hinc ejus dignitas, sapientia, & dominiū, ita ut hîc in terris exclamari soleat; Quis sicut Salomon? Imò quidem erat quasi Salomonis percussio, hoc est, timor & metus in omnes gentes: Nec mirum, cùm *Michael* Archangelus sit dux Jehovæ, cujus ductu & virtute Satanas cum suis Angelis victus, atque in abyssum dejectus est, & sic in cæteris: ita ut verisimile sit, quòd Angeli, qui cum hisce commemoratis familiaritatem habuerunt, soliti sint ipsis naturali quodam vinculo & inclinatione apparere, ac mandata divina iis referre potiùs, quàm Angeli naturis eorum peregrini: Sic enim videmus Martialem naturam contrariam esse dispositioni Saturni ac Lunæ, & naturam itidem Saturni lethalem esse proprietati Jovis & Veneris, & proinde etiam Angelorum dispositionem quodammodò contrariam & inter se repugnātem esse sentiemus, si diligenti lectione *caput* 10. *Danielis* pervolutaverimus, ubi ita scriptum videmus; *Inquit Angelus*; *Princeps Persarum restitit mihi viginti & uno diebus & ecce Michael unus de principibus primis venit in adjutorium meum, & ego remansi ibi juxta Regem Persarum*, &c. Ex quibus patet, quòd Angeli varii variis, tàm regnis quàm hominibus præsint, & quòd in bello & aliis contentionibus Angelus uni homini præsidens contendat contra Angelum alterius; Sic etiam Angelus unius regni contra Angelum alterius decertat. Atque hæc est causa mutationis aut confirmationis regni in monarchiam, atque iterum monarchiæ illius dissolutionis ac translationis in alterius gubernationem. Sed ut jam ad Ethnicorum historias à sacris descendamus, invenimus, quòd permulti etiam alii præter eos, qui in sacris literis recensentur afflati vel inspirati fuerint: Sic legimus, *Socratem* à suo Dæmone directum & gubernatum fuisse, quippe cujus monitis sedulò obtemperavit, ejusque vocem sæpenumero audivit, atque adeò etiam in forma Dæmonis frequenter eum vidit: Hujus autem Dæmonis sacri auxilio *Socrates* fati malignitatem evitasse dicitur: Nam cùm à quodam Physiognomiæ peritissimo, inspecta prius *Socratis* facie, indicaretur, eum omnibus vitiis & cuique improbitatis nequitiæ deditissimum esse, ipse fassus est sincerè, se ad omnia illa vitia per physiognomicum denotata, pronum esse, sed gubernatione potestatis cœlestis fatum istud suum, & malam inclinationem refrænasse, ac exinde in justitiæ & probitatis semitis ambulasse: *Mercurius Trisme-*

Trismegistus etiam non dubitavit asseverare, se cognitionem veram & infallibilem à suo proprio Dæmone hausisse: Sermo ejus est talis: *Pimand.* 12. *Bonum Dæmonem audivi dictantem, qui, si literis quædam monumenta mandasset, mira quædam indies humano generi emolumenta conferret: Solus ille, tanquam ipse prome genitus Deus, universa conspiciens, divina in nos effundit oracula.* Hujusmodi etiam Dæmone procul dubio instructus fuit *Plato*, cum ipsemet expresso sermone fateatur, nos ab eo juvari, tùm insomniis, tùm signis mala avertente, bona auctiùs sospitante.

CAP. III.

De Archangelis & eorum officiis in hominibus respectu mentis, cui præsunt, & quòd cæteri Angeli illis, quasi servi quidam subsint, & per consequens etiam omnes Angeli mali eorum voluntati & potestati subjiciantur.

ARchangelus est quasi dux & princeps cæterorum Angelorum, qui ipsi subjiciuntur: Dicitur autem *Angelus* Græcè, quod *Malach* Hebraicè, & *Nuncius* Latinè; Archangeli digniores sunt cæteris Angelis, quia propter suam perfectionem priùs percipiuntur & manifestantur in legationibus quàm cæteri, & horum diligentia Angeli inferiores de mysteriis divinis informantur. Horum autem offi.ia erga homines, tam ex doctrina sacrarum literarum, quàm ex institutionibus *Platonicorum* & sapientum *AEgyptiorum* breviter recensebimus. *Officium Archangelorum*, inquit *Isidorus lib. 7. cap. 5. est docere & instruere in rebus ad fidem conducentibus, ut de adventu filii Dei*, &c. Sic enim ex *Genesi* 24. 7. colligimus, quòd *Jehova mittat hujusmodi Angelos, ante justos in negotiis eorum:* & juxta *Psalm.* 91. 10. *Angeli Dei gerent curam justorum.* Id quod etiam apparet ex verbis Prophetæ Regii, *Psalm* 91. ℣ 10. quæ sunt talia: *Non accedet ad te malũ, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo: quoniam Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis: In manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum: super aspidem & basiliscum ambulabis & conculcabis leonem & draconem.* Quem equidem termonem, teste *Hieronymo*, non solùm de Christo, sed etiam de quocunque homine pio intelligebat Propheta: Similiter, juxta illud 3. *Reg.* 9, Excitant nos ad bonum, excitantque à somno vitiorum & peccatorum, reficiunt spiritualiter, ut non cadamus sub onere: sic etiam Dæmones malignos depellunt quemadmodum *Tob.* 8. legitur: in dubiis certa resolutione, nos informant, & res ambiguas nobis certas reddunt, *Dan.* 11. 10. conducunt nos in via & itinere; Hinc *Exod* 23. 20. ita legimus; *Ecce mitto Angelum meum ante te ad servandum te in hac via, & introducendum te in locum illum*, &c. Hujus etiam rei exemplum habemus *Exod.* 32. 3. *Reg.* 19. consolationem afferunt hominibus tristitia & mœrore affectis, *Luc.* 23. & Gen. 16. compassione & commiseratione moventur erga nos peccantes, nec sinunt vel admittunt, ut in desperationem incidamus, *Esaiæ* 24. *Jud.* 2. hominib. assistunt ne cadant, *Esa.* 24. adjuvant justos contra ipsorũ inimicos ne vincantur, *Genes.* 32. *Machab. penult.* medicinam sauciatis subministrant, ne moriantur, *Tob.* 11. cibum & laticem afferunt famelicis, ne pereant media & fame, 2. *Reg.* 19. peccata nostra nobis præsentant & ob oculos ponunt, ut videntes ea pudore & pœnitentia afficiamur, *Jos.* 2. voluntatem Dei nobis aperiunt, & nos doceant, quid sit faciendum, *Luc.* 2. obstacula & impedimenta tollunt, ut Deo inserviamus, *Exod* 23. sæpè visitare solent, & in visitationibus nos admonent ne voluntatem divinam transgrediamur, *Esaiæ* 40. sunt semper in præsentia Dei, ut eum contemplentur *Luc.* 1. *Dan.* 7. preces hominum ad Deum deferunt, nec

cessant

ceſſant Deum venerari, *Eſai. 6. Apoc. 5.* Deum de facie ad faciem, nullo interpoſito velamento, contuentur, *Math.* 18. homines docent, & oſtendunt iis futura. Unde inquit Archangelus *Gabriel ad Danielem*, cui præpoſitus erat in cuſtodia; *Veni, ut doceam te, quæ eventura ſint populo tuo in noviſſimis diebus*, *Dan.* 10. 14. Prophetias igitur docent, & prophetas faciunt, Cacodæmones expellunt, qui vim habent ſuper homines, uti legimus hoc idem in hiſtoria à *Raphaele* Archangelo factum: Archangeli ergo malignos ſpiritus propelluntab hominibus, quemadmodum poteſtates reprimunt malorum Dæmonum conatus contra majeſtatem divinam, ut narrat *Dionyſius*, qui etiam aſſeverare videtur, quòd hujuſmodi intelligentiæ attollant, inſpirent, & adducant homines ad cognitionem Dei, ac doceant & informent eos, ut poſſint piè vivere: Atque ita poſſemus infinita alia Archangelorum, & eorum miniſtrorum officia recenſere ſacrarum literarum teſtimonio confirmata, ſed omnia hîc deſcribere longum foret. Audiamus igitur, quid Ethnici de his Dæmonibus ſtatuerint, & qualia illis officia attribuerint. *Jamblicus* dicit primùm, quòd intelligentiæ inter ſe non conveniant vel differant genere differentiiſve ullis (ſimpliciſſimæ enim ſunt) ſed quatenus vel eadem vel diverſa ratione referuntur ad primum, & aliæ in prioribus, aliæ autem in ſequentibus ſeu poſterioribus perfectionis gradibus ſunt diſpoſitæ: Reſpectu ergo differentiæ in perfectione graduum alibi intelligentias diſtinguit in Deos, Dæmones, Heroës, & animos puros, & ſupra hos omnes agnoſcit ſummum bonum ſeu Deum unicum, poſt quem ſequuntur Dii creati, ultimumque intelligentiarum ordinem & infimum animas facit, inter quas & Deos, duo intermedia poſuit, videlicet Dæmones & Heroës, quemadmodum inter ignem & terram conſtituuntur aër & aqua: Dæmones, qui Heroibus ſuperiores ſunt magis participant de natura Deorum, & Heroës de natura animæ: Unde fit, ut duo media participent & componantur ex proprietatibus duorum extremorum: Hinc ergo cùm animæ proprietas ſit declinare ad multitudinem, ſequitur quod Heroës etiam, qui de illis participant, declinent & propendeant magis ad particularia & mobilia quàm Dæmones: Similiter quoq; è converſo, quoniam proprietas Deorum eſt quaſi unitas, permanſio in ſeipſis, immobilis motionum cauſa, providentiaque eminens, ſequitur exinde: quòd Dæmones in ſe Deorum dotes, quatenus illis adhærent, contineant, & ad unitatem inclinent: Dæmonum officium eſt verſari circa naturas mundanas, & rerum perfectionem, animæque ad corpus alligationem; Officium autem Heroum eſt vivificare, animas cuſtodire, & eas à corpore ſolvere: Ex quibus patet, quòd Dæmonum officium latiùs ſe extendat, quàm Heroum, cùm illi magis circa univerſum, hi verò magis circa animas operentur: Archangelos verò & Angelos videtur Philoſophus inter Dæmones ſuperiores referre, vel potiùs proprium quendam ordinem illis aſſignare alibi inter Deos & Dæmones: Verba hæc ſunt: *Deorum imagines apparent penitus immutabiles, &c. Archangelorum & Angelorum gradatim minùs immutabiles, ſed prope Deos: Dæmonum mutabiles, &c. ac Heroum fermè ſicut Dæmonum: animarum denique longè mutabiliores quam Dæmonum.* Hîc ergo videtur diſtinguere, Archangelos & Angelos à Dæmonibus; At verò in loco anteà citato eos cum Dæmonibus confundit: In ultima autem diſtinctione videtur per Dæmones intelligere eas intelligentias, quæ ſub cœlo empyreo, proximo loco diſponuntur, videlicet Dæmones duodecim ſigna & cœlum ſtellatum poſſidentia, & per Heroës, Dæmones Olympicos, ſeu ſpiritus Planetis præſidentes: Unde dicit: quòd officium Dæmonum ſit opificium circa naturas mundanas uſque ad ſingula tranſigere, ſimulatque perficere, & animas ligare corporibus; Heroum eſt vivificare, & animas cuſtodire: Et quemadmodum Zodiaci officium latius eſt, quàm planetarum, quatenus primum in planetas

agit, & in elementaria: Atque ita magis circa universum versatur, sic etiam Dæmonum officium latius est, quàm Heroum cùm illi circa universum magis, hi circa animas potiùs operentur. Nos autem ex sapientum testimonio elicimus, quòd omnes intelligentiæ, sive dicantur Dii creati, sive Archangeli & Angeli, sive Spiritus, Dæmones & Heroës, comprehendantur sub vocabulo Dæmonis non minùs, quàm species variæ solent eidem generi subjici, dicimusque quòd Dæmones supra stellas habitantes sint boni Dæmones: Sic etiam Dæmones Olympici & mediæ mundi regionis respectu sui, & per se quidem boni sunt: sed tamen respectu nostri, in quibus fataliter agentes, nonnunquam bonum, & quandoque malum operantur, & boni & mali dicuntur: Ita Saturni, Dæmones appellantur majora infortunia, & ipse Saturnus mala stella, & majus infortunium vocatur: Similiter Martis Dæmones minora infortunia nuncupantur: dum interim proprietates Dæmonum Jovis & Veneris contrario modo se habent. *Chaldæi* itaque & *AEgyptii* videntur distinguere Dæmones in sacros, & Dæmones stellarum seu genituræ sive nativitatis aut genitalis figuræ Dominos & elementares, qui omnium pessimi existimantur. *Dæmones sacros* volunt esse illos, qui ab ipso Dæmonum Deo descendenti animæ rationali assignantur, universales supra naturam: horum officium esse dicunt, vitam animæ dirigere, cogitationes bonas semper menti exhibere, assidua in nobis illuminatione agere, quantumvis illam actionem non semper in anima animadvertamus, sed, quando purgati sumus, & tranquillè vivimus, tunc à nobis percipitur ipse Dæmon, & quasi nobiscum loquitur, ac suam nobis communicat vocem anteà silentio præsens, studetque assiduè ad sacram nos ducere perfectionem: Tradunt etiam, quòd hujus Dæmonis auxilio possimus fati malignitatem evitare, quòd *Socratem* fecisse legimus: Et *Platonici* credunt, homines mirum in modum ab eo juvari, tùm somniis tùm signis mala avertendo, bonáque auctiùs sospitando: Atque illa etiam his dictis confirmare videtur *Jamblicus*: Hic *animam conciliat corpori, communicatam curat, vitam animæ propriam dirigit, cogitationi assiduè principia exhibet, nosq; agimus talia, qualia his adducit in mentem, eatenus nos gubernat, quoad sacris præfecti Dominum pro Dæmone commutemus: Tunc Dæmon hîc Deo cedens vel vacat ab opere, vel conducit ad idem*: Et alibi dicit: *Hic Dæmon fuit in exemplari antequam in generationem animæ laberentur, quem cùm primùm anima ducem accepit, astat ipse Dæmon, expletor subinde vitarum, animamq; descendentem alligat corpori, commune ejus animal ipsi curat, vitam animæ propriam dirigit, & quodcunque ratiocinamur, exhibet ratiocinandi principia, agimusq; talia, qualia adducit in mentem, gubernatq; nos, quousque sacris operibus expiati Deum subeamus pro Dæmone ducem, cui post hæc Dæmon ita cedit, ut vel vacet eo præsente, vel conducat ad idem. Porphyrius* etiam ait, *hujus Dæmonis sacri auxilio malignitatem fati evitari*: Nos autem concludimus hunc Dæmonem esse superiorem ex tribus corporis Dæmonibus, mentis custodem, ducem & conductorem, quæ optima sunt menti subjicientem, ac turpia ab ea propulsantem, rationis discursivæ in probis & bonis directorem, internum intellectus sapientia implentem, atque ita in universum hominem, & per consequens in ipsos quoque Dæmones eidem præeuntes gubernationem ac dominium habentem, non aliter quàm mens sapientis in animam vitalem, animalem seu sensitivam: Nam mens quatenus ex supercœlestibus parentibus orta est, supercœlestem ducem & conductorem in suo ad inferiora itinere requirit, qui ipsam, cum ejus amicis, intellectu scilicet & ratione in lucem seu animam medii cœli & ejus spiritum imponat, atque hæc omnia simul, mediantibus liquidioribus elementis cum corpore conjungat, uti inferiùs latiùs dicemus: Ex his igitur evidens est, quòd hujusmodi Archangeli, cum suis ducibus eis inservientes, non modò dominium habeant in spiritus Olympicos,

qui

qui fati & fataliũ ſunt gubernatores, ſed etiam in ſpiritus elementares & Cacodęmones, qui infimã mundi regionẽ poſſident, & homines malo afficere ſolent: quẽadmodum aqud *Tobiam* legitur, quòd Archangelus *Raphael Dæmoniũ nomine Aſmodeum apprehenderit, ipſumq; in deſerto ſuperioris AEgypti ligaverit, &c.* Quibus etiam docemur, quòd omne, quod bonum eſt, dominium habeat, & imperium in malum, ab eo tempore, quo ſummum bonum cum ſuis Angelis ſummum malum & litigium è cœlis in terram propulſavit. Idcirco divina providentia nobis hujuſmodi Dæmones priores ſeu potentiores in propinquo conſtituit & præfecit, quibus nos, tanquam paſtoribus ſeu rectoribus commendavit, ut nos quotidiè adjuvent, & Dæmones malos arceant, compeſcant & religent, ne quantum vellent, nobis noceant, uti in hiſtoria allegata declaratur.

CAP. IV.

De Angelis ſeptem, qui aſtant coram Deo, & quòd quilibet eorum ſit dux multorum millium, tum principum tum communiorum & inferiorum Angelorum ſpecierum.

COlligimus ex ſacrarum literarum inſtitutione, tum etiam ex ipſius naturæ fatalis ordinatione, quòd ſummi Archangelorum principes ſint in numero ſeptenario à Deo conſtituti, quatenus hic ſolus eſt numerus ille primarius & virgineus, à quo & in quo, ac per quem Deus unus ſimpliciter formalis, & eſſentia ſuperſubſtantialis, ſecum materia informi miſcet, ut àpotentia eam ad actum aquarum ſeu naturæ humidæ deducat. Simili etiam reſpectu Archangelorum principes in tali numero à creatore eliguntur ut in tenario numero relationem ad Trinitatem ſacroſanctam & unicum Deum ac Dominum ſuum habeant, & in quaternario mandata & voluntatẽ ejus in maſſa materiali accompleant & perficiant. Quod quidem ſermone manifeſto agnoſcere videtur Pſalmiſta Regius *Pſalm.* 103. 20. *Benedicite Jehovæ Angeli ejus, Valentiſſimi robore, efficientes verbum ejus, auſcultantes voci verbi ejus: Benedicite Jehovæ omnes exercitus ejus, miniſtri ejus, facientes placitum ejus:* Sed, ut ampliori Bibliorum ſacrorum teſtimonio horum Angelorum principalium numerum ſeptenarium oſtendamus, legimus *Tob.* 12. 15. *Ego ſum Raphael, Angelus unus ex ſeptem, qui aſtamus ante Jehovam,* & *Luc.* 1. 19. *Ego ſum Gabriel, qui aſto ante Deum & miſſus ſum ut loquar ad te:* Et *Dan.* 10. 13. *inquit Angelus Gabriel ad Danielem: Ecce Michael unus de principibus venit in adjutorium meum, &c.* Hi ergò ſunt tres principales Angeli de numero illo ſeptenario quorum mentionem fecit *Raphael* loco antea citato, atque horum quilibet habet dominum ſuper aliquem ex ſeptem planetis, ea videlicet ratione, ut ſemper aſtent ante Dominum auſcultantes voci verbi ejus, & tamen interim etiam efficientes ſeu expedientes verbum ejus tam per ſe quàm per miniſtros, exercitus, & virtutes ſub ſe poſitos & ſibi ſubjectos, qui in cœlo medio & infimo conſtituuntur, ut ex prædictis Pſalmiſtæ verbis intelligimus: Unde fit, ut, licet prædicti ſeptem Archangeli ſtent coram Deo, attamen habeant dominium in ſeptem Planetas ac Dæmones iis appropriatos, ſimulque in ſtellas fixas iis natura & diſpoſitione affines: Sic videmus, unum eundemque Imperatorem Romæ manſiſſe, cui tamen Africa, Aſia & Europa paruerunt; Atque iterum Gubernatores Africæ, Aſiæ, & Europæ ante Imperatorem Romæ manentem aſtare potuerunt, dum tamen reges illi, qui cuilibet harum mundi partium regioni præſidere conſueverunt, nihil perficere aut ordinare potuerunt, præterquam quod à gubernatoribus permiſſum & mandatum fuit, qui tamen & ipſi

etiam nihil præstare ausi fuerunt contra voluntatem & imperatum summi & maximi Imperatoris. Simili itaque modo etiam licebit Deum summum & optimum maximum Imperatori primo comparare, cui deincepsin imperii ejus gubernatione Angelorum ordo unus sub alio gradatim substituitur: sic Archangeli auscultant voci verbi divini, secundus Angelorum ordo efficit verbum illud, & ordo tertius est ministrorum facientium placitum divinum superioribus ordinibus ab unitate indicatum. Accipiunt ergo Angeli medii à superioribus illuminationes & claritates, quas ostendunt & immittunt inferioribus Angelis, ita ut voluntas Dei fiat tam in terra, quàm in cœlo. His autem septem Archangelis hujusmodi nomina imposuerunt sapientes; *Oriphiel, Zachariel, Samael, Michael, Anael, Raphael & Gabriel,* qui secundùm hunc ordinem cuilibet planetarum descendendo attribuuntur, videlicet, ut *Trithemius Abbas,* à Magorum opinionibus haud dissentiens, dicit, *Oriphielem* præsidere Saturno, *Zachariel* Jovi *Samael* Marti, *Michael* Soli, *Anael* Veneri, *Raphael* Mercurio, & *Gabriel* Lunæ; Atque horum cuique tradit assc̃riptam esse gubernationem annis trecentis quinquaginta quatuor, mensibusque ex ordine quaternis: cujus etiam positioni complures viri doctissimi hactenus præbuere consensum: Verba ejus sunt hæc; *Veterũ sententia est plurimorũ, Sapientissime Cæsar, mundũ hunc inferiorẽ ordinatione primi intellectus, qui Deus est per secundas intelligentias gubernari &c.* Hi 7. Angeli procul dubio sunt illi, qui ætatẽ mundi commensurant, quorũ Johannes in sua revelatione mentionem facit referendo, eorum quemque subalternatim tuba sua sonuisse, phialamque tribulationis effudisse, ita ut inter Juridicos Angliæ vetustiores inde in proverbio dici soleat, quoties aliqua illis impossibilitas in lege vel judicio occurrit, *istud quidem recuperabit, quando Gabriel cornu suo sonabit seu clanget:* Unde liquet, quòd apud veteres pro certo creditum sit, nomen istius Angeli septimi, cui tuba ultima in die Judicii clangere à Jehova injunctum est, esse Gabriel, qui præsidet ultimo ac infimo planetarum, atque ita ultimum in in mundi terminatione ordinem habebit. Hisce autem septem Archangelorum speciebus omnes inferiores Angeli boni subjiciuntur ac obediunt, & sub illis, tanquam ducibus, bellum spirituale gerunt, juxta illud *Apocalyp.* 12. 7. *Et factum est prælium magnum in cœlo, Michael & Angeli ejus præliabantur cum Dracone & Draco pugnabat & Angeli ejus,* &c. Similiter, quòd Angeli inferiores superioribus ministrorum loco sint & obedientiam præstent ex his *Zachariæ* dictis 2. 3. elicimus: Et *Ecce, Angelus qui loquebatur in me, egrediebatur; & Angelus alius egrediebatur in occursum ejus & dixit ad eum; Curre, loquere ad puerum istum, dicens; Absque muro habitabitur Jerusalem, &c.* Ex his, inquam, patet, quòd unus Angelus præsit alteri, & Angelus majori officii imperet ei, qui est officii minoris. His ergo consideratis, videmus, quòd 7. sint principales Angeli seu Archangeli, qui astant ante Deum, & procul dubio dominium habent in ordines inferiores & minoris officii, qui sunt in multitudine, quemadmodum ex *Math.* 26. 53. colligimus: *An putas,* inquit Christus, *me non posse rogare Patrem meum, ut mittat mihi plures quàm duodecim legiones Angelorum?* Sic *Luc.* 2. 13. *Et subitò fuit cum Angelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, & dicentium, Gloria in excelsis Deo;* Et alibi, *decies centena millia, &c.* Patet igitur infinitos esse Angelos alios præter hos septem, qui sunt principes & *Angeli,* ut cum Prophetâ regio loquar, *qui auscultant voci Dei.* Atque illi omnes hisce primariis sunt quasi ministri & servi: Unde & primarium sub Archangelis locum obtinent hi Angeli boni & accipiunt illuminationes suas ab Archangelis non aliter, quàm Archangeli à superioribus hierarchiis, & ab ipso Deo. Porrò etiam Olympici spiritus illuminationes suas immediatè recipiunt ab Angelis, qui sunt infimi ordinis in ultima hierarchia cœli empyrei. Quibus cognitis, sciendum est, quemlibet horum Angelorum naturali quadam dispositione

tion tempus habere sui dominii super stellam seu planetam proprium ei subjectur, & similiter super signum Zodiaci fortiorem totius cœli angulum possiden: Unde fit, ut eo tempore, quo Angelus aliquis ita est in dominio suo, Dæmones quoque tàm signi Zodiaci, quàm planetæ, quibus prædominatur fortiores, iberiores & activiores sint quàm Dæmones cæteri reliquarum stellarum, utpote qui pro illo tempore ei subjiciuntur. Durat autem istud tempus prædominii, quamdiu planeta ille, cui aliquis septem prædictorum Angelorum prædominatur, plures habet in universo cœlo suæ fortitudinis dignitates: Si quis igitur nascatur eo tempore (verbi gratiâ) quo *Gabriel* efficitur princeps totius cœli & mundi, tunc aut ipse, aut aliquis Angelorum ejus supercœlestium erit gubernator mentis nati, & aliquis Dæmonum ex regione Lunæ præsidebit vitæ geniti, itidemque spiritus aliquis elementi aquæ, quòd Lunæ maximè ex natura ac dispositione sua subjicitur, animam ejus animalem, ex formali elementorum concretione factam, gubernabit, atque sic in cæteris: ita quidem, ut spiritus legionum, cuilibet prædictorum Angelorum subditi, quo tempore Domini eorum potentiores existunt, aliis mundi Dæmonibus prædominentur, ut in Meteororum generatione, mundi alteratione & temporum mutatione luculenter explicatur.

CAP. V.

Quòd unus ex septem Angelis aut ducibus ejus, authoritate ipsi proximis, dominium habeat super mentem humanam; Et quòd plures Angeli custodiam agant unius hominis; Similiter Jamblici opinionis unicum Dæmonem integro homini attribuentis refutatio.

SUnt multi, scio, qui negabunt, imò verò & vel jam etiam negant, ni fallor, quemque hominem habere suum proprium Angelum ei præsidentem, & mentis ejus directorem. Quibus quidem unico verbo respondemus ex *Josephi* Patriarhæ verbis, quemlibet hominem habere Dæmonem sacrum sibi præeuntem: Verba enim ejus hæc sunt, Genes. 48.15. *Angelus, qui me vindicat ab omni malo, benedicat mihi & pueris istis*, &c. Unde manifestum redditur, quòd ipse Josephus confiteatur se à Dæmone & Angelo suo sacro conservatum fuisse in sua vita atque vindicatum ab omni periculo & peccato: Similiter hoc idem hisce Salvatoris nostri verbis elicimus. *Videte ne contemnatis unum ex his pusillis. Dico enim vobis, quia Angeli eorum in cœlis semper vident faciem Patris mei, qui est in cœlis. Math.* 18.10. Hinc igitur est, ut Magi asseveranter dicant, quòd *Adam* familiari consuetudine conversatus sit cum Angelo *Raziele*; *Sem* filius *Noæ* cum *Jophiele*; *Abraham* cum *Zadkiele*; *Jacob* cum *Peliele*; *Joseph* cum *Gabriele*: Unde liquet, q̃ Angelus ille cujus mentionem facit *Joseph* in verbis modò allegatis fuerit Angelus *Gabriel*: qui idem etiam dicitur *Josuæ* & *Danieli*, atque etiam *Mariæ* præfuisse. Sic *Moyses*, familiariter conversatus est cum *Mettatron*; *Elias* cum *Maltiele*; *Tobias* cum *Raphaele*; *David* cum *Cerviele*; *Esdras* cum *Uriele*; *Salomon* cum *Michaele*; & sic in cæteris, uti antea dictum est. Ex quibus evidentissimum evadit, quòd non semper unus ex illis septem, in propria sua persona soleat præesse, sed quòd sæpiusculè etiam aliquis ex ducibus ejus, per ipsius mandatum opus illud tutelare administret. Sic ex prædictis videmus, quòd *Abraham* pro suo Angelo habuerit *Zadkielem* seu *Zacharium*, principem stellæ Jovialis; *Daniel Gabrielem* Lunæ gubernatorem; *Tobias Raphaelem* Mercurio præsidentem; *Salomon Michaelem* principem

ſphæræ Solaris: Unde obſervandum eſt, quòd cuique in ſua nativitate deur aliquis horum principum, qui menti nati præſit, talemque hominem admirabilem reddat & idoneum ut queat arcana & myſteria divina cognoſcere atque revelationem majeſtatis ſacroſanctæ poſſidere: Similiter quoque cæteri Angeli poteſtatem ingentem atque inſignem habent à ducibus illis, qua natunitidem multa fœlicitate & ſcientia frequenter induere ſolent: Unde *Jophiel* quaſi Dei pulchritudo, *Raziel* ſecretum ſeu myſterium Dei, *Uriel* ignis ſeu lux Dei, *Peliel* quaſi occultum & miraculum Domini, *Mettatron* donum Dei, *Meltiel* liberatio Domini, *Phadael* redemptio Domini, &c. Immediatè à cæteris principibus tùm poteſtate, tùm autoritate derivantur: Imò verò nonnunquam accidit, ut hi Angeli ſacri vendicent ſibi nomen nati: Sic legimus in Eſdra nomen Archangeli *Jeremiel* à *Jeremia* Propheta, Sic *Zachariel* à *Zacharia*, & *Uriel* ab *Uria* Propheta, quem occidit *Joachim*: Similiter *Samael* vel *Samuel*, *Ezechiel* & *Daniel* ſunt Prophetarum pariter & Angelorum nomina, &c. Quin imò etiam plures Angeli ſunt cuſtodes, Microcoſmi uti antea dictum eſt, quorum unus & princeps mentem, intellectum & rationem reſpicit ac curat, alter vitam, & tertius corporis conſtitutionem ac appetitum: Sed, quia hæc noſtra ſententia aliquibus dura & à veritate alienior videbitur, dicimus eam explicari & probari per verba Prophetæ Davidis, *Pſalm.* 91.10. Ubi ipſe, de Chriſto loquendo; *Non accedet ad te*, inquit, *malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo, quoniam Angelis ſuis mandavit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis; In manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum, ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem*: Id quod, teſte *Hieronymo*, non ſolùm in Chriſto, ſed in quocunque homine locum habet. Omnes itaque homines diverſorum ſpirituum miniſterio reguntur, contra illam *Jamblici* ſententiam, qua dicit, Dæmonem unum non alicui parti noſtrum præeſſe duntaxat, ſed toti ſimul adeſſe, totum ducere, traditque, quòd præſtet potiùs, ut corpus, & anima ac intellectus eodem Dæmone gubernentur, ſubjiciens hæc verba: *Noli ita dividere, ut alius ſit corporis Dæmon alius animæ, & alius intellectus, abſurdum enim eſt animal eſſe unum, Dæmoniũ verò, animalis præfectum, multiforme putare, &c* Quibus quidem verbis conatur *Porphyrii* rationes confutare, aſſerentis, quòd plures cuique præſint Dæmones, quorum alius ſanitatem, alius pulchritudinem, & alii quandam in his habitudinem curent, ac prætereà quoque ſtatuentis, quòd unus Dæmon corpus, unus animam, & alius mentem regat. In hoc igitur *Porphyrii* cauſam ſuſcipiens, acriter me ad abſtergendam infamiam à *Jamblico* ei aſperſam, hiſce rationibus ſequentibus accingam: *Primò* quidem, ſi unus tantùm Dæmon, isque ſupernaturalis, præeſt tàm corpori & animæ, quàm menti, tùm quilibet homo virtute & aſſiſtentia illius Dæmonis effugiet fatum, & fatalia omnia evitabit, ac per conſequens nec fata nec aſtra vim ullam habebunt in hominem, quod tamen ipſe *Jamblicus* ſibi in eo contrarius, negare videtur, quippe qui uno loco fata eſſe agnoſcit, quibus homines ſubjiciantur, & tamen virtute ac præſentia Dæmonis homini præſidentis dicit fata evitari, ita quidem, ut ſi hæc eo modo ſeſe haberent, omnes indiſtinctè homines fata ſua evitarent, quatenus hujuſmodi unius ac ſolius Dæmonis tantùm eſſent participes & Dæmonibus fatalibus ea ratione penitus carerent: *Porrò* etiam dicit, præſtare potiùs, ut corpus & anima, ac intellectus eodem Dæmone gubernetur, dum tamen omnes, tàm in Theologia, quàm Philoſophia periti agnoſcunt, tantam inter animam & corpus diſcrepantiam & oppoſitionem, ut mirabile ſit, quomodò & quibus mediis hæc duo ad invicem copulentur: *Prætereà* Archangelorum proprietas, uti ipſe *Jamblicus* teſtatur, eſt tenebris contraria: Unde ipſi nullo modo gaudent aut delectantur corpore, quod eſt mentis divinæ carcer, ſed ſummoperè mentem inſtruunt & diri-

dirigunt,ut corporis illecebras fugiat,& cautè declinet,ac assiduè mentem & animam captam è corpore tenebroso liberare studeant suæ perfectionis virtute: *Similiter* quoque,si Archangelus seu Dæmõ solus & unicus esset princeps ac præsestàm corporis quàm mẽtis,sequeretur,quòd tàm corpus in bonum dirigeret, quàm mentem,quæ nunquam errare potest: Atqui corpus & carnem ad omne vitium & concupiscentiæ speciem, pronum esse videmus,& proinde dubium esse non potest,quin illud gubernetur ab alio quodam deteriori,& inferioris conditionis Dæmone, quàm est Archangelus: qui tamen Archangelo, tanquam inferior superiori,subjicitur,si anima media menti constanter & fideliter adhæreat: *Pari* etiam *ratione*,si anima vitalis non haberet alium quendam Dæmonem diversum à duobus extremis, videlicet à Dæmone mentis, & à Dæmone corporis distinctum,non esset tàm inconstans & mutabilis,ut modò mẽti adhæreret,modò animæ animali,quæ est formalior pars corporeæ compositionis: *Porrò* etiam,si unicus tantum Dæmon integram massam,tàm internam, quàm externam regeret,mirum foret,ut mens animæ,ac corpori,& corpus itidem animæ,atque tàm mens,quàm anima corpori essent ita aliena,uti in hominibus assiduè percipimus: Ex his igitur evidens est,quòd plures sint Dæmones, quàm unus solus,qui potestatem habent in integrum hominem. *Denique* etiam ultima Jamblici ratio non minùs futilis est,quàm anteriores,qua ita dicit: Noli ita dividere,ut alius sit corporis Dæmon,alius animæ,& alius intellectus,absurdum enim est animal esse unum , Dæmonium verò animalis præfectum esse multiforme. *Respondeo* enim,quòd absurdiùs sit credere unicum animal habere tantùm unum Dæmonem,quàm si quis diceret,mundum,qui unicus est, non habere nisi unum Dæmonem , omnes & singulas ejus partes gubernantem. Quis autem dubitat,quin in mundo sint alii Dæmones empyrei,alii Olympici seu ætherei,& elementares,à quibus illæ mundi regiones gubernentur? Simili itaque ratione etiam,cùm corpus humanum confletur ex quatuor elementis, quis hæsitabit in eo, an aliquis Angelorum elementarium habeat dominium in corpore? Imò credendum est potiùs, quòd particularis spiritus cujuslibet elementi dominium habeat in sua corporis portione. Quantum autem ad hominem internum attinet,equidem impossibile est credere,quòd ligamentum æthereum vitæ sine Dæmonis Olympici moderamine & tutela continuetur, aut quòd fatalia homini accidentia imprimantur sine spirituum cœlestium respectu: In eo autem,quod *Jamblicus* dicit,unum animal requirere unum præfectum,& non multiformem,asserimus, quòd, tùm Macrocosmus, tùm Microcosmus unum & multiformem habeat præsidem: Unum, inquam, habent,quatenus à Deo summo & uno respiciuntur,multiformem verò,quatenus à ministris seu intelligentiis secundùm Dei voluntatem gubernantur: Nam homo ideò dicitur Microcosmus,quoniam in compositione sua participat de qualibet Macrocosmi regione,& per consequens etiam Dæmones ac Angelos ejusdem requirit mundanos,ad prædictas istas portiones gubernandas. Atque ut jam tandem ad ipsius quoque *Porphyrii* errorem loco ultimo redeam,quo opinatur,plures nobis Dæmones pro numero partium nostrarum adesse,& præterea etiam in ipso corpore diversos esse Dæmones,quorum alios facit pulchritudinem curantes,alios sanitatem, & alios quandam in his habitudinem respicientes: *Respondeo*,frustrà fieri per plura,quod fieri potest per pauciora; Unde,si Dæmon,corporis præfectus,omnes corporis partes respicere & tueri potest,frustrà requiruntur Dæmones plures: Cùm itaque animæ vitalis præses Olympicus pulchritudinem & sanitatem corporis in quantum sufficit, respicere ac tueri possit,cur plures Dæmones ad tale opus requirentur? Quocirca,hisce optimè consideratis percipiemus oculis spiritualibus,*unum esse Dæmonem*

monem mentis, eumque regium & maximè principalem, quem superiùs Archangelum esse probavimus, *alium animæ vitalis*, quem spiritum Olympicum nũcupavimus, qui semper est fatalium executor, atque *tertium denique elementarem*, qui corpus, corporisque officia & appetitus respicit: sed de his alibi fusiùs.

CAP. VI.

De mentis lapsu in animam & spiritum medium: ubi sibi vitæ materialis portionem adjungit, qua ejus diversorium obscurum vivat, moveat, & ad completam suam capacitatem vigescat.

Apulejus in jucundissima sua de *Cupidine* & *Psyche* historia, fingit *Psychen* super alis venti Zephyri renitentem à summitate altissimi scopuli in jucundissimam vallem omnibus necessariis instructam descendisse, ubi illam ministris invisibilibus stipatam omnia sibi necessaria accepisse tradit. Quid igitur censendum erit, de hac *Psyches* supercœlestis descensu in vallem cœlestem, *Cupidini* seu luci cœlesti attributam? Nimirum dicitur in *Psalm.* 104. 4. *Qui ambulas super pennis ventorum: Qui facis Angelos tuos spiritus seu ventos, & ministros tuos ignem ardentem.* Nonne igitur juxta hoc ipsum quoque descendere solet super ventorum seu Angelorum alis mens divina, divinus Dei afflatus, actus increatus, atque radius immediatè à Deo prosiliens, & deorsum ad instar parentis sui, vehi in mediam mundi regionem? Sic itaque juxta illa Prophetæ prædicti verba (*Qui ponis nubem ascensum tuum, qui ambulas super pennis ventorum*, &c.) mens, divina propago, insidens throno spiritus rationalis seu cœli Empirei, qui nubes est spiritualis gloriam Dei continens, ambulat seu transit super pennis & alis Archangeli sibi præsidentis, &c. Idque etiam juxta illud Psalmistæ antea allegatum ex Psalm. 91.11. *Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis, in manibus portabunt te, ne fortè offendas*, &c. Quod quidem de interni hominis principe, verbo Dei, & mente, quæ est spiraculum Dei, immediatè cum verbo ab ore Jehovæ procedens, est exaudiendum. Mens ergò divinus ille Dei radius seu afflatus, ad iter suum in mundum visibilem & materialem præparata, ut relictis regnis supernaturalibus, ipsius naturæ regna tam cœlestia, quàm elementaria peragret, omnibusque jam hierarchiarum numeris instructa & exornata, ac Archangeli sibi destinati & adjuncti præsentia contra mala & passiones mundanas munita ac stipata, alis ministri sui, insistens saltu levi deorsum in regionem stellatam se immergit, ubi ab Angelis Olympicis, Archangelo isti mentis comiti ac præsidi inservientibus & subjectis recipitur, & amictum induit æthereum ex animæ vitalis & spiritus ætherei portione compositum, cui itidem etiam spiritus unus ex orbe Planetario Archangelum mentis pro suo superiori ac Domino recognoscens, præesse seu præfici perhibetur, qui quidem spiritus propriè dicitur nativitatis, seu *Nati Genius*, & dominium habere solet in vitam, & actiones circa vitam versantes; Atque hujus operationibus fatum in quolibet homine executioni mandatur: Attamen hic spiritus duci mentis non aliter subjicitur, quàm Rex Imperatori, vel servus suo domino, quemadmodum ex loco anteà ex *Zachariæ* 2.3. citato, constat, quippe ubi unus Angelus, tanquam alterius Dominus ei imperat, tanquam servo dicens; *Curre, loquere ad puerum istum.* Ex

qui-

quibus luculenter patet,quòd ſit in Archangeli ſeu Angeli dominantis & principalis poteſtate, fata alterare, & Angelum fatalem ſibi ſuppoſitum cohibere & jubere,ne hoc vel illud faciat: Similiter quoque Dæmones duodecim ſignorum,qui,*vindices à Mercurio Triſmegiſto* appellati,ſpiritibus planetariis ad expedienda & executioni mandanda fatalia aſſiſtere ſolent,nullam habent Archangelis ſibi propriis reſiſtendi poteſtatem,ſed ipſis, tanquam principibus Dominis,ac ducibus ſuis obedientes ſunt & morigeri: Et proinde,ſi anima media cum mente conſentiat,eiſque obedienter,tanquam principi ſuo adhæreat,nec ſtellæ nec Dæmones earum vim ullam aut poteſtatem in eam habent: Unde oritur illud proverbium: *Sapiens dominabitur aſtris*,&c. hoc eſt,qui menti & duci ejus, utpote quorum virtutes proprietatibus ſtellarum ac Dæmonum earundem præferuntur,gubernatur,ille aſtrorum & dæmonum eorum actus atque influentias evitabit.

CAP. VII.

De mentis cum anima & ſpiritu medio in infimam mundi regionem deſcenſu.

MEns divina,poteſtate Archangeli munita,& vitalis animæ amictu,quæ ſuo quoque Genio cuſtoditur,induta,omnibusque virtutibus æthereis ad vitæ conſervationem neceſſariis affluens (recepta ſcilicet *voluntate* à primo mobili,*actione* à firmamento ſeu octava ſphæra,*vi receptiva* à Saturno,*vi naturali* à Jove,*vi iraſcibili* à Marte,*vi vitali* à Sole,*vi cõcupiſcibili* à Venere,*vi phãtaſtica* à Mercurio,& *vi vegetativa* à Luna) deorſum labitur in regionem elementarem,ubi, contra frigoris intenſi injuriam ſe muniens, igneam aëreamque naturam induit,priora ſua ætherea indumenta tegumento elementari cooperiens ſimplici,& tandem compoſito. Omnes igitur ibi dæmones, qui ſunt de ordine, & conditione Archangeli menti prædominantis,illi occurrunt obviam & hilariter eam æthereis ſuis vehiculis inſidentem recipiunt,& ſtipant cõtra dæmonum contrariæ diſpoſitionis vexationes. Sed jam poterit hîc ſuboriri quæſtio, *quomodò Dæmones iſti elementares referri poſſint ſeorſim ad quemlibet Dæmonem ſeptem Planetarum, cùm ſint tantùm quatuor elementa, de quibus Dæmones inferiores participant?* Cui quidem dubio breviter *reſpondemus*,quòd licet quatuor ſolummodò enumerentur elementa,hæc tamen quatuor commodiſſimè ratione naturarũ ſuarum ad ſeptem Planetarum diſpoſitiones referantur , & per conſequens quoque ad dæmones cuique ex Planetis convenientes: Verbi gratiâ: *Saturnus* relationem habet cum terra,*Jupiter* verò & *Venus* cum aëre,*Mars* cum igne,& *Sol* cum aëre & igne,hoc eſt, cum ſuprema aëris portione igne accenſa. *Luna* cum aqua,& *Mercurius* cum hiſce omnibus & ventis: Unde facillimum erit invenire,qualis dæmon elementaris in nativitate dominium & curam habuerit ac poteſtatem in corpus nati. Qui tamen dæmon imperatur & regiturà mentis præſide,non aliter,quàm ſervus à ſuo domino,& in recta ac ſancta via inſtituitur,ſi anima media & ejus dæmon mentem magis reſpiciant,quàm elementatum. Ex his igitur videmus,quòd mens habeat ſuum ducem,qui eſt Archangelus, & anima media itidem ſuum, qui eſt Genius ac ſpiritus Olympicus, atque anima denique animalis ſeu ſenſitiva ex formaliori elementorum parte conſtituta ſuum quoque,qui cæteris & menti magis eſt adverſus,quatenus in

materiæ multitudine magis ſubmerſus. Atque hóc modo homo internus conflatur, ejusque partium trium, ex tribus trium mundi cœlorum naturis derivatarum, quælibet proprium ſuum Dæmonem poſſidet, & proinde, uti Deus ſupra Angelos, & Angeli ſupra ſtellas, ac ſtellæ tandem ſupra elementa dominium habent, ita quoque ſequitur, quòd Angeli cœli empyrei vim atque poteſtatem habeant, tùm ſuper ſtellas, tùm ſuper elementa & eorum Angelos.

CAP. VIII.

De modo acquirendi cognitionem & familiaritatem ſacri & ſupercæleſtis cujuſque Dæmonis menti attributi,

Jamblicus duplicem fecit tractatum de Dæmonibus: *unum* ſcilicet ſacrum & Deificum qui Dæmonem à ſupernis cauſis invocat atque hic quidem explo-ratione unius cujuſque genituræ non utitur, ſed univerſaliùs ſuper naturam Dæmonem colit & curat; *alterum* artificioſum facit, qui Dæmonem à circuitibus invocat, & in generatione verſatur, atque hic unius cujuſque genituram explorat, &c. uti dictum eſt: Unde, ut mihi videtur, tractatum primum intellexit de bono & ſupercœleſti Angelo menti proprio quem ſacrum alibi vocat, & ſecundum de Angelo ſeu Dæmone qui Genius appellatur, ſeu ſpiritus Olympicus; quẽ quidẽ *Porphyrius* ſummoperè quærere aut invenire exoptabat, credens, quòd ſi quis figuram nativitatis Dominumque figuræ cognoſceret, Dæmonem ſuum inveniret, per quem ſolveretur à fato nativitatis. Contra quem *Jamblicus* diſputando aſſerit, ſacrum hominis Dæmonem non dari ab illa geneſis figura, ſed ab antiquiori & altiori principio, videlicet à diis ſuperioribus, unde videtur agnoſcere, Dæmonem hominis principem profluere à loco altiori & eminentiori, quàm eſt ſtellarum regio & proinde impoſſibile eſſe ut ad veram hujus Archidæmonis cognitionem & familiaritatem perveniamus, aut ſcire eum poſſimus virtute Aſtrologiæ, aut ſcientia ſtellarum: Atque hoc idem quoque *Porphyrius* tandem poſt longas & aſſiduas lucubrationes agnoſcere videtur loquendo in hujuſmodi verba: *Impoſſibile* eſt, inquit, *figuram nativitatis ſcire, & Dæmonem nativitatis cognoſcere; quoniã regulæ Aſtrologiæ ſunt incomprehenſibiles & incertæ.* Et nos dicimus, ꝙ, licet cõprehenſibiles & certæ eſſent regulæ Aſtrologiæ, attamen non poſſemus exinde Dæmonem genituræ ſacrum cognoſcere, aut percipere, aut familiaritatem ejus nobis acquirere, quoniam talis Dæmon ſacer gubernat aſtra; ita quidem, ut aſtrorum cognitio nequeat eum, aut naturam ejus à priori detegere. Quibus igitur modis comparanda erit hujus Dæmonis cognitio & familiaritas, cùm cœlum & ipſæ ſtellæ, ejus naturam, nomen & proprietatem nobis explicare non poſſint? Equidem ſi ad inferiora deſcenderimus, ibi inter elementa, quæ cœleſtibus, imperfectiora ſunt, modum illum non inveniemus: Etenim elementorum in compoſitione humana impuritas eſt cauſa præcipua, ut Dæmonem ſupremum, medium & infimum ignoremus. Quid igitur faciendum erit, ut hujus creaturæ ſacræ & præſtantiſſimi præſidis noſtri cognitionem, familiaritatem, præſentiam, aſſiſtentiam & illuminationem obtineamus? Huic quæſtioni ita reſpondere videtur *Jamblicus: Dæmon*, inquit ille, *per Aſtrologiam difficilè reperitur, facilè verò per divinum vaticinum*: Et alibi: *Non artibus humanis, ſed divinis proprium Dæmonem poſſumus invenire*: Porrò etiam dicit *quòd divinum vaticinium poſſit docere naturam & effectum aſtrorum ſine arte; & proprium cujuſque Dæmonem nato prædominantem manifeſtare.* Quid autem ſit *vaticinium*, ſuperiùs

periùs amplè explicavimus, videlicet, quòd *ſit ſpiritus divini in animum hominis illapſio*: Nam ſolus numine divino afflatus veram aſtrorum ſcientiam, & ſui proprii Dæmonis ſocietatem ac familiaritatem adipiſci poteſt: Imò verò iſtius ſpiritus portio homini in ejus nativitate conceſſa, uti mihi quidem videtur, eſt quaſi ipſe Dæmon ſacer quo regitur & gubernatur atque inſpiratur mens humana: Nam *Job.* 33. 4. *Spiritus Dei fortis fecit hominem. Proverb.* 16. 3. *omneſque ejus vias perpendit, Sap.* 1. 7. *Is ſcientiam habet vocis*, Sap. 7. 14. *& eſt theſaurus hominibus qui nunquã deficit, quo qui utũtur, cum Deo contrahunt amicitiam. Sap.* 7. 17. Hic ſapientiæ Spiritus dat cognitionem certam, facitque ut homo cognoſcat conſtitutionem mundi, & vim elementorum, principium, medium & finem temporum, ſolſtitiorum mutationes, & varietates temporum ac tempeſtatum, anni circuitus, & ſtellarum ſitus, naturas animalium, & animos ſeu iras beſtiarum, ventorum & ſpirituum vires, & hominum cogitationes atque adeò etiam ſciat & intelligat quæcunque occulta & manifeſta, *Sap.* 7. 21. eſtque artifex omnium, qui docet ſapientẽ, *Num.* 11. 25. & facit Prophetas, *Exod.* 28. 3. & 31. 2. & 35. 30. à quo eſt omnis ſcientia: Nam *Eccleſiaſt.* 1. 17. Spiritus hic ſapientiæ ſcientiam & cognitionem intelligentiæ velut imbrem profundit, & gloriam exaltat eorum, qui obtinent ipſam, *Prov.* 30. 1. quippe qui eſt ſcientia ſanctorum, *Sap.* 8. 4. qui ſcientiam Dei docet, eligitque opera illius, *Sap.* 7. 2. eſt Spiritus intelligentiæ, ſanctus, unicus, ſimplex, multiplex, ſubtilis, modeſtus, diſertus, mobilis, contaminatus, perſpicuus, certus, ſuavis, amans bonum, innoxius ſeu paſſionis expers, qui nihil vetat benefacere, omnia proſpiciens, & qui capit omnes ſpiritus intelligibiles, &c. Attingit ubique propter ſuam munditiem: nam vapor eſt virtutis & potentiæ Dei, & emanatio quædam ſeu fluxus ſincerus claritatis omnipotentis Dei, adeoque nihil in eum incurrit inquinamenti, candor ſeu ſplendor eſt lucis æternæ, & ſpeculum majeſtatis Dei ſine macula, ac imago bonitatis ejus, &, cùm ſit unus, poteſt tamen omnia, & permanens in ſe omnia innovat, ac per nationes in ſanctas animas ſe transfert, amicos Dei & Prophetas conſtituit: neminem enim diligit Deus, niſi eum, qui cum ſpiritu ſapientiæ habitat: Eſt enim hic ſpecioſior Sole & ſupra omnem diſpoſitionem ſtellarum: Luci comparatus invenitur prior: illi enim ſuccedit nox: Hic igitur eſt Spiritus ille ſanctus, cujus illapſione & fruitione vaticinium comparatur; *Num.* 11. 25. Hic eſt ille Spiritus Jehovæ, qui fecit hominem, eſtque in homine mentis divinæ loco, *Job.* 33. 4. Omnes ejus vias perpendens, *Prov.* 16. 3. Quo Spiritu etiam Jehova ſuos in principio ornavit cœlos, *Job.* 26. 13. Patet itaque, quòd major vel minor ſit hujus ſpiritus portio in uno homine, quàm in alio ſecundùm donum divinitus homini conceſſum: quæ quidem ſpiritus portio, quoniam poſt & propter Adami lapſum in exigua duntaxat quantitate nobis relinquitur, idcirco propter ingentem corporis opaci & corrupti aggravationem perſpicuè hominem in via ſua dirigere non poteſt, ſecundùm illud ſæpiùs repetitum Sapientis. *Sap.* 9. 15. *Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena habitatio deprimit mentem multa cogitantem, & difficilia æſtimamus, quæ in terra ſunt, & quæ in conſpectu ſunt, invenimus cum labore, &c.* Unde neceſſe eſt, ut hæc Spiritus divini ſcintilla, naturaliter nobis in nativitate inſita, illuminetur ab alto per gratiam & miſericordiam Jehovæ, juxta ſequentem illam Sapientis ſententiam, quæ ita habet: *Quæ autem in cœlis ſunt quis inveſtigabit, niſi tu dederis ſapientiam, & miſeris Spiritum tuum ſanctum ab altiſſimis? &c.* Nam flatu Spiritus naſi Jehovæ fiunt opera mirabilia, occulta revelantur omnia miracula, ſuperiùs allegata præſtantur ac perficiuntur, & cujuſlibet rei cognitio cõparatur, 2. *Samuel.* 22. 16. A Spiritu enim Dei nemo & nihil occultari poteſt, *Pſal.* 139. 7. & *Sap.* 1. Sed jam conſideremus, quomodò hæc Spiritus divini ſcintilla, poſt lapſum Adami in nobis ſuperſtes, queat ſuo pari augeri & illuminari, & an

Deus ſoleat ex gratia ſua portionem Spiritus diſciplinæ in homines ſpiritus inopia laborantes,& corporis immundi mole turgentes,infundere,quò addiſcant ſcientiam Dei? Dicit Sapiens,*Sap.*9.10 quòd *Deus ſapientiam ſuam mittat è ſanctis cœlis,à throno*,inquam,*gloriæ ſuæ mittit illam homini,ut præſens verſetur ſecum in labore,& cognoſcat,quid gratum ſit apud ipſum: Illa enim novit atque intelligit omnia*: Præterea, *Sapient.*9.17. *Niſi Deus ſapientiam dediſſet,& miſiſſet Spiritum ſuum ſanctum è locis altiſſimis*,quis hominum noviſſet Dei conſilium? Sic enim correctæ ſunt eorum ſemitæ,qui in terra verſantur,& res,quæ placent Deo,edocti ſunt homines: Nam uti *Sap.*10.habetur,*Sapientia homines fuerunt ſervati: Hæc enim conſervavit Adam,& potentiam dedit ei dominandi omnibus rebus*,*&c.* Denique certum eſt (*Sap.*9.17.)quòd Spiritum ſuum ſanctum miſerit Jehova è locis altiſſimis,ut daret ſapientiam hominibus,quò noſcerent conſilia ejus: Et proinde, conſideratis illis,conſtat,Deum poſſe ſcintillas mentis, in hominibus relictas,ita illuminare Spiritu ſuo ab alto emiſſo,ut lumen iſtud divinum quaſi vacans in corpore opaco,& tenebris ſubmerſum illuſtretur Spiritu ſibi ſimili ſeu pari,& Dominus ea ratione evadat ſuper errores & tenebras,ita ut,quæ incognita priùs & occulta fuerunt homini ignorantia onerato,reddantur ei poſtmodùm,virtute affluentis & illabentis hujus luminis ſancti,cognita & manifeſta: Hujus Spiritus ſupercœleſtis afflatu *Elizæus* evaſit è ruſtico admirabilis Propheta,ſtupenda quæque miracula ad culmen & exitum perducens: Hujus illuminatione & illapſione in mentes Patriarcharum & Prophetarum ac cæterorum divino afflatu inſpiratorum ipſi ſuum Dæmonem ſacrum,& Archangelum menti præſidentem de facie ad faciem viderunt, verum ejus nomen & proprietatem cognoverunt, & amicitiam ac aſſiſtentiam in omni opere ab eo habuerunt: Nam Angeli,quos Propheta Regius appellat filios Dei,magnoperè gaudent ac delectantur ſocietate hominis inſpirati,& luminis ſancti præſentiam in eo habitantem, vehementer affectant, quippe cui Spiritus intelligentiæ ſanctus eſt vita,illuminatio & actus, ita ut ubicunque Spiritus hic ſanctus affluenter ſe & & manifeſtè in homine exhibeat,ibi etiam Angelus ejus ſacer ſe manifeſtè prodat, & ad tutelam, tàm corporis, quàm animæ paratus ſit, quemadmodum in multis ſacræ Scripturæ locis demonſtratur. Unde liquet,quòd vera Aſtrologiæ cognitio,& ſolus amicitiæ cum ſuo Dæmone ſacro acquirendæ modus conſiſtat in inſpiratione divina,utpote cujus ſancto afflatu,cujuſque rei ſcientiam, imò verò & ipſius ſapientiæ ſacroſanctæ fundamenta veteres ſibi comparaverunt. Quare hunc noſtrum libellum concludimus opinione *Jamblici*,videlicet quòd Dæmon cujuſque ſacer ab antiquiori & altiori principio,quàm à ſtellis & figura nativitatis ſit cognoſcendus, & quòd tùm Dæmonis hujus natura, nomen & proprietas,tùm etiam certiſſima circa ſtellas veritas per divinum vaticinium,quod à ſola Spiritus ſancti miſſione & in homines illapſione provenit & contingit,haberi & recuperari poſſit.

TRA-

TRACTATUS PRIMI,

SECTIONIS II,

PORTIO V.

De animæ vitalis cum animali Scientia seu Astrologia Physiognomica seu Physiognomia.

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS V.

De animæ animalis cum vitali Scientia seu Astrologia Physiognomica.

LIBER I.

De Physiognomia in genere.

CAP. I.

De Physiognomiæ etymologia, ejus definitione, laude & utilitate.

NOnnulli ex antiquis, *Physiognomiam* dici volunt, à γνώμη, id est signum & φύσις, id est, *natura*: Unde Physiognomia quasi naturæ signum appellatur, & definitur certa quædam observatio, qua ex iis, quæ corpori naturaliter insunt signis, animæ etiam qualitates denotamus: Nam solent, uti in proverbio est, *artificem instrumenta, dominumq;, qualis sit, domus ostendere:* Et quamvis ignorantes ac vulgus hanc scientiam aspernentur, & deridere soleant; sapientibus tamen in Socraticæ & Pythagoricæ Philosophię arcanis sanctissimè custoditur: Et sanè, si à viro discreto ac sagaci hæc ars bene consideretur, magnum ei utilitatis fructum afferet; quippe quæ docebit illum tutò huic credere depositum, illi fidere, conjugium inire, pueros disciplinis tradere, cum honestis conversari, turpes & obscœnos fugere, non temerè societates & amicitias diligere, scelestorum improbitatem absq; ullo detrimento & periculo devitare; & denique hæc Scientia prudentes facit & fortunatos eos, qui ipsam callent & colũt: Namq, ut primùm hominem conspicimus, possumus per eam de illius animæ dispositione in bono vel malo judicare. Porrò etiam *Hippocrates* asseverare videtur, teste *Galeno*, quòd quicunque in medicina se exercẽt, & ignari sunt ejus philosophiæ, quæ docet dare judicia de rebus à natura earum sumpta (*Physiognomiam* vocant) horum animus, in tenebris oberrans, fatigatus consenescat: atque non solùm non rectè agere hujusmodi homines, sed etiam plurimùm decipi dicit: Ait enim, *eorum animum errore conficiac defatigari, qui Physiognomiam ignorant.* Hinc ergò evidenter eluceſcunt Physiognomiæ laudes, ejusque tàm in sanitate, quàm in omni

mni præter naturam intemperie neceſſitas & notabilis utilitas. Quod verò ad hujus ſcientiæ inventorem attinet, deprehendo, quòd circa eum authores varient : Famam tamen frequentiorem eſſe percipio, quòd *Phylomon*, ſummus Phyſiognomiæ Doctor & Magiſter reverà ex compoſitione hominis, qualitates & naturam ejus invenerit. Ut cunque autem legimus, *Phyſiognomiam eſſe ſcientiam inſignem*, qua per longitudinem dierum uſi ſint antiqui in inquiſitione pulchritudinis naturæ in hac ſcientia, cujus perfectio attribuitur de numero antiquorum *Phylomoni*, ut dictum eſt. Hanc etiam excoluerunt *Ariſtoteles, Avicenna, Conſtantinus, Palomon, Trogus*, &c.

CAP. II.

Quòd Scientia Phyſiognomica declaret animæ mediæ fatali diſpoſitioni ſubjectæ, diſpoſitionem.

QUemadmodum aër veſicæ incluſus ſecundùm ſuam diſpoſitionem alterare ſolet ipſam veſicam, ita quidem, ut ſi ipſe ſit vaporoſus & humidus madidiorem quoque reddat & molliorem, ac albiorem ipſam veſicam, ſi calore accenſus, ſicciorem & aſperiorem ac diſpoſitionis flavioris, ſin valdè accendatur eam deſiccet, & rugoſo modo contrahat, uti in vefica vel pergameno circa aërem igne inflammatum apparet; in tantum, ut etiam ſoleamus exinde per externum veſicæ ſeu vaſis continentis habitum ac diſpoſitionem naturam interni ſeu contenti aëris cognoſcere; ſic etiam ſeſe res habet in inveniendâ internæ animæ humanæ diſpoſitione per ejus externum & in cognoſcendo naturæ Domino per ipſius domus obſervationem: Namque cùm anima media ex genio Martiali fovetur, & calidam ſibi ab eo diſpoſitionem attrahit, corpus colore flavum, capillos nigros & criſpos cum diſpoſitione ſicca & tenui ad aſperitatem tendente, ut plurimùm reddere obſervatur; Unde ex hujuſmodi corporis diſpoſitione, tanquam à poſteriori, de ejus interno facillimè judicare poſſumus, naturamque animæ indicare: Et proinde dicemus, talem hominem natura eſſe audacem, iracundum, impetuoſum, rapacem, & bellicoſum, ebrietati & ſcortationi deditum: ſed tamen nonnunquam fallitur artifex in hac ſua conjectura, videlicet quando anima media menti adhæret; Nam hæc ſcientia, quatenus eſt naturæ humanæ indicium, potens eſt in illis, in quibus Genius fatalis, cujus in præcedenti hujus ſectionis parte mentionem fecimus, ſummum habet dominium; hoc eſt, in quibus anima media, mentem & Archangelum ejus negligendo, adhæret animæ animali ſeu ſenſitivæ: In his enim fatum ſuas exequitur partes & pronum reddit hominem ad omnes cœlorum influentias, ita ut neceſſitate ea ſoleant animæ humanæ evenire, quæ cœleſtia ei naturaliter & fataliter minantur; quippe quòd mens in talibus hominibus aut parum operatur, aut ut plurimùm vacare obſervatur: Cæterùm ſi anima menti ſit obediens, eique firmiter adhæreat, decipietur Artiſta in ſuo judicio; quatenus anima hæc virtute mentis & Archangeli ſeu Dæmonis ſacri directione ex fatalibus veſtigiis emerget, & ipſis aſtris dominabitur. Quod quidem ex ſequenti de *Hippocrate* relatione innoteſcet: Hujus enim diſcipuli, cum ejus effigiem in pergameno depictam Philoſopho cuidam, nomine *Phylomoni*, peritiſſimo quidem in hac arte, & omnes ſui ſeculi in ea ſuperanti, attuliſſent, eumque de imaginis natura & diſpoſitione percontati eſſent, dicuntur ab eo poſt diligentiſſimam figuræ, & qualitatum ac partium ejus inſpectionem & examinationem tale accepiſſe reſponſum; *Quem vos imagine iſta repræſentari dicitis, eum nos pronunciamus eſſe perſonam luxuriæ*

deditam

deditã & deceptorẽ: Cui illi: *O ſtulte, hæc eſt figura hominis optimi & digniſſimi in omni mundo, videlicet ſapientiſſimi illius Hippocratis*: ad quæ illæ; *Hec eſt igitur ſapientiſſimi Hippocratis icon: Quid hoc quæſiviſtis ex me? De mea ſentẽtia hæc oſtẽdi vobis, & quid de hac figura ſentiam indicavi:* Hiſce autẽ Hippocrati annunciatis, fertur ille diſcipulis ſuis ita reſpondiſſe: *Certè veritatẽ dixit Phylomon nec unicam certitudinis figuram prætermiſit: Veruntamen, ex quo ego reſpexi & conſideravi, hæc turpia eſſe reprobanda, conſtitui animam ſuper ſeipſam regem, & retraxi eam ab illis, ac triumphavi refrenatis & cohibitis concupiſcentiis meis.* Ex quibus evidenter liquet, quòd ſolus ille dicendus ſit ſapiens, qui dominium habet in animam ſuam, hoc eſt, qui menti & ſupercœleſtibus ita ſe addixit, ut cœleſtia & naturalia, adeoque etiam ipſam animam mediam ex illis conflatam ſoleat contra fati neceſſitatem, aut naturæ inclinationem & leges dirigere ac gubernare.

CAP. III.

De judicandi ratione in hac Scientia.

PRiuſquam ad judicandi rationem accedamus, intelligendum eſt exactè, *quotuplicia ſint ſigna judicii:* deinde cognitis illis, *quomodò per ea ad judicium ſit accedendum.* Sciendum eſt igitur inprimis, quòd ſigna judicandi, ſecundùm *Ariſtotelem*, ſint duplicia, videlicet aut *communia*, aut *propria: Communia*, iterum trifariam ſubdividuntur, videlicet in ea, quæ judicantur colore, figura & motu: *Signa* verò *propria* maximè in quibuſdam peculiaribus & propriis corporis partibus manifeſtantur. His igitur prævia conſideratione reputatis, notandum eſt diligenter, quòd non oporteat te ſcientiam, ſententiam aut judicium præcipitare, ſed teſtimonia univerſorum intelligere: Et cùm tibi offeruntur ſigna diverſa & adverſa, prudenter ad meliorem & probabiliorem partem ſemper eſt declinandum.

TRA-

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS V.

LIBER II.

De ſignis Phyſiognomicis

PARS I.

De ſignis communibus Phyſiognomicis.

CAP. I.

De univerſali colore.

DIxerunt in hac ſcientia peritiores, *matricem mulieris eſſe ſicut ollam ferculo decoquendo*: Unde ajunt, quòd *albedo cum livido* colore, ſimiliterque *color flavus* ſit ſignum diminutæ decoctionis: ſi igitur accidat circa hanc ipſam diminutio in creatura, diminuetur itidem ejus natura: Proinde nos monent, ut *omnem hominem lividum & flavum fugiamus*; quoniam hujuſmodi ſunt ad vitia & luxuriam proclives.

Albedo cum rubedine mixta, & *fuſcus color* temperatus cum integritate corporis in perſona, cui adeſt ſtaturæ rectitudo, ac capitis mediocritas, & verborum raritas, ſoliique neceſſitati reſpondens paucitas, ac vocis mediocritas, denotat bonam diſpoſitionem.

Albicantem etiam *colorem* volunt indicare pigrum, phlegmaticum, intemperantem, effœminatum, & incontinentem ac debilem.

Fulvus color denotat hominem doloſum & multiformem ſeu varium & inconſtantem; ſed ut pollicetur ingenii bonitatem.

Croceus color ſignificat in ſanis caliditatem hepatis, & complexionem cholericam: Unde fit, ut hujuſmodi homines ſint immanſueti, iracundi, luxurioſi, & amoribus dediti ſeu amoroſi propter hepatis caliditatem juxta illud; *Cogit amare jecur*.

Luteus arguit hominem avarum & invidum.

Mellinus ſive *melleus* denotat iracundum, epulonem, dicacem, meticuloſum.

Flammeus i nleviter ſubrubeſcente corpore, ſi perduraverit, arguit naturæ bonitatem, aptitudinem, in diſciplinis capeſſendis promptitudinem, & animi nobilitatem.

Rubeus color arguit completam nativitatem.

Color mediocris in albedine & rubedine ſignificat mediocrem complexionem, perfectum ingenium & virtutibus deditum.

Sanguineus & rubicundus color denotat magnum calorem.
Rubicundus & clarus modestum indicat & verecundum.
Ruber instar flammæ ignis denotat instabilem ac rabidum.
Subviridis, nisi sit ex aliquo morbo, timidum arguit.
Niger sine crocei vestigio, malè moratum indicat.
Nigredo intensa, denotat melancholiam.

CAP. II.

De signis à corporis motu desumptis.

SIgna communia secundùm motum hominis, sumuntur ab ejus diversitate in velocitate vel tarditate.

Motus tardus significat mollem & segnem hominem qui de levi patitur ab infirmitate, vel facilè vincitur à passionibus: Ratio autem est, quia tarditas motus denotat debilitatem spirituum vitalium.

Motus acutus seu velox arguit hominem multùm cogitantem de dignitate & perfectione temporali; itidemque calidos & subtiles, ac tales, qui abundant hujusmodi spiritibus vivificis; ii quidem, qui in dispositione vulpibus comparantur, & astuti sunt, callidi, cauti, ac deceptores.

Gradus seu passus largi & tardi denotant socordiam, & talem qui prosperos habebit in operibus suis successus: quemadmodum è converso *breves* indicant homines impetuosos, suspicaces, importunos & malæ voluntatis.

CAP. III.

De figura & statura corporis.

SIgna communia à figura desumpta sunt multifaria; cum alia considerentur in impedimentis aut superfluitatibus naturæ, alia in corporibus perfectis & completis,

Sic *ab homine deformato, & diminuto aut augmentato præter justitiam legum naturæ* admonemur nobis cavere, tanquam ab inimico.

Facies oblonga significat misericordem, *Rotunda* autem indicat hominem subdolum & perversum.

Homines prodigiosæ longitudinis parum vel nihil omnino sapiunt; sed & impetuosi sunt, atque hoc eò magis confirmatur, si macro sint & oblongo corpore cum collo ciconiano.

Qui curvè incedunt, non multùm sapiunt.

Statura parva seu humilis arguit superbum: Unde natum est illud proverbium. *Raro vidi procerum sapientem & parvum humilem.*

Statura mediocris & decenter obesa denotat ingeniosum, prudentem, & in rebus omnibus expeditum: Æquior enim & temperantior est creatura, quæ convenit mediocritati staturæ cum nigredine oculorum ac capillorum & rotunditate faciei.

LIBRI II. PARS II.

De signis propriis.

CAP. I PARS I.

De signis à capite sumptis

Signa physiognomiæ propria sunt illa, quæ ad aliquam particularem corporis partem, vel actionem notabilem spectant: Verbi gratiâ: Signa *capitis, oculorum, faciei, vocis in risu, colli & guturis, humerorum, brachiorum, manuum, ventris, pectoris, crurum, genuum, pedum & carnis:* quorum membrorum nonnulla iterum in alia signa magis particularia producentia vel exhibentia, subdividuntur: Verbigratiâ: *Caput* in pilos & aures; *Facies* in mentum, nasum, genas & tempora; *Oculi* in pupillam, palpebras & supercilia; *Os* in dentes, linguam, labia; *Pectus* in costas & mammillas, &c. *Manus* in digitos & ungues. Ut igitur à *capitis* signis exordiamur diligenter observanda est capitis forma, an scilicet illud in eminentiori parte sit rotundum, oblongum, quadratum vel triangulare. *Caput* in eminentiori parte *rotundum* significat consultum, providum, mansuetum, amabilem, iram celantem: Et *si* hujusmodi *capitis color fuerit albus*, durum ingenium attestatur, & memoriæ tenacitatem constantemque amicitiam, facilem ad iram; *Si rufus*, indicat hominem satis amabilem & boni ingenii, ac in sermone dignum fide, sed iram minimè celantem; *Si fuscus*, valdè modestum, & in sermone benignum, multùm lascivum, perfectæ societatis & benignæ rationis.

Caput in eminentiori parte *oblongum* denotat hominem perspicacis ingenii, inconsultè multa agentem, impetuosum, levem, mobilem, iracundum, non bene secreta celantem, non naturaliter lascivum, acutum in sermone, ratione commendatum, in actionibus disponendis nimis profundum: Et *si* hujusmodi *caput fuerit album*, significabit impetuosum ad iram, & naturaliter prodigum. *Si nigrum*, denotat leve ingenium, & nullius ferè rationis, &c.

Caput quadratum in eminentiori parte indicat moratum, mansuetum, pium, benignum, non multùm iracundum, providum, sapientem: sed avarum, & in sermone mendacem ac favorem hominum non appetentem: Et *si sit album*, denotabit humilem, sed avarum & iracundum: *si nigrum*, constantiorem animum, amicitias facilè parantem, & diu eas conservantem, valdè lascivum, secreta bene celantem; *Si rufum*, circumspectum in rebus utilibus, adulatorem: *Si fuscum*, cæteris meliorem, modestum, largum, sed facilè mentientem, amicitias perfectè servantem.

Caput in eminentiori parte *triangulum* significat avarum, subdolum, versutum, arrogantem, ingeniosum, mendacem, invidum, & multùm de alicujus actionibus detrahentem: Et *si sit album*, malitiosum; *Si nigrum*, prævaricatorem & ad iram proniorem; *Si rufum*, superbiorem, sed liberalem, *si fuscum* significat cæteris meliorem.

Caput valdè parvum denotat hominem ab omni sensu humanoque captu alieniorem: *Mediocre* fortem, probè sensatum, magnanimum; *Permagnum*, imbecillum, illiteratum & rudem, gulosum, tardi animi, & minimè sapientem, illiberalem, nullius aut minimæ perceptionis: *Obliquum*, inverecundum; *Curtum*, insipientem; *Longum*, imprudentem; *Tumidum in anteriori parte*, perversum; *Altum*, contumacem: *Pars ejus superior depressa*, perversum; *humilis* verò timidum arguit, & formidolosum, ac prorsus omni animo carentem.

Sinciput rectum & angustum significat rudem, immundum & voracem; *Parvum*, stultum; *spatiosum*, tardum ingenium: *Largum*, ignaviâ; *Curvum*, quod etiam

altum & *rotundum*, ſtupiditatem & torporem; *Quadratum & moderatum ſecundùm magnitudinem corporis*, magnam virtutem ſapientiam, & magnanimitatem: *Continuum vel planum*, vendicatorem bonorum ac dignitatum ſupra ſua merita: *Planum & ſine lineis*; ſeminatorem diſcordiæ aclitis; *In medietate contractum & anguſtum* denotat iracundum & impetuoſum; *Rugis in frontis aréa repletum, & præcipuè in ſummitate narium* inſtabilem admodùm, & cogitabundum. *Si laxetur cutis frontis*, deriſores arguit & adulatores. *Frons longa multùm* denotat durum ingenium; *Rugoſa* ſubtiles, & callidos; *Lata quadrata*, liberalem fortitudinem intellectus, laſcivum, levem; *Triangularis* iracundum, ſtabilem in amore, libenter objurgantem: *In albo homine* ſtultum; *in criſpo* iracundum; *in fuſco* valdè liberalem; *ſtricta valdè* ſignificat *in nigro* homine magnam laſciviam; *Rotunda* modeſtum in verbis, & ſatis largum in donis; *Obliqua & larga*, ſtultum.

CAP. I. PARS II.

De ſignis ſumptis à capillis & à pilis in variis corporis locis.

In capillorum conſideratione obſervanda eſt eorum *quantitas & qualitas*; quę in colore conſiſtit: Quod autẽ ad eorũ quantitatem per ſe attinet, reſpicimus capillos & aliarum partium pilos vel in trina eorum dimenſione, hoc eſt, groſſitie, aut tenuitate, vel in diſcreta eorum diſpoſitione, hoc eſt, in eorum raritate, aut multitudine, vel in varia loci poſitione. Quod igitur ad trinam capillorum dimenſionem attinet, *groſſi ac duri capilli* ſignificant ingenium agreſte, & hominem audacem: *tenuiores verò & molliores*, timidum & facilioris ingenii; ſed de his latiùs infrà.

Quò *tenujores, pauciores, & rariores ſunt capilli*, eò denotant ſubtiliores, aſtutiores, acutiores, formido loſiores & avariores, ſed ſi ſubſtantia eorum ſit tenujor cum aſperitate, ſignificat timidum & frigidum.

Capilli plani arguunt timorem, & *ſi fuerint plani ac molles*, deſignant humilitatem & timiditatem.

Multitudo pilorum in utroque brachio indicat rabiem, aut naturam agreſtem: *Multitudo* autem eorum *in pectore & ventre* arguit horribilem & ſingularem naturam, illiteratum, luxurioſum, & parvi ſenſus.

Quòd ad ſitum attinet, *capilli depreſſi & vaſti circa aures & tempora* ſignificant curioſum & luxurioſum; *ſi pauci ſint & rari circa tempora*, denotant frigiditatem & imbecillitatem: *Si deciderint è ſincipite*, adeò ut illud relinquatur nudum, arguunt ignavum & pauci intellectus: *Si adſit linea dividens capillos in medietate calvariæ*, arguit hebetem ingenio, & luxurioſum: *Pili in coſtis* audaciam & animoſitatem docent; *in omnibus coporis partibus* formidinem & timorem, *in brachiis* ſtultitiam & furorem, *in collo & humeris* inſaniam & obſtinatiam; *in pectore & ventre* agreſtem diſpoſitionem.

Capillorum color conſideratur vel in genere per ſe, vel reſpectu magis peculiari; ubi ſcilicet color cum quantitate & figura capillorum comparatur.

Generales colorum in capillis ſignificationes ſunt hæ: *Canities in juventute* arguit doloſum & ira calidum: *Pili nigri* denotant juſtum & juſtitiam: *inter nigrum & rubrum*, pacis amatorem; *ſubnigri & tenues*, res bonas, *Flavi & tenues ſeu rari*, bonos mores.

Capillorum ſigna particularia ad alia comparata ſunt hujuſmodi.

Capillus niger & groſſus ac directus ſignificat bonum ingenium, bonos mores, egregiam facundiam, fidam ſocietatem, ſed laſcivum, voracem: *Niger, tenuis & directus*

directus indicat ſtultum, ſuperbum, voracem, non libenter obedientem, odioſum: *Niger & criſpus* valdè pronum & facilem ad iram, voracem, citò omnia facientem, laſcivum valdè, ſed in laſcivia non admodum potentem aut validum.

Capillus rufus, ſpiſſus & directus: ſignificat valdè malignum, ſuperbum, arrogantem, immundum, fallentem ſeu fraudulentum, ſubdolum; *Rufus tenuis*, occultam iram, & multos dolos frequenter cogitantem tacitè. *Rufus tenuis & criſpus* ſignificat hominem in iram ſubitò perrumpentem, & diu iras alentem, adulatorem, fœdus amoris non perfectè ſervantem; *Rufus ſpiſſus & criſpus* arguit ſuperbum, jactabundum, levem, mendacem, in ſocietate liberalem, & impensè multa largientem.

Capillus glaucus ſpiſſus ſignificat humiles, & merentes laudem ac favorem; *Glaucus & tenuis* denotat humilitatem, & minùs mendacem; *Glaucus & criſpus* arguit libidinoſum, non multum appetentem cibos nec voracem.

Capillus fuſcus, & ſpiſſus, ac groſſus, denotat valdè liberalem, pium, manſuetum, plura patientem, quàm alioquin moris eſt, pollentem memoria: *Fuſcus* arguit ſuperbum, libenter accuſantem, non libenter alicui in ira cedentem, multa ſibi perquirentem.

CAP. I. PARS III.

De ſignis deſumptis ab auribus.

Auris magna ſignificat bonam memoriam, & longam vitam, ſed doloſum & multa jactantem; *Parva* autem denotat, humilem & benignum: ſed, *ſi valdè parva ſit*, arguit ſtultitiam, item hebetem, luxurioſum, furem & malignum; *Dura* indicat bonam cordis diſpoſitionem; *Mollis* ejus contrarium, & leviter iraſcentem; *Tenuis ac veluti circumciſa* fatuum denotat, callidum, malitioſum, *& craſſa ac magna* ſurdaſtrum; *Exſtans*, facilem & promptam docilitatem, manſuetudinem, benignitatem; *Preſſa* autem inſcitiam, ruditatem, *Quadrata & mediocriter magna*, in audiendo argutiſſimum; *Curta* ſtultitiam; *Longa & anguſta* invidum.

CAP. I. PARS. IV.

De ſignis temporum.

Tempora inflata cum venis principalibus magnis & genis plenis denotant iracundiam.

CAP. II. PARS. I.

De ſignis faciei & frontis.

Faciei ſignis comprehenduntur ſtigmata ſeu notæ aut integræ faciei, aut partium ejuſdem, cujuſmodi ſunt frons, naſus, mentum, &c.

Facies valdè magna hebetem denotat; *Parva* hebetem & Gnathonem. Et *ſi parva inclinet ad colorem croceum*, arguit vitioſum & ebrium; *Longa* ſuperbum, impudentem, adulatorem, invidum; *Quadrata*, ſapientem, & conſtantem, ac boni conſilii: *Rotunda*, meratum, humilem, ſimplicem; *Triangularis*, ſubdolum facilem ad iram, & indignabundum; *Tenuis*, providum in operibus, & ſubtilis intellectus; *Subtilis*, multa cogitantem; *Mediocris cum genis & temporibus ad nigredinem vergentibus*, verum & amabilem, intelligentem, benè compoſitum, & ingenioſum.

Facies non multùm pulchra rarò importat bonos mores; ſed *multùm læta* ſtultum arguit.

Facies plana ſine timore aut pudore, malum diſcipulum denotat, contentioſum, injurioſum, ſed ingenioſum.

Facies carnoſa ſignificat importunum, tardum, mendacem.

Multa caro in faucibus arguit naturam groſſam.

Facies ebrioſa ebrios oſtendit.

Facies iracunda iracundum dem onſtrat, & complexionem calidam, quẽ admodum *verecunda* verecundum.

Quantum autem ad faciei colorem attinet, ſciendum eſt, quòd *facies pallida* ſignificet avarum, ſubdolum, verſutum, *Rubea* levem, mobilem ſeu inconſtantem, non facile ad trium horarum ſpatium conſidentem, maleficum, & malefacta citò corrigentem; *Alba* fœmineum, mollem, frigidum, *Livida & Saturnia*, peſſimas animi affectiones, ut invidiam, iram, rancorem, inſidias.

Porrò de *frontis* ſignis diximus quædam ſuprà in prima parte capitis primi; quibus addantur etiam hæc.

Frons anguſta denotat rudem, *plana* ſocordem, *magna* ſegnem, *longa* docilem *rugoſa* ſtudioſum & ſolicitum, *depreſſa* effœminatum, *rotunda* iracundum, *gibboſa* inſenſatum, *circumducta* impudentem, *aſpera* infidum, callidum, *alta* contumacem.

CAP. II. PARS II.

De ſignis à naſo collectis.

Naſus multùm Gibboſus oſtendit admodum ebrioſum, voracem, arrogantem, laſcivum, libenter ſua largientem; *directus & in medio curvatus*, ſignificat valdè iracundum, & nulli ferè cedentem; *in medio gibboſus cum naribus largis* denotat valdè liberalem & verbis conſtantem; *Largus* demonſtrat hominem multa cogitantem, & facilè iraſcentem; *oblongus & gracilis, roſtratúsque* fortem ac jactabundum, & rapacem inſtar avium: *Curvus obliquus & intortus*, ſignificat iracundum, ſimulantem & de ſuis frequenter detrahentem, ſimiliterque mentis & animorum obliquitatem; *Groſſus in medio* indicat voracem, & de rebus futuris cogitantem; *In medio acutus* amarum, prodigum, libenter largientem & valdè mundum.

Summum naſi gracile & tenue denotat facilem ad iracundiam, & amatorem diſcordiæ; *Craſſum & depreſſum* pravos mores denunciat, *plenum, ſolidum, obtuſumq;* denotat fortem & jactabundum; *Longum* verò indicat ſubtilem, cholericum & levem.

Naſus naturaliter rubeus arguit ſubtile ingenium, memoriam levem, amicos multos acquirentem, graviter inconſtantem; *Pallidus* durum, inconſtantis memoriæ, & in amicitia conſtantem ac patentem in ſermone.

Naſus adclinans ſignum dabit honeſtatis vitæ morumque; *Rectus* denotat linguæ intemperantiam; *Acutus* facilitatem ad iram; *Obtuſus* mollitiem; *Aduncus & Aquilinus* regalem animum ac magnificentiam; *Simus* immodeſtiam, ſcortationem; *Minor* fraudem, rapacitatem; *Adapertus* animæ vim, roburque corporis; *Anguſtus, rotundior obſtructúsque*, ſtoliditatem, ſocordiam, veſaniam; *Groſſus* inſipientiam.

Naſus planus & parvus denotat in ſenibus ingenium; *Longus ad os ferè pertingens*, denotat hominem dignum & maganimum.

Naſus latus in medio & declinans in aſcenſu, multa arguit verba & mendacem; *Subtilis & tenuis* iracundum.

Nares groſſæ, hominem invidum oſtendunt, *latæ* luxurioſum, *curvæ* magnanimum, ſed luxurioſum, *perverſæ* perverſum, *directæ* intemperantem linguam, *apertæ*

apertæ libertatem & fortitudinem, *angustæ, rotundæ & clausæ* stultitiam, *latæ & magnæ* fortem ac magnanimum : *Nares difficilis dilatationis* denotant iracundiam, *plenæ & apertæ* iracundiam. *Nasus* denique *probatissimus* debet esse æqualis & mediocris longitudinis ac latitudinis ad suam extremitatem.

CAP. II. PARS III.

De signis genarum.

Genæ sive malæ carnosæ arguunt segnes & ebriosos, *graciliores* verò exhibent signum improbitatis, deceptionis, timiditatis; *Pinguiores & plenæ* indicium præstant calliditatis, segnitiei & luxuriæ, *crassæ & ab oculis demissiores* habent invidiæ signum, *rotundæ* produnt dolosos, *prælargæ*, vaniloquentiam arguunt, *crassæ & densæ* indicant stultos acidiotas, *leves & prolixæ* importunum.

CAP. II. PARS IV.

De signis menti.

Mentum rotundum ostendit constantem & indignitatem, *Longum* significat levem in verbis, loquacem, facilem ad iram, *Breve*, crudeles, diros, insidiatores ut serpentes, *Scissum evidenter*, liberalem, dolosum, & inconstantem, *Grossum* denotat integritatem animi, indignitatem & mendacem, *acutum*, audaciam, iram, tyrannidem; Et tamen ut alii volunt hujusmodi homines bonam habent mentem, *Quadratum* arguit virilem. *Quibus rotundiorem figuram circumscripserit*, effœminati sunt.

CAP. III. PARS I.

De signis oculorum.

In signis oculorum perquirendis multa sunt observanda, videlicet in primis eorum tegumentum seu supercilium, deinde ipse oculus, qui consideratur aut secundùm quantitatem, aut secundùm qualitatem, idque vel in toto vel in parte oculi centrali : In ejus autem toto respicimus, vel colores, vel situs, vel humores, vel motus ejus, quippe quæ præcipuè in ejus conspectu vel obtutu occurrunt: Sic enim percipimus alios oculos esse vibrantes, alios languidos, nonnullos splendentes, quosdam tenebrosos, alios mœstos, alios acutos, alios obtusos, alios ridentes, alios graves, alios truces, alios ludibundos, alios blandos, &c.

Ex quantitate autem oculi eliciuntur signa ejusmodi : *Oculi magni mobiles & lucidi, si torvum videant simul & supercilia porrigantur*, indicant hominem agrestem, crudum, & rapacis animi; Hujusmodi enim sunt oculi luporum & aprorum; *Magni simpliciter* significant invidum, inobedientem; *Oculi magni & rubri, sursum spectantes* indicant malum, mœstum & ebrium; *parvi*, malum, stultum; *Unus oculus altero major* denotat malitiæ seminatorem & stultitiam; *Sinister dextro major*, arrogantem, facundum, pauca largientem; *Mediocres & coloris cærulei* ostendunt curiosum, bonum ingenium : Item *oculus magnus & rotundus ac albus*, significat valdè superbum, lascivum, & facilè in ira procedentem; *Magnus & rotundus ac glaucus*, malitiosum corde, simulantem vultu, non valdè rationalem, nec bonæ amicitiæ fœdus servantem; *Si niger*, indicat rationalem, & indignantem, per se multa cogitantem: *Oculus magnus & oblongus & glaucus* significat castum & sobrium, *Si sit albus*, arguit versutum, & insidias multùm cogitantem, nec fidem in societate, sub ira detrahentem aut fallentem, & sibi alienos actus adscribentem : *Si niger*, superbum, & multa passurum infortunia, & per insidias ac

dolos

dolos prosperum seu fortunatum, multa mala de suis cogitantem, & vultu ac verbis valdè simulantem: *Si glaucus & luscus*, ostendit superbum & liberalem & benignum ac humilem humilibus, valdè autem in ira dolosum superbis: *Si niger & luscus*, significat valdè dolosum & fraudulentum, multosque dolores passurum, valdè solutum in amicitia acquirenda: *Oculus parvus, rotundus & albus* significat cautum in sermone, multùm providum & tenacem, & libenter largientem multis gratis: *Si glaucus*, denotat valdè amabilem & jocabundum, facilem ad iram, diu amicitias servantem: *Si niger*, significat omninò lascivum, & valdè liberalem ante trigesimum annum, valdè inconstantem & deinde brevi ante mortem aliis multò constantiorem: *Oculus parvus, oblongus & albus* indicat hominem valdè affectantem alterius dignitatem & parum proficientem, multùm adulantem, & paucis gratum: *Si glaucus* invidum, & qui ab amore sibi temperabit, postea autem diliget: *Si niger*, malitiosum, subdolum & multa cogitantem, vix bonum finem in actu consequentem: *Oculus parvus & luscus ac albus*, denotat pernitiosum & in suis actibus largum, in rationibus suis cautum & domesticis suis invidum: *Oculus parvus, lõgus & glaucus* significat facilem infirmitatem ex ira, & valdè laboriosum ac inconstantem: *Parvus, longus & niger* denotat malignas cogitationes, & subdolas ac iniquas proditiones per iram & magnam cordis superbiam.

Colores autem oculi sunt hujusmodi.

Oculus albus in albo homine arguit inconstantem & mendacem, quandoque prodigum, & nonnunquam avarum, *in homine* autem *nigro*, iracundum, & ex levi causa infirmum, ac non sæpè sanum seu valetudinarium: *Subalbidus cum pauco glauco* arguit timidum & impotentem; *Cæruleus* denotat bonum, moratum, amabilem & liberalem, ac libenter sua largientem; *Glaucus cum minima acie* illiberales, avaros, callidos, *subpurpureus cum siccitate* iracundos, *cum humiditate* ebriosos, *Glaucorum* etiam oculorum alii sunt coloris tanneti, & aliorum diversorum colorum, *Glauci castanei* sunt meliores quam sicci, *Nigri & coruscantes* indicant hebetem & timidum: *Oculus diversi coloris in pupilla, vel circa eam*, denotat perturbationem, invidiam & imbecillitatem. *Circulus circa uvam niger cum rubedine, sed non expressa rubedine*, indicat flexile, & bonum ingenium ac justum: *Guttæ rubræ in pomo oculi* significant proclivem ad iram: Nota quòd, quo majores sunt guttæ, eo majora vitia denotent. *Circulus niger* latronem & injustum arguit: *Oculi ad instar iridis* denotant siccos & furiosos. *Oculi rubri instar ignis* arguunt pessimum & obstinatum, *Rubri*, fortitudinem & animositatem, *Glauci cum flavedine & viridantes* malum hominem. *Glauci & virides* malum ac infortunatum, & furem: *Albi in pomo seu pupilla* omnium sunt pessimi. *Si guttæ sint in pupilla rubicundæ, aut igni similes, & interiùs aliæ guttæ pallidæ, cum aliis glaucis mistæ, & circulus extra pupillam sanguineus sit aut castaneus, oculusq; sit clarus, & moveatur ut iracundus, atque etiam palpebræ sint istiusmodi*, denotatur, quòd homo iste excedat ferocitatem ferarum, quia talis oculus omnis nequitiæ executionem indicat.

Situs etiam & positio oculorum varia signa producit: Nam *prominentes oculi qui sese extramittunt seu propendent, quibusque in circuli speciem tumor circumducitur, aut quos veluti fossa quædam castrorum circumdat*, significant dolosum, furiosum, sanguinolentum, stolidum: Atque hi, *si mobiliores fuerint*, denotabunt voracem *si petulci atque sanguinei ebriosum. si glauci*, nec justitiam nec consuetudinem hominis ullam, *si prominentiores splendidi, grandiores, puri & humidi*, denotant hominem insigni justitia & consuetudine præditum, disciplinis aptissimum (Talẽ referunt *fuisse Socratẽ*) *si parvi*, impudentem, stultum, luxuriosum, heberem: *Oculi reconditi & occulti, nisi fuerint magni*, nullo pacto probantur: Nam hujusmodi, *si parvi sunt*, arguunt pravitatem, dissimulationem, invidiam, insidias, &, *si sicci, fuerint*

fuerint, perfidiam, *si humidi* amentem. Laudatur igitur oculorum *ſtatus medius* inter prominentem & reconditum, quo ſcilicet oculi nec tumidi ſunt, nec concavi: ſed mediocritatem habent in magnitudine.

Humor quoque in oculis apparens vel non apparens producit aliquando ſigna: Nam *oculi humidi* formidinem, *aridi* veſaniam, quandoque arguunt: Unde liquet, quòd rigidiores oculi nunquam ſint boni: Nam *oculi pallidiores rigentes* ſtolidum arguunt, *grandiores & rubicundi* libidinoſos, gulæ deditos, & impotentes indicant: At *ſi hujuſmodi oculi ſimul ſint ſplendentes*, velim, ut tibi, à tali homine caveas, nam malis & calamitatibus aliorum gaudet.

Motus etiam oculorum, & ipſa aſpectus ratio detegit multa abſconditæ naturæ humanæ ſigna: Nam *oculi mobiles* denotant turbatorem, ſuſpicacem, interpellatorem, infidum, ac curioſum magis quàm pervicacem, furem, &, *ſi palpebræ moveantur*, certè animam præpotentem *ſin minùs* audacem. *Oculi ocyus circumvolitantes & volubiles* indicant animũ perturbatum, tardum in actionibus, ganeonem & luxurioſum. *Oculi parvi ſæpius clauſi & moti, ſi etiam frons moveatur*, timidum oſtendunt, puſillanimem, maniam: *Si tardioris fuerint motus*, pigrum atque inertem. *Oculi tremuli ſi in dextram moveantur*, ſocordiam declarant, inſaniam *ſi in ſiniſtram* adulterium *ſi verò introrſum, quaſi naſo annuentes*, gratioſum venereum & amoroſum. *Oculi qui, cùm clauduntur, ſurſum attolluntur* guloſos indicant, libidinoſos, ac ſacri morbi certiſſima ſigna ſunt: *Quod ſi hujuſmodi oculi ſint pallidi*, impios, atque homicidas: *ſi ſubrubentes nigricantésve* hominem arguunt intemperatiſſimi oris, mulieribus deditos, ſtolidos, altercatores. *Oculi, qui cùm aperiuntur fixè ſtant*, vel cogitabundum, vel alicujus rei pœnitentiam oſtendunt. *Oculi tremuli ſeu vibrantes & parvi* indicant doloſum, adulterum, *ſi verò ſint magni*, ineptum, rudem, guloſum, intemperantiam vini & veneris: *ſi grandiuſculi, ſplendidiq; & humidiores*, ingentem commonſtrant ſpiritum, excelſum, & maximorum effectorem ſeu præclarorum geſtorem, iracundum tamen & ebrioſum ac gloriabundum; Talem referunt *Alexandrum Magnum* fuiſſe. *Oculi tenebroſi ſi ſicciores ſint*, infidum denotant, *ſi parvi*, bilinguem, doloſum, inſidiatorem, *ſi verò humidi & grandiores*, animoſum, conſtantem, ſtudioſum, prudentem, ad diſciplinas aptum ac habilem, timidum ac propè avarum: *Prælucidi & clari* ſunt optimi, ſi cætera non contradicant. *Oculi ſplendentes*, quamvis ſint utiles, non tamen ſunt certæ probitatis indices: Qui *ſi ſint glauci vel ſanguinei* calliditatem arguunt & audaciam, *ſi ſubnigri*, timorem, formidinem, ſuſpicionem, *ſi nigri*, adulterium, *ſi torvum videant*, difficultatis, mœſtitiæ & moroſitatis præbent indicium, *ſi ſint humidi*, fortitudinis, imprudentiæ, celeritatis, iracundiæ, ſocordiæ, invenuſtatis habent argumentum: *Oculi, in quibus voluptas eſt & quaſi riſus*, indicant diſſimulatorem; *& ſi ſint reconditi aut ſubmerſi*, inſidiatorem, *ſi ſicci*, reprobatum, *ſi humidi*, non malos quidem, ſed vanos, rudes, & omni animæ motione carentes, pigros & intemperantes: At verò, *ſi horum inanes palpebræ non nictarint fueritq; frons læta, & utrinque ſimul vacua ſupercilia*, denotabunt hominem magnificum, juſtum, ſuavem, pium, facilem, hoſpitalem, & optimi conſilii. *Oculi triſtes humidiq;* arguunt ſtudioſum, plurimarum artium ſectatorem. *Oculi ſicci, ſi vultus ſit trucior*, item, *ſi frons ſit aſpera, aſpectus immobilis, palpebræq; rectæ*, ruſticas deſignant voluptates & improbiſſimas cogitationes. *Oculi acuti* denotant tumultuoſum & rapacem, ac peſſimum, *ſi non ſint humidi. Oculi, qui ſæpius connivent* (id autem eſt, cum immoto capite huc illuc obliquantur) timorem & formidinem coarguunt, *ſi cum ſiccitate*, fraudem, inſidias, occultumque aliquod malum, *ſi cum tremore palleant*, fatuitatem: At verò econtrà, *qui non connivent*, robuſtiores ſunt, invictique: *Oculi nictantes* denotant inſidiatores, fures: *Quibus non nictant oculi ſed, quando clauduntur, defluunt*, verecundi ſunt. *Oculi graves* de-

notant quietem, timorem, pusillanimitatem. *Oculi sæpius clausi & aperti* timiditatem, & *si sicci sint*, insidias, similiterque malos mores arguunt, nisi cætera repugnent. *Oculi aperti* hominem significant vanum & attonitum; *Immobiles & sicci*, iracundiam & furorem. *Oculi citò mobiles, itemq; oculi & frons simul moventes* indicant animosos & fortes atque fideles.

CAP. III.. PARS II.

De pupilla, superciliis, palpebris, & angulis oculorum.

Pupilla seu oculorum acies parva pravissimas ostendit cogitationes, & avaritiam, ac pusillanimitatem: Nam hujusmodi sunt serpentes, simiæ, & vulpes: *Magna* autem *pupilla* denotat mentem placidissimam, liberalem, magnanimam, fortem: Nam hujusmodi sunt boum & ovium: *Mediocres porrò & decentes pupillæ* probos indicant.

Superciliorum pili nigri & spissi arguunt bonum & fortè ingenium, *si curvi sint deorsum*, mendacem indicant: *Recta supercilia* ostendunt mollem, *si juxta nasum flexa*, rigidum, *juxta tempora* deriforem, *contracta* invidum, *demissa* malevolum indicabunt: *Supercilia grossa & in longum protensa*, significant arrogantiam in gestu, & laudis cupidum, *Arcuata*, seu *ad modum arcus protracta* modestum; *Gracilia* lascivum; *Alba* effœminatum, credulum, stolidum; *Rubra* inverecundum, impudentem, invidum; *Hirsuta* simplicem; *Mollia & plana, invicemq; sibi* ex æquo *respondentia nigricantibus pilis* complexionem probam. *Anguli oculorum à temporibus parvi* denotant reprobos; *à naribus carnosi* reprobissimos.

CAP. IV. PARS I.

De signis ab ore sumptis.

Oris appellatione os, labia, dentes, & lingua continentur. *Os magnum gracilia habens labia*, indicat valdè avarum, animo constantem, iram non durabilem: *Magnum verò habens grossa labra & rubra*, denotat voracem, lascivum, iracundum, constanter, & valdè amabilem; *Os in medio grossa habens labia & subtiliora in fine*, significat inconstantem, liberalem, & non durantē in vita: *Os grossa habens labia & pallida*, significat fatuum, vitiosum, constantem seu fidam memoriam, & durantem seu firmam amicitiam; *Si labrum superius sit grossius inferiori*, indicatur homo occultus admodum & nequam in cogitationibus: *Os magnum & labia mediocris proportionis* denotant largum, de suo & gaudia consectantem: *Os parvum, quacunque ratione quis philosophetur*, non attestatur liberalitatem, & hoc credendum est experto: *Os neque firmum neque protervum*, est signum audaciæ, nugarum & dementiæ: *Os parvum & prominens*, denotat insidias & reprobationem: *Os humile & depressum* formidinem arguit & consiliorum instabilitatem: *Oris* vastitas significat appetitum & famem caninam.

CAP. IV. PARS II.

De labris.

Labra tenuia in magno ore indicant magnanimitatem, seu fortitudinem, *in minori* verò ignaviā, inhumanitatem, molestiā, impietatē, perfidiam, timiditatē, pusillanimitatem. *Quibus supra dentes caninos labia attolluntur ex rictu dentes illos ad instar canum nudos reliquentia* sunt homines pessimorum morum, acclamatores, injurioši, conviciatores, mordaces. *Quibus totum os protenditur, labraq; sunt præ-*

pinguiora

pinguiora rotunda atque extrinsecus inversa, hi & moribus & operibus sunt suini. *Quibus inferiori labro superius superadjicitur*, prudentiores sunt: *Quibus verò labium labio præminet*, his accidunt stoliditas & vanitas: *Magna labia & rupta cũ ore magno* denotant invidum, voracem, stultum: *Magna labia utcunque*, hebetem & stultum arguunt seu fatuum. *Labia tenuia in magno ore, si labium supremum sit rubicundum & superpositum inferiori*, indicant fortem, leoninum & magnanimum: *Si labrum infimum protuberet extrorsum*, arguit malè moratum & imprudentem: *Quando labia magnitudine excedunt, & os est parvum*, denotant hominem in magnis honoribus & possessionibus constitutum. *Labia dependentia* sunt signum stultitiæ.

CAP. IV. PARS III.

De signis à dentibus desumptis.

Dentes debiles & pauci significant corpus debile; *Longi & firmi* malos ac voraces; *Albi* denotant fatuum & laudis valdè avidum; *Nigri* libenter detrahentem & accusantem, & suis frequenter insidiantem, non mendacem; *AEquales* significant iracundum, bene loquentem, multa disponentem, & bona consilia dantem; *Inæquales* significant multa cogitantem; *Rari* ostendunt maledicum & lascivum; *spissi* voracem & delicatum; *Malè locati* indicant nebulonem, loquacem, insolentem, pomposum & instabilem; *marcidi, minuti* brevitatem vitæ, caloris abundantiam, noxium humorem.

CAP. IV. PARS IV.

De signis à lingua desumptis.

Linguæ grossæ, immoderatæ, & prælongæ balbutiem efficiunt; *tenues & acuminatæ, limatæ, instar viperarum*, eloquentiam, astutiam & calliditatem præ se ferunt.

CAP. V. PARS I.

De signis à voce desumptis.

Vox grossa animosum denotat & fortem; *Exerta, & acuta* bellicosum & eloquentem: *Mediocris inter grossum & tenuem*, significat prudentes, paratos, fideles, & justos; *Gravis & ponderosa* ventri obedientem, segnem; *aspera* invidum & in cujus corde malum absconditur; Velocem & subitaneum, iracundum, bene moratum & præcipitem; *Parva seu submissa, cum festinatione in sermonibus* importunum & mendacem; *Grossa cum sermone veloci* iracundum & imperantem, ac malæ conditionis; *Suavis* invidum & suspicacem; *Pulchra & adulans* plenitudinem & stupiditatem; *Pulchra* stultitiam & exiguitatem scientiæ: *Qui sæpe se & manus movet dum loquitur*, denotatur esse invidus & eloquens; *Cujus manus dum loquitur, quiescunt* ei utilitas & intellectus adscribitur: Talis n. est bene dispositus & boni consilii: *Cujus spiratio est longa*, in eo arguitur pessima natura & conditio.

CAP. V. PARS. II.

De signis desumptis à risu.

Qui *multùm ridet*, benignus est & idoneus in omni re conveniẽti; *Qui parum ridet*, spernit & contemnit actus omnium hominum; *Qui coactè quasi ridet*, impudens est sine pudore & stultus: *Qui ridendo tussire solet aut cum difficultate respirat*

impudens & malus est: *Risus cum oculis siccis & jucundis* invidiam indicat. *Risus cum palpebrarum contractione vel connexione* arguit gaudium post facinoris perpetrationem. *Debilis risus* denotat hominem innocentem: *Oculis in risu humidis existentibus & omnibus aliis partibus convenientibus* significatur gaudium.

CAP. V. PARS III.

De signis à Gutturis & Colli observatione desumptis.

Collum oblongum & gracile indicat timidum, stolidum, imbecillem, loquacem, & malorum morum hominem; *Pingue & prolixum* animosos, jactabundos, contumaces; *compactum* robustos, fortes, & idoneos ad disciplinas, *non compactum & magis inane* vafros & adulteros. *Præpingue* iracundos, & ad disciplinas ineptos ac inhabiles, & suinos; *valdè breve seu curtum*, audacem, callidum, deceptorem, ingeniosum. *Densum nullam in partem procidens*, sinistros, contumaces, ineptos. *Collum effractum* semivirum arguit; *ad dextrum inclinans* declarat ornatos, prudentes, & sinistros; *Sin inclinet ad sinistram*, adulteros ac nullius prudentiæ; *Si in quamvis aliã*, pravissimi animi ac mentis est indiciũ; Si *in* nullam indicat moderationẽ artis & exercitationis: *Collũ magnũ* denotat magnum comestorẽ.

Guttur asperum levitatem arguit, verbosum, protervitatem linguæ, atque arrogantiam: *Si nodus fuerit in gutture*, levitatem significat, pravitatem, audaciam seu animositatem.

CAP. VI. PARS I.

De signis sumptis à pectore & mammillis.

Pectus magnum & dearticulatum significat robustum; *Gracile*, imbecillum & pusillanimem; *Carnosum*, affectus dexteritate carentes.

Mammillæ in obeso pectore dependentes indicant scortatores, ebriosos, & ganeones.

CAP. VI. PARS II.

De signis desumptis ab humeris & brachiis.

Densi humeri, densum dorsum & latum pectus arguit animositatem, bene merendi studium & intellectum; *Lati humeri* arguunt bonum ingenium; *Angusti* contrarium; *Tenues & graciles ac recti in loco arcuato* virum incertæ fidei & pessimum; *Non pingues, sed bene dispositi* virtutibus deditum; *Laxi* naturam acutam & mendacem; *Robusti* robustum & moratum; *vacui* effœminatum & timidum.

Scapula robusta arguit hominem robustum: *Imbecillis* verò *& gracilis* timidum: *Carnosa* sensuum indicat egestatem: *Angusta* fatuitatem: *Latior* mentis altitudinem: *Rotundior* industriam & sagacitatem: *Gibbosa curvaq;* invidentiam & pravitatem.

Ulnæ si fuerint ita prolixæ, ut manus demissæ pertingant, usque ad medium infra coxendices, sunt fortitudinis & felicitatis signum; *Breviores verò, quorum capita occurrunt*, malevolentiæ, invidentiæque sunt indicium; *Exiles* hominem arguunt effœminatum; *Carnosiores* indicant hominem sensibus disciplinisque carentem. Item, *Brachia tàm longa & prolixa, ut manus possint contingere genua*, arguunt animositatem & nobilitatem; *Brevia* discordiam & ignorantiam, pusillanimes & pravos.

Musculi brachiorum magni & fortes sunt boni ingenii argumentum.

Ulnæ, brachia, cubitiq; ipsi bene articulati esse debent iis, quos probare voluerimus.

CAP.

CAP. VI PARS III.

De indiciis sumptis à manibus, digitis & unguibus.

Cùm manus ita sunt cum brachiis formatæ, ut directè stante corpore pertingant usq; ad genua, denotant habilem; *si se extendunt, nonnisi ad coxas, aut ad medietatem fœmoris,* significant malevolos, qui gaudent infortuniis aliorum; *Manus per breves* indicant stultitiam; *Parvæ, sed plenæ & fortes* callidum ac sagacem; *Teneræ & molliores* optimum ingenium arguunt, & disciplinis aptum; *Duræ & magnæ* hominem fortem & ad disciplinas satis idoneum; *Angustæ graciles q́,* rapacitatem & tyrannidem; *Leves & subtiles* prudentiam; *Pingues cum digitis curtis* avarum, minantem & furem; *Palmæ longæ cum longis digitis* bene dispositum ad multas artes, melancholicum, bonæ gubernationis & prudentem.

Digiti magni & curti arguunt hebetem, dementem; *Nodosi* stultitiam. *Parvi graciléſque* pauciſſimum intellectum; *Oblongi graciléſque* minimæ & rigidioris mentis hominem: *Qui claudit & contrahit digitos,* invidus est, impius, avarus.

Ungues albi cum rubedine suffusi sunt signa boni ingenii; *valdè curti, parvi & nigricantes* pravum indicant hominem; *Angusti & longi* soliditatem & sapientiã: At *si sint angusti, prolixiores & curvi,* improvidum, & male sensatum arguunt; *Acuti & rotundi* denotant actus venereos, hominemq́ue paratum; *Obliqui & adunci* impudentem & rapacem; *Impressi & multùm fracti,* stultos & fures.

CAP VII. PARS I.

De signis desumptis à coxis & cruribus ac genibus & tibiis.

Coxæ inarticulatæ & molles timidum arguunt & imbecillum; *Prægraciles* improbum.

Crura tenuia significant fœminarum amatores.

Genua carne impleta denotant virtutis imbecillitatem.

Tibiæ grossæ fortitudinem arguunt & animositatem; *Subtiles* ignorantiam; *Latæ cum calcibus latis* corpus forte.

CAP. VII. PARS II.

De signis à pedibus sumptis.

Pedes grossi & carnosi arguunt stultitiam in amore & mœchum, ac amatorem injuriæ: *Multùm carnosi* indicant hominem difficilem & malum ingenium: *Nervosi & articulati,* & generis & morum vestigia impriment; *Teneri* molliorem indicant; *Oblongi* sunt plurimæ cogitationis signum: *Parvi* autem caliditatis & duritiei indicium exhibent; *Pulchri & fortes* jucundum & fornicatorem describunt.

Tardè moventes indicant hebetem; *Velociter* autem *moventes* levem denotant: *Largi passus* segnitiei sunt argumentum; *Veloces* cholericum & suspicacem ostendunt.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIONIS V.
LIBER III.
De Physiognomica complexionum inventione.

CAP. I.
De hominis cholerici indiciis.

SI quis ex faciei, capitis, & aliarum corporis partium inspectione velit ad veram complexionis cognitionem pertingere, necesse est, ut inprimis colorem pilorum & cutis, deinde staturam, habitumque corporis & partium ejusdem figuram ac dispositionem diligenti contemplatione consideret: *Verbi gratiâ*; in complexionis biliosæ sive cholericæ perquisitione solemus observare hæc, quæ sequuntur.

Tria sunt quæ arguunt biliosam & cholericam complexionem, scilicet

- *Color*
  - Aurium { *Ferrugineus & fuscus.*
  - Cutis { *Niger.*
  - Faciei { *Niger instar Corvi:* Et *quò nigrius est caput*, eò intensiorem choleram denotat.
  - Capitis { *Cujus capilli sunt crispi* denotat choleram in quarto gradu.
  - Oculorum, *niger cum multitudine albedinis in aspectu ut plurimum.*
  - Frontis *ad nigredinem vergens.*
  - Barbæ *niger.*
  - Corporis universi *ferrugineus & fuscus.*
  - Linguæ *ferrugineus aut citrinus*
  - Urinæ & stercoris *citrinus.*
- *Figura habẽs*
  - Frontem *remissam, &c.*
  - Faciem *macilentam & tenuem.*
  - Nasum *directum & aduncum.*
  - Os *rotundum.*
  - Labia *larga.*
  - Genas *macras & duras.*
  - Brachia *tenuia & gracilia.*
  - Manus *subtiles & tenues.*
  - Digitos *longos.*
  - Cutem *duram per universum corpus.*

Statura: Nam semper hæc complexio comitatur habitum corporis tenuem, & proportionem ut plurimùm mediocrem.

Hisce

Hiſce ergo hominibus in quibus ſunt prædicta indicia, *Martis* conſtellatio ut plurimùm prædominari dicitur: Unde patet, quod hujuſmodi complexio participet de natura Martiali: *Martialis* autem *complexio* eſt calida, ſicca, & conditionis igneæ.

Martiales ergo & *Cholerici* antea deſcripti, reſpiciendo eorum animorum qualitates:

- *Multùm appetunt Venerem, & luxuriæ ſunt dediti ratione caliditatis; ſed ob ſiccitatis præſentiam parum efficiunt.*
- *Apti ſunt ſeminandis diſcordiis.*
- *Ebrioſi & compotatores eſſe ſolent, & ſubitò ebrietate capiuntur, in qua ſubmerſi ſunt feroces & furibundi inſtar leonum, & quidem ſine ullo modo.*
- *Semper occupantur aut negotiantur in re una vel alia.*
- *Sunt maledici & malefici, ovantes & jactatores.*
- *Facilè ſeſe periculo vitæ exponunt pro re levi & nullius ferè momenti; & in ira ſua ſunt inſtar hominum rabie aut furore correptorum*
- *Gubernari & frænari ſolent à fœminis, quas vehementer amant.*
- *Parum comedunt & non multùm dormiunt.*
- *Vocem habent altam & exertam ut tubæ clangor.*
- *In omni ſuo regimine ſubitanei ſunt & ferventes ac veloces.*
- *Per ſocietatem mulierum magno damno afficiuntur, & quaſi occæcantur.*

Eſt autem & alia adhuc *Cholera*, quæ dicitur *rubea*.

Atque *hujuſmodi Cholerici* ſunt:

Colore.
- Facie *pallidi*, uti Phlegmatici.
- Cute *ut plurimùm pulchri & lentiginoſi.*
- Capillis *rubri tàm in capite & palpebris quàm alibi.*

Qualitate
- *Luxurioſi, & quidem inſatiabiliter ita ut nunquam ſint contenti.*
- *Phlegmaticis natura ſimiles præterquam, quòd luxuria abundant*; Quare caveas, ne talibus fidem habeas: Nam in re Venerea ſunt omnium peſſimi.
- *Intrinſecus virulenti, ut bufo:* Unde in cute habent maculas ſeu lentigines uti ſerpentes; & proinde pejores ſunt, quã Cholerici antea deſcripti.
- *Tales, ut ſi caput rubrum habeant & barbam nigram, miraculum ſit, ut ulla bona actio in illis inveniatur:* Nam hujuſmodi complexio miſcetur ex cholera rubra & nigra, hoc eſt, ex melancholia & cholera aduſta.

Homines, quorum complexio eſt cholera rubra, nati ſunt ſub conſtellatione *Lunæ* & *Veneris*; ſcilicet, quando *Luna* eſt in trino aut oppoſito aſpectu, aut in conjunctione cum *Venere*, ita ut ambo hi Planetæ habeant in illum dominium.

CAP.

CAP. II.

De complexione sanguinea.

- Facies *rubicunda, rosacea & pulchra cum albedine mixta est.*
- Labia *sunt rubra aut rosacea.*
- Capilli sunt in sanguineo
  - *Albo-flavi utplurimùm.*
  - *Nigro-fusci.*
- *Color*: Nam in sanguineis
  - Frons & barba *sunt unius coloris.*
  - Aures *sunt rubicundæ.*
  - Oculi sunt in sanguineo
    - *Albo-cærulei seu glauci.*
    - *Nigro fusci.*
  - Ungues sunt *rubei cum sanguinis plenitudine.*
  - Lingua est *rubra.*
  - Urina & stercora sunt *aurei seu carabæi coloris.*
- *Tria arguunt complexionem sanguineam*, scilicet
  - *Figura*: Nam in sanguineis sunt
    - Frons *larga & obliqua seu convexa.*
    - Genæ *rotundæ seu pingues.*
    - Nasus *directus.*
    - Labia *densa.*
    - Aspectu *modestus.*
    - Dentes *albi, æquales, & bene ordinati.*
    - Collum *pingue.*
    - Cutis *crispa & mollis.*
    - Compositio *pinguis adipe repleta & corpulenta, ac carne refertissima*: quare arguit corpus densum.
    - Brachia & tibiæ *pingues.*
    - Manus & reliqua membra *satis crassa & compacta.*
    - Pedes *pingues & non longi.*
    - Ungues *sanguine suffusi.*
  - *Statura* ut plurimùm *satis procera & habitus robustus.*

Hujusmodi igitur homines sub constellatione *Veneris* nasci observantur, ut nonnullis placet: Sed nobis credibilius videtur, Sanguineos albos *Jovi*, & nigros *Veneri* esse attribuendos. Utcunque: Tales natura calidi & humidi esse observantur; cujusmodi sunt dispositiones tàm *Jovis* quàm *Veneris*.

Homines sanguineæ complexionis quo ad animi qualitates.

- Rationie caloris *multùm appetunt actiones venereas, & propter humiditatem potestas voluntati respondet: Imò verò in actu procreationis superat hæc ipsa complexiones cæteras.*
- Bene *sunt dispositi ad res omnes, & luxuria facilè vincuntur.*
- Ventris *sunt amatores, convivia diligunt, hilarem societatem eligunt, omnibus deliciis delectantur, & in risu saltationibus seu choreis & musica versantur: Quare hilares sunt & curas à se abigunt & exulare jubent.*
- Humani *sunt in conditione benevoli.*
- Alvum *habent ut plurimùm laxam.*
- Copia rerum omnium *ut plurimùm abundant, & fœcundi sunt in liberis.*
- Vocem *habent claram & sonoram.*
- Statum *mutant si sint sanguinei*
  - Albi, *facilè seu citò.*
  - Fusci, *tardè seu difficilè.*
- Si calvi sunt, *quò calidiores eò sapientiores.*
- Si labia densa & spissa habent, *magis sunt mansueti & benigni.*

Hic

Hîc denique notare debemus, quòd *Jupiter* sit planeta sanctior & melior quàm *Venus*: cui etiam *Venus* bonitate accedit: Unde ipsa *Fortunium minus* dicitur, & *Jupiter Furtunium majus*.

Nota, quòd *in sanguineo nigro* sit.
- *Colore*
  - Facies *fusca seu bruneta.*
  - Genæ *rubicundæ.*
  - Capilli *nigri in capite & palpebris.*
- *Habitus* corporis *pinguis & corpulentus*, ut in sanguineo albo suprà dictum est.

Distinguuntur complexiones sanguineæ, an à *Jove* vel *Venere* sint simpliciter & sine mixtione hoc modo;
- Jupiter *facit capillos subflavos & aureos cum cæteris.*
- Venus *facit capillos & pilos nigros in omni loco.*

Cæterùm, si cum cæteris Planetis misceantur, mutant capillos in alios colores: Etenim *Venus & Luna* se invicem respicientes, solent capillos candidos & natos corpulentos procreare: Sed, si *Mars cum Venere* in aliquo aspectu jungatur, sanguineum colore brunum, & habitu corpulentum ac pinguem gignit: Sed qui sanguinei & bruni seu fusci sunt, ferocioris sunt naturæ quàm albi, propter *Martis* dominium: Et sanguinei albi sunt magis timidi, effœminati, & tardiores ad iram, quàm bruni, propter *Lunæ cum Venere* mixtionem.

CAP. III.

De complexione Phlegmatica.

In *complexione phlegmatica* respiciũtur *tria*, videlicet

Color, nam sunt ei
- Facies *pallida, alba.*
- Capilli *subflavi aut albicantes, molles & tenues.*
- Palpebrarum pili *ad flavedinem vergentes.*
- Barbæ pili *subflavi aut eburnei.*
- Labia *pallida.*
- Cutis *alba & crispa per universum corpus.*
- Oculi *glauci & grisei seu cinericei.*
- Lingua *pallida.*
- Excrementa *pallida.*
- Urina *pallida & spissa.*

Figura: Nam hujus cõplexionis nato sunt
- Facies *ad pinguedinem vergens, sed non tàm pinguis, ut est sanguinea.*
- Vultus *sobrius & modestus.*
- Habitus corporis *non multùm corporeus.*
- Capilli & pili corporis, *molles & tenues.*
- Nasus *magis curtus, quàm sanguineo, & ut plurimũ acutus in parte anteriori, & largus in posteriori.*
- Labia *densa.*
- Collum *densum & pingue.*
- Brachia & manus *uti sanguineo.*
- Oculi & caput *ut plurimùm morbis subjecta.*
- Halitus seu respiratio *dulcis.*
- Manus & Ungues *pulchri & bene compositi.*

Statura; nam tales sunt
- Ut plurimùm homines *parvæ staturæ.*
- Personæ *bene compositæ & bonæ constitutionis.*

Quod attinet ad animæ qualitates *Phlegmatici*

- *Solent esse conditione satis hilares ac læti.*
- *Facilè irascuntur & citò peccatum condonant.*
- *Mutabiles sunt in omnibus operibus suis.*
- *Non sapientes, quatenus prodigaliter omnibus dant, nec in secreto tenere aut occultare possunt consilia sive arcana, quando commoventur iracundia.*
- *Temperati sunt nec diu manentes in uno loco, nec cum servis diu quieti.*
- *Rebus noviter inventis bene delectantur.*
- *Multùm dormiunt.*
- *Multas cogitationes cerebro suo volvunt.*
- *Quod faciunt, leviter & subitò faciunt.*
- *Quod habent diu servare non possunt.*
- *Multùm laborant pro aliis.*
- *Compassionis & misericordiæ magnæ sunt & contemplationis bonæ.*
- *Lunam habent pro sua domina: Unde fit, ut sint in omnibus operibus suis Lunatici.*
- *Citò gaudent hilarésque sunt, & citò post lætitiam contristantur.*
- *Ingenii melioris sunt in casu subitaneo, quàm præmeditato.*
- *Quo tenuiora labia habent, eo proniores sunt ad iram.*
- *Non sunt ita mansueti & benigni ut sanguinei.*
- *Natura frigidi sunt & humidi: Unde multùm possunt in Venere, sed parum volunt.*

Hujusmodi autem homines nascuntur sub constellatione *Lunæ*: Quare ab o— *Lunæ* cum *Sole* ad o—o virtute influentiæ lunaris, frigiditas nati vertitur in caliditatem: sed ejus humiditas semper permanet: Unde fit, ut hujusmodi complexionis homo proximus sit dispositioni sanguineæ, & tamen ratione mutabilitatis sequatur naturam *Lunæ*.

CAP. IV.

De complexione Melancholica.

Color
- Faciei & totius corporis *lividus ac plumbeus:*
- Capillorum *Aburneus, niger, & citò canescens.*
- Oculorum *subflavus & quidem apertè prospicientium.*
- Labiorum & nasi *pallidus & malè habitus,*
- Linguæ *plumbeus.*
- Excrementorum *plumbeus.*
- Urinæ *albus & tenuis quidem.*

- Juncturas *magnas per universum corpus,*
- Ossa *magna*
- Faciem *largam cum cute magnorum granorum instar pellis bovinæ seu byrsæ.*
- Capillos *multos & duros.*

In

In *complexione Melancholica* consideran-tur *tria*, scilicet

- *Figura*, Nam hu- jus- modi ho- mines ha- bent
  - Aures *grandes & pendentes.*
  - Frontem *rugosam & dependentem.*
  - Pilos *multos in palpebris, qui deorsum super oculos instar tecti prominent.*
  - Oculos *apertè respicientes, profundos.*
  - Nasum *magnum.*
  - Labia *magna.*
  - Dentes *magnos instar dentium equinorum.*
  - Os *magnum:* Unde & *valdè sunt edaces.*
  - Collum *instar corii.*
  - Magnas *manus.*
  - Pedes *magnos magnarum junctur arum*
  - Tibias *longas.*
  - Genua *magna nervisque venisque repleta*
  - Corpus *valdè nervosum & venosum sed extenuatum longius, pallidum & ferè languidum & fœtidum instar hirci tempore calido.*
  - Cutem *duram per universum corpus.*
- *Statura* Nã tales sunt.
  - Statu ra *largi.*
  - Junctur is *magni in toto corpore.*
  - Ossibus *grandes.*
  - *Macilenti & non corpulenti.*

Quod ad animæ qualitates attinet *Melancholicus*

- *Est frigidus, siccus, & terreus.*
- *Res venereas parum appetit propter suam frigiditatem, & parum etiam in ea potest propter suam siccitatem.* Unde & sterilior est cæteris omnibus.
- *Citò alterat naturam suam.*
- *Nunquam aut rarissimè hilaris est.*
- *Bonus compotator, & comestor est.*
- *Nonnunquam multùm appetit luxuriam, sed parum præstare potest:* quo quidem casu de Marte aliquid participat.
- *Zelotypia in re qualibet facile accenditur.*
- *Tristis est & laboriosus ac sordidus & vilis,* si ♄. sit infelix.
- *Non multùm dormit.*
- *Homo mundanus est, & bona conscientia destitutus.*
- *Deceptor est insignis qui omnibus solet imponere.*
- *Nemini fidem adhibere solet, sed valdè est suspicax.*
- *Quod habet de proprio illud firmiter tenet.*
- *Rabidè iracundus est, & quidem subito, ac pro re parvi pretii ac tardus in peccati remissione aut iræ dimissione.*
- *Omnibus est ingeniosor.*
- *Nunquam diu cum uxore quietus est.*
- *In actionibus & operibus suis tardus est.*
- *Corde tumidus & superbia inflatus est.*
- *Omnes superat in consilio & gubernatione hominum vel Reipub.*
- *Gaudet possessione rerum terrenarum.*
- *Facilè affligitur cæcitate.*
- *Saturnum semper habet dominum & ultimus hujus complexionis finis ut plurimùm est malus.*

Hujusmodi igitur homines nascuntur sub constellatione Saturni.

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIO VI.
De Scientia animæ naturalis cum vitali, seu astrologia chiromantica *seu* Chiromantia.

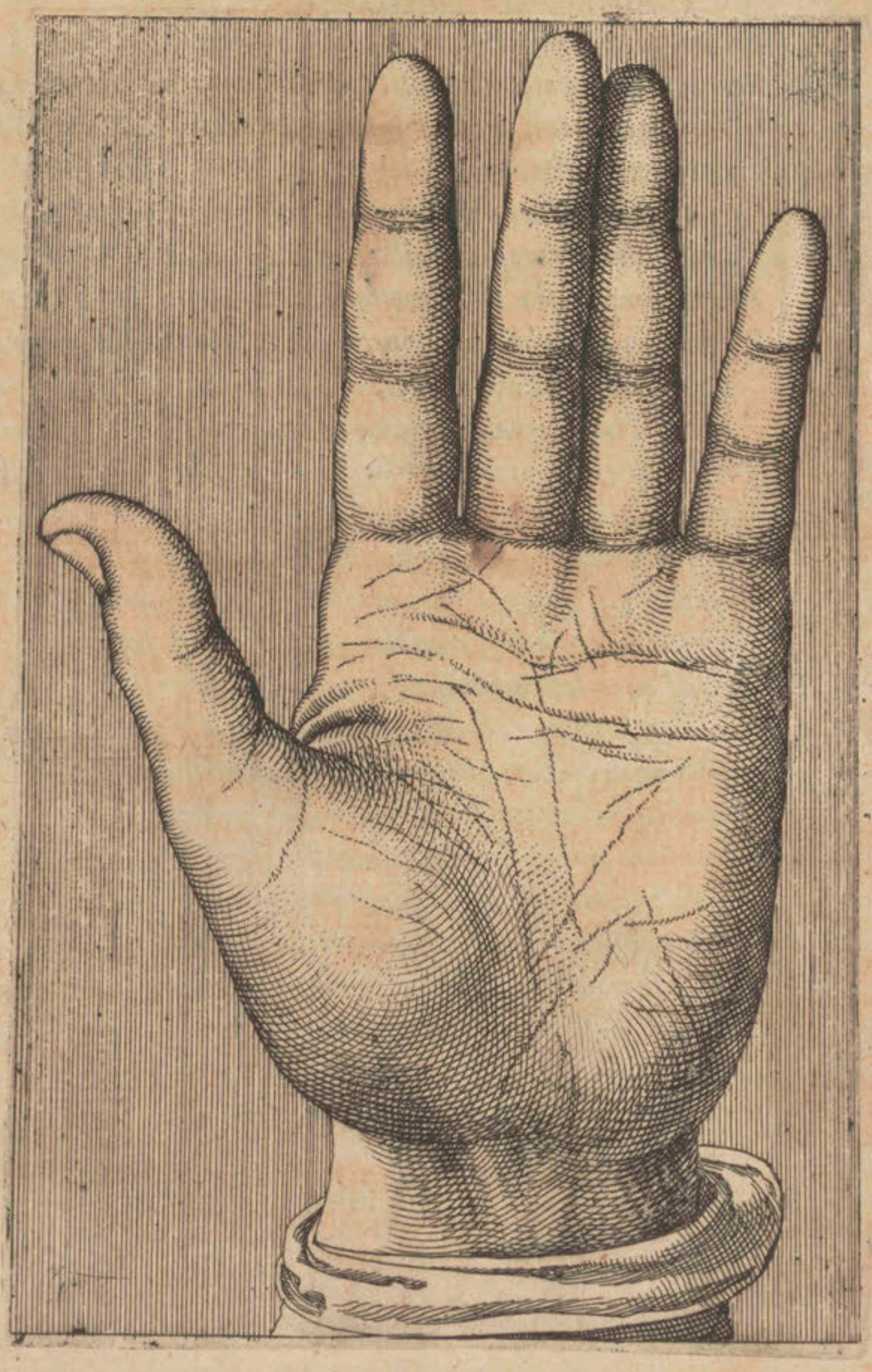

TRA-

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIONIS VI.

De Scientia animæ naturalis cum vitali seu astrologia chiromantica.

LIBER I.

De chiromantia in genere.

CAP. I.

Chiromantia quid? Et quòd sit scientia naturalis fato astrisque subjecta, cujus judicium solummodò sapiens potest impedire.

CHiromantia dicitur ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ μαντείας, id est, à manu & scientia, & definitur à nonnullis *scientia naturalis, per quam ex docta manuum inspectione, de rebus præsentibus, præteritis & futuris divinatio fieri solet:* Vel, est *scientia, qua per manuum lineamenta felicitatem vel infelicitatem præsagiunt Artistæ:* Quibus declaratur, quòd hæc scientia versetur circa res homini naturaliter evenientes; non aliter, quàm ipsa Astrologia & Physiognomia: Est igitur naturæ & complexionis geniti quasi tabula, in qua more occulto nativitatis mysteria scu-puntur, & delineantur, cùm sub physiognomiæ & hujus artis characteribus à natura formatis fatalia, hominis tàm in bonis quàm in malis referantur, & manifestè ac luculenter doctis revelentur, atque ita à sapientibus percepta supercœlesti acumine evitentur: Nam sapiens, quemadmodum sæpiùs illud repetitum est, dominabitur astris, & multò magis Physiognomiæ & Chiromantiæ signis malum minantibus, quippe quæ à syderum influentiis immediatè promanare percipiuntur: *Verbi gratiâ:* si quis signum in manu observet, quòd debeat ultimum vitæ suæ diem in mari terminare, mortemque in fluctibus subire, poterit, si sapiens fuerit, duplici ad evitandum hoc periculum remedio uti; primò videlicet, ut verum vitæ suæ periculum ex characteribus manuum addiscat, & deinde ut, illo semel cognito, voluptuosas carnis suæ affectiones refrænando & gubernando temperet sibi ab itineribus marinis, quò hac ratione minùs se exponat illi periculo, quod fata ei secundùm naturalem genituræ constitutionem impositerunt. Hac ergo via stellarum malignitatem effugiet, & à mente mentisque custode angelico dirigetur & custodietur.

CAP. II.

De vocabulis nonnullis huic arti necessariis.

EX *quinque digitis primus* dicitur *pollex*, qui omnibus robustior est & grossior; *Secundus*, qui pollici proximus est, vocatur *index*, quoniam extenso eo uti solemus in re indicanda: *Tertius* appellatur, vel *medius*, quoniam medius est ex quinque, vel *medicus*, quoniam eo utuntur Medici locis infamibus: *Quartus* nuncupatur *annularis*, quòd annulo aureo, ornari solet, quoniam, ut sapientes voluerunt, nervus tenuissimus ab eo ad cor protendi ab anatomicis observatur; & verò Medici dicunt, quòd virtute annuli aurei huic digito impositi cor reficiatur & confortetur: *Quintus*, qui minimus est, à quibusdam dicitur *auricularis*, quoniam eo veluti auriscalpio in purgandis auribus uti solemus.

Palma est interior manus planities, in cujus medio situm est illud concavum, quod dicitur *Vola* manus.

Pugnus est manus clausa & compressa contractis digitis.

Percussio manus est illa pars manus, qua solemus res pugno percutere.

Manus restricta vel *junctura* dicitur, ubi ea jungitur brachio, unde restricta dicitur, quoniam ibi restringitur.

Montes digitorum sunt singula tubera, quæ à radicibus digitorum insurgunt, & singulis Planetis seorsim attribuuntur.

Lineæ manus naturales dicuntur sectiones potiores, ad quas reliquæ minores tanquam ad principales lineas referuntur.

Linea vitæ vel *cordis* est illa, quæ sub tubere indicis, & quasi inter pollicem ac indicem orta, manum secat ad restrictam tendens.

Linea media naturalis est, quæ ad indicis tuber oritur, & per transversam manum, ad lunæ tuber protenditur.

Linea tabellaris vel hepatis, aut *linea stomachi* est quasi basis triangularis areæ, quam cum hac constituunt linea vitæ & naturalis in angulum concurrentes: oritur autem hæc linea juxta restrictam sub tubere seu monte pollicis, & mediam naturalem secando profluit ad montem Lunæ. His autem lineis comprehensum spacium datur Marti, unde & *Martis Triangulus* appellatur.

Linea mensalis radicem & originem habet sub auriculari ea parte, qua Lunæ tuber reperitur, & in suo processu indicem petit; Atque hæc etiam appellatur *linea fortunæ*.

Mensa manus est illud spacium, quod facit suis dimensionibus quadrangulum.

Via lactea est linea quædam transiens à *percussione* versus *receptam*.

Linea Martialis est, quæ transire solet per partem montis Veneris à restricta descendens versus angulum inter indicem & pollicem.

Via Solis est linea recta ascendens à radice interiori annularis versus manus cavitatem.

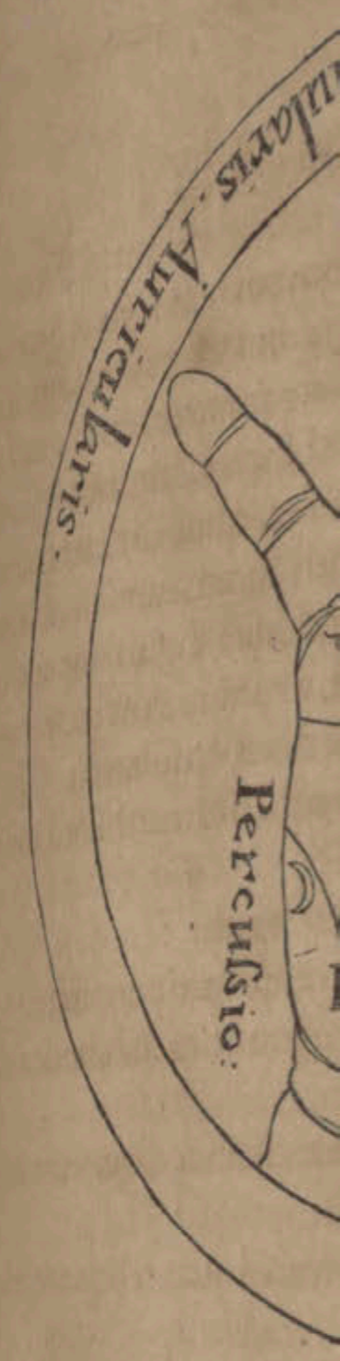

A. Linea vitæ seu cordis
B. Linea discriminalis
C. Linea media natura
D. Linea cerebri.
E. Triangulus Martis.
F. Linea thoralis seu me
G. Mensa thorus seu qua
H. Linea Saturnia.
I. Linea Martialis seu li
K. Via lactea.
L. Cingulum Veneris.
M. Via Solis.
♃. Mons Jovis.
♄. Mons Saturni.
☉. Mons Solis.
☿. Mons Mercurii.
♂. Triangulus Martis.
♀. Mons Veneris.
☾. Mons Lunæ & Percu

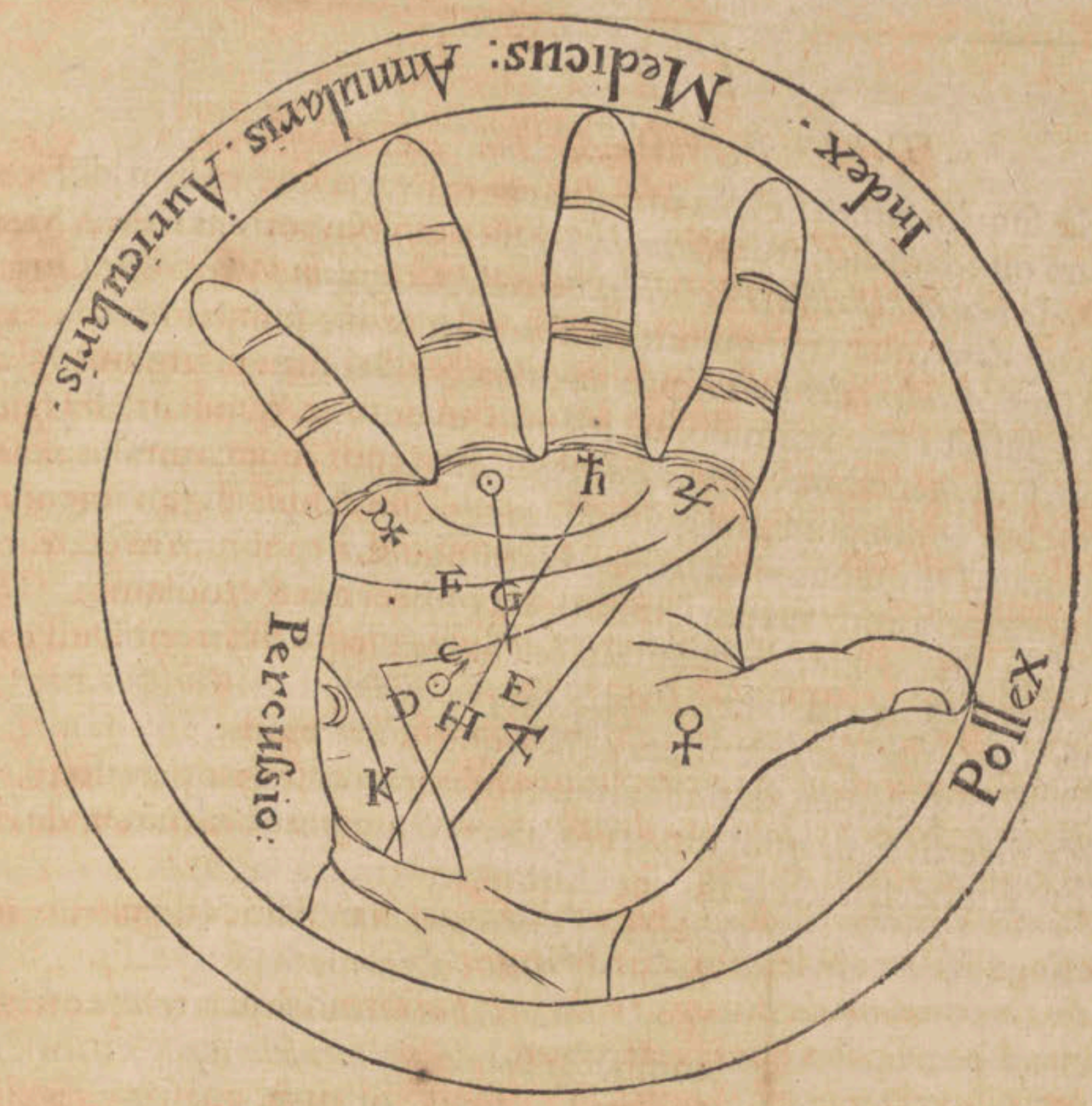

A. *Linea vitæ seu cordis.*
B. *Linea discriminalis seu restricta.*
C. *Linea media naturalis, seu jecoraria aut hepatis.*
D. *Linea cerebri.*
E. *Triangulus Martis.*
F. *Linea thoralis seu mensalis aut fortunæ.*
G. *Mensa thorus seu quadrangulus manus.*
H. *Linea Saturnia.*
I. *Linea Martialis, seu linea mortis, sive soror vitæ.*
K. *Via lactea.*
L. *Cingulum Veneris.*
M. *Via Solis.*
♃. *Mons Jovis.*
♄. *Mons Saturni.*
☉. *Mons Solis.*
☿. *Mons Mercurii.*
♂. *Triangulus Martis.*
♀. *Mons Veneris.*
☾. *Mons Lunæ & Percussio manus.*

CAP.

CAP. III.

De lineis in genere, quæ in manu obſervantur.

VAriæ ſunt linearum in vola manus genera, variæque earum differentiæ, Nam quædam dicuntur *Naturales tantùm*, cujuſmodi ſunt *Vitalis*, *Naturalis*, *Menſalis*, *Jecoraria*, *Reſtricta*, *Via lactea*, *Martialis*, *Cingulum Veneris*, *&c.* Quædam, ſunt *Triangulares*, quæ triangulum conſtituunt; & hæ ſemper ſunt naturales: Quædã ſunt *Accidentales tantũ*, quæ ex calore, vel labore vel frigore, vel nutrimentorũ defectu & conſimilib. accidentib. eveniunt, & ſolent eſſe fallaces: Quædam ſunt *tum naturales tum accidentales*, quatenus ſunt naturales, & tamen non omnibus contingunt, ſed quibuſdam tantùm, & quaſi contingenter à ratione naturali; De quibus infrà latiùs. Harum autem linearum effectus important aut præteritorum aut præſentium, aut futurorum fortunum ſeu infortunium, prout fata volunt. Sunt autem & aliæ linearum differentiæ à figura earum derivatæ. Quia aliæ ſunt *rectæ* aliæ *obliquæ*, quædam *ſubtiles*, quædam *groſſæ*, nonnullæ *obtuſæ*, una *rubea* & altera *pallida*, quædam *continuæ*, quædam *fiſſæ*, aliæ in uno unius ſubjecti loco, & in alia alterius ſubjecti poſitione manifeſtiores. Item lineæ diverſis figurarum impreſſionibus obſignantur in manu, variosque & abditos naturæ characteres ſolent efformare, uti infrà latius.

- *Lineæ manus* ſunt vel
  - *Naturales*; quæ ſunt aut
    - *Principales*, quę in omnib. ſunt, ut
      - *Cardiaca*, quæ eſt linea vitæ.
      - *Hepatica*, vel media naturalis.
      - *Cephalica* ſeu linea capitis & cerebri.
      - *Thoralis ſeu menſalis*, quæ etiam dicitur linea fortunæ.
      - *Reſtricta* ſeu diſcriminalis.
    - *Minus principales*, quæ non ſunt in omnibus manibus, nec perſpicuè apparẽt, ut
      - *Via Solis*.
      - *Via lactea*.
      - *Via Saturnia*.
      - *Cingulum Veneris*.
      - *Linea Martis*, ſeu *ſoror vitalis*, quæ & linea Martialis dicitur.
  - *Accidentalis*, hoc eſt, quę non à nativitate nec communiter eveniunt & ſunt vel.
    - *Compoſitæ* quæ faciunt.
      - *Crucem* ✝.
      - *Stellam* *.
      - *Lineas parallelas* III ≡.
      - *Scalam* ∓.
      - *Ramuſculum* ⊨.
      - *Quadratum* □.
      - *Craticulam* ▤.
      - *Capillamenta* ≋. &c.
    - *Simplices* quæ conſtituunt.
      - *Semicirculum* C.
      - *Circulum* O.
      - *Tortuoſam* ∽.
      - *Spiralem* ◎.

CAP.

CAP. IV.

De figuris superficiariis, quæ manui naturaliter solent imprimi.

Superficierum quæ in manu continentur *tres sunt differentiæ*; scilicet,

- *Mons*
  - *Veneris*, seu tuber pollicis.
  - *Lunæ*, seu tuber percussionis manus.
  - *Jovis*, seu tuber in radice indicis.
  - *Saturni*, seu tuber in radice medici.
  - *Solis*, seu tuber in radice annullaris.
  - *Mercurii* seu tuber in radice auricularis.
- *Triangulus Martis* in medietate volæ manus.
- *Quadrangulus*, seu *mensa*, aut spatium inter lineam jecorariam & lineam mensalem comprehensum.

CAP. V.

Quæ in hac arte sint in faciendo judicio respicienda.

PRiusquam ad judicium in chiromantia perveniamus inprimis observare debemus lineas, & in lineis res plures infrà descriptas: deinde superficies & earum contenta; atque ultimo loco lineas hominibus non communiter evenientes, sed iis quasi accidentaliter contingentes sedulò respicere debemus.

In inspectione ergo *linearum* observare debemus.

- *Qualitatem*; in qua colorem lineæ & figuram ejus considerare debemus, & in figura an sit curva vel recta.
- *Quantitatem*; in qua longitudinem & profunditatem consideramus.
- *Actionem*; videlicet, an una linea aliam tangat vel secet.
- *Passionem*; hoc est, an linea secetur vel tangatur ab alia.
- *Locum sive situm & positionem.*

Regula I.

Notandum est in omnibus lineis principalibus, quòd si sint rectæ & indistinctæ ac benè coloratæ, semper denotent bonitatem complexionis.

Regula II.

Nonnulli in diurna nativitate dextram tàm viri, quàm mulieris respiciunt, in nocturna sinistram: sed omnes ferè sinistram dant fœminæ, dextram viro.

Regula III.

Manus sinistra lineis plenior quàm dextra hominem indicat effœminatum.

Regula IV.

Si lineæ sunt rubicundæ significant factum esse propinquum & brevi venturum. Sin pallidæ, arguunt illud esse præterlapsum & tempus præteritum.

Regula V.

Quum volueris per hanc artem operari, inprimis aqua calida abluas manum, donec cutis contrahatur: Deinde sicca eam, & manu tua illam frica, ac secundum lineas satis apparentes & colores, uti inferiùs declaratur, judica.

Regula VI.

Lineas quas videbimus non naturales tantùm & subtiles non accidentales esse sciemus, has prætermittere debemus ne falsum pro verò incurramus.

Regula VII.

Non capiamus judicium ab uno vel altero indicio, sed à multis testimoniis simul unitis: quia unum indicium seu signum alteri contradicere potest.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS II, PORTIONIS VI. LIBER II.

De judicio ex chiromantiæ lineis & superficiebus magis naturalibus.

CAP. I.

De Linea vitali.

Linea cardiaca seu vitalis est illa, uti dictum est, quæ includit & circumambit pollicis montis radicem. Hæc linea considerat-ur multifariam: videlicet quatenus est longa vel brevis, vel rassa vel grossa, vel continua vel interrupta, vel stricta vel lata, vel furcata vel non furcata, vel cum sorore vel sine, vel recta vel curva, benè vel malè cum naturali conjuncta.

Longa crassa ac vivo colore pellucida, vitam longam & paucis ægritudinibus obnoxiam.

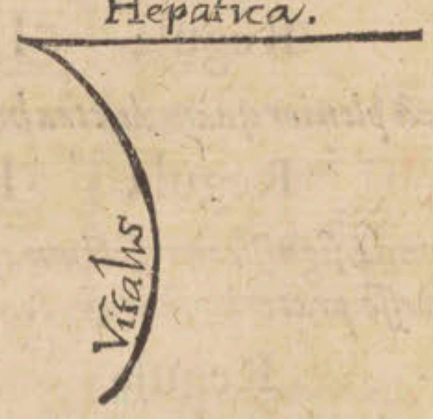

Brevis discolor & livida & tenuibus rimulis sæpè obversa & scissa, vitæ brevitatem, ac virium imbecillitatē & adversam valetudinē.

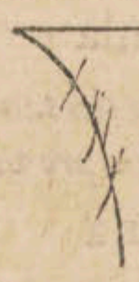

Curta

Curta & brevis versus pollicem atque etiam tortuosa & circularis, periculum. Quod tamen periculum evitabitur, si curta sit versus concavitatem.

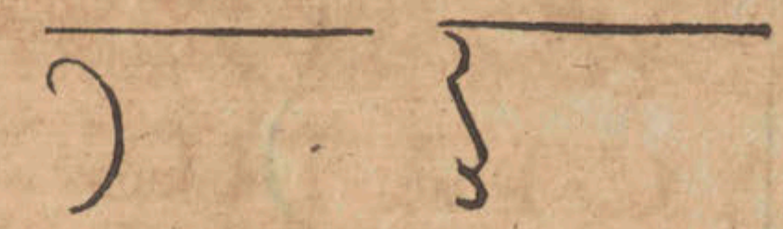

Stricta & subtilis ac bene colorata, versus mediam naturalem procedens, hominem boni consilii, subtilis intellectus, magnique & regalis animi.

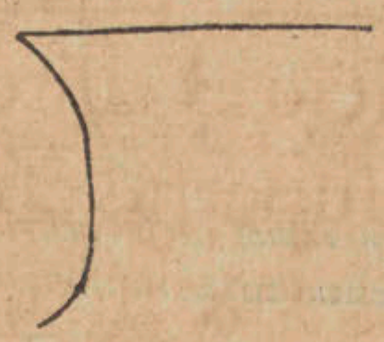

Lata & malè colorata vel pallida contrarium astrictæ.

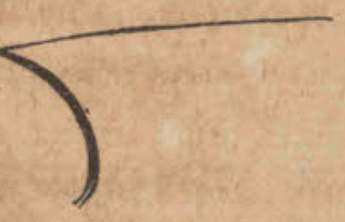

Ampla vivo colore in suis metis prolongata & existens absque intersectionibus seu punctis, vitam longam, paucosque morbos.

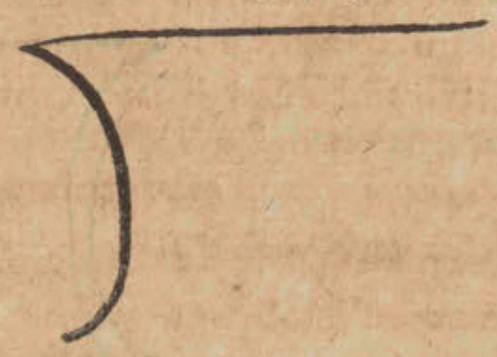

Furcata versus partem inferiorem, superabundantem calorem & virtutem naturalem bonamque complexionem.

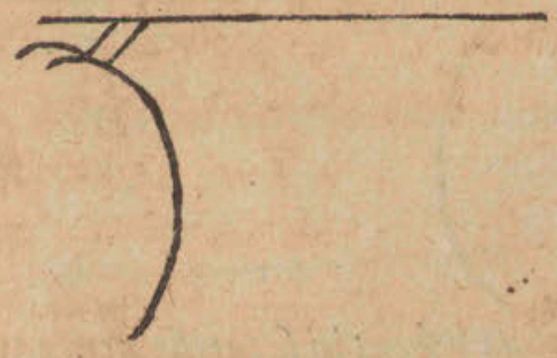

Furcata verſus montem Jovis, honorem & divitias.

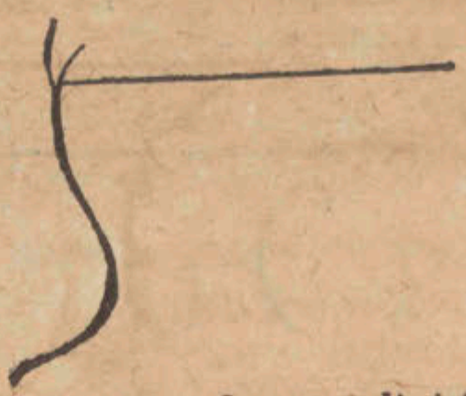

Furcata verſus hepaticam in parte ſuperiori, divitias & honores.

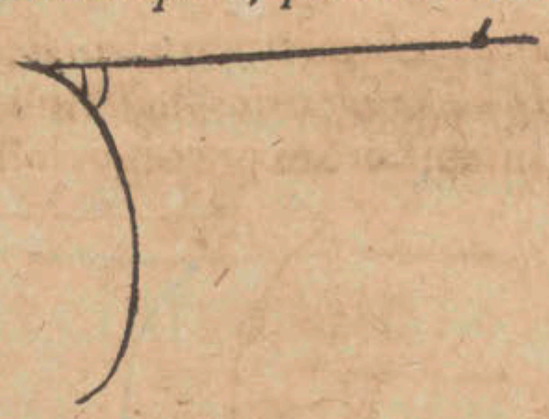

Extendens ramos verſus reſtrictam, paupertatem & domeſticorum infidelitatem ac inſidias.

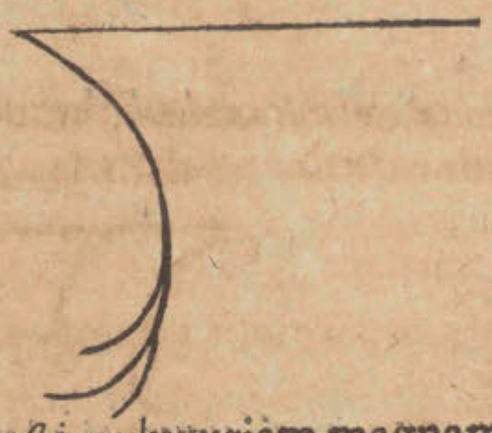

Sorore comitante conſpicua, luxuriam magnam & conſtantiam pro ſuis.

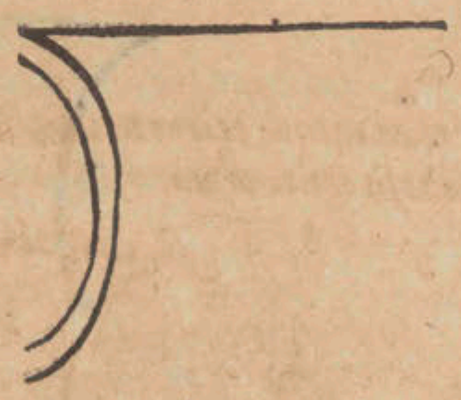

Mediæ naturali bene conjuncta, & in angulo parallelis vel cruce ſignata, ingenii bonitatem naturæque æqualitatem.

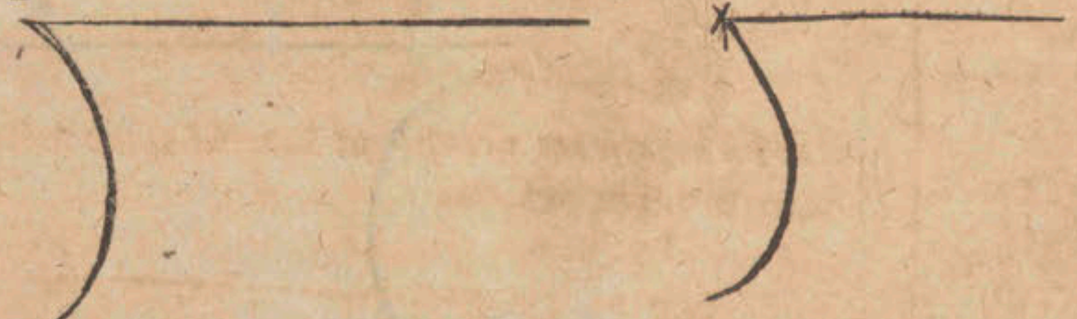

Linea vitæ ſeu cardiaca indicat, ſi ſit

Confuſa habens in ſe capillamenta, morbos, & quidem *ſi inveniantur juxta cavitatem*, in media ætate.

Cum

Cum Solis charactere uno, unius oculi amissionem; *si cum duobus*, amborum.

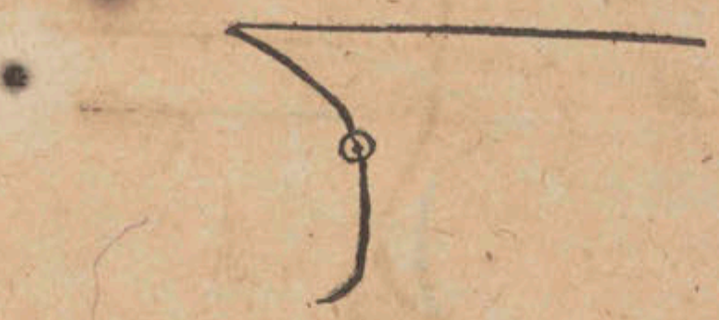

Discontinuata, infirmitatem naturalem: Quod *si fossa fuerit in medio aut si multa adfuerint puncta* mortem subitaneam. De tempore autem horũ ex præceptis infrà descriptis poterit judicari.

Discontinuata & disrupta extremum vitæ periculum eo anno, quem linea in 10. annos divisa notabit.

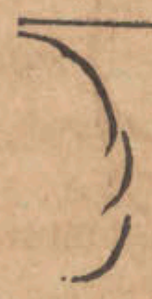

Discontinuata atque etiam naturalis, adjuvat tamen ad vitam, *modo si mensalis sit continuata.*

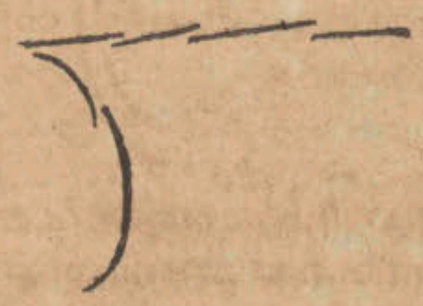

Ejus infra hepaticam ascensus ad Saturni usque tuberculum, morbum, Saturnium & pestem.

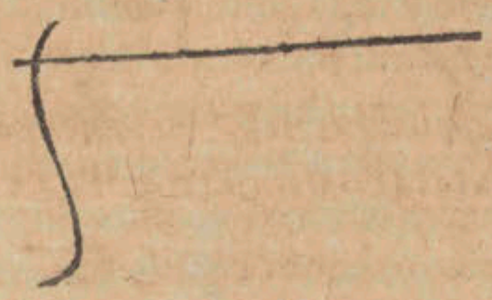

Linea ex hac ad Solis tuberculum ascendens, honores obventuros à muliere splendida seu regina, vel nobilis fœminæ favorem.

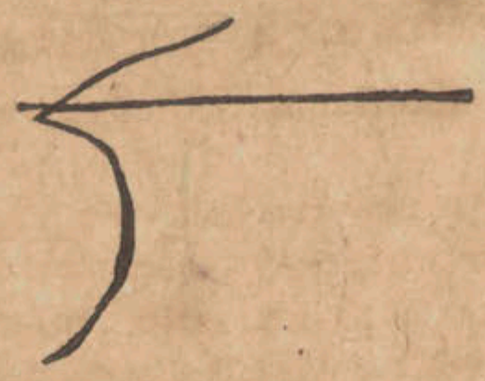

Linea per hanc ad Martis caveam transiens vulnera febresque & in peregrinatione infortunium.

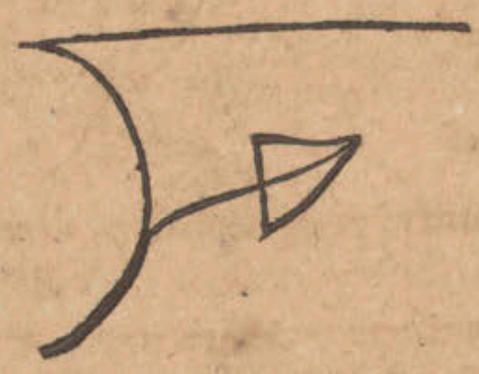

Rubea & splendida, sanguinis abundantiam, contrarium autem denotat *palliens & livida, &c.*

Experimentum narrans, & quasi digito ostendens, quo tempore vel anno vitæ eventura sint illa, quæ in linea vitali denotantur.

Variæ sunt opiniones, tàm in ratione dividendi lineam vitalem, quàm in partitionis termino à quo: Etenim quàm plurimi incipiunt numerare à restricta atque ita progrediuntur versus jecorariam: Eos verò naturam magis imitari statuimus, qui à jecoraria sive media naturali incipiunt, eò quod in principio vitæ cor, cujus linea est vitalis & hepar, cujus linea est jecoraria, ad vitæ & corporis in embryo seu fœtu compositionem concurrunt, atque ad invicem junguntur: Quæ quidem unio cùm à vitæ exordio fiat, procul dubio vitæ originem denotat, & per consequens à puncto vitalis cum naturali angulum efficiente, imò verò, quamvis nullum angulum efficiat cum jecoraria, annorum denumerandorum rationem inchoandam putamus.

Quod verò ad ipsam divisionem attinet variæ circa eam proponuntur opiniones, cùm alii lineam illam in 70. partes, alii in 60. alii in decem, & deinde illas iterum in alias decem dividere soleant. Nos verò mundum ejusque divisiones imitando hunc arcum vitalem in partes 90. dividere velimus, cum quarta Zodiaci pars (qui ab animali sua dispositione *Zoon* dicitur) in totidem gradus ab Astronomis dividatur: Unde dicimus, quod, si manus optimè disponatur, tunc ejus linea vitalis, r isi incurvationibus impediatur, respondeat quartæ circuli portioni. Hinc igitur etiam observare possumus, quod quanto magis hæc lineæ proportio distiterit à tali arcu circuli, tanto breviorem possessori vitam polliceatur, nisi curva & flexuosa ejus dispositio impediat, quæ suam quoque propriam & distinctam habet significationem, ut in sequentibus explicatur.

Ex-

Experimentum est tale.

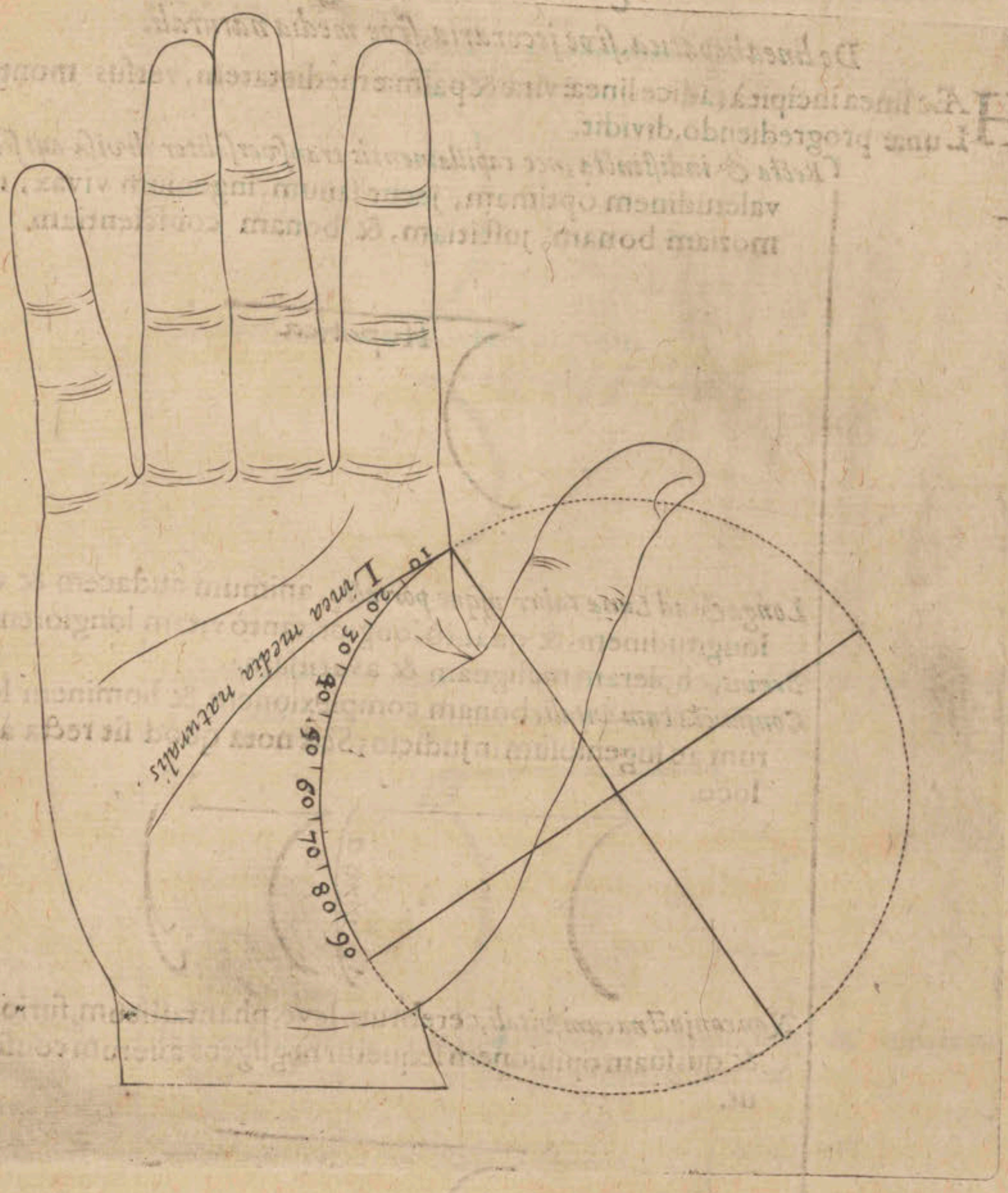

Sed quoniam vitæ humanæ ut plurimùm non est tanta duratio, vel lineæ hujusmodi rariſſimè inveniuntur tantæ perfectionis, & tàm exactæ menſuræ, ſolemus arcum iſtius lineæ in 70. partes ut plurimùm dividere, ſi ſit ſatis longa: ſin breviter & minùs proportionata, in pauciores.

PRAXIS.

Hujus rei praxis & experimentum eſt hujuſmodi: Si linea interſecans, futuram gravem infirmitatem præſagiens, vel foſſa mortem ſubitaneam indicans, vel puncta periculum magnum prænunciantia, vel character unicus aut duo Solis, uni vel ambobus oculis damnum minantes, vel diſruptio & diſcontinuatio periculum vitæ denotans, obſervetur in aliqua prædictarum diviſionum, tùm prædicere potes, rem illam nato eventuram circa illud ætatis tempus, quod diviſio iſta ſignificare & denotare videtur, videlicet, ſi inter 30. & 40. vel 20. & 30. vel 40. & 50. &c. Porrò etiam de anno judicare poſſumus, ſi lineam illam in partes diſtinctas & particulares diſtribuerimus.

CAP.

CAP. II.

De linea hepatica, sive jecoraria, sive media naturali.

HÆc linea incipit à radice lineæ vitæ & palmæ medietatem, versus montem Lunæ progrediendo, dividit.

Recta & indistincta, nec capillamentis transversaliter divisa aut scissa, valetudinem optimam, jecur sanum, ingenium vivax, memoriam bonam, justitiam, & bonam conscientiam.

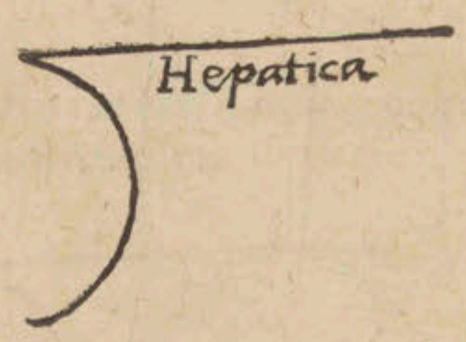

Longa & ad Lunæ tuber usque porrecta, animum audacem & vitæ longitudinem; & quantò longior, tantò vitam longiorem.

Brevis, choleram malignam & avaritiam.

Conjuncta cum vitali, bonam complexionem & hominem liberorum ac ingeniosum in judicio; Sed nota quòd sit recta à suo loco.

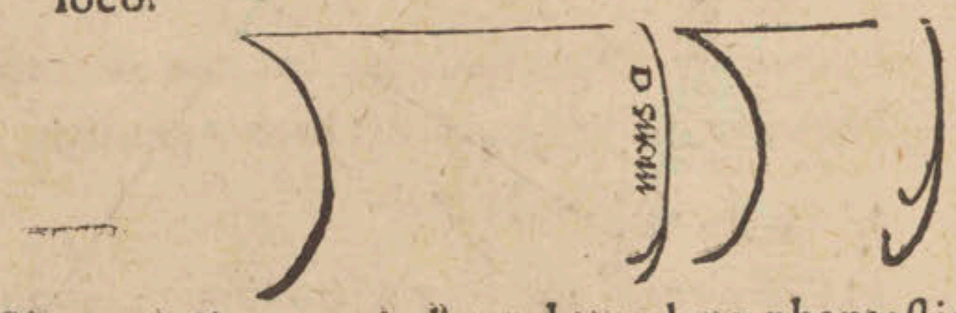

Non conjuncta cum vitali, cerebrum leve, phantasticum, furiosum, & qui suam opinionem sequetur negligens aliorum consilia. ut.

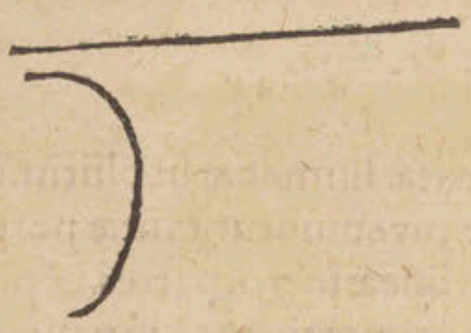

Projiciens ramos in vitalem, idem quod non conjuncta, sed cum diminutione facti, ut.

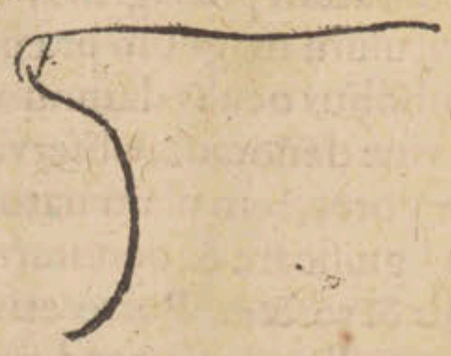

Projiciens ramos intersectos, ita videlicet ut rami ab ea versus vitalem progredientes aliis quibusdam lineis intersecentur, phantasticum & iracundum.

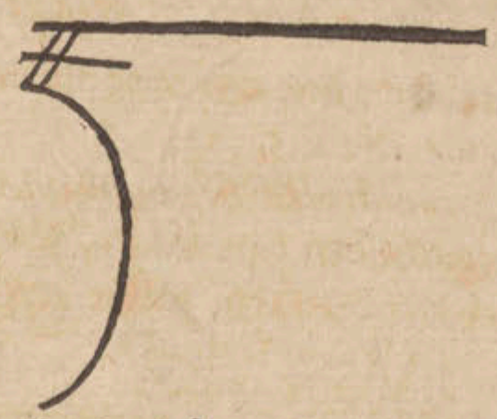

Intersecta multis lineis, vitam brevem.

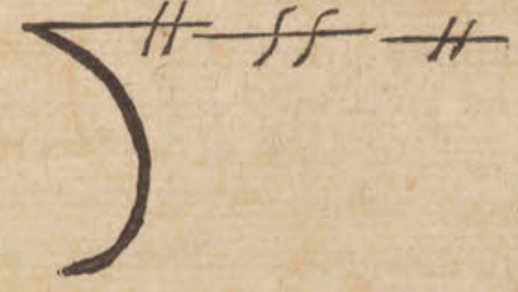

Habens ramos vergentes versus vitalem profundos cum punctis vel parvulis fossis, magnum damnum & exilium.

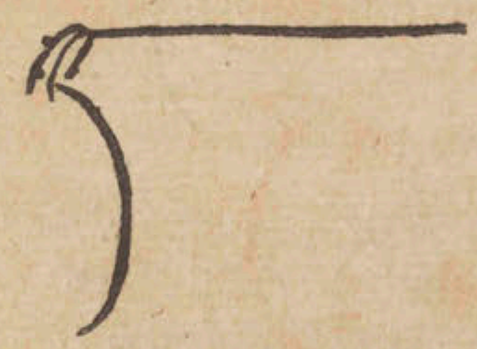

Descendens versus percussionem manus pauperiem & miseram mortem, ac sæpissimè submersionem in aqua.

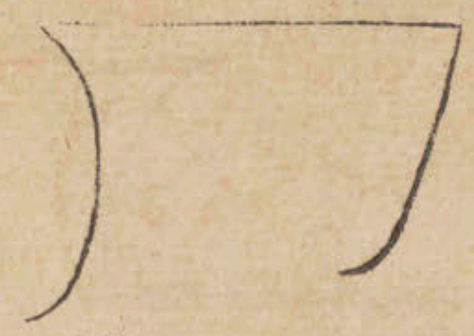

Linea jecoraria seu media naturulis indicat, si sit

Vergens versus pollicem, infortunium.
Vergens versus mensalem, hominem inconsideratum.
Habens in se puncta, damnum oculorum.

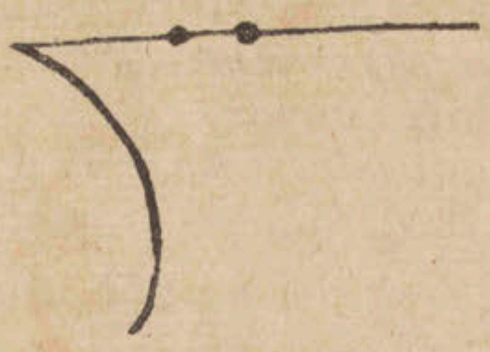

Non vergens verſus quadrangulum per inclinationem, timidum, ſuſpicacem & hominem perverſæ naturæ.
Retracta verſus vitalem, idem indicat quod præcedens.

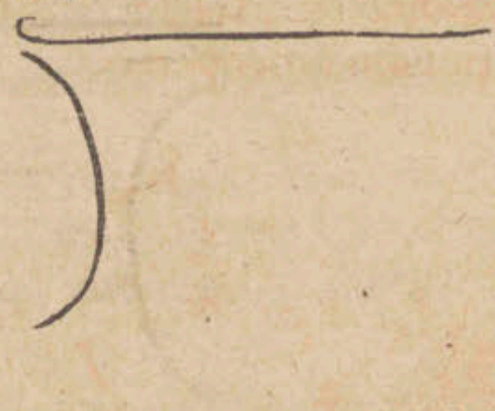

Brevis & delicata, hoc eſt, *non ampla, ſed tenuis*, debile jecur & cerebrum, ac aſcendentes à ſtomacho in caput vapores, malam animam & infidelem.
Disjuncta cum vitali, invidum & inſtabilem.
Divagans in forma hemicycli præter ac circa Lunæ montem, quantò productior erit, tantò vitam longiorem, ſed in ſenecta egeſtatem.

Ex altera parte recurvata, ſi tangat lineam menſalem, invidiam, damnum, & adverſam fortunam,
Tortuoſa, non ſibi conſtans, ſed inæqualis, ac diverſi coloris, pravitatem ingenii & animi avaritiam, & furtum aliquando etiam, malam hepatis diſpoſitionem, morbosque ex hepatis debilitate oriundos.

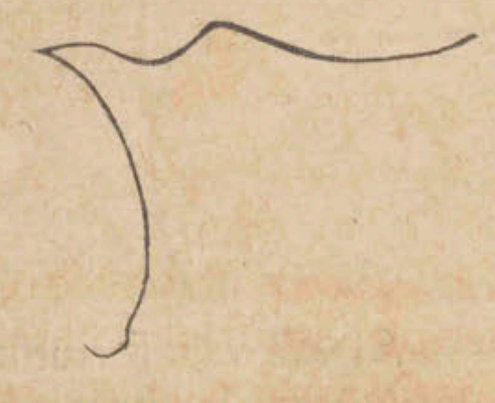

Lata & groſſa cum quadam rubedine permixta, ruditatem ingenii & prudentiæ inopiam.
Nec anguſta nimis nec admodum larga, & bene colorata, lætum, hilarem ac fortem.
Continuata duris nodis in hac forma o. tot homicidia vel jam admiſſa vel admittenda, quot ibi fuerint nodi.

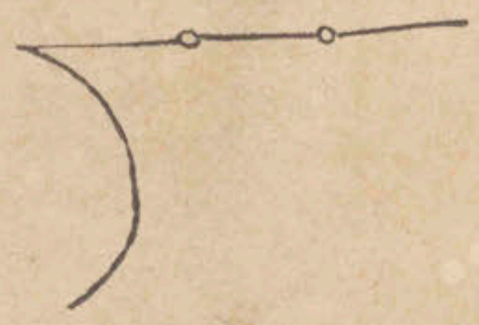

Curva

Curva & concava um manus non pertranſiens, morbos & vitæ brevitatem.

Diſſecta in fine per intervenientem lineam, egeſtatem in ſenio.

Satis alta atque elevata ſuper cardiacam, cordis intemperiem, ut palpitationem, ſyncopen, &c.

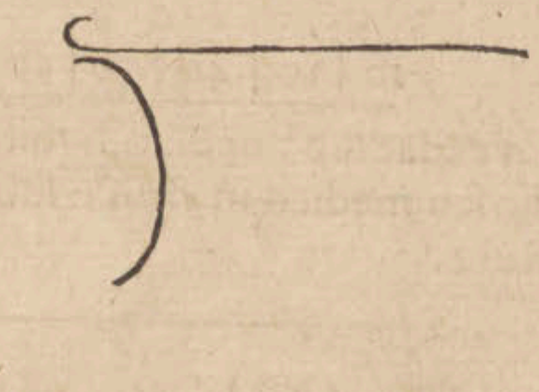

Sorore ſtipata, hæreditates.

In medio notata hoc ſigno ✝. mortem vicinam.

Deſinens in furcam biſidam verſus percuſſionem manus, peſſimam diſpoſitionem & hypocriſin.

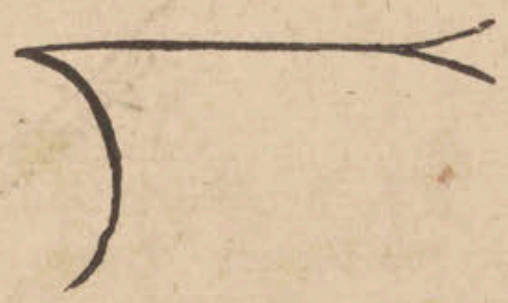

Faciens fiſſuram notabilem per cardiacam ad montem Veneris & Martis ſororem, damnum à furibus, & inſidias ab inimicis.

Radios à Marte exurgentes patiens, vehementem hepatis fervorem.

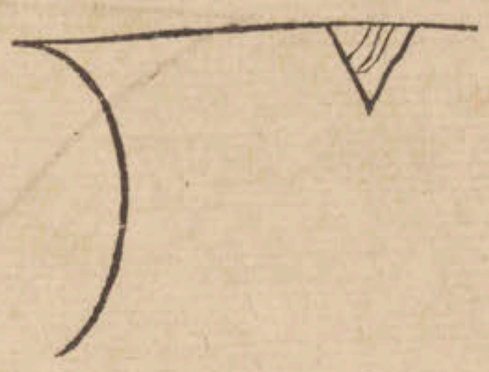

Oſtendens hiatum, mutationem generis vitæ in ea ætate, quæ ſignificatur per infrà deſcriptam demonſtrationem.

Furcata verſus vitalem, naturam malignam & nimium calorem.

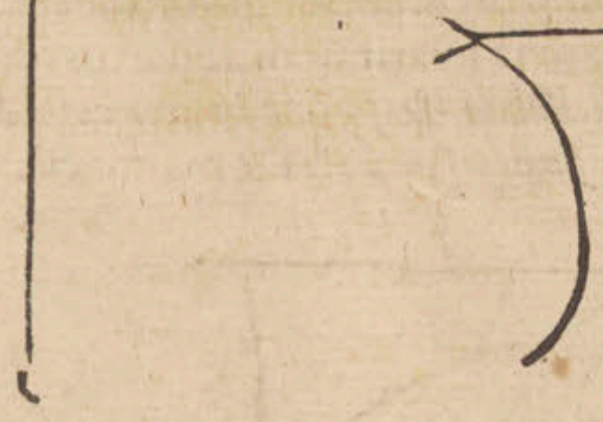

Demonstratio temporis, in quo prædicta per lineam naturalem demonstrata sunt eventura.

Dividatur linea naturalis in tot partes, in quot vitalis fuit distributa, incipiendo hanc numerationem à monte Indicis, & progrediendo versus auricularem hoc modo.

10 | 20 | 40 | 50 | 60 | 70 |

Si ergo signum cadat sub annulari, significabit rem futuram in ætate declinante; si sub medio seu medico, in virili; si sub indice, in pueritia; si sub auriculari, in ultima senectute.

CAP. III.

De linea Cephalica & ejus signis.

Hæc linea transit suo motu à Cardiaca & tangit Hepaticam, hoc modo.

Juncta cum vitali & non cum naturali, indigestionem.
Pura, clara, & non unita ad unam vel alteram lineam modò dictam, debilitatem cerebri.
Furcata versus vitalem, naturam malignam & nimium calorem.

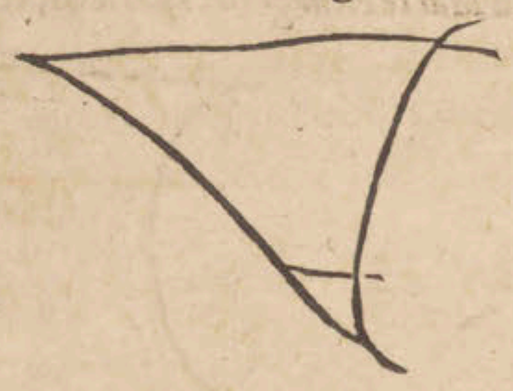

Linea Cephalica indicat, si sit

Procjiens in montem Lunæ rimulas inæquales & compositas, in viro debilitatem, & periculum in navigando; in fœmina verò multos animi dolores, atque in partu labores. *Atqui projiciens lineas æquales*, in viro bonam cerebri constitutionem, & fœlices navigationes; in fœmina hilaritatem ac partus fœlicitatem. *Habens fissuram vel stellulam* ✳ *sursum in area cava Martis*, animosum & audacem; *sin deorsum*, furta & mandacia.

Conjun-

Conjuncta notabili concursu restrictæ, prudentem & lætam senectam.

Deducta superiùs versus locum fortunæ in furcam, versutiam & astutiam in gerendis rebus bonis vel malis. *Et si in illa furca sit tale signum* ⊕. divitias & honores, quos per astutiam & ingenium suum acquiret.

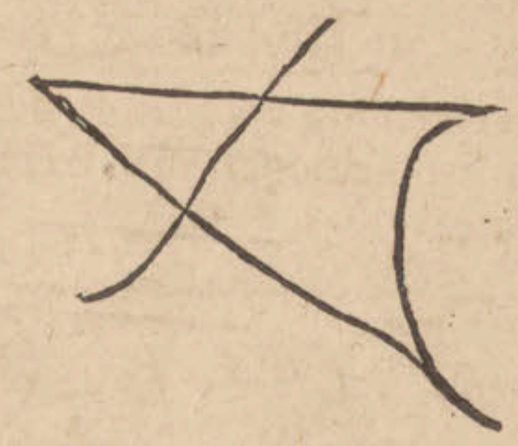

CAP. IV.

De linea Mensali seu Thoracis.

HÆc *linea* dicitur etiam *Fortunæ*: ortumque habet sub monte seu radice minimi digiti, & versus indicem porrigitur: *Mensalis* dicitur, quoniam mensa seu quadrangulus manus ab ea constituitur: Unde etiam *quadrangularis* dicitur, eò quod hæc cum linea media naturali quadrangulum penè perficit.

In proprio & destinato loco, bonitatem & procreationem infantum, & in fœminis liberorum pariendorum aptitudinem.
Extra suum locum, contrarium.

Formata è pluribus lineis, versus quadrangulum, naturam malignam ex nimio calore.

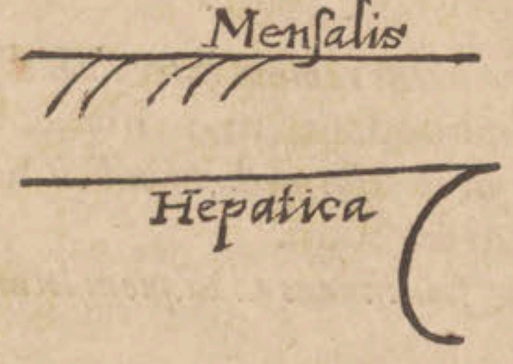

Ramosa versus angulum supremum, malum propter linguam à parasitis.

Conjuncta cum vitali, capitis sectionem ab inimicis.

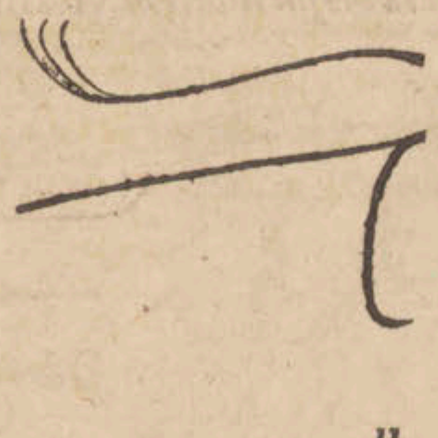

Finita in medio montis Saturni, & grossa in fine sine ramis, ictum in capite, & mortem ex eo.
Tortuosa, hominem iniquum.
Subtilis, lepram.

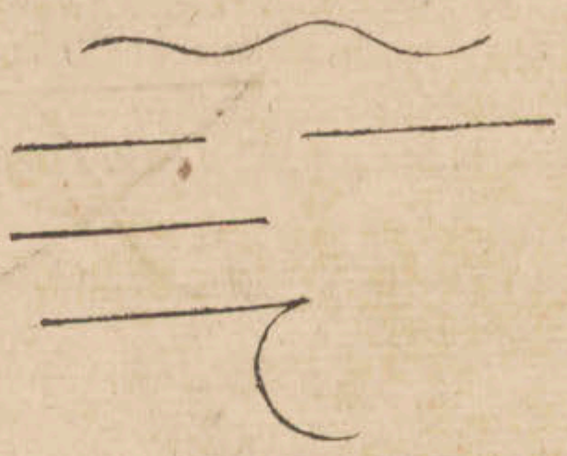

Projiciens ramum, aut intrans versus medium & indicem, adjumentum fortunæ & deceptionem à suis.
Projiciens ramum inter indicem & medium, viro vulnus capitis, fœminæ periculum in partu.

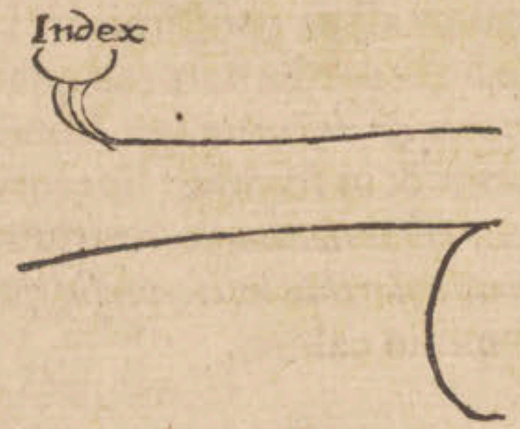

Linea mensalis indicat, si sit

Projiciens ramum inter duos digitos & alterum ad montem Saturni, abundantiam, divitias, & bonam fortunam per fœminam.
Finita versus medium indicis, hominem iracundum & contentioni deditum.
Non se inclinans ad aliquem locum, nec exiens de suo loco, luxuriosum.

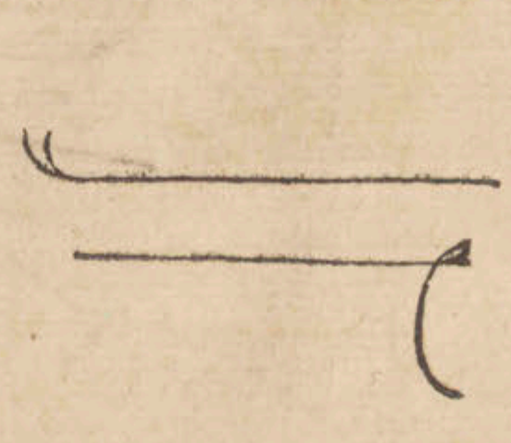

Habens fossam, amorem erga religiosam & doctorum hominum ordinem.
Bifurcata versus indicem, vitam laboriosam.

Longa ſatis, & ſine interſectionibus æqualis alta & recta, bonam naturæ qualitatem, debitum membrorum in homine principalium robur, modeſtiam, temperamentum, conſtantiam in bonis operibus.

Brevis curta, inciſa & contorta ac diſſecta, contrarium.

Rubicunda, alienæ felicitatis invidiam.

Extenſa ultra medietatem tuberis indicis, ita ut tangat vel ſecet montem Jovis, crudelitatem, aut vehementem iracundiam.

(faber) 25

Habens ramos rectos tendentes ad montem Jovis, honores & magnas poſſeſſiones.

Deſinens infra montem Saturni, vanum, mendacem.

Nuda ſine lineis aut rimis, & ſe porrigens ad indicis radicem, infortunium & paupertatem.

Habens tres lineas vel in fine quoſdam ramuſculos, videlicet juxta montem Jovis directè reſpicientes angulum ſupremum, fortunatum, lætum, jucundum, liberalem, nobilem, modeſtum, æqui atque honeſti cultorem, gaudentem indui bonis ac decentibus veſtibus, diligentem omnes res mundas, & odorum ac ſaporum varietate gaudentem.

Crux parva in prædicto loco, liberalem, veritatis amatorem, benignum, affabilem, & omni quaſi virtute ornatum.

Diviſa ita, ut una pars reſpiciat lineam mediam naturalem, altera verò montem Saturni, varium vitæ periculum.

Inciſa in regione media, adulatorem, bilinguem, & quem pauci amabunt.

Interſecta à linea directè à quadrangulo ad montem Saturni aſcendente, atque parvam illic crucem habente, mortem coactam.

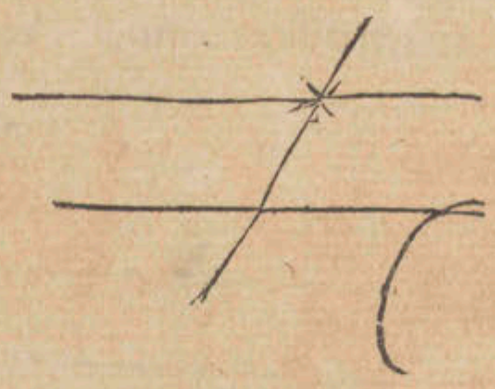

Aut omnino abſens aut non apparens, malevolum, contentioſum, iracundum, ſuſpectæ fidei, & qui in omne malum facilè proclivis eſt.

Annexa cardiacæ deficiente hepatica, capitis truncationem, aut lethale vulnus.

Lineis confuſis conſpicua, ægritudines ſub Mercurio in prima ætate, ſub Sole in virili ſub Saturno in ſenio.

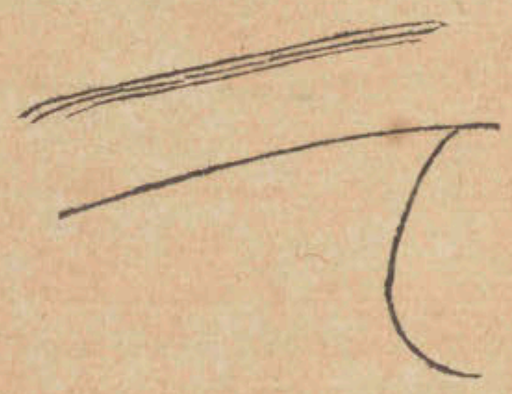

CAP. V.

De linea reſtricta.

Hæc linea dicitur etiam linea recepta.

Quatuor lineæ tranſverſaliter ſecent brachium, & ſint continuæ, honorem & utilitatem per mortem alterius.

Secet pollicem, hominem à ſuis parentibus & cognatis decipiendum.

Recta ſit, manui propior, continua, boníque coloris, divitias.

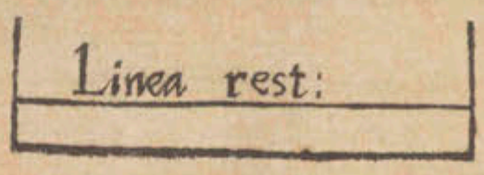

Inter-

Interciſa ſit, tortuoſa nimisque pallida, corporis debilitatem, rerumque inopiam:
Habeat in ſe hæc ſigna ✝ *aut* ✳, vitæ tranquillitatem in ſenio.
Projiciat lineam per montem Veneris, à conſanguineis vel uxoris cauſa adverſitates.

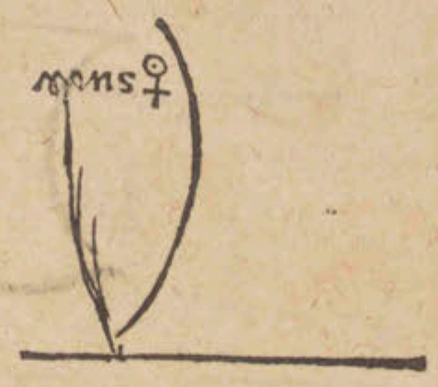

Linea reſtricta arguit, ſi
Media reſtricta projiciat lineam ad montem Lunæ, adverſitates & occultas inimicitias, & quidem ſi tortuoſa eſt malum duplicat; imò verò perpetuæ ſervitutis ſignum eſt.
Projiciat talem lineam claram & rectam ad Lunæ uſque regionem, multa terra marique itinera.

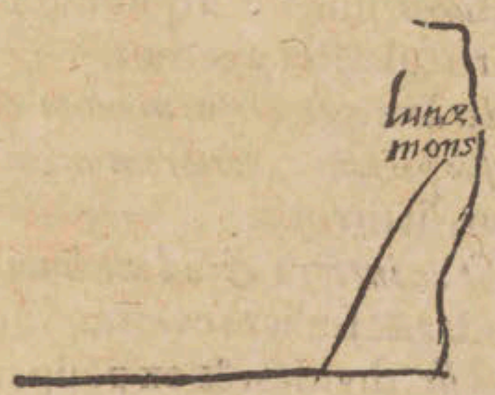

Projiciat talem lineam ad indicis montem, extra patriam magnos honores.
Projiciat talem ad hepaticam, morum integritatem, vitæque longitudinem.

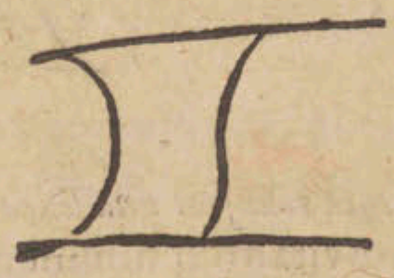

Projiciat talem vel ſimplicem vel duplicem lineam ad Solis tuberculum inſperatum bonum magnamque adminiſtrationem.
Projiciat talem ad montem Mercurii, hominem multis rebus aptum: *Quòd ſi illa non perveniat ad montem Mercurii, ſed decurtata ſit & brevis*, loquacem, mendacem.

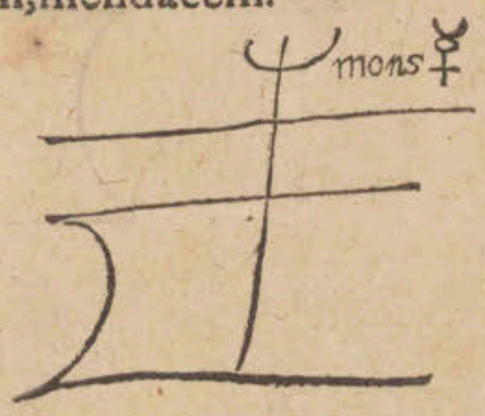

Projiciat talem directo ductu ad montem Saturni ascendentem, bonam diathesin.

Tortuosa sit versus restrictam vel etiam versus hepaticam, laborem durum.

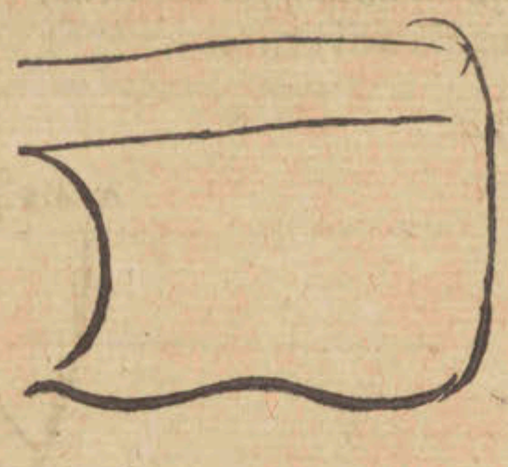

CAP. VI.

De linea prosperitatis seu via vel linea Saturni.

QUamvis hujus lineæ jam tum antea mentionem fecerimus quatenus est linea illa, quæ projicitur à restricta versus montes planetarum, & præcipuè versus tuberculum *Saturni* (unde & à quibusdam *linea Saturni* dicitur) attamen de ea adhuc magis particulariter agemus.

Ascendat à recepta versus manum, & sit recta & continuata, ac transeat versus partem exteriorem manus, divitias & quòd è paupere futurus sit dives.

Plena sit ac integra, & ad medium digiti protensa, cogitationes profundas, & fœlices eventus in consiliis ac actionibus.

Ramosa sit, divitias, & ex pauperie in divitias mutationem; *sed oportet ut sit illa linea intersecta.*

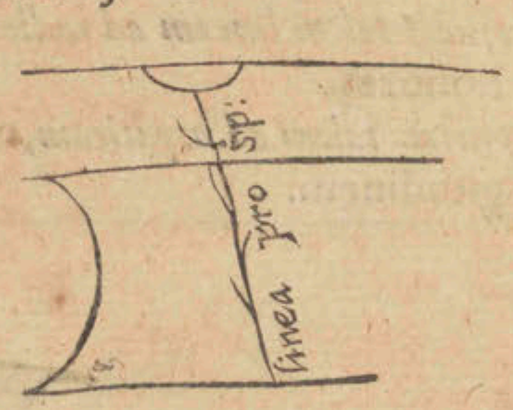

De recepta transeat una linea continua directè ad naturalem, in prima ætate vitam communem, & in secunda meliorem.

Transeat ad radicem annularis & revertatur vel reflectat sese versus auricularem, prosperitatem & bonam fortunam.

Jungat sese ad radicem prædicti digiti, fortunam per fœminas.

Linea prosperitatis denotat, si

Pro-

Procedat à recepta versus montem Saturni, infirmitatem ac dolorem nervorum.

Non continua & recta, febrem.

Non continuata seu combusta & deficiens, infortunia.

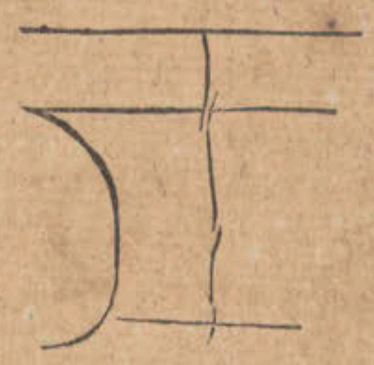

Tortuosa & duplex, morbum Neapolitanum.

Juncta cum radice medii digiti, infirmitatem & humorem melancholicum.

Recurvata in manus concavo in semicirculum versus ferientem seu percussionem manus, cancrum.

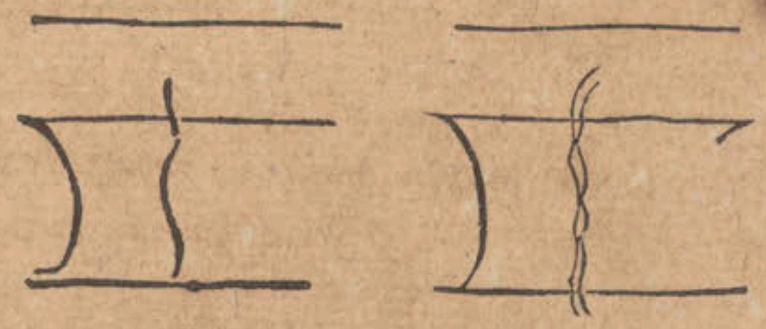

CAP. VII.

De via Solis.

Via Solis est linea recta à tuberculo annularis deorsum in cavitatem manus deducta.

Via Solis indicat, si sit

- *Integra, æqualiter ducta, beneq; colorata*, favorem Magnatum, honoresque lætos.
- *Dissecta atque inæqualis*, contrarium, & in honoribus adipiscendis impedimenta varia, invidiamque, nec non Magnatum ac Principum odium & iracundiam.

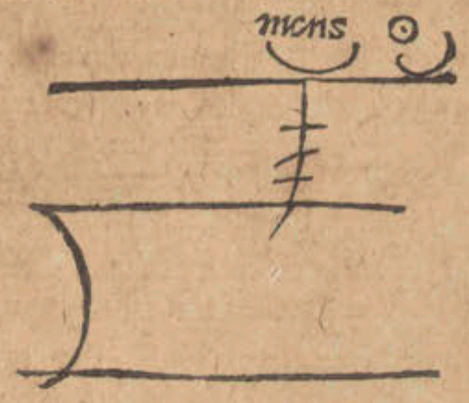

CAP. VIII.

De via Lactea.

VIa *lactea* eſt linea (uti dictum eſt) quæ ad percuſſionem manus à reſtricta producitur.

Via lactea ſignificat, ſi ſit
- *Proportionata & bene continuata*, fauſta itinera per terram maréque, cerebri in mulieribus fortitudinem & ſanitatem, ſermonisque elegantiam.
- *Diviſa & tortuoſa*, infortuniũ & naturam ad mendacia promptã.
- *Integra & ad auricularem producta*, magnam proſperitatem.

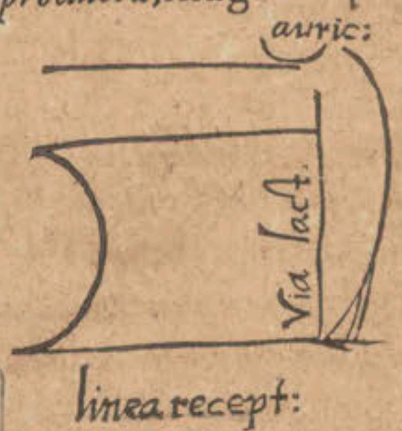

CAP. IX.

De cingulo Veneris.

HOc *cingulum* eſt linea ſemicircularis, tranſiens ab interſtitio indicis & medii digiti ad ſpatium inter annularem & auricularem, ut in plena demonſtratione præcedenti declaratum eſt.

Cingulum Veneris denotat
- Intemperantiam ac libidinem tàm in viris, quàm in fœminis, luxuriam, & immundos in omni genere actionum Venerearũ.
- *Si habeat ſororem*, hominem impuriſſimum & cum beſtiis aut pueris coëuntem.
- *Si diſſecta ſit in monte Saturni, turbataq́*, damnum, periculum, atque infamiam ob libidines.

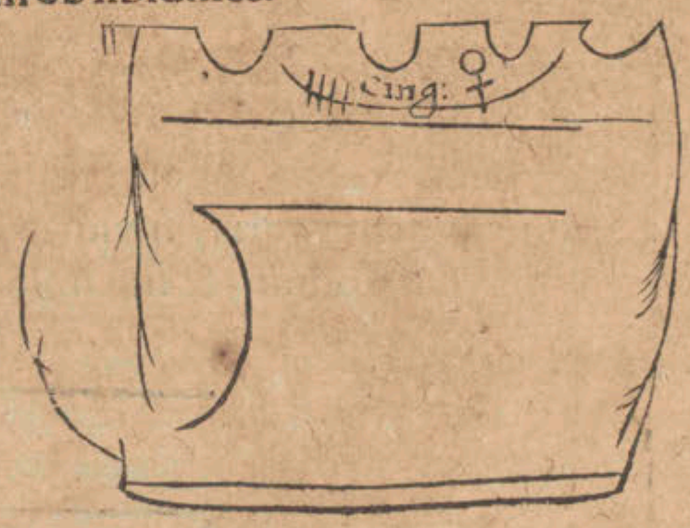

CAP

CAP. X.

De linea mortis seu sorore vitalis sive linea Martis.

HÆc linea transiens per eminentem pollicis locum facit parallelas cum linea vitali.

Quæ { *Si appareat*, Cardiacæ significata confirmat & auget.
Si clara & rubicunda sit, prosperum denotat in militia successum.

CAP. XI.

De Triangulo.

{ *Quantò est concinnior*, tantò temperamentum & ingenium est fœlicuis. Hoc est, quantò magis ex lateribus æqualibus conflatur, &c. denotat fidelem, longam vitam, amabilem & maximè si omnes ejus lineæ sint bene coloratæ.

Obtusus rusticam arguit naturam, & rudem, atque agrestem dispositionem.

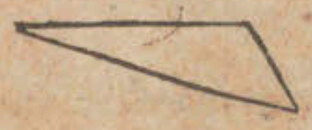

Interruptus aut deficiens in aliqua vel pluribus partibus, stultitiam arguit, prodigalitatem, mendacem & vitæ brevitatem.

Habens angulum superiorem rectum nec acutum nimis, significat optimum cordis temperamentum: Si acutum & è regione medii tangentem vitalem, avaritiam & miseriem indicat.

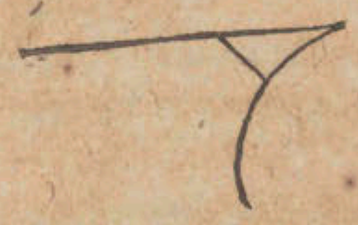

Lineam projiciens in montem Lunæ rimulásque inæquales & incompositas, in viro arguit cerebri debilitatem, & periculum in navigando, in fœmina multos animi dolores, itidemque dolores in partu.

Triangulus { *Longus versus partem superiorem circa finem*, hoc est, *circa vitalem lineam transiens per montem Lunæ versus basin*, significat mortem in aqua & submersionem.

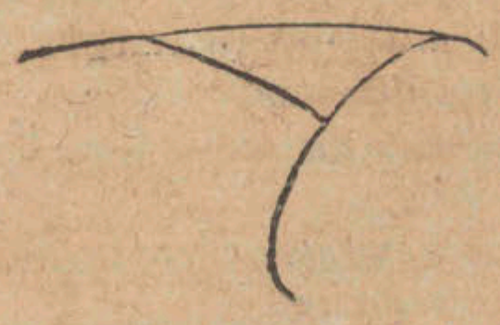

Crucem in ſe habens tendentem verſus vitalem in Triangulo reſpicientem directè digitum Saturni, infortunatum arguit: Tempus etiam cognoſcendum & conſiderandum erit hac via : *Si adſit ſoror lineæ vitalis, aut linea vitæ tranſeat de reſtricta verſus cavum manus*, infortunatus erit uſque ad 35. annum; & deinde dives fiet, niſi divitiarum ſignificatores reddant eum perpetuò pauperem & infortunatum. Nota igitur, quòd divitiarum ſignificatores ſint, ſoror vitalis, & mons Jovis elevatus.

Si in ſpatio inter lineas triangulares habeat planitiem, bonam complexionem arguit, & maximè *ſi bene coloretur: Sin malum colorem habeat*, denotat frigiditatem & diminutionem caloris naturalis.

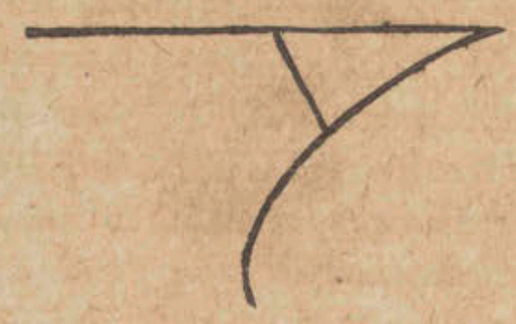

Habens lineam ſuperiorem verſus menſalem longiorem cæteris, verſus pollicem vel indicem, furtum oſtendit: *curtiorem autem*, fidelem, maximè *ſi æquè jungatur cum linea dextra; ſin groſſiorem*, denotat iracundum.

Amplus & patens animum liberalem denotat & magnificum atque audacem; *Anguſtus* contrarium.

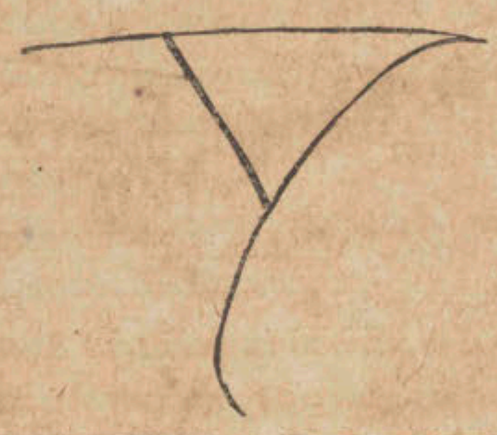

CAP. XII.

De quadrangulo ſeu menſa manus.

ILlud interſtitium, quod quadrangulum appellamus, ſitum eſt inter lineam menſalem & mediam naturalem.

Inciſuras & rimas habens coloris vivi ac lucidi vitæ æquitatem & & bonam temperiem arguit; *ſin contra*, naturam iniquam & minimè bonam.

Amplus & latus decentique figura, liberalem, magnanimum, longævum.

Anguſtus & exiguus exilem fortunam, avaritiam & tenacitatem cum timiditate.

Quadrangulus

Crucem in se habens significat bonam fortunam & incrementum bonorum ex propria industria cum labore: atque etiam hoc signum II.

Cruces duas continens arguit præsumptionem, ac talem, qui præsumit nimium de se ipso.

Habens supra crucem ✝. *talem figuram* †. arguit hominem aliquid occultè machinantem.

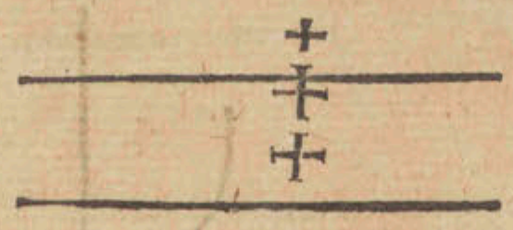

Talem comprehendens figuram ©. denotat malum oculorum.

Tale in se signaculum possidens ☋. solet sæpissimè proprii sanguinis homicidium arguere.

CAP. XIII.

De monte Jovis.

Elevatus, & radiis dissectis destitutus arguit hominem divitem.

Habens crucem in medio aut stellam bene formatam denotat divitias & honorem.

Duas vel tres lineas habens valdè apparentes significat fortunam cum Prælato, vel Episcopo, vel Cardinale aut consimili.

Mons Jovis

Habens crucem malè apparentem denotat impedimentum fortunæ.

Nullas habens lineas, & ipsemet apparens optimè significat fortunam & divitias.

Habens lineas vergentes versus medietatem sui & versus radicem indicis bifurcatas significat febres quartanas.

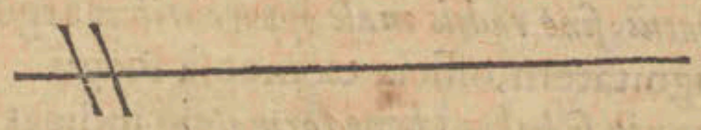

CAP. XIV.

De monte Saturni.

Sine lineis & bene coloratus denotat hominem simplicem & boni animi: *Contrario verò modo se habens* significat contrarium.

Multas habens super se lineas carcerem indicat.

Habens lineam concavam intrantem in radicem denotat mortem in carcere.

Habens

Habens lineam ſubtilem & malè apparentem, ſignificat hominem vilem & pigrum.

Habens illam lineam valdè profundam in radice digiti Saturni, oſtendit tormenta, carcerem, & præcipuè, quando illa eſt groſſa in fine.

Mons Saturni

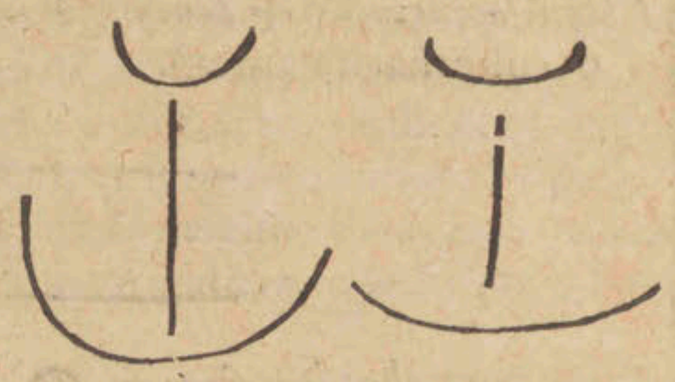

Elevatus ſine lineis & radiis arguit hominem felicem in mobilibus, & in terra, ac in domo: At, *ſi ſit depreſſus & malè apparens*, declarat bonorum defectum & iracundiam, ac præcipuè, quando ſunt in illo lineæ malè apparentes.

Habens ad ſe à linea menſali tranſeuntem ramum, ſignificat fortunam in bonis mobilibus: Sed tamen denotat, hujuſmodi hominem eſſe ſubjectum inimicis ſuis: ſignificat etiam Hypocritam, quando linea eſt apparens & projiciens ramum unum ad montem Jovis, & alterum ad montem Saturni.

CAP. XV.

De monte Solis.

Elevatus, ſine radiis malè apparentibus arguit divitias, honorem, dignitatem, officia ex menſa Regis.

Crucem in ſe habens bene formatam indicat officiorũ acquiſitionẽ.

Crucem poſſidens malè formatam & interſectam linea quadam tranſeunte de monte Saturni verſus montem Mercurii arguit fortunam interceptam gratia paupertatis: At *ſi linea interſecans veniat ex latere montis Mercurii verſus montem Saturni tendens*, oſtendit impedimentum & interruptionem fortunii ex parte lubricitatis & luxuriæ ipſius.

Mons Solis

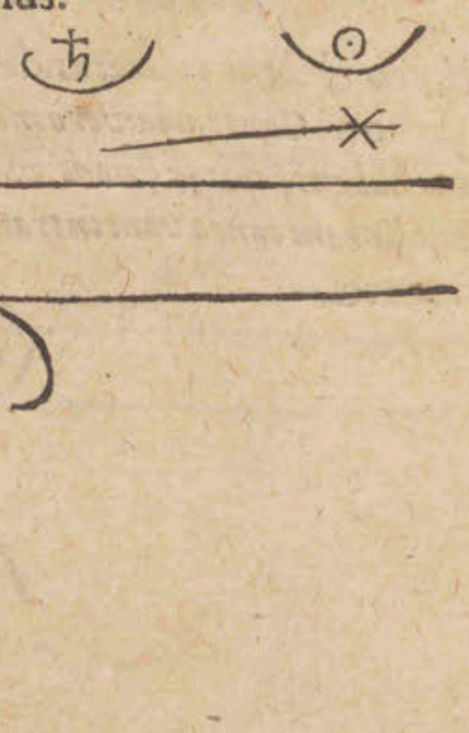

Rectam

Rectam habens de hoc monte procedentem versus radicem, denotat hominem honorificum, honorabilem, & virtute plenum.

Lineam habens intrantem in radicem Solis, declarat compositionem operis memoriæ.

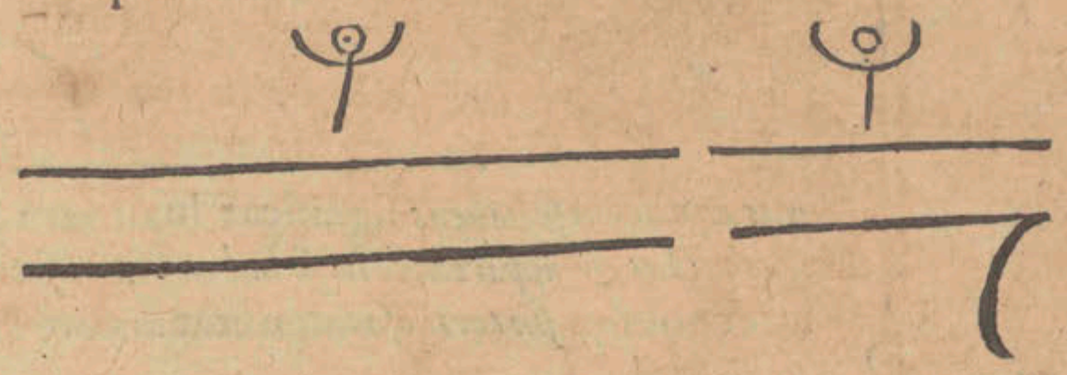

CAP. XVI.

De monte Veneris.

Bene elevatus cum lineis æqualibus & characteribus pulchris, arguit lætum, hilarem, luxui deditum, attamen amabilem, gratum, venustum ac libidinosum, justum & bonum, animo nobili præditum, idque si Venus satis bene disponatur in manu: Et tunc erit corpore candidus, capillos habebit crispos & spissos, animaque ejus ad Musicam inclinabit: Sin contrario modo se habeat, & Venus malè in manu disponatur, denotat jactabundum & incontinentem.

*Habens crucem prope primam pollicis junctura*m, indicat adulterium aut infelicitatem in matrimonio.

Planè vacuus, & incisionibus destitutus, denotat effœminatum, rudem, tristem, & ad gaudia ac jocos ineptum.

Mons Veneris

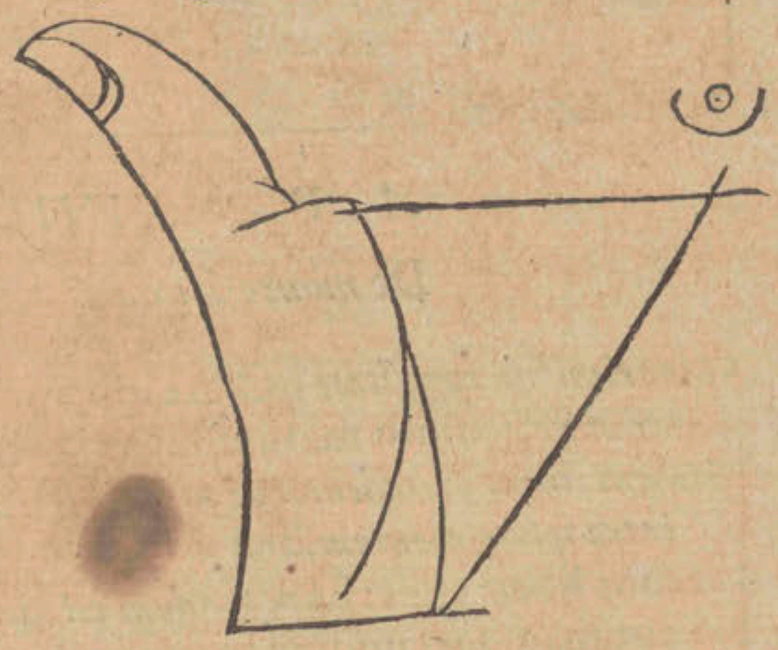

CAP. XVII.

De monte Mercurii.

Moderatè elevatus arguit eloquentem, & gratiam in sermone: sed *depressus* significat contrarium.

Non intersectus indicat hominem castum & continentem.

Habens ſubtilem lineam inter menſalem & radicem hujus digiti extenſam, denotat in viro avaritiam, in fœmina caſtitatem: ſed *ſi magna ſit & tortuoſa*, contrarium arguit caſtitati.

Lineas æquales in ſe habens ſignificat luxuriam & avaritiam ſimul.
Lineas rectas & apparentes in ſe habens ſignificat habere amorem inter nobiles; *ſin tortuoſas*, denotat amorē erga homines viles.

Mons Mercurii

Habens in ſe unam lineam magis apparentem, & manifeſtiorem alia ſeorſim per ſe poſita, arguit eum plus amare unum quàm alium: Atque hoc intelligitur, quando rectæ ſunt & non tortuoſæ.

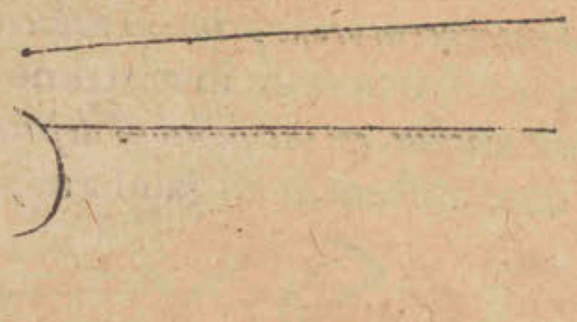

CAP. XVIII.

De monte Lunæ.

Sine rimis & rugoſitate indicat itinera felicia per mare, & tollit omne periculum marinum.
Habens lineas procedentes de parte inferiori hujus montis, ac intrantes intra ipſum montem, denotat tot invidos & inimicos, quot ibi ſunt lineæ tales: Et *notandum eſt*, quòd inimici ſint aut parvi aut magni, ſecundùm magnitudinem aut parvitatem linearum; atque etiam ſecundùm quantitatem linearum diſcretā.

Mons Lunæ

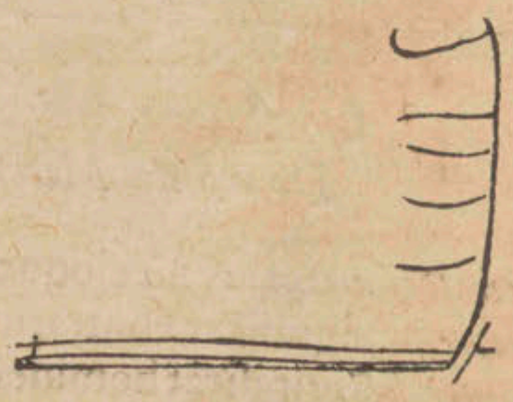

Habens

Habens unam lineam cum alia hujuſmodi angulum facientem 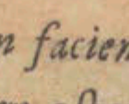 *punctimq; verſus ipſum Lunæ montem vergentem*, oſtendit, quòd inimici ſint æquales cum illo, qui tales habet lineas.

Habens in ſe lineas hoc modo formatas 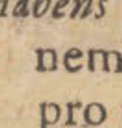 ſignificat ſubmerſionem in aqua: Oportet etiam reſpicere vitalem lineam pro tempore, quo hæc accidere debet.

CAP. XIX.

De ſignis in digitis repertis ex tabulis chiromanticis.

In digitorum

Pollice

Inter unguem ac junctura lineæ claræ & longæ divitias arguunt.

Ab ejus ſupremo articulo linea decurrens ad cardiacam, denotat violentam mortem vel periculum ab uxore.

Lineæ paſſim in imo ejus articulo ſparſæ indicant res litigioſas.

Linea eum circumdans per mediam junctura minatur ſuſpendium & præfocationem.

AEquales ſulci ſub infimo ejus articulo deducti, indicant divitias & opulentiam in poſſeſſionibus.

Indice

Complures lineæ tranſverſim in extremo articulo procedentes pollicentur hæreditates.

Lineæ in medio articulo currentes invidiam hominis & malevolentiam arguunt.

Lineæ rectæ inter junctura denotant in viro linguæ virulentiam, in fœmina prolis multitudinem.

Lineæ rectæ in primo articulo propè montem Jovis indicant naturam Jovialem.

Stella ✳ in eodem loco apparens declarat in manu mulieris, eam eſſe impudicam & laſcivam.

Medio

Craticulæ in junctura arguunt ingenium infelix planeque melancholicum.

Lineæ æquales, denotant fortunam in venis metallicis.

Stella ✳ ibidem reperta, minatur mortem violentam ex ſubmerſione aut veneficiis, aut iſtiuſmodi aliis.

Linea groſſa à radice ſurſum per totum digitum ad finem junctura ultimæ decurrens, indicat ſtultitiam & mentem inſanam.

Annulari

Linea à radice oriens, rectoq; tramite per junctura pergens, arguit famam ſplendidiſſimam.

Lineæ æquales in prima junctura pollicentur honores ac divitias.

Lineæ tranſverſæ minantur Principum inimicitias, ſi tamen interſecantur bonum eſt, quoniam effectus impedimenta indicant.

Auriculari

Stella ✳ in prima junctura verſus tuberculum denotat ingenium & facundiam.

Signa obtuſa in ſecunda junctura arguunt furem & fallacem.

Lineæ diverſæ in extremo articulo ſignificant incontinentiam diurnam.

Brevitas tanta, ut ſua ſummitate non attingat ultimam junctura medii, indicat uxorem per omnia imperioſam.

Ex lineis in monte Mercurii ad manus extremitatem poſitis ſolemus notare conjugum numerum.

TRACTATUS PRIMI,
SECTIONIS II,
PORTIONIS VI.
LIBER III.

De secretis quibusdam particularibus in manu observatis.

CAP. I.

De characteribus seu signis Planetas fastos vel infœlices in manibus indicantibus.

DIcuntur signa Planetarum, quæ in monte vel loco illius Planetæ, cui assignantur inveniuntur : Et *si lineæ sunt æquales, vel characteres pulchri cernuntur*, Planetam fœlicem denotant; *Sin lineæ sint turbatæ & inconsuetæ*, dedecorantur, ut in distinctione sequenti latius declaratur.

Signa Planetas
- *Fastos significantia.*
  - *Crux*, ut. ✝.
  - *Stella*, ut. ✱.
  - *Lineæ parallelæ tres vel plures*, ut. III.
  - *Scala*, ut. ≢.
  - *Ramusculus*, ut ⊧.⊧.
  - *Quadratum*, ut □.
  - *Character Jovis*, ut. ♃.
- *Infœlices arguentia.*
  - *Semicirculus mutilus*, ut. C.
  - *Craticula*, ut. ▤.
  - *Character Saturni*, ut ♄.
  - *Capillamenta*, ut ſſſſ.ſſſſ.

Si igitur Venus bona sit & fœlix, lætos arguit, hilares, luxui deditos, amabiles &c. *Sin infausta* incontinentiam, jactantiam: quòd *si crux sit prope pollicis junctu-ram*, notat adulterium.

Mars fœliciter positus facit audaces, animosos, & belli peritos, *Infœliciter autẽ positus*, ligitiosos, violentos, deceptores, iracundos, intolerabiles, latrones, sanguinolentos, &c.

Jupiter felix nobiles arguit, glorioſos, religioſos, probos, mundos, justos, formoſos, lætos: *Infœlix* verò hominẽ de fortunio in infortuniũ dejicit. *Craticula in ejus monte* minatur damnum à mulierib. potentioribus: *Linea transversaliter montem Jovis scindens, & ad Saturni montem abjens, ibique capillamenta faciens*, denota apople-

apoplexiam. Item *Jupiter infelix* denotat passiones cordis, spasmum, peripneumoniam & vitia alia ex ventositate: *Signa hæc* ✝ *vel* ✳ *clara ac rubicunda in monte ejus*, denotant honores splendidos divitiasque à publicis Principibus.

Saturnus fœlix indicat fœlicem in agricultura ac rebus metallicis è terra sumptis, providos taciturnos, & profundi consilii, &c. *Infaustus verò* arguit tristes, laboriosos, sordidos, viles, abjectos, avaros, infideles, mendaces, malitiosos, carceres, casum ab alto, vitæ periculum in aquis: Et ex morbis catharrhos, phthisin, melancholiam, hypochondriacam passionem, hydropem, podagram, morbum caducum, &c. *Solfœlix* facit homines fide plenos, ingeniosos, honoratos, elatos, sapientes, humanos, religiosos, omnia honestè gerentes. *Infœlix* verò superbos, elatissimos, ambitiosos, iniquis rationibus ad honores aspirantes, jactabundos, immodestos: Et ex morbis, fluxum ad oculos, cordis tremorem, & syncopen.

Luna fœlix denotat homines honestos, splendidos, honoratos, magnos, placidos, libenter peregrinantes, & ad aquas ambulantes. *Infausta* verò, vitam & valetudinem valdè inconstantẽ, dolores & anxietates: Ac inter morbos paralysin, epilepsiam, cancrum, colicam passionem, & quæcunque ex frigoris ac humiditatis abundantia promanant. Et *notandum est*, quòd, si lineæ in Lunæ tuberculo repertæ sint valdè pallidæ, mala omnia augeant.

Mercurius fœlix arguit homines ingeniosos, sciendi cupidos, secretis quoque investigandis aptos & ad artes quaslibet idoneos, Poëtas facundos, Mathematicos, Mercatores: *Infaustus* verò mendaces, leves, garrulos, fures deceptores, instabiles, infideles, proditores; Et ex morbis maniam, furorem, febres acutas pro reliquorum consensu.

CAP. II.

De nonnullis secretis magis universaliter per manus aream considerat is, quæ nonnulli vere sunt experti.

L*Inea una de monte manus procedens versus mensalem* significat inimicum de suo proprio sanguine.

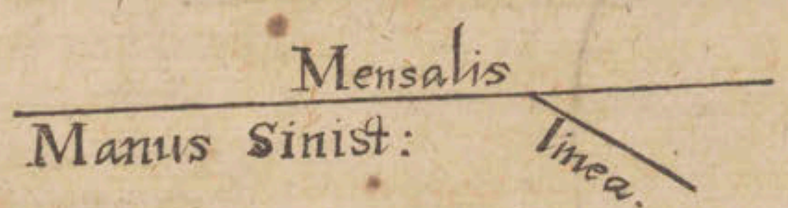

Ramus transiens de linea mensali ad naturalem significat garrulum & talem, qui pro lingua sua passurus est periculum mortis.

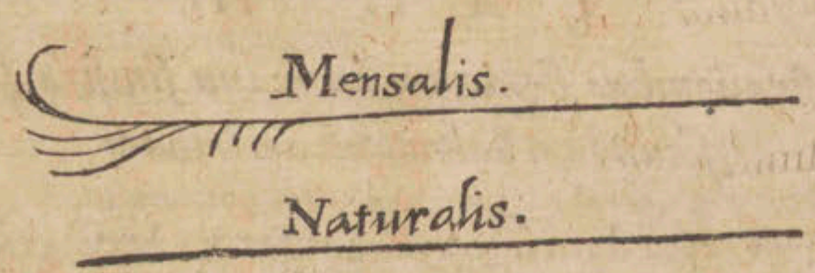

Semicirculus in fine quadranguli versus montem Jovis significat casum ab alto.

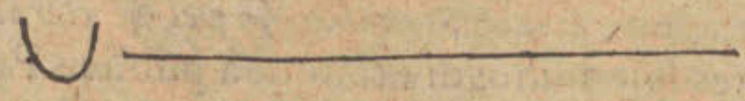

Crux talis ✝. *parum infra naturalem versus montem* Jovis significat beneficium seu dignitatem.

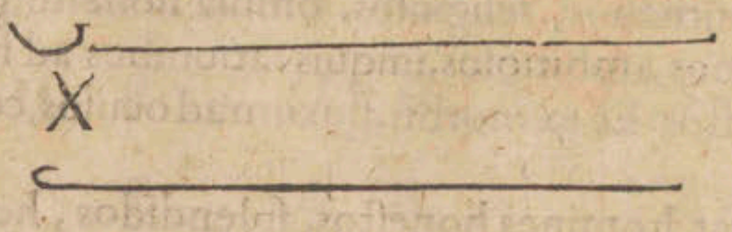

Si in percussione manus reperiatur tale signum ◁. mortales inimicos ostendit &; *tale* ☾ arguet, quod præcipitio interibit.

Si in manu juxta lineam vitæ prope receptam reperiatur tale signum ♄ arguet patricidam vel sacrilegum; At *si in muliere* denotabit meretricem nequissimam.

Duæ lineæ æquales & parallelæ de mensali ad naturalem porrectæ denotant hominem justum, hoc modo;

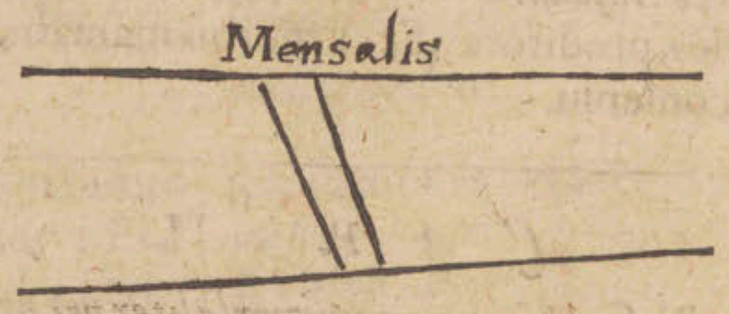

Linea mensalis juncta cum naturali non projiciens ramum aliquem versus vitalem, denotat mortem violentam & subitaneam.

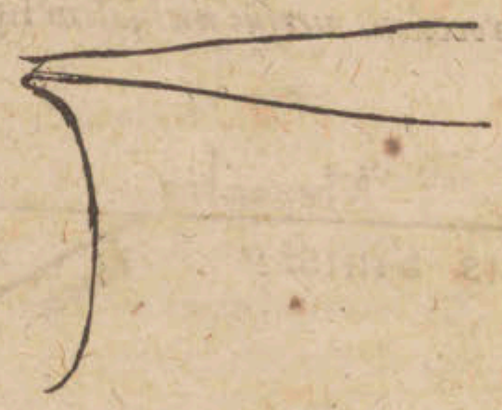

CAP. III.

De demonstrationibus signorum ex manu sinistra seu fœminina secundùm Salomonis doctrinam

SUnt insuper & alia quædam signa diligenter ab Artista observanda, quæ omnia hîc in manu, tam sinistra seu muliebri, quàm dextra seu virili exponimus.

a. *Hæc*

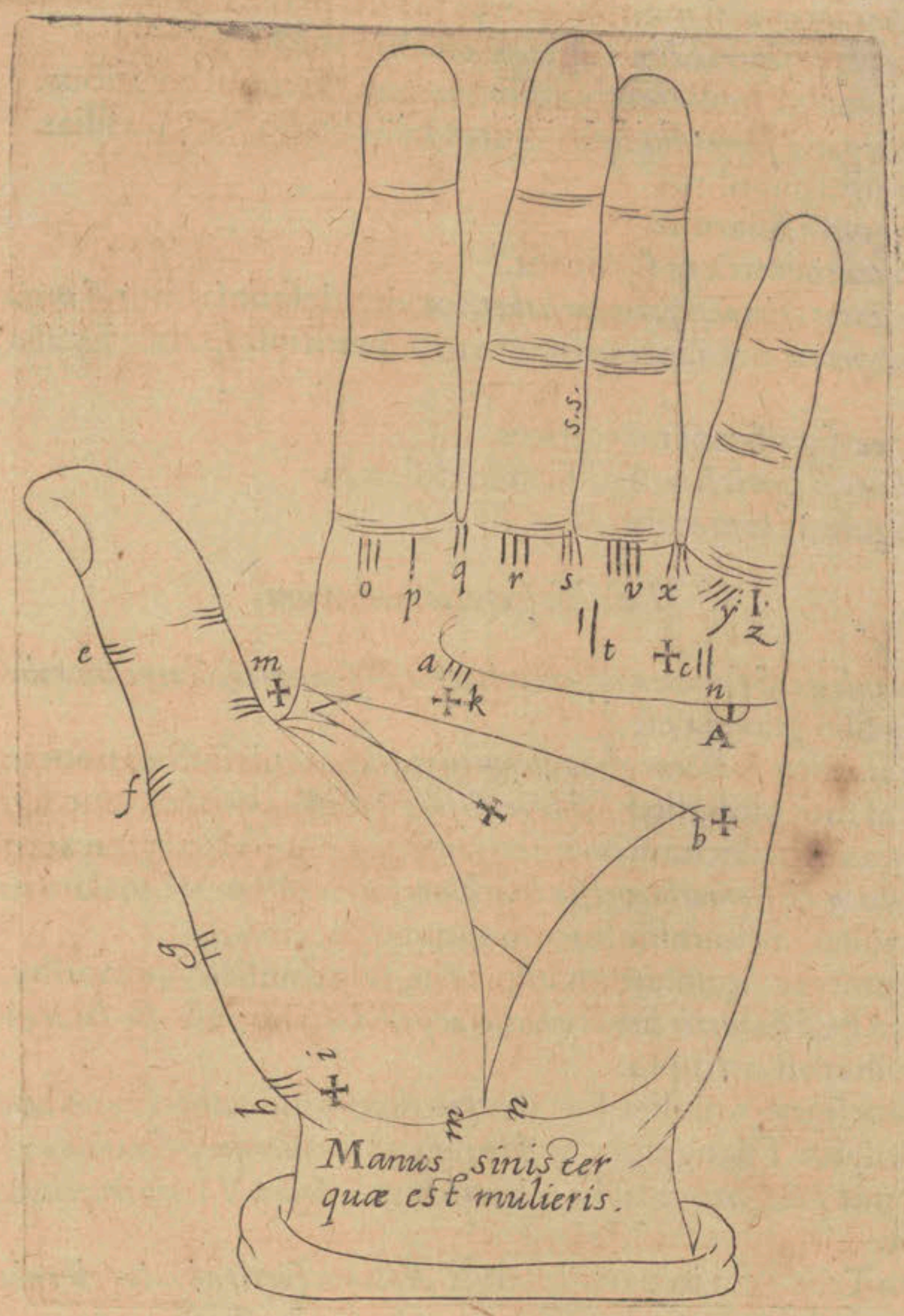

a. *Hæc* ✝. *in manu fœminæ seu sinistra* quantò magis se extendit, tantò propinquiorem esse mortem ostendit.

b. *Hæc* ✝. vitam removet & ejus contrarium inducit.

c. *Hæc* ✝. est signum religionis.

d. Est signum voti completi.

e. *Hæ lineolæ* sunt signa fidelitatis; quæ si creant infidelitatem, suspensionem denotant.

f. *Hæ* sunt signa divitiarum in senectute.

g. *Hæ* sunt signa divitiarum in medio ævo.

h. divitias arguunt in juventute.

i. *Hæc* ✝. est veræ confessionis indicium.

k. *Hæc* ✝ fidem ponit & cum fide recedit.

l. Si *hæc linea per medium triânguli sit extensa*, est signum naufragii.

m. *Hæc* ✝. dignitatem baculi ostendit.

n. *Hæc* linea bene extensa versus triangulum significat fœminam vel hominem bonæ conservationis.

o. *Hæ* sunt signa vulnerum, magna futurorum, parva præteritorum.

p. *Hæc linea si ad aliam obliquetur*, denotat eo anno infirmitatem.

q. *Hæc*

q. *Hæc linea apparens* signum eſt mortis in puerperio: Et *ſi ſuper digitum medium porrigitur, aliáque ſuper indicem* signum eſt ſubitaneæ mortis.

r. *Hæ* ſignificant mulierem eſſe liberam ab omnibus erroribus.

s. Si *ex hac parte plures ſint lineæ*, plures habebit filios quàm filias.

t. eſt ſignum filiorum.

u. eſt ſignum filiarum.

w. *Hæ lineæ* meretrices ſigificant.

x. *Quot lineas tales poſt primam habet*, tot viris deſponſabitur, *ſi majores fuerint ſecundæ, quàm prima*, nobiliores erunt mariti, quàm ipſa ſponſa: Ex alia parte, è contrà.

y. *Hæ lineæ* ſignificant meretrices.

z. *Hæc linea, ſi fuerit lata*; ſignificat inviolatam.

A. eſt ſignum clementiæ.

De aliis ſecretis mulierum.

Si in triangulo quaſi foramen apparuerit, & tale ſignum erectum cum rubedine V. tunc mulier illa filio gravida eſt.

Si linea vitæ inter pollicem & indicem tumeſcat, arguit ſuffocationem partis vel interitum infantis oſtendit; Et *ſi diverſis fuerit tincta coloribus*, tunc ſignificat, eam cum pluribus viris illicitam conſuetudinem habuiſſe ſeu fornicatam eſſe.

Si lineæ hepatis & ſtomachi verſus brachium fuerint bifurcatæ, malam mortem ſignificant in muliere, in homine furtum aliquod incertum.

Si vis cognoſcere virginitatem, inſpice manum mulieris dum adhuc eſt jejuno ſtomacho; Et *ſi habuerit lineas graciles ac pallidas*, virgo eſt: *ſin latas & rubeas fractas*, infallibiliter eſt corrupta.

Sunt & aliæ lineæ in mulieribus ſecreta earum indicantes, quas hoc modo inveniemus: Inſpice Triangulum, *& ſi in eo fuerint multa quaſi foramina & rubedo mixta*, indicabunt prægnantem: Et ſi *in medio talis figura* V I *apparuerit*, ex adulterio concepit.

In eodem Triangulo in parte inferiori, *ſi planus fuerit angulus & rubeus*, maſculo gravidam indicat.

Si figuram quaſi Y *inveneris*, maſculū denotat: Cæterum *ſi ſe inclinaverit ad angulum, & quoties ibi tales figuræ reperientur*, filiabuſque abſque dubio gravidam judicabis; Idem de filiis, *ſi eædem ſint erectæ*.

CAP

CAP. IV.

De demonstratione signorum in manu viri seu dextra.

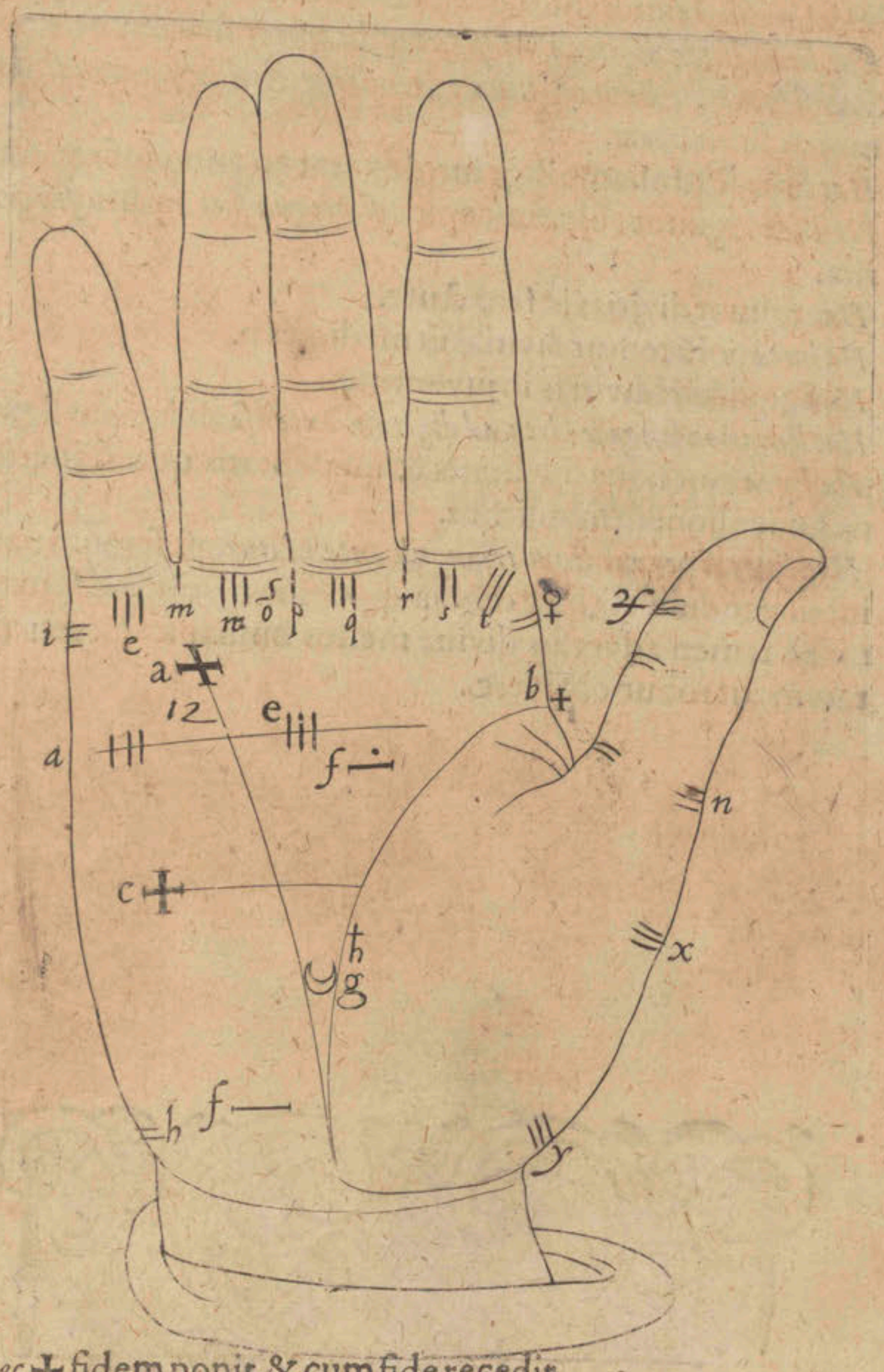

a. *Hæc* ✝ fidem ponit, & cum fide recedit.
b. *Hæc* ✝ dignitatem baculi significat.
c. *Hæc* ✝ vitam removet, & quantò magis sese extendit, tantò citiùs mors aderit.
d. *Hæ lineæ* significant votum incompletum, *si crux fiat* completum.
e. *Hæ lineæ* sunt signum voti completi.
f.g. *Si in medio trianguli naturalis unum punctum appareat*, unus oculus amittetur, *sin duo*, perdentur ambo.
h. *Hæ lineæ* sunt signa voti completi.
i. *Hæ* sunt *lineæ* nuptiarum: Quot verò tales aderint post primam, totu-xores ducentur; & quò longiores eò meliores.
l. *Hæ lineæ* signa sunt vulnerum corporis infra genua, magna futurorum, parva præteritorum.
m. *Hæc linea subintrans auricularem*, significat mutationem vitæ.

n. *Hæ lineæ* ſunt ſigna vulnerum in fœmore, magnæ futurorum, parvæ præteritorum.

o. *Talis linea ſi fuerit extenſa inter digitos* ſignificat audacem.

p. *Hæc linea lata, non longa, inter digitos extenſa*, eſt nota temeritatis.

q. *Hæc* ſunt *ſigna* vulnerum, groſſa futurorum & ſubtilia præteritorum.

r. *Hæc linea inter digitos iſtos ſi extendatur*, eſt ſignum mortis ex vulnere: Sed *ſi ſupra medium digitum extendatur, & alia ſupra indicem*, ſignum eſt mortis ſubitaneæ.

s. *Hæc linea*, ſi ad aliam alligetur, denotat eo anno infirmitatem.

t. *Hæ lineæ* arguunt vulnera capitis, *ſi magnæ ſint*, futura *ſin graciles*, præterita.

u. *Hæ* arguunt divitias in ſenectute.

x. *Hæ lineæ* pollicentur divitias in medio ævo.

y. *Hæ* ſignificant divitias in juventute.

z. *Hæc linea non longa ſed lata, ad digitum extenſa* audaciam ſignificat.

ℨ. *Hæ lineæ* ſunt ſigna fidelitatis & infidelitatis, quæ, ſi fuerint infidelitatis, ſuſpenſionem ſignificant.

ℏ. *Hæc linea, ſi per medium trianguli extendatur*, eſt ſignum naufragii. Sed intelligendum eſt, hæc omnia quidem eſſe, quo ad fatum, indicia vera, ſed tamen adverſus divina mentis humanæ decreta nullam firmitatem aut robur obtinere.

TRACTATUS PRIMI.

SECTIONIS II.

PORTIO VII.

De ſpeculativa Pyramidum Metaphyſicæ,& phyſicæ Scientia.

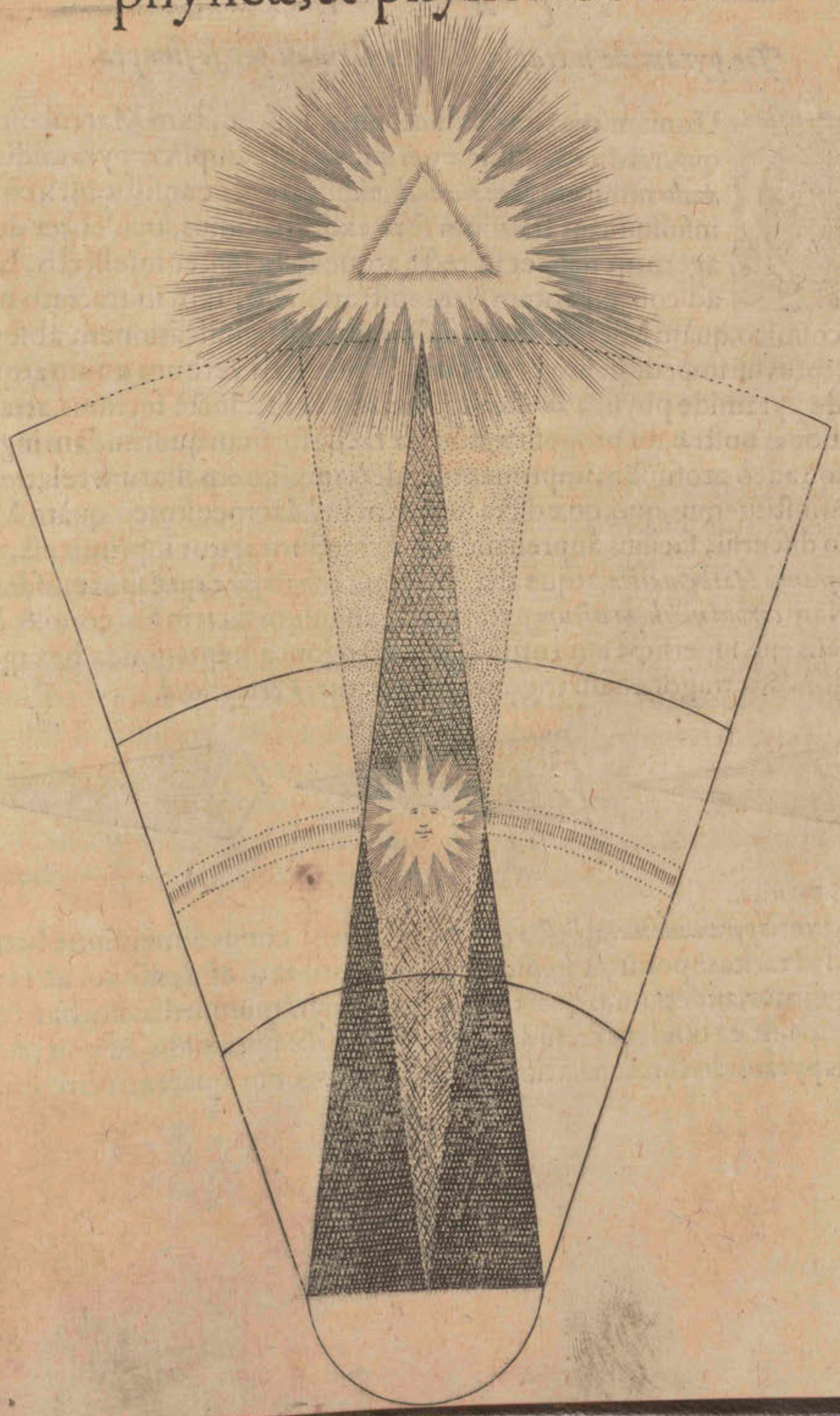

TRACTATUS PRIMI.
SECTIONIS II.
PORTIO VII.
De ſpeculativa pyramidum metaphyſicæ & phyſicæ Scientia.

CAP. I.
De pyramide metaphyſica ſeu formali per ſe ſumpta.

QUoniam maxima Philoſophiæ noſtræ, tàm Macrocoſmicæ, quàm Microcoſmicæ perſpicuitas in duplicis pyramidis, *formalis* nimirum & *materialis*, explicatione conſiſtit, idcircò haud inſulſum, aut frivolum fore exiſtimavimus, luculenter de ipſis agere, ut ſcilicet iis rectè atque ſufficienter intellectis, Lector ad convenientem demonſtrationem, tàm in tractatu noſtro Macrocoſmico, quàm Microcoſmico delineatarum ſignificationem abſque ullo conceptus ſui impedimento perveniat. Et quamvis verbum unum atque alterum de pyramide phyſica *in libro de Macrocoſmo* ſuccinctè fecimus, attamen, quia rationes noſtræ, ibi propoſitæ, non ita facilè forſitan quorundam ingeniis, captu non adeò profundis, imprimentur, ideò ampliorem illarum relationem, hoc loco inſtituemus, quò, quæ dicta ſunt, tàm in Macrocoſmico, quàm Microcoſmico diſcurſu, faciliùs apprehendant. Sciendum igitur inprimis eſt, quòd alia *ſit pyramis Mathematica*, atque alia *Metaphyſica & Phyſica*, quæ ſunt ejuſdem naturæ: Nam *corpus mathematicum* pyramidale angulum facit in ſuo cono, & è converſo baſis ejus ſuperficie aut rotunda aut octogonea, heptagonea, hexagonea, pentagonea, tetragonea aut trigonea adornatur: *Verbi gratiâ.*

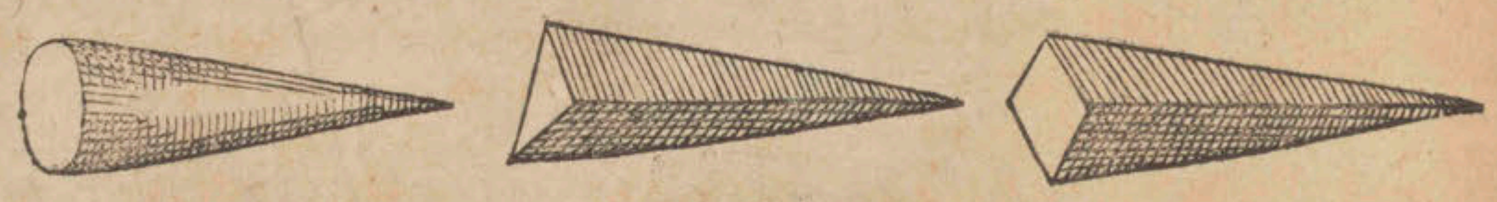

At verò *pyramide metaphyſica & phyſica* baſis & conus dimenſione haud differunt, ſed raritate potiùs & ſpiſſitudine, vel ſubtilitate & denſitate ab invicem diſtinguuntur, aut etiam, ſi quæ tandem eſt in pyramidum illarum baſi & cono differentia, fit ea quidem conſideratione univerſæ pyramidis, & non partis, & ſic baſis pyramidis formalis latior eſt, quàm ejus conus, quatenus circumferen-

tia

tia cœli latior atque infinitis gradibus amplior eſt,quàm centrum ſeu terra,ut infrà copioſiùs referemus. Dicimus ergo,quòd pyramis formalis nihil aliud ſit, quàm effluxus ſeu emanatio lucis ſive fulgoris,à fulgido Dei ſolio,ſive rutilo eſſentiæ ſuperſubſtantialis mundo,deorſum tendens in mundum ſubſtantialem: Quam quidem lucis effluentiam ideò pyramidem nuncupavimus, utpote cujus baſis in loco ſuperiori invenitur,ejus verò conus deorſum ad terram uſque proſilire videtur,quoniam ejus multitudo in formalitate eſt in ſummitate juxta fontem ſuum lucidum,ejus verò unitas(corporali modo loquendo)in terra reperitur, ubi eſt maximus lucis defectus. Nam reverà, ſpiritualiter loquendo, formæ plenitudo eſt vera unitas materiæ,uti ejus defectus eſt materiæ multitudo: Unde dicimus,quòd à multitudine recedere ad unitatem,eſt ab unitate formæ ad ejus multitudinem aſcendere,hoc eſt,à materiæ craſſitudine,videlicet à terra,ad conum tenuitatis ejus,hoc eſt,ad thronum Dei. *Demonſtratio igitur pyramidis formalis ſit hujuſmodi:* Quando accedimus ad ignem magnum,maximam percipimus in eo calefaciendi virtutem atque efficaciam: At verò pedetentim & gradatim ab eo recedentes obſervamus,eum ſubinde minùs minúsque calefacere,atque ita ſemper ſucceſſivè de potentia & actu ſuo aliquid amittere & perdere. Unde patet,quòd ejus vis eò magis decreſcat,quò magis à ſuo fonte in aëris frigidi undas retrogreditur.

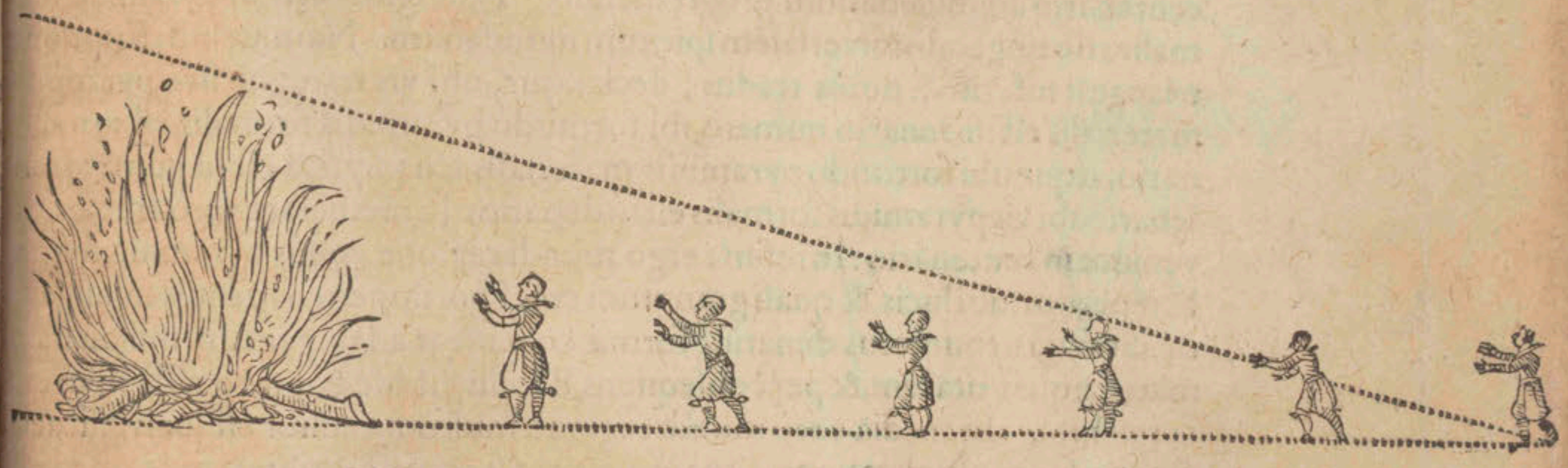

Sic itaque res etiam ſeſe habet in *pyramide formali*: Nam quò magis acceditur ad ejus fontem & originem,eò magis informare,illuminare,ſubtiliare,purificare & beare cognoſcitur,modo quidem non multum diſſimili ab eo, quem in annuo Solis motu experimur: Nam quò longiùs aut remotiùs Sol à noſtra Britannia,aut à Tropico Cancri recedit,eò magis nos caloris defectum luminisque & diei decrementum pati animadvertimus,adeò ut ſi Sol extingueretur, tolleretur,aut in regionibus tenebrarum & oblivionibus cohiberetur,nihil pręter frigora nobis adfuturum credamus: At verò,Sole à Capricorni regione ad nos redeunte, magis magisque nobis ſubinde luminis & caloris effectum appropinquare obſervamus: His ergo docemur, quid ſit pyramis formalis ſeu Metaphyſica, videlicet, quòd ſit nihil aliud, quàm formæ lucidæ multitudo, proportione progreſſiva tranſiens in unitatem,hoc modo;

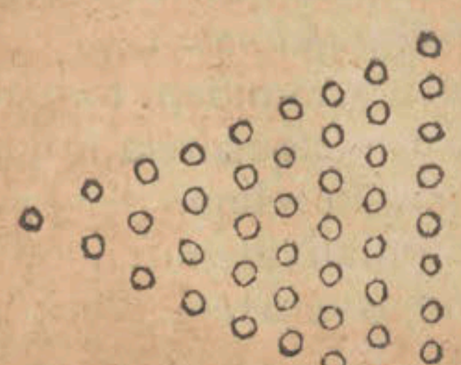

Veruntamen hac demonſtratione nondum explicatum eſt hujus pyramidis myſterium: Nam licet hîc uſi ſimus progreſſionis Geometricæ formula in pyramidis noſtræ delineandæ ratione, aliter tamen ſeſe res habet in pyramide lucida: Nam ejus conus reverà tàm latè ſe expandere ſolet, quàm baſis: Attamen ita operatur lux in aëre, ut crocus vel ſanguis in aqua: Nam paucitas croci tàm latè tingit aquam in vaſculo contentam, quàm maxima ejus quantitas; ſed non tàm altè & extensè colorat exigua ejus portio, quàm major: Sic etiam res ſe habet in aëre: Nam minima loci caliditas tàm afficit univerſum loci aërem, quàm major, imò quidem intenſiſſima, ſed tamen illa, remiſſior exiſtens, nimirum attenuatur, atque exiguitas ſubſtantiæ ejus lucidæ diſpergit ſeſe ſubtiliando per univerſum loci medium: Sic etiam videmus, aureum nummum, minimum locum occupantem, poſſe reduci in folia locum amplum cooperientia, & tamẽ non plùs valoris in ſe habent folia iſta, quàm aurũ, ex quo fuerint per artem dilatandi in eam amplitudinem diducta. Sed ut ad priorem de croco indicationem nos reſtringamus, accipiamus granum croci & immittamus illud in libram aquæ, percipiemus quidem omnem illam aquam acquiſiviſſe colorem ſubpallidum, & tamen debilis admodum erit color ille, quamvis univerſum ſuum medium tinxerit: Quòd ſi igitur iterum ei addatur granum ſecundum intenſior erit aquæ fulgor, atque ita ad denarium, & à denario ad centenariũ, ac à centenario ad millenarium progrediendo. Talis igitur erit in pyramide formali ratio tingendi univerſalem ſpiritum mundanum. Nam, ut in deſcriptione trianguli inferiùs à nobis traditi, declaratur, ubi vis trianguli ſive pyramidis materialis eſt in denario numero, ibi fortitudo pyramidis formalis eſt in millenario, atque ubi fortitudo pyramidis materialis ſeu phyſica eſt in numero millenario, ibi vis pyramidis formalis eſt in denario; In medietate verò ambæ conveniunt in centenario: In infima ergo mundi regione conus pyramidis formalis reperitur, ubi lucis, & quaſi granorum croci portionem habemus in numero denario; ita ut numerus denarius formæ concurrat ad tingendam millenariam materiæ quantitatem, & per conſequens, debilis eſt hic color, remiſſa illius croci tinctura. In media verò mundi regione multò intenſior eſt lucis efficacia, tàm ex ſua multiplicatione, quàm propter ſpiritus ſubtilitatem & obedientiam: In ſupremo autem cœlo abundanter & exuberanter affluit lucis fulgor, adeoque admirabilis eſt pulchritudinis ejus ſpecies, quoniam ipſa ex ſubſtantiali unitur. His igitur diligenter conſideratis, primùm pyramidis metaphyſicæ veram eſſentiam inter duos parallelos deſcribemus, atque tum poſtea rationes noſtras, cur lux integra formalis pyramidi comparanda ſit, explicabimus. In primis igitur à mundo increato ſeu eſſentia ſuperſubſtantiali parallelos noſtros, ad omnes mundi regiones ſeu cœlos penetrando continuabimus. Deinde intervallum ſeu intercapedinem inter illas duas lineas, ſecundùm mundi regionem, aut majori aut minori punctorum lucem referentium proportione ſecundùm majorem aut minorem virtutis ejus efficaciam complebimus; atque tum poſtea in pyramidis formam lineas illas parallelas ſeu æqualiter ab invicem diſtantes redigemus: Quibus bene perceptis & mente ſana examinatis, ſpero, te (Lector trutinis juſtitiæ hæc conamina noſtra juſtè ponderans) confeſſurum eſſe, nos à veritatis ratione non longè aberraſſe: Parallelas autem cum ſuo integro contento proportionaliter ſic depinximus in *figura ſub num.* 1.

A. b. c. d ſunt duæ lineæ parallelogrammales pyramidem formalem & lucidam includentes; cujus regio ſuperior eſt illa pars ſeſquialtera, in qua baſis pyramidis reperitur: Unde fit ut illa pyramidis pars ſit reliquis plenior, magis ſpiſſa & lucidis radiis referta, uti in pyramide corporali videmus, quod baſis ejus ſit cæteris partibus prominentibus craſſior: In ejus verò regione media radi;

flam

flammigeri tenuiores conſpiciuntur ſuperioribus, at in inferioribus denſiores ac longè efficaciores reperiuntur: In infima deniq́ue mundi regione magis ſunt tenues atque rari, magisq́ue parcè ſentiuntur horum radiorum effectus, quemadmodum in demonſtratione ſuperiori ſatis luculenter eſt demonſtratum vel explicatum. Ex quibus liquet, quod ut pyramis mathematica ſe habet in proportione ſua Geometrica, nimirum in ſpiſſitudine ſua & craſſitie, ita quoque oſtendant ſeſe nobis lucis actus in hoc mundo, deſuper reſpiciendo verſus terram deorſum: Unde accidit, ut contractis & unitis extremitatibus linearum *b. d.* fiat duorum in unum pyramidis formalis conum converſio: Quæ quidem contractio facilimè fieri poteſt propter paucitatem contenti formalis, in hac parallelarum parte repertam: At verò duæ ſupremæ linearum extremitates propter abundantiam & plenitudinem in unam haud coarctandas eſſe agnoſcimus, quippe quarum interſtitium radiis luminis divini impletur: Unde fit, ut illud ſit loco baſis huic pyramidi formali, cujus reſpectu omnes hujus pyramidis regiones, interveniente debita & proportionali compreſſione apparent vel videntur eſſe talis vigoris eſſentiæ atque formæ; qualis in exemplo ſequenti ſub Numero 2. explicatur.

N° 1.

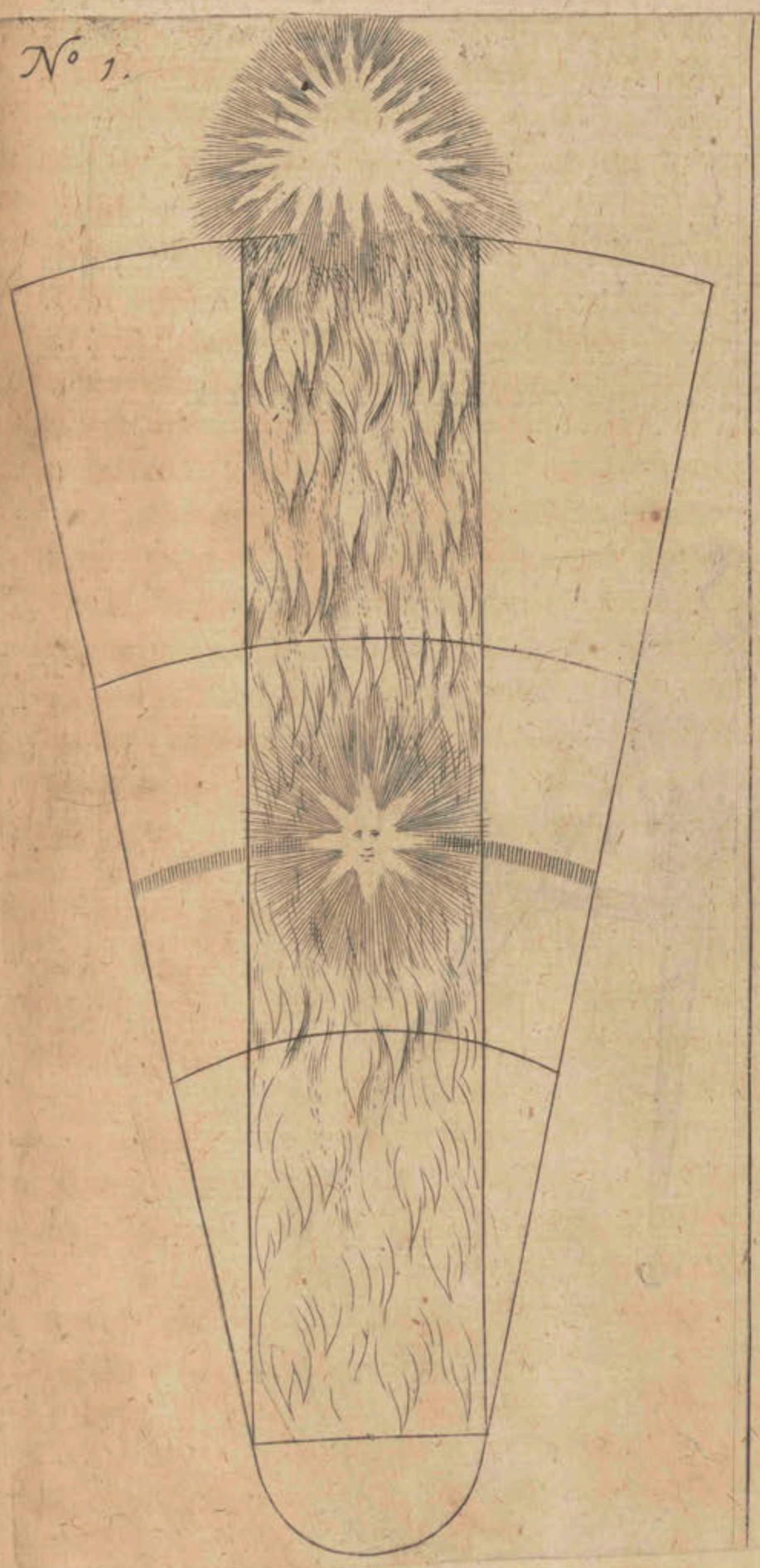

N° 2

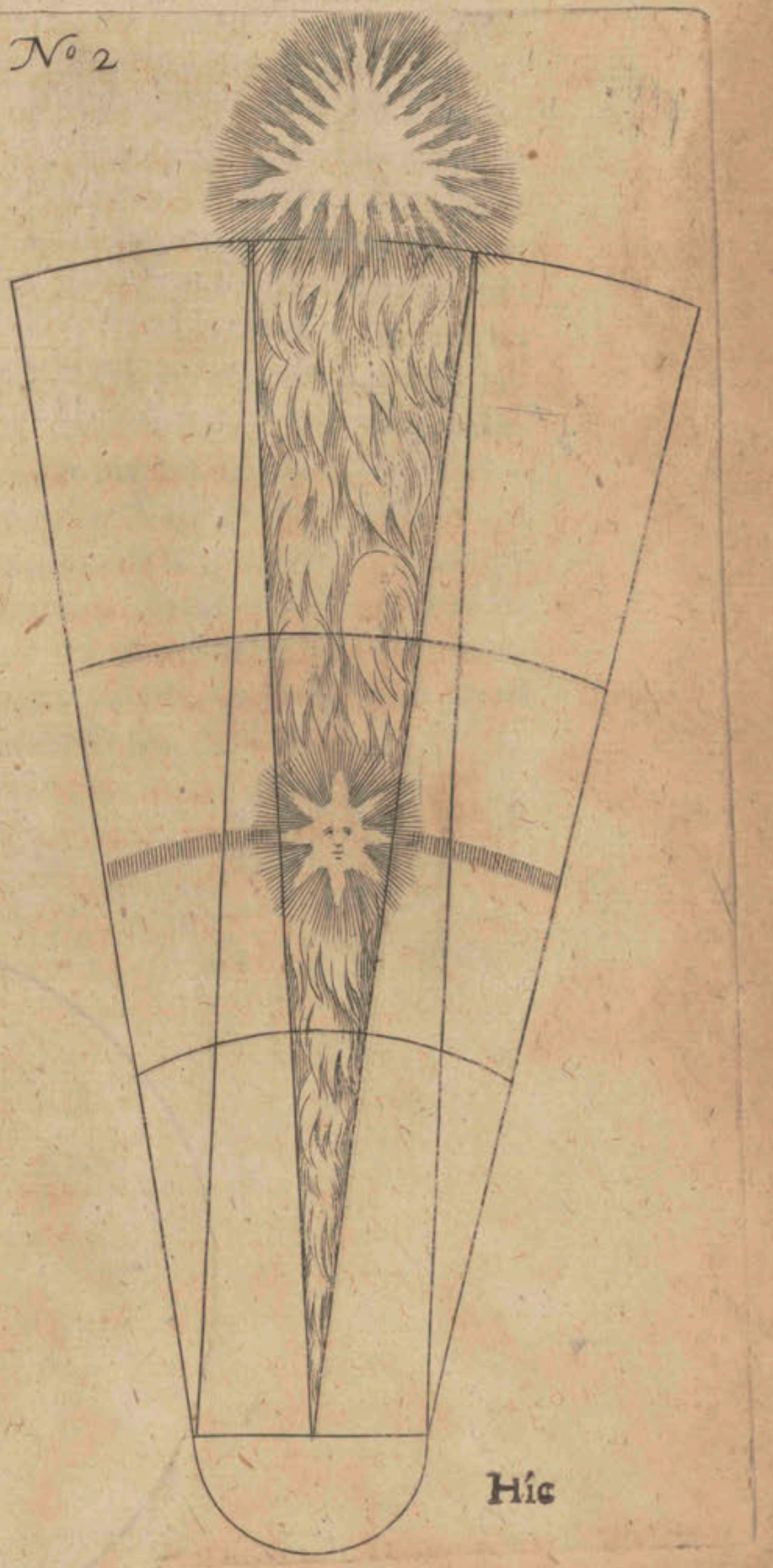

Hic

Hîc ergo intra parallelas pyramidem produci cernitis, in qua æqualis lu cis effectus operatur: Atque ita pyramidem Metaphysicam in se sola considerata monstravimus ejusque concinnandi rationem depinximus, facta simul demonstratione perspicua, quod non insulsè istius pyramidis formalis fecerimus tàm in Macrocosmica quàm Microcosmica historia mentionem.

CAP. II.

De pyramidis physicæ seu materialis per se consideratæ productione.

POsteaquam jam de pyramidis Metaphysicæ seu formalis principiis verba nonnulla fecimus, presè & succinctè ulteriùs sermonem nostrum ad pyramidem Physicam seu passivam convertemus: Velim igitur, Lector, ut inprimis intelligas, quòd Pyramidem formalem ideò Metaphysicam nuncupavimus, quoniam basin & fundamentum suum habet in essentia supersubstantiali, & est quasi radius è Deitatis throno non aliter deorsum effulgens, quàm flamma ex corpore lignorum emergens sursum tendit in forma pyramidali, vel radii solares deorsum prosiliunt, angulosque rectiores vel acutiores cum terra faciunt. Atque hæc pyramis figuram habet pedis seu cruris circini, qui ab unitate procedens, videlicet ab A. quò magis deorsum tendit, eò fit vel evadit subtilior & acutior, circulumque tandem seu mundum ambitu suo circulari describit. Hunc circini pedem dualitati seu secundæ Trinitatis personæ seu verbo Jehovæ seu filio, à patre immediatè procedenti assimilavimus in demonstrationibus nostris *in fine capitis quarti, libri primi, Tractatus primi, Historiæ Microcosmicæ*: Atque hoc est, quod *Mercurius Trismegistus* voluisse videtur dicendo, *quòd verbum naturæ humidæ astans eam foverit*, &c. Demonstrationem hîc iterùm subjecimus.

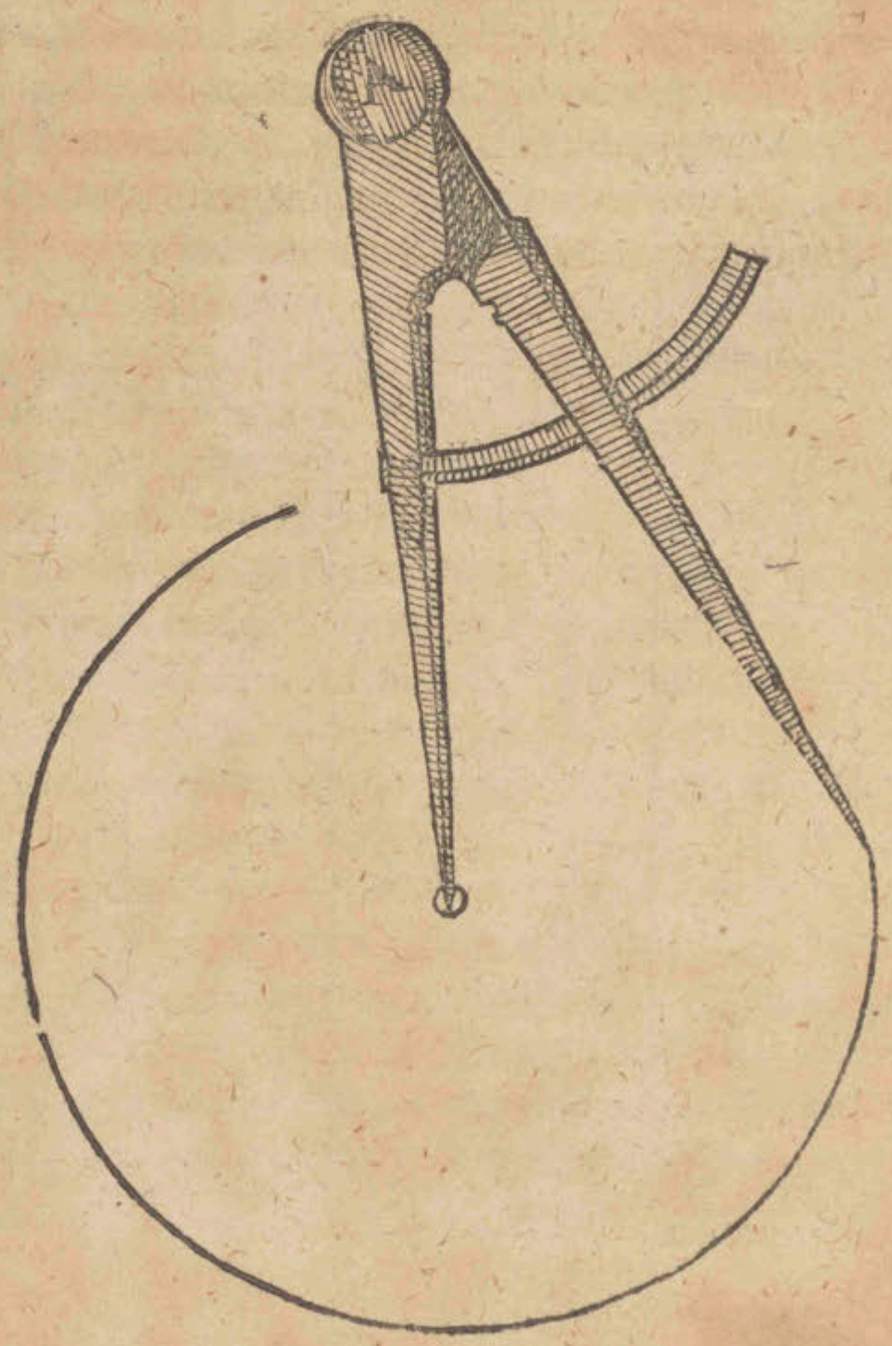

Est igitur pyramis formalis verbi divini præsentia, cujus sapientiâ, actu, justitiâ, atque potentiâ natura humida de hylæ potentia in aquarum actum deducitur, & in figuram sphæricam redigitur: Atque hæc massa aquarum dicitur spiritus universalis, seu *Pan secundus*, hylæ filius à *Dæmogorgone* post litigium, hoc est, tenebrarum principem, productus; qui nihil aliud est, quàm universalis natura humida per universam machinam expansa. Hæc est igitur pyramis illa spiritualis seu humida, & aqua universa, quam pyramidē physicam in multis tā Macrocosmici quàm Microcosmici nostri Tractatus locis appellavimus: Atque hæc in formam pyramidis materialis eò redigitur, quoniam superior ejus pars subtilior est propter infinitam lucis præsentiam, inferior verò crassior propter majorem vel minorem lucis absentiam. Sciendum est autem quòd ratio, cur pyramis physica seu materialis basin habet basi pyramidi formalis oppositam, talis esse videatur; videlicet, quoniam natura humida in suo ortu, *natura*, *substantia*, *operatione & loco* omninò contraria est dispositioni naturæ lucidæ: Etenim utriusque *naturam* respiciendo videmus, quòd frigiditas sit naturalis comes naturæ humidæ, caliditas verò lucis socius. Deinde, quo ad *ortum* differunt, quoniam natura humida à ventre hylæ vel chaos secunda vice gravidi producta est à potentia ad hoc aliquid. At verò natura lucida semper in actu fuit, semperque in ipsa essentia supersubstantiali reservata usque ad mundi creationem, in qua etiam, tanquam filius in patre, æternùm permanebit, & tamen mirum in modum semper materiæ mundanæ præsens aderit: *Substantiâ* etiam discrepant, quoniam spiritus materialis est quodammodò magis vel minùs corporea, & per consequens physica; Substantia verò lucis incorporea, & quasi natura supersubstantialis in se: *Operatione* etiam hæc duo omninò sunt diversa, cùm lux semper agat per se; natura verò humida seu spiritualis semper patiatur: *Loco* denique differunt, cùm lucis fons sit à cœlorum cacumine & apice, spiritus verò matrix ipsam terram constituit: Quare, sicuti natura lucida deorsum semper tendendo, à fonte lucido, subinde tenuior, parcior, & rarior invenitur, uti suprà demonstratum est, ita è converso natura humida, à fonte seu matrice spissa materiali prosiliens atq; exurgens, inferiùs crassior, densior & corpulentior est (unde in terra ejus pyramidis basin finximus) At verò paulatim & gradatim sursum assurgendo evadit subinde gracilior & tenuior, quousq; ibi conum suæ pyramidis faciat, ubi lux habet suæ pyramidis basin. Hîc ergo naturæ humidæ parallelogramma, atque pariter quoque tandem ejus pyramidem, conjungendo simul duas superiores linearum parallelarum extremitates descripsimus.

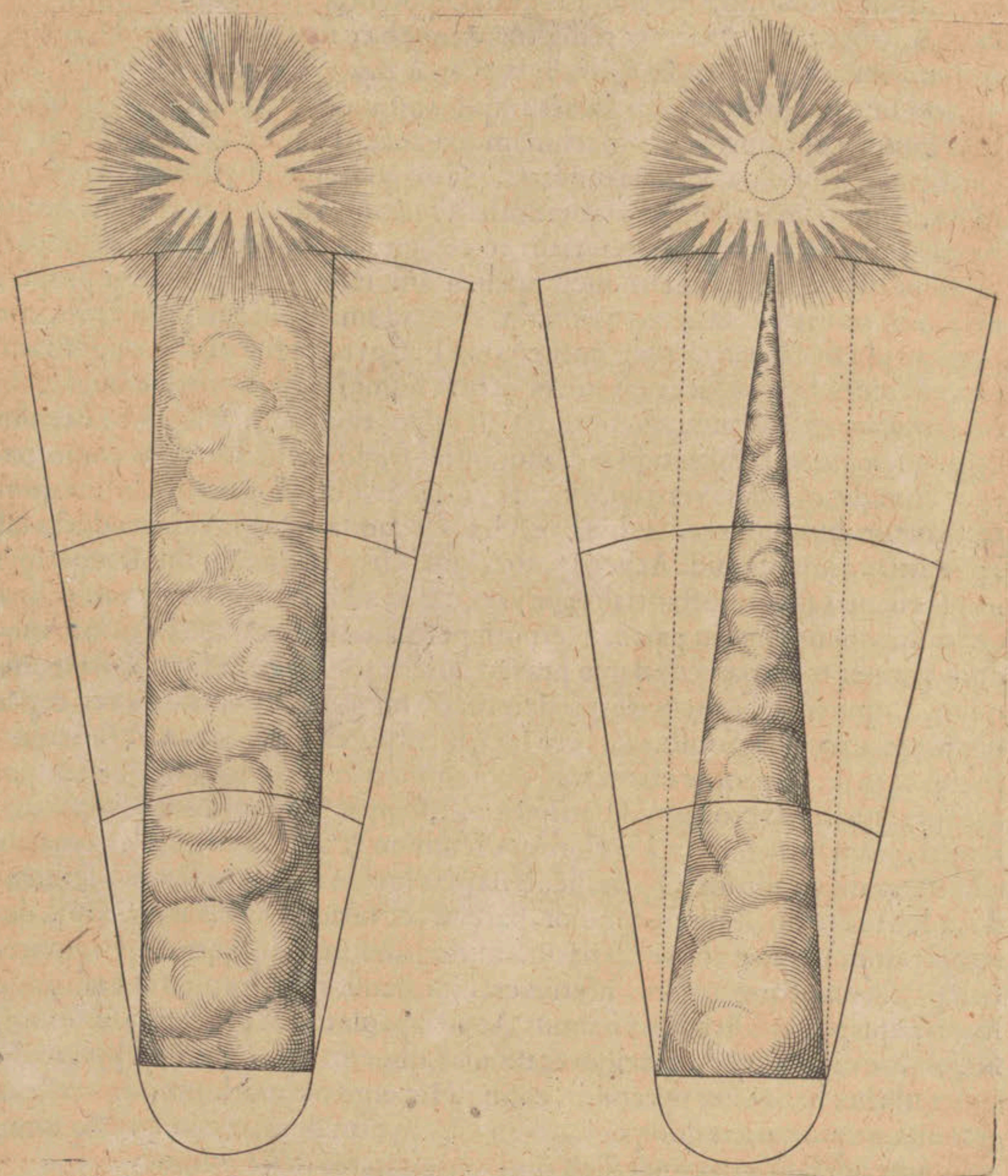

Atqui jam ambas haſce pyramides in ſuis poſitionibus per ſe conſideratas & in ſe ſine mixtione hoc loco exprimere neceſſarium exiſtimamus, quo certior fiat conceptus lectoris in apprehendenda hujus noſtræ intentionis veritate, *Vide figuram ſub num.*

Sed & ulteriùs hoc loco ſecundùm exactam unius pyramidis cum altera mixtionem in Macrocoſmo, figuram hanc ſequentem depinximus, quo faciliùs concipere poſſis rationem & proportionem, quibus hæ duæ pyramides in mundo conveniunt: Quare ante omnia pro certo hoc conſiderandum eſt, quòd, niſi pyramis formalis ſe permiſceret per minima cum pyramide materiali ſeu humida natura, ſequeretur repente, & in ictu quaſi oculi, ut aquarum ſeu ſpiritualis naturæ facies, vultus ſeu effigies occultaretur, evaneſceret, & ab aliquo actu exiſtente nihil efficeretur, ac in meram hylæ potentiam rediret: Unde neceſſe eſt, ad naturæ corporeæ exiſtentiam, ut lux ſeu actus miſceatur cum ente in potentia; ſine qua nihil, quod unquam fuit in potentia in actum deduci potuiſſet; *Verbi gratiâ*; Nocte obſcuriſſima, & caligine profundiſſima denſiſſimiſque

misque tenebris submersa,obtecta,& velata locus aliquis illuminatæ candelæ seu ignis accensi flamma adeò colluſtratur,ut legere etiam,& alia visus objecta percipere possimus: Medium ergo istud,videlicet humida seu spiritualis natura,aut aër quem tenebræ & privationis obvelamentum seu cooperculum anteà contraxit,propter lucis sive actus absentiam,jam flammæ quidem adventitiæ præsentiâ lucidam atque actualem iterum formam induere percipitur, quam priùs deposuerat propter formæ lucidæ defectum. Imbuitur ergo spiritus seu natura humida lucis affluentia: Et proinde earum mixtiones eo modo, quo sæpiùs eas in historia Macrocosmica & Microcosmica explicavimus hîc quoque annotavimus. Vide *figuram sub num.* 2.

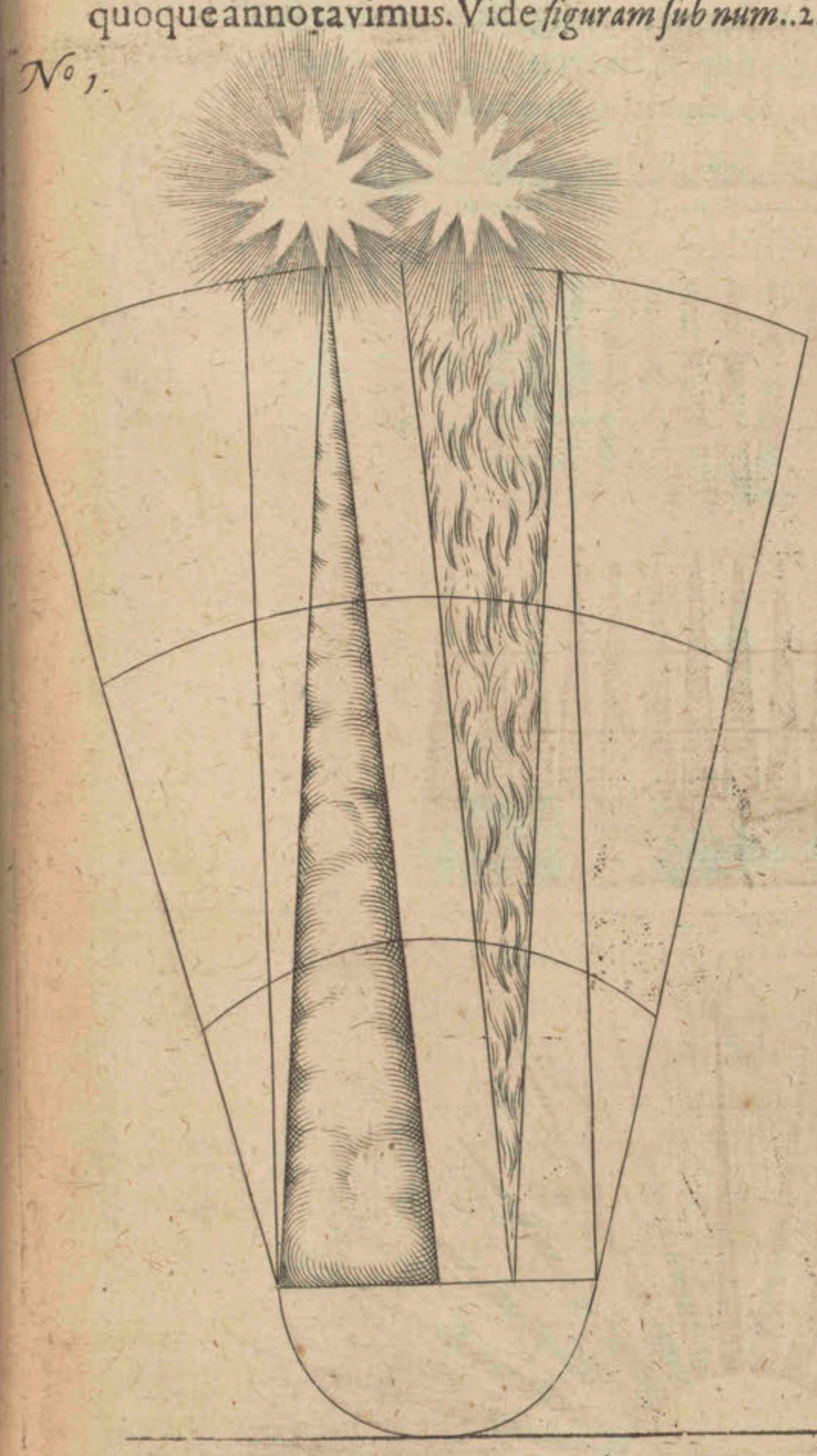

N° 1.

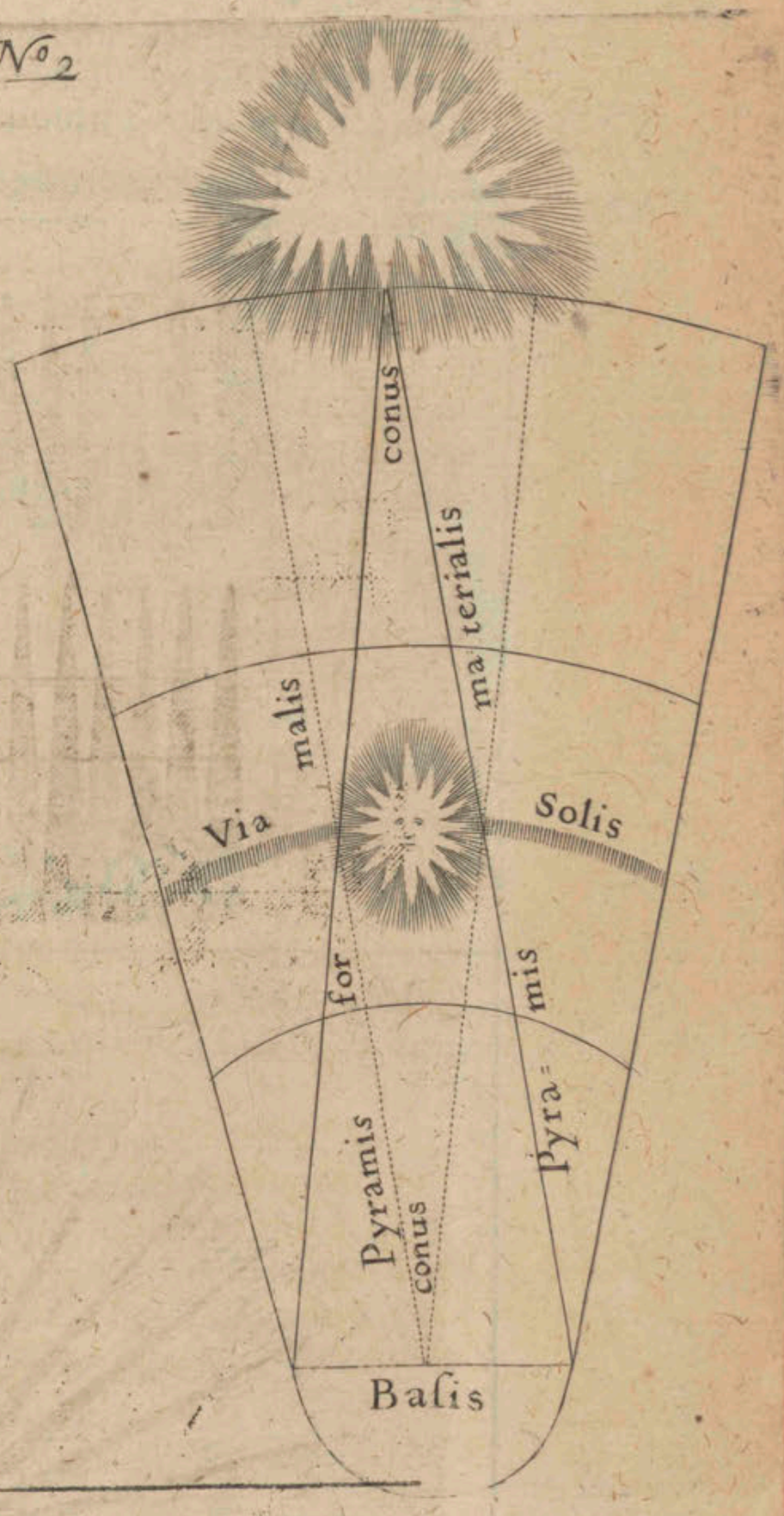

N° 2

CAP. III.

Luculentior adhuc explicatio, qua veræ harum pyramidum naturæ & proportiones, quatenus sunt per se in mundo, ostenduntur.

HAs quidem pyramides duobus pectinibus quàm aptissimè possumus comparare; quorum unius dentes deorsum tendent, alterius verò sursum respi-

cient. Pectinem ergò succumbentem ad Pyramidis physicæ naturam, relationem habere fingemus; supereminentem verò pyramidi Methaphysicæ comparare intendimus. Sic igitur situm utriusque depinximus uti patet ex sequenti figura *sub Num.* 1.

Atque secundùm hanc ipsam pectinum demonstrationem, ipsa duo hæmisphæria depinximus, videlicet superius & inferius: quorum illud respondet naturæ masculi atque dispositionem generativam & activam lucis ac cœli arguit; hoc verò naturæ fœminæ & matricis spermata lucis recipientis: Et ergò hoc hemisphærium materiale quasi mulier hæmisphærio lucis, cujus actiones recipit atq; patitur impressiones in se semper consignatas, uti cera sigilli sculpturam retinet. Sic itaque hæc duo hemisphæria secundùm pectinum ordinationem & loci positionem hic in *figura sub Num.* 2. delineavimus.

N°1.

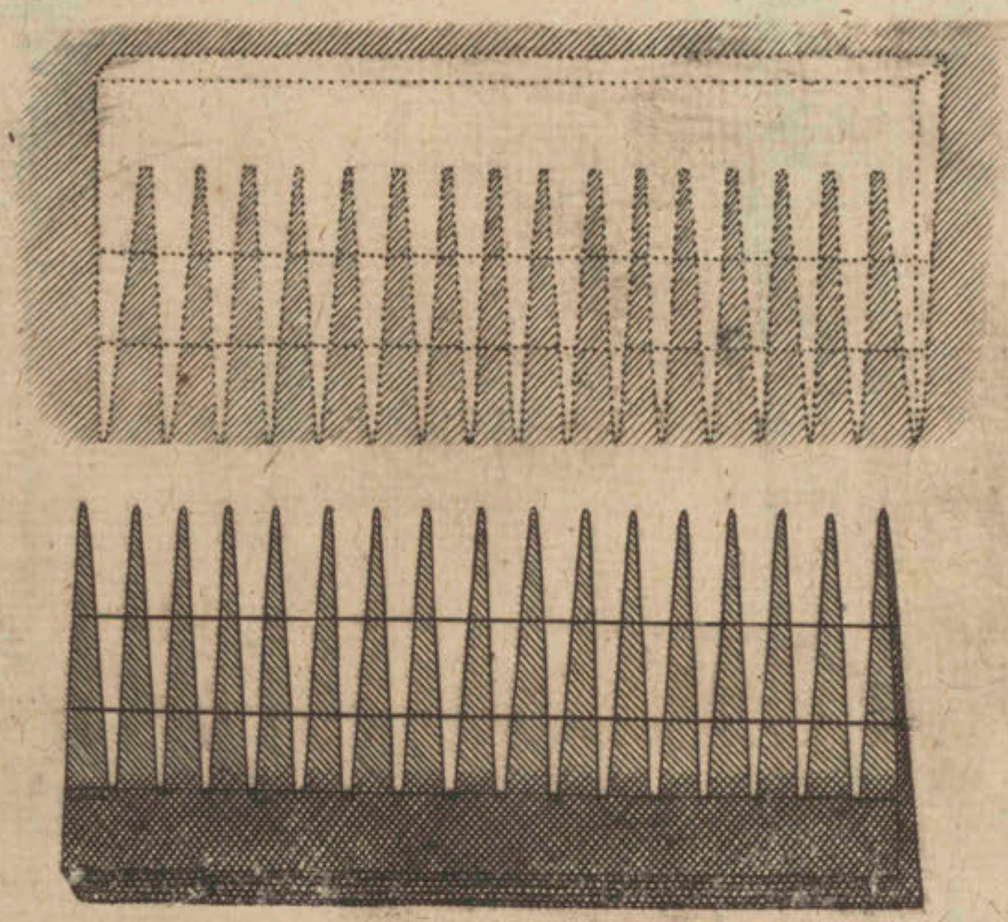

N°2.

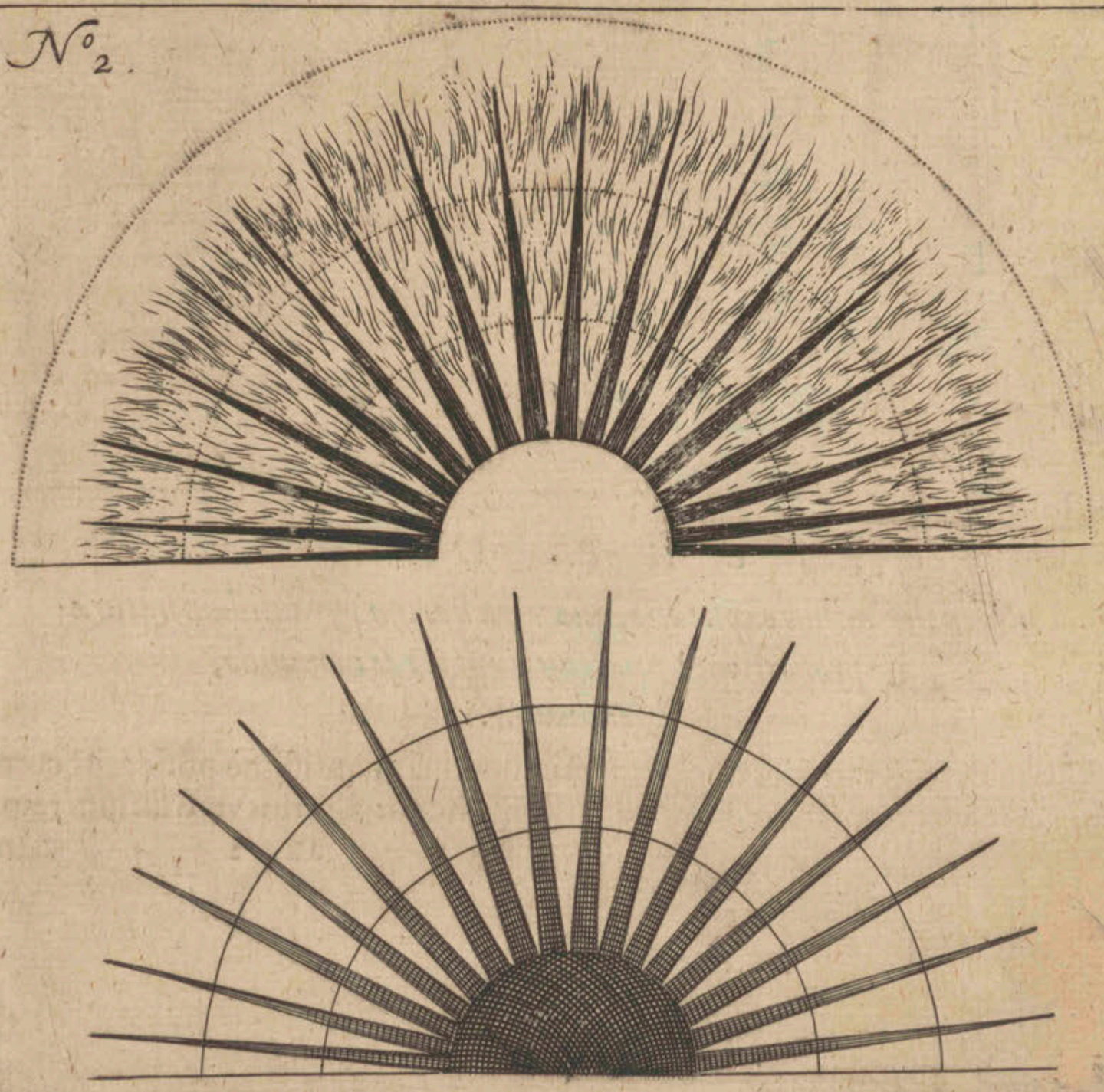

At jam per ſe intelligendum eſt, quod hi duo pectines, ſive hæc duo hemiſphæria ita debeant per minima conjũgi, ut duo illa ejuſdem proportionis unum idemque corpus conſtituant; hoc eſt, ut nullum ſit interſtitium vacuum inter dentes pectinum, ſed ut vacua & inania inter unius pectinis dentes loca impleantur debita adaptatione dentium pectinis alterius: ſic enim cum hemiſphærium ſuperius intret & in naturam hemiſphærii illius inferioris, quod reſiſtendi cauſa è terra proſilit, in unam naturam & diſpoſitionis identitatem concident, & rem unam conſtituent, videlicet ſpiritum mundi univerſalem, quem *Moyſes* & *Petrus* aquam nuncupaverunt: Nam ſpiritus lucidi atque ignei præſentia, virtute verbi in ſpiritum tenebroſum & deformem infuſi, Spiritus ille, ſeu aqua univerſalis, ſeu natura humida generalis mundificatur atque exuit ſuam deformitatem, viſibilis ſecundum partem redditur, & aquarum nomen ſibi vendicat. Atque propter mixtionem unius naturæ cum altera ſpiritus ille idem modò dicitur corpus; modò elementum Terræ, Aquæ, Aëris, Ignis, modò Æther, modò ipſa Lux ſecundum majus vel minus lucis dominium in eo; ita ut, quo altius dentes pectinis ſeu hæmiſphærii materialis penetrant & aſcendunt inter dentes hemiſphærii formalis, eò ſpiſſiores ac denſiores inveniant acuti illi tentes ejus alteros iſtos dentes hemiſphærii formalis. Atque eodem quoque modo ſeſe res habet è converſo cum dentibus hemiſphærii formalis deorſum procedentibus vel deſcendentibus inter dentes hemiſphærii materialis, uti in icone ſequenti *ſub. Num* 1. planè ac evidenter oculis objicitur.

Et quamvis hanc noſtram demonſtrationem groſſo modo explicaverimus, ut tu, *Bone Lector*, faciliùs queas oculis atque ſenſu noſtram intentionem percipere, videlicet, quomodo lux ſuperior in materialem ſpiritum inferiorem tenebris ante creationem obrutum, penetraverit; (nam lux penetravit in tenebroſum ſpiritum & non ſpiritus in lucem, quatenus præpoſtero more patiens ageret in agentem, & non vice verſa) attamen velim te adhuc altiùs conſiderare, quòd lucis partes in eadem proportione, quæ declarata eſt, inter pectinum dentes per mininima cum partibus ſpiritus commiſceantur. *Verbi gratiâ*; in demonſtratione ſequenti duos pectinum dentes expreſſimus; quorum unus erit pectinis formalis, alter materialis: Hos dentes in partes tres vel plures diſtinximus, quarum pars una in uno dente reſpondet alteri parti dentis alterius hoc modo;

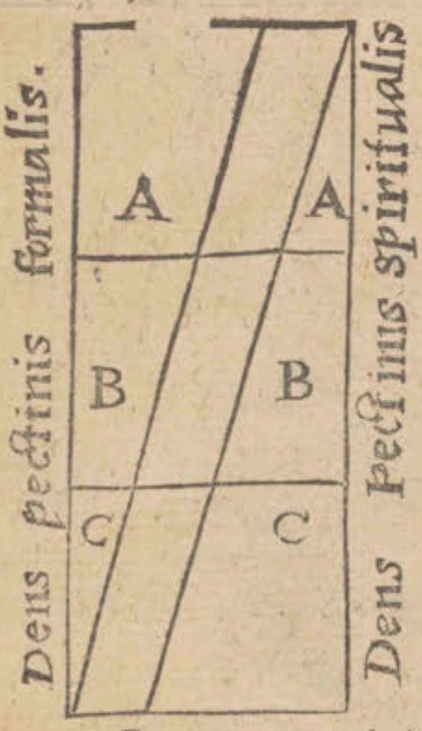

A. A. refertur luci & ſpiritui Empyreo, ex quo factum eſt illud cœlum

B. B. relationem habet ad proportionem in luce & ſpiritu cœli ætherei.

C. C. denotat proportionem inter lucem & ſpiritum cœli elementaris.

Concipiatur igitur imaginatione, quòd dens formalis ex minio ſive plumbo rubro ſit factus; dens verò ſpiritus ex ceruſſa ſive plumbo albo: Accipias ergo portiones duorum dentium A. A. & per mininma commiſceantur: Et totum illud compoſitum propter magnam minii, & exiguam ceruſſæ proportionem

vendicabit ſibi adhuc nomen minii: Sic ergò in mixtione perminima lucis, videlicet trium lucis portionùm, cum una parte ſpiritus in cœlo Empyreo, habet illud cœlum nomen lucis primo die creatæ. E converſo in portionibus dentium C. C. modus quidem contrarius habetur: Nam tres ceruſſæ partes unica pars minii non multùm mutat; Unde ceruſſæ nomen ibi manet propter ceruſſæ prædominationem. Simili modo etiam propter paucitatem lucis in infimo cœlo parum immutatur ſpiritus à corporis natura, ita ut corporeus dicatur, tam in aqua, aëre, & igne, quàm in ipſa terra. Ex hiſce ergò concludimus, quòd Pyramis tum Metaphyſica, tum Phyſica ad amuſſim hunc in modum ad invicem commiſceantur, ut ambo prædicta hemiſphæria ſimplicia unicum hæmiſphærium ex materia & forma, ſeu ſpiritu & luce creatum conſtituant: Atque hoc idem de tota ſphæra ſeu orbe mundano eſt intelligendum. *Vide figuram Num. 2.*

N°2.

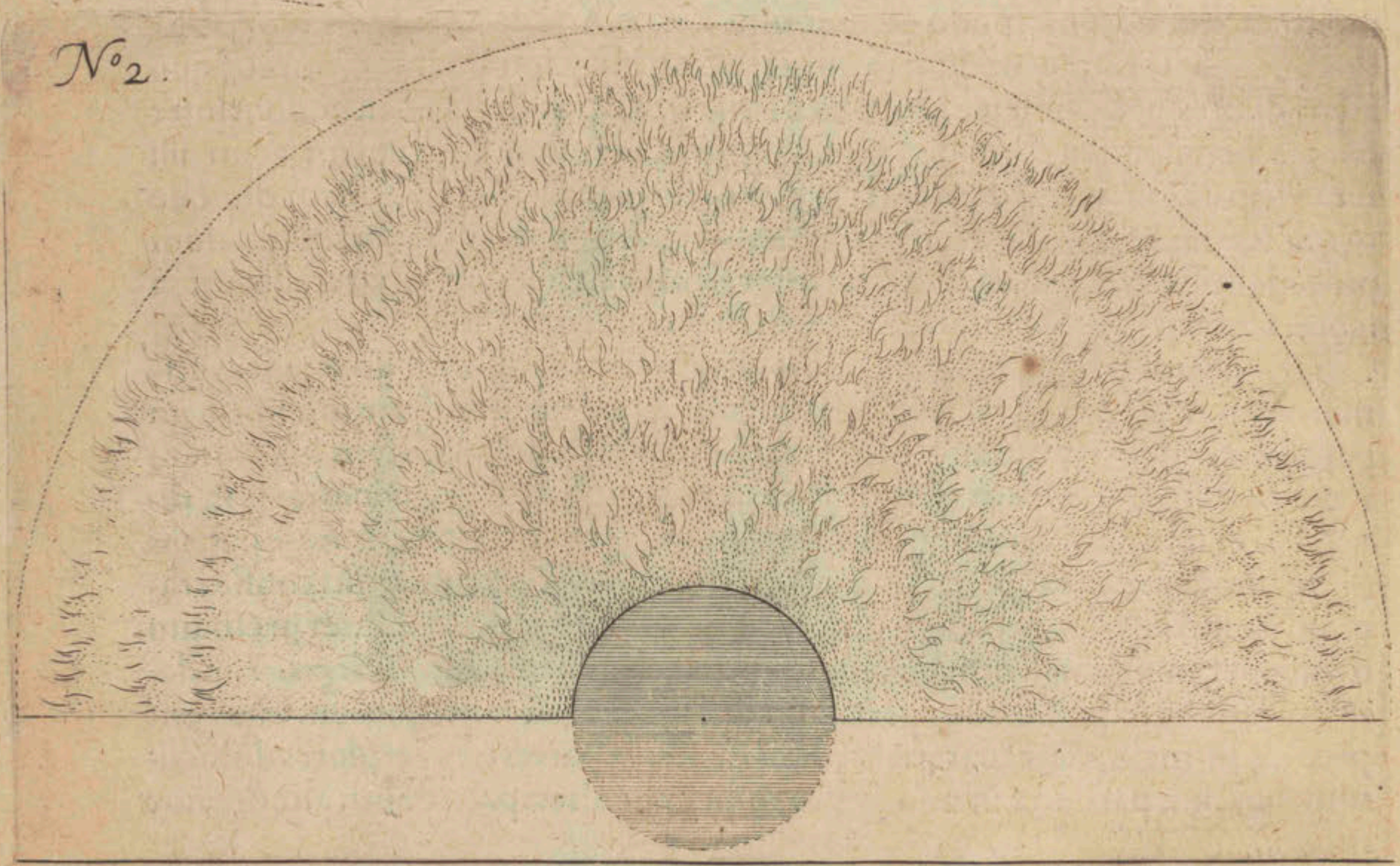

N°1.

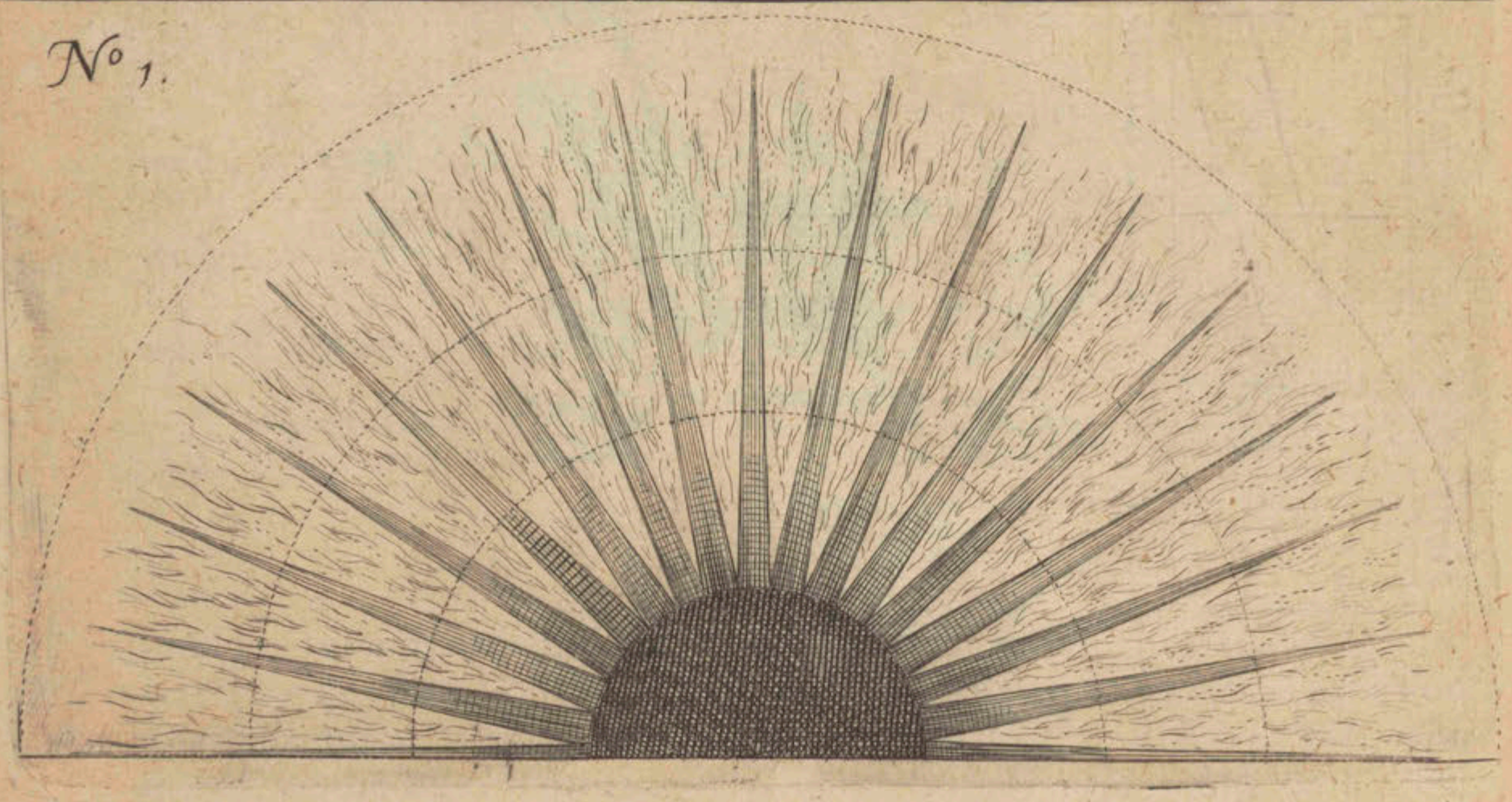

Hic ergo eſt noſtræ intentionis ſcopus, *Lector benigne*, cum pyramidis formalis aut materialis aliquam facimus mentionem; quem plenè tibi cæterísque hoc loco ideò volui explicare, quoniam eſt præcipua doctrinæ noſtræ clavis ſive porta per quam in hujus Philoſophiæ, imò verò in omnis veræ ſcientiæ naturalis aream aditus patet: At verò quoniam ad ſecretum myſterium compoſitionis cœlorum pauci potuerunt, propter veræ harum pyramidum cognitionis defectum aut difficultatem, pertingere, ideò volui de illis preſsè & ſuccinctè in hoc libello agere, quò hujus ſcientiæ cupidi queant tantò promptiori & aptiori via ad felicem deſiderii & voti ſui honeſti finem ac metam pervenire.

F I N I S.

Errata in Tractatus de Microcosmo sectione prima irrepserant, quorum prior numerus paginam, posterior lineam denotat.

Pag 6. lin. 4 lege, summe, æterne, 7. l. 3. l. ingenti, & l. 6. secreto, p. 8. l. 27. conquassasti. & l. 28. fidisti, & l. 40. exercitus, p. 9. l 3. & 4. quidem. & l. 6. periodum, & ibid. tu es, l. 28. 29. Ecquis p. 10. l. 17. gnificandi, p. 12. l. 2. plene, & l. 14. scientiæ, & l. 22. comparavit. & l. 24. Shamgar percussit, & l. 27. consecrandum, & l. 35. Nos, & l. 37. sublimaris, p. 14. l. 5. labia, p. 15. l. 3. alacritate, p. 16. in posterioris sectionis partitione, loco secundo, lege, *Geomantiam*, p. 17. l. 39 commodabo p. 18. l. 7. quàm, & l. 13. Numerorum divinorum, & l. 27. libr. 7. p. 19 l. penult. in supersubstant- p. 20. l. 32. generalissimo p 21. l. 10. fabricam, & l. 15. exaltator, & l. 16. habuisse non, p. 22. l. 2. & iterum, & l. 30. melodia, p 24. l. 13. *dele*, ut, & l. 23. radice, p. 25. l. 5. numerorum divinorum & l. 27. dupla, p. 31. l. 15. equitat. & l. 38. reunitur, & l. 19. unitumque est opifici menti, p. 33. 3. unitates, 35. 35. hic, & l. 44. post verba; medio & fine insere: principio scilicet, ut, à quo omnia, medio, ut, &c. 37. l. 48 sic, 39. 8. primam, 31. redeant. 40. l. 16. cognatione, 24. texunt, 26 significant, 41 l. 41. ind get, 47. l. 13. Homero, 77. l. 8. expellebatur.

RERVM PRÆCIPVARVM
Quæ Tractatus hujus de MICROCOSMO sectione
prima continentur
INDEX.

A.

ABrahæ ætas benedicta 49
Actiones microcosmi 199.
Actionum animæ mediæ faustarum, infaustarum & mixtarum ratio 158
AEtates hominis cur subinde breviores 233
AEtheris suprema regio confertur Patri 37, media filio ib. infima spiritui 38
Ancillæ felem concultantis historia 139
Angeli 37, primo die creati 203 (107
Anatomia levis totius humani corporis
Anima cæli æthærei cur irrationalis 74, sensitiva quid 76, humana quibus vehiculis corpori jungatur 78, an corpori infundatur, & infundendo creetur 80, menti adhærens passioni non subjicitur 132, media quomodo cum Domina sua mente, mediante spiritu æthereo, corpori infundatur 158, quomodo immortalis & quando mortalis nuncupetur. 165, quomodo in loco esse dicatur, ib. humana per se unitatem amplectitur, ratione verò materiæ inclinat ad multitudinem 170, media, cur vegetabilibus & plantis vitam vegetativam solummodò dederit, cùm animalibus quibuscunque sensum cum vegetatione tribuerit 173, qua ratione ad inferiora alliciatur, ita ut superiora negligere soleat 183, quomodo à sensu carnali obfuscetur, & suipsius obliviscatur 185, qua ratione per vitia seu sensualia in naturam corporis transeat, ib. vitalis est quasi lucis cælestis scintilla 177, proprio pabulo nutritur 180. ex calido innato & humido radicali componitur 174, participat de natura solis 175, quomodo mediante spiritu per universum corpus dispensetur, ibid cur aëre recenti destituta præfocetur 181, quomodo in visione sua per sensus decipiatur, 204, quomodo in imaginatione nonnunquam fallatur, patiatur ac gravari videatur, 205, quomodo spirali assensu per viginti duos mundi gradus à terra ascendat ad Deum 219, animalis cur non tàm citò agat in fœtu, quàm vita & motus 231, quid sit 264. ejus potestas 265, à spiritu quomodo differat ibid.
Animæ ab unitatis perfectione in multitudinem immersio 45, ejusdem ab imperfectione ad perfectionem regressus ibid. vitalis cum spiritus sui æthereis proprietatibus actus in corpore humano 154, natura ac gradus diversi in corpore 167 sensitivæ actus in corpore humano 182, per totum mundi tã majoris, quàm minoris systema, harmonia 261, per ejus quinq; vires quomodo ad Dei soliũ ascẽdatur 267
Animæ an pariter cum Angelis omnes initio creatæ fuerint 80
Animam quomodo definiant Cabalistæ 52
Animalia immunda cur numero binario arcam ingredi Deus jusserit 34, præter hominem etiam nonnullas rationis scintillas habent 100
Animalium corporum origo, & à mineralibus & vegetabilibus differentia 97
Animarum humanarum inter se communicatio 142, creatio 166
Apollonius Tyanæus avium loquelam intellexit 152
Archangeli 37
Arithmeticæ radix est monas 21
Auditus natura & effecta 191
Author cur circa exactã animæ suæ inquisitionem versetur 64, virtute animæ suæ Dn. Coxii fratrem in bello periisse indicat 146, ejus oratio gratulabunda ad Deum 5, præfatio ad lectores 17, 64

B.

BEatitudinis humanæ causa 123
Biarmenses quomodo absentium in remotissimis locis statum explorent & narrent 146

INDEX.

Binarius numerus in materia infaustus in forma beatissimus 24. *formalis dicitur justitiæ peculiaris sapientiæ scientiæ memoriæ imò ipsius hominis mutuiq; amoris nodus* 32, *materialis est discordiæ confusionis, infortunii, atque immunditiæ* 34

C.

Caput hominis universum quadrato exactè respondet 116, *etiam figuræ rotundæ* 117

Caro quomodo per virtutem in naturam spiritus migrare soleat 185

Centenarii, mediæ mundi fabricæ referuntur 41

Cherubim officium 37

Circulus adæquationis 54

Cœlestium corporum cum nonnullis humani corporis partibus consensus harmonicus 117

Cæli nomine quid Cabalistæ intelligant 55, *ætherei anima cur irrationalis* 74

Cœlorum divisio tripartita quomodo suo ordine personis tribus sacrosanctæ Trinitatis correspondeat 36

Cœlum stellatum patri respondet 37, *est generationis rerum origo* 225.

Conclusio hujus operis 276

Cordis figura pyramidalis, est animæ vitalis palatium 175.

Corporis cujusq; creaturæ origo 97, *microcosmici positio recta secundum quatuor macrocosmi plagas* 106, *convenientia cum figura mundi* 111, *cum anima lucida inæqualis proportio* 137, *harmonia* 273, *vigor & fortitudo unde* 167

Corpus microcosmi 199 *quid & quomodo ab aliorum mixtorum materia differat* 100

Cubus quomodo reperiatur in sacra supersubstantialis naturæ trinitate 41.

D.

DAEmorgonis fabula 221

Dæmones boni vel mali quomodo assumant hominis spiritum 209, *mali quâ viâ futura denuncient ac falsis apparitionibus deludant* 210

Dei majestas in mundi hominisque creatione relucens 7, *nomen tetragrammaton* 32

Deitas cur secundùm Mathesin numero, & quidem ternario designata sit 39.

Deitati cur secundùm Logicos relatio attributa sit 40.

Denarii subtiliori mundi compositioni respondent 41. *hujus numeri mysteria* 52

Deus cur numero impari dicatur gaudere 25 *quomodo Chaos filias discordes concordi pace ligaverit* 63

Diadis, seu secundæ personæ proprietas & officium in mundi fabrica 30

Dias mystica & supersubstantialis 24 *corrigit quæ per materialem invecta sunt mala* 34

Differentiarum ratio in specieb. creatis 167

Digiti novem sunt numeri simplices, ideoq; Trinitatis essentiæ maximè propriè attribuuntur 41 *(ralis ratio* 62

Discordiæ mundanæ elementaris & corpo-Dominationes 37

E.

ECstasis 209.

Elementa quatuor in Microcosmo 195

Elementaris cæli regio suprema patri, media filio, infima spiritui sancto adsimilatur 38

Elementorum repurgandorum ratio in die novissimo 233

Ensoph quid dicatur cabalistis 54

Ephialtes 209

Epiphania patris personæ confertur 36.

Epiphonomia filii 37

Ephionia spiritus sancti 38

Essentia Deiformis, quomodo uniformis & triformis 24

F.

FAciei humanæ latus unicum triangulo æquilatero comprehenditur 115, *facies integra ovali figura delineatur* 117

Filii æterna generatio 24

G.

GEnerationis ratio 220. *quomodo à creatione differat* 225

Geometriæ radix est monas 21.

Gontrani Galliæ Regis mirabilis historia

Gustus natura & effecta 192 *(*146

H.

HArmonia divina 58, *ejus demonstratio quatenus in sola trinitate reponitur* 59. *mundana eodem modo se habet ut divina* 60. *quod demonstratur* 61. *elementaris in microscosmo & macrocosmo* 118

Harmoniæ animæ prima demonstratio ex duplici numero ternario 248. *secũda, secũdùm*

dum proportiones dimensionum geometricarum 251, *tertia in numero septenario* 254, *quarta in numero nonario* 159, *microcosmicæ cum illa cælorum macrocosmi comparatio* 109

Hierarchiæ cæli Empyrei, quomodo personis Trinitatis conveniant 36

Hominis excellentia 5, *post lapsum deplorata conditio* 77, *interni seu spiritus hominis effigies* 83, *proportiones Geometricæ, quibus mũdus delineatur* 101, *creatio* 122

Homines virtute mentis illuminatæ non modò res locis dissitis actas percipere sed secretas hominum absentium susurrationes intelligere, & mira atque ineffabilia præstare possunt 151.

Hominum in bestiarum figuras præstigiosa transformatio 209

Homo factus est in omnibus perfectione mundo æqualis. unde Microcosmus dicitur 65. *cujuslibet lucidæ speciei portionem in se continet* 68 *unde dicatur imago Dei* 71 *ejus nobilitas, quam à radiis naturalibus, tam increatis quã creatis accipit* 71

Humanæ rotunditatis centrum potiùs circa genitalia, quàm in umbilico statuendum 67.

I.

IGnis inferior affinitate proximus est igni cælesti 180.

Imaginationis ortus 188

Infortunii humani ratio 123

Insomnium 206

Intellectualis animæ visio nunquam fallit

Jovis sphæra ut respondeat filio 37 (212

L.

LItigii productio & depressio. 33 (*nadis* 21

Logica relatio nulla absque respectu mo-

Lucis infinitæ & ineffabilis proprietas 68, *lucis & tenebrarum ratio in corpore humano* 118

Lunæ sphæra comparatur spiritui 38

Lux per universum orbem mundanum eadem, quomodo tendat ad spirituum purificationem & elevationem 135, *solummodo ad corporis elevationem & ab impuritate expurgationem laborat* 137 *id duobus experimentis probatur* 138

M.

MArsilius puellã Dæmoniaca literarum ignara, græca verba profatur 210

Martis sphæra ut filio conveniat 37.

Melodia symphoniaca inter animam spiritum & corpus 243.

Mens quâ harmoniæ mundanæ virtute ad corpus suum opacum alliciatur 91, *idipsum oculaveriter demonstratur* 93, *quomodo mysteria cujuslibet cæli animadvertat, de natura cujuslibet cæli participet, atque ipsorum virtutes secum in hominem mundanum introducat* 92, *cur in corpore opaco includatur, ejusque in humano corpore imperium* 126, *passioni non subjicitur* 132 *cur superiorem microcosmi regionem, cælum empyreum inhabitet* 134. *unde dicatur* 266. *ejus præstãtia* 267

Mercurii sphæra ut spiritui conveniat 38.

Metaphysicæ res à monade mystica originem trahunt 20.

Microcosmi partium spiritualium ad illas Macrocosmi exactissima relatio 82. *externi compositio crucem Christi, vel S. Andreæ refert* 114, 115

Microcosmicæ cujuslibet regionis levis anatomia 107

Microcosmus interior seu spiritualis omnes mundi ideales partes in se continet 67

Millenarii grossorum elementorum & elelementatorũ constitutioni referuntur 41

Mineralium origo & ab animalibus & vegetabilibus differentia 97.

Monadis proprietas seu officium in mundi fabrica 29

Monas omnium rerum summum & unicum principium 20

Moses ad quinquagesimam portam scientiæ non pertigit 55

Multiplicationis ratio in natura 220

Mundi majoris & minoris numeri & consonantiæ, quàm relationem ad invicem habeant 84

Musicæ harmoniæ origo est monas seu unisonus 21

Musica humana cõveniẽter refertur ad divinam 239, *ejus tam ex parte animæ, quàm corporis proportio* 275

Myrandulani comitis de denario formali in Arithmetica judicium 55.

N.

NAturalis facultas in microcosmo 196

Naturales res, quæ ad duplicis hominis constitutionem requiruntur 198

Nemosiis Languidochiæ fons famigerabilis sine fundo 192
Numeri animæ 86, *materiales de diadis deiformis proprietate orti* 32.
Numerorum formalium tam in personis deitatis, quàm in mundo, ejusq; creaturis luculentissima demonstratio 45, *divinorum mysterium in creatione* 49

O.

Octonarius dicitur numerus justitiæ, beatitudinis, salutis & consecrationis 33
Olfactus natura & effecta 192
Oraculum quid 206

P.

Pana quem Poëtæ finxerint 33
Partes microcosmi 199
Partus muliebris tempestas vera 230
Persona quælibet sanctæ & individuæ trinitatis proprietatem habet distinctam in mundi fabrica, creaturarumq; ejus productione 29
Pes humanus quadrato parallelogrammo exprimitur 116
Phantasma 206
Philosophorum de origine animarum sentẽtia 78
Physicæ res monadi mysticæ primum locum concedunt 21
Planetarum relatio ad corporis humani membra 111, *quomodo agant ad fœtus complementum* 229
Platonicorum de anima sententia 75
Plotini de anima sensitiva judicium ibid.
Potentiæ animi rationabilis, irascibilis & concupiscibilis, quomodo inter se consentiant 270
Potestates 37
Præludium totius subjecti 19
Primum mobile patri confertur 37
Principatus 37
Principia microcosmi secundùm Philosophos 298, *secundùm authorem* 200
Prophetiæ causa est mentis ex illapsi divini spiritus afflatu illuminatio 147
Pyramidum mundanæ compositionis ratio 253
Pythagoræi cur unitatem Apollinem seu Deum, diadem materiam seu litem, triadem formam seu justitiam nuncuparint 25, 34. *unde animam componi velint* 75

Q.

Quadratum quomodo reperiatur in sacra naturæ supersubstantialis trinitate 40 *septenarium* 48
Quaternarius dicitur naturæ fons & numerus omnem implens scientiam 32
Quinari numeri mysteria 52. *ratio in harmonia supercælesti* 55
Quinquaginta portæ intelligentiæ 54.

R.

Rabbi Rambam ait Mosen per portas intelligentiæ mysteria legis cognovisse 55.
Radiorum lucidorum species tres 69, *supercæleſtes, qui sunt actus Dei ibid. cæleſtes seu mundani, quos naturæ actus appellant* 73, *elementares unde anima sensitiva* 75
Ratio humana 126 *non subjicitur fato* 128, *quænam infra juxta, supra rationem sint* 269
Rationabilitatis duplex differentia 100

S.

Salomo per legem omnia cognovit teste Gerundensi 55
Saturni sphæra patri respondet 37
Scalæ, qua per animæ vires ad Deum ascenditur, delineatio 272
Secundo creationis die cur non fuerit dictum: Vidit Deus, quod esset bonum. 34
Sensus exteriores quinque, interiores tres 76 *omnes in lapsu Evæ conspirarunt* 76, *cur in facie exprimantur* 188. *cur fallantur circa propria objecta* 190.
Sensuum doctrina in genere 185. *origo* 188
Septenarius est temporis symbolum 33, *quæ hoc numero mysteria contineantur* 46, *ejus mirabiles proprietates ac mutationes in suo quadrato* 47
Seraphim officium 87
Sexti numeri ratio in harmonia supercælesti 55
Sol visibilis Dei filius cur dicatur à Platone 60, *ejus natura ut Filio respondeat* 37, *virtus ad animalium procreationem* 98. 99.
Somniorum quinque genera 206. (226
Sperma quid, & quomodo à semine differat

ejus

ejus procreandi ratio ex quatuor elementis 227, oritur ex præstantiori membrorum corporis substantia 228, ejus operatio posteaquam in vulvam muliebrem immissum fuerit 272

Spiraculum vitæ non modò hominibus, sed brutis quoque datum 166, utriusque differentia ib.

Spiritus sanctì à Patre & Filio emanatio 25

Spiritus medii libera dispositio, qua solet de uno, vel alio extremo participare 123 per universum orbem mundanum idem est 135, hominis ab animalium spiritu medio quomodo differat 167

Stellæ menti & rationi humanæ non possunt imponere necessitatem 128

Symphonia mundana & materialis oritur à divina & formali 60

Synesius spiritum appellat centrum filii & patris medium inter radicem & germen, lucem conciliatricem 25

T.

Tactus natura & effecta 192

Temperamentum microcosmi 199

Tempus suam originem à monade mystica habet 21

Ternarii numeri excellentia 25, cur sacer, perfectionis & potentissimus numerus dicatur ib.

Theologorũ de origine animæ sententia 80

Thronorum proprietas 37

Timæi de essentia animæ sententia 75

Transfigurationis humanorum corporum causa, atque exempla varia tam sacra, quàm profana 14

Triadis seu numen ternarii supersubstantialis ortus 25, ejus officium in mundi fabrica 31, 35

Trinitatis sacrosanctæ proprietatum demonstratio per oculum, Solem, nubis eruptionem 27, circinos 28

V.

Vegetabilium origo, & ab animalibus & mineralibus differentia 97

Vegetatio omnis fit ab hepate 196

Veneficæ in Lotharingia igni exustæ 211

Veneris sphæra confertur spiritui 38

Virtus triplex microcosmi 199

Virtutes 37, animæ in genere 185

Visionum in anima tria sunt genera 204, earum luculenta demonstratio 217

Visus natura & effecta 190

Umbilicum non esse centrum peripheriæ microcosmicæ 112

Unitas summa & mystica 20, ut demonstratur per unitatem in Arithmetica, per punctũ in Geometria, per Nũ in physica 23

Unitatis proprietas universalis, ejusq; cum denario numero convenientia 29, simplicis ratio 55

FINIS.

Sectionis secundæ

INDEX.

Abdalæ Arabis de somniis sententia 32

Actionum, in quibus imagines in locis memoriæ exprimuntur, typus 64

Acoromantiæ notatio 46

Afflati percitiq; ac præsagientes neque dormiunt neque vigilant 18

Afflatus divinus duplex secundùm Porphyrium 18

Afflatus Dei non cadunt in homines carnales 6

Albertus Magnus Magus 21

Alchimistæ & Magi arcana sua abscondunt (75

Alexander sonis in furorem excitatus 22

Alexandri Genius potẽtior Genio Darii 97

Allen Oxoniensis *Mathematicus excellens 73*

Almuten 80

Alphab. necessaria in arte memoriæ 59 & s.

Amicitia & inimicitia inter planetas 97

Amphiaraus vatem divinare volentem à cibo & vino abstinere jubet 41

Angelus quid 104

mentis humanæ propriùs unde 98

altioris originis quã fatalium executores 99

Angeli apparitio realis olim miraculosa habita 20

Angeli delectãtur societate hominis inspiciscujusque diei attributi 93 (ratii 116

majores præsident minoribus 108

prædominantes mansionibus Lunæ 92

plures præsunt uni homini 110, 111

sanctis extrinsecus apparuerunt 13

septem qui adstant coram Deo 107

habent dominium in planetas ibid.

ſpeculum in quo Dei gloria conſpicitur 8
Angelorum planetis & Dæmonibus prædominantium nomina 90
Angelorum unus alteri imperat 112
numerus magnus 108
quilibet habet tempus dominii ſuper planetam proprium 109 (13
Angelis bono & malo quilibet ſtipatus eſt
Angelum peculiarem cuique electorum datum tradunt Magi 13
Angelum proprium quilibet habet 109,110
Anima Microcoſmus internus 44
quo magis mundana ſpeculatur eo debilior eſt ad attrahenda ſupercæleſtia 7
Animæ definitio ſecundùm cabaliſtas 23
natura ex corporis diſpoſitione cognoſcitur 119 (eò major eſt eorum vis 24
radii quò magis ad centrum extrahũtur,
Animæ impiorum an poſt mortem Dæmones fiant 89
Animi qualitates & impedimenta 79
Annulus ſive virgula Salomonis 51
Apollo mundi mens 22
Apologia Autoris adverſus ſuſpiciones Magiæ impiæ 98 (112.
Apuleii hiſtoria de Cupidine & Pſyche
Archangeli cacodæmones pellunt 105 (104
Archangelorum officia reſpectu hominum
Archangelis ſubſunt Angeli 105
Arithmomantiæ notatio, & declaratio 46
Artis quadratæ locus communis ejuſque diviſio 56 (tio 54,55
Artis rotundæ locus communis & ejus parti
Artificis motus imitari debet motum Solis diurnum 56
Aſpectus planetarum cum Domino primæ domus in Genethlialogia reſpiciendi 78
Aſtrologiæ ars vera, ſed artiſtæ ſpurii & impartes 72 (certi 74
vulgaris incertitudo 73
Aſtrologorum diverſitas in electione Domini genituræ 73
Augurii notatio 46
Auguſtus à medico admonitus ne in prælium contra Antonium exiret 31
Auguſti Genius potentior Genio Antonii 97
Aures quæ ſigna præbeant naturæ hominis
Axinomantiæ notatio 46 (124
Azemen 81.

B.

Bahalis prophetæ confuſi 11 (107
Bonum omne imperium habet in malum
Brachiorum ſigna 132 (rem rationalem 53
Brutain arte memoriæ non poſſunt explicare

C.

(mano 86
Cacodæmone nihil perniciоſius generi hu-
Cæſaris Genius potentior Genio Pompeji 97
Caligulæ cadaver 26
Capnomantiæ notatio 46 (123
Caput quomodo naturam hominis indicet
Carmina naturam nati explicantia 83
Ceremoniæ magorum ſomniatori non neceſſariæ 34
Charecteres ſpirituum Olympicorum 91,92
Characteres rerum inanimatarum ſignificantes in arte memoriæ literas alphabeti & notas arithmeticas 61
Chiromantia quid 141
Chiromantiæ notatio 46
Cholera duplex 135
Cholericam complexionem arguentia 134
Chriſtiani veri in mundo pauciſſimi 9
Ciceronis de divinatione ſententia 27
Cinguli Veneris ſignificata 164
Cleromantiæ & Clidomantiæ notatio 46
Cæli ætherei ſphæræ novem 21
Cognitio rerum vera eſt à Spiritu Dei 115
Colli & gutturis ſigna 132
Color in homine quid denotet 121,122
Complexiones planetarum 83
Complexionis phyſiognomicæ inventio 134
Cornelius Agrippa citatur 23
Corpus & caro obſtant quò minùs radii mẽtis ad ſenſus tranſeant 40
Corpus hum. ſparſis mentis radiis minùs aptum ad magna expedienda 43
Crurum coxarumq; ſigna 133
Cubiculum ſomniatoris quale eſſe debeat 34
Cupido cur oculis deſtitutus fingatur 23.

D.

DAEmon cujusque ab altiori principio quàm à ſtellis cognoſci debet 116
genituræ non poteſt cognoſci ex regulis aſtrologicis 114.
Dæmones an plures adſint cuiq; 87
etiam imbuunt ſuos vaticinii dono 10
imperio humano non ſubjiciuntur 96
Olympici imperantes ſignis Zodiaci 92
ſupremi ordinis hominib. piis inſerviunt 101 & ſ. (10'
Dagon coram arca Dei ſubſiſtere non potuit
Deus Imperatori cõparatur 108
modo ut plurimùm inviſibili alloquitur prophetas 24 (*ritutẽ proprii dæmonis* 96
ſolus orandus ut genito concedat familiarem
ſpiritum mendacem ſuis prophetis aliquando immittit 11

variè homines alloquitur 15
non habet membra corporea ibid. (nes 6
Dei afflatus non cadunt in carnales homi-
allocutione fiunt prophetæ 16
apparitio pro ineffabili benedictione o-
lim habita 20
Dentium signa 131
Diabolus à Deo cohibetur 11
an cuilibet datus 88
spiritum fatidicum idolis infundit 14
Divinatio in Achaiæ fonte 14
Divinationis species ab extra 45
earum singularum notatio 46
Domus undecima figuræ cœlestis, bonus Dæ-
Dormentium situs 34 (mon 86

E.

Eclipsis in nativitatis angulo quid portẽ-
Ecstasis quid 27 (dat 82
ad divinationem Geomanticam requi-
Ecstasis exempla 26 (ritur 43
in Ecstasi existentis anima sibi melius con-
stat 44 (runtur 113
Elementa ad planetarum dispositiones refe-
Elias visionem similitudinis Dei habuit 20
Eliseus harmonia musica ad prophetiam u-
sus est 22
indicabat regi Israelis ea quæ rex Syriæ in
occulto loquebatur 26
Error Porphyrii 100
quorundã in arte memoriæ refutatus 51
Esdras quomodo spiritu propheticoimbutus
22 & 23 qualis 97
Eteoclis & Polinicis Geniorum malitia æ-
Ezechiel quomodo spiritu prophetico reple-
tus 23

F.

Faciei signa naturã hominis declarantia
quæ 125
Firmicus Astrologus peritus 73 (clives 121
Flavus & lividus ad vitia & luxuriam pro-
Fortunæ locus in genitura 73
Frustra fit per plura quod potest fieri per pau-
ciora an semper verum 53
Furor divinus Musis dedicatur 21

G.

Genarum significatio 127
Genethlialogiæ definitio 72
Genius difficile per Astrologiam, facile per
vaticinium reperitur 86
an sit pars animæ & an per ejus cognitio-
nem fatum effugi possit 87
Genius nativitatis cur à Magis quæsitus 94
quomodo inveniri possit ibid
quomodo familiaris & affabilis redda-
tur 95
unius Cacodæmon alterius, & contrà 97
Genii appellatio 86
descensus cum anima, & officium in vi-
ta nati 87 (mo eliciendа 86
dispositio, secundum Autorem, ex 12 do-
in Genii nati inquisitione discordant A-
Genii inter se pugnant 97 (strologi 85
Geniis duorum cognitis, quomodo colligen-
dum uter potentior sit 97
Geomantia vera animæ scientia 38
transit rationis vulgaris limites ibid.
ab effectu vera esse deprehenditur 39
ab ignaris cur absurda putetur 40
cum Astrologia conjungenda 76
de Geomantia primi scripserunt Chaldæi
Indi & AEgyptii 45
Geomantiæ effectuũ rationem reddere dif-
notatio 45 (cilè & cur 38, 39
puncta sub se abscondunt 12. signa 7 pla-
netas & 4, elementa 40
punctorum motus non est simpliciter ac-
cidentalis ibid.
Geomãticæ figuræ attribuuntur planetis 44
cõtinent naturas duodecim signorum 45
denotant 4 elementa ibid. (40, 41, 42
Geomanticus quomodo præparari debeat
radios animæ dispersos in se convertere
debet 42
Geomantici exteriora cogitantis incertitu-
do magna 44
Gontrani regis mirabile somnium 26, 27
Guisienses Author docuit artes mathemati-
ticas 48

H.

Haruspicii notatio 46
Homo actiones tum humanas tum be-
luinas imitando exprimere potest 53 (88
inter spiritus bonum & malum medius
Hominis descriptio secundũ Trismegistũ 23
Humores naturales qualia somnia causentur
Hyænia lapis ad prophetiam confert 21 (32
Hydromantiæ notatio 46

I.

Jamblicus Porphyrio opponitur 18, 85, 100
Ideæ artis memoriæ partitio 62
Ideæ in arte memoriæ quid 50
ante portas theatri memoriæ requisitæ 65
Idearum artis memoriæ per sphæras planeta-
rum ordo 62. 63.
Jehova vide Deus (quisita 32, 33
imaginationis aptæ ad somniandum requ-
Imaginum fixarũ in arte memoriæ expres-
sionis utilitas 65
Impostores circa artẽ memoriæ 50 (ris 98
de Inventione Genii natalitii opinio Auto-
Jovis sphæra respicit rationis discursus 22
Judiciũ in Physiognomia non præcipitandũ
Junonis palus 14 (120
Jupiter fortunium major 137

K.

Κοσμικομαντίας notatio 46

L.

Linea vitalis in manu & ejus significata 146, & *ſ.*
Hepaticæ 152, & *ſ.*
Cephalicæ 156, 157
Menſalis 157, & *ſ.*
Reſtrictæ, 160
Proſperitatis 162
Mortis 165
Linearum manus partitio 144
Linguæ ſigna 131
Locorum in arte memoriæ colores 63
Lunæ ſphæra reſpicit vegetabilia 21
Lux priùs diſperſa, quarto die in Solis centrum collecta fuit 43

M.

Magi & Alchimiſtici ſcriptores arcana ſua occultant 75
Magi Norwegici 26
Magi vaticinium furibundum in quatuor ſpecies dividunt 21
Mandata Dei quid 9
Manuum figuræ ſuperficiariæ 145
Manuum ſigna 133
Martis ſphæra refertur ad affectiones & motus animi 22
Maternus Aſtrologiæ peritus 85
Matrix ollæ comparatur 121
Medicamenta conferunt memoriæ læſæ 50
Medicamenta per os adhibita debiliora ſunt ad medendum calculo veſicæ 52 (118
Medicus Phyſiognomiam ignorare non debet
Melancholicam complexionẽ arguentia 139
Memoria quid & quotuplex 49
hominis quid differat à memoria brutorũ ib.
naturalis duplici via juvatur ib. & 50
Memoriæ ars nõ debet fieri ex locis vacuis 53
Memoriæ ars ſphærica cum quadrata comparata 51 (*Author* 48
Memoriæ artem in Gallia ſibi comparavit
Memoriæ locus communis realis cur eſſe debeat 52, 56
Menippus à tentationibus Lamiæ per Apollonium liberatus 26
Mens humana ejuſdẽ eſſentiæ cum divina 39
Mens divinum quiddam 99 (100
quid acceperit à Seraphim Cherubim &c.
Mens Dominus & rex intellectus 38, 39
Mens humana cum Spiritu divino conjuncta, miracula facit 7
Mens quomodo in infimam mundi regionem deſcendat 113 (*munito* 43
Mentis radii aſſimilantur militibus in loco
Mentis radii cur ad ſenſus non tranſeant 40
Menti ſigna 127 (41
Mercurii ſphæra reſpicit animalia 21
Merlinus propheta Anglicus 9 (*fectus* 95
Michaël ſpirituum in Sole habitantium præ-
Monachus per habitum, & res per effectum cognoſcitur 39
Montis Jovis in manu ſignificata 197
Saturni ibid.
Solis 168
Veneris 196
Mercurii 170
Lunæ ibid.
Mors nati & ejus periculum 84
Motus corporis quid ſignificet 122
Moſes reliquiis prophetis præfertur 12
Moſis encomium 20 (*tueri* 20
Moſis faciem cur non potuerint Iſraëlitæ con-
Moſi ſingulari modo apparuit Deus 18, 20, 25, 30
Muſica excitat divinam harmoniam 14
maligni Sp. furorem in Saule mitigavit 22

N.

Naſus quæ ſigna naturæ præbeat 126
Natus, longus an brevis, macilentus an pinguis futurus ſit 78, 79
quomodo opes ſit comparaturus 80
Nati divitiæ unde præſagiendæ 79
fratres 80
Nati corporis habitus & diſpoſitio 77
Necromantiæ notatio 46
Nemoſienſis civitas antiquitatib. nobilis 48
Nobilis familiæ cujuſdã in Gallia Dæmõ 24
Nominum propriorum in arte memoriæ recordatio 68
Noſtrodamus propheta Gallicus 9
Nox optimum ſomniorum tempus 34

O.

Oculorum ſigna 127 & *ſ.*
Olympus & hujus incolæ ultrò hominibus ſe offerunt 96
Onomantiæ notatio 46 (*ſtat* 21
Operatio per magica naturalia in quo conſi-
Operationes arcanæ ſignorum & graduum in diſpoſitione nati 81
Opiniones variæ de Genio nati 85
Oracula Ethnicorum Trinitatem confeſſa ſunt 11 (*unit* 33
Oratio Spiritum divinum ſpiritui precantis

Oris signa 130
Ostus Rex Siciliæ 23

P.

PAlatiū in arte memoriæ quale esse debeat (52
Parentum nati qualitas quomodo inve-
Pectoris signa 132 (*stiganda* 81
Pedum signa 133
Phantasia ostium memoriæ 51
Phantasiæ circa memoriam actio duplex 50
Phlegmaticam complexionē arguentia 137
Phylomon Physiognomiæ author 119
Phylomonis judicium de Hypocrate 119,120
Physiognomia quid, quamque utilis 118
Physiognomiæ notatio 46
Pili in toto corpore quid denotent 124
Planeta malus in bono loco bonitatem loci
depravat 80 (*habentes* 80
Planetæ præcipuam vim in exercitationibus
qui fratres quive sorores denotent? ibid.
Planetæ qui, quibus regionibus dicati 93,94
Planetarum complexiones 83
Platonici tres in Deo personas agnoverunt 9
Plumbi & ferri natura tendit ad naturam
Porphyrii error 90 (*auri* 40
Porphyrio Jamblicus opponitur 18, 85,
100, 110, 114 (*rumq; colores* 86
Portæ theatri cujusque in arte memoriæ, ea-
Præparatio somniatori necessaria 32,33,34
Preces avertunt somniorum malitiam 35
Primum mobile hominem ad spiritualia con-
templanda pellit 22
Primum mobile uno die naturali cursum
suum perficit 54 (*tum* 10
Prometheus cruciatur ob ignem è cœlo abla-
Principia intelligenda in Genii nativitatis
inventione 89
Propheta etiā falsus prodigia facere potest 10
Propheta Mosi similis promittitur 20
Propheta sine Spiritu Dei non est verus 12
Prophetæ veri requisita 16
Prophetæ sensuum effectus dum afflatur, non
magis apparent, quàm flamma candelæ
Soli exposita 18
Prophetæ in sacris Bibliis haud allegati 9
Prophetæ & Patriarchæ Dæmonem suum
viderunt 116
Prophetæ sunt etiam extra orbem Christia-
Prophetæ cur dicti videntes 15 (*num* 9
Prophetarū afflatorum habitus qualis 20,21
Prophetarum afflatorum habitus cur furor
dictus 21 (*gelos* 8
Prophetia conceditur etiam mediate per An-
Prophetia Diabolica impotens 10 (*tum* 9
Prophetia non est sublata post Christi adven-
Prophetia per auditionem vocis 24
Prophetiæ divisionis typus Authoris 19
Prophetiæ donum summum, hominiq; utilis-
Prophetiæ species variæ 11 (*simum* 6
Prophetiæ species nobilissima, cùm Deus im-
mediatè in os prophetam alloquitur 20
Proverbium Juridicorum Angliæ 108
Ptolomæus Astrologiæ peritissimus 7 (*tur* 40
Functa Geomantica sensus beneficio viden-
in projectione non numeranda 41
Punctorum Geomanticorum series universi
ideam comprehendunt 44
Pyramis formalis seu Metaphysica 180, &c.
Materialis seu Physica 184, &c.
Pyramidum proportionum & naturarum
luculentior explicatio 187 &c.
Pyromantiæ notatio 46

Q. (166

Quadranguli seu mensæ in manu significata

R.

RAptus quid dicatur 43
duplex ibid. (*natio* 39
Ratio melius facit conjecturas quàm imagi-
Regulæ ad Chiromantiam necessariæ 145
Regulæ Astrologiæ sunt incomprehensibiles
& incertæ 114 (*depromptæ* 83
Regulæ speciales ex planetarum dispositione
Responsa data in palude Junonis 14
Risus signa 131 (*tur* 23
Rusticus, lota facie liquore quodam, innova-

S. (*sin evocabat* 22

SAcerdos Calamensis sese melodia in ecsta-
Salomonis liber de somniorum interpre-
Samuel præses prophetantium 21 (*tatione* 30
Sanguinea complexio duplex 137
Sanguineam complexionem arguentia 136
Sapiens dominabitur astris 113 (*plationes* 22
Saturni sphæra refertur ad secretiores contē-
Saulis legati afflati, adeóque & ipse Saul pro-
phetant 21
Schoneri doctrina commendatur 79,81
Secreta in manuū figura observata 172 &c.
mulierum 176
Selenites ad prophetiam confertur 21 (*tio* 69
Sententiarū in utraq; arte memoriæ recorda-
Sibylla quomodo Deum suscipiebat 14
Sibyllæ adventum Christi præsagiverunt 9
Signa Zodiaci, quæ quibus regionibus impe-
rent 93,94
Signorum in digitis significata 171

demonstratio ex manu sinistra secundùm Salomonis doctrinam 175
ex manu dextra 177
Socratis Dæmon 24,103,106 (21
Solis sphæra refertur ad voces & harmoniam
Somniatores diabolici proni dormiunt 34
Somnium quotuplex 29
Somnium naturale quotuplex 31
Diabolicum & vanum ibid.
Somnium præcedens alio confirmatum optimum veritatis indicium 31
Somnium verum cum verbo à Deo prolato comparatur 30
Somnium Abrahami, Abimeleci, Jacobi, Salomonis, Josephi 24,29
Gontrani regis mirabile 26,27
Somnium hominis spiritu prophetico destituti cui revelandum 35
Somnii veri species & exempla 31,36
Somnia vera à solo Deo 29
Somniorum propheticorum & naturalium discrimen 28
Speculum cœleste accidẽtia nati exhibens 76
Speluncain Thracia ex qua oracula reddita
Spiritus Dei elogia 115 (14
Scintilla post lapsum in nobis superstes quomodo augeatur 116 (*mortuis* 14
Spiritus propheticus inest aliquando rebus
Spiritus malus etiam extrinsecus apparet 13
aliquando animalium interiora ingreditur 14
fallit vanitate & præstigiis ibid.
Spiritus elementares mundi plagis præsidentes 93
Spiritus Olympici, qui? 91
Splendor divinus non habitat in anima peccatrice 16 (*prodat* 122
Statura corporis quomodo naturam hominis
Στοιχειωμαλικὴ *Astrologiæ species rejicitur* 72
Subjectum in arte memoriæ quid & quotuplex 70
Sympathia Magnetis & ferri 6

T.

dùlcipium palpitans devoratus vim dividi priaricem confert 21
omus domus nocturna veneris 78
enmuca ad prophetiam confert 21
i in oete memoriæ descriptio 55
ıflata eri in arte memoriæ figura 64
o mañnflata quid denotent 125
em main manu significata 165
'i in afri Dæmon 104
)eo i . inus Abbas 90,108

V.

olatm ṇonium quid 7
uit nofluit non tantùm à Deo immesedocctè sed & ab Angelis 8,11
divinin divinum docet invenire Dæmoivvinituræ 114
sti-detatm docet effectum astrorum sine aratus nafflatus triplex secundùm Magos
naturuniumetareddit homines Deo similes 23
iatutunium minus 137
Kerber imper naturalis liber significator 81
Verhæimihæra respicit odores, pulveres & vivat 23
Verrmrmta 21
Veneieo furore similis Deo factus quomodo
Kerbena ad prophetiam confert 21
Verbum Dei tripex 13
Vermis in medio cerebri 49
Viæ Solis in manu significata 163
Lacteæ 164
Visio quid, hujus species & exempla 25,26
Visiones tam in somno quàm vigilia 13
Umbilicomantia quid 46
Vocabulum in arte memoriæ quid & quotuplex 66
Vocabula ad Chiromantiam necessaria 142
Vocabulorum in arte memoriæ significativorum expressionis typus 65
Vocabulorum in arte memoriæ tam rotundæ, quàm quadratæ, recordatio 67,68
Vocis signa 131

F I N I S

Errata in sectione secunda.

Pag.7. lin.1. naturali p.10.l.10.munera p.11.l.38.Propheta p.13.l.31 vindicat p 15.l.20.instituitur p.16.13.vaticinandi p.31.l.15.prius l.39.somnianti more p 35.l.28 accidat p.40 l.5 Macrocosmi l.36.virtute p.42.l.12. scrupulum l.13. integram p.43.l.43. fit p.49 l.11 memoria p.50 l. 29.Idearum, sic l.39 & alibi 35.p 53.l 33.polychordo p.56 l.6. *ab infima*, lege, artificis p.57.l.7.huic p 60.l.5.ipsorum l.24.Historica.p.73 l.22 loco l.26 digito p.79 l.21.capitulo p.82.l 20. videndum p 87 l antepenult.introducit p.97 26 invisibili p.114.l.44 vaticinium. Cætera benevolus lector facilè correxerit.

D E X.

Talpæ cor palpitans de... natricem confert 21
Taurus est domus nocturna... diatè sed & ab Angelis...
Theangelica ad prophetiam confert...
Theatri arte memoriæ descriptio...
Theatri veri in arte memoriæ figura...
Temporæ inflatæ quid denotent...
Trianguli in manu significata...
Trismegisti Dæmon 104
Trithemius Abbas 90,108

V.

Vaticinium quid 7
profluit non tantùm à Deo... diatè sed & ab Angelis...
Vaticinium divinum docet inve... nem genituræ 114
Vaticinium docet effectum ... te 86
Vaticinii afflatus triplex secundum... 18
Venus planeta reddit homines Deo...
Venus fortunium minus 137
Venus semper naturalis liber significa...
Veneris sphæra respicit odores, pot... unguenta 21
Venereo furore similis Deo factus...
Verbena ad prophetiam confert 21
Verbum Dei tripex 15
Vermis in medio cerebri 49
Viæ Solis in manu significata 163
Lactea 164
Visio quid, hujus species & exempla...
Visiones tam in somno quàm vigilia...
Umbilicomantia quid 46
Vocabulum in arte memoriæ quid... plex 66
Vocabula ad Chiromantiam necessaria...
Vocabulorum in arte memoriæ figura... rum expressionis typus 65
Vocabulorum in arte memoriæ ... quàm quadrata, recordatio... 68
Vocis signa 131

I S

one secunda.

...38. Propheta p 13. l. 31 vindicat...
...niantimore p 55. l. 28 accidit p. 40...
...gram p. 43. l. 43. fit p. 49. Lu mon...
...lo p. 56 l. 6. ab ima, lege, artificum...
...26 digit: p. 79 l. 21. capitulo p. 82...
...sibili p. 114. l. 44 vaticinium. Cæ...

5